Google

Тем, что эта книга дошла до Вас, мы обязаны в первую очередь библиотекарям, которые долгие годы бережно хранили её. Сотрудники Google оцифровали её в рамках проекта, цель которого – сделать книги со всего мира доступными через Интернет.

Эта книга находится в общественном достоянии. В общих чертах, юридически, книга передаётся в общественное достояние, когда истекает срок действия имущественных авторских прав на неё, а также если правообладатель сам передал её в общественное достояние или не заявил на неё авторских прав. Такие книги – это ключ к прошлому, к сокровищам нашей истории и культуры, и к знаниям, которые зачастую нигде больше не найдёшь.

В этой цифровой копии мы оставили без изменений все рукописные пометки, которые были в оригинальном издании. Пускай они будут напоминанием о всех тех руках, через которые прошла эта книга – автора, издателя, библиотекаря и предыдущих читателей – чтобы наконец попасть в Ваши.

Правила пользования

Мы гордимся нашим сотрудничеством с библиотеками, в рамках которого мы оцифровываем книги в общественном достоянии и делаем их доступными для всех. Эти книги принадлежат всему человечеству, а мы – лишь их хранители. Тем не менее, оцифровка книг и поддержка этого проекта стоят немало, и поэтому, чтобы и в дальнейшем предоставлять этот ресурс, мы предприняли некоторые меры, чтобы предотвратить коммерческое использование этих книг. Одна из них – это технические ограничения на автоматические запросы.

Мы также просим Вас:

- **Не использовать файлы в коммерческих целях.** Мы разработали программу Поиска по книгам Google для всех пользователей, поэтому, пожалуйста, используйте эти файлы только в личных, некоммерческих целях.
- **Не отправлять автоматические запросы.** Не отправляйте в систему Google автоматические запросы любого рода. Если Вам требуется доступ к большим объёмам текстов для исследований в области машинного перевода, оптического распознавания текста, или в других похожих целях, свяжитесь с нами. Для этих целей мы настоятельно рекомендуем использовать исключительно материалы в общественном достоянии.
- **Не удалять логотипы и другие атрибуты Google из файлов.** Изображения в каждом файле помечены логотипами Google для того, чтобы рассказать читателям о нашем проекте и помочь им найти дополнительные материалы. Не удаляйте их.
- **Соблюдать законы Вашей и других стран.** В конечном итоге, именно Вы несёте полную ответственность за Ваши действия – поэтому, пожалуйста, убедитесь, что Вы не нарушаете соответствующие законы Вашей или других стран. Имейте в виду, что даже если книга более не находится под защитой авторских прав в США, то это ещё совсем не значит, что её можно распространять в других странах. К сожалению, законодательство в сфере интеллектуальной собственности очень разнообразно, и не существует универсального способа определить, как разрешено использовать книгу в конкретной стране. Не рассчитывайте на то, что если книга появилась в поиске по книгам Google, то её можно использовать где и как угодно. Наказание за нарушение авторских прав может оказаться очень серьёзным.

О программе

Наша миссия – организовать информацию во всём мире и сделать её доступной и полезной для всех. Поиск по книгам Google помогает пользователям найти книги со всего света, а авторам и издателям – новых читателей. Чтобы произвести поиск по этой книге в полнотекстовом режиме, откройте страницу `http://books.google.com`.

ANDOVER-HARVARD LIBRARY
AH 5ZV9 L
HARVARD DEPOSITORY
SPECIAL COLLECTION
CIRCULATION RESTRICTED
Digitized by Google

816.9
Armenian
1858

Digitized by Google

Digitized by Google

New Testament

(Modern Armenian)

Digitized by Google

ՆՈՐ

ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԲՆԱԳՐԷՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

1858.

Digitized by Google

W M WATTS, CROWN COURT, TEMPLE BAR.

Digitized by Google

ՑԱՆԿ

	ԳԼՈՒԽ		ԵՐԵՍ
Աւետարան ըստ Մատթէոսի .	ունի 28	գլուխ	1
Աւետարան ըստ Մարկոսի . .	„ 16	„	106
Աւետարան ըստ Ղուկասու . .	„ 24	„	170
Աւետարան ըստ Յովհաննու . .	„ 21	„	280
Գործք Առաքելոց	„ 28	„	365
Պօղոսի Առաքելոյն Թուղթ			
առ Հռովմայեցիս	„ 16	„	476
առ Կորնթացիս Ա.	„ 16	„	525
առ Կորնթացիս Բ.	„ 13	„	573
առ Գաղատացիս	„ 6	„	605
առ Եփեսացիս	„ 6	„	622
առ Փիլիպպեցիս	„ 4	„	641
առ Կողոսացիս	„ 4	„	653
առ Թեսաղոնիկեցիս Ա. . . .	„ 5	„	665
առ Թեսաղոնիկեցիս Բ. . . .	„ 3	„	677
առ Տիմոթէոս Ա.	„ 6	„	683
առ Տիմոթէոս Բ.	„ 4	„	698
առ Տիտոս	„ 3	„	708
առ Փիլիմոն	„ 1	„	714
առ Եբրայեցիս	„ 13	„	717
Ընդհան. Թուղթ Յակոբու .	„ 5	„	753
Ա. Ընդհան. Թուղթ Պետրոսի	„ 5	„	766
Բ. Ընդհան. Թուղթ Պետրոսի	„ 3	„	781
Ա. Ընդհան. Թուղթ Յովհաննու	„ 5	„	790
Բ. Թուղթ Յովհաննու	„ 1	„	803
Գ. Թուղթ Յովհաննու	„ 1	„	805
Ընդհան. Թուղթ Յուդայի .	„ 1	„	807
Յայտնութիւն Յովհաննու . .	„ 22	„	811

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Քրիստոսի ազգաբանութիւնը Աբրահամէն մինչև Յովսէփ։ 18 Կոյս Մարիամը՝ որ Յովսէփին նշանուած էր, Սուրբ Հոգիէն կը յղանայ։ 19 Հրեշտակը Յովսէփին սուտ կարծիքը կ'ուղղէ, և կը մեկնէ Քրիստոսի անուանները։

1 Գիրք ա ծննդեան Յիսուսի Քրիստոսի բ Դաւիթի
որդւոյն, գ Աբրահամի որդւոյն։
2 դ Աբրահամ ծնաւ Իսահակը. ե Իսահակ ծնաւ
Յակոբը. զ Յակոբ ծնաւ Յուդան՝ ու անոր եղբայր-
3 ները. է Յուդա ծնաւ Փարէսը ու Զարան՝ Թա-
մարէն. ը Փարէս ծնաւ Եսրոնը. Եսրոն ծնաւ Արամը.
4 Արամ ծնաւ Ամինադաբը. Ամինադաբ ծնաւ Նաա-
5 սոնը. Նաասոն ծնաւ Սաղմոնը. Սաղմոն ծնաւ
Բոոսը՝ Ռախաբէն. Բոոս ծնաւ Ովբէդը՝ Հռու-
թէն. Ովբէդ ծնաւ Յեսսէն. թ Յեսսէ ծնաւ Դաւիթ
6 թագաւորը. ժ Դաւիթ թագաւորը ծնաւ Սողոմոնը՝
7 Ուրիայի կնիկէն. ի Սողոմոն ծնաւ Ռոբովամը. Ռո-
8 բովամ ծնաւ Աբիան. Աբիա ծնաւ Ասան. Ասա
ծնաւ Յովսափատը. Յովսափատ ծնաւ Յովրամը.
9 Յովրամ ծնաւ Ոզիան. Ոզիա ծնաւ Յովաթամը.
Յովաթամ ծնաւ Աքազը. Աքազ ծնաւ Եզեկիան.

ա Ղուկ. 3. 23։
բ Սաղ. 132. 11։ Եսա. 11. 1։ Երեմ. 23. 5։ Գլ. 22. 42։ Յօհ. 7. 42։ Գործ. 2. 30։ 13. 23։ Հռոմ. 1. 3։
գ Ծն. 12. 3։ 22. 18։ Գաղ. 3. 16։
դ Ծն. 21. 2, 3։
ե Ծն. 25. 26։
զ Ծն. 29. 35։
է Ծն. 38. 27։
ը Հռութ. 4. 18, Եւն.։ 1 Մն. 2. 5, 9, Եւն.։
թ 1 Թագ. 16. 1։ 17. 12։
ժ 2 Թագ. 12. 24։
ի 1 Մն. 3. 10, Եւն.։

Digitized by Google

10 [ա]Եզեկիա ծնաւ Մանասէն· Մանասէ ծնաւ Ամոնը·
11 Ամոն ծնաւ Յովսիան· [բ]Յովսիա ծնաւ Յեքոնիան
ու անոր եղբայրները՝ [գ]Բաբելոնեան գերութեանը
12 ատենները· Բաբելոն գերութեան երթալնէն ետև
[դ]Յեքոնիա ծնաւ Սաղաթիէլը· Սաղաթիէլ ծնաւ
13 [ե]Զօրաբաբէլը· Զօրաբաբէլ ծնաւ Աբիուդը· Ա-
բիուդ ծնաւ Եղիակիմը· Եղիակիմ ծնաւ Ազովրը·
14 Ազովր ծնաւ Սադովկը· Սադովկ ծնաւ Աքիմը·
15 Աքիմ ծնաւ Եղիուդը· Եղիուդ ծնաւ Եղիազարը·
Եղիազար ծնաւ Մատթանը· Մատթան ծնաւ
16 Յակոբը· Յակոբ ծնաւ Յովսէփը՝ Մարիամին
էրիկը, որմէ ծնաւ Յիսուս, որ ըսուեցաւ Քրիստոս։
17 Արդ՝ բոլոր ազգերը Աբրահամէն մինչև Դաւիթ՝
տասնուչորս ազգ, և Դաւիթէն մինչև Բաբելոնեան
գերութիւնը՝ տասնուչորս ազգ, ու Բաբելոնեան
գերութենէն մինչև Քրիստոս՝ տասնուչորս ազգ։
18 Եւ [զ]Յիսուսի Քրիստոսի ծնունդը աս կերպով էր·
անոր մայրը Մարիամ Յովսէփին նշանուած, դեռ
իրարու քով չեկած՝ [է]Սուրբ Հոգիէն յղացած գըտ-
19 նուեցաւ։ Եւ Յովսէփ անոր էրիկը արդար մարդ
ըլլալով՝ ու չուզելով որ զանիկայ [ը]խայտառակ ընէ,
20 մտածեց որ ծածկաբար արձակէ զանիկայ։ Եւ քանի
որ անիկայ աս բանը կը մտածէր, ահա Տէրոջը
հրեշտակը երազի մէջ երևցաւ անոր՝ ու ըսաւ·
Յովսէփ՝ Դաւիթի որդին, մի վախնար քեզի առնել
քու Մարիամ կնիկդ, [թ]ինչու որ անոր ներսի դին
21 ծնածը Սուրբ Հոգիէն է։ Եւ [ժ]որդի մը պիտի

[ա] 4 Թագ. 20. 21։ 1 Մն. 3. 13։
[բ] Տես 1 Մն. 3. 15, 16։
[գ] 4 Թագ. 24. 14, 15, 16։ 25. 11։ 2 Մն. 36. 10, 20։ Երեմ. 27. 20։ 39. 9։ 52. 11, 15, 28, 29, 30։ Դան. 1. 2։
[դ] 1 Մն. 3. 17, 19։
[ե] Եզր. 3. 2։ 5. 2։ Նեեմ. 12. 1։ Անգ. 1. 1։
[զ] Ղուկ. 1. 27։
[է] Ղուկ. 1. 35։
[ը] 2 Օր. 24. 1։
[թ] Ղուկ. 1. 35։
[ժ] Ղուկ. 1. 31։

Digitized by Google

ծնանի, ու անոր անունը *Յիսուս դնես. [ա]քանզի
անիկայ իր ժողովուրդը իրենց մեղքերէն պիտի փրկէ:
22 Եւ աս ամէնը եղաւ, որ կատարուի Տէրոջմէն ըսուա-
23 ծը՝ մարգարէին ձեռքովը, որ կ'ըսէ. [բ]Ահա կոյսը
պիտի յղանայ, ու որդի պիտի ծնանի, և անոր անունը
Էմմանուէլ պիտի կոչեն, որ կը թարգմանուի՝ Աս-
24 տուած մեզի հետ: Եւ Յովսէփ քունէն արթննալով՝
ինչպէս որ Տէրոջը հրեշտակը իրեն հրամայեց,
25 այնպէս ըրաւ, ու իր կնիկը քովն առաւ. Եւ չէր
գիտեր զանիկայ, մինչև իր [գ]անդրանիկ որդին ծնաւ,
ու անոր անունը Յիսուս դրաւ:

ԳԼ. Բ

1 Արևելքէն մոգերը Քրիստոսին կ'երթան՝ աստղի մը առաջնորդութեամբը, 11 և երկրպագութիւն կ'ընեն անոր, ու իրենց ընծաները կը մատուցանեն: 14 Յովսէփ առնելով Յիսուսը ու անոր մայրը՝ Եգիպտոս կը փախչի: 16 Հերովդէս մանր տղաքը ջարդել կու տայ. 20 անոր մահը: 23 Յիսուս Եգիպտոսէն կը դառնայ Գալիլեայի Նազարէթ քաղաքը:

1 Ու երբոր Յիսուս ծնաւ Հրէաստանի Բեթլեհեմին
մէջ՝ [դ]Հերովդէս թագաւորին օրերը, ահա՛ [ե]արևել-
2 քէն մոգեր եկան Երուսաղէմ, Ու ըսին. [զ]Ո՞ւր
տեղ է ան՝ որ Հրէաներուն թագաւոր ծնաւ. ինչու
որ մենք արևելքի մէջ [է]անոր աստղը տեսանք, ու
3 եկանք անոր երկրպագութիւն ընելու: Ու երբոր
Հերովդէս թագաւորը լսեց, խռովեցաւ, և բոլոր
4 Երուսաղէմը իրեն հետ. Եւ ժողվելով բոլոր [ը]Քա-
հանայապետները ու ժողովուրդին [թ]Դպիրները, [ժ]Հար-

* [illegible] Փրկիչ
ա Գոր. 4. 12: 5. 31: 13. 23, 38:
բ Ես. 7. 14:
գ Ել. 13. 2: Ղու. 2. 7, 21:
դ Ղու. 2. 4, 6, 7:
ե Ծն. 10. 30: 25. 6: 3 Թագ. 4. 30:
զ Ղու. 2. 11:
է Թու. 24. 17: Ես. 60. 3:
ը 2 Մն. 36. 14:
թ 2 Մն. 34. 13:
ժ Մաղ. 2. 7:

Digitized by Google

ցուց անոնց՝ թէ Քրիստոսը ո՞ւր պիտի ծնանի:
5 Անոնք ալ իրեն ըսին. Հրէաստանի Բեթլեհեմին
մէջ. ինչու որ այսանկ գրուած է մարգարէին ձեռ-
6 քովը. աԵւ դուն Բեթլեհէմ՝ Յուդայի երկիրը,
Յուդայի իշխաններուն մէջ բնաւ պզտիկ մը չես.
ինչու որ քեզմէ իշխան մը պիտի ելլէ ինծի, բոր իմ
7 Իսրայէլ ժողովուրդս պիտի հովուէ: Ան ատենը
Հերովդէս ծածկաբար մոգերը կանչեց, ու աղէկ
8 մը ստուգեց անոնցմէ աստղին երեւցած ատենը. Եւ
զանոնք Բեթլեհէմ խրկելով՝ ըսաւ. Գացէք ստոյ-
գը իմացէք այն մանուկին վրայով, ու երբոր գըտ-
նէք, ինծի իմացուցէք, որ ես ալ գամ՝ անոր երկըր-
9 պագութիւն ընեմ: Ու երբոր անոնք թագաւորէն
այս խօսքը լսեցին, գացին. և ահա՛ այն աստղը որ
արեւելքի մէջ տեսեր էին, անոնց առջեւէն գնաց,
մինչեւ որ եկաւ կեցաւ մանուկին եղած տեղին վրայ:
10 Երբոր տեսան աստղը, շատ մեծ ուրախութիւնով
11 ուրախացան: Եւ տունը մտնելով, տեսան մանուկը
իր մօրը Մարիամին հետ, ու ինկան երկրպագու-
թիւն ըրին անոր, և իրենց գանձերը բանալով՝
գընծաներ տուին անոր, ոսկի ու կնդրուկ և զմուռս:
12 Ու հրաման առնելով դերազի մէջ՝ որ նորէն Հերով-
դեսին չդառնան, ուրիշ ճամբով գացին իրենց եր-
կիրը:

13 Ու երբոր անկէ գացին անոնք, ահա՛ Տէրոջը
հրեշտակը երազի մէջ երեւցաւ Յովսէփին՝ ու ըսաւ.
Ելի՛ր՝ ա՛ռ մանուկը ու անոր մայրը, ու Եգիպտոս
փախի՛ր, և հո՛ն կեցիր մինչեւ որ ես քեզի ըսեմ,
քանզի Հերովդէս պիտի փնտռէ այս մանուկը կոր-
14 սնցընելու համար: Ան ալ ելաւ, մանուկը ու անոր
մայրը գիշերով առաւ, և գնաց Եգիպտոս. ու

ա Միք. 5. 2: Յովհ. 7. 42:
բ Յայտ. 2. 27:

գ Սաղ. 72. 10: Եսա. 60. 6:
դ Վր. 1. 20:

Digitized by Google

15 մինչև Հերովդէսին մահը հոն էր. Որ կատարուի
Տէրոջմէն ըսուածը մարգարէին ձեռքովը, որ կ՚ըսէ.
ա Եգիպտոսէն կանչեցի իմ որդիս։
16 Այն ատենը երբոր տեսաւ Հերովդէս թէ խաբուե-
ցաւ մոգերէն, սաստիկ սրդողեցաւ, ու ղրկեց
ջարդեց Բեթղեհէմի և անոր ամէն սահմաններուն
մէջ գտնուած բոլոր մանր տղաքը՝ երկու տարուընէն
վար, ան ժամանակին համեմատ՝ որ մոգերէն ստու-
17 գեց։ Այն ատենը կատարուեցաւ Երեմիա մարգա-
18 րէին ձեռքովը ըսուածը, որ կ՚ըսէ. բ Ռամայի մէջ
ձայն մը լսուեցաւ, ողբ, լաց ու մեծ կոծ. Ռաքէլ
կու լար իր տղոցը համար, ու չէր ուզեր մխիթա-
րուիլ, քանզի որ չկային։
19 Ու երբոր Հերովդէս մեռաւ, ահա Տէրոջը հրեշ-
տակը Եգիպտոս երազի մէջ Յովսէփին երևցաւ,
20 Ու ըսաւ. Ելիր՝ առ մանուկը ու անոր մայրը, և
գնա Իսրայէլի երկիրը, քանզի մեռան անոնք՝ որ
21 մանուկին կեանքը կը փնտռէին։ Ան ալ ելաւ՝ մա-
նուկը ու անոր մայրը առաւ, և եկաւ Իսրայէլի եր-
22 կիրը։ Բայց երբոր լսեց՝ թէ Արքեղայոս թագա-
ւորեց Հրէաստանի վրայ իր հօրը Հերովդէսին տեղը,
վախցաւ հոն երթալու. ու երազի մէջ հրաման
23 առնելով՝ գ Գալիլեայի կողմերը գնաց. Եւ եկաւ
դ Նազարէթ ըսուած քաղաքը բնակեցաւ. որ մար-
գարէներուն խօսքը կատարուի՝ թէ Նազովրեցի
պիտի կոչուի։

ԳԼ. Գ.

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը, պաշտօնը, կերակուրը, և մկրտու-
թիւնը. 7 Յովհաննէս կը յանդիմանէ փարիսեցիները, 13 և
կը մկրտէ զՔրիստոս Յորդանանու մէջ։

ա Ովս. 11. 1։
բ Երեմ. 31. 15։
գ Գլ. 3. 13։ Ղու. 2. 39։
դ Յով. 1. 45։

1 Ան օրերը ա Յովհաննէս մկրտիչը եկաւ, ե ու Հրէ-
2 աստանի անապատին մէջ կը քարոզէր, Ու կ'ըսէր.
Ապաշխարեցէք, ինչու որ գ Երկնից Թագաւորու-
3 թիւնը մօտեցած է։ Վասն զի ասիկայ ան է որուն
համար Եսայի մարգարէին ձեռքով ըսուեցաւ, որ
կ'ըսէ. դ Անապատի մէջ կանչողին ձայնը, ե Տէրոջը
ճամբան պատրաստեցէք, անոր շաւիղները շիտ-
4 կեցէք։ Եւ աս զ Յովհաննէսը իր հանդերձը է ուղտի
մազէ, ու իր մէջքը կաշիէ գօտի ունէր. և իր կերա-
5 կուրը՝ ը մարախ ու թ վայրենի մեղր էր։ ժ Այն ատենը
Երուսաղէմ և բոլոր Հրէաստան ու Յորդանանու
6 բոլոր կողմերը իրեն կ'ելլէին, Եւ կը մկրտուէին
իրմէն Յորդանանու մէջ, ու ի իրենց մեղքերը կը
7 խոստովանէին։ Ու երբոր տեսաւ փարիսեցիներէն
ու սադուկեցիներէն շատերը իր մկրտութեանը
եկած, ըսաւ անոնց. լ Իժերու ծնունդներ, ով
8 իմացուց ձեզի խ գալու բարկութենէն փախչիլ։ Ու-
րեմն ապաշխարութեան արժանաւոր պտուղ բե-
9 րէք. Եւ մի՛ խորհիք դուք ձեր ներսի դին ըսել, Թէ
ծ Մենք մեզի հայր՝ Աբրահամը ունինք. քանզի
կ'ըսեմ ձեզի, որ Աստուած կարող է աս քարերէս
10 Աբրահամին որդիներ հանելու։ Ալ հիմա կացինը
ծառերուն արմատին քովը կը դրուի. ուստի կ ամէն
ծառ որ բարի պտուղ չբերեր, կը կտրուի ու կրակը

ա Մար. 1. 4, 15: Ղու. 3. 2, 3: Յով. 1. 28:
բ Յես. 14. 10:
գ Դան. 2. 44: Գլ. 4. 17: 10. 7:
դ Ես. 40. 3: Մար. 1. 3: Ղու. 3. 4: Յով. 1. 23:
ե Ղու. 1. 76:
զ Մար. 1. 6:
է 4 Թագ. 1. 8: Զաք. 13. 4:
ը Ղև. 11. 22:
թ 1 Թագ. 14. 25, 26:
ժ Մար. 1. 5: Ղու. 3. 7: Գոր. 19. 4:
ի Գոր. 19. 18:
լ Գլ. 12. 34: 23. 33: Ղու. 3. 7, 8, 9:
խ Հռով. 5. 9: 1 Թես. 1. 10:
ծ Յով. 8. 33, 39: Գոր. 13. 26: Հռով. 4. 1, 11, 16:
կ Գլ. 7. 19: Ղու. 13. 7, 9: Յով. 15. 6:

Digitized by Google

7

11 կը ձգուի ։ [ա]Ես ձեզ ջրով կը մկրտեմ ապաշխարու-
թեան համար, բայց իմ ետեւէս եկողը ինծմէ զօ-
րաւոր է, ու ես անոր կօշիկները կրելու արժանի
չեմ. [բ]Անիկայ ձեզ պիտի մկրտէ Հոգւով Սրբով ու
12 կրակով. [գ]Անոր հեծանոցը իր ձեռքն է, և իր
կալը պիտի մաքրէ, ու իր ցորենը համբարը պիտի
ժողվէ, և [դ]յարդը չմարելու կրակով պիտի այրէ ։
13 [ե]Այն ատենը Յիսուս Գալիլեայէն Յորդանան
14 եկաւ Յովհաննէսին, որ անկէ մկրտուի ։ Եւ Յով-
հաննէս կ'արգիլէր անիկայ՝ ու կ'ըսէր. Ինծի պէտք
է որ քեզմէ մկրտուիմ, ու դուն ինծի՞ կու գաս ։
15 Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր. Թող
տուր հիմա. ինչու որ այսպէս կը վայելէ մեզի որ
բոլոր արդարութիւնը կատարենք. ետքը թող տուաւ
16 անոր ։ [զ]Եւ երբոր Յիսուս մկրտուեցաւ, շուտ մը
ջուրէն դուրս ելաւ, և ահա երկինքը անոր բացուե-
ցաւ, ու տեսաւ [է]Աստուծոյ Հոգին որ աղաւնիի
17 պէս կ'իջնէր, ու կու գար իր վրայ ։ [ը]Եւ ահա
երկինքէն ձայն մը եկաւ՝ որ կ'ըսէր. [թ]Ասիկայ է իմ
սիրելի Որդիս, որուն հաւներ եմ ։

ԳԼ. Դ.

1 Քրիստոս ծոմ կը պահէ ու կը փորձուի ։ 11 Հրեշտակները անոր սպասաւորութիւն կ'ընեն ։ 13 Քրիստոս Կափառնայումի մէջ կը բնակի. 17 կը սկսի քարոզել. 18 կը կանչէ Պետրոսը ու Անդրէասը, 21 Յակոբոսը և Յովհաննէսը, 23 ու կը բժշկէ բոլոր հիւանդները ։

– Մար. 1. 8 ։ Ղու. 3. 16 ։ Յով. 1. 15, 26, 33 ։ Գործ. 1. 5 ։ 11. 16 ։ 19. 4 ։
բ Եսա. 4. 4 ։ 44. 3 ։ Մաղ. 3. 2 ։ Գործ. 2. 3, 4 ։ 1 Կոր. 12. 13 ։
գ Տես Մաղ. 3. 3 ։
դ Մաղ. 4. 1 ։ Գլ. 13. 30 ։
ե Մար. 1. 9 ։ Ղու. 3. 21 ։
զ Գլ. 2. 22 ։
է Մար. 1. 10 ։
ը Եսա. 11. 2 ։ 42. 1 ։ Ղու. 3. 22 ։ Յով. 1. 32, 33 ։
թ Յով. 12. 28 ։
ժ Սաղ. 2. 7 ։ Եսա. 42. 1 ։ Գլ. 12. 18 ։ 17. 5 ։ Մար. 1. 11 ։ Ղու. 9. 35 ։ Եփես. 1. 6 ։ Կող. 1. 13 ։ 2 Պետ. 1. 17 ։

Digitized by Google

1 Ան ատենը ա Յիսուս անապատը տարուեցաւ
2 բ Սուրբ Հոգիէն՝ որ Սատանայէն փորձուի։ Եւ
քառասուն ցորեկ ու քառասուն գիշեր ծոմ պահելէն
ետքը անօթեցաւ։
3 Եւ փորձողը անոր մօտենալով՝ ըսաւ. Թէ որ
դուն Աստուծոյ Որդին ես, ըսէ՛ որ աս քարերը
4 հաց ըլլան։ Անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.
Գրուած է թէ, գ Ո՛չ միայն հացով կ՚ապրի մարդ,
հապա ան ամէն խօսքով՝ որ Աստուծոյ բերնէն
կ՚ելլէ։
5 Ան ատենը Սատանան առաւ տարաւ զանիկայ
դ սուրբ քաղաքը, և կայնեցուց զանիկայ տաճարին
6 աշտարակին վրայ, Ու ըսաւ անոր. Թէ որ դուն
Աստուծոյ Որդին ես, քեզ վա՛ր ձգէ. ինչու որ
գրուած է թէ՝ ե Իր հրեշտակներուն պիտի ապսպրէ
քեզի համար. ու ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցընեն
7 քեզ, որ չըլլայ թէ ոտքդ քարի զարնես։ Յիսուս
ըսաւ անոր. Դարձեալ գրուած է թէ՝ զ Քու Տէր
Աստուածդ չփորձես։
8 Սատանան նորէն առաւ հանեց զանիկայ խիստ
բարձր լեռան մը վրայ, և ցուցուց անոր աշխարհի
բոլոր թագաւորութիւնները ու անոնց փառքը.
9 Ու ըսաւ անոր. Ասոնք ամէնը քեզի կու տամ, թէ
10 որ իյնաս՝ ինծի երկրպագութիւն ընես։ Ան ատենը
Յիսուս ըսաւ անոր. Ետիս գնա՛ Սատանայ. ինչու
որ գրուած է թէ՝ է Քու Տէր Աստուծոյդ երկրպա-
11 գութիւն ընես, ու միայն զանիկայ պաշտես։ Ան

ա Մար. 1. 12։ Ղու. 4. 1։
բ Տե՛ս 3 Թագ. 18. 12։ Եզեկ. 3. 14։ 8. 3։ 11. 1, 24։ 40. 2։ 43. 5։ Գոր. 8. 39։
գ 2 Օր. 8. 3։
դ Նեեմ. 11. 1, 18։ Եսա. 48. 2։ 52. 1։ Գլ. 27. 53։ Յայտ. 11. 2։
ե Սաղ. 91. 11, 12։
զ 2 Օր. 6. 16։
է 2 Օր. 6. 13։ 10. 20։ Յես. 24. 14։ 1 Թագ. 7. 3։

Digitized by Google

ատենը Սատանան զանիկայ թողուց. և ահա ա հրեշ-
տակներ եկան՝ ու իրեն սպասաւորութիւն կ'ընէին:
12 Եւ բ երբոր լսեց Յիսուս թէ Յովհաննէս մատ-
13 նուեցաւ, ելաւ գնաց Գալիլեա. Ու ձգելով
Նազարէթը, եկաւ բնակեցաւ Կափառնայում՝
ծովեզերեայ քաղաքը, Զաբուղոնի ու Նեփթաղիմի
14 սահմաններուն մէջ. Որ կատարուի Եսայի մար-
15 գարէին ձեռքով ըսուած խօսքը. գ Զաբուղոնի
երկիրը ու Նեփթաղիմի երկիրը, ծովու ճամբով
Յորդանանու անդիի կողմը, հեթանոսաց Գալիլ-
16 եան. դ Խաւարի մէջ նստող ժողովուրդը մեծ լոյս
տեսաւ, և լոյս ծագեցաւ անոնց՝ որ մահուան երկրին
17 ու շուքին մէջ կը նստէին: ե Անկէ ետև Յիսուս
սկսաւ քարոզել ու ըսել. զ Ապաշխարեցէք, ինչու
որ երկնից թագաւորութիւնը մօտ է:
18 է Երբոր Յիսուս Գալիլեացւոց ծովուն քովերը
կը պտըտէր, տեսաւ երկու եղբայրներ՝ ը Պետրոս
կոչուած Սիմոնը, և անոր եղբայրը Անդրէասը՝
19 ծովը ուռկան ձգած, ինչու որ ձկնորս էին. Եւ
ըսաւ անոնց. Իմ ետևէս եկէք, ու թ ձեզ մարդոց
20 որսորդ ընեմ: ժ Անոնք ալ շուտ մը ուռկանները
21 թողուցին, ու անոր ետևէն գացին: ի Եւ անկէ
առաջ երթալով՝ տեսաւ ուրիշ երկու եղբայրներ,
Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը Յովհան-
նէսը նաւին մէջ իրենց հօրը Զեբեդէոսին հետ,
երբ իրենց ուռկանները կը կարկըտէին. ու կանչեց
22 զանոնք: Անոնք ալ շուտ մը նաւը ու հայրերնին
թողուցին, ու անոր ետևէն գացին:

ա Եբր. 1. 14:
բ Մար. 1. 14: Ղուկ. 3. 20: 4. 14, 31: Յովհ. 4. 43:
գ Ես. 9. 1, 2:
դ Ես. 42. 7: Ղուկ. 2. 32:
ե Մար. 1. 14, 15:
զ Գլ. 3. 2: 10. 7:
է Մար. 1. 16, 17, 18: Ղուկ. 5. 2:
ը Յովհ. 1. 42:
թ Ղուկ. 5. 10, 11:
ժ Մար. 10. 28: Ղուկ. 18. 28:
ի Մար. 1. 19: Ղուկ. 5. 10:

Digitized by Google

23 Եւ Յիսուս բոլոր Գալիլեան պտըտելով, [ա]կը
սորվեցընէր անոնց ժողովարաններուն մէջ, և [բ]ար-
քայութեան աւետարանը կը քարոզէր, ու [գ]ժողո-
վուրդին մէջի ամէն չէրպ հիւանդութիւնները ու
24 ամէն չէրպ ցաւերը կը բժշկէր։ Եւ անոր համբաւը
Ասորւոց բոլոր երկիրը տարածուեցաւ, և բերին
անոր՝ բոլոր հիւանդները որ կերպ կերպ ցաւերով
ու տանջանքներով կը նեղուէին, և դիւահարները
ու լուսնոտները և անդամալոյծները. ու բժշկեց
25 զանոնք։ Եւ [դ]շատ ժողովուրդներ անոր ետևէն
կ'երթային՝ Գալիլեայէն ու Դեկապոլիսէն, և Երու-
սաղեմէն, ու Հրէաստանէն, և Յորդանանու ան-
դին կողմէն։

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս կը սկսի իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ, 3 և կ'ի-
մացընէ թէ որոնք են երանելիները. 13 իր աշակերտները կ'ա-
նուանէ երկրի աղ, 14 աշխարհի լոյս, լեռան վրայ կեցած քա-
ղաք. 17 կը յայտնէ թէ ինքը եկաւ օրէնքը կատարելու.
21 կը բացատրէ թէ ինչ է սպանութիւն ընելը, 27 շնութիւն
ընելը, 33 երդում ընելը. 38 կը յորդորէ չարին հակառակ
չկենալ, 44 մինչև անգամ թշնամիները սիրել, 48 և կատարեալ
ըլլալու ջանք ընել։

1 Եւ տեսնելով ժողովուրդները՝ [ե]լեռը ելաւ. ու
երբոր նստաւ հոն, իր աշակերտները քովը
2 գացին. Եւ իր բերանը բանալով՝ կը սորվեցընէր
անոնց, ու կ'ըսէր.
3 [զ]Երանի հոգւով աղքատներուն, ինչու որ երկնից
4 թագաւորութիւնը անոնցն է։ [է]Երանի սգաւորնե-

ա Գլ. 9. 35։ Մար. 1. 21, 39։ Ղու. 4. 15, 45։
բ Գլ. 24. 14։ Մար. 1. 14։
գ Մար. 1. 34։
դ Մար. 3. 7։
ե Մար. 3. 13, 20։
զ Ղու. 6. 20։ Տես Սաղ. 51. 17։ Առակ. 16. 19։ 29. 23։ Եսա. 57. 15։ 66. 2։
է Եսա. 61. 2, 3։ Ղու. 6. 21։ Յով. 16. 20։ 2 Կոր. 1. 7։ Յայտ. 21. 4։

Digitized by Google

5 րուն, ինչու որ անոնք պիտի մխիթարուին : ա Երա-
նի հեզերուն, ինչու որ բ անոնք պիտի ժառանգեն
6 երկիրը : Երանի անոնց՝ որ անօթի ու ծարաւ են
արդարութեան, ինչու որ գ անոնք պիտի կշտանան :
7 դ Երանի ողորմածներուն, ինչու որ անոնք ողորմու-
8 թիւն պիտի գտնեն : ե Երանի անոնց՝ որ սրտով
մաքուր են, ինչու որ զ անոնք պիտի տեսնեն զԱստ-
9 ուած : Երանի խաղաղութիւն ընողներուն, ինչու
10 որ անոնք Աստուծոյ որդիներ պիտի կոչուին : է Ե-
րանի անոնց՝ որ հալածուած են արդարութեան
համար, ինչու որ երկնից թագաւորութիւնը անոնցն
11 է : ը Երանի է ձեզի՝ երբոր կը նախատեն ձեզ ու կը
հալածեն, և սուտ տեղը ամէն կերպ թ գէշ խօսքեր
12 կը խօսին վրանիդ՝ ինծի համար . ժ Ուրախացէք և ու-
րախ եղէք, ինչու որ ձեր վարձքը շատ է երկինքը .
քանզի աս կերպով հալածեցին ձեզմէ առաջ եղած
մարգարէները :
13 ժա Դուք էք երկրի աղը . ժբ Հապա թէ որ աղը իր
համը կորսնցընէ, ինքը ինչո՞վ պիտի աղուի . անկէ
ետև բանի մը չգար, միայն թէ դուրս ձգուելու և
14 մարդոց ոտքին տակը կոխուելու : ժգ Դուք էք աշ-
խարհի լոյսը . քաղաք մը՝ որ լեռան վրայ կեցած է,
15 չկրնար պահուիլ : Ու ժդ ճրագը չեն վառեր և դներ
գրուանի տակ, հապա աշտանակի վրայ, և լոյս կու

ա Սաղ. 37. 11 :
բ Տես Հռով. 4. 13 :
գ Ես. 55. 1 : 65. 13 :
դ Սաղ. 41. 1 : Գլ. 6. 14 : Մար. 11. 25 : 2 Տիմ. 1. 16 : Եբր. 6. 10 : Յակ. 2. 13 :
ե Սաղ. 15. 2 : 24. 4 : Եբր. 12. 14 :
զ 1 Կոր. 13. 12 : 1 Յոհ. 3. 2, 3 :
է 2 Կոր. 4. 17 : 2 Տիմ. 2. 12 : 1 Պետ. 3. 14 :
ը Ղու. 6. 22 :
թ 1 Պետ. 4. 14 :
ժ Ղու. 6. 23 : Գոր. 5. 41 : Հռով. 5. 3 : Յակ. 1. 2 : 1 Պետ. 4. 13 :
ժա Նեեմ. 9. 26 : 2 Մն. 36. 16 : Գլ. 23. 34, 37 : Գոր. 7. 52 : 1 Թես. 2. 15 :
ժբ Մար. 9. 49 : Ղու. 14. 34, 35 :
ժգ Առակ. 4. 18 : Փիլ. 2. 15 :
ժդ Մար. 4. 21 : Ղու. 8. 16 : 11. 33 :

16 այս բոլոր տանը մէջ եղողներուն։ Անանկ թող
լուսաւորէ ձեր լոյսը մարդոց առջին, ա որ տեսնեն
ձեր բարի գործքերը, ու բ փառաւորեն ձեր Հայրը՝
որ երկինքն է։
17 գ Մի՛ կարծէք թէ ես եկայ օրէնքը կամ մար-
գարէները աւրելու. չեկայ աւրելու, հապա կա-
18 տարելու։ Քանզի ճշմարտապէս կ'ըսեմ ձեզի.
դ Մինչև որ երկինք ու երկիր անցնին, օրէնքէն
յովտ մը՝ կամ նշանագիր մը պիտի չանցնի, մինչև
19 որ բոլորն ալ կատարուի։ ե Ուստի ով որ աս ամենա-
փոքր պատուիրանքներուն մէկը աւրէ, ու մարդոց
անանկ սորվեցընէ, անիկայ ամենափոքր պիտի կո-
չուի երկնից թագաւորութեանը մէջ. բայց ով որ
ընէ և սորվեցընէ, անիկայ մեծ պիտի կոչուի երկնից
20 թագաւորութեանը մէջ։ Քանզի կ'ըսեմ ձեզի.
զ Թէ որ ձեր արդարութիւնը դպիրներուն ու փա-
րիսեցիներուն արդարութենէն աւելի չըլլայ, բնաւ
պիտի չմտնէք երկնից թագաւորութիւնը։
21 Լսեր էք որ ըսուեցաւ առաջիններուն. է Սպա-
նութիւն մի՛ ըներ. և ով որ սպանութիւն ընէ,
22 դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ։ Բայց ես
ձեզի կ'ըսեմ. Ո՛վ որ իր եղբօրը պարապ տեղը
ը սրդողի, դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ. և
ով որ իր եղբօրը Յիմար ըսէ, ատեանի պարտաւոր
պիտի ըլլայ. և ով որ իր եղբօրը Անմիտ ըսէ, գե-
23 հենի կրակին պարտաւոր պիտի ըլլայ։ Ուրեմն թ թէ
որ քու ընծադ սեղանին վրայ բերես, ու հոն միտքդ
24 գայ՝ թէ քու եղբայրդ քեզի դէմ բան մը ունի, հոն

ա 1 Պետ. 2. 12։
բ Յովհ. 15. 8։ 1 Կոր. 14. 25։
գ Հռով. 3. 31։ 10. 4։ Գաղ. 3. 24։
դ Ղու. 16. 17։
ե Յակ. 2. 10։
զ Հռով. 9. 31։ 10. 3։
է Ել. 20. 13։ 2 Օր. 5. 17։
ը 1 Յովհ. 3. 15։
թ Վր. 8. 4։ 23. 19։

Digitized by Google

–ձգէ քու ընծադ սեղանին առջևը, և գնա՛ առաջ
եղբօրդ հետ հաշտուէ, ու ետքը եկո՛ւր որ քու ընծադ
25 մատուցանես: բ Քու ոսոխիդ հետ շուտո՛վ միաբանէ,
քանի որ անոր հետ ճամբուն մէջն ես. չըլլայ որ
քու ոսոխդ քեզ դատաւորին մատնէ, և դատաւորը
26 դահիճին և բանտը ձգուիս: Ճշմարիտ կ'ըսեմ
քեզի, պիտի չելլես անկէ, մինչև որ վերջին նաքա-
րակիտը չվճարես:
27 Լսեր էք որ ըսուեցաւ. գ Շնութիւն մի՛ ըներ:
28 Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ. դ Ո՛վ որ կնիկ մարդու կը
նայի անոր ցանկանալու համար, ալ անիկայ իր սըր-
29 տին մէջ շնութիւն ըրաւ անոր հետ: ե Արդ՝ թէ որ
քու աջ աչքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, զ Հանէ՛ զա-
նիկայ՝ ու քեզմէ ձգէ. ինչու որ աղէկ է քեզի որ
անդամներուդ մէկը կորսուի, ու քու բոլոր մարմինդ
30 դժոխքը չձգուի: Եւ թէ որ աջ ձեռքդ քեզ կը
գայթակղեցընէ, կտրէ՛ զանիկայ՝ ու քեզմէ ձգէ՛.
ինչու որ աղէկ է քեզի որ անդամներուդ մէկը կոր-
սուի, ու քու բոլոր մարմինդ դժոխքը չձգուի:
31 Իրաւ ըսուեցաւ թէ՝ է Ո՛վ որ իր կնիկը կ'արձակէ,
32 թո՛ղ անոր արձակման թուղթ տայ. Բայց ես ձեզի
կ'ըսեմ թէ՝ ը Ո՛վ որ իր կնիկը կ'արձակէ առանց
պոռնկութեան պատճառի, ինքը պատճառ կ'ըլլայ
անոր շնութիւն ընելուն, և ո՛վ որ ան արձակուածը
առնէ, շնութիւն կը գործէ:
33 Դարձեալ լսեր էք որ թ ըսուեցաւ առաջիններուն.

– Գլ. 18. 19: 1 Տիմ. 2. 8: 1 Պետ. 3. 7:
բ Առակ. 25. 8: Ղուկ. 12. 58, 59:
գ Ել. 20. 14: 2 Օր. 5. 18:
դ Յոբ. 31. 1: Առակ. 6. 25: Տես Ծն. 34. 2: 2 Թագ. 11. 2:
ե Գլ. 18. 8, 9: Մար. 9. 46:
զ Տես գլ. 19. 12: Հռով. 8. 13: 1 Կոր. 9. 27: Կող. 3. 5:
է 2 Օր. 24. 1: Երեմ. 3. 1: Տես գլ. 19. 3: Մար. 10. 2, [illegible]:
ը Գլ. 19. 9: Ղուկ. 16. 18: Հռով. 7. 3: 1 Կոր. 7. 10, 11:
թ Գլ. 23. 16:

Digitized by Google

[ա] Սուտ երդում մի՛ ըներ, հապա [բ] ըրած երդումներդ
34 վճարէ Տէրոջը։ Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ. [գ] Բնաւին
երդում մի՛ ընէք. ո՛չ երկինքի վրայ՝ որ [դ] Աստուծոյ
35 աթոռն է, Եւ ո՛չ երկրի վրայ՝ որ անոր ոտքերուն
պատուանդանն է, ո՛չ ալ Երուսաղէմի վրայ՝ որ [ե] մեծ
36 Թագաւորին քաղաքն է. Եւ ո՛չ քու գլխուդ վրայ
երդում ընես, ինչու որ չես կրնար մէկ մազ մը
37 ճերմըկցընել կամ սեւցընել։ [զ] Հապա ձեր խօսքը
ըլլայ այո՛՝ այո՛, ոչը՝ ո՛չ. ու ասկէ աւելին՝ չարէն
առաջ կու գայ։

38 Լսեր էք որ ըսուեցաւ. [է] Աչքի տեղ՝ աչք. ու
39 ակռայի տեղ՝ ակռայ։ Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ.
[ը] Չարին հակառակ մի՛ կենաք. [թ] Հապա թէ որ մէկը
ապտակ մը զարնէ աջ ծնօտիդ՝ դարձո՛ւր անոր միւսն
40 ալ։ Եւ մէկը որ կ'ուզէ քեզի հետ դատ վարել՝ ու
քու շապիկդ առնել, թո՛ղ տուր անոր վերար-
41 կուդ ալ։ Եւ [ժ] ո՛վ որ քեզ պահակ բռնէ՝ ու մղոն մը
42 ճամբայ քշէ, գնա՛ անոր հետ երկուք։ [ի] Քեզմէ ու-
զողին տո՛ւր, ու երես մի՛ դարձըներ անկէ՝ որ
կ'ուզէ քեզմէ փոխ առնել։

43 Լսեր էք որ ըսուեցաւ. [լ] Քու ընկերդ սիրես,
44 ու [խ] թշնամիդ ատես։ Բայց ես ձեզի կ'ըսեմ. [ծ] Սի-
րեցէք ձեր թշնամիները. օրհնեցէք ձեզ անիծող-
ները. բարի ըրէք անոնց՝ որ ձեզ կ'ատեն, և [կ] աղօթք

ա Ել. 20. 7։ Ղև. 19. 12։ Թու. 30. 2։ 2 Օր. 5. 11։
բ 2 Օր. 23. 23։
գ Գլ. 23. 16, 18, 22։ Յակ. 5. 12։
դ Եսա. 66. 1։
ե Սաղ. 48. 2։ 87. 3։
զ Կող. 4. 6։ Յակ. 5. 12։
է Ել. 21. 24։ Ղև. 24. 20։ 2 Օր. 19. 21։
ը Առակ. 20. 22։ 24. 29։ Ղուկ. 6. 29։ Հռով. 12. 17, 19։ 1 Կոր. 6. 7։ 1 Թես. 5. 15։ 1 Պետ. 3. 9։
թ Եսա. 50. 6։ Ողբ. 3. 30։
ժ Գլ. 27. 32։ Մար. 15. 21։
ի 2 Օր. 15. 8, 10։ Ղուկ. 6. 30, 35։
լ Ղև. 19. 18։
խ 2 Օր. 23. 6։ Սաղ. 41. 10։
ծ Ղուկ. 6. 27, 35։ Հռով. 12. 14, 20։
կ Ղուկ. 23. 34։ Գործ. 7. 59։ 1 Կոր. 4. 12, 13։ 1 Պետ. 2. 23։ 3. 9։

Digitized by Google

ըրէք անոնց համար՝ որ ձեզ կը չարչըրկեն ու կը
45 հալածեն. Որ ձեր երկնաւոր Հօրը որդիքը ըլլաք.
ինչու որ ա իր արևը կը ծագեցընէ թէ չարերուն և
թէ բարիներուն վրայ, և անձրև կը ղրկէ թէ ար-
46 դարներուն և թէ մեղաւորներուն վրայ: բ Վասն զի
թէ որ դուք ձեզ սիրողները սիրէք, ի՞նչ վարձք
կ'ունենաք. չէ՞ որ մաքսաւորներն ալ նոյնը կ'ընեն:
47 Եւ թէ որ միայն ձեր եղբայրներուն բարև տաք,
ի՞նչ աւելի կ'ընէք ուրիշներէն. չէ՞ որ մաքսաւոր-
48 ներն ալ նոյնը կ'ընեն: գ Ուրեմն դուք կատարեալ
եղէք՝ դ ինչպէս որ ձեր երկնաւոր Հայրն ալ կատա-
րեալ է:

ԳԼ. Զ.

1 Քրիստոս կը շարունակէ իր քարոզութիւնը լեռանը վրայ, ու կը խօսի ողորմութեան, 5 աղօթք ընելու, 14 մեր եղբայրցը յանցանքը ներելու, 16 ծոմ պահելու, 19 մեր գանձը ուր պահելու, 24 Աստուծոյ և մամոնայի ծառայութիւն ընելու վրայ. 25 կը յորդորէ որ աշխարհային բաներու համար հոգ չընենք, 33 հապա Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք:

1 Զգուշ եղէք որ ձեր ե ողորմութիւնը մարդոց
առջևը չընէք՝ անոնց երևնալու համար. եթէ
ոչ՝ վարձք չէք առներ ձեր Հօրմէն՝ որ երկինքն է:
2 Ուստի զ երբոր ողորմութիւն կ'ընես, առջևդ փող մի՛
հնչեցըներ, ինչպէս որ կեղծաւորները ժողովարան-
ներուն ու փողոցներուն մէջ կ'ընեն, որ մարդոցմէ
փառաւորուին. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, անոնք
3 իրենց վարձքը առած կ'ըլլան: Իսկ դուն երբոր
ողորմութիւն կ'ընես, ձախ ձեռքդ թող չգիտնայ աջ
4 ձեռքիդ ինչ գործելը. Որ քու ողորմութիւնդ գաղ-

ա Յոբ. 25. 3:
բ Ղուկ. 6. 32:
գ Ծն. 17. 1: Ղև. 11. 44: 19. 2: Ղուկ. 6. 36: Կող. 1. 28: 4. 12: Յակ. 1. 4: 1 Պետ. 1. 15, 16:
դ Եփես. 5. 1:
ե 2 Օր. 24. 13: Սաղ. 112. 9: Դան. 4. 27: 2 Կոր. 9. 9, 10:
զ Հռով. 12. 8:

Digitized by Google

տուկ ըլլայ. և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը տեսնէ,
[ա]քեզի յայտնապէս հատուցում պիտի ընէ:
5 Եւ երբոր աղօթք կ'ընես, կեղծաւորներուն նման
չըլլաս, որ կը սիրեն ժողովարաններուն մէջ ու հրա-
պարակներուն անկիւնները կայնելով՝ աղօթք ընել,
որ մարդոց երևնան. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, անոնք
6 իրենց վարձքը առած կ'ըլլան: Իսկ դուն երբոր
աղօթք կ'ընես, [բ]մտիր քու ներքին սենեակդ, ու
դուռդ գոցէ՛, և աղօ՛թք ըրէ քու Հօրդ՝ որ գաղտուկ
տեղ կը գտնուի. և քու Հայրդ որ գաղտուկը կը
տեսնէ, քեզի յայտնապէս հատուցում պիտի ընէ:
7 Եւ երբոր աղօթք կ'ընէք, [գ]հեթանոսներուն պէս
շատախօս մի՛ ըլլաք. [դ]վասն զի կը կարծեն թէ իրենց
8 շատ խօսելուն համար պիտի լսուին: Ուրեմն անոնց
չնմանիք. ինչու որ ձեր Հայրը ձեզի պէտք եղածը
9 գիտէ՝ դեռ դուք իրմէ չխնդրած: Ուստի ասա՛նկ
աղօթք ըրէք դուք.
[ե]Ո՛վ Հայր մեր՝ որ երկինքն ես, քու անունդ
10 սուրբ ըլլայ. Քու թագաւորութիւնդ գայ, [զ]քու
կամքդ ըլլայ, [է]ինչպէս որ երկինքը՝ անանկ ալ
11 երկրիս վրայ. [ը]Մեր ամէն աւուր հացը՝ այսօր մեզի
12 տուր. Եւ [թ]մեզի ներէ՛ մեր պարտքերը, ինչպէս որ
13 մենք ալ կը ներենք մեր պարտականներուն. Եւ [ժ]մեզ
փորձութեան մի՛ տանիր. հապա [ի]չարէն մեզ ազա-
տէ՛. [լ]ինչու որ քուկդ է թագաւորութիւնը և զօ-
րութիւնը ու փառքը յաւիտեանս. ամէն:
14 [խ]Վասն զի թէ որ դուք ներէք մարդոց իրենց

ա Ղուկ. 14. 14:
բ 4 Թագ. 4. 33:
գ Ժող. 5. 2:
դ 3 Թագ. 18. 26, 29:
ե Ղուկ. 11. 2:
զ Գլ. 26. 39, 42: Գործ. 21. 14:
է Սաղ. 103. 20, 21:
ը Տես Յոբ. 23. 12: Առակ. 30. 8:
թ Գլ. 18. 21:
ժ Գլ. 26. 41: Ղուկ. 22. 40, 46: 1 Կոր. 10. 13: 2 Պետ. 2. 9: Յայտ. 3. 10:
ի Յովհ. 17. 15:
լ 1 Մն. 29. 11:
խ Մար. 11. 25, 26: Եփես. 4. 32: Կող. 3. 13:

Digitized by Google

յանցանքները, ձեր երկնաւոր Հայրն ալ ձեզի կը
15 ների. [ա] Հապա թէ որ դուք չներէք մարդոց իրենց
յանցանքները, ձեր Հայրն ալ ձեզի չներեր ձեր
յանցանքները:
16 Ու [բ] երբոր ծոմ կը պահէք, կեղծաւորներուն պէս
տրտումերես մի՛ ըլլաք. քանզի իրենց երեսները
կ'աւրեն որ մարդոց երեւնան թէ ծոմ կը պահեն.
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Անոնք իրենց վարձքը
17 առած կ'ըլլան: Բայց դուն երբոր ծոմ կը պահես,
18 [գ] գլուխդ օծէ՛, ու երեսդ լուա՛, Որ մարդոց ծոմ
պահողի պէս չերեւնաս, հապա քու Հօրդ՝ որ գաղ-
տուկ տեղ կը գտնուի, և քու Հայրդ որ գաղտուկը
կը տեսնէ, * քեզի հատուցում պիտի ընէ:
19 [դ] Երկրի վրայ ձեզի գանձեր մի՛ դիզէք, ուր որ
ցեցը ու ժանկը կ'ապականեն, և ուր գողերը պատ
20 կը ծակեն ու կը գողնան. [ե] Հապա ձեզի գանձեր
դիզեցէք երկինքը, ուր որ ո՛չ ցեցը և ոչ ժանկը
կ'ապականէ, ու ոչ գողերը պատ կը ծակեն և կը
21 գողնան: Քանզի ձեր գանձը ո՛ւր որ է, սիրտերնիդ
22 ալ հոն պիտի ըլլայ: [զ] Մարմինին ճրագը աչքն է.
հապա թէ որ քու աչքդ պայծառ է, բոլոր մարմինդ
23 լուսաւոր կ'ըլլայ. Բայց թէ որ քու աչքդ վատ է,
բոլոր մարմինդ մութ կ'ըլլայ. ուրեմն թէ որ քու
մէջդ եղած լոյսը խաւար է, ալ ան խաւարը ո՛րչափ
24 է: [է] Մարդ մը չկրնար երկու տէրոջ ծառայութիւն
ընել. ինչու որ կամ մէկը պիտի ատէ՝ և միւսը սիրէ,
կամ † մէկը պիտի մեծարէ" և միւսը արհամարհէ.

[ա] Գլ. 18. 35: Յակ. 2. 13:
[բ] Եսա. 58. 5:
[գ] Հռութ. 3. 3: Դան. 10. 3:
* Ուրիշ քեզի յայտնապէս
[դ] Առակ. 23. 4: 1 Տիմ. 6. 17: Եբր. 13. 5: Յակ. 5. 1, [illegible]:
[ե] Գլ. 19. 21: Ղու. 12. 33, 34: 18. 22: 1 Տիմ. 6. 19: 1 Պետ. 1. 4:
[զ] Ղու. 11. 34, 36:
[է] Ղու. 16. 13:
† Կամ մէկուն պիտի յարի

Digitized by Google

ա չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու մամոնայի։
25 Ուստի կ'ըսեմ ձեզի. բ Հոգ մի՛ ընէք ձեր կեանքին
համար՝ թէ ինչ պիտի ուտէք, կամ ինչ պիտի խմէք.
ոչ ալ ձեր մարմիններուն համար, թէ ինչ պիտի
հագնիք. չէ՞ որ կեանքը կերակուրէն աւելի է, ու
26 մարմինը հագուստէն։ գ Նայեցէ՛ք երկինքի թռչուն-
ներուն, որ ոչ կը սերմանեն և ոչ կը հնձեն և ոչ
ամբարի մէջ կը ժողվեն, ու ձեր երկնաւոր Հայրը
կը կերակրէ զանոնք. չէ՞ որ դուք անոնցմէ աւելի
27 լաւ էք։ Հիմա ձեզմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ ընելովը
28 իր հասակին վրայ կանգուն մը աւելցընել։ Եւ հա-
գուստի համար ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք. Նայեցէ՛ք դաշ-
տի շուշաններուն՝ ինչպէս կ'աճին. ոչ կ'աշխատին
29 և ոչ կը մանեն. Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ Սողոմոն ալ
իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ անոնցմէ մէկուն
30 պէս չհագուեցաւ։ Ուստի թէ որ դաշտի խոտը որ
այսօր կայ՝ և վաղը փուռը կը ձգուի, Աստուած
անանկ կը հագուեցընէ, հապա ո՛րչափ աւելի ձեզ՝
31 թերահաւատներ։ Ուրեմն հոգ մի՛ ընէք՝ ըսելով.
Ի՞նչ պիտի ուտենք, կամ Ի՞նչ պիտի խմենք, կամ
32 Ի՞նչ պիտի հագնինք. (Ինչու որ ատ բոլոր բաները
հեթանոսները կը խնդրեն.) վասն զի ձեր երկնաւոր
Հայրը գիտէ՝ թէ ատ բոլոր բաները ձեզի պէտք
33 են։ Բայց դ առաջ խնդրեցէք Աստուծոյ թագա-
ւորութիւնը և անոր արդարութիւնը, ու ատ բոլոր
34 բաներն ալ ձեզի պիտի տրուի։ Ուստի վաղուան
համար հոգ մի՛ ընէք. ինչու որ վաղուան օրը իրեն
համար հոգ պիտի ընէ. հերիք է օրուան՝ իր նեղու-
թիւնը։

ա Գաղ. 1. 10։ 1 Տիմ. 6. 17։ Յակ. 4. 4։ 1 Յով. 2. 15։
բ Սաղ. 55. 22։ Ղուկ. 12. 22, 23։ Փիլ. 4. 6։ 1 Պետ. 5. 7։
գ Յոբ. 38. 41։ Սաղ. 147. 9։ Ղուկ. 12. 24, Ձ։
դ Տես 3 Թագ. 3. 13։ Սաղ. 37. 25։ Մար. 10. 30։ Ղուկ. 12. 31։ 1 Տիմ. 4. 8։

Digitized by Google

ԳԼ. Է.

1 *Քրիստոս իր քարոզութիւնը վերջացնելով՝ կը յանդիմանէ անխոհեմաբար դատողութիւն ընելը. 6 կ՚արգիլէ սուրբ բաները շուներուն տալը. 7 կը յորդորէ աղօթք ընել, 13 նեղ դռնէն ներս մտնել, 15 սուտ մարգարէներէն զգոյշ կենալ, 21 իր խօսքը միայն լսողներ չըլլալ՝ հապա կատարողներ, 24 նմանելով անանկ մարդու մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ կը շինէ, 26 և ո՛չ թէ աւազի վրայ։*

1 ա Մի՛ դատէք՝ որ չդատուիք։ (2) բ Վասնզի ինչ դա-
տաստանով որ դատէք, անով պիտի դատուիք.
և ինչ չափով որ չափէք, անով պիտի չափուի ձեզի։
3 գ Եւ ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը տեսնես,
4 ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես նայիր։ Կամ
ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօրդ. Թո՛ղ տուր
աչքէդ շիւղը հանեմ. և ահա՛ քու աչքիդ մէջը գերան
5 կայ։ Կեղծաւոր՝ առաջ քու աչքէդ գերանը
հանէ՛, ու ետքը պիտի նայիս եղբօրդ աչքէն շիւղը
հանելու։

6 դ Սուրբ բանը շուներուն մի՛ տաք, և ձեր մար-
գարիտները խոզերուն առջևը մի՛ ձգէք, որ ոտ-
քերնուն տակը չկոխկռտեն զանոնք, ու դառնան
ձեզ փառատեն։

7 ե Խնդրեցէ՛ք՝ և պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէ՛ք՝
և պիտի գտնէք. դուռը զարկէ՛ք՝ և պիտի բացուի
8 ձեզի. Վասն զի ամէն ով որ կը խնդրէ՝ կ՚առնէ,
և ով որ կը փնտռէ՝ կը գտնէ, և ով որ դուռը կը
9 զարնէ՝ պիտի բացուի անոր։ է Ձեզմէ ո՞ր մարդը

ա Ղու. 6. 37: Հռոմ. 2. 1: 14. 3, 4, 10, 13: 1 Կոր. 4. 3, 5: Յակ. 4. 11, 12:
բ Մար. 4. 24: Ղու. 6. 38:
գ Ղու. 6. 41, 42:
դ Առակ. 9. 7, 8: 23. 9: Գործ. 13. 45, 46:
ե Գլ. 21. 22: Մար. 11. 24: Ղու. 11. 9, 10: 18. 1: Յոհ. 14. 13: 15. 7: 16. 23, 24: Յակ. 1. 5, 6: 1 Յոհ. 3. 22: 5. 14, 15:
զ Առակ. 8. 17: Երեմ. 29. 12, 13:
է Ղու. 11. 11, 12, 13:

Digitized by Google

կայ՝ որմէն իր որդին հաց որ ուզէ, միթէ քա՞ր պի-
10 տի տայ անոր. Եւ կամ թէ որ ձուկ ուզէ, միթէ
11 օ՞ձ պիտի տայ անոր: Ուստի եթէ դուք՝ [ա]որ չար
էք, ձեր զաւակներուն աղէկ ընծաներ տալ գիտէք,
որչափ աւելի ձեր Հայրը՝ որ երկինքն է, բարի
բաներ պիտի տայ անոնց՝ որ իրմէ կը խնդրեն:
12 Ուստի [բ]ամէն ինչ որ կ'ուզէք՝ որ մարդիկ ձեզի
ընեն, դուք ալ անոնց անանկ ըրէք. քանզի [գ]աս է
օրէնքը ու մարգարէները:
13 [դ]Նեղ դռնէն ներս մտէք. ինչու որ լայն է ան
դուռը՝ ու ընդարձակ ան ճամբան, որ դէպ 'ի կո-
րուստ կը տանի. և շատուոր են անոնք՝ որ անկէ կը
14 մտնեն: Ինչու որ նեղ է ան դուռը՝ ու նեղուածք է
ան ճամբան, որ դէպ 'ի կեանք կը տանի. և քիչուոր
են անոնք՝ որ զանիկայ կը գտնեն:
15 [ե]Զգո՛յշ կեցէք սուտ մարգարէներէն՝ [զ]որոնք
ձեզի կու գան ոչխարի հանդերձներով, բայց ներսէն
16 [է]յափշտակող գայլեր են: [ը]Իրենց պտուղէն պիտի
ճանչնաք զանոնք. [թ]Միթէ փուշերէն խաղող կը
17 քաղե՞ն, կամ տատասկէն՝ թուզ. Այսանկ ալ [ժ]ամէն
բարի ծառ՝ բարի պտուղ կու տայ, և չար ծառ՝
18 չար պտուղ կու տայ: Բարի ծառը չկրնար չար
պտուղ տալ, ո՛չ ալ չար ծառը բարի պտուղ տալ:
19 [ի]Ամէն ծառ որ բարի պտուղ չտար՝ կը կտրուի, ու
20 կրակը կը ձգուի: Ուրեմն իրենց պտուղէն պիտի
ճանչնաք զանոնք:

ա Ծն. 6. 5: 8. 21:
բ Ղու. 6. 31:
գ Ղե. 19. 18: Գդ. 22. 40:
Հռով. 13. 8, 9, 10: Գաղ.
5. 14: 1 Տիմ. 1. 5:
դ Ղու. 13. 24:
ե 2 Օր. 13. 3: Երեմ. 23. 16:
Գդ. 24. 4, 5, 11, 24: Մար.
13. 22: Հռով. 16. 17, 18:
Եփես. 5. 6: Կող. 2. 8:
2 Պետ. 2. 1, 2, 3: 1 Յովհ.
4. 1:
զ Միք. 3. 5: 2 Տիմ. 3. 5:
է Գործ. 20. 29, 30:
ը Հմր 20: Գդ. 12. 33:
թ Ղու. 6. 43, 44:
ժ Երեմ. 11. 19: Գդ. 12. 33:
ի Գդ. 3. 10: Ղու. 3. 9:
Յովհ. 15. 2, 6:

Digitized by Google

21 Ո՛չ թէ ամէն մէկը՝ որ ինծի [ա] Տէր Տէր կ'ըսէ,
պիտի մտնէ երկնից թագաւորութիւնը. Հապա
անիկայ որ իմ երկնաւոր Հօրս կամքը կը կատարէ։
22 Շատերը այն օրը ինծի պիտի ըսեն. Տէր Տէր՝ [բ] չէ՞
որ քու անունովդ մարգարէութիւն ըրինք, և քու
անունովդ դևեր հանեցինք, ու քու անունովդ շատ
23 հրաշքներ ըրինք։ Եւ [գ] ան ատենը անոնց յայտնապէս
պիտի ըսեմ, թէ Ես բնաւ ձեզ չէի ճանչնար.
[դ] մէկդի՛ գացէք քովէս դուք որ անօրէնութիւն կը
գործէիք։
24 Արդ՝ [ե] ով որ աս իմ խօսքերս կը լսէ՝ ու կը կատարէ
զանոնք, զանիկայ պիտի նմանցընեմ խելացի մարդու
25 մը՝ որ իր տունը վէմի վրայ շինեց. Եւ անձրևները
իջան, ու գետերը վազեցին, ու հովերը փչեցին, և
զարկին այն տանը, ու չփլաւ. ինչու որ վէմի վրայ
26 հաստատուած էր։ Եւ ով որ աս իմ խօսքերս կը լսէ
ու չկատարեր զանոնք, կը նմանի անխելք մարդու
27 մը՝ որ իր տունը աւազի վրայ շինեց. Եւ անձրևները
իջան, ու գետերը վազեցին, ու հովերը փչեցին, և
զարկին այն տանը, ու փլաւ, և մեծ էր անոր կոր-
ծանումը։
28 Ու երբոր Յիսուս լմընցուց աս խօսքերը, [զ] ժո-
ղովուրդները կը զարմանային անոր վարդապետու-
29 թեանը վրայ. [է] Ինչու որ իշխանութիւն ունեցողի
մը պէս կը սորվեցընէր անոնց, ու չէ՛ թէ դպիրնե-
րուն պէս։

ա Ովս. 8. 2: Գղ. 25. 11, 12: Ղու. 6. 46: 13. 25: Գոր. 19. 13: Հռով. 2. 13: Յակ. 1. 22:
բ Թու. 24. 4: Յոհ. 11, 51: 1 Կոր. 13. 2:
գ Գղ. 25. 12: Ղու. 13. 25, 27: 2 Տիմ. 2. 19:
դ Սաղ. 5. 5: 6. 8: Գղ. 25. 41:
ե Ղու. 6. 47, ևն.:
զ Գղ. 13. 54: Մար. 1. 22: 6. 2: Ղու. 4. 32:
է Յոհ. 7. 46:

Digitized by Google

ԳԼ. Ը

2 Քրիստոս կը մաքրէ բորոտը, 5 կը բժշկէ հարիւրապետին ծառան, 14 Պետրոսին զոքանչը, 16 և ուրիշ շատ հիւանդներ. 18 կը ցուցընէ թէ ինչ կերպով իր ետևէն երթալ պէտք է. 23 ծովուն ալէկոծութիւնը կը հանդարտեցընէ. 28 երկու դիւահարներէ դևերը կը հանէ, 31 և զանոնք կը թողու որ երթան խոզերուն մէջ մտնեն:

1 Ու երբոր անՆ լեռնէն վար իջաւ, շատ ժողովուրդներ
2 գացին անոր ետևէն: ա Եւ ահա՛ բորոտ մը եկաւ,
երկրպագութիւն կ՚ընէր անոր՝ ու կ՚ըսէր. Տէ՛ր՝
3 թէ որ ուզես, կրնաս զիս մաքրել: Եւ Յիսուս իր
ձեռքը երկընցընելով դպաւ անոր՝ ու ըսաւ. Կ՚ու–
զեմ՝ մաքրուէ՛. և շուտ մը անոր բորոտութիւնը
4 մաքրուեցաւ: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. բ Զգո՛յշ
կեցիր՝ մէկու մը չըսես. հապա գնա՛ քեզ քահանային
ցուցո՛ւր, և գ Մովսէսին պատուիրած ընծան տո՛ւր,
անոնց վկայութիւն ըլլալու համար:
5 դ Ու երբոր Կափառնայում մտաւ, հարիւրապետ
6 մը եկաւ քովը, կ՚աղաչէր անոր, Ու կ՚ըսէր. Տէ՛ր՝
իմ ծառաս տունը անդամալոյծ պառկած չարաչար
7 կը տանջուի: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Ես կու
8 գամ ու զանիկայ կը բժշկեմ: Եւ հարիւրապետը
պատասխան տալով՝ ըսաւ. Տէ՛ր՝ ե ես արժանի չեմ
որ դուն իմ յարկիս տակը մտնես. զ միայն թէ խօս–
9 քով զրուցէ՛, ու իմ ծառաս պիտի բժշկուի. Ինչու
որ ես ալ իշխանութեան տակ մարդ մըն եմ, ու իմ
հրամանիս տակը զինուորներ ունիմ. և ասոր կ՚ըսեմ.
Գնա՛, ու կ՚երթայ. և մէկալին՝ թէ Եկո՛ւր, ու կու
գայ. և ծառայիս՝ թէ Ա՛ս բանը ըրէ՛, ու կ՚ընէ:
10 Յիսուս երբոր լսեց՝ զարմացաւ, և իր ետևէն գացող–

ա Մար. 1. 40, և: Ղու. 5. 12, և:
բ Գլ. 9. 30: Մար. 5. 43:
գ Ղև. 14. 3, 4, 10: Ղու. 5. 14:
դ Ղու. 7. 1, և:
ե Ղու. 15. 19, 21:
զ Սաղ. 107. 20:

Digitized by Google

ներուն ըսաւ. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Իսրայէլի
11 մէջ անգամ ես այսչափ հաւատք չգտայ։ Եւ ձեզի
կ'ըսեմ որ [ա]արեւելքէն ու արեւմուտքէն շատեր պիտի
գան, ու երկնից թագաւորութեանը մէջ պիտի
բազմին՝ Աբրահամին ու Իսահակին եւ Յակոբին
12 հետ. Իսկ [բ]թագաւորութեանը որդիքը [գ]դուրսի
խաւարը պիտի հանուին. հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու
13 ակռաներ կրճտցընել։ Եւ Յիսուս հարիւրապետին
ըսաւ. Գնա՛, ու ինչպէս որ դուն հաւատացիր,
անանկ թող ըլլայ քեզի. եւ նոյն ժամուն անոր ծառան
բժշկուեցաւ։
14 Եւ [դ]Յիսուս Պետրոսին տունը գալով՝ տեսաւ որ
15 անոր [ե]զոքանչը ջերմէն բռնուած պառկած էր. Եւ
անոր ձեռքէն բռնեց, ու ջերմը թող տուաւ զանիկայ.
ան ալ ոտքի վրայ ելաւ, եւ անոր սպասաւորութիւն
կ'ընէր։
16 [զ]Երբոր իրիկուն եղաւ, շատ դիւահարներ բերին
անոր, ու խօսքով հանեց չար ոգիները, եւ բոլոր
17 հիւանդները բժշկեց. Որ Եսայի մարգարէին ձեռ-
քով ըսուած խօսքը կատարուի. [է]Անիկայ մեր հի-
ւանդութիւնները վերցուց, եւ մեր ցաւերը կրեց։
18 Յիսուս իր բոլորտիքը շատ ժողովուրդ տեսնելով,
19 հրաման ըրաւ որ միւս կողմը երթան։ [ը]Եւ դպիր
մը մօտենալով՝ ըսաւ անոր. Վարդապե՛տ, ես քու
20 ետեւէդ պիտի գամ, ո՛ւր որ երթաս։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր. Աղուէսները որջեր ունին, ու երկնից
թռչունները բոյներ. բայց Որդին մարդոյ տեղ մը

ա Ծն. 12. 3: Ես. 2. 2, 3: 11. 10: Մաղ. 1. 11: Ղու. 13. 29: Գոր. 10. 45: 11. 18: 14. 26: Հռով. 15. 9, եւն.: Եփես. 3. 6:
բ Գլ. 21. 43:
գ Գլ. 13. 42, 50: 22. 13: 24. 51: 25. 30: Ղու. 13. 28: 2 Պետ. 2. 17: Յուդ. 13:
դ Մար. 1. 29, 30, 31: Ղու. 4. 38, եւն.:
ե Տես 1 Կոր. 9. 5:
զ Մար. 1. 32, եւն.: Ղու. 4. 41, 42:
է Ես. 53. 4: 1 Պետ. 2. 24:
ը Ղու. 9. 57, 58:

Digitized by Google

21 չունի, որ հոն իր գլուխը դնէ: [ա]Եւ մէկ ուրիշը՝
ալ անոր աշակերտներէն էր, ըսաւ անոր. [բ]Տէ՛ր՝
ինծի հրամա՛ն տուր, որ երթամ առաջ իմ հայրս
22 թաղեմ: Յիսուս ըսաւ անոր. Եկո՛ւր իմ ետեւէս,
ու թո՛ղ տուր մեռելներուն որ թաղեն իրենց մեռել-
ները:

23 Ու երբոր նաւը մտաւ, իր աշակերտները իր
24 ետեւէն գացին. [գ]Եւ ահա՛ մեծ ալէկոծութիւն մը
եղաւ ծովուն մէջ, անանկ որ նաւը ալիքներէն կը
25 ծածկուէր. իսկ ինքը կը քնանար: Եւ աշակերտ-
ները մօտ գացին արթնցուցին զանիկայ՝ ու ըսին.
Տէ՛ր՝ ազատէ՛ մեզ, ինչու որ ահա՛ կը կորսուինք:
26 Եւ ըսաւ անոնց. Թերահաւատներ՝ ինչո՞ւ այդչափ
վախկոտ էք. ան ատենը [դ]ելաւ հովերուն ու ծովուն
27 սաստեց, և մեծ խաղաղութիւն եղաւ: Ու մարդիկը
զարմացան՝ և կ'ըսէին. Ի՛նչպէս մարդ է աս՝ որ
հովերը ու ծովը ասոր կը հնազանդին:

28 [ե]Ու երբոր մէկալ կողմը *Գերգեսացւոց երկիրը
անցաւ, երկու դիւահար պատահեցան իրեն՝ գերեզ-
մաններէն ելած՝ սաստիկ կատղած, անանկ որ հնար
29 չէր մէկու մը ան ճամբայէն անցնիլ: Եւ ահա՛
աղաղակեցին ու ըսին. Յիսուս Որդի Աստուծոյ՝
դուն մեր հետը ի՞նչ բան ունիս. ատենէն առաջ
30 մեզ տանջելո՞ւ համար հոս եկար: Եւ անոնցմէ
հեռու շատ խոզերու երամակ մը կար, որ կ'արա-
31 ծուէին: Ու դեւերը կ'աղաչէին իրեն՝ ու կ'ըսէին.
Թէ որ մեզ կը հանես, հրամա՛ն տուր մեզի որ
32 երթանք խոզերուն երամակին մէջը մտնենք: Եւ
ըսաւ անոնց. Գացէ՛ք. ու անոնք ելան գացին
խոզերուն երամակին մէջը մտան. և ահա՛ բոլոր

[ա] Ղուկ. 9. 59, 60:
[բ] Տես 3 Թագ. 19. 20:
[գ] Մար. 4. 37, Եւ: Ղուկ. 8. 23, Եւ:
[դ] Սաղ. 65. 7: 89. 9: 107. 29:
[ե] Մար. 5. 1, Եւ: Ղուկ. 8. 26, Եւ:
* Ոմանք Գադարացւոց

երամակը գահավէժ տեղէն ծովը վազեցին, ու ջու-
33 րերուն մէջը մեռան։ Խոզարածներն ալ փախան, և
քաղաքը երթալով՝ բոլորը պատմեցին, ու դիւա-
34 հարներուն պատահած բաները։ Եւ ահա բոլոր
քաղաքը Յիսուսին դէմը ելաւ. ու երբոր տեսան
զանիկայ, աղաչեցին որ իրենց սահմաններէն
երթայ։

ԳԼ. Թ.

2 Քրիստոս անդամալոյծ մը կը բժշկէ. 9 Մատթէոսը մաքսաւորութիւն ընելէն իրեն կը կանչէ. 10 մաքսաւորներու և մեղաւորներու հետ կ'ուտէ. 14 իր աշակերտներուն ծոմ չպահելը կ'արդարացնէ. 20 տեռատես կինը կը բժշկէ. 23 Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ. 27 երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ. 32 համր դիւահարը կը բժշկէ, 36 և կը խղճայ բազմութեանը վրայ։

1 Նաւը մտնելով՝ մէկալ կողմը անցաւ, [բ]ու եկաւ
2 իր քաղաքը։ [գ]Եւ ահա բերին իրեն անդամալոյծ
մը, որ մահիճի մէջ պառկած էր. և [դ]Յիսուս անոնց
հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամալոյծին. Քաջա-
լերուէ՛ որդեակ, քու մեղքերդ քեզի ներուած են։
3 Եւ ահա դպիրներէն ոմանք իրենց մտքին մէջը ըսին.
4 Ասիկայ հայհոյութիւն կ'ընէ։ Յիսուս ալ [ե]անոնց
խորհուրդները իմանալով՝ ըսաւ. Ինչո՞ւ սրտեր-
5 նուդ մէջ չար բաներ կը խորհիք. Քանզի ո՞րը
աւելի դիւրին է. Քու մեղքերդ ներուած են ըսե՞լը,
6 թէ Ելի՛ր ու քալէ՛ ըսելը։ Բայց որպէս զի գիտնաք՝
թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ
մեղքերու թողութիւն տալու, (ան ատենը անդա-
մալոյծին ըսաւ,) Ելի՛ր՝ մահիճդ ա՛ռ՝ ու տունդ գնա՛։

ա Տես 2 Օր. 5. 25։ 3 Թագ. 17. 18։ Ղու. 5. 8։ Գոր. 16. 39։
բ Գլ. 4. 13։
գ Մար. 2. 3։ Ղու. 5. 18։
դ Գլ. 8. 10։
ե Սաղ. 139. 2։ Գլ. 12. 25։ Մար. 12. 15։ Ղու. 5. 22։ 6. 8։ 9. 47։ 11. 17։

Digitized by Google

7 Ու անիկայ ելաւ՝ իր տունը գնաց։ (8) Ժողովուրդ-
ները երբոր տեսան՝ զարմացան, ու փառաւորեցին
զԱստուած, որ մարդոց անանկ իշխանութիւն տու-
եր էր։
9 [ա]Եւ Յիսուս անկէ առաջ անցնելով՝ մարդ մը
տեսաւ Մատթէոս անունով, որ մաքս ընդունելու
տեղը նստեր էր, ու ըսաւ անոր. Ետեւէս եկուր.
10 ան ալ ելաւ անոր ետեւէն գնաց։ [բ]Ու եղաւ որ
տունը սեղան նստած ատենը՝ ահա՛ ուրիշ շատ մաք-
սաւորներ և մեղաւորներ եկած՝ ու սեղան նստած
11 էին Յիսուսին ու անոր աշակերտներուն հետ։ Ու
փարիսեցիները երբոր տեսան, ըսին անոր աշակերտ-
ներուն. Ինչո՞ւ ձեր վարդապետը [գ]մաքսաւորնե-
12 րուն ու [դ]մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ։ Բայց
Յիսուս երբոր լսեց, ըսաւ անոնց. Առողջներուն
13 բժիշկ պէտք չէ, հապա հիւանդներուն։ Գացէք
սորվեցէք՝ թէ ի՞նչ է աս խօսքը՝ [ե]Ողորմութիւն
կ'ուզեմ, և չէ՛ թէ զոհ. ինչու որ ես արդարները
կանչելու չեկայ, [զ]հապա մեղաւորները։
14 Ան ատենը Յովհաննէսին աշակերտները անոր
եկան՝ ու ըսին. [է]Ինչո՞ւ մենք ու փարիսեցիները
շատ անգամ ծոմ կը պահենք, և քու աշակերտներդ
15 չեն պահեր։ Ու Յիսուս ըսաւ անոնց. Միթէ
կարելի՞ է որ [ը]հարսնիքին տղաքը սուգ պահեն
քանի որ փեսան իրենց հետն է. բայց օրեր պիտի
գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի, [թ]ան ատենը
16 ծոմ պիտի պահեն։ Ու մէկը չձգեր նոր լաթի կտոր

ա Մար. 2. 14։ Ղու. 5. 27։
բ Մար. 2. 15, եւն։ Ղու. 5. 29, եւն։
գ Գլ. 11. 19։ Ղու. 5. 30։ 15. 2։
դ Գաղ. 2. 15։
ե Ովս. 6. 6։ Միք. 6. 6, 7, 8։ Գլ. 12. 7։
զ 1 Տիմ. 1. 15։
է Մար. 2. 18, եւն։ Ղու. 5. 33։ 18. 12։
ը Յոհ. 3. 29։
թ Գոր. 13. 2, 3։ 14. 22։ 1 Կոր. 7. 5։

Digitized by Google

հին հանդերձի վրայ. քանզի ան որ անոր լրութեա-
նը համար դրուած է, կ'առնէ հանդերձէն, ու պատ-
17 ռուածքը աւելի գէշ կ'ըլլայ. Ո՛չ ալ նոր գինին
հին տիկերու մէջ կը դնեն. եթէ ոչ՝ տիկերը կը
պատռին՝ ու գինին կը թափի, և տիկերը կը կորնչին.
Հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ կը դնեն, ու
երկուքն ալ կը պահուին:
18 [ա]Երբոր անիկայ անոնց հետ աս բաները կը
խօսէր, ահա իշխան մը եկաւ, երկրպագութիւն
կ'ընէր անոր՝ ու կ'ըսէր. Աղջիկս՝ ալ մինչև հիմա
մեռած է, բայց եկո՛ւր ձեռքդ անոր վրայ դի՛ր, ու
19 պիտի ապրի: Եւ Յիսուս ելաւ, ու իր աշակերտ-
ներովն հետ անոր ետևէն գնաց:
20 [բ]Եւ ահա տասուերկու տարուան տեռատես կին
մը մօտեցաւ ետևէն՝ անոր հանդերձին քղանցքին
21 դպաւ. Քանզի իր սրտին մէջ կ'ըսէր, Թէ որ միայն
22 անոր հանդերձին դպչիմ, պիտի բժշկուիմ: Բայց
Յիսուս երբոր ետին դարձաւ՝ ու տեսաւ զանիկայ,
ըսաւ. քաջալերուէ՛ աղջի՛կ, [գ]քու հաւատքդ քեզ
բժշկեց. և կնիկը նոյն ժամէն բժշկուեցաւ:
23 [դ]Ու երբոր Յիսուս իշխանին տունը եկաւ, ու
տեսաւ [ե]փողահարները և խռոված բազմութիւնը,
24 Ըսաւ անոնց. [զ]Մէկդի՛ գացէք. ինչու որ աղջիկը
մեռած չէ, հապա կը քնանայ. և ծաղր կ'ընէին
25 անիկայ: Ու երբոր բազմութիւնը դուրս ելաւ,
ինքը ներս մտաւ՝ անոր ձեռքէն բռնեց, ու աղջիկը
26 ոտք ելաւ: Եւ աս լուրը ան բոլոր երկիրը տարա-
ծուեցաւ:
27 Ու երբոր Յիսուս անկէ առաջ անցաւ, երկու

ա Մար. 5. 22, ևն: Ղու. 8. 41, ևն:
բ Մար. 5. 25: Ղու. 8. 43:
գ Ղու. 7. 50: 8. 48: 17. 19: 18. 42:
դ Մար. 5. 38: Ղու. 8. 51:
ե Տես 2 Մն. 35. 25:
զ Գոր. 20. 10:

Digitized by Google

կոյր ինկան անոր ետեւէն . կ'աղաղակէին՝ ու կ'ըսէին .
28 [ա] Ողորմէ՛ մեզի՝ Որդի Դաւթի ։ Ու երբոր տուն
եկաւ , կոյրերը իրեն եկան . և Յիսուս անոնց ըսաւ .
Կը հաւատա՞ք՝ թէ կրնամ աս բանը յէղէ ընել .
29 ըսին անոր . Այո՛ Տէր ։ Ան ատենը անոնց աչքե֊
րուն դպաւ՝ ու ըսաւ . Ձեր հաւատքին պէս ըլլայ
30 ձեզի ։ Ու անոնց աչքերը բացուեցան . և Յիսուս
սաստիկ պատուէր տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ . [բ] Զգո՛յշ
31 կեցէք , մէկը չիմանայ ։ [գ] Բայց անոնք ելան ան
բոլոր երկրին մէջ անոր համբաւը տարածեցին ։
32 [դ] Ու երբոր անոնք դուրս ելան , ահա՛ մէկ համր
33 դիւահար մարդ մը բերին իրեն ։ Ու երբոր դեւը
ելաւ , համրը խօսեցաւ . և ժողովուրդները զար֊
մացան՝ ու կ'ըսէին թէ՝ Իսրայէլի մէջ բնաւ ասանկ
34 բան մը տեսնուած չէ ։ Բայց փարիսեցիները
կ'ըսէին թէ՝ [ե] Ատիկայ դեւերուն իշխանովը դեւերը
կը հանէ ։
35 [զ] Եւ Յիսուս կը պտըտէր բոլոր քաղաքները ու
գեղերը , և [է] անոնց ժողովարաններուն մէջ կը սոր֊
վեցընէր , ու կը քարոզէր արքայութեան աւետա֊
րանը , և կը բժշկէր բոլոր ախտերը ու բոլոր հիւան֊
36 դութիւնները ժողովուրդին մէջ ։ [ը] Եւ ժողովուրդ֊
ները տեսնելով՝ անոնց վրայ խղճաց . ինչու որ
յոգնած ու ցիրուցան եղած էին՝ [թ] Հովիւ չունեցող
37 ոչխարներու պէս ։ Ան ատենը ըսաւ իր աշակերտնե֊
րուն . [ժ] Հունձքը շատ է , բայց մշակները քիչ .

ա Գլ. 15. 22 ։ 20. 30, 31 ։ Մար. 10. 47, 48 ։ Ղու. 18. 38, 39 ։
բ Գլ. 8. 4 ։ 12. 16 ։ 17. 9 ։ Ղու. 5. 14 ։
գ Մար. 7. 36 ։
դ Տես Գլ. 12. 22 ։ Ղու. 11. 14 ։
ե Գլ. 12. 24 ։ Մար. 3. 22 ։ Ղու. 11. 15 ։
զ Մար. 6. 6 ։ Ղու. 13. 22 ։
է Գլ. 4. 23 ։
ը Մար. 6. 34 ։
թ Թու. 27. 17 ։ 3 Թագ. 22. 17 ։ Եզեկ. 34. 5 ։ Զաք. 10. 2 ։
ժ Ղու. 10. 2 ։ Յով. 4. 35 ։

Digitized by Google

38 ա Ուստի հունձքին Տէրոջը աղաչեցէք, որ մշակներ
հանէ իր հունձքին։

ԳԼ. Ժ.

1 Քրիստոս իր տասներկու առաքեալները կը խրկէ հրաշքներ ընելու իշխանութիւն տալով անոնց. 5 պատուէրներ կու տայ անոնց և կը սորվեցընէ թէ ինչ պարտին ընել. 16 կը մխիթարէ զանոնք հալածմունքներու վրայով, 40 և օրհնութիւն կը խոստանայ զանոնք ընդունողներուն։

1 Եւ բ իր քովը կանչելով իր տասներկու աշակերտ-
ները, անոնց իշխանութիւն տուաւ պիղծ ոգինե-
րուն վրայ՝ որ զանոնք հանեն, և ամէն ցաւերը ու
ամէն հիւանդութիւնները բժշկեն։
2 Ու տասներկու առաքելոց անունները ասոնք են.
առաջինը Սիմոն՝ գ Պետրոս ըսուածը, և անոր եղ-
3 բայրը Անդրէաս. Յակոբոս Զեբեդեան, և անոր
եղբայրը Յովհաննէս. Փիլիպպոս՝ և Բարթուղի-
մէոս. Թովմաս՝ և Մատթէոս մաքսաւոր. Յակո-
բոս Ալփեան, և Ղեբէոս՝ որ Թադէոս մականուա-
4 նեցաւ. դ Սիմոն Կանանացի՝ և ե Յուդա Իսկա-
րիովտացի, որ նաև մատնեց զանիկայ։
5 Ասոնք տասներկուքը Յիսուս խրկեց, և անոնց
պատուիրեց՝ ըսելով. զ Հեթանոսներու ճամբայ
մի երթաք, ու է Սամարացիներու քաղաք մի մըտ-
6 նէք. ը Հապա աւելի Իսրայէլի տանը թ կորսուած
7 ոչխարներուն գացէք։ ժ Ու երբոր կ'երթաք, քա-
րոզեցէք ու ըսէք թէ՝ ի Երկնից թագաւորութիւնը
8 մօտեցած է։ Հիւանդները բժշկեցէք, բորոտ-

ա 2 Թես. 3. 1։
բ Մար. 3. 13, 14։ 6. 7։ Ղու. 6. 13։ 9. 1։
գ Յով. 1. 42։
դ Ղու. 6. 15։ Գոր. 1. 13։
ե Յով. 13. 26։
զ Գլ. 4. 15։
է Տես 4 Թագ. 17. 24։ Յով. 4. 9, 20։
ը Գլ. 15. 24։ Գոր. 13. 46։
թ Ես. 53. 6։ Երեմ. 50. 6, 17։ Եզեկ. 34. 5, 6, 16։ 1 Պետ. 2. 25։
ժ Ղու. 9. 2։
ի Գլ. 3. 2։ 4. 17։ Ղու. 10. 9։

Digitized by Google

ները *մաքրեցէք, դեւերը հանեցէք. [ա] ձրի առեր
9 էք, ձրի տուէք: [բ] Մ՛ի ստանաք ոսկի՝ և ոչ արծաթ՝
10 և ոչ [գ] պղինձ ձեր գօտիներուն մէջը, Ո՛չ ճամբու
համար տոպրակ, և ոչ կրկին հանդերձ, ոչ կօշիկ,
ոչ գաւազան. [դ] Ինչու որ մշակը իր կերակուրին
11 արժանի է: Եւ [ե] որ քաղաք կամ գեղ մտնէք, հար-
ցուցէք՝ թէ ո՞վ է անոր մէջը արժանաւոր. ու հոն
12 կեցէք մինչև որ անկէ ելլէք: Ու երբոր տունը կը
13 մտնէք, բարև տուէք † անոր: Եւ [զ] թէ որ ան
տունը արժանաւոր է, ձեր բարևը անոր վրայ գայ.
հապա թէ որ արժանաւոր չէ, [է] ձեր բարևը ձեզի
14 դառնայ: [ը] Եւ ով որ ձեզ չընդունի՝ ու ձեր խօս-
քերը մտիկ չընէ, երբոր ան տունէն կամ քաղաքէն
15 կ'ելլէք, [թ] ձեր ոտքերուն փոշին թօթվեցէք: Ճըշ-
մարիտ կ'ըսեմ ձեզի. [ժ] Սոդոմացւոց ու Գոմորա-
ցւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստա-
նին օրը՝ քան թէ ան քաղաքին:
16 [ի] Ահա ես ձեզ կը ղրկեմ իբրև ոչխարներ գայլերու
մէջ. [լ] Ուստի օձերու պէս խորագէտ եղէք, և
17 [խ] աղաւնիներու պէս միամիտ: Իսկ մարդոցմէ զգու-
շացէք. ինչու որ [ծ] ձեզ ատեաններու պիտի մատնեն,
ու [կ] իրենց ժողովարաններուն մէջը ձեզ պիտի ծեծեն.
18 [հ] Եւ իմ անուանս համար կուսակալներու ու թա-

* Ուրիշ. մաքրեցէք, մեռել-ները յարուցէք,
ա Գոր. 8. 18, 20:
բ 1 Թագ. 9. 7: Մար. 6. 8: Ղու. 9. 3: 10. 4: 22. 35:
գ Տես Մար. 6. 8:
դ Ղու. 10. 7: 1 Կոր. 9. 7, Ժ: 1 Տիմ. 5. 18:
ե Ղու. 10. 8:
† Ուրիշ. անոր՝ ու ըսէք. Բարև աս տանս:
զ Ղու. 10. 5, 6:
է Սաղ. 35. 13:
ը Մար. 6. 11: Ղու. 9. 5: 10. 10, 11:
թ Նէեմ. 5. 13: Գոր. 13. 51: 18. 6:
ժ Գլ. 11. 22, 24:
ի Ղու. 10. 3:
լ Հռով. 16. 19: Եփես. 5. 15:
խ 1 Կոր. 14. 20: Փիլ. 2. 15:
ծ Գլ. 24. 9: Մար. 13. 9: Ղու. 12. 11: 21. 12:
կ Գոր. 5. 40:
հ Գոր. 12. 1: 24. 10: 25. 7, 23: 2 Տիմ. 4. 16:

Digitized by Google

դատաւորներու առջև պիտի տարուիք, անոնց՝ և հե-
19 թանոսներուն վկայութիւն ըլլալու համար։ [դ]Բայց
երբոր ձեզ մատնեն, հոգ մի՛ ընէք թէ ինչո՛ր կամ
ինչ պիտի խօսիք. ինչու որ [ե]ձեզի պիտի տրուի ան
20 ժամուն՝ ինչ որ պիտի խօսիք։ [զ]Վասն զի չէ՛ թէ
դուք էք որ կը խօսիք, հապա ձեր Հօրը Հոգին՝ որ
21 ձեր ներսի դին կը խօսի։ Եւ [է]եղբայր՝ եղբայրը
մահուան պիտի մատնէ, և հայրը՝ որդին. և որդիք
իրենց ծնողացը վրայ պիտի ելլեն՝ ու մեռցընեն զա-
22 նոնք։ Եւ իմ անուանս համար [ը]ամենուն ատելի
պիտի ըլլաք. Բայց ո՛վ որ մինչև վերջը համբերէ,
23 անիկայ պիտի ապրի։ Եւ [թ]երբոր աս քաղաքին մէջ
ձեզ կը հալածեն, ուրիշ քաղաք փախէք. Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի. Իսրայէլի քաղաքները պիտի չհատցը-
24 նէք, [ժ]մինչև որ Որդին մարդոյ գայ։ [ի]Աշակեր-
տը իր վարդապետէն աւելի չէ՛, և ո՛չ ծառան իր
25 տիրոջմէն։ Հերիք է աշակերտին՝ որ իր վարդա-
պետին պէս ըլլայ, ու ծառային՝ իր տիրոջը պէս.
[լ]Թէ որ տանուտէրը Բէեղզեբուղ կոչեցին, ո՛րչափ
26 աւելի անոր ընտանիքը։ Ուստի մի՛ վախնաք ա-
նոնցմէ. [խ]ինչու որ բան մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի
չյայտնուի, և գաղտուկ՝ որ պիտի չգիտցուի։
27 Ի՛նչ որ ձեզի մութի մէջ կ'ըսեմ, [ծ]անիկայ լոյսի մէջ
խօսեցէք, և ի՛նչ որ ականջն 'ի վար կը լսէք, տա-
28 նիքներուն վրայ քարոզեցէք։ [կ]Եւ մի՛ վախնաք

[դ] Մար. 13.11, 12, 13: Ղու. 12.11: 21.14, 15:
[ե] Ել. 4.12: Երեմ. 1.7:
[զ] 2 Թագ. 23.2: Գոր. 4.8: 6.10: 2 Տիմ. 4.17:
[է] Միք. 7.6: Համ. 35, 36: Ղու. 21.16:
[ը] Ղու. 21.17:
[թ] Դան. 12.12, 13: Գլ. 24.13: Մար. 13.13:
[ժ] Գլ. 2.13: 4.12: 12.15: Գոր. 8.1: 9.25: 14.6:
[ի] Գլ. 16.28:
[լ] Ղու. 6.40: Յով. 13.16: 15.20:
[խ] Գլ. 12.24: Մար. 3.22: Ղու. 11.15: Յով. 8.48, 52:
[ծ] Մար. 4.22: Ղու. 8.17: 12.2, 3:
[կ] Եսա. 8.12, 13: Ղու. 12.4: 1 Պետ. 3.14:

Digitized by Google

անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն, ու չեն կրնար
հոգին սպաննել. հապա աւելի անկէ վախցէք դուք,
որ կրնայ հոգին ու մարմինը գեհենին մէջ կորսըն-
29 ցընել: Չէ՞ որ երկու ճնճղուկ մէկ դանկի կը
ծախուին, և անոնցմէ մէկը գետինը չիյնար առանց
30 ձեր Հօրը: [ա]Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ
31 համրուած են: Ուրեմն մի՛ վախնաք. ինչու որ
32 շատ ճնճղուկներէն լաւ էք դուք: Արդ՝ [բ]ով որ
մարդոց առջև զիս կը դաւանի, [գ]ես ալ անիկայ պի-
33 տի դաւանիմ իմ Հօրս առջևը՝ որ երկինքն է. [դ]Եւ
ով որ մարդոց առջև զիս կ՚ուրանայ, ես ալ անիկայ
պիտի ուրանամ իմ Հօրս առջևը՝ որ երկինքն է:
34 [ե]Մի՛ կարծէք՝ թէ ես երկրի վրայ խաղաղութիւն
ձգելու եկայ. խաղաղութիւն ձգելու չեկայ, հա-
35 պա՝ սուր. Ինչու որ եկայ [զ]մարդը իր հօրմէն զա-
տելու, ու աղջիկը՝ իր մօրմէն, ու հարսը՝ իր կեսու-
36 րէն. Եւ [է]մարդուն թշնամիները իր ընտանիքը
37 պիտի ըլլան: [ը]Ան որ հայրը կամ մայրը ինծմէ աւելի
կը սիրէ, ինծի արժանի չէ. և ան որ տղան կամ
աղջիկը ինծմէ աւելի կը սիրէ, ինծի արժանի չէ.
38 [թ]Եւ ան որ իր խաչը չառներ ու իմ ետևէս գար,
39 ինծի արժանի չէ: [ժ]Ան որ իր անձը կը գտնէ, պի-
տի կորսընցընէ զանիկայ. և ան որ իր անձը ինծի
40 համար կը կորսընցընէ, պիտի գտնէ զանիկայ: [ի]Ան
որ ձեզ կ՚ընդունի, զիս կ՚ընդունի. և ան որ զիս

1 Թագ. 14. 45: 2 Թագ. 14. 11: Ղուկ. 21. 18: Գործ. 27. 34:

Ղուկ. 12. 8: Հռովմ. 10. 9, 10:

գ Յայտ. 3. 5:

դ Մարկ. 8. 38: Ղուկ. 9. 26: 2 Տիմ. 2. 12:

ե Ղուկ. 12. 49, 51, 52, 53:

զ Միք. 7. 6:

է Սաղ. 41. 9: 55. 13: Միք. 7. 6: Յովհ. 13. 18:

ը Ղուկ. 14. 26:

թ Գործ. 16. 24: Մարկ. 8. 34: Ղուկ. 9. 23: 14. 27:

ժ Գործ. 16. 25: Ղուկ. 17. 33: Յովհ. 12. 25:

ի Գործ. 18. 5: Ղուկ. 9. 48: 10. 16: Յովհ. 12. 44: 13. 20: Գաղ. 4. 14:

Digitized by Google

41 կ՚ընդունի, զիս խրկողը կ՚ընդունի։ ᵃԱն որ մար-
գարէ մը կ՚ընդունի մարգարէի անունով, մարգարէի
վարձք կ՚առնէ. և ան որ արդար մը կ՚ընդունի
42 արդարի անունով, արդարի վարձք կ՚առնէ։ բԵւ
ան որ աս պզտիկներէն մէկուն միայն գաւաթ մը
պաղ ջուր կը խմցընէ աշակերտի անունով, ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, բնաւ իր վարձքը պիտի չկորսընցընէ։

ԳԼ. ԺԱ.

2 Յովհաննէս իր աշակերտները Քրիստոսին կը խրկէ։ 7 Քրիստոսի վկայութիւնը Յովհաննէսին համար։ 18 Ժողովրդոց կարծիքը Յովհաննէսին ու Քրիստոսի վրայով։ 20 Քրիստոս կը նախատէ Քորազինը, Բեթսայիդան և Կափառնայումը՝ իրենց ապերախտութեանը և անզեղջ մնալուն համար։ 25 Եւ կը փառաւորէ իր Հօրը իմաստութիւնը՝ Աւետարանը պարզամիտներուն յայտնելուն համար։ 28 Իրեն կը կանչէ ամէն անոնք որ իրենց մեղքին ծանրութիւնը կը զգան։

1 Եւ եղաւ որ երբ Յիսուս լմնցուց իր տասուերկու
աշակերտներուն պատուէր տալը, գնաց անկէ
անոնց քաղաքներուն մէջ քարոզելու և սորվեցընելու։
2 Իսկ Յովհաննէս գբանտին մէջը դերբոր լսեց
Քրիստոսի գործքերը, իր աշակերտներէն երկուքը
3 խրկելով՝ ըսաւ անոր. եԴուն ա՞ն ես՝ որ գալու
4 էիր, թէ ուրիշի մը սպասենք։ Եւ Յիսուս պատաս-
խան տալով՝ անոնց ըսաւ. Գացէք պատմեցէք
5 Յովհաննէսին՝ ինչ որ կը լսէք ու կը տեսնէք. զԿոյ-
րերը կը տեսնեն, կաղերը կը քալեն, բորոտները կը
մաքրուին, խուլերը կը լսեն, մեռելները յարութիւն
կ՚առնեն, էու աղքատներուն աւետարան կը քարո-

ա 3 Թագ. 17. 10։ 18. 4։ 4 Թագ. 4. 8։
բ Գլ. 8. 5, 6։ 25. 40։ Մար. 9. 40։ Եբր. 6. 10։
գ Գլ. 14. 3։
դ Ղու. 7. 18, 19. Աւ։
ե Ծն. 49. 10։ Թու. 24. 17։ Դան. 9. 24։ Յով. 6. 14։
զ Եսա. 29. 18։ 35. 4, 5, 6։ 42. 7։ Յով. 2. 23։ 3. 2։ 5. 36։ 10. 25, 38։ 14. 11։
է Սաղ. 22. 26։ Եսա. 61. 1։ Ղու. 4. 18։ Յակ. 2. 5։

Digitized by Google

6 զուի։ Եւ երանի անոր, [ա] որ իմ վրայովս չգայթակ-
ղի։
7 [բ] Ու երբոր անոնք գացին, Յիսուս սկսաւ ժողո-
վուրդներուն ըսել Յովհաննէսին համար. Ի՞նչ
տեսնելու ելաք անապատին մէջ. [գ] Եղէ՞գ մը հովէն
8 շարժուած։ Ապա ի՞նչ տեսնելու ելաք. փափուկ
հանդերձներ հագած մա՞րդ մը. ահա՛ փափուկ հան-
դերձներ հագնողները թագաւորաց տուներն են։
9 Ապա ի՞նչ տեսնելու ելաք. մարգարէ՞. այո՛ կ՚ը-
10 սեմ ձեզի, [դ] Մարգարէէ մըն ալ աւելի։ Ինչու որ
ասիկայ է՝ որուն համար գրուած է. [ե] Ահա՛ ես իմ
դեսպանս կը ղրկեմ քու երեսիդ առջեւէն, որ քու
11 ճամբադ պիտի պատրաստէ քու առջեւէդ։ Ճշմարիտ
կ՚ըսեմ ձեզի, Կնիկներէն ծնածներուն մէջը Յով-
հաննէս մկրտիչէն մեծը ելած չէ՛. սակայն երկնից
թագաւորութեանը մէջ պզտիկը՝ անկէ մեծ
12 է։ [զ] Ու Յովհաննէս մկրտիչին օրերէն մինչեւ հիմա
երկնից թագաւորութիւնը ուժով կ՚առնուի, եւ
13 ուժեղները կը յափշտակեն անիկայ։ [է] Ինչու որ
բոլոր մարգարէները ու օրէնքը մինչեւ Յովհաննէս
14 մարգարէութիւն ըրին. Եւ եթէ կ՚ուզէք ընդունիլ,
15 անիկայ է [ը] Եղիան՝ որ պիտի գար։ [թ] Ան որ լսելու
16 ականջ ունի, թող լսէ։ [ժ] Բայց որո՞ւ նմանցընեմ աս
ազգը. կը նմանի տղոց, որ շուկաները նստելով՝
17 իրենց ընկերներուն կը կանչեն, Ու կ՚ըսեն. Փող
հնչեցուցինք ձեզի՝ ու չխաղացիք, ողբ կարդացինք

ա Եսա. 8. 14, 15։ Գդ. 13. 57։ 24. 10։ 26. 31։ Հռով. 9. 32, 33։ 1 Կոր. 1. 23։ 2. 14։ Գաղ. 5. 11։ 1 Պետ. 2. 8։
բ Ղուկ. 7. 24։
գ Եփես. 4. 14։
դ Գդ. 14. 5։ 21. 26։ Ղուկ. 1. 76։ 7. 26։
ե Մաղ. 3. 1։ Մար. 1. 2։ Ղուկ. 1. 76։ 7. 27։
զ Ղուկ. 16. 16։
է Մաղ. 4. 6։
ը Մաղ. 4. 5։ Գդ. 17. 12։ Ղուկ. 1։ 17.
թ Գդ. 13. 9։ Ղուկ. 8. 8։ Յայտ. 2. 7, 11, 17, 29։ 6, 13, 22։
ժ Ղուկ. 7. 31։

Digitized by Google

18 ձեզի՝ ու չլացիք։ Վասն զի Յովհաննէսը եկաւ,
ոչ կ'ուտէր և ոչ կը խմէր, ու կ'ըսեն. Դեւ կայ
19 անոր ներսի դին։ Որդին մարդոյ եկաւ՝ կ'ուտէ ու
կը խմէ, և կ'ըսեն. Ահա՛ ուտող և արբեցող մարդ
մը՝ [ա]մաքսաւորներու ու մեղաւորներու բարեկամ.
[բ]Եւ իմաստութիւնը արդարացաւ իր տղոցմէն։
20 [գ]Այն ատենը սկսաւ նախատել այն քաղաքները,
որոնց մէջ գործուեր էին իր հրաշքներուն շատերը.
21 քանզի չապաշխարեցին. Վա՜յ քեզ Քորազին, վա՜յ
քեզ Բեթսայիդա. ինչու որ եթէ Տիւրոսի ու Սի-
դոնի մէջ եղած ըլլային այն հրաշքները՝ որ ձեր մէջը
եղան, շատոնցմէ [դ]քուրձով ու մոխիրով ապաշխա-
22 րած պիտի ըլլային։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ. [ե]Տիւրոսին
և Սիդոնին աւելի դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին
23 օրը՝ քան թէ ձեզի։ Եւ դուն Կափառնայում՝ [զ]որ
մինչև երկինքը բարձրացած ես, մինչև դժոխքը
պիտի իջնես, ինչու որ եթէ Սոդոմի մէջ եղած
ըլլային այն հրաշքները՝ որ քու մէջդ եղան, իրաւ
24 որ մինչև աս օրս դեռ պիտի մնար։ Բայց ձեզի կ'ը-
սեմ՝ որ [է]Սոդոմացւոց երկրին աւելի դիւրին պիտի
ըլլայ դատաստանին օրը, քան թէ քեզի։
25 [ը]Այն ժամանակին պատասխան տուաւ Յիսուս՝
ու ըսաւ. Շնորհակալ եմ քեզմէ ով Հայր՝ Տէր
երկնի և երկրի, [թ]որ աս բաները ծածուկ պահեցիր
իմաստուններէն և գիտուններէն, ու [ժ]տղոց յայտ-
26 նեցիր։ Այո՛ ով Հայր, ինչու որ քու առջևդ
27 աւանկ հաճելի եղաւ։ [ի]Ամէն բան ինծի տրուեցաւ իմ

[ա] Գլ. 9. 10։
[բ] Ղու. 7. 35։
[գ] Ղու. 10. 13, ևն։
[դ] Յովն. 3. 7, 8։
[ե] Գլ. 10. 15։ Հմր 24։
[զ] Տե՛ս Եսա. 14. 13։ Ողբ. 2. 1։
[է] Գլ. 10. 15։
[ը] Ղու. 10. 21։
[թ] Տե՛ս Սաղ. 8. 2։ 1 Կոր. 1. 19, 27։ 2. 8։ 2 Կոր. 3. 14։
[ժ] Գլ. 16. 17։
[ի] Գլ. 28. 18։ Ղու. 10. 22։ Յոհ. 3. 35։ 13. 3։ 17. 2։ 1 Կոր. 15. 27։

Digitized by Google

Հօրմէս, ու մէկը չճանչնար Որդին՝ բայց Հայրը․
[ա]և մէկը չճանչնար Հայրը՝ բայց Որդին, և ան՝
28 որուն որ Որդին կ՚ուզէ յայտնել։ Եկէ՛ք ինծի բոլոր
յոգնած ու բեռնաւորածներ, և ես ձեզ պիտի հանգ-
29 չեցընեմ։ Իմ լուծս ձեր վրայ առէք, [բ]և ինծմէ
սորվեցէ՛ք որ հեզ եմ ու [գ]սրտով խոնարհ, և [դ]ձեր
30 անձերուն հանգստութիւն պիտի գտնէք։ [ե]Ինչու
որ իմ լուծս քաղցր է, և իմ բեռս թեթև։

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս կը յանդիմանէ փարիսեցւոց կուրութիւնը շաբաթ օրուան վրայով, 3 Սուրբ Գիրքերով, 9 փաստով, 13 և հրաշքով մը։ 22 Կոյր ու համր դիւահար մը կը բժշկէ։ 31 Կ՚իմացընէ թէ Սուրբ Հոգիին դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի չներուի, 36 և թէ դատարկ խօսքերու համար հաշիւ պիտի տրուի։ 38 Կը յանդիմանէ անհաւատները որ նշան կը խնդրեն, 49 և կը ցուցընէ թէ ո՛վ է իր եղբայրը՝ իր քոյրը և իր մայրը։

1 Այն ատենը [զ]Յիսուս շաբաթ օրը գնաց արտերուն
մէջէն. և իր աշակերտները անօթեցան, ու սկսան
2 ցորենի հասկեր փրցընել և ուտել։ Փարիսեցիները
երբոր տեսան, ըսին անոր. Ահա՛ քու աշակերտ-
ներդ կը գործեն ինչ որ արժան չէ շաբաթ օրը
3 գործել։ Ան ալ անոնց ըսաւ. Չէ՞ք կարդացեր
դուք [է]Դաւիթին ըրածը, երբոր անօթեցաւ ինքը՝
4 ու անոնք որ իր հետն էին. Ինչպէս մտաւ Աստու-
ծոյ տունը, և Առաջաւորութեան հացերը կերաւ,
որ ոչ իրեն օրինաւոր էր ուտել, և ոչ անոնց՝ որ իր
5 հետն էին, [ը]բայց միայն քահանաներուն։ Կամ թէ՝

ա Յոհ. 1. 18 ։ 6. 46 ։ 10. 15 ։
բ Յոհ. 13. 15 ։ Փիլ. 2. 5 ։ 1 Պետ. 2. 21 ։ 1 Յոհ. 2. 6 ։
գ Զաք. 9. 9 ։ Փիլ. 2. 7, 8 ։
դ Երեմ. 6. 16 ։
ե 1 Յոհ. 5. 3 ։
զ 2 Օր. 23. 25 ։ Մար. 2. 23 ։ Ղու. 6. 1 ։
է 1 Թագ. 21. 6 ։
ը Ել. 25. 30 ։ Ղև. 24. 5 ։
թ Ել. 29. 32, 33 ։ Ղև. 8. 31 ։ 24. 9 ։

Digitized by Google

[ա]օրէնքին մէջը չէ՞ք կարդացեր, որ քահանաները
շաբաթ օրերը տաճարին մէջ շաբաթը կը պղծեն՝
6 ու անմեղ են։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ որ աս տեղը
7 [բ]տաճարէն մեծ մէկը կայ։ Եւ թէ որ գիտնայիք
թէ ինչ ըսել է, [գ]Ողորմութիւն կ'ուզեմ՝ ու չէ
թէ զոհ, ան ատենը անպարտները չէիք դատա-
8 պարտեր. Վասնզի Որդին մարդոյ շաբաթին տէրն է։
9 [դ]Եւ անկէ երթալով՝ եկաւ անոնց ժողովարանը։
10 Եւ հոն մէկ մարդ մը կար՝ որուն ձեռքը չորցած
էր. և հարցուցին անոր՝ ու ըսին, թէ [ե]Շաբաթ
օրը բժշկել արժա՞ն է, որ անոր վրայով ամբաստա-
11 նութիւն ընեն։ Ան ալ ըսաւ անոնց. Ձեզմէ ո՞ր
մարդը կայ՝ որ մէկ ոչխար մը ունենայ, և անիկայ
շաբաթ օրը [զ]փոսի մէջ իյնայ, պիտի չբռնէ՞ ու
12 վեր հանէ զանիկայ։ Արդ՝ ո՜րչափ աւելի է մարդը
ոչխարէն. ուրեմն շաբաթ օրը բարի գործել ար-
13 ժան է։ Ան ատենը ըսաւ ան մարդուն. Երկըն-
ցո՛ւր ձեռքդ. ան ալ երկընցուց, ու ողջացաւ
14 մէկալին պէս։ Իսկ [է]փարիսեցիները դուրս ելլելով՝
անոր վրայ խորհուրդ կ'ընէին՝ թէ ինչո՞ր անիկայ
կորսընցընեն։
15 Եւ Յիսուս երբոր գիտցաւ, [ը]զատուեցաւ անկէ.
[թ]Եւ շատ ժողովուրդներ անոր ետևէն գացին, ու
16 ամէնը բժշկեց։ Եւ [ժ]սաստիկ պատուիրեց անոնց,
17 որ զինքը մէկու մը չյայտնեն. Որ կատարուի Եսայի
18 մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը. [ի]Ահա իմ
ծառաս՝ որ ընտրեցի, [լ] իմ սիրելիս՝ Նորուն հաւ-

ա Թու. 23. 9: Յոհ. 7. 22:
բ 2 Մն. 6. 18: Մաղ. 3. 1:
գ Ովս. 6. 6: Միք. 6. 6, 7, 8: Գլ. 9. 13:
դ Մար. 3. 1: Ղու. 6. 6:
ե Ղու. 13. 14: 14. 3: Յոհ. 9. 16:
զ Տես Ել. 23. 4, 5: 2 Օր. 22. 4:
է Գլ. 27. 1: Մար. 3. 6: Ղու. 6. 11: Յոհ. 5. 18: 10. 39: 11. 53:
ը Տես Գլ. 10. 23: Մար. 3. 7:
թ Գլ. 19. 2:
ժ Գլ. 9. 30:
ի Ես. 42. 1:
լ Գլ. 3. 17: 17. 5:

Digitized by Google

նեցաւ իմ անձս. իմ Հոգիս անոր վրայ պիտի դնեմ,
19 ու հեթանոսներուն իրաւունք պիտի պատմէ: Ո՛չ
պիտի վիճի, և ոչ պիտի աղաղակէ. և ոչ մէկը պիտի
20 լսէ անոր ձայնը հրապարակներուն մէջ: Ջախջա-
խած եղէգը պիտի չփշրէ, ու պլպլած պատրոյգը
պիտի չմարէ, մինչև որ դատաստանը յաղթութեան
21 հանէ: Եւ հեթանոսները անոր անուանը պիտի
յուսան:
22 ա Ան ատենը կոյր ու համր դիւահար մը բերին
իրեն, և զանիկայ բժշկեց, անանկ որ համրը ու
23 կոյրը խօսեցաւ ու տեսաւ: Եւ բոլոր ժողովուրդ-
ները զարմացան՝ ու կ'ըսէին. Արդեօք ասիկա՞յ է
24 Դաւիթի որդին: բ Բայց փարիսեցիները երբոր
լսեցին, ըսին. Ասիկայ ուրիշ բանով չհաներ դևե-
25 րը՝ բայց դևերուն Բէեղզեբուղ իշխանովը: Եւ
գ Յիսուս անոնց խորհուրդները իմանալով՝ ըսաւ
անոնց. Ամէն թագաւորութիւն իրեն դէմ բաժ-
նուած՝ կ'աւերի. և ամէն քաղաք կամ տուն իրեն
26 դէմ բաժնուած՝ չկրնար կենալ: Եւ թէ որ Սատա-
նան՝ Սատանայ կը հանէ, իրեն դէմ բաժնուեցաւ.
ուստի ինտո՞ր պիտի կենայ անոր թագաւորութիւնը:
27 Ու թէ որ ես Բէեղզեբուղով դևերը կը հանեմ,
ձեր որդիները ինչո՞վ կը հանեն. ուրեմն անոնք
28 պիտի ըլլան ձեր դատաւորները: Բայց թէ որ ես
Աստուծոյ Հոգիովը կը հանեմ դևերը, ուրեմն
դ Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեր վրայ հասած
29 է: ե Կամ ինտո՞ր կրնայ մէկը զօրաւոր մարդու մը
տունը մտնել, և անոր կարասիները յափշտակել,
թէ որ առաջ ան զօրաւոր մարդը չկապէ, ու ետքը
30 անոր տունը կողոպտէ: Ան որ իմ հետս չէ, ինծի

ա Տես գլ. 9. 32: Մար. 3. 11: Ղու. 11. 14:
բ Գլ. 9. 34: Մար. 3. 22: Ղու. 11. 15:
գ Գլ. 9. 4: Յօհ. 2. 25: Յայտ. 2. 23:
դ Դան. 2. 44: 7. 14: Ղու. 1. 33: 11. 20: 17. 20, 21:
ե Ես. 49. 24: Ղու. 11. 21, 22, 23:

Digitized by Google

հակառակ է, և ան որ ինծի հետ չժողվեր, ցիրու-
31 ցան կ'ընէ: Անոր համար ձեզի կ'ըսեմ. ա Ամէն
մեղք ու հայհոյութիւն պիտի ներուի մարդոց. բ Բայց
Սուրբ Հոգիին դէմ եղած հայհոյութիւնը պիտի
32 չներուի մարդոց. Եւ ով որ գ Որդւոյ մարդոյ դէմ
բան կ'ըսէ, դ պիտի ներուի անոր. բայց ով որ Հո-
գւոյն Սրբոյ դէմ կ'ըսէ, պիտի չներուի անոր, ոչ
33 աս աշխարհիս մէջ՝ և ոչ գալու աշխարհին մէջ: Կամ
ծառը բարի ըրէք, ու ե անոր պտուղը բարի. կամ
ծառը չար ըրէք, ու անոր պտուղը չար. ինչու որ
34 ծառը պտուղէն կը ճանչցուի: զ Իժերու ծնունդներ՝
ինչպէս կրնաք բարի խօսիլ, որ չար էք. ինչու որ
35 է սրտին աւելցուքէն բերանը կը խօսի: Բարի մար-
դը՝ իր սրտին բարի գանձէն բարի բաներ կը հանէ.
և չար մարդը՝ իր սրտին չար գանձէն չար բաներ կը
36 հանէ: Բայց ձեզի կ'ըսեմ, թէ Ամէն դատարկ խօս-
քերու համար՝ որ մարդիկ կը խօսին, դատաստանին
37 օրը հաշիւ պիտի տան: Ինչու որ քու խօսքերէդ
պիտի արդարանաս, և քու խօսքերէդ պիտի դատա-
պարտուիս:

38 ը Ան ատենը դպիրներէն ու փարիսեցիներէն
ոմանք պատասխան տուին իրեն՝ ու ըսին. Վար-
39 դապետ՝ կ'ուզենք քենէ նշան մը տեսնել: Անիկայ
պատասխան տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ. Չար և թ շնացող
ազգը նշան կ'ուզէ, և ուրիշ նշան պիտի չտրուի
անոր, բայց միայն Յովնան մարգարէին նշանը:

ա Մար. 3. 28: Ղու. 12. 10: Եբր. 6. 4: 10. 26, 29: 1 Յօհ. 5. 16:
բ Գոր. 7. 51:
գ Գլ. 11. 19: 13. 55: Յօհ. 7. 12, 52:
դ 1 Տիմ. 1. 13:
ե Գլ. 7. 17: Ղու. 6. 43, 44:
զ Գլ. 3. 7: 23. 33:
է Ղու. 6. 45:
ը Գլ. 16. 1: Մար. 8. 11: Ղու. 11. 16, 29: Յօհ. 2. 18: 1 Կոր. 1. 22:
թ Եսա. 57. 3: Գլ. 16. 4: Մար. 8. 38: Յօհ. 4. 48:

Digitized by Google

40 Քանզի [ա]ինչպէս որ Յովնան իրեք օր ու իրեք
գիշեր կէտ ձուկին փորին մէջն էր, անանկ ալ Որ-
դին մարդոյ պիտի ըլլայ երկրիս սրտին մէջը իրեք
41 օր ու իրեք գիշեր: [բ]Նինուէի մարդիկը դատաս-
տանին օրը աս ազգին դէմ պիտի ելլեն, ու [գ]պիտի
դատապարտեն ասիկայ. [դ]ինչու որ Յովնանին քա-
րոզութեանը զղջի եկան. և ահա Յովնանէն մեծ
42 մէկը կայ հոս: [ե]Հարաւի թագուհին դատաստանին
օրը աս ազգին դէմ պիտի ելլէ, ու պիտի դատա-
պարտէ ասիկայ. ինչու որ ինքը երկրի ծայրերէն
եկաւ Սողոմոնին իմաստութիւնը լսելու. և ահա
Սողոմոնէն մեծ մէկը կայ հոս:
43 [զ]Ու երբոր պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ, [է]անջուր
տեղուանք կը պտըտի, հանգստութիւն կը փնտռէ՝
44 ու չգտներ. Ան ատենը կ'ըսէ. Դառնամ նորէն
իմ տունս՝ ուսկից որ ելայ. և կու գայ զանիկայ կը
45 գտնէ պարապ՝ մաքրուած ու պատրաստուած: Ան
ատենը կ'երթայ՝ և իր հետը կ'առնէ եօթը ուրիշ
ոգիներ իրմէ աւելի չար, ու մտնելով՝ հոն կը բնա-
կին. և [ը]Ան մարդուն վերջը՝ առջինէն գէշ կ'ըլլայ.
անանկ պիտի ըլլայ աս չար ազգին ալ:
46 Ու քանի որ ինքը ժողովուրդին կը խօսէր, [թ]ահա
իր մայրը ու [ժ]եղբայրները դուրսը կայներ էին, և
47 կ'ուզէին իր հետը խօսիլ: Ու մէկը իրեն ըսաւ. Ահա
քու մայրդ ու եղբայրներդ դուրսը կայներ են, և
48 կ'ուզեն հետդ խօսիլ: Ան ալ իրեն ըսողին պատաս-

ա Յովն. 1. 17:
բ Ղուկ. 11. 32:
գ Տես Երեմ. 3. 11: Եզեկ. 16. 51, 52: Հռով. 2. 27:
դ Յովն. 3. 5:
ե 3 Թագ. 10. 1: 2 Մն. 9. 1: Ղուկ. 11. 31:
զ Ղուկ. 11. 24:
է Յոբ. 1. 7: 1 Պետ. 5. 8:
ը Եբր. 6. 4: 10. 26: 2 Պետ. 2. 20, 21, 22:
թ Մար. 3. 31: Ղուկ. 8. 19, 20, 21:
ժ Գլ. 13. 55: Մար. 6. 3: Յոհ. 2. 12: 7. 3, 5: Գործ. 1. 14: 1 Կոր. 9. 5: Գաղ. 1. 19:

Digitized by Google

խան տուաւ՝ ու ըսաւ. Ո՞վ է իմ մայրս, և ո՞վ են
49 իմ եղբայրներս։ Եւ իր ձեռքը դէպ ՚ի իր աշա-
կերտներուն երկընցընելով՝ ըսաւ. Ահա՛ իմ մայրս՝
50 և իմ եղբայրներս. Վասն զի ա ով որ իմ երկնաւոր
Հօրս կամքը կատարէ, անիկայ է իմ եղբայրս և
քոյրս ու մայրս։

ԳԼ. ԺԳ.

3 Սերմանացանին առակը. 18 անոր մեկնութիւնը։ 24 Որոմին, 31 մանանեխին, 33 խմորին, 44 ծածկուած գանձին, 45 մարգարիտին 47 ու ծովը ձգուած ուռկանին առակները։ 53 Քրիստոս կ'անարգուի իր հայրենակիցներէն։

1 բ Նոյն օրը Յիսուս տունէն ելլելով՝ ծովուն եզերքը
2 նստաւ։ գ Եւ շատ ժողովուրդներ քովը ժողվու-
եցան, անանկ որ դ ինքը նաւը մտաւ՝ ու նստաւ. և
3 բոլոր ժողովուրդը ծովեզերքը կայներ էր։ Ու շատ
բաներ խօսեցաւ անոնց առակներով՝ և ըսաւ.
4 ե Ահա՛ սերմ ցանողը ելաւ՝ որ սերմ ցանէ. ու երբոր
կը ցանէր՝ մէկ քանիները ճամբուն քովը ինկան, և
5 թռչունները եկան՝ ու կերան զանոնք։ Եւ ուրիշ-
ները ապառաժուտ տեղերու վրայ ինկան՝ ուր որ
շատ հող չկար. և շուտ մը բուսան, հողը խորուն-
6 կութիւն չունենալուն համար. Սակայն արևուն
ծագած ատենը այրեցան, ու արմատ չունենալնուն
7 համար չորցան։ Եւ ուրիշները ինկան փուշերու
8 մէջ, և փուշերը ելան՝ ու խեղդեցին զանոնք։ Եւ
ուրիշները ինկան աղէկ հողի մէջ, ու պտուղ կու-
տային՝ որը մէկուն տեղը զ հարիւր, որը վաթսուն, և
9 որը երեսուն։ է Ո՛վ որ լսելու ականջ ունի, թող
լսէ։

ա Տես Յօհ. 15. 14։ Գաղ. 5. 6։ 6. 15։ Կող. 3. 11։ Եբր. 2. 11։
բ Մար. 4. 1։
գ Ղու. 8. 4։
դ Ղու. 5. 3։
ե Ղու. 8. 5։
զ Ծն. 26. 12,
է Գլ. 11. 15։ Մար. 4. 9։

Digitized by Google

10 Ու աշակերտները մօտենալով՝ ըսին իրեն. Ին–
11 չու՞ համար առակներով կը խօսիս անոնց։ Ան ալ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Անոր համար՝
որ [ա] ձեզի տրուած է գիտնալ երկնից Թագաւորու–
Թեանը խորհուրդները, և անոնց տրուած չէ՛։
12 [բ] Վասն զի ով որ ունի, անոր պիտի տրուի՝ ու պի–
տի աւելնայ. և ով որ չունի, ունեցածն ալ անկէ
13 պիտի առնուի։ Անոր համար առակներով կը խօսիմ
անոնց, որ կը տեսնեն՝ ու չեն տեսներ, և կը լսեն՝
14 ու չեն լսեր, ու միտք չեն առներ։ Եւ անոնց
վրայ կը կատարուի Եսայիին մարգարէութիւնը՝ որ
կ'ըսէ. [գ] Լսելով պիտի լսէք՝ ու պիտի չիմանաք, և
15 տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու պիտի չտեսնէք։ Ինչու
որ աս ժողովուրդին սիրտը Թանձրացաւ, և [դ] իրենց
ականջներովը ծանր լսեցին, ու աչքերնին գոցեցին,
որ չըլլայ Թէ բնաւ աչքերով տեսնեն, և ականջնե–
րով լսեն, և սրտով իմանան, ու դարձի գան, և
16 ես անոնք բժշկեմ։ [ե] Բայց երանի՜ է ձեր աչքերուն՝
որ կը տեսնեն, ու ձեր ականջներուն՝ որ կը լսեն։
17 Քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ [զ] շատ մարգա–
րէներ և արդարներ փափաքեցան ձեր տեսածները
տեսնելու՝ ու չտեսան, և ձեր լսածները լսելու՝ ու
չլսեցին։
18 [է] Հիմա դուք սերմ ցանողին առակը լսեցէք։
19 Ան ամէնը որ [ը] Թագաւորութեան խօսքը կը լսէ ու
միտք չառներ, չարը կու գայ՝ ու անոր սրտին մէջ

ա Գլ. 11. 25։ 16. 17։ Մար. 4. 11։ 1 Կոր. 2. 10։ 1 Յոհ. 2. 27։
բ Գլ. 25. 29։ Մար. 4. 25։ Ղու. 8. 18։ 19. 26։
գ Եա. 6. 9։ Եզեկ. 12. 2։ Մար. 4. 12։ Ղու. 8. 10։ Յոհ. 12. 40։ Գոր. 28. 26, 27։ Հռով. 11. 8։ 2 Կոր. 3. 14, 15։
դ Եբր. 5. 11։
ե Գլ. 16. 17։ Ղու. 10. 23, 24։ Յոհ. 20. 29։
զ Եբր. 11. 13։ 1 Պետ. 1. 10, 11։
է Մար. 4. 14։ Ղու. 8. 11։
ը Գլ. 4. 23։

Digitized by Google

ցանուածը կը յափշտակէ. ասիկայ ան է՝ որ ճամ-
20 բուն քովը ցանուեցաւ: Եւ ապառաժուտ տեղերու
վրայ ցանուածը ան է՝ որ երբ կը լսէ խօսքը, շուտ
21 մը [ա] ուրախութեամբ կ'ընդունի զանիկայ. Բայց
իր մէջը արմատ չունենալով՝ քիչ ժամանակ կը
տևէ. ու երբոր նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ
22 խօսքին համար, շուտ մը [բ] կը գայթակղի: Եւ
[գ] փուշերուն մէջ ցանուածը [դ] ան է՝ որ երբ կը լսէ
խօսքը, աշխարհիս զբաղմունքը՝ և հարստութեան
խաբէութիւնը խօսքը կը խեղդեն, ու կ'ըլլայ ան-
23 պտուղ: Իսկ աղէկ հողի մէջ ցանուածը ան է՝ որ երբ
կը լսէ խօսքը, միտք կ'առնէ, և պտուղ կու տայ՝
որը հարիւր, որը վաթսուն, ու որը երեսուն:
24 Ուրիշ առակ մըն ալ առաջ բերաւ անոնց՝ ու
ըսաւ. Երկնից թագաւորութիւնը նմանեցաւ մէկ
մարդու մը, որ իր արտին մէջ բարի սերմ ցանեց.
25 Ու երբոր մարդիկ կը քնանային, իր թշնամին
26 եկաւ, ու ցորեններին մէջ որոմ ցանեց, և գնաց. Ու
երբոր խոտը բուսաւ՝ ու պտուղ բերաւ, անկէ ետև
27 որոմն ալ երևցաւ: Ուստի տանուտիրոջը ծառա-
ները մօտեցան՝ ու իրեն ըսին. Տէ՛ր՝ չէ՞ որ դուն
քու արտիդ մէջ բարի սերմ ցանեցիր, ուրեմն որոմը
28 ուսկի՞ց ունի: Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Մէկ թըշ-
նամի մարդ մը ըրած է ատիկայ. Ծառաները իրեն
ըսին. Հիմա կ'ուզե՞ս որ երթանք անիկայ մէկդի
29 քաղենք: Ան ալ ըսաւ. Ոչ. չըլլայ թէ որոմը քա-
30 ղած ատենիդ՝ ցորենն ալ անոր հետը փրցընէք: Թո՛ղ
տուէք որ երկուքն ալ մէկտեղ աճին մինչև հունձքի
ատենը. և հունձքին ատենը հնձողներուն պիտի
ըսեմ. Առաջ որոմը քաղեցէք, և անիկայ խուրձ

ա Եսա. 58. 2: Եզեկ. 33. 31, 32: Յոհ. 5. 35:
բ Գլ. 11. 6: 2 Տիմ. 1. 15:
գ Երեմ. 4. 3:
դ Գլ. 19. 23: Մար. 10. 23: Ղու. 18. 24: 1 Տիմ. 6. 9: 2 Տիմ. 4. 10:

Digitized by Google

խուրձ կապեցէք այրելու համար, իսկ [ա] ցորենը իմ ամբարս ժողվեցէք:
31 Ուրիշ առակ մըն ալ առաջ բերաւ անոնց՝ ու ըսաւ.
[բ] Երկնից թագաւորութիւնը մանանեխի հատի նման է, որն որ մարդ մը առաւ՝ իր արտին մէջը ցանեց.
32 Որ ամէն սերմերէն պզտիկ է, ու երբոր աճի՝ ամէն խոտեղէններէն մեծ է, ու ծառ կ'ըլլայ, անանկ որ՝ երկնից թռչունները կու գան, և անոր ճիւղերուն վրայ կը հանգչին:
33 [գ] Ուրիշ առակ մըն ալ զրուցեց անոնց՝ ու ըսաւ. Երկնից թագաւորութիւնը խմորի նման է, որն որ կնիկ մը առաւ՝ իրեք գրիւ ալիւրի մէջ պահեց, մինչև որ ամէնն ալ խմորեցաւ:
34 Յիսուս [դ] աս ամէն բաները առակներով խօսեցաւ ժողովուրդին, ու առանց առակի բան մը չէր խօսեր
35 անոնց. Որ կատարուի մարգարէին ձեռքով ըսուած խօսքը. [ե] Առակներով պիտի բանամ իմ բերանս. [զ] աշխարհի սկիզբէն 'ի վեր ծածկուած բաները առաջ պիտի բերեմ:
36 Ան ատենը Յիսուս ժողովուրդները թողուց, տունը եկաւ. և իր աշակերտները մօտեցան իրեն՝ ու ըսին. Արտին որոմներուն առակը մեկնէ մեզի:
37 Ան ալ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Բարի
38 սերմը ցանողը Որդին մարդոյ է. Եւ [է] արտը աշխարհս է. իսկ բարի սերմը անոնք են, որ թագաւորութեանը որդիքն են. բայց որոմը [ը] չարին որդիքն են.
39 Եւ թշնամին՝ որ անիկայ ցանեց, Սատանան է. ու

ա Գլ. 3. 12:
բ Ես. 2. 2, 3: Միք. 4. 1: Մար. 4. 31: Ղու. 13. 18, 19:
գ Ղու. 13. 20:
դ Մար. 4. 33, 34:
ե Սաղ. 78. 2:
զ Հռով. 16. 25, 26: 1 Կոր. 2. 7: Եփես. 3. 9: Կող. 1. 26:
է Գլ. 24. 14: 28. 19: Մար. 16. 15, 20: Ղու. 24. 47: Հռով. 10. 18: Կող. 1. 6:
ը Ծն. 3. 15: Յօհ. 8. 44: Գոր. 13. 10: 1 Յօհ. 3. 8:

Digitized by Google

—Հունձքը՝ աշխարհիս վերջն է. և հնձողները՝ հրեշ-
40 տակներն են։ Արդ՝ ինչպէս որ որոմը կը ժողվուի՝
ու կրակի մէջ կ'այրի, աշխարհիս վերջն ալ անանկ
41 պիտի ըլլայ։ Որդին մարդոյ իր հրեշտակները պիտի
խրկէ, ու [բ]պիտի ժողվեն անոր թագաւորութենէն
բոլոր գայթակղութիւնները՝ և անոնք որ անօրէ-
42 նութիւն կը գործեն, [գ]Ու կրակի հնոցին մէջ պիտի
ձգեն զանոնք. [դ]Հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ
43 կրճտցընել։ [ե]Ա՛ն ատենը արևի պէս պիտի փայլին
արդարները իրենց հօրը թագաւորութեանը մէջ։
[զ]Ա՛ն որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ։

44 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը արտի մէջ
պահուած գանձի նման է, որ անիկայ մէկ մարդ մը
գտնելով՝ կը ծածկէ. և ուրախութենէն կ'երթայ
[է]բոլոր ունեցածը կը ծախէ, ու [ը]ան արտը կը գնէ։

45 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը վաճառա-
կան մարդու մը նման է, որ գեղեցիկ մարգարիտներ
46 կը փնտռէ. Եւ [թ]մէկ պատուական մարգարիտ մը
գտնելով՝ գնաց իր բոլոր ունեցածը ծախեց, ու զա-
նիկայ գնեց։

47 Դարձեալ երկնից թագաւորութիւնը ծովը ձգու-
ած ուռկանի մը նման է, որ [ժ]ամէն տեսակէն կը
48 ժողվէ։ Որ երբոր լեցուեցաւ՝ ցամաքը հանեցին, ու
նստան աղէկները ամաններու մէջ ժողվեցին, և ան-
49 շահը դուրս ձգեցին։ Ա՛սանկ պիտի ըլլայ աշխարհիս
վերջը. հրեշտակները պիտի ելլեն՝ ու [ի]արդարնե-
50 րուն մէջէն չարերը պիտի զատեն, Եւ [լ]պիտի ձգեն

— Յովէլ.3.13։ Յայտ.14.15։
բ Գլ.18.7։ 2 Պետ.2.1,2։
գ Գլ.3.12։ Յայտ.19.20։ 20.10։
դ Գլ.8.12։ Հմր 50.
ե Դան.12.3։ 1 Կոր.15.42,43։
զ Հմր 9.
է Փիլ.3.7,8։
ը Եսա.55.1։ Յայտ.3.18։
թ Առակ.2.4։ 3.14,15։ 8.10,19։
ժ Գլ.22.10։
ի Գլ.25.32։
լ Հմր 42.

Digitized by Google

զանոնք կրակի հնոցին մէջ. հոն պիտի ըլլայ լաց ու
ակռաներ կրճտցընել:
51 Ըսաւ անոնց Յիսուս. Հասկցա՞ք աս ամէն բա-
52 ները. ըսին անոր. Այո՛ Տէր: Եւ անիկայ ըսաւ
անոնց. Անոր համար ամէն դպիր՝ որ երկնից թա-
գաւորութեան աշակերտեալ է, նման է տանու-
տէր մարդու մը՝ որ իր գանձէն [ա]նոր ու հին բաներ
կը հանէ:
53 Ու երբոր կատարեց Յիսուս աս առակները, անկէ
54 մեկնեցաւ. [բ]Եւ եկաւ իր գաւառը, ու անոնց կը
սորվեցընէր՝ իրենց ժողովարանին մէջը. մինչև որ կը
զարմանային անոնք՝ ու կ'ըսէին. Ասիկայ ուսկի՞ց
55 ունի աս իմաստութիւնը և հրաշքները. [գ]Ասիկայ
հիւսին որդին չէ՞. ասոր մայրը Մարիամ չը՞կո-
չուիր, ու [դ]ասոր եղբայրները՝ [ե]Յակոբոս, և Յով-
56 սէս, ու Սիմոն, և Յուդա: Ու ասոր քոյրերը՝
ամէնը մեր քովը չե՞ն. ալ ինքը ուսկի՞ց ունի աս
57 ամէն բաները: Եւ անոր վրայով [զ]կը գայթակղէին.
բայց Յիսուս ըսաւ անոնց. [է]Մարգարէ մը ան-
պատիւ չէ՞ բայց միայն իր գաւառին ու իր տանը
58 մէջ: Եւ [ը]հոն շատ հրաշքներ չըրաւ՝ անոնց անհա-
ւատութեանը համար:

ԳԼ. ԺԴ

1 Հերովդէսին կարծիքը Քրիստոսի վրայով: 3 Յովհաննէս մկրտչին գլխատուելուն պատճառը: 13 Յիսուս անապատ տեղ մը կ'երթայ, 15 ուր տեղ հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ նկանակով ու երկու ձուկով. 22 ծովուն վրայ քալելով իր աշակերտներուն կ'երթայ, 34 և Գեննեսարեթի ցամաքը ելլելով հիւանդները կը բժշկէ՝ անոնց իր հանդերձին ծայրին դպչելովը:

ա Երգ. 7. 13:
բ Գլ. 2. 23: Մար. 6. 1:
Ղու. 4. 16, 23:
գ Ես. 49. 7: Մար. 6. 3:
Ղու. 3. 23: Յով. 6. 42:
դ Գլ. 12. 46:
ե Մար. 15. 40:
զ Գլ. 11. 6: Մար. 6. 3, 4:
է Ղու. 4. 24: Յով. 4. 44:
ը Մար. 6. 5, 6:

Digitized by Google

1 Այն ժամանակը ✕Հերովդէս չորրորդապետը Յի-
2 սուսին համբաւը լսեց։ Եւ իր ծառաներուն ըսաւ․
Ասիկայ Յովհաննէս մկրտիչն է․ անիկայ մեռելներէն
յարութիւն առած է, և անոր համար հրաշքներ
կ'ըլլան անով։
3 Քանզի Ⅎ Հերովդէս՝ Յովհաննէսը բռներ, զա-
նիկայ կապեր ու բանտը դրեր էր՝ իր եղբօրը Փիլիպ-
4 պոսին կնկանը Հերովդիային համար։ Վասն զի
Յովհաննէս անոր կ'ըսէր․ ‡Քեզի օրինաւոր չէ
5 անիկայ քեզի ունենալ։ Ուստի կ'ուզէր զանիկայ
սպաննել, բայց ժողովուրդէն կը վախնար․ ‡ինչու
6 որ իբրև մարգարէ կ'ընդունէին զանիկայ։ Եւ երբոր
Հերովդեսին ծննդեան օրը եղաւ, Հերովդիային
աղջիկը խաղաց հանդէսի սրահին մէջ, ու Հերով-
7 դեսին հաճելի եղաւ։ Ուստի երդումով խոստացաւ՝
8 որ տայ անոր ինչ որ ուզելու ըլլայ։ Եւ անիկայ
առաջ իր մօրմէն խրատուելով՝ ըսաւ․ Տո՛ւր ինծի հոս
Յովհաննէս մկրտչին գլուխը սկուտեղի մը վրայ։
9 Եւ թագաւորը տրտմեցաւ․ բայց երդումներուն
համար՝ ու իր հետը նստողներուն համար՝ հրաման
10 ըրաւ որ տրուի։ Եւ մարդ խրկելով Յովհաննէսը
11 բանտին մէջ գլխատեց։ Եւ անոր գլուխը սկու-
տեղով բերուեցաւ ու տրուեցաւ աղջկանը․ ան ալ
12 իր մօրը տարաւ։ Եւ անոր աշակերտները եկան՝ ու
մարմինը վերցնելով թաղեցին․ և գացին Յիսուսին
պատմեցին։
13 Ու Է երբոր լսեց Յիսուս, անկէ նաւով անապատ
տեղ մը գնաց առանձին․ երբոր լսեցին ժողովուրդ-
ները՝ ոտքով անոր ետևէն գացին իրենց քաղաք-
ներէն։

✕ Մար. 6. 14։ Ղու. 9. 7։
Ⅎ Մար. 6. 17։ Ղու. 3. 19, 20։
Ղև. 18. 16։ 20. 21։
‡ Գծ. 21. 26։ Ղու. 20. 6։
Է Գլ. 10. 23։ 12. 15։ Մար. 6. 32։ Ղու. 9. 10։ Յոհ. 6. 1, 2։

14 Ու *երբոր դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ տեսնելով՝ ᵃխղճաց անոնց վրայ, ու անոնց հիւանդները բժշկեց:
15 ᵇԵւ իրիկուան դէմ՝ իր աշակերտները իրեն եկան, ու ըսին. Աս անապատ տեղ մըն է, և ժամանակը ուշացած է. արձակէ ժողովուրդները,
16 որ գեղերը երթան՝ ու իրենց կերակուր գնեն: Եւ Յիսուս անոնց ըսաւ. Հարկ չէ որ անոնք երթան.
17 դո՛ւք տուէք ասոնց որ ուտեն: Անոնք ալ ըսին անոր. Աս տեղս բան մը չունինք, բայց միայն հինգ
18 նկանակ՝ ու երկու ձուկ: Ու ըսաւ անոնց. Աս
19 ինծի բերէք զանոնք: Եւ հրաման ըրաւ որ ժողովուրդները խոտին վրայ նստին. և հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առաւ, ու դէպ 'ի երկինքը նայելով՝ ᶜօրհնեց. ու կտրելով նկանակները՝ աշակերտներուն տուաւ, և աշակերտները ժողովուրդին:
20 Եւ ամէնքը կերան ու կշտացան, և տասուերկու կողով լեցուն՝ աւելցած կտորուանքները վերցուցին:
21 Եւ անոնք որ կերան, հինգ հազարի չափ էրիկ մարդիկ էին՝ կնիկներէն և տղաքներէն 'ի զատ:
22 †Եւ շուտ մը աշակերտները արտորցուց որ նաւը մտնեն, և իրմէ առաջ մէկալ կողմը անցնին, մինչև
23 որ ինքը ժողովուրդները արձակէ: ᵈԵւ ժողովուրդները արձակելէն ետքը՝ ինքը լեռը ելաւ առանձին աղօթք ընելու. ու ᵉերբոր իրիկուն եղաւ, հոն
24 մինակ էր. Իսկ նաւը արդէն ծովուն մէջտեղը
25 ալեկոծութեան մէջ էր, ինչու որ հովը դէմ էր: Ու գիշերուան չորրորդ պահուն Յիսուս դէպ 'ի անոնց
26 գնաց՝ ծովուն վրայ քալելով: Եւ աշակերտները

* Ոմանք երբոր Յիսուս
ա Գլ. 9. 36: Մար. 6. 34:
բ Մար. 6. 35: Ղու. 9. 12: Յոհ. 6. 5:
գ Գլ. 15. 36:
† Ոմանք Եւ Յիսուս
դ Մար. 6. 46:
ե Յոհ. 6. 16:

Digitized by Google

երբոր անիկայ տեսան՝ որ ⁻ծովուն վրայ կը քալէր ,
խռովեցան , և ըսին թէ աչքի երևոյթ բան մըն է .
27 ու վախերնուն կանչուըռտեցին : Եւ շուտ մը
28 Յիսուս խօսեցաւ անոնց՝ ու ըսաւ . Քաջ եղէք՝ ես
եմ , մի վախնաք : Պետրոս պատասխան տուաւ անոր՝
ու ըսաւ . Տէ՛ր՝ թէ որ դուն ես , հրամա՛ն ըրէ
29 ինծի՝ որ քեզի գամ ջուրերուն վրայէն : Ան ալ
ըսաւ . Եկո՛ւր . Պետրոս ալ նաւէն իջաւ , ջուրե-
րուն վրայէն քալեց որ Յիսուսին քովը երթայ . բայց
հովը սաստիկ տեսնելով՝ վախցաւ , ու երբոր սկսաւ
30 ընկղմիլ , աղաղակեց ու ըսաւ . Տէ՛ր՝ ազատէ՛ զիս :
31 Եւ Յիսուս շուտ մը իր ձեռքը երկընցուց , բռնեց
զանիկայ՝ ու անոր ըսաւ . Թերահաւատ՝ ինչո՞ւ
32 երկմտեցար : Ու երբոր նաւը ելան , հովը դադա-
33 րեցաւ : Եւ անոնք որ նաւուն մէջն էին , եկան
երկրպագութիւն ըրին անոր՝ ու ըսին . Իրաւցընէ
ᵉՈրդի Աստուծոյ ես դուն :
34 ᵗՈւ միւս կողմը անցնելով՝ Գեննեսարեթի
35 երկիրը հասան : Ու երբոր ան տեղի մարդիկը
ճանչցան զանիկայ , լուր խրկեցին բոլոր շրջակայ
տեղուանքը , ու բոլոր հիւանդները անոր բերին .
36 Եւ կ'աղաչէին անոր , որ միայն իր հանդերձին
քղանցքին դպչին . և ᵗանոնք որ դպան՝ բժշկուեցան :

ԳԼ. ԺԵ

3 Քրիստոս կը յանդիմանէ դպիրները և փարիսեցիները որոնք իրենց աւանդութեանց պատճառաւ զանց կ'ընէին Աստուծոյ պատուիրանքները . 11 ու կը սորվեցընէ թէ բերանը մտած բանը մարդս չպղծեր 21 կը բժշկէ Քանանացի կնկանը աղջիկը ,

- Յոբ . 9 . 8 :
ᵉ Սաղ . 2 . 7 : Մար . 1 . 1 : Գլ . 16 . 16 : 26 . 63 : Ղու . 3 . 42 : Յոհ . 1 . 49 : 6 . 70 : 11 . 27 : Գործ . 8 . 37 : Հռով . 1 . 4 :
ᵗ Մար . 6 . 53 :
ᵗ Գլ . 9 . 20 : Մար . 3 . 10 : Ղու . 6 . 19 : Գործ . 19 . 12 :

Digitized by Google

30 Եւ ուրիշ շատ ժողովուրդներ. 32 Եօթը նկանակով ու քանի մը ձուկով չորս հազար էրիկ մարդիկ կը կշտացընէ, կնիկներէն ու տղաքներէն 'ի զատ:

1 Այն ատենը ա Յիսուսին եկան դպիրները ու փա-
րիսեցիները՝ որ Երուսաղեմէն էին, ու ըսին.
2 բ Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ գ երէցներուն աւանդու-
թիւնը զանց կ'ընեն. ինչու որ ձեռքերնին չեն
3 լուար, երբոր հաց կ'ուտեն: Ան ալ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Հապա դուք ինչո՞ւ Աս-
տուծոյ պատուիրանքը զանց կ'ընէք՝ ձեր աւանդու-
4 թեանը պատճառաւ: Քանզի Աստուած պատո-
ւիրեց՝ ըսելով. դ Քու հայրդ ու մայրդ պատուէ.
5 Եւ ե ով որ իր հայրը կամ մայրը անիծէ, մահով
6 թող մեռնի: Բայց դուք կ'ըսէք. Ով որ իր հօրը
կամ մօրը ըսէ թէ՝ զ Այն բանը՝ որ ինծմէ պիտի
շահիս, Աստուծոյ տուրք ընծայ է. ու ըէ որ իր
հայրը կամ իր մայրը չպատուէ, ազատ է. և այս-
պէս ձեր աւանդութեանը պատճառաւ Աստուծոյ
7 պատուիրանքը խափանած էք: է Կեղծաւորներ՝
աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ ձեր վրայ Եսային՝ ու
8 ըսաւ. ը Այս ժողովուրդը ձայն * շրթունքներովը
զիս կը պատուէ. բայց իրենց սիրտը հեռացած
9 զատուած է ինծմէ. Ու պարապ տեղը զիս կը պաշ-
տեն, թ մարդոց պատուիրած բաները իբրև վարդա-
պետութիւն սորվեցընելով:
10 ժ Եւ ժողովուրդները իրեն կանչելով՝ ըսաւ

ա Մար. 7. 1:
բ Մար. 7. 5:
գ Կող. 2. 8:
դ Ել. 20. 12: Ղև. 19. 3: 2 Օր. 5. 16: Առակ. 23. 22: Եփես. 6. 2:
ե Ել. 21. 17: Ղև. 20. 9: 2 Օր. 27. 16: Առակ. 20. 20: 30. 17:
զ Մար. 7. 11, 12:
է Մար. 7. 6:
ը Ես. 29. 13: Եզեկ. 33. 31:
* Ոմանք բերնովը ինծի կը մօտենայ, և շրթունքներովը
թ Ես. 29. 13: Կող. 2. 18—22: Տիտ. 1. 14:
ժ Մար. 7. 14:

Digitized by Google

11 անոնց, Լսեցէ՛ք ու միտք առէք. ա Ո՛չ թէ ինչ որ
բերանը կը մտնէ՝ կը պղծէ մարդը, հապա ինչ որ
բերնէն կ՚ելլէ՝ անիկայ կը պղծէ մարդը:
12 Ան ատենը իր աշակերտները եկան՝ ըսին իրեն.
Գիտե՞ս որ փարիսեցիները գայթակղեցան՝ երբոր
13 լսեցին ան խօսքը: Ան ալ պատասխան տալով՝ ըսաւ.
բ Ամէն տունկ՝ որ իմ երկնաւոր Հայրս չէ տնկեր,
14 պիտի խլուի: Թո՛ղ տուէք անոնք. գ Կոյրեր կոյր են՝
կոյրերու առաջնորդ. իսկ թէ որ կոյրը կոյրին
15 առաջնորդէ, երկուքն ալ փոսը պիտի իյնան: Եւ
դ Պետրոս պատասխան տալով՝ անոր ըսաւ. Մեկնէ՛
16 մեզի աս առակը: Ըսաւ Յիսուս. ե Դո՞ւք ալ
17 տակաւին անմիտ էք. Ու չէ՞ք հասկընար, թէ
զ Ամէն ինչ որ բերանը կը մտնէ, փորը կ՚երթայ՝
18 ու արտաքնոցը կը ձգուի. Բայց է բերնէն ելած
բաները սրտէն առաջ կու գան. և անոնք կը պղծեն
19 մարդը: ը Ինչու որ սրտէն կ՚ելլեն չար խորհուր-
դներ. սպանութիւններ, շնութիւններ, պոռնկու-
թիւններ, գողութիւններ, սուտ վկայութիւններ,
20 հայհոյութիւններ: Ասոնք են՝ որ կը պղծեն մարդը.
բայց անլուայ ձեռքով հաց ուտելը՝ չպղծեր մարդը:
21 թ Եւ Յիսուս անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիդոնի
22 կողմերը գնաց: Եւ ահա Քանանացի կնիկ մը ան
սահմաններէն ելած՝ կ՚աղաղակէր անոր ու կ՚ըսէր.
Ողորմէ՛ ինծի Տէր՝ որդի Դաւթի, աղջիկս դևէն
23 սաստիկ կը չարչարուի: Եւ ինքը բնաւ պատասխան

ա Գոր. 10. 15: Հռով. 14. 14, 17, 20: 1 Տիմ. 3. 4: Տիտ. 1. 15:
բ Յովհ. 15. 2: 1 Կոր. 3. 12, [illegible]:
գ Ես. 9. 16: Մաղ. 2. 8: Գղ. 23. 16: Ղուկ. 6. 39:
դ Մար. 7. 17:
ե Գղ. 16. 9: Մար. 7. 18.
զ 1 Կոր. 6. 13:
է Յակ. 3. 6:
ը Ծն. 6. 5: 8. 21: Առակ. 6. 14: Երեմ. 17. 9: Մար. 7. 21:
թ Մար. 7. 24:

Digitized by Google

մը չտուաւ անոր. ու իր աշակերտները մօտենալով՝
կ՚աղաչէին իրեն՝ ու կ՚ըսէին. Արձակէ՛ զանիկայ,
24 վասն զի մեր ետևէն կ՚աղաղակէ։ Եւ ինքը պատաս-
խան տուաւ՝ ու ըսաւ. [ա]Ես ուրիշի մը չխրկուեցայ՝
բայց միայն Իսրայէլի տանը կորսուած ոչխարներուն։
25 Եւ անիկայ եկաւ երկրպագութիւն կ՚ընէր անոր՝
26 ու կ՚ըսէր. Տէ՛ր՝ օգնէ՛ ինծի։ Ան ալ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ. Աղէկ չէ՛ տղոց հացը առնել, ու
27 [բ]շուներուն ձգել։ Եւ անիկայ ըսաւ. Այո՛ Տէր.
ինչու որ շուներն ալ իրենց տիրոջը սեղանէն թափած
28 փշրանքներէն կը կերակրուին։ Ան ատենը Յիսուս
պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ. Ո՛վ կին՝ քու
հաւատքդ մեծ է. քու ուզածիդ պէս ըլլայ քեզի. և
նոյն ժամէն անոր աղջիկը բժշկուեցաւ։
29 [գ]Ու Յիսուս անկէ գնաց՝ [դ]Գալիլեայի ծովե-
30 զերքը եկաւ, և լեռը ելլելով՝ հոն նստաւ։ Եւ
[ե]շատ ժողովուրդներ իրեն եկան, որ իրենց հետ
ունէին կաղեր, կոյրեր, համրեր, հաշմանդամներ,
և ուրիշ շատեր. ու ձգեցին անոնք Յիսուսի ոտքը,
31 և բժշկեց զանոնք. Այնանկ որ ժողովուրդները
զարմացան, տեսնելով որ համրերն կը խօսէին,
հաշմանդամները կը բժշկուէին, կաղերը կը քալէին,
և կոյրերը կը տեսնէին, ու Իսրայէլի Աստուածը կը
փառաւորէին։
32 [զ]Եւ Յիսուս իր աշակերտները քովը կանչելով՝
ըսաւ. Կը խղճամ աս ժողովուրդին վրայ. ինչու
որ հիմա իրեք օր է որ իմ քովս են, և բան մը չունին
ուտելու. ու անոնք անօթի արձակել չեմ ուզեր,
չըլլայ որ ճամբան մարին։ Իսկ [է]աշակերտները

[ա] Գլ. 10. 5, 6։ Գոր. 3. 25, 26։ 13. 46։ Հռով. 15. 8։
[բ] Գլ. 7. 6։ Փիլ. 3. 2։
[գ] Մար. 7. 31։
[դ] Գլ. 4. 18։
[ե] Եսա. 35. 5, 6։ Գլ. 11. 5։ Ղու. 7. 22։
[զ] Մար. 8. 1։
[է] 4 Թագ. 4. 43։

Digitized by Google

33 անոր ըսին. Մե՛նք անապատի մէջ ուսկի՞ց պիտի
ունենանք այնչափ հաց, որ այսչափ բազմութիւնը
34 կշտացընենք։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Քանի՞
նկանակ ունիք. անոնք ալ ըսին. Եօթը, ու քանի
35 մը մանր ձուկեր. Եւ հրաման ըրաւ ժողովուրդին
36 որ գետնին վրայ նստին։ Ու ա եօթը նկանակը՝ և
ձուկերը առաւ, բ գոհացաւ՝ և կտրեց, ու տուաւ
աշակերտներուն, աշակերտներն ալ՝ ժողովուրդին։
37 Կերան ամէնքը՝ և կշտացան, ու եօթը զամբիւղ
38 լեցուն՝ աւելցած կտորուանքները վերցուցին։ Եւ
անոնք որ կերան՝ չորս հազար էրիկ մարդիկ էին,
կնիկներէն և տղաքներէն 'ի զատ։
39 Ու գ երբոր ժողովուրդը արձակեց, նաւը մտաւ,
ու Մագդաղայի սահմանները եկաւ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Փարիսեցիք նշան մը կ'ուզեն։ 6 Յիսուս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն որ զգոյշ ըլլան փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն։ 13 Ժողովուրդին կարծիքը Քրիստոսի վրայով, 16 և Պետրոսի դաւանութիւնը։ 21 Յիսուս կ'իմացընէ աշակերտներուն իր մահը. 23 կը յանդիմանէ Պետրոսը՝ որ կ'ուզէր դէմ կենալ. 24 և իրեն հետևիլ ուզողները կը խրատէ որ իրենց խաչը կրեն։

Եւ դ փարիսեցիները ու սադուկեցիները քովը
եկան՝ փորձելով իրմէն կ'ուզէին որ երկինքէն
2 նշան մը ցուցընէ իրենց։ Անիկայ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Երբոր իրիկուն կ'ըլլայ,
կ'ըսէք թէ՝ Պարզ պիտի ըլլայ, ինչու որ երկինքը
3 կարմրած է։ Եւ առտուանց՝ Այսօր մրրիկ պիտի
ըլլայ, ինչու որ երկինքը միգապատ ու կարմրած է։

ա Գլ. 14. 19։
բ 1 Թագ. 9. 13։ Ղու. 22. 19։
գ Մար. 8. 10։

դ Գլ. 12. 38։ Մար. 8. 11։ Ղու. 11. 16։ 12. 54—56։ 1 Կոր. 1. 22։

Digitized by Google

Կեղծաւորներ՝ երկնքին երեսը քննել գիտէք,
բայց ժամանակներուն նշանները չե՞ք կրնար գիտ-
4 նալ: [ա]Չար ու շնացող ազգը նշան կ'ուզէ. և
ուրիշ նշան պիտի չտրուի անոր, բայց Յովնան
մարգարէին նշանը. և թողուց անոնք՝ ու գնաց:
5 Ու երբոր [բ]իր աշակերտները միւս կողմը անցան՝
6 հաց առնելու մոռցեր էին: Եւ Յիսուս անոնց
ըսաւ. [գ]Նայեցէք ու զգուշացէք փարիսեցւոց և
7 սադուկեցւոց խմորէն: Անոնք միջերնին կը խոր-
հէին՝ ու կ'ըսէին, թէ Հաց չբերինք հետերնիս:
8 Իսկ Յիսուս անոնց խորհուրդը գիտնալով՝ ըսաւ
անոնց. Միջերնիդ ինչո՞ւ կը խորհիք՝ թերահաւա-
9 տներ, թէ հաց չառիք: [դ]Տակաւին չե՞ք հասկընար
և չե՞ք յիշեր հինգ նկանակը՝ հինգ հազարին, ու
10 քանի կողով վերցուցիք. [ե]Ո՞չ ալ եօթը նկանակը՝
չորս հազարին, ու քանի զամբիւղ վերցուցիք:
11 Ի՞նչպէս չէք հասկընար՝ թէ ես հացի համար
չըսի ձեզի՝ փարիսեցւոց և սադուկեցւոց խմորէն
12 զգուշ կենալ: Ան ատենը հասկըցան՝ որ հացի
խմորէն զգուշանալ չըսաւ, հապա փարիսեցւոց ու
սադուկեցւոց վարդապետութենէն:
13 Եւ Յիսուս Փիլիպպոսի Կեսարիային կողմերը
երթալով, իր աշակերտներուն հարցուց՝ ու ըսաւ.
[զ]Մարդիկ ո՞վ կ'ըսեն թէ եմ ես Որդի մարդոյ: Ու
14 անոնք ըսին. [է]Ոմանք կ'ըսեն թէ՝ Յովհաննէս մկրտ-
իչն է, ուրիշները՝ Եղիան, ուրիշներն ալ՝ Երե-
15 միան, կամ մարգարէներէն մէկը: Ըսաւ անոնց.
Հապա դուք ինծի համար ո՞վ կ'ըսէք՝ թէ եմ:
16 Սիմոն Պետրոս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.

ա Գլ. 12. 39:
բ Մար. 8. 14:
գ Ղու. 12. 1:
դ Գլ 14. 17: Յոհ. 6. 9:
ե Գլ. 15 34:
զ Մար. 8 27: Ղու. 9. 18:
է Գլ. 14. 2: Ղու. 9. 7, 8, 9:

Digitized by Google

[ա]Դուն ես Քրիստոս՝ կենդանի Աստուծոյ Որդին ։
17 Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր․
Երանի քեզ Սիմոն՝ Յովնանին որդին, [բ]ինչու որ
մարմինը և արիւնը քեզի չյայտնեց ասիկայ, հապա
18 [գ]իմ Հայրս՝ որ երկինքն է ։ Եւ ես քեզի կ՚ըսեմ
որ [դ]Դուն *Պետրոս ես, ու [ե]աս վէմին վրայ պիտի
շինեմ իմ եկեղեցիս, և [զ]դժոխքին դռները անիկայ
19 պիտի չյաղթեն ։ [է]Ու երկնից թագաւորութեան
բանալիները քեզի պիտի տամ․ և ինչ որ երկրի վրայ
կապես, երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ․ ու
ինչ որ երկրի վրայ արձակես, երկինքի մէջ արձա-
20 կուած պիտի ըլլայ ։ [ը]Ան ատենը աշակերտներուն
պատուիրեց, որ մէկու մը չըսեն՝ թէ ինքը Քրիս-
տոսն է ։

21 Անկէ ետև սկսաւ Յիսուս իր [թ]աշակերտներուն
ցուցընել՝ թէ պէտք է որ ինքը Երուսաղէմ երթայ,
ու շատ չարչարանքներ կրէ ծերերէն և քահանայա-
պետներէն ու դպիրներէն, և սպաննուի, ու երրորդ
22 օրը յարութիւն առնէ ։ Եւ Պետրոս մէկդի առաւ
զանիկայ, և սկսաւ յանդիմանել զանիկայ՝ ու ըսել․
23 Քաւ լիցի քեզ Տէ՛ր՝ աս բանը քեզի չըլլայ ։ Եւ
ինքը դառնալով՝ Պետրոսին ըսաւ․ Ետիս գնա
[ժ]Սատանայ, [ի]ինծի գայթակղութիւն ես դուն․ ին-
չու որ Աստուծոյ բաները չես մտածեր, հապա
մարդոց բաները ։

[ա] Գլ. 14. 33 ։ Մար. 8. 29 ։ Ղու. 9. 20 ։ Յօհ. 6. 70 ։ 11. 27 ։ Գործ. 8. 37 ։ 9. 20 ։ 1 Յօհ. 4. 15 ։ 5. 5 ։ Եբր. 1. 2, 5 ։
[բ] Եփես. 2. 8 ։
[գ] 1 Կոր. 2. 10 ։ Գաղ. 1. 16 ։
[դ] Յօհ. 1. 42 ։
* Վէմ ։
[ե] Եփես. 2. 20 ։ Յայտ. 21. 14 ։
[զ] Յոբ. 38. 17 ։ Սաղ. 9. 13 ։ 107. 18 ։ Եսա. 38. 10 ։
[է] Գլ. 18. 18 ։ Յօհ. 20. 23 ։
[ը] Գլ. 17. 9 ։ Մար. 8. 30 ։ Ղու. 9. 21 ։
[թ] Գլ. 20. 17 ։ Մար. 8. 31 ։ 9. 31 ։ 10. 33 ։ Ղու. 9. 22 ։ 18. 31 ։ 24. 6, 7 ։
[ժ] Տես 2 Թագ. 19. 22 ։
[ի] Հռով. 8. 7 ։

Digitized by Google

24 ա Ան ատենը Յիսուս իր աշակերտներուն ըսաւ.
Եթէ որ մէկը իմ ետեւէս գալ կ'ուզէ, թող իր անձը
ուրանայ, և իր խաչը վերցընէ, ու իմ ետեւէս գայ:
25 Վասն զի բ ով որ կ'ուզէ իր անձը ապրեցընել, պիտի
կորսնցընէ անիկայ. և ով որ ինծի համար իր անձը
26 կը կորսընցընէ, պիտի գտնէ անիկայ: Քանզի ի՞նչ
կը շահի մարդ մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաստըկի,
և իր անձը կորսընցընէ. կամ գ իր անձին համար
27 ի՞նչ ազատչէք պիտի տայ մարդ: Վասն զի դ Որդին
մարդոյ իր Հօրը փառքովը պիտի գայ ե իր հրեշ-
տակներուն հետ. զ և ան ատենը ամէն մէկուն իր
գործքերուն համեմատ հատուցում պիտի ընէ:
28 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ է հոս ներկայ եղողներէն
մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան համը պիտի
չառնեն, մինչև որ տեսնեն Որդին մարդոյ իր թա-
գաւորութիւնովը եկած:

ԳԼ. ԺԷ:

1 Քրիստոսի այլակերպութիւնը: 14 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը. 22 կը նախաձայնէ իր չարչարանքները, 24 ու երկդրամեան տուրքը կը հատուցանէ:

1 Եւ ը վեց օրէն ետև Յիսուս իր հետը առաւ
Պետրոսը ու Յակոբոսը և անոր եղբայրը Յով-
հաննէսը, ու անոնք մէկ բարձր լեռ մը հանեց
2 առանձին. Եւ անոնց առջևը այլակերպեցաւ, ու

ա Գղ. 10. 38: Մար. 8. 34: Ղու. 9. 23: 14. 27: Գոր. 14. 21: 1 Թես. 3. 3: 2 Տիմ. 3. 12:
բ Ղու. 17. 33: Յոհ. 12. 25:
գ Սաղ. 49. 7, 8:
դ Գղ. 26. 64: Մար. 8. 38: Ղու. 9. 26:
ե Դան. 7. 10: Զաք. 14. 5: Գղ. 25. 31: Յուդ. 14.
զ Յոբ. 34. 11: Սաղ. 62. 12: Առակ. 24. 12: Երեմ. 17. 10: 32. 19: Հռոմ. 2. 6: 1 Կոր. 3. 8: 2 Կոր. 5. 10: 1 Պետ. 1. 17: Յայտ. 2. 23: 22. 12:
է Մար. 8. 39: Ղու. 9. 27:
ը Մար. 9. 1: Ղու. 9. 28:

Digitized by Google

իր երեսը փայլեցաւ արեգակի պէս, ու իր հան-
3 դերձները ճերմըկցան լուսոյ պէս: Եւ ահա՛ երեւցան
անոնց Մովսէս ու Եղիա, ու իր հետը կը խօսէին:
4 Պատասխան տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ Յիսուսին.
Տէ՛ր՝ աղէկ է որ հոս կենանք. Թէ որ կ՚ուզես,
իրեք խրճիթ շինենք հոս, մէկը քեզի՝ եւ մէկը Մով-
5 սէսին՝ ու մէկը Եղիային: Եւ [ա]քանի որ անիկայ
կը խօսէր, ահա՛ լուսաւոր ամպ մը անոնց վրայ
հովանի եղաւ. եւ ահա՛ ամպէն ձայն մը եկաւ՝
ըսելով. [բ]Սա՛ է իմ սիրելի Որդիս, [գ]որուն
6 հաւներ եմ. [դ]անոր մտիկ ըրէք: [ե]Աշակերտները
երբոր լսեցին, երեսնուն վրայ ինկան, ու խիստ
7 վախցան: Եւ Յիսուս մօտենալով՝ [զ]դպաւ անոնց՝
8 ու ըսաւ. Ելէ՛ք ու մի՛ վախնաք: Աչքերնին
վերցուցին՝ ու մէկը չտեսան, բայց միայն Յիսուսը:
9 Ու երբոր ան լեռնէն վար կ՚իջնէին. [է]Յիսուս
պատուիրեց անոնց՝ ու ըսաւ. Այս տեսիլքը մարդու
մի՛ զրուցէք, մինչեւ Որդին մարդոյ մեռելներէն
10 յարութիւն առնէ: Եւ իր աշակերտները իրեն
հարցուցին՝ ու ըսին. Ուրեմն [ը]ինչո՞ւ համար
դպիրները կ՚ըսեն թէ՝ Պէտք է որ առաջ Եղիան
11 գայ: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց.
Յիրաւի առաջ Եղիան կու գայ, եւ [թ]ամէն բան
12 կարգի կը դնէ: [ժ]Բայց ձեզի կ՚ըսեմ, որ Եղիան
արդէն եկած է, եւ անիկայ չճանչցան, հապա [ի]ինչ

ա Պետ. 1. 17:
բ Գլ. 3. 17: Մար. 1. 11: Ղուկ. 3. 22:
գ Եսա. 42. 1:
դ 2 Օր. 18. 15, 19: Գործ. 3. 22, 23:
ե 2 Պետ. 1. 18:
զ Դան. 8. 18: 9. 21: 10. 10, 18:
է Գլ. 16. 20: Մար. 8. 30: 9. 9:
ը Մաղ. 4. 5: Գլ. 11. 14: Մար. 9. 10:
թ Մաղ. 4. 6: Ղուկ. 1. 16, 17: Գործ. 3. 21:
ժ Գլ. 11. 14: Մար. 9. 11, 12:
ի Գլ. 14. 3, 10:

Digitized by Google

որ ուզեցին՝ ըրին անոր․ անանկ ալ [ա] Որդին մարդոյ
13 անոնցմէ պիտի չարչարուի ։ [բ] Այն ատենը հասկցան
աշակերտները, որ Յովհաննէս մկրտչին համար
ըսաւ անոնց ։

14 [գ] Ու երբոր ժողովուրդին քովը եկան, մարդ մը
մօտեցաւ անոր, և ծունկ չոքելով՝ կ'ըսէր․ Տէ՛ր՝
իմ որդւոյս ողորմէ, որ կը լուսնոտի, և չարաչար
կը տանջուի․ քանզի շատ անգամ կրակի մէջ կ'իյնայ,
15 ու շատ անգամ ջուրի մէջ ։ Եւ անիկայ քու աշա-
կերտներուդ բերի, ու չկրցան զանիկայ բժշկել ։
16 Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ․ Ո՛վ անհաւատ
և խոտորեալ ազգ՝ մինչև ե՞րբ ձեզի հետ պիտի ըլլամ,
մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի համբերեմ․ զանիկայ հոս
17 ինծի բերէք ։ Եւ Յիսուս սաստեց անոր, ու դևը
անկէ ելաւ․ և բժշկուեցաւ տղան նոյն ժամէն ։
18 Այն ատենը աշակերտները առանձին Յիսուսին քովը
երթալով՝ ըսին․ Մե՛նք ինչո՞ւ չկրցանք անիկայ
19 հանել ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց․ Ձեր թերա-
հաւատութեանը համար․ քանզի ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի․ [դ] Թէ որ մանանեխի հատի չափ հաւատք
ունենաք, աս լեռանս պիտի ըսէք՝ Ասկէ անդին
փոխադրուէ՛, և պիտի փոխադրուի․ ու բան մը
20 անճարին պիտի չըլլայ ձեզի ։ Սակայն աս տեսակը
ուրիշ բանով չելլեր, բայց միայն աղօթքով և ծո-
մապահութեամբ ։

21 [ե] Ու երբոր անոնք Գալիլեայի մէջ կը պտըտէին՝
Յիսուս ըսաւ անոնց․ Որդին մարդոյ պիտի մատնուի
22 մարդոց ձեռքը․ Եւ զանիկայ պիտի մեռցընեն, ու

ա Գլ. 16. 21 ։
բ Գլ. 11. 14 ։
գ Մար. 9. 14 ։ Ղու. 9. 37 ։
դ Գլ. 21. 21 ։ Մար. 11. 23 ։ Ղու. 17. 6 ։ 1 Կոր. 12. 9 ։ 13. 2 ։
ե Գլ. 16. 21 ։ 20. 17 ։ Մար. 8. 31 ։ 9. 29, 30 ։ 10. 33 ։ Ղու. 9. 22, 44 ։ 18. 31 ։ 24. 6, 7 ։

Digitized by Google

երրորդ ՙօրը յարութիւն պիտի առնէ. ու խիստ
տրտմեցան։
23 —Երբոր անոնք Կափառնայում եկան, ՚Երկ-
դրամեան տուրք առնողները Պետրոսին եկան՝ ու
ըսին. Ձեր վարդապետը երկդրամեանը չ՞հատու-
ցաներ. Ան ըսաւ. Այո՛, կը հատուցանէ։
24 Ու երբոր տունը մտաւ, Յիսուս անոր դէմը ելաւ՝
ու ըսաւ. Քեզի ի՞նչպէս կ'երեւնայ՝ Սիմոն. երկրիս
թագաւորները որմէ՞ն կ'առնեն հարկը կամ տուրքը,
25 իրենց որդիներէ՞ն, թէ օտարներէն։ Պետրոս
անոր ըսաւ՝ Թէ Օտարներէն. Յիսուս անոր ըսաւ.
26 Ուրեմն որդիքը ազատ են։ Բայց չըլլայ որ անոնք
գայթակղեցընենք, գնա՛ ծովը՝ և կարթ ձգէ, ու
առջի ձուկը որ կ'ելլէ՝ ա՛ռ, և անոր բերանը բանալով՝
սատեր մը պիտի գտնես. զանիկայ ա՛ռ՝ անոնց տո՛ւր
Ինծի և քեզի համար։

ԳԼ. ԺԸ

1 Քրիստոս կը պատուիրէ իր աշակերտներուն խոնարհ ու հեզ ըլլալ. 7 գայթակղութիւն չտալ, և պզտիկները չանարգել. 15 կը սորվեցընէ թէ ինչպէս վարուելու ենք մեր եղբայրներուն հետ, երբոր անոնք մեզի դէմ մեղանչեն, 21 և թէ քանի՞ անգամ ներելու ենք անոնց. 23 անիկայ կը բացատրէ թագաւորի մը առակով, որ հաշիւ ուզեց իր ծառաներէն, 32 ու իր ընկերին ողորմութիւն չըրողը պատժեց։

1 ՚Այն ժամանակը աշակերտները Յիսուսին քովը
եկան՝ ու ըսին. Ո՞վ է մեծ երկնից թագաւորու-
2 թեանը մէջ։ Եւ Յիսուս տղայ մը կանչեց իրեն,
3 զանիկայ անոնց մէջտեղը կայնեցուց, Ու ըսաւ.
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ՚Թէ որ դարձի չգաք՝

— Մար. 9. 32։
ՙ Տես Ել. 30. 13։ 38. 26։
՚ Մար. 9. 32։ Ղու. 9. 46։ 22. 24։

՚ Սաղ. 131. 2։ Գլ. 19. 14։ Մար. 10. 14։ Ղու. 18. 16։ 1 Կոր. 14. 20։ 1 Պետ. 2. 2։

Digitized by Google

և տղոց պէս չըլլաք, երկնից թագաւորութիւնը
4 բնաւ պիտի չմտնէք: ա Ուստի ով որ իր անձը աս
տղուն պէս խոնարհեցընէ, անիկայ է մեծ երկնից
5 թագաւորութեանը մէջ: Եւ բ ով որ աստանկ տղայ
6 մը ընդունի իմ անունովս, զիս կ'ընդունի: Եւ գ ով
որ գայթակղեցընէ աս պզտիկներուն մէկը՝ որ ինծի
կը հաւատան, աղէկ է անոր՝ որ իր պարանոցէն
իշու աղացքի քար մը կախուի, ու ծովուն անդունդին
մէջ ընկղմի:
7 Վա՜յ աշխարհքին՝ գայթակղութիւններու պատ-
ճառաւ. դ վասն զի հարկ է որ գայթակղութիւնները
գան, բայց ե վա՜յ այն մարդուն՝ որուն ձեռքովը գայ-
8 թակղութիւնը կու գայ: զ Արդ՝ թէ որ քու ձեռքդ
կամ ոտքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, կտրէ՛ անիկայ՝
ու քեզմէ ձգէ՛. աղէկ է քեզի կաղ՝ կամ պակասաւոր
մտնել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք՝ կամ երկու
ոտք ունենալ, ու յաւիտենական կրակին մէջը ձը-
9 գուիլ: Եւ թէ որ աչքդ քեզ կը գայթակղեցընէ,
հանէ՛ անիկայ՝ և քեզմէ ձգէ՛. աղէկ է քեզի մէկ
աչքով կեանքը մտնել, քան թէ երկու աչք ունենալ,
ու կրակին գեհենը ձգուիլ:
10 Զգո՛յշ կեցէք՝ որ չանարգէք աս պզտիկներէն
մէկը. քանզի կ'ըսեմ ձեզի որ երկնից մէջ է անոնց
հրեշտակները միշտ կը տեսնեն իմ ը Հօրս երեսը՝
11 որ երկինքն է: թ Ինչու որ Որդին մարդոյ եկաւ
12 կորսուածը փրկելու: ժ Ի՞նչպէս կ'երևնայ ձեզի.
թէ որ մարդ մը հարիւր ոչխար ունենայ, և անոնց

ա Գլ. 20.27: 23.11:
բ Գլ. 10.42: Ղու. 9.48:
գ Մար. 9.41: Ղու. 17.1, 2:
դ Ղու. 17.1: 1 Կոր. 11.19:
ե Գլ. 26.24:
զ Գլ. 5.29, 30: Մար. 9. 42, 44:
է Սաղ. 34.7: Զաք. 13.7: Եբր. 1.14:
ը Եսթ. 1.14: Ղու. 1.19:
թ Ղու. 9.56: 19.10: Յով. 3.17: 12.47:
ժ Ղու. 15.4:

Digitized by Google

մէկը մոլորի, իննսունըինը ոչխարը * լեռները
13 չը՞ձգեր, ու՝՝ երթար մոլորածը փնտռեր։ Եւ թէ
որ գտնելու ըլլայ զանիկայ, ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
որ աւելի ուրախ կ'ըլլայ անոր վրայ. քան թէ իննը-
14 սունըիննին՝ որ մոլորած չեն։ Ասանկ ալ ձեր
երկնաւոր Հայրը չհաճիր՝ որ աս պզտիկներէն մէկը
կորսուի։
15 ա Եւ թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ, գնա՛
յանդիմանէ՛ անիկայ՝ երբոր դուն և ան մինակ էք.
թէ որ քեզի մտիկ ընէ, բ շահեցար քու եղբայրդ։
16 Հապա թէ որ մտիկ չընէ քեզի, քու հետդ մէկ
ուրիշ մը կամ երկուք ալ առ, որ գ երկու կամ երեք
17 վկաներու բերնէ ամէն բան հաստատուի։ Եւ թէ
որ անոնց ալ մտիկ չընէ, եկեղեցիին ըսէ՛. իսկ թէ
որ եկեղեցիին ալ մտիկ չընէ, դ հեթանոսի ու մաքս-
աւորի պէս թող ըլլայ քեզի։
18 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. ե Երկրի վրայ ինչ որ
կապէք, երկինքի մէջ կապուած պիտի ըլլայ. ու
երկրի վրայ ինչ որ արձակէք, երկինքի մէջ արձա-
19 կուած պիտի ըլլայ։ զ Դարձեալ կ'ըսեմ ձեզի.
Եթէ որ ձեզմէ երկու հոգի երկրի վրայ միաբանին
ամէն ինչ բանի համար որ խնդրեն, է պիտի ըլլայ
20 անոնց իմ Հօրմէս՝ որ երկինքն է։ Վասնզի ուր որ
երկու կամ երեք հոգի ժողվուած ըլլան իմ անունովս,
հոն եմ ես անոնց մէջը։
21 Այն ատենը Պետրոս մօտեցաւ անոր՝ ու ըսաւ.
Տէ՛ր՝ քանի՞ անգամ թէ որ եղբայրս ինծի դէմ

* Ո՛չ թէ չը՞ձգեր, ու լեռները
ա Ղև. 19. 17 : Ղու. 17. 3 :
բ Յակ. 5. 20 : 1 Պետ. 3. 1 :
գ 2 Օր. 17. 6 : 19. 15 : Յով. 8. 17 : 2 Կոր. 13. 1 : Եբր. 10. 28 :
դ Հռով. 16. 17 : 1 Կոր. 5. 9 : 2 Թես. 3. 6, 14 : 2 Յով. 10 :
ե Գլ. 16. 19 : Յով. 20. 23 : 1 Կոր. 5. 4 :
զ Գլ. 5. 24 :
է 1 Յով. 3. 22 : 5. 14 :

Digitized by Google

մեղանչէ՝ ներեմ անոր. ᵃմինչեւ եօ՞թը անգամ:
22 Յիսուս անոր ըսաւ. Քեզի չեմ ըսեր թէ մինչեւ
եօթը անգամ, ᵇհապա մինչեւ եօթանասուն անգամ
23 եօթը: Անոր համար երկնից թագաւորութիւնը
կը նմանի թագաւորի մը, որ իր ծառաներէն հաշիւ
24 առնել ուզեց: Եւ երբոր սկսաւ առնել, տասը
հազար տաղանդի պարտական մը բերուեցաւ իրեն:
25 Բայց անիկայ վճարելու կարողութիւն չունենալով,
իր տէրը հրաման ըրաւ ᶢոր անիկայ՝ եւ անոր կինը՝
ու որդիքը եւ անոր բոլոր ունեցածը ծախուի, ու
26 պարտքը վճարուի: Իսկ ծառան անոր առջեւը իյ-
նալով՝ երկրպագութիւն կ'ընէր ու կ'ըսէր. Տէ՛ր՝
27 համբերէ ինծի, եւ ամէնը քեզի կը վճարեմ: Եւ
ան ծառային տէրը վրան խղճալով՝ արձակեց զանի-
28 կայ, ու պարտքը շնորհեց անոր: Եւ նոյն ծառան
ելաւ, իր ծառայակիցներէն մէկը գտաւ՝ որ իրեն
հարիւր դահեկան պարտք ունէր, ու զանիկայ
29 բռնելով՝ կը խեղդէր, ու կ'ըսէր. Վճարէ ինծի
ունեցած պարտքդ: Ուստի անոր ծառայակիցը անոր
ոտքը ինկաւ, կ'աղաչէր անոր՝ ու կ'ըսէր. Համբերէ
30 ինծի, ու *քեզի կը վճարեմ: Եւ ինքը չէր ուզեր.
հապա գնաց՝ բանտը դրաւ զանիկայ, մինչեւ որ
31 պարտքը վճարէ: Երբոր իր ծառայակիցները
տեսան եղած բաները, խիստ տրտմեցան, ու եկան
32 իրենց տիրոջը հասկըցուցին բոլոր եղածը: Ան
ատենը անոր տէրը կանչեց զանիկայ՝ ու ըսաւ անոր.
Չա՛ր ծառայ՝ ան բոլոր պարտքը ես քեզի շնորհեցի՝
33 ինծի աղաչելուդ համար. Ուրեմն պէտք չէ՞ր քեզի
ալ քու ծառայակցիդ ողորմիլ, ինչպէս որ ես քեզի
34 ողորմեցայ: Եւ անոր տէրը բարկանալով՝ դահիճնե-

ա Ղու. 17. 4:
բ Գղ. 6. 14: Մար. 11. 25:
Կող. 3. 13:

գ 4 Թագ. 4. 1: Նէեմ. 5. 8:
* Ոմանք ամէնը քեզի

35 րուն մատնեց զանիկայ, մինչեւ որ բոլոր պարտքը
վճարէ։ [ա] Նոյնպէս ալ իմ երկնաւոր Հայրս պիտի
ընէ ձեզի, թէ որ ձեր սրտերէն չէք ներեր, ամէն
մէկը իր եղբօրը, իրենց յանցանքները։

ԳԼ. ԺԹ.

2 Քրիստոս կը բժշկէ հիւանդները. 3 պատասխան կու տայ կնիկ արձակելու վրայով փարիսեցւոց ըրած հարցմունքին. 13 մանր տղաքները կ'ընդունի. 16 կը սորվեցընէ պատանիին թէ ինչպէս կրնայ ստանալ յաւիտենական կեանքը, 20 և թէ ինչ ընելու է որ կատարեալ ըլլայ. 23 իր աշակերտներուն կ'ըսէ թէ ինչպէս դժուար է հարուստին՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել, 27 և վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ իր ետեւէն երթալու համար որ և իցէ բան կը թողուն։

1 Ու եղաւ որ երբ Յիսուս [բ] այս խօսքերը լմնցուց,
Գալիլեայէն ելաւ, ու եկաւ Հրէաստանի սահ-
2 մանները Յորդանանու անդիի կողմը։ [գ] Ու անոր
ետեւէն շատ ժողովուրդներ գացին, ու հոն բժշկեց
զանոնք։
3 Ու փարիսեցիները անոր մօտենալով, զանիկայ
կը փորձէին՝ ու կ'ըսէին թէ՝ Արժա՞ն է որ մարդ
մը իր կնիկը արձակէ ամէն պատճառի համար։
4 Անիկայ ալ պատասխան տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ.
Չէ՞ք կարդացեր, [դ] թէ ան որ սկիզբէն ստեղծեց,
5 արու և էգ ստեղծեց անոնք՝ ու ըսաւ. [ե] Ասոր
համար մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի ձգէ, և իր
կնկանը պիտի յարի, ու Երկուքը մէկ մարմին պիտի
6 ըլլան։ Ասոր ալ երկուք չեն, հապա մէկ մարմին.
ուրեմն ան որ Աստուած միաւորեց՝ մարդ թող

ա Առակ. 21. 13։ Գղ. 6. 12։ Մար. 11. 26։ Յակ. 2. 13։
բ Մար. 10. 1։ Յով. 10. 40։
գ Գղ. 12. 15։
դ Ծն. 1. 27։ 5. 2։ Մաղ. 2. 15։
ե Ծն. 2. 24։ Մար. 10. 5—9։ Եփես. 5. 31։
զ 1 Կոր. 6. 16։ 7. 2։

Digitized by Google

7 չզատէ: Ըսին իրեն. [ա]Հապա Մովսէս ինչո՞ւ
պատուիրեց արձակման թուղթ տալ՝ և արձակել:
8 Ըսաւ անոնց. Մովսէս ձեր սրտերուն կարծրու-
թեանը համար ձեզի հրաման տուաւ կնիկներնիդ
9 արձակել. բայց սկիզբէն անանկ չէղաւ: [բ]Ասկայն
ձեզի կ'ըսեմ. Ով որ առանց պոռնկութեան պատ-
ճառի իր կնիկը արձակէ՝ և ուրիշ մը առնէ, շնու-
թիւն կ'ընէ. և ով որ արձակուածը առնէ՝ շնութիւն
10 կ'ընէ: Իր աշակերտները ըսին իրեն. [գ]Թէ որ
ատանկ բան կայ էրկան ու կնկան մէջտեղը՝ չամուս-
11 նանալը աղէկ է: Եւ ինքը անոնց ըսաւ. [դ]Ամէնը
բաւական չեն աս բանին. հապա անոնք՝ որոնց
12 տրուած է: Ինչու որ կան ներքինիներ, որ իրենց
մօրը որովայնէն անանկ ծնան. և կան [ե]ներքինիներ,
որ մարդոցմէ ներքինի եղան. և կան ներքինիներ՝
որ ինքզինքնին ներքինի ըրին երկնից թագաւորու-
թեանը համար. ով որ կրնայ տանիլ, թող տանի:
13 [զ]Այն ատենը մանր տղաք բերուեցան իրեն, որ
անոնց վրայ ձեռք դնէ՝ և աղօթք ընէ, ու աշակերտ-
14 ները կը յանդիմանէին զանոնք: Բայց Յիսուս
ըսաւ. Թող տուէք աս մանր տղոցը, և մի՛ արգիլէք
ատոնք ինծի գալէն. ինչու որ [է]երկնից թագաւորու-
15 թիւնը ատանկներունն է: Եւ անոնց վրայ ձեռք
դնելէն ետև՝ գնաց անկէ:
16 [ը]Եւ ահա մէկը մօտենալով՝ ըսաւ անոր. Բարի
[թ]վարդապետ՝ ինչ բարի գործ գործեմ, որ յաւիտե-
17 նական կեանքը ընդունիմ: Եւ անիկայ ըսաւ անոր.
Ինչո՞ւ զիս բարի կ'անուանես. մէկէն 'ի զատ բարի

ա 2 Օր. 24. 1: Գլ. 5. 31:
բ Գլ. 5. 32: Մար. 10. 11: Ղու. 16. 18: 1 Կոր. 7. 10, 11:
գ Առակ. 21. 19:
դ 1 Կոր. 7. 2, 7, 9, 17:
ե 1 Կոր. 7. 32, 34: 9. 5, 15:
զ Մար. 10. 13: Ղու. 18. 15:
է Գլ. 18. 3:
ը Մար. 10. 17: Ղու. 18. 18:
թ Ղու. 10. 25:

Digitized by Google

չկայ, որ է Աստուած. Հապա թէ որ կ'ուզես
18 կեանքը մտնել, պատուիրանքները պահէ։ Ըսաւ
անոր. Որո՞նք. և Յիսուս ըսաւ. Ասոնք. [ա]Սպա-
նութիւն մի՛ ըներ, Շնութիւն մի՛ ըներ, Գողու-
19 թիւն մի՛ ըներ, Սուտ վկայութիւն մի՛ ըներ, [բ]Քու
հայրդ ու մայրդ պատուէ, և [գ]Քու ընկերդ քու
20 անձիդ պէս սիրես։ Պատանին ըսաւ անոր. Ասոնք
ամէնը մանկութենէս 'ի վեր պահեր եմ. ալ ի՞նչ
21 բանով պակաս եմ։ Ըսաւ անոր Յիսուս. Թէ որ
կ'ուզես կատարեալ ըլլալ, [դ]գնա՛ ունեցածդ ծախէ,
և տուր աղքատներուն, ու երկինքը գանձ պիտի
22 ունենաս, և եկու՛ր իմ ետևէս։ Երբոր պատանին
այս խօսքը լսեց՝ տրտմած գնաց. ինչու որ շատ
ստացուածք ունէր։

23 Եւ Յիսուս ըսաւ աշակերտներուն. Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի՝ որ [ե]հարուստը դժուարաւ պիտի մտնէ
24 երկնից թագաւորութիւնը։ Դարձեալ կ'ըսեմ ձեզի.
Դիւրին է որ *ուղտը ասեղին ծակէն անցնի, քան
թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ։
25 Աշակերտները երբոր լսեցին, շատ զարմացան՝ ու
26 ըսին. Ուրեմն ո՞վ կրնայ փրկուիլ։ Յիսուս անոնց
նայելով՝ ըսաւ. Ասիկայ մարդոց կողմանէ ան-
կարելի է՝ բայց [զ]Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան
կարելի է։

27 [է]Ան ատենը Պետրոս պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ անոր. Ահա [ը]մենք ամէն բան թողուցինք՝ և

ա Ել. 20. 13։ 2 Օր. 5. 17։
բ Մտ. 15. 4։
գ Ղւ. 19. 18։ Մտ. 22. 39։ Հռոմ. 13. 9։ Գաղ. 5. 14։ Յակ. 2. 8։
դ Մտ. 6. 20։ Ղու. 12. 33։ 16. 9։ Գործ. 2. 45։ 4. 34, 35։ 1 Տիմ. 6. 18, 19։
ե Մտ. 13. 22։ Մար. 10. 24։ 1 Կոր. 1. 26։ 1 Տիմ. 6. 9, 10։
* Ոմանք պարանը
զ Ծն. 18. 14։ Յոբ. 42. 2։ Երեմ. 32. 17։ Զաք. 8. 6։ Ղու. 1. 37։ 18. 27։
է Մար. 10. 28։ Ղու. 18. 28։
ը 2 Օր. 33. 9։ Մտ. 3. 20։ Ղու. 5. 11.

Digitized by Google

քու ետեւէդ եկանք. ուստի մեզի ի՞նչ պիտի ըլլայ։
28 Ըսաւ անոնց Յիսուս. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի,
թէ դուք որ իմ ետեւէս եկաք, * միւսանգամ գալըս-
տին" երբոր Որդին մարդոյ իր փառաց աթոռը
նստի, [ա] դուք ալ տասուերկու աթոռներու վրայ
պիտի նստիք՝ Իսրայէլի տասուերկու ցեղերը դա-
29 տելու։ [բ] Եւ ով որ թողուց տուներ, կամ եղբայրներ,
կամ քոյրեր, կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ
որդիներ, կամ արտեր՝ իմ անուանս համար, հա-
րիւրապատիկ պիտի առնէ, և յաւիտենական կեանք
30 պիտի ժառանգէ։ [գ] Բայց շատ առաջիններ պիտի
ըլլան յետին, և յետիններ՝ առաջին։

ԳԼ. Ի

1 Քրիստոս այգիի բանուորներու առակով կը ցուցընէ թէ՝ Աստուած բնաւ մէկ մարդու մը պարտական չէ. 17 իր չարչարանքը կը նախաձայնէ. 20 Զեբեդէոսի որդւոցը մօրը պատասխան տալով՝ կը սորվեցընէ իր աշակերտներուն խոնարհ ըլլալ. 30 ու երկու կոյրերու աչքերը կը բանայ։

1 Քանզի երկնից թագաւորութիւնը տանուտէր
մարդու մը նման է, որ առտուանց կանուխ
2 ելաւ՝ իր այգիին համար բանուորներ բռնելու։ Եւ
բանուորներուն հետ օրը մէկ դահեկանի մը խօսք
3 կապեց, ու զանոնք խրկեց իր այգին։ Եւ ժամը
իրեքին ատենները ելաւ՝ ուրիշները տեսաւ, որ
4 շուկային մէջ պարապ կայներ էին. Ու ըսաւ անոնց.
Դուք ալ գացէք իմ այգիս, և ինչ որ արժան է՝ կու
5 տամ ձեզի։ Անոնք ալ գացին. ու նորէն ժամը
վեցին և ժամը իններին ատենները ելաւ՝ անանկ ըրաւ։

* Յուն. վերստին ծննդեանը մէջ

[ա] Գրծ. 20. 21։ Ղու. 22. 28, 29, 30։ 1 Կոր. 6. 2, 3։ Յայտ. 2. 26։

[բ] Մար. 10. 29, 30։ Ղու. 18. 29, 30։

[գ] Գրծ. 20. 16։ 21. 31, 32։ Մար. 10. 31։ Ղու. 13. 30։

Digitized by Google

6 Եւ ժամը տասնումէկին ատենները ելաւ, ուրիշները
գտաւ՝ որ պարապ կայներ էին. ու անոնց ըսաւ.
7 Ինչո՞ւ հոս բոլոր օրը պարապ կայներ էք: Ըսին
իրեն. Անոր համար որ մէկը մեզ վարձքով չբռնեց.
ըսաւ անոնց. Դուք ալ այգին գացէք, ու ինչ որ
8 արժան է՝ պիտի առնէք: Եւ իրիկուն որ եղաւ,
այգիին տէրը իր տնտեսին ըսաւ. Բանուորները
կանչէ՛, և անոնց վարձքը տո՛ւր, ետքիններէն սկսելով
9 մինչև առջինները: Ու երբոր եկան անոնք որ
ժամը տասնումէկին գացեր էին, մէյմէկ դահեկան
10 առին. Եւ առջինները գալով՝ կը կարծէին որ
աւելի պիտի առնեն, ու անոնք ալ առին մէյմէկ
11 դահեկան: Երբոր առին, տանը տիրոջը դէմ
12 տրտունջ կ'ընէին՝ ու կ'ըսէին թէ՝ Աս ետքինները
մէկ ժամ մը գործեցին, և անոնք հաւասար ըրիր
մեզի, որ օրուան ծանրութիւնը ու տաքութիւնը
13 քաշեցինք: Անիկայ պատասխան տուաւ անոնցմէ
մէկուն՝ ու ըսաւ. Ընկեր՝ ես քեզ չեմ զրկեր. չէ՞
որ դուն իմ հետս մէկ դահեկանի մը խօսք կապեցիր.
14 Առ քուկդ՝ ու գնա՛, կ'ուզեմ որ աս ետքինին՝ քեզի
15 տուածիս պէս տամ: [ա]Մի՞թէ ես իշխանութիւն
չունի՞մ իմ բաներուս վրայ՝ ինչ որ ուզեմ ընելու.
կամ թէ [բ]քու աչքդ չա՞ր է՝ որ ես բարի եմ:
16 [գ]Այսպէս յետինները առջին պիտի ըլլան, և
առջինները՝ յետին. [դ]Ինչու որ կանչուածները
շատ են, բայց ընտրուածները քիչ:
17 Ու [ե]Երբոր Յիսուս Երուսաղէմ կ'ելլէր, ճամբան
տասներկու աշակերտները հետը առաւ առանձին,
18 ու ըսաւ անոնց. [զ]Ահա Երուսաղէմ կ'ելլենք, և

ա Հռով. 9. 21:
բ 2 Օր. 15. 9: Առակ. 23. 6: Գր. 6. 23:
գ Գր. 19. 30:
դ Գր. 22. 14:
ե Մար. 10. 32: Ղու. 18. 31: Յով. 12. 12:
զ Գր. 16. 21:

Digitized by Google

Որդին մարդոյ պիտի մատնուի քահանայապետներուն
ու դպիրներուն, և զանիկայ մահուան պիտի դա-
19 տապարտեն, ա Եւ զանիկայ հեթանոսներուն պիտի
մատնեն՝ ծաղր ընելու ու ծեծելու, և խաչը հանե-
լու. ու երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ:
20 բ Այն ատենը գ Զեբեդէոսին որդւոցը մայրը իր
որդւոցը հետ եկաւ անոր, երկրպագութիւն կ՚ընէր՝
21 ու բան մը կը խնդրէր անկէ: Ան ալ ըսաւ անոր.
Ի՞նչ կ՚ուզես: Ըսաւ անոր. Ըսէ՝ որ աս իմ երկու
որդիքս դ մէկը աջ կողմդ, և մէկալը ձախ կողմդ
22 նստին քու թագաւորութեանդ մէջ: Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ. Չէք գիտեր՝ ինչ կը
խնդրէք. կրնա՞ք խմել ե ան գաւաթը՝ որ ես պիտի
խմեմ, կամ զ ան մկրտութիւնովը մկրտուիլ՝ որ ես
23 պիտի մկրտուիմ. ըսին իրեն. Կրնանք. Եւ ըսաւ
անոնց. է Իմ գաւաթս պիտի խմէք, և ան մկրտու-
թիւնովը որ ես մկրտուելու եմ, պիտի մկրտուիք.
բայց իմ աջ կողմս ու ձախ կողմս նստիլը՝ իմս չէ
տալը, հապա որոնց որ պատրաստուած է իմ ը Հօրմէս:
24 թ Եւ երբոր մէկալ տասը աշակերտները լսեցին, ան
25 երկու եղբայրներուն նեղացան: Իսկ Յիսուս իրեն
կանչեց զանոնք՝ ու ըսաւ. Գիտէք որ ազգաց
իշխանները կը տիրեն անոնց, և մեծամեծները
26 կ՚իշխեն անոնց. Բայց ձեր մէջը ժ անանկ պիտի
չըլլայ. հապա ի ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ կ՚ուզէ, թող

ա Գլ. 27. 2: Մար. 15. 1, 16: Ղու. 23. 1: Յոհ. 18. 28, ևն: Գոր. 3. 13:
բ Մար. 10. 35:
գ Գլ. 4. 21:
դ Գլ. 19. 28:
ե Գլ. 26. 39, 42: Մար. 14. 36: Ղու. 22. 42: Յոհ. 18. 11:
զ Ղու. 12. 50:
է Գոր. 12. 2: Հռով. 8. 17: 2 Կոր. 1. 7: Յայտ. 1. 9:
ը Գլ. 25. 34:
թ Մար. 10. 41: Ղու. 22. 24, 25:
ժ 1 Պետ. 5. 3:
ի Գլ. 23. 11: Մար. 9. 34: 10. 43:

Digitized by Google

27 անիկայ ձեր սպասաւորը ըլլայ. [ա] Ու ձեզմէ ով որ
առաջին ըլլալ կ'ուզէ, թող անիկայ ձեր ծառան
28 ըլլայ։ [բ] Ինչպէս [գ] Որդին մարդոյ չեկաւ սպասա-
ւորութիւն ընդունելու, [դ] հապա սպասաւորութիւն
ընելու, և [ե] իր կեանքը [զ] շատերուն համար փրկանք
տալու։
29 [է] Ու երբոր անոնք Երիքովէն ելան, մեծ բազմու-
30 թիւն անոր ետևէն գնաց։ Եւ ահա ճամբուն քովը
[ը] երկու կոյր նստած էին. երբոր լսեցին թէ Յիսուս
կ'անցնի, աղաղակեցին ու ըսին. Ողորմէ մեզի Տէր՝
31 Որդի Դաւթի։ Եւ բազմութիւնը կը յանդիմանէր
զանոնք, որ լռեն. բայց անոնք՝ ալ աւելի կ'աղաղա-
կէին ու կ'ըսէին. Ողորմէ մեզի Տէր՝ որդի Դաւթի։
32 Եւ Յիսուս կանգ առնելով կանչեց զանոնք՝ ու
33 ըսաւ. Ի՞նչ կ'ուզէք որ ձեզի ընեմ։ Ըսին անոր.
34 Տէր՝ որ աչքերնիս բացուին։ Եւ Յիսուս խղճալով՝
անոնց աչքերուն դպաւ. և շուտ մը անոնց աչքերը
բացուեցան, ու անոր ետևէն գացին։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ. 12 տաճարէն դուրս կը վռնտէ առուտուր ընողները. 17 թզենին կ'անիծէ. 23 կը պապանձեցընէ քահանաները ու ծերերը, 28 և կը յանդիմանէ զանոնք՝ օրինակ բերելով հօր մը երկու որդիները, 35 ու այն մշակները՝ որ իրենց խրկուածները սպաննեցին։

1 Ու [թ] երբոր Երուսաղէմին մօտեցան, ու եկան
Բեթփագէ դէպ'ի [ժ] Ձիթենեաց լեռը, այն ա-

ա Գլ. 18. 4։
բ Յովհ. 13. 4։
գ Փիլ. 2. 7։
դ Ղուկ. 22. 27։ Յովհ. 13. 14։
ե Ես. 53. 10, 11։ Դան. 9. 24, 26։ Յովհ. 11. 51, 52։ 1 Տիմ. 2. 6։ Տիտ. 2. 14։ 1 Պետ. 1. 19։
զ Գլ. 26. 28։ Հռով. 5. 15, 19։ Եբր. 9. 28։
է Մարկ. 10. 46։ Ղուկ. 18. 35։
ը Գլ. 9. 27։
թ Մարկ. 11. 1։ Ղուկ. 19. 29։
ժ Զաք. 14. 4։

տենը Յիսուս իր աշակերտներէն երկուքը ղրկեց .
2 Եւ ըսաւ անոնց . Գացէք ատ ձեր դիմացի գիւղը ,
և շուտ մը պիտի գտնէք կապած էշ մը՝ ու անոր
հետ աւանակ մը . արձըկեցէք անոնք՝ ու ինծի բերէք .
3 Եւ թէ որ մէկը ձեզի բան մը ըսէ , ըսէք թէ՝ Տէրոջը
4 պէտք են . և շուտ մը անոնք պիտի խրկէ : Աս ամէն
բաները եղաւ , որ կատարուի մարգարէին խօսքը՝
5 որ կ'ըսէ . [ա] Ըսէք Սիօնի աղջկանը . Ահա քու
թագաւորդ քեզի կու գայ , հեզ՝ ու իշու վրայ
6 հեծած՝ և իշու ձագի աւանակի վրայ : [բ] Աշակերտ-
ները գացին , և ինչպէս որ Յիսուս իրենց պատո-
7 ւիրեր էր , ըրին . Ու բերին էշը և աւանակը , և
[գ] անոնց վրայ իրենց հանդերձները դրին , ու նստաւ
8 անոնց վրայ : Եւ ժողովուրդէն շատերը իրենց
հանդերձները ճամբուն վրայ փռեցին , և [դ] ուրիշ-
ները ծառերէն ճիւղեր կը կտրէին , ու ճամբուն
9 վրայ կը տարածէին : Եւ ժողովուրդները որ
առջևէն ու ետևէն կ'երթային , կ'աղաղակէին ու
կ'ըսէին . [ե] Ովսաննա որդւոյ Դաւթի . [զ] Օրհնեալ
է ան՝ որ Տէրոջը անունովը կու գայ . Ովսաննա 'ի
բարձունս :
10 [է] Ու երբոր անիկայ Երուսաղէմ մտաւ , բոլոր
քաղաքը շարժեցաւ , ու ըսաւ . Ով է աս : Եւ
11 ժողովուրդները ըսին . Ասիկայ Յիսուս [ը] մար-
գարէն է՝ Գալիլեայի Նազարեթէն :
12 [թ] Եւ Յիսուս Աստուծոյ տաճարը մտաւ , ու դուրս
հանեց ամէն անոնք՝ որ տաճարին մէջ կը ծախէին

ա Եսա . 62 . 11 : Զաք . 9 . 9 : Յով . 12 . 15 :
բ Մար . 11 . 4 :
գ 3 Թագ . 9 . 13 :
դ Ցեւ Ղև . 23 . 40 : Յով . 12 . 13 :
ե Սաղ . 118 . 25 :
զ Սաղ . 118 . 26 : Գլ . 23 . 39 :
է Մար . 11 . 15 : Ղու . 19 . 45 : Յով . 2 . 13 , 15 :
ը Գլ . 2 . 23 : Ղու . 7 . 16 : Յով . 6 . 14 : 7 . 40 . 9 . 17 :
թ Մար . 11 . 11 : Ղու . 19 . 45 : Յով . 2 . 15 :

Digitized by Google

ու կը գնէին, և [ա]ստակ փոխողներուն սեղանները՝
ու աղաւնի ծախողներուն աթոռները կործանեց.
13 Եւ ըսաւ անոնց. Գրուած է թէ՝ [բ]Իմ տունս
աղօթքի տուն պիտի կոչուի, [գ]բայց դուք աւազակներու
աւազակներու այր ըրիք:
14 Եւ տաճարին մէջ կոյրեր ու կաղեր եկան իրեն,
15 և բժշկեց զանոնք: Երբոր քահանայապետները
ու դպիրները տեսան անոր ըրած հրաշքները, և
տղաքը որ տաճարին մէջ կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին,
16 Ովսաննա որդւոյ Դաւթի, բարկացան. Ու ըսին
անոր. Կը լսե՞ս՝ ինչ կ'ըսեն ասոնք. և Յիսուս
ըսաւ անոնց. Այո. բնաւ չէ՞ք կարդացեր, թէ
[դ]Մանկանց ու կաթնկեր տղայոց բերնէն գովու-
թիւն կատարեցիր:
17 Եւ թողուց անոնք՝ քաղաքէն դուրս [ե]Բեթանիա
ելաւ, ու գիշերը հոն կեցաւ:
18 [զ]Եւ առտուանց երբոր քաղաքը կը դառնար,
19 անօթեցաւ. [է]Ու ճամբուն վրայ թզենի մը տեսնելով՝
քովը գնաց, և անոր վրայ տերևներէն 'ի զատ բան
մը չգտաւ. ու ըսաւ անոր. Ասկէ ետև քեզմէ
պտուղ չըլլայ յաւիտեան. և իսկոյն թզենին չորցաւ:
20 [ը]Եւ աշակերտները երբոր տեսան, զարմացան ու
21 ըսին, թէ Ինչո՞ր թզենին շուտ մը չորցաւ: Յիսուս
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի. [թ]Եթէ որ հաւատք ունենաք՝ ու [գ]չերկ-
մտիք, չէ՛ թէ միայն աս թզենիին եղածը պիտի
ընէք, [ժ]Հապա նաև՝ թէ որ աս լեռանը ըսէք՝ Ելի՛ր

ա 2 Օր. 14. 25:
բ Ես. 56. 7:
գ Երեմ. 7. 11: Մար. 11. 17: Ղուկ. 19. 46:
դ Սաղ. 8. 2:
ե Մար. 11. 11: Յով. 11. 18:
զ Մար. 11. 12:
է Մար. 11. 13:
ը Մար. 11. 20:
թ Գր. 17. 19: Ղուկ. 17. 6:
ժ Յակ. 1. 6:
ի 1 Կոր. 13. 2:

Digitized by Google

22 ու ծովը ինկիր, պիտի ըլլայ: Եւ ա ամէն ինչ որ
աղօթքի մէջ հաւատքով կը խնդրէք, պիտի առնէք:
23 բ Եւ երբոր անիկայ տաճարը եկաւ, քահանայա-
պետները և ժողովուրդին ծերերը անոր մօտեցան՝
երբոր կը սորվեցընէր, ու գ ըսին. Ի՞նչ իշխանու-
թիւնով կ'ընես ատ բաները, և ո՞վ տուաւ քեզի
24 ատ իշխանութիւնը: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝
ու ըսաւ անոնց. Ես ալ ձեզի բան մը հարցընեմ,
որ եթէ անիկայ ինծի ըսէք, ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ
25 թէ ինչ իշխանութիւնով կ'ընեմ աս բաները: Յով-
հաննէսին մկրտութիւնը ուսկի՞ց էր. երկինքէ՞ն՝
թէ մարդոցմէ. և անոնք մէջերնին կը խորհէին՝ ու
26 կ'ըսէին. Իսկ թէ որ ըսենք՝ Երկինքէն, մեզի պիտի
ըսէ թէ՝ Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր. իսկ
թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ, ժողովուրդէն կը վախ-
նանք, ինչու որ դ բոլորն ալ Յովհաննէսը իբրև
27 մարգարէ կ'ընդունէին: Եւ պատասխան տալով
Յիսուսին՝ ըսին. Չենք գիտեր. և ինքը ըսաւ
անոնց. Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանու-
թիւնով կ'ընեմ աս բաները:
28 Բայց ի՞նչպէս կ'երևնայ ձեզի. մէկ մարդ մը
29 երկու որդի ունէր, ու գնաց առջինին ըսաւ. Որդեակ՝
գնա այսօր այգիիս մէջ գործէ: Անիկայ պատասխան
տուաւ՝ ու ըսաւ. Չեմ ուզեր Երթալ, բայց ետքը
30 զղջացաւ՝ ու գնաց: Մէկալին ալ գնաց, և անանկ
ըսաւ. անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Կ'եր-
31 թամ տէր. և չգնաց: Ո՞վ այս երկուքէն որը իր
հօրը կամքը կատարեց. ըսին անոր՝ Առջինը. Յիսուս
ըսաւ անոնց. ե Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ մաքսա-

ա Գլ. 7. 7: Մրկ. 11. 24: Ղուկ. 11. 9: Յակ. 5. 16: 1 Յովհ. 3. 22: 5. 14:
բ Մրկ. 11. 27: Ղուկ. 20. 1:
գ Ել. 2. 14: Գործ. 4. 7: 7. 27:
դ Գլ. 14. 5: Մրկ. 6. 20: Ղուկ. 20. 6:
ե Ղուկ. 7. 29, 30:

Digitized by Google

ւորները ու պոռնիկները ձեզմէ առաջ կը մտնեն
32 Աստուծոյ թագաւորութիւնը։ Ինչու որ —[ա]Յով-
հաննէս արդարութեան ճամբայով եկաւ ձեզի, և
դուք անոր չհաւատացիք. [բ]բայց մաքսաւորները
ու պոռնիկները անոր հաւատացին. և դուք տեսաք՝
ու ետքը չզղջացիք անոր հաւատալու։
33 Ուրիշ առակ մըն ալ լսեցէք. Մէկ տանուտէր
մարդ մը կար՝ [գ]որ այգի մը տնկեց, ու ցանգով
պատեց զանիկայ, և անոր մէջը հնձան փորեց, ու
աշտարակ շինեց. և զանիկայ մշակներուն յանձնեց,
34 ու [դ]ինքը օտար երկիր մը գնաց։ Երբոր պտուղի
ժամանակը մօտեցաւ, իր ծառաները մշակներուն
35 խրկեց, [ե]որ անոր պտուղները առնեն։ [զ]Եւ մշակ-
ները անոր ծառաները բռնեցին, մէկը ծեծեցին՝
36 միւսը սպաննեցին՝ մէկ ուրիշը քարկոծեցին։ Նորէն
ուրիշ ծառաներ խրկեց՝ առջիններէն շատ, և անոնց
37 ալ անանկ ըրին։ Վերջը իր որդին խրկեց անոնց՝
38 ըսելով. Գուցէ ամչնան իմ որդիէս։ Բայց մշակ-
ները երբոր տեսան որդին, իրարու ըսին. [է]Ասիկայ
է ժառանգը, [ը]եկէք զանիկայ սպաննենք, ու անոր
39 ժառանգութիւնը տիրենք։ [թ]Եւ առին զանիկայ՝
40 այգիէն դուրս հանեցին, ու սպաննեցին։ Ուստի
երբոր այգիին տէրը գայ, ի՞նչ պիտի ընէ ան
41 մշակներուն։ [ժ]Ըսին իրեն. [ի]Ան չարերը չարաչար

ա Գլ. 3. 1, ևն։
բ Ղու. 3. 12, 13։
գ Սաղ. 80. 9։ Երգ. 8. 11։ Ես. 5. 1։ Երեմ. 2. 21։ Մար. 12. 1։ Ղու. 20. 9։
դ Գլ. 25. 14, 15։
ե Երգ. 8. 11, 12։
զ 2 Մն. 24. 21։ 36. 16։ Նեեմ. 9. 26։ Գլ. 5. 12։ 23. 34, 37։ Գոր. 7. 52։ 1 Թես. 2. 15։ Եբր. 11. 36, 37։
է Սաղ. 2. 8։ Եբր. 1. 2։
ը Սաղ. 2. 2։ Գլ. 26. 3։ 27. 1։ Յոհ. 11. 53։ Գոր. 4. 27։
թ Գլ. 26. 50, ևն։ Մար. 14. 46, ևն։ Ղու. 22. 54, ևն։ Յոհ. 18. 12, ևն։ Գոր. 2. 23։
ժ Տես Ղու. 20. 16։
ի Ղու. 21. 24։ Եբր 2. 2, 3։

Digitized by Google

պիտի կորսնցընէ, [ա]և այգին պիտի յանձնէ ուրիշ
մշակներու, որոնք պտուղները իրենց ժամանակին
42 պիտի տան իրեն : Ըսաւ անոնց Յիսուս. [բ]Ի՞նչու
չէ՞ք կարդացեր գրքին մէջ, Այն քարը որ շինողները
անարգեցին, անիկայ անկիւնին գլուխը եղաւ.
ասիկայ Տէրոջմէ եղաւ, և զարմանալի է մեր աչքե-
43 րուն : Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի, որ [գ]Աստուծոյ
թագաւորութիւնը ձեզմէ պիտի առնուի, ու անանկ
ազգի մը պիտի տրուի՝ որ անոր պտուղները բերէ :
Եւ ո՛վ որ [դ]այս քարիս վրայ իյնայ՝ պիտի կոտրտի,
և որո՛ւ վրայ որ իյնայ՝ [ե]պիտի փշրէ զանիկայ :
45 Ու երբոր քահանայապետները՝ և փարիսեցիները
անոր առակները լսեցին, իմացան որ իրենց համար
46 կ'ըսէր : Եւ կը փնտռէին թէ ի՛նչպէս բռնեն զանի-
կայ, բայց ժողովուրդէն վախցան. ինչու որ [զ]մար-
գարէի պէս կ'ընդունէին զանիկայ :

ԳԼ. ԻԲ

1 Թագաւորի որդւոյն հարսնիքին առակը : 9 Հեթանոսներուն երկնից թագաւորութեան հրաւիրուիլը : 12 Հարսնիքի հանդերձ չունեցողին պատիժը : 15 Կայսրին տուրք տալու վրայով : 23 Քրիստոս փաստով կը ջրէ սադուկեցւոց մոլորութիւնը յարութեան վրայով. 34 պատասխան կու տայ օրինականին թէ ո՛րն է մեծ ու առաջին պատուիրանքը. 41 փարիսեցւոց հարցմունք կ'ընէ Մեսիային վրայով, ու կը պապանձեցընէ զանոնք :

1 Դարձեալ պատասխան տուաւ Յիսուս՝ [է]և ա-
2 ռակներով ըսաւ անոնց. Երկնից թագա-

ա Գործ. 13. 46 : 15. 7 : 18. 6 : 28. 28 : Հռովմ. 9, 10, 11 :
բ Սաղ. 118. 22 : Եսա. 28. 16 : Մարկ. 12. 10 : Ղուկ. 20. 17 : Գործ. 4. 11 : Եփես. 2. 20 : 1 Պետ. 2. 6, 7 :
գ Գլ. 8. 12 :
դ Եսա. 8. 14, 15 : Զաք. 12. 3 : Ղուկ. 20. 18 : Հռովմ. 9. 33 : 1 Պետ. 2. 8 :
ե Եսա. 60. 12 : Դան. 2. 44 :
զ Հմմտ 11 : Ղուկ. 7. 16 : Յովհ. 7. 40 :
է Ղուկ. 14. 16 : Յայտ. 19. 7, 9 :

Digitized by Google

ւորութիւնը թագաւոր մարդու մը կը նմանի, որ
3 իր որդւոյն համար հարսնիք ըրաւ: Եւ իր ծառա-
ները ղրկեց՝ որ կանչեն հարսնիքի հրաւիրուած-
4 ները. և անոնք չուզեցին գալ: Նորէն ուրիշ ծա-
ռաներ ղրկեց՝ ու ըսաւ. Ըսէք հրաւիրուածներուն.
Ահա իմ ճաշս պատրաստեցի, [ա]զուարակներս ու
գէր կենդանիներս մորթուած են, և ամէն բան
5 պատրաստ է. հարսնիք եկէք: Եւ անոնք ան-
հոգութիւն ընելով գացին, մէկը իր արտը, ու
6 մէկալը իր առուտուրին. Եւ ուրիշները անոր
ծառաները բռնեցին, նախատեցին ու սպաննեցին:
7 Թագաւորն ալ երբոր լսեց՝ բարկացաւ, և իր [բ]զօր-
քերը ղրկեց՝ ու այն սպաննողները սատկեցուց, ու
8 անոնց քաղաքը այրեց: Ան ատենը իր ծառաներուն
ըսաւ. Հարսնիքը պատրաստ է՝ բայց հրաւիրուած-
9 ները [գ]արժանի չէին: Ուստի գացէք ճամբու
գլուխները, և ով որ գտնելու ըլլաք՝ հարսնիքի
10 հրաւիրեցէք: Եւ այն ծառաները ելան ճամբանե-
րուն վրայ, ու ով որ գտան թէ չար և թէ բարի՝
[դ]ամէնն ալ ժողվեցին. ու հարսնիքը հարսնեւորներով
11 լեցուեցաւ: Եւ թագաւորը երբոր մտաւ հարսնե-
ւորները տեսնելու, հոն մէկ մարդ մը տեսաւ, [ե]որ
12 հարսնիքի հանդերձ հագած չէր. Եւ ըսաւ անոր.
Ընկեր՝ ինչո՞ւ համար հոս մտար, առանց հարս-
նիքի հանդերձ ունենալու. և անիկայ պապանձեցաւ:
13 Ան ատենը թագաւորը սպասաւորներուն ըսաւ.
Կապեցէք անոր ոտքերը ու ձեռքերը, և առէք ու
հանեցէք զանիկայ [զ]դուրսի խաւարը. հոն պիտի

ա Առակ. 9. 2:
բ Դան. 9. 26: Ղուկ. 19. 27:
գ Գլ. 10. 11, 13: Գործ. 13. 46:
դ Գլ. 13. 38, 47:
ե 2 Կոր. 5. 3: Եփես. 4. 24: Կող. 3. 10, 12: Յայտ. 3. 4: 16. 15: 19. 8:
զ Գլ. 8. 12:

Digitized by Google

14 ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ կրճտցընել։ ա Ինչու որ
կանչուածները շատ են, ու ընտրուածները քիչ։
15 բ Այն ատենը փարիսեցիները գացին խորհուրդ
ըրին, թէ ինչպէս անոր որոգայթ մը դնեն խօսքով։
16 Եւ իրենց աշակերտները Հերովդէսեաններուն
հետ մէկտեղ խրկեցին անոր՝ ու ըսին. Վարդապետ՝
գիտենք որ ճշմարիտ ես, և ճշմարտութեամբ
Աստուծոյ ճամբան կը սորվեցընես, ու մէկու մը
համար հոգ չէ. քանզի մարդոց երեսպաշտութիւն
17 չես ըներ. Ուստի մեզի ըսէ, քեզի ի՞նչպէս կ'երևնայ.
18 Կայսրին տուրք տալ արժա՞ն է՝ թէ չէ։ Յիսուս
գիտնալով անոնց խորամանկութիւնը՝ ըսաւ. Ինչո՞ւ
19 զիս կը փորձէք՝ կեղծաւորներ. Ցուցուցէք ինծի
տուրքին դրամը. և անոնք դահեկան մը բերին
20 իրեն։ Ու ըսաւ անոնց. Որո՞ւնն է աս պատկերը
21 ու գիրը։ Ըսին անոր՝ Կայսրին. ան ատենը ըսաւ
անոնց. Ուրեմն գ տան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք,
22 և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք։ Երբոր
լսեցին՝ զարմացան, և թողուցին զանիկայ՝ ու գացին։
23 դ Այն օրը անոր քովը եկան սադուկեցիները,
ե որոնք կ'ըսեն թէ յարութիւն չկայ, և անոր հար-
24 ցուցին՝ Ըսելով. Վարդապետ՝ զ Մովսէս ըսաւ.
Թէ որ մէկը առանց զաւակի մեռնելու ըլլայ, անոր
եղբայրը առնէ անոր կնիկը, և իր եղբօրը զաւակ
25 հանէ։ Արդ՝ եօթը եղբայրներ կային մեր մէջը. և
առջինը կնիկ առաւ՝ ու մեռաւ, և զաւակ չունենա-
26 լուն համար՝ իր կնիկը ձգեց իր եղբօրը։ Նոյնպէս
ալ երկրորդը՝ ու երրորդը՝ մինչև եօթներորդը։
27 Ամենէն ետքը կնիկն ալ մեռաւ։ (28) Ուրեմն յարու-

ա Գլ. 20. 16։
բ Մար. 12. 13։ Ղու. 20. 20։
գ Գլ. 17. 25։ Հռով. 13. 7։
դ Մար. 12. 18։ Ղու. 20. 27։
ե Գործ. 23. 8։
զ 2 Օր. 25. 5։

Digitized by Google

թեան ատենը այն եօթնէն որո՞ւն կնիկը պիտի ըլլայ․
29 ինչու որ ամէնքն ալ զանիկայ կին ունեցան: Եւ
Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Դուք
մոլորած էք, որ [ա]ոչ գիրքերը գիտէք՝ եւ ոչ Աս-
30 տուծոյ զօրութիւնը. Վասն զի յարութեան ատենը
ոչ կնիկ կ'առնեն՝ եւ ոչ էրկան կը տրուին. Հապա
[բ]երկնքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակներուն պէս են:
31 Բայց մեռելներուն յարութիւն առնելուն համար՝
չէ՞ք կարդացեր Աստուծմէ ձեզի ըսուած խօսքը.
32 [գ]Ես եմ Աբրահամին Աստուածը, եւ Իսահակին
Աստուածը, ու Յակոբին Աստուածը. Աստուած՝
մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա կենդանիներուն:
33 Ու ժողովուրդները լսելով՝ [դ]կը զարմանային անոր
վարդապետութեանը վրայ:
34 [ե]Բայց փարիսեցիները երբոր լսեցին՝ թէ անիկայ
պապանձեցուց սադուկեցիները, մէկտեղ ժողովե-
35 ցան: [զ]Եւ անոնցմէ մէկը՝ օրինական մը հարցուց՝
36 զանիկայ փորձելով, ու ըսաւ. Վարդապետ՝ ո՞ր
37 պատուիրանքը մեծ է օրէնքին մէջ: Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր. [է]Քու Տէր Աստուածդ սիրես քու
բոլոր սրտովդ եւ քու բոլոր անձովդ ու քու բոլոր
38 մտքովդ. Աս է առաջին ու մեծ պատուիրանքը:
39 Ու երկրորդը ասոր նման՝ [ը]Քու ընկերդ սիրես քու
40 անձիդ պէս: [թ]Աս երկու պատուիրանքէս կախուած
են բոլոր օրէնքը եւ մարգարէները:
41 [ժ]Ու երբոր փարիսեցիները ժողովուեցան, Յիսուս

ա Յօհ. 20. 9:
բ 1 Յօհ. 3. 2:
գ Ել. 3. 6, 16: Մար. 12. 26: Ղու. 20. 37: Գոր. 7. 32: Եբր. 11. 16:
դ Գլ. 7. 28:
ե Մար. 12. 28:
զ Ղու. 10. 25:
է 2 Օր. 6. 5: 10. 12: 30. 6: Ղու. 10. 27:
ը Ղէ. 19. 18: Գլ. 19. 19: Մար. 12. 31: Ղու. 10. 27: Հռով. 13. 9: Գաղ. 5. 14: Յակ. 2. 8:
թ Գլ. 7. 12: 1 Տիմ. 1. 5:
ժ Մար. 12. 35: Ղու. 20. 41:

Digitized by Google

42 Հարցուց անոնց՝ ու ըսաւ. Քրիստոսի վրայով
43 ի՞նչ կարծիք ունիք. անիկայ որո՞ւ որդին է։ Ըսին
իրեն. Դաւիթին։ Ըսաւ անոնց Յիսուս. Հապա
ի՞նչպէս Դաւիթ Հոգիով զանիկայ Տէր կը կոչէ՝
44 ու կ՚ըսէ. [ա]Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ. Նստէ իմ աջ
կողմս, մինչև որ քու թշնամիները ոտքերուդ պա-
45 տուանդան ընեմ։ Ուրեմն թէ որ Դաւիթ զանիկայ
Տէր կը կոչէ, ի՞նչպէս անիկայ անոր որդին կ՚ըլլայ։
46 [բ]Եւ մէկը չէր կրնար անոր խօսք մը պատասխանել.
[գ]ու ան օրէն ետև մէկը չէր համարձակեր անոր
բան մը հարցընելու։

ԳԼ. ԻԳ

1 Քրիստոս խրատ կու տայ ժողովուրդներուն որ դպրաց ու փարիսեցւոց բարի վարդապետութեանը հետևին, և չէ թէ անոնց չար օրինակներուն. 5 Նոյնպէս ալ իր աշակերտները կը խրատէ որ զգոյշ կենան անոնց փառասիրութենէն. 13 ութը անգամ վայ կու տայ անոնց կեղծաւորութեանը և կուրութեանը. 34 ու Երուսաղեմի կործանումը կը նախաձայնէ։

1 Այն ատենը Յիսուս խօսեցաւ ժողովուրդներուն
2 և իր աշակերտներուն՝ ու ըսաւ. [դ]Մովսէսին
աթոռը դպիրները և փարիսեցիները նստած են.
3 Ուրեմն ինչ որ ձեզի կ՚ըսեն՝ որ պահէք, պահեցէ՛ք
ու ըրէ՛ք, բայց անոնց գործքերուն պէս մի՛ ընէք.
4 ինչու որ [ե]կ՚ըսեն ու չեն ըներ։ Քանզի ծանր և
տանելու դժուար բեռներ կը կապեն՝ ու կը դնեն
մարդոց ուսերուն վրայ, և իրենց մատովը չեն ուզեր
5 զանոնք շարժել։ Եւ [է]իրենց ամէն գործքերը՝

ա Սաղ. 110. 1։ Գործ. 2. 34։ 1 Կոր. 15. 25։ Եբր. 1. 13։ 10. 12, 13։
բ Ղուկ. 14. 6։
գ Մար. 12. 34։ Ղուկ. 20. 40։
դ Նեեմ. 8. 4, 8։ Մաղ. 2. 7։ Մար. 12. 38։ Ղուկ. 20. 45։
ե Հռով. 2. 19, &c.։
զ Ղուկ. 11. 46։ Գործ. 15. 10։ Գաղ. 6. 13։
է Գլ. 6. 1, 2, 5, 16։

Digitized by Google

մարդոց երևնալու համար կ'ընեն. ա կը լայնցընեն
իրենց գրապանները, ու կ'երկընցընեն իրենց հան-
6 դերձներուն քղանցքները. բ Ընթրիքներու մէջ
առաջին բազմոցները կը սիրեն, և ժողովարան-
ներուն մէջ առաջին աթոռները, ու շուկաներուն
7 մէջ բարևները, Եւ մարդոցմէ Ռաբբի Ռաբբի
8 կոչուիլ: գ Բայց դուք Ռաբբի մի կոչուիք. ինչու
որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է, այսինքն Քրիստոս,
9 և դուք ամէնքդ եղբայր էք: Ու երկրի վրայ մէկը
ձեզի Հայր մի կոչէք. դ ինչու որ ձեր Հայրը մէկ
10 մըն է, որ երկինքն է: Եւ դուք ուսուցիչներ մի
կոչուիք. ինչու որ ձեր Ուսուցիչը մէկ մըն է,
11 այսինքն Քրիստոս: Եւ ե ձեր մէջէն մեծը ձեր սպա-
12 սաւորը պիտի ըլլայ: զ Ո՛վ որ իր անձը կը բարձ-
րացընէ, պիտի խոնարհի. և ո՛վ որ իր անձը կը
խոնարհեցընէ, պիտի բարձրանայ:
13 Բայց է վա՜յ ձեզի կեղծաւո՛ր դպիրներ ու փա-
րիսեցիներ՝ որ երկնից թագաւորութիւնը մարդոց
առջևը կը գոցէք. քանզի դուք չէք մտներ, և
14 մտնողներն ալ չէք թողուր որ մտնեն: Վա՜յ ձեզի
կեղծաւո՛ր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ ը որ որբևա-
րիներուն տուները կ'ուտէք, ու մարդոց երևնալու
համար աղօթքը կ'երկընցընէք. անոր համար աւելի
15 դատապարտութիւն պիտի ընդունիք: Վա՜յ ձեզի
կեղծաւո՛ր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ ծով ու
ցամաք կը պտըտիք մէկը նորահաւատ ընելու. ու

ա Թուոց. 15. 38: 2 Օր. 6. 8: 22. 12: Առակ. 3. 3:
բ Մար. 12. 38, 39: Ղուկ. 11. 43: 20. 46: 3 Յովհ. 9:
գ Յակ. 3. 1: Տես 2 Կոր. 1. 24: 1 Պետ. 5. 3:
դ Մաղ. 1. 6:
ե Գլ. 20. 26, 27:
զ Յոբ. 22. 29: Առակ. 15. 33: 29. 23: Ղուկ. 14. 11: 18. 14: Յակ. 4. 6: 1 Պետ. 5. 5:
է Ղուկ. 11. 52:
ը Մար. 12. 40: Ղուկ. 20. 47: 2 Տիմ. 3. 6: Տիտ. 1. 11:

Digitized by Google

երբոր ըլլայ, զանիկայ ձեզմէ երկու անգամ աւելի
16 գեհենի որդի կ՚ընէք: Վա՜յ ձեզի ակո՛յր առաջնորդ-
ներ՝ որ կ՚ըսէք թէ՝ բՈվ որ տաճարին վրայ երդում
ընէ, բան մը չէ. բայց ով որ տաճարին մէջի ոսկիին
17 վրայ երդում ընէ, պարտաւոր կ՚ըլլայ: Ո՜վ յի-
մարներ ու կոյրեր՝ ո՞րը մեծ է, ոսկի՞ն՝ գթէ
18 տաճարը, որ կը սրբացընէ ոսկին: Եւ թէ՝ Ով
որ սեղանին վրայ երդում ընէ, բան մը չէ, բայց ով
որ սեղանին վրայի պատարագին վրայ երդում ընէ,
19 պարտաւոր կ՚ըլլայ: Յիմարներ ու կոյրեր՝ ո՞րը
մեծ է, պատարա՞գը՝ դթէ սեղանը, որ կը սրբացընէ
20 պատարագը: Ուստի ով որ սեղանին վրայ երդում
ընէ, երդում կ՚ընէ անոր վրայ՝ և անոր վրայի ամէն
21 բաներուն վրայ. Եւ ով որ տաճարին վրայ երդում
ընէ, երդում կ՚ընէ անոր վրայ՝ և եանոր մէջ բնա-
22 կողին վրայ. Եւ ով որ երկինքին վրայ երդում ընէ,
երդում կ՚ընէ զԱստուծոյ աթոռին վրայ՝ և անոր
23 վրան նստողին վրայ: Վա՜յ ձեզի կեղծաւո՛ր դպիրներ
ու փարիսեցիներ՝ էոր անանուխին ու սամիթին և
չամանին տասանորդը կը վճարէք, ու ըկը ձգէք
օրէնքին ծանր ծանր բաները՝ դատաստանը և ողոր-
մութիւնը ու հաւատքը. ասոնք պէտք էր ընել, և
24 անոնք չձգել: Կո՛յր առաջնորդներ՝ որ մժղուկը կը
25 քամէք, և ուղտը կը կլլէք: Վա՜յ ձեզի կեղծաւո՛ր
դպիրներ ու փարիսեցիներ՝ որ թգաւաթին ու պնակին
դուրսի կողմը կը մաքրէք, ու ներսէն յափշտակու-
26 թեամբ և *անիրաւութեամբ լեցուն են: Կո՛յր փա-

ա Գլ. 15. 14: Հմր 24:
բ Գլ. 5. 33, 34:
գ Ել. 30. 29:
դ Ել. 29. 37:
ե 3 Թագ. 8. 13: 2 Մն. 6. 2: Սաղ. 26. 8: 132. 14:
զ Գլ. 5. 34: Սաղ. 11. 4: Գործ. 7. 49:
է Ղուկ. 11. 42:
ը 1 Թագ. 15. 22: Ովս. 6. 6: Միք. 6. 8: Գլ. 9. 13: 12. 7:
թ Մար. 7. 4: Ղուկ. 11. 39:
* Ոմանք անբարեխառնութը

րիսեցի՛ առաջ գաւաթին ու պնակին ներսի կողմը
մաքրէ, որ անոնց դուրսի կողմն ալ մաքուր ըլլայ:
27 Վա՜յ ձեզի կեղծաւո՛ր դպիրներ ու փարիսեցիներ՝
[ա]որ կը նմանիք ծեփած գերեզմաններու, որոնք
դուրսէն գեղեցիկ կ'երևնան, և ներսէն մեռելներու
ոսկորներով և ամէն կեղտ պղծութիւնով լեցուն են:
28 Այնպէս ալ դուք դուրսէն մարդոց արդար կ'երև-
նաք, ու ներսէն կեղծաւորութեամբ և անօրէնու-
29 թեամբ լեցուն էք: [բ]Վա՜յ ձեզի կեղծաւո՛ր դպիրներ
ու փարիսեցիներ՝ որ մարգարէներուն տապանները
կը շինէք, և արդարներուն գերեզմանները կը զար-
30 դարէք. Ու կ'ըսէք. Եթէ որ մեր հայրերուն օրերը
ըլլայինք, անոնց հետ մարգարէներուն արեանը
31 մասնակից չէինք ըլլար: Ուրեմն դուք ձեր վրայ
կը վկայէք՝ թէ [գ]անոնց զաւակներն էք՝ որ մար-
32 գարէները կը սպաննէին: Ուստի [դ]դուք ալ ձեր
33 հայրերուն չափը լեցուցէք: Օ՛ձեր՝ [ե]իժերու
ծնունդներ, ի՞նչպէս պիտի փախչիք գեհենին դա-
34 տապարտութենէն: [զ]Ասոր համար՝ ահա՛ ես կը
խրկեմ ձեզի մարգարէներ և իմաստուններ ու դպիր-
ներ, և [է]անոնցմէ մէկ քանիները պիտի սպաննէք, ու
խաչը հանէք, և [ը]մէկ քանիները ձեր ժողովարան-
ներուն մէջը պիտի ծեծէք, ու քաղաքէ քաղաք հա-
35 լածէք. [թ]Որպէս զի երկրի վրայ թափուած բոլոր
արդար արիւնը ձեր վրայ գայ, [ժ]արդար Աբելին
արիւնէն՝ մինչև [ի]Բարաքիայի որդւոյն Զաքա-
րիային արիւնը, որ տաճարին ու սեղանին միջտեղը

ա Ղու. 11. 44: Գոր. 23. 3:
բ Ղու. 11. 47:
գ Գոր. 7. 51, 52: 1 Թես. 2. 15:
դ Ծն. 15. 16: 1 Թես. 2. 16:
ե Վր. 3. 7: 12. 34:
զ Վր. 21. 34, 35: Ղու. 11. 49:
է Գոր. 5. 40: 7. 57, 58: 22. 19:
ը Վր. 10. 17: 2 Կոր. 11. 24, 25:
թ Յայտ. 18. 24:
ժ Ծն. 4. 8: 1 Յոհ. 3. 12:
ի 2 Մն. 24. 20, 21:

Digitized by Google

36 սպաննեցիք։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Այս ամէն
բաները պիտի գայ աս ազգիս վրայ։
37 [ա]Ո՜Վ Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ, որ մարգարէ-
ները կը սպաննէիր, ու քեզի խրկուածները [բ]կը
քարկոծէիր. քանի՜ անգամ [գ]քու տղաքներդ ժողվել
ուզեցի՝ ինչպէս որ հաւը իր ձագերը [դ]թեւերուն
38 տակը կը ժողվէ, և դուք չուզեցիք։ Ահա՛ ձեր
տունը ձեզի աւերակ պիտի մնայ. ինչու որ ձեզի
կ'ըսեմ, որ ալ ասկէ ետև պիտի չտեսնէք զիս, մինչև
որ ըսէք. [ե]Օրհնեա՜լ է ան՝ որ Տէրոջը անունովը
կու գայ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ տաճարին կործանումը, 3 անկէ առաջ հասնելու մեծ թշուառութիւնները, 29 և իր դատաստանի գալուն նշանները։ 36 Եւ ան օրը ու ժամը մեզի անծանօթ ըլլալուն համար, 42 կը պատուիրէ որ արթուն մնանք ու բարի ծառային պէս՝ որ ամէն վայրկեան իր տէրոջը գալուն կը սպասէ։

1 Եւ [զ]Յիսուս տաճարէն դուրս ելլելով՝ կ'երթար.
ու աշակերտները անոր քովը գացին՝ տաճա-
2 րին շէնքերը իրեն ցուցընելու։ Եւ Յիսուս անոնց
ըսաւ. Չէ՞ք տեսներ ասոր ամէն բաները. Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, [է]պիտի չմնայ հոս քար քարի վրայ՝
որ չքակուի։
3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց լերը նստեր էր,
[ը]աշակերտները իրեն եկան առանձին՝ ու ըսին.
[թ]Ըսէ՛ մեզի՝ երբ պիտի ըլլան աս բաները. և քու
գալստեանդ՝ ու աշխարհիս վերջին նշանը ի՞նչ պիտի

ա Ղու. 13. 34։
բ 2 Մն. 24. 21։
գ 2 Օր. 32. 11, 12։
դ Սաղ. 17. 8։ 91. 4։
ե Սաղ. 118. 26։ Գլ. 21. 9։
զ Մար. 13. 1։ Ղու. 21. 5։
է 3 Թագ. 9. 7։ Երեմ. 26. 18։ Միք. 3. 12։ Ղու. 19. 44։
ը Մար. 13. 3։
թ 1 Թես. 5. 1։

Digitized by Google

4 ըլլայ։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոնց. [ա]Զգոյշ կեցէք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ.
5 Ինչու որ [բ]շատերը պիտի գան իմ անունովս՝ ու
ըսեն, Թէ Ես եմ Քրիստոսը. ու [գ]շատերը պիտի
6 մոլորցընեն։ Եւ պիտի լսէք պատերազմներ՝ ու պա-
տերազմներու լուրեր. զգոյշ կեցէք որ չխռովիք.
Ինչու որ ան ամէն բաները պէտք է որ ըլլան, բայց
7 դեռ վերջը չէ։ Վասն զի [դ]ազգ ազգի վրայ պիտի
ելլէ, ու թագաւորութիւն թագաւորութեան վրայ,
և տեղ տեղ սովեր ու մահտարաժամներ, և երկրա-
8 շարժութիւններ պիտի ըլլան։ Բայց ասոնք ամէնը՝
9 ցաւերուն սկիզբն են։ [ե]Այն ատենը ձեզ նեղութեան
պիտի մատնեն, և ձեզ պիտի սպաննեն, ու իմ ան-
ունիս համար ամէն ազգերուն ատելի պիտի ըլլաք։
10 Եւ ան ատենը շատերը [զ]պիտի գայթակղին, ու
մէկզմէկ պիտի մատնեն, և մէկզմէկ պիտի ատեն։
11 Եւ [է]շատ սուտ մարգարէներ պիտի ելլեն, ու
12 [ը]շատերը պիտի մոլորցընեն։ Եւ անօրէնութիւնը
շատնալուն համար՝ շատերուն սէրը պիտի պաղի։
13 [թ]Բայց ով որ մինչև վերջը համբերէ, անիկայ պիտի
14 ապրի։ Եւ [ժ]արքայութեան աս աւետարանը [ի]բո-
վանդակ աշխարհի մէջ պիտի քարոզուի՝ բոլոր ազ-
գերուն վկայութիւն ըլլալու, և անկէ ետև վերջը
պիտի գայ։

ա Եփես. 5. 6: Կող. 2. 8, 18: 2 Թես. 2. 3: 1 Յով. 4. 1:
բ Երեմ. 14. 14: 23. 21, 25: Հմր 24: Յով. 5. 43:
գ Հմր 11:
դ 2 Մն. 15. 6: Եսա. 19. 2: Անգ. 2. 22: Զաք. 14. 13:
ե Գլ. 10. 17: Մար. 13. 9: Ղու. 21. 12: Յով. 15. 20: 16. 2: Գործ. 4. 2, 3: 7. 58: 12. 1: 1 Պետ. 4. 16: Յայտ. 2. 10, 13:
զ Գլ. 11. 6: 13. 57: 2 Տիմ. 1. 15: 4. 10, 16:
է Գլ. 7. 15: Գործ. 20. 29: 2 Պետ. 2. 1:
ը 1 Տիմ. 4. 1: Հմր 5, 24:
թ Գլ. 10. 22: Մար. 13. 13: Եբր. 3. 6, 14: Յայտ. 2. 10:
ժ Գլ. 4. 23: 9. 35:
ի Հռով. 10. 18: Կող. 1. 6, 23:

Digitized by Google

15 ա Արդ երբոր տեսնէք աւերմունքին պղծու-
թիւնը՝ որ բ Դանիէլ մարգարէին ձեռքովը ըսուած
է, թէ սուրբ տեղը կը կենայ. (ով որ կարդայ՝ թող
16 հասկընայ.) Ան ատենը գ Հրէաստանի մէջ եղող-
17 ները՝ լեռները թող փախչին. Եւ ան որ տանիքին
վրայ է՝ թող չիջնէ իր տունէն բան մը առնելու.
18 Եւ ան որ արտին մէջն է՝ թող ետ չդառնայ իր հան-
19 դերձները՝ առնելու։ Բայց դ վայ ան օրերը յղի
20 եղողներուն ու ծիծ տուողներուն։ Եւ աղօթք
ըրէք՝ որ ձեր փախչիլը ձմեռը չըլլայ, ոչ ալ շաբաթ
21 օրը. ե Քանզի ան ատենը անանկ մեծ նեղութիւն
պիտի ըլլայ, որուն նմանը աշխարհի սկիզբէն մինչև
22 հիմա եղած չէ, ոչ ալ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ ան
օրերը չքիչնային, բնաւ մէկ մարմին մը պիտի չապ-
րէր. զ Բայց ընտրեալներուն համար՝ ան օրերը
23 պիտի քիչնան։ է Ան ատենը թէ որ մէկը ձեզի ըսէ,
թէ Ահա հոս է Քրիստոսը՝ կամ հոն, մի հաւա-
24 տաք. Ինչու որ Սուտ քրիստոսներ և սուտ մար-
գարէներ պիտի ելլեն, ու մեծ նշաններ և հրաշքներ
պիտի ցուցընեն, որ ը եթէ կարելի էր՝ ընտրեալներն
25 ալ մոլորցընեն։ Ահա ձեզի առաջուց ըսի։" (26) Ու-
ստի թէ որ ձեզի ըսեն՝ թէ Ահա անապատին մէջն է,
մի ելլէք. Կամ թէ՝ Ահա ներքին սենեակներուն մէջն
27 է, մի հաւատաք։ ժ Վասն զի ինչպէս որ փայլակը
արևելքէն կ'ելլէ՝ ու մինչև արևմուտք կ'երևնայ,
անանկ պիտի ըլլայ Որդւոյ մարդոյ գալուստը։

ա Մար. 13. 14։ Ղու. 21. 20։
բ Դան. 9. 27։ 12. 11։
գ Դան. 9. 23, 25։
դ Ղու. 23. 29։
ե Դան. 9. 26։ 12. 1։ Յո-վէլ. 2. 2։
զ Եսա. 65. 8, 9։ Զաք. 14։ 2, 3։
է Մար. 13. 21։ Ղու. 17. 23։ 21. 8։
ը 2 Օր. 13. 1։ Հռմ. 5, 11։ 2 Թես. 2. 9, 10, 11։ Յայտ. 13. 13։
թ Յոհ. 6. 37։ 10. 28, 29։ Հռով. 8. 28, 29, 30։ 2 Տիմ. 2. 19։
ժ Ղու. 17. 24։

Digitized by Google

28 ա Վասնզի ուր որ մեռած մարմին կայ, հոն պիտի
ժողվուին արծիւները։
29 Եւ բ շուտ մը այն նեղութեան օրերէն ետեւ՝
գ արեգակը պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը պի֊
տի չտայ, և աստղերը երկինքէն պիտի իյնան, ու
30 երկնից զօրութիւնները պիտի շարժին։ դ Եւ այն
ատենը Որդւոյ մարդոյ նշանը պիտի երեւնայ երկին֊
քի մէջ, ե ու այն ատենը երկրիս բոլոր ազգերը կոծ
պիտի ընեն, զ ու պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ եր֊
կինքի ամպերուն վրայ եկած՝ զօրութիւնով ու մեծ
31 փառքով։ է Եւ անիկայ իր հրեշտակները պիտի
խրկէ մեծաձայն փողով, ու պիտի ժողվեն իր ընտ֊
րեալները չորս հովերէն՝ երկինքին մէկ ծայրէն
մինչև մէկալ ծայրը։
32 Թզենիէն առակ մը սորվեցէք․ որ երբ անոր
ոստերը կը կակուղնան, ու տերեւները կը ցցուին,
33 գիտէք թէ ամառը մօտ է։ ը Այնպէս ալ դուք եր֊
բոր աս ամէն բաները տեսնէք, գիտցէք թ որ մօտ է
34 դռներուն քովը։ Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ ժ աս
ազգը պիտի չանցնի, մինչև որ աս ամէն բաները
35 ըլլան։ ի Երկինքը ու երկիրը պիտի անցնին, բայց
իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին։
36 Այն օրուան և այն ժամուն համար՝ մէկը

ա Յոբ. 39. 30։ Ղուկ. 17. 37։
բ Դան. 7. 11, 12։
գ Ես. 13. 10։ Եզեկ. 32. 7։ Յովել. 2. 10, 31։ 3. 15։ Ամով. 5. 20։ 8. 9։ Մար. 13. 24։ Ղուկ. 21. 25։ Գործ. 2. 20։ Յայտ. 6. 12։
դ Դան. 7. 13։
ե Զաք. 12. 12։
զ Գլ. 16. 27։ Մար. 13. 26։ Յայտ. 1. 7։
է Գլ. 13. 41։ 1 Կոր. 15. 52։ 1 Թես. 4. 15։
ը Ղուկ. 21. 29։
թ Յակ. 5. 9։
ժ Գլ. 16. 28։ 23. 36։ Մար. 13. 30։ Ղուկ. 21. 32։
ի Սաղ. 102. 26։ Ես. 51. 6։ Երեմ. 31. 35, 36։ Գլ. 5. 18։ Մար. 13. 31։ Ղուկ. 21. 33։ Եբր. 1. 11։
լ Մար. 13. 32։ Գործ. 1. 7։ 1 Թես. 5. 2։ 2 Պետ. 3. 10։

Digitized by Google

չգիտեր, ո՛չ ալ երկնից *հրեշտակները, [ա]հապա
37 միայն իմ Հայրս։ Բայց ինչպէս որ [բ]Նոյի օրերը
եղաւ, Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ այնպէս պիտի
38 ըլլայ։ Քանզի ինչպէս էին ան օրերը ջրհեղեղէն
առաջ, կ'ուտէին՝ կը խմէին՝ կնիկ կ'առնէին ու էր-
կան կու տային, մինչև ան օրը՝ որ Նոյ տապանը
39 մտաւ, Եւ չգիտցան՝ մինչև որ ջրհեղեղը եկաւ,
ու ամէնը վերցուց. Որդւոյ մարդոյ գալուստն ալ
40 այնպէս պիտի ըլլայ։ [գ]Այն ատենը Ըլլէ որ երկու
հոգի արտի մը մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի՝ ու
41 մէկալը ձգուի. Եւ ըլլէ որ երկու կնիկ մէկ աղօրիքի
մէջ աղալու վրայ գտնուին, մէկը պիտի առնուի՝ ու
մէկալը ձգուի։

42 Ուրեմն [դ]արթուն կեցէք. ինչու որ չէք գիտեր
43 թէ ո՛ր ժամուն ձեր Տէրը կու գայ։ [ե]Բայց աս
գիտցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար՝ թէ գիշե-
րուան ո՛ր պահուն գողը կու գայ, արթուն կը կե-
նար, և թող չէր տար որ իր տունը ծակեն։
44 [զ]Անոր համար դուք ալ պատրաստ կեցէք, քանզի
Որդին մարդոյ կու գայ անանկ ժամու մէջ՝ որ դուք
45 չէք կարծեր։ [է]Ուստի ո՞վ է ան հաւատարիմ ու
իմաստուն ծառան՝ որն որ իր տէրը իր ծառաներուն
վրայ դրաւ, որ ատենին անոնց կերակուր տայ։
46 [ը]Երանի է ան ծառային, որն որ իր տէրը եկած
47 ատենը՝ անանկ ըրած պիտի գտնէ։ Ճշմարիտ կ'ը-
սեմ ձեզի, [թ]որ իր բոլոր ունեցածին վրայ պիտի

* Ոմանք հրեշտակները, և ո՛չ Որդին,
ա Զաք. 14. 7։
բ Ծն. 6. 3, 4, 5։ 7. 5։ Ղուկ. 17. 26։ 1 Պետ. 3. 20։
գ Ղուկ. 17. 34, 35։
դ Գլ. 25. 13։ Մար. 13. 33, 35։ Ղուկ. 21. 36։
ե Ղուկ. 12. 39։ 1 Թես. 5. 2։ 2 Պետ. 3. 10։ Յայտ. 3. 3։ 16. 15։
զ Գլ. 25. 13։ 1 Թես. 5. 6։
է Ղուկ. 12. 42։ Գործ. 20. 28։ 1 Կոր. 4. 2։ Եբր. 3. 5։
ը Յայտ. 16. 15։
թ Գլ. 25. 21, 23։ Ղուկ. 22. 29։

Digitized by Google

48 կեցընէ զանիկայ։ Հապա թէ որ այն չար ծառան
իր սրտին մէջը ըսէ. Իմ տէրս իր գալը կ'ուշացընէ.
49 Եւ սկսի իր ծառայակիցները ծեծել, ու գինովնե-
50 րուն հետ ուտել ու խմել, Այն ծառային տէրը պիտի
գայ անանկ մէկ օր մը՝ որ չսպասեր, և անանկ մէկ
51 ժամ մը՝ որ չգիտեր. Եւ զանիկայ մէջտեղէն պիտի
կտրէ, ու անոր բաժինը կեղծաւորներուն հետ պիտի
դնէ. ա Հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ կճռցընել։

ԳԼ. ԻԵ

1 Տասը կուսանաց առակը, 14 ու տաղանդներուն առակը։ 31 Վերջին դատաստանին ստորագրութիւնը։

1 Այն ատենը երկնից թագաւորութիւնը պիտի
նմանի տասը կոյսերու, որոնք իրենց լապտեր-
2 ները առնելով՝ բ փեսան դիմաւորելու ելան։ գ Ան-
3 ոնցմէ հինգը իմաստուն էին, և հինգը յիմար, Որ
յիմարները առին իրենց լապտերները, ու հետերնին
4 եղ չառին. Բայց իմաստունները իրենց լապտեր-
5 ներուն հետ ամաններով եղ ալ առին։ Եւ փեսան
6 որ ուշացաւ, դ ամէնն ալ թմրեցան ու քնացան։ Եւ
կէս գիշերին ե ձայն մը եղաւ. Ահա փեսան կու
7 գայ՝ զանիկայ դիմաւորելու ելէք։ Այն ատենը
բոլոր կոյսերը ելան, ու զ իրենց լապտերները շիտ-
8 կեցին։ Եւ յիմարները ըսին իմաստուններուն.
Տուէք մեզի ձեր եղէն. ինչու որ մեր լապտերները
9 մարելու վրայ են։ Պատասխան տուին իմաստուն-
ները՝ ու ըսին. Չըլլայ որ մեզի ու ձեզի չբաւա-
կանանայ. այլ յաւէտ ծախողներուն գացէք՝ և
10 գնեցէք ձեզի համար։ Երբոր անոնք գացին գնելու՝

ա Գլ. 8. 12։ 25. 30։
բ Եփես. 5. 29, 30։ Յայտ. 19. 7։ 21. 2, 9։
գ Գլ. 13. 47։ 22. 10։
դ 1 Թես. 5. 6։
ե Գլ. 24. 31։ 1 Թես. 4. 16։
զ Ղու. 12. 35։

Digitized by Google

փեսան եկաւ, ու պատրաստ եղողները անոր հետ
11 հարսնիքը մտան, և [ա] դուռը գոցուեցաւ։ Ետքը
միւս կոյսերը եկան՝ ու ըսին. [բ] Տէ՛ր Տէր՝ բա՛ց
12 մեզի։ Բայց անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ.
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի՝ թէ [գ] Ես ձեզ չեմ ճանչնար։
13 [դ] Ուրեմն արթո՛ւն կեցէք, ինչու որ ո՛չ օրը գիտէք,
և ո՛չ * ժամը։
14 Քանզի [ե] ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ մը՝
կանչեց իր ծառաները, և իր ունեցածը անոնց
15 յանձնեց։ Մէկուն տուաւ հինգ տաղանդ, ու
մէկուն՝ երկու, և մէկուն՝ մէկ, [զ] ամէն մէկուն իր
կարողութեանը չափ, ու անմիջապէս ճամբայ ելաւ։
16 Ու ան որ հինգ տաղանդը առած էր, գնաց անոնց-
մով գործ տեսաւ, և ուրիշ հինգ տաղանդ շահեցաւ։
17 Նմանապէս ան որ երկուքը առած էր, ուրիշ երկուք
18 ալ շահեցաւ։ Իսկ ան որ մէկը առած էր, գնաց
գետինը փորեց, ու իր տիրոջը ստակը պահեց։
19 Շատ ժամանակէ ետև ան ծառաներուն տէրը
20 եկաւ, և անոնցմէ հաշիւ ուզեց։ Ու հինգ տա-
ղանդը առնողը եկաւ՝ ուրիշ հինգ տաղանդ ալ
բերաւ, ու ըսաւ. Տէ՛ր՝ հինգ տաղանդ յանձնեցիր
ինծի, ահա՛ ուրիշ հինգ տաղանդ ալ անոնց վրայ
21 շահեցայ։ Ըսաւ անոր իր տէրը. Ապրի՛ս՝ բարի ու
հաւատարիմ ծառայ, դուն որ քիչ բանին մէջ հա-
ւատարիմ եղար, [է] քեզ շատ բաներու վրայ պիտի
կեցընեմ. մտի՛ր Տէրոջդ ուրախութեանը մէջ։

ա Ղուկ. 13. 25։
բ Գլ. 7. 21, 22, 23։
գ Սաղ. 5. 5։ Առկ. 1. 13։ Յօհ. 9. 31։
դ Գլ. 24. 42, 44։ Մար. 13. 33, 35։ Ղուկ. 21. 36։ 1 Կոր. 16. 13։ 1 Թես. 5. 6։ 1 Պետ. 5. 8։ Յայտ. 16. 15։

* Ոմանք ժամը, որուն մէջ Որդին մարդոյ կու գայ։
ե Ղուկ. 19. 12։ Գլ. 21. 33։
զ Հռով. 12. 6։ 1 Կոր. 12. 7, 11, 29։ Եփես. 4. 11։
է Գլ. 24. 47։ Հմր 34, 46։ Ղուկ. 12. 44։ 22. 29, 30։
ը Եբր. 12. 2։ 2 Տիմ. 2. 12։ 1 Պետ. 1. 8։

Digitized by Google

22 Երկու տաղանդը առնողն ալ եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէ՛ր՝
երկու տաղանդ յանձնեցիր ինծի, ահա՛ ուրիշ երկու
23 տաղանդ ալ անոնց վրայ շահեցայ: Ըսաւ անոր իր
տէրը. ա Ապրի՛ս՝ բարի ու հաւատարիմ ծառայ,
դուն որ քիչ բանին մէջ հաւատարիմ եղար, քեզ
շատ բաներու վրայ պիտի կեցընեմ. մտի՛ր քու
24 տիրոջդ ուրախութեանը մէջ: Մէկ տաղանդը
առնողն ալ եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէ՛ր՝ գիտէի որ դուն
խիստ մարդ մըն ես. չսերմանած տեղէդ կը հնձես,
25 ու չցանած տեղէդ կը ժողվես. Ուստի վախնալով,
գացի քու տաղանդդ գետնին տակը պահեցի. [illegible]
26 ահա՛ քուկդ քեզի: Պատասխան տուաւ անոր տէրը՝
ու ըսաւ անոր. Չա՛ր և ծոյլ ծառայ՝ գիտէիր որ
չսերմանած տեղէս կը հնձեմ, ու չցանած տեղէս կը
27 ժողվեմ, Ուրեմն պէտք էր քեզի որ իմ ստակս
սեղանաւորներուն տայիր, որ ես եկած ատենս շա-
28 հովը առնէի իմս: Ա՛րդ՝ առէ՛ք անկէ տաղանդը,
29 ու տասը տաղանդ ունեցողին տուէ՛ք: բ Ինչու որ
ամէն ունեցողին պիտի տրուի, ու պիտի աւելնայ.
և չունեցողին ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի:
30 Եւ այս անպիտան ծառան գ դուրսի խաւարը հա-
նեցէ՛ք. հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ կրճտցընել:
31 Եւ դ երբոր Որդին մարդոյ իր փառքովը գայ, և
բոլոր * սուրբ հրեշտակները իր հետը, ան ատենը
32 իր փառաց աթոռը պիտի նստի. Եւ ե անոր առջևը
պիտի ժողվուին բոլոր ազգերը, ու զ զանոնք իրարմէ

ա Հմր 21:
բ Գլ. 13. 12: Մար. 4. 25: Ղու. 8. 18: 19. 26: Յօհ. 15. 2:
գ Գլ. 8. 12: 24. 51:
դ Զաք. 14. 5: Գլ. 16. 27: 19. 28: Մար. 8. 38: Գոր. 1. 11: 1 Թես. 4. 15: 2 Թես. 1. 7: Յուդ. 14: Յայտ. 1. 7:
* [illegible]
ե Հռով. 14. 10: 2 Կոր. 5. 10: Յայտ. 20. 12:
զ Եզեկ. 20. 38: 34. 17, 20: Գլ. 13. 49:

Digitized by Google

պիտի զատէ, ինչպէս որ հովիւ մը ոչխարները
33 այծերէն կը զատէ․ Եւ ոչխարները իր աջ կողմը
պիտի կայնեցընէ, ու այծերը՝ ձախ կողմը։
34 Ան ատենը Թագաւորը իր աջ կողմը եղողներուն
պիտի ըսէ․ Եկէ՛ք իմ Հօրս օրհնածները, [ա]աշխարհի
սկիզբէն ձեզի համար պատրաստուած թագաւորու-
35 թիւնը [բ]ժառանգեցէ՛ք․ [գ]Քանզի որ անօթեցայ,
և ինծի ուտելիք տուիք․ ծարաւեցայ, ու ինծի
խմցուցիք․ [դ]օտարական էի, և զիս ներս առիք․
36 [ե]Մերկ էի, և զիս հագուեցուցիք․ հիւանդ էի, ու
ինծի տես եկաք․ [զ]բանտի մէջ էի, և ինծի եկաք։
37 Ան ատենը արդարները անոր պատասխան պիտի
տան՝ ու ըսեն․ Տէ՛ր՝ ե՞րբ քեզ անօթեցած տեսանք՝
ու կերակրեցինք, կամ ծարաւած՝ ու խմցուցինք․
38 Ե՞րբ քեզ օտարական տեսանք՝ և ներս առինք, կամ
39 մերկ՝ ու հագուեցուցինք․ Ե՞րբ քեզ հիւանդ՝ կամ
40 բանտի մէջ տեսանք, ու քեզի եկանք։ Եւ Թագա-
ւորը պատասխան տալով՝ պիտի ըսէ անոնց․ Ճ՛շ-
մարիտ կ՚ըսեմ ձեզի․ [է]Որովհետև աս իմ եղբայր-
ներուս պինտ պզտիկներէն մէկուն ըրիք, ինծի
ըրիք։
41 Ան ատենը ձախ կողմը եղողներուն ալ պիտի
ըսէ․ [ը]Մ՚էկդի գացէք ինծմէ անիծեալներ՝ [թ]յա-
ւիտենական կրակին մէջը, որ պատրաստուած է
42 [ժ]Սատանային՝ ու իր հրեշտակներուն։ Քանզի որ
անօթեցայ, և ինծի ուտելիք չտուիք․ ծարաւեցայ,

ա Գղ. 20. 23։ Մար. 10. 40։ 1 Կոր. 2. 9։ Եբր. 11. 16։
բ Հռով. 8. 17։ 1 Պետ. 1. 4, 9։ 3. 9։ Յայտ. 21. 7։
գ Ես. 58. 7։ Եզեկ. 18. 7։ Յակ. 1. 27։
դ Եբր. 13. 2։ 3 Յովհ. 5։
ե Յակ. 2. 15, 16։
զ 2 Տիմ. 1. 16։
է Առակ. 14. 31։ 19. 17։ Գղ. 10. 42։ Մար. 9. 40։ Եբր. 6. 10։
ը Սաղ. 6. 8։ Գղ. 7. 23։ Ղու. 13. 27։
թ Գղ. 13. 40, 42։
ժ 2 Պետ. 2. 4։ Յուդ. 6։

Digitized by Google

43 ու ինծի չխմցուցիք. Օտարական էի, և զիս ներս
չառիք. մերկ էի, և զիս չհագուեցուցիք. հիւանդ
44 ու բանտի մէջ էի, և ինծի տես չեկաք։ Ան ատենը
անոնք ալ պատասխան պիտի տան՝ ու ըսեն. Տէ՛ր՝
երբ տեսանք քեզ անօթեցած կամ ծարաւած՝ կամ
օտարական՝ կամ մերկ՝ կամ հիւանդ՝ կամ բանտի
45 մէջ, ու քեզի սպասաւորութիւն չըրինք։ Ան
ատենը պատասխան պիտի տայ անոնց՝ ու ըսէ.
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. դ Որովհետև ասոնց պիտո
պզտիկներէն մէկուն չըրիք, ինծի ալ չըրիք։
46 ե Եւ ասոնք պիտի երթան յաւիտենական տան-
ջանքը, իսկ արդարները՝ յաւիտենական կեանքը։

ԳԼ. ԻԶ.

1 Իշխանները խորհուրդ կ'ընեն Քրիստոսի դէմ։ 6 Կնիկ մը եղով կ'օծէ անոր գլուխը։ 14 Յուդա կը մատնէ զՔրիստոս։ 17 Քրիստոս կ'ուտէ զատիկը. 26 կը հաստատէ իր սուրբ ընթրիքը. 36 աղօթք կ'ընէ պարտէզին մէջ. 47 և մէկ համբուրով մը մատնուած՝ 57 Կայիափայի առջին կը տարուի։ 69 Պետրոս կ'ուրանայ զՔրիստոս։

1 Ու երբոր Յիսուս լմընցուց աս բոլոր խօսքերը,
2 ըսաւ իր աշակերտներուն. ա Գիտէք որ երկու
օրէն ետև զատիկ կ'ըլլայ, և Որդին մարդոյ կը
մատնուի խաչը ելլելու։
3 բ Ան ատենը քահանայապետները՝ ու դպիրները՝
և ժողովուրդին ծերերը ժողվուեցան քահանայա-
4 պետին սրահը, որուն անունը Կայիափա էր. Ու
խորհուրդ ըրին՝ որ նենգութեամբ բռնեն Յիսու-
5 սը՝ ու մեռցընեն։ Բայց կ'ըսէին, թէ Ո՛չ տօնին
մէջ, որ ժողովուրդին մէջ խռովութիւն չըլլայ։

դ Առակ. 14. 31։ 17. 5։ Զաք. 2. 8. Գործ. 9. 5։
ե Դան. 12. 2։ Յով. 5. 29։ Հռովմ. 2. 7, ԵՒ։

ա Մար. 14. 1։ Ղուկ. 22. 1։ Յով. 13. 1։
բ Սաղ. 2. 2։ Յով. 11. 47։ Գործ. 4. 25, ԵՒ։

Digitized by Google

6 ա Ու երբոր Յիսուս բ Բեթանիա էր բորոտ Սի-
7 մոնին տունը, Կնիկ մը եկաւ անոր՝ որ ունէր ծան-
րագին եղի շիշ մը. և թափեց անոր գլխուն վրայ՝
8 երբոր անիկայ սեղան նստած էր։ գ Եւ անոր աշա-
կերտները տեսնելով, դժուարեցան՝ ու ըսին. Ին-
9 չու՞ աս կորուստը ըլլայ. Քանզի աս եղը կրնար
սուղ գնով ծախուիլ, ու աղքատներուն տրուիլ։
10 Եւ Յիսուս իմանալով՝ ըսաւ անոնց. Ինչու՞ ան-
հանգիստ կ՚ընէք կնիկը. քանզի ատիկայ բարի գործ
11 մը գործեց ինծի։ դ Ինչու որ աղքատները ամէն
ատեն ձեր հետը ունիք, բայց ե զիս ամէն ատեն չու-
12 նիք։ Վասն զի ատիկայ որ աս եղը իմ մարմինիս
13 վրայ թափեց, իմ թաղմանս համար ըրաւ։ Ճըշ-
մարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, թէ բոլոր աշխարհի մէջ՝ ուր
որ աս աւետարանս քարոզուի, ատոր ըրածն ալ
պիտի խօսուի՝ իրեն յիշատակ ըլլալու համար։
14 զ Այն ատենը տասուերկուքէն մէկը՝ որ է Յուդա
Իսկարիովտացի կ՚ըսուէր, գնաց քահանայապետ-
15 ներուն՝ ու ըսաւ. ը Ի՞նչ կ՚ուզէք ինծի տալ, ու
ես ձեզի մատնեմ զանիկայ. և անոնք երեսուն սիկղ
16 արծաթ *կշռեցին անոր։ Եւ անկէ ետև պատե-
հութիւն մը կը փնտռէր, որ զանիկայ մատնէ անոնց։
17 թ Եւ բաղարջակերաց առջի օրը աշակերտները
Յիսուսին եկան՝ ու անոր ըսին. Ո՞ւր կ՚ուզես որ
18 քեզի պատրաստենք՝ զատիկը ուտելու համար։ Եւ
անիկայ ըսաւ. Գացէք քաղաքը այս ինչ մարդուն՝

ա Մար. 14. 3։ Յոհ. 11. 1, 2։ 12. 3։
բ Գլ. 21. 17։
գ Յոհ. 12. 4։
դ 2 Օր. 15. 11։ Յոհ. 12. 8։
ե Տես գլ. 18. 20։ 28. 20։ Յոհ. 13. 33։ 14. 19։ 16. 5, 28։ 17. 11։
զ Մար. 14. 10։ Ղու. 22. 3։ Յոհ. 13. 2, 30։
է Գլ. 10. 4։
ը Զաք. 11. 12։ Գլ. 27. 3։
* Կամ խոստացան
թ Ել. 12. 6, 18։ Մար. 14. 12. Ղու. 22. 7։

Digitized by Google

ու ըսէ՛ք անոր. Վարդապետը կ՚ըսէ. Ժամանակս
մօտ է, աշակերտներուս հետ մէկտեղ քու քովդ
19 պիտի ընեմ զատիկը։ Աշակերտներն ալ ըրին՝ ինչ֊
պէս որ Յիսուս իրենց հրաման ըրաւ, ու պատ֊
րաստեցին զատիկը։
20 [ա] Եւ երբոր իրիկուն եղաւ տասուերկուքին հետ
21 սեղան նստաւ։ Եւ քանի որ կ՚ուտէին՝ ըսաւ. Ճ՛շ֊
մարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ ձեզմէ մէկը զիս պիտի
22 մատնէ։ Եւ շատ տրտմեցան, և անոնցմէ ամէն
23 մէկը սկսաւ ըսել անոր. Տէ՛ր՝ միթէ ես եմ։ Անի֊
կայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. [բ] Ան որ իմ
հետս իր ձեռքը պնակը խօթեց, նոյնը պիտի մատ֊
24 նէ զիս։ Յիրաւի Որդին մարդոյ կ՚երթայ՝ [գ] ինչ֊
պէս որ գրուած է իրեն համար. բայց [դ] վա՜յ ան
մարդուն՝ որուն ձեռքովը Որդին մարդոյ կը մատ֊
նուի. աղէկ էր ան մարդուն, որ ծնած չըլլար։
25 Պատասխան տուաւ Յուդան՝ որ անիկայ պիտի
մատնէր՝ ու ըսաւ. Վա՛րդապետ՝ միթէ ես եմ.
ըսաւ անոր. Դուն ըսիր։
26 [ե] Եւ քանի որ անոնք կ՚ուտէին, [զ] Յիսուս հաց
առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ աշակերտնե֊
րուն՝ ու ըսաւ. Առէ՛ք՝ կերէ՛ք, [է] աս է իմ մարմինս։
27 Եւ գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ, ու տուաւ անոնց՝
28 և ըսաւ. [ը] Ամէնքդ ալ խմեցէ՛ք ասկէ. [թ] Ինչու որ
ասիկայ է իմ արիւնս [ժ] նոր ուխտի, որ [ի] շատերու
համար կը թափուի մեղաց թողութեան համար։

ա Մար. 14. 17—21։ Ղու. 22. 14։ Յոհ. 13. 21։
բ Սաղ. 41. 9։ Ղու. 22. 21։ Յոհ. 13. 18։
գ Սաղ. 22։ Եսա. 53։ Դան. 9. 26։ Մար. 9. 11։ Ղու. 24. 25, 26, 46։ Գործ. 17. 2, 3։ 26. 22, 23։ 1 Կոր. 15. 3։
դ Յոհ. 17. 12։
ե Մար. 14. 22։ Ղու. 22. 19։
զ 1 Կոր. 11. 23, 24, 25։
է 1 Կոր. 10. 16։
ը Մար. 14. 23։
թ Ելք 24. 8։ Ղև. 17. 11։
ժ Երեմ. 31. 31։
ի Գլ. 20. 28։ Հռով. 5. 15։ Եբր. 9. 22։

Digitized by Google

29 Բայց ա կ՚ըսեմ ձեզի. բ Ասկէ ետեւ որթին բերքէն
բնաւ պիտի չխմեմ մինչեւ այն օրը՝ երբոր ձեր հետը
անիկայ նոր խմեմ իմ Հօրս թագաւորութեանը մէջ։
30 գ Եւ օրհնութիւն մը երգելէն ետեւ՝ Ձիթենեաց
31 լեռը ելան։ Այն ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց.
դ Դուք ամէնքդ աս գիշեր ե իմ վրայովս պիտի գայ-
թակղիք. ինչու որ գրուած է թէ՝ զ Հովիւը պիտի
զարնեմ, ու հօտին ոչխարները պիտի ցրուին։
32 Բայց յարութիւն առնելէս ետեւ՝ ձեզմէ առաջ է Գա-
33 լիլեա պիտի երթամ։ Պատասխան տուաւ Պետրոս՝
ու ըսաւ անոր. Թէպէտ ամէնքն ալ քու վրայովդ
գայթակղին, բայց ես բնաւ պիտի չգայթակղիմ։
34 Ըսաւ անոր Յիսուս. ը Ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի.
Այս գիշեր դեռ հաւը չխօսած՝ իրեք անգամ զիս
35 պիտի ուրանաս։ Ըսաւ անոր Պետրոս. Թէեւ քեզի
հետ մեռնելու ալ ըլլամ՝ բնաւ քեզ պիտի չուրա-
նամ. ասանկ կ՚ըսէին նաեւ ամէն աշակերտները։
36 թ Այն ատենը Յիսուս անոնց հետ տեղ մը եկաւ,
որուն անունը Գեթսեմանի էր, ու ըսաւ աշակերտ-
ներուն. Հոս նստեցէք՝ մինչեւ որ ես երթամ հոն
37 աղօթք ընեմ։ Եւ իր հետը առնելով Պետրոսը ու
ժ Զեբեդէոսին երկու որդիքը, սկսաւ տրտմիլ եւ
38 վշտանալ։ Այն ատենը ըսաւ անոնց. ի Իմ անձս
մեռնելու չափ տրտում է. հոս կեցէք, եւ ինծի
39 հետ արթուն մնացէք։ Ու քիչ մը առաջ երթալով՝
իր երեսին վրայ ինկաւ, եւ լ աղօթք ըրաւ՝ ըսելով.

ա Մար. 14. 25։ Ղու. 22. 18։
բ Գոր. 10. 41։
գ Մար. 14. 26։
դ Մար. 14. 27։ Յօհ. 16. 32։
ե Գլ. 11. 6։
զ Զաք. 13. 7։
է Գլ. 28. 7, 10, 16։ Մարկ. 14. 28։ 16. 7։
ը Մար. 14. 30։ Ղու. 22. 34։ Յօհ. 13. 38։
թ Մար. 14. 32—35։ Ղու. 22. 39։ Յօհ. 18. 1։
ժ Գլ. 4. 21։
ի Յօհ. 12. 27։
լ Մար. 14. 36։ Ղու. 22. 42։ Եբր. 5. 7։

Digitized by Google

[ա] Հա՛յր իմ՝ թէ որ կարելի է, [բ] թո՛ղ աս գա-
ւաթը ինծմէ անցնի. բայց [գ] չէ՛ թէ ինչպէս որ ես
40 կ’ուզեմ, հապա ինչպէս որ դուն կ’ուզես: Եւ եկաւ
աշակերտներուն՝ ու զանոնք քնացած գտաւ, և
ըսաւ Պետրոսին. Այդպէս մէկ ժամ մըն ալ չկըր-
41 ցա՞ք ինծի հետ արթուն կենալ: [դ] Արթո՛ւն կեցէք՝
և աղօ՛թք ըրէք, որ փորձութեան մէջ չմտնէք.
42 Հոգին յօժար է, բայց մարմինը տկար: Դարձեալ
երկրորդ անգամ գնաց աղօթք ըրաւ՝ ըսելով. Ո՛վ
Հայր իմ՝ եթէ անկարելի է որ աս գաւաթը ինծմէ
անցնի՝ առանց անկէ խմելուս, թո՛ղ քու կամքդ
43 ըլլայ: Եւ եկաւ զանոնք նորէն քնացած գտաւ.
44 ինչու որ աչքերնին ծանրացած էր: Եւ թողուց
անոնք, ու նորէն գնաց երրորդ անգամ աղօթք
45 ըրաւ՝ նոյն խօսքը ըսելով: Ան ատենը եկաւ իր
աշակերտներուն՝ ու ըսաւ անոնց. Ասկէ ետև քնա-
ցէ՛ք՝ ու հանգչեցէ՛ք. ահա՛ ժամը հասաւ, և Որդին
46 մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը կը մատնուի: Ելէ՛ք
ասկէ երթանք, ահա՛ մօտեցաւ անիկայ՝ որ զիս
պիտի մատնէ:

47 Եւ [ե] դեռ անիկայ աս որ կը խօսէր, ահա՛ Յու-
դան՝ տասներկուքէն մէկը եկաւ. և իր հետը շատ
բազմութիւն սուրերով ու բիրերով՝ քահանայա-
48 պետներէն և ժողովուրդին ծերերէն: Եւ զանիկայ
մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝ ըսելով. Ո՛վ որ
49 ես համբուրեմ՝ ան է, բռնեցէ՛ք անիկայ: Եւ շուտ
մը Յիսուսին մօտենալով՝ ըսաւ. Ողջո՜յն քեզ՝ վա՛ր-
50 դապետ. ու [զ] համբուրեց զանիկայ: Եւ Յիսուս

ա Յոհ. 12. 27:
բ Վր. 20. 22:
գ Յոհ. 5. 30: 6. 38: Փիլ. Բ. 8:
դ Մար. 13. 33: 14. 38: Ղուկ. 22. 40, 46: Եփես. 6. 18:
ե Մար. 14. 43: Ղուկ. 22. 47: Յոհ. 18. 3: Գործ. 1. 16:
զ 2 Թագ. 20. 9:

ըսաւ անոր. [ա]Ը՛նկեր՝ ինչո՞ւ համար եկար դուն.
Ան ատենը մօտեցան՝ ձեռք զարկին Յիսուսին՝ ու
51 բռնեցին զանիկայ։ Եւ ահա՛ [բ]Յիսուսի հետ եղող-
ներէն մէկը ձեռքը երկնցուց, և իր սուրը հանե-
լով՝ զարկաւ քահանայապետին ծառային, և անոր
52 ականջը մէկդի հանեց։ Ան ատենը Յիսուս ըսաւ
անոր. Սուրդ իր տեղը դարձուր. ինչու որ [գ]ամէն
53 սուր առնողները սրով պիտի կորսուին։ Կը կարծե՞ս
թէ չեմ կրնար հիմա իմ Հօրս աղաչել, և ինծի
հասցընէ [դ]տասնուերկու* գունդէն աւելի հրեշտակ-
54 ներ։ Բայց ի՞նչպէս պիտի կատարուին գիրքերը,
եթէ պէտք է ասանկ ըլլալ։
55 Ան ատենը Յիսուս ըսաւ ան բազմութեանը.
Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք՝ սուրերով ու բիրե-
րով զիս բռնելու. ամէն օր տաճարին մէջ ձեզի հետ
կը նստէի՝ ու կը սորվեցընէի, և զիս չբռնեցիք։
56 Բայց աս ամէն բաները եղաւ՝ որ [զ]կատարուին
մարգարէից գիրքերը։ Ան ատենը [է]բոլոր աշակերտ-
ները թողուցին անիկայ՝ ու փախան։
57 [ը]Եւ անոնք բռնեցին Յիսուսը՝ Կայիափա քահա-
նայապետին տարին, ուր որ դպիրները ու ծերերը
58 ժողվուեր էին։ Եւ Պետրոս հեռուանց անոր ետևէն
գնաց՝ մինչև քահանայապետին գաւիթը, ու ներս
մտաւ սպասաւորներուն հետ նստաւ, որ վերջը
59 տեսնէ։ Իսկ քահանայապետները ու ծերերը և
բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ սուտ վկայութիւն մը
60 կը փնտռէին, որ անիկայ մեռցընեն. Ու չգտան.

ա Սաղ. 41. 9; 55. 13։
բ Յով. 18. 10։
գ Ծն. 9. 6։ Յայտ. 13. 10։
դ 4 Թագ. 6. 17։ Դան. 7. 10։
* Յուն. լէգէոնէն
ե Եսա. 53. 7, [illegible]։ Հմր 24։ Ղուկ. 24. 25, 44, 46։
զ Ողբ. 4. 20։ Հմր 54։
է Տես Յով. 18. 15։
ը Մար. 14. 53։ Ղուկ. 22. 54։ Յով. 18. 12, 13, 24։

Digitized by Google

թէ և [դ] շատ սուտ վկաներ ալ եկան, բայց չգտան.
61 ետքը [ե] երկու սուտ վկայ եկան, Ու ըսին, թէ
Ասիկայ ըսաւ, [զ] Ես կրնամ Աստուծոյ տաճարը
62 քակել, և զանիկայ իրեք օրուան մէջ շինել: [է] Եւ
քահանայապետը ոտք ելլելով՝ ըսաւ անոր. Պա-
տասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն ասոնք
63 քեզի դէմ: [ը] Եւ Յիսուս լուռ կը կենար: Պա-
տասխան տուաւ քահանայապետը՝ ու ըսաւ անոր.
[թ] Կենդանի Աստուծով քեզ կ'երդմնցընեմ՝ որ մեզի
ըսես, թէ դո՞ւն ես Քրիստոս Որդին Աստուծոյ:
64 Ըսաւ անոր Յիսուս. Դուն ըսիր. բայց կ'ըսեմ
ձեզի. [ժ] Ասկէ ետև պիտի տեսնէք Որդին մարդոյ
[ի] Զօրութեան աջ կողմը նստած, ու երկնից ամ-
65 պերուն վրայ եկած: [լ] Այն ատենը քահանայապետը
իր հանդերձները պատռեց՝ ու ըսաւ. Հայհոյու-
թիւն ըրաւ. ալ ի՞նչ պէտք է մեզի վկաներ. ահա
66 հիմա լսեցիք անոր հայհոյութիւնը. Ձեզի ի՞նչպէս
կ'երևնայ. անոնք պատասխան տուին ու ըսին.
67 [խ] Մահապարտ է: [ծ] Այն ատենը անոր երեսը թու-
քին, ու բռունցով ծեծեցին անիկայ. [կ] Ոմանք ալ
68 ապտակ զարնելով՝ ըսին. [հ] Մարգարէացի՛ր մեզի՝
դո՛ւն Քրիստոս, ո՞վ է ան՝ որ քեզի զարկաւ:
69 [ձ] Իսկ Պետրոս դուրսը գաւիթը նստեր էր. և մէկ
աղախին մը եկաւ անոր՝ ու ըսաւ. Դուն ալ Գա-

դ Սաղ. 27. 12: 35. 11:
Մար. 14. 55: Գործ. 6. 13:
ե 2 Օր. 19. 15:
զ Գլ. 27. 40: Յոհ. 2. 19:
է Մար. 14. 60:
ը Ես. 53. 7: Գլ. 27. 12, 14:
թ Ղև. 5. 1: 1 Թագ. 14. 24, 26:
ժ Դան. 7. 13: Գլ. 16. 27: 24. 30: Ղու. 21. 27: 25. 31: Յոհ. 1. 51: Հռով. 14. 10: 1 Թես. 4. 16: Յայտ. 1. 7:
ի Սաղ. 110. 1: Գործ. 7. 55:
լ 4 Թագ. 18. 37: 19. 1:
խ Ղև. 24. 16: Յոհ. 19. 7:
ծ Ես. 50. 6: 53. 3: Գլ. 27. 30:
կ Ղու. 22. 63: Յոհ. 19. 3:
հ Մար. 14. 65: Ղու. 22. 64:
ձ Մար. 14. 66: Ղու. 22. 55: Յոհ. 18. 16, 17, 25:

Digitized by Google

70 լսեցի Յիսուսին հետ էիր։ Բայց անիկայ ամենուն
առջեւը ուրացաւ՝ ու ըսաւ. Չեմ գիտեր դուն ինչ
71 կը խօսիս։ Ու երբոր դուռը ելաւ, ուրիշ աղախին
մը զանիկայ տեսաւ, և հոն եղողներուն ըսաւ.
72 Սա ալ Յիսուս Նազովրեցիին հետ էր։ Եւ
Պետրոս նորէն երդում ընելով՝ ուրացաւ, թէ Ես
73 այն մարդը չեմ ճանչնար։ Ու քիչ մը ատենէն ետև
հոն եղողները եկան՝ և ըսին Պետրոսին. Յիրաւի
դուն ալ անոնցմէ ես. ինչու որ քու [ա]զրուցուածքդ
74 ալ քեզ յայտնի կ'ընէ։ Այն ատենը [բ]սկսաւ անիծել
ու երդում ընել՝ ըսելով, թէ Ես այն մարդը չեմ
75 ճանչնար. և իսկոյն հաւը խօսեցաւ։ Եւ Պետրոս
միտքը բերաւ Յիսուսին խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր,
թէ [գ]Դեռ հաւը չխօսած՝ իրեք անգամ պիտի ուրա-
նաս զիս. ու դուրս ելլելով՝ դառնապէս լացաւ։

ԳԼ. ԻԷ։

1 Քրիստոս Պիղատոսի ձեռքը կը տրուի կապուած։ 3 Յուդան խեղդամահ կ'ըլլայ։ 19 Պիղատոս իր կնիկէն խրատուած 24 իր ձեռքերը կը լուայ, 26 ու Բարաբբան կ'արձակէ։ 29 Քրիստոս փուշերով կը պսակուի, 34 կը խաչուի, 39 կը նախատուի, 50 կը մեռնի ու կը թաղուի։ 66 Քրիստոսի գերեզմանը Հրեայք կը կնքեն, ու պահապան զինուորներ կը դնեն։

1 Երբոր առտու եղաւ, [դ]բոլոր քահանայապետ-
ները ու ժողովուրդին ծերերը Յիսուսի դէմ
2 խորհուրդ ըրին որ զանիկայ մեռցընեն։ Եւ կա-
պելով զանիկայ տարին, ու [ե]Պոնտացի Պիղատոսին
կուսակալին ձեռքը տուին։
3 [զ]Այն ատենը Յուդան՝ որ զանիկայ մատնեց,

ա Ղու. 22. 59։
բ Մար. 14. 71։
գ Համր 34։ Մար. 14. 30։ Ղու. 22. 61, 62։ Յով. 13. 38։
դ Սաղ. 2. 2։ Մար. 15. 1։ Ղու. 22. 66։ 23. 1։ Յով. 18. 28։
ե Գլ. 20. 19։ Գոր. 3. 13։
զ Գլ. 26. 14, 15։

Digitized by Google

տեսնելով թէ դատապարտուեցաւ, զղջի եկաւ,
ու երեսուն արծաթը ետ դարձուց քահանայապետ-
4 ներուն՝ և ծերերուն, Ու ըսաւ. Մ՚եղայ, որ
անմեղ արիւն մատնեցի. և անոնք ըսին. Մ՚եզի
5 ի՞նչ, դո՛ւն նայէ: Եւ արծաթը տաճարին մէջ
ձգեց՝ [ա]ու դուրս ելաւ, և գնաց ինքզինքը խեղդեց:
6 Քահանայապետներն ալ արծաթը առնելով՝ ըսին.
Արժան չէ՛ ատիկայ *կորբանին մէջ՝ դնել. ինչու
7 որ արեան գին է: Ուստի խորհուրդ ըրին, և անով
բրուտին արտը ծախու առին՝ օտարներու գերեզ-
8 մանատուն ըլլալու համար: Աս պատճառով՝ ան
9 արտը [բ]Արեան արտ ըսուեցաւ մինչև այսօր: Ան
ատենը կատարուեցաւ †Երեմիա մարգարէին ձեռ-
քով ըսուած խօսքը. [գ]Եւ առին երեսուն արծաթը՝
գին կտրուածին գինը, որ Իսրայէլի որդւոցմէ ոմանք
10 գին կտրեցին, Ու տուին անիկայ բրուտին արտին,
ինչպէս որ ինծի հրաման ըրաւ Տէրը:
11 Եւ Յիսուս՝ կուսակալին առջևը կայնեցաւ. և
կուսակալը [դ]հարցուց անոր՝ ու ըսաւ. Հրէից Թա-
գաւորը դո՞ւն ես: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. [ե]Դուն
12 կ՚ըսես: Ու քահանայապետներէն և ծերերէն ամ-
բաստանուած ատենը [զ]Բնաւ պատասխան մը չտուաւ:
13 Ան ատենը Պիղատոս ըսաւ անոր. [է]Չե՞ս լսեր թէ
14 որչափ քեզի դէմ կը վկայեն ասոնք: Եւ անոր բան
մը պատասխան չտուաւ, մինչև շատ զարմացաւ
կուսակալը:
15 [ը]Բայց կուսակալը սովորութիւն ունէր, որ տօնին
ատենը կապուած մը արձակէր ժողովուրդին, ով

ա 2 Թագ. 17. 23: Գործ. 1. 18:
* Այս՝ տաճարին գանձանակը
բ Գործ. 1. 19:
† Ոմանց չունին Երեմիա անունը:
գ Զաք. 11. 12, 13:
դ Մար. 15. 2: Ղուկ. 23. 3: Յոհ. 18. 33:
ե Յոհ. 18. 37: 1 Տիմ. 6. 13:
զ Գլ. 26. 63: Յոհ. 19. 9:
է Գլ. 26. 62: Յոհ. 19. 10:
ը Մար. 15. 6: Ղուկ. 23. 17: Յոհ. 18. 39:

Digitized by Google

16 որ ուզէին։ Այն ատենը Բարաբբա անունով մէկ
17 երեւելի բանտարկեալ մը ունէին։ Երբոր ժողվու-
եցան՝ ըսաւ անոնց Պիղատոս. Ո՞րը կ'ուզէք՝ որ
ձեզի արձակեմ. Բարաբբա՞ն, թէ Յիսուսը՝ որ
18 Քրիստոս կ'ըսուի. Քանզի գիտէր թէ նախանձի
համար մատնեցին զանիկայ։
19 Ու երբոր անիկայ ատեանը նստեր էր, անոր
կնիկը մէկը խրկեց անոր՝ ու ըսաւ. Դուն ան ար-
դարին հետ բան մը չունենաս. ինչու որ այսօր
երազիս մէջ շատ դիպուածներ անցան գլխէս անոր
համար։
20 [դ] Բայց քահանայապետները և ծերերը ժողովուր-
դը համոզեցին, որ Բարաբբան խնդրեն՝ ու Յիսուսը
21 կորսնցընեն։ Պատասխան տուաւ կուսակալը՝ ու
ըսաւ անոնց. Աս երկուքէս ո՞րը կ'ուզէք՝ որ ձեզի
22 արձակեմ. և անոնք ըսին, Բարաբբան. Ըսաւ
անոնց Պիղատոս. Հապա ի՞նչ ընեմ Յիսուսը՝ որ
23 Քրիստոս կ'ըսուի։ Ամէնքն ալ ըսին անոր. Թող
խաչուի. և կուսակալը ըսաւ. Բայց ի՞նչ չար
գործ ըրաւ. և անոնք ևս աւելի կ'աղաղակէին ու
24 կ'ըսէին. Թող խաչուի։ Եւ Պիղատոս տեսնելով
որ օգուտ մը չըլլար, հապա ալ աւելի խռովութիւն
կ'ըլլայ, [ե] ջուր առաւ՝ ձեռքերը լուաց ժողովուրդին
առջեւը՝ ու ըսաւ. Ես ասոր արդարին արիւնէն ան-
25 պարտ եմ. դո՛ւք մտածեցէք։ Եւ բոլոր ժողովուրդը
պատասխան տալով՝ ըսաւ. [զ] Ատոր արիւնը մեր
26 վրայ՝ ու մեր որդւոցը վրայ ըլլայ։ Այն ատենը Բա-
րաբբան արձակեց անոնց, և [է] Յիսուսը ծեծելով՝
անոնց ձեռքը տուաւ որ խաչուի։

դ Մար. 15. 11։ Ղու. 23. 18։ Յոհ. 18. 40։ Գործ. 3. 14։
ե 2 Օր. 21. 6։
զ 2 Օր. 19. 10։ Յես. 2. 19։ 2 Թագ. 1. 16։ 3 Թագ. 2. 23։ Գործ. 5. 28։
է Ես. 53. 5։ Մար. 15. 15։ Ղու. 23. 16, 24, 25։ Յոհ. 19. 1, 16։

Digitized by Google

27 ա Այն ատենը կուսակալին զինուորները պալատին
ներսը առին Յիսուսը, ու բոլոր զինուորներուն գուն-
28 դը անոր վրայ ժողվեցին. Եւ զանիկայ մերկացը-
նելով՝ բ կարմիր վերարկու մը հագցուցին անոր:
29 գ Ու փուշերէ պսակ մը հիւսելով՝ անոր գլուխը
դրին, ու եղէգ մը անոր աջ ձեռքը. և անոր առջևը
ծնկան վրայ գալով՝ ծաղր կ՚ընէին զանիկայ, ու
30 կ՚ըսէին. Ողջո՜յն քեզ՝ Հրէից Թագաւոր: Եւ
դ թքնելով անոր վրայ՝ եղէգը կ՚առնէին, ու անոր
31 գլուխը կը ծեծէին: Ու երբոր ծաղր ըրին անիկայ,
վերարկուն վրայէն հանեցին, ու իր հանդերձները
հագցուցին անոր, ե և տարին զանիկայ խաչը հա-
նելու:
32 Եւ դուրս ելլելով՝ է Կիւրենացի մարդ մը գտան
Սիմոն անունով, զանիկայ պահակ բռնեցին՝ որ
33 անոր խաչը վերցընէ: Ու ը եկան Գողգոթա ըսուած
34 տեղը, որ է գանկի տեղ. Եւ թ լեղիով խառնած
քացախ տուին անոր՝ որ խմէ. ու երբոր համը առաւ,
35 խմել չէր ուզեր: ժ Եւ զանիկայ խաչը հանելով,
անոր հանդերձները վիճակով բաժնեցին. [որ մար-
գարէէն ըսուածը կատարուի. ի Իմ հանդերձներս
իրենց մէջը բաժնեցին, և իմ պատմուճանիս վրայ
36 վիճակ ձգեցին:] լ Ու նստեր անիկայ կը պահէին:
37 Եւ խ անոր գլխուն վրայ իր յանցանքը գրուած դրին,
38 Թէ Ասիկայ է Յիսուս՝ Հրէից Թագաւորը: ծ Այն

ա Մար. 15. 16: Յովհ. 19. 2:
բ Ղուկ. 23. 11:
գ Սաղ. 69. 19: Եսա. 53. 3:
դ Եսա. 50. 6: Մտթ. 26. 67:
ե Եսա. 53. 7:
զ Թուոց. 15. 35: 3 Թագ. 21. 13: Գործ. 7. 57: Եբր. 13. 12:
է Մար. 15. 21: Ղուկ. 23. 26:
ը Մար. 15. 22: Ղուկ. 23. 33: Յովհ. 19. 17:
թ Սաղ. 69. 21: Տես հմր 48:
ժ Մար. 15. 24: Ղուկ. 23. 34: Յովհ. 19. 24:
ի Սաղ. 22. 18:
լ Հմր 54:
խ Մար. 15. 26: Ղուկ. 23. 38: Յովհ. 19. 19:
ծ Եսա. 53. 12: Մար. 15. 27: Ղուկ. 23. 32, 33: Յովհ. 19. 18:

Digitized by Google

ատենը անոր հետ երկու աւազակ խաչուեցան.
մէկը անոր աջ կողմէն, ու մէկը ձախ կողմէն։
39 Եւ ա անոնք որ կ'անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր,
40 գլուխնին կը շարժէին, Ու կ'ըսէին. բ Դուն որ
տաճարը կը քակէիր, և իրեք օրուան մէջ կը շինէիր,
զինքզինքդ ազատէ՛. գ Թէ որ Աստուծոյ Որդին ես,
41 իջի՛ր այդ խաչէն։ Նոյնպէս ալ քահանայապետները
դպիրներուն ու ծերերուն հետ ծաղր ընելով՝
42 կ'ըսէին. Ուրիշները ազատեց, ինքզինքը չկրնար
ազատել. Թէ որ Իսրայէլի Թագաւոր է, թո՛ղ հիմա
43 իջնէ խաչէն, և իրեն հաւատանք։ դ Աստուծոյ
յուսացեր է, հիմա թո՛ղ փրկէ ատիկայ՝ եթէ կ'ուզէ
ատիկայ. ինչու որ ըսաւ, Թէ Ես Որդի Աստուծոյ
44 եմ։ ե Իր հետը խաչուած աւազակներն ալ նոյնպէս
կը նախատէին զանիկայ։
45 զ Եւ վեցերորդ ժամէն մինչև իններորդ ժամը՝
46 բոլոր երկրին վրայ խաւար եղաւ։ Եւ ժամը իններին
ատենները՝ ը Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց՝ ու
ըսաւ. Էլի՛ Էլի՛ լամա սաբաքթանի. որ ըսել է՝
է Աստուած իմ՝ Աստուած իմ, ինչո՞ւ զիս թողուցիր։
47 Անոնցմէ ոմանք՝ որ հոն կայներ էին, երբոր լսեցին՝
48 կ'ըսէին. Ատիկայ Եղիան կը կանչէ։ Եւ շուտ
մը անոնցմէ մէկը վազեց սպունգ մը առաւ՝ թ քացա-
խով լեցուց, ու եղէգի մը անցընելով՝ տուաւ անոր
49 որ խմէ։ Ու մէկալները կ'ըսէին. Թո՛ղ տուր՝
տեսնենք թէ Եղիան կու գա՞յ ատիկայ ազատելու։
50 ժ Եւ Յիսուս դարձեալ մեծ ձայնով աղաղակեց՝
ու հոգին աւանդեց։

ա Սաղ. 22. 7։ 109. 25։ Մար. 15. 29։ Ղու. 23. 35։
բ Գլ. 26. 61։ Յով. 2. 19։
գ Գլ. 26. 63։
դ Սաղ. 22. 8։
ե Մար. 15. 32։ Ղու. 23. 39.
զ Ամով. 8. 9։ Մար. 15. 33։ Ղու. 23. 44։
է Եբր. 5. 7։
ը Սաղ. 22. 1։
թ Սաղ. 69. 21։ Մար. 15. 36։ Ղու. 23. 36։ Յով. 19. 29։
ժ Մար. 15. 37։ Ղու. 23. 46։

Digitized by Google

51 Եւ ահա [ա] տաճարին վարագոյրը վերէն ՚ի վար
երկուքի ճեղքուեցաւ, ու երկիրը շարժեցաւ, և
52 քարերը պատռեցան։ Եւ գերեզմանները բացու-
եցան, ու շատ սուրբ ննջեցեալներու մարմիններ
53 յարութիւն առին. Եւ գերեզմաններէն ելան անոր
յարութենէն ետև, մտան սուրբ քաղաքը, ու շատե-
րուն երևցան։

54 [բ] Բայց հարիւրապետը և անոր հետ Յիսուսը
պահողները՝ երբոր տեսան երկրաշարժը ու եղած
բաները, շատ վախցան՝ ու ըսին. Յիրաւի ասիկայ
Որդի Աստուծոյ էր։

55 Եւ հոն շատ կնիկներ կային որ հեռուէն կը նայէին,
[գ] որոնք Գալիլեայէն Յիսուսի ետևէն եկան իրեն
56 ծառայութիւն ընելու. [դ] Որոնց մէջն էր Մարիամ
Մագդաղենացին, և Յակոբոսին ու Յովսեսին
մայրը Մարիամ, և Զեբեդէոսի որդւոցը մայրը։

57 [ե] Ու երբոր իրիկուն եղաւ, Արիմաթիայէն հա-
րուստ մարդ մը եկաւ՝ որուն անունը Յովսէփ էր,
58 որ ինքն ալ Յիսուսի աշակերտ էր։ Ասիկայ Պիղա-
տոսին քովը երթալով՝ Յիսուսին մարմինը խնդրեց.
ան ատենը Պիղատոս հրաման ըրաւ՝ որ մարմինը
59 տրուի։ Եւ Յովսէփ մարմինը առաւ՝ մաքուր
60 կտաւով պատեց, [զ] Ու դրաւ իր նոր գերեզմանին
մէջ՝ որն որ քարէ փորած էր. և գերեզմանին
61 դուռը մեծ քար մը գլտորցընելով գնաց։ Եւ հոն
էր Մարիամ Մագդաղենացին՝ և միւս Մարիամը՝
գերեզմանին դիմացը նստած։

62 Եւ հետևեալ օրը՝ որ ուրբաթէն ետև էր, քահա-
նայապետները ու փարիսեցիները ժողվուեցան Պի-

ա Ել. 26. 31։ 2 Մն. 3. 14։ Մար. 15. 38։ Ղու. 23. 45։
բ Հմր 36։ Մար. 15. 39։ Ղու. 23. 47։
գ Ղու. 8. 2, 3։
դ Մար. 15. 40։
ե Մար. 15. 42։ Ղու. 23. 50։ Յոհ. 19. 38։
զ Ես. 53. 9։

Digitized by Google

63 ղատոսին քովը, Ու ըսին. Տէր՝ կը յիշենք որ այն
մոլորեցուցիչը իր կենդանութեան ատենը կ'ըսէր,
64 թէ [ա] Երեք օրէն ետև յարութիւն կ'առնեմ։ Ուստի
հրամայէ որ մինչև երրորդ օրը գերեզմանին
զգուշութիւն ընեն. չըլլայ թէ իր աշակերտները
գիշերով գան՝ զանիկայ գողնան, և ժողովուրդին
ըսեն, թէ Մեռելներէն յարութիւն առաւ. ու ետ-
65 քի մոլորութիւնը առջինէն գէշ ըլլայ։ Պիղատոս
անոնց ըսաւ. Դուք ունիք պահապան զինուորներ.
գացէք՝ զգուշութիւն ըրէք ինչպէս որ գիտէք։
66 Անոնք ալ գացին գերեզմանին զգուշութիւն ըրին,
[բ] քարը կնքելով ու պահապան զինուորներ դնելով։

ԳԼ. ԻԸ

1 Հրեշտակը կ'աւետէ կանանց Քրիստոսի յարութիւնը։ 9 Քրիստոս ինքը կ'երևնայ անոնց։ 11 Քահանայապետները ստակ կու տան զինուորներուն որ ըսեն թէ անիկայ իր գերեզմանէն գողցուեցաւ։ 16 Քրիստոս իր աշակերտներուն կ'երևնայ, 19 և կը խրկէ զանոնք բոլոր հեթանոսները աշակերտելու և մկրտելու։

1 Եւ շաբաթ [գ] գիշերը՝ որ մէկշաբթին կը լուսնար,
եկաւ Մարիամ Մագդաղենացին, [դ] ու միւս
2 Մարիամը՝ գերեզմանը տեսնելու։ Եւ ահա մեծ
երկրաշարժ մը եղաւ. ինչու որ Տէրոջը [ե] հրեշտակը
երկինքէն իջնելով, գնաց դռնէն մէկդի գլտորցուց
3 քարը, ու անոր վրայ նստաւ։ [զ] Եւ անոր տեսքը
փայլակի պէս էր, ու անոր հանդերձները ձիւնի
4 պէս ճերմակ։ Եւ անոր վախէն պահապանները
5 խռովեցան, ու մեռածի պէս եղան։ Պատասխան

ա Գլ. 16. 21։ 17. 22։ 20. 19։ 26. 61։ Մար. 8. 31։ 10. 34։ Ղու. 9. 22։ 18. 33։ 24. 6, 7։ Յով. 2. 19։
բ Դան. 6. 17։
գ Մար. 16. 1։ Ղու. 24. 1։ Յով. 20. 1։
դ Գլ. 27. 56։
ե Տես Մար. 16. 5։ Ղու. 24. 4։ Յով. 20. 12։
զ Դան. 10. 6։

Digitized by Google

տուաւ հրեշտակը՝ ու ըսաւ կիներուն․ Դուք մի՛
վախնաք․ քանզի գիտեմ որ կը փնտռէք Յիսուսը՝
6 որ խաչուեցաւ․ Հոս չէ՛, ինչու որ յարու-
թիւն առաւ, –ինչպէս որ ըսաւ․ եկէ՛ք տեսէք ան
7 տեղը՝ ուր որ Տէրը պառկած էր։ Եւ շուտ մը գա-
ցէ՛ք անոր աշակերտներուն ըսէք, թէ անիկայ մեռել-
ներէն յարութիւն առաւ․ և Ե ահա ձեզմէ առաջ
Գալիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք անիկայ․
8 ահա ձեզի զրուցեցի։ Եւ անոնք շուտ մը գերեզմա-
նէն ելան վախով ու մեծ ուրախութեամբ և կը
վազէին աշակերտներուն պատմելու։
9 Ու երբոր կ'երթային անոր աշակերտներուն պատ-
մելու, ահա Է Յիսուս անոնց դէմը ելաւ՝ ու ըսաւ․
Ողջո՜յն ձեզ։ Եւ անոնք մօտենալով՝ անոր ոտքերը
10 բռնեցին, ու երկրպագութիւն ըրին անոր։ Ան
ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց․ Մի՛ վախնաք, գացէ՛ք
Է իմ եղբայրներուս ըսէք՝ որ Գալիլեա երթան, ու
հոն զիս պիտի տեսնեն։
11 Երբոր անոնք կ'երթային՝ ահա պահապան զինուոր-
ներէն մէկ քանին քաղաքը եկան, ու քահանայա-
12 պետներուն պատմեցին բոլոր եղած բաները։ Եւ
անոնք ծերերուն հետ մէկտեղ ժողվուելով՝ ու խոր-
հուրդ ընելով՝ շատ ստակ տուին զինուորներուն,
13 Ու ըսին․ Ըսէք, թէ Անոր աշակերտները գիշերով
եկան անիկայ գողցան՝ երբոր մենք կը քնանայինք։
14 Եւ թէ որ աս բանը կուսակալին ականջը հասնի,
մենք անիկայ կը հաճեցընենք, և ձեզ *ապահով
15 կ'ընենք։ Անոնք ալ ստակը առին՝ ու սորվածնուն
պէս ըրին․ և աս ձայնը Հրէից մէջ տարածուեցաւ
մինչև աս օրս։

– Գլ. 12. 40։ 16. 21։ 17. 22։ 20. 19։
Ե Գլ. 26. 32։ Մար. 16. 7։
Է Տես Մար. 16. 9։ Յով. 20. 14։
Է Տես Յով. 20. 17։ Հռով. 8. 29։ Եբր. 2. 11։
* Յուն. անհոգ։

Digitized by Google

16 Իսկ տասնըմէկ աշակերտները գացին Գալիլեա
17 ան լեռը՝ ուր որ Յիսուս իրենց որոշեր էր: Ու
երբոր զանիկայ տեսան, երկրպագութիւն ըրին
18 անոր, բայց ոմանք տարակուսեցան: Եւ Յիսուս
մօտենալով՝ խօսեցաւ անոնց ու ըսաւ. Ամէն
իշխանութիւն ինծի տրուեցաւ երկինքի ու երկրի
19 մէջ: Ուրեմն գացէք բոլոր ազգերը աշակերտե-
ցէք. մկրտեցէք զանոնք յանուն Հօր և Որդւոյ և
20 Հոգւոյն Սրբոյ. Սորվեցուցէք անոնց որ ան
ամէն բաները պահեն՝ ինչ որ ես ձեզի պատուիրեցի.
և ահա ամէն օր ես ձեզի հետ եմ մինչև աշխարհիս
վերջը:

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յովհաննէս մկրտչին պաշտօնը: 9 Յիսուս կը մկրտուի. 12 կը փորձուի. 14 կը քարոզէ. 16 իրեն հետեւելու կը կանչէ Պետրոսը, Անդրէասը, Յակոբոսը և Յովհաննէսը. 23 կը բժշկէ դիւահար մը, 29 Պետրոսին զոքանչը, 32 ու շատ հիւանդներ, 41 և կը մաքրէ բորոտը:

1 ա Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսի աւետա-
2 րանին սկիզբը: Ինչպէս որ մարգարէից մէջ

ա Գղ. 26. 32: Հռմ 7:
բ Գան. 7. 13, 14: Գղ. 11. 27: 16. 28: Ղուկ. 1. 32: 10. 22: Յոհ. 3. 35: 5. 22: 13. 3: 17. 2: Գործ. 2. 36: Հռով. 14. 9: 1 Կոր. 15. 27: Եփես. 1. 10, 21: Փիլ. 2. 9, 10: Եբր. 1. 2: 2. 8: 1 Պետ. 3. 22: Յայտ 17. 14:
գ Մար. 16. 15:
դ Եսա. 52. 10: Ղուկ. 24. 47: Գործ. 2. 38, 39: Հռով. 10. 18: Կող. 1. 23:
ե Գործ. 2. 42:
զ Մատ. 14. 33: Ղուկ. 1. 35: Յոհ. 1. 34:

Digitized by Google

գրուած է. ա Ահա ես իմ դեսպանս կը ղրկեմ քու
երեսիդ առջեւէն, որ քու ճամբադ պիտի պատրաստէ
3 քու առջեւդ: բ Անապատի մէջ կանչողին ձայնը.
Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք, անոր շաւիղները
4 շիտկեցէք. գ Յովհաննէս անապատին մէջ կը մկըր-
տէր, և ապաշխարութեան մկրտութիւն կը քարոզէր՝
5 մեղքերու թողութեան համար: դ Եւ բոլոր Հրէաս-
տանի երկիրը՝ ու Երուսաղէմացիք կ'երթային
անոր, ու ամէնքը կը մկրտուէին անկէ Յորդանան
6 գետին մէջ՝ մեղքերնին խոստովանելով: Եւ Յով-
հաննէս հագեր էր ե ուղտի մազ, և իր մէջքը կաշիէ
գօտի. ու իր կերակուրը զ մարախ ու վայրենի մեղր
7 էր: Եւ կը քարոզէր ու կ'ըսէր. է Իմ ետեւէս ինծմէ
զօրաւորը կու գայ, որ ես արժանի չեմ ծռելու՝ ու
8 անոր կօշիկներուն կապերը արձըկելու: ը Ես ձեզ
ջրով մկրտեցի, բայց անիկայ ձեզ թ Սուրբ Հոգիով
պիտի մկրտէ:
9 ժ Եւ եղաւ որ՝ այն օրերը Յիսուս Գալիլեայի
Նազարեթէն եկաւ, ու Յովհաննէսէն մկրտուե-
10 ցաւ Յորդանանու մէջ: ի Եւ շուտ մը ջուրէն
ելլելուն պէս՝ երկինքը բացուած տեսաւ, և Հոգին
11 աղաւնիի պէս՝ որ իր վրայ կ'իջնէր: Եւ ձայն
մը եկաւ երկինքէն՝ որ կ'ըսէր. լ Դուն ես իմ սիրելի
Որդիս, որուն հաւներ եմ:
12 խ Եւ շուտ մը Հոգին անապատը հանեց զանիկայ:

ա Մաղ. 3. 1: Մատ. 11. 10:
Ղուկ. 7. 27:
բ Եսա. 40. 3: Մատ. 3. 3:
Ղուկ. 3. 4: Յովհ. 1. 15, 23:
գ Մատ. 3. 1: Ղուկ. 3. 3:
Յովհ. 3. 23:
դ Մատ. 3. 5:
ե Մատ. 3. 4:
զ Ղև. 11. 22:
է Մատ. 3. 11: Յովհ. 1. 27:
Գործ. 13. 25:
ը Գործ. 1. 5: 11. 16: 19. 4:
թ Եսա. 44. 3: Յովէլ. 2. 28:
Գործ. 2. 4: 10. 45: 11. 15,
16: 1 Կոր. 12. 13:
ժ Մատ. 3. 13: Ղուկ. 3. 21:
ի Մատ. 3. 16: Յովհ. 1. 32:
լ Սաղ. 2. 7: Մատ. 3. 17:
Գղ. 9. 6:
խ Մատ. 4. 1: Ղուկ. 4. 1:

Digitized by Google

13 Ու քառասուն օր հոն էր անապատին մէջ՝ Սատանայէն
փորձուած. և գազաններուն հետ էր, [ա] ու հրեշտակ-
ները իրեն սպասաւորութիւն կ'ընէին:
14 [բ] Եւ Յովհաննէսին մատնուելէն ետև՝ Յիսուս
Գալիլեա եկաւ, [գ] Աստուծոյ արքայութեան աւե-
15 տարանը կը քարոզէր՝ ու կ'ըսէր, Թէ [դ] ժամանակը
լրացած է, և [ե] Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտե-
ցած է. ապաշխարեցէք՝ ու աւետարանին հաւա-
տացէք:
16 [զ] Երբոր Գալիլեացւոց ծովուն քովերը կը պտը-
տէր, տեսաւ Սիմոնը՝ ու Սիմոնին եղբայրը Անդ-
րէասը՝ ծովը ուռկան ձգած, ինչու որ ձկնորս էին:
17 Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Իմ ետևէս եկէք, ու ես
18 ձեզ ընեմ որ մարդու որսորդ ըլլաք: Անոնք ալ
շուտ մը իրենց [է] ուռկանները թողուցին, ու անոր
19 ետևէն գացին: [ը] Եւ անկէ քիչ մը առաջ երթալով՝
տեսաւ Զեբեդեան Յակոբոսը ու անոր եղբայրը
Յովհաննէսը, որ անոնք ալ նաւին մէջ ուռկանները
20 կը կարկըտէին. Եւ շուտ մը զանոնք կանչեց.
անոնք ալ իրենց հայրը Զեբեդէոսը վարձկաններուն
հետ նաւին մէջ ձգելով, անոր ետևէն գացին:
21 [թ] Ու մտան Կափառնայում. և իսկոյն շաբաթ օրը
22 ժողովարանը մտնելով՝ կը սորվեցընէր: Եւ [ժ] կը
զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ, ինչու
որ իշխանութիւն ունեցողի մը պէս կը սորվեցընէր
23 անոնց, ու չէ թէ դպիրներուն պէս: [ի] Եւ անոնց
ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ պիղծ ոգի
24 ունէր իր ներսի դին, որ աղաղակեց՝ ըսելով. Թող

ա Մատ. 4. 11:
բ Մատ. 4. 12:
գ Մատ. 4. 23:
դ Դան. 9. 25: Գաղ. 4. 4: Եփես. 1. 10:
ե Մատ. 3. 2: 4. 17:
զ Մատ. 4. 18: Ղու. 5. 4:
է Մատ. 19. 27: Ղու. 5. 11:
ը Մատ. 4. 21:
թ Մատ. 4. 13: Ղու. 4. 31:
ժ Մատ. 7. 28:
ի Ղու. 4. 33:

Digitized by Google

տուր, [ա]դուն մեզի հետ ի՞նչ բան ունիս՝ Յիսուս
[բ]Նազովրեցի. միթէ մեզ կորսնցընելո՞ւ եկար.
25 գիտեմ՝ քեզ՝ ով ես, Աստուծոյ Սուրբը: Եւ Յիսուս
սաստեց անոր՝ ըսելով. Պապանձէ՛ ու ել ատկէ:
26 Եւ պիղծ ոգին [գ]սաստիկ ցնցեց զանիկայ, ու մեծ
27 ձայնով մը աղաղակեց, ու անկէ ելաւ: Եւ ամէնքը
զարմացան, անանկ որ իրարու հարցուփորձ կ'ընէին՝
ու կ'ըսէին. Աս ի՞նչ է. ի՞նչ նոր վարդապետու-
թիւն է աս, որ իշխանութեամբ պիղծ ոգիներուն
28 ալ կը հրամայէ, ու իրեն կը հնազանդին: Եւ շուտ
մը իր համբաւը Գալիլեացւոց ամէն կողմերը ելաւ:
29 [դ]Եւ շուտ մը ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնին ու
Անդրէասին տունը մտան՝ Յակոբոսին և Յովհան-
30 նէսին հետ: Ու Սիմոնին զոքանչը ջերմէ բռնուած
պառկած էր, և շուտ մը անոր համար ըսին իրեն:
31 Ու Յիսուս մօտեցաւ անոր ձեռքէն բռնեց՝ վերցուց
անիկայ. և իսկոյն ջերմը թող տուաւ զանիկայ, ու
անանց սպասաւորութիւն կ'ընէր:
32 [ե]Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ արեգակին մտած
ատենը, բոլոր հիւանդները և դիւահարները իրեն
33 կը բերէին: Ու բոլոր քաղաքը դուռը ժողվուեր
34 էր: Եւ շատ հիւանդներ կերպ կերպ ցաւերէն
բժշկեց, ու շատ դևեր հանեց. ու դևերուն խօսիլ
չէր տար, ինչու որ զինքը կը ճանչնային:
35 [է]Եւ առաւօտուն շատ կանուխ ելլելով դեռ չը-
լուսցած՝ ելաւ ու գնաց անապատ տեղ մը, և հոն
36 աղօթք կ'ընէր: Ու Սիմոն և իր հետը եղողները
37 գացին անոր ետևէն: Ու երբոր գտան զանիկայ՝
38 ըսին անոր, Թէ Ամէնը քեզ կը փնտռեն: Եւ ըսաւ

ա Մատ. 8. 29:
բ Հմր 34:
գ Գլ. 9. 19:
դ Մատ. 8. 14: Ղու. 4. 38:
ե Մատ. 8. 16: Ղու. 4. 41:
զ Գլ. 3. 12: Ղու. 4. 42:
Տես Գոր. 16. 17, 18:
է Ղու. 4. 43:

Digitized by Google

անոնց. [ա]Եկէ՛ք երթանք մերձակայ գիւղաքաղաք-
ները, որ հոն ալ քարոզեմ. քանզի [բ]ատ բանիս հա-
39 մար ելեր եմ: [գ]Եւ անոնց ժողովարաններուն
մէջը կը քարոզէր բոլոր Գալիլեայի մէջ, ու դեւեր
կը հանէր:
40 [դ]Անէկ բորոտ մը եկաւ անոր՝ կ'աղաչէր, ծունկ
կը չոքէր՝ ու կ'ըսէր անոր. Թէ որ ուզես, կրնաս
41 զիս մաքրել: Եւ Յիսուս խղճալով՝ ձեռքը երկըն-
ցուց, դպաւ անոր՝ ու ըսաւ անոր. Կ'ուզեմ՝
42 մաքրուէ՛: Ու երբոր ատ ըսաւ անոր, շուտ մը բորո-
43 տութիւնը անկէ գնաց, ու մաքրուեցաւ: Եւ
սաստիկ պատուէր տալով անոր՝ շուտ մը դուրս
44 հանեց անիկայ, ու ըսաւ անոր. Զգո՛յշ կեցիր՝
մէկուն բան մը չըսես. հապա գնա՛ քեզ քահանային
ցուցո՛ւր, և տո՛ւր քու մաքրուելուդ ընծան, [ե]որ
Մովսէս պատուիրեց՝ անոնց վկայութիւն ըլլալու
45 համար: [զ]Բայց անիկայ ելլելով՝ սկսաւ շատ հրա-
տարակել, ու բանը տարածել, անանկ որ՝ ալ ինքը
չէր կրնար յայտնի կերպով քաղաք մը մտնել. հապա
դուրսը անապատ տեղուանք էր, [է]և ամէն կողմերէն
իրեն կու գային:

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոս կը բժշկէ անդամալոյծ մը. 14 իրեն հետեւելու կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը. 15 մաքսաւորներու ու մեղաւորներու հետ հաց կ'ուտէ. 18 կ'արդարացընէ իր աշակերտներուն ծոմ չպահելը, 23 և շաբաթ օրը ցորենի հասկեր փրցընել ուտելը:

1 [ը]Եւ նորէն Կափառնայում մտաւ քանի մը օրէն
2 ետև. Ու լսուեցաւ որ անիկայ տան մէջ է. և

ա Ղու. 4. 44:
բ Եսա. 61. 1: Յով. 16. 28: 17. 4:
գ Մատ. 4. 23: Ղու. 4. 45:
դ Մատ. 8. 2: Ղու. 5. 12:
ե Ղև. 14. 3, 4, 10: Ղու. 5. 14:
զ Ղու. 5. 15:
է Գր. 2. 13:
ը Մատ. 9. 1: Ղու. 5. 18:

Digitized by Google

շուտով շատ մարդիկ ժողվուեցան, անանկ որ՝ այլ
տեղ չկար, ո՛չ ալ դրանը քովերը. ու կը խօսէր
3 անոնց Աստուծոյ խօսքը: Եւ կու գային իրեն՝
չորս մարդով վերցուած անդամալոյծ մը կը բերէին:
4 Ու երբոր բազմութենէն չէին կրնար անոր մօտենալ,
քակեցին տանը յարկը՝ ուր որ Յիսուս էր, ու ծակ
մը բանալով՝ վար իջեցուցին մահիճը՝ որուն վրայ
5 պառկած էր անդամալոյծը: Եւ Յիսուս անոնց
հաւատքը տեսնելով՝ ըսաւ անդամալուծին. Ո՛ր-
6 դեակ՝ քու մեղքերդ քեզի ներուած են: Ու դպիր-
ներէն մէկ քանիները կային՝ որ հոն նստեր էին, և
7 իրենց սրտերուն մէջ կը խորհէին՝ ըսելով. Ինչո՞ւ
համար ասիկայ ասանկ հայհոյութիւններ կը խօսի.
[ա] ո՞վ կրնայ մեղաց թողութիւն տալ, բայց միայն
8 Աստուած: Եւ [բ] Յիսուս իսկոյն իմանալով իր
հոգիին մէջ՝ որ անոնք այնպէս կը խորհին մէջերնին,
ըսաւ անոնց. Աս ի՞նչ կը խորհիք սրտերնուդ մէջ:
9 [գ] Ո՞ր աւելի դիւրին է, անդամալուծին ըսել՝ Քու
մեղքերդ ներուած են, թէ ըսել. Ելի՛ր, մահիճդ
10 ա՛ռ ու քալէ: Բայց որպէս զի գիտնաք՝ թէ Որդին
մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ մեղքերու
11 թողութիւն տալու, (ըսաւ անդամալուծին,) Քեզի
12 կ'ըսեմ, Ելի՛ր մահիճդ ա՛ռ ու տունդ գնա՛: Ան
ալ շուտ մը ելաւ, և իր մահիճը առնելով՝ ամենուն
առջևը դուրս ելաւ, անանկ որ ամէնքը ապշած
մնացին, և փառք տուին Աստուծոյ՝ ու ըսին, Թէ
Ասանկ բան մը ամենևին տեսած չենք:
13 [դ] Եւ ելաւ նորէն ծովեզերքը, ու բոլոր ժողո-
վուրդը իրեն կու գային, և կը սորվեցընէր անոնց:
14 [ե] Ու երբոր կ'անցնէր, տեսաւ Ղևի Ալփէոսեանը,

ա Յոբ. 14. 4: Ես. 43. 25:
բ Մատ. 9. 4:
գ Մատ. 9. 5:
դ Մատ. 9. 9:
ե Մատ. 9. 9: Ղու. 5. 27:

Digitized by Google

որ մաքս ընդունելու տեղը նստեր էր․ ու ըսաւ անոր․
Եկո՛ւր իմ ետեւէս․ ան ալ ելաւ անոր ետեւէն գնաց։
15 ա Ու եղաւ որ երբոր սեղան նստած էր անոր տանը
մէջ, շատ մաքսաւորներ ու մեղաւորներ ալ սեղան
նստած էին Յիսուսի հետ ու անոր աշակերտներուն
հետ․ քանզի շատուոր էին, ու անոր ետեւէն գացին։
16 Եւ դպիրները ու փարիսեցիները երբոր տեսան՝ թէ
անիկայ մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ
կ'ուտէ, ըսին անոր աշակերտներուն․ Ինչո՞ւ հա-
մար մաքսաւորներուն ու մեղաւորներուն հետ կ'ուտէ
17 ու կը խմէ։ Եւ Յիսուս երբոր լսեց, ըսաւ անոնց․
բ Ողջերուն բժիշկ պէտք չէ, հապա հիւանդ-
ներուն. ես արդարները կանչելու չեկայ, հապա
մեղաւորները։
18 գ Եւ Յովհաննէսին աշակերտները ու փարի-
սեցիները ծոմ կը պահէին․ և եկան ու ըսին անոր․
Ինչո՞ւ Յովհաննէսին ու փարիսեցիներուն աշա-
կերտները ծոմ կը պահեն, ու քու աշակերտներդ
19 ծոմ չեն պահեր։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց․ Միթէ
կարելի՞ է որ հարսնիքին տղաքը՝ քանի որ փեսան
իրենց հետն է, ծոմ պահեն․ որչափ ժամանակ որ
փեսան իրենց հետը ունին, կարելի չէ ծոմ պահել։
20 Բայց օրեր պիտի գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ
21 վերցուի, հապա ան օրը ծոմ պիտի պահեն։ Մէկը
կարկըտան չձգեր նոր լաթի կտոր մը հին հանդերձի
վրայ․ թէ չէ՝ ան նորը որ անոր լրութեանը համար
դրուած էր, հինէն կ'առնէ, ու պատառուածքը ալ
22 աւելի գէշ կ'ըլլայ․ Ո՛չ ալ մէկը նոր գինին հին
տիկերու մէջ կը դնէ․ եթէ ոչ՝ նոր գինին տիկերը կը

ա Մատ. 9. 10։
բ Մատ. 9. 12, 13։ 18. 11։
Ղու. 5. 31, 32։ 19. 10։
1 Տիմ. 1. 15։
գ Մատ. 9. 14։ Ղու. 5. 33։

Digitized by Google

պատռէ, ու գինին կը թափի, և տիկերը կը կորնչին,
հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ դնելու է։
23 ա Ու եղաւ որ շաբաթ օրը ինքը արտերուն մէջէն
կ՚անցնէր, և իր աշակերտները որ կ՚երթային,
24 սկսան բ ցորենի հասկեր փրցընել։ Ու փարիսեցիները
ըսին իրեն. Ահա՛ շաբաթ օրը ի՞նչ կ՚ընեն, որ
25 արժան չէ։ Ինքն ալ անոնց ըսաւ. Բնաւ չէ՞ք
կարդացեր դուք գ Դաւիթին ըրածը՝ երբոր պէտք
ունեցաւ, և անօթեցաւ ինքը՝ ու անոնք որ իր հետն
26 էին. Ինչպէս մտաւ Աստուծոյ տունը Աբիաթար
քահանայապետին օրովը, և առաջաւորութեան
հացերը կերաւ, ու տուաւ անոնց ալ՝ որ իր հետն
էին. դ որ մէկու մը օրինաւոր չէ ուտել, բայց միայն
27 քահանաներուն։ Եւ ըսաւ անոնց. Շաբաթը
մարդուն համար եղաւ, ու չէ թէ մարդը շաբաթին
28 համար։ Ուրեմն ե Որդին մարդոյ շաբաթին ալ
տէրն է։

ԳԼ. Գ.

1 Քրիստոս կը բժշկէ ձեռքը չորցած մարդը, 10 և ուրիշ շատ ցաւագարներ. 11 պիղծ ոգիները կը յանդիմանէ. 13 իր տասնըերկու առաքեալները կ՚ընտրէ. 22 փաստով կը ցուցընէ որ անոնց ըրածը՝ թէ ինքը Բէեղզեբուղով դեւեր կը հանէ, հայհոյութիւն է. 31 և կ՚իմացընէ թէ որո՛նք են իր եղբայրը քոյրը և մայրը։

1 Եւ նորէն ժողովարանը մտաւ. ու հոն մարդ
2 մը կար, որուն ձեռքը չորցած էր։ Եւ իրեն
կը սպասէին՝ թէ արդեօք շաբաթ օրը զանիկայ
պիտի բժշկէ՞, որ իր վրայով ամբաստանութիւն
3 ընեն։ Եւ ինքը ձեռքը չորցած մարդուն ըսաւ.
4 Ելի՛ր մէջտեղը կայնէ՛։ Ու ըսաւ անոնց. Շաբաթ

ա Մատ. 12. 1։ Ղուկ. 6. 1։
բ 2 Օր. 23. 25։
գ 1 Թագ. 21. 6։
դ Ել. 29. 32, 33։ Ղև. 24. 9։
ե Մատ. 12. 8։
զ Մատ. 12. 9։ Ղուկ. 6. 6։

Digitized by Google

օրը բարի՞ք ընել արժան է, թէ չարիք ընել. հոգի
մը ապրեցընե՞լ, թէ մեռցընել. բայց անոնք լուռ
5 կեցան։ Եւ Յիսուս բարկութեամբ շուրջանակի
անոնց վրայ նայելով՝ անոնց սրտերուն կուրութեանը
համար տրտմած, ըսաւ այն մարդուն. Ձեռքդ
երկընցո՛ւր. ան ալ երկընցուց, և անոր ձեռքը
6 * ողջացաւ։ ա Ու փարիսեցիները բ Հերովդէսեան-
ներուն հետ մէկտեղ շուտ մը դուրս ելլելով, անոր
դէմ խորհուրդ կ'ընէին՝ թէ ինչպէս կորսընցընեն
անիկայ։
7 Բայց Յիսուս իր աշակերտներուն հետը ծովեզեր-
քը գնաց. և շատ բազմութիւն անոր ետևէն գացին
8 Գալիլեայէն, ու գ Հրէաստանէն, Եւ Երուսաղեմէն,
ու Եդովմէն և Յորդանանու անդիի կողմէն, ու
անոնք որ Տիւրոսի ու Սիդոնի շրջակայ տեղերէն
էին, շատ բազմութիւն երբոր լսեցին ինչ որ կ'ընէր,
9 իրեն եկան։ Եւ իր աշակերտներուն ըսաւ որ
նաւակ մը պատրաստ կենայ իրեն համար՝ ժողովուր-
դին բազմութեանը պատճառաւ, որ զինքը չնեղեն։
10 Քանզի շատերը բժշկեց, անանկ որ ցաւ ունեցող-
11 ները վրան կը դիզուէին որ իրեն դպչին։ դ Եւ
պիղծ ոգիները երբոր զինքը կը տեսնէին, կ'իյնային
12 իր առջևը, կը կանչուըտէին ու կ'ըսէին. ե Դուն
ես Աստուծոյ Որդին. և զ ինքը սաստիկ կը յանդի-
մանէր զանոնք, որ զինքը չյայտնեն։
13 է Եւ լեռը ելլելով, իր ուզածները իրեն կանչեց.
14 ու գացին անոր քովը։ Եւ տասուերկու հոգի
որոշեց, որ իր հետը ըլլան, և որ անոնք խրկէ
15 քարոզել, Ու իշխանութիւն ունենալ ցաւերը

* Ոմանք ողջացաւ՝ մէկալին պէս։
ա Մատ. 12. 14։
բ Մատ. 22. 16։
գ Ղու. 6. 17։
դ Վր. 1. 23, 24։ Ղու. 4. 42։
ե Մատ. 14. 33։ Վր. 1. 1։
զ Վր. 1. 25, 34։ Մատ. 12. 16։
է Մատ. 10. 1։ Ղու. 6. 12։ 9. 1։

Digitized by Google

16 բժշկելու, և դևերը հանելու: Ու Սիմոնին [ա] անունը
17 Պետրոս դրաւ. Եւ Զեբեդեան Յակոբոսին՝ ու
Յակոբոսին եղբօրը Յովհաննէսին՝ անոնց անուն-
ները Բանէրգէս դրաւ, որ ըսել է՝ Որդիք որոտման.
18 Եւ Անդրէասը, ու Փիլիպպոսը, և Բարթուղիմէոսը,
ու Մատթէոսը, և Թովմասը, ու Ալփէոսեան
Յակոբոսը, և Թադէոսը, ու Սիմոն Կանանացին.
19 Եւ Յուդա Իսկարիովտացին, որ նաև մատնեց
զանիկայ:
20 Տուն մը եկան, և նորէն ժողովուրդը ժողվուեցաւ,
[բ] այնանկ որ հաց ուտելու ալ ժամանակ չկրցան
21 գտնել: Ու երբոր իրեններները լսեցին, ելան որ զինքը
22 բռնեն, [գ] քանզի կ'ըսէին թէ խելըռած է: Եւ ան
դպիրները որ Երուսաղեմէն իջեր էին, կ'ըսէին,
թէ [դ] Անոր ներսի դին Բէեղզեբուղ կայ, և դևերուն
23 իշխանովը դևերը կը հանէ: [ե] Եւ իրեն կանչելով
զանոնք, առակներով կ'ըսէր անոնց. Ինչպէս
24 կրնայ Սատանան Սատանայ հանել: Ու թէ որ մէկ
թագաւորութիւն մը իրեն դէմ բաժնուի, ան թա-
25 գաւորութիւնը չկրնար կենալ: Եւ թէ որ տուն
մը իրեն դէմ բաժնուի, ան տունը չկրնար կենալ,
26 Ու թէ որ Սատանան իրեն դէմ ելաւ՝ ու բաժնուած
է, անիկայ չկրնար կենալ, հապա անոր վերջը
27 հասած է: [զ] Մէկը չկրնար զօրաւոր մարդու մը
տունը մտնելով՝ անոր կարասիները յափշտակել,
թէ որ առաջ ան զօրաւոր մարդը չկապէ, ու ետքը
28 անոր տունը կողոպտէ: [է] Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի,
որ Ամէն մեղքերը պիտի ներուին մարդոց որդինե-
րուն, և հայհոյութիւնները՝ որչափ որ հայհոյեն.

ա Յով. 1. 42:
բ Գլ. 6. 31:
գ Յով. 7. 5: 10. 20:
դ Մատ. 9. 34: 10. 25: Ղու. 11. 15: Յով. 7. 20: 8. 48, 52: 10. 22:
ե Մատ. 12. 25:
զ Ես. 49. 24: Մատ, 12. 29:
է Մատ. 12. 31: Ղու. 12. 10: 1 Յով. 5. 16:

Digitized by Google

29 Բայց ով որ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ հայհոյէ, յաւի-
տեան թողութիւն պիտի չունենայ. հապա յաւիտե-
նական դատաստանի պարտաւոր պիտի ըլլայ.
30 Վասն զի կ'ըսէին, թէ Պիղծ ոգի կայ անոր ներսի-
դին:
31 ա Ետքը անոր մայրը ու եղբայրները եկան, և
դուրսը կայնելով՝ մարդ խրկեցին ու կը կանչէին
32 զանիկայ: Եւ ժողովուրդը անոր բոլորտիքը նստեր
էր. ու իրեն ըսին թէ, Ահա քու մայրդ ու եղբայր-
33 ներդ դուրսը կայներ են՝ քեզ կ'ուզեն: Եւ անիկայ
պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Ո՞վ է իմ
34 մայրս՝ կամ եղբայրներս: Եւ իր բոլորտիքը նստող-
ներուն նայելով՝ ըսաւ. Ահա իմ մայրս ու իմ
35 եղբայրներս. Վասն զի ով որ Աստուծոյ կամքը կը
կատարէ, անիկայ է իմ եղբայրս և քոյրս ու մայրս:

ԳԼ. Դ

1 Սերմնացանին առակը, 14 և ան առակին մեկնութիւնը: 21 Մենք պարտաւոր ենք մեր գիտութեան լոյսը ուրիշներուն ալ հաղորդելու: 26 Ծածուկ աճեցող սերմին, 30 և մանանեխի հատին առակը: 35 Քրիստոս կը հանդարտեցնէ ծովուն ալէ-կոծութիւնը:

1 ե Դարձեալ սկսաւ սորվեցընել ծովեզերքին վրայ.
և շատ ժողովուրդ անոր քովը ժողվուեցաւ,
անանկ որ՝ ինքը նաւը մտաւ, ու նստաւ ծովուն
վրայ. և բոլոր ժողովուրդը ցամաքը ծովուն եզերքն
2 էր: Եւ անոնց շատ բաներ կը սորվեցընէր առակ-
ներով, զ ու կ'ըսէր անոնց իր վարդապետութեանը
3 մէջ. Լսեցէք՝ ահա սերմ ցանողը ելաւ որ սերմ
4 ցանէ: Եւ երբոր կը ցանէր, մէկ քանին ճամբուն
քովը ինկաւ, և թռչունները եկան ու կերան զանիկայ:

ա Մատ. 12. 46: Ղու. 8. 19: | զ Գլ. 12. 38:
ե Մատ. 13. 1: Ղու. 8. 4:

Digitized by Google

5 Եւ ուրիշը ինկաւ ապառաժուտ տեղի վրայ, ուր որ
շատ հող չկար. և շուտ մը բուսաւ, հողը խորուն-
6 կութիւն չունենալուն համար. Արեգակն արևուն
ծագած ատենը՝ այրեցաւ, ու արմատ չունենալուն
7 համար չորցաւ: Եւ ուրիշը ինկաւ փուշերու մէջ,
և փուշերը ելան՝ ու խեղդեցին զանիկայ, ու պտուղ
8 չտուաւ: Եւ ուրիշը ինկաւ աղէկ հողի մէջ, ա ու
ելաւ մեծցաւ, և պտուղ կու տար. և կը բերէր
մէկուն տեղը երեսուն, ու մէկուն տեղը վաթսուն,
9 և մէկուն տեղը հարիւր: Ու կ'ըսէր. Ան որ լսելու
ականջ ունի, թող լսէ:
10 բ Ու երբոր առանձին էր, իր քովը եղողները՝
տասուերկուքին հետ մէկտեղ՝ հարցուցին իրեն ան
11 առակը: Եւ ըսաւ անոնց. Ձեզի տրուած է գիտնալ
Աստուծոյ թագաւորութեանը խորհուրդը, բայց
գ անոնց՝ որ դուրսն են, ամէն բան առակներով
12 կ'ըլլայ. դ Որ տեսնելով տեսնեն՝ ու չտեսնեն, և
լսելով լսեն՝ ու չիմանան. որ չըլլայ թէ դարձի գան,
13 և իրենց մեղացը թողութիւն ըլլայ: Ու ըսաւ ա-
նոնց. Աս առակը չէ՞ք գիտեր. ուրեմն ի՞նչպէս
14 պիտի գիտնաք ամէն առակները: ե Սերմ ցանողը
15 խօսքը կը ցանէ: Եւ ճամբուն քովինները անոնք
են՝ որոնց մէջ խօսքը կը ցանուի. ու երբոր կը լսեն,
շուտ մը Սատանան կու գայ՝ և անոնց սրտերուն մէջ
16 ցանուած խօսքը կը հանէ: Նոյնպէս ալ ապառա-
ժուտ տեղերու վրայ ցանուածները անոնք են, որ
երբոր կը լսեն խօսքը՝ շուտ մը ուրախութեամբ
17 կ'ընդունին զանիկայ. Եւ իրենց մէջը արմատ չու-
նենալով՝ քիչ ժամանակ կը տևեն. ետքը երբոր

ա Յոհ. 15. 5: Կող. 1. 6:
բ Մատ. 13. 10: Ղուկ. 8. 9, Եւն:
գ 1 Կոր. 5. 12: Կող. 4. 5: 1 Թեսաղ. 4. 12: 1 Տիմ. 3. 7:
դ Եսա. 6. 9: Մատ. 13. 14: Ղուկ. 8. 10: Յոհ. 12. 40: Գործ. 28. 26: Հռովմ. 11. 8:
ե Մատ. 13. 19:

Digitized by Google

նեղութիւն կամ հալածանք ըլլայ խօսքին համար,
18 շուտ մը կը գայթակղին: Եւ փուշերուն մէջ ցանո-
19 ւածները անոնք են՝ որ երբ խօսքը կը լսեն, Աշխար-
հիս զբաղմունքները աու հարստութեան խաբէու-
թիւնները, և ուրիշ բաներուն ցանկութիւնները
մէջ մտնելով՝ խօսքը կը խեղդեն, ու կ՚ըլլայ ան-
20 պտուղ: Եւ աղէկ հողի մէջ ցանուածները անոնք են,
որ խօսքը կը լսեն՝ և կ՚ընդունին, ու պտուղ կու
տան՝ մէկուն տեղը երեսուն, և մէկուն տեղը վաթ-
սուն, ու մէկուն տեղը հարիւր:
21 բԵւ ըսաւ անոնց. Միթէ ճրագը գրուանին
կամ մահիճին տակը դրուելու համար կու գայ.
22 չէ՞ որ աշտանակին վրայ դրուելու համար: գԻնչու
որ ծածուկ բան մը չկայ, որ պիտի չյայտնուի. և
գաղտուկ բան մը չէ եղած՝ որ երևան պիտի չելլէ:
23 դԹէ որ մէկը լսելու ականջ ունի, թող լսէ:
24 Եւ ըսաւ անոնց. Նայեցէք ինչ կը լսէք. եԻնչ
չափով որ դուք կը չափէք, նոյն չափովը պիտի
չափուի ձեզի. և ձեզի՝ որ կը լսէք, պիտի աւելնայ:
25 Վասն զի զով որ ունի, անոր պիտի տրուի. և ով
որ չունի, ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի:
26 Եւ կ՚ըսէր. էԱստուծոյ թագաւորութիւնը ա-
սանկ է, որպէս թէ մէկ մարդ մը հողին մէջը սերմ
27 ձգէ, Ու քնանայ և արթըննայ գիշեր ու ցորեկ, և
սերմը բուսնի ու մեծնայ, ու ինքը չգիտեր թէ
28 ինչպէս: Վանզի հողը ինքիրմէն պտուղ կու տայ.
առաջ խոտը, ետքը հասկը, անկէ ետև լեցուն
29 ցորենը հասկին մէջ: Ու երբոր պտուղը հասուննայ,

ա 1 Տիմ. 6. 9, 17:
բ Մատ. 5. 15: Ղու. 8. 16: 11. 33:
գ Մատ. 10. 26: Ղու. 12. 2:
դ Մատ. 11. 15: Հմր 9:
ե Մատ. 7. 2: Ղու. 6. 38:
զ Մատ. 13. 12: 25. 29: Ղու. 8. 18: 19. 26:
է Մատ. 13. 24:

Digitized by Google

շուտ մը ա մանգաղը կը խրկէ, ինչու որ հունձքի
ատենը հասած է:
30 Եւ կ'ըսէր. Աստուծոյ թագաւորութիւնը ի՞նչ
բանի նմանցընենք, կամ ի՞նչ առակով անիկայ
31 բաղդատենք: Մանանեխի հատին նման է, որ
հողի մէջ ցանուած ատենը՝ երկրի վրայ եղած սերմե-
32 րուն ամենէն պզտիկն է. Ու երբոր ցանուի, կը
բուսնի, և ամէն լոտեղէններէն ալ մեծ կ'ըլլայ, ու
մեծ ճիւղեր կ'արձակէ, անանկ որ երկնից թռչուն-
ներուն հերիք կ'ըլլայ անոր շուքին տակը բնակելու:
33 գ Եւ ասանկ շատ առակներով կը խօսէր անոնց
34 հետ խօսքը որչափ որ կրնային մտիկ ընել. Ու
առանց առակի բան մը չէր խօսեր անոնց. բայց
առանձին իր աշակերտներուն կը մեկնէր ամէնը:
35 դ Եւ նոյն օրը երբոր իրիկուն կ'ըլլար, ըսաւ
36 անոնց. Եկէք ծովուն մէկալ կողմը անցնինք: Անոնք
ալ ժողովուրդը թող տալով՝ առին զինքը ինչպէս որ
էր նաւուն մէջ. և ուրիշ նաւակներ ալ կային անոր
37 հետ: Ու հովի մեծ փոթորիկ մը եղաւ, և ալիքները
նաւուն վրայ կու գային, անանկ որ գրեթէ լեցուն
38 էր: Ու ինքը նաւուն ետևի կողմը բարձի վրայ կը
քնանար. արթընցուցին զանիկայ՝ և կ'ըսէին անոր.
39 Վարդապետ՝ հոգդ չէ՞, որ կը կորսուինք: Ու
ելլելով՝ սաստեց հովին, և ծովուն ըսաւ. Դադարէ՝
լուռ կեցիր. ու հովը դադարեցաւ, և մեծ խաղա-
40 ղութիւն եղաւ: Ու ըսաւ անոնց. Ինչու՞ ասանկ
վախկոտ էք, ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հաւատք չունիք:
Եւ անոնք խիստ վախցան, ու կ'ըսէին իրարու.
Արդեօք ո՞վ է ասիկայ, որ հովը ու ծովը ասոր կը
հնազանդին:

ա Յայտ. 14, 15:
բ Մատ. 13. 31: Ղուկ. 13. 18: Գործ. 2. 41: 4. 4: 5. 14: 19. 20:
գ Մատ. 13. 34: Յովհ. 16. 12:
դ Մատ. 8. 18, 23: Ղուկ. 8. 22:

Digitized by Google

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս լէգէոն ունեցող մարդը կը բժշկէ. 13 և անկէ ելլող դեւերը խոզերուն մէջ կը մտնեն: 25 Քրիստոս կը բժշկէ արիւնահոս կնիկը, 35 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ:

1 Եւ —եկան ծովուն միւս կողմը *Գադարացւոց
2 երկիրը: Ու երբոր ինքը նաւէն ելաւ, գե-
րեզմաններէն ելած մարդ մը պատահեցաւ իրեն, որ
3 պիղծ ոգի ունէր. Որ անոր բնակած տեղն ալ
գերեզմաններուն մէջն էր. ու շղթայով ալ մէկը
4 չէր կրնար զանիկայ կապել. Որովհետեւ շատ ան-
գամ ոտնակապերով և շղթաներով կապուեր էր,
բայց անիկայ շղթաները կորեր, ու ոտնակա-
պերը կոտրտեր էր, և մէկը չէր կրնար զանիկայ
5 նուաճել. Եւ միշտ գիշեր ու ցորեկ †գերեզման-
ներուն մէջ ու լեռներուն մէջ՝՝ կը կանչուըռտէր,
6 ու իր մարմինը քարերով կը ճեղքռտէր: Երբոր
հեռուանց Յիսուսը տեսաւ, վազեց ու երկրպագու-
7 թիւն ըրաւ անոր, Եւ մեծ ձայնով մը աղաղակեց՝
ու ըսաւ. Դուն իմ հետս ինչ բան ունիս Յիսուս՝
Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ. քեզ Աստուծով կ'երդ-
8 մնցընեմ, զիս մի՛ տանջեր: (Քանզի կ'ըսէր անոր.
9 Պիղծ ոգի՛ ելի՛ր այս մարդէն:) Եւ անոր հարցուց
թէ՝ Անունդ ինչ է. ու ըսաւ անոր. Իմ անունս
10 Լէգէոն է, ինչու որ մենք շատուոր ենք: Եւ շատ
‡կ'աղաչէին անոր՝ որ զիրենք այն երկրէն դուրս
11 չխրկէ: Եւ հոն լեռանը մօտ խոզերու մեծ երամակ
12 մը կար՝ որ կ'արածուէին: Ու բոլոր դեւերը աղաչե-
ցին անոր՝ ու ըսին. Մեզ խոզերուն խրկէ, որ ա-
13 նոնց մէջը մտնենք: Եւ Յիսուս շուտ մը հրաման
տուաւ անոնց. ու երբոր պիղծ ոգիները ելան՝

— Մատ. 8. 28: Ղուկ. 8. 26:
* Ոմանք Գերգեսացւոց:
† Ոմանք լեռներուն մէջ ու գե-րեզմաններուն մէջ:
‡ Կամ կ'աղաչէր:

խոզերուն մէջը մտան. և երամակը գահավէժ տեղէն
ծովը վազեց, (երկու հազարի չափ կային,) ու
14 ծովուն մէջը խեղդուեցան։ Եւ խոզարածները փա-
խան, ու պատմեցին քաղաքը ու ագարակները. և
ժողովուրդը ելան տեսնելու՝ թէ ինչ բան է որ եղաւ։
15 Ու եկան Յիսուսին, և տեսան դիւահարը՝ որ լէգէոն
ունէր, որ հագուած ու խելքը վրան եկած նստեր
16 էր, ու վախցան։ Եւ անոնք որ տեսեր էին, պատմե-
ցին անոնց՝ թէ ինչ եղաւ դիւահարին. նաև խո-
17 զերուն վրայով։ [ա]Եւ սկսան աղաչել անոր, որ
18 իրենց սահմաններէն երթայ։ Ու երբոր անիկայ
նաւը մտաւ, [բ]դիւահարը կ'աղաչէր անոր՝ որ հետը
19 ըլլայ։ Եւ Յիսուս թող չտուաւ անոր. հապա
ըսաւ անոր. Գնա՛ քու տունդ քու ընտանիներուդ,
ու պատմէ՛ անոնց ինչ որ Տէրը քեզի ըրաւ, և ողոր-
20 մեցաւ քեզի։ Ան ալ գնաց, և սկսաւ Դեկապօլիսի
մէջ քարոզել ինչ որ Յիսուս իրեն ըրաւ. և ամէնը
կը զարմանային։
21 [գ]Ու երբոր Յիսուս նաւով նորէն ծովուն մէկալ
կողմը անցաւ, շատ բազմութիւն ժողվուեցաւ անոր
22 քովը, և ինք ծովեզերքն էր։ [դ]Եւ ահա ժողովր-
դապետներուն մէկը կու գար, որուն անունը Յայրոս
էր. ու երբոր տեսաւ զանիկայ, անոր ոտքը ինկաւ.
23 Եւ շատ կ'աղաչէր անոր՝ ու կ'ըսէր, թէ Աղջիկս
մեռնելու մօտ է, որ գաս անոր վրայ ձեռք դնես,
24 որպէս զի ազատի, ու ապրի։ Եւ գնաց անոր
հետ. ու շատ բազմութիւն իր ետևէն կ'երթային՝
ու կը նեղէին զինքը։
25 Եւ կնիկ մը՝ [ե]որ տասուերկու տարի արիւնի
26 տեղատուութեան մէջ էր, Ու խիստ վշտացած էր

ա Մատ. 8. 34։ Գործ. 16. 39։
բ Ղուկ. 8. 38։
գ Մատ. 9. 1։ Ղուկ. 8. 40։
դ Մատ. 9. 18։ Ղուկ. 8. 41։
ե Ղև. 15. 25։ Մատ. 9. 20։

Digitized by Google

շատ բժիշկներէն, և իր բոլոր ունեցածը վատներ
էր, ու օգուտ մը չէր գտեր, հապա ևս առաւել
27 զայրացեր էր, Երբոր Յիսուսին վրայով լսեց,
ետևէն եկաւ բազմութեանը մէջ, ու անոր հան–
28 դերձին դպաւ. Քանզի կ'ըսէր, Թէ որ միայն անոր
29 հանդերձներուն դպչիմ, պիտի բժշկուիմ: Եւ շուտ
մը իր արիւնին աղբիւրը ցամքեցաւ. ու իր մարմինին
30 մէջ իմացաւ՝ թէ տանջանքէն բժշկուեցաւ: Եւ
Յիսուս շուտ մը գիտնալով իր անձին մէջ ան [ա]զօրու–
թիւնը՝ որ իրմէն ելաւ, դարձաւ բազմութեանը մէջ՝
31 ու ըսաւ. Ո՞վ դպաւ իմ հանդերձներուս: Եւ իր
աշակերտները ըսին իրեն. Կը տեսնես որ բազմու–
թիւնը քեզ կը նեղէ, ու կ'ըսես թէ՝ Ո՞վ ինծի
32 դպաւ: Եւ իր բոլորտիքը կը նայէր որ աս բանը
33 ընողը տեսնէ: Ու կնիկը վախցաւ՝ ու դողաց, ինչու
որ գիտէր թէ իրեն ինչ եղաւ. և եկաւ՝ անոր առջևը
ինկաւ, ու բոլոր ճշմարտը շիտակ շիտակ զրուցեց
34 անոր: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Աղջիկ՝ [բ]քու
հաւատքդ քեզ բժշկեց. գնա խաղաղութեամբ, ու
բժշկուած եղիր քու տանջանքէդ:
35 [գ]Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր, ժողովրդապետին
տունէն մարդիկ եկան՝ ու ըսին, թէ Աղջիկդ մեռաւ,
36 ալ ինչո՞ւ վարդապետը կը յոգնեցընես: Իսկ Յի–
սուս ըսուած խօսքը լսածին պէս՝ ժողովրդապետին
37 ըսաւ. Մի՛ վախնար, միայն թէ հաւատա: Եւ
մէկը թող չտուաւ իր հետը երթալու, բայց միայն
Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յակոբոսին եղբայրը
38 Յովհաննէսը: Ու ժողովրդապետին տունը գալով՝
տեսաւ աղմուկ և սաստիկ լացողներ ու աղաղա–
39 կողներ: Եւ ներս մտնելով՝ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ
խռովեր էք՝ ու կու լաք. մանուկը մեռած չէ, հապա

[ա] Ղու. 6. 19: 8. 46: | Գոր. 14. 8:
[բ] Մատ. 9. 22: Գղ. 10. 52: | [գ] Ղու. 8. 49:

Digitized by Google

40 [դ]կը քնանայ: Եւ ծաղր կ՚ընէին անիկայ. [ե]բայց
ինքը ամէնը դուրս հանելով՝ իր հետը առաւ մա-
նուկին հայրը ու մայրը՝ և անոնք որ իր հետն էին,
41 ու մտաւ հոն՝ ուր որ մանուկը պառկած էր: Եւ
մանուկին ձեռքէն բռնելով՝ ըսաւ անոր. Տալիթա՝
կումի, որ կը թարգմանուի, Աղջիկ՝ (քեզի կ՚ըսեմ,)
42 ելիր: Եւ իսկոյն աղջիկը ոտք ելաւ, ու կը քալէր,
ինչու որ տասուերկու տարեկան էր. ու մեծ ապշու-
43 թեամբ ապշեցան: Եւ [զ]սաստիկ պատուէր տուաւ
անոնց՝ որ մէկը չգիտնայ աս բանը. ու ըսաւ որ
անոր ուտելիք տան:

ԳԼ. Զ.

1 Քրիստոս անարգութիւն կը կրէ իր քաղաքակիցներէն. 7 տասուերկու առաքելոցներուն իշխանութիւն կու տայ պիղծ ոգիները հանելու: 14 Զանազան կարծիքներ Քրիստոսի վրայով: 27 Յովհաննէս մկրտիչ կը գլխատուի, 29 և կը թաղուի: 30 Առաքեալները իրենց քարոզութենէն Յիսուսի կը դառնան: 34 Հինգ հացերն ու երկու ձուկերն հրաշքը: 48 Քրիստոս ծովուն վրայ կը քալէ. 53 և ամէն իրեն դպչող ցաւագարները կը բժշկէ:

1 Եւ [է]անկէ ելլելով՝ եկաւ իր երկիրը, ու անոր
2 աշակերտները իր ետևէն գացին: Եւ շաբաթ
օրը հասնելուն՝ սկսաւ ժողովարանին մէջ սորվեցընել.
ու շատերը լսելով՝ կը զարմանային ու կ՚ըսէին.
[ը]Ասիկայ ուսկի՞ց ունի աս բաները, կամ աս ի՞նչ
իմաստութիւն է որ ասոր տրուած է, որ ասանկ
3 հրաշքներ կ՚ըլլան ասոր ձեռքովը: Ասիկայ հիւսն
չէ՞, Մարիամին որդին, և [թ]Յակոբոսին ու Յով-
սէսին և Յուդային ու Սիմոնին եղբայրը. ու ասոր

[դ] Յոհ. 11. 11:
[ե] Գործ. 9. 40:
[զ] Մատթ. 8. 4: 9. 30: 12. 16: 17. 9: Գղ. 3. 12: Ղուկ. 5. 14:
[է] Մատթ. 13. 54: Ղուկ. 4. 16:
[ը] Յով. 6. 42:
[թ] Մատթ. 12. 46: Գաղ. 1. 19:

Digitized by Google

քոյրերը հոս մեր քովը չե՞ն. և ᵃանոր վրայով կը
4 գայթակղէին : Բայց Յիսուս ըսաւ անոնց. ᵇՄար-
գարէ մը անպատիւ չէ՝ բայց միայն իր երկրին մէջ,
5 ու իր ազգականներուն, և իր տանը մէջ : ᶜՈւ չէր
կրնար հոն մէկ հրաշք մըն ալ ընել, միայն թէ քանի
մը հիւանդներու վրայ ձեռք դրաւ, ու բժշկեց
6 զանոնք : Եւ ᵈանոնց անհաւատութեանը վրայ կը
զարմանար. ᵉու շրջակայ գեղերը պտըտելով՝ կը
սորվեցընէր :
7 ᶻԵւ իրեն կանչեց տասուերկուքը. ու սկսաւ
երկու երկու խրկել զանոնք, ու անոնց իշխանու-
8 թիւն տուաւ պիղծ ոգիներուն վրայ : Եւ պա-
տուիրեց անոնց՝ որ ճամբու համար բան մը չառնեն,
բայց միայն գաւազան մը. ո՛չ տոպրակ, ո՛չ հաց, ո՛չ
9 ստակ գօտիներնուն մէջ. Հապա ᵉհողաթափ հագ-
10 նին. և Երկին հանդերձ մի հագնիք՝ ըսաւ : ᵉՈւ
ըսաւ անոնց. Ո՛ր տուն որ մտնէք, հո՛ն կեցէք
11 մինչև որ անկէ ելլէք : ᵗԵւ անոնք որ ձեզ չեն
ընդունիր, ու ձեզի մտիկ չեն ըներ, երբոր անկէ
կ'ելլէք, ᶨոտքերնուդ տակի փոշին թօթվեցէք՝
անոնց վկայութիւն ըլլալու համար : *Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի. Սոդոմացւոց ու Գոմորացւոց աւելի
դիւրին պիտի ըլլայ դատաստանին օրը՝ քան թէ ան
քաղաքին" :
12 Եւ անոնք ելլելով՝ կը քարոզէին, որ մարդիկ
13 ապաշխարեն : Եւ շատ դևեր կը հանէին, ⁱու շատ
հիւանդներ եղով կ'օծէին՝ ու կը բժշկէին զանոնք :

ա Մատ. 11.6 :
բ Մատ. 13.57 : Յօհ. 4.44 :
գ Տես Ծն. 19.22 : 32.25 :
Մատ. 13.58 : Գլ. 9.22 :
դ Ես. 59.16 :
ե Մատ. 9.35 : Ղու. 13.22 :
զ Մատ. 10.1 : Գլ. 3 13,
14 : Ղու. 9.1 :
է Գոր. 12.8 :
ը Մատ. 10.11 : Ղու. 9.4 :
10.7, 8 :
թ Մատ. 10.14 : Ղու. 10.
10 :
ժ Գոր. 13.51 : 18.6 :
* Ոմանք չունին :
ի Յակ. 5.14 :

Digitized by Google

14 ա Եւ Հերովդէս թագաւորը լսեց, (ինչու որ անոր
անունը յայտնի եղաւ,) ու կ'ըսէր, թէ Յովհաննէս
Մկրտիչը մեռելներէն յարութիւն առեր է, ու անոր
15 համար հրաշքներ կ'ըլլան անով: բ Ուրիշները
կ'ըսէին՝ թէ Եղիան է, ուրիշներն ալ կ'ըսէին՝ թէ
Մարգարէ մըն է, կամ մարգարէից մէկուն պէս:
16 Բայց գ երբոր Հերովդէս լսեց, ըսաւ. Անիկայ
Յովհաննէսն է՝ որուն գլուխը ես կտրեցի. մեռել-
ներէն յարութիւն առեր է:
17 դ Քանզի Հերովդէս ինքը ղրկեց՝ Յովհան-
նէսը բռնեց, ու կապեց բանտը դրաւ՝ իր եղբօրը
Փիլիպպոսին կնկանը Հերովդիային համար, ինչու
18 որ իրեն կնիկ առեր էր զանիկայ: Վասն զի Յով-
հաննէս Հերովդէսին կ'ըսէր. ե Քեզի օրինաւոր
19 չէ քու եղբօրդ կնիկը ունենալ: Եւ Հերովդիա
ոխ ունէր անոր դէմ, ու կ'ուզէր անիկայ մեռցընել,
20 ու չէր կրնար. Ինչու որ Հերովդէս զ կը վախնար
Յովհաննէսէն, գիտնալով թէ անիկայ արդար և
սուրբ մարդ մըն է. և անոր բերանը կը նայէր, ու
անկէ լսելով՝ շատ բան կ'ընէր, և քաղցրութեամբ
21 անոր մտիկ կ'ընէր: Ու երբոր դիպուկ օր մը եղաւ,
որ Հերովդէս է իր ծննդեան օրը ընթրիք կ'ընէր իր
մեծամեծներուն և հազարապետներուն՝ ու Գալի-
22 լեայի երևելիներուն. Եւ Հերովդիային աղջիկը
հանդէսին ներսը մտնելով խաղաց, ու հաճելի եղաւ
Հերովդէսին՝ և իր հետը նստողներուն. Թագաւորը
ըսաւ աղջկանը. Խնդրէ ինծմէ ինչ որ կ'ուզես, ու
23 պիտի տամ քեզի: Եւ անոր երդում ըրաւ ըսելով.
ը Ինչ որ դուն ինծմէ խնդրես, պիտի տամ քեզի,

ա Մատ. 14. 1: Ղուկ. 9. 7:
բ Մատ. 16. 14: Գլ. 8. 28:
գ Մատ. 14. 2: Ղուկ. 3. 19:
դ Ղև. 18. 16: 20. 21:
ե Մատ. 14. 5: 21. 26:
զ Մատ. 14. 6:
է Ծն. 40. 20:
ը Եսթ. 5. 3, 6: 7. 2:

Digitized by Google

24 մինչև թագաւորութեանս կէսը: Եւ անիկայ դուրս
ելլելով՝ իր մօրը ըսաւ. Ի՞նչ ուզեմ. ան ալ ըսաւ.
25 Յովհաննէս մկրտչին գլուխը: Եւ շուտ մը ար-
տորալով թագաւորին քովը մտաւ՝ ու խնդրեց՝ ըսե-
լով. Կ'ուզեմ որ շուտով սկուտեղի մը վրայ Յով-
26 հաննէս մկրտչին գլուխը տաս ինծի: ա Եւ թագա-
ւորը խիստ տրտմեցաւ. բայց երդումներուն համար՝
ու իր հետը նստողներուն համար՝ չուզեց որ անոր
27 խնդիրքը մերժէ: Եւ թագաւորը իսկոյն դահիճ
ղրկեց, ու հրաման ըրաւ անոր գլուխը բերելու.
28 ան ալ գնաց բանտին մէջ գլխատեց զանիկայ. Եւ
սկուտեղով մը բերաւ անոր գլուխը՝ ու տուաւ
29 աղջկանը, և աղջիկը զանիկայ իր մօրը տուաւ: Եւ
անոր աշակերտները լսելով, եկան անոր մարմինը
վերցուցին, ու գերեզմանի մէջ դրին:
30 Եւ բ առաքեալները Յիսուսին քովը ժողվուեցան,
ու պատմեցին անոր՝ ամէն ինչ որ ըրին՝ և ինչ որ
31 սորվեցուցին: գ Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Եկէք
դուք առանձին՝ անապատ տեղ մը, և քիչ մը հան-
գչեցէք. քանզի դ շատերը կային՝ որ կու գային ու
կ'երթային. և հաց ուտելու ալ ժամանակ չէին
32 ունենար: ե Եւ նաւով անապատ տեղ մը գացին
33 առանձին: Ու ժողովուրդները տեսան զանոնք որ
կ'երթային, և շատերը զանիկայ ճանչցան, ու
ոտքով բոլոր քաղաքներէն հոն կը վազէին, և
անոնցմէ առաջ հասնելով՝ անոր քովը ժողվուեցան:
34 զ Եւ Յիսուս երբոր դուրս ելաւ, շատ ժողովուրդ
տեսնելով՝ խղճաց անոնց վրայ. ինչու որ հովիւ
չունեցող ոչխարներու պէս էին. և է սկսաւ շատ
բաներ սորվեցընել անոնց:

ա Մատ. 14. 9:
բ Ղու. 9. 10:
գ Մատ. 14. 13:
դ Գր. 3. 20:
ե Մատ. 14. 13:
զ Մատ. 9. 36: 14. 14:
է Ղու. 9. 11:

Digitized by Google

35 ա Ու երբոր ժամանակը շատ ուշացաւ, իր աշա-
կերտները իրեն եկան՝ ու ըսին. Աս անապատ տեղ
36 մըն է, ու ժամանակը ուշացած է, Արձակէ ժողո-
վուրդները որ երթան բոլորտիքի ագարակները ու
գեղերը՝ ու իրենց հաց գնեն, ինչու որ ուտելու
37 բան մը չունին: Բայց անիկայ պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ անոնց. Դուք տուէք ատոնց որ ուտեն:
Եւ ըսին իրեն. բ Երթանք երկու հարիւր դահեկանի
38 հաց գնե՞նք՝ և տանք ատոնց որ ուտեն: Ըսաւ
անոնց. Քանի՞ նկանակ ունիք, գացէք նայեցէք.
ու երբոր գիտցան՝ ըսին. գ Հինգ, ու երկու ձուկ:
39 Եւ հրաման ըրաւ անոնց՝ որ կանանչ խոտին վրայ
40 գունդ գունդ նստին: Եւ դաս դաս նստան՝ հա-
41 րիւրական ու յիսունական: Եւ հինգ նկանակը ու
երկու ձուկը առաւ՝ ու դէպ 'ի երկինքը նայելով,
դ օրհնեց. և մանրեց նկանակները՝ ու տուաւ իր
աշակերտներուն, որ անոնց առջևը դնեն. ու երկու
42 ձուկը ամենուն ալ բաժնեց: Եւ ամէնքը կերան ու
43 կշտացան. Եւ տասուերկու կողով լեցուն՝ կտորո-
44 ւանքները վերցուցին, և ձուկերէն ալ: Եւ ան հա-
ցերէն ուտողները հինգ հազարի չափ էրիկ մարդիկ
էին:

45 ե Եւ շուտ մը իր աշակերտները արտորցուց որ
նաւը մտնեն, և իրմէ առաջ մէկալ կողմը Բեթսայիդա
46 անցնին, մինչև որ ինքը ժողովուրդը արձակէ: Եւ
անոնցմէ զատուելով՝ լեռը ելաւ աղօթք ընելու:
47 զ Ու երբոր իրիկուն եղաւ, նաւը ծովուն մէջտեղն
48 էր, ու ինքը մինակ ցամաքն էր: Եւ տեսաւ անոնք

ա Մատ. 14. 15: Ղուկ. 9. 12:
բ Թու. 11. 13, 22: 4 Թագ. 4. 43:
գ Մատ. 14. 17: Ղուկ. 9. 13: Յովհ. 6. 9: Տես Մատ. 15. 34: Գլ. 8. 5:
դ 1 Թագ. 9. 13: Մատ. 26. 26:
ե Մատ. 14. 22: Յովհ. 6. 17:
զ Մատ. 14: 23: Յովհ. 6. 16, 17:

Digitized by Google

որ կը տագնապէին հողմէն՝ թի քաշելու ատեննին,
ինչու որ հովը իրենց դէմ էր. և գիշերուան չորրորդ
պահուն ատենները՝ ծովուն վրայ քալելով կու գայ
49 անոնց, ու ա կ'ուզէր անոնցմէ անցնիլ: Անոնք երբոր
տեսան որ ծովուն վրայ կը քալէր, կարծեցին թէ
աչքի երևոյթ բան մըն է, ու կանչուըռտեցին.
50 Վասնզի ամէնքն ալ զանիկայ տեսան, ու խռովեցան.
և ինքը շուտ մը խօսեցաւ անոնց հետ՝ ու ըսաւ
51 անոնց. Վստահ եղէք՝ ես եմ, մի վախնաք: Եւ նաւը
ելաւ անոնց քովը, ու հովը դադարեցաւ. և անոնք
մտքերնուն մէջ չափէ դուրս ապշած էին՝ ու կը
52 զարմանային: Ասան զի բ Հացին վրայ եղած հրաշքը
չիմացան. ինչու որ գ սիրտերնին թմրած էր:
53 դ Ու մէկալ կողմը անցնելով, Գենեսարեթի
54 երկիրը հասան, և նաւը տեղաւորեցին: Ու երբոր
նաւէն ելան, ան տեղի մարդիկը իսկոյն ճանչցան
55 զանիկայ. Եւ աստդին անդին վազելով բոլոր շրջակայ
տեղուանքը, սկսան մահիճներով հիւանդները բերել՝
56 ուր որ կը լսէին թէ հոն է: Եւ ուր որ կը մտնէր՝
գեղերը կամ քաղաքները կամ ագարակները, հրա-
պարակներուն մէջ կը դնէին հիւանդները, ու կ'աղա-
չէին իրեն՝ որ ե գոնէ իր հանդերձին քղանցքին
դպչին. և որոնք որ դպան, բժշկուեցան:

ԳԼ. Է:

1 Փարիսեցիք կը մեղադրեն Քրիստոսի աշակերտները՝ անլուայ ձեռքով հաց ուտելնուն համար: 8 Իսկ ինքը կ'ապացուցանէ թէ անոնք մարդոց աւանդութիւնները բռնելով՝ Աստուծոյ պատուիրանքը կ'անարգեն. 14 և թէ կերակուրը մարդը չպղծեր. 24 Փիւնիկ Ասորի կնկանը աղջիկը պիղծ ոգիէ մը կ'ազատէ, 31 և խուլ ու դժուարախօս մարդ մը կը բժշկէ:

ա Տես Ղուկ. 24. 28:
բ Գլ. 8. 17, 18:
գ Գլ. 3. 5: 16. 14:
դ Մատ. 14. 34:
ե Մատ. 9. 20: Գլ. 5. 27, 28: Գոր. 19. 12:

Digitized by Google

1 Եւ [ա] իր քովը ժողվուեցան փարիսեցիները, ու
դպիրներէն ոմանք՝ որ Երուսաղէմէն եկած
2 էին։ Ու երբոր տեսան որ անոր աշակերտներէն
ոմանք պիղծ՝ այսինքն անլուայ ձեռքերով հաց
3 կ'ուտէին, մեղադրեցին։ Ինչու որ փարիսեցիները
ու բոլոր Հրեաները մինչեւ որ աղէկ մը ձեռքերնին
չլուան, հաց չեն ուտեր. քանզի ծերերուն աւանդու-
4 թիւնը կը բռնեն. Եւ շուկայէն եկած ատեննին՝
թէ որ չլուացուին, չեն ուտեր. եւ ուրիշ շատ բաներ
կայ՝ որ ընդունած են ու կը բռնեն, այսինքն գաւաթ-
ներու եւ փարչերու ու պղնձէ ամաններու եւ
5 անկողիններու լուացմունքներ։ [բ] Ուստի անոնք փա-
րիսեցիները ու դպիրները հարցուցին անոր, թէ
Ինչո՞ւ քու աշակերտներդ ծերերուն աւանդու-
թեանը պէս չեն երթար, հապա անլուայ ձեռքերով
6 հաց կ'ուտեն։ Ան ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ
անոնց. Աղէկ մարգարէութիւն ըրաւ Եսայի՝ ձե-
զի կեղծաւորներուդ համար, ինչպէս որ գրուած
է. [գ] Այս ժողովուրդը միայն շրթունքներովը զիս կը
պատուէ, բայց իրենց սիրտը հեռացած զատուած է
7 ինծմէ. Ու պարապ տեղը զիս կը պաշտեն, մարդոց
պատուիրած բաները իբրեւ վարդապետութիւն սոր-
8 վեցնելով։ Վասն զի Աստուծոյ պատուիրանքը
թող տալով՝ մարդոց աւանդութիւնը կը բռնէք,
ինչպէս՝ փարչերու եւ գաւաթներու լուացմունքներ.
9 եւ ասոնց նման շատ ուրիշ բաներ կ'ընէք։ Ու ըսաւ
անոնց. Աղէկ կ'անարգէք Աստուծոյ պատուի-
10 րանքը, որ ձեր աւանդութիւնը պահէք։ Քանզի
Մովսէս ըսաւ. [դ] Դու հայրդ ու մայրդ պատուէ.

ա Մատ. 15. 1։
բ Մատ. 15. 2։
գ Ես. 29. 13։ Մատ. 15. 8։
դ Ել. 20. 12։ 2 Օր. 5. 16։ Մատ. 15. 4։

Digitized by Google

և աՈ՛վ որ իր հայրը կամ մայրը անիծէ, մահով
11 թող մեռնի: Բայց դուք կ'ըսէք. Թէ որ մէկը իր
հօրը կամ մօրը ըսէ, Ան բանը որ ինծմէ պիտի շա-
հիս, Աստուծոյ տուած բկորբան է, (որ ըսել է՝
12 ընծայ,) ազատ կ'ըլլայ անիկայ. Եւ ալ թող չէք
13 տար անոր բան մը ընել իր հօրը կամ իր մօրը: Ու
Աստուծոյ խօսքը կը խափանէք ձեր աւանդութիւ-
նովը, որ կ'աւանդէք. և ասոր նման շատ ուրիշ
բաներ կ'ընէք:
14 գԵւ բոլոր ժողովուրդը իրեն կանչելով՝ ըսաւ
15 անոնց. Լսեցէք ինծի ամէնքդ՝ ու հասկցէք: Բան
մը չկայ որ դուրսէն մարդուն ներսը մտնէ. ու
կարող ըլլայ զանիկայ պղծելու. հապա ան բաները
որ անկէ կ'ելլեն, անոնք են որ մարդը կը պղծեն:
16 դՈ՛վ որ լսելու ականջ ունի, թող լսէ:
17 եՈւ երբոր ան բազմութենէն զատուելով՝ տուն
մտաւ, իր աշակերտները հարցուցին իրեն ան
18 առակին համար: Ու ըսաւ անոնց. Դո՞ւք ալ
ատանկ անմիտ էք. չէ՞ք հասկընար թէ ամէն ինչ
որ դուրսէն մարդուն ներսի դին կը մտնէ, չկրնար
19 անիկայ պղծել. Վասն զի չէ թէ անոր սրտին
մէջը կը մտնէ, հապա փորը, և արտաքնոցը կ'ելլէ,
20 ու բոլոր կերածները կը մաքրէ: Եւ կ'ըսէր թէ՝
Ինչ որ կ'ելլէ մարդուն ներսէն, անիկայ կը պղծէ
21 մարդը: զԻնչու որ ներսէն մարդոց սրտէն կ'ելլեն
չար խորհուրդները. շնութիւններ, պոռնկութիւն-
22 ներ, սպանութիւններ, գողութիւններ, ագահու-
թիւններ, չարութիւններ, նենգութիւն, գիճու-
թիւն, չար աչք, հայհոյութիւն, ամբարտաւանու-

ա Ել. 21. 17: Ղև. 20. 9: Առակ. 20. 20:
բ Մատ. 15. 5: 23. 18:
գ Մատ. 15. 10:
դ Մատ. 11. 15:
ե Մատ. 15. 15:
զ Ծն. 6. 5: 8. 21: Մատ. 15. 19:

23 թիւն, անզգամութիւն: Աս բոլոր չար բաները
ներսէն կ'ելլեն, ու կը պղծեն մարդը:
24 ա Եւ անկէ ելլելով՝ Տիւրոսի ու Սիդոնի սահ-
մանները գնաց. և տուն մը մտնելով՝ չէր ուզեր որ
25 մէկուն յայտնուի, բայց չկրցաւ ծածկուիլ. Քանզի
կնիկ մը՝ որուն աղջիկը պիղծ ոգի ունէր ինք ներ-
սէն, լսեց անոր վրայով, ու եկաւ՝ անոր ոտքը
26 ինկաւ: Եւ ան կնիկը * Հեթանոս էր՝ ազգով
փիւնիկ Ասորի, ու կ'աղաչէր անոր՝ որ դեւը իր
27 աղջիկէն հանէ: Եւ Յիսուս ըսաւ՝ անոր. Թող
տուր որ առաջ տղաքը կշտանան. քանզի աղէկ չէ
28 տղոց հացը առնել, ու շուներուն ձգել: Անիկայ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր. Այո՛ Տէր.
ինչու որ շուներն ալ սեղանին տակը տղոցը փշրանք-
29 ներէն կը կերակրուին: Եւ ըսաւ անոր. Աս
30 խօսքիդ համար գնա՛, քու աղջիկէդ դեւը ելաւ: Եւ
Ինքն ալ իր տունը երթալով՝ գտաւ որ դեւը ելած, ու
աղջիկը անկողինին վրայ պառկած էր:
31 բ Եւ նորէն Տիւրոսի ու Սիդոնի սահմաններէն
ելլելով՝ եկաւ Գալիլեայի ծովեզերքը Դեկապօլիսի
32 սահմաններուն մէջէն: Եւ գ մէկը բերին անոր
առջին՝ խուլ ու դժուարախօս, ու կ'աղաչէին որ
33 անոր վրայ ձեռք դնէ: Եւ ժողովուրդէն մէկդի
առնելով զանիկայ, իր մատերը անոր ականջներուն
մէջը խօթեց՝ ու դ թուքաւ, և անոր լեզուին դպաւ,
34 ե Ու երկինքը նայելով՝ զ հառաչեց, ու ըսաւ անոր.
35 Եփփաթա, (որ ըսել է՝ բացուէ՛,) է Եւ իսկոյն
անոր ականջները բացուեցան, ու անոր լեզուին
36 կապը քակուեցաւ, և շիտակ կը խօսէր: Ու պա-

ա Մատ. 15. 21:
* Յուն. Յոյն
բ Մատ. 15. 29:
գ Մատ. 9. 32: Ղու. 11. 14:
դ Մր. 8. 23: Յօհ. 9. 6:

ե Մր. 6. 41: Յօհ. 11. 41.
17. 1:
զ Յօհ. 11. 33, 38:
է Ես. 35. 5, 6: Մատ. 11. 5:
ը Եր. 5. 43:

տուիրեց անոնց՝ որ մէկու մը չըսեն․ և ո՛րչափ ինքը
կը պատուիրէր անոնց, անոնք՝ ալ աւելի կը քարո-
37 զէին․ Ու չափէ դուրս կը զարմանային՝ և կ՚ըսէին․
Ամէն բաները աղէկ ըրաւ ասիկայ, որ խուլերուն
լսել կու տայ՝ և համրերուն խօսիլ։

ԳԼ․ Ը

1 Քրիստոս հրաշքով կը կերակրէ ժողովուրդը․ 11 փարիսեցւոց խնդրած նշանը չուզեր տալ. 15 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն որ զգոյշ ըլլան փարիսեցիներուն խմորէն և Հերովդէսեաններուն խմորէն․ 22 կոյրի մը աչքերը կը բանայ․ 27 կը ծանուցանէ թէ ինքը Քրիստոսն է, որ պիտի չարչարուի ու յարութիւն առնէ․ 34 և իր աշակերտները կը յորդորէ որ համբերեն, երբոր հալածուին աւետարանի դաւանութեանը համար։

1 Այն օրերը ա ժողովուրդը խիստ շատ ըլլալով, և
ուտելու բան մը չունենալով, Յիսուս իրեն
2 կանչեց իր աշակերտները՝ ու ըսաւ անոնց․ Կը
խղճամատ ժողովուրդին վրայ․ ինչու որ հիմա իրեք
օր է՝ որ իմ քովս են, և բան մը չունին ուտելու․
3 Եւ թէ որ ատոնք անօթի խրկեմ իրենց տուները,
ճամբուն մէջ պիտի մարին, ինչու որ ատոնցմէ ոմանք
4 հեռու տեղէ եկած են։ Եւ իր աշակերտները պա-
տասխան տուին իրեն․ Աս անապատիս մէջ ուսկի՞ց
5 կրնայ մէկը հացով կշտացընել ատոնք։ բ Եւ հար-
ցուց անոնց․ Քանի՞ նկանակ ունիք․ ու անոնք
6 ըսին․ Եօթը։ Եւ հրաման ըրաւ ժողովուրդին՝ որ
գետնին վրայ նստին․ ու առաւ եօթը նկանակը,
գոհացաւ, և կտրեց, ու տուաւ աշակերտներուն,
7 որ ժողովուրդին առջևը դնեն․ և դրին։ Ու քանի
մը մանր ձուկեր ունէին, և գ օրհնեց, ու հրաման
8 ըրաւ որ անոնք ալ դնեն անոնց առջևը։ Եւ կերան

ա Մատ. 15. 32։ | 38։
բ Մատ. 15. 34։ Տես գլ. 6. | գ Մատ. 14. 19։ Գլ. 6. 41։

Digitized by Google

ու կշտացան, ու աւելցած կտորուանքները վեր-
9 ցուցին եօթը զամբիւղ։ Եւ ուտողները չորս հա-
10 զարի չափ էին. ու արձակեց զանոնք։ Եւ [ա]շուտ
մը նաւը մտնելով աշակերտներուն հետ, եկաւ
Դաղմանութայի կողմերը։
11 [բ]Եւ փարիսեցիները ելլելով՝ սկսան անոր հետ
վիճաբանութիւն ընել, և զանիկայ փորձելով՝ իրմէն
12 նշան մը կ՚ուզէին երկինքէն։ Եւ անիկայ իր հոգիին
մէջ հառաչելով ըսաւ. Ի՞նչ է որ աս ազգը նշան
կ՚ուզէ. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի որ աս ազգին նշան
13 պիտի չտրուի։ Ու զանոնք թող տալով՝ նորէն
նաւը մտաւ, ու գնաց ծովուն մէկալ կողմը։
14 [գ]Եւ հաց առնելու մոռցեր էին, ու նաւուն մէջ
15 իրենց հետը միայն մէկ նկանակ մը ունէին։ [դ]Եւ
կը պատուիրէր անոնց՝ ու կ՚ըսէր. Նայեցէք ու
զգուշացէք փարիսեցւոց խմորէն, ու Հերովդէսին
16 խմորէն։ Եւ իրարու հետ կը խորհէին ու կ՚ըսէին,
17 թէ [ե]Հաց չունենալնուս համար է։ Իսկ Յիսուս
անոնց խորհուրդը գիտնալով՝ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ
կը խորհիք թէ հաց չունիք. Տակաւին չէ՞ք հաս-
կընար, ու չէ՞ք իմանար. [զ]դեռ սրտերնիդ թմրա՞ծ
18 է. Աչքեր ունիք, ու չէ՞ք տեսներ, և ականջներ
19 ունիք, ու չէ՞ք լսեր, և չէ՞ք յիշեր։ [է]Երբոր հինգ
նկանակը հինգ հազարին կտրեցի, քանի՞ կողով
լեցուն կտորուանք վերցուցիք. ըսին անոր. Տասն-
20 երկու։ Ու [ը]Երբոր եօթը նկանակը չորս հազարին
կտրեցի, քանի՞ զամբիւղ լեցուն կտորուանք վերցու-
21 ցիք. անոնք ալ ըսին. Եօթը։ Ու ըսաւ անոնց.
Հապա ինչո՞ւ [թ]չէք հասկնար։

ա Մատ. 15. 39։
բ Մատ. 12. 38։ 16. 1։ Յով. 6. 30։
գ Մատ. 16. 5։
դ Մատ. 16. 6։ Ղուկ. 12. 1։
ե Մատ. 16. 7։
զ Գլ. 6. 52։
է Մատ. 14. 20։ Գլ. 6. 43։ Ղուկ. 9. 17։ Յով. 6. 13։
ը Մատ. 15. 37։ Համր 8։
թ Գլ. 6. 52։ Համր 17։

Digitized by Google

22 Եւ Բեթսայիդա եկաւ, ու անոր առջեւը կոյր մը
23 բերին, ու կ'աղաչէին իրեն որ դպչի անոր. Եւ
անիկայ կոյրին ձեռքէն բռնելով՝ գեղէն դուրս
հանեց, [ա] ու անոր աչքերուն թքնելով՝ ձեռքը անոր
վրայ դրաւ, ու կը հարցընէր անոր՝ թէ բան մը կը
24 տեսնէ՞. Ան ալ նայեցաւ՝ ու կ'ըսէր. Մարդիկներ
25 կը տեսնեմ ծառերու պէս՝ որ կը պտըտին։ Նորէն
ձեռքը անոր աչքերուն վրայ դրաւ, ու անոր նայիլ
տուաւ. և ողջացաւ ու ամէն բան համարձակ կը
26 տեսնէր։ Ետքը զանիկայ իր տունը խրկելով՝
ըսաւ. Գեղը մի՛ մտներ, ու [բ] գեղին մէջ մէկուն
մի՛ ըսեր։
27 [գ] Եւ Յիսուս իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ
Փիլիպպոսի Կեսարիային գեղերը ելաւ. ու ճամբուն
մէջ կը հարցընէր իր աշակերտներուն՝ ու կ'ըսէր
անոնց. Ինծի համար ո՞վ կ'ըսեն մարդիկ՝ թէ եմ։
28 Եւ անոնք պատասխան տուին՝ ու ըսին. Ոմանք՝
[դ] Յովհաննէս Մկրտիչը, և ուրիշները՝ Եղիան,
29 ուրիշներն ալ՝ մարգարէներէն մէկը։ Եւ ինքը
ըսաւ անոնց. Հապա դուք ինծի համար ո՞վ կ'ըսէք՝
թէ եմ. պատասխան տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ անոր.
30 [ե] Դուն ես Քրիստոսը։ [զ] Եւ սաստիկ պատուիրեց
անոնց՝ որ իրեն համար մէկու մը չզրուցեն։
31 Ու [է] սկսաւ սորվեցընել անոնց, թէ Պէտք է որ
Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ, ու երէց-
ներէն և քահանայապետներէն ու դպիրներէն
մերժուի, ու սպաննուի, և իրեք օրէն ետև յարու-
32 թիւն առնէ։ Ու այս խօսքը յայտնի խօսեցաւ. և
Պետրոս մէկդի առաւ զանիկայ, ու սկսաւ յանդի-

ա Գլ. 7. 33։
բ Մատ. 8. 4։ Գլ. 5. 43։
գ Մատ. 16. 13։ Ղու. 9. 18։
դ Մատ. 14. 2։
ե Մատ. 16. 16։ Յօհ. 6. 70։
11. 27։
զ Մատ. 16. 20։
է Մատ. 16. 21։ 17. 21։
Ղու. 9. 22։

Digitized by Google

33 մանել զանիկայ։ Եւ ինքը դարձաւ՝ ու իր աշա-
կերտներուն նայելով, յանդիմանեց Պետրոսը՝ ու
ըսաւ. Ետեւս գնա՛ Սատանայ, ինչու որ դուն Աս-
տուծոյ բաները չես մտածեր, հապա մարդոց բա-
ները։
34 Եւ ժողովուրդը իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ
իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց. ա Ով որ կ'ուզէ իմ
ետեւէս գալ, թող իր անձը ուրանայ, և իր խաչը
35 վերցընէ, ու իմ ետեւէս գայ։ Վասն զի բ ո՛վ որ
կ'ուզէ իր անձը ապրեցընել, պիտի կորսընցընէ
անիկայ. և ո՛վ որ ինծի ու աւետարանին համար իր
36 անձը կորսընցընէ, պիտի ապրեցընէ անիկայ։ Քան-
զի ի՞նչ օգուտ է մարդուն՝ որ բոլոր աշխարհը
37 վաստըկի, և իր անձը կորսընցընէ. Կամ իր անձին
38 համար ի՞նչ ազատչէք պիտի տայ մարդ։ Վասն
զի գ ո՛վ որ զիս՝ ու իմ խօսքերս դաւանիլը դ ամօթ
սեպէ աս շնացող ու մեղաւոր ազգիս մէջ, Որդին
մարդոյ ալ զանիկայ դաւանիլը ամօթ պիտի սեպէ՝
երբոր գայ իր Հօրը փառքովը սուրբ հրեշտակ-
39 ներուն հետ։ Եւ ըսաւ անոնց. ե Ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, որ հոս ներկայ եղողներէն մէկ քանիները
կան՝ որոնք մահուան համը պիտի չառնեն, մինչև
որ տեսնեն զ Աստուծոյ թագաւորութիւնը զօրու-
թեամբ եկած։

ԳԼ. Թ.

1 Քրիստոսի այլակերպութիւնը։ 11 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցընէ Եղիայի գալուն վրայով. 24 խուլ և համր դև մը կը հանէ. 30 կը նախաձայնէ իր մահը և յարութիւնը.

ա Մատթ. 10. 38։ 16. 24։ Ղուկ. 9. 23։ 14. 27։
բ Յովհ. 12. 25։
գ Մատթ. 10. 33։ Ղուկ. 9. 26։ 12. 9։
դ Տես Հռովմ. 1. 16։ 2 Տիմ. 1. 8։ 2. 12։
ե Մատթ. 16. 28։ Ղուկ. 9. 27։
զ Մատթ. 24. 30։ 25. 31։ Ղուկ. 22. 18։

Digitized by Google

34 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հետ ըլլան. 38 և կը պատուիրէ անոնց որ իրեն հակառակ չեղողները չարգիլեն, ու հաւատացեալներուն գայթակղութիւն չտան:

1 Եւ [ա]վեց օրէն ետև Յիսուս իր հետը առաւ
Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը, ու
անոնք մէկ բարձր լեռ մը հանեց առանձին, և անոնց
2 առջևը այլակերպեցաւ: Ու իր հանդերձները եղան
փայլուն [բ]խիստ ճերմակ, անանկ որ երկրի վրայ
3 թափիչ մը չկրնար այնպէս ճերմկցընել: Ու
Եղիան Մովսէսին հետ երևցաւ անոնց, և Յիսուսին
4 հետ կը խօսէին: Եւ Պետրոս պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ Յիսուսին. Ռա՛բբի՝ աղէկ է որ հոս կենանք.
ու իրեք խորճիթ շինենք. մէկը քեզի, և մէկը Մով-
5 սէսին, ու մէկը Եղիային. Վասն զի չէր գիտեր
6 թէ ինչ խօսի, ինչու որ զարհուրեր էին: Եւ մէկ
ամպ մը հովանի եղաւ անոնց վրայ, ու ձայն մը
եկաւ ամպէն՝ ըսելով. Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս,
7 ասոր մտիկ ըրէք: Եւ յանկարծ աստին անդին որ
նայեցան, ալ ուրիշ մէկը չտեսան, հապա մինակ
8 Յիսուսը իրենց հետ: [գ]Ու երբոր լեռնէն վար
կ'իջնէին, պատուիրեց անոնց որ տեսածնին մէկու
մը չպատմեն, բայց միայն Որդին մարդոյ մեռելներէն
9 յարութիւն առնելէն ետև: Եւ անոնք ան խօսքը
պահեցին, ու մէջերնին հարցուփորձ կ'ընէին՝ թէ
10 մեռելներէն յարութիւն առնելը ի՞նչ է: Եւ իրեն
հարցուցին՝ ու ըսին. Ան ի՞նչ է որ դպիրները
կ'ըսեն, թէ [դ]Պէտք է որ առաջ Եղիան գայ:
11 Անիկայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց.
Յիրաւի առաջ Եղիան կու գայ, և ամէն բան կարգի
կը դնէ. և թէ [ե]ինչպէս գրուած է Որդւոյ մարդոյ

ա Մատ. 17. 1: Ղուկ. 9. 28:
բ Դան. 7. 9: Մատ. 28. 3:
գ Մատ. 17. 9:
դ Մաղ. 4. 5: Մատ. 17. 10:
ե Սաղ. 22. 6: Ես. 53. 2, &c.:
Դան. 9. 26:

Digitized by Google

Համար, որ շատ չարչարանքներ պիտի կրէ՝ ու
12 ա անարգուի. Բայց ձեզի կ'ըսեմ, որ բ Եղիան եկաւ
ալ, և ինչ որ ուզեցին՝ ըրին անոր. ինչպէս որ
գրուած է անոր համար:
13 գ Ու աշակերտներուն քովը գալով՝ տեսաւ շատ
ժողովուրդ անոնց բոլորտիքը՝ և դպիրները, որ
14 վիճաբանութիւն կ'ընէին անոնց հետ: Եւ շուտ մը
բոլոր ժողովուրդը երբոր տեսան անիկայ՝ խիստ
զարմացան, ու առաջ վազելով՝ բարև կու տային
15 անոր: Եւ հարցուց դպիրներուն, Թէ ի՞նչ վի-
16 ճաբանութիւն կ'ընէք անոնց հետ: Ու ժողովուր-
դէն դ մէկը պատասխան տալով՝ ըսաւ. Վարդա-
17 պե՛տ, իմ որդիս քեզի բերի, որ համր ոգի ունի. Եւ
ուր որ անոր հանի, զանիկայ գետինը կը զարնէ.
ան ալ կը փրփրի, և իր ակռաները կը կճրըցընէ,
ու կը ցամքի. և քու աշակերտներուդ ըսի որ զա-
18 նիկայ հանեն, ու չկրցան: Պատասխան տուաւ
անոնց՝ ու ըսաւ. Ո՛վ անհաւատ ազգ՝ մինչև ե՞րբ
ձեզի հետ պիտի ըլլամ, մինչև ե՞րբ ձեզի պիտի
19 համբերեմ. ինծի բերէք անիկայ: Եւ զանիկայ
բերին իրեն. ե երբոր զայն տեսաւ զանիկայ, շուտ
մը չար ոգին ցնցեց անիկայ. ու գետինը ինկած կը
20 թապըլըտըկէր՝ ու կը փրփրէր: Եւ Յիսուս հար-
ցուց անոր հօրը՝ ու ըսաւ. Ո՞րչափ ատեն է՝ որ
ատ բանը ատոր եղաւ. ու անիկայ ըսաւ, Տղայու-
21 թենէն 'ի վեր. Եւ շատ անգամ կրակի ու ջուրի
մէջ կը նետէ ատիկայ՝ որ կորսընցընէ. բայց թէ որ
կարողութիւն մը ունիս, օգնէ՛ մեզի, խղճալով մեր
22 վրայ: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Թէ որ կարող ես

ա Ղուկ. 23. 11: Փիլ. 2. 7:
բ Մատ. 11. 14: 17. 12: Ղուկ. 1. 17:
գ Մատ. 17. 14: Ղուկ. 9. 37:
դ Մատ. 17. 14: Ղուկ. 9. 38:
ե Գրլ. 1. 26: Ղուկ. 9. 42:

Digitized by Google

հաւատալու, ᵃամէն բան կարելի է անոր՝ որ կը հա-
23 ւատայ։ Եւ տղուն հայրը շուտ մը աղաղակեց՝ ու
արցունքով ըսաւ. Կը հաւատամ Տէ՛ր, օգնէ՛ իմ
24 անհաւատութեանս։ Յիսուս երբոր տեսաւ որ
ժողովուրդը վրան կը դիզուի, սաստեց պիղծ ոգիին՝
ու ըսաւ անոր. Համր ու խուլ ոգի՛՝ ես կը հրամայեմ
քեզի, ելի՛ր ատկէ, ու մէյմըն ալ չմտնես անոր
25 ներսը։ Եւ կանչուըռտելով՝ սաստիկ ցնցեց զանիկայ,
ու ելաւ. և տղան մեռելի պէս եղաւ. անանկ որ շա-
26 տերը ըսին, թէ Մ՚եռաւ։ Եւ Յիսուս անոր ձեռքէն
բռնելով՝ վերցուց զանիկայ. ան ալ կայնեցաւ։
27 ᵇՈւ երբոր ինքը տուն մտաւ, իր աշակերտները
առանձին հարցուցին իրեն՝ ըսելով. Մ՚ենք ինչո՞ւ
28 չկրցանք հանել զանիկայ։ Եւ ըսաւ անոնց. Այս
տեսակը կարելի չէ ուրիշ բանով մը ելլել, բայց
միայն աղօթքով ու ծոմապահութեամբ։
29 Եւ անկէ ելլելով՝ Գալիլեայի մէջէն կ՚անցնէին.
30 ու չէր ուզեր որ մէկը գիտնայ։ ᶜԻնչու որ կը
սորվեցընէր իր աշակերտներուն՝ ու կ՚ըսէր անոնց,
թէ Որդին մարդոյ պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը,
և զանիկայ պիտի սպաննեն. ու երբոր սպաննուի,
31 երրորդ օրը յարութիւն պիտի առնէ։ Եւ անոնք
չէին հասկընար ան խօսքը, ու կը վախնային իրեն
հարցընելու։
32 ᵈԵւ եկաւ Կափառնայում, ու երբոր տուն մտաւ,
հարցուց անոնց. Ի՞նչ վիճաբանութիւն կ՚ընէիք
33 ճամբան իրարու հետ։ Եւ անոնք լուռ կեցան.
ինչու որ ճամբուն մէջ իրարու հետ վիճաբանու-
34 թիւն կ՚ընէին՝ թէ ո՛վ մեծ է։ Ու երբոր նստաւ,
կանչեց տասուերկուքը, ու ըսաւ անոնց. ᵉԹէ որ

ա Մատ. 17. 19։ Գր. 11. 23։ Ղու. 17. 6։ Յօհ. 11. 40։
բ Մատ. 17. 18։
գ Մատ. 17. 21։ Ղու. 9. 44։
դ Մատ. 18. 1։ Ղու. 9. 46։ 22. 24։
ե Մատ. 20. 26, 27։ Գր. 10. 43։

Digitized by Google

մէկը կ'ուզէ առաջին ըլլալ, ամենուն յետինը պիտի
35 ըլլայ, և ամենուն սպասաւորը: Ու [ա]տղայ մը առաւ
կայնեցուց անոնց մէջը. և իր գիրկը առնելով զանի-
36 կայ՝ ըսաւ անոնց. Ո՛վ որ ասանկ տղոցմէն մէկը
ընդունի իմ անունովս, զիս կ'ընդունի. և [բ]ո՛վ որ
զիս ընդունի, չէ՛ թէ զիս կ'ընդունի, հապա զիս
37 խրկողը: [գ]Պատասխան տուաւ անոր Յովհաննէս՝
ու ըսաւ. Վարդապետ՝ մէկը տեսանք որ քու անու-
նովդ դևեր կը հանէր, ու մեր ետևէն չպտըտիր,
և զանիկայ արգիլեցինք՝ մեր ետևէն չպտըտելուն
38 համար: Եւ Յիսուս ըսաւ. Մի՛ արգիլէք զա-
նիկայ: [դ]Ինչու որ մէկը չկայ որ իմ անունովս հրաշք
39 գործէ, ու կարենայ շուտ մը զիս հայհոյել. Քանզի
[ե]ան որ *մեզի հակառակ չէ, մեր՝ կողմէն է:
40 [զ]Վասն զի ո՛վ որ ձեզի գաւաթ մը ջուր խմցընէ
†աս անունովս՝ թէ դուք Քրիստոսինն էք, ճշմա-
րիտ կ'ըսեմ ձեզի, Անիկայ իր վարձքը պիտի չկորսըն-
41 ցընէ: [է]Եւ ո՛վ որ գայթակղեցընէ աս պզտիկներէն
մէկը՝ որ ինծի կը հաւատան, աւելի աղէկ էր անոր՝
որ իշու աղացքի քար մը իր վիզէն կախուէր, ու
42 ծովը ձգուէր: [ը]Եւ թէ որ քու ձեռքդ քեզ կը գայ-
թակղեցընէ, կտրէ՛ անիկայ. աղէկ է քեզի պակա-
սաւոր մտնել կեանքը, քան թէ երկու ձեռք ունենալ՝
43 ու գեհենը երթալ չմարելու կրակին մէջը. [թ]Ուր
44 որ անոնց որդը չմեռնիր, ու կրակը չմարիր: Եւ
թէ որ քու ոտքդ քեզ կը գայթակղեցընէ, կտրէ՛
անիկայ. աղէկ է քեզի կաղ մտնել կեանքը, քան

ա Մատ. 18. 2: Ղկ. 10. 16:
բ Մատ. 10. 40: Ղու. 9. 48:
գ Թու. 11. 28: Ղու. 9. 49:
դ 1 Կոր. 12. 3:
ե Տես Մատ. 12. 30:
* Ոմանք ձեզի հակառակ չէ, ձեր

զ Մատ 10. 42:
† Ոմանք իմ
է Մատ. 18. 6: Ղու. 17. 1:
ը 2 Օր. 13. 6: Մատ. 5. 29: 18. 8:
թ Ես. 66. 24:

Digitized by Google

թէ երկու ոտք ունենալ՝ ու գեհեանը ձգուիլ չմարե-
45 լու կրակին մէջը․ Ուր որ անոնց որդը չմեռնիր,
46 ու կրակը չմարիր։ Եւ թէ որ քու աչքդ քեզ կը
գայթակղեցընէ, հանէ՛ անիկայ․ աղէկ է քեզի մէկ
աչքով Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել, քան
թէ երկու աչք ունենալ՝ ու կրակին գեհեանը
47 ձգուիլ․ Ուր որ անոնց որդը չմեռնիր, ու կրակը
48 չմարիր։ Ինչու որ ամէն մարդ կրակով պիտի աղուի,
49 աև ամէն զոհ աղով պիտի աղուի։ բԱղը աղէկ է,
բայց թէ որ աղը անհամնայ, ինչո՞վ պիտի համով-
ցընէք․ գՁեր անձին մէջ աղ պահեցէք, և դիրարու
հետ խաղաղութիւն ըրէք։

ԳԼ․ Ժ

2 Քրիստոս կը վիճաբանի փարիսեցիներուն հետ՝ կնիկ արձակելու վրայով․ 13 իրեն բերուած տղաքը կ'օրհնէ․ 17 կ'իմացընէ հարուստ մարդու մը՝ թէ ինչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ․ 23 հարստութեան վտանգը կը ցուցընէ իր աշակերտներուն․ 28 վարձք կը խոստանայ անոնց՝ որ աւետարանին համար իրենց ո՛ր և իցէ բաները կը թողուն․ 32 կը նախաձայնէ իր մահը և յարութիւնը․ 35 երկու փառասէր աշակերտները կը խրատէ որ աւելի իրեն հետ չարչարուիլը մտածեն․ 46 և կոյր Բարտիմէոսին աչքերը կը բանայ։

1 Եւ եանկէ ելլելով՝ Հրէաստանի սահմանները
եկաւ Յորդանանու անդիի կողմէն, ու նորէն
ժողովուրդները անոր քովը կը ժողվուէին․ և ինչպէս
որ սովորութիւն ունէր, դարձեալ կը սորվեցընէր
անոնց։
2 զՈւ փարիսեցիները քովը եկան, և զանիկայ
փորձելով կը հարցընէին անոր թէ Արժա՞ն է որ

ա Ղև. 2. 13։ Եզեկ. 43. 24։
բ Մատ. 5. 13։ Ղուկ. 14. 34։
գ Եփես. 4. 29։ Կող. 4. 6։
դ Հռով. 12. 18։ 14. 19։
2 Կոր. 13. 11։ Եբր. 12. 14։
ե Մատ. 19. 1։ Յօհ. 10. 40։ 11. 7։
զ Մատ. 19. 3։

Digitized by Google

3 էրիկը իր կնիկը արձակէ: Եւ անիկայ պատասխան
տուաւ՝ ու անոնց ըսաւ. Մ՚ովսէս ձեզի ի՞նչ պա-
4 տուիրեց: Եւ անոնք ըսին. ա Մ՚ովսէս հրաման
5 տուաւ արձակման գիր գրել, ու արձակել: Եւ
Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Ձեր
սրտին կարծրութեանը համար գրեց ձեզի աս պա-
6 տուէրը. Բայց ստեղծագործութեան սկիզբէն բ Աս-
7 տուած անոնք արու և էգ ըրաւ, ու ըսաւ. գ Ասոր
համար մարդ իր հայրը ու մայրը պիտի ձգէ, և իր
8 կնկանը պիտի յարի. Ու երկուքը մէկ մարմին պիտի
ըլլան. ուստի ալ երկուք չեն, հապա մէկ մարմին.
9 Ուրեմն ան որ Աստուած միաւորեց, մարդ թող
10 չզատէ: Եւ տունը իր աշակերտները նորէն նոյն
11 բանը հարցուցին իրեն; Ու ըսաւ անոնց. դ Ո՛վ որ
իր կնիկը արձակէ՝ և ուրիշ մը առնէ, անոր դէմ
12 շնութիւն կ՚ընէ: Ու կնիկ մը թէ որ իր էրիկէն
զատուի՝ և ուրիշ էրկան մը ըլլայ, շնութիւն կ՚ընէ:
13 ե Եւ մանր տղաք բերին իրեն, որ անոնց դպչի.
բայց աշակերտները կը յանդիմանէին բերողները:
14 Յիսուս երբոր տեսաւ, սրդողելով անոնց ըսաւ.
Թո՛ղ տուէք աս մանր տղոցը որ ինծի գան, և մի՛
արգիլէք ատոնք. ինչու որ զ Աստուծոյ թագա-
15 ւորութիւնը ասանկներունն է: Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
ձեզի. է Ո՛վ որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պզտիկ
տղու մը պէս չընդունի, բնաւ պիտի չմտնէ անոր
16 մէջը: Եւ անոնք գիրկը առաւ, վրանին ձեռք դրաւ,
ու օրհնեց զանոնք:

ա 2 Օր. 24. 1: Մատ. 5. 31: 19. 7:
բ Ծն. 1. 27: 5. 2:
գ Ծն. 2. 24: 1 Կոր. 6. 16: Եփես. 5. 31:
դ Մատ. 5. 32: 19. 9: Ղուկ. 16. 18: Հռովմ. 7. 3: 1 Կոր. 7. 10, 11:
ե Մատ. 19, 13: Ղուկ. 18. 15:
զ 1 Կոր. 14. 20: 1 Պետ. 2. 2:
է Մատ. 18. 3:

Digitized by Google

17 ա Եւ երբոր անիկայ դուրս ելաւ ճամբուն մէջ,
ահա մէկ մարդ մը վազեց՝ ու անոր առջեւը ծունկ
չոքելով կը հարցնէր անոր՝ ու կ'ըսէր. Բարի
վարդապետ՝ ի՞նչ ընեմ որ յաւիտենական կեանքը
18 ժառանգեմ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Ինչո՞ւ զիս
բարի կ'անուանես. մէկէն 'ի զատ բարի չկայ, որ է
19 Աստուած։ Պատուիրանքները գիտես. բ Շնու-
թիւն մի՛ ըներ, Սպանութիւն մի՛ ըներ, Գողութիւն
մի՛ ըներ, Սուտ վկայութիւն մի՛ ըներ, Զրկանք
20 մի՛ ըներ, Քու հայրդ ու մայրդ պատուէ։ Անի-
կայ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր. Վար-
դապետ՝ ատոնք ամէնը մանկութենէս 'ի վեր պահեր
21 եմ։ Եւ Յիսուս անոր նայելով՝ սիրեց զանիկայ,
ու ըսաւ անոր. Մէկ բան մը պակաս է քեզի.
գնա՛ ունեցածդ ծախէ՛, եւ տո՛ւր աղքատներուն, ու
գ երկինքը գանձ պիտի ունենաս, եւ խաչը վերցո՛ւր՝
22 ու եկո՛ւր իմ ետեւէս։ Եւ անիկայ այս խօսքին համար
խոժոռելով՝ տրտմած գնաց. ինչու որ շատ ստացո-
23 ւածք ունէր։ Եւ դ Յիսուս իր բոլորտիքը նայելով՝
ըսաւ իր աշակերտներուն. Ո՛րչափ դժուար է
անոնց՝ որ հարստութիւն ունին, Աստուծոյ թագա-
24 ւորութիւնը մտնել։ Եւ աշակերտները զարմացեր
էին անոր խօսքերուն վրայ. բայց Յիսուս նորէն
պատասխան տալով՝ անոնց ըսաւ. Որդեակներ՝
ո՛րչափ դժուար է ե իրենց հարստութեանը յուսա-
ցողներուն Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել։
25 Դիւրին է որ ուղտը ասեղին ծակէն անցնի, քան
թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնէ։
26 Եւ անոնք խիստ շատ կը զարմանային՝ ու կ'ըսէին

ա Մատ. 19. 16։ Ղու. 18. 18։
բ Ել. 20։ Հռով. 13. 9։
գ Մատ. 6. 19, 20։ 19. 21։ Ղու. 12. 33։ 16. 9։
դ Մատ. 19. 23։ Ղու. 18. 24։
ե Յոբ. 31. 24։ Սաղ. 52. 7։ 62. 10։ 1 Տիմ. 6. 17։

Digitized by Google

27 իրարու. Ո՞վ կրնայ փրկուիլ: Եւ Յիսուս անոնց
նայելով՝ ըսաւ. աՄարդոց կողմանէ ան-
կարելի է, բայց ոչ Աստուծոյ կողմանէ. քանզի
28 Աստուծոյ կողմանէ ամէն բան կարելի է: բՊետրոս
սկսաւ ըսել անոր. Ահա մենք ամէն բան թողուցինք՝
29 և քու ետևէդ եկանք: Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ ըսաւ. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Մէկը
չկայ որ թողուց տուն, կամ եղբայրներ, կամ քոյրեր,
կամ հայր, կամ մայր, կամ կին, կամ որդիներ, կամ
30 արտեր՝ ինծի համար ու աւետարանին համար, գՈր
պիտի չառնէ հարիւրապատիկ հիմա աս ատենս՝
տուներ, ու եղբայրներ, և քոյրեր, ու մայրեր, և
որդիներ, ու արտեր՝ հալածանաց հետ. և գալու
31 աշխարհին մէջ յաւիտենական կեանքը: դԲայց
շատ առաջիններ պիտի ըլլան յետին, ու յետիններ՝
առաջին:
32 եԵւ անոնք դէպ 'ի Երուսաղէմ կ'ելլէին, ու
ճամբուն մէջն էին. և Յիսուս անոնցմէ առաջ
կ'երթար, ու անոնք կը զարմանային, ու ետևէն
երթալով՝ կը վախնային: զԵւ նորէն քովը առնելով
տասուերկուքը, սկսաւ ըսել անոնց ինչ բաներ որ
33 իրեն պիտի պատահէին. Որ ըսաւ. Ահա Երու-
սաղէմ կ'ելլենք, և Որդին մարդոյ պիտի մատնուի
քահանայապետներուն ու դպիրներուն, և զանիկայ
մահուան պիտի դատապարտեն, ու զանիկայ հեթա-
34 նոսներուն պիտի մատնեն. Եւ զանիկայ ծաղր պի-
տի ընեն ու ծեծեն, և անոր վրայ պիտի թքնեն, ու
զանիկայ մեռցընեն. ու երրորդ օրը յարութիւն
պիտի առնէ:

ա Երեմ. 32. 17: Մատ. 19. 26: Ղու. 1. 37:
բ Մատ. 19. 27: Ղու. 18. 28:
գ 2 Մն. 25. 9: Ղու. 18. 30:
դ Մատ. 19. 30: 20. 16: Ղու. 14. 30:
ե Մատ. 20. 17: Ղու. 18. 31:
զ Գլ. 8. 31: 9. 30: Ղու. 9. 22: 18. 31:

Digitized by Google

35 ա Եւ անոր քովը գացին Յակոբոս ու Յովհաննէս՝
Զեբեդէոսի որդիքը, ու ըսին. Վարդապետ՝ կ'ու-
36 զենք որ քեզմէ ինչ որ խնդրենք, մեզի ընես։ Ան
ալ ըսաւ անոնց. Ի՞նչ կ'ուզէք, որ ձեզի ընեմ։
37 Ու անոնք ըսին իրեն. Շնորհէ մեզի որ նստինք՝
մեզմէ մէկը աջ կողմդ, և մէկալը՝ ձախ կողմդ քու
38 փառացդ մէջ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Չէք
գիտեր՝ ինչ կը խնդրէք. կրնա՞ք խմել ան գաւաթը՝
որ ես կը խմեմ, և ան մկրտութեամբ մկրտուիլ՝
39 որով ես կը մկրտուիմ։ Եւ անոնք ըսին իրեն,
Կրնանք. ու Յիսուս ըսաւ անոնց. Ան գաւաթը
որ ես կը խմեմ՝ պիտի խմէք, և ան մկրտութեամբ
40 որ ես կը մկրտուիմ՝ պիտի մկրտուիք. Բայց իմ
աջ կողմս ու ձախ կողմս նստիլը՝ իմս չէ տալը. հապա
41 անոնց որ պատրաստուած է։ բ Ու երբոր մէկալ
տասը աշակերտները լսեցին, սկսան Յակոբոսին ու
42 Յովհաննէսին նեղանալ։ Իսկ Յիսուս իրեն կանչեց
զանոնք՝ ու ըսաւ անոնց. գ Գիտէք որ ազգաց
իշխան սեպուածները կը տիրեն անոնց, և անոնց
43 մեծամեծները կ'իշխեն անոնց. դ Բայց ձեր մէջը
անանկ պիտի չըլլայ. հապա ձեզմէ ով որ մեծ ըլլալ
44 կ'ուզէ, անիկայ ձեր սպասաւորը ըլլայ. Ու ձեզմէ
ով որ առաջին ըլլալ կ'ուզէ, անիկայ ամենուն ծա-
45 ռայ ըլլայ։ ե Քանզի զ Որդին մարդոյ ալ չեկաւ
սպասաւորութիւն ընդունելու, հապա սպասա-
ւորութիւն ընելու, և իր կեանքը շատերուն հա-
մար փրկանք մը տալու։
46 է Ու եկան Երիքով. ու երբոր Երիքովէն կ'ելլէր

ա Մատ. 20. 20։
բ Մատ. 20. 24։
գ Ղուկ. 22. 25։
դ Մատ. 20. 26, 28։ Գլ. 9. 34։ Ղուկ. 9. 48։
ե Յոհ. 13. 14։ Փիլ. 2. 7։
զ Մատ. 20. 28։ 1 Տիմ. 2. 6։ Տիտ. 2. 14։
է Մատ. 20. 29։ Ղուկ. 18. 35։

աշակերտներուն և շատ բազմութեան հետը, Տիմէոսի
որդին կոյր Բարտիմէոսը ճամբուն քովը նստեր էր
47 մուրալու: Ու երբոր լսեց՝ թէ Յիսուս Նազովր-
րեցին է, սկսաւ աղաղակել՝ ու ըսել. Յիսուս՝ որդի
48 Դաւթի՝ ողորմէ ինծի: Եւ շատերը կը յանդիմանէին
զանիկայ, որ լռէ. բայց անիկայ՝ ալ աւելի կ'աղա-
49 ղակէր, Որդի Դաւթի՝ ողորմէ ինծի: Եւ Յիսուս
կանգ առնելով՝ ըսաւ որ անիկայ կանչեն. կանչեցին
կոյրը՝ ու ըսին անոր. Քաջ եղիր, ելիր՝ քեզ կը
50 կանչէ: Եւ անիկայ իր հանդերձը ձգելով, ելաւ
51 ու եկաւ Յիսուսին: Եւ Յիսուս պատասխան
տուաւ՝ ու անոր ըսաւ. Ի՞նչ կ'ուզես որ քեզի ընեմ.
կոյրը ըսաւ անոր. Ռաբբունի՝ որ աչքերս բացուին:
52 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Գնա՝ քու հաւատքդ
քեզ բժշկեց. և շուտ մը անոր աչքերը բացուեցան,
ու ճամբան Յիսուսին ետևէն կ'երթար:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ հանդէսով. 13 անպտուղ թզենին կ'անիծէ. 15 տաճարը կը մաքրէ. 20 կը յորդորէ իր աշակերտները որ հաստատ հաւատք ունենան, և իրենց թշնամիներուն ներեն. 27 և իր ըրած բաներուն օրինաւոր ըլլալը կը հաստատէ Յովհաննէսին վկայութեամբը, որ Աստուծմէ խրկուած մարդ մըն էր:

1 Ու երբոր Երուսաղեմին մօտեցան՝ Բեթփագէ
ու Բեթանիա՝ դէպ 'ի Ձիթենեաց լեռը, Յի-
սուս իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց. Եւ ըսաւ
2 անոնց. Գացէք ատ ձեր դիմացի գեղը. և անոր
մէջ մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապած աւանակ
մը, որուն վրայ մարդ մը նստած չէ. արձակեցէք
3 անիկայ՝ ու բերէք. Եւ թէ որ մէկը ըսէ ձեզի, թէ

– Մատ. 9. 22: Գլ. 5. 34:
է Մատ. 21. 1: Ղու. 19. 29: Յօհ. 12. 14:

Ատ ի՞նչ կ'ընէք, ըսէք թէ՝ Տէրոջը պէտք է. և
4 շուտ մը հոս պիտի ղրկէ զանիկայ: Գացին՝ և
գտան աւանակը դուրսը փողոցին մէջ դրանը քով
5 կապած, ու արձըկեցին զանիկայ: Եւ հոն կայ-
նողներէն ոմանք ըսին անոնց. Ի՞նչ կ'ընէք որ
6 կ'արձըկէք ատ աւանակը: Եւ անոնք ըսին անոնց
ինչպէս որ Յիսուս պատուիրեր էր. ու իրենց թող
7 տուին: Եւ աւանակը Յիսուսին բերին, ու անոր
վրայ իրենց հանդերձները դրին, ու նստաւ անոր
8 վրայ: [ա]Եւ շատերը իրենց հանդերձները ճամբուն
վրայ փռեցին, և ուրիշները ծառերէն ճիւղեր կը
9 կտրէին, ու ճամբուն վրայ կը տարածէին: Եւ
առջևէն ու ետևէն գացողները կ'աղաղակէին ու
կ'ըսէին. Ովսաննա. [բ]Օրհնեալ է ան որ Տէրոջը
10 անունովը կու գայ. Օրհնեալ է մեր Դաւիթ հօրը
թագաւորութիւնը որ *կու գայ. Ովսաննա 'ի
բարձունս:

11 [գ]Եւ Յիսուս մտաւ Երուսաղէմ ու տաճարը, և
չորս կողմը ամէն բաները աչքէ անցուց. և արդէն
ժամանակը իրիկուն ըլլալով՝ Բեթանիա ելաւ
տասուերկուքին հետ մէկտեղ:

12 [դ]Ու հետևեալ օրը՝ երբոր Բեթանիայէն կ'ել-
13 լէին, անօթեցաւ. [ե]Եւ հեռուանց տերևալից թզենի
մը տեսնելով՝ եկաւ որ գուցէ անոր վրայ բան մը
գտնէ. ու երբոր անոր քովը գնաց, տերևներէն 'ի
զատ բան մը չգտաւ. ինչու որ դեռ թուզի ատեն
14 չէր. †Եւ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր. Ասկէ
ետև մէկը քեզմէ պտուղ չուտէ յաւիտեան. Ու իր
աշակերտները լսեցին:

[ա] Մատ. 21. 8:
[բ] Սաղ. 118. 26:
* Ոմանք Տէրոջը անունովը կու գայ:
[գ] Մատ. 21. 12:
[դ] Մատ. 21. 18:
[ե] Մատ. 21. 19:
† Ոմանք Եւ Յիսուս

Digitized by Google

15 [զ] Ու եկան Երուսաղէմ. և Յիսուս տաճարը
մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել անոնք որ տաճարին
մէջ կը ծախէին ու կը գնէին. և սատակ փոխողներուն
սեղանները, ու աղաւնի ծախողներուն աթոռները
16 կործանեց. Եւ թող չէր տար՝ որ մէկը տաճարին
17 մէջէն աման մը անցընէ: Եւ կը սորվեցընէր ու
կ'ըսէր անոնց. Գրուած չէ՞ որ՝ [է] Իմ տունս աղօթքի
տուն պիտի կոչուի բոլոր ազգերուն, բայց [ը] դուք
18 ասիկայ աւազակներու այր ըրիք: [թ] Եւ դպիրները
ու քահանայապետները աս լսելով՝ կը փնտռէին
թէ ինչպէս կորսընցընեն զանիկայ, քանզի անկէ կը
վախնային. ինչու որ [ժ] բոլոր ժողովուրդը զարմացեր
19 էր անոր վարդապետութեանը վրայ: Ու երբոր
իրիկուն եղաւ, քաղաքէն դուրս ելաւ:
20 [ի] Եւ առտուանց երբոր անկէ կ'անցնէին, թզենին
21 տեսան արմատէն չորցած: Ու Պետրոսին միտքը
եկաւ՝ ու ըսաւ անոր. Ռաբբի՝ ահա թզենին՝ որ
22 անիծեցիր, չորցեր է: Եւ Յիսուս պատասխան
տալով՝ ըսաւ անոնց. Աստուծոյ հաւատքը ունեցէք:
23 Քանզի [լ] ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Ո՛վ որ աս լեռանը
ըսէ՝ Ելի՛ր ու ծովը ինկի՛ր, և իր սրտին մէջը չերկմտի,
հապա հաւատայ թէ ինչ որ ըսէ՝ կ'ըլլայ, պիտի
24 ըլլայ անոր՝ ինչ որ ըսէ: Ասոր համար կ'ըսեմ ձեզի.
[խ] Ինչ բան որ աղօթքով կը խնդրէք, հաւատացէք
25 թէ պիտի առնէք, և պիտի ըլլայ ձեզի: Ու երբոր
աղօթքի կը կայնիք, [ծ] Ներեցէք թէ որ մէկուն դէմ

[զ] Մատ. 21. 12: Ղուկ. 19. 45: Յով. 2. 14:
[է] Եսա. 56. 7:
[ը] Երեմ. 7. 11:
[թ] Մատ. 21. 45, 46: Ղուկ. 19. 47:
[ժ] Մատ. 7. 28: Գլ. 1. 22: Ղուկ. 4. 32:
[ի] Մատ. 21. 19:
[լ] Մատ. 17. 19: 21. 21: Ղուկ. 17. 6:
[խ] Մատ. 7. 7: Ղուկ. 11. 9: Յով. 14. 13: 15. 7: 16. 24: Յակ. 1. 5, 6:
[ծ] Մատ. 6. 14: Կող. 3. 13:

Digitized by Google

բան մը ունիք. որպէս զի ձեր Հայրն ալ՝ որ երկին-
26 քըն է, ներէ ձեզի ձեր յանցանքները: ա Իսկ թէ որ
դուք չէք ներեր, ձեր Հայրն ալ՝ որ երկինքն է,
պիտի չներէ ձեր յանցանքները:
27 Եւ նորէն Երուսաղէմ եկան, Եւ երբոր տա-
ճարին մէջ կը պտըտէր, քահանայապետները և
28 դպիրները ու ծերերը անոր եկան, Եւ ըսին անոր.
Ի՞նչ իշխանութեամբ կ՚ընես աս բաները, և ո՞վ
տուաւ քեզի աս իշխանութիւնը, որ աս բաները
29 ընես: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց.
Ես ալ ձեզի բան մը հարցընեմ, ու թէ որ ինծի
պատասխան տաք, ես ալ ձեզի պիտի ըսեմ թէ ինչ
30 իշխանութեամբ կ՚ընեմ աս բաները: Յովհաննէսին
մկրտութիւնը երկինքէ՞ն էր՝ թէ մարդոցմէ, պա-
31 տասխան տուէք ինծի: Եւ անոնք մէջերնին կը
խորհէին՝ ու կ՚ըսէին. Թէ որ ըսենք՝ Երկինքէն,
պիտի ըսէ. Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր.
32 Իսկ թէ որ ըսենք՝ Մարդոցմէ. ժողովուրդէն կը
վախնային. ինչու որ բ ամէնքը * գիտէին Յովհան-
33 նէսը թէ ճշմարտապէս մարգարէ էր: Եւ պա-
տասխան տալով՝ ըսին Յիսուսին. Չենք գիտեր. և
Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ես ալ
ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանութեամբ կ՚ընեմ աս
բաները:

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ Հրէից մերժուիլը և հեթանոսաց կոչումը՝ այգեգործ մշակներուն ձեռքը յանձնուած այգիին առակովը. 13 պատասխան կու տայ՝ կայսերին հարկ տալու վրայով. 18 կը ցուցընէ սադուկեցւոց՝ իրենց մոլորութիւնը՝ յարութիւն չկայ ըսելնուն համար. 28 առաջին պատուիրանքին

ա Մատթ. 18. 35:
բ Մատթ. 21. 23: Ղուկ. 20. 1:
գ Մատթ. 3. 5: 14. 5: Գլ. 6. 20:
* Յուն. ունէին

վրայով հարցընող դպիրին խնդիրը կը լուծէ. 35 կը ջրէ ան կարծիքը որ դպիրները ունէին Քրիստոսի վրայով. 38 և կը պատուիրէ ժողովրդոց որ զգոյշ ըլլան անոնց փառասիրութիւնէն և կեղծաւորութիւնէն։ 41 Քրիստոս կը գովէ երկու լումայ տուող աղքատ որբևայրին։

1 Եւ ասկսաւ առակներով խօսիլ անոնց հետ՝ ու-
ըսել. Մէկ մարդ մը այգի տնկեց, ու անոր
բոլորտիքը ցանգ քաշեց, և ստորահնձան փորեց,
ու աշտարակ շինեց. և զանիկայ մշակներու յանձնեց.
2 ու ինքը օտար երկիր մը գնաց։ Եւ ատենին ծառայ
մը խրկեց մշակներուն, որ մշակներէն այգիին
3 պտուղէն առնէ։ Իսկ անոնք բռնեցին՝ ծեծեցին
4 զանիկայ, ու պարապ ճամբեցին։ Նորէն ուրիշ
ծառայ մըն ալ խրկեց անոնց. և զանիկայ քարկոծե-
լով՝ գլուխը վիրաւորեցին, ու անարգուած ճամ-
5 բեցին։ Եւ դարձեալ ուրիշ մը խրկեց. ու զանիկայ
սպաննեցին, և շատ ուրիշներ ալ խրկեց, որոնց մէկ
քանիները ծեծեցին, ու մէկ քանիները սպաննեցին։
6 Ուստի մէկ սիրելի որդի մըն ալ ունենալով, վերջապէս
զանիկայ ալ խրկեց անոնց՝ ըսելով, Կուցէ ամչնան
7 իմ որդիէս։ Բայց այն մշակները ըսին իրարու.
Ասիկայ է ժառանգը, եկէք զանիկայ սպաննենք,
8 ու ժառանգութիւնը մերը ըլլայ։ Եւ բռնեցին
զանիկայ՝ ու սպաննեցին, և այգիէն դուրս հանեցին։
9 Ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի ընէ. պիտի գայ՝ ու
կորսընցընէ մշակները, և այգին ուրիշներու պիտի
10 տայ։ Եւ աս գիրը չէ՞ք կարդացեր, թէ բԱյն քարը
որ շինողները անարգեցին, անիկայ անկիւնին գլուխը
11 եղաւ. Ասիկայ Տէրոջմէ եղաւ, և զարմանալի է մեր
աչքերուն։
12 գԵւ կը փնտռէին՝ թէ ինչպէս բռնեն զանիկայ,

ա Մատ. 21. 33։ Ղուկ. 22. 9։
բ Սաղ. 118. 22։
գ Մատ. 21. 45, 46։ Գլ. 11 18։ Յովհ. 7. 25, 30, 44։

Digitized by Google

բայց ժողովուրդէն վախցան․ քանզի իմացան որ ան
առակը իրենց համար ըսաւ․ և ձգեցին անիկայ ու
գացին ։
13 [ա]Եւ փարիսեցիներէն ու Հերովդէսեաններէն
քանի մը հոգի խրկեցին անոր, որ խօսքով բռնեն
14 զանիկայ ։ Եւ անոնք եկան՝ ու ըսին անոր․ Վար-
դապետ՝ գիտենք որ ճշմարիտ ես, և մէկու մը հա-
մար հոգդ չէ․ քանզի մարդոց երեսպաշտութիւն
չես ըներ, հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ
ճամբան կը սորվեցընես․ Կայսրին տուրք տալ ար-
15 ժա՞ն է՝ թէ չէ՞․ տա՞նք՝ թէ չտանք ։ Եւ Յիսուս
գիտնալով անոնց կեղծաւորութիւնը՝ ըսաւ անոնց․
Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք, բերէք ինծի մէկ դահեկան
16 նը որ տեսնեմ ։ Եւ անոնք բերին․ ու ըսաւ անոնց․
Որո՞ւնն է աս պատկերը՝ ու գիրը․ և անոնք ըսին
17 անոր․ Կայսրին ։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝
ըսաւ անոնց․ Ան որ կայսրինն է՝ կայսրին տուէք,
և ան որ Աստուծոյն է՝ Աստուծոյ տուէք․ ու զար-
մացան անոր վրայ ։
18 Եւ անոր քովը եկան [բ]Սադուկեցիները, որոնք
կ'ըսեն թէ [գ]յարութիւն չկայ, և անոր հարցուցին
19 ըսելով․ Վարդապետ՝ [դ]Մովսէս մեզի գրեց որ
եթէ մէկուն եղբայրը մեռնի՝ ու կնիկը ձգէ, և զաւակ
չձգէ, անոր եղբայրը առնէ անոր կնիկը, և իր
20 եղբօրը զաւակ հանէ ։ Արդ՝ եօթը եղբայրներ
կային․ և առջինը կնիկ առաւ՝ ու մեռաւ, և զաւակ
21 չձգեց ։ Ու երկրորդը առաւ զանիկայ՝ ու մեռաւ, և
22 ան ալ զաւակ չձգեց․ նոյնպէս ալ երրորդը ։ Ու
եօթն ալ զանիկայ առին, և զաւակ չձգեցին․ ամենէն
23 ետքը կնիկն ալ մեռաւ ։ Ուրեմն յարութեան ատենը՝

ա Մատ․ 22․ 15 ։ Ղու․ 20․ 20 ։
բ Մատ․ 22․ 23 ։ Ղու․ 20․ 27 ։
գ Գոր․ 23․ 8 ։
դ 2 Օր․ 25․ 5 ։

երբոր յարութիւն առնեն, անոնցմէ որո՞ւն կնիկը
պիտի ըլլայ. ինչու որ եօթն ալ զանիկայ կնիկ
24 առնեցան: Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց
ըսաւ. Ասոր համար չէ՞ որ մոլորած էք, որ ոչ
Գիրքը գիտէք, և ոչ Աստուծոյ զօրութիւնը:
25 Քանզի երբոր մեռելներէն յարութիւն առնեն, ոչ
կնիկ կ'առնեն, և ոչ էրկան կը տրուին. հապա
26 ա երկինքի հրեշտակներուն պէս են: Բայց մեռել-
ներուն համար՝ թէ յարութիւն կ'առնեն, Մովսէսին
գրքին մէջը չէ՞ք կարդացեր մորենիին վրայ, ինչպէս
Աստուած անոր խօսեցաւ՝ ըսելով. բ Ես եմ Աբրա-
համին Աստուածը, և Իսահակին Աստուածը, ու
27 Յակոբին Աստուածը: Անիկայ մեռելներուն Աս-
տուածը չէ, հապա կենդանիներուն. ուրեմն դուք
խիստ մոլորած էք:
28 գ Եւ դպիրներէն մէկը եկաւ, ու մտիկ կ'ընէր
անոնց՝ երբոր վիճաբանութիւն կ'ընէին, որ երբոր
տեսաւ թէ աղէկ պատասխան տուաւ անոնց, հար-
ցուց անոր՝ ու ըսաւ. Ո՞րն է բոլոր պատուիրանք-
29 ներուն առաջինը: Եւ Յիսուս պատասխանեց
անոր. Բոլոր պատուիրանքներուն առաջինը աս է.
դ Լսէ՛ ով Իսրայէլ, մեր Տէր Աստուածը՝ մէկ Տէր
30 մըն է. Եւ քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր
սրտէդ, և քու բոլոր անձէդ, ու քու բոլոր մտքէդ,
և քու բոլոր զօրութենէդ. ասիկայ է առաջին պա-
31 տուիրանքը: Ու երկրորդը ասոր նման՝ ե Քու
ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս. ասոնցմէ մեծ՝ ուրիշ
32 պատուիրանք չկայ: Եւ դպիրը ըսաւ անոր. Աղէ՛կ

ա 1 Կոր. 15. 42, 49, 52:
բ Ել. 3. 6:
գ Մատ. 22. 35:
դ 2 Օր. 6. 4: Ղու. 10. 27:
ե Ղև. 19. 18: Մատ. 22. 39:
Հռով. 13. 9: Գաղ. 5. 14:
Յակ. 2. 8:

Digitized by Google

վարդապետ, շիտակ խօսեցար թէ Աստուած մէկ է,
33 ա և անկէ 'ի զատ ուրիշ մը չկայ. Եւ բոլոր սրտէ,
ու բոլոր մտքէ, և բոլոր անձէ, ու բոլոր զօրութենէ
անիկայ սիրելը, ու ընկերը իր անձին պէս սիրելը՝
34 բ ամէն ողջակէզներէ ու զոհերէ աւելի է: Եւ
Յիսուս տեսնելով որ անիկայ խելացութիւնով պա-
տասխան տուաւ, ըսաւ անոր. Աստուծոյ թագա-
ւորութենէն հեռու չես. գ և ալ ուրիշ մէկը չէր
համարձակեր անոր բան մը հարցընելու:
35 դ Եւ Յիսուս երբոր տաճարին մէջ կը սորվե-
ցընէր, պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Դպիրները
ինչո՞ր կ'ըսեն, թէ Քրիստոս Դաւիթի որդին է.
36 Եւ ինքը Դաւիթ ե Սուրբ Հոգիով կ'ըսէ. զ Տէրը
իմ Տէրոջս ըսաւ. Նստէ իմ աջ կողմս, մինչև որ
քու թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ:
37 Ուրեմն Դաւիթ ինքը որ զանիկայ Տէր կը կոչէ,
ի՞նչպէս անիկայ անոր որդին կ'ըլլայ. և ժողովուր-
դէն շատերը յօժարութեամբ մտիկ կ'ընէին անոր:
38 է Եւ իր վարդապետութեանը մէջ կ'ըսէր անոնց.
ը Զգուշացէք դպիրներէն, որոնք կ'ուզեն փառաւոր
հանդերձներով պտըտիլ, և թ շուկաներուն մէջ
39 բարևներ կը փնտռեն, Եւ ժողովարաններուն մէջ
առաջին աթոռները, և ընթրիքներու մէջ առաջին
40 բազմոցները: ժ Անոնք որբևարիններուն տուները
կ'ուտեն, ու ձևոցով երևնալու համար աղօթքը
կ'երկընցընեն. ասոնք աւելի դատապարտութիւն
պիտի ընդունին:

ա 2 Օր. 4. 39: Եա. 45. 6, 14: 46. 9:
բ 1 Թագ. 15. 22: Ովս. 6. 6: Միք. 6. 6, 7, 8:
գ Մատ. 22. 46:
դ Մատ. 22. 41: Ղու. 20. 41:
ե 2 Թագ. 23. 2:
զ Սաղ. 110. 1:
է Գլ. 4. 2:
ը Մատ. 23. 1: Ղու. 20. 46:
թ Ղու. 11. 43:
ժ Մատ. 23. 14:

Digitized by Google

41 [ա] Եւ Յիսուս գանձանակին դիմացը նստած՝ կը
նայէր թէ ինտոր ժողովուրդը [բ] գանձանակին մէջը
ստակ կը ձգէ. և շատ հարուստներ շատ բան
42 ձգեցին: Մէկ աղքատ որբևարի մըն ալ եկաւ՝ ու
երկու լումայ ձգեց, որ մէկ նաքարակիտ մը կ'ընէ:
43 Եւ իր աշակերտները իրեն կանչելով՝ ըսաւ անոնց.
Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ [գ] աս աղքատ որբևարին
գանձանակը ուրիշ ձգողներուն ամենէն աւելի ձգեց.
44 Ինչու որ ամէնքը իրենց աւելցածէն ձգեցին, բայց
ասիկայ իր չքաւորութենէն՝ ունեցածին բոլորը
ձգեց՝ [դ] իր բոլոր ապրուստը:

ՄԱՐ. ԺԳ.

1 Քրիստոս կը նախաձայնէ թէ տաճարը պիտի կործանի. 9 թէ առաքեալներին համար հալածանքներ պիտի ըլլան. 14 թէ մեծամեծ թշուառութիւններ պիտի գան Հրէից վրայ. 24 և թէ ինքը ի՛նչ կերպով դատաստանի պիտի գայ: 32 Վերջին ժամը ընաւ մէկուն յայտնուած չըլլալուն համար՝ Քրիստոս կը պատուիրէ արթուն կենալ ու աղօթք ընել:

1 Ու [ե] երբոր տաճարէն դուրս կ'ելլէր, իր աշա-
կերտներէն մէկը ըսաւ իրեն. Վարդապետ՝
2 նայէ ինտոր քարեր են, և ինչ կերպ շէնքեր: Եւ
Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոր. Կը տեսնե՞ս
աս մեծ շէնքերը. [զ] Քար մը քարի վրայ պիտի չմնայ՝
որ չքակուի:
3 Ու երբոր անիկայ Ձիթենեաց լեռը տաճարին
դիմացը նստեր էր, Պետրոս ու Յակոբոս և Յով-
հաննէս ու Անդրէաս հարցուցին իրեն առանձին.
4 [է] Ըսէ մեզի ե՞րբ պիտի ըլլան աս բաները, և ի՞նչ
նշան պիտի ըլլայ՝ աս ամէն բաներուն կատարուելու

ա Ղուկ. 21. 1:
բ 4 Թագ. 12. 9:
գ 2 Կոր. 8. 12:
դ 2 Օր. 24. 6: 1 Յոհ. 3. 17:
ե Մատ. 24. 1: Ղուկ. 21. 5:
զ Ղուկ. 19. 44:
է Մատ. 24. 3: Ղուկ. 21. 7:

Digitized by Google

5 ատենը։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով անոնց՝
ու սկսաւ ըսել. ա Զգոյշ կեցէք՝ չըլլայ որ մէկը
6 ձեզ խաբէ. Ինչու որ շատերը պիտի գան իմ անու-
նովս՝ ու ըսեն, թէ Ես եմ Քրիստոսը, ու շատերը
7 պիտի մոլորցընեն։ Բայց երբոր լսէք պատերազմներ
և պատերազմներու լուրեր, մի՛ խռովիք, ինչու որ
8 պէտք է ըլլալ. բայց դեռ վերջը չէ։ Վասն զի
ազգ ազգի վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն
թագաւորութեան վրայ, և տեղ տեղ երկրաշար-
ժութիւններ պիտի ըլլան. սովեր՝ ու խռովութիւն-
ներ ալ պիտի ըլլան. բ Ասոնք ցաւերուն սկիզբներն են։
9 Զգուշացէք ձեր անձերուն, քանզի գ ձեզ ատեան-
ներու պիտի մատնեն, ու ժողովարաններուն մէջ
ձեզ պիտի ծեծեն, և իմ անուանս համար կուսակալ-
ներու ու թագաւորներու առջև պիտի կենաք՝
10 անոնց վկայութիւն ըլլալու համար. Եւ դ առաջ
պէտք է որ աւետարանը քարոզուի բոլոր ազգերուն։
11 ե Բայց երբոր ձեզ մատնելու տանին, առաջուց հոգ
մի՛ ընէք և մի՛ մտածէք թէ ինչ պիտի խօսիք. հապա
ան ժամուն ինչ որ ձեզի տրուի, անիկայ խօսեցէք՝.
ինչու որ չէ՛ թէ դուք էք որ կը խօսիք, զ հապա
12 Հոգին Սուրբը։ Ու է եղբայր՝ եղբայրը մահուան
պիտի մատնէ, և հայրը՝ որդին. և որդիք իրենց
ծնողացը վրայ պիտի ելլեն՝ ու մեռցընեն զանոնք։
13 ը Եւ իմ անուանս համար ամենուն ատելի պիտի ըլ-
լաք. բայց թ ով որ մինչև վերջը համբերէ, անիկայ
14 պիտի ապրի. ժ Ու երբոր տեսնէք աւերմունքին

ա Երեմ. 29. 8: Եփես. 5. 6: 1 Թես. 2. 3:
բ Մատ. 24. 8:
գ Մատ. 10. 17, 18: 24. 9: Յայտ. 2. 10:
դ Մատ. 24. 14:
ե Մատ. 10. 19: Ղու. 12. 11: 21. 14:
զ Գործ. 2. 4: 4. 8, 31:
է Միք. 7. 6: Մատ. 10. 21. 24. 10: Ղու. 21. 16:
ը Մատ. 24. 9: Ղու. 21. 17:
թ Դան. 12. 12: Մատ. 10. 22: 24. 13: Յայտ. 2. 10:
ժ Մատ. 24. 15:

Digitized by Google

պղծութիւնը՝ որ Դանիէլ մարգարէին ձեռքովը
ըսուած է, թէ արժան չեղած տեղը կը կենայ.
([ա] ով որ կարդայ՝ թող հասկընայ.) ան ատենը
[բ] Հրէաստանի մէջ եղողները՝ լեռները թող փախչին.
15 Եւ ան որ տանիքին վրայ է՝ թող տուն չիջնէ, ու
16 չմտնէ իր տունէն բան մը առնելու. Եւ ան որ
արտին մէջն է՝ թող ետ չդառնայ իր հանդերձը
17 առնելու։ [գ] Բայց վա՜յ ան օրերը յղի եղողներուն ու
18 ծիծ տուողներուն։ Եւ աղօթք ըրէք՝ որ ձեր
19 փախչիլը ձմեռը չըլլայ. [դ] Վասնզի ան օրերը անանկ
նեղութիւն պիտի ըլլայ, որուն նմանը Աստուծոյ
ստեղծած արարածոց սկիզբէն մինչև հիմա եղած
20 չէ, ո՛չ ալ պիտի ըլլայ։ Եւ թէ որ Տէրը ան օրերը
չկարճեցընէր, բնաւ մէկ մարմին մը պիտի չապրէր.
բայց ընտրեալներուն համար՝ որոնք ընտրեց, ան
21 օրերը կարճեցուց։ Եւ [ե] ան ատենը թէ որ մէկը
ձեզի ըսէ, Ահա՛ հոս է Քրիստոսը՝ կամ ահա՛ հոն,
22 մի՛ հաւատաք. Ինչու որ սուտ քրիստոսներ և սուտ
մարգարէներ պիտի ելլեն, ու նշաններ և հրաշքներ
պիտի ցուցընեն, որ եթէ կարելի էր՝ ընտրեալներն
23 ալ մոլորցընեն։ Իսկ [զ] դուք զգո՛յշ կեցէք, ահա՛
առաջուց ըսի ձեզի ամէնը։
24 [է] Բայց ան օրերը ան նեղութենէն ետև՝ արեգակը
պիտի խաւարի, ու լուսինը իր լոյսը պիտի չտայ.
25 Եւ աստղերը երկինքէն պիտի թափթփին, ու երկնից
26 մէջի զօրութիւնները պիտի շարժին։ [ը] Եւ ան ատենը

ա Դան. 9. 27։
բ Ղուկ. 21. 21։
գ Ղուկ. 21. 23։ 23. 29։
դ Դան. 9. 26։ 12. 1։ Յովէլ. 2. 2։ Մատ. 24. 21։
ե Մատ. 24. 23։ Ղուկ. 17. 23։ 21. 8։
զ 2 Պետ. 3. 17։
է Դան. 7. 10։ Սոփ. 1. 15։ Մատ. 24. 29։ Ղուկ. 21. 25։
ը Դան. 7. 13, 14։ Մատ. 16. 27։ 24. 30։ Գլ. 14. 62։ Գործ. 1. 11։ 1 Թես. 4. 15։ 2 Թես. 1. 7, 10։ Յայտ. 1. 7։

Digitized by Google

պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ ամպերու մէջ եկած,
27 մեծ զօրութեամբ ու փառքով: Եւ ան ատենը իր
Հրեշտակները պիտի խրկէ, ու իր ընտրեալները
պիտի ժողվէ չորս հովերէն՝ երկրի ծայրէն մինչև
28 երկինքի ծայրը: ա Թզենիէն առակ մը սորվեցէք.
որ երբ անոր ոստերը կը կակուղնան, ու տերևները
29 կը ցցուին, գիտէք թէ ամառը մօտ է: Այնպէս ալ
դուք երբոր աս բաները եղած տեսնէք, գիտցէք որ
30 մօտ է դռներուն քովը: Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ
աս ազգը պիտի չանցնի, մինչև որ աս ամէն բաները
31 ըլլան: Երկինքը ու երկիրը պիտի անցնին, բայց
32 բ իմ խօսքերս բնաւ պիտի չանցնին: Իսկ ան օրուան
ու ժամուն համար՝ մէկը չգիտեր՝, ո՛չ երկինքի մէջ
եղող Հրեշտակները, և ո՛չ Որդին, հապա միայն
33 Հայրը: գ Զգո՛յշ կեցէք, արթո՛ւն մնացէք, և
աղօ՛թք ըրէք. ինչու որ չէք գիտեր ատենը երբ է.
34 դ Ինչպէս օտար երկիր գացող մարդ մը իր տունը
կը թողու, ու իր ծառաներուն իշխանութիւն կու
տայ, և ամէն մէկուն իր գործը. ու դռնապանին կ'ա-
35 պսպրէ որ արթուն կենայ. Ուրեմն ե արթո՛ւն
կեցէք. ինչու որ չէք գիտեր թէ երբ կու գայ տա-
նուտէրը, իրիկունը՝ թէ կէս գիշերին՝ թէ հաւա-
36 խօսին՝ և թէ առտուանց. Ըլլայ որ յանկարծակի
37 գայ՝ ու ձեզ քունի մէջ գտնէ: Եւ ինչ որ կ'ըսեմ
ձեզի, ամենուն կ'ըսեմ. Արթո՛ւն կեցէք:

ԳԼ. ԺԴ

1 Հրէից դաւաճանութիւնը Քրիստոսի դէմ: 3 Կին մը անոր գլխուն վրայ կը թափէ շիշ մը պատուական եղ: 10 Յուդան իր տէրը կը ծախէ ստակով: 18 Քրիստոս կը ծանուցանէ թէ

ա Մատ. 24. 32: Ղու. 21. 29:
բ Եսա. 40. 8:
գ Մատ. 24. 42: 25. 13: Ղու. 12. 40: 21. 34: Հռով. 13. 11: 1 Թես. 5. 6:
դ Մատ. 24. 45: 25. 14:
ե Մատ. 24. 42, 44:

Digitized by Google

իր աշակերտներէն մէկը զինքը պիտի մատնէ ։ 22 Զատիկը պատրաստուելէն և ուտուելէն ետև, Քրիստոս Հաղորդութեան խորհուրդը կը սահմանէ . 26 կը նախաձայնէ իր բոլոր աշակերտներուն ցրուիլը, և Պետրոսի ուրացութիւնը ։ 43 Յուդա համբուրելով կը մատնէ զՔրիստոս ։ 46 Քրիստոս պարտէզին մէջ կը բռնուի, 55 սուտ վկաներէն կ'ամբաստանուի, և ամբարիշտ վճռով կը դատապարտուի Հրէից ատեանէն ։ 65 Հրեայք անարգանօք կը չարչարեն զՔրիստոս ։ 66 Պետրոս երեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը ։

1 Եւ [ա] երկու օրէն ետև զատիկ ու բաղարջակերք
էր . և քահանայապետները ու դպիրները կը
փնտռէին թէ ինչպէս նենգութեամբ բռնեն զանի-
2 կայ՝ ու մեռցընեն ։ Բայց կ'ըսէին, թէ Մի՛չ տօ-
նին մէջ, որ ժողովուրդին մէջ խռովութիւն չըլլայ ։
3 [բ] Եւ երբոր ինքը Բեթանիա էր բորոտ Սիմոնին
տունը սեղան նստած, կնիկ մը եկաւ՝ որ շիշ մը պա-
տուական սուղ նարդոսի եղ ունէր, և կոտրեց ան
4 շիշը՝ ու անոր գլխուն վրայ թափեց ։ Եւ կային
ոմանք որ կը դժուարէին ու կ'ըսէին . Ինչո՞ւ համար
5 եղաւ աս եղին կորուստը . Քանզի աս եղը իրեք
հարիւր դահեկանէն աւելի կրնար ծախուիլ ու
աղքատներուն տրուիլ . և սաստիկ կը յանդիմանէին
6 զանիկայ ։ Բայց Յիսուս ըսաւ . Թո՛ղ տուէք ասոր .
ինչո՞ւ անհանգիստ կ'ընէք ատիկայ . բարի գործ մը
7 գործեց ինծի ։ [գ] Ինչու որ աղքատները ամէն ատեն
ձեր հետը ունիք, ու երբոր ուզէք՝ կրնաք անոնց
8 բարիք ընել . բայց զիս ամէն ատեն չունիք ։ Ատիկայ
ինչ որ ունէր՝ ըրաւ . առաջուց իմ մարմինս օծեց՝
9 իմ թաղմանս համար . Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, թէ
բոլոր աշխարհի մէջ՝ ուր որ աս աւետարանս քարո-
զուի, ասոր ըրածն ալ պիտի խօսուի՝ իրեն յիշատակ
ըլլալու համար ։

ա Մար . 26 . 2 ։ Ղու . 22 . 1 ։ Յօհ . 11 . 55 ։ 13 . 1 ։
բ Մար . 26 . 6 ։ Յօհ . 12 . 1, 3 ։ Տես Ղու . 7 . 37 ։
գ 2 Օր . 15 . 11 ։

Digitized by Google

10 [ա]Եւ Յուդա Իսկարիովտացին տասուերկուքէն
մէկը՝ գնաց քահանայապետներուն, որ զանիկայ
11 մատնէ անոնց: Անոնք ալ լսելով՝ ուրախացան, ու
իրեն ստակ տալ խոստացան. և կը փնտռէր՝ թէ
ինչպէս պատեհութեամբ մը մատնէ զանիկայ:
12 [բ]Եւ բաղարջակերաց առջի օրը՝ որ զատիկը կը
մորթէին, անոր աշակերտները ըսին իրեն. Ո՞ւր
կ'ուզես երթանք պատրաստենք՝ որ զատիկը ուտես:
13 Եւ իր աշակերտներէն երկուքը խրկեց, ու ըսաւ
անոնց. Գնացէք քաղաքը, ու ձեզի մարդ մը պիտի
պատահի, որ ուսին վրայ ջուրի սափոր մը կը տանի.
14 գացէք անոր ետևէն. Եւ ո՛ւր որ մտնէ, տանը
տիրոջը ըսէք. Վարդապետը կ'ըսէ. Ո՞ւր է օթևա-
նը՝ որ հոն աշակերտներուս հետ մէկտեղ զատիկը
15 ուտեմ: Ան ալ ձեզի զարդարուած ու պատրաստ
մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցընէ. հոն պատ-
16 րաստեցէք մեզի: Եւ իր աշակերտները գացին, ու
քաղաքը մտան, և ինչպէս որ իրենց ըսաւ՝ այնպէս
գտան. և զատիկը պատրաստեցին:
17 [գ]Ու երբոր իրիկուն եղաւ՝ տասուերկուքին հետ
18 մէկտեղ եկաւ: Ու երբոր սեղան նստան՝ և կ'ուտէին,
ըսաւ Յիսուս. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ ձեզմէ
19 մէկը հիմա իմ հետս կ'ուտէ, զիս պիտի մատնէ: Եւ
անոնք սկսան տրտմիլ, ու մէկիկ մէկիկ ըսել անոր.
20 Միթէ ե՞ս եմ, և ուրիշ մը՝ Միթէ ե՞ս եմ: Անիկայ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ան տասու-
երկուքէդ մէկը՝ որ ինծի հետ իր ձեռքը պնակը
21 խօթեց: [դ]Յիրաւի Որդին մարդոյ կ'երթայ՝ ինչպէս
որ գրուած է իրեն համար. բայց վա՜յ ան մարդուն՝

ա Մատ. 26. 14: Ղուկ. 22. 3, 4:
բ Մատ. 26. 17: Ղուկ. 22. 7:
գ Մատ. 26. 20, Ճ:
դ Մատ. 26. 24: Ղուկ. 22. 22:

Digitized by Google

որուն ձեռքովը Որդին մարդոյ կը մատնուի. աղէկ
էր այն մարդուն որ ծնած չըլլար:
22 ա Եւ քանի որ անոնք կ'ուտէին, Յիսուս հաց
առաւ՝ օրհնեց ու կտրեց, և տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ.
23 * Առէք, աս է իմ մարմինս: Եւ գաւաթը առաւ՝
գոհացաւ, ու տուաւ անոնց. և ամէնքն ալ խմեցին
24 անկէ: Ու ըսաւ անոնց. Ասիկայ է իմ արիւնս Նոր
25 ուխտի, որ շատերու համար կը թափուի: Ճըշ-
մարիտ կ'ըսեմ ձեզի. ասկէ ետև որթին բերքէն
բնաւ պիտի չխմեմ մինչև այն օրը՝ երբոր անիկայ նոր
խմեմ Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ:
26 բ Եւ օրհնութիւն մը երգելէն ետև՝ Ձիթենեաց
27 լեռը ելան: գ Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. Ամէնքդ
ալ աս գիշեր իմ վրայովս պիտի գայթակղիք. ինչու
որ գրուած է թէ՝ դ Հովիւը պիտի զարնեմ, ու
28 ոչխարները պիտի ցրուին: Բայց ե յարութիւն
առնելէս ետև՝ ձեզմէ առաջ Գալիլեա պիտի երթամ:
29 զ Իսկ Պետրոս ըսաւ անոր. Թէպէտ ամէնքն ալ
30 գայթակղին, բայց չէ թէ ես: Եւ Յիսուս ըսաւ
անոր. Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, որ դուն ալ աս
գիշեր դեռ հաւը երկու անգամ չխօսած, իրեք
31 անգամ զիս պիտի ուրանաս: Բայց Պետրոս աւելի
կը պնդէր՝ ու կ'ըսէր. Թէև քեզի հետ մեռնիլ
պէտք ըլլայ ինծի, բնաւ քեզ պիտի չուրանամ.
Նոյնպէս կ'ըսէին ամէնքն ալ:
32 է Եկան այն տեղը՝ որուն անունը Գեթսեմանի
էր, ու ըսաւ իր աշակերտներուն. Հոս նստեցէք՝
33 մինչև որ ես աղօթք ընեմ: Եւ իր հետը առնելով

ա Մատ. 26. 26: Ղու. 22. 19: 1 Կոր. 11. 23:
* Ոմանք Առէք կերէք,
բ Մատ. 26. 30:
գ Մատ. 26. 31:
դ Զաք. 13. 7:
ե Գլ. 16. 7:
զ Մատ. 26. 33, 34: Ղու. 22. 33, 34: Յօհ. 13. 37, 38:
է Մատ. 26. 36: Ղու. 22. 39: Յօհ. 18. 1:

Digitized by Google

Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յովհաննէսը, սկսաւ
34 խռովիլ և վշտանալ: Ան ատենը ըսաւ անոնց. [ա]Իմ
անձս մեռնելու չափ տրտում է. հո՛ս կեցէք՝ և ար–
35 թո՛ւն մնացէք: Ու քիչ մը առաջ երթալով, իր
երեսին վրայ գետինը ինկաւ, և աղօթք ըրաւ, որ
36 եթէ կարելի է՝ ան ժամը իրմէ անցնի: Եւ ըսաւ.
[բ]Աբբա՛ Հայր, [գ]ամէն բան քեզի հնարաւոր է, աս
գաւաթը ինծմէ անցո՛ւր. [դ]բայց չէ թէ ինչպէս որ
37 ես կ'ուզեմ, հապա ինչպէս որ դուն կ'ուզես: Եւ
եկաւ՝ ու զանոնք քնացած գտաւ, և ըսաւ Պետրոսին.
Սիմոն՝ կը քնանա՞ս. չկրցա՞ր ժամ մը արթուն
38 կենալ: Արթո՛ւն կեցէք՝ և աղօ՛թք ըրէք, որ փորձու–
թեան մէջ չմտնէք. [ե]հոգին յօժար է, բայց մարմինը
39 տկար: Եւ նորէն գնաց աղօթք ըրաւ, նոյն խօսքը
40 ըսելով: Եւ դարձաւ՝ ու զանոնք նորէն քնացած
գտաւ. ինչու որ աչքերնին ծանրացած էր, և չէին
41 գիտեր թէ ինչ պատասխան տան անոր: Երրորդ–
անգամ ալ եկաւ, ու ըսաւ անոնց. Ասկէ ետև
քնացէ՛ք՝ ու հանգչեցէ՛ք. բաւական է, [զ]ժամը
հասաւ. ահա՛ Որդին մարդոյ մեղաւորներուն ձեռքը
42 կը մատնուի: [է]Ելէ՛ք երթանք, ահա՛ մօտեցաւ
անիկայ՝ որ զիս պիտի մատնէ:

43 [ը]Եւ դեռ անիկայ — որ կը խօսէր, իսկոյն Յուդան՝
տասուերկուքէն մէկը եկաւ, և իր հետը քահանա–
յապետներուն և դպիրներուն ու ծերերուն կողմէն
44 շատ բազմութիւն՝ սուրերով ու բիրերով: Եւ
զանիկայ մատնողը անոնց նշան մը տուեր էր՝
ըսելով. Ո՛վ որ ես համբուրեմ՝ ան է, բռնեցէ՛ք

ա Յոհ. 12. 27:
բ Հռով. 8. 15: Գաղ. 4. 6:
գ Եբր. 5. 7:
դ Յոհ. 5. 30: 6. 38:
ե Հռով. 7. 22, 23: Գաղ. 5. 17:
զ Յոհ. 13. 1:
է Մատ. 26. 46: Յոհ. 18 1, 2:
ը Մատ. 26. 47: Ղու. 22. 47: Յոհ. 18. 3:

Digitized by Google

45 անիկայ՝ և զգուշութեամբ տարէք : Ու անիկայ
գալով շուտ մը մօտեցաւ անոր՝ և ըսաւ , Ռաբբի՛
46 Ռաբբի , ու համբուրեց զանիկայ : Եւ անոնք իրենց
ձեռքերը անոր վրայ ձգեցին՝ ու բռնեցին զանիկայ :
47 Եւ քովը կայնողներէն մէկը սուրը քաշեց՝ ու զարկաւ
քահանայապետին ծառային , ու անոր ականջը մէկդի
48 հանեց : Եւ Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ
անոնց . ա Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք՝ սուրերով
49 ու բիրերով զիս բռնելու . Ամէն օր ձեր քովն էի ,
ու տաճարին մէջ կը սորվեցընէի , և զիս չբռնեցիք .
50 բայց որպէս զի բ գիրքերը կատարուին : գ Ա՛ն ատենը
բոլոր աշակերտները թողուցին զանիկայ ու փախան :
51 Եւ մէկ երիտասարդ մը անոր ետևէն կ'երթար՝ մերկ
մարմնին վրայ կտաւ մը առած . ու երիտասարդները
52 զանիկայ բռնեցին . Ա՛ն ալ կտաւը թողուց՝ ու մերկ
փախաւ անոնցմէ :
53 դ Եւ տարին Յիսուսը քահանայապետին . ու
անոր քովը ժողվուեցան բոլոր քահանայապետները ,
54 և ծերերը ու դպիրները : Եւ Պետրոս հեռուանց
անոր ետևէն գնաց մինչև ներսը քահանայապետին
գաւիթը , և սպասաւորներուն հետ նստաւ , ու
55 վառած կրակին քովը կը տաքնար : ե Իսկ քահանա-
յապետները ու բոլոր ժողովքը Յիսուսի դէմ վկայու-
թիւն կը փնտռէին որ զանիկայ մեռցընեն , և չէին
56 գտներ . Ինչու որ շատերը սուտ վկայութիւն կը
վկայէին անոր դէմ , ու վկայութիւնները իրարու
57 համաձայն չէին : Եւ ոմանք ելան սուտ վկայութիւն
58 կ'ընէին անոր դէմ՝ ու կ'ըսէին , Թէ Մենք լսեցինք
ատկէ՝ որ կ'ըսէր . զ Ես աս ձեռագործ տաճարը

ա Մատ. 26. 55 : Ղու. 22. 52 :
բ Սաղ. 22. 6 : Ես. 53. 7, ԺԲ :
Ղու. 22. 37 : 24. 44 :
գ Սաղ. 88. 8 : Հմր 27 :
դ Մատ. 26. 57 : Ղու. 22. 54 : Յոհ. 18. 13 :
ե Մատ. 26. 59 :
զ Գր. 15. 29 : Յոհ. 2 19 :

Digitized by Google

պիտի քակեմ, և իրեք օրուան մէջ ուրիշ մը պիտի
59 շինեմ առանց ձեռագործի։ Բայց անանկ ալ իրենց
60 վկայութիւնը համաձայն չէր։ Եւ ա քահանայապե-
տը մէջտեղը ոտք ելլելով, հարցուց Յիսուսին՝ ու
ըսաւ. Պատասխան մը չե՞ս տար. ի՞նչ կը վկայեն
61 ասոնք քեզի դէմ։ Բայց բ անիկայ լուռ կը կենար,
և պատասխան մը չէր տար. գ Քահանայապետը
նորէն կը հարցնէր անոր՝ ու կ՚ըսէր. Դո՞ւն ես
62 Քրիստոսը՝ օրհնեալ Աստուծոյ Որդին։ Եւ Յիսուս
ըսաւ, Ես եմ. ու դ պիտի տեսնէք Որդին մարդոյ
Զօրութեան աջ կողմը նստած, ու երկնից ամպե-
63 րովը եկած։ Եւ քահանայապետը իր հանդերձ-
64 ները պատռեց՝ ու ըսաւ. Ալ ի՞նչ պէտք է մեզի
վկաներ։ Աստուծոյ հայհոյութիւնը լսեցիք. ձեզի
ի՞նչպէս կ՚երեւնայ. և ամէնքը դատապարտեցին
զանիկայ՝ թէ մահապարտ է։
65 ե Եւ ոմանք սկսան թքնել անոր, ու երեսը ծածկել,
և բռունցքով ծեծել ու ըսել. Մարգարէացի՛ր. ու
սպասաւորները ապտակ կը զարնէին անոր։
66 Եւ Պետրոս վարը գաւիթն էր, ու քահանա-
67 յապետին աղախիններէն մէկը եկաւ, Ու տեսնելով
Պետրոսը որ կը տաքնար, նայեցաւ անոր՝ ու ըսաւ.
68 Դուն ալ Յիսուս Նազովրեցիին հետն էիր։ Բայց
անիկայ ուրացաւ՝ ու ըսաւ. Չեմ գիտեր և չեմ
հասկընար՝ թէ դուն ի՛նչ կը խօսիս. ու երբոր դուրս
69 ելաւ՝ գաւիթին դրանը առջևը, հաւը խօսեցաւ։ Եւ
զ Աղախինը նորէն տեսաւ զանիկայ, ու սկսաւ բո-
լորտիքը կայնողներուն ըսել, թէ Աս ալ անոնցմէ է.

ա Մատ. 26. 62։
բ Ես. 53. 7։
գ Մատ. 26. 63։
դ Մատ. 24. 30։ 26. 64։ Ղու. 22. 69։
ե Մատ. 26. 58, 69։ Ղու. 22. 55։ Յօհ. 18. 16։
զ Մատ. 26. 71։ Ղու. 22. 58։ Յօհ. 18. 25։

Digitized by Google

70 Ու անիկայ նորէն ուրացաւ։ ᵃՈւ քիչ մը ատենէն
ետքը՝ նորէն բոլորտիքը կայնողները ըսին Պետրոսին․
Յիրաւի դուն ալ անոնցմէ ես․ ᵇինչու որ Գալիլեացի
71 ես, և քու զրուցուածքդ ալ նման է անոնց։ Բայց
անիկայ սկսաւ անիծել ու երդումընել՝ ըսելով, Թէ
Ես այն մարդը չեմ ճանչնար, որուն համար դուք
72 կ'ըսէք։ ᶜԵւ իսկոյն երկրորդ անգամ հաւը խօ-
սեցաւ․ ու Պետրոս միտքը բերաւ այն խօսքը՝ որ
Յիսուս իրեն ըսեր էր, Թէ Դեռ հաւը երկու
անգամ չխօսած՝ դուն իրեք անգամ պիտի ուրանաս
զիս․ ու սկսաւ լալ։

ԳԼՈՒ․ ԻԷ

1 Յիսուս կապուած կը տարուի Պիղատոսին առջեւը՝ և կ'ամ-բաստանուի։ 15 Պիղատոս ժողովուրդին մեծ աղաղակին նայելով՝ մարդասպան Բարաբբան կ'արձակէ, և Յիսուսը ձեռք կու տայ որ խաչուի․ 17 Փուշերէ պսակ մը կը դնեն Յիսուսի գլուխը․ 19 անոր երեսը կը թքնեն և զանիկայ ծաղր կ'ընեն․ 27 խաչը կը հանեն երկու չարագործներուն մէջտեղը․ 29 Հրեայք ատենին նախատինքներ կու տան անոր․ 39 բայց հարիւրապետը կը խոստովանի Թէ անիկայ Աստուծոյ որդին է։ 43 Յովսէփ պատուով կը թաղէ զՅիսուս։

1 Եւ ᵈառտուանց շուտ մը քահանայապետները
ծերերուն ու դպիրներուն հետ՝ և բոլոր ժո-
ղովքին ալ խորհուրդ ըրին, Յիսուսը կապեցին՝ ու
2 տարին մատնեցին Պիղատոսին։ Եւ ᵉՊիղատոս
հարցուց անոր՝ ու ըսաւ․ Դո՞ւն ես Հրէից Թա-
գաւորը․ անիկայ ալ պատասխան տալով ըսաւ անոր․
3 Դուն կ'ըսես։ Եւ քահանայապետները շատ ամ-
4 բաստանութիւն կ'ընէին անոր վրայով։ ᶠՈւ Պի-

ա Մատ. 26. 73։ Ղու. 22. 59։ Յով. 18. 26։
բ Գոր. 2. 7։
գ Մատ. 26. 75։
դ Սաղ. 2. 2։ Մատ. 27. 1։ Ղու. 22. 66։ 23. 1։ Յով. 18. 28։ Գործ. 3. 13։ 4. 26։
ե Մատ. 27. 11։
զ Մատ. 27. 13։

Digitized by Google

ղատոս նորէն հարցուց անոր՝ ըսելով. Պատասխան
մը չե՞ս տար. նայէ՛ որչափ քեզի դէմ կը վկայեն:
5 ա Եւ Յիսուս տակաւին պատասխան մը չտուաւ,
մինչև որ Պիղատոս զարմացաւ:
6 Բայց բ տօնին ատենը կապուած մը կ'արձակէր
7 անոնց, որը որ իրենք ուզէին: Եւ մէկը կար որուն
անունը Բարաբբա էր, խռովարարներուն հետը
կապուած, որոնք խռովութեան ատենը մարդա-
8 սպանութիւն ըրեր էին: Եւ ժողովուրդը աղաղակե-
լով՝ սկսաւ խնդրել որ ընէ ինչպէս որ միշտ կ'ընէր
9 իրենց: Եւ Պիղատոս անոնց պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ. Կ'ուզէ՞ք որ Հրէից Թագաւորը արձակեմ
10 ձեզի: Վասնզի գիտէր որ քահանայապետները
11 նախանձի համար մատներ էին զանիկայ: գ Բայց
քահանայապետները ժողովուրդը գրգռեցին որ
12 խնդրեն յաւէտ Բարաբբան իրենց արձակել: Նորէն
Պիղատոս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց.
Հապա Հրէից Թագաւոր ըսածնիդ ի՞նչ կ'ուզէք
13 որ ընեմ: Եւ անոնք նորէն կ'աղաղակէին, Խաչը
14 հանէ ատիկայ: Պիղատոս ըսաւ անոնց. Բայց ի՞նչ
չար գործ ըրած է ատիկայ. և անոնք՝ ալ աւելի
կ'աղաղակէին՝ ու կ'ըսէին. Խաչը հանէ ատիկայ:
15 Եւ դ Պիղատոս ժողովուրդը գոհ ընել ուզելով՝
Բարաբբան արձակեց անոնց, ու Յիսուսը ծեծելով՝
ձեռք տուաւ որ խաչուի:
16 ե Եւ զինուորները ներս տարին զանիկայ գաւիթը՝
այսինքն պալատը. և բոլոր գունդը մէկտեղ կանչեցին.
17 Ու հագցուցին անոր ծիրանիներ, և փշեղէն պսակ
18 հիւսելով՝ անոր գլուխը դրին. Ու սկսան բարև

ա Եսա. 53. 7: Յոհ. 19. 9:
բ Մատթ. 27. 15: Ղուկ. 23. 17:
Յոհ. 18. 39:
գ Մատթ. 27. 20: Գործ. 3. 14:
դ Մատթ. 27. 26: Յոհ. 19.
1, 16:
ե Մատթ. 27. 27:

Digitized by Google

տալ անոր՝ ու ըսել. Ողջո՜յն քեզ՝ Հրէից Թագաւոր։
19 Եւ անոր գլուխը եղէգով կը ծեծէին, ու կը թքնէին
անոր, և ծնկան վրայ գալով՝ երկրպագութիւն
20 կ'ընէին անոր։ Ու երբոր ծաղր ըրին զանիկայ,
ծիրանիները վրայէն հանեցին, և իր հանդերձները
հագցուցին անոր, ու դուրս հանեցին զանիկայ՝ որ
խաչը հանեն։
21 [ա]Եւ Սիմոն Կիւրենացին՝ Աղեքսանդրոսին և
Ռուփոսին հայրը, որ անկէ կ'անցնէր արտէն եկած,
22 պահակ բռնեցին որ անոր խաչը վերցընէ։ [բ]Ու
տարին անիկայ Գողգոթա ըսուած տեղը, (որ կը
23 թարգմանուի՝ Գանկի տեղ.) [գ]Եւ անոր զմուռսով
խառնած գինի տուին՝ որ խմէ, բայց ինքը չառաւ.
24 Ու խաչը հանեցին զանիկայ. [դ]և անոր հանդերձները
բաժնեցին, անոնց վրայ վիճակ ձգելով՝ թէ ով ինչ
25 պիտի առնէ։ [ե]Ժամը իրեքն էր, ու խաչը հանեցին
26 անիկայ։ Եւ [զ]անոր յանցանքի գիրը գրուած էր,
27 Թէ Հրէից Թագաւորն է։ Ու [է]անոր հետ երկու
աւազակ խաչը հանեցին. մէկը անոր աջ կողմէն, ու
28 մէկը ձախ կողմէն։ Եւ կատարուեցաւ ան գիրը՝ որ
29 կ'ըսէ, թէ [ը]Անօրէններուն հետ սեպուեցաւ։ [թ]Եւ
անոնք որ կ'անցնէին՝ կը հայհոյէին անոր, գլուխնին
կը շարժէին՝ ու կ'ըսէին. Ա՜ւաղ [ժ]որ տաճարը կը
30 քակէիր, և իրեք օրուան մէջ կը շինէիր. Ինքզինքդ
31 ազատէ՛, ու իջի՛ր ատ խաչէդ։ [ն]Նոյնպէս ալ քահա-
նայապետները դպիրներուն հետ իրենց մէջը ծաղր
ընելով կ'ըսէին. Ուրիշները ազատեց, ինքզինքը

ա Մատ. 27. 32։ Ղուկ. 23. 26։
բ Մատ. 27. 33։ Ղուկ. 23. 33։ Յովհ. 19. 17։
գ Մատ. 27. 34։
դ Սաղ. 22. 18։ Ղուկ. 23. 34։ Յովհ. 19. 23։
ե Տե՛ս Մատ. 27. 45։ Ղուկ. 23. 44։ Յովհ. 19. 14։
զ Մատ. 27. 37։ Յովհ. 19. 19։
է Մատ. 27. 38։
ը Ես. 53. 12։ Ղուկ. 22. 37։
թ Սաղ. 22. 7։
ժ Գլ. 14. 58։ Յովհ. 2. 19։

Digitized by Google

32 չկրնար ազատել։ Ա՛ն Քրիստոսը Իսրայէլի Թա-
գաւորը՝ թո՛ղ հիմա խաչէն վար իջնէ, որ տեսնենք
ու հաւատանք. և [ա] իր հետը խաչը ելլողները կը
նախատէին զանիկայ։
33 Ու [բ] վեցերորդ ժամը հասածին պէս, բոլոր երկրին
34 վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժամը։ Եւ
իններորդ ժամուն՝ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց,
ու ըսաւ. [գ] Էլօի Էլօի՝ լամա սաբաքթանի. որ կը
թարգմանուի, Աստուած իմ՝ Աստուած իմ, ինչո՞ւ
35 զիս թողուցիր։ Եւ քովը կայնողներէն ոմանք երբոր
36 լսեցին՝ կ'ըսէին, թէ Եղիան կը կանչէ։ Ու [դ] մէկը
վազեց սպունգ մը քացախով լեցուց, ու եղէգի մը
անցընելով՝ [ե] տուաւ անոր որ խմէ, և ըսաւ. Թո՛ղ
տուր տեսնենք՝ թէ Եղիան կու գա՞յ ատիկալ վար
իջեցընելու։
37 [զ] Եւ Յիսուս մեծ ձայն մը հանեց, ու հոգի
38 տուաւ։ Ու [է] տաճարին վարագոյրը երկուքի պատ-
39 ռեցաւ վերէն ՚ի վար։ Եւ [ը] հարիւրապետը որ
անոր դիմացը կեցեր էր, տեսնելով որ այսպէս
աղաղակելով հոգի տուաւ, ըսաւ. Յիրաւի Որդի
40 Աստուծոյ էր աս մարդը։ [թ] Կնիկներ ալ կային՝ որ
[ժ] հեռուանց կը նայէին. որոնց մէջն էր Մարիամ
Մագդաղենացին, և պզտիկ Յակոբոսին ու Յով-
41 սէսին մայրը՝ Մարիամ, և Սողոմէ. Որոնք՝ երբոր
Յիսուս Գալիլեա էր, [ի] իր ետևէն կ'երթային, և
իրեն սպասաւորութիւն կ'ընէին. և ուրիշ շատ
կնիկներ ալ՝ որ իր հետը Երուսաղէմ ելեր էին։

ա Մատ. 27. 44։ Ղու. 23. 39։
բ Մատ. 27. 45. Ղու. 23. 44։
գ Սաղ. 22. 1։ Մատ. 27. 46։
դ Մատ. 27. 48։ Յով. 19. 29։
ե Սաղ. 69. 21։
զ Մատ. 27. 50։ Ղու. 23. 46։ Յով. 19. 30։
է Մատ. 27. 51։ Ղու. 23. 45։
ը Մատ. 27. 51։ Ղու. 23. 47։
թ Մատ. 27. 55։ Ղու. 23. 49։
ժ Սաղ. 38. 11։
ի Ղու. 8. 2, 3։

Digitized by Google

42 [ա]Եւ երբոր իրիկուն եղաւ, ան օրը ուրբաթ
43 այսինքն շաբաթին առջի օրը ըլլալով, Յովսէփ
Արիմաթացի երեւելի խորհրդական մը՝ որ ինքն ալ
[բ]Աստուծոյ թագաւորութեանը կը սպասէր, եկաւ
ու համարձակութիւն ընելով՝ Պիղատոսին քովը
44 մտաւ, և Յիսուսին մարմինը խնդրեց: Եւ Պիղատոս
զարմացաւ՝ որ արդէն մեռած ըլլայ. և հարիւրա-
պետը իրեն կանչելով՝ հարցուց անոր՝ թէ Շատ
45 ատե՞ն է որ մեռաւ: Եւ երբոր ստոյգը իմացաւ
հարիւրապետէն, մարմինը Յովսէփին շնորհեց:
46 [գ]Եւ Յովսէփ կտաւ գնեց, ու զանիկայ վար իջեցը-
նելով՝ կտաւովը փաթթեց, ու դրաւ գերեզմանի
մը մէջ՝ որ քարէ փորուած էր. և քար մը գլորցուց
47 գերեզմանին դուռը: Իսկ Մարիամ Մագդաղե-
նացին, ու Յովսէսին մայրը Մարիամ տեսան ան
տեղը, ուր որ դրուեցաւ.

ԳԼ. ԺԶ.

1 Հրեշտակ մը Քրիստոսի յարութիւն առնելը կ'աւետէ երեք կնիկներուն: 9 Քրիստոս կ'երեւնայ Մարիամ Մագդաղենացիին, 12 արտը գացող երկու աշակերտներուն, 14 ետքը առաքեալներուն, 15 որոնք կը ղրկէ աւետարանը քարոզելու: 19 Քրիստոս երկինքը կը համբառնայ:

1 Եւ [դ]երբոր շաբաթը անցաւ, Մարիամ Մագ-
դաղենացին՝ և Յակոբոսին մայրը Մարիամ՝ և
Սողոմէ [ե]խունկեր ծախու առին, որ գան օծեն
2 անիկայ: [զ]Եւ մէկշաբթի առտուանց շատ կանուխ՝
3 արեւը որ կը ծագէր՝ եկան գերեզմանը, Եւ իրարու
կ'ըսէին. Քարը ո՞վ պիտի գլորցընէ մեզի գերեզ-

ա Մատ. 27. 57: Ղու. 23. 50: Յով. 19. 38:
բ Ղու. 2. 25, 38:
գ Մատ. 27. 59, 60: Ղու. 23. 53: Յով. 19. 40:

դ Մատ. 28. 1: Ղու. 24. 1: Յով. 20. 1:
ե Ղու. 23. 56:
զ Ղու. 24. 1: Յով. 20. 1:

Digitized by Google

4 մանին դռնէն. (Եւ նայեցան տեսան որ քարը
5 գլտորցուած էր.) ինչու որ շատ մեծ էր: ա Եւ
ներս գերեզմանը մտնելով՝ երիտասարդ մը տեսան
որ աջ կողմը նստեր էր ճերմակ պատմուճան հագած,
6 ու զարհուրեցան: բ Եւ անիկայ ըսաւ անոնց. Մի՛
զարհուրիք. Յիսուս Նազովրեցին կը փնտռէք, որ
խաչուեցաւ. անիկայ յարութիւն առաւ, հոս չէ.
7 ահա՛ ան տեղը՝ ուր որ դրին զանիկայ: Բայց գացէք՝
ըսէք անոր աշակերտներուն և Պետրոսին, թէ անիկա
ձեզմէ առաջ Գալիլեա կ'երթայ, հոն պիտի տեսնէք
8 զանիկայ՝ գ ինչպէս որ ձեզի ըսաւ: Եւ անոնք դողով
ու ապշութեամբ բռնուած՝ ելան ու փախան գերեզ-
մանէն. դ և մէկու մը բան չըսին, քանզի կը վախ-
նային:

9 Յիսուս մէկշաբթի առտուանց յարութիւն առած՝
առաջ ե Մարիամ Մագդաղենացիին երեւցաւ, որ
10 անկէ եօթը դեւ հաներ էր: է Անիկայ գնաց անոնց
պատմեց՝ որոնք անոր հետ էին, երբոր սուգ կ'ընէին
11 ու կուլային: Իսկ ը անոնք երբոր լսեցին թէ կենդա-
նի է՝ և թէ իրեն երեւցաւ, չհաւատացին:

12 Ետքը ուրիշ կերպարանքով թ երեւցաւ անոնցմէ
13 երկուքին՝ որ քալելով արտը կ'երթային: Եւ անոնք
գացին ուրիշներուն պատմեցին. ու անոնց ալ չհա-
ւատացին:

14 ժ Վերջը՝ տասնումէկին երեւցաւ, երբոր սեղան
նստած էին, ու երեսնին զարկաւ իրենց անհաւա-
տութիւնը և սրտերնուն կարծրութիւնը, վասն զի

ա Ղու. 24. 3: Յով. 20. 11, 12:
բ Մատ. 28. 5, 6, 7:
գ Մատ. 26. 32: Գլ. 14. 28:
դ Տես Մատ. 28. 8: Ղու. 24. 9:
ե Յով. 20. 14:
զ Ղու. 8. 2:
է Ղու. 24. 10: Յով. 20. 18:
ը Ղու. 24. 11:
թ Ղու. 24. 13:
ժ Ղու. 24. 36: Յով. 20. 19: 1 Կոր. 15. 5:

որոնց որ ինքը երեւցաւ մեռելներէն յարութիւն
առած, իրենք չհաւատացին:
15 [ա]Եւ ըսաւ անոնց. Գնացէք բոլոր աշխարհ, ու
[բ]աւետարանը քարոզեցէք բոլոր ստեղծուածներուն:
16 [գ]Ո՛ն որ հաւատայ՝ ու մկրտուի, պիտի փրկուի, [դ]եւ
17 ան որ չհաւատայ, պիտի դատապարտուի: Եւ
անոնք որ կը հաւատան, աս նշանները անոնց հետ
պիտի երթան. [ե]Իմ անունովս դեւեր պիտի հանեն,
18 նոր լեզուներ պիտի խօսին. [զ]Ձեռքերնին օձեր
պիտի բռնեն, եւ թէ որ մահառիթ դեղ մը խմեն,
իրենց պիտի չվնասէ. [է]Հիւանդներու վրայ ձեռք
պիտի դնեն. ու անոնք պիտի առողջանան:
19 Ա՛րդ՝ [ը]Տէրը անոնց հետ խօսելէն ետքը [թ]երկինքը
20 համբարձաւ, ու [ժ]Աստուծոյ աջ կողմը նստաւ: Եւ
անոնք ելան՝ ու ամէն տեղ կը քարոզէին. եւ [ի]Տէրը
անոնց գործակից էր, [լ]ու խօսքը կը հաստատէր ան
նշաններով՝ որ անոնց հետը կ'երթային:

ա Մատ. 28. 19: Յոհ. 15. 16:
բ Կող. 1. 23:
գ Յոհ. 3. 18, 36: Գործ. 2. 38: 16. 30, 31, 32: Հռով. 10. 9: 1 Պետ. 3. 21:
դ Յոհ. 12. 48:
ե Ղու. 10. 17: Գործ. 5. 16: 8. 7: 16. 18: 19. 12:
զ Գործ. 2. 4: 10. 46: 19. 6: 1 Կոր. 12. 10, 28:
է Ղու. 10. 19: Գործ. 28. 5:
ը Գործ. 5. 15, 16: 9. 17: 28. 8: Յակ. 5. 14, 15:
թ Գործ. 1. 2, 3:
ժ Ղու. 24. 51:
ի Սաղ. 110. 1: Գործ. 7. 55:
լ Գործ. 5. 12: 14. 3: 1 Կոր. 2. 4, 5: Եբր. 2. 4:

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 *Ղուկասու աւետարանին յառաջաբանութիւնը ։ 5 Եղիսաբեթին, 26 ու կոյս Մարիամին յղութիւնը ։ 39 Եղիսաբեթին և Մարիամին մարգարէութիւնը Քրիստոսի վրայով ։ 57 Յովհաննէս մկրտչին ծնունդը և թլփատութիւնը ։ 67 Զաքարիայի մարգարէութիւնը Քրիստոսին, 76 և Յովհաննէսին վրայով ։*

1 Որովհետև շատերը մեր մէջը հաստատ գիտցուած
բաներուն վրայով եղած պատմութիւնը կարգի
2 դնելու ձեռք զարկին. [ա]Ինչպէս որ սկիզբէն աչքով
տեսնողները և խօսքին սպասաւոր եղողները [բ]աւան-
3 դեցին մեզի. [գ]Ինծի ալ՝ որ սկիզբէն ան ամէն բա-
ներուն ճշդութեամբ տեղեկացեր էի, յարմար
դատեցի [դ]կարգաւ գրել քեզի՝ [ե]ով պատուական
4 Թէոփիլոս. [զ]Որ սորված բաներուդ ստուգութիւնը
իմանաս ։
5 [է]Հրէաստանի Հերովդէս թագաւորին օրերը՝
[ը]Աբիայի դասակարգութենէն Զաքարիա անունով
քահանայ մը կար. ու անոր կնիկը Ահարոնի աղջիկ-
6 ներէն էր, և անոր անունը Եղիսաբեթ ։ Ու երկուքն
ալ Աստուծոյ առջևը [թ]արդար էին, և Տէրոջը բոլոր
պատուիրանքներուն ու իրաւունքներուն մէջ անա-

ա Եբր. 2. 3 ։ 1 Պետ. 5. 1 ։ 2 Պետ. 1. 16 ։ 1 Յով. 1. 1 ։
բ Մար. 1. 1 ։ Յով. 15. 27 ։
գ Գործ. 15. 19, 25, 28 ։ 1 Կոր. 7. 40 ։
դ Գործ. 11. 4 ։
ե Գործ. 1. 1 ։
զ Յով. 20. 31 ։
է Մատ. 2. 1 ։
ը 1 Մն. 24. 10, 19 ։ Նեեմ. 12. 4, 17 ։
թ Ծն. 7. 1 ։ 17. 1 ։ 3 Թագ. 9. 4 ։ 4 Թագ. 20. 3 ։ Յոբ. 1. 1 ։ Գործ. 23. 1 ։ 24. 16 ։ Փլպ. 3. 6 ։

Digitized by Google

7 րատութեամբ կը քալէին : Եւ զաւակ չունէին,
ինչու որ Եղիսաբեթ ամուլ էր . ու երկուքն ալ
օրերնին անցուցած էին :
8 Ու երբոր անիկայ իր դասակարգութեան օրերը
հանելուն՝ քահանայական պաշտօնը կը կատարէր
9 Աստուծոյ առջեւ, Քահանայութեան սովորու-
թեանը պէս՝ ա իրեն ինկաւ որ Տէրոջը տաճարը
10 մտնէ բ խնկարկութիւն ընէ : գ Եւ ժողովուրդին
բոլոր բազմութիւնը դուրսը աղօթքի կայներ էին
11 խունկին ատենը : Ու երեւցաւ անոր՝ Տէրոջը հրեշ-
տակը, որ կայներ էր դ խունկի սեղանին աջ կողմը :
12 Եւ Զաքարիա երբոր տեսաւ՝ ե շփոթեցաւ, ու
13 անոր վրայ վախ մը ինկաւ : Եւ հրեշտակը ըսաւ
անոր . Մի՛ վախնար՝ Զաքարիա, ինչու որ քու
աղօթքդ լսուեցաւ, և քու կինդ Եղիսաբեթ քեզի
որդի մը պիտի ծնանի, ու զ անոր անունը *Յով-
14 հաննէս դնես : Եւ քեզի ուրախութիւն ու ցնծու-
թիւն պիտի ըլլայ, և է շատերը անոր ծնանելուն
15 վրայ պիտի ուրախանան . Ինչու որ Տէրոջը առջեւ
մեծ պիտի ըլլայ . և ը գինի ու օղի պիտի չխմէ . և
թ դեռ իր մօրը որովայնէն Սուրբ Հոգիով պիտի
16 լեցուի . ժ Ու Իսրայէլի որդւոցմէ շատերը իրենց
17 Տէր Աստուծոյն պիտի դարձնէ : ի Եւ ինքը անոր
առջեւէն պիտի գայ Եղիային հոգիովը ու զօրու-
թեամբ, հայրերուն սիրտերը որդւոցը վրայ

ա 1 Մն. 24. 19 : 2 Մն. 8. 14 : 31. 2 :
բ Ել. 30. 7, 8 : 1 Թագ. 2. 28 : 1 Մն. 23. 13 : 2 Մն. 29. 11 :
գ Ղև. 16. 17 : Յայտ. 8. 3, 4 :
դ Ել. 30. 1 :
ե Դատ. 6. 22 : 13. 22 : Դան. 10. 8 : Հծր 29 : Գղ. 2. 9 : Գոր. 10. 4 : Յայտ. 1. 17 :
զ Հծր 60, 63 :
* Եբ. Տէրոջը շնորհքը :
է Հծր 58 :
ը Թուէ. 6. 3 : Դատ. 13. 4 : Գղ. 7. 33 :
թ Երեմ. 1. 5 : Գաղ. 1. 15 :
ժ Մաղ. 4. 5, 6 :
ի Մաղ. 4. 5 : Մատ. 11. 14 : Մար. 9. 12 :

դարձընելու, և անհնազանդները՝ արդարներուն
իմաստութեանը, որ Տէրոջը բարեկարգ ժողովուրդ
18 մը պատրաստէ։ Եւ Զաքարիա ըսաւ Հրեշտակին.
ա Ինչո՞վ գիտնամ ատ բանը. որովհետև ես ծեր եմ,
19 ու իմ կինս իր օրերը անցուցած է։ Եւ Հրեշտակը
պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր. Ես եմ բ Գաբ-
րիէլը՝ որ Աստուծոյ առջևը կը կայնիմ, ու խրկը-
ւեցայ քեզի զրուցելու, և աս բաներուն աւետիսը
20 քեզի տալու։ Եւ ահա՛ գ համր պիտի ըլլաս դուն,
ու պիտի չկրնաս խօսիլ մինչև ան օրը՝ որ աս բաները
ըլլան. քանզի չհաւատացիր իմ խօսքերուս, որոնք
21 իրենց ատենին պիտի կատարուին։ Ու ժողովուրդը
Զաքարիային կը սպասէր, և կը զարմանային անոր
22 տաճարին մէջ ուշանալուն վրայ։ Ու երբոր դուրս
ելաւ, չէր կրնար խօսիլ անոնց հետ. և իմացան որ
տաճարին մէջ տեսիլք մը տեսած է. ու ինքը նշանով
23 կը խօսէր անոնց հետ, և համր կը կենար։ Ու եղաւ
որ դ երբ անոր պաշտօնին օրերը լմընցան, իր տունը
24 գնաց։ Եւ ան օրերէն ետքը անոր կինը Եղիսաբեթ
յղացաւ, ու հինգ ամիս ինքզինքը կը պահէր, և
25 կ'ըսէր. Այսպէս ըրաւ ինծի Տէրը աս օրերս, որ
իմ վրաս նայեցաւ ե նախատինքս մարդոց մէջէն
վերցընելու։

26 Ու վեցերորդ ամսուն մէջ Գաբրիէլ Հրեշտակը
Աստուծմէ խրկուեցաւ Գալիլեայի մէկ քաղաքը՝
27 որուն անունը զ Նազարէթ էր, է Մէկ կոյսի մը՝
մարդու մը նշանուած, որուն անունը Յովսէփ էր՝
Դաւիթի տունէն. և ան կոյսին անունը Մարիամ
28 էր։ Ու Հրեշտակը անոր գալով՝ ըսաւ. ը Ողջո՛յն

ա Ծն. 17. 17։
բ Դան. 8. 16։ 9. 21, 22, 23։ Մատ. 18. 10։ Եբր. 1. 14։
գ Եզեկ. 3. 26։ 24. 27։
դ Տես 4 Թագ. 11. 5։ 1 Մն. 9. 25։
ե Ծն. 30. 23։ Ես. 4. 1։ 54. 1, 4։
զ Մատ. 1. 18։ Ղկ. 2. 4, 5։
է Դան. 9. 23։ 10. 19։

Digitized by Google

քեզ՝ ով շնորհընկալ կոյս․ [ա] Տէրը քու հետդ է․
29 դուն կանանց մէջ օրհնեալ ես։ Եւ անիկայ տեսնելով՝
անոր խօսքին վրայ [բ] շփոթեցաւ, ու ինքնիրեն կը
մտածէր՝ թէ ինչպէս բան պիտի ըլլայ աս ողջոյնը։
30 Եւ հրեշտակը անոր ըսաւ․ Մ՚ի վախնար՝ Մա-
31 րիամ, ինչու որ Աստուծմէ շնորհք գտար․ [գ] Եւ
ահա պիտի յղանաս, ու որդի պիտի ծնանիս, և
32 [դ] անոր անունը Յիսուս պիտի դնես։ Անիկայ մեծ
պիտի ըլլայ, [ե] ու Բարձրելոյն Որդին պիտի ըսուի,
և [զ] Տէր Աստուած պիտի տայ անոր՝ իր հօրը
Դաւիթին աթոռը․ [է] ու Յակոբին տանը վրայ
33 յաւիտեան պիտի թագաւորէ․ Եւ անոր թագա-
34 ւորութիւնը վերջ պիտի չունենայ։ Ու Մարիամ
ըսաւ հրեշտակին․ Ի՞նչպէս պիտի ըլլայ աս բանը,
35 որովհետև ես էրիկ մարդ չեմ գիտեր։ Եւ հրեշտակը
պատասխան տալով՝ ըսաւ անոր․ [ը] Հոգին Սուրբ
պիտի գայ քեզի, ու Բարձրելոյն զօրութիւնը քու
վրադ հովանի պիտի ըլլայ․ ուստի ան քեզմէ ծնանելու
36 սուրբը՝ [թ] Աստուծոյ Որդի պիտի ըսուի։ Եւ ահա
քու ազգականդ Եղիսաբեթ՝ անիկայ ալ իր պառաւու-
թեան ատենը որդու զաւակով մը յղի է․ ու ասիկայ
37 ան ամուլ ըսուածին վեցերորդ ամիսն է․ Ինչու որ
[ժ] Աստուծոյ քովը բնաւ մէկ բան մը անհնարին չըլլար։
38 Եւ Մարիամ ըսաւ․ Ահա ես Տէրոջը աղախինն

ա Դատ. 6. 12։
բ Հմր 12։
գ Ես. 7. 14։ Մատ. 1. 21։
դ Ղկ. 2. 21։
ե Մրկ. 5. 7։
զ 2 Թագ. 7. 11, 12։ Ես. 9. 6, 7։ 16. 5։ Երեմ. 23. 5։ Սաղ. 132. 11։ Յայտ. 3. 7։
է Դան. 2. 44։ 7. 14, 27։ Աբդ. 21։ Միք. 4. 7. Յովհ. 12. 34։ Եբր. 1. 8։
ը Մատ. 1. 20։
թ Մատ. 14. 33։ 26. 63, 64։ Մրկ. 1. 1։ Յովհ. 1. 34։ 20. 31։ Գործ. 8. 37։ Հռովմ. 1. 4։
ժ Ծն. 18. 14։ Երեմ. 32. 17։ Զաք. 8. 6։ Մատ. 19. 26։ Մրկ. 10. 27։ Ղկ. 18. 27։ Հռովմ. 4. 21։

Digitized by Google

եմ, քու ըսածիդ պէս թող ըլլայ ինծի ․ ու հրեշ-
տակը անոր քովէն գնաց ։
39 Ա՛ն օրերը ելաւ Մարիամ՝ ու արտորնօք լեռնա-
40 կողմը [ա]Յուդայի մէկ քաղաքը գնաց ․ Եւ մտաւ
Զաքարիային տունը, ու Եղիսաբեթին բարև
41 տուաւ ։ Եւ եղաւ որ երբ լսեց Եղիսաբեթ Մա-
րիամին բարևը, մանուկը անոր որովայնին մէջը
խաղաց, ու Եղիսաբեթ Սուրբ Հոգիով լեցուեցաւ ․
42 Եւ բարձր ձայնով մը կանչեց՝ ու ըսաւ ․ [բ]Օրհնեալ
ես դուն կանանց մէջ, և օրհնեալ է քու որովայնիդ
պտուղը ։ Եւ աս ինծի ուսկի՞ց եղաւ, որ իմ Տէրոջս
44 մայրը ինծի գայ ․ Ահա՛ն զի ահա երբոր քու բարևիդ
ձայնը ականջիս եկաւ, մանուկը որովայնիս մէջը
45 խաղաց ուրախութենէն ։ Եւ երանի անոր՝ որ
հաւատացեր է թէ պիտի կատարուի ան բաները՝
46 որ Տէրոջմէ ըսուեցաւ իրեն ։ Եւ Մարիամ ըսաւ ․
47 [գ]Իմ անձս կը մեծցընէ Տէրը ․ Եւ իմ հոգիս
48 ուրախացաւ իմ Փրկիչ Աստուծովս ։ Ինչու որ [դ]իր
աղախինին խոնարհութեանը նայեցաւ ․ քանզի ահա
ասկէ ետև [ե]բոլոր ազգերը ինծի երանութիւն պիտի
49 տան ։ Ահա՛ն զի Հզօրը [զ]ինծի մեծամեծ բաներ
50 ըրաւ ․ ու անոր [է]անունը սուրբ է ։ Եւ [ը]անոր
ողորմութիւնը իրմէն վախցողներուն վրայ է ազգէ
51 ազգ ։ [թ]Իր բազուկովը զօրութիւն ցուցուց ։ [ժ]ցիրու-
ցան ըրաւ ամբարտաւանները՝ իրենց սրտին խոր-
52 հուրդովը ։ [ի]Զօրաւորները իրենց աթոռներէն

[ա] Յես. 21. 9, 10, 11 ։
[բ] Հմր 28 ։ Դտա. 5. 24 ։
* Կամ հաւատացեր է. քանզի
[գ] 1 Թագ. 2. 1 ։ Սաղ. 34. 2, 3 ։ 35. 9 ։ Ամբ. 3. 18 ։
[դ] 1 Թագ. 1. 11 ։ Սաղ. 138. 6 ։
[ե] Մաղ. 3. 12 ։ Ղկ. 11. 27 ։
[զ] Սաղ. 71. 19 ։ 126. 2, 3 ։
[է] Սաղ. 111. 9 ։
[ը] Ծն. 17. 7 ։ Ել. 20. 6 ։ Սաղ. 103. 17, 18 ։
[թ] Սաղ. 98. 1 ։ 118. 15 ։ Եսա. 40. 10 ։ 51. 9 ։ 52. 10 ։
[ժ] Սաղ. 33. 10 ։ 1 Պետ. 5. 5 ։
[ի] 1 Թագ. 2. 6 ։ Յոբ. 5. 11 ։ Սաղ. 113. 6 ։

Digitized by Google

53 իջեցուց, ու խոնարհները բարձրացուց: [ա]Անօ-
թիները բարիքներով լեցուց, և հարուստները պա-
54 րապ ճամբեց: Օգնութիւն ըրաւ իր Իսրայէլ ծա-
55 ռային՝ [բ]իր ողորմութիւնը միտք բերելով. [գ]Ինչպէս
որ ինքը խօսեցաւ մեր հայրերուն՝ Աբրահամին ու
անոր սերունդին յաւիտեան:
56 Եւ Մարիամ անոր քովը իրեք ամիսի չափ կեցաւ,
ու իր տունը դարձաւ:
57 Ու Եղիսաբեթին ծնանելու ժամանակը լեցուեցաւ,
58 ու որդի մը ծնաւ: Եւ լսեցին անոնք որ անոր բո-
լորտիքը կը բնակէին՝ ու անոր ազգականները, որ
Տէրը անոր վրայ իր մեծ ողորմութիւնը ցուցուց.
և [դ]անոր հետ կ'ուրախանային:
59 Ու եղաւ որ [ե]ութերորդ օրը տղան թլփատելու
եկան. և զանիկայ իր հօրը անունովը Զաքարիա
60 կը կոչէին: Իսկ անոր մայրը պատասխան տուաւ՝
ու ըսաւ. [զ]Ոչ, հապա Յովհաննէս պիտի կոչուի:
61 Եւ անոր ըսին թէ՝ Քու ազգականներուդ մէջ մէկը
62 չկայ՝ որ աս անունով կոչուի: Նշք կ'ընէին անոր
հօրը՝ թէ ինչ անունով կ'ուզէ որ անիկայ կոչուի:
63 Ան ալ տախտակ մը ուզեց, ու գրեց՝ ըսելով. [է]Յով-
հաննէս է անոր անունը. ու ամէնքը զարմացան:
64 [ը]Եւ իսկոյն բացուեցաւ անոր բերանը ու անոր
65 լեզուն, և կը խօսէր՝ ու կ'օրհնէր զԱստուած: Եւ
վախ մը ինկաւ ան ամենուն վրայ՝ որոնք անոնց բոլոր-
տիքը կը բնակէին. ու աս ամէն բաները Հրէաստանի
66 բոլոր [թ]լեռնակողմը կը զրուցուէր: Եւ ամէն լսող-

[ա] 1 Թագ. 2. 5: Սաղ. 34. 10:
[բ] Սաղ. 98. 3: Երեմ. 31. 3, 20:
[գ] Ծն. 17. 19: Սաղ. 132. 11: Հռով. 11. 28: Գաղ. 3. 16:
[դ] Համր 14:
[ե] Ծն. 17. 12: Ղև. 12. 3:
[զ] Համր 13:
[է] Համր 13:
[ը] Համր 20:
[թ] Համր 39:

Digitized by Google

նները ա իրենց սիրտերուն մէջը դրին, ու կ՚ըսէին. Արդեօք աս տղան ի՞նչ պիտի ըլլայ. ու բ Տէրոջը ձեռքը անոր հետն էր։
67 Եւ անոր հայրը Զաքարիան գ Սուրբ Հոգիով
68 լեցուած՝ մարգարէացաւ ու ըսաւ. դ Օրհնեալ ըլլայ
Իսրայէլի Տէր Աստուածը, որ ե այցելութեան եկաւ,
69 և իր ժողովուրդին փրկութիւն ըրաւ. զ Եւ մեզի
փրկութեան եղջիւր մը հանեց իր Դաւիթ ծառային
70 տունէն. (է Ինչպէս որ սուրբերուն բերնովը խօսե-
ցաւ, որոնք աշխարհի սկիզբէն 'ի վեր անոր մարգա-
71 րէներն էին.) փրկութիւն մեր թշնամիներէն, և
72 բոլոր մեզ ատողներուն ձեռքէն. ը Ողորմութիւն
ընելու մեր հայրերուն վրայ, և իր սուրբ ուխտը
73 միտք բերելու, (թ Այն երդումը՝ որ մեր հօրը Աբրա-
74 համին ըրաւ,) մեզի տալու, Որ մեր թշնամիներուն
ձեռքէն ազատուելով՝ առանց վախի ժ զանիկայ
75 պաշտենք, ի Սրբութեամբ ու արդարութեամբ
76 անոր առջևը՝ մեր կենացը բոլոր օրերուն մէջ։ Եւ
դուն ով մանուկ՝ Բարձրելոյն մարգարէն պիտի
կոչուիս. ինչու որ լ Տէրոջը երեսին առջևէն պիտի
77 երթաս՝ անոր ճամբաները պատրաստելու, Անոր
ժողովուրդին գիտցընելու իրենց փրկութիւնը՝ խ ի-
78 րենց մեղքերուն թողութեամբ, Մեր Աստուծոյն

ա Գլ. 2. 19, 51։
բ Ծն. 39. 2։ Սաղ. 80. 17։ 89. 21։ Գործ. 11. 21։
գ Յովէլ. 2. 28։
դ 3 Թագ. 1. 48։ Սաղ. 41. 13։ 72. 18։ 106. 48։
ե Ել. 3. 16։ 4. 31։ Սաղ. 111. 9։ Գլ. 7. 16։
զ Սաղ. 132. 17։
է Երեմ. 23. 5, 6։ 30. 10։ Դան. 9. 24։ Գործ. 3. 21։ Հռոմ. 1. 2։
ը Ղև. 26. 42։ Սաղ. 98. 3։ 105. 8, 9։ 106. 45։ Եզեկ. 16. 60։ Հբր 54։
թ Ծն. 12. 3։ 17. 4։ 22. 16, 17։ Եբր. 6. 13, 17։
ժ Հռոմ. 6. 18, 22։ Եբր. 9. 14։
ի Երեմ. 32. 39, 40։ Եփես. 4. 24։ 2 Թես. 2. 13։ 2 Տիմ. 1. 9։ Տիտ. 2. 12։ 1 Պետ. 1. 15։ 2 Պետ. 1. 4։
լ Ես. 40. 3։ Մաղ. 3. 1։ 4. 5։ Մատ. 11. 10։ Հբր 17։
խ Մար. 1. 4։ Գլ. 3. 3։

Digitized by Google

գթած ողորմութեանը համար՝ որով [ա] Ծագող
79 արեգակը վերէն մեզի այցելութեան եկաւ, [բ] Խաւարի
և մահուան ստուերի մէջ նստողներուն լոյս տալու,
ու մեր ոտքերը խաղաղութեան ճամբուն մէջ շիտ-
կելու ։
80 Եւ [գ] տղան կը մեծնար ու կը զօրանար հոգիով,
և [դ] անապատներուն մէջն էր մինչև այն օրը՝ որ ինքը
Իսրայէլին երևցաւ ։

ԳԼ. Բ

1 Օգոստոս կայսրը կը հրամայէ աշխարհագիր ընել իր բոլոր տէրութեանը մէջ ։ 6 Քրիստոսի ծնունդը ։ 8 Հրեշտակ մը աւետիս կու տայ հովիւներուն ։ 13 Երկնային զօրաց բազմութիւնը կ'օրհնեն զԱստուած Քրիստոսի ծննդեանը համար ։ 21 Քրիստոս կը թլփատուի, 22 տաճարը կը տարուի ։ 28 Սիմէօն և Աննա կը մարգարէանան Քրիստոսի վրայով ։ 40 Քրիստոս կը զարգանայ իմաստութեամբ, 46 տաճարին մէջ Հրէից վարդապետներուն հարցմունքներ կ'ընէ, 51 և իր ծնողացը հնազանդ կը մնայ ։

1 Ու եղաւ որ այն օրերը Օգոստոս կայսրէն հը-
2 րաման ելաւ՝ որ բոլոր աշխարհ գրուի ։ ([ե] Այս
առջի աշխարհագիրը եղաւ Կիւրենոսին Ասորւոց
3 վրայ կուսակալութիւն ըրած ատենը ։) Եւ ամէնքը
կ'երթային աշխարհագիրը մտնելու՝ ամէն մէկը իր
4 քաղաքին մէջ ։ Յովսէփ ալ Գալիլեայէն Նազարէթ
քաղաքէն ելաւ դէպ 'ի Հրէաստան [զ] Դաւիթի
քաղաքը՝ որ Բեթղեհէմ կ'ըսուի, ([է] ինքը Դաւիթի
5 տունէն ու ազգատոհմէն ըլլալուն համար,) Աշխար-
հագիրը մտնելու Մարիամին հետ մէկտեղ, որ այն
6 իր նշանածն էր, և յղի էր ։ Ու եղաւ որ երբ անոնք

ա Թւ. 24. 17 ։ Մաղ. 4. 2 ։
բ Ես. 9. 2 ։ 42. 7 ։ 49. 9 ։ Մատ. 4. 16 ։ Գործ ։ 26. 18 ։
գ Գլ. 2. 40 ։
դ Մատ. 3. 1 ։ 11. 7 ։
ե Գործ. 5. 37 ։
զ 1 Թագ. 16. 1, 4 ։ Յոհ. 7. 42 ։
է Մատ. 1. 16 ։ Գլ. 1. 27 ։

Digitized by Google

7 Հոն էին, անոր ծնանելու օրերը լեցուեցան. Եւ իր
ա անդրանիկ որդին ծնաւ, ու խանձարուրով փաթ-
թեց, և զանիկայ մսուրին մէջը պառկեցուց. ինչու
որ իջևանին մէջ իրենց տեղ չկար:
8 Եւ ան տեղը հովիւներ կային դաշտի մէջ կեցած,
որոնք իրենց հօտերուն գիշերուան պահպանու-
9 թիւնը կ'ընէին: Եւ ահա Տէրոջը հրեշտակը անոնց
վրայ իջաւ, ու Տէրոջը փառքը անոնց բոլորտիքը
10 ծագեցաւ. բ ու խիստ շատ վախցան: Եւ հրեշտակը
ըսաւ անոնց. Մ՛ի վախնաք, ինչու որ ահա ես ձեզի
մեծ ուրախութեան աւետիս կու տամ, գ որ բոլոր
11 ժողովուրդին պիտի ըլլայ. դ Վասն զի ձեզի այսօր
ե փրկիչ մը ծնաւ Դաւիթի քաղաքին մէջ, որ ինքը
12 զ Օծեալ Տէր է: Եւ աս ձեզի նշան մը ըլլայ. մանուկ
մը պիտի գտնէք խանձարուրով փաթթած, ա-
13 մսուրի մէջ պառկած: է Եւ իսկոյն ան հրեշտակին
հետը երկնային զօրքերու բազմութիւն մը եղաւ,
14 որոնք զԱստուած կ'օրհնէին՝ ու կ'ըսէին. ը Երկնից
բարձրութեանը մէջ Աստուծոյ փառք, ու երկրիս
վրայ թ խաղաղութիւն, ժ մարդոց մէջ հաճութիւն:
15 Ու եղաւ որ երբ հրեշտակները անոնցմէ երկինքը
վերցան, հովիւները իրարու ըսին. Եկէք մինչև
Բեթլէհէմ երթանք, ու տեսնենք՝ թէ ի՛նչ է աս
16 եղած բանը, որն որ Տէրը մեզի ցուցուց: Ու եկան
արտորնօք, և գտան Մարիամը ու Յովսէփը և

ա Մատ. 1. 25:
բ Ղկ. 1. 12:
գ Ծն. 12. 3: Մատ. 28. 19:
Մար. 1. 15: Հմր 31, 32:
Ղկ. 24. 47: Կող. 1. 23:
դ Ես. 9. 6:
ե Մատ. 1. 21:
զ Մատ. 1. 16: 16. 16. Ղկ.
1. 43: Գործ. 2. 36: 10.
36: Փիլ. 2. 11:
է Ծն. 28. 12: 32. 1, 2:
Սաղ. 103. 20, 21: 148. 2:
Դան. 7. 10: Եբր. 1. 14:
Յայտ. 5. 11:
ը Ղկ. 19. 38: Եփես. 1. 6:
3. 10, 21: Յայտ. 5. 13:
թ Ես. 57. 19: Ղկ. 1. 79:
Հռոմ. 5. 1: Եփես. 2. 17:
Կող. 1. 20:
ժ Յոհ. 3. 16: Եփես. 2. 4,
7: 2 Թես. 2. 16: 1 Յոհ.
4. 9, 10:

Digitized by Google

17 մսուրին մէջ պառկած մանուկը։ Ու երբոր տեսան,
իմացուցին ան խօսքին վրայով, որ աս մանուկին
18 համար իրենց զրուցուեցաւ։ Եւ ամէնքը որ կը
լսէին, կը զարմանային ան բաներուն վրայ, որ
19 հովիւները իրենց կը զրուցէին։ [ա] Բայց Մարիամ
աս ամէն բաները կը պահէր, ու իր սրտին մէջը կը
20 մտածէր։ Եւ հովիւները դարձան, կը փառաւորէին
ու կ'օրհնէին զԱստուած ան ամէն բաներուն համար՝
որ լսեցին ու տեսան, ինչոր որ իրենց զրուցուած
էր։

21 [բ] Ու երբոր ութ օրերը լման եղան անիկայ
թլփատելու, [գ] անոր անունը Յիսուս դրուեցաւ, որ
հրեշտակէն կոչուած էր՝ դեռ ինքը մօրը որովայնին
մէջ չյղացած։

22 Ու Մովսէսին օրէնքին համեմատ՝ երբոր անոնց
[դ] մաքրութեան օրերը լմնցաւ, Երուսաղէմ տարին
23 զանիկայ Տէրոջը առջեւը հանելու, (Ինչպէս որ
գրուած է Տէրոջը օրէնքին մէջ, թէ [ե] Ամէն արու
24 որ արգանդ կը բանայ, Տէրոջը սուրբ ըսուի,) Ու
[զ] Տէրոջը օրէնքին մէջ ըսուածին պէս՝ ընծայ տալու
25 զոյգ մը տատրակ կամ աղաւնիի երկու ձագ։ Եւ
ահա Երուսաղեմի մէջ մարդ մը կար, որուն անունը
Սիմէոն էր. ու ան մարդը արդար ու աստուածավախ
էր, [է] եւ Իսրայէլի մխիթարութեանը կը սպասէր.
26 ու Սուրբ Հոգին անոր վրայ էր։ Եւ անոր յայտ-
նուած էր Սուրբ Հոգիէն՝ [ը] թէ մահ պիտի չտեսնէ,
27 մինչեւ որ Տէրոջը Օծեալը տեսնէ։ [թ] Եւ Հոգիով

ա Ծն. 37. 11։ Գլ. 1. 66։ Հմր 51։
բ Ծն. 17. 12։ Ղւ. 12. 3։ Գլ. 1. 59։
գ Մտթ. 1. 21, 25։ Գլ. 1. 31։
դ Ղւ. 12. 2, 3, 4, 6։
ե Ել. 13. 2։ 22. 29։ 34. 19։ Թու. 3. 13։ 8. 17։ 18. 15։
զ Ղւ. 12. 2, 6, 8։
է Ես. 40. 1։ Մար. 15. 43։ Հմր 38։
ը Սաղ. 89. 48։ Եբր. 11. 5։
թ Մտթ. 4. 1։

Digitized by Google

տաճարը եկաւ. ու երբոր ծնողքը բերին Յիսուս
մանուկը՝ որ օրէնքին սովորութեանը պէս անոր
28 վրայ ընեն, Ինքն ալ զանիկայ իր գիրկը առաւ, և
29 օրհնեց զԱստուած՝ ու ըսաւ. ա Ա՛լ հիմա ով Տէր՝
արձակես քու ծառադ խաղաղութեամբ քու խօսքիդ
30 համեմատ. Ասան զի բ իմ աչքերս տեսան քու փրը-
31 կութիւնդ, Որ բոլոր ժողովուրդներուն առջևը
32 պատրաստեցիր. գ Լոյս մը հեթանոսները լուսա-
33 ւորելու, և փառք քու Իսրայէլ ժողովուրդիդ: Եւ
Յովսէփ ու անոր մայրը զարմացած էին ան բա-
34 ներուն վրայ, որ անոր համար կը խօսուէին: Ու
Սիմէօն օրհնեց զանոնք, և անոր մօրը Մարիամին
ըսաւ. Ահա աս մանուկը դ Իսրայէլի մէջ շատ մարդոց
իյնալուն ու ելլելուն համար, ե ու հակառակու-
35 թեան նշանակ մը ըլլալու համար կեցած է. (Եւ
զ քու սրտէդ ալ թուր մը պիտի անցնի,) որ անանկով
շատ սրտերէն խորհուրդները յայտնուին:
36 Եւ հոն էր Աննա մարգարէն Փանուէլի աղջիկը՝
Ասերի ցեղէն. ասիկայ իր օրերը շատ անցուցած էր՝
էրկանը հետ եօթը տարի կենալով իր կուսութեանը
37 ժամանակէն, Եւ որբևարի էր գրեթէ ութսունը-
չորս տարուան. որ տաճարէն չէր զատուեր, հապա
ծոմով և աղօթքով Աստուծոյ ծառայութիւն կ'ընէր
38 է գիշեր ու ցորեկ: Եւ ասիկայ նոյն ժամուն եկաւ,
ու Տէրոջը գոհութիւն կու տար, ու անոր վրայով
կը խօսէր ան ամենուն, որոնք ը Երուսաղեմի մէջ
փրկութեան կը սպասէին:

ա Ծն. 46. 30: Փիլ. 1. 23:
բ Ես. 52. 10: Ղկ. 3. 6:
գ Ես. 9. 2: 42. 6: 49. 6:
60. 1, 2, 3: Մատ. 4. 16:
Գործ. 13. 47: 28. 28:
դ Ես. 8. 14: Ովս. 14. 9:
Մատ. 21. 44: Հռով. 9.
32, 33: 1 Կոր. 1. 23, 24:
2 Կոր. 2. 16: 1 Պետ. 2.
7, 8:
ե Գործ. 28. 22:
զ Սաղ. 42. 10: Յովհ. 19. 25:
է Գործ. 26. 7: 1 Տիմ. 5. 5:
ը Մար. 15. 43: Վեր 25: Ղկ.
24. 21:

39 Ու երբոր ամէն բան կատարեցին Տէրոջը օրէնքին
համեմատ, նորէն Գալիլեա դարձան՝ իրենց Նա-
40 զարէթ քաղաքը ։ [ա]Եւ մանուկը կը մեծնար ու
հոգւով կը զօրանար՝ իմաստութեամբ լեցուած, ու
Աստուծոյ շնորհքը անոր վրայ էր ։
41 Եւ անոր ծնողքը [բ]ամէն տարի զատկի տօնին
42 Երուսաղէմ կ'երթային ։ Ու երբոր անիկայ տասնե-
րկու տարեկան եղաւ, տօնին սովորութեանը պէս
43 երբոր անոնք Երուսաղէմ ելան, Եւ ան օրերը որ
լմնցուցին՝ ու նորէն ետ դարձան, Յիսուս մանուկը
Երուսաղէմ մնաց. և Յովսէփ ու անոր մայրը չէին
44 գիտեր. Հապա կարծելով թէ անիկայ ճամբորդ-
ներուն հետն է, մէկ օրուան ճամբայ գացին, ու կը
փնտռէին զանիկայ իրենց ազգականներուն և ճան-
45 չուորներուն մէջը ։ Ու երբոր չգտան, նորէն Երու-
46 սաղէմ դարձան՝ անիկայ փնտռելու ։ Ու եղաւ որ
երեք օրէն ետքը տաճարին մէջը գտան զանիկայ, որ
վարդապետներուն հետ նստեր էր, անոնց մտիկ
47 կ'ընէր, ու անոնց բան կը հարցընէր ։ Եւ [գ]ամէն
անոր ականջ դնողները կը զարմանային անոր իմաս-
48 տութեանը ու պատասխաններուն վրայ ։ Ու երբոր
տեսան զանիկայ, ապշած մնացին. և անոր մայրը
ըսաւ անոր. Որդեակ՝ ինչո՞ւ համար մեզի այդպէս
ըրիր. ահա՛ քու հայրդ ու ես՝ խիստ վշտացած քեզ
49 կը փնտռէինք ։ Եւ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ կը
փնտռէիք, չէի՞ք գիտեր թէ ինծի պէտք է [դ]որ իմ
50 Հօրս *տունը ըլլամ ։ [ե]Եւ անոնք չհասկցան ան
51 խօսքը՝ որ իրենց զրուցեց ։ Եւ իջաւ անոնց հետ՝
ու գնաց Նազարէթ, և անոնց հնազանդ էր, [զ]բայց

ա Հմր 52 ։ Գլ ։ 1. 80 ։
բ Ել. 23. 15, 17 ։ 34. 23 ։ 2 Օր. 16. 1, 16 ։
գ Մտթ. 7. 28 ։ Մրկ. 1. 22 ։ Գլ. 4. 22, 32 ։ Յոհ. 7. 15, 46 ։
դ Յոհ. 2. 16 ։
* Կամ՝ գործերուն մէջ
ե Գլ. 9. 45 ։ 18. 34 ։
զ Հմր 19 ։ Գրծ. 7. 28 ։

Digitized by Google

անոր մայրը աս ամէն խօսքերը՝ իր սրտին մէջ կը
պահէր։
52 Եւ Յիսուս ակը զարգանար իմաստութեամբ ու
հասակով, և Աստուծմէ ու մարդոցմէ շնորհք
գտնելով։

ԳԼ. Գ

1 Յովհաննէսին քարոզութիւնը և մկրտութիւնը. 15 անոր վկայութիւնը Քրիստոսի համար։ 20 Հերովդէս կը բանտարկէ զՅովհաննէս։ 21 Քրիստոս կը մկրտուի, ու երկինքէն վկայութիւն կ'ըլլայ իրեն համար։ 23 Յիսուսի տարիքը, և անոր ազգաբանութիւնը Յովսեփէն մինչև Ադամ ելլելով։

1 Տիբերիոս կայսրին թագաւորութեանը տասնու-
հինգերորդ տարին՝ Պոնտացի Պիղատոսին
Հրէաստանի վրայ կուսակալութիւն ըրած ատենը,
ու Հերովդեսին՝ Գալիլեացւոց վրայ չորրորդապե-
տութեան ատենը, և անոր եղբօրը Փիլիպպոսին՝
Իտուրացւոց և Տրաքոնացւոց երկրին վրայ չորրոր-
դապետութեան ատենը, և Լիւսանիայի Աբիլինացւոց
2 վրայ չորրորդապետութեան ատենը, բԵւ Աննայի
ու Կայիափայի քահանայապետութեան ատենը՝
Աստուծոյ խօսքը եղաւ Զաքարիայի որդւոյն Յով-
3 հաննէսին վրայ՝ անապատին մէջ։ գԱն անիկայ եկաւ
Յորդանանու բոլոր կողմերը, և ապաշխարութեան
մկրտութիւն կը քարոզէր դմեղաց թողութեան
4 համար. Ինչպէս որ Եսայի մարգարէին խօսքերուն
գրքին մէջ գրուած է՝ ըսելով. եԱնապատի մէջ
կանչողին ձայնը, Տէրոջը ճամբան պատրաստեցէք,
5 անոր շաւիղները շիտկեցէք. Ամէն ձոր պիտի
լեցուի, և ամէն լեռ ու բլուր պիտի ցածնայ, և

ա 1 Թագ. 2. 26։ Հմր 40։
բ Յօհ. 11. 49, 51։ 18. 13։ Գոր. 4. 6։
գ Մատ. 3. 1։ Մար. 1. 4։
դ Ղկ. 1. 77։
ե Ես. 40. 3։ Մատ. 3. 3։ Մար. 1. 3։ Յօհ. 1. 23։

Digitized by Google

ծուռը պիտի շիտկուի, ու խորտուբորտ տեղերը
6 հարթ ճամբաներ պիտի ըլլան ։ ա Եւ ամէն մարմին
Աստուծոյ փրկութիւնը պիտի տեսնէ ։
7 Ու իրմէն մկրտուելու եկող ժողովուրդներուն
ըսաւ ։ բ Իժերու ծնունդներ՝ ո՞վ իմացուց ձեզի
8 գալու բարկութենէն փախչիլ ։ Ուրեմն ապաշխա-
րութեան արժանաւոր պտուղներ բերէք, և մի՛
սկսիք ձեր ներսի դին ըսել, թէ Մենք մեզի հայր՝
Աբրահամը ունինք ։ քանզի կ՚ըսեմ ձեզի, որ Աս-
տուած կարող է աս քարերէս Աբրահամին որդիներ
9 հանելու ։ Եւ հիմա կացինը ծառերուն արմատին
քովը կը դրուի ։ գ Ուստի ամէն ծառ որ բարի պտուղ
10 չբերեր, կը կտրուի ու կրակը կը ձգուի ։ Եւ
ժողովուրդները կը հարցընէին իրեն՝ ու կ՚ըսէին ։
11 Ուրեմն դ ի՞նչ ընենք ։ Պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ անոնց ։ ե Ո՛վ որ երկու հանդերձ ունի, թող
մէկը չունեցողին տայ ։ և ո՛վ որ կերակուր ունի,
12 նոյնպէս ընէ ։ է Մաքսաւորներ ալ եկան մկրտո-
ւելու, ու ըսին անոր ։ Վարդապետ՝ մենք ի՞նչ
13 ընենք ։ Ան ալ ըսաւ անոնց ։ Ձեզի հրամայուածէն
14 ը աւելի բան մի՛ պահանջէք ։ Զինուորներն ալ կը
հարցընէին անոր՝ ու կ՚ըսէին ։ Եւ մենք ի՞նչ ընենք ։
ըսաւ անոնց ։ Մէկը մի՛ հարստահարէք, թ և մէկու-
մը վրայ զրպարտութիւն մի՛ ընէք, ու ձեր թոշակովը
բաւականացէք ։
15 Երբոր ժողովուրդը կը սպասէր, և ամէնքը իրենց
սրտերուն մէջ կը մտածէին Յովհաննէսին համար՝
թէ ա՞ն է արդեօք Քրիստոսը, Յովհաննէս պա-

ա Սաղ. 98. 2 ։ Ես. 52. 10 ։ Ղկ. 2. 10 ։
բ Մատ. 3. 7 ։
գ Մատ. 7. 19 ։
դ Գոր. 2. 37 ։
ե Ղկ. 11. 41 ։ 2 Կոր. 8. 14 ։
զ Յակ. 2. 15, 16 ։ 1 Յոհ. 3. 17 ։ 4. 20 ։
է Մատ. 21. 32 ։ Ղկ. 7. 29 ։
ը Ղկ. 19. 8 ։
թ Ել. 23. 1 ։ Ղև. 19. 11 ։

Digitized by Google

16 պատասխան տուաւ ամենուն՝ ու ըսաւ. ա Ես ձեզ
ջրով կը մկրտեմ. բայց ինծմէ աւելի զօրաւորը կու
գայ, որ ես անոր կօշիկներուն կապերը քակելու
արժանի չեմ. անիկայ ձեզ պիտի մկրտէ Հոգւով
17 Սրբով և կրակով. Որուն հեծանոցը իր ձեռքն է,
և իր կալը պիտի մաքրէ, բ ու ցորենը իր ամբարը
պիտի ժողվէ, և յարդը չմարելու կրակով պիտի
18 այրէ։ Ուրիշ շատ բաներ ալ կը քարոզէր՝ ժողո-
վուրդը յորդորելով։
19 գ Բայց Հերովդէս չորրորդապետը անկէ յան-
դիմանուելով իր եղբօրը կնկանը Հերովդիային հա-
մար, և բոլոր չարութիւններուն համար՝ որ Հերովդ-
20 դէս գործեց, Ասոնց ամենուն վրայ աս ալ աւելցուց,
որ Յովհաննէսը բանտի մէջ գոցեց։
21 Ու երբոր մկրտուեցաւ բոլոր ժողովուրդը, դ և
Յիսուս ալ մկրտուելով՝ աղօթք կ՚ընէր, երկինքը
22 բացուեցաւ. Եւ Սուրբ Հոգին մարմնաւոր երևոյ-
թով աղաւնիի պէս անոր վրայ իջաւ, ու երկինքէն
ձայն մը եկաւ՝ որ կ՚ըսէր. «Դուն ես իմ սիրելի
Որդիս, քեզի հաճեցայ»։
23 Եւ ինքը Յիսուս սկսեր էր ե երեսուն
տարեկան ըլլալ, որ (ինչպէս կը կարծուէր) զ ինքը
Յովսեփին որդին էր, որ էր Հեղիին, որ էր Մա-
24 տաթին, Որ էր Ղեւիին, որ էր Մելքիին, որ էր
25 Յաննէին, որ էր Յովսեփին, Որ էր Մատաթիա-
յին, որ էր Ամովսին, որ էր Նաւումին, որ էր
26 Եսղիին, որ էր Նանգէին, Որ էր Մաաթին, որ
էր Մատաթիային, որ էր Սեմէիին, որ էր Յով-
27 սեփին, որ էր Յուդային, Որ էր Յովհաննային,
որ էր Ռեսային, որ էր Զօրաբաբելին, որ էր Սա-

ա Մատ. 3. 11։
բ Միք. 4. 12։ Մատ. 13. 30։
գ Մատ. 14. 3։ Մար. 6. 17։
դ Մատ. 3. 13։ Յօհ. 1. 32։
ե Թուոց. 4. 3, 35, 39, 43, 47։
զ Մատ. 13. 55։ Յօհ. 6. 42։

Digitized by Google

28 ղաթիէլին, որ ան Ներիին, Որ ան Մելքիին, որ
ան Ադդիին, որ ան Կոսամին, որ ան Եղմովդադին,
29 որ ան Էրին, Որ ան Յովսէսին, որ ան Եղիազա-
րին, որ ան Յովրիմին, որ ան Մատաթին, որ ան
30 Ղեւիին, Որ ան Սիմէոնին, որ ան Յուդային, որ
ան Յովսէփին, որ ան Յովնանին, որ ան Եղիա-
31 կիմին, Որ ան Մելեային, որ ան Մայնանին, որ
ան Մատաթային, ա որ ան Նաթանին, բ որ ան
32 Դաւիթին, գ Որ ան Յեսսէին, որ ան Ովբէդին, որ
ան Բոոսին, որ ան Սաղմոնին, որ ան Նաասոնին,
33 Որ ան Ամինադաբին, որ ան Արամին, որ ան
34 Եսրոնին, որ ան Փարեսին, որ ան Յուդային, Որ
ան Յակոբին, որ ան Իսահակին, որ ան Աբրա-
35 համին, դ որ ան Թարային, որ ան Նաքովրին, Որ
ան Սերուքին, որ ան Ռագաւին, որ ան Փաղեկին,
36 որ ան Եբերին, որ ան Սաղային. ե Որ ան Կայնա-
նին, որ ան Արփաքսադին, զ որ ան Սեմին, որ ան
37 Նոյին, որ ան Ղամեքին, Որ ան Մաթուսաղային,
որ ան Ենովքին, որ ան Յարեդին, որ ան Մաղա-
38 ղիէլին, որ ան Կայնանին, Որ ան Ենովսին, որ ան
Սեթին, որ ան Ադամին, է որ ան Աստուծոյ:

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոս ծոմ կը պահէ և կը փորձուի. 13 կը յաղթէ Սատանային. 14 կը սկսի քարոզել: 16 Նազարեթի մարդիկը կը զարմանան անոր շնորհալից խօսքերուն վրայ: 33 Յիսուս կը բժշկէ դիւահար մը, 38 Պետրոսին զոքանչը, 40 և ուրիշ շատ հիւանդներ: 41 Դեւերը կը խոստովանին թէ անիկայ է Քրիստոսը, բայց կը յանդիմանուին անկէ: 43 Քրիստոս կը քարոզէ քաղաքներուն մէջ:

ա Զաք. 12. 12:
բ 2 Թագ. 5. 14: 1 Մն. 3. 5:
գ Հռութ. 4. 18, &c: 1 Մն. 2. 10, &c:
դ Ծն. 11. 24, 26:
ե Տես Ծն. 11. 12:
զ Ծն. 5. 6, &c: 11. 10, &c:
է Ծն. 5. 1, 2:

Digitized by Google

1 Եւ ᵃՅիսուս Հոգւով Սրբով լեցուած՝ Յոր-
դանանէն դարձաւ, ᵇու Հոգիէն անապատը
2 տարուեցաւ, Եւ քառասուն օր Սատանայէն փորձո-
ւեցաւ. ᶜու այն օրերը բան մը չկերաւ. և այն օրերը
լմըննալէն ետև՝ անօթեցաւ։
3 Ու Սատանան ըսաւ անոր. Թէ որ Աստուծոյ
4 Որդին ես, ըսէ այս քարին որ հաց ըլլայ։ Եւ Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ. դԳրուած
է թէ, Ո՛չ միայն հացով կ'ապրի մարդ, հապա
Աստուծոյ ամէն խօսքովը։
5 Եւ Սատանան մէկ բարձր լեռ մը հանելով զանի-
կայ, աշխարհի բոլոր թագաւորութիւնները ցուցուց
6 անոր մէկ վայրկեանի մը մէջ. Եւ Սատանան ըսաւ
անոր. Այս ամէն իշխանութիւնը ու անոնց փառքը
քեզի պիտի տամ, եինչու որ ինծի յանձնուած է. և
7 որո՛ւ որ ուզեմ՝ կու տամ անիկայ. Ուստի թէ որ
դուն իմ առջիս ինկնաս երկրպագութիւն ընես, ամէնը
8 քեզի ըլլայ։ Եւ Յիսուս պատասխան տուաւ անոր՝
ու ըսաւ. * զԳրուած է թէ, Քու Տէր Աստուծոյդ
երկրպագութիւն ընես, ու միայն զանիկայ պաշտես։
9 էԵւ զանիկայ տարաւ Երուսաղէմ, ու տաճարին
աշտարակին վրայ կայնեցուց, ու ըսաւ անոր. Թէ
որ դուն Աստուծոյ Որդին ես, քեզ ասկէ վա՛ր ձգէ.
10 ըԻնչու որ Գրուած է թէ, Իր հրեշտակներուն
11 պիտի ապսպրէ քեզի համար՝ որ քեզ պահեն. Ու
ձեռքերնուն վրայ պիտի վերցընեն քեզ, որ չըլլայ
12 թէ ոտքդ քարի զարնես։ Եւ Յիսուս պատասխան

ա Մատ. 4. 1. Մար. 1. 12.
բ Հմր 14. Գղ. 2. 27.
գ Ել. 34. 28. 3 Թագ. 19. 8.
դ 2 Օր. 8. 3.
ե Յոհ. 12. 31. 14. 30. Յայտ. 13. 2, 7.

* Ոմանք. Ետևս գնա Սատանայ. ինչու որ գրուած
զ 2 Օր. 6. 13. 10. 20.
է Մատ. 4. 5.
ը Սաղ. 91. 11.

Digitized by Google

տուաւ ու ըսաւ անոր. [ա]Ըսուած է թէ՝ Քու Տէր
13 Աստուածդ չփորձես։ Եւ երբոր Սատանան ամէն
փորձութիւնը կատարեց, [բ]ատեն մը ետ կեցաւ
անկէ։
14 [գ]Եւ Յիսուս [դ]Հոգիին զօրութեամբը [ե]Գալի-
լեա դարձաւ. ու անոր համբաւը ան գաւառին ամէն
15 կողմերը տարածուեցաւ։ Եւ ինքը անոնց ժողովա-
րաններուն մէջը կը սորվեցընէր, ու ամենէն կը
փառաւորուէր։
16 Եւ եկաւ [զ]Նազարէթ, ուր որ ինքը մեծցած էր.
և իր սովորութեանը պէս [է]շաբաթ օրը մտաւ
17 ժողովարանը, ու ելաւ որ կարդայ։ Եւ տուին
անոր Եսայի մարգարէին գիրքը. ու երբոր գիրքը
բացաւ, գտաւ ան տեղը՝ ուր որ գրուած էր.
18 [ը]Տէրոջը Հոգին իմ վրաս է. *ինչու որ" զիս օծեց
աղքատներուն աւետարան քարոզելու. զիս խրկեց
19 կոտրած սիրտ ունեցողները բժշկելու. Գերիներուն
ազատութիւն, և կոյրերուն տեսութիւն քարոզելու,
հարստահարութիւն կրողները ազատ թող տալու,
20 Տէրոջը ընդունելի տարին քարոզելու։ Եւ գիրքը
գոցելով՝ տուաւ սպասաւորին ու նստաւ. և ժողո-
վարանը եղողներուն ամէնը աչքերնին տնկած անոր
21 կը նայէին։ Եւ սկսաւ անոնց ըսել. Այսօր աս
գրուածը կատարուեցաւ, ձեր ականջները լսեցին։
22 Եւ ամէնքը անոր վրայ կը վկայէին, [թ]ու կը զար-
մանային անոր բերնէն ելած շնորհալի խօսքերուն
վրայ՝ ու կ'ըսէին. [ժ]Ասիկայ Յովսէփին որդին չէ՞։

ա 2 Օր. 6. 16։
բ Յով. 14. 30։ Եբր. 4. 15։
գ Մատ. 4. 12։ Յով. 4. 43։
դ Հմր 1։
ե Գործ. 10. 37։
զ Մատ. 2. 23։ 13. 54։
Մար. 6. 1։
է Գործ. 13. 14։ 17. 2։
ը Ես. 61. 1։
* Կամ անոր համար
թ Սաղ. 45. 2։ Մատ. 13. 54։
Մար. 6. 2։ Ղկ. 2. 47։
ժ Յով. 6. 42։

Digitized by Google

23 Եւ ըսաւ անոնց. Իրաւ որ դուք ինծի պիտի ըսէք
աս առակը. Բժիշկ՝ քու անձդ բժշկէ. [ա]որչափ
բաներ լսեցինք որ Կափառնայումի մէջ եղաւ, [բ]հոս
24 ալ ըրէ քու քաղաքիդ մէջ։ Եւ ըսաւ. Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, Թէ [գ]Մարգարէ մը իր քաղաքին մէջ
25 ընդունելի չէ։ Եւ յիրաւի կ'ըսեմ ձեզի, [դ]Թէ շատ
որբևայրիներ կային Եղիային օրերը Իսրայէլի մէջ,
երբոր իրեք տարի ու վեց ամիս երկինքը գոցուեցաւ,
26 անանկ որ մեծ սով եղաւ բոլոր երկրին մէջ. Բայց
Եղիան անոնցմէ մէկուն չխրկուեցաւ, հապա միմիայն
Սիդոնացւոց Սարեփթա քաղաքին մէջ որբևայրի
27 կնկան մը։ [ե]Եւ շատ բորոտներ կային Իսրայէլի
մէջ Եղիսէ մարգարէին ատենը. ու անոնցմէ մէկը
չմաքրուեցաւ, հապա միմիայն Նէեման Ասորին։
28 Եւ ժողովարանին մէջ ամէնքն ալ բարկութեամբ
29 լեցուեցան՝ երբոր աս խօսքերը լսեցին. Ու ելան
անիկայ քաղաքէն դուրս հանեցին, և տարին
զանիկայ մինչև ան լեռանը ցցուած ծայրը, որուն
վրայ իրենց քաղաքը շինուած էր, որ զանիկայ
30 բարձր տեղէն վար ձգեն։ [զ]Բայց ինքը անոնց մէջէն
անցաւ գնաց։
31 [է]Եւ իջաւ Գալիլեայի Կափառնայում քաղաքը.
32 ու շաբաթ օրերը կը սորվեցընէր անոնց։ Եւ կը
զարմանային անոր վարդապետութեանը վրայ.
33 [ը]Վասն զի իշխանութեամբ էր անոր խօսքը։ [թ]Եւ
ժողովարանին մէջ մարդ մը կար, որ պիղծ դևի ոգի
ունէր, ու մեծ ձայնով մը աղաղակեց՝ Ըսելով.

ա Մատ. 4. 13։ 11. 23։
բ Մատ. 13. 54։ Մար. 6. 1։
գ Մատ. 13. 57։ Մար. 6. 4։ Յով. 4. 44։
դ 3 Թագ. 17. 9։ 18. 1։ Յակ. 5. 17։
ե 4 Թագ. 5. 14.
զ Յով. 8. 59։ 10. 39։
է Մատ. 4. 13։ Մար. 1. 21։
ը Մատ. 7. 28, 29։ Տիտ. 2. 15։
թ Մար. 1. 23։

Digitized by Google

34 Թո՛ղ տուր, դուն մեզի հետ ի՞նչ բան ունիս՝ Յիսուս
Նազովրեցի. միթէ մեզ կորսնցընելո՞ւ եկար. ա գի-
35 տեմ քեզ ո՛վ ես, բ Աստուծոյ Սուրբը: Եւ Յիսուս
սաստեց անոր՝ ըսելով. Պապանձէ՝ ու ե՛լ անկէ. ու
դեւը զանիկայ [illegible] մէջտեղը գե-
տինը զարկաւ, և ելաւ անկէ, ու վնաս մը չտուաւ
36 անոր: Եւ զարմանք եկաւ ամենուն վրայ. և իրարու
հետ կը խօսէին՝ ու կ'ըսէին. Աս ի՞նչ խօսք է, որ
իշխանութեամբ և զօրութեամբ կը հրամայէ պիղծ
37 ոգիներուն, ու կ'ելլեն: Եւ անոր համբաւը տարա-
ծուեցաւ շրջակայ գաւառին ամէն տեղերը:
38 գ Ու ժողովարանէն ելլելով՝ Սիմոնին տունը մտաւ:
39 Սիմոնին զօքանչն ալ սաստիկ ջերմով կը տանջուէր,
40 ու անոր համար աղաչեցին իրեն: Եւ Յիսուս անոր
վրայ կայնելով՝ սաստեց ջերմին, որ թողուց զանի-
կայ. և շուտ մը ելաւ, ու անոնց սպասաւորութիւն
կ'ընէր:
41 դ Եւ արևը մարը մտած ատենը՝ ամէն անոնք որ
ունէին տեսակ տեսակ ցաւերով հիւանդներ, իրեն
բերին զանոնք. ինքն ալ անոնցմէ ամէն մէկուն վրայ
42 ձեռք դնելով՝ բժշկեց զանոնք: ե Դեւեր ալ կ'ելլէին
շատերէն, կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին, թէ Դուն ես
Քրիստոս՝ Աստուծոյ Որդին. զ Եւ ինքը կը սաստէր՝
ու թող չէր տար անոնց որ խօսին, ինչու որ գիտէին
թէ ինքը Քրիստոսն է:
43 է Ու երբոր ցորեկ եղաւ, ելաւ ու գնաց անապատ
տեղ մը, և ժողովուրդները կը փնտռէին զանիկայ.
եկան մինչև անոր, ու կը ստիպէին զանիկայ որ
44 իրենցմէ չերթայ, բայց անիկայ ըսաւ անոնց. Պէտք

ա Հմր 42:
բ Սաղ. 16. 10: Դան. 9. 24: Գլ. 1. 35:
գ Մատ. 8. 14: Մար. 1. 29:
դ Մատ. 8. 16: Մար. 1. 32:
ե Մար. 1. 34: 3. 11:
զ Մար. 1. 25, 34: Հմր 34, 35:
է Մար. 1. 35:

Digitized by Google

է ինծի՝ որ ուրիշ քաղաքներու ալ Աստուծոյ թա-
գաւորութիւնը քարոզեմ. քանզի աս բանիս համար
45 ղրկուած եմ։ ա Եւ Գալիլեայի ժողովարաններուն
մէջ կը քարոզէր։

ԳԼ. Ե

1 Քրիստոս Պետրոսի նաւը նստած՝ կը սորվեցընէ ժողովրդոց, 4 և ձկանց հրաշալի որսով մը կը ցուցընէ թէ Պետրոսը ու անոր ընկերները մարդոց որսորդներ պիտի ըլլան։ 12 Քրիստոս բորոտը կը մաքրէ. 16 անապատ տեղ մը քաշուած՝ աղօթք կ՚ընէ. 18 անդամալոյծ մը կը բժշկէ. 27 իրեն կը կանչէ Մատթէոս մաքսաւորը. 29 մեղաւորներու հետ հաց կ՚ուտէ. 34 և կը նախաձայնէ թէ իր համբառնալէն ետեւ՝ առաքեալները նեղութիւն պիտի կրեն ու ծոմ պահեն։

1 Եւ բ եղաւ որ երբ ժողովուրդը անոր բոլորտիքը
դիզուեցաւ՝ Աստուծոյ խօսքը լսելու համար,
ինքն ալ Գեննեսարեթի ծովակին քովը կեցեր էր։
2 Եւ տեսաւ երկու նաւեր՝ որ ծովակին քովը կեցեր
էին, և ձկնորսները անոնց մէջէն ելած՝ ուռկանները
3 կը լուային։ Ինքը ան նաւերուն մէկուն մէջը մտաւ՝
որ Սիմոնինն էր, և աղաչեց անոր՝ որ քիչ մը
ցամաքէն ծովուն մէջը տանի. և նստելով՝ նաւուն
մէջէն ժողովուրդներուն կը սորվեցընէր։
4 Եւ երբոր խօսելէն դադարեցաւ, ըսաւ Սիմոնին.
գ Յառա՛ջ տար նաւը դէպ 'ի խորունկը, և ուռկաններ-
5 նիդ ձգեցէք յորս որսալու։ Եւ Սիմոն պատասխան
տալով՝ ըսաւ անոր. Վարդապե՛տ՝ բոլոր գիշերս
աշխատեցանք, ու բան մը չբռնեցինք. բայց քու
6 խօսքիդ համար ուռկանը ձգեմ։ Եւ երբոր աս
ըրին, խիստ շատ ձուկեր ժողվեցին մէջը, ու իրենց
7 ուռկանը կը պատռտէր։ Եւ աչք կ՚ընէին մէկալ
նաւուն մէջ եղող իրենց ընկերներուն՝ որ գան օգնեն

ա Մար. 1. 39։
բ Մատ. 4. 18։ Մար. 1. 16։
գ Յով. 21. 6։

Digitized by Google

իրենց. և եկան, ու երկու նաւերն ալ լեցուցին,
8 մինչև որ ընկղմելու մօտ էին։ Սիմոն Պետրոս
երբոր տեսաւ, Յիսուսի ծունկերուն ինկաւ՝ ու ըսաւ.
Տէ՛ր՝ [ա] իմ քովէս մեկնէ գնա, ինչու որ ես մեղաւոր
9 մարդ մըն եմ։ Վասն զի ապշութիւնը պատեց
անիկայ և անոր հետը եղող ամէնը, ան իրենց բռնած
10 ձուկերուն որսին համար. Նոյնպէս ալ Զեբե-
դէոսին որդիքը Յակոբոսը և Յովհաննէսը, որոնք
Սիմոնին ընկերներն էին. ու Յիսուս ըսաւ Սիմոնին.
Մ՛ի վախնար, [բ] ասկէ ետև մարդոց որսորդ պիտի
11 ըլլաս։ Եւ նաւերը ցամաքը հանելով՝ [գ] ամէն բան
թողուցին, ու անոր ետևէն գացին։
12 [դ] Ու եղաւ որ երբ ինքը քաղաքի մը մէջ էր։ ահա՛
մէկ մարդ մը բորոտութեամբ լեցուն՝ երբոր Յի-
սուսը տեսաւ, երեսի վրայ իյնալով աղաչեց անոր՝ ու
13 ըսաւ. Տէ՛ր՝ թէ որ ուզես, կրնաս զիս մաքրել։ Եւ
Յիսուս իր ձեռքը երկընցընելով՝ դպաւ անոր, ու
ըսաւ. Կ՚ուզեմ՝ մաքրուէ՛. և շուտ մը բորոտու-
14 թիւնը անկէ գնաց։ [ե] Ու ինքը պատուիրեց անոր որ
մէկու մը չըսէ, հապա ըսաւ. Գնա՛ քեզ քահանային
ցուցուր, և [զ] Մովսէսին պատուիրածին պէս քու
մաքրուելուդ ընծան տո՛ւր՝ անոնց վկայութիւն
15 ըլլալու համար։ Եւ անոր վրայով խօսքը աւելի
կը տարածուէր. [է] ու շատ ժողովուրդներ կը ժողվո-
ւէին մտիկ ընելու, և անով իրենց հիւանդութիւն-
16 ներէն բժշկուելու։ [ը] Ու ինքը անապատ տեղուանք
կը քաշուէր, և աղօթք կ՚ընէր։
17 Ու եղաւ որ մէկ օր մը ինքը կը սորվեցընէր, ու

ա 2 Թագ. 6. 9։ 3 Թագ. 17. 18։
բ Մատ. 4. 19։ Մար. 1. 17։
գ Մատ. 4. 20։ 19. 27։ Մար. 1. 18։ Ղկ. 18. 28։
դ Մատ. 8. 2։ Մար. 1. 40։
ե Մատ. 8. 4։
զ Ղև. 14. 4, 10, 21, 22։
է Մատ. 4. 25։ Մար. 3. 7։ Յով. 6. 2։
ը Մատ. 14. 23։ Մար. 6. 46։

Digitized by Google

փարիսեցիներ և օրինաց վարդապետներ նստած
էին, որոնք Գալիլեայի ու Հրէաստանի ու Երու-
սաղէմի բոլոր գիւղաքաղաքներէն ժողվուած էին.
ու Տէրոջը զօրութիւնը ներկայ էր անոնք բժշկելու:
18 ա Եւ ահա՛ քանի մը մարդիկ՝ մէկ անդամալոյծ մարդ
մը մահիճովը բերին, և հնարք կը փնտռէին թէ
ինչպէս զանիկայ ներս խօթեն, ու դնեն անոր
19 առջևը. Ու երբոր բազմութենէն ճամբայ չէին
գտներ՝ որ անկէ ներս խօթեն անիկայ, տանիքին
վրայ ելան, և զանիկայ կղմինտրներուն մէջէն մահի-
20 ճովը մէջտեղը Յիսուսին առջևը իջեցուցին. Եւ
անիկայ տեսնելով անոնց հաւատքը՝ ըսաւ անոր.
21 Ո՛վ մարդ՝ քու մեղքերդ քեզի ներուած են: Եւ
բ Դպիրները ու փարիսեցիները սկսան խորհիլ, ու
ըսել. Ո՞վ է ասիկայ, որ հայհոյութիւններ կը
խօսի. գ Ո՞վ կրնայ մեղաց թողութիւն տալ, բայց
22 միայն Աստուած: Եւ Յիսուս իմանալով անոնց
խորհուրդները՝ պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոնց.
23 Սրտերնուդ մէջ ի՞նչ կը խորհիք: Ո՞րը աւելի
դիւրին է. Քու մեղքերդ քեզի ներուած են ըսե՞լը,
24 թէ Ելի՛ր ու քալէ՛ ըսելը: Բայց որպէս զի գիտնաք՝
թէ Որդին մարդոյ իշխանութիւն ունի երկրի վրայ
մեղքերու թողութիւն տալու, (ըսաւ անդամա-
լուծին,) Քեզի կ'ըսեմ, Ելի՛ր մահիճդ առ՝ ու
25 տունդ գնա՛: Ան ալ իսկոյն անոնց առջևը ելաւ, ու
վրան առաւ՝ ինչ բանի վրայ որ պառկած էր, և
26 գնաց իր տունը, Աստուծոյ փառք կու տար: Եւ
ամէնքը ապշած մնացին, ու Աստուծոյ փառք կու
տային. և վախով լեցուած՝ կ'ըսէին, Թէ Այսօր
նորանշան բաներ տեսանք:

ա Մատթ. 9. 2: Մար. 2. 3:
բ Մատթ. 9. 3: Մար. 2. 6, 7:
գ Սաղ. 32. 5, Եսա. 43. 25:

Digitized by Google

27 [ա] Եւ աս բաներէն ետեւ ելաւ անկէ, ու տեսաւ մէկ
մաքսաւոր մը՝ որուն անունը Ղեւի էր, որ մաքս
28 ընդունելու տեղը նստեր էր, ու ըսաւ անոր. Ետեւէ՛ս
եկուր: Ան ալ թողուց ամէնը՝ և ելաւ գնաց անոր
29 ետեւէն: [բ] Եւ Ղեւի անոր մեծ կոչունք մը ըրաւ իր
տանը մէջ. [գ] Եւ շատ բազմութիւն կար մաքսաւոր-
ներու և ուրիշներու՝ որ անոնց հետ սեղան նստեր
30 էին: Եւ անոնց դպիրները ու փարիսեցիները
տրտունջ կ՚ընէին անոր աշակերտներուն ու կ՚ըսէին.
Ինչո՞ւ համար մաքսաւորներուն և մեղաւորներուն
31 հետ կ՚ուտէք ու կը խմէք: Եւ Յիսուս պատաս-
խան տալով՝ ըսաւ անոնց. Առողջներուն բժիշկ
32 պէտք չէ, հապա հիւանդներուն. Ես [դ] արդար-
ները կանչելու չեկայ, հապա մեղաւորները ապաշ-
խարութեան:
33 Անոնք ալ ըսին անոր. [ե] Ինչո՞ւ Յովհաննէսին
աշակերտները շատ անգամ ծոմ կը պահեն, և աղօթք-
ներ կ՚ընեն, նոյնպէս ալ փարիսեցւոց աշակերտ-
34 ները. և քուկիններդ կ՚ուտեն ու կը խմեն: Ինք
ալ ըսաւ անոնց. Կրնա՞ք հարսնիքին տղոցը ծոմ
35 պահել տալ՝ քանի որ փեսան իրենց հետն է: Բայց
օրեր պիտի գան՝ որ երբ փեսան իրենցմէ վերցուի,
36 հապա ան օրերը ծոմ պիտի պահեն: [զ] Առակ մըն
ալ ըսաւ անոնց, Թէ Մէկը չձգեր նոր լաթի կտոր
հին հանդերձի վրայ. եթէ ոչ՝ ան նորը պատռ-
ուածք ալ կ՚ընէ, ու հինցածին հետ ալ չմիաբանիր
37 ան նոր լաթէն եղած կտորը: Եւ մէկը նոր գինին
հին տիկերու մէջ չդներ. եթէ ոչ՝ նոր գինին հին
տիկերը կը պատռէ, ինքը կը թափի, ու տիկերը կը

ա Մատ. 9. 9: Մար. 2. 13, 14:
բ Մատ. 9. 10: Մար. 2. 15:
գ Ղկ. 15. 1:
դ Մատ. 9. 13: 1 Տիմ. 1. 15:
ե Մատ. 9. 14: Մար. 2. 18:
զ Մատ. 9. 16, 17: Մար. 2. 21, 22:

K

Digitized by Google

38 կորնչին. Հապա նոր գինին նոր տիկերու մէջ
39 դնելու է, ու երկուքն ալ կը պահուին։ Եւ մէկը
հին գինին խմելէն ետև՝ անմիջապէս նորը չուզեր.
քանզի կ'ըսէ թէ՝ Հինը աւելի ախորժելի է։

ԳԼ. Զ.

1 Քրիստոս՝ շաբաթ օրուան պահպանութեանը վրայով փարիսեցւոց կուրութիւնը կը յանդիմանէ Սուրբ Գրոց վկայութեամբը՝ փաստով և հրաշքով. 13 տասներկու առաքեալները կ'ընտրէ. 17 հիւանդները կը բժշկէ. 20 ժողովրդոց առջևը իր աշակերտներուն խօսելով՝ կը ցուցնէ թէ որոնց կը վայլէ երանութիւնը և որոնց վայը. 27 կը պատուիրէ թշնամին սիրել, 46 և Աստուծոյ խօսքին հնազանդելով՝ բարիք գործել, որ չըլլայ թէ առանց հիման հողի վրայ շինուած տան մը պէս կործանինք փորձութեան օրը։

1 Ու [ա] եղաւ որ երկրորդ առաջին շաբաթ օրը՝ ինքը
արտերուն մէջէն կ'անցնէր, և իր աշակերտները
ցորէնի հասկեր փրցընելով, ձեռքերնուն մէջ կը
2 շփէին՝ ու կ'ուտէին։ Ու փարիսեցիներէն ոմանք
ըսին անոնց. Աս ի՞նչ բան կ'ընէք, [բ] որ արժան չէ
3 ընել շաբաթ օրը։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով
անոնց ըսաւ. Չէ՞ք կարդացեր դուք [գ] Դաւիթին
ըրածը, երբոր անօթեցաւ ինքը՝ և անոնք որ իր
4 հետն էին. Ինչպէս անիկայ Աստուծոյ տունը մը-
տաւ, և առաջաւորութեան հացերը առաւ ու
կերաւ, և տուաւ անոնց ալ՝ որ իր հետն էին. [դ] որ
մէկու մը օրինաւոր չէ ուտել, բայց միայն քահանա-
5 ներուն։ Եւ ըսաւ անոնց. Որդին մարդոյ շաբա-
թին ալ Տէրն է։
6 [ե] Եւ եղաւ որ ուրիշ շաբաթ օր մըն ալ ինքը

ա Մատ. 12. 1։ Մար. 2. 23։
բ Ել. 20. 10։
գ 1 Թագ. 21. 6։
դ Ղև. 24. 9։

ե Մատ. 12. 9։ Մար. 3. 1։ Գծ. 13. 14։ 14. 3։ Յով. 9. 16։

ժողովարանը մտաւ՝ ու կը սորվեցընէր. և հոն մարդ
7 մը կար, որուն աջ ձեռքը չորցած էր։ Եւ դպիրները
ու փարիսեցիները անոր կը սպասէին՝ որ շաբաթ
օրը զանիկայ բժշկէ, որպէս զի ամբաստանութեան
8 առիթ մը գտնեն անոր դէմ։ Իսկ ինքը գիտնալով
անոնց խորհուրդները, ըսաւ այն մարդուն՝ որուն
ձեռքը չորցած էր. Ելի՛ր՝ մէջտեղը կայնէ. ան ալ
9 ելաւ կայնեցաւ։ Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոնց.
Ձեզի բան մը հարցընեմ. Շաբաթ օրը ի՞նչ
արժան է, բարի՞ք ընել, թէ չարիք ընել. հոգի մը
10 ազատեցընե՞լ, թէ մեռցընել։ Եւ շուրջանակի ամե-
նուն վրայ նայելով՝ ըսաւ անոր. Ձեռքդ երկընցո՛ւր.
ան ալ այնպէս ըրաւ. ու անոր ձեռքը ողջացաւ
11 մէկալին պէս։ Եւ անոնք կատաղութեամբ լեցո-
ւեցան, ու իրարու հետ կը խօսէին՝ թէ ինչ ընեն
Յիսուսին։
12 [ա] Եւ եղաւ որ այն օրերը լեռը ելաւ աղօթք ընելու,
ու բոլոր գիշերը Աստուծոյ աղօթք ընելով անցուց։
13 Ու երբոր առտու եղաւ, կանչեց իր աշակերտները,
[բ] ու անոնցմէ տասուերկու հոգի ընտրեց, որոնք
14 առաքեալ ալ անուանեց. Սիմոնը՝ [գ] որն որ Պետրոս
ալ անուանեց, և անոր եղբայրը Անդրէասը, Յա-
կոբոսը ու Յովհաննէսը, Փիլիպպոսը և Բարթու-
15 ղիմէոսը, Մատթէոսը և Թովմասը, Ալփէոսեան
Յակոբոսը և Նախանձայոյզ ըսուած Սիմոնը,
16 [դ] Յակոբոսին եղբայրը Յուդան և Իսկարիովտացի
17 Յուդան՝ որ և մատնիչ եղաւ։ Եւ անոնց հետ
իջնելով՝ մէկ տափարակ տեղ մը կայնեցաւ. նաև
իր աշակերտներուն ժողովը՝ [ե] ու մեծ բազմութիւն
մը ժողովուրդներու բոլոր Հրէաստանէն, ու Երու-

ա Մատ. 14. 28։
բ Մատ. 10. 1։
գ Յով. 1. 42։
դ Յուդ. 1։
ե Մատ. 4. 25։ Մար. 3. 7։

Digitized by Google

սաղեմէն, և Տիւրոսի ու Սիդոնի ծովեզերքէն.
18 Որոնք եկան անոր խօսքերը մտիկ ընելու, ու իրենց
հիւանդութիւններէն բժշկուելու. և պիղծ ոգի-
ներէն նեղութիւն կրողներն ալ եկան, ու կը բժշկո-
19 ւէին: Եւ բոլոր ժողովուրդը ակ'ուզէր իրեն
դպչիլ. բինչու որ զօրութիւն կ'ելլէր իրմէն, ու
ամէնը կը բժշկէր:
20 Եւ ինքը իր աչքերը դէպ 'ի իր աշակերտներուն
վերցուց՝ ու ըսաւ. գԵրանի՜ ձեզի աղքատներուդ,
ինչու որ ձերն է Աստուծոյ թագաւորութիւնը:
21 դԵրանի՜ ձեզի՝ որ հիմա անօթի էք, ինչու որ պիտի
կշտանաք. եԵրանի՜ ձեզի՝ որ հիմա կու լաք, ինչու
22 որ պիտի խնդաք: զԵրանի՜ է ձեզի՝ երբոր մարդիկ
ձեզ ատեն, էու երբոր ձեզ իրենց ընկերութենէն
մերժեն՝ ու նախատեն, և ձեր վրայով գէշ անուն
23 հանեն Որդւոյ մարդոյ պատճառովը: ըՈւրախ
եղէք դուք ան օրը՝ ու ցնծացէք, որ ահա՛ ձեր
վարձքը շատ է երկինքը. թվասն զի իրենց հայրերը
24 այդպէս կ'ընէին մարգարէներուն: ժԲայց վա՜յ
ձեզի իհարուստներուդ, լինչու որ ձեր մխիթարու-
25 թիւնը առած էք: խՎա՜յ ձեզի՝ որ կուշտ էք, ինչու
որ պիտի անօթենաք. ծՎա՜յ ձեզի որ հիմա կը ծիծա-
26 ղիք, ինչու որ սուգ պիտի ընէք ու լաք: կՎա՜յ
ձեզի՝ երբոր *մարդիկ ձեր վրայով աղէկ խօսին,

ա Մատ. 14. 36:
բ Մար. 5. 30: Ղկ. 8. 46:
գ Մատ. 5. 3: 11. 5: Յակ. 2. 5:
դ Ես. 55. 1: 65. 13: Մատ. 5. 6:
ե Ես. 61. 3: Մատ. 5. 4:
զ Մատ. 5. 11: 1 Պետ. 2. 19: 3. 14: 4. 14:
է Յով. 16. 2:
ը Մատ. 5. 12: Գործ. 5. 41: Կող. 1. 24: Յակ. 1. 2:
թ Գործ. 7. 51:
ժ Ամով. 6. 1: Յակ. 5. 1:
ի Ղկ. 12. 21:
լ Մատ. 6. 2, 5, 16: Ղկ. 16. 25:
խ Ես. 65. 13:
ծ Առակ. 14. 13:
կ Յով. 15. 19: 1 Յով. 4. 5:
* Ոմանք բոլոր մարդիկ

ինչու որ իրենց հայրերը այդպէս կ'ընէին սուտ
մարգարէներուն ։
27 ա Բայց կ'ըսեմ ձեզի՝ որ մտիկ կ'ընէք․ Սիրեցէք
ձեր թշնամիները․ ձեզ ատողներուն բարի ըրէք․
28 Ձեզ անիծողները օրհնեցէք, բ ձեզի նեղութիւն
29 տուողներուն համար աղօթք ըրէք ։ գ Ան որ քու
մէկ ծնօտիդ կը զարնէ, միւսն ալ մօտեցուր անոր․
դ և ան որ քու վերարկուդ քեզմէ կը հանէ, մի ար-
30 գիլեր անկէ շապիկդ ալ ։ ե Ան ամենուն որ քեզմէ
կ'ուզէ՝ տուր, ու քու բաներդ առնողէն ետ մի
31 պահանջեր ։ զ Եւ ինտոր կ'ուզէք որ մարդիկ ձեզի
32 ընեն, դուք ալ անոնց անանկ ըրէք ։ է Եւ թէ որ
դուք ձեզ սիրողները սիրէք՝ ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք․
ինչու որ մեղաւորներն ալ կը սիրեն զիրենք սիրող-
33 ները ։ Եւ թէ որ դուք ձեզի բարի ընողներուն
բարի ընէք, ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք․ ինչու որ
34 մեղաւորներն ալ նոյն բանը կ'ընեն ։ ը Եւ թէ որ
անանկ մարդիկներու փոխ տաք՝ որոնցմէ յոյս ունիք
առնելու, ի՞նչ շնորհ կ'ունենաք․ ինչու որ մեղա-
ւորներն ալ մեղաւորներուն փոխ կու տան, որ նոյն
35 չափովը ետ առնեն ։ թ Հապա սիրեցէք դուք ձեր
թշնամիները, ու բարի ըրէք․ ժ և փոխ տուէք
առանց փոխարէնի մը սպասելու․ և ձեր վարձքը
շատ պիտի ըլլայ, ու ի Բարձրելոյն որդիքը պիտի
ըլլաք․ ինչու որ անիկայ բարերար է ապերախտնե-
36 րուն ու չարերուն ։ լ Ուրեմն գթած եղէք՝ ինչպէս
37 որ ձեր Հայրն ալ գթած է ։ խ Մի՛ դատէք, ու

ա Ել. 23. 4: Առակ. 25. 21: Մատ. 5. 44: Հմր 35: Հռով. 12. 20:
բ Ղկ. 23. 34: Գործ. 7. 59:
գ Մատ. 5. 39:
դ 1 Կոր. 6. 7:
ե 2 Օր. 15. 7, 8, 10: Առակ. 21. 26: Մատ. 5. 42:
զ Մատ. 7. 12:
է Մատ. 5. 46:
ը Մատ. 5. 42:
թ Հմր 27:
ժ Սաղ. 37. 26: Հմր 30:
ի Մատ. 5. 45:
լ Մատ. 5. 48:
խ Մատ. 7. 1:

Digitized by Google

պիտի չդատուիք. մի՛ դատապարտէք, ու պիտի
չդատապարտուիք. Ներեցէք, ու ձեզի պիտի ներուի.
38 ա Տուէ՛ք՝ ու ձեզի պիտի տրուի. աղէկ չափով՝
կոխուած՝ ցնցուած՝ լեփլեցուն պիտի տրուի բ ձեր
գոգը. գ Քանզի այն չափովը՝ որով դուք կը չափէք,
ձեզի պիտի չափուի:
39 Առակ մըն ալ ըսաւ անոնց. դ Միթէ կոյրը
կոյրին կրնա՞յ առաջնորդութիւն ընել. չէ՞ որ եր-
40 կուքն ալ փոսը պիտի իյնան: ե Աշակերտը իր
վարդապետէն մեծ չէ. բայց ամէն կատարելապէս
վարժուածը իր վարդապետին պէս կ'ըլլայ:
41 զ Ու ինչո՞ւ քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը կը
տեսնես, ու քու աչքիդ մէջի գերանին չես նայիր:
42 Կամ ի՞նչպէս կրնաս ըսել քու եղբօրդ. Եղբա՛յր՝
թո՛ղ տուր որ աչքիդ մէջի շիւղը հանեմ. և դուն
քու աչքիդ մէջի գերանը չես տեսներ. կեղծաւոր՝
է առաջ քու աչքէդ գերանը հանէ՛, ու ետքը պիտի
նայիս քու եղբօրդ աչքին մէջի շիւղը հանելու:
43 ը Ինչու որ չկայ բարի ծառ մը՝ որ չար պտուղ բերէ.
44 ոչ ալ չար ծառ մը՝ որ բարի պտուղ բերէ. թ Վասն
զի ամէն ծառ իր պտուղէն կը ճանչցուի. ինչու որ
փուշերէն թուզ չեն քաղեր, ու մորենիէն խաղող
45 չեն ժողվեր: ժ Բարի մարդը իր սրտին բարի գանձէն
բարութիւն կը բղխէ, և չար մարդը իր սրտին չար
գանձէն չարութիւն կը բղխէ. ի ինչու որ իր բերանը
սրտին աւելցուքէն կը խօսի:
46 լ Ու ինչո՞ւ զիս Տէ՛ր Տէ՛ր՝ կը կոչէք, ու ըսած

ա Առակ. 19. 17:
բ Սաղ. 79. 12:
գ Մատ. 7. 2: Մար. 4. 24: Յակ. 2. 13:
դ Մատ. 15. 14:
ե Մատ. 10. 24: Յովհ. 13. 16: 15. 20:
զ Մատ. 7. 3:
է Տես Առակ. 18. 17:
ը Մատ. 7. 16, 17:
թ Մատ. 12. 33:
ժ Մատ. 12. 35:
ի Մատ. 12. 34:
լ Մաղ. 1. 6: Մատ. 7. 21: 25. Ո: Ղկ. 13. 25:

47 բաներս չէք կատարեր։ –Ա՛ն ամէնը որ ինծի կու
գայ՝ և իմ խօսքերս կը լսէ՝ ու անոնք կը կատարէ,
48 ձեզի ցուցընեմ թէ որու կը նմանի։ Անիկայ տուն
շինող մարդու մը կը նմանի, որ փորեց ու խորունկ-
ցուց, ու հիմը վէմի վրայ դրաւ. և ջուրերուն
յորդած ատենը՝ գետը զարկաւ ան տանը, ու չկրցաւ
զանիկայ շարժել. ինչու որ վէմի վրայ հաստատուած
49 էր։ Բայց ան որ իմ խօսքերս կը լսէ՝ ու չկատարեր,
կը նմանի ան մարդուն՝ որ հողի վրայ առանց հիմի
տուն կը շինէ. որուն գետը զարկաւ, և շուտ մը
փլաւ, ու ան տանը կործանումը մեծ էր։

ԳԼ. Է.

1 Քրիստոս աւելի մեծ հաւատք կը գտնէ հեթանոս հարիւրապետի մը վրայ՝ քան թէ Հրէից վրայ. 10 անոր ծառան չտեսած կը բժշկէ. 11 Նային քաղաքէն եղող այրի կնկան մը զաւակը կը յարուցանէ. 19 իր հրաշքները յիշելով պատասխան կու տայ Յովհաննէսին խրկած մարդոցը. 24 Յովհաննէսին վրայով իր ունեցած գաղափարը կը յայտնէ ժողովուրդին. 30 կը յանդիմանէ Հրէաները՝ որ ոչ Յովհաննէսին և ոչ իր վարմունքովը հաւնեցան. 36 կը ցուցընէ թէ ինքը բարեկամ է մեղաւորներուն, չէ՛ թէ զանոնք մեղաց մէջ պահելու, այլ անոնց մեղքերը ներելու, երբոր անոնք զղջի գան ու հաւատան։

1 Ու երբոր իր բոլոր խօսքերը ժողովուրդին ականջ-
ներուն խօսիլը լմնցուց, մտաւ Կափառնայում։
2 Եւ հարիւրապետի մը ծառայ ծանր հիւանդացած՝
3 մօտ էր մեռնելու, որ սիրելի էր անոր։ Երբոր
Յիսուսի վրայով լսեց, բՀրէաներէն քանի մը ծերեր
խրկելով, աղաչեց անոր՝ որ գայ իր ծառան ապրեցը-
4 նէ։ Անոնք ալ եկան Յիսուսին՝ և թախանձանօք
կ'աղաչէին անոր, ու կ'ըսէին, թէ Անիկայ արժանի
5 է՝ որուն աս շնորհը պիտի ընես. Ինչու որ մեր ազգը

– Մատ. 7. 24։ | բ Մատ. 8. 5։

Digitized by Google

6 կը սիրէ, ու ժողովարանը անիկայ շինեց մեզի: Եւ
Յիսուս անոնց հետ գնաց. երբոր տունէն շատ
հեռու չէր, հարիւրապետը խրկեց անոր քանի մը
բարեկամներ, ու ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ մի՛ յոգնիր,
ինչու որ ես արժանի չեմ որ դուն իմ յարկիս տակը
7 մտնես. Անոր համար ես ինքզինքս ալ արժանի
չսեպեցի քեզի գալու. հապա խօսքով զրուցէ, և իմ
8 ծառաս պիտի բժշկուի. Ինչու որ ես ալ իշխանու-
թեան տակ դրուած մարդ մըն եմ, ու իմ հրամանիս
տակը զինուորներ ունիմ. և ասոր կ'ըսեմ՝ Գնա՛,
ու կ'երթայ. և միւսին թէ Եկո՛ւր, ու կու գայ,
9 և ծառայիս՝ թէ Աս բանը ըրէ, ու կ'ընէ: Յիսուս
աս բաները լսելով՝ զարմացաւ անոր վրայ. և իր
ետևէն գացող ժողովուրդին դարձաւ ու ըսաւ.
Ձեզի կ'ըսեմ, որ Իսրայէլի մէջ անգամ ես այսչափ
10 հաւատք չգտայ: Ու պատգամաւորները նորէն
տուն դարձան, և հիւանդ ծառան առողջացած
գտան:

11 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը քաղաք մը կ'երթար,
որուն անունը Նային էր. և անոր հետը կ'երթային
իր աշակերտներէն շատերը, ու մեծ բազմութիւն:
12 Ու երբոր քաղաքին դրանը մօտեցաւ, ահա՛ մեռել
մը դուրս կը հանէին, իր մօրը մէկ հատիկ տղան.
և անիկայ որբևարի էր, ու քաղաքին շատ ժողո-
13 վուրդը անոր հետն էր: Եւ Տէրը անիկայ տեսնելով՝
14 խղճաց անոր վրայ, ու ըսաւ անոր. Մ՛ի լար: Եւ
մօտենալով՝ դագաղին դպաւ, ու տանողները կանգ
առին. և ըսաւ. Ո՛վ պատանի՝ քեզի կ'ըսեմ՝ ա Ելի՛ր:
15 Ու մեռելը ելաւ նստաւ, և սկսաւ խօսիլ. ու տուաւ
16 զանիկայ իր մօրը: ե Եւ ամէնքն ալ վախով բռնը-
ւեցան. ու զԱստուած կը փառաւորէին ըսելով, թէ

ա Գլ. 8. 54: Յոհ. 11. 43: Գործ. 9. 40: Հռով. 4. 17:
ե Գլ. 1. 65:

ա Մեծ մարգարէ մը ելեր է մեր մէջը. և Թէ՝ բ Աս-
17 տուած իր ժողովուրդին այցելութիւն ըրաւ։ Եւ
աս ձայնը իր վրայով՝ բոլոր Հրէաստան ելաւ, ու
բոլոր շրջակայ տեղուանքը։
18 գ Եւ Յովհաննէսին պատմեցին իր աշակերտները
19 աս ամէն բաներուն վրայով։ Յովհաննէս ալ իր
աշակերտներէն երկուքը իրեն կանչեց, և զանոնք
Յիսուսին խրկեց՝ ըսելով. Դուն մի՞ն ես՝ որ գալու
20 էիր, թէ ուրիշի մը սպասենք։ Եւ ան մարդիկը
եկան անոր՝ ու ըսին. Յովհաննէս մկրտիչը մեզ
խրկեց քեզի, ու կ'ըսէ. Դուն մի՞ն ես՝ որ գալու էիր,
21 թէ ուրիշի մը սպասենք։ Եւ նոյն ժամուն շատերը
բժշկեց իրենց հիւանդութիւններէն՝ ու հարուած-
ներէն՝ և չար ոգիներէն, ու շատ կոյրերու տեսու-
22 թիւն շնորհեց։ Եւ Յիսուս դ պատասխան տալով՝
անոնց ըսաւ. Գացէք Յովհաննէսին պատմեցէք
ինչ որ տեսաք ու լսեցիք. ե որ կոյրերը կը տեսնեն,
կաղերը կը քալեն, բորոտները կը մաքրուին, խու-
լերը կը լսեն, մեռելները յարութիւն կ'առնեն,
23 զ աղքատներուն աւետարան կը քարոզուի. Եւ
երանի անոր, որ իմ վրայովս չգայթակղիր։
24 է Ու երբոր Յովհաննէսին խրկած մարդիկը գացին,
Յիսուս սկսաւ ժողովուրդներուն ըսել Յովհան-
նէսին համար. Ի՞նչ տեսնելու ելաք անապատին
25 մէջ. եղէգ մը հովէն շարժուած։ Հապա ի՞նչ
տեսնելու ելաք. փափուկ հանդերձներ հագած
մարդ մը. ահա՛ անոնք որ փառաւոր հագուստներու
ու փափկութեան մէջ են, թագաւորական պալատ-
26 ներն են։ Հապա ի՞նչ տեսնելու ելաք. մարգարէ՞.

ա Ղկ. 24. 19։ Յոհ. 4. 19։ 6. 14։ 9. 17։
բ Ղկ. 1. 68։
գ Մտթ. 11. 2։
դ Մտթ. 11. 5։
ե Եսա. 35. 5։
զ Ղկ. 4. 18։
է Մտթ. 11. 7։

Digitized by Google

27 այո՛ կ’ըսեմ ձեզի, մարգարէէ մըն ալ աւելի։ Ինչու
որ ասիկայ է՝ որուն համար գրուած է. [ա] Ահա ես
իմ դեսպանս կը ղրկեմ քու երեսիդ առջեւէն, որ քու
28 ճամբադ պիտի պատրաստէ քու առջեւէդ։ Վասնզի
կ’ըսեմ ձեզի. Կնիկներէն ծնածներուն մէջը Յով-
հաննէս Մկրտիչէն մեծ մարգարէ չկայ. սակայն
Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ պզտիկը
անկէ մեծ է։
29 Եւ բոլոր ժողովուրդը ու մաքսաւորները երբոր
լսեցին, արդարացուցին զԱստուած, որ [բ] Յովհան-
30 նէսին մկրտութեամբ մկրտուեցան։ Բայց փարի-
սեցիները և օրինականները [գ] իրենց անձին դէմ
Աստուծոյ խորհուրդը անարգեցին, որ անկէ չմկր-
տուեցան։
31 [դ] Ուստի որո՞ւ նմանցընեմ աս ազգին մարդիկը, և
32 որո՞ւ կը նմանին։ Կը նմանին տղոց, որ շուկաները
նստելով՝ իրարու կը կանչեն, ու կ’ըսեն. Փող
փչեցուցինք ձեզի՝ ու չխաղացիք, ողբ կարդացինք
33 ձեզի՝ ու չլացիք։ [ե] Վասն զի Յովհաննէս Մկրտիչը
եկաւ, ո՛չ հաց կ’ուտէր և ո՛չ գինի կը խմէր, ու
34 կ’ըսէք. Դեւ կայ անոր ներսի դին։ Որդին մարդոյ
եկաւ՝ կ’ուտէ ու կը խմէ, և կ’ըսէք. Ահա ուտող և
արբեցող մարդ մը՝ մաքսաւորներու ու մեղաւորներու
35 բարեկամ. [զ] Եւ իմաստութիւնը արդարացաւ իր
բոլոր տղոցմէն։
36 [է] Փարիսեցիներէն մէկը կ’աղաչէր անոր՝ որ իր
հետը հաց ուտէ. ան ալ փարիսեցիին տունը մտաւ՝
37 ու սեղան նստաւ։ Եւ ահա՛ քաղաքին մէջ մեղաւոր
կնիկ մը կար. երբոր իմացաւ թէ անիկայ փարիսե-

ա Մաղ. 3. 1։
բ Մատ. 3. 5։ Գլ. 3. 12։
գ Գոր. 20. 27։
դ Մատ. 11. 16։
ե Մատ. 3. 4։ Մար. 1. 6։
Գլ. 1. 15։
զ Մատ. 11. 19։
է Մատ. 26. 6։ Մար. 14. 3։
Յոհ. 11. 2։

Digitized by Google

ցինն տունը սեղան նստեր է, մէկ շիշ մը անուշահոտ
38 եղ բերաւ. Ու ետևի կողմէն անոր ոտքերուն քովը
կեցեր՝ կու լար, և արցունքովը սկսաւ անոր ոտքերը
թրջել, ու իր գլխուն մազերովը կը սրբէր, և կը
39 համբուրէր անոր ոտքերը, ու եղով կ'օծէր։ Ու
երբոր տեսաւ փարիսեցին՝ որ զանիկայ հրաւիրեր
էր, կ'ըսէր իր մտքին մէջ. ա Ասիկայ թէ որ մարգարէ
ըլլար, պիտի գիտնար թէ ո՛վ՝ և ինչպէս կնիկ է
40 իրեն դպչողը. ինչու որ մեղաւոր է։ Եւ Յիսուս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր. Սիմոն՝ քեզի
բան մը ունիմ ըսելու. ան ալ ըսաւ. Ըսէ՝ վարդա-
41 պետ. Ն— ըսաւ. Մէկ փոխ տուող մը երկու պարտա-
կան ունէր. մէկը հինգ հարիւր դահեկան պարտք
42 ունէր, ու մէկալը՝ յիսուն։ Եւ որովհետև հատու-
ցանելու կարողութիւն չունէին, երկուքին ալ շնոր-
հեց. հիմա զըուցէ, Ասոնցմէ ո՞րը աւելի պիտի սիրէ
43 զանիկայ։ Պատասխան տուաւ Սիմոն՝ ու ըսաւ.
Ինծի սաանկ կ'երևնայ, թէ որուն որ շատ շնորհեց.
44 ան ալ ըսաւ անոր. Ուղիղ դատեցիր։ Ու դառնալով
դէպ 'ի ան կնիկը՝ ըսաւ Սիմոնին. Կը տեսնե՞ս աս
կնիկը. ես քու տունդ մտայ, դուն ոտքերուս ջուր
չտուիր. բայց ասիկայ իր արցունքովը ոտքերս
45 թրջեց, և իր * մազերովը սրբեց։ Դուն ինծի համ-
բոյր մը չտուիր. բայց ասիկայ հոս մտնելէս 'ի վեր
46 ոտքերս համբուրելէն չդադարեցաւ։ բ Դուն իմ
գլուխս ձէթով չօծեցիր. բայց ասիկայ իմ ոտքերս
47 անուշահոտ եղով օծեց։ գ Ասոր համար կ'ըսեմ
քեզի. Ներուած են ասոր շատ մեղքերը, ինչու որ
շատ սիրեց. բայց որուն որ քիչ կը ներուի, անիկայ
48 քիչ կը սիրէ։ Ու ըսաւ անոր. դ Քու մեղքերդ նե-

ա Գլ. 15. 2։
* Ոմանք գլխուն մազերովը
բ Սաղ. 23. 5։
գ 1 Տիմ. 1. 14։
դ Մատ. 9. 2։ Մար. 2. 5։

Digitized by Google

49 ըրուած են։ Եւ անոր հետ սեղան նստողները սկսան
իրենց մէջը ըսել. ա Ո՞վ է ասիկայ՝ որ մեղաց թողու-
50 թիւն ալ կու տայ։ Եւ ինքը ըսաւ կնկանը. բ Քու
հաւատքդ քեզ † փրկեց, գնա՛ խաղաղութեամբ։

ԳԼ. Ը

1 Կանայք իրենց ստացուածքովը ծառայութիւն կ'ընեն Քրիստոսի։ 4 Քրիստոս կը զրուցէ սերմանացանին, 16 և ճրագին առակը. 21 կ'իմացընէ թէ ո՛վ են իր մայրը ու եղբայրները. 22 կը սաստէ հովերուն. 26 և մէկ մարդէ մը դիւաց լէգէոնը դուրս հանելով՝ թող կու տայ անոնց որ խոզերուն երամակը մտնեն։ 37 Գերգեսացիք չեն ընդունիր զինքը։ 48 Յիսուս արիւնահոս կինը կը բժշկէ, 49 և Յայրոսի աղջիկը կը յարուցանէ։

1 Ու եղաւ որ անկէ ետև՝ ալ ինքը քաղաքէ քաղաք
ու գեղէ գեղ պտըտելով՝ կը քարոզէր, և Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը կ'աւետարանէր. ու
2 տասուերկուքն իր հետն էին. գ Նաև քանի մը կնիկ-
ներ՝ որ չար ոգիներէ ու հիւանդութիւններէ բժըշ-
կուեր էին. Մարիամ՝ որ Մագդաղենացի կ'ըսուէր,
3 դ ուսկից որ եօթը դև ելեր էր, Եւ Յովհաննա՝
Հերովդէսին տանը վերակացուին Քուզային կնիկը,
ու Շուշան, և շատ ուրիշներ, որոնք իրենց ստա-
ցուածքովը ‡ անոր ծառայութիւն կ'ընէին։
4 ե Ու երբոր մեծ բազմութիւն ժողվուեցաւ, և
շատ քաղաքներէ իրեն եկան, առակով մը ըսաւ
5 անոնց. Սերմ ցանող մը ելաւ իր սերմը ցանելու.
ու ցանած ատենը՝ մէկ քանին ճամբուն քովը ինկաւ,
և ոտքի տակ կոխուեցաւ, ու երկինքի թռչունները
6 կերան զանիկայ։ Եւ ուրիշը ապառաժի վրայ ինկաւ,
ու բուսածին պէս չորցաւ՝ հողը հիւթ չունենալուն

ա Մատ. 9. 3։ Մար. 2. 7։
բ Մատ. 9. 22։ Մար. 5. 34։ 10. 52։ Գլ. 8. 48։ 18. 42։
† Կամ բժշկեց
գ Մատ. 27. 55, 56։
դ Մար. 16. 9։
‡ Ոմանք անոնց
ե Մատ. 13. 2։ Մար. 4. 1։

Digitized by Google

7 հանդեր: Եւ ուրիշը փուշերու մէջ ինկաւ, ու
փուշերը անոր հետը բուսնելով՝ խեղդեցին անիկայ:
8 Եւ ուրիշը աղէկ հողի մէջ ինկաւ, ու բուսնելով՝
հարիւրապատիկ պտուղ տուաւ. երբոր աս բաները
կը զրուցէր, կ'աղաղակէր. Ան որ լսելու ականջ
ունի, թող լսէ:
9 ա Եւ իր աշակերտները կը հարցընէին իրեն՝ ըսելով,
10 Թէ Ի՞նչ պիտի ըլլայ ան առակը: Ան ալ ըսաւ.
Ձեզի տրուած է գիտնալ Աստուծոյ թագաւորու-
թեանը խորհուրդները, բայց ուրիշներուն առակ-
ներով կը խօսիմ. բ Որ տեսնելով՝ չտեսնեն, և լսելով՝
չիմանան:
11 գ Արդ՝ առակը աս է. Սերմը՝ Աստուծոյ խօսքն է:
12 Ու ճամբուն քովինները անոնք են՝ որ կը լսեն, ու
ետքը Սատանան կու գայ՝ անոնց սրտէն կը հանէ
13 խօսքը, որ չըլլայ թէ հաւատան՝ ու փրկուին: Եւ
ապառաժին վրայինները անոնք են՝ որ երբ կը լսեն,
ուրախութեամբ կ'ընդունին խօսքը, բայց արմատ
չունին. ատեն մը կը հաւատան՝ ու փորձութեան
14 ժամանակը կը հեռանան: Եւ փուշերուն մէջ
ինկածը անոնք են՝ որ կը լսեն, բայց հոգերով ու
հարստութեամբ և աս կեանքիս ցանկութիւններովը
զբաղած ըլլալով՝ կը խեղդուին, և անպտուղ կ'ըլլան:
15 Իսկ աղէկ հողի մէջ ցանուածը անոնք են՝ որ բարի
և յօժար սրտիւ լսելով խօսքը՝ կ'ընդունին, ու
համբերութեամբ պտուղ կու տան:
16 դ Չկայ մէկը որ ճրագը վառէ՝ ու ամանի մը տակ՝
կամ մահիճին ներքևը դնէ. հապա աշտանակի վրայ
17 կը դնէ, որ ներս մտնողները լոյսը տեսնեն: ե Վասն
զի չկայ ծածուկ բան մը որ պիտի չյայտնուի, ո՛չ

ա Մատ. 13. 10: Մար. 4. 10:
բ Ես. 6. 9: Մար. 4. 12:
գ Մատ. 13. 18: Մար. 4. 14:
դ Մատ. 5. 15: Մար. 4. 21: Ղկ. 11. 33:
ե Մատ. 10. 26: Ղկ. 12. 2:

Digitized by Google

ալ գաղտուկ բան մը որ պիտի չգիտցուի՝ ու երևան
18 չելլէ։ Ուստի նայեցէք՝ թէ ինչպէս կը լսէք. աքանզի
ով որ ունի՝ անոր պիտի տրուի, և ով որ չունի՝ ան
ալ որ ինքը կը կարծէ թէ ունի, անկէ պիտի առնուի։
19 բԵւ անոր մայրը ու եղբայրները իրեն եկան, ու
20 բազմութենէն չէին կրնար անոր քովը երթալ։ Եւ
անոր իմացուցին՝ ըսելով. Քու մայրդ ու եղբայր-
ներդ դուրսը կայներ են, ու քեզ տեսնել կ'ուզեն։
21 Եւ անիկայ պատասխան տալով՝ ըսաւ անոնց. Իմ
մայրս ու իմ եղբայրներս ասոնք են, որ Աստուծոյ
խօսքը կը լսեն ու զանիկայ կը կատարեն։
22 գՈւ եղաւ որ մէկ օր մը նաւը մտաւ ինքը և իր
աշակերտներն ալ, ու ըսաւ անոնց. Ծովակին
23 մէկալ կողմը անցնինք. և ճամբայ ելան։ Ու երբոր
նաւով կ'երթային, ինքը քնացաւ, ու հովի փո-
թորիկ մը իջաւ ծովակին վրայ, և նաւը կը լեցուէր,
24 ու իրենք վտանգի մէջ էին։ Մօտեցան արթնցուցին
անիկայ՝ ու ըսին. Վարդապետ վարդապետ՝ ահա
կը կորսուինք. ան ալ ելաւ սաստեց հովին, ու
ջուրերուն խռովութեանը, և հանդարտեցան, ու
25 խաղաղութիւն եղաւ։ Եւ ըսաւ անոնց. Ո՞ւր է
ձեր հաւատքը. և անոնք վախի մէջ ինկած զարմացան,
ու իրարու կ'ըսէին. Արդեօք ո՞վ է ասիկայ, որ
հովերուն ու ջուրին ալ հրաման կու տայ. և կը
հնազանդին ասոր։
26 դՈւ նաւելով իջան *Գադարացւոց երկիրը, որ
27 Գալիլեային դիմացի կողմն է։ Եւ ինքը ցամաքը
ելլելուն պէս՝ ան քաղաքէն մարդ մը ելաւ դիմացը՝
որուն ներսը շատ ատենէ 'ի վեր դևեր կային. ու
անիկայ հանդերձ չէր հագներ, ոչ ալ տան մէջ կը

ա Մատ. 13. 12 : 25. 29 : Ղուկ 19. 26 :
բ Մատ. 12. 46 : Մար. 3. 31 :
գ Մատ. 8. 23 : Մար. 4. 35 :
դ Մատ. 8. 28 : Մար. 5. 1 :
* Ոմանք Գերգեսացւոց

Digitized by Google

28 բնակէր, հապա գերեզմաններու մէջ։ Եւ Յիսուսը
տեսնելով՝ աղաղակեց, ու ինկաւ անոր առջևը, ու
բարձր ձայնով ըսաւ. Դուն իմ հետս ի՞նչ բան
ունիս Յիսուս՝ Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ, կ՚ա-
29 ղաչեմ քեզի՝ զիս մի՛ տանջեր. (Ինչու որ հրամայեց
պիղծ ոգիին՝ որ ան մարդէն ելլէ. որովհետև շատ
ատեն էր՝ որ զանիկայ յափշտակեր էր. և անիկայ
շղթաներով, ու ոտնակապերով կապուած կը պա-
հուէր, բայց կապերը կը կոտրտէր, ու դևէն անա-
30 պատը կը քշուէր.) Հարցուց անոր Յիսուս՝ ու
ըսաւ. Անունդ ի՞նչ է. ան ալ ըսաւ. Լէգէոն.
31 ինչու որ շատ դևեր մտեր էին անոր ներսի դին։ Եւ
կ՚աղաչէին անոր՝ ա որ անդունդը երթալու հրաման
32 չընէ իրենց։ Եւ ան տեղը շատ խոզերու երամակ
մը կար՝ որ լեռը կ՚արածուէին. ու աղաչեցին անոր՝
որ իրենց հրաման տայ անոնց մէջը մտնելու. և
33 հրաման տուաւ անոնց։ Ու դևերը մարդէն ելլելով՝
խոզերուն մէջը մտան. և երամակը գահավէժ
34 տեղէն ծովակը վազեց, ու խեղդուեցաւ։ Եւ խո-
զարածները եղած բանը տեսնելով՝ փախան, ու
35 պատմեցին քաղաքը ու ագարակները։ Եւ ժողովուրդը
ելան եղած բանը տեսնելու, ու եկան Յիսուսին, և
գտան ան մարդը՝ ուսկից որ դևերը ելեր էին, հա-
գուած ու խելքը վրան Յիսուսի ոտքերուն քովը
36 նստած, ու վախցան։ Եւ անոնք որ տեսեր էին,
պատմեցին անոնց՝ թէ ինչպէս դիւահարը ազատե-
37 ցաւ։ բ Եւ Գադարացւոց շրջակայ տեղուանքը
գտնուող բոլոր բազմութիւնը կ՚աղաչէր անոր, գ որ
իրենցմէ երթայ. ինչու որ մեծ վախով բռնուած
38 էին. ան ալ նաւը մտնելով՝ ետ դարձաւ։ դ Եւ ան

ա Յայտ. 20. 3։
բ Մատ. 8. 34։
գ Գոր. 16. 39։
դ Մար. 5. 18։

Digitized by Google

մարդը՝ ուսկից որ դեւերը ելեր էին, կ՚աղաչէր անոր՝
որ հետը ըլլայ. բայց Յիսուս արձակեց անիկայ՝
39 ու ըսաւ. Դարձիր քու տունդ, ու պատմէ ինչ որ
Աստուած քեզի ըրաւ. ան ալ գնաց, ու բոլոր քա-
ղաքին մէջը քարոզեց, ինչ որ Յիսուս իրեն ըրաւ:
40 Ու երբոր Յիսուս ետ դարձաւ, ժողովուրդը
զանիկայ ընդունեց. ինչու որ ամէնքը անոր կը
41 սպասէին: ա Եւ ահա Յայրոս անունով մարդ մը
եկաւ, ու ինքը ժողովարանին իշխանն էր. և Յի-
սուսին ոտքը իյնալով՝ կ՚աղաչէր անոր, որ իր
42 տունը մտնէ. Ինչու որ մէկ հատիկ աղջիկ մը
ունէր՝ գրեթէ տասուերկու տարեկան, որ մեռնելու
մօտ էր. ու երբոր անիկայ կ՚երթար, բազմութիւնը
կը նեղէր զանիկայ:
43 բ Եւ կնիկ մը՝ որ տասուերկու տարիէ 'ի վեր
արիւնի տեղատուութեան մէջ էր, ու իր բոլոր
ունեցածը բժիշկներուն ծախք ըրած՝ էր, և իրեն
44 մէկէ մը բժշկուելու ճար մը եղած չէր, Ետևէն
մօտենալով՝ անոր հանդերձին քղանցքին դպաւ, և
45 իսկոյն իր արիւնին հոսումը դադարեցաւ: Եւ Յի-
սուս ըսաւ. Ո՞վ էր ան որ ինծի դպաւ. երբոր
ամէնքը կ՚ուրանային, ըսաւ Պետրոս ու անոր հետ
եղողները. Վա՛րդապետ՝ բազմութիւնը քեզ կը հրէ
46 ու կը նեղէ, ու կ՚ըսե՞ս թէ՝ Ո՞վ ինծի դպաւ: Եւ
Յիսուս ըսաւ. Մէկը ինծի դպաւ, քանզի գ իմացայ
47 որ ինծմէ զօրութիւն մը ելաւ: Երբոր տեսաւ
կնիկը՝ որ բանը անկէ չպահուեցաւ, դողալով եկաւ՝
ու անոր առջևը ինկաւ, և բոլոր ժողովուրդին
առջևը անոր պատմեց՝ թէ ինչ բանի համար անոր
դպչեր էր, և թէ ինչպէս ինքը իսկոյն բժշկուեցաւ:

ա Մատ. 9. 18: Մար. 5. 22:
բ Մատ. 9. 20:
գ Մար. 5. 30: Ղկ. 6. 19:

48 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Քաջալերուէ՛ աղջիկ, քու
հաւատքդ քեզ բժշկեց, գնա խաղաղութեամբ։
49 ա Երբոր ինքը դեռ կը խօսէր, ժողովրդապետին
տունէն մէկը եկաւ՝ ու ըսաւ անոր. Աղջիկդ մեռաւ,
50 ու վարդապետը մի՛ յոգնեցըներ։ Բայց Յիսուս
երբոր լսեց, պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ.
51 Մի՛ վախնար, միայն հաւատա, ու պիտի ապրի։ Եւ
երբ տունը մտաւ՝ ուրիշ մէկը թող չտուաւ որ
մտնէ, բայց միայն Պետրոսը ու Յակոբոսը և Յով-
52 հաննէսը, ու աղջկան հայրը ու մայրը։ Ամէնքն ալ
կու լային ու կ'ողբային անոր վրայ. և ինքը ըսաւ.
Մի՛ լաք. անիկայ մեռած չէ, բ հապա կը քնանայ։
53 Եւ անոնք ծաղր կ'ընէին զանիկայ, քանզի գիտէին՝
54 թէ մեռաւ։ Ու ինքը ամէնն ալ դուրս հանելով,
բռնեց անոր ձեռքէն, ու կանչեց ըսելով. Աղջիկ՝
55 գ ելի՛ր։ Եւ անոր հոգին դարձաւ, ու իսկոյն ոտք
ելաւ. և Յիսուս հրաման ըրաւ որ ուտելիք տան
56 անոր։ Ու անոր ծնողքը ապշած մնացին. դ և
ինքը անոնց պատուիրեց՝ որ եղած բանը մէկու մը
չզրուցեն։

ԳԼ. Թ.

1 Քրիստոս իր աշակերտները կը ղրկէ հրաշքներ ընելու և քարոզելու։ 7 Հերովդէս կը ցանկայ Քրիստոսը տեսնելու։ 17 Քրիստոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ. 18 կը հարցընէ թէ մարդիկ իրեն համար ո՞վ է կ'ըսեն. 22 իր չարչարանքները կը նախաձայնէ. 23 ամենուն պատուէր կու տայ որ իր օրինակին հետեւին։ 28 Քրիստոսի այլակերպութիւնը։ 37 Քրիստոս կը բժշկէ լուսնոտը. 43 դարձեալ իր չարչարանքը կը նախաձայնէ իր աշակերտներուն. 46 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան. 51 ամենուն հետ քաղցրութեամբ վարուիլ՝ առանց վրէժխնդրութեան։ 57 քանի մը անձինք կ'ուզեն Քրիստոսի հետեւիլ, ասկայն պայմաններ կ'առաջարկեն։

ա Մար. 5. 35։
բ Յոհ. 11. 11, 13։
գ Ղկ. 7. 14։ Յոհ. 11. 43։
դ Մատ. 8. 4։ 9. 30։ Մար. 5. 43։

Digitized by Google

1 Եւ իր ա տասուերկու առաքեալները մէկտեղ իրեն
կանչելով, անոնց զօրութիւն ու իշխանութիւն
տուաւ բոլոր դեւերուն վրայ, և ախտերը բժշկելու։
2 Եւ բ զանոնք խրկեց որ Աստուծոյ թագաւորու-
3 թիւնը քարոզեն, ու հիւանդները բժշկեն։ Եւ
գ ըսաւ անոնց. Ճամբու համար բան չառնէք, ո՛չ
գաւազան՝ և ոչ տոպրակ, ո՛չ հաց՝ և ոչ ստակ, ո՛չ
4 ալ կրկին հանդերձ ունենաք։ Եւ դ ո՛ր տուն որ
5 մտնէք՝ հո՛ն մնացէք, ու անկէ ելէք։ Եւ ե անոնք
որ ձեզ չեն ընդունիր, երբոր այն քաղաքէն կ'ելլէք,
զ ձեր ոտքերուն փոշին անգամ թօթվեցէք՝ իրենց
6 դէմ վկայութիւն ըլլալու համար։ Եւ անոնք
է ելան՝ ու գեղէ գեղ կը պտըտէին, և ամէն տեղ
աւետարանը կը քարոզէին, ու բժշկութիւն կ'ընէին։
7 Եւ ը Հերովդէս չորրորդապետը անոր բոլոր
գործքերը լսելով՝ տարակուսանաց մէջ էր. որով-
8 հետև ոմանք ըսած էին, Թէ Յովհաննէսը յարու-
թիւն առաւ մեռելներէն. և ոմանք՝ Թէ Եղիան
յայտնուեցաւ. և ուրիշներն ալ՝ Թէ Առջի մար-
9 գարէներէն մէկը յարութիւն առաւ։ Եւ Հերովդէս
ըսաւ. Յովհաննէսը ես գլխատեցի. հապա ասիկայ
ո՞վ պիտի ըլլայ, որուն վրայով ասանկ բաներ կը
լսեմ. թ ու կ'ուզէր որ տեսնէ զանիկայ։
10 Եւ ժ առաքեալները դարձան, ու պատմեցին անոր՝
ինչ որ ըրին. ի և առաւ զանոնք՝ առանձին անապատ
տեղ մը քաշուեցաւ քաղաքի մը քով, որուն անունը
11 Բեթսայիդա էր։ Եւ ժողովուրդները երբոր իմա-

ա Մատ. 10. 1։ Մար. 3. 13։ 6. 7։
բ Մատ. 10. 7, 8։ Մար. 6. 12։ Ղուկ. 10. 1, 9։
գ Մատ. 10. 9։ Մար. 6. 8։ Ղուկ. 10. 4։ 22. 35։
դ Մատ. 10. 11։ Մար. 6. 10։
ե Մատ. 10. 14։
զ Գոր. 13. 51։
է Մար. 6. 12։
ը Մատ. 14. 1։ Մար. 6 14։
թ Ղուկ. 23. 8։
ժ Մար. 6. 30։
ի Մատ. 14. 13։

Digitized by Google

ցան, անոր ետեւէն գացին, ու զանոնք ընդունելով՝
կը խօսէր անոնց Աստուծոյ թագաւորութեանը
վրայով. և որոնք որ բժշկութեան կարօտ էին, կը
բժշկէր:
12 ա Ու երբոր օրը սկսաւ իրիկուան մօտենալ, տաս-
ուերկուքն եկան ու ըսին անոր. Արձակէ ժողո-
վուրդները, որ շրջակայ գեղերը ու ագարակները
երթան իջևանին, ու կերակուր գտնեն. ինչու որ
13 հոս անապատ տեղ մըն ենք: Ըսաւ անոնց. Դուք
տուէք ատոնց ուտելիք. անոնք ալ ըսին. Մենք
հինգ նկանակէն ու երկու ձուկէն աւելի բան չու-
նինք, թէ որ չերթանք ատ բոլոր ժողովուրդին
14 համար կերակուր չգնենք: (Քանզի հինգ հազարի
չափ էրիկ մարդիկ կային:) Ու ըսաւ իր աշակերտնե-
րուն. Ատոնք դաս դաս՝ յիսուն յիսուն նստեցուցէք:
15 Եւ անանկ ըրին, ու ամէնն ալ նստեցուցին:
16 Եւ ան հինգ նկանակը ու երկու ձուկը առնելով՝
ու դէպ 'ի երկինքը նայելով, օրհնեց զանոնք ու
կտրեց, և կու տար աշակերտներուն, որ ժողովուր-
17 դին առջևը դնեն: Եւ կերան ու կշտացան ամէնքն
ալ, ու աւելցած կտորուանքները տասուերկու
կողով վերցուցին:
18 բ Ու եղաւ որ երբ ինքը առանձին աղօթք կ'ընէր,
աշակերտներն ալ իր հետն էին, և հարցուց անոնց՝
ըսելով. Ժողովուրդները ինծի համար ո՞վ կ'ըսեն՝
19 թէ եմ: Անոնք ալ պատասխան տալով՝ ըսին.
Ոմանք՝ գ Յովհաննէս մկրտիչը, և ուրիշները՝ Եղիան,
ուրիշներն ալ՝ թէ Առջի մարգարէներէն մէկը յա-
20 րութիւն առեր է: Եւ ինքը ըսաւ անոնց. Հապա
դուք ինծի համար ո՞վ կ'ըսէք՝ թէ եմ. դ պատասխան

ա Մատ. 14. 15: Մար. 6. 35: Յովհ. 6. 1, 5:
բ Մատ. 16. 13: Մար. 8. 27:
գ Մատ. 14. 2: Հմր 7. 8:
դ Մատ. 16. 16: Յովհ. 6. 70:

Digitized by Google

տուաւ Պետրոս՝ ու ըսաւ. Աստուծոյ Քրիստոսը։
21 Եւ [ա]ինքը սաստիկ պատուիրեց անոնց՝ որ աս բանը
22 մէկու մը չզրուցեն. Ու ըսաւ, Թէ [բ]Պէտք է որ
Որդին մարդոյ շատ չարչարանքներ կրէ, և ծերերէն
ու քահանայապետներէն և դպիրներէն մերժուի,
ու սպաննուի, ու երրորդ օրը յարութիւն առնէ։
23 [գ]Եւ ամենուն կ՚ըսէր. Ով որ մէկը կ՚ուզէ իմ
ետևէս գալ, թող իր անձը ուրանայ, և ամէն օր իր
24 խաչը վերցընէ, ու իմ ետևէս գայ։ Վասն զի ով
որ կ՚ուզէ իր անձը ապրեցընել, պիտի կորսընցընէ
անիկայ. և ով որ ինծի համար իր անձը կորսընցընէ,
25 պիտի ապրեցընէ անիկայ։ [դ]Քանզի ի՞նչ կը շահի
մարդ մը՝ թէ որ բոլոր աշխարհը վաստըկի, և իր
26 անձը կորսընցընէ կամ վնասէ։ [ե]Վասն զի ով որ
զիս ու իմ խօսքերս [illegible] ամօթ սեպէ, Որդին
մարդոյ ալ զանիկայ [illegible] ամօթ պիտի սեպէ՝
երբոր գայ իր ու Հօրը և սուրբ հրեշտակներուն
27 փառքովը։ [զ]Բայց ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ հոս
կայնողներէն մէկ քանիները կան՝ որոնք մահուան
համը պիտի չառնեն, մինչև որ տեսնեն Աստուծոյ
թագաւորութիւնը։
28 [է]Ու եղաւ որ աս խօսքերէն գրեթէ ութ օր ետքը՝
Պետրոսը ու Յովհաննէսը և Յակոբոսը առնելով՝
29 լեռը ելաւ աղօթք ընելու։ Ու երբոր ինքը աղօթք
կ՚ընէր, իր երեսին տեսքը ուրիշ կերպ մը եղաւ, ու
30 իր հագուստը ճերմակ ու փայլուն եղաւ։ Եւ ահա
երկու մարդիկ իր հետը կը խօսէին, որոնք Մովսէս
31 ու Եղիան էին, փառքով երևցած, և անոր [illegible]
ելլելուն վրայով կը խօսէին, որ Երուսաղեմի

ա Մատ. 16. 20։
բ Մատ. 16. 21։ 17. 21։
գ Մատ. 10. 38։ 16. 24։ Մար. 8. 34։ Գլ. 14. 27։
դ Մատ. 16. 26։ Մար. 8. 36։
ե Մատ. 10. 33։ Մար. 8. 38։ 2 Տիմ. 2. 12։
զ Մատ. 16. 28։ Մար. 8. 39։
է Մատ. 17. 1։ Մար. 9. 1։

Digitized by Google

32 մէջ պիտի կատարուէր ։ Բայց Պետրոս և անոր հետ
եղողները [ա]քունով ծանրացած էին , ու երբոր ար-
թընցան , տեսան անոր փառքը , և ան երկու մարդիկը՝
33 որ անոր քովը կեցեր էին ։ Եւ եղաւ որ երբ անոնք
զատուեցան անոր քովէն , Պետրոս ըսաւ Յիսուսին ․
Վարդապետ՝ աղէկ է որ հոս կենանք ․ ու իրեք
խրճիթ շինենք , մէկը քեզի , և մէկը Մովսէսին , ու
մէկը Եղիային ․ վասն զի չէր գիտեր ինչ կը խօսէր ։
34 Եւ քանի որ անիկայ աս բաները կը խօսէր , ամպ մը
եկաւ՝ ու անոնց վրայ հովանի եղաւ , և ամպին տակը
35 մտած ատեննին վախցան ։ Եւ ձայն մը եղաւ
ամպէն՝ ըսելով ․ [ե]Աստիկայ է իմ սիրելի Որդիս ,
36 [զ]անոր մտիկ ըրէք ։ Եւ ան ձայնը որ եղաւ , Յիսուս
մինակ գտնուեցաւ ։ [է]Եւ իրենք լուռ կեցան , և
իրենց տեսածներէն՝ ան օրերը մէկուն բան մը չը-
պատմեցին ։
37 [ը]Եւ եղաւ որ հետևեալ օրը՝ երբոր անոնք լեռնէն
38 վար իջան , շատ ժողովուրդ անոր դէմը ելաւ ։ Եւ
ահա ժողովուրդին մէջէն մէկ մարդ մը աղաղակեց
ու ըսաւ ․ Վարդապետ՝ կ'աղաչեմ քեզի՝ նայէ իմ
39 որդիիս , քանզի իմ մէկ հատիկս է ․ Եւ ահա ոգի մը
կը բռնէ զանիկայ ․ ու ալ յանկարծ կը կանչուըռտէ ,
և զանիկայ ցնցելով կը փրփրցընէ , ու հազիւ կը
40 զատուի անկէ՝ ջարդուբուրդ ընելով զանիկայ ․ Եւ
քու աշակերտներուդ աղաչեցի՝ որ հանեն զանիկայ ,
41 ու չկրցան ։ Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ ․
Ո՛վ անհաւատ և խոտորեալ ազգ՝ մինչև երբ ձեզի
հետ պիտի ըլլամ՝ ու ձեզի համբերեմ ․ հոս բեր
42 քու որդիդ ։ Եւ երբոր դեռ կը մօտենար , դևը զա-
43 նիկայ գետնին զարկաւ՝ ու սաստիկ ցնցեց ։ Իսկ

ա Դան . 8 . 18 ։ 10 . 9 ։
ե Մատ . 3 . 17 ։
զ Գոր . 3 . 22 ։
է Մատ . 17 . 9 ։
ը Մատ . 17 . 14 ։ Մար . 9 . 13 , 16 ։

Digitized by Google

Յիսուս սաստեց պիղծ ոգիին, և բժշկեց տղան՝ ու
44 զանիկայ իր հօրը տուաւ: Եւ ամէնքը կը զար–
մանային Աստուծոյ մեծամեծ գործքերուն վրայ:
Եւ քանի որ ամէնքը կը զարմանային Յիսուսին
ըրած բոլոր գործքերուն վրայ, անիկայ ըսաւ իր
աշակերտներուն. ա Դուք աս խօսքերը ականջներ–
նիդ դրէք, վասն զի Որդին մարդոյ պիտի մատնուի
45 մարդոց ձեռքը: բ Բայց անոնք չէին իմանար ան
խօսքը, և անոնցմէ ծածկուած էր՝ որ չհասկընան.
ու կը վախնային ան խօսքին համար իրեն հարցը–
նելու:
46 գ Խորհուրդ մըն ալ մտաւ անոնց մէջ՝ թէ արդեօք
47 իրենց մէջը ով է մեծ: Իսկ Յիսուս անոնց սրտին
խորհուրդը իմանալով, տղայ մը առաւ՝ ու զանիկայ
48 իր քովը կայնեցուց, Եւ ըսաւ անոնց. դ Ով որ աս
տղան իմ անունովս կ'ընդունի՝ զիս կ'ընդունի. և
ան որ զիս կ'ընդունի՝ անիկայ զիս խրկողը կ'ընդունի.
վասն զի ե ան որ ձեր ամենուն մէջը պզտիկ է,
անիկայ մեծ պիտի ըլլայ:
49 զ Պատասխան տուաւ Յովհաննէս ու ըսաւ.
Վարդապետ՝ մէկը տեսանք որ քու անունովդ դևեր
կը հանէր, և զանիկայ արգիլեցինք, ինչու որ մեր
50 հետը չպտըտիր: Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Մի՛
արգիլէք. է քանզի ան որ * ձեզի հակառակ չէ, ձեր"
կողմէն է:
51 Եւ եղաւ որ երբ ը իր աշխարհքէս վերնալու օրերը
կը կատարուէր, ինքն ալ † հաստատ որոշեց" Երու–
52 սաղէմ երթալ: Եւ իր երեսին առջևէն պատգա–

ա Մատ. 17. 21:
բ Մար. 9. 31: Ղկ. 2. 50: 18. 34:
գ Մատ. 18. 1: Մար. 9. 33:
դ Մատ. 10. 40: 18. 5: Մար. 9. 36: Յոհ. 12. 44: 13. 20:
ե Մատ. 23. 11, 12:
զ Մար. 9. 37: Տես Թուոց. 11. 28:
է Մատ. 12. 30: Ղկ. 11. 23:
* Ոմանք մեզի հակառակ չէ, մեր
ը Մար. 16. 19: Գործ. 1. 2:
† Յուն. երեսը հաստատեց

Digitized by Google

մաւորներ խրկեց, որ երբոր գացին՝ Սամարացւոց
մէկ գեղը մտան որ իրեն համար պատրաստութիւն
53 մը ընեն։ [ա] Եւ չընդունեցին զանիկայ, ինչու որ
անոր երեսը դէպ 'ի Երուսաղէմ երթալու շիտկուած
54 էր։ Երբոր իր աշակերտները Յակոբոս ու Յով-
հաննէս տեսան, ըսին. Տէ՛ր՝ կ'ուզե՞ս որ ըսենք,
ու երկինքէն կրակ իջնէ՝ և սատկեցընէ անոնք,
55 [բ] Ինչպէս որ Եղիան ալ ըրաւ։ Եւ դարձաւ յան-
դիմանեց զանոնք՝ ըսելով. Չէ՞ք գիտեր թէ ինչ
56 հոգիի տէր էք դուք. [գ] Վասն զի [դ] Որդին մարդոյ
չեկաւ մարդոց հոգիները կորսընցընելու, հապա
փրկելու". և ուրիշ գեղ մը գացին։
57 [ե] Եւ երբոր անոնք ճամբան կ'երթային, մէկը
ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ քու ետևէդ գամ՝ ուր որ երթաս։
58 Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Աղուէսները որջեր ունին,
ու երկնից թռչունները բոյներ, բայց Որդին
մարդոյ տեղ մը չունի, որ հոն իր գլուխը դնէ։
59 [զ] Մէկ ուրիշի մըն ալ ըսաւ. Եկո՛ւր իմ ետևէս.
ան ալ ըսաւ. Տէ՛ր՝ ինծի հրաման տուր, որ առաջ
60 երթամ իմ՝ հայրս թաղեմ։ Յիսուս ըսաւ անոր.
Թո՛ղ տուր մեռելներուն որ թաղեն իրենց մեռելները.
բայց դուն գնա՛ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քա-
րոզէ։
61 Մէկ ուրիշ մըն ալ ըսաւ. Տէ՛ր՝ [է] Նախ քու ետևէդ
պիտի գամ. բայց ինծի հրաման տուր, որ առաջ իմ
տանս մէջ եղողներուն հրաժարական ողջոյն տամ։
62 Յիսուս ըսաւ անոր. Ո՛չ մէկը՝ որ ձեռքը մաճին
վրայ կը դնէ ու ետին կը նայի, Աստուծոյ թագաւո-
րութեանը յարմար է։

ա Յոհ. 4. 4, 9։
բ 4 Թագ. 1. 10, 12։
գ Ոմանք չունին։
դ Յոհ. 3. 17։ 12. 47։
ե Մատ. 8. 19։
զ Մատ. 8. 21։
է Տես 3 Թագ. 19. 20։

Digitized by Google

ԳԼ. Ժ.

1 Քրիստոս եօթանասուն աշակերտներ կը խրկէ հրաշագործութիւն ընելու և քարոզելու. 17 կը պատուիրէ անոնց որ խոնարհ ըլլան, և կ'իմացընէ թէ ի՛նչ բանի համար պարտին ուրախանալ. 21 շնորհակալ կ'ըլլայ Հօրը՝ անոր շնորհացը համար. 23 երանութիւն կու տայ իր աշակերտներուն երջանիկ վիճակին. 25 կը սորվեցընէ օրինականին թէ ի՛նչ ընելու է որ յաւիտենական կեանքը ժառանգէ. և թէ ո՛վ որ իր ողորմութեանը կարօտ է, անիկայ իրեն ընկեր սեպելու է. 41 կը յանդիմանէ Մարթան, ու անոր քոյրը Մարիամը կը գովէ։

1 Աս բաներէն ետև Տէրը ուրիշ եօթանասուն ալ
որոշեց. [ա]և զանոնք իր առջևէն երկու երկու
խրկեց բոլոր քաղաքները ու տեղերը՝ ուր որ ինքը
2 պիտի երթար։ Եւ կ'ըսէր անոնց. [բ]Հունձքը շատ
է, ու մշակները քիչ. [գ]Ուստի հունձքին Տէրոջը
3 աղաչեցէք, որ մշակներ հանէ իր հունձքին։ Գացէք.
[դ]Ահա՛ ես ձեզ կը խրկեմ իբրև գառներ՝ գայլերու
4 մէջ։ [ե]Հետերնիդ քսակ մի՛ առնէք, ո՛չ ալ տոպրակ,
և ո՛չ կօշիկներ. [զ]Ու ճամբան մէկու մը բարև մի՛
5 տաք։ [է]Եւ ո՛ր տուն որ մտնէք, առաջ ըսէք. *Բարև
6 աս տանս։ Ու թէ որ հոն †բարևի արժանաւոր
մարդ" կայ, ձեր բարևը պիտի հանգչի անոր վրայ,
7 հապա թէ չէ՝ ձեզի պիտի դառնայ։ [ը]Եւ ան տանը
մէջ մնացէք, ու [թ]անոնցմէ կերէք ու խմեցէք. [ժ]ինչու
որ մշակը իր վարձքին արժանի է. տունէ տուն մի՛
8 փոխուիք։ Եւ ո՛ր քաղաք որ մտնէք, ու ձեզ ըն-
9 դունին, ի՛նչ որ առջևնիդ դրուի, կերէք. [ի]Ու

ա Մատ. 10. 1։ Մար. 6. 7։
բ Մատ. 9. 37, 38։ Յոհ. 4. 35։
գ 2 Թես. 3. 1։
դ Մատ. 10. 16։
ե Մատ. 10. 9, 10։ Մար. 6. 8։ Ղկ. 9. 3։
զ 4 Թագ. 4. 29։
է Մատ. 10. 12։
* Յուն. խաղաղութիւն
† Յուն. խաղաղութեան որդի
ը Մատ. 10. 11։
թ 1 Կոր. 10. 27։
ժ Մատ. 10. 10։ 1 Կոր. 9. 4, ԺԴ։ 1 Տիմ. 5. 18։
ի Ղկ. 9. 2։

Digitized by Google

բժշկեցէք անոր մէջի հիւանդները, և ըսէք անոնց. [ա]Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեզի մօտեցեր է։
10 Բայց ո՛ր քաղաք որ մտնէք՝ ու ձեզ չընդունին,
11 անոր հրապարակները ելլելով՝ ըսէք. [բ]Այն փոշին
ալ որ ձեր քաղաքէն մեր ոտքերուն փակած է, ձեզի
կը թօթվենք. միայն թէ աս գիտնաք՝ որ Աստուծոյ
12 թագաւորութիւնը ձեզի մօտեցեր է։ Ձեզի կ'ըսեմ,
[գ]որ այն օրը Սոդոմի պատուհասը աւելի դիւրին
13 պիտի ըլլայ, քան թէ այն քաղաքին։ [դ]Վա՜յ քեզ
Քորազին, վա՜յ քեզ Բե՛թսայիդա. [ե]ինչու որ
եթէ Տիւրոսի ու Սիդոնի մէջ եղած ըլլային այն
հրաշքները՝ որ ձեր մէջը եղան, շատոնցմէ քուրձով՝
ու մոխիրի մէջ նստելով ապաշխարած պիտի ըլլային։
14 Բայց դատաստանին օրը Տիւրոսին ու Սիդոնին
15 աւելի դիւրին պիտի ըլլայ, քան թէ ձեզի։ [զ]Եւ
դուն Կափառնայում՝ [է]որ մինչև երկինքը բարձ-
16 րացած ես, [ը]մինչև դժոխքը պիտի իջնես։ [թ]Այն որ
ձեզի մտիկ կ'ընէ, ինծի մտիկ կ'ընէ. [ժ]և այն որ ձեզ
կը մերժէ, զիս կը մերժէ. [ի]և այն որ զիս կը մերժէ,
զիս ղրկողը կը մերժէ։
17 [լ]Եւ եօթանասուն աշակերտները դարձան ուրախու-
թեամբ՝ ու ըսին. Տէ՛ր՝ քու անունովդ դևերն ալ
18 մեզի կը հնազանդին։ Եւ ըսաւ անոնց. [խ]Սատանան
փայլակի պէս երկինքէն վար ինկած կը տեսնէի։
19 [ծ]Ահա՛ ձեզի իշխանութիւն կու տամ օձերու ու
կարիճներու՝ և թշնամիին բոլոր զօրութեանը վրայ

ա Մատ. 3. 2: 4. 17: 10. 7: Հմր 11:
բ Մատ. 10. 14: Ղկ. 9. 5: Գոր. 13. 51: 18. 6:
գ Մատ. 10. 15: Մար. 6. 11:
դ Մատ. 11. 21:
ե Եզեկ. 3. 6:
զ Մատ 11. 23:
է Ծն. 11. 4: 2 Օր. 1. 28: Ես. 14. 13: Երեմ. 51. 53:
ը Տես Եզեկ. 26. 20: 32. 18:
թ Մատ. 10. 40: Մար. 9. 36: Յով. 13. 20:
ժ 1 Թես. 4. 8:
ի Յով. 5. 23:
լ Հմր 1:
խ Յով. 12. 31: 16. 11: Յայտ. 9. 1: 12. 8, 9:
ծ Մար. 16. 18: Գոր. 28. 5:

Digitized by Google

կոխկռտելու. ու բնաւ մէկ բան մը ձեզի պիտի
20 չվնասէ։ Բայց դուք անոր վրայ մի՛ ուրախանաք որ
չար ոգիները ձեզի կը հնազանդին, հապա ուրա-
խացէ՛ք՝ որ [ա]ձեր անունները երկինքը գրուած են։
21 [բ]ԱՅՆ նոյն ժամուն Յիսուս Հոգիով ուրախացաւ՝
ու ըսաւ. Շնորհակալ եմ քեզմէ ով Հայր՝ Տէր
երկնի և երկրի, որ այս բաները ծածուկ պահեցիր
իմաստուններէն և գիտուններէն, ու տղոց յայտ-
նեցիր. այո՛ ով Հայր, ինչու որ քու առջիդ ասանկ
22 հաճելի եղաւ։ [գ]ԱՄԷՆ բան ինծի տրուեցաւ իմ
Հօրմէս, [դ]ու մէկը չգիտեր թէ ով է Որդին, բայց
միայն Հայրը. և թէ ով է Հայրը, բայց միայն
Որդին. և ան՝ որուն որ Որդին կ'ուզէ յայտնել։
23 Եւ աշակերտներուն դառնալով՝ առանձին ըսաւ.
[ե]Երանի՜ ան աչքերուն՝ որ ձեր տեսածները կը
24 տեսնեն. Վասնզի կ'ըսեմ ձեզի, որ [զ]շատ մար-
գարէներ և թագաւորներ ուզեցին ձեր տեսածները
տեսնել, ու չտեսան, և ձեր լսածները լսել, ու
չլսեցին։

25 Եւ ահա՛ մէկ օրինական մը ելաւ, ու զանիկայ
փորձելով՝ ըսաւ. [է]Վարդապետ՝ ի՞նչ ընեմ որ
26 յաւիտենական կեանքը ժառանգեմ։ Անիկայ ալ
ըսաւ անոր. Օրէնքին մէջ ի՞նչ գրուած է. ինչո՞ր
27 կը կարդաս։ Պատասխան տուաւ անիկայ՝ ու ըսաւ.
[ը]Քու Տէր Աստուածդ սիրես քու բոլոր սրտէդ
ու քու բոլոր անձէդ և քու բոլոր զօրութենէդ ու
քու բոլոր միտքէդ, և [թ]քու ընկերդ ալ քու անձիդ

ա Ել. 32. 32։ Սաղ. 69. 28։ Եսա. 4. 3։ Դան. 12. 1։ Փիլ. 4. 3։ Եբր. 12. 23։ Յայտ. 13. 8։ 20. 12։ 21. 27։
բ Մատ. 11. 25։
գ Մատ. 28. 18։ Յովհ. 3. 35։ 5. 27։ 17. 2։
դ Յովհ. 1. 18։ 6. 44, 46։
ե Մատ. 13. 16։
զ 1 Պետ. 1. 10։
է Մատ. 19. 16։ 22. 35։
ը 2 Օր. 6. 5։
թ Ղև. 19. 18։

Digitized by Google

28 պէս ։ Եւ ինքը ըսաւ անոր․ Ուղիղ պատասխան
29 տուիր․ ատիկայ ըրէ, ―ու պիտի ապրիս ։ Իսկ
անիկայ ուզելով *ինքզինքը արդարացընել, ըսաւ
30 Յիսուսին․ Բայց իմ ընկերս ո՞վ է ։ Պատասխան
տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ․ Մէկ մարդ մը Երուսա֊
ղեմէն Երիքով կ'իջնէր․ ու աւազակներու ձեռ֊
քինկաւ, որոնք մերկացուցին զանիկայ՝ ու վիրաւորե֊
31 լով կիսամեռ թողուցին ու գացին ։ Եւ պատա֊
հեցաւ որ քահանայ մը այն ճամբայէն կ'իջնէր,
32 ու զանիկայ տեսնելով՝ ըան դիի կողմէն անցաւ ։
ՙՆոյնպէս ալ Ղեւտացի մը այն տեղը հասնելով՝
33 գնաց ու տեսաւ, և անդիի կողմէն անցաւ ։ ՙԲայց
Սամարացի մը որ ճամբորդութիւն կ'ընէր, եկաւ
34 անոր քովը, ու զանիկայ տեսնելով՝ խղճաց․ Եւ
մօտեցաւ անոր վէրքերը փաթթեց՝ վրան ձէթ և
գինի թափելով․ ու իր գրաստին վրայ դնելով՝
տարաւ անիկայ մէկ պանդոկ մը, և անոր հոգ
35 տարաւ ։ Ու հետևեալ օրը երբոր կ'ելլէր անկէ,
երկու դահեկան հանեց պանդոկապետին տուաւ, և
անոր ըսաւ․ Հոգ տար ատոր, ու ինչ որ աւելի
ծախք ընես, ես դառնալուս՝ ես քեզի կը վճարեմ ։
36 Հիմա այն իրեքէն ո՞րը քեզի կ'երևնայ ընկեր ըլլալ
37 աւազակներուն ձեռքը իյնողին ։ Եւ անիկայ ըսաւ․
Ան որ անոր ողորմութիւն ըրաւ ։ Ան ատենը Յի֊
սուս ըսաւ անոր․ Գնա՝ դուն ալ այնպէս ըրէ ։
38 Ու եղաւ որ երբ անոնք կ'երթային, ինքը գեղ
մը մտաւ․ և մէկ կնիկ մը ՙՄարթա անունով՝
39 զանիկայ իր տունը ընդունեց ։ Եւ անիկայ քոյր մը
ունէր, որուն անունը Մարիամ էր․ ՙոր Եկա֊

― Ղև․ 18․ 5 ։ Նեեմ․ 9․ 29 ։
Եզեկ․ 20․ 11, 13, 21 ։
Հռոմ․ 10․ 5 ։
* Գւ․ 16․ 15 ։

ը Սաղ․ 38․ 11 ։
ւ Յոհ․ 4․ 9 ։
ւ Յոհ․ 11․ 1 ։ 12․ 2, 3 ։
է 1 Կոր․ 7․ 32, 35 ։

Digitized by Google

ա Յիսուսի ոտքերուն քովը նստաւ, ու անոր խօսքերը
40 մտիկ կ'ընէր: Բայց Մարթա շատ սպասաւորու-
թեամբ զբաղած էր. եկաւ անոր քովը՝ ու ըսաւ.
Տէ՛ր՝ քու հոգդ չէ՞, որ իմ քոյրս զիս մինակ թողուց
սպասաւորութեան մէջ. ուստի ատոր զրուցէ՛ որ
41 ինծի օգնէ: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ
անոր. Մարթա՛ Մարթա, դուն շատ բաներու
42 համար հոգ ընելով կը տագնապիս. Բայց մէկ
բան մը պէտք է. և Մարիամ ան աղէկ բաժինը
ընտրեց, որ իրմէ պիտի չառնուի:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը սորվեցընէ աղօթք ընել, և կը պատուիրէ որ ստէպ աղօթք ընեն. 11 Հաստատելով որ այսպէս՝ Աստուած իրենց բարիքներ պիտի ընէ. 14 Համր դև մը հանելով՝ կը յանդիմանէ հայհոյիչ փարիսեցիները, 28 և կը ցուցընէ թէ որոնք են երանելիները. 29 Ժողովրդոց կը քարոզէ, 37 և կը յանդիմանէ փարիսեցւոց՝ դպրաց և օրինականաց կեղծաւորեալ սրբութիւնը:

1 Ու եղաւ որ մէկ տեղ մը աղօթք կ'ընէր. ու երբոր
դադարեցաւ, իր աշակերտներէն մէկը ըսաւ
իրեն. Տէ՛ր՝ մեզի աղօթք ընել սորվեցո՛ւր, ինչոր
որ Յովհաննէս ալ իր աշակերտներուն սորվեցուց:
2 Եւ ըսաւ անոնց. Երբոր աղօթք կ'ընէք, ըսէ՛ք.
ե Ո՛վ Հայր *մեր՝ որ երկինքն ես", քու անունդ
սուրբ ըլլայ. քու թագաւորութիւնդ գայ, *քու
կամքդ ըլլայ, ինչպէս որ երկինքը՝ անանկ ալ երկրիս
3 վրայ". Մեր ամէն աւուր հացը օրէ օր մեզի՛ տուր.
4 Եւ մեզի ներէ՛ մեր մեղքերը. ինչու որ մենք ալ կը
ներենք ան ամենուն՝ որ մեզի պարտական են. ու մեզ
փորձութեան մի՛ տանիր. *Հապա չարէն մեզ
ազատէ՛":

ա Գլ. 8. 35: Գործ. 22. 3:
ե Մատ. 6. 9:

* Ոմանք չունին:

5 Եւ ըսաւ անոնց. Ձեզմէ ո՞վ է անիկայ, որ բարե-
կամ մը ունենայ, ու կէս գիշերուան մէջ երթայ
անոր՝ և ըսէ անոր. Բարեկամ՝ ինծի իրեք նկանակ
6 փոխ տուր. Ինչու որ իմ մէկ բարեկամս ճամբայէ
ինծի եկաւ, ու բան մը չունիմ անոր առջևը դնելու։
7 Անիկայ ալ ներսէն պատասխան տայ՝ և ըսէ. Զիս
մի՛ յոգնեցըներ, արդէն դուռը գոցուած է, ու
տղաքս իմ քովս անկողինի մէջ են, չեմ կրնար ելլել,
8 ու քեզի հաց տալ։ Ձեզի կ'ըսեմ. ա Թէև բարե-
կամութեան համար չելլէ տայ անոր, սակայն անոր
թախանձանքին համար պիտի ելլէ ու պէտք եղածը
9 տայ անոր։ բ Ես ալ կ'ըսեմ ձեզի. Խնդրեցէ՛ք՝ և
պիտի տրուի ձեզի. փնտռեցէ՛ք՝ ու պիտի գտնէք.
10 դուռը զարկէ՛ք՝ և պիտի բացուի ձեզի. Վասն զի
ամէն ո՛վ որ կը խնդրէ՝ կ'առնէ, և ո՛վ որ կը փնտռէ՝
կը գտնէ, և ո՛վ որ դուռը կը զարնէ՝ պիտի բացուի
11 անոր։ գ Ձեզմէ ո՞վ է ան հայրը՝ որմէն իր որդին
հաց որ ուզէ, միթէ քա՞ր պիտի տայ անոր. կամ
թէ որ ձուկ ուզէ, միթէ ձուկին տեղը օ՞ձ պիտի
12 տայ անոր. Եւ կամ թէ որ հաւկիթ ուզէ, միթէ
13 կարի՞ճ պիտի տայ անոր։ Ուստի եթէ դուք՝ որ
չար էք, ձեր զաւակներուն աղէկ ընծաներ տալ
գիտէք, ո՛րչափ աւելի ձեր Հայրը երկինքէն Սուրբ
Հոգին պիտի տայ անոնց, որ իրմէ կը խնդրեն։
14 դ Ու դև մը կը հանէր. և անիկայ համր էր. ու
եղաւ որ երբ դևը ելաւ, համրը խօսեցաւ. և ժողո-
15 վուրդները զարմացան։ Բայց անոնցմէ մէկ քանի-
ները ըսին. ե Անիկայ դևերուն Բեեղզեբուղ
16 իշխանին միջոցովը դևերը կը հանէ։ Ուրիշներն ալ

ա Ղկ. 18. 1, Ը։
բ Մատ. 7. 7։ 21. 22։ Մար. 11. 24։ Յոհ. 15. 7։ Յակ. 1. 6։ 1 Յոհ. 3. 22։
գ Մատ. 7. 9։
դ Մատ. 9. 32։ 12. 22։
ե Մատ. 9. 34։ 12. 24։

Digitized by Google

փորձելով ա երկինքէն նշան մը կ'ուզէին անկէ ։
17 բ Բայց ինքը գ գիտնալով անոնց խորհուրդները՝ ըսաւ
անոնց ․ Ամէն թագաւորութիւն իրեն դէմ բաժա-
նուած՝ կ'աւերի ․ և տուն մը * իրեն դէմ բաժնուած՝
18 կը կործանի ․ Հապա թէ որ Սատանան իրեն դէմ
բաժնուած է, անոր թագաւորութիւնը ինտո՞ր պի-
տի կենայ ․ որովհետև կ'ըսէք թէ՝ Բէեղզեբուղով
19 դևերը կը հանեմ ։ Իսկ թէ որ ես Բէեղզեբուղով
դևերը կը հանեմ, ձեր որդիքը ինչո՞վ կը հանեն ․
ուրեմն անոնք պիտի ըլլան ձեր դատաւորները ։
20 դ Բայց թէ որ ես Աստուծոյ մատովը կը հանեմ
դևերը, ուրեմն Աստուծոյ թագաւորութիւնը ձեր
21 վրայ հասած է ։ ե Երբոր զօրաւոր մարդ մը զէնքերը
վրան առած՝ իր տանը բակը կը պահպանէ, անոր
22 բաները խաղաղութեան մէջ կը մնան ․ զ Բայց երբոր
անկէ աւելի զօրաւորը վրան գալով յաղթէ անիկայ,
անոր զէնքերը կ'առնէ՝ որոնց ինքը յուսացեր էր, և
23 անկէ առած կողոպուտը կը բաժնէ ։ է Ան որ իմ
հետս չէ, ինծի հակառակ է ․ և ան որ ինծի հետ
չժողվեր, ցիրուցան կ'ընէ ։
24 ը Երբոր պիղծ ոգին մարդէ մը կ'ելլէ, անջուր
տեղուանք կը պտըտի, հանգստութիւն կը փնտռէ ․
ու երբոր չգտներ, կ'ըսէ ․ Դառնամ նորէն իմ
25 տունս՝ ուսկից որ ելայ ․ Եւ կու գայ՝ զանիկայ
26 մաքրուած ու պատրաստուած կը գտնէ ։ Ան ատենը
կ'երթայ՝ և իր հետը կ'առնէ եօթը ուրիշ ոգիներ
իրմէ աւելի չար, ու մտնելով՝ հոն կը բնակին ․ թ Եւ
ան մարդուն վերջը՝ առջինէն գէշ կ'ըլլայ ։

ա Մատ. 12. 38 ։ 16. 1 ։
բ Մատ. 12. 25 ։ Մար. 3. 24 ։
գ Յովհ. 2. 25 ։
* Յուն. տուն
դ Ել. 8. 19 ։
ե Մատ. 12. 29 ։ Մար. 3. 27 ։
զ Եսա. 53. 12 ։ Կող. 2. 15 ։
է Մատ. 12. 30 ։
ը Մատ. 12. 43 ։
թ Յովհ. 5. 14 ։ Եբր. 6. 4 ։ 10. 26 ։ 2 Պետ. 2. 20 ։

Digitized by Google

27 Ու եղաւ որ երբ անիկայ աս բաները կը խօսէր,
ժողովուրդին մէջէն մէկ կնիկ մը ձայնը վերցուց՝
ու ըսաւ անոր. [ա]Երանի՜ այն որովայնին՝ որ քեզ
28 կրեց, և այն ծիծերուն՝ որ քեզի կաթ տուին: Եւ
ինքը ըսաւ. [բ]Մանաւանդ թէ երանի անոնց՝ որ
Աստուծոյ խօսքը կը լսեն ու կը պահեն:
29 [գ]Ու երբոր ժողովուրդները անոր քով կը դի-
զուէին, սկսաւ ըսել. Աս ազգը չար է. նշան կ'ուզէ,
և ուրիշ նշան պիտի չտրուի անոր, բայց միայն
30 Յովնան մարգարէին նշանը: [դ]Ինչպէս որ
Յովնան՝ Նինուէացիներուն նշան եղաւ, անանկ ալ
31 Որդին մարդոյ աս ազգիս պիտի ըլլայ: [ե]Հարաւի
թագուհին դատաստանին օրը աս ազգին մարդոցը
դէմ պիտի ելլէ, ու պիտի դատապարտէ ասոնք.
ինչու որ երկրի ծայրերէն եկաւ Սողոմոնին իմաս-
տութիւնը լսելու. և ահա Սողոմոնէն մեծ մէկը
32 կայ հոս: [զ]Նինուէի մարդիկը դատաստանին օրը աս
ազգին դէմ պիտի ելլեն, ու պիտի դատապարտեն
ասիկայ. Ինչու որ Յովնանին քարոզութեամբը
զղջի եկան. և ահա Յովնանէն մեծ մէկը կայ հոս:
33 [է]Մէկը ճրագը չվառեր՝ ծածուկ տեղ մը դներ,
ոչ ալ գրուանի տակ. հապա աշտանակի վրայ, որ
34 ներս մտնողները լոյսը տեսնեն: [ը]Մարմինին ճրագը
աչքն է. ուստի երբոր աչքդ պայծառ է, բոլոր
մարմինդ ալ լուսաւոր կ'ըլլայ. բայց երբոր աչքդ
35 վատ է, մարմինդ ալ մութ կ'ըլլայ: Ուրեմն զգոյշ
կեցիր, որ քու մէջդ եղած լոյսը խաւար չըլլայ:
36 Արդ՝ թէ որ քու բոլոր մարմինդ լուսաւոր է, և
մութ մաս մը չունի, բոլորն ալ լուսաւոր կ'ըլլայ,

ա Գլ. 1. 28. 48:
բ Մատ. 7. 21: Գլ. 8. 21:
Յակ. 1. 25:
գ Մատ. 12. 38, 39:
դ Յովն. 1. 17: 2. 10:
ե 3 Թագ. 10. 1:
զ Յովն. 3. 5:
է Մատ. 5. 15: Մար. 4. 21:
Գլ. 8. 16:
ը Մատ. 6. 22:

Digitized by Google

ինչպէս երբոր ճրագ մը՝ իր փայլունութեամբը
քեզ կը լուսաւորէ։
37 Ու երբոր աս բաները կը խօսէր, փարիսեցի մը
կ'աղաչէր անոր՝ որ իր քովը ճաշ ուտէ. անիկայ ալ
38 մտաւ՝ սեղան նստաւ։ ա Իսկ փարիսեցին երբոր
տեսաւ՝ զարմացաւ, որ նախ չլուացուեցաւ ճաշէն
39 առաջ։ Եւ բ Տէրը ըսաւ անոր. Հիմա դուք փա-
րիսեցիներ՝ գաւաթին ու պնակին դուրսի դին կը
մաքրէք, գ Ու ձեր ներսի դին յափշտակութեամբ և
40 չարութեամբ լեցուն է։ Անխելքներ՝ ան որ դուր-
41 սինը ըրաւ, ներսինն ալ ինքը չըրա՞ւ։ դ Սակայն
անոնց մէջը եղածներէն ողորմութիւն տուէք. և
42 ահա ամէն բան մաքուր կ'ըլլայ ձեզի։ ե Բայց վա՜յ
ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ անանուխին ու փեգենա-
յին և բոլոր խոտեղէններուն տասանորդը կը վճարէք,
ու զանց կ'ընէք իրաւունքը և Աստուծոյ սէրը.
43 ասոնք պէտք էր ընել, և անոնք չձգել։ զ Վա՜յ
ձեզի փարիսեցիներուդ՝ որ ժողովարաններուն մէջ
առաջին աթոռները կը սիրէք, ու շուկաներուն մէջ
44 բարևները։ է Վա՜յ ձեզի կեղծաւոր դպիրներ ու
փարիսեցիներ՝ ը որ անյայտ գերեզմաններու նման
էք, որոնց վրայէն մարդիկ կը քալեն՝ ու չեն
գիտեր։
45 Եւ օրինականներէն մէկը պատասխան տալով՝
ըսաւ անոր. Վա՛րդապետ՝ ատ խօսքերը զրուցելով՝
46 մեզ ալ վար կը զարնես։ Եւ անիկայ ըսաւ. Ձեզ
ալ վա՜յ օրինականներուդ, թ որ տանելու դժուար
բեռներ կը բեռցընէք մարդոց, ու դուք մէկ մատով-

ա Մար. 7. 3։
բ Մատ. 23. 25։
գ Տիտ. 1. 15։
դ Ես. 58. 7։ Դան. 4 27։
Ղկ. 12 33։
ե Մատ. 23 23։
զ Մատ. 23. 6։ Մար. 12. 38,
39։
է Մատ. 23. 27։
ը Սաղ. 5. 9։
թ Մատ. 23. 4։

Digitized by Google

47 Նիդ. ան բեռներուն չէք դպչիր։ [ա]Վա՜յ ձեզի՝ որ
մարգարէներուն գերեզմանները կը շինէք, ու ձեր
48 հայրերը սպաննեցին զանոնք։ Ուրեմն կը վկայէք
և հաւանութիւն կու տաք ձեր հարցը ըրածներուն.
ինչու որ իրենք սպաննեցին զանոնք, ու դուք անոնց
49 գերեզմանները կը շինէք։ Անոր համար ալ Աս-
տուծոյ իմաստութիւնը ըսաւ. [բ]Պիտի խրկեմ անոնց
մարգարէներ ու առաքեալներ. և անոնցմէ ոմանք պիտի
50 սպաննեն, ու ոմանք հալածեն. Որպէս զի աշխարհի
սկիզբէն հետէ թափուած բոլոր մարգարէներուն
51 արիւնը աս ազգէն պահանջուի, [գ]Աբելին արիւնէն
մինչև [դ]Զաքարիային արիւնը, որ սեղանին ու
տաճարին մէջտեղը կորսուեցաւ. Ճշմարիտ կ՚ըսեմ
52 ձեզի, Աս ազգէն պիտի պահանջուի։ [ե]Վա՜յ ձեզի
օրինականներուդ՝ որ գիտութեան բանալին վերցու-
ցիք. դուք չմտաք, և մտնողներն ալ արգիլեցիք։
53 Ու երբոր աս բաները անոնց կը զրուցէր, դպիր-
ները ու փարիսեցիները սկսան խիստ դժուարիլ,
և շատ բաներու վրայով անոր բերնէն խօսք փնտռել.
54 Ու անոր դարան պատրաստելով՝ կը փնտռէին թէ
ինչպէս [զ]անոր բերնէն բան մը որսան, որ անոր
վրայով ամբաստանութիւն ընեն։

ԳԼ. ԺԲ

1 Քրիստոս իր աշակերտներուն կը պատուիրէ կեղծաւորութենէ զգոյշ կենալ, ու չվախնալ իր վարդապետութիւնը քարոզելէն. 13 Մեծամեծ ամբարներ շինել մտածող հարուստին առակովը կը պատուիրէ ժողովրդոց որ զգոյշ ըլլան ագահութենէ. 22 Պէտք չէ որ չափազանց հոգ ունենանք աշխարհային բաներու վրայ, 31 այլ Աստուծոյ թագաւորութիւնը խնդրենք, 33 ողորմութիւն տանք, 36 և պատրաստ ըլլանք՝ որ երբ մեր Տէրը

ա Մատ. 23. 29։
բ Մատ. 23. 34։
գ Ծն. 4. 8։
դ 2 Մն. 24. 20, 21։
ե Մատ. 23. 13։
զ Մար. 12. 13։

Digitized by Google

գայ դուռը զարնէ, իսկոյն իրեն բանան։ 41 Քրիստոսի պաշտօնեաները պարտին իրենց յանձնուած պաշտօնը կատարել, 49 և հալածանքներու սպասել։ 54 Պէտք է որ մարդիկ աս շնորհաց ժամանակին պատեհութիւնը՝ չկորսնցընեն, 58 վասն զի առակալի բան է մեռնիլ առանց հաշտուելու Աստուծոյ հետ։

1 Այս միջոցիս երբոր բիւրաւոր ժողովուրդներ վը-
րան ժողվուեցան, մինչև որ մէկզմէկ կը կո-
խէին, [ա] սկսաւ ըսել իր աշակերտներուն. [բ] Ամենէն
առաջ ինքզինքնիդ զգո՛յշ պահեցէք փարիսեցւոց
2 խմորէն, որ է կեղծաւորութիւն։ [գ] Ինչու որ բան
մը չկայ ծածուկ՝ որ պիտի չյայտնուի, և գաղտուկ՝
3 որ պիտի չգիտցուի։ Ուստի ինչ որ մութ տեղը
զրուցեցիք, անիկայ լոյս տեղը պիտի լսուի. և ան
որ ներքին սենեակներուն մէջ ականջի խօսեցաք,
4 տանիքներուն վրայ պիտի քարոզուի։ [դ] Բայց ձեզի
[ե] իմ բարեկամներուս կը զրուցեմ. Մի՛ վախնաք
անոնցմէ՝ որ մարմինը կը սպաննեն, ու անկէ ետև
5 աւելի բան մը ընելու կարողութիւն չունին։ Հապա
ձեզի ցուցընեմ թէ որմէ պիտի վախնաք. Անկէ՛
վախցէք՝ որ սպաննելէն ետև իշխանութիւն ունի
գեհենը ձգելու. այո՛ կ'ըսեմ ձեզի, Անկէ՛ վախցէք։
6 Չէ՞ որ հինգ ճնճղուկը երկու դանկի կը ծախուի.
և անոնցմէ մէկը մոռցուած չէ Աստուծոյ առջին։
7 Բայց ձեր գլխուն բոլոր մազերն ալ համրուած է.
ուրեմն մի՛ վախնաք, ինչու որ դուք շատ ճնճղուկ-
8 ներէն աւելի աղէկ էք։ Եւ [զ] ձեզի կ'ըսեմ. Ամէն
ով որ զիս կը դաւանի մարդոց առջևը, Որդին մարդոյ
ալ անիկայ պիտի դաւանի Աստուծոյ հրեշտակներուն
9 առջևը։ Բայց ան որ զիս մարդոց առջևը կ'ուրանայ,

ա Մատ. 16. 6։ Մար. 8. 15։
բ Մատ. 16. 12։
գ Մատ. 10. 26։ Մար. 4. 22։ Ղկ. 8. 17։
դ Մատ. 10. 28։ Ես. 51. 7, 8, 12, 13։ Երեմ. 1. 8։
ե Յով. 15. 14, 15։
զ Մատ. 10. 32։ Մար. 8. 38։ 2 Տիմ. 2. 12։ 1 Յով. 2. 23։

Digitized by Google

ուրացուած պիտի ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն
10 առջեւը։ ա Եւ ամէն ով որ Որդւոյ մարդոյ դէմ բան
կ՚ըսէ, պիտի ներուի անոր. բայց ան որ Սուրբ
Հոգիին դէմ հայհոյութիւն կ՚ընէ, պիտի չներուի
11 անոր։ բ Ու երբոր ձեզ ժողովարանները՝ և իշխանու-
թիւններուն ու պետութիւններուն առջեւ տանելու
ըլլան, հոգ մի՛ ընէք թէ ինչպէս՝ կամ ինչ պատաս-
12 խան պիտի տաք, կամ ինչ պիտի ըսէք. Վասն զի
Սուրբ Հոգին պիտի սորվեցընէ ձեզի նոյն ժամուն՝
ինչ որ պէտք է խօսիլ։
13 Ժողովուրդին մէջէն մէկը ըսաւ անոր. Վար-
դապետ՝ զրուցէ՛ եղբօրս, որ ինծի հետ ժառանգու-
14 թիւնը իմ հետս բաժնէ։ Ան ալ ըսաւ անոր.
գ Մա՛րդ՝ ո՞վ զիս ձեր վրայ դատաւոր կամ բաժին ընող
15 դրաւ։ Եւ ըսաւ անոնց. դ Նայեցէք և զգուշացէք
ագահութենէն. ինչու որ մարդուս ստացուածքնե-
16 րուն աւելնալէն կախուած չէ իր կեանքը։ Առակ
մըն ալ խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով. Մէկ հարուստ
17 մարդու մը արտերը առատ բերքեր տուին. Եւ
ինքը կը մտածէր ինքնիրեն՝ ու կ՚ըսէր. Ի՞նչ ընեմ,
վասն զի տեղ չունիմ, որ հոն իմ բերքերս ժողվեմ։
18 Եւ ըսաւ. Աս ընեմ. իմ ամբարներս քակեմ ու ալ
աւելի մեծ շինեմ, և հոն ժողվեմ իմ բոլոր բերքերս
19 ու բարիքներս. Եւ իմ անձիս ըսեմ. ե Ո՛վ անձ՝
շատ բարիքներ ունիս շատ տարիներու համար ժող-
վուած. հանգչէ՛, կե՛ր, խմէ՛, և ուրա՛խ եղիր։
20 Բայց Աստուած ըսաւ անոր. Անմի՛տ՝ Աս գիշեր
հոգիդ քեզմէ պիտի պահանջուի. է Ուստի ան քու

ա Մատ. 12. 31, 32։ Մար. 3. 28։ 1 Յովհ. 5. 16։
բ Մատ. 10. 19։ Մար. 13. 11։ Ղկ. 21. 14։
գ Յոհ. 18. 36։
դ 1 Տիմ. 6. 7, 8։
ե Ժող. 11. 9։ 1 Կոր. 15. 32։ Յակ. 5. 5։
զ Յոբ. 20. 22։ 27. 8։ Սաղ. 52. 7։ Յակ. 4. 14։
է Սաղ. 39. 6։ Երեմ. 17. 11։

Digitized by Google

21 պատրաստած բաներդ որո՞ւն պիտի ըլլայ: Այսպէս
է անիկայ՝ որ իր անձին համար գանձ կը դիզէ, ա ու
Աստուծոյ չհարստանար:
22 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն. Ասոր համար
կ'ըսեմ ձեզի, բ Հոգ մի՛ ընէք ձեր կեանքին համար՝
թէ ինչ պիտի ուտէք, ո՛չ ալ մարմնին համար՝ թէ
23 ինչ պիտի հագնիք. Ինչու որ կեանքը կերակուրէն
24 աւելի է, ու մարմինը հագուստէն: Նայեցէք
ագռաւներուն, որ ո՛չ կը սերմանեն և ո՛չ կը հնձեն,
որոնք ո՛չ շտեմարաններ ունին՝ ո՛չ ալ ամբարներ,
գ ու Աստուած անոնք կը կերակրէ. դուք ո՛րչափ ա-
25 ւելի լաւ էք թռչուններէն: Եւ ձեզմէ ո՞վ կրնայ
իր հոգ ընելովը իր հասակին վրայ կանգուն մը
26 աւելցընել: Հապա թէ որ ամենափոքր բանին կարող
չէք, ուրիշ բաներուն համար ինչո՞ւ հոգ կ'ընէք:
27 Նայեցէք շուշաններուն՝ ինչպէս կ'աճին. ո՛չ
կ'աշխատին և ո՛չ կը մանեն. բայց ձեզի կ'ըսեմ որ
Սողոմոն ալ իր բոլոր փառաւորութեանը մէջ
28 անոնցմէ մէկուն պէս չհագուեցաւ: Ուստի թէ որ
խոտը որ այսօր դաշտի մէջ է՝ ու վաղը փուռը կը
ձգուի, Աստուած անանկ կը հագուեցընէ, ո՛րչափ
29 աւելի ձեզ՝ թերահաւատներ: Ալ դուք մի՛ փնտռէք
թէ ինչ պիտի ուտէք, և ինչ պիտի խմէք. ու մի՛
30 շփոթիք. Վասն զի ասոր բոլոր բաները աշխարհիս
ազգերը կը փնտռեն. ու ձեր Հայրը գիտէ որ ասոր
31 բաները ձեզի պէտք են: դ Բայց դուք Աստուծոյ
թագաւորութիւնը խնդրեցէք, և ասոր բոլոր բաներն
32 ալ ձեզի պիտի տրուի: Մի՛ վախնար պզտիկ հօտ.
ե ինչու որ ձեր Հայրը հաճեցաւ որ թագաւորու-

ա Մատ. 6. 20: Հմմ 33: 1 Տիմ. 6. 18, 19: Յակ. 2. 5:
բ Մատ 6. 25:
գ Յոբ. 38. 41: Սաղ. 147. 9:
դ Մատ. 6. 33:
ե Մատ. 11. 25, 26:

Digitized by Google

33 Թիւնը ձեզի տայ: ա Ծախեցէք ձեր ստացուածքը,
և ողորմութիւն տուէք. բ Ու ձեզի չհիննալու քսակ-
ներ պատրաստեցէք, ու երկինքը՝ չպակսելու գանձ
մը, ուր ո՛չ գողը կը մօտենայ՝ և ո՛չ ցեցը կ'ապականէ:
34 Քանզի ձեր գանձը ո՛ւր որ է, սիրտերնիդ ալ հոն
35 պիտի ըլլայ: գ Ձեր մէջքերը գօտեւորած ըլլան, դ ու
36 ճրագները վառած. Եւ դուք ան մարդոցը նման՝
որ իրենց տիրոջը կը սպասեն՝ թէ ե՞րբ պիտի դառնայ
հարսնիքէն. որ երբ գայ և դուռը զարնէ, իսկոյն
37 բանան անոր: ե Երանի՜ ան ծառաներուն, որ տէրը
երբոր գայ՝ զանոնք արթուն պիտի գտնէ. Ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, որ ինքը գօտին մէջքը պիտի կապէ՝ ու
սեղան նստեցընէ անոնք, և առաջ անցնելով սպա-
38 սաւորութիւն պիտի ընէ անոնց: Եւ թէ որ գիշե-
րուան երկրորդ պահուն գայ, կամ երրորդ պահուն
գայ՝ ու անանկ գտնէ, երանելի են ան ծառաները:
39 զ Այս ալ գիտցէք, որ եթէ տանուտէրը գիտնար
թէ ո՛ր ատեն գողը կու գայ, արթուն կը կենար,
40 ու թող չէր տար որ իր տունը ծակեն: է Ուրեմն
դուք ալ պատրաստ կեցէք, քանզի Որդին մար-
դոյ կու գայ անանկ ժամու մէջ՝ որ դուք չէք
կարծեր:
41 Եւ Պետրոս ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ այս առակը մեզի՞
42 կ'ըսես, թէ ամենուն ալ: Եւ Տէրը ըսաւ. ը Ուրեմն
ո՞վ է ան հաւատարիմ ու իմաստուն տնտեսը, որն
որ տէրը իր գերդաստանին վրայ պիտի դնէ, որ

ա Մատ. 19. 21: Գոր. 2. 45: 4. 34:
բ Մատ. 6. 20: Ղկ. 16. 9: 1 Տիմ. 6. 19:
գ Եփես. 6. 14: 1 Պետ. 1. 13:
դ Մատ. 25. 1, ԵՒ:
ե Մատ. 24. 46:
զ Մատ. 24. 43: 1 Թեսս. 5. 2: 2 Պետ. 3. 10: Յայտ. 3. 3: 16. 15:
է Մատ. 24. 44: 25. 13: Մար. 13. 33: Ղկ. 21. 34, 36: 1 Թեսս. 5. 6: 2 Պետ. 3. 12:
ը Մատ. 24. 45: 25. 21: 1 Կոր. 4. 2:

Digitized by Google

43 տանենին անոնց ուտելիքը տայ ։ Երանի՜ է այն ծա-
ռային, որն որ իր տէրը եկած ատենը՝ անանկ ըրած
44 պիտի գտնէ ։ [ա]Ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ իր բոլոր
45 ունեցածին վրայ պիտի կեցընէ զանիկայ ։ [բ]Բայց
թէ որ այն ծառան իր սրտին մէջը ըսէ. Իմ տէրս
իր գալը կ՚ուշացընէ. և սկսի ծառաները ու աղա-
46 խինները ծեծել, և ուտել ու խմել ու գինովնալ, Այն
ծառային տէրը պիտի գայ անանկ մէկ օր մը՝ որ
չսպասեր, և անանկ մէկ ժամ մը՝ որ չգիտեր, և
զանիկայ մէջտեղէն պիտի կտրէ, ու անոր բաժինը
47 անհաւատարիմներուն հետ պիտի դնէ ։ [գ]Եւ այն
ծառան՝ որ իր տիրոջը կամքը գիտէ, ու չպատրաս-
տուիր, ո՛չ ալ անոր կամքը 'ի գործ կը դնէ, շատ
48 ծեծ պիտի ուտէ ։ [դ]Բայց այն որ չգիտեր՝ ու ծեծի
արժանի բան մը կ՚ընէ, քիչ ծեծ պիտի ուտէ. որո՛ւն
որ շատ տրուեցաւ, շատ պիտի ուզուի անկէ, և
որո՛ւն որ աւելի յանձնուեցաւ, ալ աւելի պիտի պա-
հանջուի անկէ ։

49 [ե]Ես կրակ ձգելու եկայ երկրիս վրայ. ու ի՞նչ
50 կ՚ուզեմ թէ որ արդէն բորբոքած է ։ [զ]Բայց մկրը-
տութիւն մը ունիմ մկրտուելու. և ինչպէս կը տագ-
51 նապիմ մինչև որ կատարուի ։ [է]Կը կարծէք թէ ես
երկրի վրայ խաղաղութի՞ւն տալու եկայ. ձեզի
52 կ՚ըսեմ՝ Ոչ, [ը]հապա բաժանմունք. [թ]Ինչու որ
ասկէ ետև մէկ տան մէջ հինգը իրարմէ բաժնուած
պիտի ըլլան. իրեքը երկուքէն, ու երկուքը իրեքէն.
53 Հայրը պիտի բաժնուի որդիէն, և որդին հօրմէն,

ա Մատ. 24. 47 ։
բ Մատ. 24. 48 ։
գ Թու. 15. 30 ։ 2 Օր. 25. 2 ։ Յոհ. 9. 41 ։ 15. 22 ։ Գործ. 17. 30 ։ Յակ. 4. 17 ։
դ Ղև. 5. 17 ։ 1 Տիմ. 1. 13 ։
ե Հմր 51 ։
զ Մատ. 20. 22 ։ Մար. 10. 38 ։
է Մատ. 10. 34 ։ Հմր 49 ։
ը Միք. 7. 6 ։ Յոհ. 7. 43 ։ 9. 16 ։ 10. 19 ։
թ Մատ. 10. 35 ։

Digitized by Google

մայրը աղջիկէն՝ ու աղջիկը մօրմէն, կեսուրը իր
հարսէն՝ ու հարսը իր կեսուրէն։
54 Եւ ըսաւ ժողովուրդներուն. [ա] Երբոր արևմուտ-
քին կողմէն ամպ մը ելած կը տեսնէք, շուտ մը
կ'ըսէք, թէ Անձրև պիտի գայ, և անանկ կ'ըլլայ։
55 Ու երբոր հարաւային հովը կը փչէ՝ կ'ըսէք, թէ
56 Տաք պիտի ըլլայ, և անանկ կ'ըլլայ։ Կեղծաւորներ՝
երկրի ու երկինքի երեսը քննելը գիտէք, հապա աս
57 ժամանակը ի՞նչպէս չէք քններ։ Եւ ինչո՞ւ դուք
58 ձեզմէ չէք որոշեր իրաւունքը։ [բ] Երբոր դուն քու
ոսոխիդ հետ իշխանին երթալու ըլլաս, [գ] ճամբուն
մէջ անկէ ազատելու համար ջա՛նք ըրէ. որ չըլլայ
թէ քեզ դատաւորին առջին քաշէ, ու դատաւորը
դահիճին ձեռքը տայ քեզ, ու դահիճն ալ բանտը
59 դնէ։ Քեզի կ'ըսեմ. բնաւ պիտի չելլես անկէ,
մինչև որ վերջի լուման չվճարես։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Քրիստոս ապաշխարութիւն կը քարոզէ, Գալիլեացւոց և ուրիշներուն կրած պատիժը յիշելով։ 6 Անպտուղ թզենիին առակը։ 11 Քրիստոս կծկուած կինը կը բժշկէ. 18 մանանեխի հատին և խմորին առակովը կը ցուցընէ ճշմարտութեան խօսքին զօրաւոր ներգործութիւնը իր ընտրեալներուն սրտին մէջ. 24 կը խրատէ նեղ դռնէն ներս մտնելու ջանք ընել, 31 և կը յանդիմանէ Հերովդէսը ու Երուսաղէմը։

1 Եւ ոմանք այն ատենը ներկայ գտնուելով՝ պատ-
մեցին անոր՝ Գալիլեացւոց վրայով, որոնց
արիւնը Պիղատոս իրենց զոհերուն հետը խառնեց։
2 Եւ Յիսուս պատասխան տալով ըսաւ անոնց. Կը
կարծէ՞ք որ այն Գալիլեացիները բոլոր Գալիլեացի-
ներէն աւելի մեղաւոր էին, որ ասանկ բաներ քա-
3 շեցին։ Ձեզի կ'ըսեմ՝ Ո՛չ. հապա թէ որ չապաշ-

[ա] Մատ. 16. 2։
[բ] Առակ. 25. 8։ Մատ. 5. 25։
[գ] Սաղ. 32. 6։ Ես. 55. 6։

Digitized by Google

4 խարէք, ամէնքդ ալ անանկ պիտի կորսուիք։ Կամ
թէ այն տասնըութը հոգին՝ որոնց վրայ Սելովամին
մէջի աշտարակը ինկաւ, և անոնք մեռցուց. կը
կարծէ՞ք որ անոնք Երուսաղեմի մէջ բնակած բոլոր
5 մարդիկներէն աւելի պարտաւոր էին։ Ձեզի կ՚ըսեմ՝
Ո՛չ. հապա թէ որ չապաշխարէք, ամէնքդ ալ
նոյնպէս պիտի կորսուիք։
6 Այս առակն ալ ըսաւ. ա Մա՛րդ մը իր այգիին մէջ
տնկուած թզենի մը ունէր. ու եկաւ անկէ պտուղ
7 փնտռելու, և չգտաւ։ Ուստի ըսաւ այգեպանին.
Ահա՛ երեք տարի է որ կու գամ՝ աս թզենիին վրայ
պտուղ փնտռելու, ու չեմ գտներ. ալ ատիկայ
8 կտրէ՛, ինչո՞ւ համար գետինը խափանէ։ Անիկայ
պատասխան տուաւ՝ ու անոր ըսաւ. Տէ՛ր՝ աս տարի
ալ ատիկայ թո՛ղ տուր, մինչև որ անոր բոլորտիքը
9 բրեմ ու թրիք դնեմ, Եւ թէ որ պտուղ տայ,
աղէ՛կ. հապա թէ չէ՝ գալ տարին կտրես ատիկայ։
10 Եւ ինքը ժողովարաններուն մէկուն մէջ շաբաթ
11 օրը կը սորվեցընէր։ Եւ ահա՛ մէկ կնիկ մը կար,
որ հիւանդութեան ոգի մը ունէր տասնըութը
տարիէ ՚ի վեր, ու կծկտած էր, և ամենևին չէր
12 կրնար շիտակ կայնիլ։ Ու Յիսուս զանիկայ տեսա-
նելով՝ իրեն կանչեց՝ և ըսաւ անոր. Կնիկ՝ դուն
13 քու հիւանդութենէդ արձակուած ես։ բ Ու ձեռքը
անոր վրայ դրաւ. և իսկոյն շիտկուեցաւ, ու փառք
14 կու տար Աստուծոյ։ Իսկ ժողովարանին իշխանը
պատասխան տուաւ բարկանալով՝ որ Յիսուս շաբաթ
օրը բժշկեց, և ըսաւ ժողովուրդին. գ Վեց օր կայ՝
որոնց մէջ արժան է գործ գործել, ուստի ան օրերը
15 եկէ՛ք բժշկուեցէ՛ք, դ ու չէ՛ թէ շաբաթ օրը։ Ան

ա Եսա. 5. 2։ Մատ. 21. 19։
բ Մար. 16. 18։ Գործ. 9. 17։
գ Ել. 20. 9։

դ Մատ. 12. 10։ Մար. 3. 2։
Ղկ. 6. 7։ 14. 3։

Digitized by Google

ատենը Տէրը պատասխան տուաւ անոր՝ ու ըսաւ.
Կեղծաւորներ՝ [ա]Ձեզմէ ամէն մէկը շաբաթ օրը իր
եզը կամ էշը մսուրէն չա՞րձըկեր՝ որ տանի ջուր
16 տայ։ [բ]Ապա ասիկայ որ Աբրահամի աղջիկ էր,
որ ահա տասնուութը տարի Սատանան զանիկայ
կապեց, չէ՞ր վայլեր որ շաբաթ օրը ան կապէն
17 արձըկուի։ Եւ աս բանը որ ըսաւ, իրեն Հակառակ
կեցողները ամէնքն ալ ամօթով մնացին. ու բոլոր
ժողովուրդը կ'ուրախանար ան ամէն փառաւոր
գործքերուն Համար՝ որ իրմէն կ'ըլլար։
18 [գ]Եւ ըսաւ. Աստուծոյ թագաւորութիւնը ի՞նչ
բանի կը նմանի, ու ի՞նչ բանի նմանցընեմ անիկայ։
19 Մանանեխի Հատի նման է, որն որ մարդ մը առաւ՝
իր պարտէզը ձգեց. և աճեցաւ ու մեծ ծառ եղաւ.
ու երկնից թռչունները անոր ճիւղերուն վրայ
բնակեցան։
20 Դարձեալ ըսաւ. Աստուծոյ թագաւորութիւնը
21 ի՞նչ բանի նմանցընեմ։ Խմորի նման է, որն որ
կնիկ մը առաւ՝ իրեք գրիւ ալիւրի մէջ պաՀեց,
մինչև որ ամէնն ալ խմորեցաւ։
22 [դ]Եւ քաղաքները ու գեղերը պտըտելով՝ կը սոր-
վեցընէր, ու դէպ 'ի Երուսաղէմ ճամբայ կ'ընէր։
23 Եւ մէկը ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ քիչո՞ր են անոնք որ
24 պիտի փրկուին։ Անիկայ ալ ըսաւ անոնց. [ե]Ջանք
ըրէք որ նեղ դռնէն մտնէք. քանզի կ'ըսեմ ձեզի, որ
[զ]Շատերը մտնել պիտի ուզեն, և պիտի չկրնան։
25 [է]Անկէ ետև որ տանուտէրը ելլէ ու դուռը գոցէ,
և դուք սկսիք դուրսը կենալ, ու դուռը զարնել և

ա Ղկ. 14. 5։
բ Ղկ. 19. 9։
գ Մատ. 13. 31։ Մար. 4. 30։
դ Մատ. 9. 35։ Մար. 6. 6։
ե Մատ. 7. 13։
զ Յոհ. 7. 34։ 8. 21։ 13. 33։ Հռով. 9. 31։
է Սաղ. 32. 6։ Եսա. 55. 6։
ը Մատ. 25. 10։

Digitized by Google

ըսել, [ա]Տէ՛ր Տէ՛ր, բա՛ց մեզի. ան ալ պատասխան
տալով պիտի ըսէ ձեզի. [բ]Չեմ ճանչնար ուսկից
26 էք։ Այն ատենը պիտի սկսիք ըսել. Մ՛ենք քու
առջեւդ կերանք ու խմեցինք, և դուն մեր փողոց-
27 ներուն մէջը սորվեցուցիր։ [գ]Եւ անիկայ պիտի
ըսէ. Ձեզի կ՚ըսեմ, Չեմ ճանչնար ուսկից էք,
[դ]մէկ դի կեցէք ինծմէ բոլոր անիրաւութիւն գոր-
28 ծողներդ։ [ե]Հոն պիտի ըլլայ լալ՝ ու ակռաներ
կճրռցընել, Երբոր տեսնէք Աբրահամը ու Իսա-
հակը և Յակոբը ու բոլոր մարգարէները Աստու-
ծոյ թագաւորութեանը մէջ, ու ձեզ դուրս հանած։
29 Եւ պիտի գան արևելքէն ու արևմուտքէն և հիւ-
սիսէն ու հարաւէն, ու պիտի բազմին Աստուծոյ
30 թագաւորութեանը մէջ։ [զ]Եւ ահա՛ կան յետիններ՝
որ առաջիններ պիտի ըլլան, ու կան առաջիններ՝ որ
յետիններ պիտի ըլլան։
31 Նոյն օրը մէկ քանի փարիսեցիներ եկան՝ ու ըսին
անոր. Ելի՛ր՝ ու գնա՛ ասկէ, ինչու որ Հերովդէս
32 քեզ սպաննել կ՚ուզէ։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց. Գնա-
ցէ՛ք՝ ան աղուէսին ըսէ՛ք. Ահա՛ ես դևեր կը հանեմ
ու բժշկութիւններ կը կատարեմ այսօր և վաղը, ու
33 երրորդ օրը [է]պիտի կատարուիմ։ Մ՛իայն թէ պէտք
է որ այսօր ու վաղը և մէկալ օրը պտըտիմ. վասն
զի կարելի չէ որ մարգարէ մը Երուսաղեմէն դուրս
34 կորսուի։ [ը]Ո՛վ Երուսաղէմ՝ Երուսաղէմ, որ մար-
գարէները կը սպաննէիր, ու քեզի խրկուածները
կը քարկոծէիր. քանի՛ անգամ քու տղաքներդ ժողվել
ուզեցի՝ ինչպէս որ հաւը իր ձագերը թևերուն

ա Ղւկ. 6. 46։
բ Մատ. 7. 23։ 25. 12։
գ Մատ. 7. 23։ 25. 41. Հմր 25։
դ Սաղ. 6. 8։ Մատ. 25. 41։
ե Մատ. 8. 12։ 13. 42։ 24. 51։
զ Մատ. 8. 11։
է Մատ. 19. 30։ 20. 16։ Մար. 10. 31։
ը Եբր. 2. 10։
թ Մատ. 23. 37։

Digitized by Google

35 տակը կը ժողվէ, և դուք չուզեցիք: ա Ահա ձեր
տունը ձեզի աւերակ պիտի մնայ. սակայն ձեզի
կ'ըսեմ, որ ալ զիս պիտի չտեսնէք, մինչև գայ այն
ժամանակը որ պիտի ըսէք, բ Օրհնեալ է ան՝ որ
Տէրոջը անունովը կու գայ:

ԳԼՈՒԽ ԺԴ

2 Քրիստոս շաբաթ օրը կը բժշկէ ջրգողեալ մարդը. 7 կը սորվեցնէ խոնարհ ըլլալ, 12 և աղքատները ճաշի հրաւիրել. 16 ընթրիքին առակովը կը ցուցնէ թէ աշխարհասէր անձինք՝ որ Աստուծոյ խօսքը կ'անարգեն, դուրս պիտի մնան երկինքէն: 25 Քրիստոսի աշակերտիլ ուզողները պէտք է որ յառաջագոյն խորհին թէ իրենց խաչը պիտի կրեն, որ չըլլայ թէ ետքը ամօթալից եղանակաւ ետ քաշուին իրմէն. 34 ու բոլորովին անպիտան ըլլան՝ իր համը կորսնցուցած աղի պէս:

1 Ու եղաւ որ երբ ինքը շաբաթ օր մը փարիսեցւոց
գլխաւորներէն մէկուն տունը մտաւ հաց ուտե-
2 լու, ու անոնք անոր կը սպասէին: Եւ ահա հոն
3 ջրգողեալ մարդ մը կար իր առջևը: Եւ Յիսուս
պատասխան տուաւ՝ ու խօսեցաւ օրինականներուն
ու փարիսեցիներուն՝ ըսելով. գ Արժա՞ն է շաբաթ
4 օրը բժշկել: Անոնք ալ լուռ կեցան. և ինքը բռնեց
5 անիկայ՝ բժշկեց ու ճամբեց. Եւ պատասխան տալով
ըսաւ անոնց. դ Ձեզմէ որո՞ւն էշը կամ եզը հորը
իյնալու ըլլայ, ու շուտ մը չհաներ անիկայ շաբաթ
5 օրը: Եւ աս բաներուս չկրցան անոր պատասխան
տալ:

7 Առակ մը զրուցեց այն հրաւիրուած մարդոց ալ,
երբոր տեսաւ թէ ինչպէս առաջին բազմոցները
8 կ'ընտրէին, ու ըսաւ անոնց. Երբոր մէկէ մը հարս-

ա Ղև. 26. 31, 32: Սաղ. 69. 25: Եսա. 1. 7: Դան. 9. 27: Միք. 3. 12:
բ Սաղ. 118. 26: Մատ. 21. 9: Մար. 11. 10: Ղու. 19. 38: Յով. 12. 13:
գ Մատ. 12. 10:
դ Ել. 23. 5: 2 Օր. 22. 4: Ղու. 13. 15:

Digitized by Google

նիքի հրաւիրուիս, առաջին բազմոցին վրայ մի՛
նստիր. չըլլայ որ քեզմէ աւելի պատուաւոր մէկն
9 ալ հրաւիրուած ըլլայ անկէ. Եւ ան որ քեզ ու
անիկայ հրաւիրեց, գայ ըսէ քեզի. Ասոր տեղ
տուր, և անկէ ետև սկսիս ամօթով յետին տեղը
10 բռնել: ա Հապա երբոր հրաւիրուիս, գնա՛ յետին
տեղը նստէ. որ երբ քեզ հրաւիրողը գայ, քեզի
ըսէ. Բարեկամ՝ վեր հրամմէ. ան ատենը քու հետդ
11 նստողներուն առջևը քեզի փառք կ'ըլլայ: բ Վասն
զի ամէն ով որ իր անձը կը բարձրացընէ, պիտի
խոնարհի. և ով որ իր անձը կը խոնարհեցընէ,
պիտի բարձրանայ:
12 Ու զինքը հրաւիրողին ալ ըսաւ. Երբոր ճաշ
կամ ընթրիք կ'ընես, մի՛ կանչեր քու բարեկամներդ,
ոչ ալ քու եղբայրներդ, և ոչ քու ազգականներդ,
ու ոչ ալ հարուստ դրացիներդ, որ չըլլայ թէ
անոնք ալ փոխարէնը քեզ հրաւիրեն, ու քեզի
13 հատուցում ըլլայ: Հապա երբոր հացկերոյթ
կ'ընես, գ աղքատներ, պակասաւորներ, կաղեր ու
14 կոյրեր հրաւիրէ. Ու երանելի պիտի ըլլաս. ինչու
որ անոնք չեն կրնար փոխարէնը քեզի հատուցանել.
հապա արդարներուն յարութիւն առած ատենը՝
փոխարէնը քեզի պիտի հատուցուի:
15 Եւ սեղան նստողներէն մէկը երբոր լսեց աս խօսքը՝
ըսաւ անոր. դ Երանի անոր՝ որ Աստուծոյ թա-
16 գաւորութեանը մէջ հաց պիտի ուտէ: ե Եւ ինքը
ըսաւ անոր. Մէկ մարդ մը մեծ ընթրիք ըրաւ, ու
17 շատ մարդիկ հրաւիրեց: զ Եւ ընթրիքին ատենը
խրկեց իր ծառան, որ հրաւիրուածները կանչէ,

ա Առակ. 25. 6, 7:
բ Յոբ. 22. 29: Սաղ. 18. 27: Առակ. 29. 23: Մատ. 23. 12: Ղւ. 18. 14: Յակ. 4. 6: 1 Պետ. 5. 5:
գ Նեեմ. 8. 10, 12:
դ Յայտ. 19. 9:
ե Մատ. 22. 2:
զ Առակ. 9. 2, 5:

ըսելու. Եկէք, ինչու որ արդէն ամէն բան պատ-
18 րաստ է։ Եւ ամէնքը մէկէն սկսան ետ քաշուիլ.
առջինը անոր ըսաւ. Ես արտ մը ծախու առի, ու
պէտք է որ ելլեմ տեսնեմ անիկայ. կ'աղաչեմ քեզի,
19 զիս հրաժարուած սեպէ։ Եւ միւսը ըսաւ. Հինգ
զոյգ եզ ծախու առի, ու կ'երթամ որ անոնք փորձեմ.
20 կ'աղաչեմ քեզի, զիս հրաժարուած սեպէ։ Եւ
միւսը ըսաւ. Կնիկ առի, ու անոր համար չեմ կրնար
21 գալ։ Եւ ան ծառան եկաւ՝ ու իր տիրոջը պատմեց
աս բաները. ան ատենը բարկացաւ տանուտէրը, ու
ըսաւ իր ծառային. Շուտով քաղաքին հրապա-
րակները ու փողոցները ելիր, և աղքատները ու
պակասաւորները, և կաղերը ու կոյրերը հոս
22 մտցուր։ Ծառան ալ ըսաւ. Տէր՝ եղաւ ինչ որ
23 հրամայեցիր, ու տակաւին տեղ կայ։ Եւ Տէրը
ըսաւ ծառային. Ելիր ճամբաները ու ցանգերը, և
[illegible] ստիպէ հոս մտնելու, որ տունս լեցուի։
24 Վասնզի կ'ըսեմ ձեզի, ա որ ան հրաւիրուածներէն
մէկն ալ իմ ընթրիքէս համը պիտի չառնէ։
25 Ու իր հետը շատ ժողովուրդներ կ'երթային. և
26 դառնալով անոնց ըսաւ. բ Եթէ որ մէկը ինծի կու
գայ, գ ու չատեր իր հայրը և մայրը, ու կինը և
զաւակները, ու եղբայրները և քոյրերը, դ նաև իր
27 կեանքն ալ, չկրնար իմ աշակերտս ըլլալ։ ե Եւ ով
որ իր խաչը չվերցըներ՝ ու իմ ետևէս գար, չկրնար
28 իմ աշակերտս ըլլալ։ զ Վասն զի ձեզմէ ո՞վ աշտարակ
մը շինել ուզելով, առաջ չնստիր ու հաշիւ ըներ
ծախքը, թէ անիկայ լմընցընելու [illegible]
29 ունի՞. Որ չըլլայ թէ երբ հիմը ձգէ, ու չկրնայ

ա Մատթ. 21. 43։ 22. 8։ Գործ. 13. 46։
բ 2 Օր. 13. 6։ 33. 9։ Մատթ. 10. 37։
գ Հռովմ. 9. 13։
դ Յայտ. 12. 11։
ե Մատթ. 16. 24։ Մարկ. 8. 34։ Ղկ. 9. 23։ 2 Տիմ. 3. 12։
զ Առակ. 24. 27։

Digitized by Google

լմընցընել, բոլոր տեսնողները սկսին անիկայ ծաղր
30 ընել, Եւ ըսել, Թէ Այս մարդը սկսաւ շինել, ու
31 չկրցաւ լմընցընել։ Կամ թէ ո՞ր թագաւոր ուրիշ
թագաւորի մը հետ պատերազմելու երթալով,
առաջ չնստիր ու խորհիր, թէ արդեօք տասը հա-
զարով կրնա՞յ դէմ կենալ անոր՝ որ քսան հազարով
32 իր վրայ կու գայ։ Ապա թէ չէ՝ քանի որ անիկայ
հեռու է, դեսպան խրկելով՝ խաղաղութիւն կը
33 խնդրէ։ Ասհա ասանկ ալ ձեր մէջէն ամէն մէկը՝ թէ
որ իր բոլոր ստացուածքէն ետ չկենայ, չկրնար իմ
34 աշակերտս ըլլալ։ ա Աղը աղէկ բան է. բայց թէ որ
աղը իր համը կորսընցընէ, ինչո՞վ պիտի համովնայ։
35 Ո՛չ հողի ու ո՛չ թրիքի տեղ օգտակար կ'ըլլայ։ հապա
անիկայ դուրս կը նետեն։ Ան որ լսելու ականջ
ունի, թող լսէ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մոլորեալ ոչխարին, 8 կորսուած դրամին։ 11 և անառակ որդիին առակները։

1 բ Եւ բոլոր մաքսաւորները ու մեղաւորները անոր
2 կը մօտենային իրմէն լսելու համար։ Եւ փա-
րիսեցիները ու դպիրները տրտունջ կ'ընէին՝ ու
կ'ըսէին. Ասիկայ մեղաւորները կ'ընդունի, գ ու
անոնց հետ կ'ուտէ։
3 Եւ անիկայ աս առակը խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով.
4 դ Ձեզմէ ո՞վ է ան մարդը՝ որ հարիւր ոչխար ունենայ,
և անոնցմէ մէկը որ կորսընցընէ, իննսունինը
չ՚՞ձգեր անապատին մէջ՝ ու ան կորսուածին ետևէն
5 երթար, մինչև որ զանիկայ գտնէ։ Ու երբոր կը
գտնէ, ուրախանալով իր ուսերուն վրայ կը դնէ

ա Մատ. 5. 13։ Մար. 9. 49։
բ Մատ. 9. 10։
գ Գոր. 11. 3։ Գաղ. 2. 12։
դ Մատ. 18. 12։

Digitized by Google

6 ղանիկայ, Եւ տունը գալով, կը կանչէ բարեկամ-
ները ու դրացիները, ու անոնց կ'ըսէ. Ուրախ եղէք
ինծի հետ, ինչու որ իմ [ա]կորսուած ոչխարս գտայ:
7 Ձեզի կ'ըսեմ՝ որ այսպէս ուրախութիւն պիտի ըլլայ
երկինքը մէկ մեղաւորի մը համար որ կ'ապաշխարէ,
[բ]քան թէ իննսունինը արդարներուն համար՝ որ
8 անոնց ապաշխարութիւն պէտք չէ: Կամ թէ ո՞վ է
ան կնիկը՝ որ տասը դրամ ունենայ. ու թէ որ դը-
րամ մը կորսնցընէ, ճրագ չ՚վառեր, ու տանը
մէջ աւել զարներ, և զգուշութեամբ փնտռեր,
9 մինչև որ գտնէ: Ու երբոր կը գտնէ, կը կանչէ
բարեկամները ու դրացիները, և կ'ըսէ. Ուրախ
եղէք ինծի հետ, ինչու որ իմ կորսնցուցած դրամս
10 գտայ: Նմանն ալ՝ ձեզի կ'ըսեմ, ուրախութիւն
կ'ըլլայ Աստուծոյ հրեշտակներուն առջևը մէկ
մեղաւորի մը համար որ կ'ապաշխարէ:
11 Եւ ըսաւ. Մէկ մարդ մը երկու որդի ունէր.
12 Ու անոնցմէ պզտիկը հօրը ըսաւ. Հա՛յր՝ [գ]տա-
ցուածքէդ ինծի իյնալու բաժինը տո՛ւր ինծի. ան ալ
13 բաժնեց անոնց իր ունեցածը: Եւ շատ օրեր
չանցած՝ պզտիկ որդին բոլոր բաները ժողվեց՝ ու
հեռու երկիր մը գնաց, և հոն անառակութեամբ
14 ապրելով՝ իր ունեցածը փճացուց: Ու երբոր ամէնը
հատցուց, ան երկրին մէջ սաստիկ սով մը եղաւ,
15 ու ինքը սկսաւ չքաւոր ըլլալ: Եւ գնաց ան երկրին
քաղաքացիներէն մէկուն քովը մնաց. ան ալ իր
ագարակը խրկեց զանիկայ՝ խոզեր արածելու հա-
16 մար: Եւ կը փափաքէր խոզերուն կերած եղջիւրէն
17 իր փորը լեցընելու. ու մէկը չէր տար անոր: Եւ
ինքզինքին գալով՝ ըսաւ. Քանի՛ բանուորներ կան իմ
հօրս տանը հացով լեցուած, ու ես հոս սովամահ

ա 1 Պետ. 2. 10, 25:
բ Ղկ. 5. 32:
գ Մար. 12. 44:

Digitized by Google

18 կը կորընչիմ. Ելլեմ՝ երթամ իմ հօրս, և ըսեմ
անոր. Հա՛յր՝ մեղանչեցի երկինքին դէմ ու քու
19 առջևդ, Եւ ալ արժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու.
20 զիս քու վարձկաններուդ մէկուն պէս ըրէ: Ու ելաւ
իր հօրը եկաւ. ա և դեռ որ ինքը շատ հեռու էր,
հայրը տեսաւ զանիկայ՝ ու գութը շարժեցաւ, և
վազելով՝ անոր պարանոցին վրայ ինկաւ, ու համ-
21 բուրեց զանիկայ: Որդին ալ ըսաւ անոր. Հա՛յր՝
մեղանչեցի երկինքին դէմ ու բ քու առջևդ, և ալ
22 արժանի չեմ քու որդիդ ըսուելու: Բայց հայրը
ըսաւ իր ծառաներուն. Հանեցէք առաջին պատ-
մուճանը՝ ու հագցուցէք անոր, և մատնի դրէք
23 անոր ձեռքը, ու կօշիկներ անոր ոտքերը. Եւ
պարարտ զուարակը բերէք մորթեցէք, և ուտենք
24 ու ուրախ ըլլանք. գ Ինչու որ աս իմ որդիս մեռած
էր՝ ու ողջընցաւ. կորսուած էր՝ ու գտնուեցաւ.
25 և սկսան ուրախ ըլլալ: Ու անոր մեծ որդին ագա-
րակն էր. ու երբոր կու գար՝ ու տանը մօտեցաւ,
26 նուագարաններուն և պարերուն ձայնը լսեց: Ու
ծառաներէն մէկը իրեն կանչելով՝ կը հարցընէր,
27 թէ աս ի՞նչ է: Անիկայ ալ ըսաւ անոր, Եղբայրդ
եկաւ, ու հայրդ պարարտ զուարակը մորթեց.
28 ինչու որ ողջ առողջ ձեռք ձգեց զանիկայ: Իսկ ին-
քը բարկացաւ՝ ու չէր ուզեր ներս մտնել. ուստի իր
29 հայրը դուրս ելլելով կ'աղաչէր անոր: Եւ անիկայ
պատասխան տալով՝ ըսաւ հօրը. Ահա՛ այսչափ
տարի է որ քեզի կը ծառայեմ, ու բնաւ քու խօսքէդ
դուրս չելայ, ու ինծի երբէք մէկ ուլ մը չտուիր, որ
30 իմ բարեկամներուս հետ ուրախութիւն ընէի: Բայց
երբոր եկաւ աս քու որդիդ՝ որ քու ստացուածքդ

ա Գործ. 2. 39: Եփես. 2. 13, 17:
բ Սաղ. 51. 4:
գ Հմր. 32: Եփես. 2. 1: 5. 14: Յայտ. 3. 1:

Digitized by Google

բոզերու հետ կերաւ, անոր մորթեցիր պարարտ
31 զուարակը։ Եւ անիկայ ըսաւ անոր. Որդեակ՝
դուն միշտ իմ հետս ես, ու իմ բոլոր ունեցածս
32 քուկդ է. Սակայն պէտք էր ուրախ ըլլալ և խնդալ.
—ինչու որ աս քու եղբայրդ մեռած էր ու ողջընցաւ,
կորսուած էր ու գտնուեցաւ։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Անիրաւ տնտեսին առակը։ 14 Քրիստոս կը յանդիմանէ արծաթասէր փարիսեցւոց կեղծաւորութիւնը։ 19 Հեշտասէր մեծատունը և աղքատ Ղազարոսը։

1 Ու իր աշակերտներուն ալ ըսաւ. Մէկ հարուստ
մարդ կը կար, որ տնտես մը ունէր. և անոր
վրայով գանգատ եղաւ իրեն՝ որպէս թէ իր ունեցածը
2 կը փճացընէ։ Ուստի կանչեց զանիկայ՝ ու ըսաւ
անոր. Ի՞նչ է աս՝ որ քեզի համար կը լսեմ. քու
տնտեսութեանդ հաշիւը տո՛ւր, ինչու որ ալ չես
3 կրնար տնտես ըլլալ։ Եւ տնտեսը իր մտքին մէջ
ըսաւ. Ի՞նչ ընեմ, որովհետև իմ տէրս տնտեսու-
թիւնը ինծմէ կ'առնէ. *հողագործութիւն չեմ
4 կրնար ընել", մուրալու կ'ամչնամ։ Գիտեմ ինչ
պիտի ընեմ, որպէս զի երբոր ես տնտեսութենէս
5 մերժուիմ, զիս իրենց տունը ընդունին։ Եւ իր
տիրոջը պարտականները մէկիկ մէկիկ իրեն կանչելով՝
ըսաւ առջինին. Դուն իմ տիրոջս ո՞րչափ պարտք
6 ունիս։ Ան ալ ըսաւ. Հարիւր մար ձէթ. և ըսաւ
անոր. Գիրդ առ՝ ու շուտով նստէ յիսուն գրէ։
7 Ետքը միւսին ըսաւ. Դուն ալ ո՞րչափ պարտք
ունիս. և անիկայ ըսաւ. Հարիւր քոռ ցորեն։ ու
8 ըսաւ անոր. Գիրդ առ՝ և ութսուն գրէ։ Ու տէրը
անիրաւ տնտեսը գովեց, որ խելացութեամբ ըրաւ.

— Հմր 24.

* Յուն. չեմ կրնար բրել։

վասն զի աս աշխարհիս որդիքը իրենց ցեղին մէջ՝
9 ա լուսոյ որդիներէն աւելի խելացի են ։ Եւ ես ալ ձեզի
կ՚ըսեմ . բ Անիրաւ մամոնայէն ձեզի բարեկամներ
ըրէք , որ * երբ անիկայ պակսի՛՛, ձեզ յաւիտենական
10 բնակարաններու մէջ ընդունին ։ գ Ան որ քիչ բանի
մէջ հաւատարիմ է , շատի մէջ ալ հաւատարիմ է . և
ան որ քիչի մէջ անիրաւ է , շատի մէջ ալ անիրաւ
11 է ։ Ուստի թէ որ անիրաւ մամոնային մէջ հաւա-
տարիմ չեղաք , ճշմարիտ հարստութիւնը ո՞վ պիտի
12 հաւատայ ձեզի ։ Ու թէ որ օտարին բանին մէջ
հաւատարիմ չեղաք , ձերը ո՞վ պիտի տայ ձեզի ։
13 դ Մ՛էկ ծառայ մը չկրնար երկու տէրերու ծառա-
յութիւն ընել . ինչու որ կամ մէկը պիտի ատէ՝ և
միւսը սիրէ , կամ † մէկը պիտի մեծարէ՛՛ և միւսը
արհամարհէ . չէք կրնար ծառայել Աստուծոյ ու
մամոնայի ։
14 Եւ փարիսեցիներն ալ ե որ արծաթասէր էին , աս
15 ամէն բաները լսելով կը քամահրէին զանիկայ ։ Եւ
ըսաւ անոնց . Դուք էք որ մարդոց առջևը զ ինք-
զինքնիդ կ՚արդարացընէք . է բայց Աստուած գիտէ
ձեր սիրտերը . ինչու որ ը մարդոց մէջ բարձր եղածը՝
16 Աստուծոյ առջևը պիղծ է ։ թ Օրէնքը ու մար-
գարէները մինչև Յովհաննէս էին . անկէ ետև Աս-
տուծոյ թագաւորութիւնը կը քարոզուի , և ամէն
17 մէկը անոր մէջը մտնելու կ՚արտորայ ։ ժ Դիւրին է

ա Յոհ 12 . 36 ։ Եփես . 5 . 8 ։ 1 Թեսս . 5 . 5 ։
բ Դան . 4 . 27 ։ Մատ 6 . 19 ։ 19 . 21 ։ Ղկ . 11 . 41 ։ 1 Տիմ . 6 . 17 , 18 , 19 ։
* Կամ կարօտութեան ժամանակնիդ
գ Մատ . 25 . 21 ։ Ղկ . 19 . 17 ։
դ Մատ . 6 . 24 ։
† Կամ մէկուն պիտի յարի
ե Մատ . 23 . 14 ։
զ Ղկ . 10 . 29 ։
է Սաղ . 7 . 9 ։
ը 1 Թագ . 16 . 7 ։
թ Մատ . 4 . 17 ։ 11 . 12 , 13 ։ Ղկ . 7 . 29 ։
ժ Սաղ . 102 . 26 , 27 ։ Ես . 40 . 8 ։ 51 . 6 ։ Մատ . 5 . 18 ։ 1 Պետ . 1 . 25 ։

Digitized by Google

որ երկինքը ու երկիրը անցնի, քան թէ օրէնքէն
18 մէկ նշանագիր մը իյնայ ։ [ա] Ո՛վ որ իր կնիկը արձակէ՝
և ուրիշ մը առնէ, շնութիւն կ'ընէ. և ով որ էրիկէ
արձակուած կնիկ մը առնէ՝ շնութիւն կ'ընէ ։
19 Մէկ հարուստ մարդ մը կար, որ ծիրանի ու
բեհեզ կը հագնէր, և ամէն օր փառաւորապէս ու-
20 րախութիւն կ'ընէր ։ Եւ Ղազարոս անունով աղքատ
մը կար վէրքերով լեցուն, որ անոր դրանը առջին
21 դրուած էր. Եւ կը փափագէր որ ան հարուստին
սեղանէն ինկած փշրանքներէն իր փորը լեցընէ.
նաև շուներն ալ կու գային՝ և անոր վէրքերը կը
22 լզէին ։ Ու եղաւ որ ան աղքատը մեռաւ, ու հրեշ-
տակները Աբրահամին գոգը տարին զանիկայ. հա-
23 րուստն ալ մեռաւ ու թաղուեցաւ ։ Եւ դժոխքին
մէջը երբոր տանջանքի մէջ էր, իր աչքերը վերցը-
նելով հեռուէն տեսաւ Աբրահամը, ու Ղազարոսը
24 անոր գոգը հանգիստ նստած ։ Եւ ինքը աղաղակեց
ու ըսաւ. Հայր Աբրահամ՝ ողորմէ ինծի, ու ղրկէ
Ղազարոսը, որ իր մատին ծայրը ջուրը թաթխէ,
[բ] ու զովացընէ իմ լեզուս. ինչու որ [գ] աս բոցիս մէջ
25 կը տանջուիմ ։ Եւ Աբրահամ ըսաւ. Որդեա՛կ՝
[դ] միտքդ բեր, որ դուն քու կեանքիդ ատենը քու
բարիքներդ առիր. նոյնպէս ալ Ղազարոս՝ չարիքներ.
հիմա անիկայ հոս կը մխիթարուի, ու դուն կը
26 տանջուիս ։ Եւ աս ամէն բաներէն 'ի զատ՝ մեր ու
ձեր մէջտեղը մեծ անդունդ մը կայ հաստատուած.
անանկ որ ասկէ ձեզի անցնիլ ուզողները չկրնան,
27 ոչ ալ անկէ մեզի գալ ուզողները անցնին ։ Ան ալ
ըսաւ. Ուրեմն կ'աղաչեմ քեզի՝ հայր, որ անիկայ
28 իմ հօրս տունը ղրկես. Քանզի հինգ եղբայր ունիմ.

[ա] Մատ. 5. 32 ։ 19. 9 ։ Մար. 10. 11 ։ 1 Կոր. 7. 10, 11 ։
[բ] Զաք. 14. 12 ։
[գ] Ես. 66. 24 ։ Մար. 9. 43, ևն ։
[դ] Յոբ. 21. 13 ։ Գղ. 6. 24.

Digitized by Google

որ եղբարց անոնց վկայութիւն տայ, որ չըլլայ թէ
29 անոնք ալ աս չարչարանքին տեղը գան: Եւ Աբրա-
համ ըսաւ անոր. ա Անոնք Մովսէսը ու մարգարէ-
ները ունին, թող անոնց մտիկ ընեն: Ան ալ ըսաւ.
30 Ո՛չ՝ հա՛յր Աբրահամ, հապա թէ որ մեռելներէն
31 մէկը անոնց երթայ, պիտի ապաշխարեն: Եւ անի-
կայ ըսաւ անոր. բ Թէ որ Մովսէսին ու մարգարէ-
ներուն մտիկ չեն ըներ, ո՛չ ալ թէ որ մեռելներէն
մէկը յարութիւն առնելու ըլլայ, պիտի համոզուին:

ԳԼ. ԺԷ:

1 Քրիստոս կը սորվեցընէ գայթակղութիւն չտալ, 3 և իրարու յանցանքները ներել: 6 Հաւատքին զօրութիւնը: 7 Մենք պարտաւոր ենք Աստուծոյ, բայց Աստուած պարտաւոր չէ մեզի: 11 Քրիստոս կը բժշկէ տասը բորոտներ: 22 Աստուծոյ թագաւորութիւնը և Որդւոյ մարդոյ գալուստը:

1 Եւ ըսաւ իր աշակերտներուն. գ Անկարելի է որ
գայթակղութիւններ չգան. բայց վա՛յ անոր,
2 որուն ձեռքովը կու գան: Անոր աւելի աղէկ է,
որ անոր պարանոցէն իշու աղացքի քար մը կախուի,
ու անիկայ ծովը ձգուի, քան թէ աս պզտիկներէն
3 մէկը գայթակղեցընէ: Զգուշացէք ձեր անձերուն:
դ Թէ որ քու եղբայրդ քեզի դէմ մեղանչէ,
ե յանդիմանէ զանիկայ. ու թէ որ ապաշխարէ,
4 ներէ անոր: Եւ թէ որ օրը եօթը անգամ քեզի
դէմ մեղանչէ՝ ու օրը եօթը անգամ դառնայ քեզի
ու ըսէ, Կ'ապաշխարեմ, ներես անոր:
5 Եւ առաքեալները ըսին Տէրոջը. Մեր հա-

ա Ես. 8. 20: 34. 16: Յոհ. 5. 39, 45: Գոր. 15. 21: 17. 11:
բ Յոհ. 12. 10, 11:
գ Մատ. 18. 6, 7: Մար. 9. 41: 1 Կոր. 11. 19:
դ Մատ. 18. 15, 21:
ե Ղև. 19. 17: Առակ. 17. 10: Յակ. 5. 19:

Digitized by Google

6 ւատքը աւելցո՛ւր։ [ա]Եւ Տէրը ըսաւ. Եթէ որ մա-
նանեխի հատի չափ հաւատք ունենայիք, աս թթե-
նիին կրնայիք ըսել, Արմատքի խլուէ՛ ու ծովուն
մէջը տնկուէ՛, ան ալ պիտի հնազանդէր ձեզի։
7 Բայց ձեզմէ ո՞վ է ան մարդը՝ որ ունենայ մէկ
երկրագործ կամ հովիւ ծառայ մը, որ անիկայ
երբոր ագարակէն գայ մտնէ, շուտով զրուցէ
8 անոր, Թէ Անցի՛ր սեղան նստէ. [բ]Հապա չըսե՞ր անոր՝
Թէ Պատրաստէ՛ իմ ընթրիքս, ու գօտիդ կապած
է՛ ինծի սպասաւորութիւն ըրէ, մինչև որ ես ուտեմ
9 ու խմեմ. ու ետքը դուն ալ կե՛ր ու խմէ՛։ Միթէ
շնորհակա՞լ կ'ըլլայ ան ծառային, իրեն հրամայուած
10 բաները կատարելուն համար. չեմ կարծեր։ ‘Նոյն-
պէս ալ դուք երբոր բոլոր ձեզի հրամայուած բա-
ները ընէք, ըսէք թէ՝ [գ]Մ՚ենք անպիտան ծառաներ
ենք. քանզի ան որ պարտական էինք ընելու, ըրինք։
11 Ու եղաւ որ երբ ինքը [դ]Երուսաղէմ կ'երթար,
Սամարիայի և Գալիլեայի մէջտեղէն կ'անցնէր։
12 Ու երբոր մէկ գեղ մը պիտի մտնէր, տասը բորոտ
մարդիկ հանդիպեցան անոր, [ե]որոնք հեռուն կայ-
13 նեցան, Եւ ձայներնին վերցուցին ու ըսին. Յիսուս
14 վարդապետ, ողորմէ՛ մեզի։ Եւ տեսնելով՝ անոնց
ըսաւ. [զ]Գացէ՛ք դուք ձեզ քահանաներուն ցու-
ցուցէք. ու եղաւ որ երբ կ'երթային, մաքրուեցան։
15 Եւ անոնցմէ մէկը երբոր տեսաւ թէ բժշկուեցաւ,
ետ դարձաւ ու մեծ ձայնով փառք կու տար Աս-
16 տուծոյ. Ու երեսի վրայ անոր ոտքը ինկալով՝ շնոր-
հակալ կ'ըլլար անոր. և ինքը Սամարացի էր։

ա Մատ. 17. 19: 21. 21: Մար. 9. 22: 11. 23:
բ Ղկ. 12. 37:
գ Յոբ. 22. 3: 35. 7: Սաղ. 16. 2: Մատ. 25. 30: Հռով. 3. 12: 11. 35: 1 Կոր. 9. 16, 17: Փիլիմ. 11:
դ Ղու. 9. 51, 52: Յոհ. 4. 4:
ե Ղև. 13 46:
զ Ղև. 13. 2: 14. 2: Մատ. 8. 4: Ղկ. 5. 14:

Digitized by Google

17 Պատասխան տուաւ Յիսուս ու ըսաւ. Չէ՞ որ տասն
18 ալ մաքրուեցան. իսկ ան ինը ո՞ւր են. Աս օտարազ-
գիէն 'ի զատ ուրիշներ չգտնուեցան՝ որ դառնալով
19 Աստուծոյ փառք տան: ա Եւ ըսաւ անոր. Ելի՛ր
գնա՛. քու հաւատքդ քեզ բժշկեց:
20 Ու երբոր փարիսեցիները իրեն հարցուցին՝ թէ
Աստուծոյ թագաւորութիւնը ե՞րբ պիտի գայ,
պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Աստուծոյ
թագաւորութիւնը [illegible] երեւցած բաներով
21 չգար. բ Ու պիտի չըսեն թէ՝ Ահա՛ հոս է կամ ահա՛
հոն. ինչու որ գ ահա՛ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
ձեր ներսի դին է:
22 Աշակերտներուն ալ ըսաւ. դ Օրեր պիտի գան՝
որ դուք Որդւոյ մարդոյ օրերուն մէկը տեսնելու
23 պիտի փափաքիք, ու պիտի չտեսնէք: ե Եւ թէ
որ ըսեն ձեզի, թէ ահա՛ հոս է կամ ահա՛ հոն, մի՛
24 երթաք, ու անոնց մի՛ հետեւիք: զ Վասն զի ինչպէս
որ փայլակը երկինքին տակը մէկ դիէն փայլատակե-
լով՝ մինչեւ երկինքին տակը մէկալ դին լոյս կու
տայ, նոյնպէս ալ պիտի ըլլայ Որդին մարդոյ իր
25 գալուն օրը: է Բայց թէ պէտք է որ ինքը առաջ
շատ չարչարանքներ կրէ, ու մերժուի աս ազգէն:
26 ը Եւ ինչպէս որ Նոյի օրերը եղաւ, անանկ պիտի
27 ըլլայ Որդւոյ մարդոյ օրերն ալ: Կ'ուտէին՝ կը
խմէին՝ կնիկ կ'առնէին, էրկան կը տրուէին, մինչեւ
ան օրը՝ որ Նոյ տապանը մտաւ, և ջրհեղեղը եկաւ՝
28 ու ամէնը կորսընցուց: թ Նմանապէս՝ ինչոր որ

ա Մատ. 9. 22: Մար. 5. 34: 10. 52: Ղկ. 7. 50: 8. 48: 18. 42:
բ Հմր. 23:
գ Հռոմ. 14. 17:
դ Տես Մատ. 9. 15: Յօհ. 17. 12:
ե Մատ. 24. 23: Մար. 13. 21: Ղկ. 21. 8:
զ Մատ. 24. 27:
է Մար. 8. 31: 9. 30: 10. 33: Ղկ. 9. 22:
ը Ծն. 7: Մատ. 24. 37:
թ Ծն. 19:

Digitized by Google

Ղովտին օրերը եղաւ, կ'ուտէին՝ կը խմէին՝ ծախու
կ'առնէին՝ կը ծախէին՝ կը տնկէին՝ կը շինէին.
29 [ա]Բայց ան օրը որ Ղովտ Սոդոմէն ելաւ, երկինքէն
կրակ ու ծծումբ տեղաց, և բոլորն ալ կորսընցուց.
30 Այնպէս պիտի ըլլայ ան օրը՝ որուն մէջ [բ]Որդին
31 մարդոյ պիտի յայտնուի։ Ան օրը՝ [գ]ան որ տանիքին
վրայ է՝ և իր կարասիները տանը մէջ, թող վար
չիջնէ զանոնք առնելու. և ան որ արտին մէջն է՝
32 նոյնպէս թող ետ չդառնայ։ [դ]Մտքերնիդ բերէք
33 Ղովտին կնիկը։ [ե]Ո՛վ որ իր կեանքը կ'ուզէ ապրե-
ցընել, պիտի կորսընցընէ զանիկայ. և ո՛վ որ կը
34 կորսընցընէ, պիտի ապրեցընէ զանիկայ։ [զ]Ձեզի
կ'ըսեմ. Ան գիշերը թէ որ երկու հոգի մէկ անկողինի
մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի՝ ու մէկալը ձգուի.
35 Եւ թէ որ երկու կնիկ մէկտեղ աղալու ըլլան, մէկը
պիտի առնուի՝ ու մէկալը ձգուի. Ու թէ որ երկու
հոգի արտի մը մէջ ըլլան, մէկը պիտի առնուի՝ ու
36 մէկալը ձգուի։ Եւ պատասխան տալով ըսին անոր.
37 Տէ՛ր՝ [է]ուր տեղ պիտի ըլլայ ասոնք։ Ան ալ ըսաւ
անոնց. Ո՛ւր որ մարմին կայ, հոն պիտի ժողվուին
արծիւները։

ԳԼ. ԺԸ.

1 Թախանձող որբևայրիին, 9 փարիսեցիին և մաքսաւորին առակը։ 15 Մանր տղայք Քրիստոսի կը բերուին։ 18 Մէկ իշխան մը կ'ուզէ Քրիստոսի հետեւիլ, բայց իր հարստութիւնները արգելք կ'ըլլան։ 28 Քրիստոսի համար ամէն բան թող տուողներուն վարձքը։ 31 Քրիստոս կը նախաձայնէ իր մահը, 35 և կոյրին աչքերը կը բանայ։

ա Ծն. 19. 16, 24։
բ 2 Թես. 1. 7։
գ Մատ. 24. 17։ Մար. 13. 15։
դ Ծն. 19. 26։
ե Մատ. 10. 39։ 16. 25։ Մար. 8. 35։ Ղկ. 9. 24։ Յօհ 12. 25։
զ Մատ. 24. 40, 41։ 1 Թես. 4. 16։
է Յոբ. 39 30։ Մատ. 24. 28։

Digitized by Google

1 Անոնց առակ մըն ալ ըսաւ աս բանիս վրայով՝
թէ [ա] պէտք է ամէն ատեն աղօթք ընել ու
2 չձանձրանալ․ Ըսաւ․ Մէկ դատաւոր մը կար քա-
ղաքի մը մէջ, որ Աստուծմէ չէր վախնար ու մարդէ
3 չէր ամչնար ։ Եւ նոյն քաղաքին մէջ որբեւարի մը
կար, որ անոր կու գար ու կ՚ըսէր․ Իրաւունք ըրէ
4 ինծի՝ ու ազատէ զիս իմ ոսոխէս ։ Եւ անիկայ ժա-
մանակ մը չէր ուզեր անոր [illegible] ընել․ բայց ետքը
ըսաւ իր մտքին մէջ․ Թէեւ Աստուծմէ չեմ վախնար,
5 ու մարդէ չեմ ամչնար, [բ] Գոնէ աս որբեւարիին զիս
ձանձրացնելուն համար իրեն իրաւունք ընեմ, որ
6 չգայ ամէն ատեն զիս թախանձէ ։ Եւ Տէրը ըսաւ․
7 Լսեցէք՝ անիրաւ դատաւորը ինչ կ՚ըսէ ։ [գ] Հապա
Աստուած իր ընտրեալներուն իրաւունք պիտի
չընէ՞, որոնք ցորեկ ու գիշեր իրեն կ՚աղաղակեն,
8 թէեւ երկայնամիտ ալ ըլլայ անոնց վրայ ։ Ձեզի
կ՚ըսեմ, [դ] որ շուտով անոնց իրաւունք պիտի ընէ․
բայց Որդին մարդոյ երբոր գայ, արդեօք հաւատք
պիտի գտնէ՞ երկրի վրայ ։
9 Եւ մէկ քանիներուն՝ [ե] որոնք իրենց անձերուն
վրայ կը վստահային թէ արդար են, եւ ուրիշները
10 կ՚անարգէին, աս առակը ըսաւ․ Երկու մարդ ելան
տաճարը աղօթք ընելու․ մէկը փարիսեցի ու մէկալը
11 մաքսաւոր ։ [զ] Փարիսեցին կայներ էր, ու առանձին
այսպէս աղօթք կ՚ընէր․ [է] Ով Աստուած՝ շնորհակալ
եմ քեզմէ, որ ուրիշ մարդոց պէս չեմ, յափշտակող՝
անիրաւ՝ շնացող, եւ կամ աս մաքսաւորին պէս․
12 Հապա շաբաթը երկու անգամ ծոմ կը պահեմ, ու

ա Գր. 11. 5 ։ 21. 36 ։ Հռով. 12. 12 ։ Եփես. 6. 18 ։ Կող. 4. 2 ։ 1 Թես. 5. 17 ։
բ Գր. 11. 8 ։
գ Յայտ. 6. 10 ։
դ Եբր. 10. 37 ։ 2 Պետ. 3. 8, 9 ։
ե Գր. 10. 29 ։ 16. 15 ։
զ Սաղ. 135. 2 ։
է Ես. 1. 15 ։ 58. 2 ։ Յայտ. 3. 17 ։

Digitized by Google

13 բոլոր ստացուածքիս տասանորդը կու տամ։ Եւ
մաքսաւորը հեռուն կայներ էր, ու չէր ուզեր աչքն
ալ երկինքը վերցընել. հապա իր կուրծքը ծեծելով
14 կ'ըսէր. Աստուած՝ ողորմէ ինծի մեղաւորիս։ Ձեզի
կ'ըսեմ՝ թէ ասիկայ ան մէկալէն աւելի արդարացած
իր տունը իջաւ. ավասն զի ո՛վ որ իր անձը կը բար-
ձրացընէ, պիտի խոնարհի. և ո՛վ որ իր անձը կը
խոնարհեցընէ, պիտի բարձրանայ։
15 բՄանր տղաքներ ալ բերին իրեն, որ անոնց
դպչի. ու աշակերտները տեսնելով՝ կը յանդիմա-
16 նէին զանոնք։ Բայց Յիսուս անոնք իրեն կանչելով՝
ըսաւ. Թո՛ղ տուէք որ մանր տղաքը որ ինծի գան,
և մի՛ արգիլէք զանոնք. գԻնչու որ Աստուծոյ թա-
17 գաւորութիւնը անանկներունն է։ դՃշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի. Ո՛վ որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը
պզտիկ տղու մը պէս չընդունի, բնաւ պիտի չմտնէ
անոր մէջը։
18 եԵւ մէկ իշխան մը հարցուց անոր ու ըսաւ.
Բարի վարդապետ՝ ի՞նչ գործ գործեմ որ յաւիտե-
19 նական կեանքը ժառանգեմ։ Եւ Յիսուս ըսաւ
անոր. Ինչու՞ զիս բարի կ'անուանես, մէկէն 'ի զատ
20 բարի չկայ, որ է Աստուած։ Պատուիրանքները
գիտես. զՄի՛ շնութիւն մի՛ ըներ, Սպանութիւն մի՛
ըներ, Գողութիւն մի՛ ըներ, Սուտ վկայութիւն մի՛
21 ըներ, էՔու հայրդ ու մայրդ պատուէ։ Ան ալ
ըսաւ. Ասոնք ամէնը մանկութենէս 'ի վեր պահեր
22 եմ։ Աս լսելով Յիսուս՝ ըսաւ անոր. Մէկ բան

ա Յոբ. 22. 29: Մատ. 23. 12: Ղուկ. 14. 11: Յակ. 4. 6: 1 Պետ. 5. 5, 6:
բ Մատ. 19. 13: Մար. 10. 13:
գ 1 Կոր. 14. 20: 1 Պետ. 2. 2:
դ Մար. 10. 15:
ե Մատ. 19. 16: Մար. 10. 17:
զ Ել. 20. 12, 16: 2 Օր. 5. 16—20: Հռով. 13. 9:
է Եփես. 6. 2: Կող. 3. 20:

Digitized by Google

մըն ալ պակաս է քեզի. [ա] քու բոլոր ունեցածդ
ծախէ, և աղքատներուն բաշխէ, ու երկինքը գանձ
23 պիտի ունենաս, և եկո՛ւր իմ ետևէս: Անիկայ երբոր
աս բանը լսեց՝ տրտմեցաւ, ինչու որ շատ հարուստ
24 էր: Եւ Յիսուս երբոր անիկայ տրտմած տեսաւ,
ըսաւ. [բ] Ո՛րչափ դժուար է անոնց՝ որ հարստու-
թիւն ունին, Աստուծոյ թագաւորութիւնը մտնել:
25 Դիւրին է որ ուղտը ասեղին ծակէն անցնի,
քան թէ հարուստը Աստուծոյ թագաւորութիւնը
26 մտնէ: Եւ անոնք որ լսեցին, կ'ըսէին. Ա՛լ ո՞վ կրնայ
27 փրկուիլ: Եւ ինքը ըսաւ. [գ] Մարդոց կողմանէ
անկարելի եղած բաները՝ Աստուծոյ կողմանէ կարելի
28 են: [դ] Ու Պետրոս ըսաւ. Ահա՛ մենք ամէն բան
29 թողուցինք՝ և քու ետևէդ եկանք: Ու անիկայ ըսաւ
անոնց: Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, [ե] Թէ Մարդ մը
չկայ՝ որ թողուց տուն, կամ ծնողք, կամ եղբայր-
ներ, կամ կին, կամ որդիներ՝ Աստուծոյ թագա-
30 ւորութեանը համար, [զ] Որ պիտի չառնէ բազմա-
պատիկ աս ատենիս մէջ, և գալու աշխարհին մէջ
յաւիտենական կեանքը:
31 [է] Եւ տասներկուքը իր քովը առնելով՝ ըսաւ
անոնց. Ահա՛ մենք Երուսաղէմ կ'ելլենք, [ը] Եւ մար-
գարէներուն ձեռքովը Որդւոյ մարդոյ համար բոլոր
32 գրուածները պիտի կատարուին: [թ] Ինչու որ հեթա-
նոսներուն պիտի մատնուի, ու ծաղր պիտի ըլլայ, և
33 պիտի նախատուի, ու պիտի թքնեն անոր, Եւ
պիտի ծեծեն ու սպաննեն անիկայ, ու երրորդ օրը

ա Մատ. 6. 19, 20: 19. 21: 1 Տիմ. 6. 19:
բ Առակ. 11. 28: Մատ. 19. 23: Մար. 10. 23:
գ Երեմ. 32. 17: Զաք. 8. 6: Մատ. 19. 26: Ղկ. 1. 37:
դ Մատ. 19. 27:
ե 2 Օր. 33. 9:
զ Յոբ. 42. 10:
է Մատ. 16. 21: 17. 21: 20. 17: Մար. 10. 32:
ը Սաղ. 22: Ես. 53:
թ Մատ. 27. 2: Ղկ. 23. 1: Յօհ. 18. 28: Գոր. 3. 13:

Digitized by Google

34 յարութիւն պիտի առնէ։ ᵃԲայց անոնք աս բա-
ներէն մէկն ալ չհասկցան. ու աս խօսքը անոնցմէ
ծածկուած էր, և ըսած բաները չէին իմանար։
35 ᵉԵւ եղաւ որ երբ ինքը Երիքովին կը մօտենար,
36 կոյր մը ճամբուն քովը նստեր էր մուրալու։ Երբոր
լսեց բազմութեանը անցնիլը, հարցուց՝ թէ Ի՞նչ
37 է ան։ Եւ իրեն ըսին թէ՝ Յիսուս Նազովրեցին
38 կ'անցնի։ Ուստի աղաղակեց՝ ու ըսաւ. Յիսո՛ւս
39 որդի Դաւթի՝ ողորմէ ինծի։ Եւ անոնք որ առջևէն
կ'երթային, կը յանդիմանէին զանիկայ, որ լռէ.
բայց անիկայ՝ ալ աւելի կ'աղաղակէր, Որդի՛ Դաւ-
40 թի՝ ողորմէ ինծի։ Եւ Յիսուս կանգ առնելով՝
հրաման ըրաւ որ զանիկայ իրեն բերեն, ու երբոր
41 անիկայ մօտեցաւ, հարցուց անոր ու ըսաւ. Ի՞նչ
կ'ուզես որ քեզի ընեմ. անիկայ ալ ըսաւ. Տէ՛ր որ
42 աչքերս բացուին։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Թո՛ղ
43 բացուին. ᶻՔու հաւատքդ քեզ բժշկեց։ Եւ իսկոյն
անոր աչքերը բացուեցան, ու անոր ետևէն կ'երթար՝
ᵉԵւ փառք կու տար Աստուծոյ. բոլոր ժողովուրդն
ալ տեսնելով՝ զԱստուած կը գովաբանէին։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Զաքէոս մաքսաւորը։ 11 Տասը մնասին առակը։ 28 Քրիստոս իշու վրայ հեծած՝ փառաւոր հանդէսով Երուսաղէմ կը մտնէ. 41 քաղաքին վրայ կ'ողբայ. 45 տաճարէն դուրս կը հանէ գնողները և վաճառողները. 47 ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցընէ. իսկ Հրէից գլխաւորները կ'ուզեն կորսնցընել զանիկայ, բայց ժողովուրդէն կը վախնան։

1 Եւ մտնելով Երիքովի մէջէն կ'անցնէր։ Եւ ահա
2 մարդ մը կար, անունը Զաքէոս ըսուած, որ

ա Մար. 9. 31։ Գլ. 2. 50։ 9. 45։ Յոհ. 10. 6։ 12. 16։
ե Մատ. 20. 29։ Մար. 10. 46։

զ Գլ. 17. 19։
է Գլ. 5. 26։ Գոր. 4. 21։ 11. 18։

Digitized by Google

3 մաքսապետ էր՝ ու հարուստ մէկ մըն էր։ Եւ կ'ու-
զէր տեսնել՝ թէ ով է Յիսուսը, ու բազմութենէն
4 չէր կրնար, ինչու որ հասակով կարճ էր։ Եւ
առաջ վազեց ու ժանտաթզենիի մը վրայ ելաւ, որ
զանիկայ տեսնէ. ինչու որ անկէ պիտի անցնէր։
5 Ու երբոր Յիսուս ան տեղը եկաւ, վեր նայելով զա-
նիկայ տեսաւ, ու ըսաւ անոր. Զակքէոս՝ շուտ ըրէ,
անկէ վար իջիր, ինչու որ պէտք է ինծի այսօր քու
6 տունդ կենալ։ Եւ արտորալով վար իջաւ, և ուրա-
7 խութեամբ ընդունեց զանիկայ։ Երբոր ամէնն ալ
տեսան, կը տրտնջէին ու կ'ըսէին՝ ա Թէ Մեղաւոր
8 մարդու քով մտաւ իջևան ընելու։ Եւ Զակքէոս
կայնեցաւ՝ ու ըսաւ Տէրոջը. Տէ՛ր՝ ահա՛ իմ ունեցա-
ծիս կէսը աղքատներուն կու տամ. բ Ու թէ որ
զրպարտութեամբ մէկու մը զրկանք ըրած եմ,
9 գ չորեքպատիկ կը հատուցանեմ անոր։ Եւ Յիսուս
ըսաւ անոր. Այսօր աս տանը փրկութիւն եղաւ.
10 դ ինչու որ ասիկայ ալ ե Աբրահամու որդի է։ զ Վասն
զի Որդին մարդոյ եկաւ որ կորսուածը փնտռէ ու
փրկէ։
11 Ու երբոր անոնք աս բաները կը լսէին, առակ
մըն ալ ըսաւ իր Երուսաղէմ մօտենալուն համար,
է և անոնց անանկ կարծելուն համար՝ թէ շուտ մը
Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի յայտնուի։
12 ը Ուստի ըսաւ. Մէկ ազնուական մարդ մը հեռու
երկիր գնաց՝ իրեն թագաւորութիւն առնելու և
13 դառնալու։ Եւ իր տասը ծառաները կանչելով՝
տասը մնաս տուաւ անոնց, ու ըսաւ անոնց. Բա-

ա Մատ. 9. 11։ Ղկ. 5. 30։
բ Ղկ. 3. 14։
գ Ել. 22. 1։ 1 Թագ. 12. 3։ 2 Թագ. 12. 6։
դ Հռով. 4. 11, 12, 16։ Գաղ. 3. 7։
ե Ղկ. 13. 16։
զ Մատ. 18. 11։ Տես Մատ. 10. 6։ 15. 24։
է Գործ. 1. 6։
ը Մատ. 25. 14։ Մար. 13. 34։

Digitized by Google

14 Նեցուցէք ատոնք՝ մինչև որ ես գամ։ [ա]Եւ անոր
քաղաքացիները զանիկայ կ՚ատէին, ու դեսպաններ
խրկեցին անոր ետևէն, ըսելով թէ՝ Չենք ուզեր որ
15 ասիկայ մեր վրայ թագաւորութիւն ընէ։ Ու եղաւ
որ երբ անիկայ թագաւորութիւնը առնելով ետ
դարձաւ, իրեն կանչել տուաւ այն ծառաները՝ որոնց
որ ստակը տուեր էր, որ գիտնայ թէ ով ինչ շահ
16 ըրած է։ Եւ առջինը եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէ՛ր՝ քու
17 մնասդ տասը մնաս շահ ըրաւ։ Եւ ըսաւ անոր.
[բ]Ապրի՛ս՝ բարի ծառայ. որովհետև քիչ բանին մէջ
է հաւատարիմ եղար, տասը քաղաքի վրայ իշխանու-
18 թիւն ունեցիր։ Ու երկրորդը եկաւ՝ ու ըսաւ.
19 Տէ՛ր՝ քու մնասդ հինգ մնաս շահ ըրաւ։ Եւ ըսաւ
20 անոր. Դուն ալ հինգ քաղաքի վրայ եղի՛ր։ Եւ
ուրիշ մը եկաւ՝ ու ըսաւ. Տէ՛ր՝ ահա՛ քու մնասդ՝
21 որ թաշկինակի մէջ ծրարած կը պահէի. [գ]Ինչու զի
կը վախնայի քեզմէ, ինչու որ դուն խիստ մարդ
մըն ես. չդրած բանդ կը վերցընես, ու չսերմանածդ
22 կը հնձես։ Եւ անիկայ ըսաւ անոր. [դ]Քու բերնէդ
քեզ պիտի դատեմ՝ ո՛վ չար ծառայ. [ե]Գիտէիր որ
ես խիստ մարդ մըն եմ. չդրած բանս կը վերցընեմ,
23 ու չսերմանածս կը հնձեմ. Եւ ինչո՞ւ համար իմ
ստակս սեղանաւորներուն չտուիր, որ ես եկած
24 ատենս շահովը առնէի անիկայ։ Եւ հոն կայ-
նողներուն ըսաւ. Առէ՛ք ատկէ մնասը, ու տուէք
25 անոր՝ որ տասը մնաս ունի. (Եւ ըսին իրեն. Տէ՛ր՝
26 անիկայ տասը մնաս ունի.) [զ]Ինչու զի կ՚ըսեմ ձեզի,
թէ ամէն ունեցողին պիտի տրուի, և չունեցողին՝
27 ունեցածն ալ անկէ պիտի առնուի։ Բայց այն իմ

ա Յօհ. 1. 11։
բ Մատ. 25. 21։ Գլ. 16. 10։
գ Մատ. 25. 24։
դ 2 Թագ. 1. 16։ Յոբ. 15. 6։
Մատ. 12. 37։
ե Մատ. 25. 26։
զ Մատ. 13. 12։ 25. 29։
Մար. 4. 25։ Գլ. 8. 18։

Digitized by Google

թշնամիներս՝ որոնք չէին ուզեր որ իրենց վրայ թա-
գաւոր ըլլամ, հոս բերէք, ու իմ առջեւս սպաննեցէք։
28 Եւ աս բաները խօսելէն ետեւ, [ա] առաջ գնաց Ե-
րուսաղէմ՝ ելլելու։
29 [բ] Եւ եղաւ որ երբ Բեթփագէին ու Բեթանիային
մօտեցաւ, դէպ 'ի ան լեռը՝ որ Ձիթենեաց լեռ
30 կ'ըսուի, իր աշակերտներէն երկուքը ղրկեց, Եւ
ըսաւ. Գացէք դէմ դիմացը եղած գեղը. և անոր
մէջ մտնելնուդ պէս՝ պիտի գտնէք կապուած աւանակ
մը, որուն վրայ բնաւ մարդ մը նստած չէ. արձը-
31 կեցէք անիկայ՝ ու բերէք. Եւ թէ որ մէկը ձեզի
հարցընէ՝ թէ Ինչո՞ւ կ'արձըկէք. այսանկ ըսէք
32 անոր, թէ Տէրոջը պէտք է։ Երբոր գացին անոնք
որ ղրկուեցան, ինչպէս որ իրենց զրուցեր էր՝
33 գտան։ Ու երբոր աւանակը կ'արձըկէին, անոր
տէրերը ըսին անոնց. Ինչո՞ւ կ'արձըկէք աս աւա-
34 նակը։ Անոնք ալ ըսին. Տէրոջը պէտք է. (35) Եւ
զանիկայ Յիսուսին բերին. [գ] Ու իրենց հանդերձ-
ները աւանակին վրայ ձգելով՝ Յիսուսը հեծուցին։
36 [դ] Ու երբոր կ'երթար, իրենց հանդերձները ճամ-
37 բուն վրայ կը փռէին։ Ու երբոր ալ մօտեցաւ, և
Ձիթենեաց լեռանը զառ 'ի վայրէն կ'իջնէր, աշա-
կերտներուն բոլոր բազմութիւնը սկսաւ ուրախու-
թեամբ զԱստուած օրհնել բարձր ձայնով ան բոլոր
38 հրաշքներուն համար՝ որ տեսեր էին. Ու կ'ըսէին.
[ե] Օրհնեա՜լ է այն թագաւորը որ Տէրոջը անունովը
կու գայ. [զ] Երկինքի մէջ խաղաղութիւն, ու փառք՝
39 բարձրութեան մէջ։ Եւ բազմութեանը մէջէն
փարիսեցիներուն մէկ քանիները ըսին անոր. Վար-

ա Մար. 10. 32։
բ Մատ. 21. 1։ Մար. 11. 1։
գ 4 Թագ. 9. 13։ Մատ. 21. 7։ Մար. 11. 7։ Յօհ. 12. 14։
դ Մատ. 21. 8։
ե Սաղ. 118. 26։ Գլ. 13. 35։
զ Գլ. 2. 14։ Եփես. 2. 14։

Digitized by Google

40 դապետ՝ ատ քու աշակերտներդ յանդիմանէ ։ Եւ
անիկայ պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց ․ Ձեզի
կ՚ըսեմ, թէ որ ատոնք լուռ կենան , [ա]քարերը պիտի
աղաղակեն ։
41 Ու երբոր մօտեցաւ , քաղաքը տեսնելով՝ [բ]լացաւ
42 անոր վրայ՝ և ըսաւ ․ Գոնէ աս քու օրուանդ մէջ
գիտնայիր քու խաղաղութիւնդ ․ բայց հիմա ծած-
43 կուեցաւ քու աչքերէդ ։ Ինչու որ օրեր պիտի գան
քու վրադ , [գ]որ թշնամիներդ քու բոլորտիքդ պատնէշ
պիտի շինեն , ու քեզ պիտի պաշարեն , և ամէն կողմէ
44 քեզ նեղը պիտի ձգեն ․ [դ]Եւ հիմնայատակ պիտի
ընեն քեզ՝ ու քու մէջդ եղած զաւակներդ ․ [ե]և քար
մը քարի վրայ ամենևին պիտի չթողուն քու մէջդ ․
[զ]անոր համար որ չճանչցար քու այցելութեան
ժամանակդ ։
45 [է]Եւ տաճարը մտնելով՝ սկսաւ դուրս հանել անոր
46 մէջ ծախողները և գնողները ․ Եւ ըսաւ անոնց ․
[ը]Գրուած է թէ՝ Իմ տունս աղօթքի տուն է , [թ]բայց
դուք ատիկայ աւազակներու այր ըրիք ։
47 Եւ ամէն օր տաճարին մէջ կը սորվեցընէր ․
[ժ]բայց քահանայապետները ու դպիրները և ժողո-
վուրդին գլխաւորները կը փնտռէին՝ թէ ինչպէս
48 կորսնցընեն զանիկայ , Ու բան մը չէին կրնար
գտնել՝ թէ ինչ ընեն ․ ինչու որ բոլոր ժողովուրդը
անոր կապուեր էին մտիկ ընելու ։

ա Ամբ. 2. 11 ։
բ Յօհ. 11. 35 ։
գ Ես. 29. 3, 4 ։ Երեմ. 6. 3, 6 ։ Ղկ. 21. 20 ։
դ 3 Թագ. 9. 7, 8 ։ Միք. 3. 12 ։
ե Մատ. 24. 2 ։ Մար. 13. 2 ։ Ղկ. 21. 6 ։
զ Դան. 9. 24 ։ Ղկ. 1. 68, 78 ։ 1 Պետ. 2. 12 ։
է Մատ. 21. 12 ։ Մար. 11. 11, 15 ։ Յօհ. 2. 14, 15 ։
ը Ես. 56. 7 ։
թ Երեմ. 7. 11 ։
ժ Մար. 11. 18 ։ Յօհ. 7. 19 ։ 8. 37 ։

Digitized by Google

ԳԼ. Ի

1 Քրիստոս իր իշխանութեան իրաւունքը կը պաշտպանէ Յովհաննէսի մկրտութեան հարցումովը։ 9 Այգիին առակը։ 25 Քրիստոսի պատասխանը կայսրին տուրք տալու վրայով։ 27 Յարութիւն չկայ ըսող սադուկեցիները կը պապանձեցընէ։ 41 Քրիստոս ինչպէս Դաւիթի որդին կ'ըլլայ։ 45 Իր աշակերտներուն կը պատուիրէ դպիրներէն զգուշ կենալ։

1 ա Ու եղաւ որ այն օրերուն մէկը՝ երբոր տաճարին
մէջ ժողովուրդին կը սորվեցընէր, և աւետա-
րանը կը քարոզէր, քահանայապետները ու դպիր-
2 ները ծերերուն հետ մէկտեղ վրայ հասան, Եւ անոր
խօսեցան՝ ըսելով. Զրուցէ՛ մեզի՝ բ ի՞նչ իշխանու-
թեամբ կ'ընես այս բաները, կամ ո՞վ է այս իշխա-
3 նութիւնը քեզի տուողը։ Պատասխան տուաւ ու
ըսաւ անոնց. Ես ալ ձեզի բան մը հարցընեմ, և
4 ըսէք ինծի. Յովհաննէսին մկրտութիւնը երկինքէ՞ն
5 էր՝ թէ մարդոցմէ։ Եւ անոնք մէջերնին խորհեցան՝
6 ու ըսին. Թէ որ ըսենք՝ Երկինքէն, պիտի ըսէ.
Հապա ինչո՞ւ չհաւատացիք անոր. Իսկ թէ որ
ըսենք՝ Մարդոցմէ. բոլոր ժողովուրդը մեզ պիտի
քարկոծեն. գ ինչու որ հաստատ համոզուած են թէ
7 Յովհաննէս մարգարէ էր։ Եւ պատասխան տուին՝
8 թէ չեն գիտեր ուսկից էր։ Եւ Յիսուս ըսաւ
անոնց. Ես ալ ձեզի չեմ ըսեր թէ ինչ իշխանու-
թեամբ կ'ընեմ այս բաները։
9 Սկսաւ այս առակը զրուցել ժողովուրդին. դ Մէկ
մարդ մը այգի տնկեց, և զանիկայ մշակներու
յանձնեց. ու ինքը օտար երկիր երթալով՝ շատ
10 ժամանակ մնաց։ Եւ ատենին ծառայ մը խրկեց
մշակներուն, որ այգիին պտուղէն անոր տան. իսկ

ա Մատ. 21. 23։
բ Գործ. 4. 7։ 7. 27։
գ Մատ. 14. 5։ 21. 26։ Ղուկ. 7. 29։
դ Մատ. 21. 33։ Մար. 12. 1։

մշակները ծեծեցին զանիկայ, ու պարապ ճամբեցին :
11 Եւ ուրիշ ծառայ մըն ալ խրկեց. իսկ անոնք զանիկայ
ալ ծեծեցին, անարգեցին ու պարապ ճամբեցին :
12 Ու երրորդ մըն ալ խրկեց. իսկ անոնք զանիկայ ալ
13 վիրաւորեցին՝ ու դուրս հանեցին : Ան ատենը
այգիին տէրը ըսաւ. Ի՞նչ ընեմ. իմ սիրելի որդիս
14 խրկեմ, գուցէ զանիկայ տեսնելով ամչնան : Բայց
մշակները երբոր տեսան զանիկայ, իրարու հետ
խորհուրդ ըրին՝ ըսելով. Ասիկայ է ժառանգը,
եկէք զանիկայ սպաննենք՝ որ ժառանգութիւնը
15 մերը ըլլայ : Եւ զանիկայ այգիէն դուրս հանեցին
ու սպաննեցին. ուստի այգիին տէրը ի՞նչ պիտի
16 ընէ անոնց. Պիտի գայ՝ ու կորսընցընէ ան մշակնե-
րը, և այգին ուրիշներու պիտի տայ : Երբոր աս
17 լսեցին, ըսին. Քա՛ւ լիցի : Եւ ինքը անոնց նայելով՝
ըսաւ. Հապա ի՞նչ է աս գրուածը, թէ [ա] Ան
քարը՝ որ շինողները անարգեցին, անիկայ անկիւնին
18 գլուխը եղաւ : Ամէն ով որ ան քարին վրայ իյնայ՝
պիտի կոտրտի, [բ] Եւ որու վրայ որ իյնայ՝ պիտի
19 փշրէ զանիկայ : Եւ քահանայապետները ու դպիր-
ները կը փնտռէին թէ ինչպէս նոյն ժամուն ձեռք
զարնեն անոր, բայց ժողովուրդէն վախցան. քանզի
իմացան որ ան առակը իրենց համար ըսաւ :
20 [գ] Ու ետքը յարմար ատենի սպասելով՝ խրկեցին
քանի մը խաբեբայ մարդիկ՝ որոնք կեղծաւորու-
թեամբ ինքզինքնին արդար կը ձևացընէին, որ
անիկայ խօսքով բռնեն՝ տէրութեան և կուսակալին
21 իշխանութեանը զանիկայ մատնելու : Ու անոր հար-
ցուցին ըսելով. [դ] Վարդապետ՝ գիտենք որ շիտակ

ա Սաղ. 118. 22: Մատ. 21. 42:
բ Դան. 2. 34, 35: Մատ. 21. 44:
գ Մատ. 22. 15:
դ Մատ. 22. 16: Մար. 12. 14:

Digitized by Google

կը խօսիս ու կը սորվեցընես, և աչառութիւն չես
ըներ. Հապա ճշմարտութեամբ Աստուծոյ ճամբան
22 կը սորվեցընես։ Մեզի արժա՞ն է Կայսրին տուրք
23 տալ, թէ չէ։ Եւ անոնց խորամանկութիւնը հաս-
24 կընալով՝ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ զիս կը փորձէք.
Ցուցուցէք ինծի դահեկան մը։ Որո՞ւն պատկերը
ու գիրը ունի վրան։ Պատասխան տուին ու ըսին.
25 Կայսրինը։ Եւ ինքը ըսաւ անոնց. Ուրեմն ան որ
կայսրինն է՝ կայսրին տուէք, և ան որ Աստուծոյն
26 է Աստուծոյ տուէք։ Եւ չկրցան անիկայ խօսքով
մը բռնել ժողովուրդին առջևը. ու զարմանալով
անոր պատասխանին վրայ՝ լուռ կեցան։
27 Եւ [ա]սադուկեցիներէն ոմանք եկան, ([բ]Ասոնք
հակառակութիւն կ՚ընեն՝ թէ յարութիւն չկայ,)
28 և անոր հարցուցին՝ ըսելով. Վարդապե՛տ [գ]Մով-
սէս մեզի գրեց. Թէ որ մէկուն եղբայրը կնիկ
ունենալով՝ մեռնելու ըլլայ, ու մեռած ատենը
զաւակ չունենայ, անոր եղբայրը առնէ ան կնիկը,
29 և իր եղբօրը զաւակ հանէ։ Արդ՝ եօթը եղբայրներ
կային. ու առջինը կնիկ մը առնելով՝ զաւակ չունե-
30 ցած մեռաւ։ Երկրորդն ալ առաւ ան կնիկը, և ինքն
31 ալ մեռաւ առանց զաւակի։ Երրորդն ալ առաւ
զանիկայ. նմանապէս եօթն ալ, ու զաւակ չձգեցին
32 ու մեռան։ Ամենէն ետքը կնիկն ալ մեռաւ։ (33) Ու-
րեմն յարութեան ատենը անոնցմէ որո՞ւն կնիկը
պիտի ըլլայ. ինչու որ եօթն ալ զանիկայ կնիկ ունե-
34 ցան։ Եւ Յիսուս պատասխան տալով՝ անոնց
ըսաւ. Աս աշխարհիս որդիքը կնիկ կ՚առնեն ու
35 էրկան կը տրուին։ Բայց անոնք որ արժանի պիտի
ըլլան ան աշխարհին հասնելու, ու մեռելներէն

[ա] Մատ. 22. 23։ Մար. 12. 18։
[բ] Գործ. 23. 6, 8։
[գ] Բ Օր. 25. 5։

յարութիւն առնելուն, ո՛չ կնիկ կ՚առնեն և ո՛չ
36 էրկան կը տրուին. Որովհետև ալ չեն կրնար մեռնիլ.
ᵃքանզի հրեշտակներուն հաւասար են, ու Աստուծոյ որդիք են, ᵇԻնչու որ յարութեան որդիք են:
37 Բայց մեռելներուն յարութիւն առնելը ᶜՄովսէս ալ իմացուց մորենիին պատմութեանը մէջ, երբոր
կը կոչէ Տէրը՝ Աբրահամին Աստուածը, ու Իսա-
38 հակին Աստուածը, և Յակոբին Աստուածը: Ու
Աստուած մեռելներուն Աստուածը չէ, հապա
կենդանիներուն. ᵈԻնչու որ ամէնը անոր կենդանի
39 են: Եւ դպիրներէն մէկ քանին պատասխան տուին
40 ու ըսին. Վարդապետ՝ աղէկ ըսիր: Ու ալ մէկը
համարձակութիւն չէր ըներ անոր բան մը հարցը-
նելու:
41 Եւ ըսաւ անոնց. ᵉԻնչպէս կ՚ըսեն թէ՝ Քրիս-
տոս Դաւիթի որդին է. Եւ ինքը Դաւիթ Սաղ-
42 մոսներուն գրքին մէջը կ՚ըսէ. ᶻՏէրը իմ Տէրոջս
43 ըսաւ. Նստէ իմ աջ կողմս, Մինչև որ քու թշնա-
44 միներդ ոտքերուդ պատուանդան ընեմ: Ուրեմն
Դաւիթ որ զանիկայ Տէր կը կոչէ, Ինչպէս անիկայ
անոր որդին կ՚ըլլայ:
45 ᵉ̄Եւ բոլոր ժողովուրդին առջևը ըսաւ իր աշա-
46 կերտներուն: ᵉ̄̄Զգուշացէք դպիրներէն, որոնք
կ՚ուզեն փառաւոր հանդերձներով պտըտիլ, ᶿԵւ
շուկաներուն մէջ բարևներ կը սիրեն, ու ժողովա-
րաններուն մէջ առաջին աթոռները, և ընթրիքներու
47 մէջ առաջին բազմոցները. ᶨՈրոնք որբևարիներուն
տուները կ՚ուտեն, ու ձևըրդոց երկնալու համար

ա 1 Կոր. 15. 42, 49, 52: 1 Յօհ. 3. 2:
բ Հռով. 8. 23:
գ Ել. 3. 6:
դ Հռով. 6. 10, 11:
ե Մատ. 22. 42: Մար. 12. 35:
զ Սաղ. 110. 1: Գործ. 2. 34:
է Մատ. 23. 1: Մար. 12. 38:
ը Մատ. 23. 5:
թ Ղւկ. 11. 43:
ժ Մատ. 23. 14:

Digitized by Google

աղօթքը կ'երկընցընեն. ասոնք աւելի դատապար-
տութիւն պիտի ընդունին ։

ԳԼ. ԻԱ

1 Քրիստոս կը գովէ աղքատ որբեւարին. 5 կը նախաձայնէ տաճարին ու Երուսաղեմին կործանումը. 25 նաեւ վերջին օրուան նշանները. 34 կը յորդորէ որ արթուն ըլլանք ։

1 Ու նայելով՝ [ա] տեսաւ հարուստները որ իրենց
2 ընծաները գանձանակը կը ձգէին ։ Մէկ անանկ
որբեւարի մըն ալ տեսաւ, որ հոն երկու լումայ ձգեց ։
3 Ու ըսաւ. Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, [բ] որ աս աղքատ
4 որբեւարին ամենէն աւելի ձգեց ։ Ինչու որ ամէն
անոնք իրենց աւելցածէն Աստուծոյ ընծաներուն
մէջը ձգեցին. բայց ասիկայ իր չքաւորութենէն
բոլոր իր ունեցած ապրուստը ձգեց ։
5 [գ] Ու երբոր մէկ քանիները տաճարին համար
կ'ըսէին, թէ Գեղեցիկ քարերով ու նուէրներով
6 զարդարուած է, ըսաւ. Աս բաները որ կը տեսնէք,
օրեր պիտի գան՝ [դ] որ ան ատենը քար մը քարի վրայ
7 պիտի չմնայ՝ որ չքակուի ։ Հարցուցին իրեն ու
ըսին. Վարդապետ՝ ե՞րբ պիտի ըլլան աս բաները,
և ի՞նչ է նշանը՝ երբոր աս բաները պիտի ըլլան ։
8 Ան ալ ըսաւ. [ե] Զգոյշ կեցէք՝ չխաբուիք. ինչու
որ շատերը պիտի գան իմ անունովս՝ ու ըսեն, թէ
Ես եմ Քրիստոսը. ու ժամանակը մօտեցած է.
9 ուրեմն անոնց ետեւէն չերթաք ։ Բայց երբոր լսէք
պատերազմներ և խռովութիւններ՝ մի՛ վախնաք. ինչու
որ պէտք է առաջ աս բաները ըլլան, բայց վախճանը
10 իսկոյն չէ՛ ։ [զ] Ան ատենը ըսաւ անոնց. Ազգ ազգի

ա Մար. 12. 41 ։
բ 2 Կոր. 8. 12 ։
գ Մատ. 24. 1 ։ Մար. 13. 1 ։
դ Ղկ. 19. 44 ։
ե Մատ. 24. 4 ։ Մար. 13. 5 ։ Եփես. 5. 6 ։ 2 Թես. 2. 3 ։
զ Մատ. 24 7 ։

Digitized by Google

վրայ պիտի ելլէ, ու թագաւորութիւն թագաւորու-
11 թեան վրայ. Եւ տեղ տեղ մեծ երկրաշարժութիւն-
ներ պիտի ըլլան. ու սովեր և մահտարաժամներ, նաև
երկինքէն սոսկալի բաներ և մեծ նշաններ պիտի ըլլան:
12 [ա]Բայց աս ամէն բաներէն առաջ՝ իրենց ձեռքերը
ձեզի պիտի զարնեն՝ ու հալածեն, և ժողովարան-
ներու ու [բ]բանտերու պիտի մատնեն. և [գ]իմ անուանս
համար [դ]թագաւորներու ու կուսակալներու առջև
13 պիտի տարուիք: [ե]Եւ աս բաները վերջը ձեզի
14 վկայութիւն մը պիտի ըլլայ: [զ]Ուստի ձեր սրտին
մէջը դրէք՝ որ առաջուց չմտածէք պատասխան
15 տալու վրայով: Վասն զի ես ձեզի բերան ու
իմաստութիւն պիտի տամ, [է]որուն պիտի չկրնան
դէմ խօսիլ, կամ դէմ կենալ ձեր ամէն հակառա-
16 կորդները: Եւ [ը]պիտի մատնուիք ծնողքներէ, ու
եղբայրներէ, և ազգականներէ, ու բարեկամներէ,
17 [թ]ու ձեզմէ պիտի սպաննեն. [ժ]Եւ իմ անուանս հա-
18 մար ամենուն ատելի պիտի ըլլաք. [ի]Բայց մէկ մազ
19 մը ձեր գլխէն պիտի չկորսուի: Ձեր համբերու-
թեամբ հոգիներդ պիտի ստանաք:
20 [լ]Ու երբոր տեսնէք Երուսաղէմը չորս կողմէն
զօրքերով պատած, ան ատենը գիտցէք որ անոր
21 աւերումը մօտ է: Ան ատենը Հրէաստանի մէջ
եղողները՝ լեռները թող փախչին. ու անոր մէջ
եղողները թող հեռանան. և անոնք որ ագարակներն
22 են, թող չմտնեն անոր մէջը: Վասն զի ան օրերը

ա Մար. 13. 9: Յայտ. 2. 10:
բ Գոր. 4. 3: 5. 18: 12. 4: 16. 24:
գ 1 Պետ. 2. 13:
դ Գոր. 25. 23:
ե Փիլ. 1. 28: 2 Թես. 1. 5:
զ Մատ. 10. 19: Մար. 13. 11: Ղուկ. 12. 11:
է Գոր. 6. 10:
ը Միք. 7. 6: Մար. 13. 12:
թ Գոր. 7. 58: 12. 2:
ժ Մատ. 10. 22:
ի Մատ. 10. 30:
լ Մատ. 24. 15: Մար. 13. 14:

Digitized by Google

վրէժխնդրութեան օրեր են, ա որ բոլոր գրուածները
23 կատարուին: բ Բայց վա՜յ ան օրերը յղի եղողներուն
ու ծիծ տուողներուն. ինչու որ մեծ նեղութիւն
պիտի ըլլայ երկրին վրայ, ու բարկութիւն պիտի գայ
24 աս ժողովուրդին վրայ. Եւ սուրի բերնով պիտի
իյնան, ու բոլոր ազգերուն մէջ գերի պիտի տարուին.
ու Երուսաղէմ ազգերուն ոտից կոխան պիտի ըլլայ,
25 գ մինչև որ ազգերուն ժամանակները լմըննայ: դ Ու
արեգակին և լուսնին ու աստղերուն վրայ նշաններ
պիտի ըլլան. ու երկրի վրայ ազգերը ապշութեամբ
պիտի տագնապին, և ծովը ու ալիքները պիտի գոռան.
26 Մարդոց սիրտերը պիտի նուաղին իրենց վախէն՝ և
աշխարհի վրայ գալու բաներուն սպասելէն. ե ինչու
27 որ երկնից զօրութիւնները պիտի շարժին: Եւ ան
ատենը պիտի տեսնեն Որդին մարդոյ զ ամպի մէջ
28 եկած, զօրութեամբ ու մեծ փառքով: Ու երբոր
աս բաները սկսին ըլլալ, ելէք՝ ու գլուխնիդ բարձ-
րացուցէք, է ինչու որ ձեր փրկութիւնը մօտ է:
29 ը Եւ առակ մը ըսաւ անոնց. Տեսէք թզենին ու
30 ամէն ծառերը. Երբոր կը բողբոջին, տեսնելով՝
31 դուք ձեզմէ կ'իմանաք թէ ալ ամառը մօտ է: Նոյն-
պէս ալ դուք երբոր աս բաները եղած տեսնէք,
գիտցէք որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը մօտ է:
32 Ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ աս ազգը պիտի չանցնի,
33 մինչև որ աս ամէն բաները ըլլան: թ Երկինքը ու
երկիրը պիտի անցնին, բայց իմ խօսքերս բնաւ պիտի
34 չանցնին: Իսկ դուք ժ զգուշացէք ձեր անձերուն,

ա Դան. 9. 26, 27: Զաք. 11. 1:
բ Մատ. 24. 19:
գ Դան. 9. 27: 12. 7: Հռովմ. 11. 25:
դ Մատ. 24. 29: Մար. 13. 24: 2 Պետ. 3. 10, 12:
ե Մատ. 24. 29:
զ Մատ. 24. 30: Յայտ. 1. 7: 14. 14:
է Հռովմ. 8. 19, 23:
ը Մատ. 24. 32: Մար. 13. 28:
թ Մատ. 24. 35:
ժ Հռովմ. 13. 13: 1 Թես. 5. 6: 1 Պետ. 4. 7:

Digitized by Google

չըլլայ որ սիրտերնիդ կերուխումով ու գինովու-
թեամբ և աշխարհային զբաղմունքներով ծան-
րանայ, ու յանկարծակի այն օրը ձեր վրայ հասնի.
35 ա Վասն զի բոլոր երկրին երեսը բնակողներուն
ամենուն վրայ որոգայթի մը պէս պիտի հասնի:
36 բ Ուստի արթուն կեցէք. գ ու ամէն ատեն ա-
ղօթք ըրէք, որ արժանի ըլլաք այն բոլոր ըլլալու
բաներէն ազատուելու, դ և Որդւոյ մարդոյ առջևը
կայնելու:
37 ե Եւ ցորեկները տաճարին մէջ կը սորվեցընէր,
զ և գիշերները կ'ելլէր Ձիթենեաց ըսուած լեռը կը
38 կենար: Եւ բոլոր ժողովուրդը առտուանց կանուխ
իրեն կ'երթային տաճարը՝ իր խօսքերը լսելու:

ԳԼ. ԻԲ

1 Հրէայք դաւաճանութիւն կ'ընեն Քրիստոսի դէմ: 3 Սատանան կը դրդէ Յուդան որ մատնէ զՔրիստոս: 7 Առաքեալները կը պատրաստեն զատիկը: 19 Քրիստոս իր սուրբ ընթրիքը կը սահմանէ. 21 իր մատնիչին ո՛վ ըլլալը կ'իմացընէ՝ առանց անոր անունը տալու. 24 իր աշակերտները փառասիրութենէ կը զգուշացընէ. 31 Պետրոսին կ'իմացընէ թէ իր հաւատքը պիտի չպակսի, 34 բայց իրեք անգամ պիտի ուրանայ իր Տէրը. 39 աղօթք կ'ընէ Գեթսեմանեան պարտէզին մէջ, և արիւն քրտինք կը թափէ. 47 մէկ համբուրով մը կը մատնուի. 50 Մաղքոսին ականջը կը բժշկէ: 54 Պետրոս իրեք անգամ կ'ուրանայ իր Տէրը: 63 Քրիստոս նախատալից անարգութիւն և չարչարանք կը կրէ, 66 ու կը խոստովանի թէ ինքը Աստուծոյ Որդին է:

1 է Բաղարջակերաց տօնը մօտեցաւ՝ որ Զատիկ
2 կ'ըսուէր. ը Եւ քահանայապետները ու

ա 1 Թես. 5. 2: 2 Պետ. 3. 10: Յայտ. 3. 3: 16. 15:
բ Մատ. 24. 42: 25. 13: Մար. 13. 33:
գ Ղկ. 18. 1:
դ Սաղ. 1. 5: Եփես. 6. 13:
ե Յոհ. 8. 1, 2:
զ Ղկ. 22. 39:
է Մատ. 26. 2: Մար. 14. 1:
ը Սաղ. 2. 2: Յոհ. 11. 47: Գործ. 4. 27:

Digitized by Google

դպիրները կը փնտռէին թէ ինչպէս սպաննեն զա-
նիկայ, քանզի ժողովուրդէն կը վախնային ։
3 ա Եւ Սատանան Իսկարիովտացի մականուանեալ
Յուդային ներսը մտաւ, որ անիկայ տասուերկուքին
4 համրանքէն էր ։ Եւ գնաց քահանայապետներուն
ու իշխաններուն հետ խօսք ըրաւ՝ թէ ինչպէս
5 զանիկայ մատնէ անոնց ։ Անոնք ալ ուրախացան,
6 բ և խոստացան անոր ստակ տալ ։ Ու ինքը վրան
առաւ, և պատեհութիւն մը կը փնտռէր որ զանիկայ
մատնէ անոնց՝ առանց բազմութեան ժողովուրդին ։
7 գ Եւ բաղարջակերաց օրը եկաւ, որուն մէջ պէտք
8 էր զատիկը մորթել ։ Ու խրկեց Պետրոսը և Յով-
հաննէսը՝ ու ըսաւ . Գացէք պատրաստեցէք մեզի
9 զատիկը՝ որ ուտենք ։ Անոնք ալ ըսին անոր . Ո՞ւր
10 կ՚ուզես որ պատրաստենք ։ Եւ ըսաւ անոնց . Ահա՛
երբոր քաղաքը մտնէք, ձեզի մարդ մը պիտի պա-
տահի որ ուսին վրայ ջուրի սափոր մը կը տանի .
անոր ետևէն գացէք ան տունը՝ ուր որ ինքը կը
11 մտնէ . Եւ ան տանը տիրոջը ըսէք . Վարդապետը
կ՚ըսէ քեզի . Ո՞ւր է օթևանը՝ որ հոն աշակերտ-
12 ներուս հետ մէկտեղ զատիկը ուտեմ ։ Ան ալ ձեզի
զարդարուած մեծ վերնատուն մը պիտի ցուցնէ .
13 հոն պատրաստեցէք ։ Եւ գացին գտան ինչպէս որ
իրենց ըսաւ . ու զատիկը պատրաստեցին ։
14 դ Ու երբոր ժամը հասաւ՝ սեղան նստաւ, և
15 տասուերկու առաքեալները իր հետը ։ Ու ըսաւ
անոնց . Փափաքելով փափաքեցայ որ աս զատիկը
16 ձեզի հետ ուտեմ իմ չարչարուելէս առաջ ։ Քանզի
կ՚ըսեմ ձեզի, որ ալ բնաւ ասկէ պիտի չուտեմ՝
ե մինչև որ Աստուծոյ թագաւորութեանը մէջ կա-

ա Մատ. 26. 14 ։ Մար. 14. 10 ։ Յօհ. 13. 2, 27 ։
բ Զաք. 11. 12 ։
գ Մատ. 26. 17 ։ Մար. 14. 12 ։
դ Մատ. 26. 20 ։ Մար. 14. 17 ։
ե Ղկ. 14. 15 ։ Գոր. 10. 41 ։ Յայտ. 19. 9 ։

Digitized by Google

17 տարուի։ Եւ գաւաթը առաւ՝ գոհացաւ ու ըսաւ.
18 Առէք ասիկայ՝ ու բաժնեցէք ձեր մէջը։ աԻնչու որ
ձեզի կ՚ըսեմ, որ ընաւ որթին բերքէն պիտի չխմեմ՝
մինչև որ Աստուծոյ թագաւորութիւնը գայ։
19 բԵւ հաց առաւ՝ գոհացաւ, կտրեց և տուաւ
անոնց՝ ու ըսաւ. Աս է իմ մարմինս, որ ձեզի համար
տրուած է. գասիկա՛յ ըրէք զիս յիշելու համար։
20 դՆոյնպէս ալ գաւաթը —— ընթրիքէն ետև՝ ու
ըսաւ. եԱս գաւաթը Նոր ուխտ է իմ արիւնովս, որ
ձեզի համար կը թափուի։
21 զԲայց ահա՛ զիս մատնողին ձեռքը ինծի հետ —
22 սեղանս է։ էԵւ յիրաւի Որդին մարդոյ կ՚երթայ՝
ինչոր որ սահմանուած է, բայց վա՜յ ան մարդուն՝
23 որուն ձեռքովը անիկայ կը մատնուի։ ըԵւ անոնք
սկսան մէջերնին հարցափորձ ընել, թէ իրենցմէ
ո՛վ է՝ որ ան բանը պիտի ընէ։
24 թՎէճ մըն ալ եղաւ անոնց մէջը՝ թէ իրենցմէ ո՛վ
25 մեծ պիտի սեպուի։ ժԵւ անիկայ ըսաւ անոնց.
Ազգաց թագաւորները անոնց կը տիրեն, և անոնք
26 որ կ՚իշխեն անոնց՝ բարերար կը կոչուին. իԲայց
դուք անանկ պիտի չըլլաք. լՀապա ան որ ձեր
մէջը մեծ է՝ պզտիկին պէս թող ըլլայ, և առաջնորդը
27 սպասաւորին պէս։ խՎասնզի ո՞վ է մեծը, սեղան
նստո՞ղը՝ թէ սպասաւորը. չէ՞ որ սեղան նստողը.
28 ծՍակայն ես ձեր մէջը սպասաւորի մը պէս եմ։ Եւ

ա Մատ. 26. 29։ Մար. 14. 25։
բ Մատ. 26. 26։ Մար. 14. 22։
գ 1 Կոր. 11. 24։
դ 1 Կոր. 10. 16։
ե Սաղ. 41. 9։ Մատ. 26. 21, 23։ Մար. 14. 18։ Յոհ. 13. 21, 26։
զ Մատ. 26. 24։
է Գործ. 2. 23։ 4. 28։
ը Մատ. 26. 22։ Յոհ. 13. 22, 25։
թ Մար. 9. 33։ Ղուկ. 9. 46։
ժ Մատ. 20. 25։ Մար. 10. 42։
ի Մատ. 20. 26։ 1 Պետ. 5. 3։
լ Ղուկ. 9. 48։
խ Ղուկ. 12. 37։
ծ Մատ. 20. 28։ Յոհ. 13. 13, 14։ Փիլ. 2. 7։

N

Digitized by Google

դուք անոնք էք՝ որ միշտ ինծի հետ կը կենայիք ^ա իմ
29 փորձութիւններուս մէջ. ^բ Ես ալ ձեզի թագաւորու-
թիւն մը ուխտ կ՚ընեմ, ինչպէս որ իմ Հայրս ինծի
30 թագաւորութիւն մը ուխտ ըրաւ. ^գ Որ դուք իմ
սեղանէս ուտէք ու խմէք իմ թագաւորութեանս
մէջ, ^դ և աթոռներու վրայ նստիք՝ Իսրայէլի տասնը-
երկու ցեղերը դատելու։
31 Եւ Տէրը ըսաւ. Սիմոն Սիմոն՝ ահա ^ե Սատանան
32 ձեզ փնտռեց, որ ^զ ցորենի պէս խարբալէ. ^է Բայց
ես քեզի համար աղօթք ըրի՝ որ քու հաւատքդ
չպակսի. ^ը Եւ դուն երբոր դարձի գաս, քու եղբայր-
33 ներդ ալ հաստատէ։ Իսկ ինքը ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝
ես պատրաստ եմ քեզի հետ բանտը երթալու ալ,
34 մեռնելու ալ։ ^թ Եւ անիկայ ըսաւ. Պետրոս՝ քեզի
կ՚ըսեմ որ այսօր հաւը պիտի չխօսի՝ մինչև որ դուն
իրեք անգամ ուրանաս, ըսելով թէ՝ զիս չես ճանչ-
նար։
35 ^ժ Եւ ըսաւ անոնց. Երբոր ձեզ խրկեցի առանց
քսակի ու պարկի և կօշիկներու, բանի մը կարօտ
36 եղա՞ք։ Անոնք ալ ըսին. Բանի՛ մըն ալ չէ. Ետքը
ըսաւ. Բայց հիմա ան որ քսակ ունի՝ թո՛ղ զնոյն
առնէ, նոյնպէս ալ պարկը. և ան որ սուր չունի,
թո՛ղ իր հանդերձը ծախէ, ու իրեն թուր մը ծախու
37 առնէ. ^ի Քանզի կ՚ըսեմ ձեզի, որ աս գրուած բանն
ալ պէտք է որ իմ վրաս կատարուի, Եւ անօրէն-
ներու հետ սեպուեցաւ. քանզի ինչ որ ինծի համար

ա Եբր. 4. 15։
բ Մատ. 24. 47։ Ղկ. 12. 32։ 2 Կոր. 1. 7։ 2 Տիմ. 2. 12։
գ Մատ. 8. 11։ Ղկ. 14. 15։ Յայտ. 19. 9։
դ Սաղ. 49. 14։ Մատ. 19. 28։ 1 Կոր. 6. 2։ Յայտ. 3. 21։
ե 1 Պետ. 5. 8։
զ Ամով. 9. 9։
է Յօհ. 17. 9, 11, 15։
ը Սաղ. 51. 13։ Յօհ. 21. 15, 16, 17։
թ Մատ. 26. 34։ Մար. 14. 30։ Յօհ. 13. 38։
ժ Մատ. 10. 9։ Ղկ. 9. 3։ 10. 4։
ի Ես. 53. 12։ Մար. 15. 28։

Digitized by Google

38 որոշուած է, կատարուելու վրայ է։ Անոնք ալ ըսին.
Տէր՝ ահա հոս երկու թուր կայ. ան ալ ըսաւ
անոնց, Հերիք են։
39 ա Ու ելաւ իր սովորութեանը պէս բ Ձիթենեաց
լեռը գնաց. աշակերտներն ալ իր ետեւէն գացին։
40 գ Երբոր ան տեղը հասաւ, ըսաւ անոնց. Աղօ՛թք
41 ըրէք որ փորձութեան մէջ չմտնէք։ դ Եւ ինքը
անոնցմէ զատուեցաւ քարընկէցի մը չափ, ու ծնկան
42 վրայ գալով աղօթք կ'ընէր, Ու կ'ըսէր. Հա՛յր՝
թէ որ կ'ուզես, աս գաւաթը ինծմէ անցո՛ւր. ե բայց
43 չէ՛ թէ իմ կամքս՝ հապա քուկդ թող ըլլայ։ Ու
երկինքէն զ Հրեշտակ մը երեւցաւ անոր՝ և կը զօ-
րացընէր զանիկայ. է Ու սաստիկ նեղութեան մէջ
ըլլալով՝ աւելի ջերմեռանդութեամբ աղօթք կ'ընէր։
44 Եւ իր քրտինքը արիւնի մեծ կաթիլներու պէս էր,
որ գետինը կը թափուէր։
45 Եւ աղօթքէն ելլելով՝ աշակերտներուն քովը
եկաւ, ու գտաւ անոնք տրտմութենէ քնացած.
46 Եւ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ կը քնանաք. ը Ելէ՛ք
աղօ՛թք ըրէք՝ որ փորձութեան մէջ չմտնէք։
47 Ու երբոր դեռ կը խօսէր, թ ահա մէկ բազմութիւն
մը, և Յուդա ըսուածն ալ՝ տասուերկուքէն մէկը՝
անոնց առջեւէն կ'երթար, ու Յիսուսին մօտեցաւ որ
48 զանիկայ համբուրէ։ Բայց Յիսուս ըսաւ անոր.
Յո՛ւդա՝ համբուրելո՞վ կը մատնես Որդին մարդոյ։
49 Երբոր անոր բոլորտիքը եղողները տեսան ինչ որ
պիտի ըլլար, ըսին անոր. Տէ՛ր՝ թուրով զարնե՞նք։

ա Մատթ. 26. 36: Մար. 14. 32: Յովհ. 18. 1:
բ Ղուկ. 21. 37:
գ Մատթ. 6. 13: 26. 41: Մար. 14. 38: Հմր 46:
դ Մատթ. 26. 39: Մար. 14. 35:
ե Յովհ. 5. 30: 6. 38:
զ Մատթ. 4. 11:
է Յովհ. 12. 27: Եբր. 5. 7:
ը Հմր 40:
թ Մատթ. 26. 47: Մար. 14. 43: Յովհ. 18. 3:

Digitized by Google

50 [ա]Եւ անոնցմէ մէկը՝ քահանայապետին ծառային
51 զարկաւ, ու մէկդի հանեց անոր աջ ականջը։ Պա-
տասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ. Թո՛ղ տուէք
մինչև աս տեղը. և դպաւ անոր ականջին՝ ու
52 բժշկեց զանիկայ։ [բ]Եւ Յիսուս իր վրայ եկող քա-
հանայապետներուն ու տաճարին իշխաններուն ու
ծերերուն ըսաւ. Իբր թէ աւազակի՞ վրայ ելաք
53 սուրերով ու բիրերով։ Ամէն օր ձեզի հետ էի տա-
ճարին մէջ, և ինծի ձեռք չզարկիք. [գ]բայց աս է
ձեր ժամանակը՝ ու խաւարին իշխանութիւնը։
54 [դ]Եւ զանիկայ բռնելով տարին՝ ու քահանայա-
պետին տունը մտցուցին. [ե]Պետրոս ալ հեռուանց
55 անոր ետևէն կ'երթար։ [զ]Երբոր կրակ վառեցին
գաւիթին մէջ ու մէկտեղ նստան, Պետրոս ալ նստաւ
56 անոնց մէջը։ Մէկ աղախին մը տեսնելով զանիկայ՝
որ վառած կրակին քովը նստեր էր, նայեցաւ անոր
57 ու ըսաւ. Ասիկայ ալ անոր հետն էր։ Բայց Պետ-
րոս ուրացաւ զանիկայ ու ըսաւ. Կնի՛կ՝ ես անիկայ
58 չեմ ճանչնար։ [է]Եւ քիչ մը ետքը մէկ ուրիշ մը
տեսաւ զանիկայ՝ ու ըսաւ. Դուն ալ անոնցմէ ես.
59 և Պետրոս ըսաւ. Մա՛րդ՝ ես անոնցմէ չեմ։ [ը]Եւ
ժամու մը չափ անցնելէն ետև, ուրիշ մըն ալ կը
պնդէր ու կ'ըսէր. Յիրաւի ասիկայ ալ անոր հետն
60 էր, ինչու որ Գալիլեացի է։ Բայց Պետրոս ըսաւ.
Մա՛րդ՝ չեմ գիտեր ինչ կը զրուցես դուն. և քանի
որ իր խօսքը բերանն էր, իսկոյն հաւը խօսեցաւ։
61 Եւ Տէրը դարձաւ՝ ու Պետրոսին նայեցաւ. [թ]Պետրոս

ա Մատ. 26. 51։ Մար. 14. 47։ Յօհ. 18. 10։
բ Մատ. 26. 55։ Մար. 14. 48։
գ Յօհ. 12. 27։
դ Մատ. 26. 57։
ե Մատ. 26. 58։ Յօհ. 18. 15։
զ Մատ. 26. 69։ Մար. 14. 66։ Յօհ. 18. 17, 18։
է Մատ. 26. 71։ Մար. 14. 69։ Յօհ. 18. 25։
ը Մատ. 26. 73։ Մար. 14. 70։ Յօհ. 18. 26։
թ Մատ. 26. 75։ Մար. 14. 72։

Digitized by Google

ալ միտքը բերաւ Տէրոջը խօսքը՝ որ իրեն ըսեր էր,
թէ ա Դեռ հաւը չխօսած՝ իրեք անգամ պիտի ուրա-
62 նաս զիս։ Եւ Պետրոս դուրս ելլելով՝ դառնապէս
լացաւ։
63 բ Եւ այն մարդիկը որ Յիսուսը կը պահէին,
64 ծաղր կ'ընէին զանիկայ, ու կը ծեծէին. Եւ անոր
աչքերը ծածկելով՝ անոր երեսին կը զարնէին, ու
կը հարցընէին իրեն ըսելով. Մարգարէացի՛ր ո՞վ
65 է այն որ քեզի զարկաւ։ Եւ ուրիշ շատ բաներ կը
զրուցէին իրեն՝ հայհոյելով։
66 գ Եւ երբոր առտու եղաւ՝ դ ժողովուրդին ծերա-
կոյտը, քահանայապետները և դպիրները ժողվո-
ւեցան, ու տարին զանիկայ իրենց ատեանը՝ և ե ըսին.
67 Եթէ որ Քրիստոսը դուն ես, ըսէ՛ մեզի։ Ըսաւ
անոնց. Եթէ որ ձեզի ըսեմ ալ, պիտի չհաւատաք.
68 Եւ թէ որ ձեզի բան մը հարցընեմ, ինծի պատաս-
խան պիտի չտաք, ո՛չ ալ զիս պիտի արձակէք։
69 զ Ասկէ ետև Որդին մարդոյ Աստուծոյ զօրութեանը
70 աջ կողմը պիտի նստի։ Եւ ամէնքը ըսին. Ուրեմն
դուն Աստուծոյ Որդի՞ն ես. ինքն ալ ըսաւ անոնց.
71 է Դուք կ'ըսէք թէ ես եմ։ ը Եւ անոնք ըսին. Ալ
ի՞նչ պէտք է մեզի վկայութիւն, ինչու որ մենք
մեզմէ անոր բերնէն լսեցինք։

ԳԼ. ԻԳ.

1 *Քրիստոս կ'ամբաստանուի Պիղատոսին առջեւ, և Հերովդէսին կը խրկուի։ 8 Հերովդէս ծաղր կ'ընէ զանիկայ։ 12 Հե-*

ա Մատ. 26. 34, 75։ Յոհ. 13. 38։
բ Մատ. 26. 67, 68։ Մար. 14. 65։
գ Մատ. 27. 1։
դ Գործ. 4. 26։ Տես Գործ. 22. 5։
ե Մատ. 26. 63։ Մար. 14. 61։
զ Մատ. 26. 64։ Մար. 14. 62։ Եբր. 1. 3։ 8. 1։
է Մատ. 26. 64։ Մար. 14. 62։
ը Մատ. 26. 65։ Մար. 14. 63։

Digitized by Google

րովդէս և Պիղատոս բարեկամ կ'ըլլան իրարու հետ։ 18 Պի-
ղատոս կ'արձակէ Բարաբբան, և Յիսուսը ձեռք կու տայ որ
խաչուի։ 27 Քրիստոս իր վրայ լացող կնիկներուն կ'իմացընէ
Երուսաղէմի կործանումը. 34 աղօթք կ'ընէ իր թշնամիներուն
համար։ 39 Երկու չարագործ անձինք իր հետը կը խաչուին։
46 Քրիստոսի մահը, 50 և թաղումը։

1 Եւ [ա]անոնց բոլոր բազմութիւնը ոտք ելլելով՝
2 տարին զանիկայ Պիղատոսին. Ու սկսան անոր
վրայով ամբաստանութիւն ընել և ըսել. Ասիկայ
գտանք՝ [բ]որ մեր ազգը կը մոլորցընէր, [գ]ու կայսրին
հարկ տալէն կ'արգիլէր, [դ]և իրեն համար կ'ըսէր,
3 թէ ինքը Քրիստոս [ա] Թագաւոր է։ [ե]Եւ Պիղա-
տոս հարցուց անոր՝ ու ըսաւ. Հրէից Թագաւորը
դո՞ւն ես. անիկայ ալ պատասխան տուաւ անոր՝ ու
4 ըսաւ. Դուն կ'ըսես։ Ան ատենը Պիղատոս քահա-
նայապետներուն ու ժողովուրդներուն ըսաւ. [զ]Ես
աս մարդուն վրայ մէկ յանցանք մը չեմ գտներ։
5 Բայց անոնք ոտք կը կոխէին ու կ'ըսէին, Թէ Ժո-
ղովուրդը իրար կ'անցընէ, ու բոլոր Հրէաստանի
մէջ կը սորվեցընէ՝ Գալիլեայէն սկսած մինչև աս
6 տեղս։ Եւ Պիղատոս երբոր լսեց Գալիլեայի հա-
7 մար՝ հարցուց թէ աս մարդը Գալիլեացի՞ է։ Ու
երբոր իմացաւ՝ [է]թէ Հերովդէսի իշխանութեան
տակէն էր, զանիկայ Հերովդէսին խրկեց, քանզի
ան ալ ան օրերը Երուսաղէմ էր։
8 Եւ Հերովդէս երբոր Յիսուսը տեսաւ, շատ
ուրախացաւ. Վասն զի ինքը շատոնցմէ կը փա-
փաքէր անիկայ տեսնելու. [ը]Ինչու որ անոր վրայով
շատ բաներ լսած էր, և կը յուսար որ անկէ եղած

ա Մատ. 27. 2։ Մար. 15. 1։ Յով. 18. 28։
բ Գոր. 17. 7։
գ Տես Մատ. 17. 26։ 22. 21։ Մար. 12. 17։
դ Յով. 19. 12։
ե Մատ. 27. 11։ 1 Տիմ. 6. 13։
զ 1 Պետ. 2. 22։
է Գլ. 3. 1։
ը Գլ. 9. 9։
թ Մատ. 14. 1։ Մար. 6. 14։

Digitized by Google

9 նշան մը տեսնէ ։ Եւ շատ խօսքերով հարցափորձ
կ'ընէր անոր · բայց անիկայ բնաւ իրեն պատասխան
10 մը չտուաւ ։ [ա] Քահանայապետները ու դպիրները
ալ կեցեր էին, և սաստիկ ամբաստանութիւն կ'ը-
11 նէին անոր վրայ ։ [բ] Իսկ Հերովդէս անարգեց զա-
նիկայ իր զօրականներուն հետ, ու ծաղր ընելէն
ետև՝ փառաւոր հանդերձներ հագցուց անոր, և
12 նորէն Պիղատոսին խրկեց ։ [գ] Եւ ան օրը Պիղատոս
և Հերովդէս իրարու հետ բարեկամ եղան · որով-
հետև առաջ իրենց մէջը թշնամութիւն կար ։
13 [դ] Եւ Պիղատոս՝ քահանայապետները ու իշխան-
14 ները և ժողովուրդը մէկտեղ կանչեց, Եւ ըսաւ
անոնց · [ե] Այս մարդը առջևս բերիք՝ ժողովուրդը
մոլորցընողի մը պէս · [զ] Եւ ահա ես ձեր առջևը քննու-
թիւն ընելով՝ ատոր համար ձեր ըրած ամբաս-
տանութիւններէն՝ յանցանք մը չգտայ ատ մար-
15 դուն վրայ · Ո՛չ ալ Հերովդէս, ինչու որ ձեզ անոր
խրկեցի · և ահա անիկայ մահու արժանի գործ մը
16 ըրած չէ · Ուրեմն պատիժ մը տամ ատոր՝ ու
17 արձակեմ · ([է] Իսկ տօնին ատենը պէտք էր որ մէկը
18 արձակէ անոնց ·) [ը] Եւ բոլոր բազմութիւնը մէկտեղ
աղաղակեցին ըսելով · Վերցուր ատիկայ՝ ու Բա-
19 րաբբան արձակէ մեզի · (Որ անիկայ քաղաքին մէջ
եղած խռովութեան մը և մարդասպանութեան
20 համար բանտը դրուած էր ։) Եւ Պիղատոս՝ Յիսուսը
21 արձակել ուզելով, նորէն խօսեցաւ անոնց ։ Բայց
անոնք նորէն կ'աղաղակէին ու կ'ըսէին · Խաչը հանէ
22 ատիկայ՝ խաչը հանէ ։ Եւ ինքը երրորդ անգամ
ըսաւ անոնց · Բայց ի՞նչ չար գործ է ըրած ատիկայ ·

ա Եսա. 53. 3 ։
բ Գործ. 4. 27 ։
գ Մատ. 27. 23 ։ Մար. 15. 14 ։ Յով. 18. 38 ։ 19. 4 ։
դ Հմբ 1, 2 ։
ե Հմբ 4 ։
զ Մատ. 27. 26 ։ Յով. 19. 1 ։
է Մատ. 27. 15 ։ Մար. 15. 6 ։ Յով. 18. 39 ։
ը Գործ. 3. 14 ։

Digitized by Google

եմ ատոր վրայ մահու արժանի յանցանք մը չգտայ․
23 ուրեմն պատիժ մը տամ ատոր՝ ու արձակեմ։ Իսկ
անոնք մեծաձայն աղաղակներով ուժ կը կոխէին,
ու կ'ուզէին որ անիկայ խաչուի․ և անոնց ու քահա-
24 նայապետներուն ձայները զօրաւոր եղան։ [ա] Ու
Պիղատոս վճռեց որ անոնց խնդիրքը 'ի գործ դրուի։
25 Եւ անոնց ուզած մարդը՝ որ խռովութեան և մար-
դասպանութեան համար բանտը դրուած էր, արձա-
կեց անոնց․ և Յիսուսը իրենց կամացը յանձնեց։
26 [բ] Ու երբոր զանիկայ կը տանէին, Սիմոն Կիւ-
րենացի ըսուած մէկը բռնեցին՝ որ արտէն կու գար,
և խաչը անոր վրայ դրին՝ որ Յիսուսի ետևէն բերէ։
27 Ու անոր ետևէն կ'երթար մեծ բազմութիւն ժողովր-
դոց, նաև կանանց, որոնք կ'ողբային ու կու լային
28 անոր համար։ Եւ Յիսուս դարձաւ անոնց՝ ու ըսաւ․
Ո'վ Երուսաղեմի աղջիկներ՝ իմ վրաս մի լաք, հապա
ձեր անձերուն վրայ ու ձեր զաւակներուն վրայ լա-
29 ցէք։ [գ] Ինչու որ ահա օրեր կու գան՝ որոնց մէջ
պիտի ըսեն․ Երանի ամուլներուն, և ան որովայն-
ներուն՝ որ չծնան, և ծիծերուն՝ որ կաթ չտուին։
30 [դ] Ան ատենը պիտի սկսին ըսել լեռներուն, Մ՛եր
վրայ ինկէք, ու բլուրներուն, Մ՛եզ ծածկեցէք։
31 [ե] Վասն զի թէ որ դալար փայտին ասանկ կ'ընեն,
հապա չորին ինչ պիտի ըլլայ։
32 [զ] Ուրիշ երկու չարագործներ ալ բերուեցան
33 անոր հետը սպաննուելու։ [է] Երբոր Գագաթ ըսուա-
ծ տեղը գացին, հոն խաչը հանեցին զանիկայ, և

ա Մատ. 27. 26։ Մար. 15. 15։ Յով. 19. 16։
բ Մատ. 27. 32։ Մար. 15. 21։ Տես Յով. 19. 17։
գ Մատ. 24. 19։ Գղ. 21. 23։
դ Ես. 2. 19։ Ովս. 10. 8։ Յայտ. 6. 16։ 9. 6։
ե Առակ. 11. 31։ Երեմ. 25. 29։ Եզեկ. 20. 47։ 21. 3, 4։ 1 Պետ. 4. 17։
զ Ես. 53. 12։ Մատ. 27. 38։
է Մատ. 27. 33։ Մար. 15. 22։ Յով. 19. 17, 18։

Digitized by Google

ան չարագործներն ալ մէկը աջ կողմէն՝ ու մէկալը
34 ձախ կողմէն խաչեցին։ Եւ ըսաւ Յիսուս. Հայր՝
ա թողութիւն տուր անոնց, բ ինչու որ չեն գիտեր
ինչ կ'ընեն։ գ Անոր հանդերձները բաժնելու
35 առեննին վիճակ ձգեցին։ դ Եւ ժողովուրդը կայներ
կը նայէր. ե իշխաններն ալ անոնց հետ կը նախա-
տէին զանիկայ՝ ու կ'ըսէին. Ուրիշները ազատեց,
թող ինքզինքն ալ ազատէ՝ թէ որ անիկայ է Քրիս-
36 տոս՝ Աստուծոյ ընտրեալը։ Ծաղր կ'ընէին անիկայ
զինուորներն ալ, առջեւը կու գային՝ քացախ կը
37 մատուցանէին անոր, Ու կ'ըսէին. Թէ որ դուն ես
38 Հրէից Թագաւորը, քու անձդ ազատէ՛։ զ Եւ գիր
մը գրուած էր անոր վրայ՝ Յունարէն ու Լատիններէն
և Եբրայեցերէն գիրերով, Թէ Ասիկայ է Հրէից
Թագաւորը։
39 է Եւ ան կախուած չարագործներէն մէկը հայ-
հոյութիւն կ'ընէր անոր՝ ու կ'ըսէր. Թէ որ դուն
40 Քրիստոսն ես, ազատէ՛ քու անձդ ու մեզ ալ։ Իսկ
միւսը պատասխան տուաւ, և զանիկայ յանդիմանե-
լով ըսաւ. Դուն Աստուծմէ չե՞ս վախնար, որով-
41 հետև նոյն դատապարտութեան մէջն ես։ Ու մենք
իրաւունքով, քանզի ա՛հ մեր ըրածներուն արժա-
նաւոր հատուցումը կ'առնենք. բայց ասիկայ մէկ
42 գէշ բան մը չըրաւ։ Եւ ըսաւ Յիսուսին. Տէ՛ր՝
յիշէ՛ զիս, երբոր քու Թագաւորութեամբդ գաս։
43 Յիսուս ալ ըսաւ անոր. Ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի.
Դուն այսօր իմ հետս դրախտին մէջը պիտի ըլլաս։

ա Մատ. 5. 44։ Գործ. 7. 59։ 1 Կոր. 4. 12։
բ Գործ. 3. 17։
գ Մատ. 27. 35։ Մար. 15. 24։ Յոհ. 19. 23։
դ Սաղ. 22. 17։ Զաք. 12. 10։
ե Մատ. 27. 39։ Մար. 15. 29։
զ Մատ. 27. 37։ Մար. 15. 26։ Յոհ. 19. 19։
է Մատ. 27. 44։ Մար. 15. 32։

Digitized by Google

44 [ա]Եւ ժամը վեցին ատեններն էր, ու բոլոր երկրին
վրայ խաւար եղաւ մինչև իններորդ ժամը. և արևը
45 խաւարեցաւ, [բ]Ու տաճարին վարագոյրը մէջտեղէն
46 պատռեցաւ. Եւ Յիսուս մեծ ձայնով աղաղակեց՝
ու ըսաւ. [գ]Հա՛յր՝ քու ձեռքդ կ'աւանդեմ իմ հոգիս.
[դ]Ու երբոր աս ըսաւ, հոգի տուաւ:
47 [ե]Եւ հարիւրապետը եղած բանը տեսնելով՝ Աս-
տուծոյ փառք տուաւ ու ըսաւ. Իրաւցընէ աս
48 մարդը արդար էր: Եւ աս տեսարանը դիտելու
համար ժողվուած բոլոր բազմութիւնները, եղած
բաները տեսնելով՝ կուրծքերնին կը զարնէին ու
49 ետ կը դառնային: [զ]Ամէն իր ճանչւորներն ալ
հեռուն կայներ էին, նոյնպէս ալ ան կնիկները՝ որ
իր ետևէն եկեր էին Գալիլեայէն, ու կը տեսնէին
աս բաները:
50 [է]Եւ ահա՛ մէկ մարդ մը Յովսէփ անունով, որ
51 խորհրդական էր՝ բարի ու արդար մարդ մը, (Ասի-
կայ անոնց խորհուրդին ու գործքին հաւանութիւն
տուած չէր,) Հրէաներուն Արիմաթիա քաղաքէն,
[ը]Որ ինքն ալ Աստուծոյ թագաւորութեանը կը
52 սպասէր. Ասիկայ Պիղատոսին գնաց, ու Յիսուսին
53 մարմինը խնդրեց: [թ]Եւ զանիկայ խաչէն իջեցընելով՝
կտաւով փաթթեց, ու քարէ փորուած գերեզմանի
մը մէջ դրաւ, որ հոն բնաւ մէկը դրուած չէր:
54 Եւ ան օրը [ժ]ուրբաթ էր, ու շաբաթը պիտի
*սկսէր:

[ա] Մատ. 27. 45: Մար. 15. 33:
[բ] Մատ. 27. 51: Մար. 15. 38:
[գ] Սաղ. 31. 5: 1 Պետ. 2. 23:
[դ] Մատ. 27. 50: Մար. 15. 37: Յով. 19. 30:
[ե] Մատ. 27. 54: Մար. 15. 39:
[զ] Սաղ. 38. 11: Մատ. 27. 55: Մար. 15. 40: Տես Յով. 19. 25:
[է] Մատ. 27. 57: Մար. 15. 42: Յով. 19 38:
[ը] Մար. 15. 43: Ղկ. 2. 25, 38:
[թ] Մատ. 27. 59: Մար. 15. 46:
[ժ] Մատ. 27. 62:
* Յուն. լուսնար:

Digitized by Google

55 Եւ անոր ետեւէն գացին ան կնիկները՝ [ա]որ իրեն
հետ Գալիլեայէն եկած էին, ու [բ]տեսան գերեզմանը՝
56 և թէ ինչպէս անոր մարմինը հոն դրուեցաւ։ Եւ
դառնալով՝ [գ]խունկեր ու եղեր պատրաստեցին, և
շաբաթ օրը հանգստացան [դ]պատուիրանքին համե-
մատ։

ԳԼ. ԻԴ.

1 Երկու հրեշտակներ Քրիստոսի յարութիւնը կ'աւետեն գերեզմանը եկող կանանց։ 9 Անոնք ալ աս լուրը ուրիշներուն կը պատմեն։ 13 Քրիստոս կ'երեւնայ Էմմաուս գացող երկու աշակերտներուն. 36 ետքը առաքեալներուն, և անոնց անհաւատութիւնը կը յանդիմանէ. 47 պատուէր մը կու տայ անոնց. 49 Հոգւոյն Սրբոյ գալստեան խոստմունքը կ'ընէ, 51 և կը համբառնայ երկինքը։

1 [ե]Ու մէկշաբթի օրը առտուանց շատ կանուխ
գերեզմանը եկան, [զ]ու բերին ան խունկերը
որ պատրաստեր էին. և ուրիշ ոմանք ալ անոնց
2 հետ։ [է]Ու քարը գերեզմանէն մէկդի գլորցուած
3 գտան. [ը]Եւ ներս մտնելով՝ Տէր Յիսուսին մարմինը
4 հոն չգտան։ Ու եղաւ որ երբ անոնք աս բանիս
համար տարակուսանաց մէջ էին, [թ]ահա երկու
մարդիկ լուսափայլ հանդերձներով հասան անոնց։
5 Ու երբոր վախով լեցուած՝ երեսնին դէպ 'ի գետինը
ծռեցին, անոնք ըսին անոնց. Ինչո՞ւ համար
6 ողջը մեռելներուն հետ կը փնտռէք. Հոս չէ ան,
հապա յարութիւն առաւ. [ժ]Միտքերնիդ բերէք
ինչո՛ր խօսեցաւ ձեզի՝ երբոր դեռ Գալիլեայի մէջ
7 էր, Ըսելով, թէ Որդին մարդոյ պէտք է որ
մեղաւոր մարդոց ձեռքը մատնուի, ու խաչը ելլէ,

ա Ղկ. 8. 2։
բ Մար. 15. 47։
գ Մար. 16. 1։
դ Ել. 20. 10։
ե Մատ. 28. 1։ Մար. 16. 1։ Յով. 20. 1։
զ Ղկ. 23. 56։
է Մատ. 28. 2։ Մար. 16. 4։
ը Հմր 23։ Մար. 16. 5։
թ Յով. 20. 12։ Գոր. 1. 10։
ժ Մատ. 16. 21։ 17. 23։ Մար. 8. 31։ 9. 30։ Ղկ. 9. 22։

Digitized by Google

8 ու երրորդ օրը յարութիւն առնէ ․ [ա] Եւ միտքերնին
9 բերին անոր խօսքերը ։ [բ] Ու գերեզմանէն դառնալով
աս ամէն բաները պատմեցին տասնումէկին , ու բոլոր
10 ուրիշներուն ։ Եւ էին Մարիամ Մագդաղենացին ,
[գ] ու Յովհաննան , և Յակոբոսին մայրը Մարիամը ,
ու անոնց հետ ուրիշներ ալ , որ աս բաները առա‑
11 քեալներուն պատմեցին ։ [դ] Եւ անոնց առջևը ա‑
փեղցփեղ խօսքեր երևցաւ անոնց զրուցածը , ու
12 չէին հաւատար անոնց ։ [ե] Բայց Պետրոս ելաւ վազեց
դէպ 'ի գերեզմանը , ու ծռելով նայեցաւ , և տեսաւ
որ միայն կտաւները կը կենային ․ ու գնաց՝ իր
մտքին մէջ զարմանալով ան եղածին վրայ ։
13 [զ] Եւ ահա՛ անոնցմէ երկուքը նոյն օրը մէկ գեղ
մը կ'երթային , որ Երուսաղեմէն վաթսուն աս‑
պարէզ հեռու էր , և անոր անունը Էմմաուս էր ։
14 Եւ անոնք կը խօսէին իրարու հետ աս բոլոր եղած
15 անցքերուն վրայով ։ Ու եղաւ որ երբ անոնք կը
խօսակցէին ու խորհրդածութիւն կ'ընէին , [է] Յի‑
սուս ինքն ալ մօտենալով՝ հետերնին կ'երթար ։
16 [ը] Բայց անոնց աչքերը բռնուած էին , որ զինքը
17 չճանչնան ։ Եւ ըսաւ անոնց ․ Ի՞նչ է աս խօսքերը ,
որ քալելով իրարու հետ կը խօսակցիք , ու տրտու‑
18 մած ալ էք ։ Պատասխան տուաւ անոնցմէ մէկը՝
[թ] որուն անունը Կղէովպաս էր , ու ըսաւ անոր ․
Դո՞ւն միայն Երուսաղեմի մէջ կը կենաս , որ չես
19 գիտեր թէ ինչեր եղաւ հոն աս օրերս ։ Եւ ինքը
ըսաւ անոնց , Ի՞նչ ․ անոնք ալ ըսին իրեն , Նա‑
զովրեցի Յիսուսին համար , [ժ] ան որ Աստուծոյ և

ա Յոհ. 2. 22 ։
բ Մատ. 28. 8 ։ Մար. 16. 10 ։
գ Ղկ. 8. 3 ։
դ Մար. 16. 11 ։ Հմր 25 ։
ե Յոհ. 20. 3, 6 ։
զ Մար. 16. 12 ։
է Մատ. 18. 20 ։ Հմր 36 ։
ը Յոհ. 20. 14 ։ 21. 4 ։
թ Յոհ. 19. 25 ։
ժ Մատ. 21. 11 ։ Ղկ. 7. 16 ։ Յոհ. 3. 2 ։ 4. 19 ։ 6. 14 ։ Գոր. 2. 22 ։

Digitized by Google

բոլոր ժողովուրդին առջևը [ա]գործքով ու խօսքով
20 զօրաւոր մարգարէ մը եղաւ. [բ]Ի՛նչպէս քահանա-
յապետները ու մեր իշխանները մահուան դատաս-
21 տանի մատնեցին անիկայ, և խաչը հանեցին: Իսկ
մենք կը յուսայինք՝ [գ]Թէ անիկայ էր որ Իսրայէլը
պիտի ազատէր. և աս ամէնուն վրայ աս երրորդ
22 օրն է՝ որ աս բաները եղաւ: [դ]Նաև մեր մէջէն մէկ
քանի կնիկներ ալ մեզ զարմացուցին, որոնք առտո-
23 ւանց կանուխ գերեզմանը գացին, Ու անոր մարմինը
չգտնելով՝ եկան ու ըսին, Թէ հրեշտակներու
տեսիլք ալ տեսան, որոնք ըսեր են թէ անիկայ ողջ
24 է: [ե]Ու մերիններէն մէկ քանիներն ալ գերեզմանը
գացին, ու անանկ գտան, ինչպէս որ ան կնիկները
25 զրուցեցին, միայն թէ զինքը չտեսան: Ան ալ ըսաւ
անոնց. Ո՛վ անմիտներ ու թուլասիրտներ հաւա-
տալու ան բոլոր բաներուն՝ որ մարգարէները
26 խօսեցան: [զ]Չէ՞ որ աս բաներով պէտք էր Քրիս-
27 տոսի չարչարուիլ, և իր փառքը մտնել: [է]Ու սկսելով
[ը]Մովսէսէն և [թ]բոլոր մարգարէներէն՝ կը մեկնէր
անոնց, ինչ որ իրեն համար բոլոր գիրքերուն մէջ
28 գրուած էր: Երբոր մօտեցան ան գեղին՝ ուր որ
կ'երթային, [ժ]ինքն ալ կը ցուցընէր որպէս թէ
29 աւելի հեռու տեղ մը պիտի երթար: [ի]Բայց ստի-
պեցին զինքը՝ ու ըսին. Մեր քովը կեցիր, ինչու որ

ա Գոր. 7. 22:
բ Ղկ. 23. 1: Գոր. 13. 27, 28.
գ Ղկ. 1. 68: 2. 38: Գոր. 1. 6:
դ Մատ. 28. 8: Մար. 16. 10: Հմր 9, 10: Յօհ. 20. 18:
ե Հմր 12:
զ Հմր 46: Գոր. 17. 3: 1 Պետ. 1. 11.
է Հմր 45:
ը Ծն. 3. 15: 22. 18: 26. 4: 49. 10: Թու. 21. 9: 2 Օր. 18. 15:
թ Սաղ. 16. 9, 10: 22: 132. 11: Եսա. 7. 14: 9. 6: 40. 10, 11: 50. 6: 53: Երեմ. 23. 5: 33. 14, 15: Եզեկ. 34. 23: 37. 25: Դան. 9. 24: Միք. 7. 20: Մաղ. 3. 1: 4. 2: Տես Յօհ. 1. 45:
ժ Տես Ծն. 32. 26: 42. 7: Մար. 6. 48:
ի Ծն. 19. 3: Գոր. 16. 15:

Digitized by Google

իրիկունը մօտ է, և օրը իջած է։ Եւ մտաւ անոնց
30 հետ կենալու։ Ու եղաւ որ երբ ինքը անոնց հետ
սեղան նստաւ, [ա] Հացը առաւ՝ օրհնեց, ու կտրելով՝
31 տուաւ անոնց։ Ան ատենը անոնց աչքերը բա-
ցուեցաւ, ու զինքը ճանչցան. և ինքը անոնցմէ
32 աներևոյթ եղաւ։ Ու իրարու կ'ըսէին. Չէ՞ որ
սիրտերնիս մեր ներսի դին կը բորբոքէր, երբոր
ինքը մեր հետը կը խօսէր ճամբուն մէջ, և գիրքերը
կը մեկնէր մեզի։
33 Ու ելան նոյն ժամուն Երուսաղէմ դարձան, ու
մէկտեղ ժողվուած գտան տասնումէկը ու անոնց
34 հետ եղողները, Որոնք կ'ըսէին, Թէ Իրաւցընէ
Տէրը յարութիւն առաւ, [բ] ու Սիմոնին երևցաւ։
35 Եւ իրենք պատմեցին ինչ որ ճամբուն վրայ եղաւ,
և թէ ինտո՛ր ինքզինքը իրենց ճանչցուց՝ հացը կտրած
ատենը։
36 [գ] Եւ քանի որ աս բաները կը խօսէին, Յիսուս
ինքը կայնեցաւ անոնց մէջտեղը՝ ու ըսաւ անոնց.
37 Խաղաղութիւն ձեզի։ Բայց անոնք զարհուրելով
կը վախնային, ու կը կարծէին թէ [դ] ոգի մը կը
38 տեսնեն։ Եւ ըսաւ անոնց. Ինչո՞ւ խռոված էք, և
ինչո՞ւ սիրտերնուդ մէջը խորհուրդներ կ'ելլեն։
39 Տեսէք ձեռքերս ու ոտքերս, որ ես ինքս եմ.
[ե] շօշափեցէք զիս՝ ու տեսէք. վասն զի ոգին՝ մարմին
և ոսկորներ չունենար, ինտոր որ զիս կը տեսնէք
40 որ ունիմ։ Եւ աս ըսելով՝ ձեռքերը ու ոտքերը
41 ցուցուց անոնց։ Ու երբոր տակաւին [զ] ուրա-
խութենէն չէին հաւատար՝ և զարմանքի մէջ էին,
42 ըսաւ անոնց. [է] Ուտելիք մը ունիք հոս։ Անոնք ալ

ա Մատ. 14. 19։
բ 1 Կոր. 15. 5։
գ Մար. 16. 14։ Յով. 20. 19։ 1 Կոր. 15. 5։
դ Մար. 6. 49։
ե Յով. 20. 20, 27։
զ Ծն. 45. 26։
է Յով. 21. 5։

Digitized by Google

կտոր մը խորոված ձուկ՝ ու մեղրախորիսխ տուին
43 իրեն ։ աԵւ առաւ կերաւ անոնց առջևը ։ (44) Եւ
ըսաւ անոնց. բԱ՛սոնք են այն խօսքերը որ ձեզի
խօսեցայ՝ երբոր դեռ ձեր հետ էի, թէ Պէտք է
որ կատարուի այն ամէնը՝ որ Մովսէսի օրէնքին
մէջ՝ ու մարգարէներուն մէջ՝ և սաղմոսներուն մէջ
45 ինծի համար գրուած են ։ գԱ՛ն ատենը անոնց միտքը
46 բացաւ՝ որ գիրքերը հասկընան. Եւ ըսաւ անոնց
թէ Ա՛սանկ գրուած է, և դասանկ պէտք էր եՔրիս-
տոսին չարչարուիլ, ու երրորդ օրը մեռելներէն
47 յարութիւն առնել. Եւ անոր անունովը զապաշ-
խարութիւն ու մեղաց թողութիւն քարոզուիլ
48 Բոլոր ազգերու մէջ՝ Երուսաղեմէն սկսած ։ էՈւ
49 դուք էք աս բաներուս վկաները ։ ըԵւ ահա ես իմ
Հօրս խոստումները ձեր վրայ կը ղրկեմ. բայց դուք
Երուսաղէմ քաղաքին մէջը նստեցէք, մինչև որ
վերէն զօրութիւն առնէք վրանիդ ։
50 թԵւ զանոնք մինչև Բեթանիա հանեց, ու իր
51 ձեռքերը վեր վերցընելով՝ օրհնեց անոնք ։ ժԵւ
եղաւ որ երբ անոնք կ'օրհնէր, զատուեցաւ անոնցմէ,
52 ու վեր կ'ելլէր երկինքը ։ իԱ՛նոնք ալ երկրպագու-
թիւն ընելով անոր, մեծ ուրախութեամբ Երուսաղէմ
53 դարձան. լԵւ ամէն ատեն տաճարին մէջն էին,
ու կը գովաբանէին և կ'օրհնէին զԱ՛ստուած ։

ա Գոր. 10. 41 ։
բ Մատ. 16. 21 ։ 17. 21 ։ 20. 18 ։ Մար. 8. 31 ։ Ղկ. 9. 22 ։ 18. 31 ։ Հմր 6 ։
գ Գոր. 16. 14 ։
դ Հմր 26 ։ Սաղ. 22 ։ Ես. 50. 6 ։ 53. 2, ևն ։ Գոր. 17. 3 ։
ե Դան. 9. 24 ։ Գոր. 13. 38, 46 ։ 1 Յոհ. 2. 12 ։
զ Ծն. 12. 3 ։ Սաղ. 22. 27 ։ Ես. 49. 6, 22 ։ Երեմ. 31. 34 ։ Ովս. 2. 23 ։ Միք. 4. 2 ։ Մաղ. 1. 11 ։
է Յոհ. 15. 27 ։ Գոր. 1. 8, 22 ։ 2. 32 ։ 3. 15 ։
ը Ես. 44. 3 ։ Յովել. 2. 28 ։ Յոհ. 14. 16, 26 ։ 15. 26 ։ 16. 7 ։ Գոր. 1. 4 ։ 2. 1, ևն ։
թ Գոր. 1. 12 ։
ժ 4 Թագ. 2. 11 ։ Մար. 16. 19 ։ Յոհ. 20. 17 ։ Գոր. 1. 9 ։ Եփես. 4. 8 ։
ի Մատ. 28. 9, 17 ։
լ Գոր. 2. 46 ։ 5. 42 ։

Digitized by Google

ԱՒԵՏԱՐԱՆ ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Յիսուս Քրիստոսի Աստուածութիւնը, մարդկութիւնը և պաշտօնը: 15 Յովհաննէսին վկայութիւնը Քրիստոսի համար: 39 Քրիստոս իրեն կը կանչէ Անդրէասը, Պետրոսը, ևն:

1 [ա]Սկիզբէն էր Բանը, ու Բանը [բ]Աստուծոյ քովն
2 էր, [գ]և Բանը Աստուած էր: [դ]Անիկայ սկիզ-
3 բէն Աստուծոյ քովն էր: [ե]Ամէն բան անով եղաւ,
4 և առանց անոր բան մը չեղաւ՝ ինչ որ եղաւ: [զ]Կեան-
5 քը անով էր, [է]ու կեանքը մարդոց լոյսն էր. [ը]Եւ
լոյսը խաւարի մէջ կը լուսաւորէր. ու խաւարը
անիկայ չհասկցաւ:
6 [թ]Աստուծմէ խրկուած մարդ մը կար, որուն
7 անունը Յովհաննէս էր: [ժ]Անիկայ վկայութեան
եկաւ՝ որ Լոյսին համար վկայէ, որ ամէնքը անոր
8 միջոցովը հաւատան: Ինքը չէր ան Լոյսը, հապա
եկաւ որ Լոյսին համար վկայութիւն տայ:
9 [ի]Ճշմարիտ Լոյսը ան էր, որ աշխարհ *եկող
10 բոլոր մարդիկը կը լուսաւորէ: Ինքը աշխարհին
մէջն էր, [լ]և աշխարհս անով եղաւ, ու աշխարհս
11 անիկայ չճանչցաւ: [խ]Իրեններուն եկաւ, և իրեն-

ա Առակ. 8. 22, 23, ևն: Կող. 1. 17: 1 Յոհ. 1. 1: Յայտ. 1. 2: 19. 13:
բ Առակ. 8. 30: Գլ. 17. 5: 1 Յոհ. 1. 2:
գ Փիլ. 2. 6: 1 Յոհ. 5. 7:
դ Ծն. 1. 1:
ե Սաղ. 33. 6: Հմր 10: Եփես. 3. 9: Կող. 1. 16: Եբր. 1. 2: Յայտ. 4. 11:
զ Գլ. 5. 26: 1 Յոհ. 5. 11:
է Գլ. 8. 12: 9. 5: 12. 35, 46:
ը Գլ. 3. 19:
թ Մաղ. 3. 1: Մատ. 3. 1: Ղու. 3. 2: Հմր 33:
ժ Գոր. 19. 4:
ի Հմր 4: Եսա. 49. 6: 1 Յոհ. 2. 8:
* Կամ գալով՝
լ Հմր 3: Եբր. 1. 2: 11. 3:
խ Ղու. 19. 14: Գոր. 3. 26: 13. 46:

Digitized by Google

12 ները զինքը չընդունեցին։ ա Բայց որոնք որ զինքը
ընդունեցին, անոնց իշխանութիւն տուաւ Աստուծոյ
որդիներ ըլլալու, որոնք կը հաւատան իր անուանը․
13 բ Անոնք ոչ արիւնէ և ոչ մարմինի կամքէ՝ ոչ ալ
14 մարդու կամքէ, հապա Աստուծմէ ծնան։ գ Եւ
Բանը դ մարմին եղաւ, ու մեր մէջը բնակեցաւ։
(ե Եւ անոր փառքը տեսանք, Հօրմէն միածնի փառքին
պէս,) զ Շնորհքով ու ճշմարտութեամբ լեցուն։
15 է Յովհաննէս վկայեց անոր համար, և աղաղակեց
ըսելով․ Ասիկայ է՝ որուն համար կը զրուցէի․
ը Ան որ իմ ետևէս կու գայ, ինծմէ առաջ եղաւ․
16 թ ինչու որ ինծմէ առաջ էր։ ժ Եւ անոր լեցունու-
թենէն մենք ամէնքս շնորհք առինք՝ շնորհքի տեղ։
17 Ինչու որ ի օրէնքը Մովսէսին ձեռքովը տրուեցաւ,
Բայց լ Շնորհքը խ ու ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիս-
18 տոսի ձեռքովը եղան։ ծ Մէկը երբէք զԱստուած
տեսած չէ, կ Բայց միածին Որդին՝ որ Հօրը ծոցն
է, անիկայ պատմեց։
19 հ Ու Յովհաննէսին վկայութիւնը աս է, երբոր
Հրեաները Երուսաղեմէն քահանաներ ու Ղևտա-
ցիներ խրկեցին որ հարցընեն անոր, թէ Դուն ո՞վ

ա Եա. 56. 5։ Հռով. 8. 15։ Գաղ. 3. 26։ 2 Պետ. 1. 4։ 1 Յօհ. 3. 1։
բ Յվ. 3. 5։ Յակ. 1. 18։ 1 Պետ. 1. 23։
գ Մատ. 1. 16, 20։ Ղու. 1. 31, 35։ 2. 7։ 1 Տիմ. 3. 16։
դ Հռով. 1. 3։ Գաղ. 4. 4։ Եբր. 2. 11, 14, 16, 17։
ե Եա. 40. 5։ Մատ. 17. 2։ Յվ. 2. 11։ 11. 40։ 2 Պետ. 1. 17։
զ Կող. 1. 19։ 2. 3, 9։
է Հմր 32։ Յվ. 3. 32։ 5. 33։
ը Մատ. 3. 11։ Մար. 1. 7։ Ղու. 3. 16։ Հմր 27, 30։ Յվ. 3. 31։

թ Յվ. 8. 58։ Կող. 1. 17։
ժ Յվ. 3. 34։ Եփես. 1. 6, 7, 8։ Կող. 1. 19։ 2. 9, 10։
ի Ել. 20. 1, ևն։ 2 Օր. 4. 44։ 5. 1։ 33. 4։
լ Հռով. 3. 24։ 5. 21։ 6. 14։
խ Յվ. 8. 32։ 14. 6։
ծ Ել. 33. 20։ 2 Օր. 4. 12։ Մատ. 11. 27։ Ղու. 10. 22։ Յվ. 6. 46։ 1 Տիմ. 1. 17։ 6. 16։ 1 Յօհ. 4. 12, 20։
կ Հմր 14։ Յվ. 3. 16, 18։ 1 Յօհ. 4. 9։
հ Յվ. 5. 33։

Digitized by Google

20 ես: ^ա Եւ անիկայ խոստովանեցաւ ու չուրացաւ.
21 խոստովանեցաւ՝ թէ Ես Քրիստոսը չեմ: Ու
հարցուցին անոր. Հապա ի՞նչ, ^բ Եղիա՞ն ես. և
ըսաւ, Չեմ. ^գ Ո՞ն մարգարէ՞ն ես. պատասխան
22 տուաւ՝ թէ Չէ: Ան ատենը ըսին անոր. Դուն
ո՞վ ես. ըսէ՛ մեզի, որ պատասխան տանինք մեզ
խրկողներուն. դուն ի՞նչ կ'ըսես քեզի համար:
23 ^դ Ըսաւ. Ես անոր ձայնն եմ՝ որ անապատին մէջ
կը կանչէ: Շիտկեցէք Տէրոջը ճամբան. ^ե ինտոր
24 որ Եսայի մարգարէն ըսաւ: Եւ ան խրկուածները
25 փարիսեցիներէն էին. Ու հարցուցին իրեն ըսելով.
Հապա ինչո՞ւ մկրտութիւն կ'ընես, թէ որ դուն
Քրիստոսը չես, ու ո՛չ Եղիան, և ո՛չ մարգարէն:
26 Պատասխան տուաւ անոնց Յովհաննէս՝ ու ըսաւ.
^զ Ես ջրով կը մկրտեմ. ^է բայց ձեր մէջը մէկը կայ՝
27 որ դուք ան չէք ճանչնար. ^ը Անիկայ է իմ ետեւէս
եկողը՝ որ ինծմէ առաջ եղաւ, որ ես արժանի չեմ
28 անոր կօշիկին կապը քակելու: Աս բաները ^թ Բեթ-
թաբարայի մէջ եղաւ Յորդանանու ան դիի կողմը,
ուր որ Յովհաննէսը կը կենար՝ ու կը մկրտէր:
29 Հետեւեալ օրը Յովհաննէս տեսաւ Յիսուսը որ
իրեն կու գար, և ըսաւ. Ահա՛ Աստուծոյ ^ժ Գառը՝
30 ^ի որ աշխարհի մեղքը կը վերցընէ: ^լ Ասիկայ է՝
որուն համար ես կը զրուցէի. Իմ ետեւէս մարդ մը
կու գայ՝ որ ինծմէ առաջ եղաւ, ինչու որ ինծմէ

ա Ղուկ. 3. 15: Գլ. 3. 28: Գոր. 13. 25:
բ Մաղ. 4. 5: Մատ. 17. 10:
գ 2 Օր. 18. 15, 18:
դ Մատ. 3. 3: Մար. 1. 3: Ղուկ. 3. 4: Գլ. 3. 28:
ե Եսա. 40. 3:
զ Մատ. 3. 11:
է Մաղ. 3. 1:
ը Հմր 15, 30: Գոր. 19. 4:
թ Դատ. 7. 24: Գլ. 10. 40:
ժ Ել. 12. 3: Եսա. 53. 7: Հմր 36: Գոր. 8. 32: 1 Պետ. 1. 19: Յայտ. 5. 6, [illegible]:
ի Եսա. 53. 11: 1 Կոր. 15. 3: Գաղ. 1. 4: Եբր. 1. 3: 2. 17: 9. 28: 1 Պետ. 2. 24: 3. 18: 1 Յոհ. 2. 2: 3. 5: 4. 10: Յայտ. 1. 5:
լ Հմր 15, 27:

Digitized by Google

31 տալու էր։ Ու ես զանիկայ չէի ճանչնար, բայց
ᵃանոր համար ես եկայ ջրով մկրտելու, որ անիկայ
32 Իսրայէլին յայտնուի։ ᵇԵւ Յովհաննէս վկայու-
թիւն տուաւ ըսելով, Թէ Կը տեսնէի Հոգին՝ որ
աղաւնիի պէս երկինքէն կ'իջնէր, ու անոր վրայ կը
33 հանգչէր։ Եւ ես զանիկայ չէի ճանչնար, բայց
ան որ զիս խրկեց ջրով մկրտելու, ինքը ըսաւ ինծի․
Որու վրայ տեսնես Հոգին, որ կ'իջնէ ու կը հանգչի
անոր վրայ, ᶜանիկայ է որ Սուրբ Հոգիով կը
34 մկրտէ։ Ես ալ տեսայ, ու վկայեցի թէ ասիկայ է
Աստուծոյ Որդին։
35 Հետեւեալ օրը դարձեալ Յովհաննէս կայներ էր,
36 եւ իր աշակերտներէն երկուքը։ Ու նայելով Յի-
37 սուսին վրայ՝ որ կը պտըտէր, ըսաւ․ ᵈԱհա Աս-
տուծոյ Գառը։ Եւ լսեցին անկէ երկու աշակերտ-
ները՝ երբոր կը խօսէր, ու գացին Յիսուսին ետեւէն։
38 Յիսուս երբոր դարձաւ՝ ու տեսաւ անոնք որ իր
ետեւէն կու գային, ըսաւ անոնց․ Ի՞նչ կ'ուզէք․
անոնք ալ ըսին իրեն․ Ռաբբի, (որ թարգմանուելով՝
39 վարդապետ ըսել է,) ո՞ւր է քու օթեւանդ։ Ըսաւ
անոնց, Եկէք ու տեսէք․ եկան ու տեսան ո՛ւր
տեղ որ էր իր օթեւանը․ եւ ան օրը անոր քովը
կեցան, ինչու որ ժամը տասնին ատեններն էր։
40 Սիմոն Պետրոսին եղբայրը ᵉԱնդրէաս ան երկուքէն
մէկն էր, որ լսեցին Յովհաննէսէն, եւ անոր ետեւէն
41 գացին։ Ասիկայ նախ իր Սիմոն եղբայրը կը գտնէ։
եւ կ'ըսէ անոր․ Գտանք Մեսիան, (որ Քրիստոս
42 կը թարգմանուի․) Ու տարաւ զանիկայ Յիսուսին
քովը․ Յիսուս անոր նայելով՝ ըսաւ․ Դուն ես

ᵃ Մաղ. 3. 1։ Մատ. 3. 6։ Ղուկ. 1. 17, 76, 77։ 3. 3, 4։
ᵇ Մատ. 3. 16։ Մար. 1. 10։ Ղուկ. 3. 22։ Գլ. 5. 32։
ᶜ Մատ. 3. 11։ Գոր. 1. 5։ 2. 4։ 10. 44։ 19. 6։
ᵈ Հմր 29։
ᵉ Մատ. 4. 18։

Digitized by Google

Յովնանին որդին Սիմոնը, ա դուն Կեփաս պիտի
ըսուիս, որ * Պետրոս կը թարգմանուի:
43 Հետևեալ օրը՝ Յիսուս Գալիլեա ելլել ուզեց,
44 և Փիլիպպոսը գտնելով՝ ըսաւ անոր. Եկո՛ւր իմ
ետևէս: բ Եւ Փիլիպպոսը Բեթսայիդայէն էր՝
45 Անդրէասին ու Պետրոսին քաղաքէն: Փիլիպպոս
գ կը գտնէ Նաթանայէլը՝ և կ՚ըսէ անոր. Ա՛ն՝ որուն
համար դ Մովսէս օրինաց մէջ գրեց, ե և մարգարէ-
ներն ալ, զանիկա գտանք, այսինքն զ Յիսուս Նա-
46 զովրեցին՝ Յովսէփին որդին: Եւ Նաթանայէլ
ըսաւ անոր. է Նազարեթէն կարելի՞ է որ աղէկ
բան մը ըլլայ. ըսաւ անոր Փիլիպպոս. Եկո՛ւր ու
47 տե՛ս: Յիսուս երբոր տեսաւ Նաթանայէլը՝ որ դէպ ՚ի
իրեն կու գար, ըսաւ անոր համար. ը Ահա՛ իրաւ-
ցընէ Իսրայէլացի մը, որուն ներսը նենգութիւն
48 չկայ: Նաթանայէլ ըսաւ անոր. Ուսկի՞ց կը ճանչ-
նաս զիս, պատասխան տուաւ Յիսուս, ու ըսաւ
անոր. դեռ Փիլիպպոսը քեզ չկանչած, դուն որ
49 թզենիին տակն էիր, ես քեզ տեսայ: Պատասխան
տուաւ Նաթանայէլ՝ ու ըսաւ անոր. Ռաբբի՛ թ դուն
ես Աստուծոյ Որդին, ժ դուն ես Իսրայէլի թագա-
50 ւորը: Յիսուս պատասխան տուաւ և ըսաւ անոր.
Անոր համար՝ որ քեզի ըսի թէ քեզ թզենիին տակը
տեսայ, կը հաւատա՞ս. ասկէ աւելի մեծ բաներ պիտի
51 տեսնես: Ու ըսաւ անոր. Ճշմարիտ ճշմարիտ

ա Մատ. 16. 18:
* յն. վէմ.
բ Յհ. 12. 21:
գ Յհ. 21. 2:
դ Ծն. 3. 15: 49. 10: 2 Օր. 18. 18, ևն: Տես Ղու. 24. 27:
ե Եսա. 4. 2: 7. 14: 9. 6: 53. 2, ևն: Միք. 5. 2: Զաք. 6. 12: 9. 9: Տես նաև Ղու. 24. 27:
զ Մատ. 2. 23: Ղու. 2. 4:
է Յհ. 7. 41, 42, 52:
ը Սաղ. 32. 2: 73. 1: Յհ. 8. 39: Հռով. 2. 28, 29: 9. 6:
թ Մատ. 14. 33:
ժ Մատ. 21. 5: 27. 11, 42: Յհ. 18. 37: 19. 3:

Digitized by Google

կ'ըսեմ ձեզի. [ա] ասկէ ետեւ պիտի տեսնէք երկինքը
բացուած, և Աստուծոյ հրեշտակները՝ որ կ'ելլեն
ու կ'իջնեն Որդւոյ մարդոյ վրայ։

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոս ջուրը գինիի կը փոխէ, 12 կ'երթայ Կափառնայում, ու ետքը Երուսաղէմ, 14 ուր տեղ տաճարէն դուրս կը հանէ գնողները և ծախողները. 19 կը նախաձայնէ իր մահը և յարութիւնը։ 23 Շատերը իր հրաշքները տեսնելով կը հաւատան իրեն, բայց ինքը իր անձը չհաւատար անոնց։

1 Ու երրորդ օրը հարսնիք մը կար Գալիլեայի
[բ] Կանայ քաղաքը, և Յիսուսի մայրը հոն էր։
2 Յիսուս ալ կանչուեցաւ ան հարսնիքը՝ ու իր աշա-
3 կերտներն ալ։ Ու երբոր գինին պակսեցաւ, Յիսուսին
4 մայրը ըսաւ անոր. Գինի չունին։ Յիսուս ըսաւ
անոր. [գ] Կնի՛կ՝ [դ] դուն իմ հետս ի՞նչ բան ունիս. [ե] իմ
5 ժամանակս դեռ հասած չէ։ Իր մայրը սպասաւոր-
6 ներուն ըսաւ. Ի՛նչ որ ձեզի ըսէ, ըրէք։ Հոն վեց
հատ քարէ կարասներ դրուած էին [զ] Հրէից մաք-
րուելու սովորութեանը համեմատ, որ անոնց ամէն
7 մէկը երկու կամ իրեք մար ջուր կ'առնէր։ Յիսուս
ըսաւ անոնց. Լեցուցէ՛ք ատ կարասները ջրով. ու
8 լեցուցին անոնք մինչև բերանը։ Եւ ըսաւ անոնց.
Հիմա հանեցէ՛ք՝ ու սեղանապետին տարէք. անոնք
9 ալ տարին։ Ու սեղանապետը երբոր գինի եղած ջու-
րին համը առաւ, և չէր գիտեր ուսկից ըլլալը. (բայց
սպասաւորները որ ջուրը քաշեր էին, գիտէին.)
10 սեղանապետը կը խօսի փեսային, Ու անոր կ'ը-

ա Ծն. 28. 12։ Մատ. 4. 11։ Ղու. 2. 9, 13։ 22. 43։ 24. 4։ Գոր. 1. 10։
բ Տես Յես. 19. 28։
գ Գլ. 19. 26։
դ 2 Թագ. 16. 10։ 19. 22։
ե Գլ. 7. 6։
զ Մար. 7. 3։
է Գլ. 4. 46։

Digitized by Google

սէ. Ամէն մարդ աղէկ գինին առաջ կը մատուցանէ.
ու երբոր խմած կ'ըլլան, ան ատենը ստորնագոյնը.
բայց դուն աղէկ գինին մինչև հիմա պահեցիր:
11 Յիսուս հրաշքներուն սկիզբը աս ըրաւ Գալիլեայի
Կանայ քաղաքին մէջ, [ա]և իր փառքը յայտնեց. ու իր
աշակերտները հաւատացին իրեն:
12 Անկէ ետև Յիսուս Կափառնայում իջաւ. ինքը՝
և իր մայրը՝ [բ]ու իր եղբայրները և իր աշակերտները,
ու շատ օրեր հոն չկեցաւ:
13 [գ]Եւ Հրէից զատիկը մօտ էր, ու Յիսուս Երու-
14 սաղէմ ելաւ. [դ]Եւ տաճարին մէջ գտաւ արջառ
ու ոչխար և աղաւնի ծախողները, ու ստակ փոխող-
15 ներն ալ՝ որ նստեր էին. Եւ չուանէ խարազան
մը շինելով՝ ամէնը տաճարէն դուրս հանեց, ոչխար-
ներն ալ ու արջառներն ալ, և ստակ փոխողներուն
պղինձները ցիրուցան ըրաւ, ու սեղանները կործա-
16 նեց. Եւ աղաւնի ծախողներուն ըսաւ. Ասկէ
վերցուցէք ասոնք, [ե]իմ Հօրս տունը առուտուրի
17 տուն մի՛ ընէք: Եւ իր աշակերտները միտքերնին
բերին որ գրուած է. [զ]Քու տանդ նախանձը զիս
կերաւ:
18 Ան ատենը պատասխան տուին Հրէաները ու
ըսին անոր. [է]Ի՞նչ նշան կը ցուցընես մեզի՝ որ աս
19 բաները կ'ընես: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու
ըսաւ անոնց. [ը]Քակեցէք աս տաճարը, ու իրեք
20 օրուան մէջ անիկայ պիտի կանգնեմ: Եւ Հրէաները
ըսին, Քառասունուվեց տարուան մէջ շինուեցաւ
աս տաճարը, և դուն իրեք օրուան մէջ պիտի կանգ-

ա Գլ. 1. 14:
բ Մատ. 12. 46:
գ Ել. 12. 14: 2 Օր. 16. 1, 16: Հմր 23: Գլ. 5. 1: 6. 4: 11. 55:
դ Մատ. 21. 12: Մար. 11. 15: Ղու. 19. 45:
ե Ղու. 2. 49:
զ Սաղ. 69. 9:
է Մատ. 12. 38: Գլ. 6. 30:
ը Մատ. 26. 61: 27. 40: Մար. 14. 58: 15. 29:

Digitized by Google

21 նե՞ս անիկայ։ Բայց ինքը [ա]իր մարմինոյն տաճարին
22 համար կ'ըսէր։ Ուստի երբոր ինքը մեռելներէն
յարութիւն առաւ, [բ]իր աշակերտները միտքերնին
բերին թէ աս բանը ըսած էր. ու հաւատացին
գիրքին՝ և Յիսուսի ըսած խօսքին։
23 Ու երբոր զատկի տօնին ատենը Երուսաղէմ էր,
շատ մարդիկ անոր ըրած հրաշքները տեսնելով՝
24 հաւատացին անոր անուանը։ Բայց ինքը Յիսուս
իր անձը անոնց չէր հաւատար, ինչու որ ինքը
25 գիտէր ամէն մարդը. Ու պէտք չէր որ մէկը մարդու
համար վկայութիւն տայ իրեն. [գ]քանզի ինքը գիտէր
թէ ինչ կայ մարդուն ներսի դին։

ԳԼ. Գ.

1 Քրիստոս կը սորվեցընէ Նիկոդեմոսին՝ թէ վերստին ծնունդը հարկաւոր է. 14 թէ փրկուելու համար պէտք է հաւատքով իր մահուանը նայիլ. 16 թէ Աստուած մեծ սէր ունի մարդոց վրայ. 18 թէ անհաւատները պիտի դատապարտուին։ 23 Յովհաննէսին մկրտութիւնը. անոր վկայութիւնը և վարդապետութիւնը Քրիստոսի վրայով։

1 Եւ փարիսեցիներէն մարդ մը կար՝ Նիկոդեմոս
2 անունով, որ հրէից իշխան էր։ [դ]Ասիկայ
գիշերով* անոր քովը եկաւ, և ըսաւ անոր՝ Ռաբբի՝
գիտենք որ դուն Աստուծմէ վարդապետ եկած ես.
ինչու որ [ե]մէկը չկրնար ընել աս հրաշքները՝ որ
դուն կ'ընես, թէ որ [զ]Աստուած իր հետը չըլլայ։
3 Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ և ըսաւ անոր. Ճշմա-
րիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ քեզի, [է]թէ որ մէկ մարդ մը

ա Կող. 2. 9 : Եբր. 8. 2 : 1 Կոր. 3. 16 : 6. 19 : 2 Կոր. 6. 16 :
բ Ղու. 24. 8 :
գ 1 Թագ. 16. 7 : 1 Մն. 28. 9 : Մատ. 9. 4 : Մար. 2. 8 : Գէ. 6. 65 : 16. 30 : Գոր. 1. 24 : Յայտ. 2. 23 :
դ Գէ. 7. 50 : 19. 39 :
* Ուրիշ Յիսուսին
ե Գէ. 9. 16, 33 : Գոր. 2. 22 :
զ Գոր. 10. 38 :
է Գէ. 1. 13 : Գաղ. 6. 15 : Տիտ. 3. 5 : Յակ. 1. 18 : 1 Պետ. 1. 23 : 1 Յով. 3. 9 :

Digitized by Google

*Նորէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ Թագաւորու-
4 Թիւնը տեսնել: Նիկոդեմոս ըսաւ անոր. Մարդ
կրնայ մարդ մը ծնանիլ, որ ծերացած է. չնարաւո՞ր
բան է որ նորէն իր մօրը որովայնը մտնէ ու ծնանի:
5 Յիսուս պատասխան տուաւ. Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ՚ըսեմ քեզի, աԹէ որ մէկ մարդ մը ջուրէն ու
Հոգիէն չծնանի, չկրնար Աստուծոյ Թագաւորու-
6 Թիւնը մտնել: Մարմինէն ծնածը մարմին է, ու
7 Հոգիէն ծնածը՝ հոգի է: Դուն մի՛ զարմանար որ
8 քեզի ըսի, Պէտք է ձեզի նորէն ծնանիլ: բՀովը
ո՛ւր որ ուզէ՝ կը փչէ, և անոր ձայնը կը լսես, բայց
չես գիտեր ուսկից կու գայ՝ կամ ո՛ւր կ՚երթայ.
ասանկ ալ է ան ամէնը՝ որ Հոգիէն կը ծնանի:
9 Պատասխան տուաւ Նիկոդեմոս ու ըսաւ անոր.
10 գԱտ ի՞նչպէս կրնայ ըլլալ: Պատասխան տուաւ
Յիսուս ու ըսաւ անոր. Դուն Իսրայէլի մէջ վար-
11 դապետ մըն ես, և աս բաները չե՞ս գիտեր: դՃ՚շ-
մարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի, Թէ ինչ որ գիտենք՝
կը խօսինք, և ինչ որ տեսանք՝ կը վկայենք, ու
12 մեր վկայուԹիւնը չէք ընդունիր: եԹէ որ երկրաւոր
բաները ձեզի զրուցեցի՝ ու չէք հաւատար, ի՞նչպէս
պիտի հաւատաք՝ Թէ որ երկնաւոր բաները ձեզի
13 զրուցեմ: զԵւ մէկը երկինքը չելաւ, բայց անիկայ
միայն՝ որ երկինքէն իջաւ՝ Որդին մարդոյ, որ
14 երկինքն է: էԵւ ինչպէս որ Մովսէս անապատին
մէջ օձը բարձրացուց, ըանանկ ալ պէտք է որ Որդին
15 մարդոյ բարձրանայ. Որ ամէն ով որ անոր հա-

* Կամ վերէն
ա Մար. 16. 16: Գոր. 2. 38:
բ Ժող. 11. 5: 1 Կոր. 2. 11:
գ Գլ. 6. 53, 61:
դ Մատ. 11. 27: Գլ. 1. 18: 7. 16: 8. 28: 12. 49: 14. 24:
ե Հմր 32:
զ Առակ. 30. 4: Գլ. 6. 33, 38, 51, 63: 16. 28: Գոր. 2. 34: 1 Կոր. 15. 47: Եփես. 4. 9, 10:
է Թու. 21. 9:
ը Գլ. 8. 28: 12. 32:

Digitized by Google

ւատայ՝ չկորսուի, ա Հապա յաւիտենական կեանք
16 ունենայ ։ բ Ինչու որ Աստուած անանկ սիրեց
աշխարհը մինչեւ որ իր միածին Որդին տուաւ. որ
ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի, հապա յա-
17 ւիտենական կեանք ունենայ ։ գ Վասն զի Աստուած
իր Որդին չղրկեց աշխարհ, որ աշխարհը դատէ,
18 հապա՝ որ աշխարհս անով փրկուի ։ դ Ան որ կը
հաւատայ անոր՝ չդատապարտուիր. եւ ան որ չհա-
ւատար, անիկայ արդէն դատապարտուած է. ինչու
որ Աստուծոյ միածին Որդւոյն անուանը չհաւատաց ։
19 Եւ աս է դատապարտութիւնը՝ ե որ լոյսը աշխարհ
եկաւ, ու մարդիկ խաւարը լոյսէն աւելի սիրեցին.
20 ինչու որ իրենց գործքերը չար էին ։ զ Վասն զի
ամէն ով որ չար կը գործէ, անիկայ լոյսը կ՚ատէ,
եւ լոյսին քովը չգար՝ որ իր գործքերը չյանդիմա-
21 նուին ։ Բայց ան որ ճշմարտութիւն կը գործէ,
լոյսին քովը կու գայ, որ իր գործքերը յայտնի
ըլլան թէ Աստուծով գործուեցան ։
22 Ասոր բաներէն ետքը եկաւ Յիսուս եւ իր աշակերտ-
ները Հրէաստանի երկիրը, եւ հոն կը կենար անոնց
23 հետ մէկտեղ, է ու մկրտութիւն կ՚ընէր ։ Յովհան-
նէս ալ Այենոնի մէջ ը Սաղիմի մօտ մկրտութիւն
կ՚ընէր. որովհետեւ հոն շատ ջուր կար, ը ու կու
24 գային եւ կը մկրտուէին ։ թ Ինչու որ Յովհաննէս
դեռ բանտը դրուած չէր ։
25 Ան ատենը վիճաբանութիւն մը եղաւ Յովհան-
նէսին աշակերտներէն * Հրէաներուն հետ՝ մաքրու-

ա Հմր 36 ։ Գլ. 6. 47 ։
բ Հռով. 5. 8 ։ 1 Յօհ. 4. 9 ։
գ Ղու. 9. 56 ։ Գլ. 5. 45 ։ 8. 15 ։ 12. 47 ։ 1 Յօհ. 4. 14 ։
դ Գլ. 5. 24 ։ 6. 40, 47 ։ 20. 31 ։
ե Գլ. 1. 4, 9, 10, 11 ։ 8. 12 ։
զ Յոբ. 24. 13, 17 ։ Եփես. 5. 13 ։
է Եբ. 4. 2 ։
ը 1 Թագ. 9. 4 ։
ը Մատ. 3. 5, 6 ։
թ Մատ. 14. 3 ։
* Կամ Հրէայի մը

Digitized by Google

26 Թեան վրայով։ Ու եկան Յովհաննէսին և անոր
ըսին. Ռաբբի՛ անիկայ որ քեզի հետ Յորդանանին
մէկալ կողմն էր, [ա]որուն համար դուն վկայութիւն
տուիր, ահա՛ ինքը կը մկրտէ. և ամէնը անոր կու
27 գան։ Պատասխան տուաւ Յովհաննէս՝ և ըսաւ.
[բ]Մարդ մը չկրնար բան մը առնել, թէ որ երկինքէն
28 տրուած չըլլայ անոր։ [գ]Դուք ձեզմէ կը վկայէք
ինծի համար, որ ըսի թէ՝ Ես Քրիստոսը չեմ,
29 [դ]հապա անոր առջևէն խրկուած եմ։ [ե]Ան որ հարսը
ունի, փեսան անիկայ է. [զ]բայց փեսային բարեկամը՝
որ կը կենայ ու կը լսէ անոր, մեծապէս կ՚ուրախա-
նայ փեսային ձայնին համար. ուստի աս իմ ուրա-
30 խութիւնս լցուած է։ Անիկայ պէտք է որ մեծնայ,
31 բայց ես պզտիկնամ։ [է]Ան որ վերէն կու գայ՝
[ը]ամենէն վեր է. [թ]Ան որ երկրէն է՝ երկրաւոր է,
ու երկրէն կը խօսի. [ժ]Ան որ երկինքէն կու գայ՝
32 ամենէն վեր է. Եւ [ի]ինչ որ տեսաւ ու լսեց, ան
կը վկայէ, ու անոր վկայութիւնը մէկը չընդունիր։
33 Ան որ անոր վկայութիւնը կ՚ընդունի, [լ]կնքեց՝ թէ
34 Աստուած ճշմարիտ է։ [խ]Վասն զի ան որ Աստուած
խրկեց, Աստուծոյ խօսքերը կը խօսի. ինչու որ
35 Աստուած [ծ]անոր չափով չտար Հոգին։ [կ]Հայրը
կը սիրէ Որդին, և ամէն բան անոր ձեռքը տուած

ա Գլ. 1. 7, 15, 27, 34։
բ 1 Կոր. 4. 7։ Եբր. 5. 4։ Յակ. 1. 17։
գ Գլ. 1. 20, 27։
դ Մաղ. 3. 1։ Մար. 1. 2։ Ղու. 1. 17։
ե Մատ. 22. 2։ 2 Կոր. 11. 2։ Եփես. 5. 25, 27։ Յայտ. 21. 9։
զ Երգ. 5. 1։
է Հմր 13։ Գլ. 8. 23։
ը Մատ. 28. 18։ Գլ. 1. 15, 27։ Հռով. 9. 5։
թ 1 Կոր. 15. 47։
ժ Գլ. 6. 33։ 1 Կոր. 15. 47։ Եփես. 1. 21։ Փիլ. 2. 9։
ի Հմր 11։ Գլ. 8. 26։ 15. 15։
լ Հռով. 3. 4։ 1 Յոհ. 5. 10։
խ Գլ. 7. 16։
ծ Գլ. 1. 16։
կ Մատ. 11. 27։ 28. 18։ Ղու. 10. 22։ Գլ. 5. 20, 22։ 13. 3։ 17. 2։ Եբր. 2. 8։

Digitized by Google

36 է ։ ^ա Ան որ Որդիին կը հաւատայ, յաւիտենական
կեանք ունի. և ան որ Որդիին չհնազանդիր, անիկայ
կեանք պիտի չտեսնէ. հապա Աստուծոյ բարկու-
թիւնը անոր վրայ կը մնայ ։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոս Սամարացի կնկան մը հետ կը խօսի, և իր ով ըլլալը անոր կը յայտնէ. 27 անոր վրայ իր աշակերտները կը զարմանան ։ 31 Քրիստոս կ'իմացընէ անոնց իր նախանձը Աստուծոյ փառքին համար ։ 39 Շատ Սամարացիներ կը հաւատան անոր ։ 43 Քրիստոս Գալիլեա կ'երթայ, և կը բժշկէ ազնուականի մը որդին ։

1 Արդ՝ երբոր Տէրը իմացաւ որ փարիսեցիները
լսեր են՝ թէ Յիսուս Յովհաննէսէն աւելի
2 աշակերտներ կ'ընէ, և ^բ կը մկրտէ. (Թէպէտ չէ՛
թէ Յիսուս ինքը կը մկրտէր, հապա իր աշակերտ-
3 ները.) Թողուց Հրէաստանը, ու նորէն Գալիլեա
4 գնաց ։ Եւ պէտք եղաւ որ Սամարիայի մէջէն
5 անցնի ։ Եկաւ ուրեմն Սամարացւոց մէկ քաղաքը՝
որուն անունը Սիւքար էր, ան տեղին մօտ՝ ^գ որն որ
6 Յակոբ իր որդւոյն Յովսեփին տուաւ. Եւ հոն
Յակոբին մէկ աղբիւրը կար. Յիսուս ալ ճամբայէն
յոգնած ըլլալով՝ ան աղբիւրին վրայ նստաւ. և
ժամը վեցին ատեններն էր ։
7 Սամարիայէն կնիկ մը եկաւ ջուր հանելու. Յի-
8 սուս ըսաւ անոր. Ինծի ջուր տուր խմելու. (Վասնզի
իր աշակերտները քաղաքը գացեր էին, որ ուտելիք
9 առնեն ։) Ան ատենը Սամարացի կնիկը ըսաւ անոր.
Դուն որ Հրեայ ես, ինչպէս կ'ուզես ջուր խմել
ինծմէ՝ Սամարացի կնիկէ մը. վասն զի ^դ Հրեայք

ա Ամբ. 2. 4 ։ Գլ. 1. 12 ։ 6. 47 ։ Հմր 15, 16 ։ Հռով. 1. 17 ։ 1 Յօհ. 5. 10 ։
բ Գլ. 3. 22, 26 ։
գ Ծն. 33. 19 ։ 48. 22 ։ Յես. 24. 32 ։
դ 4 Թագ. 17. 24 ։ Ղու. 9. 52, 53 ։ Գոր. 10. 28 ։

Digitized by Google

Սամարացւոց հետ հաղորդակցութիւն չէին ըներ։
10 Յիսուս պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր. Թէ
որ դուն գիտնայիր Աստուծոյ պարգևը, և թէ ով
է ան որ քեզի կ՚ըսէ, Ինծի ջուր տուր խմելու,
դուն անկէ պիտի ուզէիր, և ինքը քեզի ᵃկենդանի
11 ջուր պիտի տար։ Անիկը ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ դուն
ջրհան ալ չունիս, ու աս հորը խորունկ է, ուրեմն
12 ուսկի՞ց պիտի ունենաս ան կենդանի ջուրը։ Միթէ
դուն մեր Յակոբ հօրմէն աւելի մե՞ծ մըն ես, որ աս
հորը մեզի տուաւ, և ասկէ խմեց՝ ինքը ու իր որ-
13 դիները, և իր անասունները։ Պատասխան տուաւ
Յիսուս՝ ու ըսաւ անոր. Ամէն ով որ աս ջուրէն
խմէ, նորէն պիտի ծարաւի. ᵇբայց ով որ խմէ ան
ջուրէն՝ որ ես անոր պիտի տամ, յաւիտեան պիտի
14 չծարաւի. Հապա ան ջուրը՝ որ ես անոր պիտի
տամ, ᵍպիտի ըլլայ անոր ներսի դին ջուրի աղբիւր
մը՝ որ յաւիտենական կենաց համար կը բղխէ։
15 ᵈԱնիկը ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ տո՛ւր ինծի ան ջուրը՝
16 որ չծարաւիմ, և հոս չգամ ջուր հանելու։ Յիսուս
ըսաւ անոր. Գնա՛ քու էրիկդ կանչէ՛, ու հո՛ս
17 եկուր։ Անիկը պատասխան տալով ըսաւ. Ես էրիկ
չունիմ. Յիսուս ըսաւ անոր. Աղէ՛կ ըսիր, թէ
18 Էրիկ չունիմ. Ինչու որ դուն հինգ էրիկ ունեցեր
ես, և ան որ հիմա ունիս, քու էրիկդ չէ. ատիկայ
19 շիտակ զրուցեցիր։ Անիկը ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ ᵉկը
20 տեսնեմ որ դուն մարգարէ մըն ես։ Մեր հայրերը
ᶻաս լեռանս վրայ երկրպագութիւն ըրին. և դուք
կ՚ըսէք, թէ Միայն ᵉԵրուսաղէմ է տեղը, ուր

ա Եսա. 12. 3 ։ 44. 3 ։ Երեմ. 2. 13 ։ Զաք. 13. 1 ։ 14. 8 ։
բ Յով. 6. 35, 59 ։
գ Յով. 7. 38 ։
դ Տես գլ. 6. 34 ։ Հռով. 6 ։ 23 ։ 1 Յովհ. 5. 20 ։
ե Ղուկ. 7. 16 ։ 24. 19 ։ Յով. 6. 14 ։ 7. 40 ։
զ Դատ. 9. 7 ։
է 2 Օր. 12. 5, 11 ։ 3 Թագ. 9. 3 ։ 2 Մն. 7. 12 ։

Digitized by Google

21 պէտք է երկրպագութիւն ընել։ Յիսուս ըսաւ անոր.
Կնի՛կ, հաւատա՛ ինծի՝ որ ժամանակ կու գայ, [ա] որ
ան ատենը ո՛չ աս լերանը վրայ՝ և ո՛չ Երուսաղէմի
22 մէջ երկրպագութիւն պիտի ընէք Հօրը։ Դուք
անոր երկրպագութիւն կ'ընէք, [բ] որ չէք ճանչնար.
մենք անոր երկրպագութիւն կ'ընենք՝ որ կը ճանչ-
նանք. [գ] ինչու որ փրկութիւնը Հրէաներէն է։
23 Բայց ժամանակ կու գայ, ու հիմա ալ է, որ ճշ-
մարիտ երկրպագողները երկրպագութիւն պիտի
ընեն Հօրը՝ [դ] հոգիով [ե] ու ճշմարտութիւնով. ինչու
որ Հայրն ալ իրեն անանկ երկրպագողներ կ'ուզէ։
24 [զ] Աստուած Հոգի է. և իրեն երկրպագողներուն ալ
պէտք է որ հոգիով ու ճշմարտութիւնով երկրպա-
25 գութիւն ընեն։ Կնիկը ըսաւ անոր. Գիտեմ որ
Մեսիան կու գայ, (Քրիստոս ըսուածը.) երբոր
26 ինքը գայ, [է] ամէն բան մեզի պիտի պատմէ։ Յիսուս
ըսաւ անոր. [ը] Ես եմ որ քեզի հետ կը խօսիմ։
27 Եւ աս խօսքին վրայ իր աշակերտները եկան, ու
զարմացան որ կնկան հետ կը խօսէր. բայց
անոնցմէ մէկը չըսաւ՝ Թէ Ի՞նչ կ'ուզես, կամ Ի՞նչ
28 կը խօսիս անոր հետ։ Ան ատենը կնիկը ձգեց իր
սափորը, ու քաղաքը գնաց, և ըսաւ մարդիկներուն.
29 Եկէ՛ք տեսէ՛ք մէկ մարդ մը՝ որ ըսաւ ինծի [թ] ամէն
ինչ որ գործեր եմ. արդեօք անիկա՞յ է Քրիստոսը։
30 Եւ անոնք քաղաքէն ելան՝ ու անոր կու գային։
31 Եւ աս միջոցիս աշակերտները իրեն կ'աղաչէին
32 ու կ'ըսէին. Ռա՛բբի՝ կե՛ր։ Անիկայ ըսաւ
անոնց. Ես կերակուր ունիմ ուտելու՝ որ դուք չէք

ա Մաղ. 1·11: 1 Տիմ. 2·8:
բ 4 Թագ. 17·29:
գ Եսա. 2·3: Ղուկ. 24·47: Հռովմ. 9·4, 5:
դ Փիլ. 3·3:
ե Գղ. 1·17:
զ 2 Կոր. 3·17:
է Հմր 29, 39:
ը Գլ. 9·37: Մատ. 26·63, 64: Մար. 14·61, 62:
թ Հմր 25:

33 գիտեր։ Ուստի աշակերտները կ'ըսէին իրարու.
34 Արդեօք մէկը ասոր ուտելու բան մը բերա՞ւ։ Յի-
սուս ըսաւ անոնց. ա Իմ կերակուրս ան է՝ որ ես
զիս խրկողին կամքը ընեմ, և անոր գործը կատարեմ։
35 Չէ՞ որ դուք կ'ըսէք, Թէ Տակաւին չորս ամիս կայ՝
որ հունձքի ատենը գայ. ահա՛ ես ձեզի կ'ըսեմ,
Աչքերնիդ վերցուցէ՛ք՝ ու արտերուն նայեցէ՛ք, բ որ
36 արդէն ճերմկած ու հնձուելու պատրաստ են։ գ Եւ
ան որ կը հնձէ՝ վարձք կ'առնէ, ու յաւիտենական
կենաց համար պտուղ կը ժողվէ, որ սերմանողը ու
37 հնձողը մէկտեղ ուրախանան։ Վասն զի աս բանիս
մէջ ճշմարիտ է ան խօսքը, Թէ Ուրիշը կը սերմանէ,
38 և ուրիշը կը հնձէ։ Ես ձեզ խրկեցի հնձելու ան որ
դուք չաշխատեցաք. ուրիշները աշխատեցան, ու
դուք անոնց աշխատանքին մէջ մտաք։
39 Եւ ան քաղաքէն շատ Սամարացիք իրեն հաւա-
տացին դ ան կնկանը խօսքին համար որ վկայեց,
ըսելով Թէ՝ Ի՛նչ որ ես գործեր էի, բոլորը ինծի
40 ըսաւ։ Ու երբոր Սամարացիք անոր եկան՝ կ'աղա-
չէին անոր որ իրենց քովը կենայ. ու երկու օր հոն
41 կեցաւ։ Եւ ալ շատերը իրեն հաւատացին՝ իր
42 խօսքին համար։ Ու կ'ըսէին կնկանը. Ասկէ ետև
չէ՛ Թէ քու խօսքիդ համար կը հաւատանք. ինչու
որ ե մենք մեզմէ լսեցինք, և գիտենք որ ատիկայ է
ճշմարտապէս աշխարհի փրկիչը՝ Քրիստոսը։
43 Ու երկու օրէն ետև ելաւ անկէ՝ և Գալիլեա
44 գնաց։ Ինչու որ զ Յիսուս ինքը վկայեց, Թէ
Մարգարէ մը իր գաւառին մէջ պատիւ չունենար։
45 Ու երբոր Գալիլեա եկաւ, Գալիլեացիները զինքը

ա Յոբ. 23.12: Գլ. 6.38: 17.4: 19.30:
բ Մատ. 9.37: Ղու. 10.2:
գ Դան. 12.3:
դ Հմր 29:
ե Գլ. 17.8: 1 Յոհ. 4.14:
զ Մատ. 13.57: Մար. 6.4: Ղու. 4.24:

Digitized by Google

ընդունեցին. [ա]ինչու որ տեսած էին ան բոլոր
հրաշքները՝ որ ինքը ըրաւ Երուսաղեմի մէջ տօնին
ատենը. [բ]Վասն զի իրենք ալ ան տօնին գացեր էին։
46 Եւ Յիսուս նորէն եկաւ Գալիլեացւոց Կանայ
քաղաքը, [գ]ուր որ ջուրը գինի ըրած էր. և հոն
ազնուական մէկը կար, որուն որդին հիւանդ էր
47 Կափառնայումի մէջ։ Անիկայ լսելով որ Յիսուս
Հրէաստանէն Գալիլեա եկեր է, եկաւ անոր՝ ու
կ'աղաչէր որ իջնէ և իր որդին բժշկէ. ինչու որ
48 մեռնելու վրայ էր։ Ան ատենը Յիսուս ըսաւ անոր.
[դ]Թէ որ նշաններ ու հրաշքներ չտեսնէք, բնաւ
49 պիտի չհաւատաք։ Ազնուականը ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝
50 իջի՛ր քանի որ իմ տղաս մեռած չէ։ Յիսուս ըսաւ
անոր. Գնա՛, քու որդիդ ողջ է. մարդն ալ հաւատաց
51 ան խօսքին որ Յիսուս իրեն ըսաւ, ու գնաց։ Ու
երբոր կ'իջնէր, իր ծառաները դիմաւորեցին զինքը,
և աւետիս տուին ըսելով, Թէ Քու տղադ ողջ է։
52 Ուստի հարցուց անոնց թէ ո՛ր ժամէն սկսաւ աղէկի
դառնալ. և ըսին իրեն. Երէկ ժամը եօթնին տենդը
53 թողուց զանիկայ։ Ան ատենը գիտցաւ անոր հայրը՝
թէ ան ժամն էր, որ Յիսուս իրեն ըսաւ, Թէ Քու
որդիդ ողջ է. ու հաւատաց ինքը և իր բոլոր տունը։
54 Աս նորէն երկրորդ հրաշքն է որ Յիսուս ըրաւ,
երբոր Հրէաստանէն Գալիլեա եկաւ։

ԳԼ. Ե

1 Յիսուս երեսունըութը տարիէ 'ի վեր հիւանդ եղող մարդը կը բժշկէ շաբաթ օրը։ 10 Հրէայք անոր վրայով տրտունջ կ'ընեն, ու կը հալածեն զՔրիստոս։ 17 Ան ալ իր անձին համար պատասխան կու տայ Հրէաներուն, ու զանոնք կը յանդիմանէ. և իր Հօրը, 32 ու Յովհաննէսին, 36 և իր գործքերուն, 39 ու Սուրբ Գրոց վկայութիւններովը՝ իր ով ըլլալը կը յայտնէ։

[ա] Գլ. 2. 23։ 3. 2։
[բ] 2 Օր. 16. 16։
[գ] Գլ. 2. 1, 11։
[դ] 1 Կոր. 1. 22։

Digitized by Google

1 Ասկէ ետեւ Հրէից տօն էր. եւ Յիսուս Երուսա-
2 ղէմ ելաւ։ Եւ Երուսաղէմի մէջ ոչխարաց
դրանը քով աւազան մը կայ, որ Եբրայեցերէն
3 Բեթհեզդա կ'ըսուի, որ հինգ սրահ ունի։ Ասոնց
մէջ խիստ շատ հիւանդներ պառկած էին, կոյրեր՝
կաղեր՝ չորցածներ, որոնք կը սպասէին ջուրին խառ-
4 նուելուն։ Վասն զի հրեշտակ մը ժամանակ ժամա-
նակ աւազանը կ'իջնէր, ու ջուրերը կը խառնէր. եւ
ով որ ջուրին խառնուելէն ետեւ պինտ առաջ անոր
մէջը կը մտնէր, կը բժշկուէր՝ ինչ հիւանդութիւն
5 որ ունենար։ Եւ հոն մէկ մարդ մը կար, որ երսուն-
ութը տարիէ 'ի վեր հիւանդութիւն մը ունէր։
6 Յիսուս երբոր տեսաւ զանիկայ՝ որ ինկած պառկած
էր, ու գիտցաւ որ շատ ժամանակէ 'ի վեր է, ըսաւ
7 անոր. Կ'ուզե՞ս առողջանալ։ Հիւանդը պատաս-
խան տուաւ անոր. Տէ՛ր՝ մարդ մը չունիմ, որ երբ
ջուրերը խառնուին՝ զիս աւազանը ձգէ. հապա
քանի որ ես ծանր կը շարժիմ, ինծմէ առաջ ուրիշ
8 մը կ'իջնէ։ Յիսուս ըսաւ անոր. Ելի՛ր մահիճդ
9 առ՝ ու քալէ՛։ Եւ իսկոյն մարդը առողջացաւ, ու
իր մահիճը վերցընելով կը քալէր. Ու այն օրը շա-
10 բաթ էր։ Ան ատենը Հրեաները ըսին բժշկուած
մարդուն. Շաբաթ է, եւ արժան չէ որ մահիճդ
11 վերցընես։ Պատասխան տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ.
Ան որ զիս բժշկեց՝ ինքը ինծի ըսաւ. Մահիճդ առ՝
12 ու քալէ՛։ Ասոր հարցուցին անոր. Ո՞վ է այն
13 մարդը որ քեզի ըսաւ, Մահիճդ առ՝ ու քալէ՛։ Եւ
բժշկուողը չէր գիտեր թէ ով է ան. ինչու որ Յի-

ա Ղեւ. 23. 2։ 2 Օր. 16. 1։ Գւլ. 2. 13։
բ Նեեմ. 3. 1։ 12. 39։
գ Մատ. 9. 6։ Մար. 2. 11։ Ղու. 5. 24։
դ Գւլ. 9. 14։
ե Եւլ. 20. 10։ Նեեմ. 13. 19։ Երեմ. 17. 21, 22։ Մատ. 12. 2։ Մար. 2. 24։ 3. 4։ Ղու. 6. 2։ 13. 14։

Digitized by Google

տուս մէկդի քաշուեցաւ՝ ան տեղը բազմութիւն ըլ-
14 լալուն համար : Անկէ ետքը Յիսուս զանիկայ տա-
ճարին մէջ գտնելով՝ ըսաւ անոր . Ահա՛ բժշկո-
ւեցար , [ա]ալ մեղք մի՛ գործեր , որ ալ աւելի չար
15 բան մը չպատահի քեզի : Գնաց մարդը , ու Հրեա-
ներուն պատմեց , թէ Յիսուսն էր որ զինքը բժշկեց :
16 Եւ ասոր համար Հրեաները կը հալածէին Յի-
սուսը , և կը փնտռէին զանիկայ սպաննել , որ աս
17 բաները շաբաթ օրը կ'ընէր : Եւ Յիսուս պատաս-
խան տուաւ անոնց . [բ]Իմ Հայրս մինչև հիմա կը
18 գործէ , ես ալ կը գործեմ : [գ]Ասոր համար՝ ալ աւելի
կը փնտռէին Հրեաները զանիկայ սպաննել . վասն
զի չէ՛ թէ միայն շաբաթ օրը կը լուծէր , հապա նաև
զԱստուած իր Հայրը կ'անուանէր : [դ]Ու այսպէս
19 ինքզինքը Աստուծոյ հաւասար կ'ընէր : Իսկ Յիսուս
պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոնց . Ճշմարիտ
ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի , [ե]Որդին ինքիրմէն բան մըն
ալ չկրնար ընել , միայն թէ ինչ որ տեսնէ որ Հայրը
կ'ընէ . վասն զի ինչ որ անիկայ կ'ընէ , նմանապէս
20 Որդին ալ նոյնը կ'ընէ : Ինչու որ [զ]Հայրը կը սիրէ
Որդին , և ամէն բանը կը ցուցընէ անոր՝ ինչ որ
ինքը կ'ընէ : և ասոնցմէ ալ աւելի մեծ գործքեր
պիտի ցուցընէ անոր , որպէս զի դուք զարմանաք :
21 Վասն զի ինչպէս որ Հայրը մեռելները կը յարուցա-
նէ՝ ու կենդանի կ'ընէ , [է]անանկ ալ Որդին՝ որոնք
22 որ կ'ուզէ կը կենդանացընէ : Քանզի Հայրը մէկը
չդատեր , [ը]հապա ամէն դատաստանը Որդիին տուաւ .

ա Մատ. 12. 45 : Յով. 8. 11 :
բ Յով. 9. 4 : 14. 10 :
գ Յով. 7. 20 :
դ Յով. 10. 30, 33 : Փիլ. 2. 6 :
ե Հմմ. 30 : Յով. 8. 28 : 9. 4 : 12. 49 : 14. 10 :
զ Մատ. 3. 17 : Յով. 3. 35 : 2. Պետ. 1. 17 :
է Ղու. 7. 14 : 8. 54 : Յով. 11. 25, 43.
ը Մատ. 11. 27 : 28. 18 : Հմմ. 27 : Յով. 3. 35 : 17. 2 : Գոր. 17. 31 : 1 Պետ. 4. 5 :

Digitized by Google

23 Որ ամէնը պատուեն Որդին, ինչպէս որ Հայրը կը
պատուեն. [ա]ան որ Որդին չպատուեր, զանիկայ
24 խրկող Հայրը չպատուեր։ Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, թէ [բ]ան որ իմ խօսքս մտիկ կ'ընէ, և
կը հաւատայ անոր՝ որ զիս խրկեց, յաւիտենական
կեանք ունի, ու դատապարտութեան տակ չիյնար,
25 [գ]Հապա մահուանէ դէպ 'ի կեանք անցած է։ Ճշմա-
րիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, որ ժամանակ պիտի
գայ՝ և այլ հիմա է, [դ]որ ան ատենը մեռելները պիտի
լսեն Աստուծոյ Որդւոյն ձայնը. և անոնք որ կը
26 լսեն, պիտի ապրին։ Վասն զի ինչպէս որ Հայրը
իր անձին մէջը կեանք ունի, անանկ ալ Որդիին
27 տուաւ որ իր անձին մէջը կեանք ունենայ. [ե]Եւ
դատաստան ընելու ալ իշխանութիւն տուաւ անոր,
28 [զ]Քանզի անիկայ Որդի մարդոյ է։ Ասոր վրայ մի՛
զարմանաք. ինչու որ ժամանակ պիտի գայ՝ որ բո-
լոր գերեզմաններու մէջ եղողները անոր ձայնը պիտի
29 լսեն, [է]Ու դուրս պիտի գան. [ը]անոնք որ բարի
գործեր են, կենաց յարութեան համար, և անոնք
որ չար գործեր են, դատապարտութեան յարու-
30 թեան համար։ [թ]Ես ինքիրմէս բան մը չեմ կրնար
ընել. ինչոր կը լսեմ՝ անանկ կը դատեմ, և իմ
դատաստանս արդար է. ինչու որ [ժ]ես իմ կամքս չեմ
31 փնտռեր, հապա *անոր կամքը որ զիս խրկեց։ [ի]Եթէ
որ ես ինծի համար վկայեմ, իմ վկայութիւնս ճշմա-

ա 1 Յոհ. 2. 23։
բ Գլ. 3. 16, 18։ 6. 40, 47։ 8. 51։ 20. 31։
գ 1 Յոհ. 3. 14։
դ Համ. 28։ Եփես. 2. 1, 5։ 5. 14։ Կող. 2. 13։
ե Համ. 22։ Գործ. 10. 42։ 17. 31։
զ Դան. 7. 13, 14։
է Եսա. 26. 19։ 1 Կոր. 15. 52։ 1 Թես. 4. 15։
ը Դան. 12. 2։ Մատ. 25. 32, 33, 46։
թ Համ. 19։
ժ Մատ. 26. 39։ Գլ. 4. 34։ 6. 38։
* Ոմանք Հօրը
ի Գլ. 8. 14։ Յայտ. 3. 14։

Digitized by Google

32 րիտ չէ։ [ա]Ուրիշ մըն է որ ինծի համար կը վկայէ.
և ես գիտեմ որ ճշմարիտ է ան վկայութիւնը՝ որ
33 ինքը ինծի համար վկայեց։ Դուք Յովհաննէսին
34 խրկեցիք, [բ]և ինքը ճշմարտութեանը վկայեց։ Բայց
ես չէ թէ մարդոցմէ վկայութիւն կ'առնեմ. հապա
35 աս բաները կ'ըսեմ որ դուք փրկուիք։ Անիկայ ճրագ-
մըն էր որ կը վառէր, [գ]ու լոյս կու տար. [դ]և դուք
քիչ մը ատեն ուզեցիք անոր լուսովը ուրախանալ։
36 [ե]Բայց ես Յովհաննէսին վկայութենէն աւելի մեծ վկա-
յութիւն ունիմ, քանզի [զ]ան գործքերը որ Հայրը
ինծի տուաւ որ անոնք կատարեմ, ան նոյն գործքերը
որ ես կը գործեմ՝ ինծի համար կը վկայեն թէ
37 Հայրը զիս խրկեց։ Ու Հայրը որ զիս խրկեց,
[է]ինքը վկայեց ինծի համար. դուք բնաւ անոր ձայնը
38 չլսեցիք, [ը]ո՛չ ալ անոր կերպարանքը տեսաք. Եւ
ո՛չ անոր խօսքը ձեր մէջը բնակած ունիք. քանզի ան
39 որ ինքը խրկեց, դուք անոր չէք հաւատար։ [թ]Գիր-
քերը քննեցէք. ինչու որ դուք անոնցմով կը սեպէք
յաւիտենական կեանքը ունենալ. [ժ]և բուն անոնք են
40 որ ինծի համար կը վկայեն. [ի]Եւ դուք չէք ուզեր
41 ինծի գալ, որ կեանք ունենաք։ [լ]Ես մարդոցմէ
42 փառք չեմ առներ։ Բայց գիտեմ ձեզ որ Աստուծոյ
43 սէրը մէջերնիդ չունիք։ Ես իմ Հօրս անունովը
եկայ, ու զիս չէք ընդունիր. թէ որ ուրիշ մէկը իր
44 անունովը գայ. անիկայ պիտի ընդունիք։ [խ]Դուք

ա Մատ. 3. 17։ 17. 5։ Յվ. 8. 18։ 1 Յով. 5. 6, 7, 9։
բ Յվ. 1. 15, 19, 27, 32։
գ 2 Պետ. 1. 19։
դ Մատ. 13. 20։ 21. 26։ Մար. 6. 20։
ե 1 Յով. 5. 9։
զ Յվ. 3. 2։ 10. 25։ 15. 24։
է Մատ. 3. 17։ 17. 5։ Յվ. 6. 27։ 8. 18։
ը 2 Օր. 4. 12։ Յվ. 1. 18։ 1 Տիմ. 1. 17։ 1 Յով. 4. 12։
թ Ես. 8. 20։ 34. 16։ Ղու. 16. 29։ Սղմ 46։ Գոր. 17. 11։
ժ 2 Օր. 18. 15, 18։ Ղու. 24. 27։ Յվ. 1. 45։
ի Յվ. 1. 11։ 3. 19։
լ Սղմ 34։ 1 Թես. 2. 6։
խ Յվ. 12. 43։

Digitized by Google

ինտո՞ր կրնաք հաւատալ, որ իրարմէ փառք կ՚առնէք·
ա եւ այն փառքը որ մէկ Աստուծմէն է, չէք փնտռեր:
45 Մ՛ի կարծէք թէ ես ձեզի համար ամբաստանութիւն
պիտի ընեմ Հօրը· բ Կայ մէկը որ ձեզի համար ամբաս-
տանութիւն կ՚ընէ, Մովսէսը՝ որուն դուք յուսացած
46 էք: Վասն զի թէ որ դուք Մովսէսին հաւատայիք,
ինծի ալ պիտի հաւատայիք· գ Ինչու որ անիկայ ինծի
47 համար գրեց: Բայց թէ որ անոր գրածներուն չէք
հաւատար, իմ խօսքերուս ինտո՞ր պիտի հաւատաք:

ԳԼ. Զ.

1 Քրիստոս հինգ հազար հոգի կը կերակրէ հինգ հացով ու երկու ձուկով. 15 աս բանիս վրայ մարդիկ կ՚ուզեն թագաւոր ընել զանիկայ. 16 բայց Յիսուս անոնց քովէն ետ կը քաշուի, ու ծովուն վրայ քալելով՝ իր աշակերտներուն կ՚երթայ. 26 կը յանդիմանէ իր բոլորտիքը դիզուողները, ու ամէն մարմնաւոր շահու համար իր խօսքը մտիկ ընողները. 32 կը ցուցընէ թէ ինքը հոգեւոր կերակուր է հաւատացեալներուն. 66 Շատ աշակերտներ իրմէն կը զատուին: 68 Պետրոս կը դաւանի զՅիսուս: 70 Յուդան սատանայ կ՚անուանի:

1 դ Աս բաներէն ետքը Յիսուս Գալիլեայի ծովէն
2 Տիբերիայի ծովուն անդիի կողմը գնաց· Եւ
անոր ետեւէն շատ ժողովուրդ կ՚երթար· ինչու որ
կը տեսնէին ան հրաշքները՝ որ հիւանդներուն վրայ
3 կ՚ընէր: Եւ Յիսուս լեռը ելաւ, ու հոն նստաւ իր
4 աշակերտներուն հետ մէկտեղ: ե Եւ հրէից զատկի
տօնը մօտ էր:

5 զ Յիսուս երբոր իր աչքերը վեր վերցուց, ու
տեսաւ որ շատ ժողովուրդ կու գար իրեն, ըսաւ

ա Հռով. 2. 29:
բ Հռով. 2. 12:
գ Ծն. 3. 15: 12. 3: 18. 18: 22. 18: 49. 10: 2 Օր. 18. 15, 18: Գլ. 1. 45: Գոր. 26. 22:
դ Մատ. 14. 13: Մար. 6. 32. Ղու. 9. 10, 12:
ե Ղև. 23. 5, 7: 2 Օր. 16. 1: Գլ. 2. 13: 5. 1:
զ Մատ. 14. 14: Մար. 6. 35: Ղու. 9. 12:

Digitized by Google

Փիլիպպոսին. Ուսկից հաց ծախու առնենք որ
6 ասոնք ուտեն: (Եւ աս կ'ըսէր զանիկայ փորձելու
7 համար. քանզի ինքը գիտէր ի՛նչ պիտի ընէր:) Փի-
լիպպոս պատասխան տուաւ անոր. [ա]Երկու հարիւր
դահեկանի հաց ասոնց հերիք չէ, որ ամէն մէկը
8 քիչ մը առնէ: Իր աշակերտներէն մէկը՝ Սիմոն
9 Պետրոսին եղբայրը Անդրէասը՝ ըսաւ իրեն. Հոս
մէկ պատանի մը կայ, որ հինգ գարեղէն հաց ու
երկու ձուկ ունի. [բ]Բայց անոնք ի՞նչ պիտի ըլլան
10 այդչափ մարդոց: Իսկ Յիսուս ըսաւ. ՙՆստեցու-
ցէք աս մարդիկը. և ան տեղը շատ խոտ կար, ու
11 մարդիկը նստան թուով հինգ հազարի չափ: Եւ
Յիսուս հացերը առաւ ու գոհացաւ, և աշակերտ-
ներուն բաժնեց. աշակերտներն ալ նստողներուն.
12 նոյնպէս ալ ձուկերէն՝ որչափ որ ուզեցին: Ու երբոր
կշտացան, ըսաւ իր աշակերտներուն. Ժողվեցէք
աւելցած կտորուանքները՝ որ բան մը չկորսուի:
13 Ուստի ժողվեցին, և տասներկու կողով լեցուցին
ան հինգ գարեղէն հացերէն ճոցած կտորուանք-
14 ները, որ ուտողներէն աւելցաւ: Իսկ մարդիկը
երբոր Յիսուսին ըրած հրաշքը տեսան, կ'ըսէին,
Թէ Ասիկայ է ճշմարտապէս ան [գ]Մարգարէն՝ որ աշ-
15 խարհ պիտի գար: Եւ Յիսուս գիտնալով որ պիտի
գան զինքը յափշտակեն՝ որ զինքը թագաւոր ընեն,
16 նորէն մինակ լեռը գնաց: [դ]Ու երբոր իրիկուն եղաւ,
17 իր աշակերտները ծովեզերքը իջան. Եւ նաւը մտնե-
լով՝ ծովուն մէկալ կողմը Կափառնայում կ'երթա-
յին. Ու արդէն մութը կոխեր էր, ու Յիսուս դեռ
18 իրենց եկած չէր. Ծովն ալ հովէն սաստիկ փչելէն
19 տակնուվրայ կ'ըլլար: Ու երբոր թի քաշելով քսան-

[ա] Տես Թուոց. 11. 21, 22:
[բ] 4 Թագ. 4. 43:
[գ] Ծն. 49. 10: 2 Օր. 18: 15, 18: Մատ. 11. 3: Յվ. 1. 21: 4. 19, 25: 7. 40:
[դ] Մատ. 14. 23: Մար. 6. 47:

Digitized by Google

ու հինգ կամ երսուն ասպարէզի չափ գացին, տեսան
Յիսուսը որ ծովուն վրայէն քալելով՝ նաւուն կը
20 մօտենար, ու վախցան: Բայց ինքը ըսաւ անոնց.
21 Ես եմ՝ մի վախնաք: Ան ատենը ուզեցին զանիկայ
նաւը առնել. և շուտ մը նաւը ան երկիրը հասաւ՝
22 ուր որ կ'երթային: Հետեւեալ օրը՝ ժողովուրդը որ
ծովուն մէկալ կողմն էր, և տեսեր էր որ ուրիշ նա-
ւակ չկար հոն ան մէկէն 'ի զատ՝ որուն մէջ անոր
աշակերտները մտեր էին. և որ Յիսուս իր աշակերտ-
ներուն հետ նաւակը մտած չէր, հապա մինակ անոր
23 աշակերտները գացեր էին. (Բայց Տիբերիայէն
ուրիշ նաւակներ եկան ան տեղին մօտ՝ ուր որ Տէրոջը
24 գոհանալովը հացը կերեր էին.) Ան ատենը ժողո-
վուրդը տեսնելով թէ ո՛չ Յիսուսը հոն է, ո՛չ ալ
անոր աշակերտները, իրենք ալ նաւերը մտան՝ ու
25 եկան Կափառնայում Յիսուսը փնտռելու: Ու երբոր
անիկայ ծովուն մէկալ դին գտան, ըսին անոր.
26 Ռաբբի՝ ե՞րբ եկար դուն հոս: Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց՝ և ըսաւ. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի. Դուք զիս կը փնտռէք՝ չէ՛ թէ անոր համար
որ հրաշքներ տեսաք, հապա անոր համար որ
27 հացերէն կերաք ու կշտացաք: Դոյցէ՛ք գործեցէ՛ք՝
չէ՛ թէ կորստական կերակուրին համար, [ա] հապա
ան կերակուրին համար՝ որ յաւիտենական կենաց
մէջ կը մնայ, որ անիկայ Որդին մարդոյ ձեզի պիտի
տայ. [բ] Ինչու որ Հայր Աստուած զանիկայ կնքեց:
28 Ան ատենը ըսին անոր. Ի՞նչ ընենք՝ որ Աստուծոյ
29 գործքերը գործենք: Պատասխան տուաւ Յիսուս
ու ըսաւ անոնց. [գ] Աս է Աստուծոյ գործը, որ անոր

ա Հմր 55 : Գղ. 4 . 14 :
բ Մատ. 3 . 17 : 17 . 5 : Մար. 1 . 11 : 9 . 6 : Ղու. 3 . 22 : 9 . 35 : Գղ. 1 . 33 : 5 . 37 : 8 . 18 : Գոր. 2 . 22 : 2 Պետ. 1 . 17 :
գ 1 Յօհ. 3 . 23.

Digitized by Google

30 խրկածին հաւատանք: Ըսին անոր. [ա]բայց դուն
ի՞նչ նշան կ՚ընես՝ որ տեսնենք ու քեզի հաւատանք.
31 ի՞նչ կը գործես: [բ]Մե՛ր հայրերը անապատին մէջ
մանանան կերան, ինտոր որ գրուած է. [գ]Երկինքէն
32 հաց տուաւ անոնց՝ որ ուտեն: Եւ Յիսուս ըսաւ
անոնց. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, թէ
Մովսէս չտուաւ ձեզի երկնաւոր հացը, բայց իմ
Հայրս կու տայ ձեզի ճշմարիտ երկնաւոր հացը:
33 Ինչու որ Աստուծմէ ղրկուած հացը ան է՝ որ երկին-
34 քէն կ՚իջնէ, ու աշխարհիս կեանք կու տայ: Ուստի
[դ]ըսին անոր. Տէ՛ր՝ ամէն ատեն աս հացը մեզի տուր:
35 Եւ Յիսուս ըսաւ անոնց. [ե]Ես եմ կենաց հացը.
[զ]Ան որ ինծի կու գայ, երբէք պիտի չանօթենայ. և
36 ան որ ինծի կը հաւատայ, պիտի չծարաւի: [է]Բայց
ես ձեզի ըսի, որ դուք զիս տեսաք ալ՝ ու չէք հաւա-
37 տար: [ը]Ա՛ն ամէնը որ Հայրը ինծի կու տայ, ինծի
պիտի գայ. [թ]Եւ ան որ ինծի կու գայ, բնաւ դուրս
38 պիտի չհանեմ: Ինչու որ ես երկինքէն իջայ, [ժ]չէ
թէ իմ կամքս ընելու, [ի]հապա անոր կամքը՝ որ զիս
39 խրկեց: Եւ զիս խրկող Հօրը կամքը աս է որ, [լ]Ան
ամէնը որ ինքը ինծի տուաւ՝ չկորսնցընեմ անկէ,
հապա անոր յարութիւն առնել տամ վերջին օրը:
40 Վասնզի զիս խրկողին կամքը աս է, որ [խ]Ան ամէնը
որ կը տեսնէ Որդին՝ և կը հաւատայ անոր, յաւի-
տենական կեանք ունենայ. ես ալ անոր յարութիւն
առնել տամ վերջին օրը:

ա Մատ. 12. 38: 16. 1: Մար. 8. 11: 1 Կոր. 1. 22:
բ Ել. 16 15: Թուոց. 11. 7: Նեեմ. 9. 15: 1 Կոր. 10. 3:
գ Սաղ. 78. 24, 25:
դ Տես գլ. 4. 15:
ե Համր 48, 59:
զ Գլ. 4. 14: 7. 37:
է Համր 26, 65:
ը Համր 45:
թ Մատ. 24. 24: Գլ. 10. 28, 29: 2 Տիմ. 2. 19: 1 Յօհ. 2. 19:
ժ Մատ. 26. 39: Գլ. 5. 30:
ի Գլ. 4. 34:
լ Գլ. 10. 28: 17. 12: 18. 9:
խ Համր 27, 47, 55: Գլ. 3. 15, 16: 4. 14:

Digitized by Google

41 Ասոր Հրէաները տրտունջ կ'ընէին իրեն համար,
ինչու որ ըսաւ, Թէ Ես եմ երկինքէն իջած հացը.
42 Եւ կ'ըսէին. [ա] Ասիկայ Յովսէփին որդին Յիսուսը
չէ[բ], որուն հայրը ու մայրը մենք կը ճանչնանք.
ուրեմն ի՞նչպէս կ'ըսէ ասիկայ, Թէ Ես երկինքէն
43 իջայ: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝ ու ըսաւ անոնց.
44 Տրտունջ մի՛ ընէք մէջերնիդ: [գ] Մէկը չկրնար ինծի
գալ, Թէ որ զիս խրկող Հայրը անիկայ չքաշէ. ու
ես անոր յարութիւն առնել պիտի տամ վերջին օրը:
45 [դ] Մարգարէից մէջ գրուած է. Եւ ամէնքն ալ
Աստուծմէ սորված պիտի ըլլան. [ե] Ան ամէնը որ
46 Հօրմէն կը լսէ ու կը սորվի, ինծի կու գայ: [զ] Չէ
Թէ մէկը Հայրը տեսած է, Բայց ոչ ան որ Աս-
47 տուծմէն է, անիկայ Հայրը տեսած է: [է] Ճշմարիտ
ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, Թէ [ը] Ան որ ինծի կը հաւա-
48 տայ, յաւիտենական կեանք ունի: [թ] Ես եմ կենաց
49 հացը: [ժ] Ձեր հայրերը անապատին մէջ մանանան
50 կերան, ու մեռան: [ի] Աս է ան հացը՝ որ երկինքէն
51 կ'իջնէ, որ եթէ մէկը ասկէ ուտէ, պիտի չմեռնի: Ես
52 եմ կենդանի հացը՝ [լ] որ երկինքէն իջայ: Թէ որ
մէկը աս հացէն ուտէ, յաւիտեան պիտի ապրի. Եւ
ան հացը որ ես պիտի տամ՝ իմ մարմինս է, որ ես
պիտի տամ աշխարհիս կենացը համար:
53 [խ] Ասոր վրայ Հրէաները իրարու հետ կը վիճէին՝
ու կ'ըսէին. [ծ] Ինտո՞ր կրնայ ասիկայ իր մարմինը

ա Մատ. 13. 55: Մար. 6. 3: Ղու. 4. 22:
բ Երգ. 1. 4: Հմր 66:
գ Ես. 54. 13: Երեմ. 31. 34: Միք. 4. 2: Եբր. 8. 10: 10. 16:
դ Հմր 37:
ե Գլ. 1. 18: 5. 37:
զ Մատ. 11. 27: Ղու. 10. 22: Գլ. 1. 18: 7. 29: 8. 19:
է Գլ. 3. 16, 18, 36: Հմր 40:
ը Հմր 33, 35:
թ Հմր 31:
ժ Հմր 51, 59:
ի Գլ. 3. 13:
լ Եբր. 10. 5, 10:
խ Գլ. 7. 43: 9. 16: 10. 19:
ծ Գլ. 3. 9:

Digitized by Google

54 մեզի տալ ուտելու ։ Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց․
Ճ՛շմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, ա Թէ որ Որդւոյ
մարդոյ մարմինը չուտէք, և անոր արիւնը չխմէք,
55 ձեր անձերուն մէջը կեանք չէք ունենար ։ բ Ով որ
իմ մարմինս ուտէ, և իմ արիւնս խմէ, յաւիտենական
կեանք կ'ունենայ, ու ես անոր յարութիւն տանել
56 պիտի տամ վերջին օրը ։ Ինչու որ իմ մարմինս
ճշմարիտ կերակուր է, և իմ արիւնս ճշմարիտ ըմ-
57 պելիք է ։ Ան որ իմ մարմինս կ'ուտէ, և իմ արիւնս
կը խմէ, գ անիկայ իմ ներսի դիս կը բնակի՝ ու ես
58 անոր ներսի դին ։ Ինչպէս որ կենդանի Հայրը զիս
խրկեց, ու ես կենդանի եմ Հօրը ձեռքովը, այսպէս
ալ ան որ զիս կ'ուտէ, ինքն ալ իմ ձեռքովս կենդանի
59 կը մնայ ։ դ Ա՛ս է ան հացը՝ որ երկինքէն իջած է․
չէ՛ թէ ինտոր որ հայրերնիդ մանանան կերան՝ ու
մեռան․ ո՛վ որ աս հացը ուտէ, յաւիտեան պիտի
ապրի ։
60 Աս բաները զրուցեց ժողովարանին մէջը՝ երբոր
Կափառնայումի մէջ կը սորվեցընէր ։
61 Եւ աշակերտներէն շատերը երբոր լսեցին,
ըսին․ Խիստ է աս խօսքը, ո՞վ կրնայ ատոր մտիկ
62 ընել ։ Յիսուս երբոր ինքնիրենը հասկըցաւ, որ իր
աշակերտները ան բանին համար տրտունջ կ'ընեն,
ըսաւ անոնց․ ե Ատիկայ ձեզ կը գայթակղեցընէ՞ ։
63 զ Հապա ի՞նչ պիտի ըլլայ, թէ որ տեսնէք Որդին
64 մարդոյ որ ելլէ ուր տեղ որ առաջ էր ։ է Հոգին է
կենդանի ընողը, մարմինը շահ մը չըներ․ ան խօս-
քերը որ ես ձեզի * խօսեցայ, հոգի ու կեանք են ։

ա Մատ. 26. 26, 28 ։
բ Հմր 27, 40, 64 ։ Գլ. 4. 13, 14 ։
գ 1 Յօհ. 3. 24 ։ 4. 15, 16 ։
դ Հմր 49, 50, 51 ։
ե Հմր 67 ։ Մատ. 11. 6 ։
զ Գլ. 3. 13 ։ Մար. 16. 19 ։ Գործ. 1. 9 ։ Եփես. 4. 8 ։
է 2 Կոր. 3. 6 ։
* Ոմանք կը խօսիմ.

Digitized by Google

65 ա Բայց ձեր մէջէն կան ոմանք որ չեն հաւատար.
Ինչու որ բ Յիսուս սկիզբէն գիտէր՝ թէ ո՛վ են անոնք
որ չեն հաւատար, և ո՛վ է ան որ զինքը պիտի
66 մատնէ. Ու կ'ըսէր. գ Ասոր համար ձեզի ըսի, որ
մէկը չկրնար ինծի գալ, թէ որ իմ Հօրմէս տրուած
չըլլայ անոր:
67 դ Աս պատճառով իր աշակերտներուն շատերը ետ
68 գացին, և ալ իր հետը չէին պտըտեր: Ան ատենը
Յիսուս տասներկուքին ըսաւ. Միթէ դուք ալ
69 կ'ուզէ՞ք երթալ: Սիմոն Պետրոս պատասխան
տուաւ անոր. Տէ՛ր՝ որո՞ւ պիտի երթանք, ե դուն
70 յաւիտենական կենաց խօսքեր ունիս. Եւ մենք
հաւատացինք ու գիտցանք՝ թէ դուն ես զ Քրիստոսը
*Աստուծոյ Որդին: Յիսուս պատասխան տուաւ
71 անոնց. է Ես ձեզ տասներկուքդ չընտրեցի՞, Ու
72 ձեզմէ ալ մէկը սատանայ է: Աս կ'ըսէր Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդային համար. ինչու որ անիկայ էր, որ զինքը պիտի մատնէր, ու տասներկուքէն մէկն էր:

ԳԼ. Է

1 Յիսուս կը յանդիմանէ իր ազգականներուն փառասիրութիւնը և յանդգնութիւնը. 10 Գալիլեայէն Երուսաղէմ կ'ելլէ տաղաւարահարաց տօնին. 14 տաճարին մէջ կը սորվեցընէ: 40 Ժողովրդոց զանազան կարծիքները Քրիստոսի վրայով: 45 Փարիսեցիք կը բարկանան իրենց սպասաւորներուն՝ զանիկայ չբռնելնուն համար, և կը յանդիմանեն Նիկոդեմոսը՝ որ Յիսուսի կողմը կը բռնէր:

1 Եւ աս բաներէն ետև Յիսուս Գալիլեայի մէջ
կը պտըտէր. ինչու որ չէր ուզեր Հրէաս-

ա Հմր 36:
բ Գլ. 2. 24, 25: 13. 11:
գ Հմր 44, 45:
դ Հմր 61:
ե Գոր. 5. 20:
զ Մատ. 16. 16: Մար. 8. 29: Ղուկ. 9. 20: Գլ. 1. 49: 11. 27:
* Ոմանք կենդանի Աստուծոյ
է Ղուկ. 6. 13:
ը Գլ. 13 27:

Digitized by Google

տանը մէջ պտըտիլ, ա վասն զի Հրէաները զինքը
սպաննել կ'ուզէին :
2 բ Եւ Հրէաներուն տաղաւարահարաց տօնը մօտ
3 էր : գ Անոր իր եղբայրները ըսին իրեն. Ելիր
ասկէ՝ ու Հրէաստան գնա, որ քու աշակերտներդ
4 ալ տեսնեն քու գործքերդ որ կ'ընես. Ինչու որ
մէկը չկայ որ ծածկաբար բան մը ընէ, և ինքը յայտ-
նի ըլլալ ուզէ. Թէ որ դուն աս բաները կ'ընես,
5 ինքզինքդ աշխարհին յայտնէ : դ Քանզի իր եղբայր-
6 ներն ալ չէին հաւատար իրեն : Իսկ ե Յիսուս ըսաւ
անոնց. Իմ ժամանակս դեռ հասած չէ. բայց
7 ձեր ժամանակը միշտ պատրաստ է : զ Աշխարհը
ձեզ չկրնար ատել, բայց զիս կ'ատէ. է ինչու որ ես
անոր վրայով կը վկայեմ՝ թէ իր գործքերը չար
8 են : Դուք ելէք աս տօնիս. ես դեռ չեմ ելլեր աս
տօնիս, ը ինչու որ իմ ժամանակս դեռ լցուած չէ :
9 Աս ըսելով անոնց, ինքը Գալիլեա մնաց : (10) Բայց
երբոր իր եղբայրները ելան, տոքը ինքն ալ ելաւ
տօնին, չէ թէ յայտնի՝ հապա գաղտուկ կերպով
մը :
11 թ Եւ Հրէաները տօնին ատենը կը փնտռէին
12 զինքը՝ ու կ'ըսէին. Ո՞ւր է անիկայ : ժ Եւ ժողո-
վուրդին մէջ շատ շշնջիւն կար անոր վրայով.
ի Ոմանք կ'ըսէին, Թէ Աղէկ մարդ է. ուրիշները
կ'ըսէին, Ոչ, հապա ժողովուրդը կը մոլորցընէ :
13 Սակայն մէկը անոր վրայով համարձակ չէր խօսեր՝
լ Հրէաներուն վախէն :

ա Յվ. 5. 16, 18 :
բ Ղև. 23. 34 :
գ Մատ. 12. 46 : Մար. 3. 31 :
Գոր. 1. 14 :
դ Մար. 3. 21 :
ե Յվ. 2. 4 : 8. 20 : Հմր 8,
30 :
զ Յվ. 15. 19 :
է Յվ. 3. 19 :
ը Յվ. 8. 20 : Հմր 6 :
թ Յվ. 11. 56 :
ժ Յվ. 9. 16 : 10. 19 :
ի Մատ. 21. 46 : Ղուկ. 7. 16 :
Յվ. 6. 14 : Հմր 40 :
լ Յվ. 9. 22 : 12. 42 : 19. 38 :

Digitized by Google

14 Իսկ երբոր տօնը կէս եղաւ, Յիսուս տաճարը
15 ելաւ՝ ու կը սորվեցընէր: [ա]Եւ Հրէաները կը
զարմանային ու կ'ըսէին, Ինտո՞ր ասիկայ գիրքերը
16 գիտէ, որ սորված չէ: Յիսուս պատասխան տուաւ
անոնց՝ ու ըսաւ. [բ]Իմ վարդապետութիւնս իմս չէ,
17 հապա զիս ղրկողինն է: [գ]Թէ որ մէկը կ'ուզէ
անոր կամքը ընել, պիտի գիտնայ այս վարդապետու-
թեանս համար՝ թէ արդեօք Աստուծմէ՞ է, թէ ես
18 ինքիրմէս կը խօսիմ: [դ]Ա՛ն որ ինքիրմէն կը խօսի, իր
անձին փառքը կը փնտռէ. բայց ան որ զինքը ղրկո-
ղին փառքը կը փնտռէ, անիկայ ճշմարիտ է, և
19 անոր քովը անիրաւութիւն չկայ: [ե]Մովսէս չտուա՞ւ
ձեզի օրէնքը, ու ձեզմէ մէկն ալ չպահեր օրէնքը:
20 [զ]Ինչո՞ւ կը փնտռէք զիս սպաննել. պատասխան
տուաւ ժողովուրդը ու ըսաւ. [է]Դեւ կայ քու ներսդ.
21 ո՞վ քեզ կը փնտռէ սպաննել: Պատասխան տուաւ
Յիսուս՝ և ըսաւ անոնց. Մէկ գործ մը գործեցի,
22 ու ամէնքդ ալ զարմացեր էք: Արդ՝ [ը]Մովսէս
ձեզի թլփատութիւնը տուաւ. (որ չէ՛ թէ Մովսէ-
սէն էր, [թ]Հապա նախնիքներէն.) ու շաբաթ օրը
23 մարդ կը թլփատէք. Թէ որ շաբաթ օրը մարդ
թլփատութիւն կ'առնէ՝ որ Մովսէսին օրէնքը չքա-
կուի. ինծի կը բարկանա՞ք որ [ժ]Ես շաբաթ օրը ամ-
24 բողջ մարդ մը բժշկեցի: [ի]Աչքի երևցածին պէս
դատաստան մի՛ ընէք, հապա արդար դատաստան
ըրէք:

ա Մատ. 13. 54: Մար. 6. 2: Ղու. 4. 22: Գոր. 2. 7:
բ Գլ. 3. 11: 8. 28: 12. 49: 14. 10, 24:
գ Գլ. 8. 43:
դ Գլ. 5. 41: 8. 50:
ե Եղ. 24. 3: 2 Օր. 33. 4: Յօհ. 1. 17: Գոր. 7. 38:
զ Մատ. 12. 14: Մար. 3. 6: Գլ. 5. 16, 18: 10. 31, 39: 11. 53:
է Գլ. 8. 48, 52: 10. 20:
ը Ղև. 12. 3:
թ Ծն. 17. 10:
ժ Գլ. 5. 8, 9, 16:
ի 2 Օր. 1. 16, 17: Առակ. 24. 23: Գլ. 8. 15: Յակ. 2. 1:

Digitized by Google

25 Ան ատենը Երուսաղեմացիներէն ոմանք կ՚ըսէին.
26 Ասիկայ ան չէ՞ որն որ կը փնտռեն սպաննել. Եւ
ահա յայտնի կը խօսի, ու բան մը չեն ըսեր անոր.
[ա]միթէ իշխանները գիտցա՞ծ են թէ ասիկայ ճշմար-
27 տապէս Քրիստոսն է։ [բ]Սակայն մենք ասիկայ գի-
տենք ուսկից է. բայց Քրիստոսը երբոր գայ, մէկը
28 չգիտեր ուսկից է։ Եւ Յիսուս քանի որ կը սոր-
վեցընէր, տաճարին մէջ աղաղակեց՝ ըսելով. [գ]Իս
ալ գիտէք, և ուսկից ըլլալս ալ գիտէք. [դ]Ու ես
ինքիրմէս եկած չեմ. հապա ան որ զիս խրկեց,
29 [ե]ճշմարիտ է, [զ]որ անիկայ դուք չէք գիտեր։ [է]Ես
գիտեմ անիկայ, ինչու որ ես անկէ եմ, և անիկայ
30 զիս խրկեց։ [ը]Ուստի կը փնտռէին զինքը բռնել.
բայց [թ]մէկն ալ իրեն ձեռք չզարկաւ, ինչու որ իր
31 ժամանակը դեռ հասած չէր։ [ժ]Ու ժողովուրդէն
շատ մարդիկ հաւատացին իրեն, և կ՚ըսէին. Քրիս-
տոսը երբոր գայ, ասոնցմէ աւելի նշաննե՞ր պիտի
ընէ, որչափ որ ասիկայ կ՚ընէ։
32 Փարիսեցիները լսեցին ժողովուրդին աս շշըն-
ջիւնը անոր վրայով. ու փարիսեցիները և քահա-
նայապետները սպասաւորներ խրկեցին, որ զանիկայ
33 բռնեն։ Իսկ Յիսուս ըսաւ. [ի]Քիչ մը ժամանակ
ալ ձեզի հետ եմ, ու կ՚երթամ անոր՝ որ զիս խրկեց։
34 [լ]Դուք պիտի փնտռէք՝ ու պիտի չգտնէք. և իմ եղած
35 տեղս դուք չէք կրնար գալ։ Ան ատենը Հրէաները
ըսին իրարու. Ո՞ւր պիտի երթայ ասիկայ, որ մենք

ա Հմր 48 ։
բ Մատ. 13. 55 ։ Մար. 6. 3 ։ Ղուկ. 4. 22 ։
գ Տես գլ. 8. 14 ։
դ Գլ. 5. 43 ։ 8. 42 ։
ե Գլ. 5. 32 ։ 8. 26 ։ Հռով. 3. 4 ։
զ Գլ. 1. 18 ։ 8. 55 ։
է Մատ. 11. 27 ։ Գլ. 10. 15 ։
ը Մար. 11. 18 ։ Ղուկ. 19. 47 ։ 20. 19 ։ Հմր 19 ։ Գլ. 8. 37 ։
թ Հմր 44 ։ Գլ. 8. 20 ։
ժ Մատ. 12. 23 ։ Գլ. 3. 2 ։ 8. 30 ։
ի Գլ. 13. 33 ։ 16. 16 ։
լ Առ. 5. 6 ։ Գլ. 8. 21 ։ 13. 33 ։

Digitized by Google

զինքը պիտի չգտնենք. միթէ *Հեթանոսաց մէջ
[ա]ցիրուցան եղածներո՞ւն պիտի երթայ, և Հեթա-
36 նոսներուն պիտի սորվեցընէ։ Ի՞նչ է ան խօսքը՝
որ զրուցեց. Իս պիտի փնտռէք՝ ու պիտի չգտնէք.
և իմ եղած տեղս դուք չէք կրնար գալ։
37 [բ]Տօնին վերջի մեծ օրը Յիսուս կայներ էր, կ'ա-
ղաղակէր ու կ'ըսէր. [գ]Եթէ որ մէկը ծարաւ է, թող
38 ինծի գայ՝ ու խմէ։ [դ]Ո՛վ որ ինծի կը հաւատայ՝
ինչպէս որ գիրքը կ'ըսէ, [ե]անոր փորէն կենդանի
39 ջուրի գետեր պիտի բղխեն. [զ]Ա՛ս ըսաւ Հոգիին
համար՝ որ իրեն հաւատացողները պիտի առնէին.
վասն զի Սուրբ Հոգին դրուած չէր տակաւին,
40 ինչու որ Յիսուս դեռ [է]փառաւորուած չէր։ Ժո-
ղովուրդէն շատ մարդիկ աս խօսքը որ լսեցին,
41 կ'ըսէին. Իրաւցընէ ասիկայ է [ը]Մարգարէն։ Ուրիշ-
ները կ'ըսէին. [թ]Ա՛սիկայ է Քրիստոսը. ուրիշներն
ալ կ'ըսէին. Միթէ Քրիստոսը [ժ]Գալիլեայէ՞ն
42 կու գայ։ [ի]Չէ՞ որ գիրքը կ'ըսէ, թէ Քրիստոսը
Դաւիթի սերունդէն ու [լ]Դաւիթին եղած գեղէն
43 Բեթլեհեմէն կու գայ։ [խ]Ասոր ժողովուրդին մէջ
44 երկպառակութիւն եղաւ անոր համար։ [ծ]Եւ ա-
նոնցմէ ոմանք ուզեցին բռնել անիկայ. բայց մէկը
անոր ձեռք չզարկաւ։
45 Ու սպասաւորները նորէն եկան քահանայապետ-

* Յուն. Յունաց
ա Եա. 11.12: Յակ. 1.1: 1 Պետ. 1.1:
բ Ղև. 23.36:
գ Եա. 55.1: Գլ. 6.35: Յայտ. 22.17:
դ 2 Օր. 18.15:
ե Առակ. 18.4: Եա. 12.3: 44.3: Գլ. 4.14:
զ Եա. 44.3: Յովէլ. 2.28: Գլ. 16.7: Գործ. 2.17, 33, 38:
է Գլ. 12.16: 16.7:
ը 2 Օր. 18.15, 18: Գլ. 1.21: 6.14:
թ Գլ. 4.42: 6.70:
ժ Հմր 52: Գլ. 1.46:
ի Սաղ. 132.11: Երեմ. 23.5: Միք. 5.2: Մատ. 2.5: Ղու. 2.4:
լ 1 Թագ. 16.1, 4:
խ Հմր 12: Գլ. 9.16: 10.19:
ծ Հմր 30:

Digitized by Google

ներուն և փարիսեցիներուն. ու ասոնք ըսին անոնց.
46 Ինչո՞ւ զանիկայ հոս չբերիք։ Պատասխան տուին
սպասաւորները. ᵃԵրբէք մէկը աս մարդուն պէս
47 խօսած չէ։ Ան ատենը փարիսեցիները պատասխան
տուին անոնց և ըսին. Միթէ դո՞ւք ալ մոլորեցաք։
48 ᵇԻշխաններէն կամ փարիսեցիներէն մէկը հաւա-
49 տա՞ց անոր. Բայց աս ռամիկ ժողովուրդը՝ որ օրէնքը
50 չեն գիտեր, նզովուած են։ ᶜՆիկոդեմոս ըսաւ անոնց.
(ᵈոր առաջուց գիշեր ատեն իրեն եկեր էր, և ա-
51 նոնցմէ մէկն էր.) ᵉՄիթէ մեր օրէնքը մարդ կը
դատէ՞, թէ որ առաջ անկէ բան մը չլսէ, և չգիտ-
52 նայ թէ ինչ կ'ընէ։ Պատասխան տուին՝ ու ըսին
անոր. Միթէ դո՞ւն ալ Գալիլեայէն ես. քննէ՛ ու
53 նայէ՛, ᶠոր Գալիլեայէն մարգարէ չելլեր։ Եւ
ամէն մէկը իր տունը գնաց։

ԳԼ. Ը

1 Քրիստոս կ'արձակէ շնութեան յանցանքով բռնուած կինը. 12 կը յայտնէ թէ ինքն է աշխարհիս լոյսը, ու իր վարդապետութիւնը կ'արդարացընէ. 33 Աբրահամին վրայ պարծեցող Հրեից պատասխան կու տայ, 59 և մէկդի կը քաշուի անոնց կատաղութենէն։

1 Եւ Յիսուս Ձիթենեաց լեռը գնաց։ (2) Ու
առտուանց նորէն տաճարը եկաւ, և բոլոր
ժողովուրդը իրեն կու գար, ու ինքը նստեր կը
3 սորվեցընէր անոնց։ Եւ դպիրները ու փարիսեցի-
ները շնութեան մէջ բռնուած կնիկ մը բերին անոր,
ու զանիկայ մէջտեղը կայնեցընելով՝ Ըսին իրեն.
4 Վարդապետ, աս կնիկը շնութեան մէջ՝ աս մեղքը

ա Մատ. 7. 29։
բ Յհ. 12. 42։ Գործ. 6. 7։ 1 Կոր. 1. 20, 26։ 2. 8։
գ Յհ. 3. 2։
դ 2 Օր. 1. 17։ 17. 8, 9։ 19. 15։
ե Ես. 9. 1, 2։ Մատ. 4. 15։ Յհ. 1. 46։ Հմր 41։

Digitized by Google

5 գործած ատենը բռնուեցաւ. ա Եւ օրինաց մէջ
Մովսէս մեզի պատուիրեց ասանկները քարկոծել.
6 հիմա դուն ի՞նչ կ՚ըսես ատոր համար: Ա՛ս կ՚ըսէին՝
անիկայ փորձելով, որ անոր վրայ ամբաստանութիւն
ընելու առիթ մը ունենան. բայց Յիսուս դէպ ՚ի
վար ծռելով՝ մատովը գետնին վրայ կը գրէր:
7 Անկայն երբոր վրան ինկան՝ հարցընելով իրեն, վեր
նայեցաւ ու ըսաւ անոնց. բ Ձեզմէ անմեղ եղողը՝
8 առաջ անիկայ թող քար ձգէ ատոր վրայ: Եւ
նորէն դէպ ՚ի վար ծռելով՝ գետնին վրայ կը գրէր:
9 Եւ անոնք ասոր լսելով՝ ու իրենց խղճմտանքէն յանդի֊
մանուելով՝ գ մէկիկ մէկիկ դուրս կ՚ելլէին, ծերերէն
սկսած մինչև յետինները. և Յիսուս մինակ մնաց,
10 ու կնիկը մէջտեղը կայնած: Եւ Յիսուս վեր նայե֊
լով՝ ու կնիկէն զատ մէկը չտեսնելով՝ ըսաւ անոր.
Կնիկ՝ ո՞ւր են անոնք որ քու վրայովդ ամբաստանու֊
11 թիւն կ՚ընէին. մէկը քեզ չդատապարտե՞ց: Եւ
անիկայ ըսաւ. Ո՛չ մէկը՝ Տէ՛ր. ու Յիսուս ըսաւ
անոր. դ Ես ալ չեմ դատապարտեր քեզ. գնա՝ ու
ե ասկէ ետև մեղք մի՛ գործեր:
12 Արդ՝ Յիսուս նորէն խօսեցաւ անոնց՝ ու ըսաւ.
զ Ես եմ աշխարհի լոյսը. ան որ իմ ետևէս կու գայ,
խաւարի մէջ պիտի չքալէ, հապա կենաց լոյսը
13 պիտի ունենայ: Իսկ փարիսեցիները ըսին անոր.
է Դուն քու անձիդ համար կը վկայես, քու վկայու֊
14 թիւնդ ճշմարիտ չէ: Պատասխան տուաւ Յիսուս՝
ու ըսաւ անոնց. Թէ և ես իմ անձիս համար վկա֊
յեմ, բայց իմ վկայութիւնս ճշմարիտ է, ինչու որ
գիտեմ ուսկից եկայ, և ո՛ւր կ՚երթամ. ը բայց դուք

ա Ղև. 20. 10: 2 Օր. 22. 22:
բ 2 Օր. 17. 7: Հռովմ. 2. 1:
գ Հռովմ. 2. 22:
դ Ղու. 9. 56: 12. 14: Գլ. 3. 17:
ե Գլ. 5. 14:
զ Գլ. 1. 4, 5, 9: 3. 19: 9. 5: 12. 35, 36, 46:
է Գլ. 5. 31:
ը Գլ. 7. 28: 9. 29:

Digitized by Google

չէք գիտեր ուսկից կու գամ, կամ ո՛ւր կ'երթամ:
15 [ա]Դուք մարմնին նայելով դատաստան կ'ընէք. [բ]Ես
16 բնաւ մէկը չեմ դատեր. Ու թէ և դատելու ալ
ըլլամ, իմ դատաստանս ճշմարիտ է. [գ]Ինչու որ ես
մինակ չեմ, հապա ես, և Հայրը որ զիս խրկեց:
17 [դ]Ու ձեր օրէնքին մէջն ալ գրուած է, թէ Երկու
18 մարդու վկայութիւնը ճշմարիտ է: Ես եմ որ իմ
անձիս համար կը վկայեմ, [ե]Ու կը վկայէ ինծի
19 համար Հայրն ալ՝ որ զիս խրկեց: Ան ատենը ըսին
անոր. Ո՞ւր է քու Հայրդ. Յիսուս պատասխան
տուաւ. [զ]Ո՛չ զիս գիտէք՝ և ո՛չ իմ Հայրս. [է]Եթէ
որ զիս գիտնայիք, իմ Հայրս ալ պիտի գիտնայիք:
20 Յիսուս աս խօսքերը խօսեցաւ՝ [ը]Գանձատունը,
երբոր տաճարին մէջ կը սորվեցընէր. [թ]Ու մէկը
չբռնեց զանիկայ, ինչու որ [ժ]դեռ անոր ժամանակը
հասած չէր:
21 Եսքը Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց. Ես կ'եր-
թամ՝ [ի]Ու զիս պիտի փնտռէք. Ու ձեր մեղացը մէջ
պիտի մեռնիք. ո՛ւր որ ես կ'երթամ, դուք չէք
22 կրնար գալ: Ասոր վրայ Հրեաները կ'ըսէին.
Միթէ ինքզինքը պիտի մեռցընէ՞, որ կ'ըսէ թէ՝
23 Ո՛ւր որ ես կ'երթամ, դուք չէք կրնար գալ: Եւ
ըսաւ անոնց. [լ]Դուք վարէն էք, ես վերէն եմ.
[խ]դուք աս աշխարհէս էք, ես աս աշխարհէս չեմ.
24 [ծ]Անոր համար ձեզի ըսի թէ՝ Ձեր մեղացը մէջ պիտի

ա Գլ. 7. 24:
բ Գլ. 3. 17: 12. 47: 18. 36:
գ Հմր 29: Գլ. 16. 32:
դ 2 Օր. 17. 6: 19. 15: Մատ. 18. 16: 2 Կոր. 13. 1: Եբր. 10. 28:
ե Գլ. 5. 37:
զ Հմր 55: Գլ. 16. 3:
է Գլ. 14. 7:
ը Մար. 12. 41:
թ Գլ. 7. 30:
ժ Գլ. 7. 8:
ի Գլ. 7. 34: 13. 33:
լ Հմր 24:
խ Գլ. 3. 31.
ծ Գլ. 15. 19: 17. 16: 1 Յոհ. 3. 5:
կ Հմր 21:

մեռնիք. [ա]Ինչու որ եթէ չհաւատաք թէ ես եմ,
25 ձեր մեղացը մէջ պիտի մեռնիք։ Ան ատենը ըսին
անոր. Դուն ո՞վ ես. և Յիսուս ըսաւ անոնց.
26 Ի՛նչ որ սկիզբէն ձեզի կը խօսիմ։ Շատ բաներ
ունիմ ձեզի համար խօսելու՝ և դատելու. բայց
[բ]Ան որ զիս ղրկեց, ճշմարիտ է. [գ]և ես ինչ որ իրմէ
27 լսեցի, անիկայ կը խօսիմ աշխարհիս մէջ։ Անոնք
չիմացան թէ Հօրը համար կը զրուցէր իրենց։
28 Իսկ Յիսուս ըսաւ անոնց. [դ]Երբոր Որդին մարդոյ
բարձրացընէք, [ե]ան ատենը պիտի գիտնաք թէ ես
եմ, [զ]ու ինքիրմէս բան մը չեմ ըներ, [է]հապա Հայրս
ինչպէս որ ինծի սորվեցուց, անանկ կը խօսիմ։
29 [ը]Եւ զիս ղրկողը իմ հետս է. [թ]Հայրը զիս մինակ
չթողուց. [ժ]ինչու որ ես միշտ անոր հաճելի եղած
բաները կ՚ընեմ։
30 Երբոր ասոնք խօսեցաւ, [ի]շատ մարդիկ իրեն հա-
31 ւատացին։ Ան ատենը Յիսուս իրեն հաւատացող
Հրէաներուն ըսաւ. Թէ որ դուք իմ խօսքիս մէջ
կենաք, ճշմարտապէս իմ աշակերտներս կ՚ըլլաք.
32 Եւ ճշմարտութիւնը պիտի գիտնաք, [լ]ու ան ճշմար-
33 տութիւնը ձեզ պիտի ազատէ։ Պատասխան տուին
իրեն. [խ]Մենք Աբրահամի սերունդ ենք, ու երբէք
մէկու մը ծառայեցինք. դուն ինտո՞ր կ՚ըսես թէ
34 Ազատ պիտի ըլլաք։ Յիսուս պատասխան տուաւ
անոնց. Ճ՛շմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, թէ
[ծ]Ամէն ով որ մեղք կը գործէ, անիկայ մեղքի ծառայ

[ա] Մար. 16. 16։
[բ] Գլ. 7. 28։
[գ] Գլ. 3. 32։ 15. 15։
[դ] Գլ. 3. 14։ 12. 32։
[ե] Հռով. 1. 4։
[զ] Գլ. 5. 19, 30։
[է] Գլ. 3. 11։
[ը] Գլ. 14. 10, 11։
[թ] Հմր 16։
[ժ] Գլ. 4. 34։ 5. 30։ 6. 38։
[ի] Գլ. 7. 31։ 10. 42։ 11. 45։
[լ] Հռով. 6. 14, 18, 22։ 8. 2։ Յակ. 1. 25։ 2. 12։
[խ] Ղև. 25. 42։ Մատ. 3. 9։ Հմր 39։
[ծ] Հռով. 6. 16, 20։ 2 Պետ. 2. 19։

35 է ։ [ա]Ծառան տանը մէջ յաւիտեան չմնար , բայց
36 որդին յաւիտեան կը մնայ ։ [բ]Ուստի թէ որ Որդին
ձեզ ազատ ընէ , ճշմարտապէս ազատ պիտի ըլլաք ։
37 Գիտեմ որ Աբրահամի սերունդ էք , [գ]բայց կը
փնտռէք զիս մեռցընել , ինչու որ իմ խօսքս ձեր
38 ներսի դին տեղ չունի ։ [դ]Ես ինչ որ տեսայ իմ Հօրս
քովը՝ ան կը խօսիմ . և դուք ալ ինչ որ տեսաք ձեր
39 հօրը քովը՝ ան կ'ընէք ։ Պատասխան տուին ու ըսին
անոր . [ե]Մեր հայրը Աբրահամն է . ըսաւ անոնց
Յիսուս . Եթէ որ Աբրահամին որդիքը ըլլայիք ,
40 Աբրահամին գործքերը պիտի գործէիք ։ [զ]Բայց
հիմա կը փնտռէք սպաննել զիս , անանկ մարդ մը՝ որ
ձեզի ճշմարտութիւն խօսեցայ , [է]զորն որ Աստուծմէ
41 լսեցի , Աբրահամ ատ բանը չըրաւ ։ Դուք ձեր
հօրը գործքերը կ'ընէք . ան ատենը ըսին անոր .
Մենք պոռնկութենէ չենք ծնած . [ը]մենք մէկ Հայր
42 մը ունինք՝ որ է Աստուած ։ Յիսուս ըսաւ անոնց .
[թ]Եթէ որ Աստուած ձեր Հայրը ըլլար , պիտի սիրէիք
զիս . [ժ]ինչու որ ես Աստուծմէ ելայ՝ ու եկայ . [ի]և չէ
թէ ես ինքիրմէս եկայ , հապա անիկայ զիս խրկեց ։
43 [լ]Ինչո՞ւ դուք իմ զրուցուածքս չէք հասկընար .
անոր համար որ չէք կրնար իմ խօսքս մտիկ ընել ։
44 [խ]Դուք ձեր հօրմէն Սատանայէն էք , ու ձեր հօրը
թաղձանքը կ'ուզէք ընել . անիկայ սկիզբէն հետէ
մարդասպան էր , [ծ]և ճշմարտութեան մէջ չկեցաւ ,
ինչու որ անոր ներսի դին ճշմարտութիւն չկայ .

ա Գաղ. 4. 30 ։
բ Հռով. 8. 2 ։ Գաղ. 5. 1 ։
գ Գլ. 7. 20 ։ Հմր. 40 ։
դ Գլ. 3. 32 ։ 5. 19, 30 ։ 14 ։ 10, 24 ։
ե Մատ. 3. 9 ։ Հմր. 33 ։
զ Հռով. 2. 28 ։ 9. 7 ։ Գաղ. 3. 7, 29 ։
է Հմր 37 ։
ը Հմր 26 ։
թ Եսա. 63. 16 ։ 64. 8 ։ Մաղ. 1. 6 ։
ժ 1 Յօհ. 5. 1 ։
ի Գլ. 16. 27 ։ 17. 8, 25 ։
լ Գլ. 5. 43 ։ 7. 28, 29 ։
խ Գլ. 7. 17 ։
ծ Մատ. 13. 38 ։ 1 Յօհ. 3. 8 ։
կ Յուդ. 6 ։

Digitized by Google

երբոր անիկայ ստութիւն խօսի · բուն իրեններէն
կը խօսի · քանզի անիկայ ստախօս է և անոր հայրը :
45 Բայց որովհետև ես ճշմարտութիւն կը խօսիմ, ինծի
46 չէք հաւատար : Ձեզմէ ո՞վ կրնայ զիս յանդիմանել
մեղքի համար · իսկ թէ որ ես ճշմարտութիւն կը
47 խօսիմ, ինչո՞ւ ինծի չէք հաւատար : [ա]Ան որ Աս-
տուծմէ է, Աստուծոյ խօսքերը մտիկ կ'ընէ · դուք
անոր համար մտիկ չէք ըներ, որ Աստուծմէ չէք :
48 Պատասխան տուին Հրեաները՝ ու ըսին անոր · Աղէկ
չե՞նք ըսեր մենք, թէ դուն Սամարացի ես՝ [բ]ու դև
49 կայ քու ներսդ : Յիսուս պատասխան տուաւ՝ Ն-
ըսաւ · Իմ ներսս դև չկայ, հապա ես իմ Հայրս կը
50 պատուեմ, և դուք զիս կ'անարգէք : [գ]Իսկ ես իմ
փառքս չեմ փնտռեր · կայ մէկը՝ որ կը փնտռէ, ու
51 կը դատէ : Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի · [դ]Թէ
որ մէկը իմ խօսքս պահէ, յաւիտեան մահ պիտի
52 չտեսնէ : Ան ատենը Հրեաները ըսին անոր · Հիմա
գիտցանք որ քու ներսդ դև կայ · [ե]Աբրահամ մեռաւ՝
ու մարգարէները · և դուն կ'ըսես, Թէ որ մէկը իմ
խօսքս պահէ, յաւիտեան մահուան համը պիտի
53 չառնէ : Միթէ դուն աւելի՞ մեծ ես մեր հայր Աբրա-
համէն՝ որ մեռաւ · ու մարգարէներն ալ մեռան ·
54 դուն քեզ ո՞վ կ'ընես : Յիսուս պատասխան տուաւ ·
[զ]Թէ որ ես ինքզինքս փառաւորեմ, իմ փառքս բան
մը չէ · [է]Իմ Հայրս է՝ որ զիս կը փառաւորէ, որուն
55 համար դուք կ'ըսէք՝ թէ *Մեր Աստուածն է · [ը]Ու
անիկայ չէք ճանչնար · բայց ես գիտեմ անիկայ · ու
թէ որ ըսեմ՝ թէ անիկայ չեմ գիտեր, ձեզի պէս

ա Գլ. 10. 26, 27 : 1 Յոհ. 4. 6 :
բ Գլ. 7. 20 : 10. 20 : Համր 52 :
գ Գլ. 5. 41 : 7. 18 :
դ Գլ. 5. 24 : 11. 26 :
ե Զաք. 1. 5 : Եբր. 11. 13 :
զ Գլ. 5. 31 .
է Գլ. 5. 41 : 16. 14 : 17. 1 : Գործ. 3. 13 :
* Ոմանք ձեր
ը Գլ. 7. 28, 29 :

Digitized by Google

ստախօս պիտի ըլլամ. հապա ես գիտեմ անիկայ, և
56 անոր խօսքը կը պահեմ։ [ա]Ձեր հայրը Աբրահամ
ցանկացաւ իմ օրս տեսնելու. ու [բ]տեսաւ և ուրա-
57 խացաւ։ Իսկ Հրէաները ըսին անոր։ Դեռ տա-
կաւին յիսուն տարեկան չես, Աբրահա՞մն ալ տեսար։
58 Յիսուս ըսաւ անոնց. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ
59 ձեզի, [գ]Աբրահամին ըլլալէն առաջ եմ ես։ Ան
ատենը [դ]քարեր վերցուցին՝ որ անոր վրայ նետեն.
բայց Յիսուս ծածկուեցաւ անոնց աչքերէն, և [ե]անոնց
մէջէն անցնելով՝ տաճարէն դուրս ելաւ, ու այսպէս
գնաց։

ԳԼ. Թ.

1 Քրիստոս ՚ի ծնէ կոյրին աչքերը կը բանայ։ 8 Ան բժշկուած մարդը փարիսեցւոց կը տարուի, 13 որոնք բարկանալով՝ դուրս կ՚ընեն զանիկայ իրենց ժողովարանէն. 35 բայց Յիսուս կ՚ընդունի զանիկայ. ու ան ալ կը հաւատայ անոր։ 39 Քրիստոս զորանք կը լուսաւորէ։

1 Ու երբոր կ՚անցնէր, մէկ մարդ մը տեսաւ կոյր
2 ծնած. Եւ իր աշակերտները հարցուցին իրեն,
ու ըսին. Ռաբբի՝ [զ]որո՞ւնն է մեղքը, ասո՞ր՝ թէ իր
3 ծնողացը, որ անիկայ կոյր ծնաւ։ Պատասխան տուաւ
Յիսուս. Ո՛չ ասորն է մեղքը, ո՛չ ալ իր ծնողացը.
[է]հապա որ Աստուծոյ գործքերը ասոր վրայ յայտնի
4 ըլլան։ [ը]Քանի որ ցորեկ է, պէտք է որ զիս ղրկողին
գործքերը գործեմ. գիշերը կու գայ, որ ան ատենը
5 մէկը չկրնար գործել։ Քանի որ ես աշխարհի մէջ
6 եմ, [թ]աշխարհի լոյսն եմ։ Երբոր ասս ըսաւ, [ժ]թու-

ա Ղու. 10. 24։
բ Եբր. 11. 13։
գ Ել. 3. 14։ Եսա. 43. 13։ Գլ. 17. 5, 24։ Կող. 1. 17։ Յայտ. 1. 8։
դ Գլ. 10. 31, 39։ 11. 8։
ե Ղու. 4. 30։
զ Հմր 34։
է Գլ. 11. 4։
ը Գլ. 4. 34։ 5. 19, 36։ 11. 9։ 12. 35։ 17. 4։
թ Գլ. 1. 5, 9։ 3. 19։ 8. 12։ 12. 35, 46։
ժ Մար. 7. 33։ 8. 23։

Digitized by Google

քաւ գետինը, և թուքովը կաւ շինեց, ու այն կաւը
7 կոյրին աչքերուն վրայ ծեփեց. Եւ ըսաւ անոր.
Գնա՛ [ա]լուացուէ Սելովամի աւազանին մէջ, (որ
Խրկուած կը թարգմանուի.) Ուստի գնաց ու լը-
8 ւացուեցաւ, եկաւ ու կը տեսնէր: Իսկ դրացիները՝
և անոնք որ առաջուց տեսած էին զանիկայ որ
*մուրացկան էր, կ՚ըսէին. Ասիկայ չէ՞ր որ կը նըս-
տէր և կը մուրար. ոմանք կ՚ըսէին, Անիկայ է.
9 Ուրիշները կ՚ըսէին, Անոր նման մէկն է. Իսկ ինքը
10 կ՚ըսէր, Թէ Ես եմ: Ուստի ըսին իրեն. Հապա
11 ինտո՞ր բացուեցան քու աչքերդ: Ինքը պատասխան
տուաւ ու ըսաւ. [բ]Յիսուս կոչուած մարդ մը կաւ
շինեց, ու աչքերս ծեփեց, և ըսաւ ինծի. Գնա՛ Սելո-
վամի աւազանը՝ ու լուացուէ. ես ալ գացի լուացո-
12 ւեցայ ու կը տեսնեմ: Եւ ըսին իրեն. Ո՞ւր է անի-
կայ. ըսաւ անոնց. Չեմ գիտեր:
13 Փարիսեցիներուն տարին զանիկայ՝ որ առենով
14 կոյր էր: Եւ շաբաթ օր էր՝ երբոր Յիսուս կաւը
15 շինեց, ու անոր աչքերը բացաւ: Նորէն փարի-
սեցիներն ալ կը հարցընէին իրեն, թէ ինտո՛ր կը
տեսնէ. անիկայ ալ ըսաւ անոնց. Կաւ դրաւ աչքե-
16 րուս վրայ, ու լուացուեցայ և կը տեսնեմ: Ասոր
վրայ փարիսեցիներէն ոմանք կ՚ըսէին. Այն մարդը
Աստուծմէ չէ, ինչու որ շաբաթ օրը չպահեր. ու-
րիշները կ՚ըսէին. [ե]Ինտո՞ր կրնայ մեղաւոր մարդ մը
ասանկ հրաշքներ ընել. Եւ մէջերնին երկպառա-
17 կութիւն կար: Նորէն ըսին կոյրին. Դուն ի՞նչ
կ՚ըսես անոր համար՝ որ քու աչքերդ բացաւ. ան
18 ալ ըսաւ, [զ]Թէ Մարգարէ մըն է: Իսկ Հրեաները

ա Նեեմ. 3. 15:
բ Տես 4 Թագ. 5. 14:
* Ոմանք կոյր
գ Հմր 6, 7:

դ Հմր 33: Գլ. 3. 2:
ե Գլ. 7. 12, 43: 10. 19:
զ Գլ. 4. 19: 6. 14:

Digitized by Google

չէին հաւատար անոր համար՝ թէ կոյր էր ու բացուե-
ցաւ, մինչեւ որ ան աչքը բացուածին ծնողքը կան-
19 չեցին. Եւ անոնց հարցուցին ու ըսին. Ա՞ս է
ձեր որդին, որուն համար դուք կ'ըսէք թէ կոյր
20 ծնաւ. հապա հիմա ինչպէ՞ս կը տեսնէ: Անոր ծնողքը
պատասխան տուին անոնց ու ըսին. Գիտենք որ
21 ասիկայ է մեր որդին, եւ որ ինքը կոյր ծնաւ. Բայց
հիմա ինչպէ՞ս կը տեսնէ, չենք գիտեր, կամ թէ ո՛վ
բացաւ ատոր աչքերը, մենք չենք գիտեր. ինքը
չափահաս է, իրեն հարցուցէք. թո՛ղ ինքը խօսի
22 իրեն համար: Աս ըսին անոր ծնողքը, [ա]Հրէաներէն
վախնալնուն համար. քանզի Հրէաները միաբան
հաւանութեամբ որոշեր էին որ եթէ մէկը անիկայ
Քրիստոս դաւանի, [բ]ժողովարանէն դուրս ձգուի:
23 Անոր համար անոր ծնողքը ըսին, թէ Ինքը չափա-
24 հաս է, իրեն հարցուցէք: Ետքը նորէն կանչեցին
ան մարդը որ կոյր էր, ու ըսին անոր. [գ]Աստուծոյ
փառք տուր, [դ]մենք գիտենք որ ան մարդը մեղաւոր
25 է: Ասիկայ ալ պատասխան տուաւ ու ըսաւ. Թէ
որ մեղաւոր է, ես չեմ գիտեր. միայն աս գիտեմ որ
26 կոյր էի, եւ հիմա կը տեսնեմ: Նորէն ըսին անոր.
27 Ի՞նչ ըրաւ քեզի. քու աչքերդ ինչպէ՞ս բացաւ: Պա-
տասխան տուաւ անոնց. Հիմա ըսի ձեզի՝ ու չլսեցիք.
ինչո՞ւ համար նորէն լսել կ'ուզէք. միթէ դո՞ւք ալ
28 կ'ուզէք անոր աշակերտ ըլլալ: Անոնք նախատելով
զանիկայ՝ ըսին. Դուն ես անոր աշակերտը. իսկ
29 մենք Մովսէսին աշակերտներն ենք: Մենք գիտենք՝
որ Աստուած Մովսէսին հետ խօսեցաւ. [ե]Բայց
30 ասիկայ չենք գիտեր թէ ուսկից է: Պատասխան
տուաւ մարդը եւ ըսաւ անոնց. [զ]Ասիկայ է զարմա-

ա Գլ. 7. 13: 12. 42: 19. 38: Գոր. 5. 13:
բ Հմր 34: Գլ. 16. 2:
գ Յես. 7. 19: 1 Թագ. 6. 5:
դ Հմր 16:
ե Գլ. 8. 14:
զ Գլ. 3. 10:

Digitized by Google

նալու բանը՝ որ դուք չէք գիտեր թէ ուսկից է, և
31 անիկայ իմ աչքերս բացաւ։ Գիտենք որ [ա]Աստուած
մեղաւորներուն մտիկ չըներ. բայց թէ որ մէկը աս-
տուածապաշտ ըլլայ, ու անոր կամքը կատարէ,
32 անոր մտիկ կ'ընէ։ Աշխարհիս սկիզբէն 'ի վեր լսո-
ւած չէ որ մարդ մը կոյր ծնածի մը աչքերը բացած
33 է։ Եթէ որ Աստուծմէ չըլլար այն մարդը՝ բան մըն
34 ալ չէր կրնար ընել։ Պատասխան տուին և ըսին
անոր. [գ]Դուն բոլորովին մեղաց մէջ ծնած ես, ու
մեզի վարդապետութի՞ւն կ'ընես. և դուրս ըրին
անիկայ։

35 Յիսուս լսեց որ զանիկայ դուրս ըրին, ու երբոր
գտաւ զանիկայ՝ ըսաւ անոր. Դուն կը հաւատա՞ս
36 [դ]Աստուծոյ Որդիին։ Անիկայ պատասխան տուաւ՝
37 ու ըսաւ. Տէ՛ր ո՞վ է՝ որ հաւատամ անոր։ Եւ Յի-
սուս ըսաւ անոր. Տեսար ալ անիկայ, [ե]և քեզի հետ
38 խօսողը ան է։ Անիկայ ալ ըսաւ. Կը հաւատամ՝
39 Տէ՛ր. ու անոր երկրպագութիւն ըրաւ։ Եւ Յիսուս
ըսաւ. [զ]Ես դատաստանի համար եկայ աս աշխարհս,
[է]որ չտեսնողները տեսնեն, և տեսնողները կուրանան։
40 Եւ փարիսեցիներէն ոմանք որ իր հետն էին, աս
բաները լսելով՝ [ը]ըսին իրեն. Միթէ մե՞նք ալ կոյր
41 ենք։ Յիսուս ըսաւ անոնց. [թ]Եթէ որ կոյր ըլլայիք,
դուք մեղք չէիք ունենար. բայց հիմա կ'ըսէք թէ
Կը տեսնենք. ասոր համար ձեր մեղքը ձեր վրայ կը
մնայ։

ա Յոբ. 27. 9։ 35. 12։ Սաղ. 18. 41։ 34. 15։ 66. 18։ Առակ 1. 28։ 15. 29։ 28. 9։ Եսա. 1. 15։ Երեմ. 11. 11։ 14. 12։ Եզեկ. 8. 18։ Միք. 3. 4։ Զաք. 7. 13։
բ Հմր 16.
գ Հմր 2։
դ Մատ. 14 33։ 16. 16։ Մար. 1. 1։ Գլ. 10. 36։ 1 Յօհ. 5. 13։
ե Գլ. 4. 26։
զ Գլ. 5. 22, 27։ Տես գլ. 3 17։ 12. 47։
է Մատ. 13. 13։
ը Հռով. 2. 19։
թ Գլ. 15. 22, 24։

ԳԼ. Ժ

1 Քրիստոս է կենաց դուռը՝ և բարի հովիւը։ 19 Հրէից տարբեր կարծիքները անոր վրայով։ 24 Յիսուս իր գործքերովը կը ցուցընէ թէ ինքն է Քրիստոսը՝ Աստուծոյ Որդին. 39 Հրէից ձեռքէն կը փախչի, 40 և դարձեալ կ'երթայ Յորդանանու միւս կողմը, ուր տեղ շատերը կը հաւատան իրեն։

1 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Ան որ դռնէն
չմտներ ոչխարներուն բակը, հապա ուրիշ
2 տեղէն կ'ելլէ, անիկայ գող ու աւազակ է։ Բայց ան
որ դռնէն կը մտնէ, անիկայ ոչխարներուն հովիւն
3 է։ Դռնապանը կը բանայ անոր, և ոչխարները անոր
ձայնին կը լսեն, ու իր ոչխարները անուններովը կը
4 կանչէ, և դուրս կը հանէ զանոնք։ Ու երբոր իր
ոչխարները կը հանէ, անոնց առջևէն կ'երթայ, ու
ոչխարները իր ետևէն կ'երթան. ինչու որ անոր
5 ձայնը կը ճանչնան։ Սակայն օտարի ետևէ չեն եր-
թար. հապա անկէ կը փախչին, ինչու որ օտար-
ներուն ձայնը չեն ճանչնար։
6 Յիսուս աս առակը ըսաւ անոնց. բայց անոնք
7 չէին իմանար՝ թէ ինչ էր որ իրենց կը խօսէր։ Եւ
Յիսուս նորէն ըսաւ անոնց. Ճշմարիտ ճշմարիտ
8 կ'ըսեմ ձեզի. Ես եմ ոչխարներուն դուռը։ Ամէն
անոնք որ ինծմէ առաջ եկան, գող ու աւազակ էին.
9 բայց անոնց չլսեցին ոչխարները։ [ա]Ես եմ դուռը.
թէ որ մէկը ինծմէ ներս մտնէ՝ պիտի փրկուի, ու
10 պիտի մտնէ ու ելլէ, և արօտ գտնէ։ Գողը չգար,
միայն թէ գողնալու և սպաննելու ու կորսընցընելու
համար. ես եկայ որ կեանք ունենան, և աւ աւելի
11 ունենան։ [բ]Ես եմ բարի հովիւը. բարի հովիւը իր
12 կեանքը ոչխարներուն համար կը դնէ։ Բայց վարձ-
կանը որ հովիւ չէ, ու ոչխարները իրը չեն, երբոր

ա Գր. 14. 6։ Եփես. 2. 18։
բ Ես. 40. 11։ Եզեկ. 34. 12, 23։ 37. 24։ Եբր. 13. 20։
1 Պետ. 2. 25։ 5. 4։

Digitized by Google

կը տեսնէ գայլը որ կու գայ, ^ա կը թողու ոչխար-
ները ու կը փախչի. և գայլը կը յափշտակէ ոչխար-
13 ները, ու զանոնք կը ցրուէ։ Եւ վարձկանը կը
փախչի, ինչու որ վարձկան է, ու իր հոգը չէ ոչ-
14 խարներուն համար։ Ես եմ բարի հովիւը, ^բ և կը
ճանչնամ իմիններս, ու կը ճանչցուիմ իմիններէս։
15 ^գ Ինչպէս որ Հայրը զիս կը ճանչնայ, ես ալ Հայրը
կը ճանչնամ, ^դ ու իմ կեանքս ոչխարներուն հա-
16 մար կը դնեմ։ ^ե Ուրիշ ոչխարներ ալ ունիմ, որոնք
աս բակէն չեն. անոնք ալ պէտք է որ բերեմ. ու իմ
ձայնիս պիտի լսեն, ^զ և պիտի ըլլան մէկ հօտ ու մէկ
17 հովիւ։ Անոր համար իմ Հայրս զիս կը սիրէ, ^է որ
ես իմ կեանքս կը դնեմ, որ նորէն առնեմ անիկայ։
18 Մէկը չհաներ անիկայ ինծմէ, հապա ես կը դնեմ
անիկայ ինքիրմէս. իշխանութիւն ունիմ անիկայ
դնելու, ^ը և իշխանութիւն ունիմ անիկայ նորէն
առնելու. ^թ Աս պատուէրը իմ Հօրմէս առի։
19 ^ժ Նորէն երկպառակութիւն կ'ըլլար Հրեից մէջ
20 աս խօսքերուն համար։ Եւ անոնցմէ շատերը
կ'ըսէին. ^ի Դեւ կայ ատոր ներսի դին՝ ու՛ խելըռած
21 է, ինչո՞ւ ատոր մտիկ կ'ընէք։ Ուրիշները կ'ըսէին.
Աս խօսքերը դիւահարի խօսքեր չեն. միթէ դեւը
կրնա՞յ ^լ կոյրերուն աչքերը բանալ։
22 Ան ատենը Երուսաղէմ նաւակատիքի տօնը եղաւ,
23 ու ձմեռ էր։ Եւ Յիսուս կը պտըտէր տաճարին
24 մէջ ^ծ Սողոմոնին սրահը։ Եւ Հրեաները անոր

ա Զաք. 11. 16, 17։
բ 2 Տիմ. 2. 19։
գ Մատ. 11. 27։
դ Գղ. 15. 13։
ե Եսա. 56. 8։
զ Եզեկ. 37. 22։ Եփես. 2. 14։ 1 Պետ. 2. 25։
է Եսա. 53. 7, 8, 12։ Եբր. 2. 9։
ը Գղ. 2. 19։
թ Գղ. 6. 38։ 15. 10։ Գոր. 2. 24, 32։
ժ Գղ. 7. 43։ 9. 16։
ի Գղ. 7. 20։ 8. 48, 52։
լ Ել. 4. 11։ Սաղ. 94. 9։ 146. 8։
խ Գղ. 9. 6, 7, 32, 33։
ծ Գոր. 3. 11։ 5. 12։

Digitized by Google

չորս կողմը առին՝ ու ըսին անոր. Մինչև ե՞րբ մեզ
տարակուսանաց մէջ կը թողուս. թէ որ Քրիստոսը
25 դուն ես, մեզի համարձակ ըսէ: Յիսուս պատաս-
խան տուաւ անոնց. Ձեզի ըսի՝ ու չէք հաւատար.
[ա]Ան գործքերը՝ որ ես իմ Հօրս անունովը կը գործեմ,
26 անոնք կը վկայեն ինծի համար: [բ]Բայց դուք չէք
հաւատար, ինչու որ իմ ոչխարներէս չէք, *ինտոր
27 որ ձեզի ըսի": [գ]Իմ ոչխարներս իմ ձայնիս կը լսեն,
ես ալ անոնք կը ճանչնամ, ու իմ ետևէս կու գան.
28 Եւ ես անոնց յաւիտենական կեանք կու տամ, [դ]ու
յաւիտեան պիտի չկորսուին. և մէկը իմ ձեռքէս
29 պիտի չյափշտակէ զանոնք: [ե]Իմ Հայրս [զ]որ
անոնք ինծի տուաւ, ամէնէն մեծ է. և մէկը չկրնար
30 իմ Հօրս ձեռքէն յափշտակել: [է]Ես ու Հայրը մէկ
ենք:
31 [ը]Ան ատենը Հրէաները նորէն քարեր վերցու-
32 ցին, որ անիկայ քարկոծեն: Յիսուս պատասխան
տուաւ անոնց. Շատ բարի գործքեր ցուցուցի
ձեզի իմ Հօրմէս, անոնցմէ ո՞ր գործքին համար զիս
33 կը քարկոծէք: Հրէաները պատասխան տուին
անոր՝ ըսելով. Բարի գործքի համար քեզ չենք
քարկոծեր, հապա հայհոյութեան համար, և քանզի
դուն որ մարդ ես, [թ]ինքզինքդ Աստուած կ'ընես:
34 Յիսուս պատասխան տուաւ անոնց. [ժ]Չէ՞ որ ձեր
օրէնքին մէջը գրուած է. Ես ըսի թէ դուք աս-
35 տուածներ էք: Իսկ որ աստուածներ կ'անուանէ
զանոնք, [ի]որոնց որ Աստուծոյ խօսքը եղաւ, (ու
36 կարելի չէ որ ան գրուածը աւրուի,) [լ]Հապա ան

ա Հմր 38: Գլ. 3. 2: 5. 36:
բ Գլ. 8. 47: 1 Յօհ. 4. 6:
* [illegible]:
գ Հմր 4, 14:
դ Գլ. 6. 37: 17. 11, 12: 18. 9:
ե Գլ. 14. 28:

զ Գլ. 17. 2, 6, [illegible]:
է Գլ. 17. 11, 22:
ը Գլ. 8. 59:
թ Գլ. 5. 18:
ժ Սաղ. 82. 6:
ի Հռմ. 13. 1:
լ Գլ. 6. 27:

Digitized by Google

որ Հայրը սրբեց՝ [ա] և աշխարհք խրկեց, դուք անոր
կ՚ըսէ՞ք թէ Հայհոյութիւն կ՚ընես, [բ] Աստուծոյ
37 Որդի եմ ըսելուս համար։ [դ] Եթէ որ իմ Հօրս
38 գործքերը չեմ գործեր, ինծի մի՛ հաւատաք. Հապա
թէ որ կը գործեմ, թէ և ինծի չէք հաւատար,
[ե] Գոնէ գործքերուն հաւատացէք. որ գիտնաք ու
ճանչնաք՝ [զ] Թէ Հայրը իմ մէջս է, և ես անոր մէջ։
39 [է] Դարձեալ կը փնտռէին զանիկայ բռնել, և
40 անոնց ձեռքէն ելաւ։ Ու նորէն գնաց Յորդանա-
նու անդիի կողմը՝ այն տեղը, [ը] Ուր որ Յովհաննէս
առաջուց կը մկրտէր, ու հոն կեցաւ։ Եւ շատերը
41 եկան անոր՝ ու կ՚ըսէին. Իրաւ Յովհաննէս մէկ
42 հրաշք մը չըրաւ. [թ] Բայց ինչ որ Յովհաննէս
ըսաւ անոր համար, ամէնը ճշմարիտ էր. [ժ] Եւ շատ
մարդիկ հոն անոր հաւատացին։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Քրիստոս կը յարուցանէ չորս օրուան մեռած Ղազարոսը։ 45 Շատ Հրէաներ կը հաւատան։ 47 Քահանայապետները և փարիսեցիք ժողով կ՚ընեն Քրիստոսի դէմ։ 49 Կայիափային մարգարէութիւնը։ 54 Յիսուս իր անձը կը թաքուցանէ։ 55 Զատկի տօնին կը փնտռեն զանիկայ, և պատուէր կու տան բռնելու։

1 Ու [ի] Մարիամին և անոր քրոջը Մարթային գեղէն՝
Բեթանիայէն՝ Ղազարոս անուանով մէկը հիւանդ
2 էր։ [լ] Այն Մարիամն էր, որ Տէրը եղով
օծեց, ու անոր ոտքերը իր մազերովը սրբեց, որուն
3 եղբայրը Ղազարոս հիւանդ էր։ Ուստի իր քոյրերը

ա Գլ. 3. 17։ 5. 36, 37։ 8. 42։
բ Ղու. 1. 35։ Գլ. 9. 35, 37։
գ Գլ. 5. 17, 18։ Հմր 30։
դ Գլ. 15. 24։
ե Գլ. 5. 36։ 14. 10—12։
զ Գլ. 14. 10, 11։ 17. 21։
է Գլ. 7. 30, 44։ 8. 59։
ը Գլ. 1. 28։
թ Գլ. 3. 30։
ժ Գլ. 8. 30։ 11. 45։
ի Ղու. 10. 38, 39։
լ Մատ. 26. 7։ Մար. 14. 3։ Գլ. 12. 3։

Digitized by Google

մարդ խրկեցին անոր՝ ու ըսին. Տէ՛ր՝ ահա՛ անիկայ՝
4 որ դուն կը սիրես, հիւանդ է: Յիսուս երբոր լսեց,
ըսաւ. Աս հիւանդութիւնը մահուան համար չէ,
ա հապա Աստուծոյ փառացը համար, որ Աստուծոյ
5 Որդին անով փառաւորուի: Արդ՝ Յիսուս կը
սիրէր Մարթան՝ և անոր քոյրը՝ ու Ղազարոսը:
6 Իսկ երբոր լսեց թէ հիւանդ է, եղած տեղը բ երկու
7 օր ալ կեցաւ: Եւ անկէ ետքը ըսաւ աշակերտ-
8 ներուն. Եկէ՛ք նորէն Հրէաստան երթանք: Աշա-
կերտները իրեն ըսին. Ռա՛բբի՝ գ Հրէաները հիմա
քեզ կը փնտռէին քարկոծելու, ու նորէն հո՞ն կ՚եր-
9 թաս: Պատասխան տուաւ Յիսուս. Չէ՞ որ օրը
տասուերկու ժամ է. դ Թէ որ մէկը ցորեկը քալէ,
չսահիր. ինչու որ աս աշխարհիս լոյսը կը տեսնէ.
10 ե Բայց թէ որ մէկը գիշերը քալէ, կը սահի. ինչու
11 որ իր հետը լոյս չկայ: Աս բաները ըսելէն ետև՝
ըսաւ անոնց. Ղազարոս մեր բարեկամը զ քնացած
12 է. բայց կ՚երթամ որ անիկայ արթնցընեմ: Իր
աշակերտները ըսին. Տէ՛ր՝ թէ որ քնացած է, պիտի
13 առողջանայ: Իսկ Յիսուս անոր մեռնելուն համար
կ՚ըսէր. բայց անոնք կը կարծէին թէ քուն քնանա-
14 լուն համար կ՚ըսէր: Ան ատենը Յիսուս յայտ-
15 նապէս ըսաւ անոնց. Ղազարոս մեռաւ. Եւ ես
ուրախ եմ ձեզի համար՝ որ հոն չէի, որ դուք
16 հաւատաք. բայց եկէ՛ք երթանք անոր: Թովմաս՝
որ Երկուորեակ կ՚ըսուէր, ըսաւ իր աշակերտակից-
ներուն. Մենք ալ երթանք՝ որ անոր հետը մեռնինք:
17 Յիսուս երբոր եկաւ, գտաւ որ անիկայ արդէն
18 չորս օրուան գերեզմանը դրուած էր: Ու Բեթա-

ա Գլ. 9. 3: Հմր 40:
բ Գլ. 10. 40:
գ Գլ. 10. 31:
դ Գլ. 9. 4:
ե Գլ. 12. 35:
զ 2 Օր. 31. 16: Դան. 12. 2: Մատ. 9. 24: Գոր. 7. 60: 1 Կոր. 15. 18, 51:

Digitized by Google

նիա՝ Երուսաղէմին մօտ էր՝ տասնըհինգ ասպարէզի
19 չափ։ Եւ Հրէաներէն շատերը Մարթային ու
Մարիամին եկած էին որ մխիթարեն զանոնք՝ իրենց
20 եղբօրը համար։ Արդ՝ երբոր լսեց Մարթա թէ
Յիսուս կու գայ, զանիկայ դիմաւորելու գնաց.
21 բայց Մարիամ տանը մէջ նստեր էր։ Եւ Մարթա
ըսաւ Յիսուսին. Տէ՛ր՝ թէ որ հոս ըլլայիր, իմ
22 եղբայրս չէր մեռներ. Բայց գիտեմ որ հիմա ալ
ադուն ինչ որ խնդրես Աստուծմէ, Աստուած պիտի
23 տայ քեզի։ Յիսուս ըսաւ անոր. Քու եղբայրդ
24 յարութիւն պիտի առնէ։ Մարթա ըսաւ անոր.
բԳիտեմ որ յարութեան ժամանակը՝ վերջին օրը
25 յարութիւն պիտի առնէ։ Յիսուս ըսաւ անոր. Ես
եմ գյարութիւնը և դկեանքը. եան որ ինծի կը
26 հաւատայ, թէև մեռնի՝ պիտի ապրի. Եւ ան ամէնը
որ կենդանի է՝ ու ինծի կը հաւատայ, յաւիտեան
27 պիտի չմեռնի. դուն կը հաւատա՞ս ասոր։ Ըսաւ
անոր. Այո՛ Տէր՝ զես հաւատացեր եմ՝ որ դուն
ես Քրիստոսը Աստուծոյ Որդին, որ աշխարհք
28 գալու էիր։ Ու երբոր աս ըսաւ, գնաց իր քոյրը
Մարիամը գաղտուկ մը կանչեց՝ ըսելով. Վար-
29 դապետը եկեր է՝ ու քեզ կը կանչէ։ Անիկայ լսածին
30 պէս՝ շուտ մը ելաւ ու եկաւ անոր։ Իսկ Յիսուս
դեռ գեղը եկած չէր. հապա ան տեղն էր, ուր որ
31 Մարթա զանիկայ դիմաւորեց։ էԲայց Հրէաները
որ անոր հետը տանը մէջն էին՝ ու կը մխիթարէին
զանիկայ, երբոր տեսան որ Մարիամ՝ շուտ մը ելաւ
ու գնաց, իրենք ալ անոր ետևէն գացին, ըսելով թէ

ա Գլ. 9. 31։
բ Ղուկ. 14. 14։ Գլ. 5. 29։
գ Գլ. 5. 21։ 6. 39, 40, 44։
դ Գլ. 1. 4։ 6. 35։ 14. 6։ Կող. 3. 4։ 1 Յովհ. 1. 1, 2։ 5. 11։
ե Գլ. 3. 36։ 1 Յովհ. 5. 10, 13։
զ Մատ. 16. 16։ Գլ. 4. 42։ 6. 14, 70։
է Համր 19։

Digitized by Google

32 Գերեզմանը կ'երթայ՝ որ հոն լայ: Իսկ
Մարիամ երբոր Յիսուսին եղած տեղը եկաւ, ու
զանիկայ տեսաւ, անոր ոտքը իյնալով ըսաւ անոր.
[ա] Տէ՛ր՝ թէ որ հոս ըլլայիր, իմ եղբայրս չէր մեռներ:
33 Յիսուս երբոր տեսաւ անիկայ որ կու լար, և անոր
հետ եկող Հրէաները որ կու լային, իր հոգւոյն
34 մէջ հառաչեց ու խռովեցաւ, Եւ ըսաւ. Ո՞ւր
դրած էք անիկայ. ըսին իրեն. Տէ՛ր՝ եկո՛ւր ու տե՛ս:
35 [բ] Յիսուս լացաւ: (36) Ասոր Հրէաները կ'ըսէին.
37 Նայեցէ՛ք որչափ կը սիրէր զանիկայ: Անոնցմէ
ոմանք ալ կ'ըսէին. Անիկայ [գ] որ կոյրին աչքերը
38 բացաւ, չէ՞ր կրնար ընել՝ որ աս ալ չմեռնէր: Յի-
սուս նորէն իր ոգւոյն մէջ հառաչելով՝ գերեզմանը
կու գայ. և անիկայ քարայր մըն էր, ու անոր վրայ
39 քար մը դրուած էր: Յիսուս ըսաւ. Մէկդի՛ ըրէք
աս քարը. մեռելին քոյրը Մարթան ըսաւ անոր.
Տէ՛ր՝ արդէն հոտած պիտի ըլլայ, ինչու որ չորս
40 օրուան է: Ըսաւ անոր Յիսուս. Ըսեր չըսի՞ որ՝
եթէ հաւատաս, [դ] Աստուծոյ փառքը պիտի տեսնես:
41 Ան ատենը մէկդի ըրին քարը. և Յիսուս իր աչքերը
վեր վերցուց ու ըսաւ. Հա՛յր՝ շնորհակալ եմ քեզմէ,
42 որ ինծի լսեցիր: Ու ես գիտէի որ ամէն ատեն ինծի
կը լսես. [ե] բայց աս բոլորտիքս կայնող ժողովուրդին
համար ըսի, որ հաւատան թէ դուն խրկեցիր զիս:
43 Եւ աս ըսելէն ետքը, մեծ ձայնով մը կանչեց.
44 Ղազարոս՝ դո՛ւրս եկուր: Մեռելն ալ ելաւ ոտ-
քերը ու ձեռքերը պատանքով կապած, [զ] և երեսը
վարշամակով պատած. Յիսուս ըսաւ անոնց. Ար-
ձըկեցէք զանիկայ, ու թողէք որ երթայ:
45 Եւ Հրէաներէն շատերը՝ որ Մարիամին եկեր

ա Հմր 21:
բ Ղու. 19. 41:
գ Գլ. 9. 6:
դ Հմր 4, 23:
ե Գլ. 12. 30:
զ Գլ. 20. 7:

Digitized by Google

էին, [ա]երբոր Յիսուսին ըրածը տեսան, հաւատացին
46 իրեն: Բայց անոնցմէ ոմանք գացին փարիսեցի-
ներուն, ու Յիսուսի ըրածը անոնց պատմեցին:
47 Ասոր [բ]քահանայապետները և փարիսեցիները
ժողով գումարեցին՝ ու ըսին. [գ]Ինչ ընենք, քանզի
48 աս մարդը շատ հրաշքներ կ'ընէ: Թէ որ անիկայ
ասանկ թող տանք, ամէնքն ալ անոր պիտի հաւա-
տան, և Հռովմայեցիք պիտի գան՝ ու մեր տեղը ու
49 ազգը պիտի վերցընեն: Եւ անոնցմէ մէկը [դ]Կա-
յիափա անունով՝ որ ան տարուոյն քահանայապետն
50 էր, ըսաւ անոնց. Դուք բան մը չէք գիտեր. [ե]Եւ
չէք ալ խորհիր, թէ աղէկ է մեզի՝ որ մէկ մարդ մը
ժողովուրդին համար մեռնի, ու բոլոր ազգը չկոր-
51 սուի: Բայց աս բանը չէ թէ ինքիրմէն զրուցեց,
հապա ան տարուան քահանայապետը ըլլալով,
մարգարէացաւ՝ թէ Յիսուս ազգին համար պիտի
52 մեռնէր. [զ]Եւ չէ թէ մինակ ազգին համար,
[է]հապա որ Աստուծոյ ցիրուցան եղած որդիներն ալ
մէկտեղ ժողվէ:
53 Ան օրէն ետև խորհուրդ ըրին որ սպաննեն
54 զանիկայ: [ը]Ասոր Յիսուս անկէ ետքը համարձակ
չէր պտըտեր Հրէից մէջ, հապա անկէ անապատին
մօտ տեղ մը գնաց, մէկ քաղաք մը՝ որուն անունը
[թ]Եփրայիմ էր. ու իր աշակերտներուն հետ մէկտեղ
հոն կը կենար:
55 [ժ]Եւ Հրէից զատիկը մօտ էր, ու ան տեղէն շատ
մարդիկ զատկէն առաջ Երուսաղէմ ելան, որ ինք-

ա Գլ. 2. 23: 10. 42: 12. 11, 18:
բ Սաղ. 2. 2: Մատ. 26. 3: Մար. 14. 1: Ղու. 22. 2:
գ Գլ. 12. 19: Գոր. 4. 16:
դ Ղու. 3. 2: Գլ. 18. 14: Գոր. 4. 6:
ե Գլ. 18. 14:
զ Եսա. 49. 6: 1 Յոհ. 2. 2:
է Գլ. 10. 16: Եփես. 2. 14, 15, 16, 17:
ը Գլ. 4. 1, 3: 7. 1:
թ Տիմ 2 Մն. 13. 19:
ժ Գլ. 2. 13: 5. 1: 6. 4:

Digitized by Google

56 զինքնին մաքրեն ․ Եւ [ա]կը փնտռէին Յիսուսը, ու
տաճարին մէջ կեցած ատեննին իրարու կ՚ըսէին ․
Ձեզի ի՞նչպէս կ՚երևնայ, թէ տօնին բնաւ պիտի
չգա՞յ ։ Իսկ քահանայապետները ու փարիսեցիները
պատուէր տուեր էին, որ եթէ մէկը գիտնայ անոր
ուր տեղ ըլլալը՝ իմացընէ, որ անիկայ բռնեն ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Յիսուս կը գովէ Մարիամը՝ որ իր ոտքը օծեց ։ 9 Ժողովուրդը կու գայ Ղազարոսը տեսնելու ։ 10 Քահանայապետները խորհուրդ կ՚ընեն զանիկայ սպաննելու ։ 12 Քրիստոս էշու վրայ հեծած՝ Երուսաղէմ կը մտնէ ։ 20 Քանի մը Յոյներ կը ցանկան զինքը տեսնելու ։ 23 Քրիստոս իր մահը կը նախաձայնէ ։ 37 Հրէից կուրութիւնը ։ 42 Իշխաններէն շատերը կը հաւատան Յիսուսին, բայց փարիսեցիներէն վախնալով զանիկայ յայտնի չեն դաւանիր ։

1 Իսկ Յիսուս զատկէն վեց օր առաջ Բեթանիա
եկաւ, [բ]ուր էր Ղազարոս՝ մեռեալը, որն որ
2 Յիսուս մեռելներէն յարուց ։ [գ]Եւ հոն անոր ընթրիք
մը ըրին ․ ու Մարթա սպասաւորութիւն կ՚ընէր,
և Ղազարոս անոր հետ սեղան նստողներուն մէկն
3 էր ։ Իսկ [դ]Մարիամ մէկ լիտր նարդոսի պատուական
մեծագին եղ առնելով, Յիսուսի ոտքերը օծեց, ու
իր մազերովը անոր ոտքերը սրբեց ․ և տունը եղին
4 անուշահոտութեամբը լեցուեցաւ ․ Ա՛ն ատենը
աշակերտներուն մէկը Իսկարիովտացի Սիմոնեան
5 Յուդան՝ որ զանիկայ պիտի մատնէր, ըսաւ ․ Ինչո՞ւ
համար աս եղը չծախուեցաւ իրեք հարիւր դահե-
6 կանի, որ աղքատներուն տրուէր ։ Ա՛ս ըսաւ, չէ՛ թէ
աղքատներուն համար իր հոգն էր, հապա որ գող
էր, [ե]ու գանձանակը ինքը կը պահէր, և ինչ որ ձը-

ա Հմր 8 ։
բ Գլ. 11. 1, 43 ։
գ Մատ. 26. 6 ։ Մար. 14. 3 ։
դ Ղու. 10. 38, 39 ։ Գլ. 11. 2 ։
ե Գլ. 13. 29 ։

Digitized by Google

7 գուէր՝ ինքը կը կրէր: Իսկ Յիսուս ըսաւ. Թո՛ղ
տուր անոր. ատ բանը իմ պատանքուելուս օրուանը
համար պահեց: [ա]Աղքատները ամէն
8 ատեն ձեր հետը ունիք, բայց զիս ամէն ատեն չունիք:
9 Ուստի Հրէաներէն շատ ժողովուրդ անոր հոն
ըլլալը իմացան. ու եկան, չէ՛ թէ մինակ Յիսուսի
համար, հապա որ Ղազարոսն ալ տեսնեն, [բ]զորն որ
10 մեռելներէն յարուց: [գ]Իսկ քահանայապետները
խորհուրդ ըրին՝ որ Ղազարոսն ալ մեռցընեն.
11 [դ]Ինչու որ Հրէաներէն շատերը անոր պատճառովը
կ՚երթային ու կը հաւատային Յիսուսին:
12 [ե]Հետեւեալ օրը շատ ժողովուրդ՝ որ տօնին եկած
էին, երբոր լսեցին թէ Յիսուս Երուսաղէմ կու
13 գայ, Արմաւենիի ոստեր առին, ու ելան զանիկայ
դիմաւորելու, և կ՚աղաղակէին. [զ]Ովսաննա՝ օրհնեալ
է Իսրայէլի Թագաւորը՝ որ Տէրոջը անունովը կու
14 գայ: Եւ [է]Յիսուս աւանակ մը գտնելով՝ անոր վրայ
15 նստաւ, ինչպէս որ գրուած է. [ը]Մի՛ վախնար ով
Սիօնի աղջիկ. ահա՛ քու Թագաւորդ կու գայ իշու
16 աւանակի վրայ նստած: [թ]Եւ անոր աշակերտները
առաջ չիմացան աս բաները. [ժ]բայց երբոր Յիսուս
փառաւորուեցաւ, [ի]ան ատենը միտքերնին բերին,
թէ աս բաները անոր համար գրուած էր, և թէ
17 իրէնք աս բաները ըրին անոր: [լ]Եւ իր հետը եղող
ժողովուրդը վկայութիւն կու տար, թէ Ղազարոսը
գերեզմանէն դուրս կանչեց, ու մեռելներէն յարուց
18 զանիկայ: Ասոր համար ալ ժողովուրդը զանիկայ

ա Մատ. 26. 11: Մար. 14. 7:
բ Գլ. 11. 43, 44:
գ Ղու. 16. 31:
դ Գլ. 11. 45: Հմր 18:
ե Մատ. 21. 8: Մար. 11. 8:
Ղու. 19. 35, 36, &c.:
զ Սաղ. 118. 25, 26:
է Մատ. 21. 7:
ը Զաք. 9. 9:
թ Ղու. 18. 34:
ժ Գլ. 7. 39:
ի Գլ. 14. 26:
լ Հմր 11:

Digitized by Google

դիմաւորեց. վասն զի լսեցին թէ անիկայ աս
19 հրաշքը ըրած էր։ Իսկ փարիսեցիները իրարու
կ'ըսէին. Կը տեսնէ՞ք որ օգուտ մը չէք կրնար ընել.
ահա՛ բոլոր աշխարհ անոր ետեւէն գնաց։
20 Եւ հոն էին քանի մը Յոյներ կային տօնին երկր-
21 պագութիւն ընելու եկողներուն մէջ։ Ասոնք Փի-
լիպպոսին եկան, որ ինքը Գալիլեայի Բեթսայի-
դայէն էր, և կ'աղաչէին անոր՝ ու կ'ըսէին. Տէ՛ր՝
22 կ'ուզենք Յիսուսը տեսնել։ Փիլիպպոս եկաւ ու
Անդրէասին ըսաւ. և նորէն Անդրէաս ու Փիլիպպոս
23 Յիսուսին ըսին։ Յիսուս ալ պատասխան
տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Ժամանակը հասաւ, որ
24 փառաւորուի Որդին մարդոյ։ Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի. Եթէ որ ցորենին հատը հողին մէջ
25 իյնալով չմեռնի, ինքը մինակ կը մնայ. հապա թէ
որ մեռնի, շատ արդիւնք կը բերէ։ Ան որ իր անձը
կը սիրէ, պիտի կորսնցընէ զանիկայ. և ան որ իր
անձը աս աշխարհիս մէջ կ'ատէ, յաւիտենական
26 կենաց համար պիտի պահէ զանիկայ։ Եթէ որ մէկը
ինծի կը ծառայէ, թող իմ ետեւէս գայ. Ու ես ուր
որ եմ, իմ ծառաս ալ հոն պիտի ըլլայ. թէ որ մէկը
ինծի կը ծառայէ, Հայրը պիտի պատուէ զանիկայ։
27 Հիմա իմ հոգիս խռոված է. և ի՞նչ ըսեմ, թէ
Հա՛յր՝ զիս ազատէ աս ժամէն. բայց ես ասոր
28 համար եկայ աս ժամին։ Հա՛յր՝ փառաւորէ քու
անունդ. Ան ատենը ձայն մը եկաւ երկինքէն. փա-
29 ռաւորեցի ալ, ու նորէն պիտի փառաւորեմ։ Եւ

ա Գլ. 11. 47, 48։
բ Գոր. 17. 4։
գ 3 Թագ. 8. 41, 42։ Գոր. 8. 27։
դ Գլ. 1. 44։
ե Գլ. 13. 32. 17. 1։
զ 1 Կոր. 15. 36։
է Մատ. 10. 39։ 16. 25։ Մար. 8. 35։ Ղու. 9. 24։ 17. 33։
ը Գլ. 14. 3։ 17. 24։ 1 Թես. 4. 16։
թ Մատ. 26. 38, 39։ Ղու. 12. 50։ Գլ. 13. 21։
ժ Ղու. 22. 53։ Գլ. 18. 37։
ի Մատ. 3. 17։

Digitized by Google

ժողովուրդը որ կայներ էր ու կը լսէր, կ'ըսէին՝
Որոտում կ'ըլլայ. ոմանք ալ կ'ըսէին՝ Հրեշտակ
30 խօսեցաւ իրեն հետ: Յիսուս պատասխան տուաւ
ու ըսաւ. ᵃՈ՛չ ձայնը ինծի համար չեկաւ, հապա
31 ձեզի համար: ᵇՀիմա է աս աշխարհիս դատաստանը,
հիմա աս աշխարհիս Իշխանը դուրս պիտի ձգուի:
32 ᶜԵս ալ երբոր երկրէն բարձրանամ, ᵈամէնն ալ
33 ինծի պիտի քաշեմ: ᵉԱ՛ս բանս կը զրուցէր՝ իմացը-
34 նելով թէ ինչ կերպ մահով պիտի մեռնէր: Ժողո-
վուրդը անոր պատասխանեց. ᶻՄե՛նք օրէնքէն
լսեցինք՝ որ Քրիստոսը յաւիտեան կը մնայ, և դուն
ինտո՞ր կ'ըսես թէ պէտք է Որդին մարդոյ բարձրա-
35 նայ. ո՞վ է աս Որդին մարդոյ: Եւ Յիսուս անոնց
ըսաւ. ᵉQիչ մը ատեն ալ լոյսը ձեր հետն է. ᵉՔանի
որ լոյսը ունիք՝ քալեցէք, որ չըլլայ թէ մութը ձեր
վրայ հասնի. Ինչու որ խաւարի մէջ քալողը չգիտեր
36 թէ ո՛ւր կ'երթայ: Քանի որ լոյսը ունիք, հաւա-
տացէք ան լոյսին՝ որ լուսոյ որդիք ըլլաք. Յիսուս
աս բաները զրուցեց, ու գնաց պահուեցաւ
անոնցմէ:

37 Եւ թէպէտ այնքան հրաշքներ ըրած էր անոնց
38 առջևը, բայց անոնք չէին հաւատար իրեն. Որ կա-
տարուի Եսայի մարգարէին խօսքը, որ ըսաւ. Տէ՛ր՝
ո՞վ հաւատաց մեր տուած լուրին, ու Տէրոջը բա-
39 զուկը որո՞ւ յայտնուեցաւ: Անոր համար չէին

ա Գղ. 11. 42:
բ Մատ. 12. 29: Ղուկ. 10. 18: Գղ. 14. 30: 16. 11: Գործ. 26. 18: 2 Կոր. 4. 4: Եփես. 2. 2: 6. 12:
գ Գղ. 3. 14: 8. 28:
դ Հռով. 5. 18: Եբր. 2. 9:
ե Գղ. 18. 32:
զ Սաղ. 89. 36, 37: 110. 4: Ես. 9. 7: 53. 8: Եզեկ. 37. 25: Դան. 2. 44: 7. 14, 27: Միք. 4. 7:
է Գղ. 1. 9: 8. 12: 9. 5: Հմր. 46:
ը Երեմ. 13. 16: Եփես. 5. 8:
թ Գղ. 11. 10: 1 Յոհ. 2. 11:
ժ Ղուկ. 16. 8: Եփես. 5. 8: 1 Թես. 5. 5: 1 Յոհ. 2. 9, 10, 11:
ի Գղ. 8. 59: 11. 54.
լ Ես. 53. 1: Հռով. 10. 16:

Digitized by Google

կրնար հաւատալ, որ դարձեալ կ'ըսէ Եսայի.
40 [ա]Անոնց աչքերը կուրցուց, և անոնց սիրտերը
թմրեցուց, որ չըլլայ թէ աչքերովնին տեսնեն, ու
սրտովնին իմանան, և դարձի գան, ու ես անոնք
41 բժշկեմ։ [բ]Այս խօսքը ըսաւ Եսայի՝ երբոր տեսաւ
42 անոր փառքը, ու խօսեցաւ անոր վրայով։ [գ]Սակայն
ամենայնիւ իշխաններէն ալ շատերը իրեն հաւա-
տացին. Բայց փարիսեցիներուն համար զանիկայ
չէին դաւաներ, որ ժողովարանէն դուրս չձգուին։
43 [դ]Ինչու որ մարդոց փառքը Աստուծոյ փառքէն
աւելի սիրեցին։
44 Իսկ Յիսուս կ'աղաղակէր ու կ'ըսէր. [ե]Ան որ
ինծի կը հաւատայ՝ ինծի չհաւատար, հապա զիս
45 խրկողին. [զ]Եւ ան որ զիս կը տեսնէ, զիս խրկողը
46 կը տեսնէ. [է]Ես լոյս եկայ աշխարհ, որ ամէն ով
47 որ ինծի հաւատայ, խաւարի մէջ չմնայ։ Եւ թէ որ
մէկը իմ խօսքերս լսէ՝ ու չհաւատայ, [ը]ես անիկայ
չեմ դատեր. [թ]Քանզի ես չեկայ որ աշխարհը դա-
48 տեմ, հապա որ աշխարհը փրկեմ։ [ժ]Ան որ զիս
կ'անարգէ, և իմ խօսքերս չընդունիր, կայ մէկը որ
զանիկայ կը դատէ. [ի]Այն խօսքը որ ես խօսեցայ, ան
49 պիտի դատէ զանիկայ վերջին օրը։ [լ]Ինչու որ Ես
ինքիրմէս չխօսեցայ. հապա Հայրը՝ որ զիս խրկեց,
ինքը ինծի պատուիրեց [խ]ինչ որ պիտի ըսեմ՝ և ինչ
50 որ պիտի խօսիմ։ Եւ գիտեմ՝ որ անոր պատուի-
րանքը յաւիտենական կեանք է. ուստի, ինչ որ ես կը
խօսիմ, ինտոր որ Հայրը ինծի ըսաւ, անանկ կը
խօսիմ։

ա Եսա. 6. 9, 10։ Մատ. 13, 14։
բ Եսա. 6. 1։
գ Գլ. 7. 13։ 9. 22։
դ Գլ. 5. 44։
ե Մար. 9. 36։ 1 Պետ. 1. 21։
զ Գլ. 14. 9։
է Հմր 35, 36։ Գլ. 3. 19։ 8. 12։ 9. 5, 39։
ը Գլ. 5. 45։ 8. 15, 26։
թ Գլ. 3. 17։
ժ Ղու. 10. 16։
ի 2 Օր. 18. 19։ Մար. 16. 16։
լ Գլ. 8. 38։ 14. 10։
խ 2 Օր. 18. 18։

Digitized by Google

ԳԼ. ԺԳ.

1 Յիսուս իր աշակերտներուն ոտքերը կը լուայ, յորդորելով զանոնք որ խոնարհութեամբ և սիրով վարուին իրարու հետ. 18 կը նախաձայնէ Յուդային զինքը մատնելը, և մէկ նշանով մը մատնիչին ով ըլլալը կը յայտնէ Յովհաննէսին. 31 կը պատուիրէ իր աշակերտներուն մէկզմէկ սիրել, 36 և կ'իմացընէ Պետրոսին՝ թէ պիտի ուրանայ զինքը:

1 ա Զատկի տօնէն առաջ՝ Յիսուս գիտնալով թէ բ իր
ժամանակը հասեր է՝ որ աս աշխարհէս ելլէ
Հօրը քովը, սիրելով իրենները որ աշխարհի մէջ
էին, մինչև վերջն ալ սիրեց զանոնք:
2 Եւ ընթրիքը որ կ'ըլլար, (գ Սատանան արդէն
Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդային սրտին մէջը
3 դրեր էր, որ զանիկայ մատնէ.) Յիսուս գիտնալով
թէ դ Հայրը ամէն բան իր ձեռքը տուաւ, ե և թէ
ինքը Աստուծմէ ելաւ՝ ու Աստուծոյ քովը կ'երթայ,
4 զ Ընթրիքէն ելաւ, և հանդերձները մէկդի դրաւ,
5 ու ղենջակ մը առնելով մէջքը փաթթեց: Ետքը
կոնքին մէջ ջուր լեցուց, ու սկսաւ աշակերտներուն
ոտքերը լուալ, և ան իր փաթթուած ղենջակովը
6 սրբել: Ուստի եկաւ Սիմոն Պետրոսին. ան ալ
ըսաւ անոր. Տէր՝ է դո՞ւն իմ ոտքերս պիտի լուաս:
7 Յիսուս պատասխան տուաւ ու ըսաւ անոր. Ես
ինչ որ կ'ընեմ՝ դուն հիմա չես իմանար, ը հապա
8 ետքը պիտի իմանաս: Պետրոս ըսաւ անոր. Բնաւ
դուն իմ ոտքերս պիտի չլուաս. պատասխան տուաւ
անոր Յիսուս. թ Թէ որ քեզ չլուամ, դուն ինծի
9 հետ բաժին չունիս: Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոր.

ա Մատ. 26. 2:
բ Յհ. 12. 23: 17. 1, 11:
գ Ղուկ. 22. 3: Հմր 27:
դ Մատ. 11. 27: 28. 18: Յհ. 3. 35: 17. 2: Գործ. 2. 36: 1 Կոր. 15. 27: Եբր. 2. 8:
ե Յհ. 8. 42: 16. 28:
զ Ղուկ. 22. 27: Փիլ. 2. 7, 8:
է Տես Մատ. 3. 14:
ը Հմր 12:
թ Յհ. 3. 5: 1 Կոր. 6. 11: Եփես. 5. 26: Տիտ. 3. 5: Եբր. 10. 22:

Digitized by Google

Տէր՝ չէ՛ թէ միայն ոտքերս, հապա նաև ձեռքերս
10 ու գլուխս: Յիսուս ըսաւ անոր. Լուացուածին՝
ոտքերը լուալէն 'ի զատ ուրիշ բան պէտք չէ, այլ
բոլորովին մաքուր է. և [ա] դուք մաքուր էք, բայց
11 չէ՛ թէ ամէնքդ: [բ] Վասն զի գիտէր զանիկայ որ
զինքը պիտի մատնէր. անոր համար ըսաւ՝ Չէ՛ թէ
12 ամէնքդ ալ մաքուր էք: Եւ երբոր անոնց ոտքերը
լուաց, և իր հանդերձները առնելով՝ նորէն սեղան
նստաւ, ըսաւ անոնց. Գիտէ՞ք ինչ ըրի ձեզի:
13 [գ] Դուք զիս Վարդապետ ու Տէր կը կոչէք, և
14 աղէկ կ'ըսէք. ինչու որ այնպէս եմ: [դ] Հապա թէ
որ ես Տէրս ու վարդապետս ձեր ոտքերը լուացի,
15 [ե] պէտք է որ դուք ալ իրարու ոտքերը լուաք: Վասն
զի [զ] ձեզի մէկ օրինակ մը տուի, որ ինտոր ես ձեզի
16 ըրի՝ դուք ալ ընէք: [է] Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի. Ծառան իր տիրոջմէն մեծ չէ, ո՛չ ալ խրկո-
17 ւածը զինքը խրկողէն մեծ է: [ը] Եթէ դուք աս
բաները գիտէք, երանելի էք՝ թէ որ ասոնք կա-
18 տարէք: Չէ՛ թէ ձեր ամենուն համար կ'ըսեմ.
վասն զի ես կը ճանչնամ անոնք որ ես ընտրեցի,
հապա որ ան գրուածը կատարուի՝ [թ] Թէ Ան որ իմ
հետս հաց կ'ուտէր, ինծի դէմ կրունկ վերցուց:
19 [ժ] Հիմակուընէ կ'ըսեմ ձեզի՝ քանի որ չէ եղեր, որ
20 երբոր ըլլայ՝ հաւատաք թէ ես ան եմ: [ի] Ճշմարիտ
ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի. Ով որ կ'ընդունի անիկայ

ա Յհ. 15. 3:
բ Յհ. 6. 65:
գ Մատ. 23. 8, 10: Ղու. 6. 46: 1 Կոր. 8. 6: 12. 3: Փիլ. 2. 11:
դ Ղու. 22. 27:
ե Հռով. 12. 10: Գաղ. 6. 1, 2: 1 Պետ. 5. 5:
զ Մատ. 11. 29: Փիլ. 2. 5: 1 Պետ. 2. 21: 1 Յով. 2. 6:
է Մատ. 10. 24: Ղու. 6. 40: Յհ. 15. 20:
ը Յակ. 1. 25:
թ Սաղ. 41. 9: Մատ. 26. 23: Հմր 21:
ժ Յհ. 14. 29: 16. 4:
ի Մատ. 10. 40: 25. 40: Ղու. 10. 16:

Digitized by Google

որ ես կը ղրկեմ, զիս կ'ընդունի. և ով որ զիս
կ'ընդունի, զիս ղրկողը կ'ընդունի։
21 [ա]Յիսուս երբոր աս ըսաւ, [բ]հոգիին մէջ խռո-
վեցաւ, և վկայեց ըսելով. Ճշմարիտ ճշմարիտ
կ'ըսեմ ձեզի, [գ]որ ձեզմէ մէկը զիս պիտի մատնէ։
22 Ուստի աշակերտները տարակուսած իրարու կը
23 նայէին, թէ որու համար կը զրուցէ։ [դ]Ու աշա-
կերտներէն մէկը կար Յիսուսին *քովը նստած, որն
24 որ Յիսուս կը սիրէր։ Եւ Սիմոն Պետրոս անոր
աչք կ'ընէր հարցընելու՝ թէ ո՞վ պիտի ըլլայ
25 անիկայ՝ որուն համար կը զրուցէ։ Ան ալ Յիսուսին
կուրծքին վրայ իյնալով՝ ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ ո՞վ է
26 ան։ Յիսուս պատասխան տուաւ. Անիկայ է՝ որուն
որ պատառը կը թրջեմ ու կու տամ. և թրջելով
պատառը Իսկարիովտացի Սիմոնեան Յուդային
27 տուաւ։ [ե]Ու պատառէն ետքը Սատանան անոր
ներսը մտաւ։ Եւ Յիսուս ըսաւ անոր. Ի՛նչ որ
28 պիտի ընես, շուտո՛վ ըրէ։ Բայց աս բանը սեղան
նստողներէն մէկը չհասկըցաւ, թէ ինչու համար
29 ըսաւ անոր։ Վասն զի ոմանք կը խորհէին թէ՝
[զ]որովհետև գանձանակը Յուդան կը պահէր, Յի-
սուս անոր կ'ըսէր. [է]Ծախու ա՛ռ ինչ որ մեզի աս
տօնին պէտք է, կամ թէ՝ որ աղքատներուն բան մը
30 տայ։ Անիկայ ալ պատառը առածին պէս՝ շուտ մը
դուրս ելաւ, ու գիշեր էր։
31 Ու երբոր անիկայ դուրս ելաւ, Յիսուս ըսաւ.
[ը]Հիմա փառաւորուեցաւ Որդին մարդոյ, ու Աս-
32 տուած փառաւորուեցաւ անով. [թ]Թէ որ Աս-

[ա] Մատ. 26. 21։ Մար. 14. 18։ Ղուկ. 22. 21։
[բ] Գլ. 12. 27։
[գ] Գոր. 1. 17։ 1 Յոհ. 2. 19։
[դ] Գլ. 19. 26։ 20. 2։ 21. 7, 20, 24։

* Յուն. գոգը
[ե] Ղուկ. 22. 3։ Գլ. 6. 71։
[զ] Գլ. 12. 6։
[է] Գլ. 12. 23։
[ը] Գլ. 14. 13։ 1 Պետ. 4. 11։
[թ] Գլ. 17. 1, 4, 5, 6։

Digitized by Google

տուած փառաւորուեցաւ անով, Աստուած ալ անիկայ
իր անձովը պիտի փառաւորէ, և շուտով պիտի
33 փառաւորէ զանիկայ։ Ո՛րդեակք՝ քիչ մը ատեն ալ
ձեզի հետ եմ. զիս պիտի փնտռէք. Եւ ինչպէս որ
Հրէաներուն ըսի՝ թէ Ո՛ւր որ ես կ՚երթամ, դուք
34 չէք կրնար գալ, հիմա ձեզի ալ կ՚ըսեմ։ Նոր պա-
տուիրան մը կու տամ ձեզի՝ որ մէկզմէկ սիրէք,
ինտոր որ ես ձեզ սիրեցի, որ դուք ալ մէկզմէկ
35 սիրէք։ Ասով ամէնը պիտի գիտնան՝ թէ իմ ա-
շակերտներս էք, թէ որ իրարու վրայ սէր ունենաք։
36 Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ ո՞ւր կ՚երթաս.
Յիսուս պատասխան տուաւ անոր. Ո՛ւր որ ես
կ՚երթամ, դուն հիմա չես կրնար իմ ետևէս գալ,
37 բայց ետքը պիտի գաս իմ ետևէս։ Պետրոս ըսաւ
անոր. Տէ՛ր՝ ինչո՞ւ հիմա չեմ կրնար քու ետևէդ
գալ. Ես իմ կեանքս ալ քեզի համար պիտի դնեմ։
38 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր. Քու կեա՞նքդ
պիտի դնես ինծի համար. Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ
քեզի, Հաւը պիտի չխօսի՝ մինչև որ դուն իրեք
անգամ զիս ուրանաս։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Քրիստոս կը մխիթարէ իր աշակերտները՝ երկնային երջանկութեանը յոյսը անոնց առջևը դնելով. 6 կը ծանուցանէ թէ ինքն է ճանապարհը՝ ճշմարտութիւնը և կեանքը, և թէ ինքը Հօրը հետ մէկ է. 13 կը խոստանայ որ իր անունովը եղած աղօթքը պիտի կատարուի. 15 կը պատուիրէ սէր և հնազանդութիւն ունենալ իրեն. 16 կը խոստանայ ղրկել Մխիթարիչ Սուրբ Հոգին. 27 ու իր խաղաղութիւնը կու տայ անոնց։

ա Յհ. 12. 23։
բ Յհ. 7. 34։ 8. 21։
գ Ղև. 19. 18։ Յհ. 15. 12, 17։ Եփես. 5. 2։ 1 Թես. 4. 9։ Յակ. 2. 8։ 1 Պետ. 1. 22։ 1 Յոհ. 2. 7, 8։ 3. 11, 23։ 4. 21։
դ 1 Յոհ. 2. 5։ 4. 20։
ե Յհ. 21. 18։ 2 Պետ. 1. 14։
զ Մատ. 26. 33, 34, 35։ Մար. 14. 29, 30, 31։ Ղու. 22. 33, 34։

Digitized by Google

1 [ա]Սիրտերնիդ չխռովի՛. Աստուծոյ հաւատացէք,
2 ինծի ալ հաւատացէք : [բ]Իմ Հօրս տունը շատ
բնակարաններ կան. ապա թէ ոչ՝ ես ձեզի պիտի
ըսէի. [գ]Հիմա կ'երթամ ու ձեզի տեղ կը պատրաս-
3 տեմ : Եւ թէ որ երթամ ու ձեզի տեղ պատրաստեմ :
[դ]Նորէն կու գամ՝ և ձեզ քովս կ'առնեմ. Որպէս
4 զի ուր որ ես եմ՝ դուք ալ հոն ըլլաք : Եւ ուր որ
ես կ'երթամ՝ գիտէք, ու ճամբան ալ գիտէք.
5 Թովմաս ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ չենք գիտեր ուր
կ'երթաս, և ի՞նչպէս կրնանք ճամբան գիտնալ :
6 Յիսուս ըսաւ անոր. Ես [ե]եմ ճամբան ու Ճըշ-
մարտութիւնը ու Կեանքը. Մէկը Հօրը քով
7 չգար, եթէ ոչ ինծմով : [զ]Թէ որ զիս ճանչնայիք՝
իմ Հայրս ալ կը ճանչնայիք, և ասկէ ետև կը
ճանչնաք անիկայ՝ ու տեսաք անիկայ :
8 Փիլիպպոս ըսաւ անոր. Տէ՛ր՝ Հայրը մեզի ցու-
9 ցո՛ւր, ու հերիք է մեզի : Ըսաւ անոր Յիսուս.
Այսքան ժամանակ ձեզի հետ եմ, և զիս չճանչցա՞ր
Փիլիպպոս. [է]Ան որ զիս տեսաւ՝ Հայրը տեսաւ, և
դուն ինչո՞ւ կ'ըսես՝ թէ Հայրը մեզի ցուցո՛ւր :
10 [ը]Չե՞ս հաւատար, թէ ես Հօրը մէջն եմ, ու Հայրը
իմ մէջս է. ան խօսքերը որ ես ձեզի կը խօսիմ, չէ
թէ ինքիրմէս կը խօսիմ, հապա Հայրը որ իմ մէջս
11 բնակած է, անիկայ կը գործէ ան գործքերը : Հա-
ւատացէ՛ք ինծի, թէ ես Հօրը մէջն եմ ու Հայրը
12 իմ մէջս է. [թ]Ապա թէ ոչ՝ գոնէ գործքերուն հա-

ա Հմր 27 : Գլ. 16. 3, 22 :
բ Գլ. 13. 33, 36 :
գ Հմր 18, 28 : Գոր. 1. 11 :
դ Գլ. 12. 26 : 17. 24 : 1 Թես. 4. 16 :
ե Եբր. 9. 8 :
զ Գլ. 1. 17 : 8. 32 :
է Գլ. 1. 4 : 11. 25 :
ը Գլ. 10. 9 :
թ Գլ. 8. 19 :
ժ Գլ. 12. 45 : Կող. 1. 15 : Եբր. 1. 3 :
ի Հմր 20 : Գլ. 10. 38 : 17. 21, 23 :
լ Գլ. 5. 19 : 7. 16 : 8. 28 : 12. 49 :
խ Գլ. 5. 36 : 10. 38.

Digitized by Google

մար ինծի հաւատացէք: ա Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ
ձեզի, Թէ Ա՛ն որ ինծի կը հաւատայ, ան գործ-
քերը որ ես կը գործեմ, ինքն ալ պիտի գործէ, և
անոնցմէ աւելի մեծ գործեր պիտի գործէ. ինչու
13 որ ես Հօրս քովը կ'երԹամ: բ Եւ իմ անունովս
ինչ որ խնդրէք, պիտի կատարեմ անիկայ, որ
14 Հայրը Որդիովը փառաւորուի. Եթէ որ իմ անու-
նովս բան մը խնդրէք, անիկայ պիտի կատարեմ:
15 գ Եթէ որ զիս կը սիրէք, իմ պատուիրանքներս պա-
16 հեցէք: Ես ալ Հօրը պիտի աղաչեմ, դ և ուրիշ
Մխիթարիչ մը պիտի տայ ձեզի, որ յաւիտեան
17 ձեզի հետ բնակի. ե Ճշմարտութեան Հոգին, զ որ
աս աշխարհս անիկայ չկրնար ընդունիլ. ինչու որ
չտեսներ անիկայ, ու չճանչնար անիկայ. բայց
դուք կը ճանչնաք անիկայ, ինչու որ ձեր քովը կը
18 բնակի, է և ձեր հետը պիտի ըլլայ: ը Ձեզ որբ
19 չեմ Թողուր, թ կու գամ ձեզի: ժ Քիչ մը ատենէն
ետև՝ ալ աշխարհս զիս չտեսներ. ի բայց դուք պիտի
տեսնէք զիս, լ ինչու որ ես կենդանի եմ, և դուք
20 կենդանի պիտի ըլլաք: Ա՛ն օրը պիտի գիտնաք
խ Թէ ես իմ Հօրս մէջն եմ, և դուք իմ մէջս, ես ալ
21 ձեր մէջը: ծ Ա՛ն որ իմ պատուէրներս կը բռնէ՝ ու
կը պահէ անոնք, անիկայ է զիս սիրողը. և ան որ

ա Մատ. 21. 21: Մար. 16. 17: Ղուկ. 10. 17:
բ Մատ. 7. 7: 21. 22: Մար. 11. 24: Ղուկ. 11. 9: Գր. 15. 7, 16: 16. 23, 24: Յակ. 1. 5: 1 Յով. 3. 22: 5. 14:
գ Հմր 21, 23: Գր. 15. 10, 14: 1 Յով. 5. 3:
դ Գր. 15. 26: 16. 7: Հռով. 8. 15, 26:
ե Գր. 15. 26: 16. 13: 1 Յով. 4. 6:
զ 1 Կոր. 2. 14:
է 1 Յով. 2. 27:
ը Մատ. 28. 20:
թ Հմր 3. 28:
ժ Գր. 16. 16:
ի 1 Կոր. 15. 20:
լ Հմր 10: Գր. 10. 38: 17. 21, 23, 26:
խ Հմր 15, 23: 1 Յով. 2. 5: 5. 3:

Digitized by Google

զիս կը սիրէ՝ իմ Հօրմէս պիտի սիրուի. ու ես անիկայ
պիտի սիրեմ, և ինքզինքս անոր պիտի յայտնեմ:
22 Ըսաւ անոր ա Յուդա, (ոչ Իսկարիովտացին.)
բ Տէ՛ր՝ ի՛նչպէս կ՚ըլլայ որ դուն ինքզինքդ մեզի պիտի
23 յայտնես, և չէ թէ աշխարհին: Յիսուս պատասխան
տուաւ ու ըսաւ անոր. գ Եթէ որ մէկը զիս կը սիրէ՝
իմ խօսքս պիտի պահէ. ու իմ Հայրս անիկայ պիտի
սիրէ. դ Եւ անոր պիտի գանք, ու անոր քովը օթևան
24 պիտի ընենք: Ան որ զիս չսիրեր, իմ խօսքերս չպա-
հեր. դ Ու աս խօսքը որ կը լսէք՝ իմս չէ, հապա
25 Հօրը՝ որ զիս խրկեց: Աս բաները ձեզի խօսեցայ՝
26 քանի որ ձեր քովն եմ: ե Բայց Մխիթարիչը՝
Սուրբ Հոգին՝ որ Հայրը իմ անունովս պիտի խրկէ,
զ Անիկայ ձեզի բոլորը պիտի սորվեցընէ, և ինչ որ
27 ձեզի ըսի՝ միտքերնիդ պիտի բերէ: է Խաղաղութիւն
կը թողում ձեզի, իմ խաղաղութիւնս կու տամ ձեզի.
չէ թէ ինչպէս որ աշխարհս կու տայ՝ ես ձեզի կու
28 տամ. Սիրտերնիդ չխռովի, ու չվախնայ: Լսեցիք
որ ը Ես ըսի ձեզի, թէ կ՚երթամ ու ձեզի կու գամ.
թ Թէ որ զիս սիրէիք, պիտի ուրախանայիք, *թէ ես
Հօրը քով կ՚երթամ. ժ Ինչու որ իմ Հայրս ինծմէ
29 մեծ է: ի Եւ հիմակուց դեռ չեղած ըսի ձեզի, որ
երբոր ըլլայ՝ հաւատաք: Ալ ձեր հետը շատ պիտի
30 չխօսիմ. լ Ինչու որ աս աշխարհիս իշխանը կու գայ,
31 և իմ վրաս բան մը չունի. Միայն թէ աշխարհս

ա Ղուկ. 6. 16:
բ Հմր 15:
գ 1 Յովհ. 2. 24: Յայտ. 3. 20:
դ Հմր 10: Գլ. 5. 19, 38: 7. 16: 8. 28: 12. 49:
ե Հմր 16: Ղուկ. 24. 49: Գլ. 15. 26: 16. 7:
զ Գլ. 2. 22: 12. 16: 16. 13: 1 Յովհ. 2. 20, 27:
է Փիլ. 4. 7: Կող. 3. 15:
ը Հմր 1:
թ Հմր 3, 18:
ժ Հմր 12: Գլ. 16. 16: 20. 17:
* Ո[illegible] որ ըսի թէ՝
ի Գլ. 5. 18: 10. 30: Փիլ. 2. 6:
լ Գլ. 13. 19: 16. 4:
խ Գլ. 12. 31: 16. 11:

Digitized by Google

գիտնայ որ ես Հայրը կը սիրեմ, [ա]ու ինչպէս որ Հայրը ինծի պատուիրեց, անանկ կ'ընեմ: Ելէք ասկէ երթանք:

ԳԼ. ԺԵ

1 Քրիստոսի ու իր աշակերտներուն մէջ եղած միութիւնը և փոխադարձ սէրը՝ որթին առակովը բացատրուած: 18 Քրիստոսի աշակերտներուն միութիւնը՝ երբոր անոնք աշխարհիս ատելի կ'ըլլան և կը հալածուին: 26 Սուրբ Հոգիին և առաքեալներուն պաշտօնը:

1 Ես եմ ճշմարիտ որթը, և իմ Հայրս մշակն է:
2 [բ]Ամէն ճիւղ որ իմ վրաս է՝ ու պտուղ չբերեր,
կը կտրէ զանիկայ. և ամէնը որ պտուղ կը բերէ,
կը մաքրէ զանիկայ, որ ալ աւելի պտուղ բերէ:
3 [գ]Դուք հիմակուընէ մաքուր էք այն խօսքով՝ որ ձեզի
4 խօսեր եմ: [դ]Իմ մէջս կեցէք՝ ու ես ձեր մէջը. ինչպէս
որ ճիւղը չկրնար ինքիրմէն պտուղ բերել, թէ որ
որթին վրայ հաստատուած չըլլայ, նոյնպէս ալ դուք
չէք կրնար, թէ որ իմ վրաս հաստատուած չըլլաք:
5 Ես որթն եմ՝ — դուք ճիւղերն էք. ան որ իմ վրաս
հաստատուած է՝ և ես անոր վրայ, անիկայ շատ
[ե]պտուղ կը բերէ. ինչու որ առանց ինծի բան մը
6 չէք կրնար ընել: Թէ որ մէկը իմ վրաս հաստատուած չէ, [զ]անիկայ ճիւղի մը պէս դուրս ձգուած
ու չորցած է. և կը ժողվեն զանոնք, ու կրակը կը
7 նետեն, ու կ'այրեն: Թէ որ դուք իմ մէջս կենաք՝
և իմ խօսքերս ալ ձեր մէջը կենան, [է]ինչ որ ուզէք՝
8 պիտի խնդրէք, ու պիտի ըլլայ ձեզի: [ը]Ասով իմ

ա Յհ. 10. 18: Փիլ. 2. 8: Եբր. 5. 8:
բ Մատ. 15. 13:
գ Յհ. 13. 10: 17. 17: Եփես. 5. 26: 1 Պետ. 1. 22:
դ Կող. 1. 23: 1 Յով. 2. 6:
ե Ովս. 14. 8: Փիլ. 1. 11: 4. 13: Գաղ. 4. 12:
զ Մատ. 3. 10: 7. 19:
է Հմր 16: Յհ. 14. 13, 14: 16. 23:
ը Մատ. 5. 16: Փիլ. 1. 11:

Digitized by Google

Հայրս փառաւորուեցաւ, որ դուք շատ պտուղ
բերէք, [ա]ու իմ աշակերտներս ըլլաք։
9 Ինտոր որ Հայրը զիս սիրեց, ես ալ ձեզ սիրեցի·
10 իմ սիրոյս մէջ հաստատ կեցէք։ [բ]Եթէ որ իմ պատո-
ւէրներս պահէք, իմ սիրոյս մէջը պիտի կենաք·
ինտոր որ ես իմ Հօրս պատուէրները պահեցի, և
11 անոր սիրոյն մէջը կեցեր եմ։ Աս բաները ձեզի
խօսեցայ, որ իմ ուրախութիւնս ձեր մէջը մնայ, [գ]ու
12 ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ։ [դ]Աս է իմ պա-
տուէրս՝ որ մէկզմէկ սիրէք, ինտոր որ ես ձեզ սիրեցի։
13 [ե]Ասկէ աւելի մեծ սէր մէկը չկրնար ունենալ, որ
մէկը իր կեանքը բարեկամներուն համար դնէ։
14 [զ]Դուք իմ բարեկամներս էք, թէ որ ընելու ըլլաք
15 ինչ որ ես ձեզի կը պատուիրեմ։ Ասկէ ետքը ձեզ
ծառայ չեմ անուաներ, ինչու որ ծառան չգիտեր իր
տէրը ինչ կ՚ընէ· հապա ես ձեզ բարեկամ անուա-
նեցի, [է]ինչու որ ան ամէն բաները որ իմ Հօրմէս
16 լսեցի՝ ձեզի իմացուցի։ [ը]Ո՛չ թէ դուք զիս ընտրեցիք,
հապա ես ձեզ ընտրեցի, [թ]ու դրի ձեզ, որ դուք
երթաք՝ և պտուղ բերէք, ու ձեր պտուղը մնայ·
[ժ]որպէս զի իմ անունովս ինչ որ Հօրմէն խնդրէք,
17 ձեզի տայ։ [ի]Աս կը պատուիրեմ ձեզի որ մէկզմէկ
սիրէք։
18 [լ]Եթէ որ աշխարհ ձեզ կ՚ատէ, գիտցէք որ ձեզմէ
19 առաջ զիս ատեց։ [խ]Եթէ որ աշխարհէս եղած ըլլայիք,

ա Յհ. 8. 31 : 13. 35 :
բ Յհ. 14. 15, 21, 23 :
գ Յհ. 16. 24 : 17. 13 : 1 Յոհ. 1. 4 :
դ Յհ. 13. 34 : 1 Թես. 4. 9 : 1 Պետ. 4. 8 : 1 Յոհ. 3. 11 : 4. 21 :
ե Յհ. 10. 11, 15 : Հռով. 5. 7, 8 : Եփես. 5. 2 : 1 Յոհ. 3. 16 :
զ Յհ. 14. 15, 23 : Տես Մատ. 12. 50 :
է Տես Ծն. 18. 17 : Յհ. 17. 26 : Գործ. 20. 27 :
ը Յհ. 6. 71 : 13. 18 : 1 Յոհ. 4. 10, 19.
թ Մատ. 28. 19 : Մար. 16. 15 : Կող. 1. 6 :
ժ Հմր 7 : Յհ. 14. 13 :
ի Հմր 12 :
լ 1 Յոհ. 3. 1, 13 :
խ 1 Յոհ. 4. 5 :

Digitized by Google

աշխարհ իրենները կը սիրէր. [ա]բայց որովհետեւ
աշխարհէ չէք՝ հապա ես ձեզ աշխարհէն ընտրեցի,
20 անոր համար աշխարհ ձեզ կ'ատէ: [բ]Միտքերնիդ
բերէք այն խօսքը որ ձեզի ըսի, Թէ Ծառան իր
տիրոջմէն մեծ չէ. Թէ որ զիս հալածեցին, ձեզ ալ
պիտի հալածեն. [գ]Թէ որ իմ խօսքս պահեցին, ձերն
21 ալ պիտի պահեն: [դ]Բայց աս ամէն բաները պիտի
ընեն ձեզի իմ անուանս համար, ինչու որ չճանչցան
22 անիկայ որ զիս ղրկեց: [ե]Եթէ որ ես եկած և անոնց
խօսած չըլլայի, անոնք մեղք չէին ունենար. [զ]Բայց
23 հիմա իրենց մեղքին պատճառանք մը չունին: [է]Ան
24 որ զիս կ'ատէ, իմ Հայրս ալ կ'ատէ: [ը]Եթէ որ այն
գործքերը իրենց մէջը ըրած չըլլայի, որոնք ուրիշ
մէկը չէ ըրած, անոնք մեղք չէին ունենար. բայց
հիմա տեսան, ու ատեցին՝ զիս ալ իմ Հայրս ալ:
25 Սակայն աս եղաւ որ կատարուի այն խօսքը՝ որ իրենց
օրինացը մէջ գրուած է, Թէ [թ]Զուր տեղը զիս
26 ատեցին: [ժ]Բայց երբոր Մխիթարիչը գայ՝ որ ես
Հօրմէն ձեզի պիտի ղրկեմ, այն ճշմարտութեան
Հոգին՝ որ Հօրմէն կ'ելլէ, [ի]անիկայ ինծի համար
27 պիտի վկայէ. [լ]Եւ դուք ալ կը վկայէք, [խ]ինչու որ
սկիզբէն 'ի վեր իմ հետս էք:

ԳԼ. ԺԶ.

1 *Քրիստոս կը յիշեցնէ իր աշակերտներուն՝ անոնց կրելու նեղութիւնները, և կը մխիթարէ զանոնք Սուրբ Հոգին*

ա Գլ. 17. 14:
բ Մատ. 10. 24: Ղուկ. 6. 40: Գլ. 13. 16:
գ Եզեկ. 3. 7:
դ Մատ. 10. 22: 24. 9: Գլ. 16. 3:
ե Գլ. 9. 41:
զ Հռով. 1. 20: Յակ. 4. 17:
է 1 Յով. 2. 23:
ը Գլ. 3. 2: 7. 31: 9. 32:
թ Սաղ. 35. 19: 69. 4:
ժ Ղուկ. 24. 49: Գլ. 14. 17, 26: 16. 7, 13: Գործ. 2. 33:
ի 1 Յով: 5. 6:
լ Ղուկ. 24. 48: Գործ. 1. 8, 21, 22: 2. 32: 3. 15: 4. 20, 33: 5. 32: 10. 39: 13. 31: 1 Պետ. 5. 1: 2 Պետ. 1. 16:
խ Ղուկ. 1. 2: 1 Յով. 1. 1, 2:

Digitized by Google

խրկելու խոստմունքով, և իր յարութիւնը ու երկինքը համբառնալը նախաձայնելով. 23 կը հաստատէ թէ իր Հայրը պիտի լսէ անոնց աղօթքը՝ որ իր անունովը կ'ընեն. 33 և թէ իրմով խաղաղութիւն պիտի ունենան, թէ և աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի կրեն:

1 Աս բաները ձեզի խօսեցայ որ [ա]չգայթակղիք:
2 Իրենց [բ]ժողովարաններէն դուրս պիտի ձգեն
ձեզ. ու ժամանակ ալ պիտի գայ՝ [գ]որ ամէն ով որ
ձեզ սպաննէ, անանկ պիտի սեպէ թէ Աստուծոյ
3 պաշտօն կը մատուցանէ: [դ]Եւ աս բաները ձեզի
պիտի ընեն՝ անոր համար որ ոչ Հայրը ճանչցան ոչ
4 ալ զիս: [ե]Բայց աս բաները ձեզի խօսեցայ, որ երբ
ժամանակը գայ՝ միտքերնիդ բերէք թէ ես ըսի ձեզի.
և [զ]աս բաները սկիզբէն չըսի ձեզի, ինչու որ ես հե-
տերնիդ էի:
5 [է]Սակայն հիմա ես կ'երթամ զիս խրկողին քովը,
և ձեզմէ մէկն ալ չհարցըներ ինծի՝ թէ Ո՞ւր կ'եր-
6 թաս: Բայց որովհետև աս բաները ձեզի խօսեցայ,
7 [ը]Ձեր սիրտերը տրտմութիւնով լեցաւ: Բայց ես
ճշմարիտը կ'ըսեմ ձեզի. աղէկ է ձեզի թէ որ ես
երթամ. քանզի թէ որ ես չերթամ, [թ]Մխիթարիչը
ձեզի չգար. [ժ]Հապա թէ որ երթամ, անիկայ ձեզի
8 կը խրկեմ: Եւ ինքը երբոր գայ՝ աշխարհը պիտի
յանդիմանէ մեղքի համար, և արդարութեան հա-
9 մար, ու դատաստանի համար: [ի]Մեղքի համար՝ որ
10 ինծի չեն հաւատար. [լ]Արդարութեան համար՝ [խ]որ
Ես իմ Հօրս քով կ'երթամ, և ալ զիս չէք տեսներ.

ա Մատ. 11. 6: 24. 10: 26. 31:
բ Գղ. 9. 22, 34: 12. 42:
գ Գոր. 7. 59: 9. 1: 26. 9, 10, 11:
դ Գղ. 15. 21: Հռով. 10. 2: 1 Կոր. 2. 8: 1 Տիմ. 1. 13:
ե Գղ. 13. 19: 14. 29:
զ Տես Մատ. 9. 15:
է Հմր 10, 16: Գղ. 7. 33: 13. 3: 14. 28:
ը Հմր 22: Գղ. 14. 1:
թ Գղ. 7. 39: 14. 16, 26: 15. 26:
ժ Գոր. 2. 33: Եփես. 4. 8:
ի Գոր. 2. 22—37:
լ Գոր. 2. 32:
խ Գղ. 3. 14: 5. 32:

Digitized by Google

11 Եւ [ա]դատաստանի համար՝ [բ]որ աս աշխարհիս իշ-
12 խանը դատապարտուած է։ Ձեզի տակաւին շատ
բաներ ունիմ ըսելու, [գ]բայց հիմա չէք կրնար
13 տանիլ։ Իսկ երբոր ինքը՝ [դ]ճշմարտութեան Հոգին
գայ, [ե]ամէն ճշմարտութեան պիտի առաջնորդէ
ձեզի. ինչու որ չէ՛ թէ ինքիրմէն պիտի պօսի, հապա
ի՛նչ որ լսէ՝ ան պիտի խօսի, ու գալիքները ձեզի
14 պիտի պատմէ։ Անիկայ զիս պիտի փառաւորէ, ինչու
15 որ իմինէս պիտի առնէ՝ ու ձեզի պատմէ։ [զ]Ա՛ն ամէն
բաները որ Հայրը ունի, իմս է. անոր համար ձեզի
16 ըսի՝ թէ իմինէս պիտի առնէ, ու ձեզի պատմէ։ [է]Քիչ
մը ատենէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ քիչ
մը ատենէն զիս պիտի տեսնէք, [ը]քանզի ես Հօրը
կ'երթամ։
17 Ասոր համար աշակերտներէն ոմանք իրարու
կ'ըսէին. Ի՞նչ է աս որ մեզի կ'ըսէ՝ թէ Քիչ մը
ատենէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք, և դարձեալ քիչ մը
ատենէն զիս պիտի տեսնէք. և Քանզի ես Հօրը
18 կ'երթամ։ Ու կ'ըսէին. Ի՞նչ պիտի ըլլայ ան Քիչ
մըն ալը՝ որ կ'ըսէ. չենք գիտեր ի՛նչ կը զրուցէ։
19 Իսկ Յիսուս գիտնալով որ կ'ուզեն իրեն հարցընել,
ըսաւ անոնց. Ասո՞ր համար իրարու կը հարցընէք,
որ ըսի թէ Քիչ մը ատենէն՝ ալ զիս պիտի չտեսնէք,
և դարձեալ քիչ մը ատենէն զիս պիտի տեսնէք։
20 Ճշմարիտ ճշմարիտ կ'ըսեմ ձեզի, դուք պիտի լաք
ու ողբաք, բայց աշխարհս պիտի ուրախանայ. դուք
պիտի տրտմիք, սակայն ձեր տրտմութիւնը ուրախու-

ա Գոր. 26. 18։
բ Ղու. 10. 18։ Գլ. 12. 31։ Եփես. 2. 2։ Կող. 2. 15։ Եբր. 2. 14։
գ Մար. 4. 33։ 1 Կոր. 3. 2։ Եբր. 5. 12։
դ Գլ. 14. 17։ 15. 26։
ե Գլ. 14. 26։ 1 Յոհ. 2. 20, 27։
զ Մատ. 11. 27։ Գլ. 3. 35։ 13. 3։ 17. 10։
է Համր 10։ Գլ. 7. 33։ 13. 33։ 14. 19։
ը Համր 28։ Գլ. 13. 3։

Digitized by Google

21 թեան պիտի փոխուի ։ [ա] Կնիկ մը երբոր ծնանելու
վրայ է՝ տրտմութիւն կ՚ունենայ, ինչու որ իր
ժամը հասած է. բայց երբոր տղան ծնանի, ալ
նեղութիւնը միտք չբերեր ուրախութենէն՝ որ
22 աշխարհ մարդ մը ծնաւ ։ [բ] Եւ յիրաւի դուք հիմա
տրտմութիւն ունիք. բայց ես ձեզ նորէն պիտի
տեսնեմ, [գ] և ձեր սիրտերը ուրախ պիտի ըլլան. ու
23 ձեր ուրախութիւնը մէկը ձեզմէ պիտի չհանէ ։ Եւ
ան օրը ինծի բան մը պիտի չհարցընէք ։ [դ] Ճըշ-
մարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ ձեզի, որ իմ անունովս ինչ
24 որ խնդրէք Հօրմէն, պիտի տայ ձեզի ։ Մինչև
հիմա իմ անունովս բան մը չխնդրեցիք. խնդրեցէք՝
ու պիտի առնէք, [ե] որ ձեր ուրախութիւնը լման
25 ըլլայ ։ Աս բաները առակներով խօսեցայ ձեզի.
Բայց ժամանակ պիտի գայ, որ ալ ձեզի առակներով
պիտի չխօսիմ. հապա յայտնապէս Հօրը վրայով
26 պիտի պատմեմ ձեզի ։ [զ] Այն օրը իմ անունովս պիտի
խնդրէք. և չեմ ըսեր ձեզի՝ թէ ես ձեզի համար
27 պիտի աղաչեմ Հօրը. [է] Ինչու որ ինքը Հայրը
ձեզ կը սիրէ, վասն զի դուք զիս սիրեցիք՝ [ը] և հա-
28 ւատացիք թէ ես Աստուծմէ ելայ ։ [թ] Հօրմէն ելայ՝
ու աշխարհ եկայ. նորէն կը թողում աշխարհը՝ և
Հօրը կ՚երթամ ։

29 Ըսին անոր՝ իր աշակերտները. Ահա հիմա
յայտնապէս կը խօսիս, և առակ մըն ալ չես ըսեր ։
30 Հիմա իմացանք որ [ժ] ամէն բանը գիտես, և բան մըն
ալ պէտք չէ որ մէկը քեզի հարցընէ. ասով [ի] կը հա-

ա Եսա. 26. 17 ։
բ Հմր 6 ։
գ Ղուկ. 24. 41, 52 ։ Գլ. 14. 1, 27 ։ 20. 20 ։ Գործ. 2. 46 ։ 13. 52 ։ 1 Պետ. 1. 8 ։
դ Մատ. 7. 7 ։ Գլ. 14. 13 ։ 15. 16 ։
ե Գլ. 15. 11 ։
զ Հմր 23 ։
է Գլ. 14. 21, 23 ։
ը Հմր 30 ։ Գլ. 3. 13 ։ 17. 8 ։
թ Գլ. 13. 3 ։
ժ Գլ. 21. 17 ։
ի Հմր 27 ։ Գլ. 17. 8 ։

Digitized by Google

31 ւատանք որ Աստուծմէ ելար: Յիսուս պատասխան
32 տուաւ անոնց՝ ու ըսաւ. Հիմա կը հաւատա՞ք.
–Ահա ժամանակ պիտի գայ, ու եկած ալ է, որ
ցիրուցան պիտի ըլլաք՝ [բ] ամէն մէկը իր տեղը, ու
զիս մինակ պիտի թողուք. [գ] Բայց ես մինակ չեմ,
33 ինչու որ Հայրը իմ հետս է: Աս բաները ձեզի
խօսեցայ, [դ] որ ինծմով խաղաղութիւն ունենաք.
[ե] աշխարհի մէջ նեղութիւն պիտի ունենաք. [զ] Բայց
քաջասիրտ եղէք. [է] Ես աշխարհին յաղթեցի:

ԳԼ. ԺԷ։

1 Քրիստոս կ՚աղաչէ իր Հօրը որ փառաւորէ զինքը, 6 որ հաստատ պահէ իր առաքեալները 11 միութեան մէջ՝ 17 և ճշմարտութեան մէջ, 20 որ երկնից մէջ իր հետը փառաւորէ զանոնք և ամէն ուրիշ հաւատացեալները:

1 Յիսուս երբոր ասոնք խօսեցաւ, իր աչքերը դէպ
'ի երկինքը վերցուց՝ ու ըսաւ. Հա՛յր՝ [ը] ժա-
մանակը հասեր է, փառաւորէ՛ քու Որդիդ, որ քու
2 Որդիդ ալ քեզ փառաւորէ. [թ] Ինչպէս որ իրեն
իշխանութիւն տուիր ամէն մարմնոյ վրայ, որ
յաւիտենական կեանք տայ անոնց ամենուն՝ որ [ժ] իրեն
3 տուիր: [ի] Եւ աս է յաւիտենական կեանքը, որ
ճանչնան քեզ [լ] մի միայն ճշմարիտ Աստուածդ, ու
4 Յիսուս Քրիստոսը՝ [խ] որն որ դուն խրկեցիր: [ծ] Ես

– Մատ. 26. 31: Մար. 14. 27:
բ Գլ. 20. 10:
գ Գլ. 8. 29: 14. 10, 11:
դ Ես. 9. 6: Գլ. 14. 27: Հռովմ. 5. 1: Եփես. 2. 14: Կող. 1. 20:
ե Գլ. 15. 19, 20, 21: 2 Տիմ. 3. 12:
զ Գլ. 14. 1:
է Հռովմ. 8. 37: 1 Յովհ. 4. 4: 5. 4:
ը Գլ. 12. 23: 13. 32:
թ Դան. 7. 14: Մատ. 11. 27: 28. 18: Գլ. 3. 35: 5. 27: 1 Կոր. 15. 25, 27: Փիլ. 2. 10: Եբր. 2. 8:
ժ Հմր 6, 9, 24: Գլ. 6. 37:
ի Ես. 53. 11: Երեմ. 9. 24:
լ 1 Կոր. 8. 4: 1 Թես. 1. 9:
խ Գլ. 3. 34: 5. 36, 37: 6. 29, 58: 7. 29: 10. 36: 11. 42:
ծ Գլ. 13. 31: 14. 13:

Digitized by Google

քեզ երկրիս վրայ փառաւորեցի. [ա]ան գործը [բ]որ
5 *ինծի տուիր ընելու՝ լմընցուցի։ Եւ հիմա ով Հայր՝*
փառաւորէ՛ զիս քու քովդ ան փառքովը՝ [գ]որ աշ-
6 *խարհի ըլլալէն առաջ քովդ ունէի։ [դ]Քու անունդ*
յայտնի ըրի ան մարդոցը՝ [ե]որոնք որ աշխարհէն
ինծի տուիր. քուկդ էին, ու ինծի տուիր անոնք. և
7 *քու խօսքդ պահեցին։ Հիմա գիտցան՝ թէ ան ամէն*
8 *բաները որ ինծի տուիր, քեզմէ են. Ինչու որ ան*
խօսքերը [զ]որ ինծի տուիր, ես անոնց տուի, անոնք
ալ ընդունեցին, [է]Եւ ճշմարտութեամբ իմացան՝ որ
ես քեզմէ ելայ, ու հաւատացին՝ թէ դուն խրկեցիր
9 *զիս։ Ես անոնց համար կ՚աղաչեմ. Չէ՛ թէ*
աշխարհի համար կ՚աղաչեմ, հապա անոնց համար՝
որոնք դուն ինծի տուիր, ինչու որ քուկդ են անոնք։
10 *Եւ ինչ որ իմս է, ան բոլորը քուկդ է, [ը]Եւ ինչ որ*
քուկդ է, ան իմս է, ու ես անոնցմով փառաւորուած
11 *եմ։ [թ]Եւ ես՝ ալ աշխարհի մէջ չեմ, բայց անոնք*
աշխարհի մէջ են, ու ես քեզի կու գամ. ով Սուրբ
Հայր՝ [ժ]քու անունովդ պահէ՛ անոնք որ դուն ինծի
տուիր, [ի]որպէս զի մէկ ըլլան, [լ]ինչպէս որ մենք մէկ
12 *ենք։ [խ]Քանի որ աշխարհի մէջ անոնց հետ էի, [ծ]ես*
կը պահէի անոնք քու անունովդ. որոնք որ դուն
ինծի տուիր, ես պահեցի, [կ]Եւ անոնցմէ մէկը չկոր-
սուեցաւ, [հ]միայն թէ ան կորստեան որդին,

ա Գլ. 4. 34։ 5. 36։ 9. 3։ 19. 30։
բ Գլ. 14. 31։ 15. 10։
գ Գլ. 1. 1, 2։ 10. 30։ 14. 9։ Փիլ. 2. 6։ Կող. 1. 15, 17։ Եբր. 1. 3, 10։
դ Հմր 26։ Սաղ. 22. 22։
ե Հմր 2, 9, 11։ Գլ. 6. 37, 39։ 10. 29։ 15. 19։
զ Գլ. 8. 28։ 12. 49։ 14. 10։
է Հմր 25։ Գլ. 16. 27, 30։
ը 1 Յոհ. 5. 19։
թ Գլ. 16. 15։
ժ Գլ. 13. 1։ 16. 28։
ի 1 Պետ. 1. 5։ Յուդ. 1։
լ Հմր 21, 22։
խ Գլ. 10. 30։
ծ Գլ. 6. 39։ 10. 28։ Եբր. 2. 13։
կ Գլ. 18. 9։ 1 Յոհ. 2. 19։
հ Գլ. 6. 71։ 13. 18։

Digitized by Google

13 [ա]որ գրուածը կատարուի: Ու հիմա քեզի կու գամ,
ու աշխարհի մէջ աս բաները կը խօսիմ, որ իմ ուրա-
խութիւնս իրենց անձերուն մէջ կատարեալ ունե-
14 նան: [բ]Ես քու խօսքդ անոնց տուի, [գ]ու աշխարհս
անոնք ատեց. ինչու որ աշխարհէ չեն, [դ]ինչպէս որ
15 ես աշխարհէ չեմ: Չեմ աղաչեր՝ որ անոնք աշ-
խարհէն վերցընես. [ե]հապա որ անոնք չարէն
16 պահես: [զ]Անոնք աշխարհէ չեն, ինչպէս որ ես
17 աշխարհէ չեմ: [է]Սրբէ՛ անոնք քու ճշմարտութիւ-
18 նովդ. [ը]քու խօսքդ ճշմարտութիւն է: [թ]Ինչպէս
որ դուն զիս աշխարհք խրկեցիր, ես ալ անոնք
19 աշխարհք խրկեցի: [ժ]Եւ անոնց համար ես իմ
անձս կը սրբեմ, որ իրենք ալ ճշմարտութիւնով
20 սրբուած ըլլան: Բայց չէ՛ թէ մինակ անոնց համար
կ'աղաչեմ, հապա անոնց խօսքովը բոլոր ինծի հա-
21 ւատացողներուն համար ալ. [ի]Որ ամէնն ալ մէկ
ըլլան, ինչպէս որ [լ]դուն ով Հայր՝ իմ մէջս, ու ես
քու մէջդ, որ անոնք ալ մեր մէջը մէկ ըլլան. որպէս
զի աշխարհս հաւատայ՝ թէ դուն խրկեցիր զիս:
22 Եւ այն փառքը որ դուն ինծի տուիր՝ ես անոնց
տուի, [խ]որ մէկ ըլլան՝ ինչպէս որ մենք մէկ ենք.
23 (Ես անոնց մէջ՝ և դուն իմ մէջս,) [ծ]որ իրենք կա-
տարեալ ըլլան միութեան մէջ. ու աշխարհս գիտնայ
թէ դուն խրկեցիր զիս, ու սիրեցիր անոնք՝ ինչպէս

ա Սաղ. 109.8: Գործ. 1.20:
բ Հմր 8:
գ Գլ. 15.18, 19: 1 Յօհ. 3.13:
դ Գլ. 8.23: Հմր 16:
ե Մատ. 6.13: Գաղ. 1.4: 2 Թես. 3.3: 1 Յօհ. 5.18:
զ Հմր 14:
է Գլ. 15.3: Գործ. 15.9: Եփես. 5.26: 1 Պետ. 1.22:
ը 2 Թագ. 7.28: Սաղ. 119.142, 151: Գլ. 8.40:
թ Գլ. 20.21:
ժ 1 Կոր. 1.2, 30: 1 Թես. 4.7: Եբր. 10.10:
ի Հմր 11, 22, 23: Գլ. 10.16: Հռով. 12.5: Գաղ. 3.28:
լ Գլ. 10.38: 14.11:
խ Գլ. 14.20: 1 Յօհ. 1.3: 3.24:
ծ Կող. 3.14:

Digitized by Google

24 որ զիս սիրեցիր ։ [ա] Ո՛վ Հայր՝ անոնք որ դուն ինծի
տուիր, կ'ուզեմ որ ուր որ ես եմ, անոնք ալ իմ
հետս ըլլան, որպէս զի տեսնեն իմ փառքս՝ որն որ
ինծի տուիր · [բ] ինչու որ դուն զիս սիրեցիր աշխար-
25 հիս սկիզբէն առաջ ։ Ո՛վ արդար Հայր՝ [գ] աշխարհս
քեզ չճանչցաւ, [դ] բայց ես քեզ ճանչցայ, [ե] և
26 ասոնք ճանչցան թէ դուն զիս խրկեցիր ։ [զ] Եւ քու
անունդ անոնց ճանչցուցի, ու պիտի ճանչցընեմ,
որ այն սէրը [է] որով դուն զիս սիրեցիր, անոնց մէջը
Լ ըլլայ, ու ես ալ անոնց մէջը ։

ԳԼ. ԺԸ

1 Յուդա կը մատնէ զՅիսուս ։ 6 Յիսուսի վրայ եկողները գետինը կը զարնուին ։ 10 Պետրոս սուրով կը կտրէ Մաղքոսին ականջը ։ 12 Յիսուս կը բռնուի ու կը տարուի Աննայի և Կայիափայի առջևը ։ 15 Պետրոսին ուրացութիւնը ։ 19 Յիսուս կը քննուի Կայիափային առջևը . 28 կ'ամբաստանուի Պիղատոսին առջևը ։ 36 Քրիստոսի թագաւորութիւնը ։ 40 Հրէայք կ'ուզեն որ Բարաբբան արձակուի ։

1 Յիսուս աս բաները ըսելէն ետև՝ [ը] իր աշակերտ-
ներուն հետ մէկտեղ [թ] Կեդրոն հեղեղատին
մէկալ կողմը ելաւ, ուր որ պարտէզ մը կար, որուն
2 մէջը մտաւ ինքը ու իր աշակերտները ։ Եւ Յուդան
ալ որ զանիկայ պիտի մատնէր, գիտէր այն տեղը ·
[ժ] ինչու որ Յիսուս շատ անգամ իր աշակերտներուն
3 հետ մէկտեղ հոն ժողվուած էր ։ [ի] Ուստի Յուդան
զինուորներուն գունդը՝ ու քահանայապետներէն և

ա Գլ. 12. 26 ։ 14. 3 ։ 1 Թես. 4. 16 ։
բ Հմր 5 ։
գ Գլ. 15. 21 ։ 16. 3 ։
դ Գլ. 7. 29 ։ 8. 55 ։ 10. 15 ։
ե Հմր 8 ։ Գլ. 16. 27 ։
զ Հմր 6 ։ Գլ. 15. 15 ։
է Գլ. 15. 9 ։
ը Մատ. 26. 36 ։ Մար. 14. 32 ։ Ղու. 22. 39 ։
թ 2 Թագ. 15. 23 ։
ժ Ղու. 21. 37 ։ 22. 39 ։
ի Մատ. 26. 47 ։ Մար. 14. 43 ։ Ղու. 22. 47 ։ Գոր. 1. 16 ։

Digitized by Google

փարիսեցիներէն սպասաւորներ հետը առնելով, ան
տեղը եկաւ ջահերով ու լապտերներով և զէնքերով:
4 Իսկ Յիսուս իր վրայ գալու բոլոր բաները գիտ-
նալով՝ ելաւ ու ըսաւ անոնց. Ո՞վ կը փնտռէք:
5 Պատասխան տուին անոր. Նազովրեցի Յիսուսը.
ըսաւ անոնց Յիսուս, Ես եմ. Յուդան ալ որ
6 զանիկայ կը մատնէր՝ անոնց հետ կայներ էր: Ու
երբոր ըսաւ՝ թէ Ես եմ, ետ ետ գացին՝ ու գետինը
7 ինկան: Եւ նորէն հարցուց անոնց. Ո՞վ կը փնտռէք.
8 անոնք ալ ըսին, Նազովրեցի Յիսուսը: Յիսուս
պատասխան տուաւ. Ձեզի ըսի թէ՝ Ես եմ. ուստի
թէ որ զիս կը փնտռէք, թո՛ղ տուէք ասոնք որ
9 երթան: Որ կատարուի ան խօսքը որ ինքը ըսեր
էր՝ ա Թէ Անոնք որ ինծի տուիր, անոնցմէ մէկն ալ
10 չկորսընցուցի: բ Այն ատենը Սիմոն Պետրոս՝ որ
սուր մը ունէր, քաշեց անիկայ, ու քահանայապե-
տին ծառային զարնելով՝ անոր աջ ականջը կտրեց
11 հանեց. և ան ծառային անունը Մաղքոս էր: Իսկ
Յիսուս ըսաւ Պետրոսին. Սուրդ իր պատեանը
դի՛ր. ան գ գաւաթը որ Հայրը ինծի տուաւ, պիտի
չխմե՞մ անիկայ:

12 Ուստի զինուորներուն գունդը ու հազարապետը՝
և Հրեից սպասաւորները բռնեցին Յիսուսը, ու
13 կապեցին. Եւ առաջ զանիկայ դ Աննային ե տարին,
քանզի ինքը ան տարուան քահանայապետին Կա-
14 յիափային աներն էր: զ Եւ աս Կայիափան էր, որ
Հրեից խրատ տուաւ թէ Աղէկ է որ մէկ մարդ մը
15 կորսուի ժողովուրդին համար: Ու Յիսուսին ետևէն
կ'երթային է Սիմոն Պետրոս և ուրիշ աշակերտ մը.

ա Յհ. 17. 12:
բ Մատ. 26. 51: Մար. 14. 47: Ղու. 22. 49, 50:
գ Մատ. 20. 22: 26. 39, 42:
դ Ղու. 3. 2:
ե Տես Մատ. 26. 57:
զ Յհ. 11. 50:
է Մատ. 26. 58: Մար. 14. 54: Ղու. 22. 54:

Digitized by Google

և ան աշակերտը քահանայապետին ծանչւորը
ըլլալով՝ Յիսուսին հետ քահանայապետին գաւիթը
16 մտաւ: ա Բայց Պետրոս դուրսը դրանը քովը կը
կենար. ուստի ելաւ միւս աշակերտը՝ որ քահանա-
յապետին ծանչւորն էր, և ըսաւ դռնապանին, ու
17 ներս մտցուց Պետրոսը: Ան ատենը դռնապան
աղջիկը ըսաւ Պետրոսին. Միթէ դո՞ւն ալ ան
մարդուն աշակերտներէն ես. ան ալ ըսաւ, Չեմ:
18 Իսկ ծառաները ու սպասաւորները հոն կայներ էին,
և կրակ վառած կը տաքնային, քանզի ցուրտ էր:
Պետրոս ալ անոնց հետ կայներ էր՝ ու կը տաքնար:
19 Եւ քահանայապետը Յիսուսին հարցուց՝ անոր
աշակերտներուն ու վարդապետութեանը վրայով:
20 Յիսուս պատասխան տուաւ անոր. բ Ես աշխարհին
յայտնի խօսեցայ. ես ամէն ատեն ժողովարաններուն
մէջ ու տաճարին մէջ սորվեցուցի, ուր որ բոլոր
Հրէաները կը ժողվուին, ու ծածկաբար բան մը
21 չխօսեցայ: Ինչո՞ւ ինծի կը հարցընես, լսողներուն
հարցո՛ւր թէ ինչ խօսեցայ իրենց. ահա՛ ինչ որ
22 խօսեցայ, գիտեն իրենք: Երբոր աս ըսաւ, սպա-
սաւորներէն մէկը՝ որ հոն կայներ էր, գ Յիսուսին
ապտակ մը զարկաւ՝ ըսելով. Անա՞նկ պատասխան
23 կու տաս քահանայապետին: Յիսուս անոր պա-
տասխանեց. Թէ որ չար խօսեցայ, վկայէ՛ չարին
համար. հապա թէ որ բարի խօսեցայ, ինչո՞ւ կը
24 զարնես ինծի: դ Եւ Աննա անիկայ կապած՝ Կա-
25 յիափա քահանայապետին ղրկեց: Սիմոն Պետրոսն
ալ հոն կայներ էր՝ ու կը տաքնար. և ե ըսին իրեն.
Միթէ դո՞ւն ալ անոր աշակերտներէն ես. անիկայ

ա Մատ. 26. 69: Մար. 14. 66: Ղու. 22. 54:
բ Մատ. 26. 55: Ղու. 4. 15: Գլ. 7. 14, 26, 28: 8. 2:
գ Երեմ. 20. 2: Գործ. 23. 2:
դ Մատ. 26. 57:
ե Մատ. 26. 69, 71: Մար. 14. 69: Ղու. 22. 58:

Digitized by Google

26 ուրացաւ ու ըսաւ թէ՝ Չեմ։ Քահանայապետին
ծառաներէն մէկն ալ՝ անոր ազգականը՝ որուն
ականջը Պետրոս կտրեր էր, ըսաւ. Չէ՞ որ ես քեզ
27 տեսայ պարտէզին մէջը անոր հետ։ Ան ատենը
Պետրոս նորէն ուրացաւ, [ա]և շուտ մը հաւը
խօսեցաւ։
28 [բ]Եւ Յիսուսը Կայիափայի տունէն կուսակալին
պալատը տարին. և առաւօտ էր, [գ]ու իրենք պա-
լատը չմտան՝ որ չպղծուին, հապա որ զատիկը
29 ուտեն։ Ուստի Պիղատոս դուրս ելաւ անոնց՝ ու
ըսաւ. Ի՞նչ ամբաստանութիւն կը ներկայացնէք
30 աս մարդուն դէմ։ Պատասխան տուին ու ըսին
իրեն. Եթէ որ ատիկայ չարագործ մը չըլլար, քեզի
31 չէինք մատներ զանիկայ։ Ան ատենը Պիղատոս
ըսաւ անոնց. Դուք առէք անիկայ, ու ձեր օրէնքին
համեմատ անոր դատաստանը տեսէք։ Հրեաները
իրեն ըսին. Մեզի օրինաւոր չէ մարդ մը մեռցընել.
32 [դ]Որ կատարուի Յիսուսի խօսքը, որ ըսաւ, իմացը-
33 նելով թէ ինչ մահով ինքը պիտի մեռնէր։ Իսկ
[ե]Պիղատոս նորէն պալատը մտաւ, կանչեց Յիսուսը
34 ու ըսաւ անոր. Դո՞ւն ես Հրէից թագաւորը։ Յի-
սուս պատասխան տուաւ անոր. Ատիկայ դուն
քեզմէ՞ կ'ըսես, թէ ինծի համար ուրիշները քեզի
35 ըսին։ Պատասխան տուաւ Պիղատոս. Միթէ ես
ալ Հրեայ եմ. քու ազգդ և քահանայապետները
36 քեզ ինծի մատնեցին. ի՞նչ ըրած ես դուն։ [զ]Յի-
սուս պատասխան տուաւ. [է]Իմ թագաւորութիւնս
աս աշխարհէս չէ. թէ որ աս աշխարհէս ըլլար իմ

ա Մատ. 26. 74։ Մար. 14. 72։ Ղու. 22. 60։ Յհ. 13. 38։
բ Մատ. 27. 2։ Մար. 15. 1։ Ղու. 23. 1։ Գոր. 3. 13։
գ Գոր. 10. 28։ 11. 3։
դ Մատ. 20. 19։ Յհ. 12. 32, 33։
ե Մատ. 27. 11։
զ 1 Տիմ. 6. 13։
է Դան. 2. 44։ 7. 14։ Ղու. 12. 14։ Յհ. 6. 15։ 8. 15։

Digitized by Google

թագաւորութիւնս, իմ սպասաւորներս կը կռուէին՝
որ ես Հրէից ձեռքը չմատնուիմ. բայց հիմա իմ
37 թագաւորութիւնս ասկէ չէ։ Ան ատենը Պիղատոս
ըսաւ անոր. Ուրեմն դուն թագաւո՞ր մըն ես. պա-
տասխան տուաւ Յիսուս. Դուն կ'ըսես թէ թա-
գաւոր եմ. ես աս բանիս համար ծնած եմ, և ասոր
համար աշխարհք եկած, որ ճշմարտութեան հա-
մար վկայեմ. ան ամէնը՝ ա որ ճշմարտութենէն է,
38 իմ ձայնիս ականջ կը դնէ։ Պիղատոս ըսաւ անոր.
Ի՞նչ է ճշմարտութիւնը. և աս ըսելով՝ նորէն
դուրս ելաւ Հրէաներուն, և ըսաւ անոնց. բ Ես
39 մէկ յանցանք մը չեմ գտներ անոր վրայ. գ Բայց
սովորութիւն ունիք որ մէկ հոգի մը արձակեմ ձեզի
զատկին. հիմա կ'ուզէ՞ք որ Հրէից թագաւորը
40 արձակեմ ձեզի։ դ Ան ատենը ամէնքն ալ նորէն
աղաղակեցին՝ ըսելով։ Ո՛չ ատիկայ,
հապա Բարաբբան. ե Ու Բարաբբան աւազակ
մըն էր։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Յիսուս կը ծեծուի. զինուորներն ալ փշեայ պսակ կը դնեն անոր գլուխը, և անոր ապտակներ կը զարնեն։ 4 Պիղատոս կ'ուզէ ազատել զՅիսուս, բայց Հրէից աղաղակներուն զիջանելով՝ ձեռք կու տայ զանիկայ որ խաչուի։ 23 Յիսուսի պատմուճանին վրայ վիճակ կը ձգեն։ 26 Յիսուս իր մայրը Յովհաննէսին կը յանձնէ. 28 կը մեռնի։ 34 Զինուոր մը Յիսուսի կողը կը խոցէ։ 38 Յովսէփ և Նիկոդեմոս կը թաղեն զանիկայ։

1 Ան ատենը զ Պիղատոս առաւ Յիսուսը՝ ու ծեծեց։
2 Զինուորներն ալ փուշերէ պսակ հիւսելով՝
անոր գլուխը դրին, և անոր ծիրանի հանդերձ մը

ա Գլ. 8. 47։ 1 Յոհ. 3. 19։ 4. 6։
բ Մատ. 27. 24։ Ղու. 23. 4։ Գլ. 19. 4, 6։
գ Մատ. 27. 15։ Մար. 15. 6։ Ղու. 23. 17։
դ Գոր. 3. 14։
ե Ղու. 23. 19։
զ Մատ. 20. 19։ 27. 26։ Մար. 15. 15։ Ղու. 18. 33։

Digitized by Google

3 Հագցուցին. Ու կ՚ըսէին. Ողջոյն քեզ՝ Հրէից
4 Թագաւոր. և ապտակներ կը զարնէին անոր։ Պի-
ղատոս նորէն դուրս ելաւ՝ ու ըսաւ անոնց. Ահա
անիկայ դուրս կը բերեմ ձեզի, [ա]որ գիտնաք թէ ես
5 անոր վրայ յանցանք մը չեմ գտներ։ Ան ատենը
Յիսուս դուրս ելաւ, փշեղէն պսակ ու ծիրանի
հանդերձ հագած. և Պիղատոս ըսաւ անոնց. Ահա
6 ան մարդը։ [բ]Քահանայապետները ու սպասաւոր-
ները երբոր տեսան անիկայ, աղաղակեցին՝ ու ըսին.
Խա՛չը հանէ՝ խա՛չը հանէ անիկայ։ Պիղատոս ըսաւ
անոնց. Դուք առէք անիկայ, ու խաչը հանեցէք.
ինչու որ ես անոր վրայ յանցանք մը չեմ գտներ։
7 Հրէաները պատասխան տուին իրեն. [գ]Մենք օրէնք
ունինք, և մեր օրէնքին համեմատ պէտք է որ մեռնի.
8 [դ]Ինչու որ ինքզինքը Աստուծոյ Որդի ըրաւ։ Երբոր
9 Պիղատոս աս խօսքը լսեց, ալ աւելի վախցաւ։ Ու
նորէն պալատը մտնելով՝ ըսաւ Յիսուսին. Ուսկի՞ց
ես դուն. [ե]Բայց Յիսուս պատասխան չտուաւ անոր։
10 Ուստի Պիղատոս ըսաւ անոր. Ինծի՞ հետ չես խօսիր.
չե՞ս գիտեր որ ես իշխանութիւն ունիմ քեզ խաչը
հանելու, ու իշխանութիւն ունիմ քեզ արձակելու։
11 Յիսուս պատասխան տուաւ. [զ]Դուն իմ վրաս մէկ
իշխանութիւն մըն ալ չէիր ունենար, թէ որ քեզի
վերէն տրուած չըլլար. անոր համար՝ ան որ զիս
12 քեզի մատնեց, անոր մեղքը աւելի մեծ է։ Ասկէ
ետև Պիղատոս կը փնտռէր թէ ի՞նչպէս զանիկայ
արձակէ. բայց Հրէաները կ՚աղաղակէին ու
կ՚ըսէին. [է]Թէ որ անիկայ արձակես, կայսրին
բարեկամը չես. [ը]Ամէն ով որ ինքզինքը Թագաւոր

ա Յհ. 18.38։ Հմր 6։
բ Գոր. 3.13։
գ Ղև. 24.16։
դ Մատ. 26.65։ Յհ. 5.18։ 10.33։
ե Եսա. 53.7։ Մատ. 27.12, 14։
զ Ղու. 22.53։ Յհ. 7.30։
է Ղու. 23.2։
ը Գոր. 17.7։

Digitized by Google

կ'անուանէ, անիկայ կայսրին հակառակ կը խօսի։
13 Իսկ Պիղատոս երբոր աս խօսքը լսեց, դուրս հանեց
Յիսուսը, ու նստաւ բեմին վրայ ան տեղը՝ որ Քա-
րայատակ կ'ըսուէր, և Եբրայեցերէն Կապպաթա.
14 (ա Զատկին ուրբաթ օրն էր, ու ժամը վեցին ատեն-
ներն էր,) և Հրեաներուն ըսաւ. Ահա ձեր թա-
15 գաւորը։ Բայց անոնք աղաղակեցին. Վերցո՛ւր՝
վերցո՛ւր, խա՛չը հանէ ատիկայ. Պիղատոս ըսաւ
անոնց. Ձեր թագաւորը խա՞չը հանեմ. քահանա-
յապետները պատասխան տուին. բ Մենք կայսրէն
16 ի զատ թագաւոր չունինք։ գ Ան ատենը անոնց
ձեռքը տուաւ զանիկայ որ խաչուի։
17 Անոնք ալ առին Յիսուսը ու կը տանէին. դ Եւ
ինքը իր խաչը վերցընելով, ե ելաւ Գագաթ ըսուած
18 տեղը, որ Եբրայեցերէն Գողգոթա կ'ըսուի. Հոն
զանիկայ խաչը հանեցին. և անոր հետ ուրիշ երկուք
ալ մէկ դիէն ու մէկալ դիէն, և մէջտեղը Յիսուսը։
19 զ Տախտակ մըն ալ գրեց Պիղատոս, ու դրաւ խաչին
վրայ. և այսպէս գրուած էր՝ ՅԻՍՈՒՍ ՆԱԶՈՎՐԵ-
20 ՑԻ ԹԱԳԱՒՈՐ ՀՐԷԻՑ։ Եւ ան տախ-
տակը Հրեաներէն շատերը կարդացին, վասն զի
քաղաքին մօտ էր ան տեղը՝ ուր որ Յիսուս խաչուե-
ցաւ. ու գրուած էր Եբրայեցերէն՝ Յունարէն և
21 Լատիներէն։ Ան ատենը Հրէից քահանայապետ-
ները Պիղատոսին ըսին. Մի՛ գրեր Թագաւոր
Հրէից, հապա թէ՝ Ինքը ըսաւ, Թագաւոր եմ
22 Հրէից։ Պիղատոս պատասխան տուաւ. Ինչ որ
գրեցի՝ գրեցի։

ա Մատ. 27. 62։
բ Ծն. 49. 10։
գ Մատ. 27. 26, 31։ Մար. 15. 15։ Ղուկ. 23. 24։
դ Մատ. 27. 31, 33։ Մար. 15. 21, 22։ Ղուկ. 23. 26, 33։
ե Թուոց. 15. 36։ Եբր. 13. 12։
զ Մատ. 27. 37։ Մար. 15. 26։ Ղուկ. 23. 38։

Digitized by Google

23 ա Եւ զինուորները երբոր Յիսուսը խաչը հա-
նեցին, անոր հանդերձները առին, ու չորս բաժին
ըրին՝ ամէն մէկ զինուորին բաժին մը. նաև պատ-
մուճանը. իսկ պատմուճանը առանց կարի էր վերէն
24 ՚ի վար բոլորը հիւսուած. Ուստի ըսին իրարու.
Ատիկայ չպատռենք, հապա վիճակ ձգենք անոր
վրայ՝ թէ որուն պիտի ըլլայ. որ կատարուի ան
գրուածը որ կ՚ըսէ. բ Իմ հանդերձներս իրենց
մէջը բաժնեցին, և իմ պատմուճանիս վրայ վիճակ
ձգեցին. ահա՛ զինուորները աս բաները ըրին:
25 գ Եւ Յիսուսի խաչին քովը կայներ էին իր մայրը,
և իր մօրը քոյրը Մարիամ դ Կղէովպասին կինը, ու
26 Մարիամ Մագդաղենացին: Ուստի Յիսուս երբոր
տեսաւ իր մայրը, ե և ան աշակերտը որ կը սիրէր,
որ մօտը կայներ էր, ըսաւ իր մօրը. զ Ո՛վ կին՝ ահա՛
27 քու որդիդ: Ետքը ըսաւ աշակերտին. Ահա՛ քու
մայրդ. և ան ժամանակէն աշակերտը անիկայ է իր
քովը առաւ:
28 Անկէ ետև Յիսուս գիտնալով թէ արդէն ամէն
բան լմնցած է, (ը որպէս զի գրուածը կատարուի,)
29 ըսաւ. Ծարաւ եմ: Եւ հոն քացախով լեցուն
աման մը կար. թ անոնք ալ քացախով սպունգ մը
լեցնելով՝ զոպայի մշտիկի վրայ փաթթած, անոր
30 բերնին մօտեցուցին: Ուստի Յիսուս երբոր քացախը
առաւ, ըսաւ. ժ Ամէն բան կատարուեցաւ. ու
գլուխը ծռելով՝ հոգին աւանդեց:
31 Իսկ հրէաները՝ ի որովհետև ուրբաթ օր էր, լ որ

ա Մատ. 27. 35: Մար. 15. 24: Ղու. 23. 34:
բ Սաղ. 22. 18:
գ Մատ. 27. 55: Մար. 15. 40: Ղու. 23. 49:
դ Ղու. 24. 18:
ե Յով. 13. 23: 20. 2: 21. 7, 20, 24:
զ Յով. 2. 4:
է Յով. 1. 11: 16. 32:
ը Սաղ. 69. 21:
թ Մատ. 27. 48:
ժ Յով. 17. 4:
ի Հմր 42: Մար. 15. 42:
լ 2 Օր. 21. 23.

չըլլայ թէ ան մարմինները խաչին վրայ մնան մինչև
շաբաթ օրը, (ինչու որ ան շաբաթը մեծ օր էր,)
Պիղատոսին աղաչեցին որ անոնց սրունքները կո-
32 տրտեն, ու վերցուին: Ուստի զինուորները եկան՝
և առջինին սրունքները կոտրտեցին. նաև միւսինը,
33 որ անոր հետ խաչը ելած էր: Բայց երբոր Յի-
սուսին եկան՝ ու տեսան որ արդէն մեռած էր, անոր
34 սրունքները չկոտրտեցին. Հապա զինուորներէն
մէկը գեղարդով անոր կողը խոցեց, [ա]և շուտ մը
35 արիւն ու ջուր ելաւ: Եւ ան որ տեսաւ աս բաները՝
վկայեց, ու անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է, և ինքը
գիտէ որ ճշմարիտ կ'ըսէ, որ դուք ալ հաւատաք:
36 Ինչու որ աս բաները եղաւ [բ]որ կատարուի ան
գրուածը, թէ Անոր մէկ ոսկորը պիտի չկոտրուի:
37 Եւ մէյ մըն ալ ուրիշ գրուած մը կ'ըսէ, թէ [գ]Պիտի
նային անոր՝ որ խոցեցին:
38 [դ]Ասկէ ետև Յովսէփ՝ որ Արիմաթիայէն էր,
(Յիսուսի աշակերտ եղած՝ բայց գաղտուկ [ե]Հրէա-
ներուն վախէն,) աղաչեց Պիղատոսին, որ Յիսուսի
մարմինը վերցընէ. Պիղատոսն ալ հրաման տուաւ.
ուստի եկաւ՝ ու վերցուց Յիսուսին մարմինը.
39 [զ]Նիկոդեմոսն ալ եկաւ, (որ ինքը առաջուց գիշերով
Յիսուսին եկեր էր,) ու բերաւ հարիւր լիտրի չափ
40 զմուռսի ու հալուէի խառնուրդ մը: Եւ Յիսուսին
մարմինը առին՝ ու խունկերով [է]փաթթեցին զանի-
կայ կտաւներու մէջ, ինչպէս որ Հրէայք սովորու-
41 թիւն ունին թաղելու: Եւ ան տեղը՝ ուր որ խա-
չուեցաւ, պարտէզ մը կար, ու ան պարտէզին մէջ

ա 1 Յոհ. 5. 6, 8:
բ Ել. 12. 46: Թու. 9. 12:
Սաղ. 34. 20:
գ Սաղ. 22. 16, 17: Զաք.
12. 10: Յայտ. 1. 7:
դ Մատ. 27. 57: Մար. 15.
42: Ղու. 23. 50:
ե Գլ. 9. 22: 12. 42:
զ Գլ. 3. 1, 2: 7. 50:
է Գոր. 5. 6:

Digitized by Google

նոր գերեզման մը, որուն մէջը ամենեւին մարդ
42 դրուած չէր ։ ᵃՀրէաներուն ուրբաթին համար
Եհոն դրին Յիսուսը, ինչու որ գերեզմանը մօտ էր ։

ԳԼ. Ի

1 Մարիամ գերեզմանը կ'երթայ. 3 Նմանապէս Պետրոս եւ Յովհաննէս հոն կ'երթան, չգիտնալով թէ Քրիստոս յարութիւն առած է ։ 11 Յիսուս կ'երեւնայ Մարիամ Մագդաղենացիին, 19 եւ իր աշակերտներուն ։ 24 Թովմասի թերահաւատութիւնը, եւ դաւանութիւնը ։ 30 Սուրբ Գիրքը բաւական է փրկութեան համար ։

1 ᵍԵւ մէկշաբթի օրը Մարիամ Մագդաղենացին
առտուանց մութնուլուսուն գերեզմանը կու
գայ, ու կը տեսնէ որ քարը գերեզմանին դռնէն
2 վերցուած է ։ Ետքը կը վազէ կու գայ Սիմոն Պե-
տրոսին, եւ ᵈմիւս աշակերտին՝ որն որ Յիսուս կը
սիրէր, եւ կ'ըսէ անոնց. Տէրը գերեզմանէն վեր-
3 ցուցին, ու չենք գիտեր ուր դրին անիկայ ։ ᵉՈւստի
ելաւ Պետրոս եւ միւս աշակերտը, ու դէպ 'ի գերեզ-
4 մանը կու գային ։ Ու երկուքն ալ մէկտեղ կը վազէին.
եւ միւս աշակերտը Պետրոսէն աւելի շուտ վազելով՝
5 անկէ առաջ գերեզմանը եկաւ ։ Եւ ծռելով նայեցաւ,
ու տեսաւ որ ᵉկտաւները հոն կը կենային, բայց
6 ինքը ներս չմտաւ ։ Սիմոն Պետրոսն ալ հասաւ, որ
անոր ետեւէն կու գար, ու գերեզմանը մտաւ, եւ
7 տեսաւ կտաւները որ հոն կը կենային. ᶻՈւ վար-
շամակը՝ որ անոր գլուխն էր, ուրիշ կտաւներուն
հետը չէր, հապա ծալլած զատ մէկ կողմը դրուած

ա Հմր 31 ։
բ Եսա. 53. 9 ։
գ Մատ. 28. 1 ։ Մար. 16. 1 ։
Ղու. 24. 1 ։
դ Յով. 13. 23 ։ 19. 26 ։ 21. 7,
20, 24 ։
ե Ղու. 24. 12 ։
զ Յով. 19. 40 ։
է Յով. 11. 44 ։

Digitized by Google

8 էր։ Այն ատենը ներս մտաւ միւս աշակերտն ալ՝ որ
առաջ գերեզմանը եկեր էր, տեսաւ ու հաւատաց։
9 Ինչու որ դեռ [ա]գրուածը չէին գիտեր, թէ Պէտք
10 է որ անիկայ մեռելներէն յարութիւն առնէ։ Ետքը
աշակերտները նորէն իրենց տունը գացին։
11 [բ]Բայց Մարիամ գերեզմանին դուրսը կայներ
էր՝ և կու լար. ու երբոր կու լար՝ դէպ ՚ի գերեզ-
12 մանը ծռեցաւ նայելու. Եւ տեսաւ երկու հրեշտակ-
ներ ճերմակ հանդերձներով, որ նստեր էին ուր որ
Յիսուսի մարմինը դրուած էր, մէկը գլխուն կողմէն՝
13 ու միւսը ոտքին կողմէն։ Եւ անոնք իրեն ըսին.
Կնիկ՝ ինչու՞ կու լաս. ըսաւ անոնց. Անոր համար՝
որ իմ Տէրս գերեզմանէն վերցուցին, ու չեմ գիտեր
14 ուր դրին անիկայ. [գ]Աս որ ըսաւ, ետին դարձաւ՝
և տեսաւ Յիսուսը որ կայներ էր, [դ]ու չէր գիտեր
15 թէ Յիսուսն է։ Յիսուս անոր ըսաւ. Կնիկ՝ ինչու՞
կու լաս, ո՞վ կը փնտռես։ Ինքը կարծելով թէ
անիկայ պարտիզպանն է, ըսաւ անոր. Տէ՛ր թէ որ
դուն վերցուցիր անիկայ, ըսէ՛ ինծի՝ ո՞ւր դրիր ան,
16 որ ես անիկայ առնեմ։ Յիսուս ըսաւ անոր. Մա-
րիամ. ան ալ դարձաւ ու *Եբրայեցերէն անոր
17 ըսաւ, Ռաբբունի. որ Վարդապետ ըսել է։ Յիսուս
ըսաւ անոր. Ինծի մի՛ դպչիր, ինչու որ դեռ Հօրս
քովը ելած չեմ. հապա գնա՛ [ե]եղբայրներուս, և ըսէ՛
անոնց. [զ]Ես կ՚ելլեմ իմ Հօրս քովը ու ձեր Հօրը
քովը, [է]և իմ Աստուծոյս քովը ու ձեր Աստուծոյն
18 քովը։ [ը]Մարիամ Մագդաղենացին եկաւ՝ ու աշա-

ա Սաղ. 16. 10։ Գործ. 2. 25—31։ 13. 34, 35։
բ Մար. 16. 5։
գ Մատ. 28. 9։ Մար. 16. 9։
դ Ղուկ. 24. 16, 31։ Գլ. 21. 4։
* Ոմանք չունին։
ե Սաղ. 22. 22։ Մատ. 28. 10։ Հռով. 8. 29։ Եբր. 2. 11։
զ Գլ. 16. 28։
է Եփես. 1. 17։
ը Մատ. 28. 10։ Ղուկ. 24. 10։

Digitized by Google

կերտներուն պատմեց թէ ինք Տէրը տեսաւ, և թէ
անիկայ աս բաները իրեն զրուցեց:
19 Եւ [ա]նոյն օրը մէկշաբթի իրիկունը՝ աշակերտնե-
րուն ժողվուած տեղին դռները գոց ըլլալով՝
Հրէաներէն վախնալնուն համար, Յիսուս եկաւ՝ և
անոնց մէջտեղը կայնեցաւ, ու ըսաւ անոնց. Խա-
20 ղաղութիւն ձեզի: Եւ աս ըսելով՝ իր ձեռքերը ու
կողը ցուցուց անոնց. [բ]Աշակերտներն ալ ուրախա-
21 ցան՝ երբոր Տէրը տեսան: Եւ Յիսուս նորէն ըսաւ
անոնց: Խաղաղութիւն ձեզի. [գ]Ինչպէս որ իմ
22 Հայրս զիս խրկեց, ես ալ ձեզ կը խրկեմ: Եւ աս
ըսելով՝ անոնց վրայ փչեց, ու ըսաւ անոնց. Առէք
23 Հոգին Սուրբը. [դ]Որոնց որ մեղքերը թողուք, թո-
ղուած ըլլայ անոնց. և որոնց որ մեղքերը ետ բռնէք,
բռնուած ըլլայ:
24 Բայց Թովմաս տասնըերկուքէն մէկը՝ [ե]Երկուո-
րեակ ըսուածը անոնց հետը չէր՝ երբոր Յիսուս
25 եկաւ: Ուստի միւս աշակերտները կ՚ըսէին անոր՝
թէ Տէրը տեսանք. ան ալ ըսաւ անոնց. Թէ որ իր
ձեռքերուն վրայ բևեռներուն նշանը չտեսնեմ, ու
մատս բևեռներուն տեղը չխօթեմ, և իմ ձեռքս
անոր կողը չխօթեմ, չեմ հաւատար:
26 Եւ ութը օրէն ետև դարձեալ աշակերտները ներ-
սըն էին, Թովմասն ալ անոնց հետ. եկաւ Յիսուս՝
դռները գոց ըլլալով, ու կայնեցաւ անոնց մէջտեղը՝
27 և ըսաւ. Խաղաղութիւն ձեզի: Ետքը ըսաւ Թով-
մասին. Մատդ հոս բեր, և նայէ իմ ձեռքերս, Ու
բեր քու ձեռքդ՝ և իմ կողս խօթէ, ու մի ըլլար
28 անհաւատ, հապա հաւատացեալ: Եւ Թովմաս

ա Մար. 16. 14: Ղու. 24. 36: 1 Կոր. 15. 5:
բ Գլ. 16. 22:
գ Մատ. 28. 18: Գլ. 17. 18, 19: Եբր. 3. 1: 2 Տիմ. 2. 2:
դ Մատ. 16. 19: 18. 18:
ե Գլ. 11. 16:
զ 1 Յովհ. 1. 1:

Digitized by Google

պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ անոր. Իմ Տէրս և
29 իմ Աստուածս։ Յիսուս ըսաւ անոր. Որովհետև
դուն զիս տեսար, հաւատացիր. [ա]երանի՛ անոնց որ
տեսած չեն՝ ու կը հաւատան։
30 [բ]Եւ Յիսուս շատ ուրիշ նշաններ ալ ըրաւ իր
աշակերտներուն առջին, որ աս գրքիս մէջ գրուած
31 չեն. [գ]Բայց ասոնք գրուեցան, որ հաւատաք թէ
Յիսուսը Քրիստոսն է՝ Աստուծոյ Որդին. [դ]Եւ որ
հաւատալով կեանք ունենաք անոր անունովը։

ԳԼ. ԻԱ.

1 Քրիստոս դարձեալ իր աշակերտներուն կ'երևնայ, ու շատ ձուկ բռնելնալուն հրաշքովը կը ճանչցուի. 12 անոնց հետ ճաշ կ'ընէ. 15 խնամով պատուէր կու տայ Պետրոսին որ իր գառները ու ոչխարները արածէ. 18 կ'իմացընէ անոր թէ ինչ կերպով պիտի մեռնի. 22 և կը յանդիմանէ անոր հետաքրքրութիւնը Յովհաննէսին վրայով։ 25 Վերջաբանութիւն։

1 Ասկէ ետև Յիսուս նորէն ինքզինքը իր աշա-
կերտներուն յայտնեց Տիբերիայի ծովուն ե-
2 զերքը. և ասանկ յայտնեց։ Մէկտեղ էին Սիմոն
Պետրոս, ու Թովմաս՝ Երկուորեակ ըսուածը, և
[ե]Նաթանայէլ՝ որ Գալիլեայի Կանայ քաղաքէն էր,
ու [զ]Զեբեդէոսի որդիքը՝ և աշակերտներէն ուրիշ
3 երկուք ալ։ Սիմոն Պետրոս ըսաւ անոնց. Ես ձուկ
որսալու կ'երթամ. ըսին անոր. Մենք ալ կու գանք
քեզի հետ. ելան և շուտ մը նաւը մտան, ու ան
4 գիշերը բան մը չբռնեցին։ Ու երբոր ալ առտու ե-
ղաւ, Յիսուս ծովուն եզերքը կայներ էր, բայց
5 աշակերտները [է]չճանչցան թէ Յիսուսն է։ Իսկ
[ը]Յիսուս ըսաւ անոնց. Տղա՛ք՝ ուտելու բան մը

ա 2 Կոր. 5. 7։ 1 Պետ. 1. 8։
բ Գլ. 21. 25։
գ Ղու. 1. 4։
դ Գլ. 3. 15, 16։ 5. 24։ 1 Պետ. 1. 9։
ե Գլ. 1. 45։
զ Մատ. 4. 21։
է Գլ. 20. 14։
ը Ղու. 24. 41։

Digitized by Google

6 ունի՞ք · պատասխան տուին իրեն · Ո՛չ : Եւ ըսաւ
անոնց · ա Ուռկանը նաւին աջ կողմը ձգեցէ՛ք՝ ու
պիտի գտնէք · ուստի ձգեցին, և ձուկերուն շատու-
7 թենէն՝ ալ չէին կրնար զանիկայ քաշել : բ Այն ատենը
ան աշակերտը՝ որն որ Յիսուս կը սիրէր, ըսաւ Պետ-
րոսին · Անիկայ Տէրն է · իսկ Սիմոն Պետրոս
երբոր լսեց թէ Տէրն է, վերարկուն վրան առաւ,
8 ինչու որ մերկ էր, ու ծովը նետուեցաւ : Եւ միւս
աշակերտները նաւակովը եկան · (ինչու որ ցամաքէն
հեռու չէին, միայն թէ երկու հարիւր կանգունի
9 չափ,) ու ուռկանը ձուկերովը կը քաշէին : Ու երբոր
ցամաքը ելան, հոն տեղը վառած կրակ տեսան, ու
10 վրան ձուկ դրուած, և հաց : Յիսուս ըսաւ անոնց ·
Բերէ՛ք աս ձուկերէն որ դուք հիմա բռնեցիք :
11 Սիմոն Պետրոս նաւը * մտաւ, և ուռկանը ցամաքը
քաշեց՝ հարիւր յիսունուիրեք խոշոր ձուկերով
լեցուն · և այնչափ բան կար, ու չպատռեցաւ ուռ-
12 կանը : Յիսուս ըսաւ անոնց · գ Եկէք ճա՛շ ըրէք ·
ու աշակերտներէն մէկն ալ չէր համարձակեր անոր
հարցընելու՝ թէ Դուն ո՞վ ես · ինչու որ գիտէին
13 թէ Տէրն է : Այն ատենը Յիսուս եկաւ՝ ու առաւ
14 հացը և անոնց տուաւ, նոյնպէս ալ ձուկը : դ Աս
երրորդ անգամն է որ Յիսուս իր աշակերտներուն
երևցաւ՝ մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետև :
15 Ու երբոր ճաշը ըրին, Յիսուս ըսաւ Սիմոն
Պետրոսին · Սիմո՛ն՝ Յովնանին որդին, զիս ասոնցմէ
աւելի կը սիրե՞ս · անիկայ ըսաւ անոր · Այո՛ Տէ՛ր,
դուն գիտես որ քեզ կը սիրեմ · ըսաւ անոր · Արածէ
16 իմ գառնուկներս : Նորէն երկրորդ անգամ ըսաւ
անոր · Սիմո՛ն՝ Յովնանին որդին, զիս կը սիրե՞ս ·

ա Ղուկ. 5. 4, 6, 7 :
բ Յհ. 13. 23 : 20. 2 :
* Յուն. ելաւ,

գ Գրծ. 10. 41 :
դ Յհ. 20. 19, 26 :

Digitized by Google

ըսաւ անոր. Այո՛ Տէ՛ր, դուն գիտես որ քեզ կը
սիրեմ. [ա]ըսաւ անոր. Արածէ՛ իմ ոչխարներս։
17 Ըսաւ անոր երրորդ անգամ. Սիմոն՝ Յովնանին
որդին, զիս կը սիրե՞ս. Պետրոս տրտմեցաւ որ իրեք
անգամ իրեն ըսաւ՝ Թէ Զիս կը սիրե՞ս. և ըսաւ
անոր. Տէ՛ր՝ [բ]դուն ամէն բան գիտես, դուն գիտես
որ ես քեզ կը սիրեմ. ըսաւ անոր Յիսուս. Արածէ՛
18 իմ ոչխարներս։ [գ]Ճշմարիտ ճշմարիտ կ՚ըսեմ քեզի,
որ երբ դուն պատանի էիր, ինքզինքդ գօտի կը
կապէիր, ու կ՚երթայիր ո՛ւր որ ուզէիր. բայց երբոր
ծերանաս, ձեռքերդ վեր պիտի բռնես, և ուրիշը
քեզի գօտի պիտի կապէ, ու պիտի տանի ո՛ւր որ չես
19 ուզեր։ Աս բանը ըսաւ, ցուցընելով թէ [դ]ինչ
ինչ մահով պիտի փառաւորէ զԱստուած. ու երբոր
20 աս զրուցեց, ըսաւ անոր. Եկո՛ւր իմ ետեւէս։ Եւ
Պետրոս դարձաւ՝ ու տեսաւ ան աշակերտը՝ [ե]զորն
որ Յիսուս կը սիրէր, որ ետեւէն կ՚երթար, (որ նաև
ընթրիքին ատենը անոր կուրծքին վրայ ինկեր՝ և
21 ըսեր էր, Տէ՛ր ո՞վ է որ քեզ պիտի մատնէ։) Պետրոս
անիկայ տեսնելով, ըսաւ Յիսուսին. Տէ՛ր՝ հապա
22 ասիկայ ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Յիսուս ըսաւ անոր.
Թէ որ ես ուզեմ՝ որ ատիկայ կենայ [զ]մինչև որ ես
գամ, քու ի՞նչ հոգդ է. դուն իմ ետեւէս եկուր։
23 Ալ աս խօսքը ելաւ եղբայրներուն մէջ, թէ ան
աշակերտը պիտի չմեռնի. սակայն Յիսուս չըսաւ
անոր՝ թէ պիտի չմեռնի, հապա թէ որ ես ուզեմ՝
որ ատիկայ կենայ մինչև որ ես գամ, քու ի՞նչ
հոգդ է։

ա Գոր. 20. 28: Եբր. 13. 20: 1 Պետ. 2. 25: 5. 2, 4:
բ Գլ. 2. 24, 25: 16. 30:
գ Գլ. 13. 36: Գոր. 12. 3, 4:
դ 2 Պետ. 1 14:
ե Գլ. 13. 23, 25: 20. 2:
զ Մատ. 16. 27, 28: 25. 31: 1 Կոր. 4. 5: 11. 26: Յայտ. 2. 25: 3. 11: 22. 7, 20:

Digitized by Google

24 Ասիկայ ան աշակերտն է, որ կը վկայէ աս բա-
ներուս համար, որ գրեց ալ աս բաները. ^ա ու գիտենք
25 որ անոր վկայութիւնը ճշմարիտ է։ ^բ Եւ ուրիշ
շատ բաներ ալ կան, որ Յիսուս ըրաւ, որոնք եթէ
մէկիկ մէկիկ գրուած ըլլային, ^գ կարծեմ թէ աշ-
խարհս ալ բաւական պիտի չըլլար պարունակելու
ան գիրքերը որ գրուած ըլլային։

ԳՈՐԾՔ ԱՌԱՔԵԼՈՑ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Քրիստոս դեռ երկինք չհամբարձած իր աշակերտներուն կը պատուիրէ Երուսաղեմի մէջ Հոգւոյն Սրբոյ գալստեանը սպասել, խոստանալով որ քիչ օրէն ետև պիտի խրկէ զանիկայ։ 9 Իր համբարձումէն ետև՝ երկու հրեշտակներ կ'երևնան անոնց, ու իր երկրորդ գալստեանը վրայով կը խօսին։ 12 Առաքեալները Երուսաղէմ կը դառնան, ու աղօթքի կը պարապին, և Մատաթիան առաքեալ կ'ընտրեն՝ մատնիչ Յուդայիս տեղը։

1 Առջի պատմութիւնը որ ըրի՝ ով ^դ Թէոփիլոս,
ան ամէն բաներուն վրայ՝ որ Յիսուս սկսաւ
2 ընել և սորվեցընել, ^ե Մինչև ան օրը՝ որ Հոգւոյն
Սրբոյ միջոցովը պատուէր տուաւ իր ընտրած առա-
3 քեալներուն, ^զ ու համբարձաւ. ^է Որ անոնց ինքզինքը
ցուցուց կենդանի իր չարչարանքներէն ետև՝ շատ

ա Գլ. 19. 35: 3 Յոհ. 12:
բ Գլ. 20. 30:
գ Ամով. 7. 10:
դ Ղու. 1. 3:
ե Մատ. 28. 19: Մար. 16. 15: Յոհ. 20. 21: Գլ. 10. 41, 42:
զ Մար. 16. 19: Ղու. 9. 51: 24. 51: Հմր 9: 1 Տիմ. 3. 16:
է Մար. 16. 14: Ղու. 24. 36: Յոհ. 20. 19, 26: 21. 1, 14: 1 Կոր. 15. 5:

Digitized by Google

ապացոյցներով, քառասուն օրուան մէջ անոնց երե-
նալով, ու Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայ
4 խօսելով։ –Եւ անոնց հետ մէկտեղ *գտնուած
ատենը՝ կ'ապսպրէր անոնց որ Երուսաղեմէն չհեռա-
նան, հապա սպասեն Հօրը խոստմունքին, ե որ ան
5 ինծմէ լսեցիք ըսէր։ զՈրովհետեւ Յովհաննէս
ջրով մկրտեց, էբայց դուք ասկէ շատ օրեր չանցած՝
6 Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտուիք։ ըԱնոնք ալ մէկտեղ
գալով կը հարցընէին իրեն՝ ու կ'ըսէին. թՏէ՛ր՝
Իսրայէլի թագաւորութիւնը աս ժամանակիս մէջ
7 նորէն պիտի հաստատես։ Եւ ըսաւ անոնց. ժՁեզի
չվերաբերիր ժամերը և ժամանակները գիտնալը,
8 որն որ Հայրը իր իշխանութեանը մէջ դրաւ, իԲայց
Սուրբ Հոգւոյն ձեր վրայ եկած ատենը լզօրու-
թիւն պիտի առնէք, խու ինծի համար վկաներ
պիտի ըլլաք Երուսաղեմի մէջ՝ և բոլոր Հրէաստանի
9 ու Սամարիայի մէջ՝ ու մինչև երկրի ծայրերը։ ծԵւ
աս բաները որ ըսաւ, երբոր անոնք կը նայէին։
կՀամբարձաւ, և ամպ մը զանիկայ անոնց աչքէն
10 բռնեց։ Ու քանի որ աչքերնին տնկած դէպ 'ի
երկինքը կը նայէին անոր երթալուն վրայ, ահա
երկու մարդ իրենց քովը կայնեցան հճերմակ հան-
11 դերձներով, Որոնք նաև ըսին. ձԱ՛վ Գալիլեացի
մարդիկ՝ ինչո՞ւ կայներ դէպ 'ի երկինքը կը նայիք.

– Ղու. 24. 43, 49։
* Կամ հաց կերած
ե Ղու. 24. 49։ Յով. 14. 16, 26, 27։ 15. 26։ 16. 7։ Գործ. 2. 33։
զ Մատ. 3. 11։ Գործ. 11. 16։ 19. 4։
է Յովել. 3. 18։ Գործ. 2. 4։ 11. 15։
ը Մատ. 24. 3։
թ Եսա. 1. 26։ Դան. 7. 27։ Ամով. 9. 11։
ժ Մատ. 24. 36։ Մար. 13. 32։ 1 Թես. 5. 1։
ի Ղու. 24. 49։
լ Գործ. 2. 1, 4։
խ Ղու. 24. 48։ Յով. 15. 27։ Հմր 22։ Գործ. 2. 32։
ծ Ղու. 24. 51։ Յով. 6. 63։
կ Հմր 2։
հ Մատ. 28. 3։ Մար. 16. 5։ Ղու. 24. 4։ Յով. 20. 12։ Գործ. 10. 3, 30։
ձ Գործ. 2. 7։ 13. 31։

Digitized by Google

ալ Յիսուսը՝ որ ձեզմէ երկինքը համբարձաւ,
ա ասանկ պիտի գայ՝ ինչպէս որ տեսաք անոր երկինք
12 ելլալը: բ Այն ատենը Երուսաղէմ դարձան Ձիթե-
նեաց ըսուած լեռնէն, որ շաբաթ օրուան ճամբու
13 չափ՝ մօտ է Երուսաղեմին: Եւ երբոր քաղաքը
մտան, ելան գ վերնատունը, ուր որ կը բնակէին՝
դ Պետրոս և Յակոբոս, Յովհաննէս և Անդրէաս,
Փիլիպպոս և Թովմաս, Բարթուղիմէոս և Մատ-
թէոս, Յակոբոս Ալփէոսեան ու ե Սիմոն Նախան-
14 ձայոյզ՝ և զ Յուդա Յակոբեան: է Ասոնք ամէնը
միաբանութեամբ միշտ աղօթք ու աղաչանք կ'ը-
նէին ը կնիկներուն հետ, և Յիսուսի մօրը Մա-
րիամին՝ թ ու անոր եղբայրներուն հետ մէկտեղ:
15 Եւ ան օրերը ելաւ Պետրոս աշակերտներուն
մէջը, (ուր որ հարիւր քսան հոգիի չափ ժողվուած
16 բազմութիւն կար,) ու ըսաւ. Մարդիկ եղբայրներ՝
պէտք էր որ կատարուէր աս գրուածը, ժ որն որ
առաջուց Հոգին Սուրբ Դաւիթին բերնովը ըսաւ
Յուդային համար՝ որ Յիսուսը բռնողներուն
17 ի առաջնորդ եղաւ. Ինչու որ լ անիկայ մեզի հետ էր
մեր համրանքին մէջ, խ Եւ աս պաշտօնէն ան ալ
18 բաժին ունէր: Ասիկայ ծ անիրաւութեան վարձքով
կ ագարակ մը ստացաւ, ու գլխիվար իյնալով՝
մէջտեղէն ճեղքուեցաւ, և իր ամէն փորոտիքը

ա Դան. 7. 13: Մատ. 24. 30: Մար. 13. 26: Ղու. 21. 27: Յով. 14. 3: 1 Թես. 1. 10: 4. 15: 2 Թես. 1. 10: Յայտ. 1. 7:
բ Ղու. 24. 52:
գ Գրծ. 9. 37, 39: 20. 8:
դ Մատ. 10. 2, 3, 4:
ե Ղու. 6. 15:
զ Յուդ. 1:
է Գրծ. 2. 1, 46:
ը Ղու. 23. 49, 55: 24. 10:
թ Մատ. 13. 55:
ժ Սաղ. 41. 9: Յով. 13. 18:
ի Ղու. 22. 47: Յով. 18. 3:
լ Մատ. 10. 4: Ղու. 6. 16:
խ Հմր 25: Գրծ. 12. 25: 20. 24: 21. 19:
ծ Մատ. 26. 15: 2 Պետ. 2. 15:
կ Մատ. 27. 5, 7, 8:

Digitized by Google

19 դուրս թափեցաւ ։ Ու աս բանը Երուսաղէմ բնա-
կողներուն ամենուն յայտնի եղաւ . մինչև որ իրենց
լեզուովը ան ագարակին անունը Ակեղդամա դրո-
20 ւեցաւ , այսինքն՝ Արեան ագարակ ։ Ինչու որ
Սաղմոսաց գրքին մէջ գրուած է թէ , [ա]Նոր բնա-
կարանը աւերակ ըլլայ , ու անոր մէջը բնակող մը
21 չըլլայ , [բ]Եւ անոր պաշտօնը ուրիշը առնէ ։ Ուրեմն
պէտք է որ աս մարդիկներէն՝ որ մեր հետը եղան
ան բոլոր ատենը , որ Տէր Յիսուս մէջերնիս մտաւ
22 ու ելաւ , [գ]Յովհաննէսին մկրտութենէն սկսած՝
մինչև ան օրը [դ]որ մեզմէ համբարձաւ , ասոնցմէ
մէկը [ե]մեզի հետ վկայ ըլլայ անոր յարութեանը ։
23 Եւ երկու հոգի կայնեցուցին , Յովսէփը՝ որ [զ]Բար-
սաբայ կը կոչուէր , որ Յուստոս ալ մականուա-
24 նեցաւ , ու Մատաթիան ։ Եւ աղօթք ընելով՝
ըսին . Դուն՝ ով Տէր , [է]որ ամենուն սիրտը գիտես ,
աս երկուքէս մէկը՝ որն որ ընտրեցիր , դուն յայտնէ .
25 [ը]Այս պաշտօնիս և առաքելութեանս վիճակը
առնէ , որ անկէ Յուդան ինկաւ իր տեղը երթալու ։
26 Եւ անոնց համար վիճակ ձգեցին , ու վիճակը Մա-
տաթիային ելաւ . և անիկայ տասնումէկ առաքելոց
հետ սեպուեցաւ ։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալները Սուրբ Հոգիով լեցուած՝ զանազան լեզուներ կը խօսին . ոմանք կը զարմանան անոնց վրայ , և ոմանք ալ ծաղր կ'ընեն զանոնք ։ 14 Պետրոս պատասխան կու տայ անոնց , և կը ցուցընէ թէ առաքեալները Սուրբ Հոգիին զօրութեամբը

ա Սաղ. 69. 25 ։
բ Սաղ. 109. 8 ։
գ Մար. 1. 1 ։
դ Հմր 9 ։
ե Յօհ. 15. 27 ։ Հմր 8 ։ Գր. 4. 33 ։
զ Գր. 15. 22 ։
է 1 Թագ. 16. 7 ։ 1 Մն 28. 9 ։ 29. 17 ։ Երեմ. 11. 20 ։ 17. 10 ։ Գր. 15. 8 ։ Յայտ. 2. 23 ։
ը Հմր 17 ։

Digitized by Google

կը խօսէին, թէ Յիսուս մեռելներէն յարութիւն առած՝ երկին-
քը համբարձած է, և թէ ան նոյն Սուրբ Հոգին խրկած է։
37 Շատ մարդիկ դարձի գալով կը մկրտուէին. 41 որոնք ջերմե-
ռանդութեամբ և սիրով կը միաբանէին զԱստուած պաշտելու։
43 Առաքեալները շատ հրաշքներ և նշաններ կ'ընեն, և Աս-
տուած ամէն օր իր եկեղեցին կ'աճեցընէ։

1 Եւ [ա]Պենտեկոստէին օրը հասնելուն՝ [բ]ամէնքն
2 ալ միաբան մէկտեղ էին։ Ու յանկարծակի
երկինքէն ձայն մը եղաւ՝ սաստկաշունչ հովի մը
յօյնէն պէս, [գ]և բոլոր տունը լեցուց՝ ուր որ նստեր
3 էին։ Եւ բաժնուած լեզուներ երևցան իրենց՝
որպէս թէ կրակէ, ու ամէն մէկուն վրայ նստաւ։
4 Եւ [դ]ամէնքն ալ Հոգւով Սրբով լեցուեցան, [ե]ու
սկսան ուրիշ լեզուներով խօսիլ, ինչոր որ Հոգին
5 իրենց խօսիլ կու տար։ Ու Երուսաղեմի մէջ բնա-
կած Հրեաներ կային՝ աստուածավախ մարդիկ
երկինքին տակը եղած բոլոր ազգերէն ժողվուած։
6 Ու երբոր աս ձայնը եղաւ, բազմութիւնը մէկտեղ
եկաւ ու խռովեցաւ. ինչու որ կը լսէին որ անոնք
7 իրենց ամէն մէկուն լեզուովը կը խօսէին։ Ամէնքն
ալ կը սքանչանային ու կը զարմանային՝ և իրարու
կ'ըսէին. Չէ՞ որ ահա ասոնք ամէնն ալ՝ որ կը
8 խօսին, [զ]Գալիլեացի են. Եւ ի՞նչպէս կը լսենք
մենք մեր ամէն մէկ լեզուովը՝ որ անոր մէջը ծնած
9 ենք. Պարթևք և Մարք ու Եղամացիք, և անոնք
որ կը բնակին Միջագետի մէջ, և Հրէաստանի ու
10 Կապադովկիայի մէջ, Պոնտոսի ու Ասիայի մէջ,
Փռիւգիայի և Պամփիւլիայի մէջ, Եգիպտոսի մէջ,
և Կիւրենէի մօտ Լիբէացւոց կողմերուն մէջ. Նաև

ա Ղև. 23. 15։ 2 Օր. 16. 9։
Գծ. 20. 16։
բ Գծ. 1. 14։
գ Գծ. 4. 31։
դ Գծ. 1. 5։

ե Մար. 16. 17։ Գծ. 10. 46։
19. 6։ 1 Կոր. 12. 10, 28,
30։ 13. 1։ 14. 2, Ճ։
զ Գծ. 1. 11։

Digitized by Google

11 Հռովմայեցի պանդուխտներ, թէ՛ Հրեաներ և թէ
նորահաւատներ, Կրետացիներ և Արաբացիներ,
կը լսենք անոնցմէ որ մեր լեզուներով կը խօսին Աս-
12 տուծոյ մեծամեծ բաները: Կը զարմանային ամէնքն
ալ ու տարակուսած իրարու կ'ըսէին. Ի՞նչ պիտի
13 ըլլայ աս: Ոմանք ալ ծաղր ընելով կ'ըսէին, թէ
Ասոնք նոր գինիով լեցուեր են:
14 Բայց Պետրոս ելաւ տասնումէկին հետ մէկտեղ,
ձայնը վերցուց՝ ու խօսեցաւ անոնց. Ո՛վ Հրեայ
մարդիկ՝ և դուք ամէնքդ որ Երուսաղէմ կը բնակիք,
աս ձեզի յայտնի ըլլայ, ու ականջ դրէք իմ խօսքե-
15 րուս: Վասնզի չէ՛ թէ ասոնք գինովցած են, ինչպէս
որ դուք կը կարծէք. [ա]ինչու որ դեռ օրուան երրորդ
16 ժամն է. Հապա ասիկայ ան է, որ Յովէլ մարգա-
17 րէին ձեռքովը ըսուեցաւ. [բ]Եւ պիտի ըլլայ որ
վերջին օրերը՝ կ'ըսէ Աստուած, [գ]իմ Հոգիէս ամէն
մարմնոյ վրայ պիտի թափեմ, ու ձեր տղաքը [դ]և
ձեր աղջիկները պիտի մարգարէանան, ու ձեր երի-
տասարդները տեսիլքներ պիտի տեսնեն, և ձեր
18 ծերերը երազներ պիտի տեսնեն. Եւ իմ ծառանե-
րուս վրայ ու իմ աղախիններուս վրայ ալ՝ ան օրերը
իմ Հոգիէս պիտի թափեմ, [ե]և պիտի մարգարէանան:
19 [զ]Ու վերը երկինքը հրաշքներ պիտի ցուցնեմ, ու
վարը երկիրը նշաններ, արիւն ու կրակ և ծուխի
20 մառախուղ. [է]Արևը՝ խաւարի պիտի դառնայ, և լու-
սինը արիւնի, դեռ Տէրոջը մեծ ու երևելի օրը չեկած:
21 Եւ պիտի ըլլայ որ՝ [ը]ամէն ով որ Տէրոջը անունը
22 կանչէ, պիտի փրկուի: Ո՛վ Իսրայէլացի մարդիկ՝

ա 1 Թես. 5. 7:
բ Եսա. 44. 3: Եզեկ. 11. 19: 36. 27: Յովէլ. 2. 28, 29: Զաք. 12. 10: Յով. 7. 38:
գ Գծ. 10. 45:
դ Գծ. 21. 9:
ե Գծ. 21. 4, 9, 10: 1 Կոր. 12. 10, 28: 14. 1, 39:
զ Յովէլ. 2. 30, 31:
է Մատ. 24. 29: Մար. 13. 24: Ղուկ. 21. 25:
ը Հռով. 10. 13:

Digitized by Google

լսեցէք աս խօսքերը· Յիսուս ‘Նազովրեցին՝ Աս-
տուծմէ ձեզի ցուցուած մարդ մը ազօրութիւններով
ու հրաշքներով և նշաններով, որ Աստուած անոր
ձեռքովը ըրաւ ձեր մէջը, ինտոր որ դուք ալ գիտէք·
23 Անիկայ բԱստուծոյ որոշած խորհրդովը և կանխա-
գիտութեամբը սահմանուած ըլլալով՝ գառիք և
*անօրէններու ձեռքով փայտի վրայ գամելով սպան-
24 նեցիք· դՈրն որ Աստուած յարուց՝ մահուան ցաւերը
քակելով· քանզի ճար չէր որ ինքը անկէ բռնուի։
25 Ինչու որ Դաւիթ անոր համար կ'ըսէ· եԱռաջուց
ամէն ատեն Տէրը կը տեսնէի իմ առջիս· քանզի իմ
26 աջ կողմս է, որ չսասանիմ· Անոր համար ուրախ
եղաւ իմ սիրտս, ու իմ լեզուս ցնծաց, նաև իմ մար-
27 մինս ալ յուսով պիտի հանգստանայ։ Վասն զի իմ
անձս դժոխքին մէջը պիտի չթողուս, ու քու Սուրբդ
28 ալ ապականութիւն տեսնել պիտի չտաս։ Կենաց
ճամբաները ինծի ճանչցուցիր· քու երեսիդ ուրա-
29 խութիւնովը զիս պիտի լեցընես։ Մա՛րդիկ եղբայր-
ներ՝ արժան է համարձակ զրուցել ձեզի զԴաւիթ
նահապետին համար, թէ մեռաւ ու թաղուեցաւ·
30 և անոր գերեզմանը մինչև աս օրս մեր մէջն է։ Արդ՝
որովհետև անիկայ մարգարէ էր, և էգիտէր, թէ
Աստուած հաստատ երդում ըրաւ իրեն, թէ իր երի-
կամանցը պտուղէն մարմնոյ կողմանէ Քրիստոսը
31 պիտի յարուցանէ որ իր աթոռը նստի· Ինքը կան-

ա Յոհ. 3. 2։ 14. 10, 11։ Գրծ. 10. 38։ Եբր. 2. 4։
բ Մատ. 26. 24։ Ղուկ. 22. 22։ 24. 44։ Գրծ. 3. 18։ 4. 28։
գ Գրծ. 5. 30։
* Կամ անօրէն
դ Հմր 32։ Գրծ. 3. 15։ 4. 10։ 10. 40։ 13. 30, 34։ 17. 31։ Հռով. 4. 24։ 8. 11։ 1 Կոր. 6. 14։ 15. 15։ 2 Կոր. 4. 14։ Գաղ. 1. 1։ Եփես. 1. 20։ Կող. 2. 12։ 1 Թես. 1. 10։ Եբր. 13. 20։ 1 Պետ. 1. 21։
ե Սաղ. 16. 8։
զ 3 Թագ. 2. 10։ Գրծ. 13. 36։
է 2 Թագ. 7. 12, 13։ Սաղ. 132. 11։ Ղուկ. 1. 32, 69։ Հռով. 1. 3։ 2 Տիմ. 2. 8։

Digitized by Google

խատեսութեամբ խօսեցաւ Քրիստոսի յարութեանը
համար, [ա]թէ անոր հոգին դժոխքը չթողուեցաւ,
32 և անոր մարմինը ապականութիւն չտեսաւ։ [բ]Այս
Յիսուսը Աստուած յարուց, [գ]որուն մենք ամէնքս
33 ալ վկայ ենք։ Ուստի [դ]Աստուծոյ աջ ձեռքովը բարձ-
րանալով, ու [ե]Հոգւոյն Սրբոյ խոստմունքը Հօր-
մէն առնելով՝ [զ]թափեց ասիկայ, որ դուք հիմա
34 կը տեսնէք և կը լսէք։ Ինչու որ Դաւիթ երկինքը
չելաւ, բայց ինքը կ՚ըսէ. [է]Տէրը իմ Տէրոջս ըսաւ.
35 Նստէ՛ իմ աջ կողմս, Մինչև որ քու թշնամիներդ
36 ոտքերուդ պատուանդան դնեմ։ Ուստի բոլոր Իսրա-
յէլի տունը ճշմարտապէս թող գիտնայ, որ [ը]Աս-
տուած անիկայ Տէր ալ ըրաւ՝ Օծեալ ալ, այն Յի-
սուսը՝ որ դուք խաչեցիք։

37 Ու աս որ լսեցին՝ [թ]իրենց սրտերնին կսկծաց, և
ըսին Պետրոսին ու միւս առաքեալներուն. Մարդիկ
եղբայրներ՝ ի՞նչ ընենք։ Եւ Պետրոս ըսաւ անոնց.
38 [ժ]Ապաշխարեցէք, ու ձեզմէ ամէն մէկը թող մկրտուի
Յիսուս Քրիստոսի անունովը՝ մեղաց թողութեան
համար, և Հոգւոյն Սրբոյ պարգևը պիտի ընդունիք։
39 Ինչու որ խոստմունքը ձեզի է՝ [ի]ու ձեր որդւոցը,
[լ]և ամէն հեռու եղողներուն՝ որոնք որ մեր Տէր
40 Աստուածը պիտի կանչէ։ Եւ ուրիշ շատ խօսքերով
վկայութիւն կու տար, ու կը յորդորէր զանոնք՝ և
կ՚ըսէր. Այս ծուռ ազգէն ինքզինքնիդ ազատեցէք։

ա Մաղ. 16. 10։ Գրծ. 13. 35։
բ Հմր 24։
գ Գրծ. 1. 8։
դ Գրծ. 5. 31։ Փիլ. 2. 9։ Եբր. 10. 12։
ե Յօհ. 14. 26։ 15. 26։ 16. 7, 13։ Գրծ. 1. 4։
զ Գրծ. 10. 45։ Եփես. 4. 8։
է Սաղ. 110. 1։ Մատ. 22. 44։ 1 Կոր. 15. 25։ Եփես. 1. 20։ Եբր. 1. 13։
ը Գրծ. 5. 31։
թ Զաք. 12. 10։ Ղուկ. 3. 10։ Գրծ. 9. 6։ 16. 30։
ժ Ղուկ. 24. 47։ Գրծ. 3. 19։
ի Յովել. 2. 28։ Գրծ. 3. 25։
լ Գրծ. 10. 45։ 11. 15, 18։ 13. 26։ 15. 3, 8, 14։ Եփես. 2. 13, 17։

Digitized by Google

41 Եւ անոնք որ սրտանց ընդունեցին անոր խօսքերը,
մկրտուեցան. ու այն օրը իրեք հազար հոգիի չափ
42 աւելցան: [ա]Եւ միշտ առաքելոց վարդապետու-
թեանը եռանդ էին, ու միաբանութեանը, և հաց
կտրելուն, ու աղօթքներուն:
43 Եւ ամէն մարդու վրայ վախ ինկաւ. և [բ]առաքելոց
ձեռքովը շատ հրաշքներ ու նշաններ կը գործուէին:
44 Ու բոլոր հաւատացեալները մէկտեղ էին, [գ]և ամէն
45 բաներնին հասարակաց էր: Ու ստացուածքնին և
ունեցած բաներնին կը ծախէին, [դ]ու անոնց գինը կը
բաժնէին ամէնուն, որուն որ բան մը պէտք ըլլար:
46 Եւ [ե]ամէն օր միաբանութեամբ [զ]տաճարը երթալու
եռանդ էին, [է]և տուներնին հաց կը կտրէին, ու
կերակուրնին կ'ուտէին ուրախութեամբ և միամտու-
47 թեամբ սրտի. Աստուած կ'օրհնէին, [ը]ու բոլոր
ժողովուրդին առջևն ալ շնորհք կը գտնէին. [թ]Եւ
Տէրը օրէ օր փրկուածները կ'աւելցընէր եկեղեցիին:

ԳԼ. Գ.

1 Պետրոս կը քարոզէ բժշկուած կաղը տեսնելու եկող ժողովրդոց. 12 կը խոստովանի որ այն բժշկութիւնը չէ թէ իրեն կամ Յովհաննէսին զօրութեամբը եղաւ, այլ Աստուծոյ և իր Որդւոյն Յիսուսին ձեռօքը, ու անոր անուանը հաւատքովը. 13 Նաև կը յանդիմանէ զանոնք Յիսուսը խաչելնուն համար, 19 և կը յորդորէ զանոնք զղջումով ու հաւատքով թողութիւն խնդրելու իրենց մեղքերուն, և փրկուելու այն նոյն Յիսուսով:

1 Երբ Պետրոս ու Յովհաննէս [ժ]ինններորդ ժամու
աղօթքին ատենը մէկտեղ [ի]տաճարը կ'ելլէին:

ա Հմր 46: Գր. 1. 14: Հռով. 12. 12: Եփես. 6. 18: Կող. 4. 2: Եբր. 10. 25:
բ Մար. 16. 17: Գր. 4. 33: 5. 12:
գ Գր. 4. 32, 34:
դ Ես. 58. 7:
ե Գր. 1. 14:
զ Ղու. 24. 53: Գր. 5. 42:
է Գր. 20. 7:
ը Ղու. 2. 52: Գր. 4. 33: Հռով. 14. 18:
թ Գր. 5. 14: 11. 24:
ժ Սաղ. 55. 17:
ի Գր. 2. 46:

Digitized by Google

2 [ա] Եւ իր մօրը որովայնէն կաղ ծնած մարդ մը կը
բերուէր, որ զանիկայ ամէն օր տաճարին Գեղեցիկ
կոչուած դրանը քով կը դնէին, [բ] որ տաճարը մտնող-
3 ներէն ողորմութիւն խնդրէ: Անիկայ տեսնելով
Պետրոսը և Յովհաննէսը՝ որ տաճարը մտնելու
4 վրայ էին, կ'աղաչէր որ ողորմութիւն առնէ: Իսկ
Պետրոս Յովհաննէսին հետ մէկտեղ անոր նայեցաւ՝
5 ու ըսաւ. Մեզի նայէ. Ան ալ դէպ 'ի անոնց դար-
6 ձաւ, ու կը յուսար անոնցմէ բան մը առնել: Եւ
Պետրոս ըսաւ. Արծաթ ու ոսկի չունիմ, հապա
ինչ որ ունիմ՝ ան քեզի կու տամ. [գ] Նազովրեցի
7 Յիսուս Քրիստոսին անունովը ելի՛ր ու քալէ՛: Եւ
անոր աջ ձեռքէն բռնեց՝ վերցուց զանիկայ, ու իսկոյն
8 անոր ոտքին թաթերը ու կոճերը զօրացան: [դ] Եւ
վեր ցաթկելով՝ կայնեցաւ, ու կը քալէր. և անոնց
հետ տաճարը մտաւ, քալելով՝ ու ցաթկելով՝ և
9 զԱստուած օրհնելով: [ե] Ու բոլոր ժողովուրդը տեսաւ
10 անիկայ, որ կը քալէր՝ ու կ'օրհնէր զԱստուած. Եւ
կը ճանչնային թէ անիկայ էր, [զ] որ ողորմութեան
համար տաճարին Գեղեցիկ կոչուած դրանը քով կը
նստէր. և զարմանքով ու ապշութեամբ լեցուեցան
անոր եղած բանին համար:
11 Եւ քանի որ *անիկայ Պետրոսին ու Յովհան-
նէսին յարեր էր, բոլոր ժողովուրդը զարմացած
մէկտեղ վազեցին անոնց քովը ան սրահը՝ [է] որ Սողո-
12 մոնինը կ'ըսուէր: Ասոր տեսնելով Պետրոս, պատաս-
խան տուաւ ժողովուրդին. Ով Իսրայելացի մար-
դիկ՝ ինչո՞ւ զարմացեր էք ասոր վրայ, կամ ինչո՞ւ
աչքերնիդ տնկած մեզի կը նայիք, որպէս թէ մենք

ա Գլ. 14. 7:
բ Յոհ. 9. 8:
գ Գլ. 4. 10:
դ Եա. 35. 6:
ե Գլ. 4. 16, 21:
զ Յոհ. 9. 8:
* Ոմանք ան բժշկուած կաղը
է Յոհ. 10. 23: Գլ. 5. 12:

Digitized by Google

մեր զօրութեամբը կամ բարեպաշտութեամբը ատոր
13 քալել տուած ըլլանք ։ [ա]Աբրահամին ու Իսահակին
և Յակոբին Աստուածը՝ մեր հայրերուն Աստուածը
[բ]Փառաւորեց իր *Որդին Յիսուսը, [գ]որն որ դուք
մատնեցիք, [դ]և ուրացաք Պիղատոսին առջևը՝ երբոր
14 ինքը վճռեց որ արձակէ ։ [ե]Բայց դուք ան Սուրբը
և [զ]Արդարը ուրացաք, ու խնդրեցիք որ մարդա-
15 սպան մարդ մը ձեզի շնորհուի ․ Եւ կենաց Առաջ-
նորդը սպաննեցիք, [է]որ զանիկայ Աստուած մեռելնե-
16 րէն յարուց, [ը]որուն մենք վկայ ենք ․ Եւ անոր
անուանը հաւատքով, [թ]անոր անունը հաստատեց
ասիկայ՝ որն որ դուք կը տեսնէք ու գիտէք ․ և ան
հաւատքը որ անով է՝ աս առողջութիւնը ատոր
17 տուաւ ձեր ամենուն առջևը ։ Եւ հիմա եղբայրներ՝
[ժ]գիտեմ որ չգիտնալով ըրիք, ինչպէս որ ձեր իշխան-
18 ներն ալ ։ [ի]Բայց Աստուած՝ ինչ որ առաջուց իր
բոլոր մարգարէներուն բերնովը յայտներ էր Քրիս-
տոսին չարչարուելուն վրայով, այսպէս կատարեց ։
19 [խ]Ուստի ապաշխարեցէք՝ ու դարձի եկէք, որ
20 մեղքերնիդ ջնջուի ․ Որպէս զի սփոփանաց ժամա-
նակները գան Տէրոջը երեսէն ․ և առաջուց ձեզի
համար սահմանուած Յիսուս Քրիստոսը խրկէ ։
21 [ծ]Որ զանիկայ պէտք է որ երկինքը ընդունի մինչև

ա Գրծ. 5. 30 ։
բ Յոհ. 7. 39 ։ 12. 16 ։ 17. 1 ։
* Կամ ծառան
գ Մատ. 27. 2 ։
դ Մատ. 27. 20 ։ Մար. 15. 11 ։ Ղուկ. 23. 18, 20, 21 ։ Յոհ. 18. 40 ։ 19. 15 ։ Գրծ. 13. 28 ։
ե Սաղ. 16. 10 ։ Մար. 1. 24 ։ Ղուկ. 1. 35 ։ Գրծ. 2. 27 ։ 4. 27 ։
զ Գրծ. 7. 52 ։ 22. 14 ։
է Գրծ. 2. 24 ։
ը Գրծ. 2. 32 ։
թ Մատ. 9. 22 ։ Գրծ. 4. 10 ։ 14. 8 ։
ժ Ղուկ. 23. 34 ։ Յոհ. 16. 3 ։ Գրծ. 13. 27 ։ 1 Կոր. 2. 8 ։ 1 Տիմ. 1. 13 ։
ի Ղուկ. 24. 44 ։ Գրծ. 26. 22 ։
լ Սաղ. 22 ։ Եսա. 50. 6 ։ 53. 5, ևն ։ Դան. 9. 26 ։ 1 Պետ. 1. 10, 11 ։
խ Գրծ. 2. 38 ։
ծ Գրծ. 1. 11 ։

Digitized by Google

ան ատենները՝ [ա]որ ամէն բաները կարգադրուին,
[բ]որոնց համար Աստուած սկիզբէն 'ի վեր իր սուրբ
22 մարգարէներուն բերնովը խօսած է ։ Մովսէս մեր
հայրերուն ըսաւ թէ՝ [գ]Ձեր Տէր Աստուածը ձեր
եղբայրներէն ինծի պէս մարգարէ մը պիտի հանէ
ձեզի, անո՛ր մտիկ ըրէք՝ ամէն ինչ որ ձեզի խօսի ։
23 Եւ պիտի ըլլայ թէ ամէն ո՛վ որ ան մարգարէին
24 մտիկ չընէ, ժողովուրդին մէջէն պիտի կորսուի ։ Ու
բոլոր մարգարէները՝ որ Սամուէլէն 'ի վեր խօսեցան,
25 աս օրերուս համար ալ իմացուցին ։ [դ]Դուք էք ան
մարգարէներուն որդիքը՝ և ան ուխտին, որ Աս-
տուած մեր հայրերուն հետ ըրաւ, ու ըսաւ Աբրա-
համին. [ե]Եւ քու սերունդովդ պիտի օրհնուին երկրի
26 բոլոր ազգերը ։ Աստուած իր Որդին յարուցանելով
[զ]առաջ ձեզի [է]խրկեց զանիկայ որ ձեզ օրհնէ, [ը]ամէն
մէկերնիդ ձեր չարութիւններէն դարձնելով ։

ԳԼ. Դ

1 Հրէից իշխանները Պետրոսին քարոզութեանը վրայ բարկանալով՝ կը բանտարկեն զանիկայ Յովհաննէսին հետ, 4 սակայն ամենայնիւ Աստուծոյ խօսքը լսողներէն հազարաւոր անձինք դարձի կու գան ։ 5 Ետքը երբոր իշխանները զանոնք դատաստանի կը հանեն, Պետրոս համարձակ կը հաստատէ թէ ան կաղը Յիսուսի անունովը բժշկուեցաւ, և թէ միայն նոյն Յիսուսին անունովը կրնանք փրկուիլ. 13 բայց իշխանները սպառնալիքներով կը պատուիրեն Պետրոսին ու Յովհաննէսին որ մէյմըն ալ ան անունով չքարոզեն. 23 ասոր վրայ եկեղեցւոյ անդամները աղօթքի կը պարապին, 31 և Աստուած շարժելով անոնց գտնուած տեղը, վկայութիւն կու տայ թէ անոնց

ա Մատ. 17. 11 ։
բ Ղու. 1. 70 ։
գ 2 Օր. 18. 15, 18, 19 ։ Գր. 7. 37 ։
դ Գր. 2. 39 ։ Հռով. 9. 4, 8 ։ 15. 8 ։ Գաղ. 3. 26 ։
ե Ծն. 12. 3 ։ 18, 18 ։ 22. 18 ։ 26. 4 ։ 28. 14 ։ Գաղ. 3. 8 ։
զ Մատ. 10. 5 ։ 15. 24 ։ Ղու. 24. 47 ։ Գր. 13. 32, 33, 46 ։
է Հմր 22 ։
ը Մատ. 1. 21 ։

Digitized by Google

աղօթքը լսած է, ու կը հաստատէ եկեղեցին՝ Սուրբ Հոգիին շնորհքը և միաբանական սէր պարգևելով անոր։

1 Ու երբոր անոնք ժողովուրդին կը խօսէին, քահա-
նաները ու տաճարին իշխանը՝ և սադուկեցիները
2 անոնց վրայ հասան, [ա] Դժուարելով՝ որ անոնք
ժողովուրդին կը սորվեցընէին, և Յիսուսի միջոցովը
3 մեռելներէն յարութիւն առնելը կը քարոզէին. Ու
ձեռք զարկին անոնց, և բանտը դրին վաղուան մինչև
4 հետևեալ օրը. ինչու որ ալ իրիկուն էր։ Բայց անոնց
խօսքը լսողներէն շատերը հաւատացին, ու մարդոց
թիւը հինգ հազարի չափ եղաւ։
5 Ու եղաւ որ հետևեալ օրը մէկտեղ ժողվուեցան
անոնց իշխանները և ծերերը ու դպիրները Երուսա-
6 ղեմի մէջ. [բ] Եւ Աննա քահանայապետը՝ ու
Կայիափան՝ և Յովհաննէսը՝ ու Աղէքսանդրոսը,
7 և ան ամէնը որ քահանայապետի ցեղէ էին. Եւ
զանոնք մէջտեղը կայնեցուցած՝ կը հարցընէին.
[գ] Ի՞նչ զօրութիւնով կամ ի՞նչ անունով ըրիք դուք
8 աս բանը։ [դ] Այն ատենը Պետրոս Հոգւով Սրբով
լեցուած՝ ըսաւ անոնց. Ո՛վ ժողովուրդին իշխան-
9 ները և Իսրայէլի ծերերը. Եթէ որ մենք այսօր
տկար մարդու մը եղած բարիքին համար կը քննո-
ւինք, թէ ի՛նչ միջոցով անիկայ բժշկուեցաւ,
10 Յայտնի ըլլայ ձեզի ամէնքնուդ, ու բոլոր Իսրայէլի
ժողովուրդին, [ե] որ Նազովրեցի Յիսուս Քրիստոսի
անունովը՝ որն որ դուք խաչեցիք, [զ] Զորն որ Աս-
տուած մեռելներէն յարուց, ահա՛ անով ասիկայ ձեր
11 առջևը բժշկուած կեցեր է։ [է] Ասիկայ է ան քարը

ա Մատ. 22. 23: Գր. 23. 8:
բ Ղու. 3. 2: Յօհ. 11. 49: 18. 13:
գ Ել. 2. 14: Մատ. 21. 23: Գր. 7. 27:
դ Ղու. 12. 11, 12:
ե Գր. 3. 6, 16:
զ Գր. 2. 24:
է Սաղ. 118. 22: Եs. 28. 16: Մատ. 21. 42:

Digitized by Google

ձեզմէ շինողներէդ անարգուած, որ անկիւնի գլուխ
12 եղաւ. [ա]Եւ ուրիշ մէկով մը փրկութիւն չկայ.
ինչու որ անկէ 'ի զատ ուրիշ անուն մը չկայ երկին-
քին տակը մարդոց մէջ տրուած, որ անով կարող
13 ըլլանք փրկուելու ։ Իսկ անոնք Պետրոսին ու
Յովհաննէսին համարձակութեանը նայելով, [բ]և
հասկընալով որ տգէտ ու առանց ուսման մարդիկ
են, կը զարմանային. և իմացան որ անոնք Յիսուսին
14 հետն էին. Ու ան բժշկուած մարդը տեսնելով՝ որ
[գ]անոնց հետ կայներ էր, չէին կրնար անոնց դէմ
15 բան մը խօսիլ։ Եւ հրամայելով անոնց՝ որ ատեա-
նէն դուրս ելլեն, իրարու հետ խորհուրդ ըրին,
16 Եւ ըսին. [դ]Ի՞նչ ընենք աս մարդոցը, ինչու որ
[ե]Երուսաղեմի բոլոր բնակիչներուն յայտնի է թէ
ասոնց ձեռքովը երևելի հրաշք մը եղաւ, ու մենք
17 չենք կրնար ուրանալ։ Միայն թէ ժողովուրդին
մէջը ալ աւելի չտարածուելու համար՝ սաստիկ
սպառնալիք ընենք անոնց, որ ան անունով մէյմըն
18 ալ չըլլայ որ մարդու բան խօսին։ [զ]Եւ զանոնք
կանչելով պատուիրեցին անոնց՝ որ ամենևին չխօսին
19 և չսորվեցընեն Յիսուսի անունովը։ Բայց Պետրոս
ու Յովհաննէս պատասխան տուին անոնց՝ ու ըսին.
[է]Թէ որ Աստուծոյ առջևը ուղիղ է որ Աստուծմէ
20 աւելի ձեզի մտիկ ընենք, դո՛ւք դատեցէք։ Ասան
զի մենք Լան որ տեսանք ու լսեցինք, [ը]չենք կրնար
21 չխօսիլ։ Իսկ անոնք նորէն սպառնալիք ընելէն ետև՝
արձակեցին զանոնք, բան մը չգտնելով թէ ինչպէս

ա Մատ. 1. 21։ Գրծ. 10. 43։
1 Տիմ. 2. 5, 6։
բ Մատ. 11. 25։ 1 Կոր. 1.
27։
գ Գրծ. 3. 11։
դ Յոհ. 11. 47։
ե Գրծ. 3. 9, 10։
զ Գրծ. 5. 40։
է Գրծ. 5. 29։
ը Գրծ. 22. 15։ 1 Յոհ. 1. 1
3։
թ Գրծ. 1. 8։ 2. 32։

Digitized by Google

պատժեն զանոնք ա ժողովուրդին համար, ինչու որ
ամէնքն ալ զԱստուած կը փառաւորէին բ եղած բա-
22 նին համար։ Վասն զի ան մարդը քառասուն տարե-
կանէն աւելի էր, որուն վրայ աս բժշկութեան
հրաշքը եղաւ։
23 Եւ անոնք արձակուելով՝ գ իրենցներուն քովը
եկան, ու պատմեցին ինչ որ քահանայապետները և
24 ծերերը իրենց ըսին։ Անոնք ալ երբոր լսեցին,
միաբանութեամբ ձայներնին Աստուծոյ վերցուցին՝
ըսելով. դ Ո՛վ Տէր, դուն ես ան Աստուածը՝ որ
երկինքը ու երկիրը և ծովը ու բոլոր անոնց մէջ
25 եղածները ստեղծեցիր, Որ քու ծառայիդ Դաւի-
թին բերնովը խօսեցար. ե Ինչո՞ւ հեթանոսները
խռովութիւն ըրին, ու ժողովուրդները պարապ
26 բաներ մտածեցին. Երկրի թագաւորները պատ-
րաստ կայնեցան, և իշխանները մէկտեղ ժողվուեցան
27 Տէրոջը դէմ՝ և անոր Օծեալին դէմ։ զ Արդարև
աս քաղաքիս մէջ ժողվուեցան է քու սուրբ Որդւոյդ
Յիսուսին վրայ՝ ը Որն որ դուն օծեցիր, Հերով-
դէսը՝ և Պոնտացի Պիղատոսը ազգերուն հետ՝ ու
28 Իսրայէլի ժողովուրդներուն հետ, թ Ընել՝ ինչ որ
քու ձեռքդ և խորհուրդդ սահմանեց առաջուց՝ որ
29 ըլլայ։ Եւ հիմա ո՛վ Տէր՝ նայէ անոնց սպառնալիք-
ներուն, ու շնորհէ քու ծառաներուդ ժ որ բոլոր
30 համարձակութիւնով քու խօսքդ խօսինք, Քու
ձեռքդ երկընցընելով բժշկելու, և ի քու սուրբ

ա Մատ. 21. 26։ Ղու. 20. 6, 19։ 22. 2։ Գր. 5. 26։
բ Գր. 3. 7, 8։
գ Գր. 12. 12։
դ 4 Թագ. 19. 15։
ե Սաղ. 2. 1։
զ Մատ. 26. 3։ Ղու. 22. 2։ 23. 1, 8։
է Ղու. 1. 35։
ը Ղու. 4. 18։ Յոհ. 10. 36։
թ Գր. 2. 23։ 3. 18։
ժ Հմր 13, 31։ Գր. 9. 27։ 13. 46։ 14. 3։ 19. 8։ 26. 26։ 23. 32։ Եփես. 6. 19։
ի Հմր 27։

Digitized by Google

Որդւոյդ Յիսուսին [ա]անունովը [բ]նշաններ ու
31 հրաշքներ ըլլալու ։ Ու երբոր անոնք աղօթք ըրին,
շարժեցաւ [գ]ան տեղը՝ ուր որ ժողվուած էին, և
ամէնքը Հոգւով Սրբով լեցուեցան, [դ]ու Աստուծոյ
խօսքը համարձակ կը խօսէին ։
32 Եւ հաւատացեալներուն բազմութիւնը [ե]մէկ
սիրտ ու մէկ հոգի ունէին . [զ]և անոնցմէ մէկը չէր
ըսեր իր ստացուածներէն մէկուն համար՝ թէ իրն
է, հապա իրենց ամէն բաները հասարակաց կը
33 սեպէին ։ [է]Եւ մեծ զօրութեամբ առաքեալները
[ը]վկայութիւն կու տային Տէր Յիսուսին յարու-
թեանը, [թ]և անոնց ամենուն վրայ մեծ շնորհք կար ։
34 Ու անոնց մէջ կարօտութիւն քաշող մը չկար .
[ժ]վասն զի անոնք որ ագարակներու կամ տուներու
տէր էին, կը ծախէին, և ծախուածներուն գիները
35 կը բերէին, [ի]Ու առաքելոց ոտքը կը դնէին . [լ]և
ամէն մէկուն իր կարօտութեանը նայելով կը բաժ-
36 նուէր ։ Եւ Յովսէս՝ որ առաքեալներէն Բառ-
նաբաս մականուանեցաւ, (որ կը թարգմանուի՝
Մխիթարութեան որդի,) Ղևտացի, ծննդեամբ
37 Կիպրացի, [խ]Ագարակ մը ունենալով՝ ծախեց, ու
ստակը բերաւ առաքելոց ոտքը դրաւ ։

ԳԼ. Ե

1 Անանիա ու իր կնիկը Սափիրա իրենց կեղծաւորութեանը համար Պետրոսէն յանդիմանուելով՝ կը մեռնին ։ 12 Առաքելոց շատ հրաշքներ ընելովը՝ 14 հաւատացեալները կը շատնան . 17

ա Գր. 3 . 6, 16 ։
բ Գր. 2 . 43 ։ 5 . 12 ։
գ Գր. 2 . 2, 4 ։ 16 . 26 ։
դ Հմր 29 ։
ե Գր. 5 . 12 ։ Հռոմ. 15 . 5, 6 ։ 2 Կոր. 13 . 11 ։ Փիլ. 1 . 27 ։ 2 . 2 ։ 1 Պետ. 3 . 8 ։
զ Գր. 2 . 44 ։
է Գր. 1 . 8 ։
ը Գր. 1 . 22 ։
թ Գր. 2 . 47 ։
ժ Գր. 2 . 45 ։
ի Հմր 37 ։ Գր. 5 . 2 ։
լ Գր. 2 . 45 ։ 6 . 1 ։
խ Հմր 34, 35 ։ Գր. 5 . 1, 2 ։

Digitized by Google

յետոյ առաքեալները վերստին բանտը կը դրուին, 19 բայց Տէրոջը հրեշտակը ազատելով զանոնք՝ կը պատուիրէ որ համարձակ քարոզեն ամենուն։ 21 Ուստի անոնք սորվեցընելով թէ՛ տաճարին մէջ՝ 29 և թէ ատեանին առջևը, 33 սպաննուելու վտանգի մէջ կ'իյնան, բայց Գամաղիելին խրատովը ողջ կը մնան, 40 միայն ծեծ կ'ուտեն, որուն համար փառք կու տան Աստուծոյ, և ամէն օր չեն դադարիր քարոզելէն։

1 Բայց մէկ մարդ մը Անանիա անունով իր կնկա-
նը Սափիրային հետ մէկտեղ ստացուածք մը
2 ծախեց· Եւ անոր գինէն խոռեց, որ կնիկն ալ
գիտէր, [ա]ու մէկ բաժինը բերաւ առաքելոց ոտքը
3 դրաւ։ [բ]Եւ Պետրոս ըսաւ· Անանիա՛ ինչո՞ւ [գ]Սա-
տանան քու սիրտդ լեցուց, որ դուն Հոգւոյն
Սրբոյ սուտ խօսիս, ու ագարակին գինէն խոռես·
4 Չէ՞ որ քուկդ էր ան՝ քանի որ կեցեր էր, ու ծա-
խուած ալ՝ քու իշխանութեանդ տակն էր· ատ ի՞նչ
է՝ որ քու սրտիդ մէջ աս բանը դրիր· չէ՛ թէ մար-
5 դոց սուտ խօսեցար, հապա Աստուծոյ։ Եւ Անա-
նիա աս խօսքերը լսելով՝ [դ]ինկաւ, ու հոգի տուաւ·
և մեծ վախ ինկաւ ամենուն վրայ՝ որ աս լսեցին։
6 Ու երիտասարդները ելան, ու [ե]պատնեցին անիկայ,
7 և դուրս հանելով թաղեցին։ Ու երբոր իրեք
ժամու չափ վրան անցաւ, անոր կնիկը չգիտնալով
8 ի՛նչ որ եղեր էր, ներս մտաւ· Եւ Պետրոս ըսաւ
անոր· Ըսէ՛ ինծի, ագարակը ա՞յնչափ գնով ծա-
9 խեցիք· ան ալ ըսաւ· Այո՛, այնչափ։ Ու Պետրոս
ըսաւ անոր· Ատ ի՞նչ է՝ որ դուք միաբանեցաք
[զ]Տէրոջը Հոգին փորձելու· ահա՛ քու էրիկդ թա-
ղողներուն ոտքերը դրանը քովն են, քեզ ալ դուրս
10 պիտի հանեն։ [է]Եւ իսկոյն անոր ոտքերուն քովը

ա Գր. 4. 37։
բ Թու. 30. 2։ 2 Օր. 23. 21։ Ժող. 5. 4։
գ Ղու. 22. 3։
դ Հմր 10, 11։
ե Յոհ. 19. 40։
զ Հմր 3։ Մատ. 4. 7։
է Հմր 5։

Digitized by Google

ինկաւ, ու հոգի տուաւ. և երիտասարդները ներս
մտնելով անիկայ մեռած գտան, ու հանեցին իր
11 էրկանը քովը թաղեցին: ա Եւ մեծ վախ մը ինկաւ
բոլոր եկեղեցիին վրայ՝ ու ամէնուն վրայ՝ որ աս
բաները լսեցին:
12 բ Եւ առաքեալներուն ձեռքովը շատ նշաններ ու
հրաշքներ կ'ըլլային ժողովուրդին մէջ. գ Եւ ամէնը
միաբանութեամբ Սողոմոնի սրահին մէջն էին:
13 դ Եւ ուրիշներէն մէկը չէր համարձակեր անոնց
յարելու. ե Հապա ժողովուրդը կը մեծարէր անոնք.
14 Եւ Տէրոջը հաւատացողները ալ աւելի կը շատնա-
յին, բազմութիւն էրիկ մարդոց ու կնիկներու.
15 Այնանկ որ հիւանդները հրապարակները կը հանէին,
և պատգարակներով ու մահիճներով կը դնէին, զ Որ
Պետրոսին անցնելու ատենը՝ գոնէ անոր շուքը
16 անոնց մէկուն վրայ հասնի: Ու շրջակայ քաղաք-
ներուն բազմութիւնը Երուսաղէմ կը ժողվուէր,
է հիւանդներ և պիղծ ոգիներէ նեղութիւն կրողներ
բերելով, որոնք ամէնն ալ կը բժշկուէին:
17 ը Ոտք ելաւ քահանայապետը՝ և բոլոր իր հետը
եղողները, որոնք սադուկեցւոց աղանդէն էին՝ նա-
18 խանձով լեցուած. թ Ու առաքեալներուն ձեռք
զարկին, և հասարակաց բանտը դրին զանոնք:
19 ժ Բայց Տէրոջը հրեշտակը գիշերով բանտին դռները
20 բացաւ, ու դուրս հանելով զանոնք՝ ըսաւ. Գացէք՝
և տաճարին մէջը կայնելով՝ ժողովուրդին խօսեցէք

ա Հմր 5: Գլ. 2. 43: 19. 17:
բ Գլ. 2. 43: 14. 3: 19. 11: Հռով. 15. 19: 2 Կոր. 12. 12: Եբր. 2. 4:
գ Գլ. 3. 11: 4. 32:
դ Յով. 9. 22: 12. 42: 19. 38:
ե Գլ. 2. 47: 4. 21:
զ Մատ. 9. 21: 14. 36: Գլ. 19. 12:
է Մար. 16. 17, 18: Յով. 14. 12:
ը Գլ. 4. 1, 2, 6:
թ Ղու. 21 12:
ժ Գլ. 12. 7: 16. 26:

Digitized by Google

21 ա աս կենաց բոլոր խօսքերը։ Ու երբոր աս լսեցին,
տաճարը մտան առտուանց, և կը սորվեցընէին.
իսկ բ Քահանայապետը եկաւ ու իր հետը եղողները՝
ու մէկտեղ կանչեցին ժողովքը, ու Իսրայէլի որ-
դւոցը բոլոր ծերակոյտը. և մարդ ղրկեցին բանտը՝
22 որ զանոնք բերեն։ Ու երբոր սպասաւորները
գացին, զանոնք բանտին մէջ չգտնելով՝ ետ դարձան
23 պատմեցին, Եւ ըսին թէ՝ Բանտը ամէն զգուշու-
թիւնով գոցուած գտանք, ու պահապանները
դռներուն առջևը կայնած, բայց բանալով՝ ներսը
24 մարդ չգտանք։ Ու երբոր Քծ. քահանան, և գ տա-
ճարին իշխանը ու քահանայապետները լսեցին աս
խօսքերը, կը զարմանային անոնց համար՝ թէ ինչ
25 պիտի ըլլայ ան։ Եւ մէկը եկաւ պատմեց անոնց,
թէ Ահա՛ ան մարդիկը որ բանտը դրիք, տաճարը
26 կայներ են՝ և ժողովուրդին կը սորվեցընեն։ Ան
ատենը իշխանը սպասաւորներովը մէկտեղ գնաց
զանոնք բերաւ՝ առանց բռնութեան, դ քանզի ժո-
27 ղովուրդէն կը վախնային որ չքարկոծուին։ Ու
բերին զանոնք ատեանը կայնեցուցին. և քահանա-
28 յապետը անոնց հարցուց, Ըսելով. ե Չէ՞ որ սաս-
տիկ պատուիրեցինք ձեզի, որ աս անունով չսոր-
վեցընէք. և ահա՛ Երուսաղէմը ձեր ուսմունքովը
լեցուցիք, և ան մարդուն Արիւնը զ կ'ուզէք մեր
վրայ բերել։
29 Պատասխան տուաւ Պետրոս և ուրիշ առաքեալ-
ները՝ ու ըսին. ը Առաւել Աստուծոյ հնազանդիլ
30 պէտք է՝ քան թէ մարդոց։ թ Մեր հայրերուն

ա Յոհ. 6. 69։ 17. 3։ 1 Յոհ. 5. 11։
բ Գրծ. 4. 5, 6։
գ Ղուկ. 22. 4։ Գրծ. 4. 1։
դ Մատ. 21. 26։
ե Գրծ. 4. 18։
զ Մատ. 23. 35։ 27. 25։
է Գրծ. 2. 23, 36։ 3. 15։ 7. 52։
ը Գրծ. 4. 19։
թ Գրծ. 3. 13, 15։ 22. 14։

Digitized by Google

Աստուածը Յիսուսը յարուց, [ա]որն որ դուք փայ-
31 տէն կախելով սպաննեցիք ։ [բ]Անիկայ Աստուած իր
աջ ձեռքովը [գ]Առաջնորդ ու [դ]փրկիչ ըլլալու բարձ-
րացուց, [ե]Իսրայէլին ապաշխարութիւն և մեղաց
32 թողութիւն տալու ։ [զ]Եւ մենք աս բաներուս համար
անոր վկաներ ենք, ու Սուրբ Հոգին ալ՝ [է]որն որ
33 Աստուած իրեն հնազանդ եղողներուն տուաւ ։ Եւ
[ը]ասոնք աս լսելով՝ խիստ կատղեցան, ու կը խոր-
հէին որ զանոնք մեռցընեն ։
34 Եւ ատեանին մէջ փարիսեցի մը ոտքի վրայ ելաւ՝
որուն անունը [թ]Գամաղիէլ էր, օրինաց վարդապետ
մը՝ բոլոր ժողովուրդին առջևը պատուաւոր մէկը,
ու հրաման ըրաւ որ առաքեալները քիչ մը դուրս
35 հանեն. Եւ ըսաւ անոնց. Ո՛վ Իսրայէլացի մարդիկ՝
դուք ձեզի զգուշացէք աս մարդոցը համար թէ ինչ
36 պիտի ընէք. Քանզի աս օրերէս առաջ Թևդասը
ելաւ, իրեն համար ըսելով՝ թէ երևելի մէկ մըն է,
ու թուով չորս հարիւրի չափ մարդիկ իրեն յարե-
ցան. որ ինքը սպաննուեցաւ, և ան ամէնը որ իրեն
37 հնազանդեր էին՝ ցրուեցան, ու ոչինչ եղան ։ Անոր
ետևէն Յուդա Գալիլեացին ելաւ աշխարհագիր
եղած օրերը, և շատ ժողովուրդ իր կողմը ձգեց.
ինքն ալ կորսուեցաւ, և ան ամէնը որ իրեն հնազան-
38 դեր էին՝ ցիրուցան եղան ։ Եւ հիմա ձեզի կ՚ըսեմ.
Աս մարդոցմէ մէկդի կեցէք, ու թո՛ղ տուէք զանոնք,
[ժ]ինչու որ եթէ աս խորհուրդը կամ գործը մար-
39 դոցմէ է, պիտի քակուի. [ի]Հապա թէ որ Աստուծմէ

ա Գործ. 10. 39 ։ 13. 29 ։ Գաղ. 3. 13 ։ 1 Պետ. 2. 24 ։
բ Գործ. 2. 33, 36 ։ Փիլ. 2. 9 ։ Եբր. 2. 10 ։ 12. 2 ։
գ Գործ. 3. 15 ։
դ Մատ. 1. 21 ։
ե Ղու. 24. 47 ։ Գործ. 3. 26 ։ 13. 38 ։ Եփես. 1. 7 ։ Կող. 1. 14.
զ Յօհ. 15. 26, 27 ։
է Գործ. 2. 4 ։ 10. 44 ։
ը Գործ. 2. 37 ։ 7. 54 ։
թ Գործ. 22. 3 ։
ժ Առակ. 21. 30 ։ Եսա. 8. 10 ։ Մատ. 15. 13 ։
ի Ղու. 21. 15 ։ 1 Կոր. 1. 25 ։

Digitized by Google

է, չէք կրնար ատիկայ քակել, ա չըլլայ թէ Աստու-
40 ծոյ դէմ՝ մարտնչող գտնուիք։ Եւ անոնք հաւանու-
թիւն տուին անոր. բ Ու առաքեալները կանչելով՝
գ ծեծեցին, և պատուիրելով որ մէյմըն ալ Յիսուսի
41 անունովը չխօսին, արձակեցին զանոնք։ Անոնք ալ
ժողովքին առջևէն գացին, դ ուրախանալով որ
Տէրոջը անուանը համար արժանի եղան անար-
42 գուելու։ Եւ ամէն օր ե տաճարը ու տուներուն մէջ
զ չէին դադարեր սորվեցընելէն՝ ու Յիսուս Քրիս-
տոսը քարոզելէն։

ԳԼ. Զ.

1 *Առաքեալները ուզելով որ աղքատներուն կերակուրին հոգ-տարութի, նաև փոյթ ունենալով որ իրենք Աստուծոյ խօսքը՝ հոգիին կերակուրը մատակարարեն, 3 սարկաւագութեան պաշտօնը կը յանձնեն եօթը ընտրուած մարդոց, 5 որոնց մէկն էր Ստեփաննոս՝ հաւատքով և Հոգւով Սրբով լեցուն. 12 որուն հետ վիճաբանողները չկրնալով պատասխան տալ՝ կը բռնեն զանիկայ, 13 և զրպարտութեամբ կ՚ամբաստանեն իբրև հայհոյիչ օրինաց և տաճարին։*

1 է Եւ այն օրերը աշակերտները որ շատցան,
ը* Հելլենացւոց կողմէն տրտունջ մը եղաւ
Եբրայեցւոց դէմ. ինչու որ իրենց որբևայրիները
թ ամէն օրուան ողորմութեան մատակարարութեան մէջ
2 անտես կ՚ըլլային։ Եւ տասներկուքը կանչեցին
աշակերտներուն բազմութիւնը՝ ու ըսին. ժ Մ՚եզի
չվայլեր Աստուծոյ խօսքը ձգել, ու սեղաններու

ա Գլ. 7. 51։ 9. 5։ 23. 9։
բ Գլ. 4. 18։
գ Մատ. 10. 17։ 23. 34։ Մար. 13. 9։
դ Մատ. 5. 12։ Հռով. 5. 3։ 2 Կոր. 12. 10։ Փիլ. 1. 29։ Եբր. 10. 34։ Յակ. 1. 2։ 1 Պետ. 4. 13, 16։
ե Գլ. 2. 46։
զ Գլ. 4. 20, 29։
է Գլ. 2. 41։ 4. 4։ 5. 14։ Հմր 7։
ը Գլ. 9. 29։
* յն. Հելլենախօս Հրէից
թ Գլ. 4. 35։
ժ Ել. 18. 17։

Digitized by Google

3 ծառայութիւն ընել։ Ուստի եղբայրներ՝ [ա] ձեզմէ
եօթը հոգի ընտրեցէք՝ բարի վկայուած՝ Հոգւով
Սրբով և իմաստութիւնով լեցուն, որ զանոնք աս
4 գործիս վրայ դնենք. [բ] Եւ մենք աղօթքի ու Աս-
5 տուծոյ խօսքին պաշտօնին պարապինք։ Եւ աս
խօսքը բոլոր բազմութեան առջևը հաճոյ երևցաւ.
ու ընտրեցին Ստեփաննոսը՝ [գ] հաւատքով և Հոգւով
Սրբով լեցուն մարդ մը, [դ] ու Փիլիպպոսը, և Պրո-
քորոնը, ու Նիկանովրան, և Տիմոնին, ու Պար-
մենան, [ե] և Նիկողայոս նորահաւատ Անտիոքացին.
6 Ասոնք առաքեալներուն առջևը կայնեցուցին. [զ] Ա-
նոնք ալ աղօթք ընելով՝ [է] ձեռքերնին անոնց վրայ
7 դրին։ Եւ [ը] Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր, ու աշակերտ-
ներուն թիւը խիստ կը շատնար Երուսաղեմի մէջ.
[թ] և քահանաներէն մեծ բազմութիւն հաւատքին կը
հնազանդէին։
8 Եւ Ստեփաննոս՝ որ շնորհքով ու զօրութիւնով
լցուած [illegible] էր, մեծ հրաշքներ և նշաններ
9 կ'ընէր ժողովուրդին մէջ։ Բայց ոմանք ան ժողո-
վարանէն՝ որ Ազատացելոց, և Կիւրենացւոց՝ ու
Աղեքսանդրացւոց ժողովարան կ'ըսուէր, և ոմանք որ
Կիլիկիայէն ու Ասիայէն էին, ելան ու Ստեփան-
10 նոսին հետ վիճաբանութիւն կ'ընէին. [ժ] Եւ չէին
կրնար դէմ դնել ան իմաստութեանը ու Հոգիին,
11 որով կը խօսէր։ [ի] Ան ատենը հրապուրեցին քանի
մը մարդիկ, որ ըսեն թէ՝ Մ՝ենք լսեցինք որ ատիկայ

ա 2 Օր. 1. 13 ։ Գլ. 1. 21 ։ 16. 2 ։ 1 Տիմ. 3. 7 ։
բ Գլ. 2. 42 ։
գ Գլ. 11. 24 ։
դ Գլ. 8. 5, 26 ։ 21. 8 ։
ե Յայտ. 2. 6, 15 ։
զ Գլ. 1. 24 ։
է Գլ. 8. 17 ։ 9. 17 ։ 13. 3 ։ 1 Տիմ. 4. 14 ։ 5. 22 ։ 2 Տիմ. 1. 6 ։
ը Գլ. 12. 24 ։ 19. 20 ։ Կող. 1. 6 ։
թ Յովհ. 12. 42 ։
ժ Ղուկ. 21. 15 ։ Գլ. 5. 39 ։ Տես Ել. 4. 12 ։ Ես. 54. 17 ։
ի 3 Թագ. 21. 10, 13 ։ Մատթ. 26. 59, 60 ։

Digitized by Google

հայհոյական խօսքեր կը խօսի Մովսէսին ու Աս-
12 տուծոյ դէմ։ Եւ գրգռեցին ժողովուրդը՝ ու ծերերը՝
և դպիրները, ու վրան հասնելով՝ զինքը բռնեցին՝
13 ու ատեանը տարին։ Եւ սուտ վկաներ կայնե-
ցուցին, որոնք կ՚ըսէին. Աս մարդը չդադարիր
հայհոյական բաներ խօսելէն սուրբ տեղին և օրէն-
14 քին դէմ. ա Քանզի լսեցինք ատկէ որ կ՚ըսէր, Թէ
Աս Նազովրեցի Յիսուսը պիտի քակէ աս տեղը,
ու պիտի փոխէ Մովսէսին մեզի աւանդած սովորու-
15 թիւնները։ Եւ ատեանը նստողներուն ամէնը երբոր
անոր նայեցան, անոր երեսը հրեշտակի երեսի պէս
տեսան։

ԳԼՈՒԽ Է.

1 Ստեփաննոս իրեն դէմ եղած ամբաստանութեանը պատասխան տալով, 2 կը ցուցնէ թէ ինչպէս Աստուած ընտրեր էր իրենց հայրերը, 37 և թէ Մովսէս վկայութիւն բրած էր Քրիստոսի համար. 51 կը յանդիմանէ Հրեաները որ ապստամբ գտնուելով Աստուծոյ դէմ, սպաննեցին զՔրիստոս՝ ան Արդարը՝ որուն համար մարգարէները կանխաձայներ էին, թէ աշխարհք պիտի գայ։ 54 Անոր վրայ Հրեայք կը քարկոծեն Ստեփաննոսը, որ իր հոգին Յիսուսի յանձնելով՝ խոնարհութեամբ աղօթք կ՚ընէ անոնց համար։

1 Ան ատենը քահանայապետը ըսաւ, Ուրեմն աս
2 բաները ասանկ են։ Եւ անիկայ ըսաւ.
գ Մարդիկ եղբայրներ ու հայրեր՝ մտիկ ըրէք.
Փառաց Աստուածը մեր հօրը Աբրահամին երևցաւ,
քանի որ Միջագետքի մէջ էր, դեռ Խառանի մէջ
3 չբնակած. և ըսաւ անոր. դ Ելիր քու երկրէդ և քու
ազգականներէդ, ու եկուր ան երկիրը՝ որ ես քեզի
4 պիտի ցուցնեմ։ Ան ատենը ե Քաղդէացւոց եր-
կրէն ելլելով՝ Խառանի մէջ բնակեցաւ. և անոր

ա Գլ. 25. 8։
բ Դան. 9. 26։
գ Գլ. 22. 1։
դ Ծն. 12. 1։
ե Ծն. 11. 31։ 12. 4, 5։

հօրը մեռնելէն ետեւ՝ անկէ փոխադրեց զանիկայ այս
5 երկիրը, ուր որ դուք հիմա կը բնակիք։ Եւ ասոր
մէջ անոր ժառանգութիւն չտուաւ, ո՛չ ալ ոտքի
քայլ մը տեղ, [ա]բայց խոստացաւ որ ասիկայ իրեն
տայ իբրեւ կալուածք, եւ իրմէ ետեւ իր սերունդին,
6 երբոր դեռ ինքը որդի չունէր։ Եւ Աստուած այս-
պէս խօսեցաւ՝ [բ]Թէ Անոր սերունդը օտար երկրի
մէջ պանդուխտ պիտի ըլլայ. ու պիտի ծառայեցընեն
7 անիկայ՝ [գ]եւ չարչարեն չորս հարիւր տարի։ Եւ այն
ազգը՝ որուն պիտի ծառայեն, ես պիտի դատեմ,
ըսաւ Աստուած, եւ անկէ ետեւ պիտի ելլեն՝ [դ]ու այս
8 տեղս զիս պաշտեն։ [ե]Եւ անոր թլփատութեան
ուխտը տուաւ, [զ]ու ետքը Աբրահամ Իսահակը ծնաւ,
եւ թլփատեց զանիկայ ութերորդ օրը. [է]Իսահակն
ալ՝ Յակոբը ծնաւ, [ը]Յակոբն ալ տասուերկու նա-
9 հապետները։ [թ]Եւ նահապետները Յովսէփին
վրայ նախանձելով՝ Եգիպտոս տարուելու ծախեցին.
10 [ժ]բայց Աստուած անոր հետն էր. Եւ փրկեց զա-
նիկայ իր ամէն նեղութիւններէն, [ի]եւ անոր շնորհք
ու իմաստութիւն տուաւ Եգիպտոսի Փարաւոն թա-
գաւորին առջեւ. ան ալ զանիկայ իշխան դրաւ
11 Եգիպտոսի՝ ու իր բոլոր տանը վրայ։ [լ]Եւ Եգիպ-
տոսի եւ Քանանու բոլոր երկրին վրայ սով մը եկաւ,
ու մեծ նեղութիւն, եւ մեր հայրերը ուտելիք չէին
12 գտներ։ [խ]Եւ Յակոբ երբոր լսեց թէ Եգիպտոսի
մէջ ցորեն կը գտնուի, առջի անգամին մեր հայրերը

ա Ծն. 12. 7 ։ 13. 15 ։ 15. 3, 18 ։ 17. 8 ։ 26. 3 ։
բ Ծն. 15. 13, 16 ։
գ Ել. 12. 40 ։ Գաղ. 3. 17 ։
դ Ել. 3. 12 ։
ե Ծն. 17. 9, 10, 11 ։
զ Ծն. 21. 2, 3, 4 ։
է Ծն. 25. 26 ։
ը Ծն. 29. 31, եւն ։ 30. 5, եւն ։ 35. 18, 23 ։
թ Ծն. 37. 4, 11, 28 ։ Սաղ. 105. 17 ։
ժ Ծն. 39. 2, 21, 23 ։
ի Ծն. 41. 37 ։ 42. 6 ։
լ Ծն. 41. 54 ։
խ Ծն. 42. 1 ։

Digitized by Google

13 խրկեց։ աԵւ երկրորդ անգամին Յովսէփ իր եղբայր-
ներուն ճանչցուց ինքզինքը. ու Յովսեփին ազգը
14 փարաւոնին յայտնի եղաւ։ բԵւ Յովսէփ խրկեց՝
ու կանչեց իր հայրը Յակոբը՝ գու բոլոր ազգա-
15 տոհմը, եօթանասունուհինգ հոգի։ դԵւ Յակոբ
Եգիպտոս իջաւ, եու մեռաւ, ինքը ու մեր հայրերը։
16 զԵւ Սիւքէմ տարուելով՝ էան գերեզմանին մէջը
դրուեցան, որն որ Աբրահամ արծաթի գնով ծախու
17 առեր էր Սիւքեմի հօրը Եմովրի որդիներէն։ ըՈւ
երբոր մօտեցաւ խոստմունքին ատենը, որ Աստուած
երդումով խոստացեր էր Աբրահամին, թժողովուր-
18 դը աճեցաւ ու շատցաւ Եգիպտոսի մէջ, Մինչև
որ ուրիշ թագաւոր մը ելաւ՝ որ Յովսէփը չէր
19 ճանչնար։ Անիկայ հնարք բանեցուց մեր ազգին
դէմ՝ ու չարչարեց մեր հայրերը, մինչև անգամ
ժանոնց տղաքը դուրս ձգել տուաւ՝ որ չապրին։
20 իԱն ժամանակը Մովսէս ալ ծնաւ, և Աստուծոյ
առջևը գեղեցիկ էր, որ իր հօրը տունը մեծցաւ
21 իրեք ամիս։ լՈւ երբոր անիկայ դուրս ձգուեցաւ,
փարաւոնին աղջիկը զանիկայ վերցուց, և իրեն
22 իբրև որդի մեծցուց։ Ու Մովսէս՝ Եգիպտացւոց
բոլոր իմաստութիւնովը վարժուեցաւ, ծև զօրաւոր
23 էր իր խօսքերովը ու գործքերովը։ կՈւ երբոր
քառասուն տարեկան եղաւ, իր սիրտը ինկաւ իր
եղբայրներուն՝ Իսրայէլի որդւոցը այցելութիւն
24 ընել։ Ու Իսրայէլացիներէն մէկը հարստահարուած
տեսնելով՝ պաշտպանեց, և զրկուածին վրէժը առաւ՝

ա Ծն. 45. 4, 16։
բ Ծն. 45. 9, 27։
գ Ծն. 46. 27։ 2 Օր. 10. 22։
դ Ծն. 46. 5։
ե Ծն. 49. 33։ Ել. 1. 6։
զ Ել. 13. 19։ Յես. 24. 32։
է Ծն. 23. 16։ 35. 19։
ը Ծն. 15. 13։ Հմր 6։

թ Ել. 1. 7, 8, 9։ Սաղ. 105. 24, 25։
ժ Ել. 1. 22։
ի Ել. 2. 2։
լ Եբր. 11. 23։
խ Ել. 2. 3—10։
ծ Ղու. 24. 19։
կ Ել. 2. 11, 12։

Digitized by Google

25 ան Եգիպտացին սպաննելով։ Կը կարծէր թէ իր
եղբայրները պիտի իմանային՝ որ Աստուած իր ձեռ-
քովը անոնց ազատութիւն պիտի տար. բայց անոնք
26 չիմացան։ [ա]Ու հետեւեալ օրը անոնց դիմացը ելաւ՝
երբոր կը կռուէին, և խաղաղութիւն ընելու ստիպեց
զանոնք, ըսելով. Ա՛րդիկ՝ դուք եղբայրներ էք,
27 ինչո՞ւ մէկզմէկ կը զրկէք։ Բայց ան որ ընկերը կը
զրկէր, մերժեց զանիկայ՝ ու ըսաւ. [բ]Ո՞վ քեզ մեր
28 վրայ իշխան ու դատաւոր դրաւ. Զիս ալ սպաննել
կ'ուզես, ինտոր որ երէկ Եգիպտացին սպաննեցիր։
29 [գ]Եւ Մովսէս աս խօսքին վրայ փախաւ, ու Մա-
դիամու երկրին մէջ պանդուխտ եղաւ, ուր որ
30 երկու որդի ծնաւ։ [դ]Եւ քառասուն տարի անցնելէն
ետեւ՝ Սինայ լեռանը անապատին մէջ Տէրոջը հրեշ-
տակը երեւցաւ անոր՝ մորենիի կրակի բոցով։
31 Մովսէս ալ երբոր տեսաւ՝ զարմացաւ ան տեսիլքին
վրայ. ու երբոր մօտեցաւ զննելու, Տէրոջը ձայնը
32 եկաւ անոր, որ կ'ըսէր. [ե]Ես եմ քու հայրերուդ
Աստուածը, Աբրահամին Աստուածը, ու Իսահա-
կին Աստուածը, և Յակոբին Աստուածը. Մովսէս
ալ վախէն դողալով՝ չէր համարձակեր զննելու։
33 [զ]Եւ Տէրը ըսաւ անոր. Ոտքերուդ կօշիկները
հանէ. ինչու որ աս տեղը՝ որ դուն կայներ ես,
34 սուրբ երկիր է։ [է]Իրաւ Եգիպտոսի մէջ եղող
ժողովուրդիս չարչարանքը տեսայ, ու լսեցի անոնց
հառաչանքը, և իջայ զանոնք ազատելու. և հիմա
35 եկո՛ւր քեզ Եգիպտոս խրկեմ։ Ան Մովսէսը որ
ուրացան՝ ու կ'ըսէին. Ո՞վ քեզ իշխան ու դա-
տաւոր դրաւ, Աստուած անիկայ իշխան և փրկիչ

ա Ել. 2. 13։
բ Տես Ղու. 12. 14։ Գլ. 4. 7։
գ Ել. 2. 15, 22։ 4. 20։ 18. 3, 4։
դ Ել. 3. 2։
ե Մատ. 22. 32։ Եբր. 11. 16։
զ Ել. 3. 5։ Յես. 5. 15։
է Ել. 3. 7։

Digitized by Google

խօսկեց [ա]այն հրեշտակին ձեռքովը՝ որ մորենիին մէջ
36 անոր երեւցաւ։ [բ]Անիկայ հանեց զանոնք՝ [գ]հրաշք-
ներ ու նշաններ ընելով Եգիպտոսի երկրին [դ]ու
Կարմիր ծովուն մէջ, [ե]եւ անապատին մէջ քառսուն
37 տարի։ Աս Մովսէսն է՝ որ ըսաւ Իսրայէլի որ-
դւոցը. Ձեր Տէր Աստուածը ձեր եղբայրներէն
ինծի պէս [զ]Մարգարէ մը պիտի հանէ ձեզի, [է]անոր
38 մտիկ ըրէք։ [ը]Անիկայ ան է որ անապատը ժողովքին
մէջն էր, Սինայ լեռան վրայ իրեն խօսող [թ]Հրե-
շտակին հետ ու մեր հայրերուն հետ. [ժ]որ կեն-
39 դանի [ի]պատգամներ առաւ մեզի տալու. Որուն մեր
հայրերը չուզեցին հնազանդ ըլլալ. հապա մեր-
ժեցին, և իրենց սրտերովը Եգիպտոս դարձան։
40 [լ]Եւ ըսին Ահարոնին. Մեզի աստուածներ շինէ՝
որ մեր առջևէն երթան. քանզի այն Մովսէսը՝ որ
մեզ Եգիպտոսի երկրէն հանեց, չենք գիտեր թէ
41 ինչ եղաւ անոր։ [խ]Եւ այն օրերը որթ մը շինեցին,
ու կուռքին զոհ մատուցին, և իրենց ձեռացը գործ-
42 քերովը կը զուարճանային։ [ծ]Աստուած ալ երես
դարձուց, ու թողուց զանոնք որ [կ]երկնից զօրքը
պաշտեն. ինչպէս որ գրուած է մարգարէից գրքին
մէջ, Միթէ [հ]անապատին մէջ քառսուն տարի
զոհեր ու պատարագնե՞ր մատուցիք ինծի՝ ով
43 Իսրայէլի տունը. Եւ Մողոքին վրանը առիք, ու

ա Ել. 14. 19։ Թուե. 20. 16։
բ Ել. 12. 41։ 33. 1։
գ Ել. 7. 8. 9. 10. 11. 14։ Սաղ. 105. 27։
դ Ել. 14. 21, 27, 28, 29։
ե Ել. 16. 1, 35։
զ 2 Օր. 18. 15, 18։ Գործ. 3. 22։
է Մատ. 17. 5։
ը Ել. 19. 3, 17։
թ Ես. 63. 9։ Գաղ. 3. 19։ Եբր. 2. 2։
ժ Ել. 21. 1։ 2 Օր. 5. 27, 31։ 33. 4։ Յովհ. 1. 17։
ի Հռով. 3. 2։
լ Ել. 32. 1։
խ 2 Օր. 9. 16։ Սաղ. 106. 19։
ծ Սաղ. 81. 12։ Եզեկ. 20. 25, 39։ Հռով. 1. 24։ 2 Թես. 2. 10։
կ 2 Օր. 4. 19։ 17. 3։ 4 Թագ. 17. 16։ 21. 3։ Երեմ. 19. 13։
հ Ամով. 5. 25, 26։

Digitized by Google

ձեր Հռեմփա աստուծոյն աստղը, ան պատկերները
որ շինեցիք՝ անոնց երկրպագութիւն ընելու. աԵս ալ
44 ձեզ Բաբիլոնէն անդին պիտի փոխադրեմ։ Վկա-
յութեան խորանը անապատին մէջ մեր հայրերուն
հետն էր, ինչպէս որ Մովսէսին հետ խօսողը
հրաման ըրաւ՝ բոր տեսած օրինակին պէս շինէ զա-
45 նիկայ. գԶոր մեր հայրերն ալ յաջորդաբար առ-
նելով՝ Յեսուին հետ բերին զանիկայ ան ազգերուն
կալուածքը, գորոնք Աստուած վռնտեց մեր հայ-
46 րերուն առջեւէն մինչեւ Դաւիթին օրերը, դՈր
Աստուծոյ առջեւը շնորհք գտաւ, եւ ուզեց որ
47 Յակոբին Աստուծոյն բնակարան մը գտնէ։ զԲայց
48 Սողոմոն անոր տուն մը շինեց։ էՍակայն Բարձ-
րեալը ձեռքով շինուած տաճարներու մէջ չբնակիր,
49 ինչպէս որ մարգարէն կ՚ըսէ. ըԵրկինքը իմ ա-
թոռս է, ու երկիրը իմ ոտքերուս պատուանդանն
է. ինտո՞ր տուն պիտի շինէք ինծի, կ՚ըսէ Տէրը.
կամ ի՞նչ պիտի ըլլայ իմ հանգստութեանս տեղը.
50 Չէ՞ որ ասոնք ամէնը իմ ձեռքս շիներ է։ (51) թՈ՛վ
խստապարանոցներ՝ ու ժսրտով եւ ականջով չթլփա-
տուածներ. դուք ամէն ատեն Հոգւոյն Սրբոյ
հակառակ կը կենաք, ինչպէս ձեր հայրերը՝ անանկ
52 ալ դուք։ իՄարգարէներէն ո՞րը չհալածեցին ձեր
հայրերը. ու սպաննեցին զանոնք՝ որ առաջուց

ա Ել. 25. 40։ 26. 30։ Եբր. 8. 5։
բ Յես. 3. 14։
գ Նեեմ. 9. 24։ Սաղ. 44. 2։ 78. 55։ Գր. 13. 19։
դ 1 Թագ. 16. 1։ 2 Թագ. 7. 1։ Սաղ. 89. 19։ Գր. 13. 22։
ե 3 Թագ. 8. 17։ 1 Մն. 22. 7։ Սաղ. 132. 4, 5։
զ 3 Թագ. 6. 1։ 8. 20։ 1 Մն. 17. 12։ 2 Մն. 3. 1։
է 3 Թագ. 8. 27։ 2 Մն. 2. 6։ 6. 18։ Գր. 17. 24։
ը Ես. 66. 1, 2։ Մատ. 5. 34, 35։ 23. 22։
թ Ել. 32. 9։ 33. 3։ Ես. 48. 4։
ժ Ղև. 26. 41։ 2 Օր. 10. 16։ Երեմ. 4. 4։ 6. 10։ 9. 26։ Եզեկ. 44. 9։
ի 2 Մն. 36. 16։ Մատ. 21. 35։ 23. 34, 37։ 1 Թես. 2. 15։

Digitized by Google

պատմեցին ա Արդարին գալուն համար, որ դուք
հիմա անոր մատնիչները և սպաննողները եղաք.
53 բ Դուք որ օրէնքը առիք հրեշտակներուն մատակա-
րարութեամբը՝ ու չպահեցիք։
54 գ Եւ անոնք աս բաները լսելով՝ սրտերնուն մէջ
կը կատղէին ու ակռաներնին անոր վրայ կը կճռցը-
55 նէին։ Բայց անիկայ դ Հոգւով Սրբով լեցուած՝
երկինքը նայեցաւ և տեսաւ Աստուծոյ փառքը, ու
Յիսուսն ալ՝ որ Աստուծոյ աջ կողմը կայներ էր, և
ըսաւ. ե Ահա կը տեսնեմ երկինքը բացուած, զ ու
56 Որդին մարդոյ՝ Աստուծոյ աջ կողմը կայնած։ Իսկ
անոնք մեծաձայն աղաղակելով՝ ականջներնին
գոցեցին, և ամէնը մէկէն վազեցին անոր վրայ.
57 է Ու քաղաքէն դուրս հանելով՝ ը կը քարկոծէին
զանիկայ, և թ վկաները իրենց հանդերձները տան կը
դնէին երիտասարդի մը ոտքերուն քովը, որ Սօղոս
58 կ'ըսուէր։ Եւ կը քարկոծէին Ստեփաննոսը, ժ որ
աղօթք կ'ընէր ու կ'ըսէր. Տէր Յիսուս՝ ի ընդունէ
59 իմ հոգիս։ Ու լ ծնկան վրայ գալով՝ բարձրաձայն
աղաղակեց, խ Տէր՝ աս մեղքը մի սեպեր ատոնց. և
աս ըսելով՝ ննջեց. ծ Սօղոս ալ կամակից էր անոր
սպաննուելուն։

ԳԼ. Ը.

1 Երուսաղէմի հալածումը առիթ կ'ըլլայ՝ որ Սամարիայի մէջ եկեղեցի մը կը հաստատուի 5 Փիլիպպոսի ձեռօքը, որ քարո-

ա Գրծ. 3. 14։
բ Ել. 20. 1։ Գաղ. 3. 19։ Եբր. 2. 2։
գ Գրծ. 5. 33։
դ Գրծ. 6։ 5։
ե Եզեկ. 1. 1։ Մատ. 3. 16։ Գրծ. 10. 11։
զ Դան. 7. 13։
է 3 Թագ. 21. 13։ Ղուկ. 4. 29։ Եբր. 13. 12։
ը Ղև. 24. 16։
թ 2 Օր. 13. 9, 10։ 17. 7։ Հմր 59։ Գրծ. 22. 20։
ժ Գրծ. 9. 14։
ի Սաղ. 31. 5։ Ղուկ. 23. 46։
լ Գրծ. 9. 40։ 20. 36։ 21. 5։
խ Մատ. 5. 44։ Ղուկ. 6. 28։ 23. 34։
ծ Հմր 57։ Գրծ. 22. 20։

Digitized by Google

զեց՝ հրաշքներ ըրաւ և շատերը մկրտեց, որոնց մէջն էր Սիմոն մոգը։ 14 Պետրոս ու Յովհաննէս հոն կ'երթան եկեղեցիին հաստատութիւն տալու, ու աղօթքով և ձեռքերնին ժողովրդոց վրայ դնելով՝ Սուրբ Հոգին կը տրուի անոնց։ 18 Երբոր Սիմոն կ'ուզէ ստակով ծախու առնել իրենց ունեցած իշխանութիւնը, 20 Պետրոս սաստիկ կը յանդիմանէ անոր սրտին չարութիւնը, ու զղջալու կը յորդորէ. ետքը Յովհաննէսին հետ Աստուծոյ խօսքը քարոզելով Երուսաղէմ կը դառնայ։ 26 Տէրոջը հրեշտակը կը խրկէ Փիլիպպոսը՝ որ երթայ քարոզէ Եթէովպացի ներքինիին, և մկրտէ զանիկայ։

1 Եւ այն օրը մեծ հալածում եղաւ Երուսաղեմի մէջ
եղող եկեղեցիին վրայ, [ա]և առաքեալներէն 'ի
զատ՝ ամէնն ալ ցիրուցան եղան Հրէաստանի ու
2 Սամարիայի երկիրներուն մէջ։ Եւ աստուածավախ
մարդիկ Ստեփաննոսը վերցուցին, [բ]ու անոր վրայ
3 մեծ ողբ ըրին։ Բայց Սօղոս [գ]եկեղեցիին շատ վնաս
կու տար, տուները կը մտնէր, էրիկ ու կնիկ մար-
դիկները կը քաշէր՝ բանտը դնել կու տար։
4 [դ]Եւ այն ցիրուցան եղածները կը պտըտէին՝ ու
5 խօսքը կը քարոզէին։ [ե]Փիլիպպոս ալ Սամարիայի
մէկ քաղաքը իջնելով՝ Քրիստոսը կը քարոզէր
6 անոնց։ Եւ ժողովուրդները միաբան հաւանու-
թեամբ Փիլիպպոսին ըսածներուն ուշադրութիւն
կու տային՝ լսելով ու տեսնելով այն նշանները որ
7 կ'ընէր։ [զ]Վասն զի շատ դիւահարներէն պիղծ
8 ոգիները մեծաձայն աղաղակելով՝ կ'ելլէին։ Եւ շատ
9 անդամալոյծներ ու կաղեր կը բժշկուէին. Ու մեծ
ուրախութիւն եղաւ այն քաղաքին մէջը։ Բայց
Սիմոն անունով մարդ մը կար՝ որ առաջուց այն
քաղաքին մէջ [է]մոգութիւն կ'ընէր, ու Սամարացւոց

ա Գրծ. 11. 19։
բ Ծն. 23. 2։ 50. 10։ 2 Թագ. 3. 31։
գ Գրծ. 7. 57։ 9. 1, 13, 21։ 22. 4։ 26. 10, 11։ 1 Կոր. 15. 9։ Գաղ. 1. 13։ Փիլ. 3. 6։ 1 Տիմ. 1. 13։
դ Մատ. 10. 23։ Գրծ. 11. 19։
ե Գրծ. 6. 5։
զ Մար. 16. 17։
է Գրծ. 13. 6։

Digitized by Google

ազգը կը զարմացընէր, [ա] իրեն համար ըսելով՝ թէ
10 մեծ մէկ մըն է. Որ անոր ուշադրութիւն կու
տային ամէնն ալ պզտիկէն մինչև մեծը, և կ՚ըսէին.
Ասիկայ Աստուծոյ մեծ ըսուած զօրութիւնն է։
11 Շատ ժամանակէ 'ի վեր կախարդութիւններով
անոնք զարմացընելուն համար՝ իրեն ուշադրութիւն
12 կու տային։ Բայց երբոր Փիլիպպոսին հաւատա-
ցին՝ [բ] որ Աստուծոյ թագաւորութեանը ու Յիսուս
Քրիստոսի անուանը վրայով կը քարոզէր, կը
մկրտուէին թէ էրիկ մարդիկ և թէ կնիկ մարդիկ։
13 Եւ Սիմոն ինքն ալ հաւատաց, ու մկրտուելով միշտ
Փիլիպպոսին հետն էր. և տեսնելով ան նշանները,
ու մեծ զօրութիւնները որ կ՚ըլլային, կը զարմա-
14 նար։ Իսկ Երուսաղեմի մէջ եղող առաքեալները
երբոր լսեցին թէ Սամարացիք Աստուծոյ խօսքը
ընդուներ են, Պետրոսը ու Յովհաննէսը անոնց
15 խրկեցին. Որոնք իջնելով՝ աղօթք ըրին անոնց
16 համար [գ] որ Սուրբ Հոգին առնեն. ([դ] Ինչու որ
դեռ անոնց մէկուն վրայ իջած չէր, հապա միայն
17 [ե] Տէր Յիսուսի անուանովը [զ] մկրտուած էին.) [է] Ան
ատենը ձեռքերնին դրին անոնց վրայ, ու Սուրբ
18 Հոգին կ՚առնէին։ Երբոր տեսաւ Սիմոն՝ թէ
առաքեալները անոնց վրայ ձեռք դնելով՝ Սուրբ
Հոգին կը տրուի, անոնց ստակ մատուց՝ ու ըսաւ.
19 Ինծի ալ աս իշխանութիւնը տուէք՝ որպէս զի որու
վրայ ձեռք դնեմ, անիկայ Սուրբ Հոգին առնէ.
20 Բայց Պետրոս ըսաւ անոր. Քու արծաթդ քեզի
հետ թող կորսուի. Ինչու որ [ը] Աստուծոյ պարգևը

ա Գրծ. 5. 36։
բ Գրծ. 1. 3։
գ Գրծ. 2. 38։
դ Գրծ. 19. 2։
ե Գրծ. 10. 48։ 19. 5։
զ Մատ. 28. 19։ Գրծ. 2. 38։
է Գրծ. 6. 6։ 19. 6։ Եբր. 6. 2։
ը Գրծ. 2. 38։ 10. 45։ 11. 17։

Digitized by Google

21 կարծեցիր թէ ա ստակով կ'առնուի ։ Դուն ատ բանին
մէջ մասն ու բաժին չունիս · ինչու որ քու սիրտդ
22 Աստուծոյ առջևը շիտակ չէ ։ Ուստի ատ քու չարու-
թենէդ զղջէ՛ ու Աստուծոյ աղաչէ · բ գուցէ
23 ներուի քեզի քու սրտիդ չար խորհուրդը ։ Ինչու
որ ես քեզ գ մաղձի դառնութեան մէջ, և անիրաւու-
24 թեան կապին մէջ կը տեսնեմ։ Սիմոն պատասխան
տուաւ ու ըսաւ · դ Դուք ինծի համար աղօթք ըրէք
Տէրոջը, որ ատ ձեր ըսածներէն բան մը իմ վրաս
25 չգայ ։ Անոնք ալ վկայութիւն տալով՝ Աստուծոյ
խօսքը խօսելէն ետև, դարձան Երուսաղէմ · և Սա-
մարացւոց շատ գեղերուն մէջ աւետարանը քարո-
զեցին ։
26 Եւ Տէրոջը հրեշտակը Փիլիպպոսին խօսեցաւ՝
ըսելով · Ելի՛ր ու գնա՛ դուն հարաւային կողմը այն
ճամբան, որ Երուսաղեմէն դէպ 'ի Գազա կ'իջնէ,
27 որ անապատ տեղ մըն է ։ Ան ալ ելաւ գնաց · և ահա՛
ե Եթէովպացի ներքինի մարդ մը՝ Եթէովպացւոց
Կանդակա թագուհիին մէկ զօրաւորը, որ ինքը
անոր բոլոր գանձերուն վրայ էր, որ զ Երուսաղէմ
28 եկեր էր երկրպագութիւն ընելու · Եւ անիկէ ետ կը
դառնար, ու իր կառքը նստած՝ Եսայի մարգարէին
29 Գիրքը կը կարդար ։ Եւ Հոգին ըսաւ Փիլիպպոսին ·
30 Մօտեցի՛ր, և ատ կառքին քովը գնա՛ ։ Փիլիպպոս
ալ վազելով մօտ գնաց՝ ու մտիկ կ'ընէր որ Եսայի
մարգարէին Գիրքը կը կարդար, և ըսաւ · Կարդա-
31 ցածդ կը հասկընա՞ս արդեօք ։ Ան ալ ըսաւ · Ինչո՞ր-
կընամ հասկընալ, թէ որ մէկը ինծի չառաջնոր-

ա Մատ. 10.8 ։ Տե՛ս 4 Թագ. 5.16 ։
բ Գործ. 4.27 ։ 2 Տիմ. 2.25 ։
գ Եբր. 12.15 ։
դ Ծն. 20.7, 17 ։ Ել. 8.8 ։ Թուոց. 21.7 ։ 3 Թագ. 13.6 ։ Յոբ. 42.8 ։ Յակ. 5.16 ։
ե Սոփ. 3.10 ։
զ Յօհ. 12.20 ։

Digitized by Google

դէ. ու աղաչեց փիլիպպոսին՝ որ ելլէ իր քովը
32 նստի: Եւ գրքին մէկ կարդացած տեղը աս էր.
[ա] Ոչխարի պէս մորթուելու տարուեցաւ, ու իր
խուզողին առջեւը մունջ կեցող գառնուկի պէս՝
33 անանկ իր բերանը չբանար. Իր խոնարհութեանը
մէջ իր դատաստանը վերցուեցաւ, և անոր ազգա-
տոհմը ո՞վ պիտի պատմէ. ինչու որ անոր կեանքը
34 երկրէն կը վերցուի: Ներքինին պատասխան տուաւ
փիլիպպոսին ու ըսաւ. Կ՚աղաչեմ քեզի, մարգարէն
որո՞ւ համար կ՚ըսէ աս. իրե՞ն համար, թէ մէկ
35 ուրիշի մը համար: Իսկ փիլիպպոս իր բերանը
բացաւ, [բ] և գրքին աս խօսքէն սկսելով՝ Յիսուսը
36 քարոզեց անոր: Ու երբոր իրենց ճամբան կ՚եր-
թային, ջուրի մը քով եկան. ու ըսաւ ներքինին.
Ահա ջուր, [գ] ու ի՞նչ բան զիս կ՚արգիլէ մկրտու-
37 ելէն: [*Եւ փիլիպպոս ըսաւ անոր. [դ] Թէ որ քու
բոլոր սրտովդ կը հաւատաս, կարելի է. անիկայ
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. [ե] Կը հաւատամ թէ
38 Յիսուս Քրիստոսը Որդի Աստուծոյ է:] Ու հրա-
ման ըրաւ որ կառքը կայնեցընեն. և երկուքնին ալ
ջուրը իջան՝ փիլիպպոսը ու ներքինին, և մկրտեց
39 զանիկայ: Ու երբոր ջուրէն դուրս ելան, [զ] Տէրոջը
Հոգին յափշտակեց փիլիպպոսը, և ալ ներքինին
անիկայ չտեսաւ, ու իր ճամբան կ՚երթար ուրա-
40 խութեամբ: Բայց փիլիպպոս Ազովտոսի մէջ գըտ-
նուեցաւ. ու պտըտելով բոլոր քաղաքներուն աւե-
տարան կը քարոզէր, մինչև որ ինքը Կեսարիա եկաւ:

ա Եսա. 53. 7, 8:
բ Ղուկ. 24. 27: Գործ. 18. 28:
գ Գործ. 10. 47:
* Շատ օրինակներ չունին աս 37 համարը:
դ Մատ. 28. 19: Մար. 16. 16:
ե Մատ. 16. 16: Յովհ. 6. 70: 9. 35, 38: 11. 27: Գործ. 9. 20: 1 Յովհ. 4. 15: 5. 5, 13:
զ 3 Թագ. 18. 12: 4 Թագ. 2. 16: Եզեկ. 3. 12, 14:

Digitized by Google

ԳԼ. Թ

1 Սօղոս Դամասկոս երթալու ճամբուն վրայ 4 գետինը կ'իյնայ, և կը տեսնէ զՅիսուս. 10 առաքելական պաշտօնին կը կանչուի, 18 և Անանիայէն կը մկրտուի. 20 համարձակ զՔրիստոս կը քարոզէ։ 23 Հրէայք կը խորհին զանիկայ սպաննել. 29 Նմանապէս Յոյները. բայց Սօղոս անոնց ձեռքէն կը փախչի։ 31 Եկեղեցին խաղաղութիւն կը վայելէ. Պետրոս կը բժշկէ Ենեա անուն անդամալոյծը, 36 և Տաբիթան կը յարուցանէ։

1 ա Բայց Սօղոս տակաւին Տէրոջը աշակերտներուն
դէմ սպառնալիք ու մահ փչելով՝ քահանա-
2 յապետին քովը գնաց. Եւ անկէ թուղթեր ուզեց
Դամասկոս ժողովարանները տանելու, որ եթէ ան
ճամբուն հետևողներ գտնելու ըլլայ, էրիկ մար-
դիկ կամ կնիկ մարդիկ կապած Երուսաղէմ բերէ։
3 բ Ու երբոր կ'երթար, ու Դամասկոսին մօտեցաւ,
յանկարծ իր բոլորտիքը երկինքէն լոյս մը փայլա-
4 տակեց. Եւ ինքը գետինը իյնալով՝ մէկ ձայն մը
լսեց՝ որ կ'ըսէր իրեն. Սաւո՛ւղ՝ Սաւուղ, գ ինչո՞ւ
5 զիս կը հալածես։ Եւ անիկայ ըսաւ, Ո՞վ ես դուն՝
Տէր. և Տէրը ըսաւ։ Ես եմ Յիսուսը՝ որ դուն կը
հալածես. * դ դժուար բան է քեզի խթանի դէմ կից
6 զարնել։ Ան ալ դողալով ուապշութեամբ ըսաւ.
7 Տէր՝ ե ի՞նչ կ'ուզես որ ընեմ։ Եւ Տէրը ըսաւ
անոր". Ելի՛ր, ու քաղաքը մտի՛ր, և քեզի պիտի
զրուցուի ինչ որ պարտիս ընել։ զ Իսկ ան մարդիկը
որ իր հետը կ'երթային, ապշած կեցեր էին. ձայնը
8 միայն կը լսէին, բայց մէկը չէին տեսներ։ Եւ

ա Գծ. 8. 3։ Գաղ. 1. 13։ 1 Տիմ. 1. 13։
բ Գծ. 22. 6։ 26. 12։ 1 Կոր. 15. 8։
գ Մատ. 25. 40, 45։
* Ոմանք չունին։
դ Գծ. 5. 39։
ե Ղու. 3. 10։ Գծ. 2. 37։ 16. 30։
զ Դան. 10. 7։ Տես գլ. 22. 9։ 26. 13։

Digitized by Google

Սօղոս գետնէն ելաւ, ու բաց աչքերով մէկը չէր
տեսներ. ուստի անոր ձեռքէն բռնեցին՝ ու Դա-
9 մասկոս մտցուցին: Եւ իրեք օր կեցաւ առանց
տեսնելու, և ոչ կերաւ, ոչ ալ խմեց:
10 Ու [ա]Անանիա անունով աշակերտ մը կար Դա-
մասկոսի մէջ. և Տէրը տեսիլքի մէջ անոր ըսաւ.
11 Անանիա. ան ալ ըսաւ. Տէ՛ր՝ ահա հոս եմ: Եւ
Տէրը ըսաւ անոր. Ելի՛ր ու գնա՛ ան փողոցը՝ որ
Ուղիղ կ'ըսուի, և հոն Յուդային տանը մէջ փնտռէ՛
Սօղոս անունով [բ]Տարսոնացի մը. վասն զի ահա
12 անիկայ աղօթք կ'ընէ. Ու տեսիլքի մէջ մարդ մը
տեսաւ Անանիա անունով՝ ներս մտած, և ձեռքը իր
13 վրայ դրած, որ տեսնէ: Անանիան ալ պատասխան
տուաւ. Տէ՛ր շատերէն լսեցի ան մարդուն համար՝
թէ [գ]որչափ չարիքներ ըրաւ քու սուրբերուդ Երու-
14 սաղեմի մէջ. Եւ հոս ալ քահանայապետներէն
իշխանութիւն ունի կապելու ան ամէնը, [դ]որ քու
15 անունդ կը կանչեն: Եւ Տէրը ըսաւ անոր. Գնա՛
դուն. [ե]ինչու որ անիկայ ինծի ընտիր աման մըն է,
իմ անունս կրելու [զ]հեթանոսներուն ու [է]թագաւոր-
16 ներուն և Իսրայէլի որդւոցը առջևը. [ը]Քանզի ես
իրեն պիտի ցուցընեմ թէ որչափ պէտք է իրեն՝ իմ
17 անուանս համար նեղութիւն քաշել: Եւ [թ]Անանիա
գնաց՝ ու ան տունը մտաւ, [ժ]և ձեռքը անոր վրայ
դնելով՝ ըսաւ. Սաւո՛ւղ եղբայր՝ Տէրը զիս ղրկեց,
ան Յիսուսը որ ճամբուն մէջ քեզի երևցաւ՝ երբոր

ա Գրծ. 22. 12:
բ Գրծ. 21. 39: 22. 3:
գ Հմր 1:
դ Հմր 21: Գրծ. 7. 59: 22. 16: 1 Կոր. 1. 2: 2 Տիմ. 2. 22:
ե Գրծ. 13. 2: 22. 21: 26. 17: Հռով. 1. 1: 1 Կոր. 15. 10: Գաղ. 1. 15: Եփես. 3. 7, 8: 1 Տիմ. 2. 7: 2 Տիմ. 1. 11:
զ Հռով. 1. 5: 11. 13: Գաղ. 2. 7, 8:
է Գրծ. 25. 22, 23: 26. 1, ևն:
ը Գրծ. 20. 23: 21. 11: 2 Կոր. 11. 23:
թ Գրծ. 22. 12, 13:
ժ Գրծ. 8. 17:

Digitized by Google

կու գայիր. որպէս զի տեսութիւնդ առնես, ու
18 [ա] Հոգւով Սրբով լեցուիս։ Եւ շուտ մը անոր
աչքերէն թեփերու պէս բաներ ինկան. և իսկոյն
19 տեսաւ, ու ելաւ մկրտուեցաւ. Եւ կերակուր
ուտելով՝ ուժը վրան եկաւ. [բ] Ու քանի մը օր Դա-
մասկոսի մէջ եղող աշակերտներուն հետը կեցաւ։
20 Եւ անմիջապէս ժողովարաններուն մէջ կը քա-
րոզէր Յիսուսը, [գ] թէ անիկայ է Աստուծոյ Որդին։
21 Եւ ամէն լսողները մեծապէս զարմացեր էին, ու
կ'ըսէին. [դ] Ասիկայ ան չէ՞, որ Երուսաղեմի մէջ կը
կործանէր անոնք՝ որ աս անունը կը կանչէին. և
հոս ալ ան բանին համար եկած էր, որ անոնք կա-
22 պած՝ քահանայապետներուն տանի։ Բայց Սօղոս՝
ալ աւելի կը զօրանար, և [ե] Դամասկոսի մէջ բնակող
Հրէաները կը պապանձեցընէր, ապացուցանելով
23 թէ Քրիստոսը ասիկայ է։ Ու շատ օրեր անցնե-
լէն ետքը՝ [զ] Հրէաները խորհուրդ ըրին որ անիկայ
24 սպաննեն։ [է] Բայց Սօղոսին յայտնուեցաւ անոնց
նենգութիւնը. և ցորեկ ու գիշեր դռները կը սպա-
25 սէին որ անիկայ սպաննեն։ Իսկ աշակերտները
գիշերով առին զանիկայ, [ը] ու զամբիւղով մը կա-
խելով՝ պատէն վար իջեցուցին։
26 [թ] Երբոր Սօղոս Երուսաղէմ եկաւ, կը ջանար
աշակերտներուն յարելու. բայց ամէնն ալ կը վախ-
նային անկէ, չհաւատալով թէ անիկայ աշակերտ
27 էր։ [ժ] Բայց Բառնաբաս անիկայ առնելով՝ առա-
քեալներուն տարաւ, ու պատմեց անոնց՝ թէ ինչպէս

ա Գրծ. 2. 4։ 4. 31։ 8. 17։ 13. 52։
բ Գրծ. 26. 20։
գ Գրծ. 8. 37։
դ Գրծ. 8. 3։ Հմր 1։ Գաղ. 1. 13, 23։
ե Գրծ. 18. 28։
զ Գրծ. 23. 12։ 25. 3։ 2 Կոր. 11. 26։
է 2 Կոր. 11. 32։
ը Յես. 2. 15։ 1 Թագ. 19. 12։
թ Գրծ. 22. 17։ Գաղ. 1. 17, 18։
ժ Գրծ. 4. 36։ 13. 2։

Digitized by Google

ճամբուն վրայ Տէրը տեսաւ, և թէ անոր հետ
խօսեցաւ, [ա] և թէ ինչպէս Դամասկոսի մէջ համար-
28 ձակ քարոզեց Յիսուսի անունովը։ [բ] Ու Երուսաղէմի
մէջ անոնց հետ կը մտնէր ու կ'ելլէր, Տէր Յիսու-
29 սին անունովը համարձակ քարոզելով։ [գ] Եւ
[դ] * Հելլենացիներուն դէմ կը խօսէր՝ և վիճաբանութիւն
կ'ընէր. [ե] անոնք ալ կը փնտռէին անիկայ սպաննել։
30 Իսկ եղբայրները իմանալով՝ զանիկայ Կեսարիա
իջեցուցին, և անկէ Տարսոն խրկեցին զանիկայ։
31 [զ] ԱՅՆ ատենը եկեղեցիները բոլոր Հրէաստանի և
Գալիլեայի ու Սամարիայի մէջ խաղաղութիւն
ունեցան, և շինութիւն կ'ընդունէին, ու Տէրոջը
երկիւղովը և Հոգւոյն Սրբոյ մխիթարութեամբը
քալելով կ'աճէին։
32 Ու երբոր Պետրոս ամէն տեղ կը պտըտէր,
33 Լիւդդեա բնակող սուրբերուն քովն ալ իջաւ։ Եւ
հոն մէկ մարդ մը գտաւ, որուն անունը Ենեա էր,
ութը տարիէ 'ի վեր մահիճը պառկած անդամալոյծ.
34 Եւ ըսաւ անոր Պետրոս. Ենեա՝ [է] Յիսուս Քրիս-
տոս քեզ կը բժշկէ. ելի՛ր՝ ու քու անկողինդ շինէ՛.
35 ան ալ շուտ մը ելաւ։ Եւ Լիւդդեայի ու [ը] Սարօնի
մէջ բնակողներուն ամէնը անիկայ տեսան, [թ] ու
36 Տէրոջը դարձան։ Եւ Յոպպէի մէջ աշակերտ եղած
կնիկ մը կար՝ անունը Տաբիթա, (որ թարգմա-
նուելով՝ Այծեամնիկ կ'ըսուի.) [ժ] ասիկայ լեցուած
էր բարի գործքերով ու ողորմութիւններով, որ
37 ինքը կ'ընէր։ Ու եղաւ որ ան օրերը ինքը հիւան-
դացաւ ու մեռաւ. լուացին անիկայ՝ և [ի] վերի

ա Հմր 20, 22։
բ Գաղ. 1. 18։
գ Գլ. 6. 1։
* Յն՝ Հելլենացւոց Հրէից
դ Հմր 23։ 2 Կոր. 11. 26։
ե Տես գլ. 8. 1։
զ Գլ. 8. 14։
է Գլ. 3. 6, 16։ 4. 10։
ը 1 Մն. 5. 16։
թ Գլ. 11. 21։
ժ 1 Տիմ. 2. 10։ Տիտ. 3. 3։
ի Գլ. 1. 13։

Digitized by Google

38 սենեակ մը դրին։ Եւ Լիւդդիա Յոպպէին մօտ էր․
ուստի աշակերտները լսելով թէ Պետրոսը հոն է,
անոր երկու մարդ խրկեցին, աղաչելով որ չուշանայ
39 իրենց գալու։ Պետրոս ալ ելաւ անոնց հետը եկաւ․
ու երբոր եկաւ, վերի սենեակը հանեցին զանիկայ․
և բոլոր որբևարիները անոր բոլորտիքը կայնեցան,
կու լային՝ ու կը ցուցնէին այն բաճկոնները և
հանդերձները՝ որ կ'ընէր Այծեմնիկը, քանի որ
40 իրենց հետն էր։ Պետրոս ալ [ա]ամէնը դուրս հա-
նելով՝ [բ]ծունկի վրայ եկաւ ու աղօթք ըրաւ, և
դէպ 'ի մարմինը դառնալով՝ [գ]ըսաւ․ Տաբիթա՝
ելիր կայնէ․ ան ալ իր աչքերը բացաւ, ու Պետրոսը
41 տեսնելով՝ ելաւ շիտակ նստաւ։ Ինքն ալ ձեռքը
անոր տուաւ, ու վերցուց զանիկայ․ և սուրբերը
ու որբևարիները կանչելով՝ անոնց առջևը ողջ
42 կայնեցուց զանիկայ։ Եւ ասիկա բոլոր Յոպ-
պէին մէջ իմացուեցաւ, [դ]ու շատերը Տէրոջը հաւա-
43 տացին։ Եւ եղաւ որ ինքը շատ օրեր Յոպպէ
կեցաւ՝ [ե]Սիմոն անունով կաշի բանողի մը քով։

ԳԼ․ Ժ․

1 Կոռնելիոս անունով բարեպաշտ մարդ մը, 5 Աստուծոյ հրեշտակէն հրաման առած՝ կանչել կու տայ Պետրոսը, 11 որ մէկ տեսիլքի մը մէջ կը սորվի չզարշիլ հեթանոսներէն։ 34 Պետրոս զՔրիստոս կը քարոզէ Կոռնելիոսին ու անոր տանը մէջ եղողներուն, 44 և դեռ իր խօսքը չլմնցուցած՝ Սուրբ Հոգին կը հանգչի անոնց վրայ, 48 և կը մկրտուին։

1 Կեսարիայի մէջ մարդ մը կար՝ Կոռնելիոս ա-
նունով, հարիւրապետ՝ Իտալացի ըսուած
2 գունդէն․ [զ]Բարեպաշտ ու [է]աստուածավախ իր

ա Մատ. 9. 25։
բ Գր. 7. 59։
գ Մար. 5. 41, 42։ Յոհ. 11. 43։
դ Յոհ. 11. 45։ 12. 11։
ե Գր. 10. 6։
զ Հմր 22։ Գր. 8. 2։ 22. 12։
է Հմր 35։

Digitized by Google

բոլոր տունովը. որ ժողովուրդին շատ ողորմու-
թիւններ կու տար, և ամէն ատեն Աստուծոյ
3 աղօթք կ'ընէր։ աԱնիկայ օրուան ժամը իններն
ատենները տեսիլքի մէջ Աստուծոյ հրեշտակը
յայտնի տեսաւ. որ իր քովը մտաւ՝ և իրեն ըսաւ.
4 Կոռնելիոս. Ան ալ անոր նայելով՝ ու խիստ վախ-
նալով, ըսաւ. Ի՞նչ է Տէր. ան ալ ըսաւ անոր.
Քու աղօթքներդ ու ողորմութիւններդ Աստուծոյ
5 առջևը ելան յիշատակի համար։ Եւ հիմա Յոպպէ
մարդիկ խրկէ, ու կանչէ Սիմոն անուանով մէկը՝ որ
6 Պետրոս մականուանեալ է. Անիկայ իբրև հիւր կը
կենայ բՍիմոն անուանով կաշի բանողի մը քով,
7 որուն տունը ծովուն մօտ է։* Եւ երբոր գնաց ան
հրեշտակը՝ որ իր հետը կը խօսէր, իր ծառաներէն
երկուքը կանչեց, ու իր քովը սպասողներէն ալ
8 բարեպաշտ զինուոր մը, Եւ բոլորը անոնց պատ-
մելով՝ Յոպպէ խրկեց զանոնք։
9 Եւ հետևեալ օրը երբոր անոնք ճամբայ եր-
թալով՝ քաղաքին մօտեցան, գՊետրոս ժամը վեցին
10 ատենները տանիքը ելաւ աղօթք ընելու. Եւ խիստ
անօթեցած ըլլալով՝ կ'ուզէր ճաշ ընել. ու քանի
որ կերակուրի պատրաստութիւն կը տեսնէին, իր
11 վրայ մտքի յափշտակութիւն մը եկաւ. դԵւ տեսաւ
երկինքը բացուած, ու չորս ծայրէն կապուած
աման մը մեծ կտաւի մը պէս, որ իջաւ երկրի վրայ.
12 Որուն մէջը կար երկրի բոլոր չորքոտանիները ու
գազանները և սողունները, ու երկնից թռչունները։
13 Եւ ձայն մը եկաւ իրեն. Ելի՛ր Պե՛տրոս՝ մորթէ ու
14 կե՛ր։ Բայց Պետրոս ըսաւ. Քա՛ւ լիցի Տէր. եԻն-

ա Հմր 30։ Գր. 11. 13։
բ Գր. 9. 43։
* Որուն կ'աւելցընէն ոմանք. քեզի պիտի զրուցէ ինչ որ պարտիս ընել։

գ Գր. 11. 5, ևն։
դ Գր. 7. 55։ Յայտ. 19. 11։
ե Ղև. 11. 4։ 20. 25։ 2 Օր. 14. 3, 7։ Եզեկ. 4. 14։

Digitized by Google

չու որ ես ամէնևին պիղծ կամ անմաքուր բան
15 կերած չեմ։ Նորէն մէյմըն ալ ձայն եկաւ իրեն.
ա Ան որ Աստուած մաքրեց, դուն պիղծ մի՛ սեպեր։
16 Ասիկայ իրեք անգամ եղաւ, և աման երկինքը
17 վերցաւ։ Ու Պետրոս երբոր իր մտքին մէջ կը զար-
մանար՝ թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ այն իր տեսած տեսիլքը,
ահա Կոռնելիոսէն խրկուած մարդիկը Սիմոնին
տունը հարցուցին, ու դրանը առջևը կայնեցան.
18 Եւ կանչելով կը հարցնէին, թէ Սիմոնը՝ որ Պետ-
19 րոս կ՚ըսուի, հո՞ս կը կենայ։ Ու երբոր Պետրոս
այն տեսիլքին վրայով կը մտած էր, բ Հոգին Սուրբ
ըսաւ անոր. Ահա իրեք մարդիկ քեզ կը փնտռեն.
20 գ Ուստի ելիր իջիր, և անոնց հետը գնա առանց
խղճահարութեան, ինչու որ ես խրկեցի անոնք։
21 Պետրոս ալ այն մարդիկներուն քովը իջնելով՝ ըսաւ.
Ահա ես եմ անիկայ որ դուք կը փնտռէք, ի՞նչ
22 բանի համար եկած էք։ Անոնք ալ ըսին. դ Կոռ-
նելիոս հարիւրապետը՝ արդար և աստուածավախ
մարդ՝ ե բոլոր Հրէից ազգէն վկայուած՝ սուրբ հրեշ-
տակէ մը հրաման առաւ, որ քեզ իր տունը կանչէ,
23 և քեզմէ խօսքեր լսէ։ Ան ատենը ներս կանչեց
անոնք, և իր քովը վար դրաւ։

Ու հետևեալ օրը Պետրոս ելաւ՝ անոնց հետը
գնաց, զ և քանի մըն ալ Յոպպէէն եղող եղբայր-
24 ներէն իր հետը գացին։ Ու հետևեալ օրը
Կեսարիա մտան. Կոռնելիոսն ալ իր ազգականները
և մտերիմ բարեկամները կանչած՝ անոնց կը
25 սպասէր։ Ու երբոր Պետրոս ներս կը մտնէր,
Կոռնելիոս անոր դիմացը ելաւ, ու անոր ոտքը

ա Մատ. 15. 11 ։ Հմր 28 ։ Հռով. 14. 14, 17, 20 ։ 1 Կոր. 10. 25 ։ 1 Տիմ. 4. 4 ։ Տիտ. 1. 15 ։
բ Գլ. 11. 12 ։
գ Գլ. 12. 7.
դ Հմր 1, 2, [illegible] ։
ե Գլ. 22. 12 ։
զ Հմր 45 ։ Գլ. 11. 12 ։

Digitized by Google

26 իյնալով՝ երկրպագութիւն կ'ընէր : Բայց Պետ-
րոս անիկայ կանգնեցուց՝ ու ըսաւ . [ա]Ելի՛ր կայնէ .
27 ես ինքնս ալ մարդ եմ : Եւ անոր հետը խօսակցելով
ներս մտաւ, ու հոն շատ մարդիկ ժողվուած գտաւ .
28 Եւ ըսաւ անոնց . Դուք գիտէք թէ [բ]ինչպէս
ապօրինաւոր բան է Հրեայ մարդու մը օտարազգիի
հետ հաղորդակցութիւն ընելը կամ անոր մօտենալը .
բայց [գ]Աստուած ինծի ցուցուց որ մարդիկներէն
29 մէկուն պիղծ կամ անմաքուր չըսեմ : Անոր համար
ես ալ որ կանչուեցայ՝ առանց դէմ խօսելու եկայ .
բայց հիմա կը հարցընեմ, ի՛նչ բանի համար զիս
30 կանչեցիք : Կոռնելիոս ալ ըսաւ . Չորս օր առաջ
մինչև աս ժամս ծոմ կը պահէի, ու ժամը իններն
տանս մէջ աղօթք կ'ընէի . և ահա՛ [դ]փայլուն հան-
դերձներով [ե]մարդ մը կայնեցաւ առջևս, ու ըսաւ .
31 Կո՛ռնելիոս՝ [զ]քու աղօթքդ լսուեցաւ, [է]և քու ողոր-
32 մութիւններդ Աստուծոյ առջևը յիշուեցան . Աստի
մարդ խրկէ Յոպպէ, ու կանչէ Սիմոնը՝ որ Պետրոս
ալ կ'ըսուի . անիկայ ծովուն մօտ Սիմոն անունով
կաշի բանողի մը տանը մէջ իբրև հիւր կը կենայ .
33 որ երբոր գայ, քեզի պիտի խօսի : Աստի ան-
միջապէս մարդ խրկեցի քեզի . դուն ալ աղէկ ըրիր
որ եկար . և հիմա մենք ամէնքս Աստուծոյ առջևը
կեցեր ենք լսելու ան ամէն բաները, որ Աստուծմէ
հրամայուած է քեզի :
34 Պետրոս իր բերանը բացաւ՝ ու ըսաւ . [ը]Ճշմար-
տութեամբ կը հասկընամ որ Աստուծոյ քովը աչա-

ա Գրծ. 14. 14 : Յայտ. 19. 10 : 22. 9 :
բ Յովհ. 4. 9 : 18. 28 : Գրծ. 11. 3 : Գաղ. 2. 12, 14 :
գ Գրծ. 15. 8, 9 : Եփես. 3. 6 :
դ Գրծ. 1. 10 :
ե Մատ. 28. 3 : Մար. 16. 5 : Ղուկ. 24. 4 :
զ Հմր 4, ԺԸ : Դան. 10. 12 :
է Եբր. 6. 10 :
ը 2 Օր. 10. 17 : 2 Մն. 19. 7 : Յոբ. 34. 19 : Հռով. 2. 11 : Գաղ. 2. 6 : Եփես. 6. 9 : Կող. 3. 25 : 1 Պետ. 1. 17 :

Digitized by Google

35 ռութիւն չկայ. [ա]Հապա ամէն ազգի մէջ՝ ան որ
անկէ կը վախնայ, ու արդարութիւն կը գործէ,
36 անոր ընդունելի է: Ան խօսքը որ Իսրայէլի որդւոցը
խրկեց Աստուած [բ]խաղաղութիւն քարոզելու Յի-
սուս Քրիստոսի ձեռքովը, ([գ]ասիկայ է ամենուն
37 Տէրը.) Դուք աղէկ գիտէք ան բանը, որ բոլոր
Հրէաստանի մէջ եղաւ [դ]Գալիլեայէն սկսած՝ ան
38 մկրտութենէն ետև որ Յովհաննէս քարոզեց. Յի-
սուսը որ Նազարեթէն էր, [ե]որ Աստուած անիկայ
օծեց Սուրբ Հոգիով և զօրութիւնով, որ պտըտե-
ցաւ բարիք ընելով, [զ]ու Սատանայէն բոլոր տան-
ջուածները բժշկելով, քանզի Աստուած իր հետն
39 էր: [է]Եւ մենք վկայ ենք ան ամէն բաներուն՝ որ
ըրաւ Հրէաստանի երկրին մէջ ու Երուսաղեմի մէջ,
40 [ը]Որն որ փայտէն կախած սպաննեցին ալ: [թ]Աս-
տուած անիկայ երրորդ օրը յարուց, և յայտնի ըրաւ
41 զանիկայ, [ժ]Ոչ թէ բոլոր ժողովուրդին, հապա
մեզի՝ առաջուց Աստուծմէ վկայ ըլլալու ընտրուած-
ներուս. [ի]որ մենք իրեն հետ կերանք ու խմեցինք
ալ՝ անոր մեռելներէն յարութիւն առնելէն ետքը:
42 [լ]Եւ ինքը պատուիրեց մեզի՝ որ ժողովուրդին քարո-
զենք ու վկայութիւն տանք, [խ]թէ անիկայ է Աս-
տուծմէ սահմանուած՝ [ծ]կենդանիներուն ու մեռել-

ա Գր. 15. 9: Հռովմ. 2. 13, 27: 3. 22, 29: 10. 12, 13: 1 Կոր. 12. 13: Գաղ. 3. 28: Եփես. 2. 13, 18: 3. 6:
բ Եսա. 57. 19: Եփես. 2. 14, 16, 17: Կող. 1. 20:
գ Մատ. 28. 18: Հռովմ. 10. 12: 1 Կոր. 15. 27: Եփես. 1. 20, 22: 1 Պետ. 3. 22: Յայտ. 17. 14: 19. 16:
դ Ղու. 4. 14:
ե Ղու. 4. 18: Գր. 2. 22: 4. 27: Եբր. 1. 9:
զ Յոհ. 3. 2:
է Գր. 2. 32:
ը Գր. 5. 30:
թ Գր. 2. 24:
ժ Յոհ. 14. 17, 22: Գր. 13. 31:
ի Ղու. 24. 30, 43: Յոհ. 21. 13:
լ Մատ. 28. 19, 20: Գր. 1. 8:
խ Յոհ. 5. 22, 27: Գր. 17. 31:
ծ Հռովմ. 14. 9, 10: 2 Կոր. 5. 10: 2 Տիմ. 4. 1: 1 Պետ. 4. 5:

Digitized by Google

43 ներուն դատաւորը ։ ա Անոր կը վկայեն բոլոր մար-
գարէները բ թէ ամէն իրեն հաւատացողները իր
անուանովը մեղաց թողութիւն կ'առնեն ։
44 Եւ երբոր Պետրոս աս խօսքերը կը խօսէր . գ Հո-
գին Սուրբ իջաւ ամենուն վրայ , որոնք խօսքը կը
45 լսէին ։ Եւ դ Թլփատուածներէն եղող հաւատացեալ-
ները՝ որոնք Պետրոսին հետը եկած էին , զարմա-
ցան՝ ե որ հեթանոսներուն վրայ ալ Հոգւոյն Սրբոյ
46 պարգեւը կը լեցուէր ։ Քանզի կը լսէին անոնցմէ
որ ուրիշ լեզուներով կը խօսէին , և զԱստուած կը
47 փառաւորէին ։ Ան ատենը Պետրոս պատասխան
տուաւ . Կրնա՞յ մէկը ջուրը արգիլել որ ասոնք
չմկրտուին , որոնք Հոգին Սուրբն ալ ընդունեցին
48 մեզի պէս ։ է Եւ հրաման ըրաւ ը որ Տէրոջը անուա-
նովը մկրտուին . ան ատենը իրեն աղաչեցին որ քանի
մը օր հոն մնայ ։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Պետրոս հեթանոսներուն մէջ մտնելուն համար ամբաստանուած ըլլալով 5 իր իրաւունքը կը ցուցնէ , 18 որ ընդունելի կ'ըլլայ ։ 19 Աւետարանը կը տարածուի Փիւնիկէ՝ Կիպրոս և Անտիոք . ու Բառնաբաս կը խրկուի հաւատացեալները հաստատելու ։ 26 Աշակերտները նախ և առաջ Անտիոքի մէջ Քրիստոնեայ կ'անուանուին . 27 անոնք օգնութիւն կը խրկեն Հրէաստան՝ սովի ժամանակ ։

1 Եւ առաքեալները ու եղբայրները որ Հրէաստանի
կողմերն էին , լսեցին որ հեթանոսներն ալ Աս-
2 տուծոյ խօսքը ընդուներ են ։ Բայց երբոր Պետրոս

ա Եսա. 53. 11 ։ Երեմ. 31. 34 ։ Դան. 9. 24 ։ Միք. 7. 18 ։ Զաք. 13. 1 ։ Մաղ. 4. 2 ։ Գր. 26. 22 ։
բ Գր. 15. 9 ։ 26. 18 ։ Հռով. 10. 11 ։ Գաղ. 3. 22 ։
գ Գր. 4. 31 ։ 8. 15, 16, 17 ։ 11. 15 ։
դ Հմր 23 ։
ե Գր. 11. 18 ։ Գաղ. 3. 14 ։
զ Գր. 11. 17 ։ 15. 8, 9 ։ Հռով. 10. 12 ։
է 1 Կոր. 1. 17 ։
ը Գր. 2. 38 ։ 8. 16 ։

Digitized by Google

Երուսաղէմ ելաւ, [ա]թլփատուածներէն եղողները
3 անոր հետ կը վիճէին. Ու կ'ըսէին, թէ [բ]Դուն
անթլփատ մարդոց քովը մտար, [գ]և անոնց հետ հաց
4 կերար։ Պետրոս ալ սկսաւ բանը [դ]կարգով պատմել
5 անոնց, ու ըսաւ։ [ե]Ես Յոպպէ քաղաքը աղօթք
կ'ընէի, ու մտքի յափշտակութեան մէջ տեսիլք մը
տեսայ. մէկ աման մը մեծ կտաւի պէս՝ չորս ծայրե-
րէն երկինքէն կախուած իջաւ, ու մինչև ինծի
6 հասաւ. Անոր վրայ աչքս անկեր կը նայէի, և
տեսայ երկրի չորքոտանիները, ու գազանները, և
7 սողունները, ու երկնից թռչունները։ Եւ ձայն
մը լսեցի որ կ'ըսէր ինծի. Ելի՛ր Պե՛տրոս՝ մորթէ՛ ու
8 կե՛ր։ Բայց ես ըսի. Քա՛ւ լիցի Տէ՛ր. ինչու որ
պիղծ կամ անմաքուր բան մը ամենևին մտած չէ իմ
9 բերանս։ Պատասխան տուաւ ինծի երկրորդ անգամ
ան ձայնը երկինքէն. Ան որ Աստուած մաքրեց,
10 դուն պիղծ մի՛ սեպեր։ Աս երեք անգամ եղաւ, ու
11 նորէն բոլորը երկինքը քաշուեցաւ։ Եւ ահա՛ իսկոյն
երեք մարդ Կեսարիայէն ինծի խրկուած՝ էջան իմ
12 եղած տանս առջևը կեցան։ [զ]Հոգին ալ ինծի ըսաւ՝
որ անոնց հետը երթամ առանց խղճահարութեան.
[է]Աս վեց եղբայրներն ալ ինծի հետ գացին, ու
13 մտանք ան մարդուն տունը։ [ը]Եւ անիկայ մեզի պատ-
մեց՝ թէ ինտոր իր տանը մէջ հրեշտակը տեսաւ՝ որ
կայներ էր, և իրեն կ'ըսէր. Մա՛րդ խրկէ Յոպպէ՝
14 ու կանչէ՛ Սիմոնը՝ որ Պետրոս ալ կը կոչուի. Որ
ան քեզի խօսքեր պիտի խօսի, որոնցմով փրկուիս
15 դուն՝ և քու բոլոր տունդ։ Ու երբոր սկսայ խօսիլ,
Հոգին Սուրբ անոնց վրայ իջաւ, [թ]ինտոր որ առա-

[ա] Գր. 10. 45։ Գաղ. 2. 12։
[բ] Գր. 10. 28։
[գ] Գաղ. 2. 12։
[դ] Ղու. 1. 3։
[ե] Գր. 10. 9, &c.։
[զ] Յօհ. 16. 13։ Գր. 10. 19։ 15. 7։
[է] Գր. 10. 23։
[ը] Գր. 10. 30։
[թ] Գր. 2. 4։

Digitized by Google

16 ջուց մեր վրայ ալ։ Ան ատենը յիշեցի Տէրոջը
խօսքը՝ որ կ'ըսէր. ᵃՅովհաննէս ջրով մկրտեց,
ᵇբայց դուք Սուրբ Հոգիով պիտի մկրտուիք։
17 ᶜԱսոր թէ որ Աստուած մի և նոյն շնորհքը տուաւ
անոնց՝ ինչպէս որ մեզի ալ, երբոր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի հաւատացին, ᵈես ո՞վ էի որ կարենայի
18 Աստուծոյ դէմ դնել։ Ասոնք լսելով՝ ձայներ-
նին կտրեցին, և Աստուած կը փառաւորէին՝ ու
կ'ըսէին. ᵉՈւրեմն Աստուած հեթանոսներուն ալ
կենաց համար ապաշխարութիւն տուաւ։
19 ᶠՈւ Ստեփաննոսին նեղութեանը վրայ եղած նեղու-
թենէն ցիրուցան եղածները մինչև փիւնիկէ ու
Կիպրոս և Անտիոք հասան. ու մէկու մը Աստուծոյ
20 խօսքը չէին խօսեր, միայն թէ Հրէաներուն։ Բայց
անոնցմէ ոմանք Կիպրացի և Կիւրենացի մարդիկ
էին, որոնք երբոր Անտիոք մտան, Յոյներուն հետ
21 կը խօսէին՝ Տէր Յիսուսը քարոզելով։ ᵍԵւ Տէրոջը
ձեռքը անոնց հետ էր, և բազմաթիւ մարդիկ հա-
22 ւատալով՝ ʰՏէրոջը դարձան։ Եւ անոնց վրայով
այս լուրը Երուսաղեմի եկեղեցիին ականջը հասաւ.
ու ⁱԲառնաբասը խրկեցին՝ որ մինչև Անտիոք եր-
23 թայ. Որ երբոր եկաւ՝ և Աստուծոյ շնորհքը
տեսաւ, ուրախացաւ. ʲու կը յորդորէր ամէնն ալ՝
որ յօժար սրտով Տէրոջը հետ կցուած մնան.
24 ᵏՔանզի ինքը բարի մարդ էր, ˡու Սուրբ Հոգիով
և հաւատքով լեցուն. ᵐու Տէրոջը շատ ժողովուրդ

ա Մատ. 3. 11։ Յով 1. 26, 33։ Գր. 1. 5։ 19. 4։
բ Ես. 44. 3։ Յովել. 2. 28։ 3. 18։
գ Գր. 15. 8, 9։
դ Գր. 10. 47։
ե Հռով. 10. 12, 13։ 15. 9, 16։
զ Գր. 8. 1։
է Ղուկ. 1. 66։ Գր. 2. 47։
ը Գր. 9. 35։
թ Գր. 9. 27։
ժ Գր. 13. 43։ 14. 21։
ի Գր. 6. 5։
լ Հեբր 21։ Գր. 5. 14։

25 աւելցաւ։ Ետքը Բառնաբաս ա Տարսոն ելաւ՝ Սօ-
ղոսը փնտռելու, և զանիկայ գտնելով՝ Անտիոք
26 բերաւ։ Ու եղաւ որ անոնք լման տարի մը եկեղե-
ցիին հետ մէկտեղ ժողվուելով, շատ ժողովուրդի
սորվեցուցին. ու պինտ առաջ Անտիոքի մէջ աշա-
կերտները Քրիստոնեայ անուանեցան։
27 Այն օրերը Երուսաղեմէն բ մարգարէներ իջան
28 Անտիոք։ Եւ անոնցմէ մէկը գ Ագաբոս անունով՝
ելաւ իմացուց Հոգիին զօրութեամբը՝ թէ մեծ սով
մը պիտի ըլլայ բոլոր աշխարհ, որ և եղաւ Կղօ-
29 դիոսին օրերը։ Եւ աշակերտները որոշեցին որ
իրենցմէ ամէն մէկը ձեռքէն եկածին չափ Հրէաս-
տանի մէջ բնակող եղբայրներուն դ օգնութիւն
30 խրկեն. ե Որ կատարեցին ալ, երէցներուն խրկելով
Բառնաբասին ու Սօղոսին ձեռքովը։

ԳԼ. ԺԲ

1 Հերովդէս Թագաւորը կը հալածէ քրիստոնեաները. Յակոբոսը կը սպաննէ, և Պետրոսը բանտը դնել կու տայ. որուն համար եկեղեցին աղօթք ընելով, Տէրոջը հրեշտակը կ'ազատէ զանիկայ։ 20 Հերովդէս իր հպարտութեանը Աստուծոյ վայելուչ եղած պատիւը իրեն առնելով՝ Տէրոջը հրեշտակէն կը զարնուի, և չարաչար կը մեռնի։ 24 Անոր մեռնելէն ետեւ՝ Աստուծոյ խօսքը յաջողութեամբ կը տարածուի։

1 Այն ատենները Հերովդէս Թագաւորը ձեռք զար-
կաւ եկեղեցիէն մէկ քանիները չարչարելու։
2 Եւ զ Յովհաննէսին եղբայրը Յակոբոսը սրով
3 սպաննեց։ Ու տեսնելով որ Հրէաներուն հաճելի
է, անոր վրայ Պետրոսն ալ բռնեց. է Ու բաղար-
4 ջակերաց օրերն էին։ ը Զանիկայ երբոր բռնեց՝

ա Գրծ. 9. 30։
բ Գրծ. 2. 17։ 13. 1։ 15. 32։ 21. 9։ 1 Կոր. 12. 28։ Եփես. 4. 11։
գ Գրծ. 21. 10։
դ Հռով. 15. 26 1 Կոր. 16. 1։ 2 Կոր. 9. 1։
ե Գրծ. 12. 25։
զ Մատ. 4. 21։ 20. 23։
է Ել. 12. 14, 15։ 23. 15։
ը Յոհ. 21. 18։

Digitized by Google

բանտը դրաւ, և չորս կարգ չորսական զինուոր-
ներու յանձնեց որ պահեն, և կ՚ուզէր զատկէն ետև
5 ժողովուրդին հանել զանիկայ։ Ուստի Պետրոս
բանտին մէջը պահուած էր, բայց եկեղեցին ան-
դադար աղօթք կ՚ընէր Աստուծոյ՝ անոր համար։
6 Ու երբոր Հերովդէս ուզեց անիկայ դուրս բերել,
ան գիշերը Պետրոս երկու զինուորներու մէջտեղը
կը քնանար՝ կրկին շղթաներով կապուած. ու պա-
հապանները դրանը առջևը բանտը կը պահպանէին։
7 Եւ ահա՛ [ա]Տէրոջը հրեշտակը եկաւ վրան կայնեցաւ,
ու տանը մէջ լոյս մը ծագեց, և Պետրոսին կողը
խթելով՝ արթնցուց զանիկայ, ու ըսաւ. [բ]Շուտով
ելիր. ու շղթաները անոր ձեռքերէն վար ինկան։
8 Եւ հրեշտակը ըսաւ անոր. Գօտիդ կապէ, ու
հողաթափներդ ոտքդ հագիր. անիկայ ալ այնպէս
ըրաւ. և ըսաւ անոր. Հանդերձդ վրա՛դ առ՝ ու
9 եկո՛ւր իմ ետևէս։ Ան ալ ելլելով անոր ետևէն
կ՚երթար, Եւ չէր գիտեր թէ ան հրեշտակէն եղած
բանը իրաւ է, հապա կը կարծէր թէ [գ]տեսիլք կը
10 տեսնէ։ Ու երբոր անոնք առաջին ու երկրորդ
պահապաններէն անցան, եկան մինչև երկաթի
դուռը, որ քաղաքին մէջը կը հանէր, [դ]որ ան
ինքիրմէ բացուեցաւ անոնց. և անկէ ելլելով՝ մէկ
փողոց մը անցան. հրեշտակն ալ իսկոյն անկէ զա-
11 տուեցաւ։ Ու Պետրոս ինքզինքին գալով՝ ըսաւ
Հիմա ճշմարտապէս գիտեմ [ե]որ Տէրը իր հրեշտակը
խրկեց, [զ]Եւ ազատեց զիս Հերովդէսին ձեռքէն, ու
12 Հրէից ժողովուրդին բոլոր ակնկալութենէն։ Եւ
մտածելով՝ [է]եկաւ Մարկոս ըսուած Յովհաննէսին

ա Գրծ. 5. 19։
բ Սաղ. 126. 1։
գ Գրծ. 10. 3, 17։ 11. 5։
դ Գրծ. 16. 26։
ե Սաղ. 34. 7։ Դան. 3. 28։ 6. 22։ Եբր. 1. 14։
զ Յոբ. 5. 19։ Սաղ. 33. 18, 19։ 34. 22։ 41. 2։ 97. 10։ 2 Կոր. 1. 10։ 2 Պետ. 2. 9։
է Գրծ. 15. 37։

Digitized by Google

մօրը ա Մարիամին տունը, ուր որ շատերը ժողվուած
13 բ աղօթք կ'ընէին: Եւ Պետրոս դուրսի դուռը որ
զարկաւ, Հռովդէ անունով աղախին մը գնաց
14 ականջ դնելու. Եւ երբոր Պետրոսին ձայնը ճանչ-
ցաւ, ուրախութենէն դուռը չբացաւ, հապա
ներս վազելով պատմեց, թէ Պետրոս դրանը առջեւը
15 կայներ է: Իսկ անոնք ըսին անոր, Խենթեցեր ես.
բայց ինքը կը պնդէր թէ անանկ է. անոնք ալ
16 կ'ըսէին. գ Անոր հրեշտակը պիտի ըլլայ: Սակայն
Պետրոս անդադար կը զարնէր. ու երբոր բացին,
17 զինքը տեսնելով ապշեցան: Բայց անիկայ դ ձեռքով
նշան կ'ընէր անոնց՝ որ լուռ կենան, ու պատմեց
անոնց թէ ինչպէս Տէրը զինքը բանտէն հանեց, և
ըսաւ. Ասիկայ Յակոբոսին ու եղբայրներուն պատ-
18 մեցէք. և ելաւ ուրիշ տեղ գնաց: Եւ երբոր առտու
եղաւ, մեծ խռովութիւն կար զինուորներուն մէջը՝
19 թէ արդեօք ի՞նչ եղաւ Պետրոսը: Հերովդէս ալ
երբոր ուզեց անիկայ՝ ու չգտաւ, պահապաններուն
հարցափորձ ընելով՝ հրաման ըրաւ որ սպաննուին.
և ինքը Հրէաստանէն Կեսարիա իջաւ, ու հոն կը
կենար:

20 Եւ Հերովդէս խիստ թշնամացած էր Տիւրացի-
ներուն ու Սիդոնացիներուն հետ. անոնք ալ
միաբան հաւանութեամբ իրեն եկան, ու Թա-
գաւորին Բղաստոս սենեկապետը համոզելով՝ հաշ-
տութիւն կը խնդրէին ե ինչու որ իրենց երկիրը
21 Թագաւորին երկրէն ապրուստ կ'առնէր: Եւ մէկ
որոշուած օր մը Հերովդէս թագաւորական հան-
դերձը հագած ու ատեանը նստած՝ անոնց ատենա-

ա Գրծ. 4. 23:
բ Սղմ 5:
գ Ծն. 48. 16: Մտթ. 18. 10:
դ Գրծ. 13. 16: 19. 33: 21. 40:
ե 3 Թագ. 5. 9, 11: Եզեկ. 27. 17:

22 բանութիւն կ'ընէր։ Ժողովուրդն ալ կ'աղաղակէր,
Թէ Ասիկայ Աստուծոյ ձայն է, ու չէ թէ մարդու։
23 Եւ իսկոյն Տէրոջը հրեշտակը [ա]զանիկայ զարկաւ,
[բ]Աստուծոյ փառք չտալուն համար. և որդնալից
ըլլալով՝ մեռաւ։
24 [գ]Եւ Աստուծոյ խօսքը կ'աճէր ու կը շատնար։
25 Եւ Բառնաբաս ու Սօղոս երբոր [դ]իրենց յանձնուած
պաշտօնը լմնցուցին՝ Երուսաղեմէն դարձան,
[ե]Մարկոս ըսուած Յովհաննէսն ալ [զ]հետերնին
առնելով։

ԳԼ. ԺԳ

1 Պօղոս ու Բառնաբաս կ'ընտրուին հեթանոսներուն երթալու։ 7 Սերգիոս Պօղոսը, և Եղիմաս մոգը։ 14 Պօղոս կը քարոզէ Անտիոքի մէջ՝ թէ Յիսուս է աշխարհի Փրկիչը։ 42 Հեթանոսները կը հաւատան. 45 բայց Հրէայք կը հակառակին և հայհոյութիւն կ'ընեն։ 46 Ասոր վրայ Պօղոս և Բառնաբաս հեթանոսներուն կը դառնան։ 48 Քրիստոնէական հաւատքը կ'ընդունին անոնք՝ որ յաւիտենական կենաց սահմանուած էին։

1 Եւ Անտիոքի մէջ եղած [է]եկեղեցիէն քանի մը
մարգարէներ ու վարդապետներ կային, [ը]Բառ-
նաբաս, ու Շմաւոն՝ որ Նիգեր կ'ըսուէր, և
[թ]Ղուկիոս Կիւրենացի, ու Մանայէն՝ Հերովդէս
2 չորրորդապետին սննդակիցը, և Սօղոս։ Երբոր
ասոնք Տէրոջը պաշտօնին մէջն էին՝ և ծոմ կը
պահէին, Հոգին Սուրբ ըսաւ. [ժ]Զատեցէք ինծի

ա 1 Թագ. 25. 38։ 2 Թագ. 24. 17։
բ Սաղ. 115. 1։
գ Ես. 55. 11։ Գրծ. 6. 7։ 19. 20։ Կող. 1. 6։
դ Գրծ. 11. 29, 30։
ե Հմր 12։
զ Գրծ. 13. 5, 13։ 15. 37։
է Գրծ. 11. 27։ 14. 25։ 15. 35։
ը Գրծ. 11. 22—26։
թ Հռով. 16. 21։
ժ Թուոց. 8. 14։ Գրծ. 9. 15։ 22. 21։ Հռով. 1. 1։ Գաղ. 1. 15։ 2. 9։

Digitized by Google

Բառնաբասը և Սօղոսը այն գործին համար, [ա] որուն
3 ես կանչեր եմ զանոնք։ [բ] Այն ատենը ծոմ պահելով
և աղօթք ընելով, ձեռք դրին անոնց վրայ՝ ու խըր-
կեցին։
4 Անոնք ալ Սուրբ Հոգիէն խրկուած՝ Սելևկիա
5 իջան, ու անկէ նաւով [գ] Կիպրոս գացին։ Եւ Սա-
ղամինա հասնելով՝ [դ] Հրէից ժողովարաններուն մէջ
Աստուծոյ խօսքը կը քարոզէին, ու [ե] Յովհաննէսն
6 ալ իրենց սպասաւոր ունէին։ Եւ պտըտելով այն
բոլոր կղզին մինչև Պափոս, հոն գտան [զ] սուտ մար-
գարէ՝ Հրէայ մոգ մը, որուն անունը Բարյեսու
7 էր. Ան ինքը փոխանորդ բդեշխին հետն էր, որ
կ'ըսուէր Սերգիոս Պօղոս, խելացի մարդ մը. ասիկայ
Բառնաբասը և Սօղոսը հրաւիրելով՝ ուզեց Աս-
8 տուծոյ խօսքը լսել։ Սակայն անոնց դէմ կեցաւ
[է] Եղիմաս մոգը, (քանզի այսպէս կը թարգմանուի
անոր անունը,) որ կ'ուզէր փոխանորդ բդեշխը
9 հաւատքէն դարձընել։ Բայց Սօղոս՝ (որ Պօղոս ալ
կ'ըսուի,) [ը] Հոգւով Սրբով լեցուած՝ աչքերը անոր
10 վրայ տնկեց, Ու ըսաւ. Ո՛վ ամէն խաբեբայու-
թիւնով և ամէն խորամանկութիւնով լեցուած
[թ] Սատանայի որդի՝ թշնամի բոլոր արդարութեան,
պիտի չդադարի՞ս Տէրոջը շիտակ ճամբաները ծռե-
11 լէն։ Եւ հիմա [ժ] Տէրոջը ձեռքը ահա՛ քու վրադ է.
ու կոյր պիտի ըլլաս՝ ատեն մը արևը չտեսնելով։
Եւ իսկոյն անոր վրայ մէգ ու խաւար մը իջաւ. ու
12 պտըտելով առաջնորդ կը փնտռէր։ Այն ատենը

ա Մատ. 9. 38։ Գրծ. 14. 25։ Հռով. 10. 15։ Եփես. 3. 7, 8։ 1 Տիմ. 2. 7։ 2 Տիմ. 1. 11։ Եբր. 5. 4։
բ Գրծ. 6. 6։
գ Գրծ. 4. 36։
դ Հմր 46։
ե Գրծ. 12. 25։ 15. 37։
զ Գրծ. 8. 9։
է Ել. 7. 11։ 2 Տիմ. 3. 8։
ը Գրծ. 4. 8։
թ Մատ. 13. 38։ Յոհ. 8. 44։ 1 Յոհ. 3. 8։
ժ Ել. 9. 3։ 1 Թագ. 5. 6։

Digitized by Google

փոխանորդը բդեշխը աս եղած բաները որ տեսաւ՝
հաւատաց, մեծապէս զարմանալով Տէրոջը վարդա-
պետութեանը վրայ ։
13 Եւ Պօղոս ու իր ընկերները Պափոսէն ելան, ու
եկան Պամփիւլիայի Պերգէն. բայց ա Յովհաննէս
14 անոնցմէ զատուելով՝ Երուսաղէմ դարձաւ ։ Անոնք
ալ Պերգէէն գացին՝ ու եկան Պիսիդիայի Անտիոքը,
Եւ շաբաթ օրը ժողովարանը մտնելով՝ նստան ։
15 գՈւ օրէնքը և մարգարէները կարդացուելէն ետև՝
ժողովրդապետները մարդ խրկեցին իրենց ու ըսին.
Մարդիկ եղբայրներ՝ դ թէ որ դուք ժողովուրդին
խօսելու յորդորական խօսք մը ունիք, խօսեցէք ։
16 Ան ատենը Պօղոս ոտքի վրայ կայնելով, ե ձեռքը
շարժեց ու ըսաւ. Ո՛վ Իսրայելացի մարդիկ՝ զ և
17 դուք՝ որ Աստուծմէ կը վախնաք, մտիկ ըրէք ։ Աս
Իսրայել ժողովուրդիս Աստուածը է մեր հայրերը
ընտրեց, ու ժողովուրդը բարձրացուց ը Եգիպտոսի
երկրին մէջ պանդխտութեան ատենը, թ Եւ բարձր
18 բազուկով զանոնք անկէ հանեց ։ Ու ժ քառասուն
տարուան ժամանակի չափ անապատին մէջ կե-
19 րակրեց զանոնք ։ ի Եւ Քանանու երկրին մէջ եօթը
ազգ կործանելով, լ անոնց երկիրը իրենց տուաւ որ
20 ժառանգեն ։ Եւ անկէ ետև խ չորս հարիւր յիսուն
տարիի չափ դատաւորներ տուաւ անոնց ծ մինչև
21 Սամուէլ մարգարէն ։ կ Ու ետքը թագաւոր ուզե-

ա Գրծ. 15. 38 ։
բ Գրծ. 16. 13 ։ 17. 2 ։ 18. 4 ։
գ Ղու. 4. 16 ։ Հմր 27 ։
դ Եբր. 13. 22 ։
ե Գրծ. 12. 17 ։
զ Հմր 26 ։ Գրծ. 10. 35 ։
է 2 Օր. 7. 6, 7 ։
ը Ել. 1. 1 ։ Սաղ. 105. 23, 24 ։ Գրծ. 7. 17 ։
թ Ել. 6. 6 ։ 13. 14, 16 ։
ժ Ել. 16. 35 ։ Թու. 14. 33, 34 ։ Սաղ. 95. 9, 10 ։ Գրծ. 7. 36 ։
ի 2 Օր. 7. 1 ։
լ Յես. 14. 1, 2 ։ Սաղ. 78 55 ։
խ Դատ. 2. 16 ։
ծ 1 Թագ. 3. 20 ։
կ 1 Թագ. 8. 5 ։ 10. 1 ։

Digitized by Google

ցին. և Աստուած Կիսի որդին Սաւուղը տուաւ
անոնց՝ Բենիամինի ցեղէն մարդ մը, քառասուն տարի։
22 [ա] Ու երբոր զանիկայ փոխեց, [բ] Դաւիթը հանեց
իրենց թագաւոր, որուն համար վկայութիւն
տալով՝ ըսաւ. [գ] Յեսսէի որդին Դաւիթը գտայ [դ] իմ
սրտիս համեմատ մարդ, որ իմ բոլոր կամքս պիտի
23 կատարէ։ [ե] Ասոր սերունդէն Աստուած [զ] իր խոստ-
մունքին պէս Իսրայէլին՝ [է] փրկիչ Յիսուսը հանեց.
24 [ը] Եւ դեռ անիկայ իր պաշտօնը չսկսած՝ Յովհաննէս
առաջուց Իսրայէլի բոլոր ժողովուրդին ապաշխա-
25 րութեան մկրտութիւնը քարոզեց. Ու երբոր
Յովհաննէս իր ընթացքը կը կատարէր, ըսաւ.
[թ] Ո՞վ կը կարծէք թէ եմ. ես Քրիստոսը չեմ.
Հապա անիկայ ահա իմ ետեւէս կու գայ, որ ես
արժանի չեմ անոր ոտքերուն կօշիկները քակելու.
26 Մարդի՛կ եղբայրներ՝ Աբրահամի տոհմին որդիքը,
ու անոնք որ ձեր մէջը աստուածավախ են, այս
27 փրկութեան խօսքը [ժ] ձեզի ղրկուեցաւ։ Քանզի
Երուսաղէմ բնակողները՝ և անոնց իշխանները [ի] ոչ
անիկայ ճանչցան, ոչ ալ մարգարէներուն ձայները,
[լ] որ ամէն շաբաթ օրերը կը կարդացուին. հապա
28 զանոնք կատարեցին զինքը [խ] դատապարտելով. Եւ
[ծ] մահուան պատճառ մըն ալ չգտած՝ [կ] Պիղատոսէն

ա 1 Թագ. 15. 23, 26, 28 ։ 16. 1 ։ Ովս. 13. 11 ։
բ 1 Թագ. .6. 13 ։ 2 Թագ. 2. 4 ։ 5. 3 ։
գ Սաղ. 89. 20 ։
դ 1 Թագ. 13. 14 ։ Գրծ. 7. 46 ։
ե Եսա. 11. 1 ։ Ղուկ. 1. 32, 69 ։ Գրծ. 2. 30 ։ Հռով. 1. 3 ։
զ 2 Թագ. 7. 12 ։ Սաղ. 132. 11 ։
է Մատ. 1. 21 ։ Հռով. 11. 26 ։
ը Մատ. 3. 1 ։ Ղուկ. 3. 3 ։
թ Մատ. 3. 11 ։ Մար. 1. 7 ։ Ղուկ. 3. 16 ։ Յովհ. 1. 20, 27 ։
ժ Մատ. 10. 6 ։ Ղուկ. 24. 47 ։ Հմր 46 ։ Գրծ. 3. 26 ։
ի Ղուկ. 23. 34 ։ Գրծ. 3. 17 ։ 1 Կոր. 2. 8 ։
լ Հմր 14, 15 ։ Գրծ. 15. 21 ։
խ Ղուկ. 24. 20, 44 ։ Գրծ. 26. 22 ։ 28. 23 ։
ծ Մատ. 27. 22 ։ Մար. 15. 13, 14 ։ Ղուկ. 23. 21, 22 ։ Յովհ. 19. 6, 15 ։
կ Գրծ. 3. 13, 14 ։

Digitized by Google

29 խնդրեցին որ անիկայ սպաննուի: [ա]Ու երբոր անոր
համար բոլոր գրուած բաները կատարեցին.
[բ]փայտէն վար իջեցնելով՝ գերեզմանի մէջ դրին.
30 [գ]Բայց Աստուած անիկայ յարուց մեռելներէն,
31 [դ]որ ինքը շատ օրեր երեւցաւ անոնց, Որ իր հետը
[ե]Գալիլեայէն Երուսաղէմ ելեր էին. [զ]Որոնք հիմա
32 անոր վկաներն են ժողովուրդին առջեւ: Մենք ալ
ձեզի կը քարոզենք [է]ան խոստումները՝ որ հայրերուն
33 եղած էր. Որ անիկայ Աստուած կատարեց մեզի՝
որ անոնց զաւակներն ենք՝ Յիսուսը յարուցանելով,
ինչպէս որ երկրորդ սաղմոսին մէջն ալ գրուած է.
34 [ը]Դուն իմ Որդիս ես. ես այսօր քեզ ծնայ: Եւ որ
զանիկայ մեռելներէն յարուց, ու մէյմըն ալ ապա-
կանութիւն պիտի չտեսնէ, աստանկ կ'ըսէ, Թէ
[թ]Ձեզի պիտի տամ Դաւիթին հաւատարիմ սուրբ
35 խոստմունքները: Ասոր ուրիշ տեղմըն մը մէջ ալ
կ'ըսէ. [ժ]Քու Սուրբիդ ապականութիւն տեսնել
36 պիտի չտաս: Ինչու որ Դաւիթ իր դարուն մէջ Աս-
տուծոյ կամացը ծառայելով՝ [ի]մեռաւ, ու իր հայ-
րերուն քովը դրուեցաւ, եւ ապականութիւն տեսաւ:
37 Բայց ան որ Աստուած յարուց, ապականութիւն
38 չտեսաւ: Արդ՝ յայտնի ըլլայ ձեզի՝ մարդիկ
եղբայրներ, [լ]որ ասոր միջոցովը ձեզի մեղաց թողու-
39 թիւն կը քարոզուի. Եւ ան ամէն բաներէն՝ որ

ա Ղու. 18. 31: 24. 44: Յով. 19. 28, 30, 36, 37:
բ Մատ. 27. 59: Մար. 15. 46: Ղու. 23. 53: Յով. 19. 38:
գ Մատ. 28. 6: Գրծ. 2. 24: 3. 13, 15, 26: 5. 30:
դ Մատ. 28. 16: Գրծ. 1. 3: 1 Կոր. 15. 5, 6, 7:
ե Գրծ. 1. 11:
զ Գրծ. 1. 8: 2. 32: 3. 15: 5. 32:
է Ծն. 3. 15: 12. 3: 22. 18: Գրծ. 26. 6: Հռով. 4. 13: Գաղ. 3. 16:
ը Սաղ. 2. 7: Եբր. 1. 5: 5. 5:
թ Ես. 55. 3:
ժ Սաղ. 16. 10: Գրծ. 2. 31:
ի 3 Թագ. 2. 10: Գրծ. 2. 29:
լ Երեմ. 31. 34: Դան. 9. 24: Ղու. 24. 47: 1 Յով. 2. 12:

Digitized by Google

Մովսէսին օրէնքովը չկրցաք արդարանալ. ա ասով՝
40 ամէն ով որ հաւատայ, կ'արդարանայ: Արդ՝ զգու-
շացէք որ չըլլայ թէ ձեր վրայ գայ ան որ բ Մար-
41 գարէներուն մէջ ըսուած է. Նայեցէք ո՛վ արհամար-
հողներ՝ և զարմացէք, ու ոչնչացէք. ինչու որ
գործ մը պիտի ընեմ ձեր օրերուն մէջ, անանկ գործ
մը՝ որ եթէ մէկը ձեզի պատմէ, պիտի չհաւատաք:
42 Ու երբոր անկէ դուրս ելան, կ'աղաչէին որ
*հետևեալ շաբաթ" ալ նոյն խօսքերը իրենց խօսուի:
43 Եւ ժողովուրդը երբոր արձակեցաւ, Հրեաներէն
ու Նորահաւատ բարեպաշտներէն շատերը Պօղոսին
ու Բառնաբասին ետևէն կ'երթային. որոնք կը
խօսէին անոնց հետ, ու գ կը յորդորէին զանոնք,
որ միշտ դ Աստուծոյ շնորհքին մէջը հաստատ կենան:
44 Եւ հետևեալ շաբաթ օրը գրեթէ բոլոր քաղաքը
45 ժողվուեցաւ Աստուծոյ խօսքը լսելու: Իսկ Հրեա-
ները երբոր տեսան այն բազմութիւնը, նախանձով
լեցուեցան, ու ե Պօղոսի ըսուածներուն դէմ կը
խօսէին՝ հակառակելով ու հայհոյութիւն ընելով:
46 Այն ատենը Պօղոս և Բառնաբաս համարձակեցան
ու ըսին. Պէտք էր որ զ Առաջ ձեզի խօսուի Աս-
տուծոյ խօսքը, է բայց որովհետև դուք անիկայ կը
մերժէք, ու ինքզինքնիդ յաւիտենական կենաց ար-
ժանի չէք սեպեր, ահա մենք հեթանոսներուն կը
47 դառնանք: Ինչու որ Տէրը ասանկ պատուիրած է
մեզի. ը Քեզ հեթանոսներուն լոյս դրի, որ դուն

ա Եսա. 53. 11: Հռով. 3. 28: 8. 3: Եբր. 7. 19:
բ Եսա. 29. 14: Ամբ. 1. 5:
* Կամ շաբթու մէջ
գ Գր. 11. 23: 14. 21:
դ Տիտ. 2. 11: Եբր. 12. 15: 1 Պետ. 5. 12:
ե Գր. 18. 6: 1 Պետ. 4. 4: Յուդ. 10:
զ Մատ. 10. 6: Գր. 3. 26: Հմր 26: Հռով. 1. 16:
է Եղ. 32. 10: 2 Օր. 32. 21: Եսա. 55. 5: Մատ. 21. 43: Հռով. 10. 19:
ը Գր. 18. 6: 28. 28:
թ Եսա. 42. 6: 49. 6: Ղուկ. 2. 32:

Digitized by Google

փրկութեան պատճառ ըլլաս մինչեւ երկրի ծայրերը։
48 Ու լսելով հեթանոսները՝ կ'ուրախանային, ու Աս-
տուծոյ խօսքը կը փառաւորէին. աեւ որոնք որ
յաւիտենական կենաց սահմանուած էին, հաւա-
49 տացին։ Ու Տէրոջը խօսքը բոլոր գաւառը կը տա-
50 րածուէր։ Բայց Հրեաները գրգռեցին բարեպաշտ
և ազնիւ կիները՝ ու քաղաքին մեծերը, և բՊօ-
ղոսին ու Բառնաբասին վրայ հալածանք հանելով՝
51 զանոնք իրենց սահմաններէն դուրս ըրին։ գԱնոնք
ալ իրենց ոտքերուն փոշին անոնց դէմ թօթվելով՝
52 Իկոնիոն եկան։ Ու աշակերտները դուրախու-
թեամբ և Հոգւով Սրբով կը լեցուէին։

ԳԼ. ԺԴ.

1 Պօղոս և Բառնաբաս հալածուելով կը փախչին Իկոնիոնէն։ 7 Լիւստրայի մէջ Պօղոս կը բժշկէ 'ի ծնէ կաղ մը, և աս պատճառով անոնք աստուածներ ըլլալ կը կարծուին։ 19 Պօղոս կը քարկոծուի։ 21 Անոնք զանազան եկեղեցիներ կը պտըտին, հաստատելով աշակերտները հաւատքի և համբերութեան մէջ. 26 ետքը Անտիոք դառնալով՝ կը պատմեն եղբայրներուն որչափ բան որ Աստուած ըրեր էր իրենց։

1 Ու եղաւ որ Իկոնիոնի մէջ անոնք մէկտեղ Հրեա-
ներուն ժողովարանը մտան, և այնպէս խօսեցան՝
որ խիստ շատ Հրեաներ և Յոյներ հաւատացին։
2 Բայց չհաւատացող Հրեաները դրդեցին ու չարու-
թեան գրգռեցին հեթանոսներուն սիրտը եղբայր-
3 ներուն դէմ։ Իսկ անոնք շատ ժամանակ հոն կենա-
լով՝ համարձակ կը քարոզէին Տէրոջմով, որ իր
շնորհաց խօսքին եկը վկայէր, և նշաններ ու հրաշք-
4 ներ ընել կու տար անոնց ձեռքովը։ Եւ քաղաքին

ա Գլ. 2.47։
բ 2 Տիմ. 3.11։
գ Մատ. 10.14։ Մար. 6.11։ Ղու. 9.5։ Գլ. 18.6։
դ Մատ. 5.12։ Յօհ. 16.22։ Գլ. 2.46։
ե Մար. 16.20։ Եբր. 2.4։

Digitized by Google

բազմութեանը մէջ երկպառակութիւն մը եղաւ․
ոմանք Հրէաներուն կողմէն եղան, ոմանք ալ
5 [ա]առաքեալներուն։ Ու երբոր հեթանոսները և
Հրէաները իրենց իշխաններովը վրանին յարձակե-
6 ցան՝ [բ]զանոնք նախատելու ու քարկոծելու, Իրենք
իմանալով Լիկայոնացւոց քաղաքները [գ]փախան՝
Լիւստրա ու Դերբէ, և շրջակայ տեղուանքը, ու
հոն աւետարանը կը քարոզէին։
7 [դ]Եւ Լիւստրայի մէջ մարդ մը նստեր էր՝ ոտքե-
րովը տկար, իր մօրը որովայնէն կաղ ծնած, որ
8 բնաւ քալած չէր։ Ասիկայ Պօղոսին խօսքերը մտիկ
կ'ընէր․ անիկայ ալ նայեցաւ անոր՝ [ե]և տեսնելով
թէ բժշկուելու հաւատք ունի, Բարձր ձայնով մը
9 ըսաւ․ [զ]Ելիր ոտքերուդ վրայ շիտակ կայնէ․ ան
10 ալ ցատկելով կը քալէր։ Եւ ժողովուրդները
երբոր Պօղոսին ըրածը տեսան՝ ձայներնին վերցը-
նելով Լիկայոներէն ըսին․ [է]Աստուածները մարդոց
11 նմանութիւնով մեզի իջեր են։ Ու Բառնաբասին
Դիոս կը կանչէին, և Պօղոսին Հերմէս, ինչու որ
12 անիկայ էր գլխաւոր խօսողը։ Իսկ քաղաքին առջևը
եղած Դիոսին քուրմը ցուլեր և պսակներ բերելով
դռներուն առջևը, բազմութեանը հետ մէկտեղ
13 [ը]կ'ուզէր որ զոհ ընէ։ Բայց Բառնաբաս ու Պօղոս
առաքեալները երբոր լսեցին, [թ]իրենց հանդերձները
պատռելով՝ դուրս ցատկեցին բազմութեանը մէջ․
14 կ'աղաղակէին, Ու կ'ըսէին․ Մա՛րդիկ՝ [ժ]ինչու հա-
մար ասոնք բաները կ'ընէք․ [ի]Մենք ալ ձեզի պէս կիրքեր

ա Գրծ. 13. 3։
բ 2 Տիմ. 3. 11։
գ Մատ. 10. 23։
դ Գրծ. 3. 2։
ե Մատ. 8. 10։ 9. 28, 29։
զ Եսա. 35. 6։
է Գրծ. 8. 10։ 28. 6։
ը Դան. 2. 46։
թ Մատ. 26. 65։
ժ Գրծ. 10. 26։
ի Յակ. 5. 17։ Յայտ. 19. 10։

Digitized by Google

ունեցող մարդիկ ենք, ու կը քարոզենք ձեզի [ա]որ
ատ փուճ բաներէն [բ]կենդանի Աստուծոյն դառնաք,
[գ]որ ինքը ստեղծեց երկինքը ու երկիրը և ծովը, ու
15 բոլոր անոնց մէջի եղածները: [դ]Որ անցած դարերուն
մէջ թող տուաւ ամէն ազգերուն իրենց ճամբաները
16 երթալու: [ե]Այսու ամենայնիւ ինքզինքը առանց
վկայութեան չթողուց, բարերարութիւնով [զ]եր-
կինքէն *ձեզի անձրևներ՝ ու պտղաբեր եղանակներ
տալով, կերակուրներով և ուրախութիւնով †ձեր
17 սիրտերը լեցընելով: Ու աս բաները ըսելով՝ հա-
զիւ կրցան ժողովուրդները դադրեցընել, որ իրենց
զոհ չընեն:
18 Սակայն [է]Անտիոքէն ու Իկոնիոնէն Հրեաներ
հասան, ու ժողովուրդները համոզեցին, [ը]Եւ Պօղոսը
քարկոծեցին, ու քաղաքէն դուրս քաշեցին՝ կար-
19 ծելով թէ մեռած է: Բայց աշակերտները երբոր
անոր բոլորտիքը պատեցին, ելաւ քաղաքը մտաւ. ու
հետևեալ օրը Բառնաբասին հետ մէկտեղ Դերբէ
20 ելաւ: Եւ անոնք ան քաղաքին մէջ աւետարանը
քարոզելով, [թ]ու շատերը աշակերտ ընելով՝ Լիւստրա
21 ու Իկոնիոն և Անտիոք դարձան, Աշակերտներուն
սիրտերը հաստատելով, [ժ]յորդորելով որ հաստատ
մնան հաւատքի մէջ. և [ի]կ'ըսէին, թէ շատ նեղու-

[ա] 1 Թագ. 12. 21: 3 Թագ. 16. 13: Երեմ. 14. 22: Ամով. 2. 4: 1 Կոր. 8. 4:
[բ] 1 Թես. 1. 9:
[գ] Ծն. 1. 1: Սաղ. 33. 6: 146. 6: Յայտ. 14. 7:
[դ] Սաղ. 81. 12: Գործ. 17. 30: 1 Պետ. 4. 3:
[ե] Գործ. 17. 27: Հռով. 1. 20:
[զ] Ղև. 26. 4: 2 Օր. 11. 14: 28. 12: Յոբ. 5. 10: Սաղ. 65. 10: 68. 9: 147. 8: Երեմ. 14. 22: Մատ. 5. 45:
* Ոմանք մեզի
† Ոմանք մեր
[է] Գործ. 13. 45:
[ը] 2 Կոր. 11. 25: 2 Տիմ. 3. 11:
[թ] Մատ. 28. 19:
[ժ] Գործ. 11. 23: 13. 43:
[ի] Մատ. 10. 38: 16. 24: Ղուկ. 22. 28, 29: Հռով. 8. 17: 2 Տիմ. 2. 11, 12: 3. 12:

Digitized by Google

թիւններով պէտք է մեզի Աստուծոյ թագաւորու-
22 թիւնը մտնել։ [ա]Ու երբոր անոնց ամէն մէկ եկե-
ղեցիին երէցներ ձեռնադրեցին, ծոմապահութեամբ
աղօթք ընելով՝ զանոնք յանձնեցին Տէրոջը՝ որուն
23 հաւատացեր էին։ Եւ Պիսիդիայի մէջէն պտըտելով՝
24 եկան Պամփիւլիա։ Պերգէի մէջ ալ Տէրոջը խօսքը
25 խօսելէն ետեւ՝ Ատալիա իջան։ Անկէ ալ նաւով
Անտիոք գացին, [բ]ուսկից որ [գ]Աստուծոյ շնորհքին
յանձնուած էին այն գործին համար՝ որ կատարեցին։
26 Ու երբոր եկան, եկեղեցին մէկտեղ ժողվելով՝
[դ]պատմեցին ինչ որ Աստուած ըրեր էր իրենց հետ,
և որ [ե]հեթանոսներուն հաւատքի դուռ բացեր էր։
27 Ու հոն շատ ժամանակ աշակերտներուն հետ կեցան։

ԳԼ. ԺԵ

1 Մեծ հակառակութիւն կը ծագի թլփատութեան վրայով։ 6 Ասոր համար առաքեալները խորհուրդ կ'ընեն, 22 և նամակ գրելով եկեղեցիներուն, իրենց վճիռը կը ղրկեն անոնց։ 36 Պօղոս և Բառնաբաս կը խորհին որ մէկտեղ երթան եկեղեցիներուն այցելութիւն ընելու, բայց մէջերնին վէճ մը ծագելով իրարմէ կը զատուին։

1 Եւ [զ]մէկ քանիները Հրէաստանէն իջած՝ եղբայր-
ներուն կը սորվեցընէին՝ որ [է]Եթէ Մովսէսին
աւանդուած սովորութեանը համեմատ [ը]չթլփա-
2 տուիք, չէք կրնար փրկուիլ։ Ուստի Պօղոս և
Բառնաբաս անոնց դէմ շատ մը հակառակութիւն
ու վէճ ընելէն ետքը, վճռեցին որ [թ]Պօղոս ու
Բառնաբաս և մէկ քանիներն ալ անոնցմէ՝ Երուսա-

ա Տիտ. 1. 5։
բ Գր. 13. 1, 3։
գ Գր. 15. 40։
դ Գր. 15. 4, 12։ 21. 19։
ե 1 Կոր. 16. 9։ 2 Կոր. 2. 12։ Կող. 4. 3։ Յայտ. 3. 8։
զ Գաղ. 2. 12։
է Ծն. 17. 10։ Ղև. 12. 3։
ը Յոհ. 7. 22։ Հմր 5։ Գաղ. 5. 2։ Փիլ. 3. 2։ Կող. 2. 8, 11, 16։
թ Գաղ. 2. 1։

Digitized by Google

ղէմ ելլեն առաքեալներուն ու երէցներուն աս
3 խնդրոյս համար։ ա Անոնք ալ եկեղեցիէն ճամբայ
դրուած՝ Փիւնիկէէն ու Սամարիայէն անցնելով,
բ Հեթանոսաց դարձի գալը կը պատմէին, և մեծ ու֊
4 րախութիւն կու տային բոլոր եղբայրներուն։ Ու
երբոր Երուսաղէմ հասան, եկեղեցիէն ու առա֊
քեալներէն և երէցներէն ընդունուեցան, և գ պատ֊
մեցին ինչ որ Աստուած ըրեր էր իրենց հետ։
5 Փարիսեցւոց աղանդէն հաւատացեալներէն ոմանք
ելան՝ ու կ՚ըսէին, թէ դ Պէտք է թլփատել անոնք,
ու պատուիրել որ Մովսէսի օրէնքը պահեն։
6 Եւ առաքեալները ու երէցները ժողվուեցան աս
7 բանիս վրայով խորհելու։ Եւ շատ վիճաբանու֊
թիւն ըլլալէն ետև՝ Պետրոս ոտքի վրայ ելաւ, ու
ըսաւ անոնց. ե Մարդիկ եղբայրներ՝ դուք գիտէք
որ առջի օրերէն Աստուած զիս ընտրեց մեր մէջէն,
որ իմ բերնովս հեթանոսները աւետարանի խօսքը
8 լսեն՝ ու հաւատան։ Եւ զ Սրտագէտ Աստուածը
վկայեց անոնց, է Հոգին Սուրբը տալով անոնց՝
9 ինչպէս որ մեզի ալ։ ը Եւ մէկ խտրութիւն մը չըրաւ
մեր ու անոնց մէջը, հաւատքով անոնց սիրտերը
10 թ մաքրելով։ Ուստի հիմա ինչո՞ւ Աստուած կը
փորձէք, ժ աշակերտներուն պարանոցին վրայ անանկ
լուծ մը դնելով, որ անիկայ ոչ մեր հայրերը՝ ոչ ալ
11 մենք կրցանք վերցընել։ Բայց ի կը հաւատանք որ
Տէր Յիսուսի շնորհքովը կը փրկուինք մենք, ինչ֊
պէս որ անոնք ալ։

ա Հռով. 15. 24։ 1 Կոր. 16. 6, 11։
բ Գլ. 14. 26։
գ Հմր 12։ Գլ. 14. 26։ 21. 19։
դ Հմր. 1։
ե Գլ. 10. 20։ 11. 12։
զ 1 Մն. 28. 9։ Գլ. 1. 24։
է Գլ. 10. 44։
ը Հռով. 10. 12։
թ Գլ. 10. 15, 28, 43։ 1 Կոր. 1. 2։ 1 Պետ. 1. 22։
ժ Մատ. 23. 4։ Գաղ. 5. 1։
ի Հռով. 3. 24։ Եփես. 2. 8։ Տիտ. 2. 11։ 3. 4, 5։

Digitized by Google

12 Եւ բոլոր ժողովուրդը լուռ կեցաւ, ու մտիկ
կ'ընէր Բառնաբասին ու Պօղոսին, որոնք կը պատ-
մէին ինչ Աստուած որչափ նշաններ ու հրաշքներ
ըրեր էր [ա]Հեթանոսներուն մէջ իրենց ձեռքովը։
13 Եւ անոնք խօսքերնին կտրելէն ետև՝ [բ]Յակոբոս
պատասխան տուաւ՝ ու ըսաւ. Մարդի՛կ եղբայր-
14 ներ՝ ինծի մտիկ ըրէք. [գ]Շմաւոն պատմեց, թէ
Աստուած ինչպէս առաջ այցելութիւն ըրաւ, որ
Հեթանոսներէն ժողովուրդ առնէ իր անուանը հա-
15 մար։ Եւ աս բանիս մարգարէից խօսքերն ալ կը
16 միաբանին. ինչպէս որ գրուած է. [դ]Ասկէ ետև
պիտի դառնամ, ու [ե]Դաւիթին ինկած խորանը նորէն
պիտի շինեմ, և անոր կործանուած փլատակները նորէն
17 պիտի շինեմ, և կանգնեմ անիկայ. Որ մնացած
մարդիկը Տէրը փնտռեն, և բոլոր Հեթանոսները՝
որոնց վրայ իմ անունս կոչուած է, կ'ըսէ Տէրը՝ որ
18 աս ամէն բաները կ'ընէ։ Յայտնի է Տէրոջը իր
19 բոլոր գործքերը աշխարհիս սկիզբէն հետէ։ Ասոր
համար [զ]ես յարմար կը դատեմ՝ նեղութիւն չտալ
անոնց՝ որ Հեթանոսներէն Աստուծոյ կը դառնան.
20 Հապա թուղթ մը գրել անոնց՝ որ ետ կենան [է]կռոց
պղծութիւններէն, և [ը]պոռնկութենէ, ու խեղդուա-
21 ծէ, [թ]և արիւնէ։ Ինչու որ Մովսէս հին դարերէն
՚ի վեր ամէն քաղաքի մէջ զինքը քարոզողներ ունի,
[ժ]և ժողովարաններու մէջ ամէն շաբաթ օր կը կար-
դացուի։

ա Գրծ. 14. 26։
բ Գրծ. 12. 17։
գ Հմր 7։
դ Ամով. 9. 11, 12։
ե Տես Հմր 28։
զ 1 Թես. 1. 9։
է Ծն. 35. 2։ Ել. 20. 3, 23։ Եզեկ. 20. 30։ 1 Կոր. 8. 1։ 10. 20, 28։ Յայտ. 2. 14, 20։
ը 1 Կոր. 6. 9, 18։ Գաղ. 5. 19։ Եփես. 5. 3։ Կող. 3. 5։ 1 Թես. 4. 3։ 1 Պետ. 4. 3։
թ Ծն. 9. 4։ Ղև. 3. 17։ 2 Օր. 12. 16, 23։
ժ Գրծ. 13. 15, 27։

Digitized by Google

22 Ան ատենը առաքեալներուն ու երէցներուն՝ բոլոր
եկեղեցիին հետ մէկտեղ աղէկ երեւցաւ՝ որ իրենցմէ
մարդիկ ընտրելով Անտիոք խրկեն Պօղոսին ու
Բառնաբասին հետ, ᵃԲարսաբա մականուանեալ
Յուդան և Շիղան՝ որոնք գլխաւոր մարդիկ էին
23 եղբայրներուն մէջ. Ու անոնց ձեռքովը նամակ մը
խրկեցին այսպէս գրուած:

Առաքեալներ ու երէցներ և եղբայրներ՝ Անտիոքի
ու Սիւրիայի և Կիլիկիայի մէջ հեթանոսներէն եղած
24 եղբայրներուդ ողջո՛յն: Որովհետև լսեցինք՝ թէ
ᵇոմանք մեր մէջէն ելլելով՝ ձեզ խօսքերով խռո-
վեցուցեր են՝ և ձեր անձերը խախտեր են, ըսելով
թէ պէտք է թլփատուիլ ու օրէնքը պահել, որ
25 անոնց մենք այսպէս չպատուիրեցինք. Մեզի միա-
բանութեամբ ժողվուածներուս աղէկ երեւցաւ, որ
մարդիկ ընտրելով ձեզի խրկենք մեր սիրելիներուն
26 Բառնաբասին ու Պօղոսին հետ, ᶜՈրոնք մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի անուանը համար անձերնին
27 մատնած մարդիկ են: Ուստի խրկեցինք Յուդան և
Շիղան, որ իրենք ալ բերնով նոյն բաները ձեզի
28 զրուցեն: Ինչու որ աղէկ երեւցաւ Սուրբ Հոգիին
ու մեզի ալ՝ ձեր վրայ աւելի բեռ չդնել, աս հար-
29 կաւոր բաներէս 'ի զատ, ᵈՈր ետ կենաք կուռքերու
զոհուածէ, ᵉև արիւնէ, ու խեղդուածէ, և պոռն-
կութենէ. որ աս բաներէն ինքզինքնիդ պահելով՝
աղէկ պիտի ընէք: Ո՛ղջ եղիք:

30 Անոնք ալ ճամբայ դրուելով՝ Անտիոք գացին,
և ժողովուրդը մէկտեղ ժողվելով՝ թուղթը տուին:
31 Ու երբոր կարդացին, ուրախացան ան մխիթարու-

ա Գր. 1. 23:
բ Հմր 1: Գաղ. 2. 4: 5. 12: Տիտ. 1. 10, 11:
գ Գր. 13. 50: 14. 19: 1 Կոր. 15. 30: 2 Կոր. 11. 23, 26:
դ Հմր 20: Գր. 21. 25: Յայտ. 2. 14, 20:
ե Ղև. 17. 14:

Digitized by Google

32 Թեանը վրայ։ Իսկ Յուդա ու Շիղա՝ որ իրենք
ալ մարգարէ էին, ա շատ խօսքերով մխիթարեցին
33 եղբայրները՝ ու հաստատեցին։ Եւ ատեն մը հոն
կենալէն ետև՝ բ եղբայրներէն խաղաղութեամբ
ճամբայ դրուեցան առաքեալներուն դառնալու։
34 Բայց Շիղային աղէկ երևցաւ հոն մնալ։ (35) գ Պօ-
ղոս ու Բառնաբաս ալ Անտիոքի մէջ կը կենային, և
ուրիշ շատերու հետ Տէրոջը խօսքը կը սորվեցընէին
ու կը քարոզէին։
36 Եւ քանի մը օրերէ ետև Պօղոս ըսաւ Բառնա-
բասին. Դառնանք ու այցելութիւն ընենք եղբայր-
ներուն՝ դ ամէն մէկ քաղաքները, ուր որ Տէրոջը
խօսքը քարոզեցինք, ու տեսնենք՝ թէ ինչպէս են։
37 Իսկ Բառնաբաս կ'ուզէր որ ե Յովհաննէսն ալ առ-
38 նեն, որ Մարկոս կ'ըսուէր. Բայց Պօղոս արժան
չսեպեց որ զ Պամփիւլիայի մէջ իրենցմէ զատուողը՝
ու իրենց հետ գործի չեկողը հետերնին առնեն։
39 Այսպէս վէճերնին անմիաբանութիւն մը եղաւ,
մինչև որ իրարմէ զատուեցան. և Բառնաբաս առաւ
40 Մարկոսը՝ ու նաւով Կիպրոս գնաց։ Պօղոսն ալ
Շիղան ընտրեց՝ ու ելաւ, է եղբայրներէն Աստու-
41 ծոյ շնորհացը յանձնուելով. Եւ Ասորիայի ու
Կիլիկիայի մէջ կը պտըտէր, ը ու եկեղեցիները կը
հաստատէր։

ԳԼ. ԺԶ.

1 Պօղոս կը թլփատէ Տիմոթէոսը. 7 Սուրբ Հոգիին հրամանովը քաղաքները կը պտըտի. 14 Լիդիան հաւատքի կը բերէ,

ա Գրծ. 14. 21։ 18. 23։
բ 1 Կոր. 16. 11։ Եբր. 11. 31։
գ Գրծ. 13. 1։
դ Գրծ. 13. 4, 13, 14, 51։ 14. 1, 6, 23, 24։
ե Գրծ. 12. 12, 25։ 13. 5։ Կող. 4. 10։ 2 Տիմ. 4. 11։ Փիլիմ. 24։
զ Գրծ. 13. 13։
է Գրծ. 14. 25։
ը Գրծ. 16. 5։

Digitized by Google

16 և Հարցուկ ոգի ունեցող աղախին մը կը բժշկէ: 19 Աս պատճառաւ Պօղոսը ու Շիղան կը ծեծուին, և բանտը կը դրուին: 26 Բանտին դռները հրաշքով կը բացուին: 31 Բանտապետը դարձի կու գայ. 37 և անոնք կ'ազատուին:

1 Եւ հասաւ ա Դերբէ ու Լիւստրա. և ահա հոն
աշակերտ մը կար բ Տիմոթէոս անունով, գ որ
հաւատացեալ Հրէայ կնկան մը զաւակ էր, և
2 հայրը Յոյն էր. Որ Լիւստրացի ու Իկոնացի
3 եղբայրներէն ալ դ բարի վկայուած էր: Պօղոս
ուզեց որ ասիկայ իր հետը ելլէ, ե և առաւ թլփատեց
զանիկայ՝ ան տեղուանքը եղած Հրէաներուն հա-
մար. ինչու որ ամէնն ալ գիտէին թէ անոր հայրը
4 Յոյն էր: Ու քաղաքներէն անցնելով, զ Երուսաղէմ
եղած առաքեալներէն ու երէցներէն ապսպրուած
հրամանները կ'աւանդէին անոնց՝ որ պահեն:
5 է Եկեղեցիներն ալ հաւատքի մէջ կը հաստատուէին,
և օրէ օր անոնց թիւը կ'աւելնար:
6 Եւ Փռիւգիա ու Գաղատացւոց կողմերը պտըտե-
ցան. և Սուրբ Հոգիէն արգիլուելով որ Աստու-
7 ծոյ խօսքը Ասիայի մէջ չխօսին, Միւսիայի կողմերը
որ եկան, կը ջանային դէպ 'ի Բիւթանիա երթալ.
8 և *Յիսուսի Հոգին թող չտուաւ անոնց: Եւ
9 Միւսիայի քովէն անցնելով՝ ը Տրովադա իջան: Եւ
հոն գիշերը Պօղոսին տեսիլք մը երևցաւ. թ Մա-
կեդոնացի մարդ մը կայնէր կ'աղաչէր անոր՝ ու
10 կ'ըսէր. Մակեդոնիա անցիր, և օգնէ՛ մեզի: Ու
երբոր ան տեսիլքը տեսաւ, շուտ մը ուզեցինք ժ Մա-

ա Գր. 14. 6:
բ Գր. 19. 22: Հռոմ. 16. 21: 1 Կոր. 4. 17: Փիլ. 2. 19: 1 Թես. 3. 2: 1 Տիմ. 1. 2: 2 Տիմ. 1. 2:
գ 2 Տիմ. 1. 5:
դ Գր. 6. 3:
ե 1 Կոր. 9. 20: Տես Գաղ. 2. 3: 5. 2:
զ Գր. 15. 28, 29:
է Գր. 15. 41:
* Ոմանք չունին:
ը 2 Կոր. 2. 12: 2 Տիմ. 4. 13:
թ Գր. 10. 30:
ժ 2 Կոր. 2. 13:

Digitized by Google

կեդրոնիա ելլել, հասկընալով որ Տէրը մեզ կը հրա-
ւիրէ անոնց աւետարան քարոզելու։
11 Ուստի նաւով Տրովադայէն ելանք՝ ու շիտակ
Սամոթրակէ գացինք, ու հետեւեալ օրը Նէապօլիս.
12 Եւ անկէ ալ ա Փիլիպպէ, որ է Մակեդոնիայի մէկ
մասին գլխաւոր քաղաքը՝ *Կողոնիա. և ան քա-
13 ղաքին մէջ քանի մը օր կեցանք. Ու շաբաթ օրը
քաղաքէն դուրս ելանք գետեզերքին քովը՝ ուր որ
սովորութիւն ունէին աղօթք ընելու, ու նստելով՝
14 ժողվուած կիներուն կը խօսէինք։ Եւ Թիւա-
տիր քաղաքէն ծիրանավաճառ կին մը՝ Լիդիա անուն,
որ աստուածավախ մէկ մըն էր, մտիկ կ'ընէր.
բ որուն սիրտը Տէրը բացաւ Պօղոսին ըսածներուն
15 ուշադրութիւն ընելու։ Ու երբոր մկրտուեցաւ
ինքը և իր տունը, աղաչեց ու ըսաւ. Թէ որ զիս
Տէրոջը հաւատացեալը կը սեպէք, իմ տունս մտէք
բնակեցէք. գ և ստիպելով տարաւ մեզ։
16 Ու եղաւ որ երբ մենք աղօթքի կ'երթայինք,
աղախին մը պատահեցաւ մեզի, որ դ հարցուկ ոգի
ունէր, ե որ գուշակութիւն ընելով՝ իր տէրերուն
17 շատ վաստակ կը բերէր։ Ասիկայ Պօղոսին և մեր
ետեւէն իյնալով կը պոռար՝ ու կ'ըսէր. Աս մար-
դիկը Բարձրեալ Աստուծոյ ծառաներն են, որ
18 † մեզի փրկութեան ճամբան կը քարոզեն։ Եւ աս
բանը շատ օրեր կ'ընէր. իսկ Պօղոս զ վշտանալով՝
դարձաւ ու ըսաւ ան ոգիին. Յիսուս Քրիստոսի
անունովը հրաման կ'ընեմ քեզի, Ելիր անկէ. է և
19 նոյն ժամուն ելաւ։ ը Երբոր տեսան անոր տէրերը՝

ա Փիլ. 1. 1։
* Յն՝ գաղթականաց տեղ։
բ Ղու. 24. 45։
գ Ծն. 19. 3։ 33. 11։ Դատ. 19. 21։ Ղու. 24. 29։ Եբր. 13. 2։
դ 1 Թագ. 28. 7։
ե Գործ. 19. 24։
† Ոմանք ձեզի
զ Տես Մար. 1. 25, 34։
է Մար. 16. 17։
ը Գործ. 19. 25, 26։

Digitized by Google

որ իրենց վաստակին յոյսը կտրեցաւ, [ա]Պօղոսը ու
Շիղան բռնեցին՝ ու [բ]Հրապարակը քաշեցին իշ-
20 խաններուն առջին։ Եւ տարին զանոնք զօրագլուխ-
ներուն քովը՝ ու ըսին. Աս մարդիկները [գ]մեր քա-
21 ղաքը իրար կ'անցընեն. իրենք Հրեայ են, Եւ
անանկ սովորութիւններ կը քարոզեն, որ արժան
չէ մեզի ընդունիլ, ո՛չ ալ ընել, ինչու որ Հռով-
22 մայեցի ենք։ Եւ բազմութիւնը անոնց վրայ դի-
զուեցաւ. զօրագլուխներն ալ բռնութեամբ անոնց
հանդերձները հանեցին, [դ]և հրաման ըրին որ
23 զանոնք ծեծեն. Եւ անոնց շատ վէրքեր տալէն
ետև՝ բանտը դրին, պատուիրելով բանտապետին որ
24 զգուշութեամբ պահէ զանոնք։ Ան ալ ասանկ
հրաման առնելով՝ զանոնք ներսի բանտը դրաւ, ու
ոտքերնին կոճղի մէջ ամուրցուց։
25 Եւ կէս գիշերին Պօղոս ու Շիղա աղօթք կ'ը-
նէին՝ և զԱստուած կ'օրհնէին, ու բանտարկեալ-
26 ներն ալ անոնց մտիկ կ'ընէին։ [ե]Եւ յանկարծակի
մեծ շարժ մը եղաւ, անանկ որ բանտին հիմերը
սասանեցան, և անմիջապէս [զ]բոլոր դռները բացո-
27 ւեցան, ու ամենուն կապերը արձըկուեցան։ Եւ
բանտապետը երբոր արթընցաւ՝ ու բանտին դռները
բացուած տեսաւ, թուրը քաշեց՝ և ինքզինքը պիտի
սպաննէր, կարծելով թէ կապուածները փախեր են։
28 Բայց Պօղոս բարձր ձայնով կանչեց ու ըսաւ.
Դուն քու անձիդ վնաս մը մի՛ ըներ, ինչու որ ամէն-
29 քըս ալ հոս ենք։ Եւ անիկայ ճրագ մը ուզեց ու
ներս վազեց, և դողալով՝ Պօղոսին ու Շիղային
30 առջևը ինկաւ. Եւ անոնք դուրս բերելով՝ ըսաւ.

ա 2 Կոր. 6. 5։
բ Մատ. 10. 18։
գ 3 Թագ. 18. 17։ Գր. 17. 8։
դ 2 Կոր. 6. 5։ 11. 23, 25։
1 Թես. 2. 2։
ե Գր. 4. 31։
զ Գր. 5. 19։ 12. 7, 10։

Digitized by Google

ա Տէրեր՝ ինծի ի՞նչ պէտք է ընել, որ փրկուիմ:
31 Անոնք ալ ըսին. բ Հաւատա՛ Տէր Յիսուս Քրի-
ստոսին, ու պիտի փրկուիս դուն՝ և քու տունդ:
32 Եւ Տէրոջը խօսքը խօսեցան անոր, ու ան ամենուն՝
33 որ իր տանը մէջն էին: Եւ առաւ զանոնք գիշերուան
նոյն ժամուն՝ ու անոնց վէրքերը լուաց, և շուտ մը
34 մկրտուեցաւ ինքը ու բոլոր իրենները: Եւ զանոնք
իր տունը տանելով, գ անոնց առջևը սեղան դրաւ, և
բոլոր տունովը ուրախ եղաւ՝ Աստուծոյ հաւատա-
35 լով: Ու երբոր առտու եղաւ, զօրագլուխները
խրկեցին սպասաւորները ու ըսին. Արձակէ՛ այն
36 մարդիկը: Բանտապետն ալ ան խօսքերը Պօղոսին
պատմեց, թէ Զօրագլուխները խրկեցին որ արձա-
կուիք. ուստի հիմա ելէ՛ք՝ և խաղաղութեամբ
37 գացէ՛ք: Բայց Պօղոս ըսաւ անոնց. Մե՛զ յայտ-
նապէս ծեծելով՝ որ չդատապարտուած դ Հռով-
մայեցի մարդիկ ենք, բանտը դրին, ու հիմա գաղ-
տո՞ւկ կը հանեն մեզ. ատանկ չէ՛, հապա թո՛ղ
38 իրենք գան ու մեզ հանեն: Եւ սպասաւորները
զօրագլուխներուն պատմեցին ան խօսքերը. անոնք
ալ երբոր լսեցին թէ Հռովմայեցի են, վախցան,
ու եկան քաղցրութեամբ խօսեցան անոնց հետ.
39 Եւ դուրս հանելով՝ ե կ'աղաչէին որ ան քաղաքէն
40 ելլեն: Անոնք ալ բանտէն ելլելով՝ զ Լիդիային
տունը մտան, ու եղբայրները տեսան՝ ու մխիթարե-
ցին զանոնք, և գացին:

ԳԼ. ԺԷ:

1 Պօղոս կը քարոզէ Թեսաղոնիկէի մէջ, 4 ուր ոմանք կը հաւատան, և ոմանք կը հալածեն զանիկայ: 10 Պօղոս Բերիա կը

ա Ղուկ. 3. 10: Գործ. 2. 37: 9. 6:
բ Յովհ. 3. 16, 36: 6. 47: 1 Յովհ. 5. 10:
գ Ղուկ. 5. 29: 19. 6:
դ Գործ. 22. 25:
ե Մատ. 8. 34:
զ Հմր 14:

Digitized by Google

խրկուի, ու հոն ալ կը քարոզէ. 13 Թեսաղոնիկեցիներէն հալածուած՝ 15 Աթէնք կ՚երթայ, ուր տեղ կը քարոզէ անոնց չճանչցած կենդանի Աստուածը։ 34 Շատ մարդիկ Քրիստոսի կը հաւատան։

1 Եւ Ամփիպոլիսէն ու Ապողոնիայէն պտըտելով՝
Թեսաղոնիկէ եկան, ուր որ Հրէաները
2 ժողովարան մը ունէին։ Պօղոս ալ իր սովորու-
թեանը պէս [ա] անոնց մէջը մտաւ, և իրեք շաբաթ
3 օր խօսեցաւ անոնց հետ գիրքերէն, Մեկնելով և
առջևնին դնելով, թէ [բ] պէտք էր Քրիստոսի չար-
չարուիլ, ու մեռելներէն յարութիւն առնել, և
թէ՝ Ան Յիսուսը որ ես ձեզի կը քարոզեմ, նա՛,
4 Քրիստոսն է։ [գ] Եւ անոնցմէ ոմանք հաւատացին,
ու Պօղոսին և [դ] Շիղային հետ միացան, աստուա-
ծավախ Յոյներէն ալ մեծ բազմութիւն, ու երևելի
5 կիներէն ալ հաւատացողները քիչուոր չէին։ Բայց
չհաւատացող Հրէաները նախանձեցան, և քանի
մը դատարկապորտ անօրէն մարդիկ առնելով՝
աղմուկ հանեցին, ու քաղաքը տակնուվրայ ըրին.
և [ե] Յասոնին տանը վրայ յարձակելով՝ կ՚ուզէին
6 զանոնք ժողովքին առջևը տանիլ։ Ու երբոր զանոնք
չգտան, Յասոնը ու մէկ քանի եղբայրներ քաշելով
տարին քաղաքապետներուն առջևը, կանչուըռ-
տելով՝ թէ [զ] Անոնք որ աշխարհը տակնուվրայ ըրին,
7 հոս ալ հասեր են. Որոնք Յասոնը ընդուներ է. և
ասոնք ամէնը կայսրին հրամանացը դէմ կը գոր-
ծեն, [է] ըսելով թէ՝ ուրիշ թագաւոր մը կայ Յիսուս։
8 Եւ խռովեցուցին ժողովուրդը ու քաղաքապետ-
9 ները, որ աս բաները կը լսէին։ Բայց երբոր

[ա] Ղու. 4. 16։ Գր. 9. 20։ 13. 5, 14։ 14. 1։ 16. 13։ 19. 8։
[բ] Ղու. 24. 26, 46։ Գր. 18. 28։ Գաղ. 3. 1։
[գ] Գր. 28. 24։
[դ] Գր. 15. 22, 27, 32, 40։
[ե] Հռով. 16. 21։
[զ] Գր. 16. 20։
[է] Ղու. 23. 2։ Յոհ. 19. 12։ 1 Պետ. 2. 15։

Digitized by Google

Յասոնէն և ուրիշներէն երաշխաւորութիւն առին,
10 արձակեցին զանոնք: ա Իսկ եղբայրները շուտ մը
գիշերով Պօղոսը և Շիղան Բերիա խրկեցին. որոնք
հոն հասնելով՝ Հրէից ժողովարանը գացին:
11 Ասոնք Թեսաղոնիկէի մէջ եղողներէն աւելի ազնիւ
մարդիկ էին, որ Աստուծոյ խօսքը կատարեալ յօժա-
րութեամբ ընդունեցին, և բ ամէն օր Գիրքերը
12 կը քննէին՝ թէ աս բաները ասանկ է: Ասոր ա-
նոնցմէ շատերը հաւատացին. և պատուաւոր Յոյն
կնիկներէն՝ ու մարդիկներէն հաւատացողներն ալ
13 քիչուոր չէին: Բայց երբոր իմացան Թեսաղոնիկեցի
Հրէաները թէ Բերիայի մէջ ալ Աստուծոյ խօսքը
քարոզուեցաւ Պօղոսէն, հոն ալ եկան՝ ու ժողո-
14 վուրդը գրգռեցին: գ Ան ատենը եղբայրները շուտ
մը Պօղոսը խրկեցին՝ որ մինչև ծովեզերքը երթայ.
15 բայց Շիղա ու Տիմոթէոս հոն մնացին: Եւ անոնք
որ Պօղոսը կը տանէին, մինչև Աթէնք բերին անի-
կայ. դ և իրմէն հրաման առնելով Շիղային ու
Տիմոթէոսին համար՝ որ շուտով իրեն գան, գա-
ցին:
16 Եւ Պօղոս Աթենքի մէջ անոնց սպասելով՝ ե իր
հոգին անհանգիստ էր ներսի դին, վասն զի քաղաքը
բոլորովին կռապաշտութեան մէջ ընկղմած կը
17 տեսնէր: Ասոր ժողովարանին մէջ կը խօսէր
Հրէաներուն ու բարեպաշտ մարդոց, և ամէն օր
18 հրապարակներուն մէջ որոնց որ պատահէր: Ու
Եպիկուրեան և Ստոյիկեան փիլիսոփաներէն մէկ
քանիները իրեն հետ հակաճառութիւն կ'ընէին. և
ոմանք կ'ըսէին. Աս սերմանաքաղը ի՞նչ ըսել
կ'ուզէ. ուրիշներն ալ կ'ըսէին. Կ'երևի թէ տանի մը

ա Գլ. 9. 25: Հմր 14:
բ Եա. 34. 16: Ղու. 16. 29:
Յօհ. 5. 39:
գ Մատ. 10. 23:
դ Գլ. 18. 5:
ե 2 Պետ. 2. 8:

Digitized by Google

օտար աստուածներու քարոզիչ է. ինչու որ Յիսու-
19 սը ու յարութիւնը կ'աւետարանէր անոնց։ Եւ ա-
ռին անիկայ Արիսպագոսը տարին, ու կ'ըսէին.
Կրնա՞նք իմանալ թէ ինչ է աս նոր վարդապետու-
20 թիւնը՝ որ դուն կը զրուցես. Քանզի մեր ականջ-
ներուն օտար բաներ կը բերես. ուրեմն կ'ուզենք
21 իմանալ թէ ինչ պիտի ըլլան անոնք. (Ինչու որ
Աթենացիները ամէնն ալ, ու հոն կեցող օտա-
րականները ուրիշ բանի չէին պարապեր, բայց
միայն նոր բան զրուցելու կամ լսելու։)
22 Ան ատենը Պօղոս Արիսպագոսին մէջը կայնեցաւ՝
ու ըսաւ. Ո՛վ Աթենացի մարդիկ՝ ամէն կողմանէ
23 խիստ կրօնասէր կը տեսնեմ ձեզ։ Քանզի ես
պտըտելով ու ձեր պաշտամունքը զննելով՝ մէկ
սեղան մը գտայ, որուն վրայ գրուած էր՝ ԱՆ-
ԾԱՆՕԹ ԱՍՏՈՒԾՈՅՆ. ուստի անիկայ
որ դուք չճանչնալով կը պաշտէք, ես նոյնը ձեզի
24 կը քարոզեմ։ ᵃԱստուած որ աշխարհը ստեղծեց,
և անոր մէջի բոլոր բաները, անիկայ երկնից ու
երկրի ᵇՏէրը ըլլալով, ᶜո՛չ ձեռագործ տաճարներու
25 մէջ կը բնակի, Ո՛չ ալ մարդոց ձեռքովը կը պաշ-
տուի՝ ᵈբանի մը կարօտի պէս. ᵉքանզի ինքը կու
26 տայ ամենուն կեանք ու շունչ՝ և ամէն բան. Ու
բոլոր մարդոց ազգերը մէկ արիւնէ մը ըրաւ՝ որ
բոլոր երկրի երեսին վրայ բնակին. և որոշուած
ժամանակներ հաստատեց, ᶠու անոնց բնակութեան
27 սահմանները, ᵍզԱստուած փնտռելու, Որ ըլլայ
թէ խարխափելով զինքը գտնեն. Ըթէպէտև մեր

ա Գրծ. 14. 14։
բ Մատ. 11. 25։
գ Գրծ. 7. 48։
դ Սաղ. 50. 10—13.
ե Ծն. 2. 7։ Թւ. 16. 22։ Յոբ. 12. 10։ 27. 3։ 33. 4։ Ես. 42. 5։ 57. 16։ Զաք. 12. 1։
զ 2 Օր. 32. 8։
է Հռմ. 1. 20։
ը Գրծ. 14. 16։

Ս

Digitized by Google

28 ամէն մէկէն ալ հեռու չէ․ Ինչու որ [ա]անով կ'ապ-
րինք և կը շարժինք ու կանք, [բ]ինչպէս որ ձեր
բանաստեղծներէն մէկ քանիններն ալ ըսին, «Քանզի
29 մենք անոր ցեղէն ալ ենք»։ Ուստի՝ որովհետև
Աստուծոյ ցեղէն ենք, [գ]պէտք չէ որ անանկ սեպենք
թէ Աստուածութիւնը նման ըլլայ ոսկիի կամ
արծաթի կամ քարի, որ մարդուս վարպետութիւ-
30 նովը ու խելքովը քանդակուած է։ Արդ՝ Աստուած
[դ]տգիտութեան ատենները անտես ընելով, [ե]հիմա
ամէն տեղ կը պատուիրէ բոլոր մարդոց՝ որ ապաշ-
31 խարեն։ Ինչու որ ինքը մէկ օր մը սահմանեց,
[զ]որուն մէջ աշխարհս արդարութեամբ պիտի դատէ
ան մարդուն ձեռքովը, որն որ որոշեց, ու ամենուն
հաւատացուց՝ զանիկայ [է]մեռելներէն յարուցա-
նելով։
32 Երբոր մեռելներէն յարութիւնը լսեցին, ոմանք
ծաղր կ'ընէին․ ոմանք ալ կ'ըսէին․ Ասոր բանին-
համար ուրիշ անգամ մտիկ պիտի ընենք քեզի։
33 Եւ այսպէս Պօղոս անոնց մէջէն ելաւ։ (34) Սա-
կայն քանի մը մարդիկ իրեն յարելով հաւատացին,
որոնց մէջն էր Դիոնեսիոս Արիսպագացին, և Դա-
մարիս անունով կնիկ մը, ու անոնց հետ ուրիշներ
ալ։

ԳԼ․ ԺԸ

1 Պօղոս իր արհեստը կը բանի, և Կորնթոսի մէջ հեթանոսնե-
րուն կը քարոզէ։ 9 Տէրը տեսիլքի մէջ կը քաջալերէ Պօղոսը,
12 որ կ'ամբաստանուի փոխանորդ բդեշխին՝ Գաղիոնին առ-
ջևը, բայց կ'ազատի․ 18 ետքը քաղաքէ քաղաք պտըտելով՝

ա Կող․ 1․ 17։ Եբր․ 1․ 3։
բ Տիտ․ 1․ 12։
գ Ես․ 40․ 18։
դ Գրծ․ 14․ 15։ Հռով․ 3․ 25։
ե Ղու․ 24․ 47։ Տիտ․ 2․ 11, 12։ 1 Պետ․ 1․ 14։ 4․ 3։
զ Գրծ․ 10․ 42։ Հռով․ 2․ 16։ 14․ 10։
է Գրծ 2․ 24։

Digitized by Google

աշակերտները կը հաստատէ: 24 Ապողոս Ակիւղասէն ու Պրիսկիղայէն աւելի ճշդիւ սորվելով ճշմարտութիւնը՝ 28 զՀրեաները կը քարոզէ մեծ ազդեցութեամբ:

1 Ասկէ ետեւ Պօղոս Աթենքէն զատուելով՝ Կորնթոս
2 եկաւ, Եւ մէկ Հրեայ մը գտաւ ա Ակիւղաս
անունով ծննդեամբ Պոնտացի, որ իր Պրիսկիղա
կնկանը հետ նոր եկեր էր Իտալիայէն, (Կղօդիոսին
հանած հրամանին համար որ բոլոր Հրեաները
3 Հռոմէն հեռանան.) ու անոնց քովը գնաց: Եւ
որովհետեւ ինքը արհեստակից էր՝ անոնց քովը
կեցաւ, բԵւ կը բանէր. ինչու որ արհեստով վրա-
4 նագործ էին: գՈւ ամէն շաբաթ օրերը ժողովա-
րանին մէջ կը խօսէր, եւ Հրեաները ու Յոյները
5 կը համոզէր: դՈւ երբոր Շիղա եւ Տիմոթէոս
Մակեդոնիայէն իջան, եՊօղոսին հոգին եռանդով
վառուած ըլլալով, Հրեաներուն վկայութիւնով
6 կը հաստատէր՝ թէ Յիսուսը Քրիստոսն է: զԱնոնք
ալ երբոր դէմ կեցան ու կը հայհոյէին, էինքը
հանդերձները թօթվելով՝ ըսաւ անոնց. ըՁեր
արիւնը ձեր գլուխը, թԵս անպարտ եմ, ժասկէ ետեւ
7 հեթանոսներուն պիտի երթամ: Եւ անկէ եր-
թալով՝ մտաւ մէկու մը տուն, որուն անունը
*Յուստոս էր՝ աստուածավախ մարդ մը, որուն
8 տունը ժողովարանին կից էր: իԵւ ժողովրդապետը
Կրիսպոս իր բոլոր տունովը հաւատաց Տէրոջը. եւ

ա Հռոմ. 16. 3: 1 Կոր. 16. 19: 2 Տիմ. 4. 19:
բ Գրծ. 20. 34: 1 Կոր. 4. 12: 1 Թես. 2. 9: 2 Թես. 3. 8:
գ Գրծ. 17. 2:
դ Գրծ. 17. 14, 15:
ե Յոբ. 32. 18: Գրծ. 17. 3: Հմր 28:
զ Գրծ. 13. 45: 1 Պետ. 4. 4:
է Նեեմ. 5. 13: Մատ. 10. 14. Գրծ. 13. 51:
ը Ղեւ. 20. 9, 11, 12: 2 Թագ. 1. 16: Եզեկ. 18. 13: 33. 4:
թ Եզեկ. 3. 18, 19: 33. 9: Գրծ. 20. 26:
ժ Գրծ. 13. 46: 28. 28:
* Ոմանք Տիտոս Յուստոս
ի 1 Կոր. 1. 14:

Digitized by Google

Կորնթացիներէն շատերը լսելով՝ հաւատացին ու
9 մկրտուեցան ։ Եւ գիշերը տեսիլքի մէջ [ա] Տէրը
ըսաւ Պօղոսին․ Մի՛ վախնար՝ հապա խօսէ, և լուռ
10 մի՛ կենար, [բ] Ինչու որ ես քեզի հետ եմ, և մէկը
քեզի դէմ պիտի չելլէ՝ քեզի վնաս մը հասցընելու․
քանզի աս քաղաքիս մէջ ես շատ ժողովուրդ ունիմ։
11 Եւ հոն տարի մը ու վեց ամիս կեցաւ, ու Աստուծոյ
խօսքը անոնց մէջ կը սորվեցընէր ։
12 Եւ Աքայիայի փոխանորդ բդեշխին Գաղիոնին
օրերը Հրեայք միաբանելով՝ Պօղոսին դէմ ելան,
13 և զանիկայ ատեանը տարին, Ըսելով, Թէ Ասիկայ
կը հրապուրէ մարդիկը օրէնքէն դուրս Աստուած
14 պաշտելու ։ Ու երբոր Պօղոս իր բերանը բանալու
պատրաստ էր, Գաղիոն ըսաւ Հրեաներուն․ [գ] Թէ
որ անիրաւութեան մը կամ չար գործքի մը համար
ըլլար՝ ով Հրեաներ, արժան էր ինծի՝ որ ձեզի
15 մտիկ ընէի ։ Բայց թէ որ վէճը խօսքի՝ ու անուննե-
րու՝ և ձեր օրէնքին վրայով է, դուք ձեզմէն տեսէք․
ինչու որ ես ատանկ բաներու դատաւոր ըլլալ չեմ
16 ուզեր ։ Եւ զանոնք ատեանէն վռընտեց ։ (17) Ան
ատենը բոլոր Յոյները [դ] Սոսթենէս ժողովրդապետը
բռնեցին՝ ու ատեանին առջևը կը ծեծէին․ և աս
բաներուս վրայով Գաղիոն բնաւ հոգ չէր ըներ ։
18 Պօղոս ալ տակաւին խել մը օրեր հոն մնալէն
ետքը՝ եղբայրներէն հրաժարելով, Նաւով դէպ ՚ի
Ասորիա գնաց․ ու իր հետն ալ Պրիսկիղան և Ակիւ-
ղասը, —— [ե] Կենքրայի մէջ [զ] իր գլուխը փոքրած,
19 ինչու որ ուխտաւոր էր ։ Ու Եփեսոս որ հասաւ,
անոնք հոն ձգեց, և ինքը ժողովարանը մտնելով՝

ա Գրծ. 23. 11 ։
բ Երեմ. 1. 18, 19 ։ Մատ. 28. 20 ։
գ Գրծ. 23. 29 ։ 25. 11, 19 ։
դ 1 Կոր. 1. 1 ։
ե Հռոմ. 16. 1 ։
զ Թուոց. 6. 18 ։ Գրծ. 21. 24 ։

Digitized by Google

20 Հրէաներուն հետ կը խօսէր։ Եւ իրեն կ'աղաչէին՝
որ ալ աւելի ժամանակ իրենց քովը մնայ. բայց
21 յանձնառու չեղաւ. Հապա հրաժարեցաւ անոնցմէ
ըսելով. *Պէտք է որ անպատճառ աս առջիկայ
տօնը Երուսաղէմի մէջ ընեմ. բայց՝ ա Աստուծոյ
կամքովը նորէն ձեզի կը դառնամ. ու Եփեսոսէն
22 նաւով ճամբայ ելաւ. Եւ Կեսարիա հանելով՝
Երուսաղէմ ելաւ, ու եկեղեցին բարև տուաւ, ու
23 ետքը իջաւ Անտիոք. Եւ ատեն մը հոն կենալէն
ետև՝ ելաւ, ու կարգով բ Գաղատացւոց երկիրը և
Փռիւգիա կը պտըտէր, ու գ բոլոր աշակերտները կը
հաստատէր։
24 Եւ Ապողոս անունով դ Հրեայ մը, ծննդեամբ
Աղեքսանդրացի՝ ճարտասան մարդ մը՝ եկաւ հասաւ
Եփեսոս. որ ինքը զօրաւոր էր սուրբ գիրքերով։
25 Ասիկայ Տէրոջը ճամբուն մէջ վարժուած էր, ե և
ջերմեռանդ հոգի ունենալով, կը խօսէր ու կը սոր-
վեցընէր ճշդութեամբ Տէրոջը վրայով. բայց զ ինքը
26 միայն Յովհաննէսին մկրտութիւնը գիտէր։ Ասիկայ
սկսաւ ժողովարանին մէջ համարձակ խօսիլ. ու
երբոր Ակիւղաս ու Պրիսկիղա լսեցին անկէ, ալ
զանիկայ իրենց քովը առին, և աւելի ճշդիւ Աս-
27 տուծոյ ճամբան անոր հասկըցուցին։ Եւ երբոր
անիկայ ուզեց Աքայիա երթալ, եղբայրները քա-
ջալերեցին զանիկայ, ու գիր գրեցին [illegible] աշա-
կերտներուն՝ որ զանիկայ ընդունին. որ հոն հաս-
նելով՝ է շատ օգտակար եղաւ շնորհքով հաւատա-
28 ցեալներուն. Վասնզի հրապարակաւ սաստիկ կը

* Ոմանք չունին։
ա 1 Կոր. 4. 19: Եբր. 6. 3: Յակ. 4. 15:
բ Գաղ. 1. 2: 4. 14:
գ Գլ. 14. 21: 15. 32, 41:
դ 1 Կոր. 1. 12: 3. 5, 6: 4. 6: Տիտ. 3. 13:
ե Հռոմ. 12. 11:
զ Գլ. 19. 3:
է 1 Կոր. 3. 6:

Digitized by Google

յանդիմանէր Հրէաները, [ա] սուրբ գիրքերէն ցուցը-
նելով թէ Յիսուսը Քրիստոսն է։

ԳԼ. ԺԹ.

1 Սուրբ Հոգին կը տրուի հաւատացեալներուն՝ Պօղոսին ձեռօքը։ 9 Հրեայք կը հայհոյեն Պօղոսի վարդապետութիւնը՝ որ հրաշքներով կը հաստատուի։ 13 Երդմնեցուցիչ Հրեայք 16 ծեծ կ'ուտեն դիւահարէն։ 19 Կախարդական գրքերը կ'այրուին։ 24 Դեմետրիոս իր արծաթագործութեամբը մեծ աղմուկ կը հանէ Պօղոսին դէմ, 35 որն որ ատենադպիրը կը հանդարտեցընէ։

1 Եւ քանի որ [բ] Ապողոս Կորնթոսի մէջ էր, Պօղոս
2 վերի կողմերը պտըտելով՝ Եփեսոս եկաւ. և
քանի մը աշակերտներ գտնելով, Ըսաւ անոնց.
Երբոր հաւատացիք՝ Սուրբ Հոգին առի՞ք արդեօք.
անոնք ալ ըսին իրեն. [գ] Բայց մենք լսած ալ չենք
3 թէ Սուրբ Հոգի կայ։ Եւ ըսաւ անոնց. Հապա
ինչո՞վ մկրտուեցաք. անոնք ալ ըսին. [դ] Յովհան-
4 նէսին մկրտութիւնովը։ Պօղոս ալ ըսաւ. [ե] Յով-
հաննէս ապաշխարութեան մկրտութիւնով մկրտեց,
ժողովուրդին ըսելով, թէ ան որ իրմէ ետքը պիտի
գայ՝ անոր հաւատան, այսինքն՝ Յիսուս Քրիս-
5 տոսին։ Ու երբոր ասոնք լսեցին, [զ] Տէր Յիսուսի
6 անունովը մկրտուեցան։ Եւ Պօղոս երբոր [է] անոնց
վրայ ձեռք դրաւ, Սուրբ Հոգին անոնց վրայ եկաւ,
[ը] և լեզուներ կը խօսէին ու կը մարգարէանային։
7 Եւ ան բոլոր մարդիկը տասուերկուքի չափ էին։
8 [թ] Ու ժողովարանը մտնելով՝ իրեք ամիս համարձա-

ա Գր. 9. 22: 17. 3: Հբր 5:
բ 1 Կոր. 1. 12: 3. 5, 6:
գ Գր. 8. 16: Տես 1 Թագ. 3. 7:
դ Գր. 18. 25:
ե Մատ. 3. 11: Յով. 1. 15, 27, 30: Գր. 1. 5: 11 16: 13. 24, 25:
զ Գր. 8. 16:
է Գր. 6. 6: 8. 17:
ը Գր. 2. 4: 10. 46:
թ Գր. 17. 2: 18. 4:

Digitized by Google

կութեամբ [ա]Աստուծոյ թագաւորութեանը վրայով
9 կը խօսէր, ու կը համոզէր։ [բ]Բայց երբոր մէկ քա-
նիները կը յամառէին՝ ու դէմ կը դնէին բազմու-
թեան առջեւը [գ]ան ճամբան բամբասելով, ինքը
անոնցմէ հեռացաւ, եւ աշակերտները զատեց, ու
ամէն օր Տիւրան անուն մէկու մը դպրատանը մէջ
10 կը խօսէր։ [դ]Եւ աս երկու տարի քշեց՝ մինչեւ որ
բոլոր Ասիայի մէջ բնակող Հրեաները ու Յոյները
11 *Տէրոջը խօսքը լսեցին։ [ե]Եւ Աստուած նշանաւոր
12 հրաշքներ կ'ընէր Պօղոսին ձեռքովը. [զ]Այնանկ որ
անոր մարմինէն թաշկինակներ ու գոգնոցներ կը
տանէին հիւանդներուն, եւ իրենց ցաւերէն կը
13 բժշկուէին, ու չար ոգիները կ'ելլէին։ [է]Բայց
աստանդական Հրեաներէն մէկ քանիները՝ որ եր-
դմնեցուցիչ էին, [ը]Յանդգնեցան Տէր Յիսուսի
անունը կանչել անոնց վրայ՝ որոնք չար ոգիներ
ունէին, եւ կ'ըսէին, Ձեզ կ'երդմնեցընենք Յիսուսով,
14 որն որ Պօղոս կը քարոզէ։ Եւ աս բանը ընողները
Սկեւա ըսուած Հրեայ քահանայապետի մը եօթը
15 որդիքն էին։ Իսկ չար ոգին պատասխան տուաւ՝ ու
ըսաւ. Յիսուսը կը ճանչնամ՝ ու Պօղոսը գիտեմ,
16 բայց դուք ո՞վ էք։ Եւ ան մարդը որուն ներսի
դին էր չար ոգին, անոնց վրայ ցատկելով՝ բռնեց
զանոնք ու յաղթեց, մինչեւ որ ան տունէն մերկ ու
17 վիրաւորուած դուրս փախան։ Եւ աս բանը Ե-
փեսոսի մէջ բնակող բոլոր Հրեաներուն ու Յոյ-
ներուն յայտնի եղաւ. [թ]Եւ անոնց ամենուն վրայ

ա Գլ. 1. 3։ 28. 23։
բ 2 Տիմ. 1. 15։ 2 Պետ. 2. 2։ Յուդ. 10։
գ Տես գլ. 9. 2։ 22. 4։ 24. 14։ Հմր 23։
դ Տես գլ. 20. 31։
* Ոմանք Տէր Յիսուսին
ե Մար 16. 20։ Գլ. 14. 3։
զ Գլ. 5. 15։ Տես 4 Թագ. 4. 29։
է Մատ. 12. 27։
ը Տես Մար. 9. 38։ Ղուկ. 9. 49։
թ Ղուկ. 1. 65։ 7. 16։ Գլ. 2. 43։ 5. 5, 11։

վախ մը ինկաւ, ու Տէր Յիսուսի անունը կը մեծա-
18 րուէր ։ Եւ հաւատացեալներէն շատերը կու-
գային, ա ու կը խոստովանէին ու կը պատմէին իրենց
19 ըրածները ։ Եւ կախարդութեան հետեւողներուն
շատերը գիրքերնին մէկտեղ բերելով՝ ամենուն
առջեւը կ'այրէին. և անոնց գինը հաշուեցին, ու
20 յիսուն հազար արծաթ դահեկան գտան ։ բ Այսպէս
Տէրոջը խօսքը մեծապէս կ'աճէր և կը զօրանար ։
21 Ու երբոր աս բաները լմնցան, գ Պօղոս միտքը
դրաւ որ Մակեդոնիայէն ու Աքայիայէն պտըտելով
դ Երուսաղէմ երթայ. ու կ'ըսէր, Թէ հոն երթալէս
22 ետքը ե պէտք է ինծի որ Հռոմ ալ տեսնեմ ։ զ Եւ
իրեն սպասաւորութիւն ընողներէն երկուքը՝ Տի-
մոթէոսը ու է Երաստոսը ղրկեց Մակեդոնիա, ու
ինքը ատեն մըն ալ Ասիայի մէջ կեցաւ ։
23 Եւ ը Այն ատենները շատ խռովութիւն եղաւ
24 Տէրոջը թ ճամբուն համար ։ Քանզի Դեմետրիոս
անունով արծաթագործ մը՝ Արտեմիսին փոքրիկ տա-
ճարներ կը շինէր արծաթէ, ժ ու քիչ շահ չէր բերեր
25 վարպետներուն. Ասոնք ասիկայ մէկտեղ ժողվեց
նոյն արհեստին բանուորներուն հետ, ու ըսաւ.
Մարդիկ՝ դուք գիտէք որ աս գործէս է մեր շահը.
26 Եւ կը տեսնէք ու կը լսէք որ աս Պօղոսը ոչ թէ
միայն Եփեսացւոց, հապա գրեթէ բոլոր Ասիացւոց
շատ ժողովուրդները համոզելով՝ միտքերնին դար-
ձուց, ըսելով թէ՝ ի Ձեռքով շինուածները աս-
27 տուածներ չեն ։ Ասոր վտանգ կայ որ ոչ թէ

ա Մատ. 3. 6 ։
բ Գլ. 6. 7 ։ 12. 24 ։
գ Գլ. 20. 22 ։
դ Հռով. 15. 25 ։ Գաղ. 2. 1 ։
ե Գլ. 23. 11 ։ Հռով. 15. 24—28 ։
զ Գլ. 13. 5 ։
է Հռով. 16. 23 ։ 2 Տիմ. 4. 20 ։
ը 2 Կոր. 1. 8 ։
թ Տես գլ. 9. 2 ։
ժ Գլ. 16. 16, 19 ։
ի Սաղ. 115. 4 ։ Եսա. 44. 10—20 ։ Երեմ. 10. 3 ։

Digitized by Google

միայն սա մեր *կողմը պիտի նախատուի, հապա մեծ
աստուածուհւոյն Արտեմիսին տաճարն ալ ոչինչ
պիտի սեպուի, և անոր մեծափառութիւնը պիտի
խափանուի, որն որ բոլոր Ասիա ու աշխարհք կը
28 պաշտեն: Եւ երբոր ասոնք լսեցին, բարկութեամբ
լեցուած կը կանչուըռտէին ու կ՚ըսէին. Մեծ է
29 Եփեսացւոց Արտեմիսը: Եւ բոլոր քաղաքը խռո-
վութեամբ լեցուեցաւ. և յափշտակելով ա Գայիոս
ու բ Արիստարքոս Մակեդոնացիները՝ Պօղոսին
ճանապարհորդակիցները, ամէնը մէկէն թէատրոնը
30 վազեցին: Իսկ Պօղոս երբոր ուզեց ժողովուրդին
մէջը մտնել, աշակերտները թող չտուին զինքը:
31 Ասիապետներէն ալ ոմանք՝ որ իր բարեկամները
էին, մարդ խրկելով իրեն կ՚աղաչէին՝ որ չհամար-
32 ձակի թէատրոնը երթալու: Ասոր մէկը մէկ կերպ՝
ու մէկալը ուրիշ կերպ բան կը կանչուըռտէին.
ինչու որ ժողովքը շփոթութեան մէջ էր, և շատերը
չէին գիտեր թէ ինչ բանի համար ժողվուած են:
33 Եւ բազմութեանը մէջէն առաջ բերին Աղեքսան-
դրոսը, որն որ Հրէայք առաջ քշեցին. գ Աղեքսան-
դրոս ալ դ ձեռքը շարժելով՝ կ՚ուզէր որ ժողովուր-
34 դին պատասխան տայ: Իսկ երբոր գիտցան թէ
անիկայ Հրէայ է, ամէնքը մէկ բերան եղած՝ երկու
ժամու չափ կը կանչուըռտէին, թէ Մեծ է Ե-
35 փեսացւոց Արտեմիսը: Այսպէս ատենադպիրը բազ-
մութիւնը հանդարտեցնելով՝ ըսաւ. Ո՛վ Ե-
փեսացի մարդիկ՝ ո՞ր մարդն է որ չգիտնայ թէ
Եփեսացւոց քաղաքը՝ մեծ Արտեմիսին և Դիոսէն
36 ինկած կուռքին տաճարին պաշտօնեան է: Ուրեմն

* Կամ արհեստը

ա Հռով. 16. 23: 1 Կոր. 1. 14:

բ Գծ. 20. 4: 27. 2: Կող. 4. 10: Փիլիմ. 24:

գ 1 Տիմ. 1. 20: 2 Տիմ. 4. 14:

դ Գծ. 12. 17:

Digitized by Google

աս որ անվիճելի բան մըն է, պէտք է ձեզի հան-
դարտ կենալ, և յանդգնութեամբ բան մը չընել:
37 Քանզի դուք ատ մարդիկը հոս բերիք, որոնք ո՛չ
տաճար կողոպտողներ են, ո՛չ ալ ձեր աստուածու-
38 հոյն հայհոյանք ըրեր են: Ուստի թէ որ Դեմետ-
րիոս և իր հետը եղած վարպետները մէկու մը հետ
բան մը ունին, ատեանը բաց է, ու փոխանորդ-
բդեշխ կայ, թո՛ղ իրարու դէմ ամբաստանութիւն
39 ընեն. Հապա թէ որ ուրիշ բաներու համար է ձեր
պահանջմունքը, օրինաւոր ժողովքի մէջ թո՛ղ որո-
40 շուի: Ինչու որ մենք ալ աս օրուան եղածին համար
իբրև խռովայոյզ մարդիկ ամբաստանուելու վտանգի
մէջ ենք. քանզի պատճառ մը չկայ որով կարող
ըլլանք աս խուռնամբոխ բազմութեանը համար
պատասխան տալ: Եւ ասանկ ըսելով՝ ժողովքը
արձակեց:

ԳԼ. Ի

1 Պօղոս Մակեդոնիա կ'երթայ. 7 Տէրունական ընթրիքը կը կատարէ, ու կը քարոզէ: 9 Եւտիքոս վար իյնալով կը մեռնի, 10 և Պօղոս կը յարուցանէ զանիկայ: 17 Պօղոս Մելիտոսի մէջ ժողվելով երէցները, կը զրուցէ անոնց՝ իրեն պատահելու անցքերը. 28 կը պատուիրէ անոնց՝ Աստուծոյ հօտին հոգ տանիլ, 29 ու կը զգուշացընէ խաբեբայ վարդապետներէն. 32 ապա զանոնք Աստուծոյ յանձնելով՝ 36 աղօթք կ'ընէ անոնց հետը, ու կը մեկնի:

1 Եւ աղմուկը դադարելէն ետև՝ Պօղոս աշակերտ-
ները իրեն կանչեց, ու հրաժարական ողջոյն
2 տալով [ա] ելաւ որ Մակեդոնիա երթայ: Եւ ան
կողմերը պտըտելէն՝ ու շատ խօսքերով անոնք մխի-
3 թարելէն ետև՝ Ելլադա եկաւ: Եւ հոն իրեք ամիս
կենալէն ետքը, [բ] Հրէաները իրեն դէմ նենգու-

[ա] 1 Կոր. 16. 5: 1 Տիմ. 1. 3:

[բ] Գլ. 9. 23: 24. 12: 25. 3: 2 Կոր. 11. 26:

Digitized by Google

թեան խորհուրդ ըրին՝ երբոր կ'ուզէր Ասորիա ելլել.
անոր համար որոշեց Մակեդոնիայի վրայէն դառնալ:
4 Ու մինչև Ասիա իր հետը կ'երթար Բերիացի *Պիւ-
ռոսի որդին" Սոպատրոսը, և Թեսաղոնիկեցիներէն
[ա]Արիստարքոսը ու Սեկունդոսը, և [բ]Գայիոս
Դերբեացին ու [գ]Տիմոթէոսը, և Ասիացի [դ]Տիւքի-
5 կոսը ու [ե]Տրոփիմոսը: Ասոնք առաջ գացին ու
6 Տրովադայի մէջ մեզի կը սպասէին: Մենք ալ [զ]Բա-
ղարջակերաց օրերէն ետև Փիլիպպէէն նաւեցինք.
և հինգ օրուան մէջ [է]Տրովադա եկանք անոնց քովը,
ու հոն եօթը օր կեցանք:
7 [ը]Եւ մէկշաբթի օրը երբոր ժողվուեր էինք [թ]հաց
կտրելու, Պօղոս անոնց կը քարոզէր, ինչու որ
հետևեալ օրը ճամբայ պիտի ելլէր. և խօսքը երկըն-
8 ցուց մինչև կէս գիշեր: Ու շատ լապտերներ
կային [ժ]ան վերի սենեակը՝ ուր որ մենք ժողվուած
9 էինք: Եւ մէկ երիտասարդ մը Եւտիքոս անուն՝
պատուհանին վրայ նստած՝ խորունկ քնոյ մէջ մտեր
էր. երբոր Պօղոս խօսքը երկընցուց, անիկայ խո-
րունկ քնով բռնուած՝ երրորդ դստիկոնէն վար
10 ինկաւ, ու զանիկայ մեռած վերցուցին: Եւ Պօղոս
վար իջնելով՝ [ի]անոր վրայ ինկաւ, ու գրկեց զանիկայ՝
ու կ'ըսէր. [լ]Մի՛ խռովիք, ինչու որ ասոր հոգին
11 իր մէջն է: Եւ վեր ելլելով՝ հացը կտրեց ու
կերաւ. ու երկար խօսելով մինչև առտու, ետքը

* Ուրիշ չունին:
ա Գրծ. 19.29: 27.2: Կող. 4.10:
բ Գրծ. 19.29:
գ Գրծ. 16.1:
դ Եփես. 6.21: Կող. 4.7: 2 Տիմ. 4.12: Տիտ. 3.12:
ե Գրծ. 21.29: 2 Տիմ. 4.20:
զ Ել. 12 14, 15: 23.15:
է Գրծ. 16.8: 2 Կոր. 2.12: 2 Տիմ. 4.13:
ը 1 Կոր. 16.2: Յայտ. 1.16:
թ Գրծ. 2.42, 46: 1 Կոր. 10.16: 11.20, ԽԵ.:
ժ Գրծ. 1.13:
ի 3 Թագ. 17.21: 4 Թագ. 4.34:
լ Մատ. 9.24:

Digitized by Google

12 եկաւ գնաց։ Եւ այն պատանին ողջ բերին, ու
13 մեծապէս մխիթարուեցան։ Իսկ մենք նաւը մտնելով՝
ճամբայ ելանք դէպ 'ի Ասոն, որ անկէ Պօղոսը
պիտի առնէինք. ինչու որ անանկ ապսպրեր էր,
14 որովհետեւ ինքը ցամաքով պիտի երթար։ Ու երբոր
Ասոնի մէջ մեզի հանդիպեցաւ, առինք անիկայ և
15 Միտիլինէ եկանք։ Անկէ ալ նաւելով՝ հետեւեալ
օրը Քիոսին դիմացը հասանք. և մէկալ օրը Սամոս
հասանք. ու Գէնչէրը Տրոգիլիոն կենալով՝ միւս օրը
16 Միլիտոս եկանք. Ինչու որ Պօղոս միտքը դրեր
էր որ նաւով անցնի Եփեսոսին քովէն, որ չըլլայ
թէ Ասիայի մէջ ժամանակ անցընէ, որովհետեւ
[ա]կ'արտորար՝ որ եթէ կարելի է իրեն, [բ]Պենտէկոս-
տէին օրը [գ]Երուսաղէմ ըլլայ։
17 Եւ Միլիտոսէն մարդ խրկեց Եփեսոս՝ ու եկեղե-
18 ցիին երէցները կանչեց։ Ու երբոր իրեն եկան,
ըսաւ անոնց. Դուք գիտէք [դ]որ ան առջի օրէն հետէ
որ ես Ասիա եկայ, ինչպէս ձեր հետը վարուեցայ
19 բոլոր ժամանակը. Ամէն խոնարհութիւնով Տէրոջը
ծառայելով, և շատ արցունքով ու փորձութիւն-
ներով, [ե]որ Հրէից նենգութիւններէն ինծի պա-
20 տահեցան. [զ]Ինչ որ վախնալով ետ չկեցայ օգտակար
բաներուն բնաւ մէկը ձեզի զրուցելէն, ու ձեզի
21 հրապարակաւ և տուն մէջ սորվեցընելէն. [է]Վկայու-
թիւն տալով Հրէից և Յունաց առջեւը՝ [ը]դէպ 'ի
Աստուած ապաշխարութեան համար, ու մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսին վրայ եղած հաւատքին համար։
22 Եւ հիմա՝ [թ]Ահա ես հոգւով կապուած՝ Երուսաղէմ

ա Գրծ. 19. 21։ 21. 4, 12։
բ Գրծ. 2. 1։ 1 Կոր. 16. 8։
գ Գրծ. 24. 17։
դ Գրծ. 18. 19։ 19. 1, 10։
ե Հմր 3։
զ Հմր 27։
է Գրծ. 18. 5։
ը Մար. 1. 15։ Ղու. 24. 47։ Գրծ. 2. 38։
թ Գրծ. 19. 21։

Digitized by Google

կ՚երթամ, և հոն ինչ որ ինծի պիտի պատահի՝ չեմ
23 գիտեր. Միայն թէ ա Հոգին Սուրբ ամէն քաղաքի
մէջ ինծի կը վկայէ ու կ՚ըսէ թէ՝ կապեր ու նեղու-
24 թիւններ ինծի կը սպասեն։ բ Բայց ես բանի մը
համար հոգ չեմ ըներ, և իմ անձս պատուական չեմ
սեպեր, գ միայն թէ իմ ընթացքս ուրախութեամբ
կատարեմ, դ և այն պաշտօնը՝ ե որ Տէր Յիսուսէն
առի՝ Աստուծոյ շնորհացը աւետարանին վկայ
25 ըլլալու։ Եւ հիմա ահա զ ես գիտեմ որ ալ իմ
երեսս պիտի չտեսնէք դուք ամէնքդ, որ մէջերնիդ
պտըտեցայ Աստուծոյ թագաւորութիւնը քարո-
26 զելով։ Ուստի այս օրս կը վկայեմ ձեզի, որ ես
27 է անպարտ եմ ամենուն արիւնէն. Ինչու որ ը ետ
չկեցայ թ Աստուծոյ բոլոր կամքը ձեզի յայտնելէն։
28 ժ Ուրեմն զգուշացէք ձեր անձերուն և բոլոր հօտին,
որուն վրայ Հոգին Սուրբ ի ձեզ տեսուչ դրաւ
* Աստուծոյ եկեղեցին հովուելու, որն որ լ իր ա-
29 րիւնովը խ ստացաւ։ Քանզի գիտեմ որ իմ զա-
տուելէս ետքը ձեր մէջը ծ † յափշտակող գայլեր
30 պիտի մտնեն, որ պիտի չխնայեն հօտին։ Եւ կ ձեզմէ
ալ անանկ մարդիկ պիտի ելլեն՝ որ ծուռ բաներ
պիտի խօսին, աշակերտները իրենց ետևէն քաշելու
31 համար։ Ուստի արթուն կեցէք, և միտքերնիդ
բերէք՝ հ որ իրեք տարի գիշեր ու ցորեկ չդադա-
32 րեցայ ամէն մէկը արցունքով խրատելէն։ Եւ հիմա

ա Գրծ. 21. 4, 11։ 1 Թես. 3. 3։
բ Գրծ. 21. 13։ Հռովմ. 8. 35։ 2 Կոր. 4. 16։
գ 2 Տիմ. 4. 7։
դ Գրծ. 1. 17։ 2 Կոր. 4. 1։
ե Գաղ. 1. 1։ Տիտ. 1. 3։
զ Հմր 38։ Հռովմ. 15. 23։
է Գրծ. 18. 6։ 2 Կոր. 7. 2։
ը Հմր 20։
թ Ղուկ. 7. 30։ Յովհ. 15. 15։ Եփես. 1. 11։
ժ 1 Տիմ. 4. 16։ 1 Պետ. 5. 2։
ի 1 Կոր. 12. 28։
* Ոմանք Տէրոջը
լ Տես Եբր. 9. 14։
խ Եփես. 1. 7, 14։ Կող. 1. 14։ Եբր. 9. 12։ 1 Պետ. 1. 19։ Յայտ. 5. 9։
ծ Մատ. 7. 15։ 2 Պետ. 2. 1։
† Ամ. [illegible]
կ 1 Տիմ. 1. 20։ 1 Յովհ. 2. 19։
հ Գրծ. 19. 10։

Digitized by Google

եղբայրներ՝ կը յանձնեմ ձեզ Աստուծոյ, ու [ա]անոր
շնորհացը խօսքին, որ կարող է [բ]շինելու՝ ու [գ]բոլոր
սրբուածներուն հետ ձեզի ժառանգութիւն տալու:
33 [դ]Մէկու մը արծաթին՝ կամ ոսկիին՝ կամ հագուս-
34 տին չցանկացայ. Դուք ձեզմէ գիտէք՝ որ ինծի և
իմ հետս եղողներուն պէտք եղածը [ե]աս ձեռքերս
35 հոգացին: Ամէն բան ձեզի ցուցուցի, [զ]Թէ ասանկ
պէտք է աշխատիլ, ու տկարներուն օգնութիւն
ընել, և միտք բերել Տէր Յիսուսին խօսքը, որ
ինքը ըսաւ. Աւելի երանելի է տալը՝ քան թէ
36 առնելը: Եւ աս որ ըսաւ, անոնց ամենուն հետ
37 [է]ծնկան վրայ գալով՝ աղօթք ըրաւ: Ամէնքն ալ
սաստիկ կու լային, ու Պօղոսին պարանոցին վրայ
38 իյնալով՝ զանիկայ կը համբուրէին: Ամենէնին
աւելի կը ցաւէր անոր խօսքին համար, [ը]որ կ'ըսէր՝
Թէ ալ պիտի չտեսնեն իր երեսը. և զանիկայ ճամբայ
դրին մինչև նաւը երթալով:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Պօղոս ընաւ չհամոզուիր Երուսաղէմ երթալէն ետ կենալու: 9 Փիլիպպոսին մարգարէ աղջիկները: 17 Պօղոս Երուսաղէմ կ'երթայ, 27 ուր տեղ կը բռնուի, ու մեծ վտանգի մէջ կ'իյնայ. 31 բայց հազարապետը ազատելով զանիկայ, հրաման կու տայ որ ժողովուրդին խօսի:

1 Ու երբոր ելանք ու անոնցմէ զատուեցանք՝ շի-
տակ նաւելով՝ Կոս եկանք, և միւս օրը [թ]Հռո-
2 դոս, ու անկէ Պատարա: Եւ նաւ մը գտանք որ

ա Եբր. 13. 9:
բ Գր. 9. 31:
գ Գր. 26. 18: Եփես. 1. 18: Կող. 1. 12: 3. 24: Եբր. 9. 15: 1 Պետ. 1. 4:
դ 1 Թագ. 12. 3: 1 Կոր. 9. 12: 2 Կոր. 7. 2: 11. 9: 12. 17:
ե Գր. 18. 3: 1 Կոր. 4. 12: 1 Թես. 2. 9: 2 Թես. 3. 8:
զ Հռով. 15. 1: 1 Կոր. 9. 12: 2 Կոր. 11. 9, 12: 12. 13: Եփես. 4. 28: 1 Թես. 4. 11: 5. 14: 2 Թես. 3. 8:
է Գր. 7. 59: 21. 5:
ը Ծն. 45. 14: 46. 29:
թ Հմր 25:

Digitized by Google

Փիւնիկէ կ'երթար, ու անոր մէջը մտնելով՝ ճամբայ
3 ելանք: Եւ Կիպրոս որ երեւցաւ, զանիկայ ձախ
կողմերնիս թող տալով՝ դէպ 'ի Սիւրիա նաւեցինք,
և Տիւրոս ելանք. ինչու որ նաւը հոն պիտի թափէր
4 իր բեռը: Եւ աշակերտները գտնելով՝ եօթը օր
հոն կեցանք, որոնք Սուրբ Հոգիով [ա]կ'ըսէին
5 Պօղոսին որ Երուսաղէմ չելլէ: Ու երբոր ան օրերը
անցուցինք, ելանք ու կ'երթայինք. ամէնն ալ կնիկ-
ներով ու տղաքներով մինչև քաղաքէն դուրս մեզ
ճամբայ դրին. [բ]Եւ ծովուն եզերքը ծնկան վրայ
6 գալով՝ աղօթք ըրինք: Ու իրարու հրաժարական
ողջոյն տալով՝ մենք նաւը ելանք, անոնք ալ տեղեր-
7 նին դարձան: Իսկ մենք Տիւրոսէն [illegible] և
ծովու ճամբորդութիւնը լմնցընելով՝ Պտողեմայիս
հասանք, ու եղբայրները բարեւելով՝ օր մը քովերնին
8 կեցանք: Եւ հետևեալ օրը անկէ ելանք՝ ու Կեսա-
րիա եկանք, և Փիլիպպոս [գ]աւետարանչին տունը
մտնելով, [դ]որ ինքը եօթնէն մէկն էր, անոր քովը
9 կեցանք: Անիկայ չորս հատ կոյս աղջիկ ունէր,
10 [ե]որ մարգարէութիւն կ'ընէին: Եւ հոն շատ օրեր
որ կեցանք, Հրէաստանէն մարգարէ մը իջաւ
11 [զ]Ագաբոս անունով. Ու երբոր մեզի եկաւ, Պօղոսին
գօտին առնելով իր ձեռքերը ու ոտքերը կապեց, և
ըսաւ. Ասանկ կ'ըսէ Հոգին Սուրբ, Ան մարդը՝
որունն է աս գօտին, [է]ասանկ պիտի կապեն Հրէա-
ները Երուսաղեմի մէջ, ու հեթանոսներուն ձեռքը
12 պիտի մատնեն: Ու երբոր աս լսեցինք, աղաչեցինք
մենք ալ և տեղացիք ալ որ Երուսաղէմ չելլէ:
13 Իսկ Պօղոս պատասխան տուաւ. [ը]Ի՞նչ կ'ընէք,

ա Հռմ 12: Գրծ. 20. 23:
բ Գրծ. 20. 36:
գ Եփես. 4. 11: 2 Տիմ. 4. 5:
դ Գրծ. 6. 5: 8. 26, 40:
ե Յովել. 2. 28: Գրծ. 2. 17:
զ Գրծ. 11. 28:
է Հռմ 33: Գրծ. 20. 23:
ը Գրծ. 20. 24:

Digitized by Google

ինչո՞ւ կու լաք ու իմ սիրտս կը ճմլէք. քանզի ես չէ՛
թէ միայն Երուսաղէմի մէջ կապուելու, հապա
նաև մեռնելու ալ պատրաստ եմ Տէր Յիսուսի
14 անուանը համար։ Եւ ինքը որ միտք չըրաւ, լուռ
կեցանք, ու ըսինք՝ [ա]Տէրոջը կամքը թող ըլլայ։
15 Եւ ան օրերէն ետև պատրաստուելով՝ Երուսա-
16 ղէմ ելանք։ Կեսարացի աշակերտներէն ալ քա-
նիները մեր հետը եկան, և մեզ տարին առջի
աշակերտի մը՝ Կիպրացի Մնասոնին, որուն քովը
17 պիտի կենայինք։ [բ]Ու երբոր Երուսաղէմ մտանք,
18 եղբայրները ուրախութեամբ մեզ ընդունեցին։ Եւ
հետևեալ օրը Պօղոս մեզի հետ [գ]Յակոբոսին քովը
19 գնաց, ու բոլոր երէցներն ալ եկան։ Եւ զանոնք
բարևելով՝ մի ըստ միոջէ [դ]կը պատմէր՝ ինչ որ
Աստուած հեթանոսներուն մէջը ըրաւ [ե]իր ծառա-
20 յութիւնովը։ Անոնք ալ լսելով՝ փառք կու տային
Աստուծոյ. և ըսին իրեն. Կը տեսնե՞ս եղբայր՝ քանի՜
բիւրաւոր հաւատացեալ Հրեաներ կան, ու ամէնն
21 ալ [զ]Օրէնքին նախանձաւոր են։ Բայց քու վրայովդ
իմացան՝ թէ դուն բոլոր հեթանոսներուն մէջ եղած
Հրեաներուն Մովսէսէն ապստամբիլ կը սորվեցը-
նես, ըսելով որ տղաքնին չթլփատեն, և սովորու-
22 թիւններուն համեմատ չվարուին։ Արդ՝ ի՞նչ պիտի
ըլլայ. անշուշտ բազմութիւն պիտի ժողվուի.
23 ինչու որ պիտի լսեն թէ եկեր ես։ Ուստի աս բանը
24 ըրէ՛ որ քեզի կ'ըսենք. Մեր քովը չորս մարդ կայ,
որոնք իրենց վրայ ուխտ դրած են. անոնք ա՛ռ՝ իրենց
հետը մաքրուէ՛, և անոնց համար ծախք ըրէ, որ

ա Մատ. 6. 10։ 26. 42։ Ղու. 11. 2։ 22. 42։
բ Գրծ. 15. 4։
գ Գրծ. 15. 13։ Գաղ. 1. 19։ 2. 9։
դ Գրծ. 15. 4, 12։ Հռով. 15. 18, 19։
ե Գրծ. 1. 17։ 20. 24։
զ Գրծ. 22. 3։ Հռով. 10. 2։ Գաղ. 1. 14։

Digitized by Google

[ա] իրենց գլուխը ածիլեն․ որպէս զի ամէնն ալ
գիտնան թէ քու վրայովդ իմացած բաներնին ոչինչ
է, հապա դուն ալ ձեր հետը կը քալես օրէնքը
25 պահելու մէջ։ Բայց հաւատքի եկող հեթանոսնե-
րուն համար [բ] մենք թուղթ խրկեցինք՝ ինտոր որ
որոշեցինք, որ անոնք բնաւ ասանկ բաներ չպահեն․
միայն թէ զգուշանան կուռքերու զոհուածէ, ու
26 արիւնէ․ և խեղդուածէ, ու պոռնկութենէ։ Ան
տենը Պօղոս ան մարդիկը առաւ, ու հետևեալ օրը
անոնց հետ մաքրուած՝ [գ] տաճարը մտաւ, [դ] մաքրու-
թեան օրերը լմննալը ցուցընելու համար, մինչև
որ անոնց ամէն մէկուն համար պատարագ մատու-
ցուեցաւ։
27 Ու երբոր եօթը օրերը լմննալու վրայ էին,
Ասիացի [ե] Հրէաները զանիկայ տաճարին մէջը տես-
նելով՝ բոլոր բազմութիւնը խռովեցուցին, [զ] և անոր
28 ձեռք զարկած՝ կը կանչուըռտէին․ Իսրայելացի
մարդիկ՝ օգնութեան հասէք․ աս ան մարդն է՝ [է] որ
ամէն տեղ ժողովուրդին, և օրէնքին, ու աս տեղին
դէմ բան կը սորվեցընէ ամենուն․ մինչև որ տաճա-
րին մէջը Յոյներ ալ մտցուց, և աս սուրբ տեղը
29 պղծեց․ (Ինչու որ առաջուց Եփեսացի [ը] Տրոփիմոսը
իրեն հետ քաղաքին մէջը տեսեր էին, և կը կարծէին
30 թէ՝ Պօղոս անիկայ տաճարը մտցուց․) [թ] Ու բոլոր
քաղաքը շարժեցաւ, և ժողովուրդը դիզուեցաւ,
ու բռնեցին Պօղոսը տաճարէն դուրս քաշեցին․ և
31 շուտ մը դռները գոցուեցան․ Ու երբոր անոնք
կ'ուզէին անիկայ սպաննել, լուր հասաւ գունդին
հազարապետին՝ թէ բոլոր Երուսաղէմը իրար

ա Թուոց․ 6․ 2, 13, 18։ Գրծ․ 18․ 18։
բ Գրծ․ 15․ 20, 29։
գ Գրծ․ 24․ 18։
դ Թուոց․ 6․ 13։
ե Գրծ․ 24․ 18։
զ Գրծ․ 26․ 21։
է Գրծ․ 24․ 5, 6։
ը Գրծ․ 20․ 4։
թ Գրծ․ 26․ 21։

Digitized by Google

32 անցեր է։ ա Ան ալ անմիջապէս զինուորներ, և հա-
րիւրապետներ առած՝ անոնց վրայ վազեց. անոնք
33 ալ հազարապետը ու զինուորները տեսնելով Պօ-
ղոսը ծեծելէն դադարեցան։ Ան ատենը հազարա-
պետը մօտենալով՝ բռնեց զանիկայ, բ և հրաման
ըրաւ որ կրկին շղթայով կապեն. ու կը հարցնէր՝
34 թէ անիկայ ո՞վ է, ու ի՞նչ ըրեր է։ Եւ բազմու-
թեանը մէջէն մէկը մէկ կերպ՝ ու մէկալը ուրիշ
կերպ բան կը կանչըռտէին. իսկ երբոր չկրցաւ
ան շփոթութենէն ստոյգը գիտնալ, հրաման ըրաւ
35 որ զանիկայ բերդը տանին։ Ու երբոր սանդուխը
հասաւ, անանկ պատահեցաւ որ զինուորները վեր
վերցընեն անիկայ՝ ժողովուրդին բռնութեանը հա-
36 մար. Ինչու որ ժողովուրդին բազմութիւնը ետևէն
37 կ'երթար, ու կ'ըսէին. գ Վերցո՛ւր ատիկայ։ Ու
երբոր Պօղոս բերդը մտնելու վրայ էր, հազարա-
պետին ըսաւ. Արդեօք կարելի՞ է որ քեզի բան մը
38 խօսիմ։ Ան ալ ըսաւ, Յունարէն գիտե՞ս. դ Չէ՞ որ
դուն ան Եգիպտացին ես, որ աս օրերէս առաջ չորս
հազար *սրիկայ մարդիկ ապստամբեցուցիր, ու
39 անապատը հանեցիր։ Պօղոս ալ ըսաւ. ե Ես Հրեայ
մարդ մըն եմ՝ Կիլիկիոյ Տարսոնէն, չէ՛ թէ աննշան
քաղաքի մը քաղաքացի, ու կ'աղաչեմ քեզի՝ ինծի
հրաման տուր որ ժողովուրդին խօսիմ։
40 Ու երբոր անիկայ հրաման տուաւ, Պօղոս սան-
դուխին վրայ կայնելով՝ զ Ձեռքը շարժեց ժողովուր-
դին, ու երբոր աղէկ մը լռութիւն եղաւ, Եբ-
րայական լեզուով խօսեցաւ անոնց, ու ըսաւ.

ա Գրծ. 23. 27։ 24. 7։
բ Հռմ 11։ Գրծ. 20. 22։
գ Ղու. 23. 18։ Յոհ. 19. 15։ Գրծ. 22. 22։
դ Տես Գրծ. 5. 36։

* Յուն. սիկարեան, այսինքն՝ դաշնակակիր մարդասպան։
ե Գրծ. 9. 11։ 22. 3։
զ Գրծ. 12. 17։

Digitized by Google

ԳԼ. ԻԲ

1 Պօղոս մի բառ միօջէ կը պատմէ իր դարձի գալը, 17 և իր առաքելութեան կանչուիլը. 22 բայց հեթանոսներուն խօսքը ընելուն պէս ժողովուրդը բարձրաձայն կ'աղաղակեն անոր դէմ: 24 Հազարապետը հրաման կ'ընէ որ ծեծեն Պօղոսը. 25 բայց անիկայ իր Հռովմայեցի ըլլալը իմացընելով կ'ազատի:

1 Մարդի՛կ աեղբայրներ և հայրեր՝ ինծի մտիկ ըրէք
2 որ հիմա ձեզի պատասխան կու տամ. (Երբոր
լսեցին որ Եբրայական լեզուով կը խօսէր իրենց,
3 ալ աւելի լուռ կեցան. Եւ անիկայ ըսաւ.) բԵս
Հրէայ մարդ մըն եմ Կիլիկիոյ Տարսոնին մէջ ծնած՝
և աս քաղաքիս մէջ գԳամաղիէլին դոտքը մեծցած,
եու մեր հայրենի օրէնքին ճշդութեանը պէս կըր-
թուած, զՆախանձաւոր էի Աստուծոյ՝ էինչպէս որ
4 այսօր դուք ամէնքդ էք: ըՈր ես էրիկ մարդիկ ու
կնիկ մարդիկ կապելով, ու բանտերու մատնելով
5 աս ճամբան հալածեցի մինչև 'ի մահ. Ինչպէս որ
քահանայապետն ալ կը վկայէ ինծի համար՝ թԵւ
բոլոր ծերակոյտը. ժոր իրենցմէ թուղթեր ալ
առնելով եղբայրներուն՝ Դամասկոս կ'երթայի, որ
հոն եղածներն ալ կապուած Երուսաղէմ բերեմ,
6 որ պատժուին: իՈւ եղաւ որ երբ կ'երթայի՝ ու
Դամասկոսին մօտեցայ, կէս օրուան դէմ յան-
կարծակի երկինքէն մեծ լոյս մը փայլատակեց իմ
7 բոլորտիքս. Եւ գետինը ինկայ, ու ձայն մը լսեցի՝
որ ինծի կ'ըսէր. Սաւո՛ւղ՝ Սաւուղ, ինչո՞ւ զիս կը
8 հալածես: Ես ալ պատասխան տուի՝ թէ Դուն ո՞վ
ես՝ Տէ՛ր. ան ալ ինծի ըսաւ. Ես Յիսուս Նազով-

ա Գծ. 7. 2:
բ Գծ. 21. 39: 2 Կոր. 11. 22: Փիլ. 3. 5:
գ Գծ. 5. 34:
դ 2 Օր. 33. 3: 4 Թագ. 4. 38: Ղու. 10. 39:
ե Գծ. 26. 5:
զ Գծ. 21. 20: Գաղ. 1. 14:
է Հռով. 10. 2:
ը Գծ. 8. 3: 26. 9, 10, 11: Փիլ. 3. 6: 1 Տիմ. 1. 13:
թ Ղու. 22. 66: Գծ. 4. 5:
ժ Գծ. 9. 2: 26. 10, 12:
ի Գծ. 9. 3: 26. 12, 13:

Digitized by Google

9 րեցին եմ, որ դուն կը հալածես: ա Բայց անոնք
որ իմ հետս էին՝ լոյսը տեսան, ու վախով լեցուե-
10 ցան, սակայն ինծի խօսողին ձայնը չլսեցին: Եւ
ըսի, Ի՞նչ ընեմ Տէր. և Տէրը ինծի ըսաւ. Ելիր
գնա՛ Դամասկոս, ու հոն քեզի պիտի զրուցուի ան
ամէն բաներուն համար, որ սահմանուած է որ
11 ընես: Եւ երբոր չէի տեսներ ան լոյսին փառքէն,
հետս եղողները ձեռքէս բռնած՝ Դամասկոս մտայ:
12 բ Եւ Անանիա անուն մարդ մը՝ օրէնքին համեմատ
աստուածավախ, ու Դամասկոս բնակող բոլոր գ Հր-
13 րէաներէն դ բարի վկայուած, Ինծի եկաւ, ու
քովս կայնելով ինծի ըսաւ. Սաւուղ եղբայր, վեր
14 նայէ: Ես ալ նոյն ժամուն վեր նայեցայ իրեն. և
անիկայ ըսաւ. ե Մեր հայրերուն Աստուածը ա-
ռաջուց զ քեզ ընտրեց, որ իր կամքը ճանչնաս՝ ու
ան է Արդարը տեսնես, ը և անոր բերնէն ձայն լսես.
15 ժ Վասնզի բոլոր մարդոց առջեւը անոր վկայ պիտի
ըլլաս ան բաներուն համար, ի որ տեսար ու լսեցիր:
16 Եւ հիմա՝ ալ ի՞նչ կ'ուշանաս, ելիր մկրտուէ՝ լ ու
17 մեղքերդ լուա՛ խ* անոր անունը կանչելով: ծ Եւ
եղաւ որ երբոր Երուսաղէմ դարձայ՝ ու տաճարին
մէջ աղօթք կ'ընէի, մտքի յափշտակութիւն մը եկաւ
18 վրաս, կ Եւ զինքը տեսայ, որ ինծի կ'ըսէր. հ Ար-
տորցիր՝ շուտով Երուսաղեմէն ելիր. ինչու որ քու
ինծի համար ըրած վկայութիւնդ պիտի չընդունին:

ա Գրծ. 9.7: Դան. 10.7:
բ Գրծ. 9.17:
գ 1 Տիմ. 3.7:
դ Գրծ. 10.22:
ե Գրծ. 3.13: 5.30:
զ Գրծ. 9.15: 26.16:
է Գրծ. 3.14: 7.52:
ը 1 Կոր. 9.1: 15.8:
թ 1 Կոր. 11.23: Գաղ. 1.13:
ժ Գրծ. 23.11:
ի Գրծ. 4.20: 26.16:
լ Գրծ. 2.38: Եբր. 10.22:
խ Գրծ. 9.14: Հռոմ. 10.13:
* Ոնոր Տէրոջը
ծ Գրծ. 9.26: 2 Կոր. 12.2:
կ Հմր 14:
հ Մատ. 10.14:

Digitized by Google

19 Ես ալ ըսի. Տէ՛ր՝ իրենք աղէկ գիտեն թէ ես էի՝
որ քեզի հաւատացողները բանտը կը դնէի, և
20 ժողովարաններուն մէջ կը ծեծէի. Եւ երբոր քու
Ստեփաննոս վկայիդ արիւնը կը թափուէր, ես
ինքնս ալ ներկայ էի, և կամակից էի * անոր սպան-
նուելուն. ու զանիկայ սպաննողներուն հանդերձ-
21 ները ես կը պահէի։ Եւ ինծի ըսաւ. Գնա՛, ինչու
որ ես քեզ հեռաւոր հեթանոսներուն պիտի խրկեմ։
22 Եւ անոնք մինչև աս խօսքս ականջ դրին իրեն.
ետքը ձայներնին վերցուցին՝ ու ըսին. Վերցո՛ւր
աշխարհէն աստանկ մարդը. Քանզի չվայլեր ատոր
23 ողջ մնալ։ Ու երբոր կը կանչուըռտէին, ու հան-
դերձնին կը նետէին, և փոշին դէպ 'ի օդը կը ցա-
24 նէին, Հազարապետը հրաման ըրաւ որ զանիկայ
բերդը մտցընեն, ու ըսաւ որ ծեծով հարցուփորձ
ընեն անոր, որ գիտնայ թէ ինչ յանցանքի համար
25 անոր դէմ անանկ կը կանչուըռտէին։ Ու երբոր
կաշի կապերով զինքը կապեցին, Պօղոս վերակացու
հարիւրապետին ըսաւ. Արժա՞ն է ձեզի Հռով-
մայեցի ու չդատապարտուած մարդ մը ծեծել։
26 Հարիւրապետը երբոր աս լսեց, գնաց հազարապե-
տին պատմեց՝ ու ըսաւ. † Ի՞նչ պիտի ընես, ինչու
27 որ աս մարդը Հռովմայեցի է։ Հազարապետն ալ
քովը գնաց՝ ու ըսաւ անոր. Ըսէ ինծի, դուն
28 Հռովմայեցի՞ ես. ան ալ ըսաւ. Այո՛։ Հազարա-
պետը պատասխան տուաւ. Ես շատ ստակով ձեռք
բերի աս քաղաքացիութեան իրաւունքը. և Պօղոս

ա Հմր 4 : Գրծ. 8. 3 :
բ Մտթ. 10. 17 :
գ Գրծ. 7. 57 :
դ Ղուկ. 11. 48 : Գրծ. 7. 59 : Հռով. 1 32 :
* Ոմանք չուանէն :
ե Գրծ. 9. 15 : 13. 2, 46, 47 : 18. 6 : 26. 17 : Հռով. 1. 5 : 11. 13 : 15. 16 : Գաղ. 1. 15, 16 : 2. 7, 8 : Եփես. 3. 7, 8 : 1 Տիմ. 2. 7 : 2 Տիմ. 1. 11 :
զ Գրծ. 21. 36 :
է Գրծ. 25. 24 :
ը Գրծ. 16. 37 :
† Ոմանք Նայէ ինչ

Digitized by Google

29 ըսաւ. Ես բուն ատոր մէջը ծնած եմ։ Ու անոնք
որ իրեն հարցափորձ պիտի ընէին, շուտ մը ետ
կեցան իրմէն. և հազարապետն ալ վախցաւ, երբոր
իմացաւ թէ Հռովմայեցի է, և որովհետև զանիկայ
կապեր էր։
30 Ու հետևեալ օրը ուզելով որ ստուգը գիտնայ թէ
ինչ է Հրէաներուն ըրած ամբաստանութիւնը անոր
դէմ՝ արձըկեց անիկայ, և հրաման ըրաւ որ քահա-
նայապետները ու բոլոր ժողովքը մէկտեղ գան. և
Պօղոսը իջեցընելով՝ անոնց առջևը կայնեցուց։

ԳԼ. ԻԳ.

1 Երբոր Պօղոս զինքը կը պաշտպանէր, 2 Անանիա կը հրամայէ որ անոր բերնին զարնեն։ 7 Երկպառակութիւն կը ծագի Պօղոսի դատախազներուն մէջտեղը։ 11 Աստուած կը քաջալերէ զանիկայ։ 12 Հրէայք Պօղոսի համար որոգայթ կը լարեն։ 20 Հազարապետը իմանալով ատ բանը, 27 Փելիքս կուսակալին կը խրկէ Պօղոսը։

1 Եւ Պօղոս իր աչքերը ժողովքին վրայ դարձը-
նելով՝ ըսաւ. Մարդիկ եղբայրներ, ᵃես
բոլորովին բարի խղճմտանքով կեանք վարեր եմ
2 Աստուծոյ առջևը՝ մինչև աս օրս։ Անանիա քահա-
նայապետն ալ հրաման ըրաւ իր քովը կայնողներուն՝
3 ᵇոր անոր բերնին զարնեն։ Ան ատենը Պօղոս ըսաւ
անոր. Աստուած քեզի պիտի զարնէ՝ ծեփած պատ,
որ դուն նստեր ես օրէնքին համեմատ զիս դատելու,
և ᶜօրէնքէն դուրս հրաման կ'ընես որ ինծի զարնեն։
4 Եւ բոլորտիքը կայնողները ըսին. Աստուծոյ քա-
5 հանայապետը կը նախատես։ Պօղոս ալ ըսաւ.
Ե՛ղբայրներ՝ ᵈչէի գիտեր որ քահանայապետ է.

ա Գրծ. 24. 16: 1 Կոր. 4. 4: 2 Կոր. 1. 12: 4. 2: 2 Տիմ. 1. 3: Եբր. 13. 18:
բ 3 Թագ. 22. 24: Երեմ. 20. 2: Յոհ. 18. 22:
գ Ղև. 19. 35: 2 Օր. 25. 1, 2: Յոհ. 7. 51:
դ Գրծ. 24. 17:

Digitized by Google

Ինչու որ գրուած է, [ա]Քու ժողովուրդիդ իշխանին
6 դէմ չարախօսութիւն մի՛ ըներ։ Եւ Պօղոս գիտ-
նալով որ մէկ կողմը Սադուկեցիներ են, ու մէկալը
փարիսեցիներ, կ՚աղաղակէր ժողովքին մէջ. [բ]Ա՛ր-
դիք եղբայրներ, Ես փարիսեցի եմ՝ փարիսեցիի
որդի. մեռելոց յարութեանը [գ]յոյսին համար կը
7 դատուիմ։ Ու երբոր աս ըսաւ, փարիսեցւոց և
Սադուկեցւոց մէջը երկպառակութիւն ինկաւ, և
8 բազմութիւնը բաժնուեցաւ։ [դ]Քանզի Սադուկեցիք
կ՚ըսեն թէ յարութիւն չկայ, և ո՛չ հրեշտակ, ո՛չ
ալ հոգի. բայց փարիսեցիք երկուքն ալ կը դաւա-
9 նին։ Եւ մեծ աղաղակ մը եղաւ. ու փարիսեցւոց
կողմէն եղող դպիրները ոտքի վրայ ելլելով՝ դէմ
կը կենային ու կ՚ըսէին. [ե]Մե՛նք աս մարդուն վրայ
չարութիւն մը չենք գտներ. [զ]հապա թէ որ հոգի
10 մը կամ հրեշտակ մը անոր խօսած է, *Ինչ։ Ու
երբոր աղմուկը շատցաւ, հազարապետը վախնալով
որ չըլլայ թէ Պօղոս անոնցմէ փառատուի, զինուոր-
ներուն հրաման ըրաւ որ իջնեն զանիկայ անոնց
11 մէջէն յափշտակեն՝ ու բերդը բերեն։ [է]Եւ հետե-
ւեալ գիշերը Տէրը անոր քովը կայնեցաւ՝ ու ըսաւ.
Քաջասի՛րտ եղի՛ր՝ Պօ՛ղոս. վասն զի ինչպէս որ Ե-
րուսաղեմի մէջ ինծի համար վկայեցիր, անանկ
պէտք է քեզի՝ որ Հռովմայ մէջ ալ վկայես։
12 Ու երբոր տուն եղաւ, [ը]Հրէաներէն ոմանք
միաբանեցան, ու ինքզինքնին անէծքի տակ դրին,
ըսելով որ չուտեն ու չխմեն՝ մինչև որ Պօղոսը

ա Ել. 22. 28։ Ժող. 10. 20։ 2 Պետ. 2. 10։ Յուդ. 8։
բ Գր. 26. 5։ Փիլ. 3. 5։
գ Գր. 24. 15, 21։ 26. 6։ 28. 20։
դ Մատ. 22. 23։ Մար. 12. 18։ Ղուկ. 20. 27։
ե Գր. 25. 25։ 26. 31։
զ Գր. 22. 7, 17, 18։
* Ոմանք Աստուծոյ հետ չը-մարտնչինք։
է Գր. 18. 9։ 27. 23, 24։
ը Համր 21, 30։ Գր. 25. 3։

13 սպաննեն ։ Եւ քառասունէն աւելի էին՝ որ աս եր–
14 դումը իրարու հետ ըրին · Որ ասոնք քահանայա–
պետներուն և ծերերուն գացին՝ ու ըսին · Անէծքով
անիծեցինք անձերնիս՝ որ բան մը չուտենք մինչև
15 որ Պօղոսը սպաննենք ։ Ասոր դուք ժողովքին
հետ մէկտեղ հազարապետին իմացուցէք որ վաղը
անիկայ ձեզի իջեցընէ, որպէս թէ դուք աւելի
ճիշդ քննութիւն ընել կ'ուզէք անոր վրայով · Եւ
մենք անոր մօտ գալէն առաջ պատրաստ ենք զանի–
16 կայ սպաննելու ։ Եւ Պօղոսին քրոջը որդին երբոր
աս դաւաճանութիւնը լսեց, եկաւ բերդը մտաւ,
17 ու Պօղոսին պատմեց ։ Պօղոս ալ հարիւրապետներուն
մէկը իրեն կանչելով՝ ըսաւ · Աս պատանին հազա–
րապետին տար, ինչու որ բան մը ունի անոր իմա–
18 ցընելու ։ Ան ալ առաւ զանիկայ և տարաւ հա–
զարապետին՝ ու ըսաւ · Բանտարկեալ Պօղոսը զիս
կանչեց, և աղաչեց որ աս պատանին քեզի բերեմ,
19 որ քեզի խօսելիք ունի ։ Եւ հազարապետը անոր
ձեռքէն բռնելով մէկդի գնաց · ու հարցուց թէ՝
20 Ի՞նչ բան ունիս ինծի իմացընելու ։ Եւ անիկայ
ըսաւ · — Հրէաները միաբանեցան քեզի աղաչելու՝
որ վաղը Պօղոսը ատեանը իջեցընես, որպէս թէ
կ'ուզեն աւելի ճիշդ քննութիւն մը ընել անոր վրա–
21 յով · Բայց դուն անոնց մտիկ չընես · ինչու որ
անոնցմէ քառասունէն աւելի մարդիկ դարանամուտ
եղած են անոր համար, որոնք ինքզինքնին անէծքի
տակ դրին՝ որ չուտեն ու չխմեն, մինչև որ անիկայ
սպաննեն · ու հիմա պատրաստ են, և քու հրամանիդ
22 կը սպասեն ։ Ան ատենը հազարապետը պատանին
ճամբեց, պատուիրելով թէ Մէկու մը մի՛ ըսեր՝
որ աս բանը ինծի իմացուցիր ։

Digitized by Google

23 Եւ հարիւրապետներէն երկուքը կանչեց՝ ու
ըսաւ․ Երկու հարիւր զինուոր պատրաստեցէք, ու
եօթանասուն ձիաւոր, և երկու հարիւր գեղար-
դաւոր, որ մինչև Կեսարիա երթան գիշերուան
24 ժամը իրեքին․ Եւ գրաստներ պատրաստեցէք, որ
Պօղոսը հեծցընեն ու ապահովութեամբ Փելիքս
25 կուսակալին տանին։ Եւ թուղթ մը գրեց աս օրի-
26 նակին պէս։ Կղօդիոս Լիւսիաս՝ պատուական Փե-
27 լիքս կուսակալին ողջոյն։ ա Աս մարդը հրեաներէն
բռնուեր էր, և անոնցմէ պիտի սպաննուէր․ իսկ ես
զինուորներով վրայ հասած՝ ազատեցի զանիկայ,
28 իմանալով որ հռովմայեցի է։ Եւ բ ուզելով պատ-
ճառը գիտնալ՝ որուն համար անոր վրայ ամբաս-
տանութիւն կ'ընէին, իջեցուցի անիկայ անոնց
29 ատեանը․ Որ գտայ ամբաստանուած գ իրենց օրէն-
քին վէճերուն խնդիրներու համար․ դ և մեռ-
նելու կամ կապուելու արժանի յանցանք մը չունէր։
30 ե Ու երբոր լուր առի որ հրեայք աս մարդուն հա-
մար որոգայթ պիտի լարեն, իսկոյն քեզի ղրկեցի,
զ հրաման ընելով ամբաստանողներուն ալ՝ որ քու
առջևդ խօսին անոր վրայով․ Ողջ եղիր։
31 Զինուորներն ալ իրենց հրամայուածին հա-
մեմատ առին Պօղոսը՝ ու գիշերով Անտիպատրոս
32 տարին։ Եւ հետևեալ օրը թողուցին ձիաւորները
անոր հետը երթալու, ու իրենք բերդը դարձան։
33 Անոնք ալ Կեսարիա մտան, ու թուղթը կուսակալին
տուին, և Պօղոսը անոր առջևը կայնեցուցին։
34 Երբոր կարդաց, հարցուց թէ ո՞ր գաւառէն է․ և
35 իմանալով որ է Կիլիկիայէն է, ըսաւ․ ը Պիտի լսեմ

ա Գլ. 21. 33։ 24. 7։
բ Գլ. 22. 30։
գ Գլ. 18. 15։ 25. 19։
դ Գլ. 26. 31։
ե Համր 20։
զ Գլ. 24. 8։ 25. 6։
է Գլ. 21. 39։
ը Գլ. 24. 1, 10։ 25. 16։

Digitized by Google

քեզի՝ երբոր քու ամբաստանողներդ ալ գան․ և
հրաման ըրաւ՝ որ զանիկայ [ա] Հերովդէսին պալատը
պահեն ։

ԳԼ. ԻԴ

1 Պօղոս՝ Տերտիւղոսէն ամբաստանուած՝ 10 պատասխան կու տայ իր վարքին և վարդապետութեանը համար․ 24 կը քարոզէ Քրիստոս՝ կուսակալին ու անոր կնկանը ։ 26 Կուսակալը կը յուսայ կաշառք առնել Պօղոսէն․ 27 վերջապէս իր պաշտօնէն ելլելով՝ Պօղոսը կապուած կը թողու ։

1 Եւ [բ] հինգ օրէն ետքը [գ] Անանիա քահանայա֊
պետը ծերերուն հետ՝ ու Տերտիւղոս անուն
ճարտասանի մը հետ իջաւ․ և ասոնք կուսակալին
իմացուցին իրենց ամբաստանութիւնը Պօղոսին դէմ ։
2 Ու երբոր կանչեցին անիկայ, Տերտիւղոս սկսաւ
ամբաստանել՝ ու ըսել․ Որովհետև քու ձեռքովդ
շատ խաղաղութիւն, ու քու խնամքովդ աս ազգին
բաներուն աղէկ կարգադրութիւնը կը վայելենք,
3 Ամէն կերպով ու ամէն տեղ բոլորովին գոհ ըլլալով՝
4 շնորհակալ ենք՝ ով պատուական Փելիքս ։ Բայց
չըլլայ որ ալ աւելի ձանձրութիւն տամ քեզի, կ'ա֊
ղաչեմ որ քու քաղցրութեամբդ մեզի ականջ դնես,
5 որ համառօտաբար [illegible] խօսքին ։ [դ] Վասնզի որ մենք
աս մարդը գտանք ապականիչ և խռովարար բոլոր
Հրէաներուն՝ որ աշխարհիս մէջ են, և Նազովրե֊
6 ցւոց աղանդին առաջնորդ․ [ե] Ան տաճարն ալ ուզեց
պղծել, որն որ բռնեցինք, [զ] Ու մեր օրէնքին համե֊
7 մատ ուզեցինք դատաստանը ընել․ Բայց [է] Լիւսիաս
հազարապետը եկաւ մեծ բռնութեամբ մեր ձեռքէն
8 առաւ, Եւ [ը] հրաման ըրաւ՝ որ անոր դատախազ֊

ա Մատ. 27. 27 ։
բ Գրծ. 21. 27 ։
գ Գրծ. 23. 2, 30, 35 ։ 25. 2 ։
դ Ղու. 23. 2 ։ Գրծ. 6. 13 ։ 16. 20 ։ 17. 6 ։ 21. 28 ։ 1 Պետ. 2. 12, 15 ։
ե Գրծ. 21. 28 ։
զ Յովհ. 18. 31 ։
է Գրծ. 21. 33 ։
ը Գրծ. 23. 30 ։

Digitized by Google

ները քեզի գան, որն որ դուն քննելով՝ կարող պիտի
ըլլաս տեղեկանալ ան ամէն բաներուն, որոնց հա-
մար մենք ամբաստանութիւն կ'ընենք ատոր վրայ։
9 Հրէաներն ալ ամէնը մէկ եղած՝ ըսին թէ այդպէս է։
10 Պատասխան տուաւ Պօղոս՝ (երբոր կուսակալը
անոր նշան ըրաւ որ խօսի.) Գիտնալով որ շատ
տարիներէ հետէ դուն աս ազգին դատաւորն ես,
աւելի յօժարութեամբ ինծի վերաբերեալ բանե-
11 րուն համար պատասխան կու տամ. Որովհետեւ
կրնաս գիտնալ որ ես տասուերկու օրէն աւելի չէ՝
քանի որ Երուսաղէմ ելայ [ա]երկրպագութիւն
12 ընելու։ [բ]Եւ ոչ տաճարին մէջ մէկու մը հետ
վիճաբանութիւն ընելու վրայ՝ կամ բազմութիւնը
մէկտեղ ժողված չգտան, ոչ ալ ժողովարաններուն
13 մէջ, Եւ ոչ քաղաքին մէջ. ոչ ալ կրնան ապացու-
ցանել ան բաները, որոնց համար հիմա ամբաստա-
14 նութիւն կ'ընեն ինծի դէմ։ Բայց աս կը խոստո-
վանիմ քեզի՝ թէ [գ]ան ճամբուն համեմատ՝ որ անոնք
հերձուած կ'ըսեն, ես անանկ կը պաշտեմ իմ [դ]հայ-
րենի Աստուածս, հաւատալով ան ամէն բաներուն՝
15 որ [ե]օրինաց և մարգարէից մէջ գրուած են։ [զ]Եւ
յոյս ունիմ առ Աստուած՝ ինչոր որ անոնք ալ
ակնկալութիւն ունին, որ մեռելոց յարութիւն պիտի
ըլլայ, [է]թէ՛ արդարներուն և թէ մեղաւորներուն։
16 [ը]Եւ ես աս բանիս համար կը ջանամ, որ ամէն
ատեն մաքուր խղճմտանք ունենամ Աստուծոյ առ-
17 ջեւ՝ ու մարդոց առջեւ։ Արդ՝ ես շատ տարիներէ
ետեւ [թ]եկայ իմ ազգիս ողորմութիւններ բերելու, ու

ա Հմր 17։ Գրծ. 21. 26։
բ Գրծ. 25. 8։ 28. 17։
գ Տես Ամով. 8. 14։ Գրծ. 9. 2։
դ 2 Տիմ. 1. 3։
ե Գրծ. 26. 22։ 28. 23։
զ Գրծ. 23. 6։ 26. 6, 7։ 28. 20։
է Դան. 12. 2։ Յոհ. 5. 28, 29։
ը Գրծ. 23. 1։
թ Գրծ. 11. 29, 30։ 20. 16։ Հռով. 15. 25։ 2 Կոր. 8. 4։ Գաղ. 2. 10։

X 2

Digitized by Google

18 ընծաներ փոխելու. [ա]Ասանկով քանի մը Ասիացի
Հրեաներ զիս տաճարին մէջը մաքրուած գտան՝ ոչ
19 բազմութիւնով և ոչ ամբոխով, [բ]Որ անոնց պէտք
էր առջևդ գալ՝ ու ամբաստանութիւն ընել, թէ որ
20 իմ վրայովս ըսելու բան մը ունէին. Կամ թէ ասոնք
իրենք թող ըսեն՝ ինչ անիրաւութիւն գտան իմ
21 վրաս, երբոր ատեանը կայներ էի. Միայն թէ աս
մէկ խօսքիս համար՝ որ երբ մէջերնին կայներ էի,
կանչեցի, թէ [գ]Մեռելոց յարութեանը համար ես
22 այսօր ձեզմէ կը դատուիմ։ Եւ Փելիքս ուրիշ
անգամի թողուց զանոնք. ինչու որ աղէկ տեղեկու-
թիւն ունէր այն ճամբուն վրայով. ու ըսաւ. Երբոր
[դ]Լիւսիաս հազարապետը հոս իջնէ, պիտի քննեմ
23 ձեր գործը։ Եւ հարիւրապետին հրաման ըրաւ որ
զանիկայ պահէ, և ընդարձակութիւն տայ, [ե]ու
իրեններէն մէկը չարգիլէ անոր սպասաւորութիւն
ընելէն կամ անոր քովը երթալէն։

24 Եւ քանի մը օրէն ետև Փելիքս եկաւ իր Դրուսիղա
կնկանը հետ՝ որ Հրեայ էր, ու Պօղոսը կանչել
տուաւ, և լսեց անկէ այն հաւատքին համար՝ որ
25 Քրիստոս Յիսուսի վրայ է։ Ու երբոր անիկայ
արդարութեան՝ ու ժուժկալութեան՝ և գալու դա-
տաստանին վրայով կը խօսէր, Փելիքս զարհուրելով
պատասխան տուաւ. Դուն հիմա գնա, ու երբոր
ժամանակ ունենամ՝ ես քեզ նորէն կը կանչեմ։
26 Նաև յոյս ունէր՝ որ [զ]Պօղոսին կողմէն իրեն ստակ
*տրուի, անոր համար շատ անգամ կանչել կու տար
27 զանիկայ՝ ու հետը կը խօսակցէր։ Բայց երկու
տարի որ եղաւ, Փելիքսին տեղը Պորկիոս Փեստոսը

ա Գրծ. 21. 26, 27 : 26. 21 :
բ Գրծ. 23. 30 : 25. 16 :
գ Գրծ. 23. 6 : 28. 20 :
դ Հմր 7 :
ե Գրծ. 27. 3 : 28. 16 :
զ Ել. 23. 8 :
* Բնագ. տրուի, որ զանիկայ արձակէ,

Digitized by Google

եկաւ . Փելիքս ալ ա Հրեաներուն շնորհք ընել
ուզելով, Պօղոսը կապուած թողուց։

ԳԼ. ԻԵ

2 Հրեայք Պօղոսին դէմ ամբաստանութիւն կ'ընեն Փեստոսին առջեւ։ 8 Պօղոս պատասխան կու տայ, 11 և կայսրին կը բողոքէ։ 14 Ետքը Փեստոս անոր գործը կը պատմէ Ագրիպպաս թագաւորին, 23 և Պօղոսը անոր առջեւ բերել տալով, 25 կը ծանուցանէ թէ անիկայ մահուան արժանի բան մը ըրած չէ։

1 Արդ՝ երբոր Փեստոս իր իշխանութեանը գաւառը
հասաւ, իրեք օրէն ետը Կեսարիայէն Երու-
2 սաղէմ ելաւ։ բ Եւ քահանայապետը ու Հրէից
գլխաւորները անոր իմացուցին իրենց ամբաստանու-
3 թիւնը Պօղոսին դէմ, Եւ կ'աղաչէին իրեն՝ ու
շնորհք կը խնդրէին անոր դէմ, որ զանիկայ Երու-
սաղէմ բերել տայ. գ Ու իրենք դարան կը պատ-
4 րաստէին ճամբուն մէջ զանիկայ սպաննելու։ Բայց
Փեստոս պատասխան տուաւ, որ Պօղոսը Կեսարիայի
մէջ պահուի, և որ ինքը շատ չանցած հոն պիտի
5 երթայ։ Ուստի ձեզմէ որոնք որ կարող են՝ ըսաւ,
իմ հետս թող իջնեն, դ և թէ որ այն մարդուն վրայ
յանցանք մը կայ, թող անոր դէմ ամբաստանութիւն
6 ընեն։ Եւ հոն ութը կամ տասը օրէն աւելի չկե-
նալով, Կեսարիա իջաւ. ու հետեւեալ օրը ատեանը
7 նստելով՝ հրաման ըրաւ որ Պօղոսը բերեն։ Ու
երբոր անիկայ եկաւ, Երուսաղեմէն իջնող Հրեա-
ները անոր բոլորտիքը կայնելով, ե շատ ու ծանր
ամբաստանութիւններ կը բերէին Պօղոսին դէմ,
8 որոնք չէին կրնար ապացուցանել. Ինչու որ Պօղոս

ա Ել. 23. 2: Գլ. 12. 3: 25. 9, 14:
բ Գլ. 24. 1: Հռմ 15:
գ Գլ. 23. 12, 15:
դ Գլ. 18. 14: Հռմ 18:
ե Մար. 15. 3: Ղուկ. 23. 2, 10: Գլ. 24. 5, 13:

Digitized by Google

պատասխան կու տար, թէ [ա] Ես ոչ Հրեաներուն
օրէնքին՝ և ոչ տաճարին՝ ոչ ալ կայսրին դէմ յան-
9 ցանք մը ըրած եմ։ Բայց փեստոս [բ] ուզելով որ
Հրեաներուն շնորհք ընէ, պատասխան տուաւ
Պօղոսին ու ըսաւ. [գ] Կ'ուզե՞ս Երուսաղէմ ելլել, և
10 հոն ատ բաներուն վրայով իմ առջևս դատուիլ։ Պօ-
ղոս ալ ըսաւ. Կայսրին ատեանը կայներ եմ, ուր
որ պէտք է ինծի դատուիլ. ես Հրեաներուն անի-
րաւութիւն մը ըրած չեմ, ինչպէս որ դուն ալ աղէկ
11 գիտես։ [դ] Քանզի թէ որ անիրաւութիւն մը և մա-
հուան արժանի բան մը ըրած եմ, ես մեռնելէն չեմ
քաշուիր. բայց թէ որ չկայ ինչ որ ասոնք բաներէն
մէկն ալ՝ որոնց համար ասոնք ինծի դէմ ամբաստա-
նութիւն կ'ընեն, մէկը չկրնար զիս ասոնց շնորհել.
12 [ե] Կայսրին կը բողոքեմ։ Ան ատենը փեստոս խոր-
հրդականաց հետը խօսելով՝ պատասխան տուաւ,
թէ Կայսրին բողոքեցիր, կայսրին պիտի երթաս։
13 Եւ քանի մը օր անցնելէն ետև՝ Ագրիպպաս թա-
գաւորը և Բերենիկէն Կեսարիա եկան՝ փեստոսը
14 ողջունելու։ Եւ շատ օրեր որ հոն անցուցին,
փեստոս՝ Պօղոսին համար թագաւորին իմացուց՝ ու
ըսաւ. [զ] Հոս մարդ մը կայ՝ որն որ փելիքս բան-
15 տարկուած թողուցեր է, [է] Որուն վրայով՝ երբոր
Երուսաղէմ գացի, քահանայապետները ու Հրէից
ծերերը իմացուցին ինծի. և կը խնդրէին որ անոր
16 դէմ դատապարտութեան վճիռ տրուի. [ը] Անոնց
պատասխան տուի՝ թէ Հռովմայեցւոց սովորու-
թիւնը չէ՝ մարդ մը կորստեան շնորհել, մինչև որ
ամբաստանուածը ամբաստանողները դիմացը չու-

ա Գրծ. 6. 13 : 24. 12 : 28. 17 :
բ Գրծ. 24. 27 :
գ Հմր 20 :
դ Հմր 25 : Գրծ. 18. 14 : 23. 29 : 26. 31 :
ե Գրծ. 26. 32 : 28. 19 :
զ Գրծ. 24. 27 :
է Հմր 2, 3 :
ը Հմր 4, 5 :

Digitized by Google

նենայ, ու ան ամբաստանութեանը պատասխան
17 տալու պատեհութիւն չտրուի իրեն։ Ուստի երբոր
անոնք իմ հետս հոս եկան, [ա]ամենևին չուշացուցի,
հապա հետևեալ օրը ատեանը նստելով՝ հրաման
18 ըրի որ մարդը բերեն. Անոր դատախազներն ալ
ներկայանալով, իմ կասկած ըրած յանցանքներէս
19 մէկն ալ առաջ չէին բերեր. [բ]Հապա մէկ քանի
խնդիրներ ունէին անոր հետ իրենց կրօնքին վրայ,
և Յիսուս անունով մեռածի մը վրայ, որուն համար
20 Պօղոս կ՚ըսէր թէ կենդանի է։ Ու երբոր տարա-
կուսանքի մէջ էի աս բանիս քննութեանը վրայով,
ըսի թէ՝ Կ՚ուզե՞ս Երուսաղէմ երթալ, և հոն աս
21 բաներուն համար դատուիլ։ Բայց Պօղոս երբոր
բողոքեց՝ որ պահուի Վեհափառ կայսրին դիմացը
ելլելու, հրաման ըրի որ զինքը պահեն՝ մինչև որ
22 կայսրին ղրկեմ։ Եւ [գ]Ագրիպպաս ըսաւ Փեստո-
սին. Ես ալ կ՚ուզէի աս մարդը մտիկ ընել. ան
ալ ըսաւ. Վաղը մտիկ կ՚ընես։
23 Ու հետևեալ օրը երբոր Ագրիպպաս ու Բերի-
նիկէ մեծ հանդէսով եկան՝ ու ատեանը մտան
հազարապետներով՝ և քաղաքին պատուաւոր մար-
դիկներովը մէկտեղ, Փեստոս ալ հրաման ընելով՝
24 բերին Պօղոսը։ Եւ ըսաւ Փեստոս. Ագրիպպա՛
արքայ՝ և դուք ալ բոլո՛ր մարդիկ որ մեր հետն էք,
ասիկայ կը տեսնէք. ասոր վրայով [դ]Հրէից բոլոր
բազմութիւնը ինծի ներկայացան Երուսաղէմի մէջ
և հոս ալ, ու կ՚աղաղակէին՝ թէ [ե]Պէտք չէ որ ալ
25 ասիկայ ողջ մնայ։ Բայց ես որ հասկըցայ [զ]Թէ
անիկայ մեռնելու արժանի բան մը ըրած չէ, [է]և

ա Հմր 6։
բ Գլ. 18. 15։ 23. 29։
գ Գլ. 9. 15։
դ Հմր 2, 3, 7։
ե Գլ. 22. 22։
զ Գլ. 23. 9, 29։ 26. 31։
է Հմր 11, 12։

Digitized by Google

ինքը որ Մեծափառ Կայսրին բողոքեց, որոշեցի որ
26 ղրկեմ զանիկայ. Որուն համար մէկ հաստատ բան
մը չունիմ գրելու իմ տիրոջս. ուստի ատիկայ ձեր
առջեւը բերի, և մանաւանդ քու առջեւդ՝ ով Ագրիպ-
պաս արքայ, որպէս զի քննութիւն ըլլալէն ետեւ՝
27 գրելու բան մը ունենամ։ Ինչու որ ինծի անվայել
կ'երևնայ՝ որ մէկ բանտարկեալ մը ղրկեմ, և անոր
վրայ դրուած յանցանքները չիմացընեմ։

ԳԼ. ԻԶ.

2 Պօղոս Ագրիպպասին առջեւը կը պատմէ իր վարքը իր տղայութենէն 'ի վեր, 12 և հրաշքով իր դարձի գալը ու առաքելական պաշտօնին կանչուիլը։ 24 Փեստոս յիմար կը կոչէ զՊօղոս, բայց անիկայ պարկեշտութեամբ կը պատասխանէ։ 28 Ագրիպպաս գրեթէ կը համոզուի քրիստոնեայ ըլլալու։ 31 Բոլոր ժողովականները կը խոստովանին անոր անմեղ ըլլալը։

1 Եւ Ագրիպպաս ըսաւ Պօղոսին. Հրաման է
քեզի՝ որ դուն քեզի համար խօսիս. ան ատենը
Պօղոս ձեռքը երկընցընելով՝ իրեն համար պա-
2 տասխան տուաւ։ Հրեաներուն իմ վրաս ըրած
բոլոր ամբաստանութիւններուն համար ով Ագ-
րիպպաս արքայ՝ ես զիս երանելի կը սեպեմ, որ
3 այսօր քու առջեւդ պատասխան պիտի տամ։ Մա-
նաւանդ որ դուն Հրեաներուն բոլոր սովորութիւն-
ները և խնդիրները աղէկ գիտես. անոր համար
կ'աղաչեմ որ երկայնմտութեամբ ինծի մտիկ ընես։
4 Արդ՝ իմ մանկութենէս 'ի վեր իմ ինչպէս ապրելս՝
սկիզբէն Երուսաղէմ իմ ազգիս մէջը ըլլալովս,
5 բոլոր Հրեաները տեղեակ են։ Բանզի առաջուց
'ի վեր զիս գիտեն, (թէ որ ուզեն վկայել,) ա որ մեր
կրօնքին պինդ զգուշաւոր ճամբուն պէս՝ փարիսեցի
6 ապրեր եմ։ բ Եւ հիմա ատեանը կեցեր կը դատուիմ

ա Գլ. 22. 3: 23. 6: 24. 15, 21: Փիլ. 3. 5:

բ Գլ. 23. 6:

Digitized by Google

7 Աստուծմէ մեր հայրերուն եղած —խոստմունքին
յոյսին համար․ Որ [ե]մեր տասուերկու ցեղը ան‑
դադար [զ]գիշեր ու ցորեկ պաշտելով [է]կը յուսան
անոր հասնելու․ ես աս յոյսին համար Հրեաներէն
8 կ'ամբաստանուիմ՝ ով Ագրիպպաս արքայ։ Ի՞նչ․
չհաւատալի՞ բան կ'երեւնայ ձեզի՝ թէ Աստուած
9 մեռելները կը յարուցանէ։ [ը]Ես ինքնս ալ ինծի
պարտք կը սեպէի Յիսուս Նազովրեցիին անուանը
10 դէմ շատ բաներ ընել․ [թ]Որ ըրի ալ Երուսաղեմի
մէջ․ և [ժ]քահանայապետներէն իշխանութիւն առած՝
սուրբերէն շատերը բանտարկեցի, ու անոնց սպան‑
11 նուած ատենը հաւանութիւն տուի։ [ի]Եւ բոլոր
ժողովարաններուն մէջը շատ անգամ չանոնք պատ‑
ժելով՝ կը բռնադատէի որ հայհոյեն, և անոնց դէմ
սաստիկ կատղած՝ մինչև օտար քաղաքները կը
12 հալածէի։ [լ]Ասանկով երբոր Դամասկոս ալ կ'եր‑
թայի՝ քահանայապետներէն իշխանութիւն ու
13 հրաման առած, Կէս օրուան ատենը ճամբուն վրայ՝
ով արքայ, երկինքէն լոյս մը տեսայ արևին լուսաւո‑
րութենէն աւելի՝ բոլորտիքս ծագած, նաև անոնց
14 բոլորտիքը՝ որ իմ հետս կ'երթային։ Ու երբոր մենք
ամէնքս գետինը ինկանք, ձայն մը լսեցի որ Եբրա‑
յական լեզուով ինծի կ'ըսէր․ Սաւո՛ւղ՝ Սաւուղ,
ինչո՞ւ զիս կը հալածես․ դժուար բան է քեզի խթանի
15 դէմ կից զարնել։ Ես ալ ըսի․ Դուն ո՞վ ես՝ Տէր․
և անիկայ ըսաւ․ Ես եմ Յիսուսը՝ որ դուն կը

— Ծն. 3. 15 ։ 22. 18 ։ 26. 4 ։ 49. 10 ։ 2 Օր. 18. 15 ։ 2 Թագ. 7. 12 ։ Սաղ. 132. 11 ։ Եսա. 4. 2 ։ 7. 14 ։ 9. 6 ։ 40. 10 ։ Երեմ. 23. 5 ։ 33. 14, 15, 16 ։ Եզեկ. 34. 23 ։ 37. 24 ։ Դան. 9. 24 ։ Միք. 7. 20 ։ Գործ. 13. 32 ։ Հռոմ. 15. 8 ։ Տիտ. 2. 13 ։

ե Յակ. 1. 1 ։
զ Ղուկ. 2. 37 ։ 1 Տիմ. 5. 5 ։ 1 Թես. 3. 10 ։
է Փիլ. 3. 11 ։
ը Յովհ. 16. 2 ։ 1 Տիմ. 1. 13 ։
թ Գործ. 8. 3 ։ Գաղ. 1. 13 ։
ժ Գործ. 9. 14, 21 ։ 22. 5 ։
ի Գործ. 22. 19 ։
լ Գործ. 9. 3 ։ 22. 6 ։

Digitized by Google

16 հալածես. Բայց ելի՛ր՝ ու ոտքիդ վրայ կայնէ. Ինչու
որ ասոր համար քեզի երեւցայ, [ա]որ քեզ ձեռք առ-
նեմ պաշտօնեայ եւ վկայ ընելու ան բաներուն՝ որ
տեսար, ու ան բաներուն՝ որոնցմով պիտի երեւնամ
17 քեզի, Քեզ ազատելով աս ժողովուրդէն ու հեթա-
18 նոսներէն, [բ]որոնց հիմա քեզ կը խրկեմ, [գ]Անոնց
աչքերը բանալու, [դ]խաւարէն՝ լոյսի, ու Սատանայի
իշխանութենէն՝ Աստուծոյ դարձընելու, [ե]որ անոնք
մեղաց թողութիւն առնեն, [զ]Եւ սուրբերուն հետ
19 [է]մասնակից ըլլան՝ ինծի հաւատալով։ Ասոր Ագ-
րիպպա՛ս արքայ՝ ան երկնային տեսիլքին անհնազանդ
20 չեղայ ես. [ը]Հապա առաջ Դամասկոս ու Երու-
սաղէմ եղողներուն, եւ բոլոր Հրէաստանի երկիրը
ու հեթանոսներուն քարոզեցի որ ապաշխարեն, ու
Աստուծոյ դառնան, [թ]եւ ապաշխարութեան արժա-
21 նաւոր գործքեր գործեն։ Աս պատճառով [ժ]Հրէա-
ները զիս տաճարին մէջը բռնեցին, եւ կը ջանային
22 որ սպաննեն։ Սակայն Աստուծմէ օգնութիւն հա-
նելով՝ մինչեւ աս օրս ողջ մնացի, պզտիկին ու մեծին
վկայութիւն տալով, բան մը չըսելով ան բա-
ներէն դուրս՝ որ [ի]մարգարէները եւ [լ]Մովսէս
23 խօսեցան թէ պիտի ըլլային. [խ]Թէ Քրիստոս պիտի
չարչարուէր, [ծ]եւ թէ անիկայ պիտի առաջ մեռել-

ա Գրծ. 22. 15։
բ Գրծ. 22. 21։
գ Եսա. 35. 5։ 42. 7։ Ղուկ. 1. 79։ Յովհ. 8. 12։ 2 Կոր. 4. 4։ Եփես. 1. 18։ 1 Թես. 5. 5։
դ 2 Կոր. 6. 14։ Եփես. 4. 18։ 5. 8։ Կող. 1. 13։ 1 Պետ. 2. 9, 25։
ե Ղուկ. 1. 77։
զ Գրծ. 20. 32։
է Եփես. 1. 11։ Կող. 1. 12։
ը Գրծ. 9. 20, 22, 29։ 11. 26։ 13. 14. 16. 17. 18. 19. 20. 21։
թ Մատ. 3. 8։
ժ Գրծ. 21. 30, 31։
ի Ղուկ. 24. 27, 44։ Գրծ. 24. 14։ 28. 23։ Հռով. 3. 21։
լ Յովհ. 5. 46։
խ Ղուկ. 24. 26, 46։
ծ 1 Կոր. 15. 20։ Կող. 1. 18։ Յայտ. 1. 5։

Digitized by Google

ներէն յարութիւն առած՝ [ա] լոյս պիտի քարոզէր
ժողովուրդին ու հեթանոսներուն ։
24 Եւ քանի որ անիկայ ասանկ պատասխան կու տար
իրեն համար, Փեստոս բարձր ձայնով մը ըսաւ.
[բ] Կը խելագարիս Պօ՛ղոս. շատ կարդացողութիւնդ
25 քեզ կը յիմարեցընէ ։ Պօղոս ալ ըսաւ. Ես չեմ
խելագարիր՝ ո՛վ պատուական Փեստոս, հապա
ճշմարտութեան և զգաստութեան խօսքեր կը զրու-
26 ցեմ ։ Վասնզի աս բաները թագաւորը գիտէ, որուն
առջևը ես ալ համարձակ կը խօսիմ. ինչու որ չեմ
կարծեր թէ ասոնցմէ մէկ բան մը անկէ ծածկուած
ըլլայ. վասն զի աս բանը մէկ անկիւնի մը մէջ եղած
27 չէ ։ Մարգարէներուն կը հաւատա՞ս Ագրիպպա՛
28 արքայ. գիտեմ որ կը հաւատաս ։ Եւ Ագրիպպաս
ըսաւ Պօղոսին. Քիչ մնաց որ զիս համոզես քրիստո-
29 նեայ ըլլալու ։ Պօղոս ալ ըսաւ. [դ] Աստուծմէ կը
խնդրէի, որ թէ՛ քիչով և թէ շատով՝ չէ թէ մինակ
դուն, հապա ամէնքն ալ՝ որ այսօր ինծի կը լսեն,
անանկ ըլլան ինչպէս որ ես եմ, աս կապերէս 'ի
զատ ։
30 Ասոր վրայ ելաւ թագաւորը և կուսակալը ու
Բերենիկէն, և անոնք որ իրենց հետը նստեր էին ։
31 Ու դուրս ելլելէն ետև, իրարու հետ խօսեցան ու
ըսին, թէ [ե] Աս մարդը մեռնելու կամ կապուելու
32 արժանի բան մը չըներ ։ Ագրիպպաս ալ Փեստոսին
ըսաւ. Կարելի էր աս մարդը արձակել, [զ] եթէ որ
կայսրին բողոքած չըլլար ։

ա Ղու. 2. 32 ։
բ 4 Թագ. 9. 11 ։ Յով. 10. 20 ։ 1 Կոր. 1. 23 ։ 2. 13, 14 ։ 4. 10 ։
դ 1 Կոր. 7. 7 ։
ե Գլ. 23. 9, 29 ։ 25. 25 ։
զ Գլ. 25. 11 ։

Digitized by Google

ԳԼ. ԻԷ.

1 Պօղոս նաւով ճամբայ կ'ելլէ Հռոմ երթալու. 10 կը նախա-ձայնէ ճամբուն վտանգները, 11 բայց իր խօսքին չեն հաւատար։ 14 Սաստիկ ալէկոծութեան կը պատահին, 41 և նաւաբեկութիւն կը կրեն, 44 բայց ամէնքն ալ անվտանգ ցամաքը կ'ելլեն։

1 Երբոր [ա]որոշուեցաւ որ նաւով Իտալիա երթանք,
Պօղոս և ուրիշ քանի մը կապուածներ յանձ-
նեցին հարիւրապետի մը՝ որուն անունը Յուլիոս
2 էր, Սեբաստեան գունդէն։ Եւ մէկ Ադրամիտտացի
նաւ մը մտնելով՝ ճամբայ ելանք, ու Ասիայի կող-
մերէն պիտի նաւէինք. Թեսաղոնիկէէն եղող [բ]Ա-
3 րիստարքոս Մակեդոնացին ալ մեր հետ էր։ Եւ
հետեւեալ օրը Սիդոն իջանք. ու Յուլիոս մար-
դասիրութիւն ցուցնելով Պօղոսին՝ [գ]հրաման
տուաւ որ բարեկամներուն երթայ, ու դարման
4 գտնէ։ Եւ անկէ ելլելով՝ Կիպրոսին վարի կողմէն
5 նաւեցինք՝ հովը դէմ ըլլալուն համար։ Եւ երբ Կիլի-
կիայի ու Պամփիւլիայի ծովուն մէջտեղէն նաւելով
6 Լիկիայի Միռա քաղաքը իջանք։ Եւ հարիւրա-
պետը հոն Աղեքսանդրացի նաւ մը գտնելով՝ որ
7 Իտալիա կ'երթար, մեզ անոր մէջ մտցուց։ Եւ շատ
օրեր կամաց կամաց նաւելով՝ հազիւ թէ Կնիդոսին
քովերը հասանք. և հովը մեզի դէմ ըլլալով՝ Կրե-
տէին վարի կողմէն Սաղմոնայի քովէն նաւեցինք։
8 Եւ դժուարաւ անկէ անցնելով՝ մէկ տեղ մը եկանք,
որ Գեղեցիկ նաւահանգիստ կ'ըսուէր, որուն մօտ
էր Ղասեա քաղաքը։

9 Ու երբոր շատ ժամանակ անցաւ, և նաւին ճամ-
բայ ելլելն ալ վտանգաւոր էր, [դ]ծոմին առենն
ալ արդէն անցած ըլլալով, Պօղոս խրատ կու

[ա] Գծ. 25. 12, 25։
[բ] Գծ. 19. 29։
[գ] Գծ. 24. 23։ 28. 16։
[դ] Ղև. 23. 27, 29։

Digitized by Google

տար, Եւ կ'ըսէր անոնց. Մարդիկ՝ ես կը տեսնեմ
որ աս նաւուն ճամբայ ընելը տառապանքով ու շատ
վնասով պիտի ըլլայ, չէ թէ մինակ բեռին ու նաւին՝
11 հապա մեր անձերուն ալ։ Բայց հարիւրապետը
աւելի նաւապետին և նաւավարին միտք կ'ընէր,
12 քան թէ Պօղոսին խօսքերուն։ Եւ որովհետև ան
նաւահանգիստ յարմար չէր ձմեռը հոն անցընելու,
շատերը խորհեցան անկէ երթալ, որ գուցէ կարող
ըլլան Փիւնիկէ հասնելու ու ձմեռը հոն կենալու,
որ Կրետէի նաւահանգիստ մըն է, ու դէպ 'ի հարաւ
13 և արևմտեան հիւսիս կը նայի։ Ու երբոր հա-
րաւային մեղմ հով մը փչեց, կարծելով թէ իրենց
դիտաւորութեանը հասեր են, ճամբայ ելան՝ ու
14 Կրետէին քովերէն կ'անցնէին։ Եւ շատ ատեն
չանցած՝ մրրկալից հով մը ելաւ անոր դէմ, որ Եւ-
15 րակիկլոն կ'ըսուի։ Երբոր նաւը յափշտակուեցաւ,
և հովին դէմ չկրցաւ դիմանալ, թող տուած կ'եր-
16 թայինք ու կու գայինք. Եւ դէպ 'ի մէկ փոքր
կղզիի մը տակի կողմը դիմելով՝ որ Կղօդա կ'ըսուէր,
17 հազիւ կրցանք մակոյկը բռնել. Զոր որ առին՝ ու
օգնութիւններ գործածելով նաւը տակէն կապեցին.
և վախնալով որ չըլլայ թէ *յորձանուտը իյնան,
առագաստը իջեցուցած՝ անանկ կ'երթային ու կու
18 գային։ Եւ սաստիկ ալէկոծութեան մէջ որ էինք,
19 հետևեալ օրը բեռերը դուրս նետեցին։ Ու երրորդ
օրը -նաւին գործիքները ձեռքերնիս դուրս նետե-
20 ցինք։ Ու երբոր շատ օրեր ոչ արև՝ ոչ ալ աստղեր
կ'երևնային, և փոթորիկը քիչ չէր վրանիս, ալ
21 բոլորովին մեր ազատուելու յոյսը վերցաւ։ Եւ
որովհետև շատ օրերէ 'ի վեր անօթի էին, ան
ատենը Պօղոս անոնց մէջը կայնելով՝ ըսաւ. Ով

* կամ ծանծաղուտը | - Յովն. 1. 5.

Digitized by Google

մարդիկ՝ պէտք էր ձեզի որ ինծի մտիկ ընէիք, ու
Կրետէէն չելլէիք, և աս տառապանքը ու վնասը
22 չքաշէիք։ Ու հիմա ձեզ կը յորդորեմ որ սիրտ
առնէք, քանզի ձեզմէ մէկուն անձին վնաս մը պիտի
23 չըլլայ՝ բայց միայն նաւին. ա Ինչու որ աս գիշեր
երևցաւ ինծի ան Աստուծոյն հրեշտակը, որ ես
24 անորն եմ՝ ե ու զանիկայ կը պաշտեմ. Եւ ըսաւ.
Մի՛ վախնար Պօղոս՝ կայսրին դիմացը պէտք որ
ելլես դուն. և ահա Աստուած քեզի շնորհեց ան
25 ամէնը՝ որ քու հետդ նաւին մէջն են։ Ուստի մար-
դիկ՝ սիրտ առէք. է Ինչու որ ես կը հաւատամ Աս-
տուծոյ՝ որ ասանկ պիտի ըլլայ, ինչպէս որ ինծի
26 զրուցուեցաւ. Միայն թէ պէտք է որ ը մէկ կղզի
մը իյնանք։

27 Ու երբոր տասնըչորսերորդ գիշերն էր որ
Ադրիական ծովուն մէջ կը տարուբերէինք, կէս
գիշերին նաւավարները կը կարծէին թէ մէկ երկրի
28 մը մօտեցեր են. Եւ գնտակը ձգելով՝ քսան գրկա-
չափ գտան. ու քիչ մըն ալ առաջ երթալով՝ նորէն
29 ձգեցին, և տասնըհինգ գրկաչափ գտան. Ու
վախնալով՝ որ չըլլայ թէ քարոտ տեղուանք իյնան,
ետևի կողմէն չորս խարիսխ ձգեցին, և առտու
30 ըլլալուն կը փափաքէին։ Իսկ նաւավարները նաւէն
փախչիլ ուզելով՝ մակոյկը ծովը իջեցուցին, պատ-
ճառելով որպէս թէ առջևի կողմէն ալ խարիսխներ
31 պիտի ձգեն։ Բայց Պօղոս ըսաւ հարիւրապետին
ու զինուորներուն. Եթէ ասոնք նաւին մէջը
32 չկենան՝ դուք չէք կրնար ազատիլ։ Ան ատենը
զինուորները մակոյկին չուանները կտրեցին, և թո-
33 ղուցին որ դուրս իյնայ։ Ու երբոր առտու ըլլալու

ա Գրծ. 23. 11։
ե Դան. 6. 16։ Հռոմ. 1. 9։ 2 Տիմ. 1. 3։
է Ղուկ. 1. 45։ Հռոմ. 4. 20 21։ 2 Տիմ. 1. 12։
ը Գրծ. 28. 1։

վրայ էր, Պօղոս կ'աղաչէր ամենուն որ կերակուր
ուտեն, ըսելով. Այսօր տասնըչորս օր է՝ որ դուք
սպասելով անօթի մնացեր էք, ու բան մը կերած
34 չէք։ Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի որ կերակուր ուտէք.
ինչու որ աս ալ ձեր ազատութեանը համար է,
–քանզի ձեզմէ մէկուն գլխէն մազ մը պիտի չկոր-
35 սուի։ Եւ այսպէս ըսելով, հաց առաւ, ու ᵉամե-
նուն առջեւը Աստուծմէ գոհացաւ, և կտրելով սկսաւ
36 ուտել։ Եւ ամէնն ալ սիրտ առին, ու իրենք ալ
37 կերակուր կերան։ Եւ նաւին մէջը ամէնքս երկու
38 հարիւր եօթանասունըվեց հոգի էինք։ Երբոր
կշտացան կերակուրով՝ նաւը թեթեւցուցին՝ ցորենը
ծովը թափելով։
39 Ու երբոր առտու եղաւ, ցամաքը չէին ճանչնար,
միայն թէ մէկ ծոց մը կը նշմարէին որ ծովեզերք
ունէր, ու կը խորհէին որ եթէ կարելի է նաւը
40 անոր մէջը մխեն։ Եւ խարիսխները կտրելով՝ ծովը
ձգեցին, ու ղեկերուն կապերը թուլցուցին, և առա-
գաստը հովին բանալով՝ դէպ 'ի ան ծովեզերքը
41 կ'երթային։ Եւ անանկ տեղ մը իյնալով որ երկու
կողմը ծով էր, ᶻնաւը նստեցուցին. և նաւին առջեւի
կողմը խրելով՝ անշարժ մնաց, ու ետեւի կողմը ալիք-
42 ներուն սաստկութենէն կը քակուէր։ Զինուոր-
ներն ալ խորհուրդ ըրին որ կապուածները սպան-
43 նեն, որ չըլլայ թէ մէկը լողայ՝ ու փախչի։ Բայց
հարիւրապետը որ Պօղոսը ազատել կ'ուզէր, ար-
գիլեց զանոնք ան խորհուրդէն, և հրաման ըրաւ՝
թէ որոնք որ կրնան լողալ, թող անոնք առաջ
44 նետուին ու ցամաքը ելլեն. Եւ մնացածները՝ ոմանք

– 3 Թագ. 1. 52։ Մատ. 10. 30։ Ղուկ. 12. 7։ 21. 18։
ե 1 Թագ. 9. 13։ Մատ. 15. 36։ Մար. 8. 6։ Յովհ. 6. 11։ 1 Տիմ. 4. 3, 4։
զ 2 Կոր. 11. 25։

Digitized by Google

տախտակներով, և ոմանք նաւին ուրիշ բաներովը. և այսպէս ^ա ամէնը ազատեցան՝ ցամաքը ելան:

ԳԼ. ԻԸ.

1 Պօղոս և իր ընկերները՝ նաւաբեկութենէն ետքը մարդասիրութիւն կը տեսնեն բարբարոսներէն: 5 Իժ մը Պօղոսին ձեռքը կը բռնէ, բայց չվնասեր: 8 Պօղոս շատ հիւանդներ կը բժշկէ կղզիին մէջ. 11 Ճամբայ կ'ելլէ Հռոմ երթալու. 17 կ'իմացընէ Հրէից իր գալուն պատճառը. 24 Իր քարոզութեամբը ոմանք կը հաւատան Քրիստոսի, ոմանք ալ չեն հաւատար. 30 այսու ամենայնիւ երկու տարի կը քարոզէ Հռոմայ մէջ:

1 Ու երբոր ազատեցան՝ գիտցան որ ^բ ան կղզիին
անունը Մ՝ելիտէ էր. ^գ և բարբարոսները քիչ
2 մարդասիրութիւն չցուցուցին մեզի. Ինչու որ կրակ
վառեցին, և մեզ ամէնքս ալ ընդունեցին՝ վրանիս
3 հասած անձրևին համար, ու ցուրտին համար: Ու
երբոր Պօղոս շատ մը խռիւ ժողվեց, և կրակին
վրայ դրաւ, տաքութենէն իժ մը ելաւ՝ անոր ձեռքը
4 բռնեց: Բարբարոսներն ալ երբոր ան գազանը
տեսան անոր ձեռքէն կախուած՝ իրարու կ'ըսէին.
Անշուշտ ասիկայ մարդասպան մըն է, որ թէպէտ
ծովէն ազատեցաւ, բայց իրաւունքը թող չտուաւ
5 որ ապրի: Իսկ անիկայ գազանը կրակին մէջը թօթ-
6 վելով՝ ^դ իրեն մէկ վնաս մը չեղաւ: Ու անոնք կը
սպասէին որ անիկայ ուռենայ՝ կամ յանկարծակի
մեռած իյնայ. բայց երբոր շատ մը սպասեցին, ու
տեսան որ իրեն վնաս մը չեղաւ, կարծիքնին փոխե-
7 լով, ^ե կ'ըսէին թէ աստուած մըն է: Եւ ան տեղին
բոլորտիքը՝ կղզիին գլխաւոր մարդուն ագարակները
կային, որուն անունը Պոպղիոս էր. որ ինքը մեզ

ա Հմր 22:
բ Գր. 27. 26:
գ Հռով. 1. 14: 1 Կոր. 14. 11: Կող. 3. 11:
դ Մար. 16. 18: Ղու. 10. 19:
ե Գր. 14. 10:

Digitized by Google

ընդունեց՝ և իրեք օր հիւրասիրութեամբ իր քովը
8 պահեց ։ Եւ եղաւ որ Պոպղիոսին հայրը ջերմով և
թանչքով հիւընդցած պառկած էր ․ ու Պօղոս անոր
քովը մտաւ , և [ա] աղօթք ընելով՝ [բ] ձեռքերը վրան
9 դրաւ , ու բժշկեց զանիկայ ։ Եւ երբոր ասկիայ
եղաւ , ուրիշ հիւանդներ որ ան կղզին մէջն էին ,
10 կու գային և կը բժշկուէին ․ Որոնք շատ [գ] պատիւ-
ներով ալ մեզ պատուեցին , ու երթալու ատեննիս՝
պէտք եղած բաները տուին ։
11 Եւ իրեք ամիսէն ետև Աղեքսանդրացի նաւով մը
ճամբայ ելանք , որ ձմեռը ան կղզին անցուցեր էր ,
12 ու Դիոսկուրացւոց նշանը ունէր ։ Եւ Սիրակուսա
13 իջնելով՝ իրեք օր հոն կեցանք ։ Անկէ ալ պտոյտ մը
ընելով՝ Հռեգիոն հասանք ․ և մէկ օրէն ետև որ
14 հարաւ փչեց , երկրորդ օրը Պատիողոս եկանք ։ Եւ
հոն եղբայրներ գտանք , որոնք աղաչեցին որ եօթը
15 օր իրենց քովը մնանք ․ ու ետքը Հռոմ ելանք ։ Եւ
անկէ եղբայրները երբոր մեր վրայով լսեցին , մեզ
դիմաւորելու ելան մինչև Ապփիոսի վաճառանոցը՝
ու Իրեք պանդոկները ․ և Պօղոս անոնք տեսնելով ,
գոհութիւն տուաւ Աստուծոյ , և սիրտ առաւ ։
16 Եւ երբոր Հռոմ մտանք , հարիւրապետը կա-
պուածները զօրապետին յանձնեց ․ [դ] իսկ Պօղոսին
հրաման եղաւ որ իր պահապան զինուորին հետ
17 զատ կենայ ։ Եւ եղաւ որ իրեք օրէն ետև անիկայ
Հրէից գլխաւորները կանչեց ․ ու երբոր մէկտեղ
եկան՝ ըսաւ անոնց ․ Մարդիկ եղբայրներ՝ [ե] ես
ժողովուրդին կամ հայրենական սովորութեանց
[զ] դէմ բան մը չըրած , Երուսաղեմէն կապուած՝

ա Յակ. 5. 14, 15 ։
բ Մար. 6. 5 ։ 7. 32 ։ 16. 18 ։ Ղու. 4. 41 ։ Գր. 19. 11, 12 ։ 1 Կոր. 12. 9, 28 ։
գ Մատ. 15. 6 ։ 1 Տիմ. 5. 17 ։
դ Գր. 24. 25 ։ 27. 3 ։
ե Գր. 24. 12, 13 ։ 25. 8 ։
զ Գր. 21. 33 ։

Digitized by Google

18 Հռովմայեցւոց ձեռքը մատնուեցայ. Որոնք [ա]երբ-
որ զիս քննեցին, ուզեցին որ արձակեն. ինչու որ
19 իմ վրաս մեռնելու յանցանք մը չկար։ Բայց երբոր
Հրէաները հակառակ կեցան, [բ]պէտք եղաւ որ
կայսրին բողոքեմ, չէ թէ իմ ազգիս դէմ ամբաս-
20 տանութիւն մը ունեցողի պէս։ Ուստի աս պատ-
ճառով աղաչեցի որ ձեզ տեսնեմ՝ ու ձեզի խօսիմ.
ինչու որ [գ]Իսրայէլի յոյսին համար ես [դ]աս շղթան
21 վրաս ունիմ։ Անոնք ալ ըսին իրեն. Մենք քու
վրայովդ Հրէաստանէն ոչ թուղթեր առինք, և ոչ
եղբայրներէն մէկը հոս գալով՝ քու վրայովդ չարու-
22 թիւն մը պատմեց կամ խօսեցաւ։ Բայց կ'աղաչենք
որ քեզմէ լսենք՝ թէ դուն ինչ մտքի վրայ ես. ինչու
որ մենք աս աղանդին վրայով տեղեկացած ենք՝ որ
23 ամէն տեղ ատոր դէմ [ե]կը խօսին։ Եւ մէկ օր մը
ատեն դնելով անոր՝ շատերը անոր գացին իր բնա-
կած տեղը, [զ]որոնց Աստուծոյ թագաւորութիւնը
կը ծանուցանէր վկայութիւնով, և կը համոզէր
զանոնք Յիսուսի վրայով [է]Մովսէսին օրէնքէն ու
24 մարգարէներէն՝ առտուընէ մինչև իրիկուն։ [ը]Եւ
ոմանք կը հաւատային ըսածներուն, ու ոմանք չէին
25 հաւատար։ Եւ իրարու հետ չմիաբանած գացին՝
երբոր Պօղոս մէկ խօսք մը ըսաւ, թէ Հոգին
Սուրբ աղէկ խօսեցաւ մեր հայրերուն՝ Եսայի մար-
26 գարէին ձեռքովը, Եւ ըսաւ. [թ]Գնա՛ աս ժողովուր-
դին՝ ու ըսէ. Լսելով պիտի լսէք՝ ու չիմանաք, և

ա Գրծ. 22.24։ 24.10։ 25.8։ 26.31։
բ Գրծ. 25.11։
գ Գրծ. 26.6, 7։
դ Գրծ. 26.29։ Եփես. 3.1։ 4.1։ 6.20։ 2 Տիմ. 1.16։ 2.9։ Փիլիմ. 10, 13։
ե Ղու. 2.34։ Գրծ. 24.5, 14։ 1 Պետ. 2.12։ 4.14։
զ Ղու. 24.27։ Գրծ. 17.3։ 19.8։
է Տես գլ. 26.6, 22։
ը Գրծ. 14.4։ 17.4։ 19.9։
թ Եսա. 6.9։ Երեմ. 5.21։ Եզեկ. 12.2։ Մատ. 13.14, 15։ Մար. 4.12։ Ղու. 8.10։ Յովհ. 12.40։ Հռով. 11.8։

Digitized by Google

27 տեսնելով պիտի տեսնէք՝ ու չտեսնէք․ Ինչու որ աս
ժողովուրդին սիրտը թանձրացաւ, և իրենց ականջ֊
ներովը ծանր լսեցին, ու աչքերնին գոցեցին, որ
չըլլայ թէ իրենց աչքերովը տեսնեն, ու ականջ֊
ներովը լսեն, և սրտերովը իմանան, ու դարձի
28 գան, և ես բժշկեմ զանոնք։ Ուստի յայտնի ըլլայ
ձեզի՝ որ Աստուծոյ փրկութիւնը –Հեթանոսներուն
29 խրկուեցաւ, և անոնք մտիկ պիտի ընեն։ *Ու երբոր
աս զրուցեց, Հրեաները դուրս ելան, շատ վիճա֊
բանութիւն ունենալով մէջերնին"։
30 Եւ լման երկու տարի իր վարձքով բռնած տունը
31 կեցաւ․ Եւ իրեն եկողներուն ամէնը կ'ընդունէր․
32 ‡Կը քարոզէր Աստուծոյ թագաւորութիւնը, և
Տէր Յիսուս Քրիստոսի վրայով առանց արգիլ֊
ուելու կը սորվեցընէր բոլոր համարձակութիւնով։

– Մատթ. 21. 41, 43։ Գծ. 13. 46, 47։ 18. 6։ 22. 21։ 26. 17, 18։ Հռոմ. 11. 11։

* Ոմանք չունին աս 29 համարը։
‡ Գծ. 4. 31։ Եփես. 6. 19։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ՀՌՈՎՄԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պօղոս առաքեալ կը ծանուցանէ Հռովմայեցւոց իր առաքելական պաշտօնին կանչուիլը, 9 Նաև իր սրտին փափաքը անոնց երթալու, 16 և թէ ինչ է իր քարոզած աւետարանը, ու աւետարանին ցուցուցած արդարութիւնը. 18 Թէ Աստուած բարկացած է ամէն տեսակ մեղքի դէմ, 21 և թէ հեթանոսներուն մեղքերը ինչ է ։

1 Պօղոս՝ Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ՝ [ա]առաքեալ
ըլլալու կանչուած, Աստուծոյ աւետարանին
2 համար [բ]որոշուած, (Ան որ [գ]առաջուց իր մար-
գարէներուն ձեռքովը սուրբ գիրքերով [դ]խոստա-
3 ցաւ) Իր Որդւոյն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին
վրայով՝ որ [ե]մարմնոյ կողմանէ [զ]Դաւիթի սերուն-
4 դէն եղաւ, Ան որ [է]սրբութեան Հոգիին կողմանէ
Որդի Աստուծոյ յայտնուեցաւ [ը]զօրութեամբ,
5 մեռելներէն յարութիւն առնելով. Որով [թ]շնորհք
և առաքելութիւն առինք՝ [ժ]հաւատքի հնազանդու-
թեան համար բոլոր ազգերուն մէջ, [ի]անոր անունը

ա Գործ. 22. 21 ։ 1 Կոր. 1. 1 ։ Գաղ. 1. 1 ։ 1 Տիմ. 1. 11 ։ 2. 7 ։ 2 Տիմ. 1. 11 ։
բ Գործ. 9. 15 ։ 13. 2 ։ Գաղ. 1. 15 ։
գ Հռ. 3. 21 ։ 16. 26 ։ Գաղ. 3. 8 ։
դ Տես Գործ. 26. 6 ։ Տիտ. 1. 2 ։
ե Յովհ. 1. 14 ։ Գաղ. 4. 4 ։
զ Մատ. 1. 6, 16 ։ Ղուկ. 1. 32 ։ Գործ. 2. 30 ։ 2 Տիմ. 2. 8 ։
է Գործ. 13. 33 ։
ը Եբր. 9. 14 ։
թ Հռ. 12. 3 ։ 15. 15 ։ 1 Կոր. 15. 10 ։ Գաղ. 1. 15 ։ 2. 9 ։ Եփես. 3. 8 ։
ժ Գործ. 6. 7 ։ Հռ. 16. 26 ։
ի Գործ. 9. 15 ։

Digitized by Google

6 համար. Որ անոնց մէջը դուք ալ Յիսուս Քրիս-
7 տոսի կանչուած էք. Ձեր ամենուն որ Հռովմայ
մէջ էք՝ Աստուծոյ սիրելիներուդ, [ա]սուրբ ըլլալու
կանչուածներուդ՝ [բ]շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի
Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսէն ։

8 [գ]Նախ կը գոհանամ իմ Աստուծմէս Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը ձեր ամենուն համար, որ [դ]ձեր
9 հաւատքը բոլոր աշխարհ կը պատմուի ։ Քանզի
[ե]վկայ է ինծի Աստուած, [զ]Որուն որ ես կը պաշտեմ
իմ հոգիովս անոր Որդւոյն աւետարանին մէջ,
10 [է]Թէ ինչպէս անդադար ձեզ կը յիշեմ, ամէն ատեն
իմ աղօթքներուս մէջ [ը]Խնդրելով՝ որ գուցէ անգամ
մը [թ]Աստուծոյ կամքովը ինծի յաջողութիւն մը
11 ըլլայ ձեզի գալու ։ Քանզի կը փափաքիմ ձեզ տես-
նելու, [ժ]որ ձեզի հոգևոր շնորհք մը հաղորդեմ՝
12 որպէս զի հաստատուիք. Այսինքն՝ [ի]ձեր հետը
ես ալ մխիթարակից ըլլամ իմ ու ձեր փոխադարձ
13 հաւատքին միջոցովը ։ Սակայն չեմ ուզեր որ չգիտ-
ցող ըլլաք եղբայրներ՝ [լ]Որ շատ անգամ ուզեցի
գալ ձեզի, ([խ]և մինչև հիմա արգիլուեցայ,) [ծ]որ
ձեր մէջն ալ պտուղ մը ունենամ, ինչպէս որ ուրիշ
14 հեթանոսաց մէջ ալ ։ Յոյներուն ու Բարբարոս-
ներուն, իմաստուններուն ու անմիտներուն ալ
15 [կ]պարտական եմ ։ Ուստի որչափ որ ձեռքէս կու

ա Հռ. 9. 24 ։ 1 Կոր. 1. 2 ։ 1 Թես. 4. 7 ։
բ 1 Կոր. 1. 3 ։ 2 Կոր. 1. 2 ։ Գաղ. 1. 3 ։
գ 1 Կոր. 1. 4 ։ Փիլ. 1. 3 ։ Կող. 1. 3, 4 ։ 1 Թես. 1. 2 ։ Փիլիմ. 4 ։
դ Հռ. 16. 19 ։ 1 Թես. 1. 8 ։
ե Հռ. 9. 1 ։ 2 Կոր. 1. 23 ։ Փիլ. 1. 8 ։ 1 Թես. 2. 5 ։
զ Գործ. 27. 23 ։ 2 Տիմ. 1. 3 ։
է 1 Թես. 3. 10 ։
ը Հռ. 15. 23, 32 ։ 1 Թես. 3. 10 ։
թ Յակ. 4. 15 ։
ժ Հռ. 15. 29 ։
ի Տիտ. 1. 4 ։ 2 Պետ. 1. 1 ։
լ Հռ. 15. 23 ։
խ Տես Գործ. 16. 7 ։ 1 Թես. 2. 18 ։
ծ Փիլ. 4. 17 ։
կ 1 Կոր. 9. 16 ։

Digitized by Google

գայ՝ յօժարութիւն ունիմ ձեզի ալ որ Հռովմայ մէջ
էք՝ աւետարանը քարոզելու ։
16 Ինչու որ ա ես ամօթ չեմ սեպեր * աւետարանը․
վասն զի բ Աստուծոյ զօրութիւնն է ան՝ գ բոլոր
հաւատացեալներուն փրկութեան համար, առաջ
17 Հրէային ու ետքը Յոյնին ։ Ինչու որ անով դ Աս-
տուծոյ արդարութիւնը՝ որ է հաւատքէն, հաւատքի
համար կը յայտնուի․ ինչպէս որ գրուած է, Թէ
ե Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի ։
18 զ Քանզի Աստուծոյ բարկութիւնը երկինքէն կը
յայտնուի մարդոց բոլոր ամբարշտութեանը և
անիրաւութեանը վրայ, որոնք ճշմարտութիւնը
19 անիրաւութեամբ բռներ են ։ Վասն զի է Աստուծոյ
վրայով գիտնալու բանը իրենց մէջը յայտնի է,
20 որովհետև Աստուած անոնց յայտնեց ։ Ինչու որ
իր ը աներևոյթ բաները աշխարհի սկիզբէն ստեղ-
ծուածներովը կ'իմացուին կը տեսնուին, այսինքն է
իր մշտնջենաւոր զօրութիւնը, ու աստուածու-
21 թիւնը․ որպէս զի անպատասխանի մնան ։ Ինչու որ
իրենք Աստուած ճանչնալով՝ Աստուծոյ պէս չփա-
ռաւորեցին, կամ շնորհակալ չեղան․ ժ Հապա իրենց
խորհուրդներուն մէջ ունայնացան, և սիրտերնին
22 անմտութիւնով խաւարեցաւ ։ ի Իրենք իմաստուն
23 ենք՝ ըսելով, յիմարեցան․ Եւ անեղծ Աստուծոյ

ա Սաղ. 40. 9, 10 ։ Մար. 8. 38 ։ 2 Տիմ. 1. 8 ։
* Ոմանք Քրիստոսի աւետարանը․
բ 1 Կոր. 1. 18 ։ 15. 2 ։
գ Ղուկ. 2. 30, 31, 32 ։ 24. 47 ։ Գործ. 3. 26 ։ 13. 26, 46 ։ Հռ. 2. 9 ։
դ Հռ. 3. 21 ։
ե Ամբ. 2. 4 ։ Յոհ. 3. 36 ։ Գաղ. 3. 11 ։ Փիլ. 3. 9 ։ Եբր. 10. 38 ։
զ Գործ. 17. 30 ։ Եփես. 5. 6 ։ Կող. 3. 6 ։
է Գործ. 14. 16 ։
ը Յոհ. 1. 9 ։
թ Սաղ. 19. 1, ևն ։ Գործ. 14. 16 ։ 17. 27 ։
ժ 4 Թագ. 17. 15 ։ Երեմ. 2. 5 ։ Եփես. 4. 17, 18 ։
ի Երեմ. 10. 14 ։
լ 2 Օր. 4. 16, ևն ։ Սաղ. 106. 20 ։ Եսա. 40. 18, 25 ։ Երեմ. 2. 11 ։ Եզեկ. 8. 10 ։ Գործ. 17. 29 ։

Digitized by Google

փառքը փոխեցին՝ նմանցընելով եղծանելի մարդու,
և թռչուններու, ու չորքոտանիներու, և սողուն-
24 ներու պատկերին: է Ուստի Աստուած ալ
պղծութեան մատնեց զանոնք իրենց սիրտերուն
ցանկութիւններովը՝ ը իրենց մարմինները թ իրենց
25 անձերուն մէջ խայտառակելու. Որոնք Աստուծոյ
ժ ճշմարտութիւնը ի սուտի հետ փոխեցին, ու եր-
կրպագութիւն և պաշտօն մատուցին ստեղծուած-
ներուն՝ քան թէ Ստեղծողին, ան որ յաւիտեան
26 օրհնեալ է. ամէն: Ասոր համար Աստուած զանոնք
լ անարգ կիրքերու մատնեց, որ իրենց էգերը ան-
գամ բնական պէտքը բնութեան դէմ եղող պէտքի
27 փոխեցին: Նոյնպէս ալ արուները կնկան բնական
պէտքը թողուցած՝ իրենց ցանկութիւնովը իրարու
հետ վառուեցան. արուները արուներու հետ խայ-
տառակութիւն կը գործէին, և իրենց մոլութեանը
28 վայլած հատուցումը իրենց վրայ կ'ընդունէին: Եւ
որովհետև չուզեցին զԱստուած իրենց գիտութեա-
նը մէջ պահել, Աստուած ալ զանոնք անարգ խոր-
հուրդներու մատնեց՝ խ անվայել բաներ ընելու.
29 Որոնք լեցուած էին ամէն անիրաւութիւնով, պոռ-
նկութիւնով, անզգամութիւնով, ագահութիւնով,
չարութիւնով, նախանձով լեցուն, մարդասպանու-
թիւնով, հակառակութիւնով, նենգութիւնով,
30 չարասրտութիւնով, ու էին քսուներ, Չարախօս-
ներ, Աստուած ատողներ, նախատողներ, հպարտ-
ներ, ամբարտաւաններ, չար բաներ հնարողներ,
31 ծնողաց անհնազանդներ, Անմիտներ, ուխտ չպա-

է Սաղ. 81. 12: Գործ. 7. 42: Եփես. 4. 18, 19: 2 Թես. 2. 10:
ը Ղև. 18. 22:
թ 1 Կոր. 6. 18: 1 Թես. 4. 4: 1 Պետ. 4. 3:
ժ 1 Թես. 1. 9: 1 Յովհ. 5. 20:
ի Եսա. 44. 20: Երեմ. 10. 14: 13. 25: Ամով. 2. 4:
լ Ղև. 18. 22, 23: Եփես. 5. 12: Յուդ. 10:
խ Եփես. 5. 4:

Digitized by Google

հողներ, անգութներ, անհաշտներ, անողորմներ.
32 ա Որոնք գիտնալով Աստուծոյ դատաստանը, թէ
անոնք որ այսանկ բաներ կ'ընեն՝ բ մահուան արժանի
են, չէ թէ միայն այն բաները կ'ընեն, գ հապա
ընողներուն հաւանութիւն ալ կու տան։

ԳԼ. Բ

1 Անոնք որ ուրիշները կը դատապարտեն իրենք մեղաւորներ, թէ որ իրենք ալ այն մեղքերը կը գործեն, չեն կրնար ինքզինքնին արդարացընել. 6 ոչ ալ կրնան ազատ մնալ Աստուծոյ դատաստանէն, 9 թէ՛ Հրեայ ըլլան՝ թէ հեթանոս. 14 քանզի ինչպէս որ հեթանոսները չեն կրնար ազատ մնալ, 17 անանկ ալ Հրեաները. 25 որոնց թլփատութիւնը օգուտ մը պիտի չընէ, թէ որ օրինազանց գտնուին։

1 Ուստի ո՛վ մարդ՝ դ ո՛վ որ ըլլաս դուն որ կը դատես,
պատասխան չունիս տալու. ե քանզի ինչ բանով
որ ուրիշը կը դատես, անով քու անձդ կը դատա-
պարտես. վասն զի դուն ալ որ կը դատես, նոյն
2 բաները կ'ընես։ Բայց գիտենք որ Աստուծոյ դա-
տաստանը ճշմարտութիւնով կ'ըլլայ անոնց վրայ,
3 որ անանկ բաներ կը գործեն։ Արդ՝ ո՛վ մարդ, դուն
որ այսանկ բաներ ընողները կը դատես, և դուն նոյն
բաները կ'ընես, աս միտքէդ կ'անցընե՞ս, թէ դուն
4 Աստուծոյ դատաստանէն ազատ պիտի մնաս. Կամ
թէ անոր անչափ քաղցրութիւնը՝ է և համբերու-
թիւնը ու երկայնմտութիւնը կ'արհամարհե՞ս,
ը չգիտնալով որ Աստուծոյ քաղցրութիւնը քեզ
5 դէպ 'ի ապաշխարութիւն կ'առաջնորդէ։ Բայց

ա Գլ. 2. 2։
բ Գլ. 6. 21։
գ Ովս. 7. 3։ Սաղ. 50. 18։
դ Գլ. 1. 20։
ե 2 Թագ. 12. 5, 6, 7։ Մատ. 7. 1, 2։ Յոհ. 8. 9։
զ Գլ. 9. 23։ Եփես. 1. 7։ 2. 4, 7։
է Գլ. 3. 25։
ը Ել. 34. 6։
թ Ես. 30. 18։ 2 Պետ. 3. 9, 15։

Digitized by Google

դուն քու խստութիւնովդ և անզեղջ սրտովդ քու
անձիդ բարկութիւն կը դիզես՝ դ բարկութեան և
Աստուծոյ արդար դատաստանին յայտնուելու օրու-
6 անը համար. ե Ան որ ամէն մէկուն իր գործքերուն
7 փոխարէնը պիտի հատուցանէ. Յաւիտենական
կեանքը անոնց՝ որ բարի գործքերու մէջ համբերու-
թեամբ յարատևելով, փառք ու պատիւ և ան-
8 մահութիւն կը խնդրեն. Բայց անոնց որ հակառակ
են, զ և ճշմարտութեան անհնազանդ՝ ու անիրաւու-
թեան հնազանդած, բարկութիւն և սրտմտութիւն՝
9 է Նեղութիւն և տառապանք պիտի ըլլայ ամէն մարդու
վրայ՝ որ չար կը գործէ, առաջ Հրէային՝ ու
10 ետքը Յոյնին. ը Նաև փառք ու պատիւ և խաղաղու-
թիւն ամենուն՝ որ բարի կը գործէ, առաջ
11 Հրէային՝ ու ետքը Յոյնին: թ Ինչու որ Աստուծոյ
12 քովը աչառութիւն չկայ: Քանզի անոնք որ առանց
օրէնքի մեղք գործեցին, առանց օրէնքի պիտի կոր-
սուին. և անոնք որ օրէնքի տակ մեղք գործեցին,
13 օրէնքով պիտի դատուին. (ժ Ինչու որ չէ թէ օրէն-
քը լսողները Աստուծոյ առջևը արդար են, հապա
14 օրէնքը կատարողները պիտի արդարանան: Ուստի
հեթանոսները որ օրէնք չունին՝ երբոր բնակա-
նաբար օրէնքին գործքերը կը գործեն, օրէնք չունե-
նալով՝ իրենց անձերուն օրէնքը բուն իրենք կ'ըլլան.
15 Որ օրէնքին գործքը իրենց սրտին մէջը գրուած կը
ցուցընեն իրենց խղճմտանքին վկայութեամբը, և

դ 2 Օր. 32. 35: Յակ. 5. 3:
ե Յոբ. 34. 11: Սաղ. 62. 12: Առակ. 24. 12: Երեմ. 17. 10: 32. 19: Մատ. 16. 27: Գղ. 14. 12: 1 Կոր. 3. 8: 2 Կոր. 5. 10: Յայտ. 2. 23: 20. 12: 22. 12:
զ Յոբ. 24. 13: Գղ. 1. 18: 2 Թես. 1. 8:
է Ամով. 3. 2: Ղու. 12. 47, 48: 1 Պետ. 4. 17:
ը 1 Պետ. 1. 7:
թ 2 Օր. 10. 17: 2 Մն. 19. 7: Յոբ. 34. 19: Գործ. 10. 34: Գաղ. 2. 6: Եփես. 6. 9: Կող. 3. 25: 1 Պետ. 1. 17:
ժ Մատ. 7. 21: Յակ. 1. 22, 23, 25: 1 Յոհ. 3. 7:

Digitized by Google

իրենց խորհուրդներուն իրար յանդիմանելովը՝ կամ
16 իրաւունք տալովը,) ա Այն օրը որ Աստուած մարդոց
ծածուկ բաները պիտի դատէ բ Յիսուս Քրիստոսի
ձեռքովը՝ գ իմ քարոզած աւետարանիս համեմատ։
17 դ Ահա դուն Հրեայ ըսուեր ես, ե եւ օրէնքին
18 կռթըներ ես, զ Ու Աստուծով կը պարծենաս, է Եւ
անոր կամքը գիտես, ը Ու տարբեր բաները կը զա-
19 նազանես՝ օրէնքէն խրատուած ըլլալով. թ Եւ քու
անձիդ վրայ վստահութիւն ունիս՝ թէ կոյրերուն
20 առաջնորդ ես, խաւարածներուն լոյս, Անմիտներուն
խրատ տուող, տղայոց վարժապետ. ժ Եւ թէ գիտու-
թեան ու ճշմարտութեան կերպարանքը օրէնքէն
21 ունիս։ ի Իսկ արդ՝ դուն որ ընկերիդ կը սորվեցը-
նես, քու անձիդ չե՞ս սորվեցըներ. որ կը քարոզես
22 գողութիւն չընել, կը գողնա՞ս. Որ կ'ըսես շնու-
թիւն չընել, շնութի՞ւն կ'ընես. լ Որ կը զզուիս
23 կուռքերէն, սրբապղծութի՞ւն կ'ընես. խ Որ օրէնքով
կը պարծենաս, օրինազանց ըլլալովդ զԱստուած
24 կ'անարգե՞ս։ Ինչու որ Աստուծոյ անունը ձեր պատ-
ճառովը հեթանոսաց մէջ կը հայհոյուի, ծ ինչպէս
որ գրուած է։
25 Արդ՝ կ թլփատութիւնը շահ կ'ունենայ, թէ որ
օրէնքը պահես. իսկ թէ որ օրէնքին դէմ յանցաւոր

ա Ժող. 12. 14 : Մատ. 25. 31 : Յոհ. 12. 48 : Հռ. 3. 6 : 1 Կոր. 4. 5 : Յայտ. 20. 12 :
բ Յոհ. 5. 22 : Գործ. 10. 42 : 17. 31 : 2 Տիմ. 4. 1, 8 : 1 Պետ. 4. 5 :
գ Հռ. 16. 25 : 1 Տիմ. 1. 11 : 2 Տիմ. 2. 8 :
դ Մատ. 3. 9 : Յոհ. 8. 33 : Հռ. 9. 6, 7 : 2 Կոր. 11. 22 :
ե Միք. 3. 11 : Հռ. 9. 4 :
զ Եսա. 45. 25 : 48. 2 : Յոհ. 8. 41 :
է 2 Օր. 4. 8 : Սաղ. 147. 19, 20 :
ը Փիլ. 1. 10 :
թ Մատ. 15. 14 : 23. 16, 17, 19, 24 : Յոհ. 9. 34, 40, 41 :
ժ Հռ. 6. 17 : 2 Տիմ. 1. 13 : 3. 5 :
ի Սաղ. 50. 16, եւն : Մատ. 23. 3, եւն :
լ Մաղ. 3. 8 :
խ Հմր 17 :
ծ 2 Թագ. 12. 14 : Եսա. 52. 5 : Եզեկ. 36. 20, 23 :
կ Գաղ. 5. 3 :

Digitized by Google

ես, քու թլփատութիւնդ անթլփատութիւն եղաւ:
26 [ա]Ուստի թէ որ անթլփատութիւնը օրէնքին իրաւունքները պահէ, չէ՞ որ անոր անթլփատութիւնը
27 թլփատութիւն պիտի սեպուի: Եւ ՚ի բնէ եղած անթլփատութիւնը օրէնքը կատարելով՝ [բ]պիտի դատապարտէ քեզ, որ գիրով ու թլփատութիւնով
28 օրէնքին յանցաւոր ես: Ինչու որ [գ]Հրեայ չէ ան՝ որ դրսուանց է, և թլփատութիւն չէ ան՝ որ
29 դրսուանց մարմինով է. Հապա Հրեայ ան է՝ [դ]որ ներսուանց է, [ե]և թլփատութիւն սրտինը՝ [զ]հոգիով, ու չէ՛ թէ գիրով. [է]որուն գովութիւնը չէ՛ թէ մարդիկներէն է, հապա Աստուծմէ:

ԳԼ. Գ.

1 Հրէից առաւելութիւնը, 3 որն որ բնաւ չկորսնցուցին. 9 բայց օրէնքը կը ցուցընէ թէ անոնք ալ մեղքի տակ են. 20 ուստի բնաւ մարմին մը չարդարանար օրէնքով, 28 այլ ամէն մարդիկ առանց խտրութեան միայն հաւատքով կ'արդարանան. 31 սակայն ատով օրէնքը չխափանուիր:

1 Ուրեմն Հրէան ի՞նչ աւելի բան ունի, կամ թլփա-
2 տութենէն ի՞նչ շահ կայ: Շատ՝ ամէն կերպով. պխնտ առաջ ան՝ [ը]որ Աստուծոյ պատգամները
3 անոնց հաւատացուեցաւ: [թ]Ուրեմն թէ որ անոնցմէ ոմանք չհաւատացին, ի՞նչ. [ժ]միթէ անոնց անհաւատութիւնը Աստուծոյ հաւատքը կը խափանէ՞ր.
4 [ի]Քաւ լիցի: Սակայն [լ]Աստուած ճշմարիտ թող

ա Գործ. 10. 34, 35:
բ Մատ. 12. 41, 42:
գ Մատ. 3. 9: Յօհ. 8. 39: Գղ. 9. 6, 7: Գաղ. 6. 15: Յայտ. 2. 9:
դ 1 Պետ. 3. 4:
ե Կող. 2. 11: Փիլ. 3. 3:
զ Գղ. 7. 6: 2 Կոր. 3. 6:
է 1 Կոր. 4. 5: 2 Կոր. 10. 18: 1 Թես. 2. 4:
ը 2 Օր. 4. 7, 8: Սաղ. 147. 19, 20: Գղ. 2. 18: 9. 4:
թ Գղ. 10. 16: Եբր. 4. 2:
ժ Թուոց. 23. 19: Գղ. 9. 6: 11. 29: 2 Տիմ. 2. 13:
ի Յոբ. 40. 8:
լ Յօհ. 3. 33:

Digitized by Google

ըլլայ, ա և բոլոր մարդիկ՝ սուտ. ինչպէս որ գրուած
է. բ Որ քու խօսքերուդ մէջ արդար ըլլաս, և դա-
5 տուելու ատենդ դուն յաղթես: Ուրեմն թէ որ մեր
անիրաւութիւնը Աստուծոյ արդարութիւնը յայտ-
նի կը ցուցընէ, ի՞նչ ըսենք. արդեօք անիրա՞ւ է
Աստուած՝ որ իր բարկութիւնը վըրանիս կը բերէ.
6 (գ Ըստ մարդկօրէն կ'ըսեմ.) քաւ լիցի. դ Հապա թէ չէ՝
7 ի՞նչպէս Աստուած պիտի դատէ աշխարհը: Ինչու
որ եթէ Աստուծոյ ճշմարտութիւնը իմ ստութիւ-
նովս կ'աւելնայ իր փառքին համար, ալ ես ինչո՞ւ
8 մեղաւորի մը պէս կը դատուիմ: Եւ ինչո՞ւ համար-
ձակ չէ ըսել, ինչպէս որ ոմանք մեր վըրայ չարա-
խօսութիւն ընելով կ'ըսեն՝ թէ մենք կ'ըսենք,
ե Չարը գործենք՝ որ բարին գայ. որոնց դատապար-
տութիւնը իրաւունքով է:
9 Ուստի ալ ի՞նչ ըսենք. բանով մը աւելի՞ ենք
Հեթանոսներէն. իրաւ որ բանով մըն ալ չէ. ինչու
որ առաջուց մեղադրեցինք Հրեաները և հեթա-
10 նոսները՝ զ Թէ ամէնքը մեղաց տակ են. Ինչպէս որ
գրուած է, է Թէ Արդար մը չկայ՝ ոչ մէկ հատ մը.
11 Մէկը չկայ որ հասկընայ, մէկը չկայ՝ որ Աստուած
12 փնտռէ: Ամէնքը խոտորեցան, մէկտեղ անպիտան
եղան. աղէկութիւն ընող մը չկայ, մէկ մըն ալ
13 չկայ: ը Անոնց կոկորդը բաց գերեզման է. իրենց
լեզուովը նենգաւոր եղան. թ Իժերու թոյն կայ
14 անոնց շըթունքներուն տակը. ժ Անոնց բերանը ա-
15 նէծքով ու դառնութեամբ լեցուն է. ի Անոնց ոտ-

ա Սաղ. 62.9; 116.11:
բ Սաղ. 51.4:
գ Գլ. 6.19; Գաղ. 3.15:
դ Ծն. 18.25; Յոբ. 8.3; 34.17:
ե Գլ. 5.20; 6.1, 15:
զ Համր 23; Գաղ. 3.22:
է Սաղ. 14.1, 2, 3; 53.1:
ը Սաղ. 5.9; Երեմ. 5.16:
թ Սաղ. 140.3:
ժ Սաղ. 10.7:
ի Առակ. 1.16; Ես. 59.7, 8:

Digitized by Google

16 քերը շուտ են արիւն թափելու. Կործանում և
17 թշուառութիւն կայ իրենց ճամբաներուն մէջը. Եւ
18 խաղաղութեան ճամբան չճանչցան: ա Աստուծոյ
19 վախը չկայ անոնց աչքերուն առջին: բ Սակայն
գիտենք որ օրէնքը ինչ որ կ՚ըսէ, անոնց կ՚ըսէ՝ որ
օրէնքին տակն են. գ որպէս զի ամէն բերան գոցուի,
դ և բոլոր աշխարհ դատապարտուած ըլլայ Աստուծոյ
20 առջևը: ե Ինչու որ անոր առջևը մէկ մարմին մը
պիտի չարդարանայ օրէնքին գործքերովը. քանզի
զ օրէնքով է մեղքը ճանչնալը:
21 է Բայց հիմա առանց օրէնքի Աստուծոյ արդարու-
թիւնը յայտնուած է, ը օրէնքէն և թ մարգարէներէն
22 վկայուած ըլլալով. Այսինքն Աստուծոյ արդարու-
թիւնը՝ որ ժ Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն է,
ամենուն յայտնուած է, ու ամենուն վրայ կ՚ըլլայ.
23 ի և խտրութիւն չկայ: լ Ինչու որ ամէնքը մեղք
24 գործեցին, և Աստուծոյ փառքէն պակսած են: խ Եւ
անոր շնորհքովը ձրի կ՚արդարանան ծ Յիսուս
25 Քրիստոսով եղած փրկութեամբը. Որ զանիկայ
առաջուց սահմանեց Աստուած՝ կ հաւատքով քա-
ւութիւն ըլլալ հ անոր արիւնովը, Աստուծոյ եր-
կայնմտութեան ատենները ձ առաջուց գործուած

ա Սաղ. 36. 1:
բ Յոհ. 10. 34: 15. 25:
գ Յոբ. 5. 16: Սաղ. 107. 42: Եզեկ. 16. 63: Գլ. 1. 20: 2. 1:
դ Հմր 9, 23: Գլ. 2. 2:
ե Սաղ. 143 2: Գործ. 13. 39: Գաղ. 2. 16: 3. 11: Եփես. 2. 8, 9: Տիտ. 3. 5:
զ Գլ. 7. 7:
է Գործ. 15. 11: Գլ. 1. 17: Փիլ. 3. 9: Եբր. 11. 4, ևն:
ը Յոհ. 5. 46: Գործ. 26. 22:
թ Գլ. 1. 2: 1 Պետ. 1. 10:
ժ Գլ. 4:
ի Գլ. 10. 12: Գաղ. 3. 28: Կող. 3. 11:
լ Հմր 9: Գլ. 11. 32: Գաղ. 3. 22:
խ Գլ. 4. 16: Եփես. 2. 8: Տիտ. 3. 5, 7:
ծ Մատ. 20. 28: Եփես. 1. 7: Կող. 1. 14: 1 Տիմ. 2. 6: Եբր. 9. 12: 1 Պետ. 1. 18, 19:
կ Ղև. 16. 15: 1 Յոհ. 2. 2: 4. 10:
հ Կող. 1. 20:
ձ Գործ. 13. 38, 39: 1 Տիմ. 1. 15:

Digitized by Google

մեղքերուն ներողութիւն տալովը՝ իր արդարութիւ-
26 նը ցուցնելու համար. Այսինքն իր արդարութիւնը
աս ժամանակիս մէջ ցուցնելու համար, որ ինքը
արդար ըլլայ, և արդարացընէ Յիսուսի հաւատքէն
27 եղողը։ բՈւրեմն ո՞ւր մնաց պարծենալը. խափա-
նեցաւ. ո՞ր օրէնքէն, գործքերո՞ւն օրէնքէն. չէ,
28 հապա հաւատքի օրէնքէն։ Ինչու որ կը սեպենք
գԹէ մարդը հաւատքով կ'արդարանայ՝ առանց
29 օրէնքին գործքերուն։ Մ՛իթէ Աստուած միայն
Հրէաներո՞ւնն է, ու հեթանոսներունը չէ՞. այո՛,
30 հեթանոսներունն ալ։ դՈրովհետև Աստուած մէկ
է՝ որ թլփատութիւնը հաւատքէն կ'արդարացընէ,
31 և անթլփատութիւնը նոյն հաւատքով։ Ուստի մենք
հաւատքով օրէնքը կը խափանե՞նք. քա՛ւ լիցի.
հապա օրէնքը կը հաստատենք։

ԳԼ. Դ

1 Աբրահամին հաւատքը իրեն արդարութիւն սեպուեցաւ 10 իր թլփատուելէն առաջ։ 13 Միայն հաւատքով ինքը ու իր սերունդը խոստմունք առին։ 16 Աբրահամ բոլոր հաւատացեալներուն հայրն է։ 24 Մեր հաւատքն ալ մեզի արդարութիւն պիտի սեպուի։

1 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք թէ գտաւ եԱբրահամ
2 մեր նահապետը մարմնոյ կողմանէ։ Ինչու որ
եթէ Աբրահամ զգործքով արդարացած ըլլար,
իրաւցընէ պարծանք կ'ունենար, բայց չէ թէ Աս-
3 տուծոյ առջև։ Քանզի գիրքը ի՞նչ կ'ըսէ.
էԱբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, և ան իրեն ար-

ա Գործ. 17. 30։ Եբր. 9. 15։
բ Գլ. 2. 17, 23։ 4. 2։ 1 Կոր. 1. 29, 31։ Եփես. 2. 9։
գ Գործ. 13. 38, 39։ Հմր 20, 21, 22։ Գլ. 8. 3։ Գաղ. 2. 16։
դ Գլ. 10. 12, 13։ Գաղ. 3. 8, 20, 28։
ե Ես. 51. 2։ Մատ. 3. 9։ Յովհ. 8. 33, 39։ 2 Կոր. 11. 22։
զ Գլ. 3. 20, 27, 28։
է Ծն. 15. 6։ Գաղ. 3. 6։ Յակ. 2. 23։

Digitized by Google

4 դարութիւն սեպուեցաւ։ [ա] Բայց ան որ գործ մը
կ'ընէ, վարձքը՝ շնորհքէ եղած չսեպուիր անոր,
5 հապա պարտքէ։ Իսկ ան որ չգործեր, բայց կը
հաւատայ անոր՝ [բ] որ ամբարիշտը կ'արդարացընէ,
անոր հաւատքը իրեն արդարութիւն կը սեպուի։
6 Ինչպէս որ Դաւիթ ալ կը զրուցէ այն մարդուն
երանութիւնը, որուն Աստուած արդարութիւն կը
7 սեպէ՝ առանց գործքերու։ [գ] Երանի անոնց՝ կ'ըսէ,
որոնց անօրէնութիւնները ներուեցան, և որոնց
8 մեղքերը ծածկուեցան։ Երանի այն մարդուն՝ որ
9 Տէրը մեղք չսեպեր անոր։ Ասուի աս երանութիւնը
թլփատութեա՞ն վրայ է, թէ անթլփատութեան
վրայ ալ. քանզի կ'ըսենք՝ թէ հաւատքը Աբրա-
10 համին արդարութիւն սեպուեցաւ։ Արդեն ինչո՞ւ
սեպուեցաւ. թլփատութեա՞ն մէջ եղած ատենը,
թէ անթլփատութեան մէջ. չէ՛ թէ թլփատու-
11 թեան մէջ, հապա անթլփատութեան։ [դ] Ու [illegible]
թլփատութեան նշանը առաւ՝ իբրև անթլփատու-
թեան ատենէն ունեցած հաւատքին արդարութեա-
նը մէկ կնիք մը, [ե] որ ինքը հայր ըլլայ ան բոլոր
հաւատացողներուն՝ որոնք անթլփատութենէ են,
12 (անոնց ալ արդարութիւն սեպուելու համար,) Եւ
հայր թլփատութեան՝ չէ՛ թէ միայն թլփատութենէ
եղողներուն, հապա անոնց ալ՝ որ մեր հօրը Աբրա-
համին անթլփատութեան ատենի հաւատքին շաւիղ-
13 ներուն մէջը կը քալեն։ Ինչու որ Աբրահամին և
անոր սերունդին՝ [զ] աշխարհը ժառանգելու համար
տրուած խոստմունքը չէ՛ թէ օրէնքով եղաւ, հապա
14 հաւատքին արդարութիւնովը։ [է] Քանզի եթէ

ա Փլ. 11. 6։
բ Յես. 24. 2։
գ Սաղ. 32. 1, 2։
դ Ծն. 17. 10։
ե Ղու. 19. 9։ Հմր 12, 16։
Գաղ. 3. 7։
զ Ծն. 17. 4, Եբ. Գաղ. 3. 29։
է Գաղ. 3. 18։

Digitized by Google

օրէնքէն եղողները ժառանգ ըլլային, հաւատքը
փուճ պիտի ըլլար, և խոստմունքը պիտի խափա-
15 նուէր ։ [ա] Վասն զի օրէնքը բարկութիւն կը գործէ ․
քանզի ուր որ օրէնք չկայ, օրինազանցութիւն ալ
16 չկայ ։ Անոր համար ժառանգ ըլլալը հաւատքէն
է ։ [բ] որ շնորհքով եղած ըլլայ, [գ] խոստմունքը
հաստատուն ըլլալու համար բոլոր սերունդին ․ չէ՛
թէ միայն անոր՝ որ օրէնքէն է, հապա անոր ալ՝
որ Աբրահամին հաւատքէն է ․ [դ] որ մեր ամենուն
17 հայրն է, (Ինչպէս որ գրուած է, [ե] Թէ Քեզ շատ
ազգերու հայր ըրի,) Աստուծոյ առջեւը, որուն
ինքը հաւատաց, [զ] ան որ մեռելները կ՚ողջընցընէ,
18 [է] և չեղած բաները եղածներու պէս կը կանչէ ։ Ան
չյուսացուելու բանին յուսով հաւատաց՝ թէ ինքը
շատ ազգերու հայր պիտի ըլլայ, (ինչպէս որ
ըսուեցաւ ալ, [ը] Թէ Քու սերունդդ աստանկ պիտի
19 ըլլայ ․) Եւ ինքը հաւատքի մէջ չտկարացած,
[թ] չնայեցաւ իր մարմինին արդէն մեռածի պէս
ըլլալուն, (որովհետեւ ինքը հարիւր տարեկանի չափ
էր ․) ո՛չ ալ Սառային արգանդին մեռած ըլլալուն ։
20 Եւ անհաւատութիւնով չտարակուսեցաւ Աստու-
ծոյ խոստմունքէն ․ հապա հաւատքով զօրացած՝
21 Աստուծոյ փառք տուաւ, Եւ իր մտքին մէջ հաս-
տատ պահեց՝ թէ ան որ խօսք տուաւ, [ժ] ինքը կարող
22 է ընելու ալ ։ Անոր համար իրեն արդարութիւն
սեպուեցաւ ։

ա Գլ. 3. 20 ։ 5. 13, 20 ։ 7. 8, 10, 11 ։ 1 Կոր. 15. 56 ։ 2 Կոր. 3. 7, 9 ։ Գաղ. 3. 10, 19 ։ 1 Յօհ. 3. 4 ։
բ Գլ. 3. 24 ։
գ Գաղ. 3. 22 ։
դ Ես. 51. 2 ։ Գլ. 9. 8 ։
ե Ծն. 17. 5 ։
զ Գլ. 8. 11 ։ Եփես. 2. 1, 5 ։
է Գլ. 9. 25 ։ 1 Կոր. 1. 28 ։ 1 Պետ. 2. 10 ։
ը Ծն. 15. 5 ։
թ Ծն. 17. 17 ։ 18. 11 ։ Եբր. 11. 11, 12 ։
ժ Սաղ. 115. 3 ։ Ղուկ. 1. 37, 45 ։ Եբր. 11. 19 ։

Digitized by Google

23 [ա]Բայց չէ թէ միայն անոր համար գրուեցաւ՝ որ
24 իրեն սեպուեցաւ. [բ]Հապա մեզի համար ալ՝ որոնց
պիտի սեպուի, [գ]որ կը հաւատանք անոր՝ որ մեռել֊
25 ներէն յարուց մեր Տէր Յիսուսը. [դ]Ա՛ն որ մեր
յանցանացը համար մատնուեցաւ, [ե]և մեզ արդա֊
րացընելու համար յարութիւն առաւ:

ԳԼ. Ե

1 Հաւատքով արդարացած՝ խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ, 2 և պարծանք մեր յուսոյն մէջ. 8 վասն զի թէ որ Քրիստոսի արիւնովը հաշտուեցանք՝ թշնամի եղած ատեններս, 10 ալ աւելի պիտի ապրինք հաշտուած ըլլալնուս: 12 Ինչպէս որ մեղքը ու մահը աշխարհ մտաւ Ադամով, 17 ալ աւելի արդարութիւնը և կեանքը Յիսուս Քրիստոսով: 20 Ո՛ւր որ մեղքը շատցաւ, հոն շնորհքը աւելի առատացաւ:

1 [ե]Ուստի մենք հաւատքով արդարացած ըլլալով՝
[զ]Խաղաղութիւն ունինք Աստուծոյ հետ՝ մեր
2 Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը. [է]Որուն
միջոցովը ընդունեցինք հաւատքով աս շնորհքիս
մօտենալն ալ, [ը]որուն մէջը կեցեր ենք, [թ]և Աստու֊
3 ծոյ փառաց յուսովը կը պարծինք: Եւ ո՛չ միայն
այսչափ, [ժ]հապա նաև նեղութիւններու մէջ կը պար֊
ծինք. [ի]Ինչու որ գիտենք՝ թէ նեղութիւնը համ֊
4 բերութիւն կը գործէ, Եւ [լ]համբերութիւնը՝
5 փորձառութիւն, ու փորձառութիւնը՝ յոյս. [խ]Եւ

ա Գլ. 15. 4: 1 Կոր. 10. 6, 11:
բ Գոր. 2. 24: 13. 30:
գ Ես. 53. 5, 6: Գլ. 3. 25: 5. 6: 8. 32: 2 Կոր. 5. 21: Գաղ. 1. 4: 1 Պետ. 2. 24: 3. 18: Եբր. 9. 28:
դ 1 Կոր. 15. 17: 1 Պետ. 1. 21:
ե Ես. 32. 17: Յոհ. 16. 33: Գլ. 3. 28, 30:
զ Եփես. 2. 14: Կող. 1. 20:
է Յոհ. 10. 9: 14. 6: Եփես. 2. 18: 3. 12: Եբր. 10. 19:
ը 1 Կոր. 15. 1:
թ Եբր. 3. 6:
ժ Մատ. 5. 11, 12: Գոր. 5. 41: 2 Կոր. 12. 10: Փիլ. 2. 17: Յակ. 1. 2, 12: 1 Պետ. 3. 14:
ի Յակ. 1. 3:
լ Յակ. 1. 12:
խ Փիլ. 1. 20:

Digitized by Google

յոյսը ամօթով չձգեր. Ինչու որ Աստուծոյ սէրը
մեր սրտերուն մէջը տարածուած է [ա]Հոգւոյն Սրբոյ
6 ձեռքովը, որ մեզի տրուեցաւ։ Վասն զի երբոր
մենք դեռ տկար էինք, յարմար ժամանակին [բ]Քրիս-
7 տոս ամբարիշտներուն համար մեռաւ։ Ինչու որ
արդարի մը համար հազիւ կ՚ըլլայ որ մէկը մեռնի.
(բայց մէկ բարի մարդու մը համար՝ կարելի է որ
8 մէկը համարձակի մեռնելու։) [գ]Սակայն Աստուած
իր սէրը որ մեր վրայ ունէր՝ յայտնեց, որ երբ դեռ
մեղաւոր էինք, Քրիստոս մեզի համար մեռաւ.
9 [դ]Ուրեմն հիմա որ իր արիւնովը արդարացանք,
[ե]որչափ աւելի իրմով պիտի ազատինք բարկութե-
10 նէն։ [զ]Վասն զի թէ որ թշնամի եղած ատեննիս
[է]Աստուծոյ հետ հաշտուեցանք իր Որդւոյն մա-
հովը, որչափ աւելի մեր հաշտուած ատենը պիտի
11 ապրինք [ը]Անոր կեանքովը։ Եւ ոչ միայն սա,
[թ]հապա Աստուծմով ալ կը պարծենանք մեր Տէրոջը
Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը, որով հիմա հաշ-
տութիւնը ընդունեցինք։
12 [ժ]Վասն զի ինչպէս որ մէկ մարդէ մը մեղքը
աշխարհք մտաւ, [ի]և ան մեղքէն մահը, և այնպէս
ամէն մարդոց վրայ տարածուեցաւ մահը, *քանզի
13 ամէնքը մեղանչեցին։ (Վասն զի մինչև օրէնքին
ատենը աշխարհի մէջ մեղք կար. [լ]բայց մեղք չսե-
14 պուիր՝ ուր որ օրէնք չկայ։ Սակայն մահը Ադամէն

ա 2 Կոր. 1. 22: Գաղ. 4. 6: Եփես. 1. 13, 14:
բ Հռմ 8: Գղ. 4. 25:
գ Յոհ. 15. 13: 1 Պետ. 3. 18: 1 Յոհ. 3. 16: 4. 9, 10:
դ Գղ. 3. 25: Եփես. 2. 13: Եբր. 9. 14: 1 Յոհ. 1. 7:
ե Գղ. 1. 18: 1 Թես. 1. 10:
զ Գղ. 8. 32:
է 2 Կոր. 5. 18, 19: Եփես. 2. 16: Կող. 1. 20, 21:
ը Յոհ. 5. 26: 14. 19: 2 Կոր. 4. 10, 11:
թ Գղ. 2. 17: 3. 29, 30: Գաղ. 4. 9:
ժ Ծն. 3. 6: 1 Կոր. 15. 21:
ի Ծն. 2. 17: Գղ. 6. 23: 1 Կոր. 15. 21:
* Կամ որով
լ Գղ. 4. 15: 1 Յոհ. 3. 4:

Digitized by Google

մինչև Մովսէսը թագաւորեց, նաև Ադամին յան-
ցանքին նման չմեղանչողներուն վրայ ալ, ա որ ան
15 օրինակ էր անոր՝ որ ետքէն պիտի գար։ Բայց չէ
թէ ինչպէս յանցանքը՝ անանկ ալ շնորհքն է. ինչու
որ եթէ մէկուն յանցանքովը շատերը մեռան, ալ
որչափ աւելի Աստուծոյ շնորհքը՝ և ան պարգևը
որ Յիսուս Քրիստոս մէկ մարդուն շնորհքովն է,
16 բ շատերուն վրայ աւելցաւ։ Եւ չէ թէ այս պարգևը
անանկ է՝ ինչպէս մէկէ մը որ մեղանչեց. ինչու որ
դատաստանը մէկ մեղքէն դատապարտութեան մէջ
ձգեց. բայց շնորհքը շատ մեղքերէն արդարութեան
17 տարաւ։ Վասն զի թէ որ մէկ մարդուն մեղքովը
մահը թագաւորեց ան մէկովը, որչափ աւելի անոնք
որ շնորհքի ու արդարութեան պարգևին առատու-
թիւնը կ՚առնեն, կենաց մէջ պիտի թագաւորեն՝ մէկ
18 Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը։) Ուրեմն ինչպէս
որ մէկուն յանցանքովը բոլոր մարդոց դատապար-
տութեան վճիռ եղաւ, անանկ ալ մէկուն արդարու-
թիւնովը գ բոլոր մարդոց կենաց արդարութեան
19 շնորհք եղաւ. Վասն զի ինչպէս որ մէկ մարդուն
անհնազանդութիւնովը շատերը մեղաւոր եղան,
անանկ ալ մէկուն հնազանդութիւնովը շատերը
20 արդար պիտի ըլլան։ դ Սակայն օրէնքը մէջտեղը
ինկաւ՝ որ յանցանքը շատնայ. բայց ուր որ աւելի
21 եղաւ մեղքը, ե ալ աւելի եղաւ շնորհքը. Որ ինչ-
պէս մեղքը թագաւորեց մահուամբ, անանկ ալ
շնորհքը թագաւորէ արդարութեամբ մինչև յաւի-
տենական կեանքը մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի
ձեռքովը։

ա 1 Կոր. 15. 21, 22, 45։
բ Եսա. 53. 11։ Մատթ. 20. 28։ 26. 28։
գ Յովհ. 12. 32։ Եբր. 2. 9։
դ Յովհ. 15. 22։ Գլ. 3. 20։ 4. 15։ 7. 8։ Գաղ. 3. 19, 23։
ե Ղուկ. 7. 47։ 1 Տիմ. 1. 14։

Digitized by Google

ԳԼ. Զ.

1 Պէտք չէ մեղքի մէջ մնալ, 2 քանի որ մեռած ենք մեղքին, 3 ինչպէս որ մկրտութիւնը կը ցուցընէ. 12 ուստի ալ մեղքը թող չթագաւորէ մեր վրայ. 13 վասն զի մենք մեր անդամները պատրաստեցինք արդարութեան ծառաներ ըլլալու, 23 և վասն զի մեղաց վարձքը մահ է։

1 Ուրեմն ի՞նչ պիտի ըսենք. [ա] մեղքերու մէջ մնա՞նք
2 որ շնորհքը շատնայ։ Քաւ լիցի.
[բ] մենք որ մեղքին մեռանք, ինչպէս դեռ անոր մէջը
3 կենանք։ Չէ՞ք գիտեր, [գ] թէ մենք որ Յիսուս
Քրիստոսով մկրտուեցանք, [դ] անոր մահուանը մկըր-
4 տուեցանք։ [ե] Ուրեմն հետը թաղուեցանք մկրտու-
թիւնով մահուան համար, որ ինչպէս Քրիստոս
[զ] Հօրը փառքովը [է] յարութիւն առաւ մեռելներէն,
[ը] նմանապէս ալ մենք կենաց նորոգութեան մէջ պտը-
5 տինք։ [թ] Վասն զի որ եթէ մենք տնկակից եղանք անոր
մահուանը նմանութիւնովը, նաև անոր յարութեա-
6 նը նմանութիւնովն ալ անշուշտ պիտի ըլլանք։ Աս գիտ-
նանք՝ որ [ժ] մեր հին մարդը անոր հետը խաչուեցաւ,
[ի] որ մեղաց մարմինը փճանայ, որ ասկէ ետև մեղքի
7 չծառայենք։ [լ] Վասն զի ան որ մեռած է՝
8 մեղքէն արդարացած է։ [խ] Ուրեմն՝ թէ որ մենք Քրիս-
տոսի հետ մեռանք, կը հաւատանք որ անոր հետը
9 պիտի ապրինք ալ։ Քանզի գիտենք որ [ծ] Քրիստոս
մեռելներէն յարութիւն առած ըլլալով՝ նորէն
չմեռնիր, ալ մահը անոր վրայ իշխանութիւն չունի։

ա Գլ. 3. 8։ Հմր 15։
բ Հմր 11։ Գլ. 7. 4։ Գաղ. 2. 19։ 6. 14։
գ Կող. 3. 3։ 1 Պետ. 2. 24։
դ 1 Կոր. 15. 29։
ե Կող. 2. 12։
զ Յովհ. 2. 11։ 11. 40։
է Գլ. 8. 11։ 1 Կոր. 6. 14։ 2 Կոր. 13. 4։
ը Գաղ. 6. 15։ Եփես. 4. 22, 23, 24։ Կող. 3. 10։
թ Փիլ. 3. 10, 11։
ժ Գաղ. 2. 20։ 5. 24։ 6. 14։ Եփես. 4. 22։ Կող. 3. 5, 9։
ի Կող. 2. 11։
լ 1 Պետ. 4. 1։
խ 2 Տիմ. 2. 11։
ծ Յայտ. 1. 18։

Digitized by Google

10 Վասն զի քանի որ մեռաւ՝ [ա]մեղքին մեռաւ մէկ
անգամ, և որ կենդանի է՝ [բ]Աստուծոյ կենդանի է։
11 [գ]Այնպէս ալ դուք ձեր անձերը մեղքին մեռած
սեպեցէք, [դ]բայց Աստուծոյ կենդանի՝ մեր Տէրոջը
12 Քրիստոս Յիսուսին ձեռքովը։ [ե]Ուստի ալ մեղքը
չթագաւորէ ձեր մահկանացու մարմինին վրայ, որ
13 անոր ցանկութիւններուն հնազանդիք։ [զ]Եւ ձեր
անդամները անիրաւութեան գործիք ըլլալու մի՛
ընծայէք մեղքին, [է]հապա ձեր անձերը Աստուծոյ
ընծայեցէք՝ որպէս թէ մեռելներէն ողջընցած. և
ձեր անդամները արդարութեան գործիքներ՝ Աս-
14 տուծոյ։ [ը]Քանզի մեղքը վրանիդ պիտի չիշխէ.
ինչու որ օրէնքի տակ չէք, հապա շնորհաց տակ։
15 Ուրեմն ի՞նչ. մե՞ղք գործենք՝ [թ]որ օրէնքի տակ
16 չենք, հապա շնորհքի տակ. քա՛ւ լիցի։ Չէ՞ք
գիտեր՝ [ժ]թէ որուն որ անձերնիդ ծառայ կ'ընծայէք
հնազանդելու, ծառայ էք անոր՝ որուն որ կը հնազան-
դիք, թէ՛ մեղքի՝ որ մահուան կը տանի, և թէ
17 հնազանդելու՝ որ արդարութեան։ Բայց գոհու-
թիւն Աստուծոյ, որ թէև դուք մեղաց ծառայ էիք,
[ի]սակայն սրտանց հնազանդեցաք ան վարդապետու-
18 թեան գաղափարին՝ որ ձեզի յանձնուեցաւ։ [լ]Ուս-
տի դուք մեղքէն ազատ ըլլալով՝ արդարութեան
19 ծառայ եղաք. Մարդու սովորութեան պէս կ'ըսեմ՝
ձեր մարմինին տկարութեանը համար. քանզի ինչ-
պէս որ ձեր անդամները անօրէնութեան համար

ա Եբր. 9. 27, 28։
բ Ղու. 20. 38։
գ Հմր 2։
դ Գաղ. 2. 19։
ե Սաղ. 19. 13։ 119. 133։
զ Գլ. 7. 5։ Կող. 3. 5։ Յակ. 4. 1։
է Գլ. 12. 1։ 1 Պետ. 2. 24։ 4. 2։
ը Գլ. 7. 4, 6։ 8. 2։ Գաղ. 5. 18։
թ 1 Կոր. 9. 21։
ժ Մատ. 6. 24։ Յով. 8. 34։ 2 Պետ. 2. 19։
ի 2 Տիմ. 1. 13։
լ Յով. 8. 32։ 1 Կոր. 7. 22։ Գաղ. 5. 1։ 1 Պետ. 2. 16։

Digitized by Google

ընծայեցիք՝ պղծութեան և անօրէնութեան ծառա-
ներ ըլլալու, անանկ ալ հիմա ձեր անդամները
սրբութեան համար ընծայեցէք՝ արդարութեան
20 ծառաներ ըլլալու։ ա Վասն զի երբոր դուք մեղաց
21 ծառաներ էիք, արդարութենէն ազատ էիք։ բ Ու-
րեմն ան ժամանակը ի՞նչ պտուղ ունէիք ան բա-
ներէն՝ որոնցմով հիմա կ'ամչնաք. գ Ինչու որ անոնց
22 վերջը՝ մահ է։ դ Բայց հիմա մեղքէն ազատուած՝
և Աստուծոյ ծառաներ եղած՝ ձեր պտուղը ունիք
սրբութիւնով, ու վերջը յաւիտենական կեանք։
ե Վասն զի մեղաց վարձքը մահ է. զ Բայց Աստուծոյ
ձրի պարգեւը յաւիտենական կեանք՝ մեր Տէրոջը
Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը։

ԳԼ. Է.

1 Օրէնքը մարդուն վրայ կ'իշխէ՝ քանի որ անիկայ ողջ է. 4 սակայն մենք մեռանք օրէնքին. 7 այսու ամենայնիւ օրէնքը մեղք չէ, 12 հապա սուրբ՝ արդար և բարի է։ 16 Պօղոս կը վկայէ անանկ ըլլալը, բայց կը ցաւի որ ինքը կարող չէ զանիկայ պահելու։

1 Միթէ չէ՞ք գիտեր եղբայրներ, (քանզի ես օրէն-
քը գիտցողներուն կը խօսիմ,) որ օրէնքը
մարդուս վրայ կ'իշխէ՝ որչափ ժամանակ որ ողջ է։
2 է Ինչու որ էրիկ ունեցող կնիկը իր ողջ էրկանը
կապուած է օրէնքով. բայց թէ որ էրիկը մեռնի,
3 արձակուած է էրկանը օրէնքէն։ ը Ուրեմն քանի որ
էրիկը ողջ է, շուն պիտի ըսուի՝ թէ որ ուրիշ էրկան
մը ըլլայ. բայց թէ որ էրիկը մեռնի, ան օրէնքէն
ազատ կ'ըլլայ, անանկ որ շնացող չըլլար, թէ որ

ա Յոհ. 8. 34։
բ Գլ. 7. 5։
գ Գլ. 1. 32։
դ Յոհ. 8. 32։
ե Ծն. 2. 17։ Գլ. 5. 12։ Յակ. 1. 15։
զ Գլ. 2. 7։ 5. 17, 21։ 1 Պետ. 1. 4։
է 1 Կոր. 7. 39։
ը Մատ. 5. 32։

Digitized by Google

4 ուրիշ էրկան մը ըլլայ ։ Ուստի դուք ալ իմ՝ եղբայր-
ներս՝ [ա]Քրիստոսի մարմինովը օրէնքին մեռաք, որ
ուրիշի մը ըլլաք, անոր՝ որ մեռելներէն յարութիւն
առեր է, [բ]որ Աստուծոյ պտուղ բերող ըլլանք.
5 Քանզի քանի որ մենք մարմնով էինք՝ մեղաց կիր-
քերը որ օրէնքով կ'ըլլային, [գ]մեր անդամներուն
մէջը կը ներգործէին, [դ]որ մենք մահուան պտուղ
6 բերենք ։ Բայց հիմա ան օրէնքէն արձակուեցանք.
ինչու որ մեռանք անոր՝ որով բռնուած էինք, [ե]որ
մենք ծառայենք հոգիին նորոգութեամբը, և չէ՛
թէ գրոյն հնութեամբը ։
7 Ուրեմն ինչ ըսենք. օրէնքը մե՞ղք է. քա՛ւ լիցի.
[զ]բայց ես մեղքը չէի ճանչնար, եթէ ոչ օրէնքով.
ինչպէս ցանկութիւնն ալ չէի գիտեր, թէ որ օրէնքը
8 ըսած չըլլար, [է]Մի՛ ցանկար ։ [ը]Բայց մեղքը պա-
տուիրանքէն առիթ առնելով՝ իմ մէջս բոլոր ցանկու-
թիւնները գոյացուց. [թ]ինչու որ առանց օրէնքի
9 մեղքը մեռած է ։ Ես ալ առանց օրէնքի ատեն մը
կենդանի էի. բայց երբոր պատուիրանքը վրա
10 հասաւ, մեղքը ողջընցաւ, Ես ալ մեռայ. ու ան
պատուիրանքը [ժ]որ կենաց համար էր, նոյնը ինծի
11 մահուան համար եղաւ ։ Ինչու որ մեղքը պատու-
իրանքէն առիթ առնելով՝ զիս խաբեց, ու անով
12 մեռցուց ։ [ի]Ուստի օրէնքը սուրբ է, ու պատուի-
րանքը սուրբ՝ և արդար ու բարի ։
13 Ուրեմն բարին ինծի մա՞հ եղաւ. քա՛ւ լիցի. հապա

ա Հռ. 8. 2 ։ Գաղ. 2. 19 ։ 5. 18 ։ Եփես. 2. 15 ։ Կող. 2. 14 ։
բ Գաղ. 5. 22 ։
գ Հռ. 6. 13 ։
դ Հռ. 6. 21 ։ Գաղ. 5. 19 ։ Յակ. 1. 15 ։
ե Հռ. 2. 29 ։ 2 Կոր. 3. 6 ։
զ Հռ. 3. 20 ։
է Ել. 20. 17 ։ 2 Օր. 5. 21 ։ Գործ. 20. 33 ։ Հռ. 13. 9 ։
ը Հռ. 4. 15 ։ 5. 20 ։
թ 1 Կոր. 15. 56 ։
ժ Ղև. 18. 5 ։ Եզեկ. 20. 11, 13, 21 ։ 2 Կոր. 3. 7 ։
ի Սաղ. 19. 8 ։ 119. 38, 137 ։ 1 Տիմ. 1. 8 ։

Digitized by Google

մեղքը · որպէս զի երեւնայ մեղքը որ ան բարի բանով
ինծի մահ գործեց , որ մեղքը պատուիրանքով աւելի
14 մեղաւոր ըլլայ ։ Վասն զի գիտենք որ օրէնքը
հոգեւոր է , բայց ես մարմնաւոր եմ՝ ա մեղքի տակ
15 ծախուած ։ Վասն զի ինչ որ կ՚ընեմ՝ չեմ ճանչնար ·
բ չէ՞ թէ ինչ որ կ՚ուզեմ՝ ան կ՚ընեմ, հապա ինչ որ
16 կ՚ատեմ՝ ան կ՚ընեմ ։ Բայց թէ որ չուզածս կ՚ընեմ,
17 հաւանութիւն կու տամ օրէնքին թէ բարի է ։ Իսկ
արդ՝ չէ՞ թէ ես կ՚ընեմ անիկայ, հապա մեղքը՝ որ
18 իմ ներսի դիս կը բնակի ։ Վասն զի գիտեմ որ գ իմ
ներսի դիս՝ այսինքն իմ մարմնիս մէջ մէկ բարի բան
մը չբնակիր · ինչու որ կամեցողութիւն կայ քովս ,
19 բայց բարին ՚ի գործ դնելը չեմ գտներ ։ Վասն զի
չէ՞ թէ բարին որ կ՚ուզեմ՝ կ՚ընեմ, հապա չարը որ
20 չեմ ուզեր՝ ան կ՚ընեմ ։ Իսկ թէ որ չուզած բանս
կ՚ընեմ, ալ չէ՞ թէ ես կ՚ընեմ անիկայ, հապա մեղքը՝
21 որ իմ ներսի դիս բնակած է ։ Ուստի ես կը գտնեմ
օրէնք մը՝ որ երբ բարին ընելը կը կամենամ, չարը իմ
22 քովս է ։ դ Վասն զի ներսի մարդուն նայելով՝ ե Աս-
23 տուծոյ օրէնքին կը հաւնիմ · զ Բայց ուրիշ օրէնք
մը կը տեսնեմ է իմ անդամներուս մէջ՝ որ իմ մտքիս
օրէնքին դէմ կը պատերազմի, եւ զիս գերի կ՚ընէ
24 մեղաց օրէնքին՝ որ իմ անդամներուս մէջն է ։ Ի՜նչ
խղճալի մարդ եմ ես · ո՞վ զիս պիտի ազատէ աս մա-
25 հացու մարմինէն ։ ը Գոհութիւն Աստուծոյ՝ մեր
Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը · ուրեմն ես
ինքնիս մտքով Աստուծոյ օրէնքին կը ծառայեմ, ու
մարմնով՝ մեղաց օրէնքին ։

ա 3 Թագ. 21. 20, 25 ։ 4 Թագ. 17. 17 ։
բ Գաղ. 5. 17 ։
գ Ծն. 6. 5 ։ 8. 21 ։
դ 2 Կոր. 4. 16 ։ Եփես. 3. 16 ։ Կող. 3. 9, 10 ։
ե Սաղ. 1. 2 ։
զ Գաղ. 5. 17 ։
է Հռ. 6. 13, 19 ։
ը 1 Կոր. 15. 57 ։

ԳԼ. Ը.

1 Անոնք որ Քրիստոսի մէջ են, և Հոգիին ուզածին պէս կ'ապրին, ազատ են դատապարտութենէ ։ 5, 13 Թէ ինչ վնաս կը ծագի մարմինէն, 6, 14 և ինչ շահ Հոգիէն, 17 և ինչ Աստուծոյ որդիք ըլլալէն, 19 որոնց փառաւոր ազատութիւնը՝ որ ամէն ստեղծուածները մեծ փափաքով կը սպասեն անոր, 29 յառաջագոյն սահմանուած է Աստուծմէ ։ 38 Ոչ կրնայ զատել մեզ Քրիստոսի սէրէն ։

1 Իսկ արդ՝ դատապարտութիւն չկայ Քրիստոս
Յիսուսով եղողներուն՝ որոնք մարմնաւոր կեր-
2 պով չեն վարուիր ։ Ինչու որ [ա]Քրիստոս Յիսուսով
կենաց Հոգիին [բ]օրէնքը զիս ազատեց [գ]մեղաց և
3 մահուան օրէնքէն ։ [դ]Արդ զի ան որ անկարելի էր
օրէնքին՝ որովհետև տկար էր մարմնով, [դ]Աստուած
իր Որդին խրկեց մեղանչական մարմինի նմանու-
թեամբ, ու մեղքի համար, և դատապարտեց մեղքը
4 ան մարմինին մէջ. Որ օրէնքին արդարութիւնը կա-
տարուի մեր մէջը, [ե]որ մարմնաւորապէս չենք
5 քալեր՝ հապա հոգևորապէս ։ [զ]Ինչու որ մարմնաւոր
եղողները մարմինին բաները կը մտածեն, ու հոգևոր
6 եղողները՝ [է]Հոգիին բաները ։ [ը]Արդ զի մարմ-
նաւոր խորհուրդը մահ է, և հոգևոր խորհուրդը
7 կեանք ու խաղաղութիւն ։ [թ]Քանզի մարմնաւոր
խորհուրդը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է. ինչու
որ Աստուծոյ օրէնքին չհնազանդիր, [ժ]մանաւանդ
8 չկրնար ալ ։ Արդ զի մարմինով եղողները, չեն
9 կրնար Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ ։ Բայց դուք մար-

ա 1 Կոր. 15. 45 ։ 2 Կոր. 3. 6 ։
բ Յոհ. 8. 36 ։ Գղ. 6. 18, 22 ։ Գաղ. 2. 19 ։ 5. 1 ։
գ Գղ. 7. 24, 25 ։
դ Գործ. 13. 39 ։ Գղ. 3. 20 ։ Եբր. 7. 18, 19 ։ 10. 1, 2, 10, 14 ։
ե Գաղ. 3. 13 ։ 2 Կոր. 5. 21 ։
զ Հմր 1 ։
է Յոհ. 3. 6 ։ 1 Կոր. 2. 14 ։
ը Գաղ. 5. 22, 25 ։
թ Գղ. 6. 21 ։ Հմր 13 ։ Գաղ. 6. 8 ։
ժ Յակ. 4. 4 ։
ի 1 Կոր. 2. 14 ։

Digitized by Google

մինով չէք, հապա հոգիով, աթէ որ Աստուծոյ
Հոգին ձեր մէջը բնակած է. բԻսկ թէ որ մէկը
10 Քրիստոսի Հոգին չունի, անիկայ անորը չէ։ Եւ
թէ որ Քրիստոս ձեր մէջն է, ալ մարմինը մեռած է
մեղքի համար, ու հոգին կենդանի է արդարութեան
11 համար։ Իսկ թէ որ Յիսուսը մեռելներէն գյարու-
ցանողին Հոգին ձեր մէջը բնակած է, դալ անիկայ՝
որ Քրիստոսը մեռելներէն յարուց, պիտի կենդա-
նացընէ ձեր մահկանացու մարմիններն ալ իր Հոգիովը
որ ձեր մէջը կը բնակի։
12 եԱպա ուրեմն եղբայրներ՝ պարտապան ենք, ոչ
13 թէ մարմնին՝ մարմնաւորապէս ապրելու. զԻնչու
որ եթէ մարմնաւորապէս ապրելու ըլլաք, պիտի
մեռնիք. բայց թէ որ Հոգիով էմարմինին գործքերը
14 սպաննէք, պիտի ապրիք։ ըՎասն զի որոնք որ
Աստուծոյ Հոգիովը կ'առաջնորդուին, անոնք Աս-
15 տուծոյ որդիքն են։ թԻնչու որ դուք ծառայութեան
հոգին չառիք կրկին ժվախնալու, իհապա որդե-
գրութեան հոգին առիք, որ անով կը կանչենք լԱբ-
16 բա՛յ Հայր։ խՆոյն ինքն Հոգին վկայութիւն կու-
տայ մեր հոգիին, թէ մենք Աստուծոյ որդիքն ենք.
17 Եւ թէ որ որդիք, ուրեմն ժառանգներ, ծԱստու-
ծոյ ժառանգներ՝ ու Քրիստոսի ժառանգակիցներ.
կոր եթէ իր չարչարանացը կցորդ ըլլանք, իր փա-
ռացն ալ հաղորդ ըլլանք։

ա 1 Կոր. 3. 16 : 6. 19 :
բ Յոհ. 3. 34 : Գաղ. 4. 6 : Փիլ. 1. 19 : 1 Պետ. 1. 11 :
գ Գործ. 2. 24 :
դ Գլ. 6. 4, 5 : 1 Կոր. 6. 14 : 2 Կոր. 4. 14 : Եփես. 2. 5 :
ե Գլ. 6. 7, 14 :
զ Հռմ 6 : Գաղ. 6. 8 :
է Եփես. 4. 22 : Կող. 3. 5 :
ը Գաղ. 5. 18 :
թ 1 Կոր. 2. 12 : Եբր. 2. 15 :
ժ 2 Տիմ. 1. 7 : 1 Յոհ. 4. 18 :
ի Ես. 56. 5 : Գաղ. 4. 5, 6 :
լ Մար. 14. 36 :
խ 2 Կոր. 1. 22 : 5. 5 : Եփես. 1. 13 : 4. 30 :
ծ Գործ. 26. 18 : Գաղ. 4. 7 :
կ Գործ. 14. 21 : Փիլ. 1. 29 : 2 Տիմ. 2. 11, 12 :

Digitized by Google

18 Վասն զի ես այսպէս կը դատեմ՝ որ [ա] աս ժա-
մանակիս չարչարանքները բան մը չեն՝ գալու փառ-
19 քին քովը, որ մեզի պիտի յայտնուի։ [բ] Ինչու որ
ստեղծուածոց եռանդուն ակնկալութիւնը [գ] Աս-
20 տուծոյ որդւոցը յայտնուելուն կը սպասէ։ [դ] Ինչու
որ ունայնութեան հնազանդեցան ստեղծուածները՝
(չէ՛ թէ իրենց կամքովը, հապա անոր համար՝ որ
21 հնազանդեցուց,) Ան յուսով՝ որ ստեղծուածները
իրենք ալ ապականութեան ծառայութենէն ազա-
տելով՝ Աստուծոյ որդւոցը փառաւոր ազատու-
22 թեանը հասնին։ Քանզի գիտենք որ ամէն ստեղծու-
ածները մինչեւ հիմա [ե] մէկտեղ կը հառաչեն՝ ու
23 ծնանելու ցաւ կը քաշեն։ Եւ ո՛չ միայն անոնք,
[զ] հապա մենք ալ՝ որ Հոգիին առջի պտուղը ունինք,
[է] մենք մեզմէ մեր անձերուն մէջ կը հառաչենք [ը] որ-
դեգրութեան՝ այսինքն [թ] մեր մարմինին ազատու-
24 թեանը սպասելով։ Ինչու որ յուսով փրկուեցանք.
[ժ] բայց յոյսը որ կը տեսնուի՝ յոյս չէ. վասն զի ան
բանը որ կը տեսնէ մէկը՝ ալ ինչո՞ւ պիտի յուսայ։
25 Հապա թէ որ չտեսած բաներնուս կը յուսանք, ալ
26 համբերութիւնով կը սպասենք անոր։ Նմանակ ալ
Հոգին օգնութեան կը հասնի մեր տկարութիւննե-
րուն. [ի] քանզի ինչ բանի համար աղօթելու ենք ըստ
արժանւոյն, չենք գիտեր. [լ] բայց ինքը Հոգին
բարեխօս կ'ըլլայ մեզի համար անբարբառ հառա-
27 չանքներով։ [խ] Եւ սիրտերը Քննողը գիտէ Հոգիին

ա 2 Կոր. 4. 17։ 1 Պետ. 1. 6,
7։ 4. 13։
բ 2 Պետ. 3. 13։
գ 1 Յով. 3. 2։
դ Ծնն. 3. 19։
ե Երեմ. 12. 11։
զ 2 Կոր. 5. 5։ Եփես. 1. 14։
է 2 Կոր. 5. 2, 4։
ը Ղուկ. 20. 36։

թ Ղուկ. 21. 28։ Եփես. 4. 30։
ժ 2 Կոր. 5. 7։ Եբր. 11. 1։
ի Մատ. 20. 22։ Յակ. 4. 3։
լ Զաք. 12. 10։ Եփես. 6. 18։
խ 1 Մն. 28. 9։ Սաղ. 7. 9։
Առակ. 17. 3։ Երեմ. 11.
20։ 17. 10։ 20. 12։ Գործ. 1.
24։ 1 Թես. 2. 4։ Յայտ. 2.
23։

Digitized by Google

ինչ խորհիլը. ա քանզի Աստուծոյ կամացը համեմատ
բարեխօսութիւն կ՚ընէ սուրբերուն համար։
28 Սակայն գիտենք որ ամէն բաները բարիի գոր-
ծակից կ՚ըլլան անոնց՝ որ Աստուած կը սիրեն,
բ որոնք անոր նախասահմանութեամբը կանչուած
29 են։ գ Վասն զի անոնք որ առաջ կը ճանչնար,
դ առաջուց ալ սահմանեց իր ե Որդւոյն պատկերին
կերպարանակից ըլլալու. զ որ անիկայ անդրանիկ
30 ըլլայ շատ եղբայրներու մէջ։ Եւ որոնք որ առա-
ջուց սահմանեց, է նաեւ կանչեց զանոնք. և որոնք
որ կանչեց, ը նաեւ արդարացուց զանոնք. և որոնք
որ արդարացուց, թ նաեւ փառաւորեց զանոնք։
31 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք աս բաներուս համար. ժ Թէ որ
Աստուած մեր կողմն է՝ ո՞վ պիտի ըլլայ մեզի հա-
32 կառակ։ ի Ան որ իր Որդւոյն չխնայեց, լ հապա
մեր ամէնուն համար մատնեց զանիկայ. ալ ինչպէս
33 անոր հետը ամէն բաները մեզի չպարգեւեր։ Ո՞վ է
որ Աստուծոյ ընտրածներուն դէմ մեղադիր ըլլայ.
34 խ Աստուած է որ կ՚արդարացընէ. ծ Ո՞վ է որ
կը դատապարտէ. Քրիստոսն է որ մեռաւ, մա-
նաւանդ թէ յարութիւն ալ առաւ, կ ու Աստուծոյ
աջ կողմն է. հ որ նաեւ մեզի համար բարեխօսու-
35 թիւն կ՚ընէ. Ո՞վ պիտի զատէ մեզ Քրիս-

ա 1 Յօհ. 5. 14։
բ Գլ. 9. 11, 23, 24։ 2 Տիմ. 1. 9։
գ Ել. 33. 12, 17։ Սաղ. 1. 6։ Երեմ. 1. 5։ Մատ. 7. 23։ Գլ. 11. 2։ 2 Տիմ. 2. 19։ 1 Պետ. 1. 2։
դ Եփես. 1. 5, 11։
ե Յօհ. 17. 22։ 2 Կոր. 3. 18։ Փիլ. 3. 21։ 1 Յօհ. 3. 2։
զ Կող. 1. 15, 18։ Եբր. 1. 6։ Յայտ. 1. 5։
է Գլ. 1. 6։ 9. 24։ Եփես. 4. 4։ Եբր. 9. 15։ 1 Պետ. 2. 9։
ը 1 Կոր. 6. 11։
թ Յօհ. 17. 22։ Եփես. 2. 6։
ժ Թուոց. 14. 9։ Սաղ. 118. 6։
ի Գլ. 5. 6, 10։
լ Գլ. 4. 25։
խ Ես. 50. 8, 9։ Յայտ. 12. 10, 11։
ծ Յոբ. 34. 29։
կ Մրկ. 16. 19։ Կող. 3. 1։ Եբր. 1. 3։ 8. 1։ 12. 2։ 1 Պետ. 3. 22։
հ Եբր. 7. 25։ 9. 24։ 1 Յօհ. 2. 1։

Digitized by Google

տոսի սէրէն․ տառապա՞նքը, կամ նեղութի՞ւնը,
կամ հալածա՞նքը, կամ սո՞վը, կամ մերկութի՞ւնը,
36 կամ վտա՞նգը, կամ սո՞ւրը․ (Ինչպէս որ գրուած
է․ ա Ամէն օր քեզի համար կը սպաննուինք, մոր-
37 թուելու ոչխարի պէս կը սեպուինք։) բ Հապա աս
ամէն բաներուն մէջ՝ ալ աւելի յաղթող կ'ըլլանք
38 անով՝ որ մեզ սիրեց։ Ինչու որ ես հաստատ գիտեմ՝
թէ ո՛չ մահը, և ո՛չ կեանքը, ու ո՛չ հրեշտակները,
գ և ո՛չ իշխանութիւնները, ու ո՛չ ներկայ բաները,
39 և ո՛չ գալու բաները, ու ո՛չ զօրութիւնները, Եւ
ո՛չ բարձրութիւնը, ու ո՛չ խորունկութիւնը, և ո՛չ
մէկ ուրիշ արարած մը կրնայ մեզ զատել Աստուծոյ
սէրէն, որ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմով է։

ԳԼ. Թ

1 Պօղոս կը յայտնէ իր տրտմութիւնը Հրէից ազգին համար։ 7 Չէ թէ Աբրահամի բոլոր սերունդը խոստմունքի որդիք էին։ 18 Աստուած որուն որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի։ 21 Բրուտը կրնայ կաւը իր ուզածին պէս գործածել։ 25 Հեթանոսաց կոչումը և Հրէից անարգուիլը՝ մարգարէները նախաձայնած էին։ 32 Ի՞նչ պատճառաւ այնքան քիչ Հրէաներ ընդունեցին հաւատքին արդարութիւնը.

1 դ Ստոյգը կ'ըսեմ Քրիստոսով, ու չեմ ստեր, (իմ
խիղճս ալ ինծի կը վկայէ Հոգւով Սրբով,)
2 ե Որ մեծ տրտմութիւն է ինծի, ու իմ սրտիս ան-
3 պակաս ցաւ։ զ Քանզի ես ինքս կը խնդրէի նզովուած
ըլլալ Քրիստոսէն՝ իմ մարմնոյ կողմանէ եղբայր-
4 ներուս ու ազգականներուս համար, է Որոնք Իս-

ա Սաղ. 44. 22։ 1 Կոր. 15. 30, 31։ 2 Կոր. 4. 11։
բ 1 Կոր. 15. 57։ 2 Կոր. 2. 14։ 1 Յօհ. 4. 4։ 5. 4, 5։ Յայտ. 12. 11.
գ Եփես. 1. 21։ 6. 12։ Կող. 1. 16։ 2. 15։ 1 Պետ. 3. 22։
դ Գղ. 1. 9։ 2 Կոր. 1. 23։ 11. 31։ 12. 19։ Գաղ. 1. 20։ Փիլ. 1. 8։ 1 Տիմ. 2. 7։
ե Գղ. 10. 1։
զ Ել. 32. 32։
է 2 Օր. 7. 6։

Digitized by Google

Իսրայելացի են. [ա]որ իրենցն է որդեգրութիւնը, [բ]ու
փառքը, [գ]եւ ուխտերը, [դ]ու օրինադրութիւնը, [ե]եւ
5 պաշտօնը, [զ]ու խոստմունքները. [է]Իրենցն են նահա-
պետները, [ը]իրենցմէ ելաւ Քրիստոս ալ մարմ-
նոյ կողմանէ. [թ]որ ինքն է ամենուն վրայ Աստուած
6 օրհնեալ յաւիտեանս. ամէն։ [ժ]Բայց ոչ իբր թէ
Աստուծոյ խօսքը գետինը ինկած է. [ի]Քանզի չէ
թէ ամէն Իսրայէլէն եղողները Իսրայէլացի են.
7 Եւ ոչ թէ Աբրահամի սերունդ ըլլալնուն համար՝
ամէնը որդիք են. [խ]Հապա Իսահակով քեզի սերուն-
8 դը պիտի կոչուի։ Այսինքն՝ չէ թէ անոնք որ
մարմինի որդիք են, Աստուծոյ որդիք ալ են.
[ծ]Հապա խոստմունքի որդիքը սերունդ կը սեպուին։
9 Ինչու որ խոստմունքին խօսքը աս էր, թէ [կ]Աս
ատենս պիտի գամ, ու Սառան որդի պիտի ունենայ։
10 Եւ ոչ միայն այսքան, [հ]Հապա Ռեբեկային ալ
յղացումն է՝ որ յղացաւ մէկէ մը, այսինքն մեր Իսահակ
11 հօրմէն. Ինչու որ դեռ տղաքը չծնած, և դեռ մէկ
աղէկ կամ գէշ բան մը չգործած, (որ Աստուծոյ
նախասահմանութիւնը հաստատ մնայ ընտրութեա-
12 նը պէս՝ Ոչ թէ գործքերէն, [ձ]Հապա անկէ որ
13 կանչեց,) իրեն ըսուեցաւ, [ղ]Թէ Մեծը պզտիկին
պիտի ծառայէ. ինչպէս որ գրուած է, [ճ]Թէ Յակոբը
սիրեցի, բայց Եսաւը ատեցի։

ա Ել. 4. 22: 2 Օր. 14. 1: Երեմ. 31. 9:
բ 1 Թագ. 4. 21: 3 Թագ. 8. 11: Սաղ. 63. 2: 78. 61:
գ Գործ. 3. 25: Եբր. 8. 8, 9, 10:
դ Սաղ. 147. 19:
ե Եբր. 9. 1:
զ Գործ. 13. 32: Հռ. 3. 2: Եփես. 2. 12:
է 2 Օր. 10. 15: Հռ. 11. 28:
ը Ղուկ. 3. 23: Հռ. 1. 3:
թ Երեմ. 23. 6: Յով. 1. 1: Գործ. 20. 28: Եբր. 1. 8: 1 Յով. 5. 20:
ժ Թուոց. 23. 19: Հռ. 3. 3:
ի Յով. 8. 39: Հռ. 2. 28, 29: 4. 12, 16: Գաղ. 6. 16:
լ Գաղ. 4. 23:
խ Ծն. 21. 12: Եբր. 11. 18:
ծ Գաղ. 4. 28:
կ Ծն. 18. 10, 14:
հ Ծն. 25. 21:
ձ Հռ. 4. 17: 8. 28:
ղ Ծն. 25. 23:
ճ Մաղ. 1. 2, 3: Տես 2 Օր.

Digitized by Google

14 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. [ա]միթէ Աստուծոյ քովը
15 անիրաւութի՞ւն կայ. քաւ լիցի: Ինչու որ Մով-
սէսին կ'ըսէ. [բ]Անոր որ պիտի ողորմիմ՝ կ'ողոր-
միմ, ու որու վրայ որ պիտի գթամ՝ կը գթամ:
16 Ուրեմն ո՛չ անկէ է որ կը կամի, ու ո՛չ անկէ որ կը
17 վազէ, հապա Աստուծմէն՝ որ կ'ողորմի: [գ]Քանզի
գիրքը Փարաւոնին կ'ըսէ, [դ]Ասոր համար քեզ վեր-
ցուցի, որ իմ զօրութիւնս քեզմով ցուցընեմ, ու
18 բոլոր երկրի մէջ իմ անունս պատմուի: Ուստի որու
որ կ'ուզէ՝ կ'ողորմի, և որն որ կ'ուզէ՝ կը խստա-
19 ցընէ: Ուրեմն ինծի պիտի ըսես, թէ Ալ ինչո՞ւ
մեղադիր կ'ըլլայ. [ե]վասն զի ո՞վ անոր կամացը դէմ
20 դրաւ: Այլ դուն ո՞վ ես մարդ՝ որ Աստուծոյ պա-
տասխան կու տաս. միթէ [զ]Ստեղծուածը իր Ստեղ-
ծողին կրնա՞յ ըսել, թէ Զիս ինչո՞ւ աստանկ շինե-
21 ցիր: [է]Բրուտը իշխանութիւն չունի՞ կաւին վրայ՝
նոյն շաղուածքէն աման շինելու, [ը]մէկը պատուոյ,
22 և միւսը անարգանաց համար: Հապա ի՞նչ ըսելիք
ունի՞ք մէկը, թէ որ Աստուած իր բարկութիւնը ցու-
ցընել՝ ու իր զօրութիւնը յայտնել ուզելով, շատ
երկայնմտութեամբ համբերեց [թ]կորսուելու պատ-
23 րաստուած [ժ]բարկութեան ամաններուն. [ի]Եւ նաև
որ իր փառքին մեծութիւնը յայտնի ընէ ողորմելու
ամաններուն վրայ, [լ]որոնք որ փառքի համար
24 առաջուց պատրաստեց. Այսինքն մեզ՝ որ կանչեց,

21. 15: Առակ. 13. 24:
Մատ. 10. 37: Ղու. 14.
26: Յօհ. 12. 25:
ա 2 Օր. 32. 4: 2 Մն. 19. 7:
Յոբ. 8. 3: 34. 10: Սաղ.
92. 15:
բ Ել. 33. 19:
գ Գաղ. 3. 8, 22:
դ Ել. 9. 16:
ե 2 Մն. 20. 6: Յոբ. 9. 12:
23. 13: Դան. 4. 35:
զ Եսա. 29. 16: 45. 9: 64. 8:
է Առակ. 16. 4: Երեմ. 18. 6:
ը 2 Տիմ. 2. 20:
թ 1 Պետ. 2. 8: Յուդ. 4:
ժ 1 Թես. 5. 9:
ի Գղ. 2. 4: Եփես. 1. 7:
Կող. 1. 27:
լ Գղ. 8. 28, 29, 30:

Digitized by Google

[ա]ոչ՛ թէ միայն Հրեաներէն, հապա հեթանոս-
25 ներէն ալ. Ինչպէս Ովսէէին մէջ ալ կ'ըսէ. [բ]Իմ
ժողովուրդս չեղողին իմ ժողովուրդս պիտի կանչեմ,
26 ու սիրելի չեղողին՝ սիրելի։ [գ]Եւ պիտի ըլլայ թէ
ան տեղը որ անոնց ըսուեցաւ թէ՝ Դուք իմ ժողո-
վուրդս չէք, հոն անոնք Կենդանի Աստուծոյն
27 որդիքը պիտի ըսուին։ Եսայի ալ Իսրայէլին համար
կը կանչէ. [դ]Թէեւ Իսրայէլի որդւոցը թիւը ծո-
վու աւազին պէս ըլլայ, [ե]միայն մնացորդ մը պիտի
28 ազատի։ [զ]Քանզի Տէրը համառօտ և կարճ բան մը
կ'ընէ արդարութեամբ. ինչու որ Տէրը կարճ
29 բան մը պիտի ընէ երկրի վրայ։ Եւ ինչպէս որ
Եսային առաջուց ըսաւ. [է]Թէ որ զօրաց Տէրը մեզի
սերունդ մը թողուցած չըլլար, [ը]մենք Սոդոմին
պէս պիտի ըլլայինք, ու Գոմորին պիտի նմանէինք։
30 Ուրեմն ի՞նչ ըսենք. [թ]Թէ հեթանոսները որ
արդարութեան չէին հետեւեր՝ արդարութեան
հասան, [ժ]ան արդարութեանը՝ որ հաւատքէն է.
31 [ի]Բայց Իսրայէլը որ արդարութեան օրէնքին կը
32 հետեւէր, [լ]արդարութեան օրէնքին չհասաւ։ Ին-
չու համար. վասն զի չէ՛ թէ հաւատքէն, հապա
որպէս թէ օրինաց գործքերէն ուզեց արդարանալ.
[խ]ինչու որ գայթակղութեան վէմին վրայ գլորեցան.
33 Ինչպէս որ գրուած է. [ծ]Ահա Սիոնի մէջ գայթակ-
ղութեան քար մը կը դնեմ, [կ]ու գլորելու վէմ մը.
և ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ պիտի չամչնայ։

ա Գլ. 3. 29։
բ Ովս. 2. 23։ 1 Պետ. 2. 10։
գ Ովս. 1. 10։
դ Ես. 10. 22, 23։
ե Գլ. 11. 5։
զ Ես. 28. 21։
է Ես. 1. 9։ Ողբ. 3. 22։
ը Ես. 13. 19։ Երեմ. 50. 40։
թ Գլ. 4. 11։ 10. 20։
ժ Գլ. 1. 17։
ի Գլ. 10. 2։ 11. 7։
լ Գաղ. 5. 4։
խ Ղու. 2. 34։ 1 Կոր. 1. 23։
ծ Սաղ. 118. 22։ Ես. 8. 14։ 28. 16։ Մատ. 21. 42։ 1 Պետ. 2. 6, 7, 8։
կ Գլ. 10. 11։

Digitized by Google

ԳԼ. Ժ

5 Սուրբ Գիրքը կը ցուցընէ օրէնքէն եղած արդարութեանը և հաւատքէն եղած արդարութեանը մէջտեղի տարբերութիւնը. 11 կը հաստատէ թէ ամէնն ալ՝ Հրէայ և հեթանոս՝ երբոր հաւատան, պիտի չամչնան, 18 և թէ հեթանոսները պիտի ընդունին Աստուծոյ խօսքը՝ ու հաւատան։ 19 Իսրայէլը աս բաներուն անտեղեակ չէր։

1 Եղբայրներ՝ իմ սրտիս փափաքը ու աղօթքը առ
Աստուած *անոնց փրկուելուն համար է։
2 Ինչու որ ես կը վկայեմ անոնց համար, ա թէ Աս-
տուծոյ նախանձաւորութիւնը ունին, բայց ոչ թէ
3 գիտութեամբ։ բ Վասն զի անոնք Աստուծոյ ար-
դարութիւնը չգիտնալով, գ ու իրենց արդարութիւ-
նը հաստատել ուզելով, Աստուծոյ արդարութեանը
4 չհնազանդեցան։ դ Քանզի օրէնքին վախճանը
Քրիստոս է՝ ամէն հաւատացեալին արդարութեան
համար։
5 Ինչու որ Մովսէս օրէնքէն եղած արդարու-
թիւնը կը ստորագրէ, ե Թէ զանոնք կատարող
6 մարդը անոնցմով պիտի ապրի։ Բայց հաւատքէն
եղած արդարութիւնը ասանկ կ'ըսէ. զ Մի՛ ըսեր
քու սրտիդ մէջը, Ո՞վ պիտի ելլէ երկինքը, (այս-
7 ինքն՝ Քրիստոսը իջեցընելու.) Կամ թէ՝ Ո՞վ պիտի
իջնէ անդունդը, (այսինքն Քրիստոսը մեռելներէն
8 հանելու։) Հապա ի՞նչ կ'ըսէ. է Խօսքը մօտ է,
քու բերնիդ մէջը, և քու սրտիդ մէջն է, այսինքն՝
9 հաւատքին խօսքը՝ որ մենք կը քարոզենք։ Ինչու
որ ը եթէ քու բերնովդ Յիսուսը Տէր խոստովանիս,

* Ոմանք Իսրայէլին
ա Գործ. 21. 20: 22. 3: Գաղ. 1. 14: 4. 17: Տես գլ. 9. 31:
բ Գլ. 1. 17: 9. 30:
գ Փիլ. 3. 9:
դ Մատ. 5. 17: Գաղ. 3. 24:
ե Ղև. 18. 5: Նեեմ. 9. 29: Եզեկ. 20. 11, 13, 21: Գաղ. 3. 12:
զ 2 Օր. 30. 12, 13:
է 2 Օր. 30. 14:
ը Մատ. 10. 32: Ղու. 12. 8: Գործ. 8. 37:

Digitized by Google

ու քու սրտիդ մէջը հաւատաս թէ Աստուած անիկայ
10 մեռելներէն յարոյց, պիտի փրկուիս. (Վասն զի
սրտով կը հաւատայ մէկը արդարանալու, ու բեր-
11 նով կը խոստովանի փրկուելու։) Քանզի գիրքը
կ'ըսէ. [ա]Ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ պիտի չամչ-
12 նայ։ Ինչու որ [բ]խտրութիւն չկայ Հրէային ու
Յոյնին մէջտեղը. [գ]վասն զի ամենուն Տէրը նոյնն
13 է, [դ]բաւական ամենուն՝ որ իրեն կը կանչեն։ Քան-
զի ով որ [զ]Տէրոջը անունը կանչէ՝ պիտի փրկուի։
14 Ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կանչեն անոր՝ որուն որ
չհաւատացին. կամ ի՞նչպէս պիտի հաւատան անոր՝
որուն վրայով չլսեցին. [է]կամ ինտո՞ր պիտի լսեն՝
15 առանց մէկու մը քարոզելուն. Կամ ի՞նչպէս պիտի
քարոզեն՝ թէ որ չղրկուին. ինչպէս որ գրուած է.
[ը]Ինչո՜ր գեղեցիկ են խաղաղութիւն աւետարա-
նողներուն՝ ու բարի բաներու աւետիս տուողներուն
16 ոտքերը։ [թ]Բայց ամէնը հնազանդ չեղան աւետա-
րանին. քանզի Եսային կ'ըսէ, [ժ]Տէր՝ ո՞վ հաւատաց
17 մեր տուած լուրին։ Ուրեմն հաւատքը լսելէն է, ու
18 լսելը Աստուծոյ խօսքէն։ Բայց կ'ըսեմ. Միթէ
չլսեցի՞ն. [ի]Անշուշտ Բոլոր երկիրը ելաւ անոնց
հնչիւնը, [լ]ու անոնց խօսքը մինչեւ աշխարհի ծայ-
19 րերը։ Բայց կ'ըսեմ. Միթէ Իսրայէլը չգիտցա՞ւ.
առաջ Մովսէս կ'ըսէ. [խ]Ես ձեզ նախանձի պիտի
գրգռեմ անպիտան ժողովուրդով մը, [ծ]ու անմիտ

ա Եսա. 28. 16։ 49. 23։ Երեմ. 17. 7։ Գլ. 9. 33։
բ Գլ. 3. 22։ Գոր. 15. 9։ Գաղ. 3. 28։
գ Գոր. 10. 36։ Գլ. 3. 29։ 1 Տիմ. 2. 5։
դ Եփես. 1. 7։ 2. 4, 7։
ե Գոր. 9. 14։
զ Յովէլ. 2. 32։ Գոր 2. 21։
է Տիտ. 1. 3։
ը Եսա. 52. 7։ Նաւ. 1. 15։
թ Գլ. 3. 3։ Եբր. 4. 2։
ժ Եսա. 53. 1։ Յովհ. 12. 38։
ի Սաղ. 19. 4։ Մատ. 24. 14։ 28. 19։ Մար. 16. 15։ Կող. 1. 6, 23։
լ Տես 3 Թագ. 18. 10։ Մատ. 4. 8։
խ 2 Օր. 32. 21։ Գլ. 11. 11։
ծ Տիտ. 3. 3։

Digitized by Google

20 ազգով մը ձեզ պիտի բարկացընեմ։ Բայց Եսային
կը համարձակի, ու կ'ըսէ, ա Ես անոնց գտնուեցայ՝
որ զիս չէին փնտռեր, յայտնի եղայ անոնց՝ որ զիս
21 չէին հարցըներ։ Սակայն Իսրայէլին վրայով կ'ըսէ.
բ Բոլոր օրը իմ ձեռքերս երկընցուցի անհնազանդ
ու հակառակող ժողովուրդի մը։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Առաքեալը կը յայտնէ թէ Աստուած բոլոր Իսրայէլը մերժած չէր, 7 և թէ ոմանք ընտրուած էին, թէև ուրիշները խստացած էին։ 16 Անոնց դարձի գալուն յոյս կայ։ 18 Կը ցուցընէ թէ հեթանոսները պիտի չկրնան պարծենալ անոնց դէմ. 26 վասն զի անոնց փրկուելուն համար խոստմունք մը եղած է։ 33 Ո՛րչափ անքննելի են Աստուծոյ դատաստանները։

1 Ուրեմն կ'ըսեմ, գ Միթէ Աստուած իր ժողովուր-
դը մերժե՞ց. քաւ լիցի. դ Ինչու որ ես ալ Իս-
րայէլացի եմ, Աբրահամի սերունդէն՝ Բենիամինի
2 ցեղէն։ Չմերժեց Աստուած իր ժողովուրդը՝ ե որն
որ ինքը առաջուց ճանչցաւ. միթէ չէ՞ք գիտեր
Եղիային պատմութեանը մէջ՝ գիրքը ի՞նչ կ'ըսէ.
ինտո՛ր անիկայ Իսրայէլին համար գանգատ կ'ընէ
3 Աստուծոյ, ըսելով. զ Տէ՛ր՝ քու մարգարէներդ
մեռցուցին, ու քու սեղաններդ փլցուցին. ու մինակ
4 ես մնացեր եմ, և իմ անձս կը փնտռեն։ Բայց ի՞նչ
կ'ըսէ անոր՝ աստուածային պատասխանը. է Ինծի
թողուցի՝ կ'ըսէ, եօթը հազար մարդիկ, որոնք Բա-
5 հաղին ծնրադրութիւն չըրին։ ը Նոյնպէս ալ աս
ատենս շնորհքին ընտրութեանը համեմատ մնացորդ
6 մը կայ. թ Եւ թէ որ շնորհքով, ուրեմն ալ գործ-

ա Ես. 65. 1։ Գլ. 9. 30։
բ Ես. 65. 2։
գ 1 Թագ. 12. 22։ Երեմ. 31. 37։
դ 2 Կոր. 11. 22։ Փիլ. 3. 5։
ե Գլ. 8. 29։
զ 3 Թագ. 19. 10, 14։
է 3 Թագ. 19. 18։
ը Գլ. 9. 27։
թ Գլ. 4. 4, 5։ Գաղ. 5. 4։ Տես 2 Օր. 9. 4, 5։

Digitized by Google

քերէն չէ. ապա թէ ոչ՝ շնորհքը ալ շնորհք
չըլլար. *իսկ թէ որ գործքերէն է, ալ շնորհք չէ.
7 ապա թէ ոչ՝ գործը ալ գործ չըլլար»: Ուրեմն ի՞նչ.
[ա]Իսրայէլը չհասաւ ան բանին որ կը փնտռէր. բայց
ընտրուածները հասան, ու մնացածները կուրցան.
8 Ինչպէս որ գրուած է. [բ]Աստուած անոնց թմրու-
թեան ոգի տուաւ. [գ]աչքեր՝ որոնցմով պիտի չտես-
նեն, ու ականջներ՝ որոնցմով պիտի չլսեն, մինչև
9 աս օրուան օրս: Եւ Դաւիթ կ՚ըսէ. [դ]Անոնց
սեղանը իրենց որոգայթ ու որս և գայթակղութիւն
10 ու հատուցում ըլլայ. [ե]Անոնց աչքերը մթա-
նան՝ որ չտեսնեն, ու անոնց կռնակը միշտ վար ծռէ:
11 Ուրեմն կ՚ըսեմ. Մի՞թէ անոր համար անոնք յան-
ցանք ըրին, որ կործանին. քաւ լիցի. [զ]հապա իրենց
յանցանքովը հեթանոսաց փրկութիւն եղաւ, որ
12 զիրենք նախանձի գրգռէ: Ուստի թէ որ անոնց
յանցանքը աշխարհի մեծութիւն եղաւ, ու անոնց
նուազութիւնը՝ հեթանոսներուն մեծութիւն, ալ
13 որչափ աւելի անոնց լրութիւնը: Բայց ձեզի կ՚ըսեմ
հեթանոսներուդ. [է]Որովհետև հեթանոսներուն ա-
14 ռաքեալ եմ՝ իմ պաշտօնս կը մեծարեմ. Որ գուցէ իմ
մարմինս եղողները նախանձի գրգռեմ, [ը]ու անոնցմէ
15 մէկ քանիները ապրեցընեմ: Վասն զի թէ որ անոնց
մերժուիլը աշխարհին հաշտութիւն է, հապա անոնց
ընդունուիլը ի՞նչ պիտի ըլլայ, բայց եթէ՝ մեռել-

* Ոմանք չունին:
ա Գլ. 9. 31: 10. 3: 2 Կոր. 3. 14:
բ Եսա. 29. 10:
գ 2 Օր. 29. 4: Եսա. 6. 9: Երեմ. 5. 21: Եզեկ. 12. 2: Մատ. 13. 14: Յով. 12. 40: Գործ. 28. 26, 27:
դ Սաղ. 69. 22:
ե Սաղ. 69. 23:
զ Գործ. 13. 46: 18. 6: 22. 18, 21: 28. 24, 28: Գլ. 10. 19:
է Գործ. 9. 15: 13. 2: 22. 21: Գլ. 15. 16: Գաղ. 1. 16: 2. 2, 7, 8, 9: Եփես. 3. 8: 1 Տիմ. 2. 7: 2 Տիմ. 1. 11:
ը 1 Կոր. 7. 16: 9. 22: 1 Տիմ. 4. 16: Յակ. 5. 20:

Digitized by Google

16 ներէն կենդանի ըլլալ: ա Արդ՝ թէ, որ երախայրին
սուրբ է, նաև զանգուածը. և թէ որ արմատը
17 սուրբ է, ոստերն ալ: բ Եթէ որ ան ճիւղե-
րէն մէկ քանիները կոտրեցան, գ ու դուն որ վայ-
րենի ձիթենի էիր՝ անոնց մէջ պատուաստեցար, ու
ձիթենիին արմատին և պարարտութեանը հաղորդ
18 եղար, դ Ճիւղերուն դէմ մի պարծենար. հապա
թէ որ պարծենաս, չէ թէ դուն արմատը վեր բռներ
19 ես, հապա արմատը քեզ: Ուրեմն պիտի ըսես.
Ճիւղերը կոտրեցան՝ որ ես պատուաստուիմ:
20 Աղէկ, անոնք անհաւատութիւնով կոտրեցան, ու
դուն հաւատքով հաստատուեցար. ե Մի հպարտա-
21 նար, զ Հապա վախցիր. Ինչու որ եթէ Աստուած
բուն ճիւղերուն չխնայեց, գուցէ քեզի ալ չխնայէ:
22 Ուստի տես Աստուծոյ քաղցրութիւնը ու խստու-
թիւնը, կործանուածներուն վրայ խստութիւնը՝ և
քու վրադ քաղցրութիւնը, է թէ որ ան քաղցրու-
թեանը մէջ կենաս. ապա թէ ոչ՝ ը դուն ալ պիտի
23 կտրուիս: թ Եւ անոնք ալ՝ թէ որ իրենց անհաւա-
տութեանը մէջ չկենան, պիտի պատուաստուին. ինչու
որ կարող է Աստուած անոնք նորէն պատուաստելու:
24 Քանզի եթէ դուն քեզի բնական եղող վայրենի
ձիթենիէն կտրուեցար, ու ան բարի ձիթենիին վրայ՝
որ քեզի բնական չէր, պատուաստեցար, ալ որչափ
աւելի անոնք՝ որ բնական ճիւղեր են, պիտի պա-
25 տուաստուին իրենց ձիթենիին վրայ: Վասն զի չեմ
ուզեր եղբայրներ՝ որ չգիտնաք աս խորհուրդս,

ա Ղև. 23. 10: Թուոց. 15. 18, 19, 20, 21:
բ Երեմ. 11. 16:
գ Գործ. 2. 39: Եփես. 2. 12, 13:
դ 1 Կոր. 10. 12:
ե Հռ. 12. 16:
զ Առակ. 28. 14: Եսա. 66. 2: Փիլ. 2. 12:
է 1 Կոր. 15. 2: Եբր. 3. 6, 14:
ը Յով. 15. 2:
թ 2 Կոր. 3. 16:

Digitized by Google

(աորպէս զի ինքզինքնիդ իմաստուն չսեպէք.) բոր
ըստ մասին կուրութիւն եղաւ Իսրայէլին, գմինչև
26 որ հեթանոսներուն լրութիւնը մտնէ. Եւ այսպէս
բոլոր Իսրայէլը պիտի փրկուի. ինչպէս որ գրուած
է. դՍիօնէն պիտի գայ Փրկիչը, ու Յակոբէն ամ-
27 բարշտութիւնները մէկդի պիտի դարձընէ. եԵւ աս
է իմ ուխտս անոնց, երբոր անոնց մեղքերը վերցը-
28 նեմ։ Աւետարանին նայելով՝ անոնք թշնամի են
ձեր սիրոյն համար. բայց ընտրութեանը նայելով՝
29 զսիրելի են իրենց հարցը սիրոյն համար։ Ինչու որ
Աստուծոյ պարգևները ու կոչումը էառանց զղջա-
30 նալու են։ ըՎասն զի ինչպէս որ դուք ալ ատեն մը
Աստուծոյ չէիք հաւատար, ու հիմա ողորմութիւն
31 գտաք *անոնց անհաւատութեան ատենը, Անանկ
ալ անոնք հիմա անհաւատ եղան ձեր ողորմութիւն
գտած ատենը՝ որ անոնք" ալ ողորմութիւն գտնեն։
32 թԻնչու որ Աստուած ամէնն ալ անհաւատու-
թեան մէջ արգիլեց, որ ամենուն ողորմի։
33 Ո՜վ Աստուծոյ մեծութեան ու իմաստութեան և
գիտութեան խորունկութիւնը. ժինտո՜ր անքննելի
են իր դատաստանները, իու անզննելի են իր ճամ-
34 բաները։ լՎասն զի ո՞վ գիտցաւ Տէրոջը միտքը.
35 խկամ ո՞վ անոր խորհրդակից եղաւ. ծԿամ ո՞վ առա-
ջուց անոր բան մը տուաւ, որ փոխարէնը իրեն

ա Գղ. 12. 16:
բ Հմր 7: 2 Կոր. 3. 14:
գ Ղու. 21. 24: Յայտ. 7. 9:
դ Ես. 59. 20: Տես Սաղ. 14. 7:
ե Ես. 27. 9: Երեմ. 31. 31, ՃԲ: Եբր. 8. 8: 10. 16:
զ 2 Օր. 7. 8: 9. 5: 10. 15:
է Թուոց. 23. 19:
ը Եփես. 2. 2: Կող. 3. 7:
* Կամ անոնց անհաւատու-թիւնովը, Անանկ ալ անոնք հիմա անհաւատ եղան, որ ձեր ողորմութիւն գտնելովը անոնք
թ Գղ. 3. 9: Գաղ. 3. 22:
ժ Սաղ. 36. 6:
ի Յոբ. 11. 7: Սաղ. 92. 5:
լ Յոբ. 15. 8: Ես. 40. 13: Երեմ. 23. 18: 1 Կոր. 2. 16:
խ Յոբ. 36. 22:
ծ Յոբ. 35. 7: 41. 11:

Digitized by Google

36 տրուի : [ա]Ինչու որ ամէն բաները անկէ, ու անով,
և անոր համար են. [բ]Իրեն փառք յաւիտեանս.
ամէն :

ԳԼ. ԺԲ

1 Պէտք է որ մենք Աստուծոյ ողորմութիւններէն շարժուած ջանանք Աստուծոյ հաճոյ ըլլալու : 3 Պէտք չէ որ մէկը իր վրայ բարձր գաղափար ունենայ, 6 հապա ամէն մարդ պարտի կատարելու իր պաշտօնը, որուն որ կանչուած է : 9 Հրամայուած է մեզի սէր ունենալ և ուրիշ շատ պարտաւորութիւններ կատարել : 19 Վրէժխնդրութիւնը յատկապէս արգիլուած է :

1 [գ]Արդ՝ կ'աղաչեմ ձեզի եղբայրներ՝ Աստուծոյ
ողորմութեամբը, [դ]որ ձեր [ե]մարմինները ըն-
ծայէք [զ]կենդանի զոհ մը՝ սուրբ, Աստուծոյ հաճելի,
2 որ է ձեր բանաւոր պաշտօնը. [է]Եւ մի՛ կերպարանիք
աս աշխարհիս կերպարանքովը, [ը]հապա ձեր մտքին
նորոգութեամբը նորոգուեցէք, [թ]որ քննէք թէ ինչ
է Աստուծոյ կամքը, ան որ բարի ու հաճելի և կա-
3 տարեալ է : [ժ]Քանզի ինծի տրուած Աստուծոյ շը-
նորհքովը աս կ'ըսեմ ձեր մէջը եղող ամէն մէկուն,
[ի]որ արժան եղածը մտածելէն աւելի բան չմտածէ.
հապա զգաստ կենալ մտածէ. [լ]ինչպէս որ Աստուած
4 ամէն մէկուն բաժնեց հաւատքին չափը : Վասն զի
[խ]ինչպէս որ մէկ մարմինի մէջ շատ անդամներ ու-

ա 1 Կոր. 8. 6 : Կող. 1. 16 :
բ Գաղ. 1. 5 : 1 Տիմ. 1. 17 : 2 Տիմ. 4. 18 : Եբր. 13. 21 : 1 Պետ. 5. 11 : 2 Պետ. 3. 18. Յուդ. 25 : Յայտ. 1. 6 :
գ 2 Կոր. 10. 1 :
դ 1 Պետ. 2. 5 :
ե Սաղ. 50. 13, 14 : Հռ. 6. 13, 16, 19 : 1 Կոր. 6. 13, 20 :
զ Եբր. 10. 20 :
է 1 Պետ. 1. 14 : 1 Յով. 2. 15 :
ը Եփես. 1. 18 : 4. 23 : Կող. 1. 21, 22 : 3. 10 :
թ Եփես. 5. 10, 17 : 1 Թես. 4. 3 :
ժ Հռ. 1. 5 : 15. 15 : 1 Կոր. 3. 10 : 15. 10 : Գաղ. 2. 9 : Եփես. 3. 2, 7, 8 :
ի Առակ. 25. 27 : Ժող. 7. 16 : Հռ. 11. 20 :
լ 1 Կոր. 12. 7, 11 : Եփես. 4. 7 :
խ 1 Կոր. 12. 12 : Եփես. 4. 16 :

նինք, ու այն ամէն անդամները մի և նոյն գործը
5 չունին. [ա]Ասանկ ալ մենք շատուորներս մէկ մարմին
մըն ենք Քրիստոսով, և ամէն մէկերնիս իրարու
6 անդամներ ենք։ [բ]Աստի մենք զանազան պարգևներ
ունենալով [գ]այն շնորհքին համեմատ որ մեզի տրուած
է, [դ]թէ որ մարգարէութիւն՝ հաւատքին չափովը
7 գործածենք, Թէ որ սպասաւորութիւն՝ սպասաւո-
րութեան մէջ ըլլանք. [ե]Եթէ այն որ կը սորվեցընէ՝
8 սորվեցընելու ետևէ ըլլայ, [զ]Թէ այն որ կը յորդո-
րէ՝ յորդորելու ետևէ. [է]Այն որ կը բաշխէ՝ առա-
տամտութեամբ թող ընէ, [ը]Այն որ վերակացու է՝
9 ջանքով, այն որ կ'ողորմի՝ [թ]Յօժարութեամբ. [ժ]Սէրը
առանց կեղծաւորութեան ըլլայ. [ի]Չարէն զզուելով՝
10 բարիին յարելով. [լ]Եղբայրսիրութեան մէջ իրարու
վրայ գորովալից եղէք. [խ]Պատուելու մէջ իրարմէ
11 անցէք. Ջանքի մէջ թուլասիրտ չըլլաք. Հոգիով
12 բորբոքեցէք. Տէրոջը ծառայեցէք. [ծ]Յուսով ու-
րախ եղէք. [կ]Նեղութեան մէջ համբերեցէք. [հ]Ստէպ
13 աղօթքի կեցէք. [ձ]Սուրբերուն պիտոյիցը հաղորդե-

ա 1 Կոր. 10. 17։ 12. 20, 27։ Եփես. 1. 23։ 4. 25։
բ 1 Կոր. 12. 4։ 1 Պետ. 4. 10, 11։
գ Հռոմ 3։
դ Գործ. 11. 27։ 1 Կոր. 12. 10, 28։ 13. 2։ 14. 1, 6, 29, 31։
ե Գործ. 13. 1։ Եփես. 4. 11։ Գաղ. 6. 6։ 1 Տիմ. 5. 17։
զ Գործ. 15. 32։ 1 Կոր. 14. 3։
է Մատ. 6. 1, 2, 3։ 2 Կոր. 8. 2։
ը Գործ. 20. 28։ 1 Տիմ. 5. 17։ Եբր. 13. 7, 24։ 1 Պետ. 5. 2։
թ 2 Կոր. 9. 7։
ժ 1 Տիմ. 1. 5։ 1 Պետ. 1. 22։
ի Սաղ. 34. 14։ 36. 4։ 97. 10։ Ամով. 5. 15։
լ Եբր. 13. 1։ 1 Պետ. 1. 22։ 2. 17։ 3. 8։ 2 Պետ. 1. 7։
խ Փիլ. 2. 3։ 1 Պետ. 5. 5։
ծ Ղուկ. 10. 20։ Գղ. 5. 2։ 15. 13։ Փիլ. 3. 1։ 4. 4։ 1 Թես. 5. 16։ Եբր. 3. 6։ 1 Պետ. 4. 13։
կ Ղուկ. 21. 19։ 1 Տիմ. 6. 11։ Եբր. 10. 36։ 12. 1։ Յակ. 1. 4։ 5. 7։ 1 Պետ. 2. 19, 20։
հ Ղուկ. 18. 1։ Գործ. 2. 42։ 12. 5։ Կող. 4. 2։ Եփես. 6. 18։ 1 Թես. 5. 17։
ձ 1 Կոր. 16. 1։ 2 Կոր. 9. 1, 12։ Եբր. 6. 10։ 13. 16։ 1 Յով. 3. 17։

Digitized by Google

14 ցէք. ա Հիւրասիրութեան ետեւէ եղէք. բ Ձեզ հալա-
15 ծողները օրհնեցէք օրհնեցէք՝ ու մի անիծէք. գ Ուրա-
խացողներուն հետ խնդացէք, եւ լացողներուն հետ
16 լացէք. դ Իրարու վրայ մի եւնոյն խորհուրդը ունե-
ցէք. ե Ամբարտաւանութիւն մի ընէք, հապա խո-
նարհներուն հետ խոնարհեցէք. զ Ինքզինքնիդ իմաս-
17 տունի տեղ մի դնէք. է Չարութեան փոխարէն
մէկուն չարութիւն մի հատուցանէք. ը Ամէն մարդոց
18 առջեւը բարի բաներ ընելու հոգ տարէք: Որչափ
որ կարելի է ձեզի՝ թ Ամէն մարդոց հետ խաղաղու-
19 թիւն ունեցէք: ժ Սիրելիք՝ վրէժխնդրութիւն մի
ընէք ձեր անձերուն համար, հապա բարկութեան
տեղ տուէք. ինչու որ գրուած է. ի Վրէժխնդրու-
թիւնը իմս է. ես պիտի հատուցանեմ՝ կ'ըսէ Տէրը:
20 լ Ուստի թէ որ քու թշնամիդ անօթեցեր է՝ հաց
տուր անոր, եւ թէ որ ծարաւ է՝ ջուր տուր անոր.
քանզի աս ընելով՝ անոր գլխուն վրայ կրակի կայծեր
21 պիտի դիզես: Չարէն մի յաղթուիր, հապա բարիով
յաղթէ չարին:

ԳԼ. ԺԳ

1 Պարտինք հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն, եւ անոնց վերաբերեալ մեր ամէն պարտաւորութիւնները կատարել: 8 Օրէնքին լրումը սէրն է: 11 Զեղխութիւն, գինովութիւն, եւ խաւարին գործքերը անվայել են քրիստոնեաներուն:

ա 1 Տիմ. 3. 2: Տիտ. 1. 8: Եբր. 13. 2: 1 Պետ. 4. 9:
բ Մատ. 5. 44: Ղու. 6. 28: 23. 34: Գործ. 7. 59: 1 Կոր. 4. 12: 1 Պետ. 2. 23: 3. 9:
գ 1 Կոր. 12. 26:
դ Հռ. 15. 5: 1 Կոր. 1. 10: Փիլ. 2. 2: 3. 16: 1 Պետ. 3. 8:
ե Սաղ. 131. 1, 2: Երեմ. 45. 5:
զ Առակ. 3. 7: 26. 12: Ես. 5. 21: Հռ. 11. 25:
է Առակ. 20. 22: Մատ. 5. 39: 1 Թես. 5. 15: 1 Պետ. 3. 9:
ը Հռ. 14. 16: 2 Կոր. 8. 21:
թ Մար. 9. 49: Հռ. 14. 19: Եբր. 12. 14:
ժ Ղև. 19. 18: Առակ. 24. 29: Համր 17:
ի 2 Օր. 32. 35: Եբր. 10. 30:
լ Ելից 23. 4, 5: Առակ. 25. 21, 22: Մատ. 5. 44:

Digitized by Google

1 ա Ամէն մարդ իր վրան եղած իշխանութիւններուն
թող հնազանդի. բ Վասն զի չկայ իշխանու-
թիւն մը որ Աստուծմէ չըլլայ. և անոնք որ կան՝
2 Աստուծմէ կարգուած են. Ուրեմն գ ով որ իշխա-
նութեան դէմ կը կենայ, Աստուծոյ հրամանին դէմ
կը կենայ. և անոնք որ դէմ կը կենան, անձերնուն
3 դատապարտութիւն կ'ընդունին: Վասն զի իշխան-
ները բարի գործքերու վախ տալու չեն, հապա
չարերու. կ'ուզե՞ս չվախնալ դ իշխանութենէն.
բարի՛ գործէ, ու անկէ գովութիւն պիտի ընդունիս.
4 Ինչու որ անիկայ Աստուծոյ սպասաւորն է քեզի
բարիի համար. բայց թէ որ դուն չար կը գործես,
վախցի՛ր. ինչու որ դատարկ տեղը մէջքը թուր չէ
կապեր. քանզի Աստուծոյ սպասաւորն է, ու վրէժ-
խնդիր բարկութիւն հասցընելու անոր վրայ՝ որ
5 չար կը գործէ: ե Անոր համար պէտք է հնազանդ
ըլլալ, չէ՛ թէ միայն բարկութեանը համար՝ զ հապա
6 խղճմտանքի համար ալ: Աս պատճառով է որ տուրք
ալ կու տաք. ինչու որ Աստուծոյ սպասաւորներն
7 են ան նոյն բանին հոգ տանելու: Ուստի է հատուցէք
պէտք եղածը ամենուն. որուն որ տուրք տալու
է՝ տուրքը, որուն որ մաքս՝ մաքսը, որուն որ վախ՝
վախնալը, որուն որ պատիւ՝ պատիւը:
8 Բնաւ մէկուն պարտական մի՛ գտնուիք, միայն
թէ մէկզմէկ սիրելու. ը Վասն զի ով որ ընկերը կը
9 սիրէ, օրէնքը կը կատարէ. թ Ինչու որ ան Մի՛
շնանար, Մի՛ սպաններ, Մի՛ գողնար, Սուտ

ա Տիտ. 3. 1: 1 Պետ. 2. 13:
բ Առակ. 8. 15, 16: Դան. 2. 21: 4. 32: Յօհ. 19. 11:
գ Տիտ. 3. 1:
դ 1 Պետ. 2. 14: 3. 13:
ե Ժող. 8. 2:
զ 1 Պետ. 2. 19:
է Մատ. 22. 21: Մար. 12. 17: Ղուկ. 20. 25:
ը Հռմ 10: Գաղ. 5. 14: Կող. 3. 14: 1 Տիմ. 1. 5: Յակ. 2. 8:
թ Ել. 20. 13, ԺԵ: 2 Օր. 5. 17, ԺԹ: Մատ. 19. 18:

Digitized by Google

վկայութիւն մի՛ ըներ, Մի՛ ցանկար, և ուրիշ
ինչ պատուէր որ կայ՝ ծողըրը այս խօսքին մէջ կը
բովանդակուի, ա Թէ Քու ընկերդ սիրես քու անձիդ
10 պէս: Սէրը ընկերին գէշութիւն չըներ. ուրեմն
բ Օրէնքին լրումը սէրն է:
11 Եւ այսպէս ըրէ՛ք՝ գիտնալով այս ատենս, գ Թէ որ
հիմա ժամանակ է մեզի քունէ արթըննալու. ինչու
որ հիմա մօտ է մեզի փրկութիւնը՝ քան թէ ան
12 ատենը որ հաւատացինք: Գիշերը շատ անցած է,
ու ցորեկը մօտեցած, դ Ուստի մէկդի ընենք խաւա-
րին գործքերը, ե Եւ վրանիս հագնինք լուսոյ զէնքե-
13 րը: զ Որպէս թէ ցորեկ ատեն պարկեշտութեամբ
պտըտինք. է Ոչ թէ անառակութիւններով, ու
գինովութիւններով, ը Ոչ թէ խառնակ անկո-
ղիններով, ու պղծութիւններով, թ Ոչ թէ հա-
14 կառակութիւնով ու նախանձով. ժ Հապա զգեցէ՛ք
հագէք Տէր Յիսուս Քրիստոսը, ի Եւ մարմնոյ
խնամք մի՛ տանիք ցանկութիւններու համար:

ԳԼ. ԺԴ

1 Պէտք չէ որ մարդիկ անտարբեր բաներու համար մէկզմէկ անարգեն, և մէկզմէկ դատեն. 13 հապա զգուշանան որ անոնցմով գայթակղութիւն չտան իրենց եղբայրներուն: 15 Առաքեալը շատ պատճառներով կը ցուցընէ այս վարմունքին անվայել ըլլալը:

1 լ ◆ հաւատքի մէջ տկար եղողը ընդունեցէ՛ք՝ չէ՛ թէ
2 տարակուսական որոշմունքներով: Մէկը

ա Ղև. 19. 18: Մատ. 22. 39: Մար. 12. 31: Գաղ. 5. 14: Յակ. 2. 8:
բ Մատ. 22. 40: Հռմ. 8:
գ 1 Կոր. 15. 34: Եփես. 5. 14: 1 Թես. 5. 5, 6:
դ Եփես. 5. 11: Կող. 3. 8:
ե Եփես. 6. 13: 1 Թես. 5. 8:
զ Փիլ. 4. 8: 1 Թես. 4. 11: 1 Պետ. 2. 12:
է Առակ. 23. 20: Ղու. 21. 34: 1 Պետ. 4. 3:
ը 1 Կոր. 6. 9: Եփես. 5. 5:
թ Յակ. 3. 14:
ժ Գաղ. 3. 27: Եփես. 4. 24: Կող. 3. 10:
ի Գաղ. 5. 16: 1 Պետ. 2. 11:
լ Գլ. 15. 1, 7: 1 Կոր. 8. 9, 11: 9. 22:

Digitized by Google

կը հաւատայ ա որ ամէն բան կրնայ ուտել. և ան որ
3 տկար է՝ կանանչեղէն կ՚ուտէ։ Ա՛ն որ կ՚ուտէ՝
չուտողը թո՛ղ չանարգէ, բ ու ան որ չուտեր՝ ուտո-
ղը թո՛ղ չդատէ. ինչու որ Աստուած անիկայ ընդու-
4 ներ է։ գ Դուն ո՞վ ես որ ուրիշին ծառան կը դատես.
իր Տէրոջը կը կենայ կամ կ՚իյնայ. բայց պիտի կե-
նայ, ինչու որ Տէրը կարող է զանիկայ կեցընելու։
5 դ Մէկը՝ մէկ օրը մէկալ օրէն աւելի կը սեպէ, ու
մէկալը ամէն օրը մէկ կը սեպէ. թո՛ղ ամէն մարդ իր
6 միտքը հաճեցընէ։ ե Ան որ կը հոգայ օրը, Տէրոջը
կը հոգայ, և ան որ չհոգար օրը, Տէրոջը չհոգար.
ու ան որ կ՚ուտէ, Տէրոջը կ՚ուտէ, զ քանզի Աս-
տուծմէ կը գոհանայ. և ան որ չուտեր, Տէրոջը
7 չուտեր, ու Աստուծմէ կը գոհանայ։ է Ինչու որ
մեզմէ մէկը իր անձին համար չապրիր, ու մէկը
8 ինքզինքին համար չմեռնիր։ Քանզի թէ որ ապրինք,
Տէրոջը համար կ՚ապրինք, և թէ որ մեռնինք,
Տէրոջը համար կը մեռնինք. ուրեմն թէ՛ ապրինք՝ և
9 թէ մեռնինք, մենք Տէրոջն ենք։ Վասն զի ը Քր-
իստոս ալ անոր համար մեռաւ * ու ապրեցաւ, թ որ
— հաւասարապէս մեռելներուն ու կենդանիներուն իշխէ։
10 Իսկ դուն ինչո՞ւ քու եղբայրդ կը դատես, կամ դուն
ինչո՞ւ քու եղբայրդ կ՚անարգես. ժ վասն զի ամէնքս
ալ Քրիստոսի ատեանին առջևը պիտի կայնինք։
11 Ինչու որ գրուած է. ի Ես կենդանի եմ՝ կ՚ըսէ
Տէրը, որ ամէն ծունկ ինծի պիտի ծռի, և ամէն

ա Հռոմ 14։ 1 Կոր. 10. 25։ 1 Տիմ. 4. 4։ Տիտ. 1. 15։
բ Կող. 2. 16։
գ Յակ. 4. 12։
դ Գաղ. 4. 10։ Կող. 2. 16։
ե Գաղ. 4. 10։
զ 1 Կոր. 10. 31։ 1 Տիմ. 4. 3։
է 1 Կոր. 6. 19, 20։ Գաղ. 2. 20։ 1 Թես. 5. 10։ 1 Պետ. 4. 2։
ը 2 Կոր. 5. 15։
* Ոմանք ու յարութիւն առաւ, և նորէն
թ Գործ. 10. 36։
ժ Մատ. 25. 31, 32։ Գործ. 10. 42։ 17. 31։ 2 Կոր. 5. 10։ Յուդ. 14, 15։
ի Ես. 45. 23։ Փիլ. 2. 10։

Digitized by Google

12 լեզու Աստուծոյ պիտի խոստովանի: ա Ուրեմն մեզմէ.
ամէն մէկը Աստուծոյ հաշիւ պիտի տայ իր անձին
13 համար: Ուստի ալ իրար չդատենք. հապա աւելի
աս որոշումը ըրէք մտքերնուդ մէջ՝ բ խոչ կամ գայ-
14 թակղութիւն չդնել եղբօրը: Աս գիտեմ՝ ու հաս-
տատուած եմ Տէր Յիսուսով, գ որ մէկ բան մը
ինքիրմէ պիղծ չէ, բայց դ ով որ պիղծ կը սեպէ մէկ
15 բան մը, անոր պիղծ է ան: Իսկ թէ որ կերակուրի
համար քու եղբայրդ տրտմի, ալ դուն սիրով չվա-
րուեցար. ե քու կերակուրովդ մի կորսընցըներ
16 անիկայ՝ որուն համար որ Քրիստոս մեռաւ: զ Արդ՝
17 չըլլայ որ ձեր բարիին համար չար խօսին: է Ինչու
որ Աստուծոյ արքայութիւնը կերակուր ու խմելիք
չէ, հապա արդարութիւն և խաղաղութիւն ու
18 խնդութիւն Հոգւով Սրբով: ը Քանզի թէ որ մէկը
աս բաներով Քրիստոսի կը ծառայէ, անիկայ Աս-
19 տուծոյ հաճելի է՝ ու մարդոց գովելի: թ Ապա ուրեմն
խաղաղութեան՝ ժ և իրարու շինութեան ետեւէ
20 ըլլանք: ի Չըլլայ որ կերակուրի պատճառով Աս-
տուծոյ գործը քակես. լ Ամէն բան մաքուր է.
խ միայն թէ ան մարդուն է գէշ՝ որ [illegible] գայ-
21 թակղութիւն տալով կ'ուտէ: ծ Աղէկ է միս չուտել,
և գինի չխմել, ոչ ալ բան մը ընել, որով քու եղբայրդ
կը գլորի՝ կամ կը գայթակղի՝ կամ կը տկարա-
22 նայ: Դուն հաւատք ունիս. անիկայ քեզի պահէ

ա Մատ. 12. 36: Գաղ. 6. 5: 1 Պետ. 4. 5:
բ 1 Կոր. 8. 9, 13: 10. 32:
գ Գոր. 10. 15: Հմր 2, 20: 1 Կոր. 10. 25: 1 Տիմ. 4. 4: Տիտ. 1. 15:
դ 1 Կոր. 8. 7, 10:
ե 1 Կոր. 8. 11:
զ Գլ. 12. 17:
է 1 Կոր. 8. 8:
ը 2 Կոր. 8. 21:
թ Սաղ. 34. 14: Գլ. 12. 18:
ժ Գլ. 15. 2: 1 Կոր. 14. 12: 1 Թես. 5. 11:
ի Հմր 15:
լ Մատ. 15. 11: Գոր. 10. 15: Հմր 14: Տիտ 1. 15:
խ 1 Կոր. 8. 9: 10. 11, 12:
ծ 1 Կոր. 8. 3:

Digitized by Google

Աստուծոյ առջեւ. ա Երանի՛ անոր որ իր անձը չդա-
23 տապարտեր անով՝ որ ինքը * կ՚ընդունի: Բայց ան
որ խիղճ կ՚ընէ, թէ որ ուտէ կը դատապարտուի.
վասն զի չէ թէ հաւատքով կ՚ուտէ. բ Քանզի ինչ
բան որ հաւատքով չէ՛, մեղք է:

ԳԼ. ԺԵ

1 Հաւատքի մէջ զօրաւորները պէտք է որ տկարներուն համբերեն: 2 Մենք մեր անձին հաճոյ ըլլալու չենք, 3 վասն զի Քրիստոս ալ իր անձին հաճոյ չեղաւ. 7 հապա մէկզմէկ ընդունելու ենք, ինչպէս որ Քրիստոս ալ մեզ ամէնքս ընդունեց, 8 թէ՛ Հրեաները 9 և թէ հեթանոսները: 15 Պօղոս իր գրած թուղթին պատճառը կը յայտնէ, 28 կը յուսայ զանոնք տեսնելու, 30 և անոնց աղօթքը կը խնդրէ:

1 դ Պէտք է մեզի՝ որ կարող ենք, տկարներուն
տկարութիւնը վերցընել, և չէ թէ միայն մեր
2 անձին հաճոյ ըլլալ. ե Հապա մեզմէ ամէն մէկը
շինութեան համար իր ընկերին հաճոյ ըլլայ բարի
3 բաներու մէջ: է Քանզի Քրիստոս ալ չէ՛ թէ իր
անձին հաճոյ եղաւ, հապա ինչպէս որ գրուած է.
ը Քեզ նախատողներուն նախատինքները իմ վրաս
4 ինկան: թ Վասն զի ինչ որ առաջուց գրուեցաւ,
մեր սորվելուն համար գրուեցաւ, որ համբերու-
թիւնով ու Գիրքերուն մխիթարութիւնովը յոյս
5 ունենանք: ժ Եւ համբերութեան ու մխիթարու-
թեան Աստուածը տայ ձեզի իրարու հետ մի և նոյն
խորհուրդը ունենալ Քրիստոս Յիսուսի օրէնքին
6 պէս. ի Որ մէկ սրտով ու մէկ բերնով փառաւորէք

ա 1 Յոհ. 3. 21:
* Կամ կը փորձէ:
բ Տիտ. 1. 15:
գ Գաղ. 6. 1:
դ Գլ. 14. 1:
ե 1 Կոր. 9. 19, 22: 10. 24, 33: 13. 5: Փիլ. 2. 4, 5:
զ Գլ. 14. 19:
է Մատ. 26. 39: Յոհ. 5. 30: 6. 38:
ը Սաղ. 69. 9:
թ Գլ. 4. 23, 24: 1 Կոր. 9. 9, 10: 10. 11: 2 Տիմ. 3. 16, 17:
ժ Գլ. 12. 16: 1 Կոր. 1. 10: Փիլ. 3. 16:
ի Գոր. 4. 24, 32:

Digitized by Google

զԱստուած՝ ու մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի
7 Հայրը։ [ա]Ասոր համար մէկզմէկ ընդունեցէք,
[բ]ինչպէս որ Քրիստոս ալ ձեզ ընդունեց Աստուծոյ
փառքին համար։
8 Բայց կ՚ըսեմ [գ]թէ Յիսուս Քրիստոսի թլփատու-
թեան պաշտօնեայ ըլլալը Աստուծոյ ճշմարտու-
թեանը համար էր, [դ]որ նախահայրերուն տրուած
9 խոստումները հաստատէ. [ե]Սակայն հեթանոս-
ները ողորմութեան համար զԱստուած փառաւո-
րեն. ինչպէս որ գրուած է. [զ]Ասոր համար ազգե-
րուն մէջը քեզ պիտի գովեմ, և քու անուանդ սաղ-
10 մոս պիտի երգեմ։ Եւ դարձեալ կ՚ըսէ՝ թէ [է]Ով
11 ազգեր՝ անոր ժողովուրդին ուրախակից եղէք։ Եւ
դարձեալ՝ թէ [ը]Օրհնեցէք Տէրը՝ ով բոլոր ազգեր,
12 ու գովեցէք անիկայ՝ ով բոլոր ժողովուրդներ։ Եւ
դարձեալ Եսային կ՚ըսէ. [թ]Յեսսէին մէկ արմատը
պիտի ըլլայ, ու ան որ ազգերուն իշխան պիտի կայ-
13 նի, ազգերը անոր պիտի յուսան։ [ժ]Արդ՝ յուսոյ
Աստուածը ձեզ լեցընէ բոլոր ուրախութիւնով ու
խաղաղութիւնով հաւատալու մէջ, որ առատանաք
յուսով՝ Հոգւոյն Սրբոյ զօրութեամբը։
14 [ի]Ես ինքնս ալ հաստատուած եմ ձեզի համար՝ իմ
եղբայրներս, որ դուք լեցուն էք բարութիւնով,
[լ]լեցուած էք ամէն գիտութիւնով, և կրնաք մէկզմէկ
15 խրատել։ Սակայն մէկ կողմանէ համարձակաբար
գրեցի ձեզի՝ իմ եղբայրներս, որպէս թէ միտքերնիդ

ա Գղ. 14. 1, 3։
բ Գղ. 5. 2։
գ Մատ. 15. 24։ Յոհ. 1. 11։ Գոր. 3. 25, 26։ 13. 46։
դ Գղ. 3. 3։ 2 Կոր. 1. 20։
ե Յոհ. 10. 16։ Գղ. 9. 24։
զ Սաղ. 18. 49։
է 2 Օր. 32. 43։
ը Սաղ. 117. 1։
թ Եսա. 11. 1, 10։ Յայտ. 5. 5։ 22. 16։
ժ Գղ. 12. 12։ 14. 17։
ի 2 Պետ. 1. 12։ 1 Յոհ. 2. 21։
լ 1 Կոր. 8. 1, 7, 10։

Digitized by Google

ձգեմ ա» Բառնէրը –ան շնորհքին պատճառովը՝ որ
16 Աստուծմէ ինծի տրուած է, բՈր ես Յիսուս Քրիս-
տոսի սպասաւորը ըլլամ հեթանոսներուն մէջ, և
Աստուծոյ աւետարանը մատակարարեմ, որպէս զի
գհեթանոսաց ընծայուիլը ընդունելի ըլլայ՝ Սուրբ
17 Հոգիով սրբուելով: դՈւստի Աստուծոյ քովը պար-
18 ծանք ունիմ Քրիստոս Յիսուսով: եՎնչու որ չեմ
համարձակիր խօսելու ան բաներէն մէկը, որ Քրիս-
տոս իմ ձեռքովս գործած չէ զհեթանոսները հնա-
19 զանդեցընելու համար՝ խօսքով ու գործքով, էՆշան-
ներու ու հրաշքներու զօրութիւնով, *Սուրբ
Հոգւոյն զօրութիւնովը. անանկ որ ես Երուսա-
ղեմէն սկսած՝ և շրջան ընելով մինչև Իլիւրիկացւոց
20 կողմերը Քրիստոսի աւետարանը լեցուցի: Անանկ
ջանացի աւետարանը քարոզելու. չէ՞ թէ ուր որ
Քրիստոսի անունը յիշուած էր, որ չըլլայ թէ՝
ըմէկ ուրիշի մը դրած հիմին վրայ շինեմ. հապա
21 ինչպէս որ գրուած է. թՈւ թէ որոնց որ չպատմուեցաւ
անոր վրայով՝ պիտի տեսնեն, ու որոնք որ չլսեցին՝
22 պիտի իմանան: ժԱնոր համար ալ շատ արգիլուեցայ
23 ձեզի գալէն: Բայց հիմա որ աս կողմերը ալ ինծի
տեղ չկայ, իու շատ տարիներէ 'ի վեր խիստ կը
24 փափաքիմ ձեզի գալու, Երբոր դէպ 'ի Սպանիա
երթամ, լկը յուսամ որ անցնելու ատենս ձեզ
տեսնեմ, ու ձեզմէ յուղարկուիմ հոն երթալու, թէ

ա Գղ. 1. 5: 12. 3: Գաղ. 1. 15: Եփես. 3. 7, 8:
բ Գղ. 11. 13: Գաղ. 2. 7, 8, 9: 1 Տիմ. 2. 7: 2 Տիմ. 1. 11: Փիլ. 2. 17:
գ Եսա. 66. 20: Փիլ. 2. 17:
դ Եբր. 5. 1:
ե Գոր. 21. 19: Գաղ. 2. 8:
զ Գղ. 1. 5: 16. 26:
է Գոր. 19. 11: 2 Կոր. 12. 12:
* Ոմանք Աստուծոյ
ը 2 Կոր. 10. 13, 15, 16:
թ Եսա. 52. 15:
ժ Գղ. 1. 13: 1 Թես. 2. 17, 18:
ի Գոր. 19. 21: Հմր 32: Գղ. 1. 11:
լ Գոր. 15. 3: Հմր 32:

25 որ առաջ քիչ մը ձեզմով լեցուիմ։ [ա]Բայց հիմա
Երուսաղէմ կ'երթամ սուրբերուն սպասաւորելու։
26 [բ]Վասն զի Մակեդոնացիք և Աքայեցիք յօժարե-
ցան՝ որ Երուսաղեմի մէջ եղած աղքատ սուրբերուն
27 քիչ մը հաղորդութիւն ընեն. Յօժարեցան, ինչու
որ անոնց պարտական ալ են. [գ]Վասն զի թէ որ
անոնց հոգևոր բաներուն հաղորդ եղան հեթանոս-
ները, [դ]կը պարտաւորին որ հաղորդութիւն ընեն
28 անոնց՝ մարմնաւոր բաներու մէջ ալ։ Արդեմն ասիկայ
կատարելով՝ [ե]ու կնքելով անոնց աս պտուղը, ձեզմէ
29 Սպանիա պիտի անցնիմ։ Եւ [զ]աս գիտեմ որ իմ
ձեզի գալու ատենս՝ Քրիստոսի *աւետարանին
լեցուն օրհնութիւնովը պիտի գամ։
30 Ձեզի կ'աղաչեմ եղբայրներ՝ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսով, [է]ու Հոգւոյն սիրովը, [ը]որ ինծի հետ
պատերազմակից ըլլաք յէր աղօթքներուն մէջ առ
31 Աստուած ինծի համար, [թ]Որ Հրէաստանի մէջ
հաւատքի չհնազանդողներէն ազատուիմ, [ժ]ու իմ
Երուսաղէմը ընելու սպասաւորութիւնս սուրբերուն
32 ընդունելի ըլլայ, [ի]Որպէս զի Աստուծոյ կամքովը
ուրախութեամբ [լ]ձեզի գալով՝ [խ]ձեզի հետ հանգ-
33 չիմ։ [ծ]Եւ խաղաղութեան Աստուածը ձեր ամենուն
հետը ըլլայ. ամէն։

ա Գործ. 19. 21։ 20. 22։ 24. 17։
բ 1 Կոր. 16. 1, 2։ 2 Կոր. 8. 1։ 9. 2, 12։
գ Հռ. 11. 17։
դ 1 Կոր. 9. 11։ Գաղ. 6. 6։
ե Փիլ. 4. 17։
զ Հռ. 1. 11։
* Ոմանք չունին։
է Փիլ. 2. 1։
ը 2 Կոր. 1. 11։ Կող. 4. 12։
թ 2 Թես. 3. 2։

ժ 2 Կոր. 8. 4։
ի Գործ. 18. 21։ 1 Կոր. 4. 19։ Յակ. 4. 15։
լ Հռ. 1. 10։
խ 1 Կոր. 16. 18։ 2 Կոր. 7. 13։ 2 Տիմ. 1. 16։ Փիլիմ. 7, 20։
ծ Հռ. 16. 20։ 1 Կոր. 14. 33։ 2 Կոր. 13. 11։ Փիլ. 4. 9։ 1 Թես. 5. 23։ 2 Թես. 3. 16։ Եբր. 13. 20։

ԳԼ. ԺԶ.

3 Պօղոս կը խնդրէ եղբայրներէն՝ շատերուն բարեւ տալ, 17 և կը խրատէ զանոնք զգոյշ ըլլալ հերձուածողներէն և գայթակղութիւն տուողներէն. 21 զանազան բարեւներէն ետեւ կը վերջացընէ իր թուղթը փառք և գոհութիւն տալով Աստուծոյ:

1 Ձեզի կը յանձնեմ՝ մեր Փիբէ քոյրը, [ա]որ Կենք-
2 րայի եկեղեցիին սպասաւորն է. [բ]Որ անիկայ
ընդունիք Տէրոջմով՝ ինտոր որ սուրբերուն արժան
է, և անոր խնամք տանիք ինչ բանի մէջ որ ձեր
օգնութեանը կարօտի. քանզի ինքն ալ շատերուն
խնամք տարաւ, ու ինծի ալ:
3 Բարեւ ըրէք [գ]Պրիսկէին ու Ակիւղասին՝ Քրիս-
4 տոս Յիսուսով իմ գործակիցներուս. (Որոնք իմ
կեանքիս համար իրենց պարանոցները տուին. որ
անոնցմէ չէ թէ միայն ես շնորհակալ կ'ըլլամ,
հապա հեթանոսներուն բոլոր եկեղեցիներն ալ.)
5 [դ]Եւ անոնց տանը մէջի եկեղեցիին ալ: Բարեւ ըրէք
Եպենետոս իմ սիրելիիս, [ե]որ *Ասիայէն առջի
6 պտուղ մըն է Քրիստոսի: Բարեւ ըրէք Մարիամին,
7 որ մեր վրայ շատ աշխատեցաւ: Բարեւ ըրէք Անդրո-
նիկոսին ու Յունիային՝ իմ ազգականներուս, և
գերութեան ընկերներուս, որոնք առաքեալներուն
մէջը երեւելիներ են, [զ]որոնք ինծմէ ալ առաջ Քրիս-
8 տոսի եղան: Բարեւ ըրէք Ամպղիա իմ սիրելիիս
9 Տէրոջմով: Բարեւ ըրէք Ուրբանոս մեր գործակցին
10 Քրիստոսով, ու Ստաքէս իմ սիրելիիս: Բարեւ ըրէք
11 Ապեղեսին՝ որ ընտրեալ է Քրիստոսով: Բարեւ
ըրէք անոնց՝ որ Արիստաբուղոսի տունէն են: Բարեւ
ըրէք Հերովդիոն իմ ազգականիս: Բարեւ ըրէք

ա Գործ. 18. 18:
բ Փիլ. 2. 29: 3 Յով. 5, 6:
գ Գործ. 18. 2, 18, 26: 2 Տիմ. 4. 19:
դ 1 Կոր. 16. 19: Կող. 4. 15: Փիլիմ. 2:
ե 1 Կոր. 16. 15:
* Կամ Աքայիայէն
զ Գաղ. 1. 22:

Digitized by Google

12 անոնց՝ որ ՙՆարկիսին տունէն են Տէրոջմով: Բարեւ
ըրէք Տրիփոնէին ու Տրիփոսէին՝ Տէրոջմով աշխա-
տողներուն: Բարեւ ըրէք Պերսիդէ սիրելիին, որ
13 շատ աշխատեցաւ Տէրոջմով: Բարեւ ըրէք Ռու-
փոսին՝ Տէրոջմով [ա]ընտրուածին, ու անոր մօրը՝ և
14 իմին: Բարեւ ըրէք Ասինկրիտոսին, Փղեգոնին,
Երմասին, Պատրոբային, Երմեսին, ու անոնց հետը
15 եղող եղբայրներուն: Բարեւ ըրէք Փիղողոգոսին,
ու Յուլիային, ՙՆերէոսին, ու անոր քրոջը, և Ողիմ-
պասին, ու անոնց հետը եղող բոլոր սուրբերուն:
16 [բ]Բարեւ ըրէք իրարու սրբութեան համբուրով:
Բարեւ կ'ընեն ձեզի Քրիստոսի բոլոր եկեղեցիները:
17 Կ'աղաչեմ ձեզի եղբայրներ, որ դիտէք անանկ-
ները՝ [գ]որոնք ձեր սորված վարդապետութենէն
դուրս հերձուածողութիւններ ու գայթակղու-
18 թիւններ կ'ընեն. [դ]Եւ անոնցմէ ետ կեցէք. Ինչու
որ անանկները մեր Տէրոջը Քրիստոսին չեն ծառա-
յեր, [ե]հապա իրենց որովայնին. [զ]Եւ անուշ խօսքե-
րով ու գովութիւններով պարզամիտներուն սիր-
19 տերը կը խաբեն: [է]Քանզի ձեր հնազանդութիւնը
ամենուն հասած է. ուստի ձեր վրայ ուրախ եմ.
[ը]Բայց կ'ուզեմ որ դուք իմաստուն ըլլաք բարիին,
20 ու միամիտ՝ չարին: [թ]Եւ խաղաղութեան Աստուա-
ծը [ժ]խորտակէ Սատանան շուտով ձեր ոտքին տակը:
[ի]Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետը
ըլլայ:

ա 2 Յոհ. 1:
բ 1 Կոր. 16. 20: 2 Կոր. 13. 12: 1 Թես. 5. 26: 1 Պետ. 5. 14:
գ Գործ. 15. 1, 5, 24: 1 Տիմ. 6. 3:
դ 1 Կոր. 5. 9, 11: 2 Թես. 3. 6, 14: 2 Տիմ. 3. 5: Տիտ. 3. 10: 2 Յոհ. 10:
ե Փիլ. 3. 19: 1 Տիմ. 6. 5:
զ Կող. 2. 4: 2 Տիմ. 3. 6: Տիտ. 1. 10: 2 Պետ. 2. 3:
է Հռ. 1. 8:
ը Մատ. 10. 16: 1 Կոր. 14. 20:
թ Հռ. 15. 33:
ժ Ծն. 3. 15:
ի Համր 24: 1 Կոր. 16. 23: 2 Կոր. 13. 13: Փիլ. 4. 24: 1 Թես. 5. 28: 2 Թես. 3. 18: Յայտ. 22. 21:

Digitized by Google

21 ա Բարեւ կ'ընէ ձեզի Տիմոթէոս՝ իմ գործակիցս ,
բ եւ Ղուկիոս՝ գ ու Յասոն՝ դ եւ Սոսիպատրոս՝ իմ
22 ազգականներս : (Բարեւ կ'ընեմ ձեզի Տէրոջմով ես
23 ալ Տերտիոսս , որ աս թուղթը գրեցի :) ե Բարեւ
կ'ընէ ձեզի Գայիոս՝ իմ ու բոլոր եկեղեցիին հիւրըն-
կալը : զ Բարեւ կ'ընէ ձեզի Երաստոս՝ քաղաքին
24 գանձապետը , ու Կուարտոս եղբայրը : է Մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետը
ըլլայ . ամէն :
25 ը Անոր՝ որ կարող է ձեզ հաստատել թ իմ
աւետարանիս պէս , ու Յիսուս Քրիստոսի քարո-
զութեանը պէս , ժ այն խորհուրդին յայտնութեանը
պէս , ի որ յաւիտենական ատեններէն 'ի վեր ծած-
26 կուած էր , լ Բայց հիմա յայտնուեցաւ , ու մարգա-
րէական գիրքերով յաւիտենական Աստուծոյ հրա-
մանովը բոլոր հեթանոսներուն ճանչցուեցաւ խ հա-
27 ւատքի հնազանդելու համար , ծ Մի'ի միայն իմաստուն
Աստուծոյն՝ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը , փառք
յաւիտեանս . ամէն :

ա Գոր . 16 . 1 : Կող . 1 . 1 : Փիլ . 2 . 19 : 1 Թես . 3 . 2 : 1 Տիմ . 1 . 2 : Եբր . 13 . 23 :
բ Գոր . 13 . 1 :
գ Գոր . 17 . 5 :
դ Գոր . 20 . 4 :
ե 1 Կոր . 1 . 14 :
զ Գոր . 19 . 22 : 2 Տիմ . 4 . 20 :
է Հռմ 20 : 1 Թես . 5 . 28 :
ը Եփես . 3 . 20 : 1 Թես . 3 . 13 : 2 Թես . 2 . 16 : 3 . 3 : Յուդ . 24 :
թ Գղ . 2 . 16 :
ժ Եփես . 1 . 9 : 3 . 3 , 4 , 5 : Կող . 1 . 27 :
ի 1 Կոր . 2 . 7 : Եփես . 3 . 5 , 9 : Կող . 1 . 26 :
լ Եփես . 1 . 9 : 2 Տիմ . 1 . 10 : Տիտ . 1 . 2 , 3 : 1 Պետ . 1 . 20 :
խ Գոր . 6 . 7 : Գղ . 1 . 5 : 15 . 18 :
ծ 1 Տիմ . 1 . 17 : 6 . 16 : Յուդ . 25 :

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ իր բարեւ տալէն և Աստուծոյ շնորհակալ ըլլալէն ետև՝ 10 կը յորդորէ Կորնթացիները միաբան ըլլալու, 12 և կը յանդիմանէ անոնց երկպառակութիւնները ։ 18 Աստուած իմաստուններուն իմաստութիւնը կը կորսնցընէ 21 քարոզութեան յիմարութիւնովը, 26 և չկանչեր իմաստունները, զօրաւորները ու ազնուականները. 27 բայց յիմարները, տկարները և անարգները ։

1 Պօղոս՝ [ա] Աստուծոյ կամքովը [բ] Յիսուս Քրիստոսի
առաքեալ ըլլալու կանչուած, [գ] ու Սոսթենէս
2 եղբայրը, [դ] Կորնթոսի մէջ եղած Աստուծոյ եկեղե-
ցիին՝ [ե] Քրիստոս Յիսուսով սրբուածներուն՝ [զ] սուր-
բեր ըլլալու կանչուածներուն, ան ամենուն հետ՝
որ ամէն տեղ [է] մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի [ը] անու-
3 նը կը կանչեն, [թ] իրենց ու մերը. [ժ] Ձեզի շնորհք
և խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր
Յիսուս Քրիստոսէն ։
4 [ի] Ամէն ատեն իմ Աստուծմէս ձեզի համար կը գո-
հանամ՝ Աստուծոյ շնորհքին վրայ, որ ձեզի

ա Հռով. 1. 1 ։
բ 2 Կոր. 1. 1 ։ Եփես. 1. 1 ։ Կող. 1. 1 ։
գ Գործ. 18. 17 ։
դ Յուդ. 1 ։
ե Յովհ. 17. 19 ։ Գործ. 15. 9 ։
զ Հռով. 1. 7 ։ 2 Տիմ. 1. 9 ։
է Գղ. 8. 6 ։
ը Գործ. 9. 14, 21 ։ 22. 16 ։ 2 Տիմ. 2. 22 ։
թ Հռով. 3. 22 ։ 10. 12 ։
ժ Հռով. 1. 7 ։ 2 Կոր. 1. 2 ։ Եփես. 1. 2 ։ 1 Պետ. 1. 2 ։
ի Հռով. 1. 8 ։

Digitized by Google

5 տրուած է Քրիստոս Յիսուսով։ Որ դուք անով
ամէն բանի մէջ հարստացաք [ա]ամէն խօսքով, ու
6 ամէն գիտութիւնով. [բ]Ինչպէս որ Քրիստոսի վկա-
7 յութիւնը ձեր մէջը հաստատուեցաւ. Որ դուք
բնաւ մէկ շնորհքով մըն ալ չնուազիք՝ [գ]մեր Տէր
8 Յիսուս Քրիստոսի յայտնուելուն սպասելով. [դ]Որ
նաև ձեզ պիտի հաստատէ մինչև վերջը՝ [ե]անմեղա-
դրելի ըլլալու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի օրը։
9 [զ]Հաւատարիմ է Աստուած, որ իրմով կանչուեցաք
[է]հաղորդ ըլլալու իր Որդւոյն՝ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսին։
10 Ձեզի կ'աղաչեմ եղբայրներ՝ մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի անունովը, [ը]որ մի և նոյն խօսքը ունե-
նաք ամէնքդ, ու երկպառակութիւններ չըլլայ ձեր
մէջը. հապա դուք մէկ միտքի ու մէկ խորհուրդի
11 վրայ հաստատուած ըլլաք։ Ինչու որ ձեզի համար
ինծի լուր հասաւ եղբայրներ՝ Քղուէի տանէն
եղողներէն, թէ ձեր մէջը հակառակութիւններ
12 կայ։ Հիմա աս կը զրուցեմ, [թ]որ ձեզմէ ամէն մէկը
կ'ըսէ եղեր՝ թէ Ես Պօղոսեան եմ, ու միւսը՝ [ժ]թէ
Ես Ապողոսեան, և ուրիշը՝ [ի]թէ Ես Կեփասեան,
13 ու միւսը՝ թէ Ես Քրիստոսեան։ [լ]Մի՞թէ Քրիս-
տոս բաժնուա՞ծ է. միթէ Պօղո՞ս խաչը ելաւ ձեզի
համար, կամ թէ Պօղոսի՞ անունովը մկրտուեցաք։
14 Կը գոհանամ Աստուծմէ, որ ձեզմէ մէկը չմկրտեցի,

ա Գլ. 12. 8։ 2 Կոր. 8. 7։
բ Գլ. 2. 1։ 2 Տիմ. 1. 8։ Յայտ. 1. 2։
գ Փիլ. 3. 20։ Տիտ. 2. 13։ 2 Պետ. 3. 12։ Կող. 3. 4։
դ 1 Թես. 3. 13։
ե Կող. 1. 22։ 1 Թես. 5. 23։
զ Եսա. 49. 7։ Գլ. 10. 13։ 1 Թես. 5. 24։ 2 Թես. 3. 3։ Եբր. 10. 23։
է Յոհ. 15. 4։ 17. 21։ 1 Յոհ. 1. 3։ 4. 13։
ը Հռով. 12. 16։ 15. 5։ 2 Կոր. 13. 11։ Փիլ. 2. 2։ 3. 16։ 1 Պետ. 3. 8։ Գլ. 11. 18։
թ Գլ. 3. 4։
ժ Գործ. 18. 24։ 19. 1։ Գլ. 16. 12։
ի Յոհ. 1. 42։
լ 2 Կոր. 11. 4։ Եփես. 4. 5։

Digitized by Google

ա միայն թէ Կրիսպոսը ու բ Գայիոսը. որ մէկը
15 չըսէ, թէ իմ անունովս մկրտեցի: (16) Նաեւ
գ Ստեփաննեսին ընտանիքն ալ մկրտեցի. ալ ուրիշ
մէկը չեմ գիտեր ամենեւին թէ մկրտեցի:
17 Ինչու որ Քրիստոս զիս մկրտելու չղրկեց, հապա
աւետարանը քարոզելու. դ չէ թէ խօսքերու ճար-
տարութիւնով, որ Քրիստոսի խաչը ոչինչ չըլլայ:
18 ե Քանզի խաչին քարոզութիւնը կորսուածներուն
զ յիմարութիւն է. է բայց մեզի փրկուածներուս
19 ը Աստուծոյ զօրութիւնն է: Վասն զի գրուած է.
թ Իմաստուններուն իմաստութիւնը պիտի կորսընցը-
նեմ, ու հանճարեղներուն հանճարը պիտի խափա-
20 նեմ: ժ Ո՞ւր է իմաստունը, ո՞ւր է դպիրը, ո՞ւր է աս
աշխարհիս քննողը. ի չէ՞ որ Աստուած յիմարեցուց
21 աս աշխարհիս իմաստութիւնը: Քանզի լ որով-
հետեւ Աստուծոյ իմաստութեամբը աշխարհ չճանչ-
ցաւ զԱստուած իր իմաստութիւնովը, Աստուած
հաճեցաւ քարոզութեան յիմարութիւնովը հաւա-
22 տացեալները ապրեցընելու: Եւ թէեւ խ Հրեաները
նշան կ'ուզեն, եւ Յոյները իմաստութիւն կը փըն-
23 տռեն. Իսկ մենք կը քարոզենք խաչեալ Քրիստոսը՝
ծ Հրեաներուն գայթակղութիւն, ու Յոյներուն
24 կ յիմարութիւն. Բայց անոնց՝ որ կանչուած են,

ա Գործ. 18. 8:
բ Հռովմ. 16. 23:
գ Գլ. 16. 15, 17:
դ Գլ. 2. 1. 4, 13: 2 Պետ. 1. 16:
ե 2 Կոր. 2. 15:
զ Գործ. 17. 18: Գլ. 2. 14:
է Գլ. 15. 2:
ը Հռովմ. 1. 16: Հմբ 24:
թ Յոբ. 5. 12, 13: Ես. 29. 14: Երեմ. 8. 9:
ժ Ես. 33. 18:
ի Յոբ. 12. 17, 20, 24: Գլ. 44. 25: Հռովմ. 1. 22:
լ Հռովմ. 1. 20, 21, 28: Մատ. 11. 25: Ղուկ. 10. 21:
խ Մատ. 12. 38: 16. 1: Մար. 8. 11: Ղուկ. 11. 16: Յովհ. 4. 48:
ծ Ես. 8. 14: Մատ. 11. 6: 13. 57: Ղուկ. 2. 34: Յովհ. 6. 61, 67: Հռովմ. 9. 32: Գաղ. 5. 11: 1 Պետ. 2. 8:
կ Հմբ 18: Գլ. 2. 14:

Digitized by Google

թէ Հրեաներուն և թէ Յոյներուն, ա Քրիստոսը՝
Աստուծոյ զօրութիւնը, բ և Աստուծոյ իմաստու-
25 թիւնը: Ինչու որ Աստուծոյ յիմարը մարդիկներէն
աւելի իմաստուն է, և Աստուծոյ տկարը մարդիկնե-
26 րէն աւելի զօրաւոր է: Արդարև դուք ձեր կոչումը
կը տեսնէք՝ եղբայրներ, գ որ չէ թէ մարմնոյ կող-
մանէ շատ իմաստուններ, ու չէ թէ շատ զօրաւոր-
ներ, ու չէ թէ շատ ազնուականներ կանչուեցան.
27 դ Հապա Աստուած աշխարհին յիմարները ընտրեց,
որ ամօթով ընէ իմաստունները. ու աշխարհին
տկարները ընտրեց Աստուած, որ ամօթով ընէ
28 զօրաւորները. ե Եւ աշխարհին ցածազգիները ու
անարգները ընտրեց Աստուած՝ և ոչինչները, զ որ
29 բան մը եղողները խափանէ. է Որպէս զի մէկ մար-
30 մին մը չպարծի Աստուծոյ առջին: Իսկ դուք
անկէ էք ը Քրիստոս Յիսուսով, որ ան մեզի Աս-
տուծմէ իմաստութիւն՝ թ արդարութիւն՝ ժ սրբու-
31 թիւն ի և փրկութիւն եղաւ. Որ ինչպէս գրուած է,
լ Ան որ կը պարծենայ՝ Տէրոջմով թող պարծենայ:

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ իր քարոզութիւնը խօսքերու ճարտարութիւնով կամ մարդկային իմաստութիւնով չէ, 4 հապա Աստուծոյ զօրութիւնովը է. և այնքան գերազանց է 6 աս աշխարհին իմաստութենէն՝ 9 ու մարդկային գիտութենէն, 14 որ մարմնաւոր մարդը կարող չէ զանիկայ իմանալու:

ա Հռով. 1.4, 16: Հմտ. 18:
բ Կող. 2.3:
գ Յոհ. 7.48:
դ Մատ. 11.25: Յակ. 2.5: Տես Սաղ. 8.2:
ե Հռով. 4.17:
զ Գղ. 2.6:
է Հռով. 3.27: Եփես. 2.9:
ը Հմտ. 24:
թ Երեմ. 23.5, 6: Հռով. 4.25: 2 Կոր. 5.21: Փիլ. 3.9:
ժ Յոհ. 17.19:
ի Եփես. 1.7:
լ Երեմ. 9.23, 24: 2 Կոր. 10.17:

Digitized by Google

1 Եւ ես եղբայրնե՛ր՝ որ ձեզի եկայ , ա չէ՛ թէ խօսքի
կամ իմաստութեան գերազանցութիւնով մը
բ Աստուծոյ վկայութիւնը ձեզի յայտնելու եկայ :
2 Վասն զի ես միտքս չդրի ձեր մէջը ուրիշ բան մը
գիտնալ , գ բայց միայն Յիսուս Քրիստոսը , ու ան՝
3 խաչը ելած : դ Եւ ես տկարութիւնով ու վախով և
4 շատ դողով ե ձեր քովը կեցայ . զ Ու իմ խօսքս և
քարոզութիւնս չէ՛ թէ մարդկային իմաստութեան
համոզիչ խօսքերով էր , է հապա Հոգւոյն և զօ-
5 րութեան ապացուցութեամբը . Որպէս զի ձեր
հաւատքը մարդոց իմաստութիւնովը չըլլայ , ը հա-
6 պա Աստուծոյ զօրութիւնովը : թ Սակայն կատա-
րեալներուն հետ իմաստութիւն կը խօսինք . ժ բայց
չէ՛ թէ աս աշխարհիս իմաստութիւնը , և ո՛չ աս
7 աշխարհիս ի ոչնչանալու իշխաններունը . Հապա
Աստուծոյ ծածուկ իմաստութիւնը կը խօսինք խոր-
հըրդով , լ որ աշխարհէն առաջ սահմանեց Աստուած
8 մեր փառքին համար . խ Որ զանիկայ աս աշխարհիս
իշխաններէն մէկը չճանչցաւ . ծ քանզի թէ որ ճանչ-
ցած ըլլային , ալ փառաց Տէրը խաչը չէին հաներ .
9 Հապա ինչոր որ գրուած է . կ Ա՛ն բաները որ աչք
չէ տեսեր , և ականջ չէ լսեր , ու մարդու սրտին մէջ
չէ ինկեր , Աստուած իր սիրելիներուն պատրաստեց :

ա Գլ. 1. 17 : Հմր 4 , 13 : 2 Կոր. 10. 10 : 11. 6 :
բ Գլ. 1. 6 :
գ Գաղ. 6. 14 : Փիլ. 3. 8 :
դ 2 Կոր. 4. 7 : 10. 1 , 10 : 11. 30 : 12. 5 , 9 : Գաղ. 4. 13 :
ե Գործ. 18. 1 , 6 , 12 :
զ Հմր 1 : Գլ. 1. 17 : 2 Պետ. 1. 16 :
է Հռով. 15. 19 : 1 Թես. 1. 5 :
ը 2 Կոր. 4. 7 : 6. 7 :
թ Գլ. 14. 20 : Եփես. 4. 13 : Փիլ. 3. 15 : Եբր. 5. 14 :
ժ Գլ. 1. 20 : 3. 19 : Հմր 1 , 13 : 2 Կոր. 1. 12 : Յակ. 3. 15 :
ի Գլ. 1. 28 :
լ Հռով. 16. 25 , 26 : Եփես. 3. 5 , 9 : Կող. 1. 26 : 2 Տիմ. 1. 9 :
խ Մատ. 11. 25 : Յոհ. 7. 48 : Գործ. 13. 27 : 2 Կոր. 3. 14 :
ծ Ղուկ. 23. 34 : Գործ. 3. 17 : Տես Յոհ. 16. 3 :
կ Եսա. 64. 4 :

Digitized by Google

10 [ա] Բայց Աստուած մեզի յայտնեց իր Հոգիովը.
ինչու որ Հոգին ամէն բան կը քննէ, Աստուծոյ
11 խորունկ բաներն ալ: Վասն զի մարդիկներէն ո՞վ
գիտէ մարդուն բաները, [բ] բայց միայն մարդուն
հոգին որ իր մէջն է. [գ] անանկ ալ Աստուծոյ բաները
12 մէկը չգիտեր, բայց միայն Աստուծոյ Հոգին: Եւ
մենք չէ՛ թէ աս աշխարհիս հոգին առինք, [դ] հապա
ան Հոգին՝ որ Աստուծմէ է. որ մենք ճանչնանք
ան բաները որ Աստուծմէ տրուեցաւ մեզի. [ե] Որոնք
13 նաև կը խօսինք, չէ՛ թէ մարդկային իմաստութեան
սորվեցուցած խօսքերովը, հապա Հոգիին սորվե-
ցուցածներովը, և հոգևոր բաները հոգևորի հետ
14 կը յարմարցընենք: [զ] Իսկ շնչաւոր մարդը Աս-
տուծոյ Հոգիին բաները չընդունիր. [է] ինչու որ
անոնք իրեն յիմարութիւն են, ու չկրնար ալ
գիտնալ, ինչու որ հոգևոր կերպով կը քննուին:
15 [ը] Բայց ան որ հոգևոր է՝ ամէն բան կը քննէ, ու
16 ինքը մէկէ մը չքննուիր: [ժ] Քանզի ո՞վ գիտցաւ
Տէրոջը միտքը, որ անոր խրատ տուող ըլլայ.
[ի] բայց մենք Քրիստոսի միտքը ունինք:

ԳԼ. Գ.

2 Տղայոց տալու կաթ կը տրուի՝ և ոչ թէ կերակուր: 3 Կռիւը ու նախանձը մարմնաւոր մարդի պտուղներ են: 7 Տնկողը ու ջուր տուողը բան մը չեն: 9 Աւետարանի պաշտօնեաները Աստուծոյ գործակիցներն են: 11 Քրիստոս է մի միայն հիմը:

ա Մատ. 13. 11: 16. 17: Յոհ. 14. 26: 16. 13: 1 Յոհ. 2. 27:
բ Առակ. 20. 27: 27. 19: Երեմ. 17. 9:
գ Հռոմ. 11. 33, 34:
դ Հռոմ. 8. 15:
ե 2 Պետ. 1. 16: Գղ. 1. 17: Հմր 4:
զ Մատ. 16. 23:
է Գղ. 1. 18, 23:
ը Հռոմ. 8. 5, 6, 7: Յուդ. 19:
թ Առակ. 28. 5: 1 Թես. 5. 21: 1 Յոհ. 4. 1:
ժ Յոբ. 15. 8: Եսա. 40. 13: Երեմ. 23. 18: Հռոմ. 11. 34:
ի Յոհ. 15. 15:

Digitized by Google

16 Մարդիկ Աստուծոյ տաճարներն են, որոնք պարտին սուրբ պահուիլ։ 19 Այս աշխարհիս իմաստութիւնը Աստուծոյ առջեւ յիմարութիւն է։

1 Եւ ես, եղբայրներ՝ չկրցայ խօսիլ ձեզի՝ [ա]որպէս
թէ հոգեւորներու, [բ]Հապա որպէս թէ մարմ-
2 նաւորներու, [գ]Որպէս թէ Քրիստոսով տղայոց,
[դ]ձեզի կաթ կերցուցի, և չէ թէ կերակուր. [ե]Ինչու
որ դեռ կարող չէիք, ու հիմա ալ տակաւին կարող
3 չէք. վասն զի դեռ մարմնաւոր էք։ [զ]Որովհետև
տակաւին ձեր մէջը նախանձ ու հակառակութիւն և
բաժանումներ կան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք, ու մարդ-
4 կօրէն կը քալէք։ Քանզի երբոր մէկը կ՚ըսէ՝
թէ [է]Ես Պօղոսեան եմ, և մէկալը՝ թէ Ես Ապո-
ղոսեան, չէ՞ որ մարմնաւոր էք։ Ուրեմն ո՞վ է
5 Պօղոսը՝ կամ ո՞վ է Ապողոսը. [ը]Պաշտօնեաներ են,
որոնցմով հաւատացիք. [թ]Եւ ինտոր որ Տէրը տուաւ
6 անոնց ամէն մէկուն։ [ժ]Ես տնկեցի, [ի]Ապողոսը
7 ջուր տուաւ, [լ]Բայց Աստուած աճեցուց։ [խ]Ուստի
ո՛չ տնկողը բան մըն է, և ո՛չ ջուր տուողը, հապա
Աստուած՝ որ աճեցուց։ Տնկողը ու ջուր տուողը
8 մէկ են, [ծ]և ամէն մէկը իր վարձքը պիտի առնէ իր
9 աշխատութեանը չափովը։ [կ]Ինչու որ մենք Աստու-
ծոյ գործակից ենք, դուք Աստուծոյ մշակութիւնն

ա Գլ. 2. 15։
բ Գլ. 2. 14։
գ Եբր. 5. 13։
դ Եբր. 5. 12, 13։ 1 Պետ. 2. 2։
ե Յոհ. 16. 12։
զ Գլ. 1. 11։ 11. 18։ Գաղ. 5. 20, 21։ Յակ. 3. 16։
է Գլ. 1. 12։
ը Գլ. 4. 1։ 2 Կոր. 3. 3։
թ Հռով. 12. 3, 6։ 1 Պետ. 4. 11։
ժ Գործ. 18. 4, 8, 11։ Գլ. 4. 15։ 9. 1։ 15. 1։ 2 Կոր. 10. 14, 15։
ի Գործ. 18. 24, 27։ 19. 1։
լ Գլ. 1. 30։ 15. 10։ 2 Կոր. 3. 5։
խ 2 Կոր. 12. 11։ Գաղ. 6. 3։
ծ Սաղ. 62. 12։ Հռով. 2. 6։ Գլ. 4. 5։ Գաղ. 6. 4, 5։ Յայտ. 2. 23։ 22. 12։
կ Գործ. 15. 4։ 2 Կոր. 6. 1։

Digitized by Google

10 էք, ^աԱստուծոյ շինութիւնն էք։ ^բԱստուծոյ շնոր-
հացը չափովը՝ որ ինծի տրուեցաւ, ^գիմաստուն
ճարտարապետի մը պէս հիմ դրի, բայց անոր վրայ
շինողը ուրիշ է. ^դմիայն թէ ամէն մէկը թող զգու-
11 շանայ՝ թէ ինչպէս կը շինէ։ Ինչու որ մէկը՝ ալ
ուրիշ հիմ չկրնար դնել ^եդրուածէն ՚ի զատ, ^զոր է
12 Յիսուս Քրիստոս։ Թէ որ մէկը աս հիմին վրայ կը
շինէ ոսկի՝ արծաթ՝ պատուական քարեր՝ փայտ՝
13 խոտ՝ եղէգ, ^էԱմէն մէկուն գործը յայտնի պիտի
ըլլայ. ^ըՔանզի օրը երեւան պիտի հանէ, ^թինչու որ
կրակով պիտի յայտնուի. և ամէն մէկուն գործին
14 ինչ տեսակ ըլլալը կրակը պիտի փորձէ։ Թէ որ
մէկուն շինած գործը մնալու ըլլայ, ^ժինքը վարձք
15 պիտի առնէ. Եւ թէ որ մէկուն շինածը այրելու
ըլլայ, անիկայ վնաս պիտի քաշէ. բայց ինքը պիտի
ազատի, ^իսակայն անանկ՝ իբր թէ կրակի մէջէն։
16 ^լՉէ՞ք գիտեր որ Աստուծոյ տաճար էք դուք՝ և
17 Աստուծոյ Հոգին ձեր մէջը բնակած է։ Թէ որ
մէկը Աստուծոյ տաճարը կ՚ապականէ, Աստուած
անիկայ պիտի ապականէ. ինչու որ Աստուծոյ
տաճարը սուրբ է, որ դուք էք։
18 ^խՉըլլայ որ մէկը ինքզինքը խաբէ. թէ որ ձեզմէ
մէկը զինքը իմաստուն կը սեպէ աս աշխարհիս մէջ,
19 թող յիմար ըլլայ՝ որ իմաստուն ըլլայ. ^ծԻնչու որ
աս աշխարհիս իմաստութիւնը Աստուծոյ առջեւը

ա Եփես. 2. 20: Կող. 2. 7: Եբր. 3. 3, 4: 1 Պետ. 2. 5:
բ Հռով. 1. 5: 12. 3:
գ Հռով. 15. 20: Հմր. 6: Գլ. 4. 15: Յայտ. 21. 14:
դ 1 Պետ. 4. 11:
ե Եսա. 28. 16: Մատ. 16. 18: 2 Կոր. 11. 4: Գաղ. 1. 7:
զ Եփես. 2. 20:
է Գլ. 4. 5:
ը 1 Պետ. 1. 7: 4. 12:
թ Ղու. 2. 35:
ժ Գլ. 4. 5:
ի Յուդ. 23:
լ Գլ. 6. 19: 2 Կոր. 6. 16: Եփես. 2. 21, 22: Եբր. 3. 6. 1 Պետ. 2. 5:
խ Առակ. 3. 7: Եսա. 5 21:
ծ Գլ. 1. 20: 2. 6:

Digitized by Google

յիմարութիւն է. վասն զի գրուած է, թէ ա Նի-
կայ իմաստունները իրենց խորամանկութեանը մէջ
20 կը բռնէ: Եւ դարձեալ՝ թէ բ Տէրը գիտէ իմաս-
21 տուններուն խորհուրդները, որ ունայն են: Ուրեմն
22 գ մէկը թող չպարծենայ մարդոցմով. դ Ինչու որ
ամէն բան ձերն է, թէ Պօղոսը, թէ Ապողոսը, թէ
Կեփասը, թէ աշխարհը, թէ կեանքը, թէ մահը,
թէ ներկայ բաները, և թէ գալիքները՝ ամէն բան
23 ձերն է. ե Դուք ալ Քրիստոսինն էք, և Քրիստոս՝
Աստուծոյ:

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոսի պաշտօնեաները ինչ համարում ունենալու են: 7 Բան մը չունինք որ չառած ըլլանք: 8 Առաքեալները անարգանք եղան աշխարհի, հրեշտակներուն և մարդոց, 13 աշխարհի աղտեղութիւնը և ամենուն անարգը. 15 այսու ամենայնիւ Քրիստոսով մեր հայրերն են, 16 որոնց օրինակին հետևելու ենք:

1 Թող մարդիկ մեզ ասանկ սեպեն՝ զ որպէս թէ
Քրիստոսի սպասաւորները, է ու Աստուծոյ
2 խորհուրդներուն տնտեսները: Աստի տնտեսներուն
մէջ կը փնտռուի, որ մէկը հաւատարիմ գտնուի:
3 Բայց ինծի ասիկայ ոչինչ բան մըն է, որ ձեզմէ
դատուիմ՝ կամ մարդոց *դատողութենէն, մա-
4 նաւանդ որ ես ալ իմ անձս չեմ դատեր. (Վասն զի
ես իմ անձիս վրայով չար գործ մը չեմ գիտեր.
ը Բայց չէ՛ թէ ասով կ'արդարանամ.) հապա զիս

ա Յոբ. 5. 13:
բ Սաղ. 94. 11:
գ Գլ. 1. 12: 4. 6: Հռմ 4, 5, 6:
դ 2 Կոր. 4. 5, 15:
ե Հռովմ. 14. 8: 11. 3: 2 Կոր. 10. 7: Գաղ. 3. 29:
զ Մատ. 24. 45: Գլ. 3. 5: 9. 17: 2 Կոր. 6. 4: Կող. 1. 25:
է Ղուկ. 12. 42: Տիտ. 1. 7: 1 Պետ. 4. 10:
* Յուն. օրուընէն
ը Յոբ. 9. 2: Սաղ. 130. 3: 143. 2: Առակ. 21. 2: Հռովմ. 3. 20: 4. 2:

Digitized by Google

5 դատողը Տէրն է։ [ա]Ուրեմն ժամանակէն առաջ դա-
տողութիւն մի՛ ընէք, մինչև որ գայ Տէրը՝ [բ]որ
խաւարին գաղտնիքը 'ի լոյս պիտի հանէ, ու սրտե-
րուն խորհուրդները յայտնի պիտի ընէ. [գ]և ան ա-
տենը ամէն մէկուն գովութիւնը Աստուծմէ պիտի
ըլլայ։
6 [դ]Ասոնք օրինակ բերի ճղքայլներ՝ իմ վրաս ու
Ապողոսին վրայ ձեզի համար, [ե]որ դուք մեզմէ
սորվիք [illegible] [illegible] գրուածէն աւելի բան մը
չխորհիլ, [զ]որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը հպարտանայ
7 մէկու մը համար ուրիշի մը դէմ։ [է]Քանզի ո՞վ է ան՝
որ քեզ տարբեր կ'ընէ ուրիշներէն. Եւ ի՞նչ ունիս՝
որ չես առեր դուն. և թէ որ առիր՝ ինչո՞ւ չառածի
պէս կը պարծենաս։
8 Արդէն կշտացած էք, [ը]արդէն հարուստցաք,
առանց մեզի թագաւորեցիք. և երանի թէ թագա-
ւորէիք, որ մենք ալ ձեր հետ թագաւորէինք։
9 Քանզի կարծեմ թէ Աստուած յետինները ըրաւ մեզ
առաքեալներս՝ [թ]մահապարտներու նման. [ժ]ինչու
որ տեսարան եղանք աշխարհի, և հրեշտակներուն
10 ու մարդիկներուն։ [ի]Մենք յիմարներ ենք Քրիս-
տոսի համար, և դուք իմաստուններ Քրիստոսով.
[լ]մենք տկար՝ և դուք զօրաւոր. դուք փառաւորեալ՝
11 ու մենք անարգեալ։ [ծ]Մինչև աս օրուան ատենը

ա Մատ. 7. 1։ Հռով. 2. 1, 16։ 14. 4, 10, 13։ Յայտ. 20. 12։
բ Գղ. 3. 13։
գ Հռով. 2. 29։ 2 Կոր. 5. 10։
դ Գղ. 1. 12։ 3. 4։
ե Հռով. 12. 3։
զ Գղ. 3. 21։ 5. 2, 6։
է Յով 3. 27։ Յակ. 1. 17։ 1 Պետ. 4. 10։
ը Յայտ. 3. 17։
թ Սաղ. 44. 22։ Հռով. 8. 36։ Գղ. 15. 30, 31։ 2 Կոր. 4. 11։ 6. 9։
ժ Եբր. 10. 33։
ի Գղ. 2. 3։
լ Գոր. 17. 18։ 26. 24։ Գղ. 1. 18, ԽԶ։ 2. 14։ 3. 18։ Տես 4 Թագ. 9. 11։
խ 2 Կոր. 13. 9։
ծ 2 Կոր. 4. 8։ 11. 23—27։ Փիլ. 4. 12։

Digitized by Google

կ'անօթենանք ալ, կը ծարաւինք ալ, [ա]մերկ ալ կը
մնանք, [բ]կը ծեծուինք ալ, աստանդական ալ կը
12 պտըտինք. [գ]Նե՛ւ մեր ձեռքերովը կ'աշխատինք.
երբոր [դ]մեզ կը բամբասեն՝ կ'օրհնենք. երբոր կը
13 հալածեն՝ կը համբերենք. Երբոր գէշ կը խօսին՝
կ'աղաչենք. [ե]Իբրեւ աշխարհի աղտեղութիւնը՝
14 ամենուն անարգը ըլլալով մինչեւ հիմա։ Աս բաները
կը գրեմ՝ չէ թէ ձեզ ամչցընելու համար, [զ]հապա
15 կը խրատեմ յէց սիրելի որդիներուս պէս։ Վասն
զի թէեւ դուք տասը հազար վարժապետներ ունե-
նաք Քրիստոսով, բայց չէ թէ շատ հայրեր ունիք.
[է]Ինչու որ Քրիստոս Յիսուսով ես ձեզ ծնայ աւե-
16 տարանովը։ Ուրեմն կ'աղաչեմ ձեզի՝ [ը]ինծի նմանող
17 եղէք։ Ասոր համար ձեզի խրկեցի [թ]Տիմոթէոսը,
[ժ]որ իմ սիրելի որդիս է՝ ու Տէրոջմով հաւատարիմ.
[ի]որ անիկայ ձեր միտքը պիտի ձգէ Քրիստոսով իմ
ջանած ճամբաներս, [լ]ինչպէս որ ամէն տեղ ամէն
18 եկեղեցիներուն մէջ [խ]կը սորվեցընեմ։ [ծ]Մէկ քանի-
ները հպարտացան, որպէս թէ ես պիտի չգամ
19 ձեզի։ [կ]Բայց շուտով պիտի գամ ձեզի՝ [հ]թէ որ
Տէրը կամենայ, եւ պիտի հասկընամ՝ չէ թէ հպար-
տացողներուն խօսքերը, հապա զօրութիւնը։

ա Յոբ. 22. 6: Հռովմ. 8. 35:
բ Գործ. 23. 2:
գ Գործ. 18. 3: 20. 34: 1 Թեսս. 2. 9: 2 Թեսս. 3. 8: 1 Տիմ. 4. 10:
դ Մատթ. 5. 44: Ղուկ. 6. 28: 23. 34: Գործ. 7. 59: Հռովմ. 12. 14, 20: 1 Պետ. 2. 23: 3. 9:
ե Ողբ. 3. 45:
զ 1 Թեսս. 2. 11:
է Գործ. 18. 11: Հռովմ. 15. 20: Գլ. 3. 6: Գաղ. 4. 19: Փիլիմ. 10: Յակ. 1. 18:
ը Գլ. 11. 1: Փիլ. 3. 17: 1 Թեսս. 1. 6: 2 Թեսս. 3. 9:
թ Գործ. 19. 22: Գլ. 16. 10: Փիլ. 2. 19: 1 Թեսս. 3. 2:
ժ 1 Տիմ. 1. 2: 2 Տիմ. 1. 2:
ի Գլ. 11. 2:
լ Գլ. 14. 33:
խ Գլ. 7. 17:
ծ Գլ. 5. 2:
կ Գործ. 19. 21: Գլ. 16. 5: 2 Կոր. 1. 15, 23:
հ Գործ. 18. 21: Հռովմ. 15. 32: Եբր. 6. 3: Յակ. 4. 15:

Digitized by Google

20 ա Վասն զի Աստուծոյ թագաւորութիւնը չէ թէ
21 խօսքով է, հապա զօրութիւնով։ Ի՞նչպէս կ'ու-
զէք, բ գաւազանո՞վ գամ ձեզի, թէ սիրով և հեզու-
թեան հոգիով։

ԳԼ. Ե

1 Պօղոս կ'իմացընէ Կորնթացւոց թէ ապգալից անձը 6 յաւէտ ամօթոյ պատճառ մըն է իրենց՝ քան թէ պարծանաց. 7 կ'իմացընէ թէ պէտք է հին խմորը մէկդի՛ ձգել. 10 թէ պէտք է եղեռնագործները ամչցընել, և անանցմէ ետ քաշուիլ։

1 Առ հասարակ՝ կը լսուի ձեր մէջը պոռնկութիւն
ըլլալ, և անանկ պոռնկութիւն՝ որ հեթանոս-
ներուն մէջ ալ * չկայ. գ որպէս թէ մէկը իր հօրը
2 կնիկը դ ունենայ։ ե Եւ դուք հպարտացեր էք, զ Ու
ո՛չ մանաւանդ սուգ ըրիք, որ ձեր մէջէն վերցուի
3 աս բանը ընողը։ է Ինչու որ թէպէտ ես մարմնով
հեռու եմ, բայց հոգիով ներկայ եմ. ուստի հիմա
որպէս թէ ներկայ ըլլալով որոշեցի, որ աս բանը
4 ընողը՝ ը Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անու-
նովը մէկտեղ ժողվուիք դուք՝ ու իմ հոգիս ը մեր
5 Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնովը, Անանկը
թ Սատանային ժ մատնէք՝ մարմինը կորսուելու հա-
6 մար, որ հոգին փրկուի Տէր Յիսուսի օրը։ ի Աս
ձեր պարծանքը աղէկ չէ. չէ՞ք գիտեր լ որ քիչ մը
7 խմորը բոլոր զանգուածը կը խմորէ։ Մաքրեցէք
հին խմորը մէկդի, որ ըլլաք նոր զանգուած, ին-

ա Գղ. 2. 4։ 1 Թես. 1. 5։
բ 2 Կոր. 10. 2։ 13. 10։
* Ոմանք չյիշուիր։
գ Ղև. 18. 8։ Բ Օր. 22. 30։ 27. 20։
դ 2 Կոր. 7. 12։
ե Գղ. 4. 18։
զ 2 Կոր. 7. 7, 10։
է Կող. 2. 5։
ը Մատ. 16. 19։ 18. 18։ Յոհ. 20. 23։ 2 Կոր. 2. 10։ 13. 3, 10։
թ Գործ. 26. 18։
ժ Յոբ. 2. 6։ Սաղ. 109. 6։ 1 Տիմ. 1. 20։
ի Հռմ 2։ Գղ. 3. 21։ 4. 19։ Յակ. 4. 16։
լ Գղ. 15. 33։ Գաղ. 5 9։ 2 Տիմ. 2. 17։

Digitized by Google

տոր որ անխմոր էք, [ա]ինչու որ Քրիստոս մեր
8 [բ]Զատիկը մեզի համար զոհուեցաւ: [գ]Ուստի տօն
կատարենք՝ [դ]չէ թէ հին խմորով, [ե]եւ չէ թէ չարու-
թեան ու անզգամութեան խմորովը, հապա անկեղ-
ծութեան ու ճշմարտութեան անխմոր հացովը:
9 Գրեցի ձեզի թուղթին մէջ, [զ]Որ պոռնիկներուն
10 հետ չխառնուիք: Եւ գրածս՝ չէ թէ [է]աս աշխար-
հիս պոռնիկներուն հետ, կամ ագահներուն հետ,
կամ յափշտակողներուն հետ, կամ կռապաշտ-
ներուն հետ. հապա թէ չէ՝ [ը]պէտք էր որ դուք
11 աշխարհէս դուրս ելլէիք: [թ]Բայց հիմա ձեզի գրեցի
չխառնուիլ, այսինքն՝ [ժ]թէ որ մէկը եղբայր ըսուած՝
կամ պոռնիկ ըլլայ, կամ ագահ, կամ կռապաշտ,
կամ նախատող, կամ գինով, կամ յափշտակող,
12 [ի]անանկին հետ հաց ալ չուտել: [լ]Քանզի ինչ
պէտք է ինծի դուրսիններն ալ դատել. [խ]Չէ՞ որ դուք
13 ներսինները կը դատէք. Իսկ դուրսինները Աստուած
պիտի դատէ. [ծ]Ուստի չարը ձեր մէջէն վերցուցէ՛ք:

ԳԼ. Զ.

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ պէտք չէ որ իրենց եղբայրները նեղեն՝ զանոնք դատի կանչելով, 6 մանաւանդ անհաւատներուն առջեւ. 9 թէ անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը չեն ժառանգեր. 15 թէ մեր մարմինները Քրիստոսի անդամներ են, 19 և Սուրբ Հոգիին տաճարները, ուրեմն պէտք չէ որ զանոնք պղծենք:

ա Եսա. 53. 7: Յոհ. 1. 29: Գլ. 15. 3: 1 Պետ. 1. 19: Յայտ. 5. 6, 12:
բ Յոհ. 19. 14:
գ Ել. 12. 15: 13. 6:
դ 2 Օր. 16. 3:
ե Մատ. 16. 6, 12: Մար. 8. 15: Ղու. 12. 1:
զ Տիտ. 2, 7: 2 Կոր. 6. 14: Եփես. 5. 11: 2 Թես. 3. 14:
է Գլ. 1. 20:
ը Գլ. 10. 27:
թ Յոհ. 17. 15: 1 Յոհ. 5. 19:
ժ Մատ. 18. 17: Հռոմ. 16. 17: 2 Թես. 3. 6, 14: 2 Յոհ. 10:
ի Գաղ. 2. 12:
լ Մար. 4. 11: Կող. 4. 5: 1 Թես. 4. 11: 1 Տիմ. 3. 7:
խ Գլ. 6. 1, 2, 3, 4:
ծ 2 Օր. 13. 5: 17. 7: 21. 21: 22. 21, 22, 24:

Digitized by Google

1 Ձեզմէ մէկը՝ թէ որ մէկ բան մը ունենայ իր ըն-
կերին հետ, կը համարձակի՞ անիրաւներուն
առջեւ դատուիլ, ու չէ՞ թէ սուրբերուն առջեւ։
2 [ա]Չէ՞ք գիտեր որ սուրբերը պիտի դատեն աշխարհը.
ու թէ որ աշխարհս ձեզմէ կը դատուի, ուրեմն
3 արժանի չէ՞ք դուք չնչին դատեր որոշելու։ [բ]Չէ՞ք
գիտեր որ մենք հրեշտակներ պիտի դատենք. ո՞ւր
4 կը մնան հապա աշխարհային բաները։ [գ]Ուրեմն
թէ որ ձեր մէջը աշխարհային դատեր ունիք,
եկեղեցիին անարգները ձեզի դատաւո՞ր դրէք։
5 Ձեզ ամչցընելու համար կը զրուցեմ. այնչափ եղաւ
որ ձեր մէջը մէկ իմաստուն մը չկա՞յ, որ կարող
ըլլայ իրաւունքը որոշել իր եղբայրներուն մէջ.
6 Հապա եղբայր եղբօրը հետ դատի կը մտնէ, ան ալ
7 անհաւատներուն առջեւ։ Արդարեւ բոլորովին յան-
ցանք մըն է աս ձեր մէջը, որ իրարու հետ դատեր
ունիք. [դ]Ինչո՞ւ մանաւանդ դուք անիրաւութիւն
չէք կրեր. ինչո՞ւ մանաւանդ դուք զրկանք չէք
8 քաշեր։ [ե]Հապա դուք անիրաւութիւն ու զրկանք
9 կ՚ընէք, եւ ան ալ եղբայրներուն։ [զ]Չէ՞ք գիտեր որ
անիրաւները Աստուծոյ արքայութիւնը պիտի չժա-
ռանգեն. մի՛ խաբուիք, ո՛չ պոռնիկները՝ ո՛չ կռա-
10 պաշտները՝ ո՛չ շնացողները՝ Ո՛չ իգացեալները՝ ո՛չ
արուագէտները՝ ո՛չ գողերը՝ ո՛չ ագահները՝ ո՛չ
գինովները՝ ո՛չ նախատողները — ո՛չ յափշտակող-
ները՝ Աստուծոյ թագաւորութիւնը պիտի չժառան-
11 գեն։ [է]Ու դուք մէկ քանիններդ անանկներ էիք.

ա Սաղ. 49. 14։ Դան. 7. 22։ Մատ. 19. 28։ Ղուկ. 22. 30։ Յայտ. 2. 26։ 3. 21։ 20. 4։
բ 2 Պետ. 2. 4։ Յուդ. 6։
գ Գլ. 5. 12։
դ Առակ. 20. 22։ Մատ. 5. 39, 40։ Ղուկ. 6. 29։ Հռով. 12. 17, 19։ 1 Թես. 5. 15։
ե 1 Թես. 4. 6։
զ Գլ. 15. 50։ Գաղ. 5. 21։ Եփես. 5. 5։ 1 Տիմ. 1. 9։ Եբր. 12. 14։ 13. 4։ Յայտ. 22. 15։
է Գլ. 12. 2։ Եփես. 2. 2։ 4. 22։ 5. 8։ Կող. 3. 7։ Տիտ. 3. 3։

Digitized by Google

[ա] բայց լուացուեցաք, բայց սրբուեցաք, բայց ար-
դարացաք Տէր Յիսուսի անունովը, ու մեր Աս-
տուծոյ Հոգիովը։
12 [բ] Ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց չէ՛ թէ ամէն
բան օգտակար. ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց
ես մէկ բանի մը իշխանութեան տակ պիտի չըլլամ։
13 [գ] Կերակուրները փորին համար է, փորն ալ կերա-
կուրներուն. բայց Աստուած ասիկա ալ՝ անոնք ալ
պիտի խափանէ։ Իսկ մարմինը պոռնկութեան հա-
մար չէ՛, [դ] հապա Տէրոջը, [ե] ու Տէրը՝ մարմինին
14 համար։ [զ] Եւ Աստուած որ Տէրը յարուց, [է] մեզ
15 ալ պիտի յարուցանէ իր զօրութիւնովը։ Չէ՞ք
գիտեր որ [ը] ձեր մարմինները Քրիստոսի անդամներն
են. ուստի Քրիստոսի անդամները առնելով՝ պոռ-
16 նիկի անդամնե՞ր ընեմ. քաւ լիցի։ Չէ՞ք գիտեր թէ
ան որ պոռնիկի կը մօտենայ, անոր հետ մէկ մարմին
կ'ըլլայ. [թ] Քանզի Գիրքը կ'ըսէ. Երկուքը մէկ
17 մարմին պիտի ըլլան։ [ժ] Իսկ ան որ Տէրոջը կը մօտե-
18 նայ, անոր հետ մէկ հոգի կ'ըլլայ։ [ի] Պոռնկութենէն
փախէք. ամէն մեղք որ մարդ կը գործէ՝ իր մարմի-
նէն դուրս է. բայց ան որ կը պոռնկի՝ [լ] իր մարմի-
19 նին դէմ կը մեղանչէ։ [խ] Չէ՞ք գիտեր որ ձեր
մարմինները տաճար են Սուրբ Հոգիին՝ որ ձեր
մէջն է, որ անիկայ Աստուծմէ ունիք. [ծ] ու դուք

ա Գլ. 1. 30։ Եբր. 10. 22։
բ Գլ. 10. 23։
գ Մատ. 15. 17։ Հռովմ. 14. 17։ Կող. 2. 22, 23։
դ Հմր 15, 19, 20։ 1 Թես. 4. 3, 7։
ե Եփես. 5. 23։
զ Հռովմ. 6. 5, 8։ 8. 11։ 2 Կոր. 4. 14։
է Եփես. 1. 19, 20։
ը Հռովմ. 12. 5։ Գլ. 12. 27։ Եփես. 4. 12, 15, 16։ 5. 30։
թ Ծն. 2. 24։ Մատ. 19. 5։ Եփես. 5. 31։
ժ Յօհ. 17. 21, 22, 23։ Եփես. 4. 4։ 5. 30։
ի Հռովմ. 6. 12, 13։ Եբր. 13. 4։
լ Հռովմ. 1. 24։ 1 Թես. 4. 4։
խ Գլ. 3. 16։ 2 Կոր. 6. 16։
ծ Հռովմ. 14. 7, 8։

20 ձեր անձին տէրը չէք. ^ա Վասնզի գնով ծախու առ-
նուեցաք. ուստի փառաւորեցէք զԱստուած ձեր
մարմիններուն ու հոգիներուն մէջը, որ Աստուծոյ
են։

ԳԼ. Է.

1 Առաքեալը կը խօսի ամուսնութեան վրայով, 4 ցուցընելով թէ ան մէկ դարման մըն է պոռնկութեան դէմ. 10 Թէ ամուսնութեան կապը պէտք չէ որ դիւրաւ լուծուի. 18 Թէ ամէն մարդ պարտի գոհ ըլլալ իր վիճակէն. 25 Թէ կուսութիւնը ինչ դիտաւորութեամբ կրնայ պահուիլ, 35 և թէ ինչ պատճառով կրնանք ամուսնանալ՝ կամ անկէ ետ կենալ։

1 Իրդ՝ ան բաներուն համար որ դուք ինծի գրեցիք,
^բ Աղէկ է մարդուս՝ որ կնկան չմօտենայ։
2 Բայց պոռնկութիւնը սպրդելու համար ամէն մարդ
թող իր կնիկը ունենայ, ու ամէն կնիկ իր էրիկը
3 թող ունենայ։ ^գ Էրիկը իր կնկանը թող պարտքը
4 վճարէ, նոյնպէս կնիկն ալ իր էրկանը։ Կնիկը իր
մարմնին չիշխեր, հապա էրիկը. անանկ ալ էրիկը
5 իր մարմնին չիշխեր, հապա կնիկը։ ^դ Մէկզմէկ մի՛
զրկէք, եթէ ոչ միաբանութեամբ ատեն մը՝ աղօթքի
պարապելու համար, ու նորէն իրարու դարձէք, ^ե որ
Սատանան ձեզ չփորձէ ձեր անժուժկալութեանը
6 համար։ Աս կը զրուցեմ թոյլ տալով, ու չէ թէ
7 հրամայելով։ ^զ Վասնզի կ'ուզէի որ ամէն մարդիկ
^է ինծի պէս ըլլային. ^ը բայց ամէն մէկը իր պարգեւը
ունի Աստուծմէ, մէկը ասանկ՝ ու մէկալը անանկ։
8 Բայց չամուսնացածներուն ու որբեւարիներուն

ա Գոր. 20. 28 : Գղ. 7. 23 : Գաղ. 3. 13 : Եբր. 9. 12 : 1 Պետ. 1. 18, 19 : 2 Պետ. 2. 1 : Յայտ. 5. 9 :
բ Հմր 8, 26 :
գ Ել. 21. 10 : 1 Պետ. 3. 7 :
դ Յովէլ. 2. 16 : Զաք. 7. 3 : Տես Ել. 19. 15 : 1 Թագ. 21. 4, 5 :
ե 1 Թես. 3. 5 :
զ Հմր 12, 25 : 2 Կոր. 8. 8 : 11. 17 :
է Գոր. 26. 29 :
ը Գղ. 9. 5 :
թ Մատ. 19. 12 : Գղ. 12. 11 :

Digitized by Google

կ՚ըսեմ. [ա]Աղէկ է անոնց՝ թէ որ ինծի պէս կենան։
9 [բ]Հապա թէ որ ժուժկալութիւն չունին, թող ա-
մուսնանան. ինչու որ աղէկ է ամուսնանալը քան
10 թէ բորբոքիլը։ Բայց ամուսնացածներուն կը
պատուիրեմ՝ [գ]չէ թէ ես, հապա Տէրը, [դ]որ կնիկը
11 երիկէն չզատուի, (Ու թէ որ զատուի ալ՝ առանց
ամուսնանալու մնայ, կամ իր երկանը հետ հաշ-
12 տուի,) ու երիկը իր կնիկը թող չձգէ։ Բայց
ուրիշներուն ես կ՚ըսեմ՝ [ե]չէ թէ Տէրը. Եթէ որ
մէկ եղբայր մը անհաւատ կնիկ ունենայ, ու անոր
հաճելի ըլլայ իրեն հետ բնակիլը, թող չձգէ զա-
13 նիկայ։ Եւ կնիկ մը որ անհաւատ երիկ ունենայ,
ու անոր հաճելի ըլլայ իրեն հետ բնակիլը՝ թող
14 չձգէ զանիկայ։ Ինչու որ անհաւատ երիկը սըր-
բուած է կնիկովը, և անհաւատ կնիկը սրբուած է
երիկովը. [զ]Ապա թէ ոչ՝ ձեր որդիքը պիղծ պիտի
15 ըլլային. բայց հիմա սուրբ են։ Ու թէ որ ան-
հաւատը զատուի, թող զատուի. եղբայր մը կամ
քոյր մը անանկ պարագաներու մէջ գերի չէ. [է]Սա-
16 կայն Աստուած խաղաղութեան կանչեց մեզ։ [ը]Քան-
զի ի՞նչ գիտես դուն կնիկ՝ եթէ քու երիկդ պիտի
ապրեցընես. կամ դուն ի՞նչ գիտես երիկ՝ թէ
17 քու կնիկդ պիտի ապրեցընես։ Միայն թէ ամէն
մէկուն ինչպէս որ Տէրը բաժնեց, ամէն մէկը ին-
տոր որ Աստուած կանչեց, անանկ թող երթայ,
[թ]Ու ամէն եկեղեցիներուն մէջ ես ասանկ պատուէր
կու տամ։

18 Եթէ որ թլփատուած մէկը հաւատքի կանչուեցաւ,

ա Հմր 1, 26։
բ 1 Տիմ. 5. 14։
գ Տես հմր 12, 25, 40։
դ Մաղ. 2. 14, 16։ Մատ. 5. 32։ 19. 6, 9։ Մար. 10. 11, 12։ Ղու. 16. 18։
ե Հմր 6։
զ Մաղ. 2. 15։
է Հռով. 12. 18։ 14. 19։ Գր. 14. 33։ Եբր. 12. 14։
ը 1 Պետ. 3. 1։
թ Գր. 4. 17։ 2 Կոր. 11. 28։

Digitized by Google

թող նորէն անթլփատ չըլլայ․ չթլփատուածներէն
19 մէկը կանչուեցաւ, ա թող չթլփատուի։ բ Ինչու որ
թլփատութիւնը բան մը չէ, ու անթլփատութիւնը
բան մը չէ․ գ Հապա Աստուծոյ պատուիրանքներուն
20 պահպանութիւնը դ է։ Բայց ամէն մէկը ինչ
կոչումի մէջ որ կանչուեցաւ, թող անոր մէջը
21 կենայ։ Ծառա՞յ կանչուեցար, հոգ չըլլայ քեզի․
բայց թէ որ կրնաս ազատ ըլլալ, ան ընտրէ։
22 Վասն զի ան ծառան որ Տէրոջմով կանչուած է,
ե Տէրոջը ազատացեալն է անիկայ․ նոյնպէս ալ ան
ազատը որ կանչուած է, զ Քրիստոսի ծառան է։
23 է Գնով ծախու առնուեցաք, մարդոց ծառայ
24 մի ըլլաք։ ը Եղբայրներ՝ ամէն մէկը ինչ կոչման մէջ
որ կանչուեցաւ, թող անոր մէջը կենայ Աստուծոյ
առջեւը։
25 Բայց կոյսերուն համար թ Տէրոջմէն հրաման մը
չունիմ, միայն թէ Տէրոջմէն ժ հաւատարիմ ըլլալու
ի ողորմութիւն գտածի մը պէս խրատ կու տամ։
26 Ուրեմն ես կը սեպեմ որ ասիկայ աղէկ է հիմակուան
նեղութեանը համար, այսինքն աղէկ է մարդուս որ
27 ասանկ ըլլայ։ Կապուա՞ծ ես կնկան, մի՛ փնտռեր
արձակուիլ․ արձակուա՞ծ ես կնիկէ, մի՛ փնտռեր
28 կնիկ։ Իսկ թէ որ ամուսնանաս՝ չմեղանչեցիր․ և
թէ որ կոյսը ամուսնանայ՝ չմեղանչեց․ բայց անանկ-
ները մարմնոյ նեղութիւն պիտի ունենան․ սակայն

ա Գործ. 15. 1, 5, 19, 24, 28։ Գաղ. 5. 2։
բ Գաղ. 5. 6։ 6. 15։
գ Յոհ. 15. 14։ 1 Յոհ. 2. 3։ 3. 24։
դ Յոհ. 8. 36։ Հռոմ. 6. 18, 22։ Փիլիմ. 16։
ե Գղ. 9. 21։ Գաղ. 5. 13։ Եփես. 6. 6։ 1 Պետ. 2. 16։
զ Գղ. 6. 20։ 1 Պետ. 1. 18, 19։ Տես Ղև. 25. 42։
է Հմր 20։
ը Հմր 6, 10, 40։ 2 Կոր. 8. 8, 10։
թ Գղ. 4. 2։ 1 Տիմ. 1. 12։
ժ 1 Տիմ. 1. 16։
ի Հմր 1. 8։

Digitized by Google

29 ես ձեզի կը խնայեմ: [ա] Բայց աս կ'ըսեմ եղբայրներ,
որ ժամանակը կարճըցած է. ալ անոնք որ կնիկ
30 ունին, անանկ ըլլան որպէս թէ չունին. Եւ անոնք
որ կու լան, որպէս թէ չեն լար. ու անոնք որ կը
խնդան, որպէս թէ չեն խնդար. և անոնք որ ծա-
31 խու կ'առնեն, որպէս թէ բան մը չունին. Եւ
անոնք որ աշխարհս կը գործածեն՝ որպէս թէ [բ] գէշ
կերպով չեն գործածեր. [գ] Ինչու որ աս աշխարհիս
32 վայելչութիւնը կ'անցնի: Բայց ես կ'ուզեմ որ
դուք անհոգ ըլլաք. [դ] Վասն զի չամուսնացած
մարդը Տէրոջը բաները կը հոգայ, թէ ինչպէս
33 Տէրոջը հաճելի ըլլայ. Իսկ ամուսնացածը աշխար-
հիս բաները կը հոգայ, թէ ինտոր իր կնկանը
34 հաճելի ըլլայ: Եւ ամուսնացած կնիկը՝ ու կոյսը
կը տարբերին իրարմէ. [ե] Ինչու որ կոյսը Տէրոջը
բաները կը հոգայ, որ ինքը սուրբ ըլլայ հոգւով
ու մարմնով. իսկ ամուսնացած կնիկը աշխարհիս
բաները կը հոգայ, թէ ինտոր իր էրկանը հաճելի
35 ըլլայ: Բայց աս բանը ձեր օգուտին համար կը
զրուցեմ, չէ թէ ձեր վրայ խեղդ մը ձգելու, հապա
պարկեշտութեան համար՝ ու առանց զբաղանաց
36 Տէրոջը ծառայելու համար: Իսկ թէ որ մէկը
ամօթ կը սեպէ իր կոյսին համար՝ թէ որ չափը
անցեր է, ու պէտք է անանկ ըլլալ, ինչ որ կ'ուզէ՝
թող ընէ, մեղք չգործեր. թող ամուսնանան:
37 Բայց ան որ իր սրտին մէջ հաստատ կը կենայ, ու
իր վրայ հարկ մըն ալ չկայ, հապա իր կամքին վրայ
իշխանութիւն ունի, ու իր սրտին մէջ այսպէս
38 որոշեր է՝ որ իր կոյսը պահէ, աղէկ կ'ընէ: [զ] Ասոր

ա Հռովմ. 13. 11: 1 Պետ. 4. 7: 2 Պետ. 3. 8, 9:
բ Գղ. 9. 18:
գ Սաղ. 39. 6: Յակ. 1. 10: 4. 14: 1 Պետ. 1. 24: 4. 7: 1 Յոհ. 2. 17:
դ 1 Տիմ. 5. 5: Հմր 34:
ե Ղու. 10. 40, ԽԱ:
զ Եբր. 13. 4:

ան որ իր կոյսը կ'ամուսնացընէ, աղէկ կ'ընէ. ու-
39 ան որ չամուսնացըներ, աւելի աղէկ կ'ընէ: [ա] Կնիկը
կապուած է՝ որչափ ժամանակ որ իր էրիկը ողջ է.
հապա թէ որ իր էրիկը մեռնի, ազատ է ամուսնա-
40 նալու որու որ ուզէ, [բ] միայն թէ Տէրոջմով: [գ] Բայց
իմ դատումիս նայելով աւելի երանելի է՝ թէ որ
անանկ կենայ. Եւ կարծեմ թէ ես ալ Աստուծոյ
Հոգին ունիմ:

ԳԼ. Ը

1 Կուռքերուն զոհուած միսէն ետ կենալու վրայով: 8 Պէտք չէ որ մեր քրիստոնէական ազատութիւնը ան կերպովը գործածենք՝ որ գայթակղութիւն տանք մեր եղբայրներուն, 11 հապա մեր գիտութիւնը սիրով սանձելու ենք:

1 [դ] ԲԱՅՑ կռոց զոհերուն վրայով՝ [ե] գիտենք որ
ամէնքս ալ գիտութիւն ունինք. [զ] Գիտու-
թիւնը կը հպարտացընէ, բայց սէրը շինութիւն
2 կ'ընէ: [է] Եւ թէ որ մէկը կը կարծէ թէ բան մը
գիտէ, դեռ բնաւ մէկ բան մը չգիտեր՝ ինչպէս որ
3 պէտք է գիտնալ: Իսկ թէ որ մէկը զԱստուած կը
4 սիրէ. [ը] Ինքը անկէ ճանչցուած է: Ուստի կռոց
զոհուածները ուտելու վրայով՝ [թ] գիտենք որ կուռքը
ոչինչ է աշխարհիս մէջ, [ժ] Եւ որ մէկէն 'ի զատ ուրիշ
5 Աստուած մը չկայ: [ի] Քանզի թէեւ ըլլան ալ անու-
նով աստուածներ՝ թէ երկինքը, և թէ երկրիս վրայ,
(ինչպէս որ կան շատ աստուածներ, ու շատ տէրեր.)

ա Հռով. 7. 2:
բ 2 Կոր. 6. 14:
գ Հմր 25:
դ 1 Թես. 4. 8:
ե Գոր. 15. 20, 29: Գլ. 10. 19:
զ Հռով. 14. 14, 22:
է Հռով. 14. 3, 10:
ը Գլ. 13. 8, 9, 12: Գաղ. 6. 3: 1 Տիմ. 6. 4:
թ Ել. 33. 12, 17: Նաւ. 1. 7: Մատ. 7. 23: Գաղ. 4. 9: 2 Տիմ. 2. 19:
ժ Ես. 41. 24: Գլ. 10. 19:
ի 2 Օր. 4. 39: 6. 4: Ես. 44. 8: Մար. 12. 29: Հմր 6: Եփես. 4. 6: 1 Տիմ. 2. 5:
լ Յոհ. 10. 34:

Digitized by Google

6 [ա]Բայց մենք մէկ Աստուած ունինք Հայրը, [բ]ուսկից
են ամէն բաները, և մենք անոր*. [գ]ու մէկ Տէր
Յիսուս Քրիստոս, [դ]որ անով են ամէն բաները,
7 ու մենք անով: Բայց ամենուն քովը գիտութիւն
չկայ. և ոմանք կուռքի վրայով [ե]խղճմտանք ունե-
նալով՝ մինչև հիմա կ'ուտեն կռոց զոհուածի պէս,
և իրենց խղճմտանքը որովհետև տկար է՝ [զ]կը պղ-
8 ծուի: [է]Սակայն կերակուրը մեզ Աստուծոյ առջևը
չկեցըներ. քանզի չէ՞ թէ որ ուտենք՝ կ'աւելնանք,
9 և չէ՞ թէ որ չուտենք՝ կը պակսինք: [ը]Բայց զգո՛յշ
կեցէք, որ չըլլայ թէ ատ ձեր իշխանութիւնը
10 [թ]Տկարներուն գայթակղութիւն ըլլայ: Քանզի
եթէ մէկը տեսնէ քեզ՝ որ գիտութիւն ունիս, կռա-
տունի մէջ սեղան նստած, չէ՞ որ [ժ]ան տկար մար-
դուն խղճմտանքը համարձակութիւն պիտի առնէ
11 կռոց զոհուածը ուտելու, [ի]Եւ քու գիտութեամբդ
ան տկար եղբայրը կորսուի, որուն համար որ
12 Քրիստոս մեռաւ: [լ]Եւ այսպէս եղբայրներուն
դէմ մեղանչելով՝ ու անոնց տկար խղճմտանքը
13 վիրաւորելով, Քրիստոսի դէմ կը մեղանչէք: [խ]Ուստի
եթէ որ կերակուրը կը գայթակղեցընէ իմ եղբայրս,
միս պիտի չուտեմ յաւիտեան՝ որ իմ եղբայրս չգայ-
թակղեցընեմ:

ա Մաղ. 2. 10: Եփես. 4. 6:
բ Գործ. 17. 28: Հռով. 11. 36:
* Կամ՝ անոր համար.
գ Յովհ. 13. 13: Գործ. 2. 36: Գլ. 12. 3: Եփես. 4. 5: Փիլ. 2. 11:
դ Յովհ. 1. 3: Կող. 1. 16: Եբր. 1. 2:
ե Գլ. 10. 28, 29:
զ Հռով. 14. 14, 23:
է Հռով. 14. 17:
ը Գաղ. 5. 13:
թ Հռով. 14. 13, 20:
ժ Գլ. 10. 28, 32:
ի Հռով. 14. 15, 20:
լ Մատ. 25. 40, 45:
խ Հռով. 14. 21: 2 Կոր 11. 29:

Digitized by Google

ԳԼ. Թ.

Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ինքը ազատ է, 7 և թէ աւետարանի պաշտօնեաները աւետարանէն պէտք ապրին. 15 սակայն ինքը կամաւ հրաժարած է, 18 որ անոնց ծանրութիւն մը չըլլայ, 22 կամ որ և իցէ մէկուն գայթակղութիւն չտայ՝ անտարբեր բաներու մէջ: Մեր կեանքը ասպարէզի մը կը նմանի:

1 Չէ՞որ ես ազատ եմ. [ա]չէ՞ որ ես առաքեալ եմ.
[բ]Չէ՞ որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսը աչքովս
տեսայ. [գ]Չէ՞ որ դուք էք իմ գործս Տէրոջմով:
2 Թէպէտ ուրիշներուն առաքեալ չըլլամ ալ, բայց
անտարակոյս ձեզի եմ. [դ]Քանզի որ իմ առաքելու-
3 թեանս կնիքը դուք էք Տէրոջմով: Իմ պատաս-
4 խանս անոնց որ զիս կը քննեն՝ աս է. [ե]Միթէ մենք
5 իշխանութիւն չունի՞նք ուտելու ու խմելու: Միթէ
մենք իշխանութիւն չունի՞նք Քրիստոնեայ քոյր
եղող կնիկ մը մեր հետը պտըտցընելու, ինչպէս որ
ուրիշ առաքեալները, [զ]ու Տէրոջը եղբայրները,
6 [է]ու Կեփասը կ'ընեն: Միթէ ես ու Բառնաբա՞ս
7 միայն [ը]իշխանութիւն չունինք չգործելու: [թ]Ո՞վ
իր ապրուստովը զինուորութիւն կ'ընէ. [ժ]Ո՞վ այ-
գի կը տնկէ, ու անոր պտուղէն չուտեր. [ի]Ո՞վ
ոչխարներ կ'արածէ, ու ոչխարներուն կաթէն
8 չուտեր: Միթէ մարդկօրէ՞ն կը զրուցեմ աս բա-
ները, կամ չէ՞ որ օրէնքն ալ նոյնը կը զրուցէ:
9 Քանզի Մովսէսին օրէնքին մէջն ալ գրուած է,

ա Գործ. 9. 15: 13. 2: 26. 17: 2 Կոր. 12. 12: Գաղ. 2. 7, 8: 1 Տիմ. 2. 7: 2 Տիմ. 1. 11:
բ Գործ. 9. 3, 17: 18. 9: 22. 14, 18: 23. 11: Գլ. 15. 8:
գ Գլ. 3. 6: 4. 15:
դ 2 Կոր. 3. 2: 12. 12:
ե Հռովմ 14: 1 Թեսս. 2. 6: 2 Թեսս. 3. 9:
զ Մատթ. 13. 55: Մարկ. 6. 3: Ղուկ. 6. 15: Գաղ. 1. 19:
է Մատթ. 8. 14:
ը 2 Թեսս. 3. 8, 9:
թ 2 Կոր. 10. 4: 1 Տիմ. 1. 18: 6. 12: 2 Տիմ. 2. 3: 4. 7:
ժ 2 Օր. 20. 6: Առակ. 27. 18: Գլ. 3. 6, 7, 8:
ի Յովհ. 21. 15: 1 Պետր. 5. 2:

[ա]Կալի մէջ աշխատող եզին դունչը չկապես։ Մի՞-
10 թէ եզներո՞ւն համար Աստուծոյ հոգն էր. Չէ՞ որ
մանաւանդ մեզի համար կ'ըսէ. վասն զի մեզի
համար գրուեցաւ. [բ]Որովհետեւ ան որ կը հերկէ՝
պէտք է որ յուսով հերկէ, և ան որ ցորենը կը
11 ծեծէ՝ պէտք է որ վայելելու յուսով ընէ։ [գ]Եթէ որ
մենք ձեզի հոգևոր բաներ սերմանեցինք, մեծ
բա՞ն մըն է՝ թէ որ ձեզմէ մարմնաւոր բաներ հնձենք։
12 Եթէ որ ուրիշները ձեր վրայ աս իշխանութիւնը
ունին, չէ՞ որ ալ աւելի մենք. [դ]բայց մենք աս իշխա-
նութիւնը չգործածեցինք. հապա ամէն բանի կը
համբերենք, [ե]որ Քրիստոսի աւետարանին արգելք
13 մը չըլլանք։ [զ]Չէ՞ք գիտեր որ տաճարին մէջ աշ-
խատողները տաճարէն կ'ուտեն. և անոնք որ սեղա-
նին պաշտօնեաներն են, սեղանէն բաժին կ'առնեն։
14 [է]Ասանկ ալ Տէրը հրաման տուաւ, [ը]որ աւետարանը
15 քարոզողները աւետարանէն ապրին։ [թ]Բայց ես աս
բաներուն մէկը չգործածեցի, ո՛չ ալ աս բաները
գրեցի՝ որ ինծի ասանկ ըլլայ. [ժ]քանզի աւելի աղէկ
է ինծի որ մեռնիմ, քան թէ մէկը իմ պարծանքս
16 պարապ հանէ։ Վասն զի թէ որ ես աւետարանը
քարոզեմ, ինծի պարծանք մը չկայ. [ի]ինչու որ իմ
վրաս հարկ մըն է. մանաւանդ վա՜յ է ինծի՝ թէ
17 որ աւետարանը չքարոզեմ։ Ինչու որ եթէ ասիկայ
կամաւ ընեմ, [լ]վարձք կ'ունենամ. իսկ եթէ ակա-
մայ, [խ]ան ինծի յանձնուած տնտեսութիւն մըն է։

ա 2 Օր. 25. 4։ 1 Տիմ. 5. 18։
բ 2 Տիմ. 2. 6։
գ Հռոմ. 15. 27։ Գաղ. 6. 6։
դ Գործ. 20. 33։ Հմր 15, 18։ 2 Կոր. 11. 7, 9։ 12. 13։ 1 Թես. 2. 6։
ե 2 Կոր. 11. 12։
զ Ղև. 6. 16, 26։ 7. 6, [illegible]։ Թուոց. 5. 9, 10։ 18. 8—20։ 2 Օր. 10. 9։ 18. 1։
է Մատ. 10. 10։ Ղուկ. 10. 7։
ը Գաղ. 6. 6։ 1 Տիմ. 5. 17։
թ Հմր 12։ Գործ. 18. 3։ 20. 34։ Գլ. 4. 12։ 1 Թես. 2. 9։ 2 Թես. 3. 8։
ժ 2 Կոր. 11. 10։
ի Հռոմ. 1. 14։
լ Գլ. 3. 8, 14։
խ Գլ. 4. 1։ Գաղ. 2. 7։ Փիլ. 1. 16։ Կող. 1. 25։

Digitized by Google

18 Ուրեմն ի՞նչ վարձք կ'ըլլայ ինծի. ա Ա՛ն՝ որ
քարոզելու ատենս՝ Քրիստոսի աւետարանը ձրի
տամ, բ որ չըլլայ թէ աւետարանին մէջ իմ իշխա-
19 նութիւնս գէշ կերպով գործածեմ։ գ Քանզի թէեւ
ես ամենէն ազատ էի, դ իմ անձս ամենուն ծառայ
20 ըրի, ե որ շատերը շահիմ։ զ Հրեաներուն հետ
21 Հրեայի պէս եղայ՝ որ Հրեաները շահիմ. Օ-
րէնքի տակ եղողներուն հետ՝ օրէնքի տակ եղողի
պէս եղայ, (չէ՛ թէ ես օրէնքի տակ էի,) որ օրէնքի
տակ եղողներն ալ շահիմ. է օրէնքի տակ չեղողնե-
րուն հետ՝ օրէնքի տակ չեղողի պէս եղայ, (ը չէ՛ թէ
ես Աստուծմէ օրէնք չունէի, հապա Քրիստոսի
օրէնքին տակն էի.) որ օրէնք չունեցողներն ալ
22 շահիմ. թ Տկարներուն հետ տկարի պէս եղայ, որ
տկարները շահիմ. ժ ամենուն հետ ամէն բան եղայ,
23 ի որ ըլլայ թէ մէկ քանիները ապրեցընեմ։ Եւ
ասիկայ աւետարանին համար կ'ընեմ, որ անոր
24 կցորդ ըլլամ։ Չէ՞ք գիտեր որ ասպարէզին մէջ
վազողները՝ իրաւ կը վազեն ամէնը, բայց մէկը
կ'առնէ մրցանակը. Անանկ վազեցէք որ հասնիք։
25 լ Եւ ամէն ով որ կը մրցի՝ ամէն բանի մէջ չափաւո-
րութիւն կը պահէ. անոնք եղծանելի պսակը առ-
26 նելու համար, ծ ու մենք՝ անեղծանելին։ Ուստի ես
անանկ կը վազեմ, կ չէ՛ թէ որպէս թէ անստուգու-

ա Գլ. 10. 33։ 2 Կոր. 4. 5։ 11. 7։
բ Գլ. 7. 31։
գ Հռմ 1։
դ Գաղ. 5. 13։
ե Մատ. 18. 15։ 1 Պետ. 3. 1։
զ Գործ. 16. 3։ 18. 18։ 21. 23, ԻԶ։
է Հռով. 2. 12, 14։
ը Գլ. 7. 22։
թ Հռով. 15. 1։ 2 Կոր. 11. 29։
ժ Գլ. 10. 33։
ի Հռով. 11. 14։ Գլ. 7. 16։
լ Գաղ. 2. 2։ 5. 7։ Փիլ. 2. 16։ 3. 14։ 2 Տիմ. 4. 7։ Եբր. 12. 1։
խ Եփես. 6. 12։ 1 Տիմ. 6. 12։ 2 Տիմ. 2. 5։ 4. 7։
ծ 2 Տիմ. 4. 8։ Յակ. 1. 12։ 1 Պետ. 1. 4։ 5. 4։ Յայտ. 2. 10։ 3. 11։
կ 2 Տիմ. 2. 5։

Digitized by Google

թեամբ. ես անանկ բռնցքամարտութիւն կ'ընեմ,
27 չէ՛ թէ որպէս թէ հօդը ծեծելով. ա Հապա իմ
մարմինս կը ճնշեմ՝ բ ու կը նուաճեմ, որ չըլլայ
թէ ուրիշներուն քարոզելէս ետեւ՝ գ ես ինքս
խոտելի գտնուիմ։

ԳԼ. Ժ.

1 Հրէից՝ եղած բաները մեզի օրինակներ էին։ 14 Կռապաշտութենէ փախչելու ենք։ 21 Պէտք չէ որ Տէրոջը սեղանը դեւերու սեղան ընենք։ 24 Զգոյշ կենանք որ անտարբեր բաներու մէջ մեր եղբայրներուն գայթակղութիւն չտանք։

1 Չեմ ուզեր որ չգիտցող ըլլաք եղբայրներ, դ որ
մեր հայրերը ամէնքն ալ ամպին տակն էին.
2 ե Ու ամէնքն ալ ծովէն անցան, և ամէնքն ալ
Մովսէսով մկրտուեցան ամպին ու ծովին մէջը.
3 զ Ու ամէնքն ալ նոյն հոգևոր կերակուրը կերան.
4 է Ու ամէնքն ալ նոյն հոգևոր խմելիքը խմեցին.
՝ինչու որ կը խմէին այն հոգևոր վէմէն՝ որ անոնց
5 հետը կ'երթար. ու այն վէմը Քրիստոս էր։ Բայց
չէ՛ թէ անոնցմէ շատերուն հաճեցաւ Աստուած.
6 ըԻնչու որ անապատին մէջ փռուած ինկան։ Ու այն
բաները մեզի օրինակ եղան, որ չար բաներու
ցանկացող չըլլանք. թ ինչպէս որ անոնք ցանկացան։
7 ժ Ո՛չ ալ կռապաշտ ըլլաք, ինչպէս որ անոնցմէ
ոմանք. ինչպէս որ գրուած է. ի Ժողովուրդը նստաւ

ա Հռոմ. 8. 13 : Կող. 3. 5 :
բ Հռոմ. 6. 18, 19 :
գ Երեմ. 6. 30 : 2 Կոր. 13. 5, 6 :
դ Ել. 13. 21 : 40. 34 : Թուոց. 9. 18 : 14. 14 : 2 Օր. 1. 33 : Նեեմ. 9. 12, 19 : Սաղ. 78. 14 : 105. 39 :
ե Ել. 14. 22 : Թուոց. 33. 8 : Յես. 4. 23 : Սաղ. 78. 13 :
զ Ել. 16. 15, 35 : Նեեմ. 9. 15, 20 : Սաղ. 78. 24 :
է Ել. 17. 6 : Թուոց. 20. 11 : Սաղ. 78. 15 : 2 Օր. 9. 21 : Սաղ. 105. 41 :
ը Թուոց. 14. 29, 32, 35 : 26 64, 65 : Սաղ. 106. 26 : Եբր. 3. 17 : Յուդ. 5 :
թ Թուոց. 11. 4, 33, 34 : Սաղ. 106. 14 :
ժ Համր 14 :
ի Ել. 32. 6 :

Digitized by Google

8 ուտելու ու խմելու, ու ելան խաղալու։ [ա]Եւ պոռ-
նըկութիւն չընենք, ինչպէս որ անոնցմէ ոմանք պոռ-
նըկեցան, [բ]ու մէկ օրուան մէջ քսանուերեք հազար
9 հոգի ինկան։ Եւ Քրիստոսը չփորձենք, [գ]ինչպէս
որ անոնցմէ ոմանք փորձեցին, [դ]ու օձերէն ջար-
10 դուեցան։ Եւ տրտունջ չընէք, [ե]ինչպէս որ անոնցմէ
ոմանք տրտունջ ըրին, [զ]ու սատակիչէն [է]ջարդուե-
11 ցան։ Բայց աս ամէն բաները իբրեւ օրինակ կը պա-
տահէր անոնց. [ը]իսկ մեզի որոնց դարերուն վերջը
12 հասաւ, [թ]խրատ ըլլալու համար գրուեցաւ։ [ժ]Ուս-
տի ան որ կը սեպէ թէ հաստատուն կեցած է, թող
13 զգուշանայ, որ չըլլայ թէ իյնայ։ Ձեզի մարդկային
փորձութենէ 'ի զատ՝ ուրիշ չէ պատահած. [ի]Բայց
Աստուած հաւատարիմ է, [լ]որ ձեզ պիտի չթողու
ձեր կարողութենէն աւելի փորձուելու. [խ]Հապա
փորձութեանը հետ ազատութեան միջոց մըն ալ
պիտի տայ, որ կարող ըլլաք համբերելու։
14 Ասոր համար իմ սիրելիներս՝ [ծ]կռապաշտութենէ
15 փախէք։ [կ]Իբրեւ թէ իմաստուններու հետ կը
16 խօսիմ. դուք դատեցէք ինչ որ կը զրուցեմ։ [հ]Օրհ-
նութեան գաւաթը՝ որ մենք կ'օրհնենք, չէ՞ որ
Քրիստոսի արեանը հաղորդութիւնն է. [ձ]Հացը՝
որ մենք կը կտրենք, չէ՞ որ Քրիստոսի մարմնոյն

ա Գլ. 6. 18: Յայտ. 2. 14:
բ Թու. 25. 1, 9: Սաղ. 106. 29:
գ Ել. 17. 2, 7: Թու. 21. 5: 2 Օր. 6. 16: Սաղ. 78. 18, 56: 95. 9: 106. 14.
դ Թու. 21. 6:
ե Ել. 16. 2: 17. 2: Թու. 14. 2, 29: 16. 41:
զ Ել. 12. 23: 2 Թագ. 24. 16: 1 Մն. 21. 15:
է Թու. 14. 37: 16. 49:
ը Գլ. 7. 29: Փիլ. 4. 5: Եբր. 10. 25, 37: 1 Յոհ. 2. 18:
թ Հռով. 15. 4: Գլ. 9. 10:
ժ Հռով. 11. 20:
ի Գլ. 1. 9:
լ Սաղ. 125. 3: 2 Պետ. 2. 9:
խ Երեմ. 29. 11:
ծ Հմր. 7: 2 Կոր. 6. 17: 1 Յոհ. 5. 21:
կ Գլ. 8. 1:
հ Մատ. 26. 26, 27, 28:
ձ Գործ. 2. 42, 46: Գլ. 11. 23, 24:

Digitized by Google

17 հաղորդութիւնն է ։ [ա]Ինչու որ մենք շատերնիս մէկ
հաց՝ մէկ մարմին ենք. վասն զի ամէնքս ալ այն մէկ
18 հացէն կը վայելենք ։ [բ]Նայեցէք մարմնաւոր [գ]Իս-
րայէլը. [դ]չէ՞ որ անոնք զոհուածները ուտողները սե-
19 ղանին հաղորդ են ։ Ուրեմն ի՞նչ կ'ըսեմ, [ե]թէ
կուռքը բա՞ն մըն է, կամ թէ կռոց զոհուածը բա՞ն
20 մըն է ։ Այլ այս կ'ըսեմ թէ այն բաները որ [զ]հեթա-
նոսները զոհ կ'ընեն, դեւերուն կը զոհեն, ու չէ՞
թէ Աստուծոյ. ու չեմ ուզեր որ դուք դեւերուն
հաղորդ ըլլաք. [է]չէք կրնար խմել Տէրոջը գաւաթը՝
21 ու դեւերուն գաւաթը. Չէք կրնար վայելել Տէ-
22 րոջը սեղանէն, ու դեւերուն սեղանէն ։ [ը]Նախանձի՞
գրգռենք Տէրը, [թ]միթէ մենք անկէ զօրաւո՞ր ենք ։
23 [ժ]Ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց չէ՞ թէ ամէն
բան օգտակար. ամէն բան ինծի օրինաւոր է, բայց
24 չէ՞ թէ ամէն բան շինութիւն կ'ընէ ։ [ի]Ոչ ըլլայ որ
մէկը միայն իր անձին օգուտը փնտռէ, հապա իր
25 ընկերինն ալ ։ [լ]Ամէն՝ ինչ որ սպանդանոցին մէջը
կը ծախուի՝ կերէք, ու քննութիւն մի՛ ընէք խղճ-
26 մըտանքի համար. [խ]Ինչու որ երկիրը իր լիութեամբը
27 Տէրոջն է ։ Եւ թէ որ անհաւատներէն մէկը ձեզ
կոչունքի հրաւիրէ, և ուզէք երթալ, [ծ]ամէն ինչ
որ առջեւնիդ դրուի՝ կերէք, ու քննութիւն մի՛ ընէք
28 խղճմտանքի համար ։ Հապա թէ որ մէկը ձեզի ըսէ՝
թէ Ասիկայ կուռքի զոհուած է, [կ]մի ուտէք իրեն

ա Հռոմ. 12. 5 ։ Գղ. 12. 27 ։
բ Հռոմ. 4. 1 ։ 9. 3, 5 ։ 2 Կոր. 11. 18 ։
գ Հռոմ. 4. 12 ։ Գաղ. 6. 16 ։
դ Ղև. 3. 3 ։ 7. 15 ։
ե Գղ. 8. 4 ։
զ Ղև. 17. 7 ։ 2 Օր. 32. 17 ։ Սաղ. 106. 37 ։ Յայտ. 9. 20 ։
է 2 Կոր. 6. 15, 16 ։
ը 2 Օր. 32 ։ 38 ։
թ 2 Օր. 32. 21 ։
ժ Եզեկ. 22. 14 ։
ի Գղ. 6. 12 ։
լ Հռոմ. 15. 1, 2 ։ Հռոմ 33 ։ Գղ. 13. 5 ։ Փիլ. 2. 4, 21 ։
խ 1 Տիմ. 4. 4 ։
ծ Ել. 19. 5 ։ 2 Օր. 10. 14 ։ Սաղ. 24. 1 ։ 50. 12 ։ Հռոմ 28 ։
կ Ղուկ. 10. 7 ։
հ Գղ. 8. 10, 12 ։

Digitized by Google

համար՝ որ ձեզի իմացուց, ու խղճմտանքի համար
29 մի՛ ուտէք. Սակայն խղճմտանք կ'ըսեմ՝ չէ՛ թէ
ձերը, հապա ընկերինը։ ^ա Բայց ինչո՞ւ իմ ազատու-
30 թիւնս պիտի դատուի ուրիշին խղճմտանքէն. Թէ
որ ես շնորհքով կը վայելեմ, ինչո՞ւ հայհոյուիմ,
31 ^բ որուն համար որ կը գոհանամ։ ^գ Արդ՝ թէ ուտէք՝
թէ խմէք՝ և թէ ինչ գործ որ ընէք, ամէն բան
32 Աստուծոյ փառքին համար ըրէք։ ^դ Գայթակղու-
թեան պատճառ մի՛ ըլլաք, ո՛չ Հրեաներուն, ոչ
^* հեթանոսներուն և ոչ Աստուծոյ եկեղեցիին.
33 ^ե Ինչպէս որ ես ալ ամէն կերպով ամենուն հաճոյ
կ'ըլլամ, ^զ ու չեմ փնտռեր իմ անձիս օգուտը, հա-
պա շատերունը՝ որ փրկուին։

ԳԼ. ԺԱ.

4 Պօղոս կը յանդիմանէ Կորնթացիները՝ որ իրենց հոգևոր ժողովներուն մէջ էրիկ մարդիկ գլուխնին գոց աղօթք կ'ընէին, 6 և կնիկները բաց գլխով, 17 և որ ընդհանրապէս իրենց ժողովները չէ՛ թէ աղէկին՝ այլ գէշին կ'երթային, 21 ինչպէս որ իրենց ընթրիքներովը Տէրունական ընթրիքը կ'անարգէին։ 25 Վերջը կը յիշեցնէ անոնց՝ Տէրունական ընթրիքին սահմանադրութիւնը։

1 ^է Ի՛նծի նմանող եղէք, ինչպէս որ ես ալ ^ը Քրիս-
2 տոսի։ Արդ՝ ձեզ կը գովեմ՝ եղբայրներ, ^թ որ
ամէն բանի մէջ զիս կը յիշէք, ^ժ ու աւանդութիւնները
կը բռնէք՝ ինչպէս որ ես ձեզի աւանդեցի։ Բայց

ա Հռով. 14. 16։
բ Հռովմ. 14. 6։ 1 Տիմ. 4. 3, 4։
գ Կող. 3. 17։ 1 Պետ. 4. 11։
դ Հռովմ. 14. 13։ Գլ. 8. 13։ 2 Կոր. 6. 3։
* Յուն. Յոյներուն
ե Գործ. 20. 33։ Գլ. 11. 22։ 1 Տիմ. 3. 5։
զ Հռովմ. 15. 2։ Գլ. 9. 19, 22։
է Հմր 24։
ը Գլ. 4. 16։ Եփես. 5. 1։ Փիլ. 3. 17։ 1 Թես. 1. 6։ 2 Թես. 3. 9։
թ Գլ. 4. 17։
ժ Գլ. 7. 17։ 2 Թես. 2. 14։ 3. 6։

Digitized by Google

կ'ուզեմ որ գիտնաք, ա թէ ամէն էրիկ մարդուն
գլուխը Քրիստոս է, բ ու կնկանը գլուխը՝ էրիկ
4 մարդը, գ և Քրիստոսի գլուխը՝ Աստուած։ Ամէն
էրիկ մարդ որ գլուխը գոց աղօթքի կը կայնի,
դ կամ մարգարէութիւն կ'ընէ, անպատիւ կ'ընէ իր
5 գլուխը։ ե Ու ամէն կնիկ որ գլուխը բաց աղօթքի
կը կայնի, կամ մարգարէութիւն կ'ընէ, անպատիւ
կ'ընէ իր գլուխը. ինչու որ մի և նոյն բան կը
6 ըլլայ՝ որպէս թէ ածիլուած էր։ Վասն զի թէ
որ կնիկը չծածկուիր, թող իր մազերն ալ կտրէ.
զ Հապա թէ որ ամօթ է կնկան մը իր մազերը կտրել
7 կամ ածիլուիլ, թող ծածկուի։ Էրիկ մարդու
պէտք չէ իր գլուխը ծածկել, է ինչու որ Աստուծոյ
պատկերը ու փառքն է. բայց կնիկը էր էրկանը
8 փառքն է։ ը Քանզի չէ թէ էրիկ մարդը կնիկէն
9 է, հապա կնիկը՝ էրիկ մարդէն։ թ Ինչու որ էրիկ
մարդը չստեղծուեցաւ կնկանը համար, հապա
10 կնիկը՝ էրկանը համար։ ժ Աս պատճառով պէտք է
որ կնիկը իր գլխուն շուք դնէ՝ ի հրեշտակներուն
11 համար։ լ Բայց ո՛չ կնիկը առանց էրիկ մարդու
կ'ըլլայ, ու ո՛չ էրիկ մարդը առանց կնկան՝ Տէրոջ-
12 մով։ Վասն զի ինչպէս որ կնիկը էրիկ մարդէն է,
անանկ ալ էրիկ մարդը կնկան միջոցով. խ բայց
13 ամէնը Աստուծմէ։ Դուք ձեզմէ դատեցէք. կը
վայլէ՞ կնիկ մարդու գլուխը բաց աղօթքի կայնիլ
14 Աստուծոյ առջևը. Չէ՞ որ բնութիւնն ալ կը սոր-

ա Եփես. 5. 23։
բ Ծն. 3. 16։ 1 Տիմ. 2. 11, 12։ 1 Պետ. 3. 1, 5, 6։
գ Յոհ. 14. 28։ Գլ. 3. 23։ 15. 27, 28։ Փիլ. 2. 7, 8, 9։
դ Գլ. 12. 10, 28։ 14. 1, Ա.։
ե Գործ. 21. 9։
զ 2 Օր. 21. 12։
է Թուոց. 5. 18։ 2 Օր. 22. 5։
ը Ծն. 1. 26, 27։ 5. 1։ 9. 6։
թ Ծն. 2. 21, 22։
ժ Ծն. 2. 18, 21, 23։
ի Ծն. 24. 65։
լ Ժող. 5. 6։
խ Գաղ. 3. 28։
ծ Հռով. 11. 36։

Digitized by Google

վեցընէ ձեզի՝ որ էրիկ մարդ մը թէ որ երկար մա-
15 զերով է, իրեն անարգանք է. Բայց կնիկը թէ որ
երկար մազերով է, իրեն փառք է. ինչու որ մա-
16 զերը ծածկոցի տեղ տրուած են իրեն: [ա]Սակայն թէ
որ մէկը հակառակող ըլլալ կ'ուզէ, մենք անանկ
սովորութիւն չունինք, [բ]ոչ ալ Աստուծոյ եկեղե-
ցիները:
17 Բայց աս պատուիրելով չեմ գովեր. ինչու
որ ձեր ժողվուիլը չէ թէ աղէկ՝ հապա գէշ արդիւնք
18 կ'ունենայ: Վասնզի նախ՝ երբոր մէկտեղ կը ժող-
վուիք եկեղեցիին մէջ, [գ]կը լսեմ որ բաժանմունք-
ներ կան ձեր մէջը. և ըստ մասին կը հաւատամ:
19 Վասն զի հարկաւ [դ]ձեր մէջը հերձուածողութիւն-
ներ ալ պիտի ըլլան, [ե]որ ձեր մէջը եղող ընտիրները
20 երևնան: Ուստի դուք որ մէկտեղ կը ժողվուիք,
21 ատիկայ Տէրունական ընթրիքը ուտել չէ. Ինչու որ
ուտելու ատենը ամէն մէկը առաջ իր ընթրիքը
կ'առնէ. ու մէկը անօթի կը մնայ, [զ]ու մէկալը կը
22 գինովնայ: Միթէ ուտելու ու խմելու համար տուն
չունի՞ք, [է]կամ թէ Աստուծոյ եկեղեցի՞ն կ'անարգէք,
[ը]և ամօթով կ'ընէք չքաւորները. ձեզի ի՞նչ ըսեմ.
23 ձեզ գովե՞մ. աս բանին մէջ չեմ գովեր: [թ]Ինչու
որ ես Տէրոջմէն ընդունեցի ան որ ձեզի ալ աւան-
դեցի՝ [ժ]թէ Տէր Յիսուս իր մատնուած գիշերը
24 հաց առաւ. Եւ գոհանալով՝ կտրեց ու ըսաւ. Ա-
ռէ՛ք՝ ու կերէ՛ք. աս է իմ մարմինս՝ որ ձեզի համար

ա 1 Տիմ. 6. 4:
բ Գլ. 7. 17: 14. 33:
գ Գլ. 1. 10, 11, 12: 3. 3:
դ Մատ. 18. 7: Ղուկ. 17. 1: Գործ. 20. 30: 1 Տիմ. 4. 1: 2 Պետ. 2. 1, 2:
ե Ղուկ. 2. 35: 1 Յովհ. 2. 19: Տես 2 Օր. 13. 3:
զ 2 Պետ. 2. 13: Յուդ. 12:
է Գլ. 10. 32:
ը Յակ. 2. 6:
թ Գլ. 15. 3: Գաղ. 1. 1, 11, 12:
ժ Մատ. 26. 26: Մար. 14. 22: Ղուկ. 22. 19:

Digitized by Google

կը կոտրուի. ասիկայ ըրէք զիս յիշելու համար:
25 Նոյնպէս ալ գաւաթը ընթրիքէն ետև առաւ ու
ըսաւ. Այս գաւաթը նոր ուխտ է իմ արիւնովս.
ասիկայ ըրէք քանի անգամ որ խմելու ըլլաք՝ զիս
26 յիշելու համար: Վասն զի քանի անգամ որ աս
հացը ուտէք, ու աս գաւաթը խմէք, Տէրոջը մահը
27 կը պատմէք, ամինչև որ ինքը գայ: բՈւստի ով որ
աս հացը ուտէ՝ կամ Տէրոջը գաւաթը խմէ անար-
ժանաբար, պարտական պիտի ըլլայ Տէրոջը մարմ-
28 նոյն և արեանը: Ուրեմն գԹող մարդ իր անձը
փորձէ, ու այսպէս ան հացէն ուտէ, և ան գաւաթէն
29 խմէ: Վասն զի ան որ անարժանաբար կ'ուտէ ու
կը խմէ, իր անձին դատապարտութիւնը կ'ուտէ ու
կը խմէ. ինչու որ Տէրոջը մարմինը չորոշեր:
30 Ասոր համար ձեր մէջը շատ հիւանդներ ու ցաւա-
31 գարներ կան, և շատեր ալ կը ննջեն: դԻնչու որ
եթէ ինքզինքնիս դատելու ըլլայինք, պիտի չդա-
32 տուէինք: Իսկ երբոր կը դատուինք, եՏէրոջմէ կը
խրատուինք, որ աշխարհի հետ չդատապարտուինք:
33 Ուստի իմ եղբայրներս՝ երբոր մէկտեղ կը ժողվուիք
34 ուտելու, իրարու սպասեցէք: զԻսկ թէ որ մէկը
անօթի է, էԹող իր տանը մէջ ուտէ, որ չըլլայ թէ
35 դատապարտութեան համար ժողվուիք: ըԵւ ուրիշ
բաները՝ ձեզի եկած ատենս թպիտի պատուիրեմ:

ԳԼ. ԺԲ

1 Հոգևոր պարգևները 4 զանազան են, 7 բայց ամէնն ալ օգուտի համար են. 8 և մի և նոյն վախճանի համար զանազան պարգև-

ա Յոհ. 14. 3: 21. 22: Գործ. 1. 11: Գլ. 4. 5: 15. 23: 1 Թեսս. 4. 15: 2 Թեսս. 1. 10: Յուդ. 14: Յայտ. 1. 7:
բ Թուոց. 9. 10, 13: Յոհ. 6. 51, 64, 65: 13. 27: Գլ. 10. 21:
գ 2 Կոր. 13. 5: Գաղ. 6. 4: Հռով. 13. 2:
դ Սաղ. 32. 5: 1 Յոհ. 1. 9:
ե Սաղ. 94. 12, 13: Եբր. 12. 5—11:
զ Համր 21:
է Համր 22:
ը Գլ. 4. 19:
թ Գլ. 7. 17: Տիտ. 1. 5:

Digitized by Google

ներ տրուած են ։ 12 Ինչպէս որ բնական մարմինի մը անդամները ան նոյն մարմինին 16 վայելչութեանը, 22 ծառայութեանը 26 և օգուտին համար՝ իրարու հետ միացած՝ մէկզմէկու օգնութիւն կ'ընեն, 27 նմանապէս մենք ալ մէկզմէկու ընելու ենք՝ Քրիստոսի խորհրդաւոր մարմինը կազմելու համար ։

1 ա Բայց հոգեւոր պարգեւներուն վրայով չեմ ուզեր՝
2 եղբայրներ, որ չգիտցող ըլլաք ։ Դուք
գիտէք, բ որ երբ հեթանոս էիք, գ մունջ կուռքերուն
3 կը տարուէիք՝ ինչպէս որ կ'առաջնորդուէիք ։ Ասոր
աւ ձեզի կ'իմացընեմ, դ թէ մէկը չըլլար որ Աս-
տուծոյ Հոգիովը խօսի՝ ու Յիսուսը նզովեալ կանչէ.
ե և մէկն ալ չկրնար Յիսուսը՝ Տէր կանչել, եթէ
4 ոչ Հոգւով Սրբով ։ զ Արդ պարգեւները զանազան
5 են, է բայց նոյն Հոգին է ։ ը Եւ պաշտօնները
6 զանազան են, բայց նոյն Տէրն է ։ Նոյնպէս ներ-
գործութիւնները զանազան են, բայց նոյն Աս-
տուածն է՝ թ որ կը ներգործէ ամէնը ամէն բանի մէջ ։
7 ժ Բայց ամէն մէկուն Հոգւոյն յայտնութիւնը
8 տրուած է՝ օգուտի համար ։ ի Մէկու մը՝ Հոգիով
իմաստութեան խօսք տրուած է, ուրիշին գիտու-
9 թեան խօսք՝ նոյն Հոգիին տուած չափովը. լ Միւ-
սին հաւատք՝ նոյն Հոգիովը. խ ուրիշին բժշկու-
10 թեան պարգեւներ՝ նոյն Հոգիովը. ծ Ուրիշին՝

ա Գր. 14. 1, 37 ։
բ Գր. 6. 11 ։ Եփես. 2. 11, 12 ։ 1 Թես. 1. 9 ։ Տիտ. 3. 3 ։ 1 Պետ. 4. 3 ։
գ Սաղ. 115. 5 ։
դ Մար. 9. 38 ։ 1 Յովհ. 4. 2, 3 ։
ե Մատ. 16. 17 ։ Յովհ. 15. 26 ։ 2 Կոր. 3. 5 ։
զ Հռոմ. 12. 4, Ե ։ Եբր. 2. 4 ։ 1 Պետ. 4. 10 ։
է Եփես. 4. 4 ։
ը Հռոմ. 12. 6, 7, 8 ։ Եփես. 4. 11 ։
թ Եփես. 1. 23 ։
ժ Հռոմ. 12. 6, 7, 8 ։ Գր. 14. 26 ։ Եփես. 4. 7 ։ 1 Պետ. 4. 10, 11 ։
ի Գր. 2. 6, 7 ։
լ Գր. 1. 5 ։ 13. 2 ։ 2 Կոր. 8. 7 ։
խ Մատ. 17. 19 ։ Գր. 13. 2 ։ 2 Կոր. 4. 13 ։
ծ Մար. 16. 18 ։ Յակ. 5. 14 ։
կ Հռմ. 28, 29 ։ Մար. 16. 17 ։ Գաղ. 3. 5 ։

Digitized by Google

հրաշագործութիւններ. [ա]ուրիշին՝ մարգարէու-
թիւն. [բ]ուրիշին՝ հոգւոց ընտրութիւն. [գ]ուրիշին
զանազան լեզուներ. ուրիշին լեզուներու թարգմա-
11 նութիւն: Բայց աս ամէնը մի և նոյն Հոգին կը
ներգործէ, [դ]և ամէն մէկուն զատ զատ կը բաժնէ՝
[ե]ինչպէս որ կ'ուզէ:
12 [զ]Քանզի ինտոր որ մարմինը մէկ է՝ ու շատ ան-
դամներ ունի, և ան մարմինին բոլոր անդամները որ
շատ են՝ մէկ մարմին են, [է]նմանանկ ալ Քրիստոսը:
13 [ը]Ինչու որ մենք ամէնքս մէկ Հոգիով մէկ մարմին
ըլլալու մկրտուեցանք, [թ]թէ Հրեաներ, թէ հեթա-
նոսներ, թէ ծառաներ, թէ ազատներ, [ժ]և ամէնքս
14 ալ մէկ Հոգիէ խմեցինք: Ինչու որ մարմինը մէկ
15 անդամ մը չէ, հապա շատ: Թէ որ ոտքը ըսէ.
Որովհետև ես ձեռք չեմ՝ մարմինէն չեմ, չէ՞ թէ
16 անով ան մարմինէն չէ: Եւ թէ որ ականջը ըսէ.
Որովհետև ես աչք չեմ՝ մարմինէն չեմ, չէ՞ թէ
17 անով ան մարմինէն չէ: Թէ որ բոլոր մարմինը
աչք ըլլար, լսելիքը ո՞ւր պիտի ըլլար. Թէ որ
բոլորը լսելիք ըլլար, ո՞ւր պիտի ըլլար հոտոտելիքը:
18 [ի]Բայց հիմա Աստուած անդամները դրաւ՝ անոնց
ամէն մէկը մարմինին մէջ, [լ]ինչպէս որ ինքը ուզեց:
19 Հապա թէ որ ամէնը մէկ անդամ ըլլար, մարմինը
20 ո՞ւր պիտի ըլլար: Բայց հիմա անդամները շատ են,
21 ու մարմինը՝ մէկ: Չկրնար աչքը ըսել ձեռքին, թէ
Քու ինծի պէտք չես. և ո՛չ դարձեալ գլուխը

ա Հռմ. 12. 6: Գղ. 13. 2: 14. 1, 39:
բ Գղ. 14. 29: 1 Յոհ. 4. 1:
գ Գրծ. 2. 4: 10. 46: Գղ. 13. 1:
դ Հռմ. 12. 6: Գղ. 7. 7: 2 Կոր. 10. 13: Եփես. 4. 7:
ե Յոհ. 3. 8: Եբր. 2. 4:
զ Հռմ. 12. 4, 5: Եփես. 4. 4, 16:
է Հմր 27: Գաղ. 3. 16:
ը Հռմ. 6. 5:
թ Գաղ. 3. 28: Եփես. 2. 13, 14, 16: Կող. 3. 11:
ժ Յոհ. 6. 64: 7. 37, 38, 39:
ի Հմր 28:
լ Հռմ. 12. 3: Գղ. 3. 5: Հմր 11:

Digitized by Google

22 ոտքերուն, թէ Ինծի պէտք չէք: Մանաւանդ
մարմինին այն անդամները՝ որ շատ տկար կ՚երեւնան,
23 աւելի հարկաւոր են. Ու մարմինին այն անդամները՝
որ շատ անպատիւ ըլլալ կը սեպենք, անոնց վրայ
աւելի պատիւ կը դնենք. ու տգեղ մեր անվայե-
24 լուչ անդամները աւելի վայելչութիւն ունին: Ու
մեր վայելուչ անդամներուն բան մը պէտք չէ. բայց
Աստուած մարմինը բարեխառնեց, ու պակասու-
25 թիւն ունեցողին աւելի պատիւ տուաւ, Որպէս զի
մարմինին մէջ երկպառակութիւն չըլլայ, հապա
անդամները մի և նոյն հոգը ունենան իրարու վրայ:
26 Եւ թէ որ մէկ անդամը նեղութիւն քաշէ, բոլոր
անդամները կը նեղուին անոր հետը. և թէ որ փա-
ռաւորի մէկ անդամը, բոլոր անդամները կ՚ուրախա-
27 նան անոր հետը: ա Արդ՝ դուք Քրիստոսի մարմինն
28 էք, բ ու մասնաւորապէս անոր անդամները: գ Եւ
Աստուած եկեղեցիին մէջը դրաւ մէկ քանիները.
դ Նախ՝ առաքեալներ, ե երկրորդ՝ մարգարէներ,
երրորդ՝ վարդապետներ, զ ետքը հրաշքներ, է ետքը
բժշկութիւններու պարգեւներ, ը օգնութիւններ,
թ կառավարութիւններ, լեզուներու տեսակներ:
29 Միթէ ամէնը առաքեալնե՞ր են. միթէ ամէնը մար-
գարէնե՞ր են. միթէ ամէնը վարդապետնե՞ր են.
30 միթէ ամէնը հրաշքնե՞ր կը գործեն. Միթէ ամէնը
բժշկութեան պարգեւնե՞ր ունին. միթէ ամէնը լեզու-
նե՞ր կը խօսին. միթէ ամէնը թարգմանութի՞ւն
կ՚ընեն:

ա Հռով. 12. 5: Եփես. 1. 23: 4. 12: 5. 23, 30: Կող. 1. 24:
բ Եփես. 5. 30:
գ Եփես. 4. 11:
դ Եփես. 2. 20: 3. 5:
ե Գործ. 13. 1: Հռով. 12. 6:
զ Հմր 10:
է Հմր 9:
ը Թու. 11. 17:
թ Հռով. 12. 8: 1 Տիմ. 5. 17: Եբր. 13. 17, 24:

Digitized by Google

31 ᵃԲայց դուք նախանձաւոր եղէք ան շնորհք-
ներուն՝ որ լաւագոյն են. և ես՝ ալ աւելի աղէկ
ճամբայ մը ցուցընեմ ձեզի :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ամէն տեսակ պարգեւները 2 որչափ ազնիւ և գերազանց ըլլան, առանց սիրոյ ոչինչ են : 4 Սիրոյ գովութիւնները, 13 և յոյսէն ու հաւատքէն նախամեծար ըլլալը :

1 Թէ որ մարդոց ու հրեշտակներուն լեզուները
խօսիմ՝ և սէր չունենամ, ես ձայն տուող
պղինձի պէս եղայ, կամ հնչեցող ծնծղաներու պէս :
2 ᵇԵւ թէ որ մարգարէութիւն ունենամ, ու հասկը-
նամ ամէն խորհուրդները՝ ու ամէն գիտութիւնը, և
թէ որ ունենամ ամէն հաւատքը ᶜմինչև լեռները
3 տեղափոխելու, ու սէր չունենամ, ոչինչ եմ: ᵈԵւ
թէ որ իմ բոլոր ստացուածքս աղքատներուն կերցը-
նեմ, ու իմ մարմինս այրուելու տամ, և սէր չունե-
4 նամ, օգուտ մը չեմ ունենար : ᵉՍէրը երկայնամիտ
է, քաղցր է. սէրը չնախանձիր. սէրը չգոռոզանար,
5 չհպարտանար, ᶻԱնվայել վարմունք չունենար,
ᵉԻրենը չփնտռեր, բարկութեան չգրգռուիր,
6 չարութիւն չխորհիր, ᵉԱնիրաւութեան վրայ
չխնդար, ᶝհապա ճշմարտութեան խնդակից կ'ըլլայ,
7 ᶿԱմէն բանի կը զիջանի, ամէն բանի կը հաւատայ,
ամէն բանի կը յուսայ, ամէն բանի կը համբերէ:
8 Սէրը բնաւ չիյնար. բայց թէ որ մարգարէու-
թիւններ ըլլան՝ պիտի խափանին, թէ որ լեզուներ՝

ա Գլ. 14. 1, 39 :
բ Գլ. 12. 8, 9, 10, 28 : 14. 1, [illegible] : Տես Մատ. 7. 22 :
գ Մատ. 17. 19 : Մար. 11. 23 : Ղու. 17. 6 :
դ Մատ. 6. 1, 2 :
ե Առակ. 10. 12 : 1 Պետ. 4. 8 :
զ Գլ. 10. 24 : Փիլ. 2. 4 :
է Սաղ. 10. 3 : Հռով. 1. 32 :
ը 2 Յով. 4 :
թ Հռով. 15. 1 : Գաղ. 6. 2 : 2 Տիմ. 2. 24 :

Digitized by Google

պիտի դադարին, թէ որ գիտութիւն՝ պիտի խա-
9 փանի: [ա]Ինչու որ շատէն քիչը գիտենք՝ ու շատէն
10 քիչը կը մարգարէանանք. Բայց երբոր կատա-
րեալը գայ, ան ատենը շատէն քիչը պիտի խափանի:
11 Երբոր տղայ էի՝ տղայի պէս կը խօսէի, տղայի պէս
կը խորհէի, տղայի պէս համարում ունէի. բայց
երբոր այր եղայ, տղայութեան բաները մէկդի
12 ձգեցի: [բ]Քանզի հիմա մենք որպէս թէ հայելիի
մէջ կը տեսնենք անյայտ կերպով, [գ]բայց ան ատենը
երես առ երես. հիմա շատէն քիչ մը տեղեակ եմ,
բայց ան ատենը անանկ պիտի ճանչնամ՝ ինչպէս որ
13 ճանչցուեցայ: Ուստի հիմա կը մնայ հաւատք՝
յոյս՝ սէր, աս իրեքը. ու ասոնց մեծագոյնը սէրն է:

ԳԼ. ԺԴ

1 Պօղոս կը գովէ մարգարէութիւն ընելը, 2 և լեզուներ խօսելէն աւելի յարգի կը համարի զանիկայ՝ 6 նուագարանի ձայնը օրինակ բերելով. 12 կը ցուցընէ թէ երկուքն ալ պէտք է որ եկեղեցիին օգտակար համար ըլլան, 22 որ ան է իրենց ճշմարիտ և սեփհական վախճանը. 26 կը սորվեցընէ թէ անոնց ամէն մէկը ինչպէս պէտք է գործածել: 34 Կանանց հրաման չկայ եկեղեցիին մէջ խօսելու:

1 Սիրոյ ետևէն գացէք, [դ]ու հոգևոր պարգևներուն
նախանձաւոր եղէք, [ե]մանաւանդ մարգարէու-
2 թիւն ընելու: Վասն զի [զ]ան որ օտար լեզուով կը
խօսի՝ չէ թէ մարդոց կը խօսի, հապա Աստուծոյ.
ինչու որ մէկը չկայ որ իմանայ, բայց անիկայ
3 Հոգիով խորհուրդներ կը խօսի: Սակայն ան որ
կը մարգարէանայ, մարդոց կը խօսի՝ շինութիւն ու
4 յորդորանք և մխիթարութիւն տալու: Ան որ օտար

ա Գլ. 8. 2:
բ 2 Կոր. 3. 18: 5. 7: Փիլ. 3. 12:
գ Մատ. 18. 10: 1 Յոհ. 3. 2:
դ Գլ. 12. 31:
ե Թուե. 11. 25, 29:
զ Գործ. 2. 4: 10. 46: 22. 9:

Digitized by Google

լեզուով կը խօսի, իր անձին շինութիւն կ՚ընէ. ու-
ան որ կը մարգարէանայ, եկեղեցիին շինութիւն
5 կ՚ընէ։ Կ՚ուզեմ որ դուք ամէնքդ լեզուներ խօսիք,
բայց մանաւանդ որ մարգարէութիւն ընէք, ինչու
որ ալ աղէկ է ան՝ որ կը մարգարէանայ, քան թէ
ան՝ որ լեզուներ կը խօսի. միայն թէ թարգմանելու
ըլլայ, որ եկեղեցին ալ շինութիւն առնէ։
6 Եւ հիմա եղբայրներ՝ թէ որ ես ձեզի գամ լեզու-
ներ խօսելով, ի՞նչ օգուտ պիտի ընեմ ձեզի՝ թէ
որ չխօսիմ ձեզի՝ կամ յայտնութիւնով, կամ
գիտութիւնով, կամ մարգարէութիւնով, կամ վար-
7 դապետութիւնով։ Եւ ձայն տուող անկենդան
բաները անգամ, թէ սրինգ և թէ քնար, եթէ ձայ-
ներու զանազանութիւն չընեն, ի՞նչպէս պիտի ճանչ-
8 ցուի սրինգով կամ քնարով փչուածը։ Ինչու որ
եթէ փողն ալ անորոշ ձայն հանէ, ո՞վ պիտի պատ-
9 րաստուի պատերազմի։ Նմանկ ալ դուք՝ թէ որ
լեզուով բացայայտ խօսք չըրուցէք, խօսուածը
ի՞նչ որ պիտի հասկըցուի. ինչու որ օդին խօսողներ
10 պիտի ըլլաք։ Ահա աշխարհի մէջ այնքան տեսակ
ձայներ կան, և անոնց մէկը առանց նշանակութեան
11 չէ։ Ուստի թէ որ ան ձայնին զօրութիւնը չգիտ-
նամ, ես խօսողին բարբարոս մը պիտի ըլլամ, խօսողն
12 ալ ինծի բարբարոս մը պիտի ըլլայ։ Նմանկ ալ դուք՝
որովհետեւ հոգեւոր պարգեւներու նախանձաւոր
էք, եկեղեցիին շինութեանը համար խնդրեցէք՝ որ
13 աւելնաք նոյն պարգեւներովը։ Անոր համար ան որ
օտար լեզուով կը խօսի, աղօթք թող ընէ որ թարգ-
14 մանէ ալ։ Վասնզի թէ որ ես աղօթք ընեմ օտար
լեզուով, իմ հոգիս աղօթք կ՚ընէ, բայց միտքս
15 անպտուղ է։ Արդեօք ի՞նչ է. աղօթք ընեմ հոգիով,

Digitized by Google

աղօթք ընեմ մտաւորութեամբ ալ. ա սաղմոս երգեմ
հոգիով, բ սաղմոս երգեմ մտաւորութեամբ ալ։
16 Հապա թէ չէ՝ թէ որ դուն հոգիով օրհնութիւն
ընես, անիկայ որ տգէտի տեղ կայներ է՝ գ Ինտո՞ր
Ամէն պիտի ըսէ քու գոհութիւն տալու ատենդ.
17 ինչու որ ան քու զրուցածդ չիմանար։ Որ թէպէտ
դուն աղէկ գոհութիւն կ'ընես, բայց միւսը շինու-
18 թիւն չառներ։ Աստուծմէ կը գոհանամ, որ ձեր
19 ամէնէն աւելի լեզուներով կը խօսիմ. Բայց եկեղե-
ցիին մէջ կ'ուզեմ հինգ խօսք մտաւորութեամբս խօսիլ,
որ ուրիշներուն ալ սորվեցընեմ, քան թէ բիւրաւոր
խօսքեր օտար լեզուով։
20 Եղբայրներ՝ դ միտքով տղաք մի՛ ըլլաք, ե հապա
չարութիւն գործելու կողմէ տղայք եղէք, ու միտքով
21 չափահասս եղէք։ զ Օրէնքին մէջ է գրուած է թէ՝
Օտար լեզուներով՝ ու օտար շրթունքներով այս
ժողովուրդին հետ պիտի խօսիմ, սակայն և այնպէս
22 ինծի մտիկ պիտի չընեն, կ'ըսէ Տէրը։ Ուրեմն լեզու-
ները նշանի համար են՝ չէ՛ թէ հաւատացեալնե-
րուն, հապա անհաւատներուն, բայց մարգա-
րէութիւնը չէ՛ թէ անհաւատներուն, հապա հա-
23 ւատացեալներուն։ Արդ՝ թէ որ բոլոր եկեղեցին
մէկտեղ գայ, ու ամէնն ալ օտար լեզուներով խօսելու
ըլլան, և հոն մտնեն տգէտներ կամ անհաւատներ.
24 ը Պիտի չըսե՞ն թէ դուք խենթեցեր էք։ Իսկ թէ
որ ամէնն ալ մարգարէանան, ու հոն մէկ անհաւատ
մը կամ տգէտ մը մտնէ, ամէնէն ալ կը յանդիմա-
25 նուի, ամէնէն ալ կը քննուի, Ու անոր սրտին ծա-

ա Եփես. 5. 19։ Կող. 3. 16։
բ Սաղ. 47. 7։
գ Գլ. 11. 24։
դ Սաղ. 131. 2։ Մատ. 11. 25։ 18. 3։ 19. 14։ Հռով. 16. 19։ Գլ. 3. 2։ Եփես. 4. 14։ Եբր. 5. 12, 13։
ե Մատ. 18. 3։ 1 Պետ. 2. 2։ Գլ. 2. 6։
զ Յոհ. 10. 34։
է Եսա. 28. 11, 12։
ը Գործ. 2. 13։

Digitized by Google

ծուկ բաները յայտնի կ'ըլլան. և այսպէս երեսի
վրայ ինկած՝ Աստուծոյ երկրպագութիւն պիտի
ընէ, ու խոստովանի ա թէ իրաւցընէ Աստուած ձեր
մէջն է:
26 Ուստի ինչ է՝ եղբայրներ. երբոր մէկտեղ կը
ժողվուիք, ձեզմէ ամէն մէկը սաղմոս ունի, բ վար-
դապետութիւն ունի, լեզու ունի, յայտնութիւն
ունի, թարգմանութիւն ունի. գ ամէնը շինութեան
27 համար թող ըլլայ: Եթէ որ մէկը օտար լեզու կը
խօսի, երկու հոգի, և թէ շատը՝ իրեք թող ըլլան, և
ան ալ մէկիկ մէկիկ, ու մէկը թող թարգմանէ:
28 Բայց թէ որ թարգմանող չըլլայ, եկեղեցիին մէջ
լուռ թող կենայ, և ինքնիրեն ու Աստուծոյ թող
29 խօսի: Իսկ մարգարէները երկու կամ իրեք հոգի
թող խօսին, դ ու մէկալները թող քննութիւն ընեն:
30 Հապա թէ որ նստողներէն ուրիշ մէկուն ալ բան մը
31 յայտնուելու ըլլայ, ե առաջինը թող լռէ: Ինչու որ
ամէնքդ ալ կրնաք մէկիկ մէկիկ մարգարէանալ, որ
32 ամէնն ալ սորվին, ու ամէնն ալ մխիթարուին: զ Եւ
մարգարէներուն հոգիները մարգարէներուն հը-
33 նազանդ են: Ինչու որ Աստուած խռովութեան
Աստուած չէ, հապա խաղաղութեան, է ինչպէս որ
սուրբերուն բոլոր եկեղեցիներուն մէջը:
34 Ձեր ը կնիկները եկեղեցիներուն մէջ լուռ կենան.
ինչու որ անոնց հրաման չկայ խօսելու, թ հապա
հնազանդ ըլլալու, ժ ինչպէս որ օրէնքն ալ կ'ըսէ:
35 Բայց թէ որ բան սորվիլ կ'ուզեն, տունը իրենց

ա Եսա. 45. 14: Զաք. 8. 23:
բ Հմր 6: Գլ. 12. 8, 9, 10:
գ Գլ. 12. 7: 2 Կոր. 12. 19: Եփես. 4. 12:
դ Գլ. 12. 10:
ե 1 Թես. 5. 19, 20:
զ 1 Յոհ. 4. 1:
է Գլ. 11. 16:
ը 1 Տիմ. 2. 11, 12:
թ Գլ. 11. 3: Եփես. 5. 22: Կող. 3. 18: Տիտ. 2. 5: 1 Պետ. 3. 1:
ժ Ծնն. 3. 16:

Digitized by Google

երիկներուն թող հարցընեն. քանզի կնիկներուն
անվայել է եկեղեցւոյ մէջ խօսիլը։ Մի՞թէ Աստու-
36 ծոյ խօսքը ձեզմէ՞ ելաւ, կամ թէ միայն ձեզի՞ հա-
37 սաւ։ [ա]Թէ որ մէկը կը կարծէ թէ ինքը մարգարէ
է, կամ հոգևոր, թող հաստատ գիտնայ՝ թէ ինչ որ
38 ձեզի գրեցի՝ Տէրոջը պատուէրներն են. Բայց թէ
39 որ մէկը տգէտ է, թող տգէտ ըլլայ։ Ուստի եղ-
բայրներ՝ [բ]մարգարէութիւն ընելու նախանձաւոր
40 եղէք, ու լեզուներ խօսիլն ալ մի՛ արգիլէք։ [գ]Եւ
ամէն բան վայելչութեամբ և կարգաւ թող ըլլայ։

ԳԼ. ԺԵ

1 Առաքեալը Քրիստոսի յարութեամբը 12 կը ցուցընէ մեր յարութեան ստուգութիւնը, մեռելներու յարութեանը չհաւատացողներուն դէմ. 21 կը ցուցընէ յարութեան պտուղը, 35 ու եղանակը, 51 և թէ ինչպէս պիտի փոխուին անոնք որ կենդանի կը մնան վերջին օրը։

1 Եղբայրներ՝ ձեզի կ՚իմացընեմ այն աւետարանը՝
[դ]որ ես ձեզի քարոզեցի, որ նաև ընդունեցիք,
2 [ե]ու անոր վրայ հաստատուած էք. [զ]Որով կը փրկուիք
ալ, թէ որ ամուր բռնէք այն խօսքը որ ես ձեզի
քարոզեցի, [է]միայն եթէ պարապ տեղը հաւատացած
3 չէք։ [ը]Ինչու որ պինդ առաջ ես ձեզի [թ]աւանդեցի
անիկայ՝ որն որ ես ալ ընդունեցի, թէ [ժ]Քրիստոս
մեր մեղքերուն համար մեռաւ [ի]գիրքերուն համաձայն
4 համեմատ, Եւ թէ թաղուեցաւ, ու յարութիւն

ա 2 Կոր. 10. 7: 1 Յովհ. 4. 6:
բ Գլ. 12. 31: 1 Թես. 5. 20:
գ Հմր 33:
դ Գաղ. 1. 11:
ե Հռով. 5. 2:
զ Հռով. 1. 16: Գլ. 1. 21:
է Գաղ. 3. 4:
ը Գլ. 11. 2, 23:
թ Գաղ. 1. 12:
ժ Սաղ. 22. 15, ԵՒ: Ես. 53. 5, 6, ԵՒ: Դան. 9. 26: Զաք. 13. 7: Ղուկ. 24. 26, 46: Գործ. 3. 18: 26. 23: 1 Պետ. 1. 11: 2. 24:

Digitized by Google

առաւ երրորդ օրը՝ ա գիրքերուն ըսածին համեմատ.
5 բ Եւ թէ երեւցաւ Կեփասին, գ ու ետքը տասներ-
6 կուքին. Ետքը հինգ հարիւրէն աւելի եղբայրնե-
րուն մէկտեղ երեւցաւ, որոնցմէ շատերը մինչեւ հիմա
7 կան, և ոմանք ալ ննջեցին. Ու ետքը երեւցաւ
8 Յակոբոսին, դ ետքը բոլոր առաքեալներուն: ե Ամե-
նէն ետքը՝ որպէս թէ վիժածի մը՝ ինծի ալ երեւցաւ:
9 զ Վասն զի ես առաքեալներուն ամենէն յետինն եմ,
որ արժանի ալ չեմ առաքեալ ըսուելու, է ինչու որ
10 Աստուծոյ եկեղեցին հալածեցի: ը Ա՛խայն թէ Աս-
տուծոյ շնորհօքն եմ՝ ինչ որ եմ. և անոր
շնորհքը որ իմ վրաս է, պարապ բան մը չեղաւ,
թ հապա ես անոնց ամենէն աւելի աշխատեցայ. ժ և
չէ թէ ես, հապա Աստուծոյ շնորհքը՝ որ իմ հետս
11 էր: Ուստի թէ ես և թէ անոնք այսպէս կը քա-
րոզենք, ու դուք այսպէս հաւատացիք:
12 Ուրեմն թէ որ Քրիստոս կը քարոզուի՝ որ մեռել-
ներէն յարութիւն առած է, ինչպէս ձեզմէ մէկ
քանիները կ՚ըսեն, թէ Մեռելոց յարութիւն չկայ:
13 Թէ որ մեռելոց յարութիւն չկայ, ուրեմն Քրիս-
14 տոս ալ յարութիւն առած չէ. Եւ թէ որ Քրիս-
տոս յարութիւն առած չէ, ուրեմն մեր քարոզու-
թիւնը պարապ է, ու ձեր հաւատքն ալ պարապ է.
15 Եւ մենք ալ Աստուծոյ սուտ վկաները գտնուած

ա Սաղ. 2. 7: 16. 10: Եսա. 53. 10: Ղուկ. 24. 26, 46: Գործ. 2. 25—31: 13. 33, 34, 35: 26. 22, 23: 1 Պետ. 1. 11:
բ Ղուկ. 24. 34:
գ Մատթ. 28. 17: Մարկ. 16. 14: Ղուկ. 24. 36: Յովհ. 20. 19, 26: Գործ. 10. 41:
դ Ղուկ. 24. 50: Գործ. 1. 3, 4:
ե Գործ. 9. 4, 17: 22. 14, 18: Գլ. 9. 1:
զ Եփես. 3. 8:
է Գործ. 8. 3: 9. 1: Գաղ. 1. 13: Փիլ. 3. 6: 1 Տիմ. 1. 13:
ը Եփես. 2. 7, 8:
թ 2 Կոր. 11. 23: 12. 11:
ժ Մատթ. 10. 20: Հռովմ. 15. 18, 19: 2 Կոր. 3. 5: Գաղ. 2. 8: Եփես. 3. 7: Փիլ. 2. 13:
ի 1 Թես. 4. 13:

Digitized by Google

կ'ըլլանք. ա որովհետև Աստուծոյ համար վկայու-
թիւն տուինք, թէ Անիկա մեռելներէն յարուց Քրիս-
տոսը. որ իրաւ չյարուց անիկայ, թէ որ մեռելները
16 յարութիւն չեն առներ. Քանզի թէ որ մեռելները
յարութիւն չեն առներ, Քրիստոս ալ յարու-
17 թիւն առած չէ. Եւ թէ որ Քրիստոս յարու-
թիւն առած չէ, ձեր հաւատքը պարապ է, բ Ե-
18 տակաւին ձեր մեղքերուն մէջն էք. Նոյնպէս ալ
19 Քրիստոսով ննջողները կորսուած են: գ Թէ որ
միայն աս կեանքիս համար Քրիստոսի յուսացած
ենք, մենք բոլոր մարդիկներէն աւելի խղճալի ենք:
20 դ Բայց հիմա Քրիստոս մեռելներէն յարութիւն
21 առած է՝ ննջեցելոց առջի պտուղը: ե Քանզի որով-
հետև մարդով եղաւ մահը, զ մարդով ալ մեռելոց
22 յարութիւնը: Վասն զի ինչպէս որ Ադամով ամէնը
կը մեռնին, անանկ ալ Քրիստոսով ամէնը կենդանի
23 պիտի ըլլան, ը Բայց ամէն մէկը իր կարգովը,
առջի պտուղը Քրիստոս, ետքը Քրիստոսինները՝
24 իր գալու ատենը. Անկէ ետև կու գայ վախճանը,
թ Երբոր թագաւորութիւնը պիտի տայ Աստուծոյ ու
Հօրը ձեռքը, երբոր խափանէ ամէն իշխանու-
թիւնը, և ամէն պետութիւնը ու զօրութիւնը:
25 Ինչու որ անոր պէտք է թագաւորութիւն ընել,
ժ մինչև որ բոլոր թշնամիները իր ոտքերուն տակը
26 դնէ: ի Վերջին թշնամին՝ որ պիտի խափանուի, մահն

ա Գործ. 2. 24, 32: 4. 10, 33: 13. 30:
բ Հռովմ. 4. 25:
գ 2 Տիմ. 3. 12:
դ 1 Պետ. 1. 3:
ե Գործ. 26. 23: Հմր 23: Կող. 1. 18: Յայտ. 1. 5:
զ Հռովմ. 5. 12, 17:
է Յօհ. 11. 25: Հռովմ. 6. 23:
ը Հմր 20: 1 Թես. 4. 14, 15, 16:
թ Դան. 7. 14, 27:
ժ Սաղ. 110. 1: Գործ. 2. 34, 35: Եփես. 1. 22: Եբր. 1. 13: 10. 13:
ի 2 Տիմ. 1. 10: Յայտ. 20. 14:

Digitized by Google

է․ վասն զի Գիրքը կ՚ըսէ․ [ա]Ամէն բան անոր ոտքե֊
27 րուն տակը հնազանդեցուց․ Բայց երբոր կ՚ըսէ, թէ
Ամէն բան անոր հնազանդած է, յայտնի է թէ բաց
28 ՚ի անկէ՝ որ ամէնը անոր հնազանդեցուց։ [բ]Ու
երբոր ամէնը անոր հնազանդ ըլլայ, [գ]այն ատենը
Որդին ինքն ալ պիտի հնազանդի անոր, որ իրեն
հնազանդեցուց ամէնը, որպէս զի Աստուած ըլլայ
29 ամէնը՝ ամէն բանի մէջ։ Հապա թէ չէ, ի՞նչ պիտի
ընեն անոնք՝ որ մեռելներուն համար կը մկրտուին․
թէ որ մեռելները բնաւ յարութիւն չառնեն, ին֊
30 չո՞ւ ուրեմն անոնց համար կը մկրտուին․ [դ]Ինչո՞ւ
համար մենք ալ վտանգի մէջ կը մտնենք ամէն ժամ։
31 Վկայ կը բերեմ [ե]այն պարծանքը՝ որ ձեր վրայ
ունիմ Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմով, որ ես
32 [զ]ամէն օր կը մեռնիմ։ Թէ որ [է]Եփեսոսի մէջ մար֊
դոց նման գազաններու հետ մարտնչեցայ, ի՞նչ
օգուտ է *ինծի, թէ որ մեռելները յարութիւն
չառնեն․ [ը]Ուտենք ու խմենք, ինչու որ վաղը կը
33 մեռնինք։ Մի՛ խաբուիք․ [թ]Չար ընկերակցութիւն֊
34 ները աղէկ բարքը կ՚ապականեն։ [ժ]Արդարութիւ֊
նով զգաստացէք, ու մեղք մի՛ գործէք․ [ի]Ինչու որ
ձեզմէ ոմանք Աստուծոյ գիտութիւնը չունին․ [լ]Ձեզ
ամչցընելու համար կը զրուցեմ։
35 Բայց պիտի ըսէ մէկը, [խ]Թէ Ինտո՞ր մեռելները
յարութիւն կ՚առնեն, կամ թէ ի՞նչ մարմնով կու֊
36 գան։ Անմի՛տ՝ [ծ]դուն անիկայ որ կը սերմանես,

ա Սաղ. 8. 6: Մատ. 28. 18: Եբր. 2. 8: 1 Պետ. 3. 22:
բ Փիլ. 3. 21:
գ Գլ. 3. 23: 11. 3:
դ 2 Կոր. 11. 26: Գաղ. 5. 11:
ե 1 Թես. 2. 19:
զ Հռով. 8. 36: Գլ. 4. 9: 2 Կոր. 4. 10, 11: 11. 23:
է 2 Կոր. 1. 8:
* Կամ ինծի. Թէ որ մեռելները յարութիւն չառնեն, ուտենք՝ ԵՒ:
ը Եսա. 22. 13: 56. 12: Ժող. 2. 24: Ղուկ. 12. 19:
թ Գլ. 5. 6:
ժ Հռով. 13. 11: Եփես. 5. 14:
ի 1 Թես. 4. 5:
լ Գլ. 6. 5:
խ Եզեկ. 37. 3:
ծ Յոհ. 12. 24:

Digitized by Google

37 Թէ որ չմեռնի՝ չկենդանանար. Ու ան որ կը սերմա-
նես, չէ թէ ան մարմինը որ պիտի բուսնի՝ կը սեր-
մանես, հապա մերկ հատ մը՝ թէ՛ ցորենի ըլլայ, և
38 թէ մէկ ուրիշ ունդի. Ու Աստուած անոր մարմին
կու տայ ինչպէս որ կ'ուզէ, և ամէն մէկ սերմին իր
39 յատուկ մարմինը։ Ամէն մարմին՝ մէկ մարմին չէ.
հապա մարդոց մարմինը ուրիշ է, ու անասնոց
մարմինը ուրիշ, ձուկերուն ալ ուրիշ, և թռչուն-
40 ներունը ուրիշ։ Երկնաւոր մարմիններ ալ կան,
երկրաւոր մարմիններ ալ. բայց երկնաւորներուն
փառքը ուրիշ է, ու երկրաւորներունը ուրիշ։
41 Արեւին փառքը ուրիշ է, ու լուսնին փառքը ուրիշ,
և աստղերուն փառքը ուրիշ. ու մէկ աստղը մէկալ
42 աստղէն տարբեր է փառքով։ [ա]Այնպէս ալ է մեռելոց
յարութիւնը. Մարմինը ապականութիւնով կը սեր-
մանուի, ու անապականութիւնով յարութիւն
43 կ'առնէ. [բ]Անարգութիւնով կը սերմանուի, ու
փառքով յարութիւն կ'առնէ. տկարութիւնով կը
սերմանուի, ու զօրութիւնով յարութիւն կ'առնէ.
44 Կը սերմանուի շնչաւոր մարմին, ու յարութիւն
կ'առնէ հոգեւոր մարմին. շնչաւոր մարմին կայ,
45 հոգեւոր մարմին ալ կայ։ Եւ այսպէս գրուած է.
Առջի մարդը Ադամ՝ [գ]կենդանի շունչ եղաւ,
46 [դ]վերջին Ադամը՝ [ե]կենդանի հոգի։ Բայց չէ թէ
առաջ հոգեւորը, հապա շնչաւորը, ու ետքը հո-
47 գեւորը. [զ]Առջի մարդը երկրէն է՝ [է]հողեղէն. բայց
48 երկրորդ մարդը՝ Տէր է՝ [ը]երկինքէն։ Ինչպէս էր
հողեղէնը, անանկ ալ հողեղէնները. [թ]Ու ինչպէս

ա Դան. 12. 3: Մատ. 13. 43:
բ Փիլ. 3. 21:
գ Ծն. 2. 7:
դ Հռոմ. 5. 14:
ե Յովհ. 5. 21: 6. 33, 39, 40, 54, 57: Փիլ. 3. 21: Կող. 3. 4:
զ Յովհ. 3. 31:
է Ծն. 2. 7: 3. 19:
ը Յովհ. 3. 13, 31:
թ Փիլ. 3. 20, 21:

Digitized by Google

49 երկնաւորը, անանկ ալ երկնաւորները. [ա] Եւ ինտոր
որ հողեղէնին կերպարանքը հագեր ենք, [բ] երկ-
50 նաւորին կերպարանքն ալ պիտի հագնինք։ Բայց
աս կ՚ըսեմ՝ եղբայրներ, [գ] որ մարմինը ու արիւնը
Աստուծոյ թագաւորութիւնը չեն կրնար ժառան-
գել. ոչ ալ ապականութիւնը կը ժառանգէ անա-
պականութիւնը։
51 Ահա ձեզի խորհուրդ մը կը զրուցեմ. [դ] Ամէնքս
պիտի չննջենք, [ե] բայց ամէնքս ալ պիտի փոխուինք,
52 Յանկարծակի աչք գոցել բանալու մէջ՝ վերջին
փողին հնչուելու ատենը, [զ] որովհետեւ փողը պիտի
հնչուի, ու մեռելները յարութիւն պիտի առնեն
առանց ապականութեան. և մենք ալ պիտի փոխու-
53 ինք։ Վասն զի պէտք է որ աս ապականացու
մարմինը անապականութիւն հագնի, [է] ու աս մահ-
54 կանացուս անմահութիւն հագնի։ Բայց երբոր աս
մահկանացու մարմինը անմահութիւն հագնի, և աս
ապականացուս անապականութիւն հագնի, ան
ատենը պիտի կատարուի ան խօսքը որ գրուեցաւ,
55 Թէ [ը] Մ՝ահը յաղթութեան մէջ ընկղմեցաւ։ [թ] Ո՞ւր
է ով մահ՝ քու խայթոցդ, ո՞ւր է ով գերեզման՝ քու
56 յաղթութիւնդ։ Մ՝ահին խայթոցը մեղքն է, [ժ] ու
57 մեղքին ույժը՝ օրէնքը։ [ի] Բայց գոհութիւն Աստու-
ծոյ, [լ] որ մեզի յաղթութիւն կու տայ մեր Տէր
58 Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը։ [խ] Ասոր համար իմ սիրելի՛

ա Ծն. 5. 8։
բ Հռով. 8. 29։ 2 Կոր. 3. 18։ 4. 11։ Փիլ. 3. 21։ 1 Յովհ. 3. 2։
գ Մատ. 16. 17։ Յովհ. 3. 3, 5։
դ 1 Թես. 4. 14, 15, 16։
ե Փիլ. 3. 21։
զ Զաք. 9. 14։ Մատ. 24. 31։ Յովհ. 5. 25։ 1 Թես. 4. 15։
է 2 Կոր. 5. 4։
ը Եսա. 25. 8։ Եբր. 2. 14, 15։ Յայտ. 20. 14։
թ Ովս. 13. 14։
ժ Հռով. 4. 15։ 5. 13։ 7. 5, 13։
ի Հռով. 7. 25։
լ 1 Յովհ. 5. 4, 5։
խ 2 Պետ. 3. 14։

Digitized by Google

եղբայրներս՝ հաստատ եղէք, անշարժ կեցէք, և
ամէն ատեն աւելցէք Տէրոջը գործին մէջ, ա գիտնալով որ ձեր աշխատութիւնը պարապ չէ Տէրոջմով:

ԳԼ. ԺԶ.

1 Առաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները որ Երուսաղէմի եղբայրներուն կարօտութիւնը լեցընեն. 10 բարի վկայութիւն կու տայ Տիմոթէոսին վրայով, 13 և բարեկամական խրատներէն ետե՝ 16 իր թուղթը կը վերջացընէ զանազան բարեներով:

1 բ Բայց սուրբերուն համար ողորմութիւն ժողվելու վրայով, ինչպէս որ պատուէր տուի
Գաղատացւոց եկեղեցիներուն, դուք ալ անանկ
2 ըրէք: գ Ամէն մէկշաբթի օրերը ձեզմէ ամէն մէկը իր
3 քովը թող դիզէ ինչ որ կը յաջողի, Որ չըլլայ թէ
երբոր գամ, ան ատենը ժողովումներ ըլլան. ու
երբոր գամ, դ որոնց որ դուք *հաճիք, ես զանոնք
թուղթերով՝ պիտի խրկեմ՝ ձեր պարգևները
4 Երուսաղէմ տանելու: ե Եւ թէ որ իմ երթալս ալ
5 արժան սեպուի, իմ հետս թող երթան: Սակայն ես
ձեզի պիտի գամ՝ երբոր Մակեդոնիայէն անցնիմ.
6 զ(քանզի Մակեդոնիայէն կ'անցնիմ.) Եւ կարելի է
որ ձեր քովը մնամ, կամ ձմեռն ալ անցընեմ. է որ
դուք զիս ճամբայ դնէք, ուր որ ես պիտի երթամ:
7 Ինչու որ չեմ ուզեր ձեզ հիմա հարևանցի մը
տեսնել. բայց յոյս ունիմ որ ատեն մը ձեր քովը
8 կենամ, ը Եթէ որ Տէրը հրաման տայ: Սակայն հիմա

ա Գղ. 3. 8:
բ Գոր. 11. 29: 24. 17: Հռով. 15. 26: 2 Կոր. 8. 4: 9. 1, 12: Գաղ. 2. 10:
գ Գոր. 20. 7: Յայտ. 1. 10:
դ 2 Կոր. 8. 19:
* Կամ յանձնարարութիւն ըննէք թուղթերով, ես զանոնք
ե 2 Կոր. 8. 4, 19:
զ Գոր. 19. 21: 2 Կոր. 1. 16:
է Գոր. 15. 3: 17. 15: 21. 5: Հռով. 15. 24: 2 Կոր. 1. 16:
ը Գոր. 18. 21: Գղ. 4. 19: Յակ. 4. 15:

Digitized by Google

9 ես Եփեսոս պիտի մնամ մինչև Պենտեկոստէ. ա Ինչու
որ ինծի մեծ ու արդիւնաւոր դուռ մը բացուած
է. բ Ու շատ հակառակորդներ կան։
10 գ Արդ՝ թէ որ Տիմոթէոսը գայ, նայեցէք որ ձեր
քովը առանց վախի ըլլայ. դ Քանզի անիկայ Տէրոջը
11 գործը կը գործէ, ինչպէս որ ես ալ։ Ուստի ե չըլլայ
որ մէկը անիկայ արհամարհէ. զ Հապա խաղաղու-
թեամբ անիկայ ճամբայ դրէք, որ ինծի գայ. ինչու
12 որ անոր կը սպասեմ եղբայրներով մեկտեղ։ է Իսկ
Ապողոս եղբօրը համար, շատ աղաչեցի անոր՝ որ
ձեզի գայ եղբայրներուն հետ մեկտեղ. ու բնաւ
կամք չունեցաւ որ հիմա գայ. բայց պիտի գայ՝
երբոր յարմար ժամանակ գտնէ։
13 ը Արթուն կեցէք. թ Հաւատքի մէջ հաստատ
14 կեցէք, ժիր եղէք, ժ զօրացէք։ ի Ձեր ամէն բաները
սիրով ըլլայ։
15 Կ'աղաչեմ ձեզ՝ եղբայրներ, (լ Գիտէք դուք
Ստեփաննէսին ընտանիքը խ Թէ Աքայիայի առջի
պտուղն է, ծ ու անձերնին սուրբերուն սպասաւորու-
16 թեանը նուիրեցին.) կ Որ հնազանդ ըլլաք անանկ-
ներուն, և ամենուն՝ որ մեր հետը մեկտեղ կը գործէ
17 հ ու կ'աշխատի։ Ուրախ եմ ես Ստեփաննէսին ու
Փորտունատոսին ու Աքայիկոսին գալուն վրայ, ձ որ

ա Գործ. 14. 26: 2 Կոր. 2. 12: Կող. 4. 3: Յայտ. 3. 8:
բ Գործ. 19. 9:
գ Գործ. 19. 22: Գղ. 4. 17:
դ Հռով. 16. 21: Փիլ. 2. 20, 22: 1 Թես. 3. 2:
ե 1 Տիմ. 4. 12:
զ Գործ. 15. 33:
է Գղ. 1. 12: 3. 5:
ը Մատ. 24. 42: 25. 13: 1 Թես. 5. 6: 1 Պետ. 5. 8:
թ Գղ. 15. 1: Փիլ. 1. 27: 4. 1: 1 Թես. 3. 8: 2 Թես. 2. 14:
ժ Եփես. 6. 10: Կող. 1. 11:
ի Գղ. 14. 1: 1 Պետ. 4. 8:
լ Գղ. 1. 16:
խ Հռով. 16. 5:
ծ 2 Կոր. 8. 4: 9. 1: Եբր. 6. 10:
կ Եբր. 13. 17:
հ Եբր. 6. 10:
ձ 2 Կոր. 11. 9: Փիլ. 2. 30: Փիլիմ. 13:

Digitized by Google

18 ձեր պակսութիւնը անոնք լեցուցին. [ա]Անոնք
հանգստացուցին իմ հոգիս ու ձերը. [բ]Ուստի ա-
նանկները ճանչցէք։
19 Բարեւ կ'ընեն ձեզի Ասիայի եկեղեցիները. Շատ
բարեւ կ'ընեն ձեզի Տէրոջմով Ակիւղաս ու Պրիսկի-
20 ղան՝ [գ]իրենց տանը մէջի եկեղեցիով մէկտեղ։ Բարեւ
կ'ընեն ձեզի բոլոր եղբայրները. [դ]Բարեւ տուէք
իրարու սուրբ համբուրով։
21 [ե]Իմ բարեւս իմ ձեռքովս՝ Պօղոսինն է։ (22) [զ]Թէ
որ մէկը Տէր Յիսուս Քրիստոսը չսիրեր, [է]Նզովեալ
23 ըլլայ՝ *Եկէք մեր Տէրը գայ"։ [ը]Տէր Յիսուս
24 Քրիստոսի շնորհքը ձեր հետ. Իմ սէրս ձեր
ամենուն հետը ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով. ամէն։

ա Կող. 4. 8։
բ 1 Թես. 5. 12։ Փիլ. 2. 29։
գ Հռոմ. 16. 5, 15։ Փիլիմ. 2։
դ Հռոմ. 16. 16։
ե Կող. 4. 18։ 2 Թես. 3. 17։
զ Եփես. 6. 24։
է Գաղ. 1. 8, 9։
* Յուն. Մարանաթայ։
ը Յուդ. 14, 15։
թ Հռոմ. 16. 20։

Digitized by Google

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը կը յորդորէ Կորնթացիները համբերող ըլլալ նեղութեան մէջ, ցուցնելով անոնց՝ թէ ինչպէս Աստուած մխիթարեց զինքը իր ամէն վիշտերուն մէջ և ազատեց, 8 մանաւանդ Ասիայի մէջ իր վերջին նեղութեան ատենը. 12 և վկայ բերելով իր ու անոնց խղճմտանքը՝ իր անկեղծութեամբ աւետարանին անփոփոխ ճշմարտութիւնը քարոզելուն, 15 կը ցուցնէ թէ իր անոնց չերթալը ոչ թէ թեթեւամտութենէ կը ծագի, հապա անոնց վրայ ունեցած իր կարեկցութենէն ։

1 Պօղոս [ա] առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի՝ Աստուծոյ
կամքովը, ու Տիմոթէոս մեր եղբայրը. Կորնթոսի
մէջ եղած Աստուծոյ եկեղեցիին, և բոլոր [բ] Աքա-
2 յիայի մէջ եղող ամէն սուրբերուն. [գ] Շնորհք և
խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր Հօրմէն, ու
Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
3 [դ] Օրհնեալ ըլլայ Աստուած՝ ու մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը, գթութեանց Հայրը՝ և ամէն
4 մխիթարութեան Աստուածը. Ան որ մեզ կը մխի-
թարէ մեր ամէն նեղութիւններուն մէջ, որ մենք
կարող ըլլանք մխիթարել զանոնք՝ որ ամէն նեղու-
թիւններու մէջ են, ան մխիթարութիւնովը՝ որով

ա 1 Կոր. 1. 1: Եփես. 1. 1: Կող. 1. 1: 1 Տիմ. 1. 1: 2 Տիմ. 1. 1:
բ Փիլ. 1. 1: Կող. 1. 2:
գ Հռովմ. 1. 7: 1 Կոր. 1. 3: Գաղ. 1. 3: Փիլ. 1. 2: Կող. 1. 3: 1 Թես. 1. 2: 2 Թես. 1. 2: Փիլիմ. 3:
դ Եփես. 1. 3: 1 Պետ. 1. 3:

Digitized by Google

5 մենք Աստուծմէ կը մխիթարուինք: ա Քանզի ինչ-
պէս որ Քրիստոսի չարչարանքները մեր վրայ շատ
եղան, նմանապէս Քրիստոսի ձեռքովը մեր մխիթա-
6 րութիւնն ալ շատ կ'ըլլայ: Եւ թէ նեղութիւն
քաշենք, բ ձեր մխիթարութեանը ու փրկութեանը
համար է, և թէ մխիթարուինք, ձեր մխիթարու-
թեանը ու փրկութեանը համար է, որ կը յաջողի
համբերելովն այն չարչարանքներուն՝ որոնցմով մենք
7 ալ կը չարչարուինք. Եւ մեր յոյսը հաստատուն է
ձեզի համար, գ ինչու որ գիտենք՝ թէ ինչպէս որ
չարչարանքներուն հաղորդ էք, անանկ ալ մխիթա-
8 րութեանը պիտի ըլլաք: Վասն զի դ Ասիայի մէջ
մեզի պատահած նեղութիւններուն վրայով՝ չեմ
ուզեր որ չգիտցող ըլլաք՝ եղբայրներ, թէ մեր
կարողութենէն շատ աւելի ծանրաբեռնեցանք,
9 մինչև որ կեանքերնուս ալ անյոյս եղանք: Բայց մա-
հուան վճիռը մենք վրանիս պահեցինք, ե որ ինքզինք-
նուս չապաւինինք, հապա Աստուծոյ՝ որ մեռելները
10 կը յարուցանէ. զ Որ ինքը անանկ մեծ մահուանէ
11 մեզ փրկեց ու կը փրկէ. Որուն կը յուսանք թէ
տակաւին պիտի փրկէ, է մեզի համար ձեր ըրած
աղօթքին օգնականութիւնովը. ը որ շատերուն աղօթ-
քին պատճառովը մեզի եղած շնորհքին համար՝
շատերէն գոհութիւն տրուի մեզի համար:
12 Ինչու որ մեր պարծանքը աս է, մեր խղճմը-
տանքին վկայութիւնը՝ թ թէ մենք Աստուծոյ առջևը
պարզմտութեամբ ու անկեղծութեամբ, ժ ոչ թէ

ա Գործ. 9. 4: Գղ. 4. 10: Կող. 1. 24:
բ Գղ. 4. 15:
գ Հռով. 8. 17: 2 Տիմ. 2. 12:
դ Գործ. 19. 23: 1 Կոր. 15. 32: 16. 9:
ե Երեմ. 17. 5, 7:
զ 2 Պետ. 2. 9:
է Հռով. 15. 30: Փիլ. 1. 19: Փիլիմ. 22:
ը Գղ. 4. 15:
թ Գղ. 2. 17: 4. 2:
ժ 1 Կոր. 2. 4, 13:

Digitized by Google

մարմնաւոր իմաստութիւնով մը, հապա Աստուծոյ
շնորհքովը աշխարհի մէջ վարուեցանք, բայց աւելի
13 դէպ 'ի ձեզի ։ Վասնզի ուրիշ բան չենք գրեր ձեզի,
հապա ան որ դուք կը կարդաք՝ ու կը ճանչնաք. և
14 կը յուսամ թէ մինչև վերջը պիտի ճանչնաք. Ինչ-
պէս որ քիչ շատ ճանչցաք մեզ, [ա] որ ձեր պարծան-
քըն ենք, [բ] ինտոր որ դուք ալ մերը, Տէր Յիսուսի
օրը ։
15 Եւ աս վստահութիւնով [գ] կ'ուզէի առաջ ձեզի
գալ, [դ] որ դուք երկրորդ անգամ շնորհք ընդունիք.
16 Ու ձեզմէ անցնիլ դէպ 'ի Մակեդոնիա, [ե] և դար-
ձեալ Մակեդոնիայէն ձեզի գալ, ու ձեզմէ ճամբայ
17 դրուիլ դէպ 'ի Հրէաստան ։ Ուստի աս որ ես
մտածեցի, միթէ թեթևութիւնո՞վ շարժեցայ. կամ
թէ ան որ ես կը խորհիմ, [զ] մարմնաւորապէ՞ս կը
խորհիմ, [*] որ իմ կողմանէս այո այո և ոչ ոչ ըլլայ" ։
18 Սակայն հաւատարիմ է Աստուած, որ մեր խօսքը
19 ձեզի որ հ———, այո և ոչ չէր ։ [է] Վասնզի որ Աս-
տուծոյ Որդին Յիսուս Քրիստոսը՝ որ մեզմով ձեզի
քարոզուեցաւ, (ինծմով և Սիղուանոսով ու Տիմո-
թէոսով,) այո ու ոչ չեղաւ, [ը] հապա իր մէջը եղաւ
20 այոն. [թ] Վասնզի որչափ որ Աստուծոյ խոստմունք-
ները կան, իր մէջը Այո են, ու իր մէջը Ամէն են՝
21 Աստուծոյ փառքին համար մեր ձեռքովը ։ Բայց ան
որ մեզ ձեզի հետ մէկտեղ Քրիստոսով հաստատեց,
22 [ժ] ու մեզ օծեց, Աստուած է. [ի] Որ մեզ կնքեց ալ,

ա Գղ. 5. 12 ։
բ Փիլ. 2. 16 ։ 4. 1 ։ 1 Թես. 2. 19, 20 ։
գ 1 Կոր. 4. 19 ։
դ Հռով. 1. 11 ։
ե 1 Կոր. 16. 5, 6 ։
զ Գղ. 10. 2 ։
* Կամ՝ չէ. հապա որ իմ կողմանէս այոն այո ըլլայ, ու ոչը ոչ ։
է Մար. 1. 1 ։ Ղու. 1. 35 ։ Գոր. 9. 20 ։
ը Եբր. 13. 8 ։
թ Հռով. 15. 8, 9 ։
ժ 1 Յոհ. 2. 20, 27 ։
ի Եփես. 1. 13 ։ 4. 30 ։ 2 Տիմ. 2. 19 ։ Յայտ. 2. 17 ։

Digitized by Google

23 ա և մեզի տուաւ Հոգւոյն գրաւը մեր սրտերուն մէջը։
բ Բայց ես զԱստուած վկայ կը կանչեմ իմ անձիս,
գ որ ձեզ խնայելուս համար տակաւին Կորնթոս
չեկայ. դ Սակայն չէ՛ թէ ձեր հաւատքին վրայ կը
տիրապետենք, հապա գործակից ենք ձեր ուրա-
խութեանը. ե Ինչու որ դուք հաւատքով կը կենաք։

ԳԼ. Բ

1 Պօղոս ցուցընելով իր անոնց չերթալուն պատճառը, 6 կը խնդրէ որ եկեղեցիին հաղորդակցութենէն կտրուած անձին ներեն՝ ու մխիթարեն զանիկայ, 10 ինչպէս որ ինքն ալ անոր անկեղծ զղջմանը նայելով՝ ներած է ։ 12 Կը ծանուցանէ Տրովադայէն Մակեդոնիա անցնելուն պատճառը, 14 և ամէն տեղ Աստուծմէ իր քարոզութեանը տրուած բարի յաջողութիւնը ։

1 Սակայն ես ինծմէ աս որոշեցի, զ որ նորէն տրտմու-
2 թիւնով չգամ ձեզի ։ Ինչու որ եթէ ես ձեզ
տրտմեցընեմ, ալ ո՞վ է որ զիս պիտի ուրախացընէ,
3 թէ չէ ան՝ որ ինծմէ կը տրտմի ։ Եւ աս գրեցի, որ
չըլլայ թէ երբոր գամ՝ է տրտմութիւն մը կրեմ
անոնցմէ, ուսկից որ պէտք է ինծի ուրախ ըլլալ.
քանզի ը ձեր ամենուն վրայ վստահ եմ, որ իմ ուրա-
4 խութիւնս ձեր ամենունն է ։ Ինչու որ շատ նեղու-
թենէ և սրտի տագնապէ ես ձեզի գրեցի շատ ար-
ցունքով. թ չէ՛ թէ որ դուք տրտմիք, հապա որ
գիտնաք ան սէրը՝ որ ես ունիմ աւելի ձեր վրայ ։
5 ժ Բայց թէ որ մէկը տրտմեցուց, ի չէ՛ թէ
զիս տրտմեցուց, հապա *ըստ մասին (որ չծանրա

ա Գլ. 5. 5 ։ Եփես. 1. 14 ։
բ Հռովմ. 1. 9 ։ Գլ. 11. 31 ։ Գաղ. 1. 20 ։ Փիլ. 1. 8 ։
գ 1 Կոր. 4. 21 ։ Գլ. 2. 3 ։ 12. 20 ։ 13. 2, 10 ։
դ 1 Կոր. 3. 5 ։ 1 Պետ. 5. 3 ։
ե Հռովմ. 11. 20 ։ 1 Կոր. 15. 1 ։
զ Գլ. 1. 23 ։ 12. 20, 21 ։ 13. 10 ։
է Գլ. 12. 21 ։
ը Գլ. 7. 16 ։ 8. 22 ։ Գաղ. 5. 10 ։
թ Գլ. 7. 8, 9, 12 ։
ժ 1 Կոր. 5. 1 ։
ի Գաղ. 4. 12 ։
* Կամ ըստ մասին, որ ձեր ամենուն վրայ ծանրութիւն չձգեմ ։

Digitized by Google

6 ծանր չընեմ) ձեզ ամէնքդ[ա] : [բ]Հերիք է անանկ մար-
7 դուն այն պատիժը, որ շատերէն եղաւ : Ուստի
ընդհակառակն պէտք է աւելի ներել անոր, ու
մխիթարել, որ չըլլայ թէ անանկը աւելի տրտմու-
8 թենէն ընկղմի : Ուստի կ'աղաչեմ ձեզ, որ անոր
9 վրայ ձեր սէրը հաստատէք. (Ասոր համար ալ գրեցի,
որ ձեզ փորձելով՝ գիտնամ [գ]թէ ամէն բանի մէջ
10 հնազանդ էք : Եւ որուն որ դուք բան մը կը ներէք,
ես ալ կը ներեմ. ինչու որ եթէ ես ալ ներեմ, ինչ
որ ներեմ՝ ձեզի համար է Քրիստոսի կողմանէ.)
11 Որ չըլլայ թէ զրկանք մը կրենք Սատանայէն. քանզի
անոր խորհուրդները չգիտցող չենք :
12 [դ]Արդ՝ երբոր ես Տրովադա հասայ Քրիստոսի
աւետարանը քարոզելու, [ե]Եւ ինծի դուռ մը բաց էր
13 Տէրոջմով, [զ]Իմ հոգւոյս մէջ հանգստութիւն
չունէի, ինչու որ իմ Տիտոս եղբայրս հոն չգտայ.
հապա անոնցմէ հրաժարելով՝ Մակեդոնիա գացի :
14 Բայց գոհութիւն Աստուծոյ՝ որ միշտ յաղթող
կ'ընէ մեզ Քրիստոսով, ու զինքը ճանչնալուն
15 [է]հոտը մեզմով յայտնի կ'ընէ ամէն տեղ. Ինչու որ
մենք Աստուծոյ առջևը Քրիստոսին անուշ հոտն
ենք՝ [ը]փրկուածներուն մէջ [թ]և կորսուածներուն մէջ.
16 [ժ]Ոմանց մահուան հոտ դէպ 'ի մահ, և ոմանց կեն-
դանութեան հոտ դէպ 'ի կեանք. [ի]Եւ աս բաներուն
17 ո՞վ բաւական է : Քանզի մենք շատերուն պէս չենք,
[լ]որ Աստուծոյ խօսքին խարդախութիւն կ'ընեն.

ա 1 Կոր. 5. 4, 5 : 1 Տիմ. 5. 20.
բ Գաղ. 6. 1 :
գ Գլ. 7. 15 : 10. 6 :
դ Գոր. 16. 8 : 20. 6 :
ե 1 Կոր. 16. 9 :
զ Գլ. 7. 5, 6 :
է Երգ. 1. 3 :
ը 1 Կոր. 1. 18 :
թ Գլ. 4. 3 :
ժ Ղուկ. 2. 34 : Յոհ. 9. 39 : 1 Պետ. 2. 7, 8 :
ի 1 Կոր. 15. 10 : Գլ. 3. 5, 6 :
լ Գլ. 4. 2 : 11. 13 : 2 Պետ. 2. 3 :

Digitized by Google

հապա [ա]որպէս թէ անկեղծութեամբ, հապա որպէս
թէ Աստուծմէ՝ Աստուծոյ առջեւը Քրիստոսով կը
խօսինք :

ԳԼ. Գ.

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ Կորնթացւոց հաւատքը և շը-
նորհքները բաւական վկայութիւն են իր պաշտօնին, որ սուտ
վարդապետները սնապարծութեան յանցանքով չամբաստանեն
զինքը. 6 և օրէնքին ու աւետարանին պաշտօնեաներուն մէջ-
տեղը բաղդատութիւն մը ընելով 12 փաստերով կը հաստատէ
որ իր պաշտօնը խիստ գերազանց է, ճիշդ ինչպէս որ կենաց և
ազատութեան օրէնքը գերազանց է դատապարտութեան օրէն-
քէն :

1 [բ]Ալ սկսի՞նք նորէն անձերնիս յանձն ընել. կամ
թէ ոմանց պէս պէ՞տք է մեզի [գ]յանձնարարու-
2 թեան թուղթեր՝ ձեզի, կամ ձեզմէ : [դ]Հապա մեր
թուղթը դուք էք՝ մեր սրտերուն մէջը գրուած,
ճանչցուած ու կարդացուած ամէն մարդիկներէն.
3 Յայտնի ըլլալով [ե]որ դուք Քրիստոսի թուղթն էք
մեր սպասաւորութիւնովը. չէ՛ թէ մելանով գրուած,
հապա կենդանի Աստուծոյ Հոգիովը, [զ]չէ՛ թէ
քարեղէն տախտակներու վրայ, [է]հապա սրտին մարմ-
4 նեղէն տախտակներուն վրայ : Եւ այսանկ վըս-
տահութիւն ունինք մենք Աստուծոյ վրայ՝ Քրիս-
5 տոսի ձեռքովը. [ը]Չէ՛ թէ մենք ինքնիրեննիս բաւա-
կան ենք բան մը խորհելու՝ որպէս թէ մեզմէ.
6 [թ]Հապա մեր բաւականութիւնը Աստուծմէ է. Որ
մեզ բաւական ալ ըրաւ [ժ]նոր կտակարանին [ի]պաշ-

ա Գլ. 1. 12 : 4. 2 :
բ Գլ. 5. 12 : 10. 8, 12 : 12. 11 :
գ Գոր. 18. 27 :
դ 1 Կոր. 9. 2 :
ե 1 Կոր. 3. 5 :
զ Ել. 24. 12 : 34. 1 :
է Սաղ. 40. 8 : Երեմ. 31. 33 : Եզեկ. 11. 19 : 36. 26 : Եբր. 8. 10 :
ը Յոհ. 15. 5 : Գլ. 2. 16 :
թ 1 Կոր. 15. 10 : Փիլ. 2. 13 :
ժ Երեմ. 31. 31 : Մատ. 26. 28 : Եբր. 8. 6, 8 :
ի 1 Կոր. 3. 5 : 15. 10 : Գլ. 5. 18 : Եփես. 3. 7 : Կող. 1. 25, 29 : 1 Տիմ. 1. 11, 12 : 2 Տիմ. 1. 11 :

Digitized by Google

տօնեաններ ըլլալու՝ [ա]ոչ թէ գիրին, հապա հոգիին.
[բ]ինչու որ գիրը կը սպաննէ, [գ]բայց հոգին կ'ապ-
7 րեցընէ: [դ]Իսկ թէ որ քարերու վրայ [ե]գրով փո-
րուած մահուան պաշտօնը փառքով եղաւ, [զ]որ
Իսրայէլի որդիքը կարող չեղան Մովսէսին երեսը
նայելու՝ անոր երեսին փառացը համար, որ պիտի
8 խափանուէր. [է]Ո՞րչափ հոգիին պաշտօնը ինչպէս
9 աւելի փառքով պիտի չըլլայ: Ինչու որ եթէ դա-
տապարտութեան պաշտօնը փառքով էր, [ը]որչափ
աւելի արդարութեան պաշտօնը փառքով պիտի
10 ըլլայ: Վասն զի ան որ փառաւոր էր, աս մասին
փառաւոր չէ, գերազանց փառքին պատճառովը:
11 Վասնզի եթէ ան որ պիտի խափանուէր՝ փառքով
էր, որչափ աւելի ան որ կը կենայ՝ փառքով պիտի
12 ըլլայ: Ուստի ասանկ յոյս որ ունինք, [թ]շատ հա-
մարձակութեամբ կը վարուինք մեր խօսքին մէջը.
13 Եւ չէ թէ ինչպէս որ [ժ]Մովսէս իր երեսին վրայ
ծածկոց կը ձգէր, [ի]որ Իսրայէլի որդիքը չնային ան
14 խափանուելու բաներուն վախճանին: [լ]Այլ
անոնց միտքերը կուրցան. ինչու որ մինչեւ ասօրուան
օրս նոյն ծածկոցը ձգուած է հին կտակարանին ըն-
թերցմունքին վրայ, ու չվերնար, (ինչու որ
15 Քրիստոսով կը խափանուի.) Հապա մինչեւ այսօր
երբոր Մովսէսին գիրքը կը կարդան, անոնց սրտին
16 վրայ ծածկոց մը կը կենայ: [խ]Բայց երբոր Տէրոջը

ա Հռով. 2. 27, 29: 7. 6:
բ Հռով. 3. 20: 4. 15: 7. 9, 10, 11: Գաղ. 3. 10:
գ Յոհ. 6. 64: Հռով. 8. 2:
դ Հռով. 7. 10:
ե Ել. 34. 1, 28: 2 Օր. 10. 1, [illegible]:
զ Ել. 34. 29, 30, 35:
է Գաղ. 3. 5:
ը Հռով. 1. 17: 3. 21:
թ Գլ. 7. 4: Եփես. 6. 19:
ժ Ել. 34. 33, 35:
ի Հռով. 10. 4: Գաղ. 3. 23:
լ Եսա. 6. 10: Մատ. 13. 11, 14: Յոհ. 12. 40: Գործ. 28. 26: Հռով. 11. 7, 8, 25: Գլ. 4. 4:
խ Ել. 34. 34: Հռով. 11. 23, 26:

Digitized by Google

դառնան, [ա]ան ատենը պիտի վերնայ ան ծածկոցը.
17 [բ]Ան զի Տէրը Հոգին է. և ուր որ Տէրոջը
18 Հոգին կայ, հոն ազատութիւն կայ: Բայց մենք
ամէնքս բաց երեսով [գ]Տէրոջը փառքը [դ]որպէս թէ
հայելիի մէջ տեսնելով, [ե]նոյն պատկերին կը նորո-
գուինք փառքէ 'ի փառք, որպէս թէ Տէրոջը
Հոգիէն:

ԳԼ. Դ.

1 Կը ծանուցանէ թէ ինչպէս անկեղծութեամբ և հաւատարիմ եռանդով քարոզեց աւետարանը, 7 և թէ ինչպէս աւետարանին համար իր ամէն օր կրած նեղութիւնները և հալածանքները պատճառ եղան աւելցընելու Աստուծոյ զօրութեան փառքը, 12 եկեղեցիին օգուտը, 16 և իր անձին յաւիտենական փառքը:

1 [զ]Ուստի այս պաշտօնը ունենալով, [է]ինչպէս որ
ողորմութիւն գտանք, չենք ձանձրանար.
2 Հապա հրաժարեցանք ամօթալի ծածուկ բաներէն,
ու խորամանկութիւնով չենք վարուիր, [ը]և խար-
դախութիւն չենք ըներ Աստուծոյ խօսքին մէջ.
[թ]Հապա ճշմարտութիւնը յայտնելով՝ [ժ]անձերնիս
մարդոց ամէն խղճմտանքին կ'ընծայենք Աստուծոյ
3 առջևը: Իսկ թէ որ մեր աւետարանը ծածկուած ալ
4 է, [ի]կորսուածներուն մէջ ծածկուած է. [լ]Որոնց մէջ
այս աշխարհիս աստուածը [խ]անհաւատներուն միտքե-
րը կուրցուց, [ծ]որ Քրիստոսի փառաց աւետարանին

ա Ես. 25. 7:
բ Հռմ 6: 1 Կոր. 15. 45:
գ Գլ. 4. 4, 6: 1 Տիմ. 1. 11:
դ 1 Կոր. 13. 12:
ե Հռով. 8. 29: 1 Կոր. 15. 49: Կող. 3. 10:
զ Գլ. 3. 6:
է 1 Կոր. 7. 25: 1 Տիմ. 1. 13:
ը Գլ. 2. 17: 1 Թես. 2. 3, 5:
թ Գլ. 6. 4, 7: 7. 14:
ժ Գլ. 5. 11:
ի 1 Կոր. 1. 18: Գլ. 2. 15: 2 Թես. 2. 10:
լ Յոհ. 12. 31: 14. 30: 16. 11: Եփես. 6. 12:
խ Ես. 6. 10: Յոհ. 12. 40: Գլ. 3. 14:
ծ Գլ. 3. 8, 9, 11, 18: Հռմ 6:

Digitized by Google

լոյսը անոնց վրայ չծագէ. [ա]որ ինքն է Աստուծոյ
5 պատկերը։ [բ]Ինչու որ չէ՛ թէ անձերնիս կը քա-
րոզենք, հապա Քրիստոս Յիսուս Տէրը, [գ]ու մեզ՝
6 ձեր ծառաները Յիսուսի համար։ Վասն զի Աս-
տուած՝ [դ]որ հրաման ըրաւ խաւարէն լոյս ծագել,
[ե]ինքը մեր սրտերուն մէջ ծագեց՝ [զ]Աստուծոյ փա-
ռաց գիտութեան լոյսը տալու համար Յիսուս
7 Քրիստոսի անձովը։ Արդ՝ մենք աս գանձը [է]հողէ
ամաններու մէջ ունինք, [ը]որ զօրութեան առաւելու-
8 թիւնը Աստուծմէ ըլլայ, ու չէ՛ թէ մեզմէ։ [թ]Ամէն
կողմանէ վշտացած ենք, բայց նեղը ինկած չենք.
9 կարօտեալ ենք, բայց յուսահատած չենք. Հալա-
ծուած ենք, բայց երեսէ ձգուած չենք. [ժ]Վար
10 ձգուած ենք, բայց կորսուած չենք. [ի]Ամէն ատեն
Յիսուսի մահը մեր մարմիններուն մէջը կը կրենք,
[լ]որ Յիսուսի կեանքն ալ մեր մարմիններուն մէջը
11 յայտնուի։ Վասն զի մենք որ կենդանի ենք՝ [խ]Յի-
սուսի համար միշտ մահուան կը մատնուինք, որ
Յիսուսի կեանքն ալ մեր մահկանացու մարմին-
12 ներուն մէջը յայտնի ըլլայ։ [ծ]Ուստի մահը մեր
13 մէջը կը ներգործէ, և կեանքը ձեր մէջը։ [կ]Բայց
հաւատքին նոյն հոգին ունինք, ինչպէս որ գրուած
է. [հ]Հաւատացի, անոր համար խօսեցայ. մենք ալ
14 կը հաւատանք, ու անոր համար կը խօսինք. Աս

ա Յոհ. 1. 18։ 12. 45։ 14. 9։ Փիլ. 2. 6։ Կող. 1. 15։ Եբր. 1. 3։
բ 1 Կոր. 1. 13, 23։ 10. 33։
գ 1 Կոր. 9. 19։ Գլ. 1. 24։
դ Ծն. 1. 3։
ե 2 Պետ. 1. 19։
զ Հմբ 4։ 1 Պետ. 2. 9։
է Գլ. 5. 1։
ը 1 Կոր. 2. 5։ Գլ. 12. 9։
թ Գլ. 7. 5։
ժ Սաղ. 37. 24։
ի 1 Կոր. 15. 31։ Գլ. 1. 5, 9։
լ Գաղ. 6. 17։ Փիլ. 3. 10։ Հռով. 8. 17։ 2 Տիմ. 2. 11, 12։ 1 Պետ. 4. 13։
խ Սաղ. 44. 22։ Հռով. 8. 36։ 1 Կոր. 15. 31, 49։ Գլ. 1. 8, 9։
ծ Գլ. 13. 9։
կ Հռով. 1. 12։ 2 Պետ. 1. 1։
հ Սաղ. 116. 10։

Digitized by Google

գիտնալով՝ [ա] թէ ան որ Տէր Յիսուսը յարուց, մեզ
ալ Յիսուսով պիտի յարուցանէ, ու [բ] իր առջեւը
15 պիտի կայնեցընէ ձեզմով մէկտեղ. Ինչու որ ամէն
բան ձեզի համար է, [գ] որ ան շնորհքը առատացած՝
շատերուն գոհութիւն ընելովը աւելնայ Աստուծոյ
փառքին համար ։
16 Վասն որոյ չենք ձանձրանար. բայց թէպէտ [դ]
մեր դուրսի մարդը կ՚ապականի, [դ] սակայն մեր
17 ներսի մարդը օրէ օր կը նորոգուի ։ Ինչու որ մեր
վայրկենական թեթեւ նեղութիւնը խիստ մեծ [ե]
չափազանց փառքի յաւիտենական առաւելութիւն
18 կը գործէ մեզի ։ [զ] Վասն զի մենք երեւցած բանե-
րուն չենք նայիր, հապա չերեւցածներուն. ինչու
որ երեւցած բաները ժամանակաւոր են, բայց
չերեւցածները՝ յաւիտենական ։

ԳԼ. Ե

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը հաստատուն յոյս ունենալով անմահ փառաց, 9 և աշխատելով՝ ան փառքին և ընդհանուր դատաստանին, կը ջանայ մաքուր խղճմտանք ունենալ, 12 ոչ թէ անով պարծենալու համար, 14 այլ իբրև Քրիստոսէն կենդանութիւն ունեցող մէկը՝ կ՚աշխատի որ միայն Քրիստոսի կենդանի ըլլայ իբրև նոր արարած մը, 18 ու իր հաշտութեան պաշտօնովը ուրիշներն ալ Աստուծոյ հետ հաշտեցընէ ։

1 Վասն զի գիտենք որ [է] եթէ մեր վրանի նման երկ-
րաւոր տունը քակուի, մէկ շինուածք մը ունինք
Աստուծմէ, անձեռագործ տուն մը՝ յաւիտենական՝
2 երկինքի մէջ ։ [ը] Եւ աս երկրաւոր տանս մէջ կը

ա Հռով. 8. 11 ։ 1 Կոր. 6. 14 ։
բ 1 Կոր. 3. 22 ։ Գլ. 1. 6 ։ Կող. 1. 24 ։ 2 Տիմ. 2. 10 ։
գ Գլ. 1. 11 ։ 8. 19 ։ 9. 11, 12 ։
դ Հռով. 7. 22 ։ Եփես. 3. 16 ։ Կող. 3. 10 ։ 1 Պետ. 3. 4 ։
ե Մատ. 5. 12 ։ Հռով. 8. 18 ։ 1 Պետ. 1. 6 ։ 5. 10 ։
զ Հռով. 8. 24 ։ Գլ. 5. 7 ։ Եբր. 11. 1 ։
է Յոբ. 4. 19 ։ Գլ. 4. 7 ։ 2 Պետ. 1. 13, 14 ։
ը Հռով. 8. 23 ։

Digitized by Google

Հառաչենք, մեր երկնաւոր բնակութիւնը հագնելու
3 փափագելով. Միայն թէ [ա]երբոր ան հագնելու
4 ըլլանք, մերկ չգտնուինք: Վասն զի մենք որ աս
վրանին տակն ենք՝ կը հառաչենք ծանրութիւն
քաշելով. ինչու որ չենք ուզեր վրանուս հանել,
[բ]Հապա անճճոյ տուր վրայէն հագնիլ, որ մահկա-
5 նացութիւնը ընկղմի կեանքէն: [գ]Բայց ան որ մեզ
աս բանիս կը պատրաստէ՝ Աստուած է. [դ]որ նաև
6 մեզի տուաւ Հոգիին գրաւը: Ուստի ամէն ատեն
վստահութիւն ունինք, և գիտենք՝ թէ որչափ որ
մարմինի մէջ կը կենանք, Տէրոջմէ հեռու ենք.
7 ([ե]Ինչու որ հաւատքով կը քալենք, ու չէ թէ
8 երևոյթով.) Ուստի վստահութիւն ունինք՝ [զ]և ալ
աւելի կ'ուզենք մարմինէն հեռանալ, ու Տէրոջը
9 քովը կենալ: Անոր համար կը ջանանք ալ, որ թէ
կենանք, և թէ հեռանանք, անոր հաճոյ ըլլանք:
10 [է]Վասն զի պէտք է որ ամէնքս ալ Քրիստոսի ա-
տեանին առջևը ներկայանանք, [ը]որ ամէն մէկը իր
մարմնովը ըրածներուն փոխարէնը առնէ ինչ որ
գործեր է, թէ բարի և թէ չար:
11 [թ]Ուստի Տէրոջը վախը գիտնալով՝ մարդոց միտքը
կը հաճեցընենք. [ժ]սակայն մենք Աստուծոյ առջևը
յայտնի ենք. և կը յուսամ որ ձեր խղճմտանքին
12 մէջն ալ յայտնի ենք: [ի]Չէ թէ նորէն անձերնիս
ձեզի կ'ընծայենք. [լ]Հապա առիթ կու տանք ձեզի՝

ա Յայտ. 3. 18: 16. 15:
բ 1 Կոր. 15. 53, 54:
գ Եսա. 29. 23: Եփես. 2. 10:
դ Հռով. 8. 23: Գղ. 1. 22: Եփես. 1. 14: 4. 30:
ե Հռով. 8. 24, 25: Գղ. 4. 18: 1 Կոր. 13. 12: Եբր. 11. 1:
զ Փիլ. 1. 23:
է Մատ. 25. 31, 32: Հռով. 14. 10:
ը Հռով. 2. 6: Գաղ. 6. 8: Եփես. 6. 8: Կող. 3. 24, 25: Յայտ. 22. 12:
թ Յոբ. 31. 23: Եբր. 10. 31: Յուդ. 23:
ժ Գղ. 4. 2:
ի Գղ. 3. 1.
լ Գղ. 1. 14:

Digitized by Google

մեր վրայով պարծենալու. որ բան մը ունենաք
պատասխանելու անոնց՝ որ աչքի երևցածովը կը
13 պարծենան, ու չէ թէ սրտով։ [ա]Ինչու որ եթէ
խելըռած ենք՝ ան Աստուծոյ համար է, և թէ որ
14 զգաստ ենք՝ ան ձեզի համար է. Ինչու որ Քրիստոսի
սէրը մեզ կը ստիպէ. քանզի մեր դատումը աս է որ՝
[բ]եթէ մէկը ամենուն համար մեռաւ, ուրեմն ամէնն
15 ալ մեռած էին. Եւ ամենուն համար մեռաւ, [գ]որ
կենդանի եղողները՝ ալ իրենց անձերուն կենդանի
չըլլան, հապա անոր՝ որ իրենց համար մեռաւ ու
16 յարութիւն առաւ։ [դ]Ասոր ասկէ ետև մենք մէկ
մը մարմինով չենք գիտեր. ու թէև Քրիստոսը
մարմինով ճանչցանք, [ե]բայց հիմա՝ ալ անանկ չենք
17 ճանչնար։ [զ]Ուրեմն թէ որ մէկը Քրիստոսի մէջ է,
[է]անիկայ նոր ստեղծուած մըն է. [ը]Հիները անցան,
18 և ահա ամէն բան նոր եղաւ։ Սակայն ամէն բան
Աստուծմէ է, [թ]որ մեզ իրեն հետ հաշտեցուց
Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը, ու տուաւ մեզի հաշ-
19 տութեան պաշտօնը. [ժ]Այսինքն Աստուած էր, որ
Քրիստոսով աշխարհս իրեն հետ հաշտեցուց, և
անոնց յանցանքները իրենց չսեպեց, ու հաշտու-
20 թեան խօսքը մեր մէջը դրաւ։ Ուրեմն Քրիստոսի
կողմանէ [ի]դեսպանութիւն կ'ընենք, [լ]իբրև թէ
Աստուած կը բարեխօսէր մեզմով. կ'աղաչենք ձեզի

ա Գղ. 11. 1, 16, 17: 12. 6, 11:
բ Հռով. 5. 15:
գ Հռով. 6. 11, 12: 14. 7, 8: 1 Կոր. 6. 19: Գաղ. 2. 20: 1 Թես. 5. 10: 1 Պետ. 4. 2:
դ Մատ. 12. 50: Յօհ. 15. 14: Գաղ. 5. 6: Փիլ. 3. 7, 8: Կող. 3. 11:
ե Յօհ. 6. 64:
զ Հռով. 8. 9: 16. 7: Գաղ. 6. 15:
է Գաղ. 5. 6: 6. 15:
ը Ես. 43. 18, 19: 65. 17: Եփես. 2. 15: Յայտ. 21. 5:
թ Հռով. 5. 10: Եփես. 2. 16: Կող. 1. 20: 1 Յօհ. 2. 2: 4. 10:
ժ Հռով. 3. 24, 25:
ի Յոբ. 33. 23: Մաղ. 2. 7: Գղ. 3. 6: Եփես. 6. 20: Գղ. 6. 1:

Digitized by Google

Քրիստոսի կողմանէ, հաշտուեցէք Աստուծոյ
21 հետ։ [ա] Վասն զի Աստուած անիկայ՝ որ մեղք չէր
գիտեր, մեզի համար մեղաւոր սեպեց, [բ] որ մենք
անոր միջոցովը Աստուծոյ արդարները ըլլանք։

ԳԼ. Զ.

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ որ իր անձը ընծայած է իբրեւ Քրիստոսի հաւատարիմ պաշտօնեայ, թէ իր յորդորանքներովը, 3 թէ իր անարատ վարքովը, 4 եւ թէ աւետարանին համար համբերութեամբ տանելով ամէն տեսակ վիշտերու ու նեղութիւններու։ 14 Կը յորդորէ զանոնք որ ետ կենան կռապաշտական ընկերութիւններէն եւ պղծութիւններէն՝ մտածելով որ իրենց անձերը կենդանի Աստուծոյ տաճարն են։

1 Ուստի մենք ալ [գ] գործակից ըլլալով՝ [դ] կ՚աղաչենք
որ Աստուծոյ շնորհքը [ե] պարապ տեղը ընդու-
2 նած չըլլաք։ [զ] Ինչու որ՝ Ընդունելի ժամանակի
մը մէջ լսեցի քեզի՝ կ՚ըսէ, եւ փրկութեան օրը օգ-
նութիւն ըրի քեզի. ահա հիմա է ընդունելի ժա-
3 մանակը, ահա հիմա է փրկութեան օրը։ [է] Ոեւ
մէկ բանով մը գայթակղութիւն չենք տար, որ մեր
4 պաշտօնը չարատաւորի. Բայց ամէն բանի մէջ մեր
անձը կ՚ընծայենք [ը] Աստուծոյ սպասաւորներու
պէս՝ շատ համբերութիւնով վիշտերու մէջ, տառա-
5 պանքներու, նեղութիւններու, [թ] ծեծերու, բան-
տերու, խռովութիւններու, աշխատութիւններու,
6 հսկումներու, ծոմերու մէջ. Սրբութիւնով, գի-
տութիւնով, երկայնմտութիւնով, քաղցրութիւնով,
7. Սուրբ Հոգիով, անկեղծ սիրով, [ժ] Ճշմարտութեան

ա Եսա. 53. 6, 9, 12։ Գաղ. 3. 13։ 1 Պետ. 2. 22, 24։ 1 Յոհ. 3. 5։
բ Հռով. 1. 17։ 5. 19։ 10. 3։
գ 1 Կոր. 3. 9։
դ Գլ. 5. 20։
ե Եբր. 12. 15։
զ Եսա. 49. 8։
է Հռով. 14. 13։ 1 Կոր. 9. 12։ 10. 32։
ը 1 Կոր. 4. 1։
թ Գլ. 11. 23, եւն։
ժ Գլ. 4. 2։ 7. 14։

Digitized by Google

խօսքով, [ա] Աստուծոյ զօրութիւնով, [բ] արդարու-
թեան զէնքերով՝ որ աջ կողմէն ու ձախ կողմէն է.
8 Փառքով ու անարգութիւնով, պարսաւանքով և
գովութիւնով. մոլորցընողներու պէս՝ ու ճշմարիտ-
9 ներ. Անծանօթներու պէս՝ [գ] և ծանօթներ. [դ] Մեռ-
նողներու պէս՝ և ահա կենդանի ենք. [ե] պատժուած-
10 ներու պէս, ու չսպաննուածներ. Տրտմածներու
պէս՝ ու միշտ ուրախ ենք. աղքատներու պէս՝ ու
շատերը կը հարստացընենք. բան մը չունեցողնե-
11 րու պէս՝ և ամէն բան ստացած ենք: Մ՛եր բերանը
ձեզի բացուած է՝ ով Կորնթացիք, [զ] մեր սիրտը
12 լայնցած: Դուք մեր կողմէն չէք նեղուիր, [է] հապա
13 ձեր ունեցած գթոյն կողմէ կը նեղուիք: Ուստի
անոր հատուցումը ընելու համար՝ ([ը] իբրև որդիներուս
կը խօսիմ յեղէ,) դուք ալ դէպ 'ի ինծի լայնցէք:
14 [թ] Անհաւատներուն հետ օտարախառն լծակից մի՛
ըլլաք. [ժ] քանզի ի՞նչ մասնակցութիւն ունի ար-
դարութիւնը անօրէնութեան հետ. և ի՞նչ հաղոր-
15 դութիւն ունի լոյսը՝ խաւարին հետ. Եւ ի՞նչ
միաբանութիւն ունի Քրիստոս Բելիարին հետ.
կամ ի՞նչ բաժին ունի հաւատացեալը անհաւատին
16 հետ. Եւ ի՞նչ յարմարութիւն ունի Աստուծոյ
տաճարը կռոց հետ. [ի] վասն զի դուք կենդանի Աս-
տուծոյ տաճարն էք, ինչպէս որ Աստուած ըսաւ,
[լ] Թէ Անոնց մէջը պիտի բնակիմ, ու անոնց մէջը

ա 1 Կոր. 2. 4:
բ Գլ. 10. 4: Եփես. 6. 11, 13: 2 Տիմ. 4. 7:
գ Գլ. 4. 2: 5. 11: 11. 6:
դ 1 Կոր. 4. 9: Գլ. 1. 9: 4. 10, 11:
ե Սաղ. 118. 18:
զ Գլ. 7. 3:
է Գլ. 12. 15:
ը 1 Կոր. 4. 14:
թ 2 Օր. 7. 2, 3: 1 Կոր. 5. 9: 7. 39:
ժ 1 Թագ. 5. 2, 3: 3 Թագ. 18. 21: 1 Կոր. 10. 20, 21: Եփես. 5. 7, 11:
ի 1 Կոր. 3. 16: 6. 19: Եփես. 2. 21, 22: Եբր. 3. 6:
լ Ել. 29. 46: Ղև. 26. 12: Երեմ. 31. 33: 32. 38: Եզեկ. 11. 20: 36. 28: 37. 26, 27: Զաք. 8. 8: 13. 9:

Digitized by Google

պիտի քալեմ, և անոնց Աստուած պիտի ըլլամ, ու
17 անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան։ [ա]Ասոր հա-
մար ելէք անոնց մէջէն, ու զատուեցէք, կ'ըսէ
18 Տէրը, և պիղծ բանի մի դպչիք. Ու ես ձեզ պիտի
ընդունիմ, [բ]և ես ձեզի Հայր պիտի ըլլամ, ու դուք
ինծի տղաքներ ու աղջիկներ պիտի ըլլաք՝ կ'ըսէ
Ամենակալ Տէրը։

ԳԼ. Է.

1 Իր խօսքը շարունակելով՝ կը յորդորէ զանոնք սուրբ վարք ունենալու, 2 և իրեն ցուցընելու ան նոյն սէրը որ ինքը անոնց վրայ ունէր. 3 կը ծանուցանէ թէ իր նեղութիւններուն մէջ որչափ մխիթարութիւն ունեցաւ՝ երբոր Տիտոս իրեն պատմեց անոնց անկեղծ ապաշխարութիւնը որ իր առջի նամակը պատճառեր էր. 13 և թէ անոնց Տիտոսին ցուցուցած սէրը ու հնազանդութիւնը արդարացուցին իր պարծանքը անոնց վրայով։

1 Ուստի սիրելիք՝ որովհետև մենք [գ]աս խոստմունք-
ները ունինք, մեր անձերը մարմինի ու հոգիի
ամէն կեղտ պղծութենէն մաքրենք, և սրբութիւն
գործենք Աստուծոյ վախովը։
2 *Ընդունեցէք մեզ. մէկու մը վնաս չտուինք, ո՛չ
3 մէկը եղծեցինք, [դ]ո՛չ մէկը զրկեցինք։ Չէ թէ
ձեզ դատապարտելու համար աս կը զրուցեմ. [ե]որով-
հետև ես առաջուց ըսեր եմ, որ դուք մեր սրտե-
րուն մէջն էք՝ մեռնելու ու ապրելու ձեզի հետ։
4 [զ]Շատ է իմ համարձակութիւնս ձեր վրայ. [է]շատ
է իմ պարծանքս ձեզի համար. [ը]Լեցուն եմ մխիթա-
րութիւնով, աւելցած եմ ուրախութիւնով մեր ամէն

ա Եսա. 52. 11։ Գղ. 7. 1։ Յայտ. 18. 4։
բ Երեմ. 31. 1, 9։ Յայտ. 21. 7։
գ Գղ. 6. 18։ 1 Յօհ. 3. 3։
* Կամ Համբերեցէք
դ Գործ. 20. 33։ Գղ. 12. 17։
ե Գղ. 6. 11, 12։
զ Գղ. 3. 12։
է 1 Կոր. 1. 4։ Գղ. 1. 14։
ը Գղ. 1. 4։ Փիլ. 2. 17։ Կող. 1. 24։

Digitized by Google

5 նեղութիւններուն մէջ։ ա Վասն զի երբոր մենք
Մակեդոնիա հասանք, բնաւ մեր մարմինը հան-
գըստութիւն չունեցաւ. բ Հապա ամէն կողմանէ
նեղութիւն կը քաշէինք. գ դուրսէն պատերազմներ
6 կային, — ներսէն՝ վախեր։ դ Բայց Աստուած՝ որ
խոնարհները կը մխիթարէ, ե մեզ մխիթարեց
7 Տիտոսի գալովը։ Եւ ոչ՛ թէ միայն անոր գալովը,
հապա այն մխիթարութիւնովն ալ՝ որով ինքը մխի-
թարուեր էր ձեզմով, երբոր մեզի պատմեց ձեր
բաղձանքը, ձեր ողբը, ձեր ինծի համար ունեցած
նախանձաւորութիւնը, անանկ որ ալ աւելի ուրախ
8 եղայ։ զ Ինչու որ եթէ ձեզ տրտմեցուցի այն թուղթո-
վը, չեմ զղջար, (թէեւ զղջացեր էի.) քանզի կը
տեսնեմ՝ որ այն թուղթը ձեզ տրտմեցուց, թէ և
9 քիչ մը ատեն։ Արդ՝ ուրախ եմ, ոչ՛ թէ որ տրտմե-
ցաք, հապա որ ապաշխարութեան համար տրտմե-
ցաք. որովհետեւ դուք Աստուծոյ ուզածին պէս
տրտմեցաք, անանկ որ բանով մըն ալ մեզմէ վնաս
10 չքաշէք։ է Ինչու որ Աստուծոյ ուզածին պէս եղած
տրտմութիւնը՝ փրկութեան համար ապաշխարու-
թիւն կը գործէ, որ զղջանալու բան չէ. ը Բայց
11 աշխարհի տրտմութիւնը մահ կը գործէ։ Քանզի
ահա՛ աս բանը՝ որ դուք Աստուծոյ ուզածին պէս
տրտմեցաք, ձեր մէջը ո՛րչափ ջանք գործեց, ո՛րչափ
չքմեղութիւն, ո՛րչափ սրտմտութիւն, ո՛րչափ վախ,
ո՛րչափ բաղձանք, ո՛րչափ նախանձաւորութիւն,
ո՛րչափ վրէժխնդրութիւն. ամէն կերպով ինքզինք-
նիդ ցուցուցիք թէ աս բանին մէջ մաքուր էք։
12 Ուրեմն այն որ ես ձեզի գրեցի, ոչ՛ թէ զրկանքը

ա Գլ. 2. 13։
Գլ. 4. 8։
գ 2 Օր. 32. 25։
դ Գլ. 1. 4։
ե Տես գլ. 2. 13։
զ Գլ. 2. 4։
է 2 Թագ. 12. 13։ Մատ. 26. 75։
ը Առակ. 17. 22։

Digitized by Google

ընողին համար էր, և չէ՛ թէ զրկանքը կրողին հա-
մար, [ա]հապա որ ձեր վրայ մեր ունեցած հոգը
13 յայտնի ըլլայ ձեզի՝ Աստուծոյ առջեւը։ Ասոր ան
ձեր մխիթարութեանը համար մենք մխիթարուե-
ցանք. շատ աւելի ալ ուրախացանք Տիտոսի ուրա-
խութեանը համար. [բ]ինչու որ անոր հոգին ձեր
14 ամէնէն հանգստութիւն գտեր էր։ Վասն զի ինչ
որ ես անոր առջեւը ձեզի համար պարծեցայ՝ ամօ-
թով չեղայ. հապա ինչպէս որ ամէն բան ճշմար-
տութիւնով խօսեցանք ձեզի, անանկ ալ Տիտոսին
15 առջեւը պարծենալնիս ճշմարիտ եղաւ։ Եւ անոր
սէրը աւելի է ձեր վրայ, [գ]երբոր կը յիշէ ձեր
ամենուն հնազանդութիւնը, թէ ինչպէս վախով ու
16 դողով անիկայ ընդուներ էք։ Ասոր ուրախ եմ [դ]որ
ամէն բանի մէջ ձեր վրայ վստահութիւն ունիմ։

ԳԼ. Ը.

1 Առաքեալը օրինակ բերելով Մակեդոնացիները՝ կը յորդորէ Կորնթացիները որ առատաձեռնութեամբ օգնութիւն ընեն Երուսաղէմի աղքատ սուրբերուն. 7 կը յիշեցընէ իրենց առջի ջանքը, 9 Քրիստոսի օրինակը, 14 և ան հոգեւոր օգուտը որ ունենալու էին ան օգնութիւնը ընելովնին. 16 գովութեամբ կը խօսի Տիտոսին և ուրիշ եղբայրներուն յօժարամտութեանը վրայով որոնք իր խնդրանօքը և իր յորդորանքովը անոնց գացեր էին բուն աս գործիս համար։

1 Արդ՝ եղբայրներ՝ ձեզի կը ծանուցանեմ Աստուծոյ
շնորհքը, որ Մակեդոնացւոց եկեղեցիներուն
2 տրուած է. Որ նեղութեան մեծ փորձին մէջ՝ իրենց
ուրախութեանը առատութիւնը [ե]. Եւ իրենց
ծանր աղքատութիւնը աւելի մեծ առատաձեռնու-
3 թիւն եղաւ։ Ինչու որ ես կը վկայեմ որ իրենց

ա Գղ. 2. 4։
բ Հռով. 15. 32։
գ Գղ. 2. 9։ Փիլ. 2. 12։
դ 2 Թես. 3. 4։ Փիլ. 8, 21։
ե Մար. 12. 44։

Digitized by Google

կարողութեանը չափովը՝ ու կարողութենէն ալ
4 աւելի, Իրենց կամքովը շատ աղաչանքով կ՚աղա-
չէին՝ որ տուրքերը, ^աու սուրբերուն համար եղած
5 պաշտօնին մասնակցութիւնը ընդունինք։ Եւ չէ
թէ որչափ որ մենք կը յուսայինք, հապա անձեր-
նին ալ տուին, առաջ Տէրոջը՝ ու ետքը մեզի Աս-
6 տուծոյ կամքովը. բՈր Տիտոսին աղաչեցինք՝ թէ
ինչպէս որ անիկայ առաջուց սկսեց, անանկ ալ ձեր
7 մէջը կատարէ աս շնորհքն ալ։ գԲայց ինչպէս որ
ամէն բանով առատացած էք դուք, (հաւատքով՝
ու խօսքով՝ ու գիտութիւնով՝ և ամէն ջանքով՝ ու
ձեզմէ մեր վրայ եղած սիրովը,) դՆոյնպէս որ աս
8 շնորհքով ալ առատանաք. եՉէ թէ հրամայելով
մը կը զրուցեմ, հապա ուրիշներուն ջանքին պատ-
ճառովը, և որ փորձեմ ձեր սիրոյն հարազատու-
9 թիւնը։ Քանզի դուք գիտէք մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի շնորհքը, զԹէ ինքը ձեզի համար
աղքատ եղաւ՝ ան որ հարուստ էր, որ դուք անոր
10 աղքատանալովը հարստանաք։ էԵւ աս բանիս մէջ
խրատ մը կու տամ. Ինչու որ ասիկայ ձեր օգտին
համար է. դուք որ չէ թէ միայն ընելը, ըՀապա
կամենալն ալ առաջուց սկսեցիք՝ անցած տարուընէ
11 հետէ. Ուստի հիմա ընելն ալ կատարեցէք. որ
ինչոր կամաց յօժարութիւն կայ, նոյնպէս ալ ընելը
12 ունեցածներնուդ չափովը ըլլայ։ ժՎասն զի թէ
որ առաջ յօժարութիւնը ըլլայ՝ փողը ունեցածին

ա Գոր. 11. 29: 24. 17: Հռով. 15. 25, 26: 1 Կոր. 16. 1, 3, 4: Գլ. 9. 1:
բ Հմր 17: Գլ. 12. 18:
գ 1 Կոր. 1. 5: 12. 8:
դ Գլ. 9. 8:
ե 1 Կոր. 7. 6:
զ Մատ. 8. 20: Ղու. 9. 58: Փիլ. 2. 6, 7:
է 1 Կոր. 7. 25:
ը Առակ. 19. 17: Մատ. 10. 42: 1 Տիմ. 6. 18, 19: Եբր. 13. 16:
թ Գլ. 9. 2:
ժ Մար. 12. 43, 44: Ղու. 21. 3:

Digitized by Google

չափովը ընդունելի է, ու չէ թէ չունեցածին չա-
13 փովը։ Ինչու որ չէ թէ ուրիշներուն հանգըս-
14 տութիւն կ'ուզեմ, ու ձեզի նեղութիւն. Հապա
հաւասարութիւնով՝ հիմակուան ատենս ձեր աւելին
անոնց պակասութիւնը լեցնէ. որպէս զի անոնց
աւելին ալ օր մը օգնութիւն ըլլայ ձեր պակասու-
թեանը, որ հաւասարութիւն ըլլայ. ինչպէս որ
15 գրուած է. Անիկա ա ան որ շատ ժողվեց, չաւելցաւ. ու
16 ան որ քիչ, չպակսեցաւ։ Բայց գոհութիւն Աս-
տուծոյ, որ նոյն հոգը ձեր վրայ՝ Տիտոսին սիրտը
17 ձգեց. Ինչու որ բ մեր աղաչանքը ընդունեց, և իր
յօժարամտութիւնը շատ ըլլալով՝ իր կամքովը ելաւ
18 ձեզի գալու։ Եւ անոր հետ խրկեցինք գ այն եղբայրը,
որուն գովութիւնը աւետարանին մէջն է՝ բոլոր
19 եկեղեցիներուն մէջ. Եւ ոչ միայն այսքան, դ հապա
նաև եկեղեցիներէն ընտրուեցաւ մեզի ճամբորդու-
թեան ընկեր ըլլալու աս տուրքերուն մէջ, ե որ մենք
կը ծառայենք Տէրոջը փառքին համար, ու մեր
20 յօժարութեանը։ Բայց աս մասին զգուշութիւն
կ'ընէինք, որ չըլլայ թէ մէկը արատ մը դնէ մեր
վրայ աս առատութեանս մէջ, որուն մենք կը ծա-
21 ռայենք։ զ Քանզի ոչ միայն Տէրոջը առջևը, հապա
մարդոց առջևն ալ բարի բաներ ընելու հոգ կը
22 տանինք։ Եւ անոնց հետը մեր եղբայրը խրկեցինք,
որն որ շատ բաներու մէջ փորձելով՝ շատ անգամ
յօժարամիտ գտեր ենք. ու հիմա՝ ալ աւելի յօժա-
րամիտ՝ այն մեծ վստահութիւնովը որ ձեր վրայ
23 ունի։ Բայց թէ որ Տիտոսին համար կը հարցնէք,
է անիկայ իմ ընկերս է, և ձեր մէջը իմ գործակիցս.

ա Ել. 16. 18։
բ Հմր 6։
գ Գլ. 12. 18։
դ 1 Կոր. 16. 3, 4։ Հմր 4, 6, 7։ Գլ. 9. 8։
ե Գլ. 4. 15։
զ Հռով. 12. 17։ Փիլ. 4. 8։ 1 Պետ. 2. 12։
է Փիլ. 2. 25։

Digitized by Google

իսկ թէ որ մեր եղբայրներուն համար, անոնք եկեղեցիներուն խրկածներն են, — Քրիստոսի փառքը։
24 Ուստի ձեր սիրոյն՝ [ա] և մեր ձեր վրայով պարծենալուն ապացոյցը անոնց վրայ ցուցուցէք եկեղեցիներուն առջևը։

ԳԼ. Թ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ պատճառը՝ թէ ինչո՛ւ համար, (թէ և ինքը գիտէր անոնց յօժարամտութիւնը,) յառաջագոյն խրկեց Տիտոսը և միւս եղբայրները. 6 կը յորդորէ որ առատ ողորմութիւն տան, իբր թէ ան տուածնին առատ մը սերմ ցանել էր՝ 10 որ առատօրէն պտուղ պիտի տար իրենց, 13 և պատճառ պիտի ըլլար որ մեծ շնորհակալութիւն մատուցուի Աստուծոյ։

1 [բ] Քանզի սուրբերուն ըլլալու պաշտօնին վրայով
2 ինծի աւելորդ է ձեզի գրել. [գ] Ինչու որ
գիտեմ ես ձեր յօժարամտութիւնը, [դ] որուն վրայով
կը պարծենամ ձեզի համար Մակեդոնացւոց մէջ,
[ե] թէ Աքայեցիք անցած տարուընէ հետէ պատրաստ են. ու ձեր եռուն նախանձը շատերը գրգռեց։
3 Եւ ասոնք [զ] եղբայրները խրկեցի, որ մեր ձեզի համար
պարծենալը՝ աս մասին մէջ պարապ չըլլէ. հապա
4 պատրաստ գտնուիք՝ ինչպէս որ ըսեր եմ. Որ չըլլայ թէ երբոր Մակեդոնացիք իմ հետս գան՝ ու ձեզ անպատրաստ գտնեն, ալ մենք (որ չըսենք թէ դուք,) ամօթով մնանք աս *պարծանքին վստահու-
5 թեանը մէջ։ Ուստի հարկաւոր սեպեցի եղբայրներուն աղաչել, որ առաջուց ձեզի գան, ու առաջուց կարգի դնեն ան ձեր առաջուց ծանուցուած ընծան՝ որ պատրաստ ըլլայ, անանկ որ ընծայի պէս

ա Գլ. 7. 14։ 9. 2։
բ Գոր. 11. 29։ Հռով. 15. 26։ 1 Կոր. 16. 1։ Գլ. 8. 4։ Գաղ. 2. 10։
գ Գլ. 8. 19։
դ Գլ. 8. 24։
ե Գլ. 8. 10։
զ Գլ. 8. 6, 17, 18, 22։
* Ոմանք չունին։

Digitized by Google

6 ըլլայ, ու չէ թէ ագահութեան պէս: [ա]Բայց
ասիկայ կը ծանուցանեմ՝ թէ ան որ խնայելով կը
սերմանէ՝ խնայելով պիտի հնձէ. ու ան որ առատու-
թիւնով կը սերմանէ՝ առատութիւնով պիտի հնձէ:
7 Ամէն մէկը ինչպէս որ իր սրտովը կը յօժարի, թող
այնպէս տայ. [բ]չէ թէ տրտմութեամբ կամ ստիպ-
մամբ. [գ]Ինչու որ Աստուած յօժարակամ տուողը
8 կը սիրէ: [դ]Բայց կարող է Աստուած բոլոր շնորհք-
ները ձեզի առատօրէն տալու. որ ամէն բանի մէջ
ամէն ատեն բոլոր ձեզի պէտք եղածը ունենալով,
9 ամէն բարի գործքերով առատանաք. Ինչպէս որ
գրուած է. [ե]Տարածեց՝ — աղքատներուն տուաւ.
10 անոր արդարութիւնը յաւիտեան կը մնայ: Եւ
անիկայ [զ]որ սերմ ցանողին սերմ կը պարգևէ, *և
կերակուրի համար հաց, ձեր սերմանիքը պիտի
պարգևէ և աւելցընէ", [է]ու ձեր արդարութեան
11 պտուղները պիտի շատցընէ. Որ ամէն բանի մէջ
հարստանաք ամէն կերպ առատութիւնով, [ը]որ մեր
ձեռքովը կը պատճառէ գոհութիւն փառք Աստուծոյ:
12 Ինչու որ աս պաշտօնիս մատակարարութիւնը չէ
թէ մինակ [թ]սուրբերուն պակասութիւնը լեցընելու
համար է, հապա նաև աւելի շատցընելու Աստու-
13 ծոյ գոհութիւն տալը. Երբոր [ժ]աս ձեր պաշտօնին
փորձովը փառաւորեն զԱստուած՝ Քրիստոսի աւե-
տարանը խոստովանելնուդ հնազանդութեանը հա-
մար, [ի]և առատաձեռնութիւննիդ անոնց ու ամենուն

ա Առակ. 11. 24: 19. 17: 22. 9: Գաղ. 6. 8, 9:
բ 2 Օր. 15. 7:
գ Ել. 25. 2: 35. 5: Առակ. 11. 25: Հռով. 12. 8: Գղ. 8. 12:
դ Առակ. 11. 24, 25: 28. 27: Փիլ. 4. 19:
ե Սաղ. 112. 9:
զ Ես. 55. 10:

* Կամ ինքը կերակուրի համար հաց ալ պիտի պարգևէ, և ձեր սերմանիքը պիտի աւելցընէ,
է Ովս. 10. 12:
ը Գղ 1. 11: 4. 15:
թ Գղ. 8. 14:
ժ Մատ. 5. 16:
ի Եբր. 13. 16:

Digitized by Google

14 հաղորդելնուդ համար. Եւ իրենց աղօթքը ձեզի
համար մատուցանեն, ա փափաք ունենալով ձեր
վրայ՝ Աստուծոյ գերազանց շնորհքին համար՝ որ
15 ձեր մէջն է: Ալ գոհութիւն Աստուծոյ՝ բ անոր
չպատմուելու պարգեւին համար:

ԳԼ. Ժ

1 *Առաքեալը իր անձը և մարմինին երեւոյթը արհամարհող սուտ առաքեալներուն դէմ յառաջ կը բերէ իր հոգեւոր իշխանութիւնը, 7 հաստատելով որ իր գալու ատենը այնչափ զօրաւոր պիտի ըլլայ իր խօսքովը, որչափ որ իր նամակովն է իր հեռաւորութեան ատենը, 12 կը յանդիմանէ զանոնք՝ չափէ դուրս առաջ անցնելնուն և ուրիշին աշխատանքովը պարծենալնուն համար:*

1 գ Բայց ես Պօղոս ձեզի կ'աղաչեմ դ Քրիստոսի
հեզութիւնովը ու քաղցրութիւնովը, ե որ
երես առ երես գտնուած ատենս՝ խոնարհ եմ ձեր
2 մէջը, բայց հեռուէն կը համարձակիմ ձեզի. Կ'ա-
ղաչեմ՝ զ որ չըլլայ թէ մօտէն ալ համարձակիմ այն
վստահութիւնովը՝ որով միտք ունիմ յանդգնիլ մէկ
քանիներուն վրայ, որոնք որ մեր վրայով անանկ
կը կարծեն՝ թէ մարմնաւորապէս կը քալենք:
3 Քանզի թէպէտ մարմինի մէջ կը քալենք, բայց չէ
թէ մարմնաւորապէս զինուորութիւն կ'ընենք.
4 Ինչու որ մեր զինուորութեան է զէնքերը մարմ-
նաւոր չեն, ը հապա Աստուծմէ զօրութիւն առած՝
5 թ ամրոցները քակելու. մենք խորհուրդներ կը
քակենք, Եւ ժ Աստուծոյ գիտութեանը դէմ բոլոր

ա Գլ. 8. 1:
բ Յակ. 1. 17:
գ Հռով. 12. 1:
դ Հմր 10: Գլ. 12. 5, 7, 9:
ե 1 Կոր. 4. 21: Գլ. 13. 2, 10:
զ 1 Տիմ. 1. 18: 2 Տիմ. 2. 3:
է Եփես. 6. 13: 1 Թես. 5. 8:
ը Գոր. 7. 22: 1 Կոր. 2. 5: Գլ. 6. 7: 13. 3, 4:
թ Երեմ. 1. 10:
ժ 1 Կոր. 1. 19: 3. 19:

Digitized by Google

հպարտացած բարձր բաները, ու բոլոր միտքերը
6 Քրիստոսի հնազանդութեանը գերի կ'ընենք. [ա]Եւ
պատրաստ ունինք վրէժ առնելու ամէն անհնազան-
դութենէ, [բ]երբոր ձեր հնազանդութիւնը կատա-
7 րեալ ըլլայ։ [գ]Դուրսի երեւութի՞ն կը նայիք. [դ]Թէ
որ մէկը վստահ ըլլայ իր անձին վրայ՝ թէ ինքը
Քրիստոսինն է, աս նորէն ինքիրմէ խորհի՝ որ
ինչպէս ինքը Քրիստոսինն է, [ե]անանկ ալ մենք։
8 Քանզի թէ որ աւելի ալ պարծենալու ըլլամ աս
[զ]մեր իշխանութեանը վրայով՝ որ Տէրը մեզի տուաւ
ձեզ շինելու, ու չէ՛ թէ քակելու համար, [է]պիտի
9 չամչնամ։ Որ անանկ չսեպուիմ՝ որպէս թէ ես
10 թուղթերովս ձեզի վախ մը կը ձգեմ։ Քանզի՝
Անոր թուղթերը (կ'ըսէ մէկը,) ծանր ու զօրաւոր
են, [ը]բայց անոր մարմինին երեւոյթը տկար է, [թ]ու
11 խօսքը անարգ։ Անանկ մարդը աս թող խորհի, որ
մենք հեռուէն ինչպէս որ ենք խօսքով մեր թուղ-
թերովը, մօտէն ալ անանկ պիտի ըլլանք գործքով։
12 [ժ]Ինչու որ մենք չենք համարձակիր մեր անձը
կշիռքի դնել ու բաղդատել ոմանց հետ, որ ինքզինք-
նին կը գովեն. բայց անոնք իրենցմով իրենց
անձերը չափելով, և զիրենք իրենց հետ բաղդա-
13 տելով՝ չեն հասկընար։ [ի]Բայց մենք չափէ դուրս
բաներով պիտի չպարծենանք. հապա ան կանոնին
չափովը, որ Աստուած մեզի բաժին տուաւ՝ մինչև
14 ձեզի հասնելու. Չէ՛ թէ որպէս թէ մենք ձեզի

ա Գլ. 13. 2, 10։
բ Գլ. 2. 9։ 7. 15։
գ Յօհ. 7. 24։ Գլ. 5. 12։ 11. 18։
դ 1 Կոր. 14. 37։ 1 Յօհ. 4. 6։
ե 1 Կոր. 3. 23։ 9. 1։ Գլ. 11. 23։
զ Գլ. 13. 10։
է Գլ. 7. 14։ 12. 6։
ը 1 Կոր. 2. 3, 4։ Հռմ 1։ Գլ. 12. 5, 7, 9։ Գաղ. 4. 13։
թ 1 Կոր. 1. 17։ 2. 1, 4։ Գլ. 11. 6։
ժ Գլ. 3. 1։ 5. 12։
ի Հռմ 15։

Digitized by Google

հասած չենք, ու ինքզինքնիս չափէն աւելի կ՚երկըն-
ցընենք. [ա] ինչու որ Քրիստոսի աւետարանովը
15 մինչև ձեզի հասանք: Եւ չէ թէ չափէ դուրս
բաներով՝ [բ] ուրիշներուն աշխատանքովը կը պար-
ծենանք. հապա յոյս ունինք որ ձեր հաւատքը
աւելնալուն՝ մեր կանոնին չափովը՝ ձեզմով աւելի
16 ընդարձակինք, Ձեզմէ անդին կողմերը աւետարանը
քարոզելու, և չէ թէ պատրաստ բաներու վրայ
17 պարծենալու ուրիշի մը կանոնով: [գ] Բայց ան որ կը
18 պարծենայ, Թող Տէրոջմով պարծենայ: [դ] Վասն
զի չէ թէ ան՝ որ իր անձը կը գովէ, անիկայ է
ընտրուածը, [ե] Հապա ան՝ որ Տէրը զանիկայ կը
գովէ:

ԳԼ. ԺԱ.

1 Նախանձով լեցուած Կորնթացւոց վրայ՝ որոնք կ՚երևնայ թէ սուտ առաքեալները աւելի պատուաւոր կը համարէին, կը ստիպուի իր անձին վրայ պարծենալ, 5 թէ ինքը հաւասար է երևելի առաքեալներուն, 7 և թէ ինքը աւետարանը ձրի քարոզեց անոնց՝ բնաւ մէկուն նեղութիւն չտալով իր ապրուստին համար. 13 կը ցուցընէ թէ ինքը օրէնքին կողմանէ ստոր չէ ան խաբեբայ գործաւորներէն, 23 և Քրիստոսի ծառայութեանը, ու իր պաշտօնին համար իր կրած նեղութիւններուն մէջ շատ գերազանց է անոնցմէ:

1 Երանի թէ քիչ մը ներէիք [զ] իմ անմտութեանս.
2 և իրաւցընէ համբերեցէք ինծի: [է] Վասն
զի ձեր վրայ նախանձաւոր եմ Աստուծոյ նախան-
ձովը. [ը] Ինչու որ ես ձեզ մէկ էրկան նշանեցի՝ [թ] մա-
3 քուր կոյսի մը պէս [ժ] Քրիստոսի դիմացը հանելու:

ա 1 Կոր. 3. 5, 10: 4. 15: 9. 1:
բ Հռով. 15. 20:
գ Եսա. 65. 16: Երեմ. 9. 24: 1 Կոր. 1. 31:
դ Առակ. 27. 2:
ե Հռով. 2. 29: 1 Կոր. 4. 5:
զ Հմր 16: Գղ. 5. 13:
է Գաղ. 4. 17, 18:
ը Ովս. 2. 19, 20: 1 Կոր. 4. 15:
թ Ղև. 21. 13:
ժ Կող. 1. 28:

Digitized by Google

Սակայն թէ կը վախնամ՝ չըլլայ թէ ինչպէս որ
օձը Եւան խաբեց իր խորամանկութիւնովը, ա-
նանկ ալ ձեր միտքերը ապականին Քրիստոսի վրայ
4 եղած միամտութենէն։ Վասն զի թէ որ մէկը
գալու ըլլայ՝ և ուրիշ Յիսուս քարոզէ՝ որ մենք ան
չքարոզեցինք, կամ ուրիշ Հոգի առնէք՝ որ չառիք,
կամ ուրիշ աւետարան՝ որն որ չէք ընդունած,
5 անանկներուն աղէկ կը համբերէիք։ Քանզի ես
սեպեմ կը սեպեմ՝ որ ամենէն երևելի առաքեալ-
6 ներէն բանով մըն ալ պակաս չեմ։ Եւ թէպէտ
խօսքի կողմէ անկիրթ եմ, բայց չէ թէ գիտու-
թեան կողմէ, հապա ամէն բանի մէջ բոլորովին
7 անձերնիս ձեզի յայտնի ըրինք։ Մի՞թէ յանցա՞նք
գործած եղայ՝ որ Աստուծոյ աւետարանը ձեզի
ձրի քարոզելով իմ անձս խոնարհեցուցի, որ դուք
8 բարձրանաք։ Ուրիշ եկեղեցիները կողոպտեցի՝
անոնցմէ թոշակ առնելով ձեզի ծառայելու համար։
9 Ու ձեր քովը գտնուած ատենս՝ երբոր պակասութիւն
մը ունեցայ, ձեզմէ մէկուն ծանրութիւն չտուի.
ինչու որ իմ պակասութիւնս լեցուցին Մակեդո-
նիայէն եկող եղբայրները. և ամէն կերպով ձեզի
ծանրութիւն տալէն իմ անձս պահեցի՝ ու պիտի
10 պահեմ ալ։ Քրիստոսի ճշմարտութիւնը իմ
ներսի դիս է, որ աս իմ պարծենալս պիտի չխափա-
11 նուի ինծմէ Աքայիայի կողմերը։ Ինչո՞ւ. ծորպէս

ա Ծն. 3. 4: Յօհ. 8. 44:
բ Եփես. 6. 24: Կող. 2. 4, 8, 18: 1 Տիմ. 1. 3: 4. 1: Եբր. 13. 9: 2 Պետ. 3. 17:
գ Գաղ. 1. 7, 8:
դ 1 Կոր. 15. 10: Գւ. 12. 11: Գաղ. 2. 6:
ե 1. Կոր. 1. 17: 2. 1, 13: Գւ. 10. 10:
զ Եփես. 3. 4:
է Գւ. 4. 2: 5. 11: 12. 12:
ը Գործ. 18. 3: 1 Կոր. 9. 6, 12: Գւ. 10. 1:
թ Գործ. 20. 33: Գւ. 12. 13: 1 Թես. 2. 9: 2 Թես. 3. 8, 9:
ժ Փիլ. 4. 10, 15, 16:
ի Գւ. 12. 14, 16:
լ Հռով. 9. 1:
խ 1 Կոր. 9. 15:
ծ Գւ. 6. 11: 7. 3: 12. 15:

Digitized by Google

12 թէ չե՞մ սիրեր ձեզ. ան Աստուած գիտէ: Բայց
ան որ կ'ընեմ՝ պիտի ընեմ ալ, [ա]որ կտրեմ անոնց
պատճառը՝ որոնք պատճառ կը փնտռեն, որ ինչ
բանով կը պարծենան, իրենք ալ մեզի պէս գտնուին:
13 [բ]Ինչու որ անանկները սուտ առաքեալներ՝ [գ]խաբե-
բայ բանուորներ ըլլալով, Քրիստոսի առաքեալնե-
14 րուն կերպարանքը վրանին կ'առնեն: Եւ զարմանք
մը չէ. ինչու որ ինքը Սատանան ալ [դ]լուսաւոր
15 հրեշտակի կերպարանք կ'առնէ. Ալ մեծ բան մը
չէ, որ անոր պաշտօնեաներն ալ՝ [ե]արդարութեան
պաշտօնեաներու նման կերպարանք կ'առնեն.
[զ]Որոնց վերջը իրենց գործքերուն համեմատ պիտի
16 ըլլայ: [է]Դարձեալ կ'ըսեմ. չըլլայ որ մէկը զիս
անմիտ սեպէ. հապա թէ չէ՝ գոնէ անմիտի մը պէս
17 զիս ընդունեցէք, որ ես ալ քիչ մը պարծենամ: Ան
որ ես կը խօսիմ՝ [ը]չէ՛ թէ Տէրոջը հաճոյը պէս կը
խօսիմ, հապա որպէս թէ անմտութիւնով մը [թ]այս
18 պարծենալուն վստահութիւնովը: [ժ]Որովհետեւ
շատերը մարմնոյ կողմանէ կը պարծենան, ես ալ
19 պիտի պարծենամ: Քանզի [ի]դուք իմաստուն
ըլլալով՝ յօժարութեամբ կը համբերէք անմիտնե-
20 րուն: Ինչու որ կը համբերէք, [լ]թէ որ մէկը ձեզ
ծառայեցընէ, թէ որ մէկը ձեր ստացուածքը ուտէ,
թէ որ մէկը ձեզմէ բան մը առնէ, թէ որ մէկը ձեր
վրայ հպարտանայ, թէ որ մէկը ձեր երեսին զարնէ:
21 Անարգանքի ձեւով կը խօսիմ, [խ]իբր թէ մենք տը-

ա 1 Կոր. 9. 12:
բ Գոր. 15. 24: Հռով. 16. 18: Գաղ. 1. 7: 6. 12: Փիլ. 1. 15: 2 Պետ. 2. 1: 1 Յով. 4. 1: Յայտ. 2. 2:
գ Գլ. 2. 17: Փիլ. 3. 2: Տիտ. 1. 10, 11:
դ Գաղ. 1. 8:
ե Գլ. 3. 9:
զ Փիլ. 3. 19:
է Հմր 1: Գլ. 12. 6, 11:
ը 1 Կոր. 7. 6, 12:
թ Գլ. 9. 4:
ժ Փիլ. 3. 3, 4:
ի 1 Կոր. 4. 10:
լ Գաղ. 2. 4: 4. 9:
խ Գլ. 10. 10:

Digitized by Google

կար էինք. ա բայց ինչ բանով որ մէկը պարծենալու
կը համարձակի՝ (անմտութեամբ կը խօսիմ,) ես ալ
22 կը համարձակիմ։ Անոնք Եբրայեցի՞ են, բ ես ալ.
23 Իսրայէլացի՞ են, ես ալ. Աբրահամի՞ սերունդ են,
ես ալ. դ Քրիստոսի՞ պաշտօնեաներ են, (յիմարաբար
կը խօսիմ՝) ալ աւելի ես. ե աշխատանքներով՝
աւելի, զ ծեծերով՝ ալ աւելի, բանտարկութիւն-
ներով՝ աւելի, է մահուան վտանգներով՝ շատ ան-
24 գամ. Հրեաներէն հինգ անգամ Քառասունէն մէկ
25 մը պակաս ծեծ կերայ. թ Երեք անգամ ձաղկով
ծեծուեցայ. ժ Մէկ անգամ քարկոծուեցայ. ի Երեք
անգամ նաւաբեկութեան հանդիպեցայ. գիշեր մը
26 ու ցորեկ մը ծովուն անդունդը մնացի. Շատ անգամ
ճամբորդութեանց մէջ շրջագայեցայ. գետերէն
վտանգներ, աւազակներէն վտանգներ, իմ ազգէս
վտանգներ, հեթանոսներէն վտանգներ, քաղաքի
մէջ վտանգներ, անապատի մէջ վտանգներ, ծովի
վրայ վտանգներ, սուտ եղբայրներու մէջ վտանգներ
27 քաշեցի. Ջանքի ու աշխատանքի մէջ, լ շատ անգամ
քնահատութեան մէջ, խ անօթութեան ու ծարաւու-
թեան մէջ, շատ անգամ ծոմ կենալու մէջ, ցուրտի
28 ու մերկութեան մէջ էի. Զգէ արտաքին նեղու-
թիւնները, ամէն օրուան զբաղմունքըս՝ ծ բոլոր
29 եկեղեցիներուն հոգը վրաս կը դիզուէր։ կ Ո՞վ կը
տկարանայ, ու ես չեմ տկարանար. ո՞վ կը գայ-

ա Փիլ. 3.4։
բ Գործ. 22.3։ Հռով. 11.1։ Փիլ. 3.5։
գ 1 Կոր. 15.10։
դ Գործ. 9.16։ 20.23։ 21.11։ Գղ. 6.4, 5։
ե 1 Կոր. 15.30, 31, 32։ Գղ. 1.9, 10։ 4.11։ 6.9։
զ 2 Օր. 25.3։
է Գործ. 16.22։
ը Գործ. 14.18։
թ Գործ. 27.41։
ժ Գործ. 9.23։ 13.50։ 14.5։ 17.5։ 20.3։ 21.31։ 23.10, 11։ 25.3։
ի Գործ. 14.5։ 19.24։
լ Գործ. 20.31։ Գղ. 6.5։
խ 1 Կոր. 4.11։
ծ Տես Գործ. 20.18, ԽԵ։ Հռով. 1.14։
կ 1 Կոր. 8.13։ 9.22։

Digitized by Google

30 թակղի, ու իմ սիրտս չայրիր։ Եթէ որ պարծենալ
պէտք ըլլայ, [ա]տկարութեանս բաներուն վրայ պար-
31 ծենամ։ [բ]Աստուած և մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
Հայրը, [գ]որ յաւիտեան օրհնեալ է, գիտէ որ սուտ
32 չեմ զրուցեր։ [դ]Դամասկոսի մէջ Արետաս թագաւո-
րին ազգապետը զիս բռնել ուզելով՝ Դամասկացւոց
33 քաղաքը պահապաններ դրեր էր. Եւ ես պատու-
հանին մէջէն զամբիւղով պատէն վար կախուեցայ,
ու անոր ձեռքէն փախայ։

ԳԼ. ԺԲ

1 Պօղոս իր տառապելութիւնը գովելու համար՝ թէ և կրնար պարծենալ իրեն եղած յայտնութիւններուն վրայ, 9 բայց աւելի աղէկ կը համարի իր տկարութեանցը վրայ պարծենալ. 11 յանդիմանելով զանոնք որ ստիպեցին զինքը այսպէս պարծենալու. 14 կը խոստանայ նորէն իրենց երթալ հայրական սիրով մը. 20 բայց կը վախնայ որ ինքը պիտի ցաւի շատ գայթակղութիւններ և անկարգութիւններ գտնելով մէջերնին։

1 Պարծենալ պէտք ըլլայ ու՝ բայց ինծի անօգուտ
է. միայն թէ Տէրոջը տեսիլքներուն ու յայտ-
2 նութիւններուն գամ։ Մարդ մը գիտեմ [ե]Քրիս-
տոսով տասնուչորս տարի առաջ, (եթէ մարմինով
էր՝ չեմ գիտեր, և եթէ առանց մարմինի՝ չեմ
գիտեր, Աստուած գիտէ,) որ [զ]անանկը յափշտա-
3 կուեցաւ մինչև երրորդ երկինքը։ Ու գիտեմ
անանկ մարդ մը, (եթէ մարմինով՝ և եթէ առանց
4 մարմինի, չեմ գիտեր, Աստուած գիտէ,) Որ
[է]դրախտը յափշտակուեցաւ՝ ու լսեց չպատմուե-
5 լու խօսքեր, որ մարդու արժան չէ խօսիլ։ Ես

ա Գլ. 12.5, 9, 10։
բ Հռով. 1.9։ 9.1։ Գլ. 1. 23։ Գաղ. 1.3։ 1 Թես. 2. 5։
գ Հռով. 9.5։
դ Գործ. 9.24, 25։
ե Հռով. 16.7։ Գլ. 5. 17։ Գաղ. 1.22։
զ Գործ. 22.17։
է Ղու. 23.43։

Digitized by Google

անանկին համար պիտի պարծենամ. [ա] բայց իմ ան-
ձիս համար պիտի չպարծենամ, հապա միայն տկա-
6 րութեանս վրայ։ [բ] Ինչու որ եթէ պարծենալ ալ
ուզեմ՝ անմիտ պիտի չըլլամ. որովհետեւ շիտակը
պիտի զրուցեմ. բայց կը խնայեմ խօսքէս՝ որ չըլլայ
թէ մէկը իմ վրաս աւելի համարում ունենայ, քան
որչափ որ իմ վրաս կը տեսնէ, կամ ինծմէ կը լսէ։
7 Եւ որ չըլլայ թէ ես հպարտանամ խիստ շատ
յայտնութիւններուն համար, ինծի [գ] մարմինի խայ-
թոց մը տրուեցաւ՝ [դ] Սատանայի հրեշտակ մը՝ զիս
նեղելու համար, որ չըլլայ թէ հպարտանամ։
8 [ե] Ասոր համար իրեք անգամ աղաչեցի Տէրոջը, որ
9 մէկդի ընէ ինծմէ։ Ու ըսաւ ինծի. Իմ շնորհքս
հերիք է քեզի. ինչու որ իմ զօրութիւնս տկարու-
թեան մէջ կը կատարուի. ուստի մեծ յօժարու-
թեամբ [զ] աւելի իմ տկարութիւններուս վրայ պիտի
պարծենամ, [է] որ Քրիստոսի զօրութիւնը իմ վրաս
10 հանգչի։ [ը] Անոր համար հաճեր եմ ես տկարու-
թիւններու, նախատինքներու, տառապանքներու,
հալածանքներու, ու նեղութիւններու՝ Քրիստոսի
համար. [թ] ինչու որ երբոր կը տկարանամ, ան ատենը
11 զօրաւոր եմ։ [ժ] Ես անմիտ եղայ պարծենալով, որ
դուք ստիպեցիք զիս. վասն զի ինծի պէտք էր ձեզմէ
վկայութիւն առնել. [ի] քանզի ես երեւելի առաքեալ-
ներէն բանով մը պակաս չգտնուեցայ, [լ] թէ և ես
12 ոչինչ եմ։ [խ] Յիրաւի ձեր մէջը առաքեալի նշաններ

ա Գլ. 11. 30։
բ Գլ. 10. 8։ 11. 16։
գ Տես Եզեկ. 28. 24։ Գաղ. 4. 13, 14։
դ Յոբ. 2. 7։ Ղուկ. 13. 16։
ե Տես 2 Օր. 3. 23—27։ Մատ. 26. 44։
զ Գլ. 11. 30։
է 1 Պետ. 4. 14։
ը Հռով. 5. 3։ Գլ. 7. 4։
թ Գլ. 13. 4։
ժ Գլ. 11. 1, 16, 17։
ի Գլ. 11. 5։ Գաղ. 2. 6, 7, 8։
լ 1 Կոր. 3. 7։ 15. 8, 9։ Եփես. 3. 8։
խ Հռով. 15. 18, 19։ 1 Կոր. 9. 2։ Գլ. 4. 2։ 6. 4։ 11. 6։

Digitized by Google

գործուեցան ամէն համբերութիւնով, նշաններով,
13 և սքանչելիքներով, ու զօրութիւններով։ [ա] Աւան
զի ալ ի՞նչ կայ, որ անով պակաս գտնուեցաք ու-
րիշ եկեղեցիներէն, միայն թէ անով՝ [բ] որ ես ձեզի
ծանրութիւն չտուի. Ներեցէք ինծի այս յան-
ցանքը։
14 [գ] Ահա ես երրորդ անգամ է՝ որ կը պատրաս-
տուիմ ձեզի գալու. և ես ձեզի ծանրութիւն պիտի
չտամ. [դ] Ինչու որ ես ձեր ունեցածը չեմ փնտռեր,
հապա՝ ձեզ. Որովհետև որդիները պարտաւոր
չեն ծնողքներուն համար բան դիզել, հապա ծնողք-
15 ները՝ որդիներուն համար։ [ե] Եւ ես մեծ յօժարու-
թեամբ ծախք պիտի ընեմ, ու ծախք պիտի ըլլամ
ալ [զ] ձեր անձերուն համար, [է] թէպէտև ձեզ աւելի
սիրելովս ձեզմէ քիչ սիրուիմ ալ։
16 Այսպէս թող ըլլայ որ [ը] ես ձեզի ծանրութիւն մը
չտուի, բայց գուցէ մէկը ըսէ թէ խորագէտ ըլլալովս
17 նենգութեամբ ձեզ բռնեցի։ [թ] Միթէ իմ ձեզի
խրկածներուս մէկուն ձեռքովը ձեզմէ բան մը
18 քաշեցի՞։ [ժ] Տիտոսին աղաչեցի, [ի] ու անոր հետը ան
եղբայրը խրկեցի. միթէ Տիտոս ձեզմէ բան մը
քաշե՞ց. չէ՞ որ [լ] երկուքնիս ալ նոյն հոգիով քալե-
ցինք, չէ՞ որ նոյն ճամբով ընթացանք։
19 [խ] Դարձեալ կը կարծէք որ ձեր առջին ջատագո-
վութի՞ւն կ'ընենք մեր անձերուն. [ծ] Աստուծոյ
առջևը [կ] Քրիստոսով կը խօսինք. [հ] Եւ ամէն բան

ա 1 Կոր. 1. 7։
բ 1 Կոր. 9. 12։ Գղ. 11. 9։
գ Գղ. 11. 7։
դ Գղ. 13. 1։
ե Գոր. 20. 33։ 1 Կոր. 10. 33։
զ 1 Կոր. 4. 14, 15։
է 1 Թես. 2. 8։ Փիլ. 2. 17։
ը Յոհ. 10. 11։ Գղ. 1. 6։ Կող. 1. 24։ 2 Տիմ. 2. 10։
թ Գղ. 6. 12, 13։
ժ Գղ. 11. 9։
ի Գղ. 7. 2։
լ Գղ. 8. 6, 16, 22։
խ Գղ. 8. 18։
ծ Գղ. 5. 12։
կ Հռոմ. 9. 1։ Գղ. 11. 31։
հ 1 Կոր. 10. 33։

Digitized by Google

20 սիրելիք՝ ձեր շինութեանը համար է. Վասնզի կը
վախնամ՝ որ չըլլայ թէ երբոր գամ, ձեզ ուզածիս
պէս չգտնեմ, [ա]և ես ալ ձեզի ձեր չուզածին պէս
գտնուիմ. չըլլայ թէ ձեր մէջը գտնուին, վէճեր,
նախանձներ, սրտմտութիւններ, գրգռութիւններ,
չարախօսութիւններ, բանսարկութիւններ, ամ-
21 բարտաւանութիւններ, խռովութիւններ. Չըլլայ
թէ երբոր նորէն գամ՝ [բ]իմ Աստուածս զիս նկուն
ընէ ձեր քովը, ու սուգ ընեմ շատերուն համար՝
[գ]որ առաջուց մեղք գործեցին, ու չապաշխարեցին
իրենց գործած պղծութեանը՝ [դ]և պոռնկութեանը
ու գիճութեանը վրայ։

ԳԼ. ԺԳ.

1 Կը ծանուցանէ թէ ինքը անաչառ պիտի ըլլայ, և իր առաքելական իշխանութիւնը պիտի բանեցընէ յամառեալ մեղաւորներուն դէմ. 5 և յորդորելով որ իրենց հաւատքը փորձեն, 7 ու իրենց մեղքերէն դառնան՝ դեռ ինքը անոնց չգացած, 11 իր թուղթը կը վերջացընէ ընդհանուր յորդորանքով մը և աղօթքով։

1 [ե]Աս երրորդ անգամն է որ ձեզի կու գամ. [զ]Երկու
կամ իրեք վկաներու բերնէ պիտի հաստա-
2 տուի ամէն բան։ [է]Առաջուց ըսեր եմ՝ և նորէն
առաջուց կը զրուցեմ (որպէս թէ երկրորդ անգամ
ներկայ կը գտնուիմ՝ թէև հիմա հեռուէն կը գրեմ)
[ը]առջի մեղանչողներուն՝ և ուրիշ ամենուն, որ եթէ
3 նորէն գամ՝ [թ]պիտի չխնայեմ. Որովհետև [ժ]Քրիս-
տոսի ինծմով խօսելուն ապացոյցը կը փնտռէք, որ

ա 1 Կոր. 4. 21։ Գլ. 10. 2. 13. 2, 10։
բ Գլ. 2. 1, 4։
գ Գլ. 13. 2։
դ 1 Կոր. 5. 1։
ե Գլ. 12. 14։
զ Թու. 35. 30։ 2 Օր. 17. 6։ 19. 15։ Մատ. 18. 16։ Յօհ. 8. 17։ Եբր. 10. 28։
է Գլ. 10. 2։
ը Գլ. 12. 21։
թ Գլ. 1. 23։
ժ Մատ. 10. 20։ 1 Կոր. 5. 4։ Գլ. 2. 10։

Digitized by Google

ինքը ձեր վրայ տկարացած չէ, [ա]հապա ձեր մէջը
4 զօրացած է. [բ]Որ թէպէտ խաչուեցաւ տկարութիւ-
նով, [գ]բայց կենդանի է Աստուծոյ զօրութեամբը.
[դ]քանզի մենք ալ թէպէտ կը տկարանանք անով,
բայց կենդանի պիտի ըլլանք անոր հետ Աստուծոյ
5 զօրութեամբը ձեր մէջը: [ե]Փորձեցէք ձեր անձերը
թէ հաւատքին մէջն էք. քննեցէք ձեր անձերը.
չէ՞ք գիտեր ինքզինքնիդ, [զ]որ Յիսուս Քրիստոս
6 ձեր մէջն է, [է]միայն թէ որ խոտելի չըլլաք: Բայց
կը յուսամ որ պիտի գիտնաք թէ մենք խոտելի
7 չենք: Եւ կը խնդրեմ Աստուծմէ որ դուք մէկ
չարութիւն մը չընէք. չէ՛ թէ որ մենք ընտիր
երեւինք, հապա որ դուք բարին գործէք, [ը]թէ և
8 մենք իբրև խոտելի ըլլանք: Ինչու որ ճշմարտու-
թեան դէմ կարողութիւն մը չունինք, հապա ճշմար-
9 տութեան համար: Ուրախ ենք՝ [թ]երբոր մենք կը
տկարանանք, ու դուք զօրաւոր կ'ըլլաք, [ժ]և մենք
ալ ատ ձեր հաստատութեանը համար կ'աղօթենք:
10 [ի]Ասոր համար ասոնք կը գրեմ ձեզի հեռուէն, որ չըլլայ թէ
երբոր գամ՝ [լ]խստութեամբ վարուիմ [խ]այն իշխա-
նութեանը համեմատ, որ Տէրը ինծի տուաւ շինելու՝
ու չէ՛ թէ քակելու համար:
11 Այսուհետև եղբայրներ՝ ողջ եղէք, հաստատ
կեցէք, մխիթարուեցէք, [ծ]միաբան եղէք, խաղա-
ղութի՛ւն ըրէք. [կ]և սիրոյ ու խաղաղութեան Աս-

ա 1 Կոր. 9. 2:
բ Փիլ. 2. 7, 8: 1 Պետ. 3. 18:
գ Հռով. 6. 4:
դ Տես գլ. 10. 3, 4:
ե 1 Կոր. 11. 28:
զ Հռով. 8. 10: Գաղ. 4. 19:
է 1 Կոր. 9. 27:
ը Գլ. 6. 9:
թ 1 Կոր. 4. 10: Գլ. 11. 30: 12. 5, 9, 10:
ժ 1 Թես. 3. 10:
ի 1 Կոր. 4. 21: Գլ. 2. 3: 10. 2: 12. 20, 21:
լ Տիտ. 1. 13:
խ Գլ. 10. 8:
ծ Հռով. 12. 16, 18: 15. 5: 1 Կոր. 1. 10: Փիլ. 2. 2: 3. 16: 1 Պետ. 3. 8:
կ Հռով. 15. 33:

Digitized by Google

12 տուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ։ [ա]Բարեւ տուէք
իրարու սուրբ համբուրով. բարեւ կ'ընեն ձեզի
13 բոլոր սուրբերը։ [բ]Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհ-
քը՝ եւ Աստուծոյ սէրը՝ [գ]ու Հոգւոյն Սրբոյ հա-
ղորդութիւնը ձեր ամենուն հետը ըլլայ. ամէն։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ԳԱՂԱՏԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

6 Առաքեալը կը զարմանայ որ Գաղատացիք այնքան շուտով թող տուեր են զինքը, ու իր քարոզած աւետարանը, 8 եւ կը նզովէ ան մարդիկը որ իր քարոզած աւետարանէն զատ՝ ուրիշ աւետարան մը կը քարոզեն. 11 կը ցուցընէ թէ ինքը չէ թէ մարդոցմէ, այլ Աստուծմէ առեր է աւետարանը. 14 թէ ինքը ինչ էր իր կոչումէն առաջ, 17 եւ թէ ինչ ըրաւ անմիջապէս ետքը։

1 Պօղոս առաքեալ եղած՝ [դ]ոչ թէ մարդոցմէ, ու
ոչ թէ մարդու ձեռքով, [ե]հապա Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը, եւ [զ]Հօր Աստուծոյ՝ որ զա-

ա Հռովմ. 16. 16: 1 Կոր. 16. 20: 1 Թես. 5. 26: 1 Պետ. 5. 14:
բ Հռովմ. 16. 24:
գ Փիլ. 2. 1:
դ Հռմ 11, 12:
ե Գործ. 9. 7: 22. 10, 15, 21: 26. 16: Տիտ. 1. 3:
զ Գործ. 2. 24:

Digitized by Google

2 նիկայ մեռելներէն յարուց, [ա]Եւ բոլոր եղբայրները
որ իմ հետս են՝ [բ]Գաղատիոյ եկեղեցիներուն.
3 [գ]Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Հօր Աստուծմէ
4 ու մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսէն. [դ]Ան որ իր անձը
տուաւ մեր մեղքերուն համար, [ե]որ մեզ փրկէ հի-
մակուան չար աշխարհէն՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը
5 կամացը համեմատ. Որուն փառք յաւիտեանս յաւի-
տենից. ամէն:
6 Կը զարմանամ որ այդպէս շուտով ուրիշ աւետա-
րանի կը փոխուիք [զ]Անկէ՝ որ ձեզ Քրիստոսի շնոր-
7 հացը կանչեց. [է]Որ չկայ ուրիշ աւետարան. [ը]Միայն
թէ կան ոմանք՝ որ ձեզ կը խռովեցընեն, ու կ'ուզեն
8 Քրիստոսի աւետարանը խանգարել։ [թ]Բայց թէ որ
մենք՝ կամ երկինքէն հրեշտակ մը գայ աւետարանէ
ձեզի անկէ ուրիշ՝ որ մենք աւետարանեցինք ձեզի,
9 նզովեալ ըլլայ: Ինչպէս որ առաջ ըսինք, հիմա
ալ նորէն կ'ըսեմ. [ժ]Եթէ որ մէկը ձեր ընդունածէն
ուրիշ աւետարան քարոզելու ըլլայ ձեզի, նզովեալ
10 ըլլայ: [ի]Քանզի հիմա [լ]մարդիկնե՞րը կը հաճեցը-
նեմ՝ թէ զԱստուած. [խ]Կամ մարդոց հաճելի ըլլալ
կը փնտռեմ. ինչու որ եթէ ես տակաւին մարդոց
հաճելի ըլլայի, ալ Քրիստոսի ծառայ չէի ըլլար:
11 [ծ]Կը ծանուցանեմ ձեզի եղբայրներ այն աւետա-

ա Փիլ. 2. 22: 4. 22:
բ 1 Կոր. 16. 1:
գ Հռով. 1. 7: 1 Կոր. 1. 3: 2 Կոր. 1. 2: Եփես. 1. 2: Փիլ. 1. 2: Կող. 1. 3: 1 Թես. 1. 2: 2 Թես. 1. 2: 2 Յով. 3:
դ Մատ. 20. 28: Հռով. 4. 25: Գղ. 2. 20: Տիտ. 2. 14:
ե Տես Եսա. 65. 17: Յով. 15. 19: 17. 14: Եբր. 2. 5: 6. 5: 1 Յով. 5. 19:
զ Գղ. 5. 8:
է 2 Կոր. 11. 4:
ը Գործ. 15. 1, 24: 2 Կոր. 2. 17: 11. 13: Գղ. 5. 10, 12:
թ 1 Կոր. 16. 22:
ժ 2 Օր. 4. 2: 12. 32: Առակ. 30. 6: Յայտ. 22. 18:
ի 1 Թես. 2. 4:
լ 1 Թագ. 24. 7: Մատ. 28. 14: 1 Յով. 3. 9:
խ 1 Թես. 2. 4: Յակ. 4. 4:
ծ 1 Կոր. 15. 1:

Digitized by Google

րանը՝ որ ինծմէ քարոզուեցաւ, թէ անիկայ մարդու
12 բան չէ։ ա Որովհետեւ ես ալ մարդէ չառի անիկայ,
և մէկէ մըն ալ չսորվեցայ, բ Հապա Յիսուս Քրիս-
13 տոսի յայտնութենէն։ Սան զի լսած էք դուք իմ
առջի ժամանակի վարմունքս Հրէութեան մէջ,
դ թէ ինտոր չափէ դուրս կը հալածէի Աստուծոյ եկեղե-
14 ցին՝ ու կը կործանէի զանիկայ․ Եւ իմ ե հայրենի
աւանդութիւններուս զ խիստ նախանձաւոր ըլլալով՝
իմ ազգիս մէջ եղած շատ հասակակիցներէս աւելի
15 յառաջադէմ էի Հրէութեան մէջ։ Բայց երբոր
ուզեց Աստուած՝ (է որ որոշեց զիս իմ մօրս որովայ-
16 նէն, և իր շնորհքովը զիս կանչեց,) ը* Ինծի իր
Որդին յայտնել, թ որ զանիկայ հեթանոսաց մէջ
քարոզեմ, մէկէն ՚ի մէկ բան մը չիմացուցի ժ մարմի-
17 նին ու արիւնին, Ո՛չ ալ Երուսաղէմ ելայ՝ ինծմէ
առաջ առաքեալ եղողներուն քովը, հապա Արաբիա
18 գացի, ու նորէն Դամասկոս դարձայ․ Ետքը իրեք
տարիէն ետև ի Երուսաղէմ ելայ՝ Պետրոսը տես-
19 նելու, և տասնուհինգ օր անոր քովը կեցայ․ Սա-
կայն Առաքեալներէն ուրիշ մէկը չտեսայ, լ բայց
20 միայն Յակոբոս՝ խ Տէրոջը եղբայրը։ Բայց ա՛ս որ կը
գրեմ ձեզի՝ ծ ահա՛ Աստուծոյ առջեւը կը հաստատեմ,
21 որ սուտ չեմ զրուցեր։ կ Անկէ ետքը եկայ Սիւրիայի
22 ու Կիլիկիայի կողմերը։ հ Եւ զիս դէմ առ դէմ չէին

ա 1 Կոր. 15. 1, 3։ Հռոմ 1։
բ Եփես. 3. 3։
գ Գործ. 9. 1։ 22. 4։ 26. 11։ 1 Տիմ. 1. 13։
դ Գործ. 8. 3։
ե Երեմ. 9. 14։ Մատ. 15. 2։ Մար. 7. 5։
զ Գործ. 22. 3։ 26. 9։ Փիլ. 3. 6։
է Ես. 49. 1, 5։ Երեմ. 1. 5։ Գործ. 9. 15։ 13. 2։ 22. 14, 15։ Հռով. 1. 1։
ը 2 Կոր. 4. 6։

* Կամ Ինծմով
թ Գործ. 9. 15։ 22. 21։ 26. 17, 18։ Հռով. 11. 13։ Եփես. 3. 8։
ժ Մատ. 16. 17։ 1 Կոր. 15. 50։ Եփես. 6. 12։
ի Գործ. 9. 26։
լ 1 Կոր. 9. 5։
խ Մատ. 13. 55։ Մար. 6. 3։
ծ Հռով. 9. 1։
կ Գործ. 9. 30։
հ 1 Թես. 2. 14։

Digitized by Google

ճանչնար այն եկեղեցիները՝ [ա]որ Հրէաստանի մէջ
23 էին Քրիստոսով։ Միայն թէ անոնք լսած էին,
թէ Ան որ ատենօք մեզ կը հալածէր, հիմա ինքը այն
հաւատքը կը քարոզէ՝ որ ատեն մը կը կործանէր.
24 Ու ինծմով զԱստուած կը փառաւորէին։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ երբ ինքը վերստին Երուսաղէմ ելաւ՝ և ինչ նպատակով, 3 թէ Տիտոս չթլփատուեցաւ, 11 թէ ինքը Պետրոսին դէմ կեցաւ, պատճառը անոր իմացընելով 14 թէ ինչու ինքը և ուրիշ Հրէաները Քրիստոսի կը հաւատան՝ որ հաւատքով արդարանան, և ոչ թէ գործքով. 20 կը հաստատէ թէ մեղքի մէջ պիտի չմնան անոնք՝ որ այսպէս արդարացած են։

1 Ետքը տասնուչորս տարիէն ետև ենորէն Երու-
սաղէմ ելայ Բառնաբասին հետ՝ Տիտոսն ալ
2 մէկտեղ առնելով։ Ու ելայ յայտնութիւնով, [բ]Եւ
անոնց իմացուցի այն աւետարանը՝ որ հեթանոս-
ներուն մէջ կը քարոզեմ, բայց առանձին անոնց՝ որ
երևելիներ էին, [գ]որ չըլլայ թէ պարապ տեղը
3 վազեմ կամ վազած ըլլամ։ Բայց չէ՛ թէ իմ հետս
եղող Տիտոսն ալ՝ որ Յոյն էր, պարտաւորեցաւ
4 թլփատուիլ. [ե]Մանաւանդ ներս սպրդող սուտ
եղբայրներուն համար՝ որոնք սահելով ներս մտան
[զ]Քրիստոս Յիսուսով մեր ունեցած ազատութիւնը
5 լրտեսելու համար, [է]որ մեզ ծառայեցընեն. Որ
անոնց քիչ մը ատեն անգամ մոիկ չըրինք հնազանդե-
լու, [ը]որ աւետարանին ճշմարտութիւնը հաստա-
6 տուն մնայ ձեր մէջը։ [թ]Բայց անոնք որ կը կարծու-

ա Հռով. 16. 7։
բ Գոր. 15. 2։
գ Գոր. 15. 12։
դ Փիլ. 2. 16։ 1 Թես. 3. 5։
ե Գոր. 15. 1, 24։ 2 Կոր. 11. 26։
զ Գղ. 3. 25։ 5. 1, 13։
է 2 Կոր. 11. 20։ Գղ. 4. 3, 9։
ը Հռմ 14։ Գղ. 3. 1։ 4. 16։
թ Գղ. 6. 3։

Digitized by Google

էին բան մը ըլլալ, որոնք ինչ որ էին՝ ան իմ հոգս
չէ. ա Աստուած մարդոց աչառութիւն չըներ.
բ Վասն զի անոնք կարծուածները բան մը չիմացուցին
7 ինծի։ գ Հապա անոր հակառակը՝ դ երբոր տեսան որ
անթլփատներուն աւետարանը ե ինծի յանձնուած է,
8 ինչպէս Պետրոսին ալ թլփատուածներունը. (Վասն
զի ան որ Պետրոսին յաջողեց թլփատուածներուն
առաքելութիւն ընելու, զ ինծի ալ յաջողեց հեթա-
9 նոսներունը.) է Ու երբոր ինծի տրուած շնորհքը
գիտցան Յակոբոս ու Կեփաս և Յովհաննէս՝ ը ո-
րոնք սիւներ սեպուած էին, աջ ձեռքերնին տուին
ինծի ու Բառնաբասին՝ ի նշան հաղորդակցութեան,
որ մենք հեթանոսներուն մէջը երթանք, ու անոնք՝
10 թլփատուածներուն. Միայն թէ կը խնդրէին որ աղ-
քատները յիշենք. թ որ ես ալ յօժարեցայ ան բանը
11 ընելու։ ժ Բայց երբոր Կեփաս Անտիոք եկաւ, ես
անոր դէմ կեցայ. որովհետև ինքը մեղադրուելու
12 էր։ ի Ինչու որ դեռ Յակոբոսին քովէն մէկ քանի
հոգի չեկած, ինքը հեթանոսներուն հետ ան-
խտրաբար կ'ուտէր. բայց երբոր եկան՝ մէկդի կը
քաշուէր, ու ինքզինքը կը զատէր, վախնալով ա-
13 նոնցմէ՝ որ թլփատուածներէն էին։ լ Եւ անոր հետ
կեղծաւորեցան մէկալ Հրէաներն ալ, անանկ որ
Բառնաբաս ալ անոնց կեղծաւորութեանը ծռեցաւ։
14 Բայց ես երբոր տեսայ որ աւետարանին ճշմար-

ա Գործ. 10. 34։ Հռովմ. 2. 11։
բ 2 Կոր. 12. 11։
գ Գործ. 13. 46։ Հռովմ. 1. 5։ 11. 13։ 1 Տիմ. 2. 7։ 2 Տիմ. 1. 11։
դ 1 Թես. 2. 4։
ե Գործ. 9. 15։ 13. 2։ 22. 21։ 26. 17, 18։ 1 Կոր. 15. 10։ Գղ. 1. 16։ Կող. 1. 29։
զ Գղ. 3. 5։
է Հռովմ. 1. 5։ 12. 3, 6։ 15. 15։ 1 Կոր. 15. 10։ Եփես. 3. 8։
ը Մատ. 16. 18։ Եփես. 2. 20։ Յայտ. 21. 14։
թ Գործ. 11. 30։ 24. 17։ Հռովմ. 15. 25։ 1 Կոր. 16. 1։ 2 Կոր. 8, 9։
ժ Գործ. 15. 35։
ի Գործ. 10. 28։ 11. 3։
լ Հմր 5։

Digitized by Google

տութեանը մէջ շիտակ չեն քալեր, [ա] ամենուն առջեւ
Կեփասին զրուցեցի, [բ] Եթէ դուն որ Հրեայ ես,
հեթանոսի պէս՝ ու չէ թէ Հրեայի պէս կ՚ապրիս,
ի՞նչպէս հեթանոսները կը ստիպես Հրեայի պէս
15 վարուելու։ [գ] Մենք որ բուն Հրեայ ենք, [դ] եւ չէ
16 թէ հեթանոսներէն մեղաւորներ, [ե] Աս գիտնալով
որ մարդ օրէնքին գործքերէն չկրնար արդարանալ,
[զ] հապա Յիսուս Քրիստոսի հաւատքէն, մենք ալ
Քրիստոս Յիսուսի հաւատացինք՝ որ արդարանանք
Քրիստոսի հաւատքէն, և չէ թէ օրէնքին գործ-
քերէն, [է] որովհետեւ օրէնքին գործքերէն մէկ մար-
17 մին մը պիտի չարդարանայ։ Իսկ եթէ մենք՝ որ
կ՚ուզենք Քրիստոսով արդարանալ, [ը] մեղաւոր
գտնուինք, ուրեմն Քրիստոս մեղաց պաշտօնեա՞յ
18 եղաւ. քաւ լիցի։ Քանզի թէ որ ես իմ քակած
բաներս նորէն կը շինեմ, իմ անձս յանցաւոր կը ցու-
19 ցընեմ։ [թ] Ինչու որ ես օրէնքով [ժ] մեռայ օրէնքին,
[ի] որ Աստուծոյ կենդանի ըլլամ։ [լ] Քրիստոսի հետ
20 խաչը ելայ. Բայց կենդանի եմ, չէ թէ ես՝ հապա
Քրիստոս կենդանի է իմ մէջս. բայց ես որ հիմա
մարմինովս կ՚ապրիմ՝ [խ] Աստուծոյ Որդւոյն հաւատ-
քովը կ՚ապրիմ, [ծ] Ան որ զիս սիրեց, ու իր անձը
21 ինծի համար մատնեց։ Ես Աստուծոյ շնորհքը չեմ

ա 1 Տիմ. 5. 20։
բ Գործ. 10. 28։ 11. 3։
գ Գործ. 15. 10, 11։
դ Մատ. 9. 11։ Եփես. 2. 3, 12։
ե Գործ. 13. 38, 39։
զ Հռով. 1. 17։ 3. 22, 28։ 8. 3։ Գղ. 3. 24։ Եբր. 7. 18, 19։
է Սաղ. 143. 2։ Հռով. 3. 20։ Գղ. 3. 11։
ը 1 Յոհ. 3. 8, 9։
թ Հռով. 8. 2։
ժ Հռով. 6. 14։ 7. 4, 6։
ի Հռով. 6. 11։ 2 Կոր. 5. 15։ 1 Թես. 5. 10։ Եբր. 9. 14։ 1 Պետ. 4. 2։
լ Հռով. 6. 6։ Գղ. 5. 24։ 6. 14։
խ 2 Կոր. 5. 15։ 1 Թես. 5. 10։ 1 Պետ. 4. 2։
ծ Գղ. 1. 4։ Եփես. 5. 2։ Տիտ. 2. 14։

Digitized by Google

անարգեր. ա ինչու որ եթէ արդարութիւնը օրէն-
քէն էր, ուրեմն Քրիստոս պարապ տեղը մեռաւ:

ԳԼ. Գ

1 Կը հարցնէ թէ ինչ պատճառով հաւատքը կը թողուն և օրէնքին կը դառնան. 6 կը ցուցնէ թէ անոնք որ կը հաւատան՝ կ'արդարանան, 9 և կ'օրհնուին Աբրահամին հետ. 10 ու շատ փաստերով կը հաստատէ ասիկայ:

1 Ո՛վ անմիտ Գաղատացիք՝ բ ո՞վ ձեզ հրապուրեց*.
որ ձեր աչքերուն առջեւը Յիսուս Քրիստոս
2 ձեր մէջը խաչը ելած նկարագրուեցաւ: Ասի-
կայ միայն կ'ուզեմ ձեզմէ սորվիլ. գ Օրէնքին
գործքերովը դուք Հոգին առիք՝ դ թէ հաւատքին
3 լսելովը: Այդչափ անմիտ էք. ե Հոգիով սկսեցիք,
4 զ Հիմա մարմինո՞վ կը վերջանաք: է Այնչափ
դիպուածները պարա՞պ տեղը ձեր վրայէն անցան,
5 (թէ որ պարապ ըլլայ ալ:) ը Ուստի ան որ ձեզի
Հոգին բաշխեց, և ձեր մէջը զօրութիւններ գործեց,
օրէնքին գործքերովմն էր՝ թէ հաւատքին լսելովը:
6 թ Ինչպէս որ Աբրահամ Աստուծոյ հաւատաց, ու
7 անոր արդարութիւն սեպուեցաւ: Ուրեմն գիտցէ՛ք՝
թէ ժ անոնք որ հաւատքէն են, անոնք են Աբրա-
8 համի որդիքը: ի Եւ գիրքը՝ առաջուց գիտնալով
թէ Աստուած հեթանոսները հաւատքով կ'ար-
դարացընէ, առաջուց աւետիս տուաւ Աբրահամին,
թէ լ Քեզմով պիտի օրհնուին բոլոր ազգերը:

ա Գղ. 3. 21: Եբր. 7. 11: Տես Հռով. 11. 6: Գղ. 5. 4:
բ Գղ. 5. 7:
* Ոմանք կ'աւելցնեն Ճշմարտութեանը չհնազանդելու.
գ Գոր. 2. 38: 8. 15: 10. 47: 15. 8: Հռմ 14: Եփես. 1. 13: Եբր. 6. 4:
դ Հռով. 10. 16, 17:
ե Գղ. 4. 9:
զ Եբր. 7. 16: 9. 10:
է Եբր. 10. 35, 36: 2 Յովհ. 8:
ը 2 Կոր. 3. 8:
թ Ծն. 15. 6: Հռով. 4. 3, 9, 21, 22: Յակ. 2. 23:
ժ Յով. 8. 39: Հռով. 4. 11, 12, 16:
ի Տես Հռով. 9. 17: Հմր 22:
լ Ծն. 12. 3: 18. 18: 22. 18: Գոր. 3. 25:

Digitized by Google

9 Ուստի անոնք որ հաւատքէն են՝ կ՚օրհնուին հաւա-
10 տացեալ Աբրահամին հետ։ Վասն զի անոնք որ
օրէնքին գործքերէն են, անէծքի տակ են. ինչու
որ գրուած է՝ Թէ [ա]Անիծեալ ըլլայ ամէն մարդ՝ որ
օրէնքին գիրքը ամէն գրուածներուն մէջ չկենար՝
11 որ զանոնք կատարէ։ [բ]Եւ թէ օրէնքով մէկը չկրնար
արդարանալ Աստուծոյ առջեւը, ան յայտնի է.
12 քանզի [գ]Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի։ [դ]Բայց
օրէնքը հաւատքէն չէ. [ե]հապա Ան որ կը կատարէ
13 ան բաները՝ անոնցմով պիտի ապրի։ [զ]Քրիստոս
մեզ ծախու առաւ օրէնքին անէծքէն՝ ինքը մեզի
համար անէծք ըլլալով. (ինչու որ գրուած է թէ՝
[է]Անիծեալ է ան ամէնը՝ որ փայտէ կը կախուի.)
14 [ը]Որ Աբրահամին օրհնութիւնը հեթանոսներուն
վրայ ըլլայ Քրիստոս Յիսուսով. [թ]որ մենք ալ
15 Հոգւոյն խոստումը առնենք հաւատքով։ Մար-
դու սովորութեան պէս կը զրուցեմ՝ եղբայրներ.
[ժ]Իրաւ որ մարդու մը հաստատած կտակը մէկը
չխափաներ, ոչ ալ անոր վրայ ուրիշ պատուէր մը
16 կ՚աւելցընէ։ [ի]Արդ՝ խոստումները Աբրահամին
ու անոր սերունդին եղան. չըսեր, Եւ քու սերունդ-
ներուդ՝ որպէս թէ շատերու համար, հապա
որպէս թէ մէկու մը համար, Եւ քու սերունդիդ,
17 [լ]Որ ան Քրիստոսն է։ Բայց աս կը զրուցեմ. Ան
կտակը՝ որ առաջուց Աստուծմէ հաստատուեցաւ

ա 2 Օր. 27. 26։ Երեմ. 11. 3։
բ Գղ. 2. 16։
գ Ամբ. 2. 4։ Հռով. 1. 17։ Եբր. 10. 38։
դ Հռով. 4. 4, 5։ 10. 5, 6։ 11. 6։
ե Ղև. 18. 5։ Նեեմ. 9. 29։ Եզեկ. 20. 11։ Հռով. 10. 5։
զ Հռով. 8. 3։ 2 Կոր. 5. 21։ Գղ. 4. 5։

է 2 Օր. 21. 23։
ը Հռով. 4. 9, 16։
թ Ես. 32. 15։ 44. 3։ Երեմ. 31. 33։ 32. 40։ Եզեկ. 11. 19։ 36. 27։ Յովել. 2. 28, 29։ Զաք. 12. 10։ Յով. 7. 39։ Գործ. 2. 33։
ժ Եբր. 9. 17։
ի Ծն. 12. 3, 7։ 17. 7։ Հմր. 8։
լ 1 Կոր. 12. 12։

Digitized by Google

Քրիստոսով, [ա]օրէնքը չորս հարիւր երեսուն տարիէն
ետեւ որ դրուեցաւ, [բ]չկրնար խափանել՝ խոստմունքը
18 խափանելու համար։ [գ]Վասն զի թէ որ ժառան-
գութիւնը օրէնքէն կ'ըլլայ, [դ]ուրեմն ալ խոստմուն-
քէն չէ. բայց Աբրահամին խոստմունքով շնորհեց
Աստուած։
19 Հապա ինչո՞ւ համար է օրէնքը. [ե]յանցանաց
համար վրայ աւելցաւ, ([զ]մինչեւ որ գայ այն սերուն-
դը՝ որուն որ խոստացուեր էր,) [է]հրեշտակներով
20 տրուած՝ [ը]միջնորդի մը ձեռքով։ Բայց միջնորդը
մէկու մը միջնորդ չէ. [թ]սակայն Աստուած մէկ է։
21 Ուրեմն օրէնքը հակառա՞կ բան մըն է Աստուծոյ
խոստմունքներուն. քաւ լիցի. [ժ]քանզի թէ որ տրուած
ըլլար անանկ օրէնք մը՝ որ կարող ըլլար կենդանի
ընելու, այն ատենը իրաւցընէ արդարութիւնը օրէն-
22 քէն կ'ըլլար։ [ի]Բայց գիրքը ամէնը մեղքի տակ
գոցեց, [լ]որ խոստմունքը Յիսուս Քրիստոսի հա-
23 ւատքովը տրուի հաւատացեալներուն։ Բայց քանի
որ հաւատքը չէր եկած, օրէնքին տակը գոցուած կը
պահուէինք, սպասելով այն հաւատքին՝ որ պիտի
24 յայտնուէր։ [խ]Ուրեմն օրէնքը մեր դաստիարակը
եղաւ՝ [ծ]մեզ Քրիստոսի բերելու, [կ]որ մենք հաւատքով
25 արդարանանք։ Բայց երբոր հաւատքը եկաւ, ալ
26 դաստիարակի տակ չենք։ [հ]Ինչու որ ամէնքդ ալ

ա Ել. 12. 40, 41։
բ Հռով. 4. 13, 14։ Հմր 21։
գ Հռով. 8. 17։
դ Հռով. 4. 14։
ե Յոհ. 15. 22։ Հռով. 4. 15։ 5. 20։ 7. 8, 13։ 1 Տիմ. 1. 9։
զ Հմր 16։
է Գործ. 7. 53։ Եբր. 2. 2։
ը Ել. 20. 19, 21, 22։ 2 Օր. 5. 5, 22, 23, 27, 31։ Յոհ. 1. 17։ Գործ. 7. 38։ 1 Տիմ. 2. 5։
թ Հռով. 3. 29, 30։
ժ Գղ. 2. 21։
ի Հմր 8։
լ Հռով. 3. 9, 19, 23։ 11. 32։
խ Հռով. 4. 11, 12, 16։
ծ Մատ. 5. 17։ Հռով. 10. 4։ Կող. 2. 17։ Եբր. 9. 9, 10։
կ Գործ. 13. 39։ Գղ. 2. 16։
հ Յոհ. 1. 12։ Հռով. 8. 14, 15, 16։ Գղ. 4. 5։ 1 Յոհ. 3. 1, 2։

Digitized by Google

Աստուծոյ որդիք էք՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ
27 եղած հաւատքով։ [ա] Քանզի դուք ամէնքդ որ
Քրիստոսով մկրտուեցաք, [բ] Քրիստոսը վրանիդ
28 հագած էք. [գ] Այսուհետեւ ո՛չ Հրեայ կայ, ո՛չ ալ
Յոյն. ո՛չ ծառայ կայ, ո՛չ ալ ազատ. ո՛չ արու կայ,
ո՛չ ալ էգ. [դ] Ինչու որ դուք ամէնքդ ալ մէկ էք
29 Քրիստոս Յիսուսով։ [ե] Ապա թէ որ դուք
Քրիստոսինն էք, ուրեմն Աբրահամին սերունդն
էք, [զ] ու խոստմունքին նայելով ժառանգներ։

ԳԼ. Դ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ մենք օրէնքին տակն էինք մինչեւ Քրիստոսի աշխարհ գալը, ճիշդ ինչպէս որ ժառանգը խնամակալներու տակ է մինչեւ իր չափահաս ըլլալը. 5 բայց Քրիստոս մեզ ազատեց օրէնքէն. 7 ասոր ալ այսուհետեւ օրէնքին ծառաները չենք։ 14 Կը յիշեցընէ անոնց սէրը իր վրայ, ու իրենը անոնց վրայ, 22 և կը ցուցընէ թէ մենք Աբրահամու որդիքն ենք ազատ կնիկէն ծնած։

1 Բայց ես կը զրուցեմ, որչափ ժամանակ որ ժա-
ռանգը տղայ է՝ ծառայէն տարբերութիւն մը
2 չունի, թէեւ ամենուն տէրն է. Հապա խնամա-
կալներու ու հոգաբարձուներու տակ է՝ մինչեւ հօրը
3 որոշած ժամանակը։ Ասանկ ալ մենք երբոր տղայ
էինք, [է] աշխարհիս սկզբունքներուն տակը ծառայ
4 եղած էինք։ [ը] Բայց երբոր ժամանակը լեցուեցաւ,
խրկեց Աստուած իր Որդին՝ [թ] որ կնիկէ մը [ժ] եղաւ,

ա Հռոմ. 6. 3։
բ Հռոմ. 13. 14։
գ Հռոմ. 10. 12։ 1 Կոր. 12. 13։ Գղ. 5. 6։ Կող. 3. 11։
դ Յօհ. 10. 16։ 17. 20, 21։ Եփես. 2. 14, 15, 16։ 4. 4, 15։
ե Ծն. 21. 10, 12։ Հռոմ. 9. 7։ Եբր. 11. 18։
զ Հռոմ. 8. 17։ Գղ. 4. 7, 28։ Եփես. 3. 6։
է Հմր 9։ Գղ. 3. 23։ 5. 1։ Կող. 2. 8, 20։ Եբր. 9. 10։
ը Ծն. 49. 10։ Դան. 9. 24։ Մար. 1. 15։ Եփես. 1. 10։
թ Ծն. 3. 15։ Ես. 7. 14։ Միք. 5. 3։ Մատ. 1. 23։ Ղու. 1. 31։ 2. 7։
ժ Յօհ. 1. 14։ Հռոմ. 1. 3։ Փիլ. 2. 7։ Եբր. 2. 14։

Digitized by Google

5 ա օրէնքի տակ մտած. բ Որպէս զի օրէնքի տակ
եղողները փրկէ, գ որ մենք որդեգրութիւնը ընդու-
6 նինք։ Եւ որովհետեւ դուք որդիք էք, դ Աստուած
իր Որդիին Հոգին * ձեր սիրտերուն մէջը խրկեց,
7 որ կ'աղաղակէ Աբբա՛ Հայր։ Ուստի ալ ծառայ
չես, հապա որդի. ե Եւ թէ որ որդի, ալ Աստուծոյ
8 ժառանգը Քրիստոսով։ զ Այն ատենը որ չէիք
գիտեր զԱստուած, է կը ծառայէիք անոնց՝ որոնք
9 'ի բնէ Աստուածներ չէին։ ը Այլ հիմա որ
ճանչցաք զԱստուած՝ մանաւանդ որ դուք Աստուծ-
մէ ճանչցուեցաք, թ ինչո՞ր նորէն կը դառնաք ժ ան-
տկար ու չքաւոր սկզբունքներուն, որոնց նորէն
10 կ'ուզէք ծառայութիւն ընել։ ի Օրերը կը զանա-
զանէք, ու ամիսները, և ժամանակները ու տարի-
11 ները։ Կը վախնամ ձեզմէ, լ որ գուցէ պարապ
տեղը ձեր վրայ աշխատած ըլլամ։
12 Ինծի պէս եղէք. ինչու որ ես ալ ձեզի պէս էի.
Եղբայրներ՝ ձեզի կ'աղաչեմ. խ դուք ինծի վնաս մը
13 հասուցած չէք։ Գիտէք դուք՝ ծ որ մարմնոյս
տկարութեամբը ձեզի կ առջի անգամ աւետարանը
քարոզեցի. և իմ մարմինիս վրայ եղած փորձութիւնս
14 Զանարգեցիք ու չարհամարհեցիք. հ հապա Աս-

ա Մատ. 5. 17: Ղու. 2. 27:
բ Մատ. 20. 28: Գղ. 3. 13: Տիտ. 2. 14: Եբր. 9. 12: Եփես. 1. 7: 1 Պետ. 1. 18, 19:
գ Յովհ. 1. 12: Գղ. 3. 26: Եփես. 1. 5:
դ Հռով. 5. 5: 8. 15:
* Ոմանք մեր
ե Հռով. 8. 16, 17: Գղ. 3, 29.
զ Եփես. 2. 12: 1 Թեսս. 4. 5:
է Հռով. 1. 25: 1 Կոր. 12. 2: Եփես. 2. 11, 12: 1 Թեսս. 1. 9:
ը 1 Կոր. 8. 3: 13. 12: 2 Տիմ. 2. 19:
թ Գղ. 3. 3: Կող. 2. 20:
ժ Հռով. 8. 3: Եբր. 7. 18:
ի Հռով. 14. 5: Կող. 2. 16:
լ Գղ. 2. 2: 5. 2, 4: 1 Թեսս. 3. 5:
խ 2 Կոր. 2. 5:
ծ 1 Կոր. 2. 3: 2 Կոր. 11. 30: 12. 7, 9:
կ Գղ. 1. 6:
հ 2 Թագ. 19. 27: Մաղ. 2. 7: Տես Զաք. 12. 8:

Digitized by Google

տուծոյ հրեշտակի մը պէս զիս ընդունեցիք՝
15 [ա] Քրիստոս Յիսուսի պէս։ Ուրեմն ո՞ւր է ան ձեր
երանութիւնը. քանզի ես կը վկայեմ ձեզի, որ եթէ
կարելի էր՝ ձեր աչքերը պիտի հանէիք ու ինծի
16 տայիք։ Ուստի ձեր թշնամի՞ն եղայ [բ] ձեզի ճշմա-
17 րիտը խօսելուս համար։ [գ] Ձեզ նախանձի կը գրգռեն
անոնք՝ չէ թէ բարիին, և կ'ուզեն * ձեզ արգիլել,
18 որ իրենց նախանձաւոր ըլլաք։ Աղէկ է
ամէն ատեն բարիին նախանձաւոր ըլլալ, ու չէ թէ
19 միայն երբոր ձեր մէջը ըլլամ։ [դ] Իմ որդեակներս՝
որ ձեզմով նորէն տղաբերքի ցաւ կը քաշեմ, մինչև
20 որ Քրիստոս ձեր մէջը ձևակերպի։ Կ'ուզէի հիմա
ձեր մէջը ներկայ ըլլալ, ու փոխել իմ ձայնս. ինչու
որ ես ձեր վրայով տարակուսած եմ։
21 Ըսէք ինծի, դուք որ օրէնքին տակը կ'ուզէք
22 ըլլալ, օրէնքը չէ՞ք լսեր։ Վասն զի գրուած է թէ՝
Աբրահամ երկու որդի ունէր. [ե] մէկը՝ աղախինէն,
23 [զ] ու մէկալը՝ ազատ կնիկէն։ Բայց ան որ աղախինէն
էր՝ [է] մարմնոյ կողմանէ ծնած էր, [ը] իսկ ան որ ազատ
24 կնիկէն՝ խոստմունքին համեմատ. Որ աս բաները
այլաբանօրէն կը մեկնուին. ինչու որ ասոնք են
երկու կտակարանները, մէկը՝ [թ] Սինայ լեռնէն՝ որ
ծառայութեան համար կը ծնանի, որ է Հագար.
25 Ինչու որ Հագարը Արաբիայի մէջ Սինայ լեռն է,
և կը համեմատի հիմակուան Երուսաղէմին՝ որ իր
26 զաւակներովը մէկտեղ կը ծառայէ։ [ժ] Բայց վերի

ա Մատ. 10. 40: Ղու. 10. 16: Յօհ. 13. 20: 1 Թես. 2. 13:
բ Գղ. 2. 5, 14:
գ Հռով. 10. 2:
* Ոմանք մեզ
դ 1 Կոր. 4. 15: Փիլիմ. 10: Յակ. 1. 18:
ե Ծն. 16. 15:
զ Ծն. 21. 2:
է Հռով. 9. 7, 8:
ը Ծն. 18. 10, 14: 21. 1, 2: Եբր. 11. 11:
թ 2 Օր. 33. 2:
ժ Ես. 2. 2: Եբր. 12. 22: Յայտ. 3. 12: 21. 2, 10:

Digitized by Google

Երուսաղէմը ազատ է, որ մեր *ամենուն մայրն է:
27 Ինչու որ գրուած է, [ա]«Ո՛վ չծնանող ամուլ՝ ցնծա՛.
ո՛վ ծննդական ցաւ չքաշող՝ գոչէ՛ և աղաղակէ՛.
քանզի երեսէ ձգուածին տղաքները՝ էրիկ ունեցողին
28 տղաքներէն շատ պիտի ըլլայ: Ուստի մենք եղբայր-
ներ՝ [բ]Իսահակին պէս խոստումնքին որդիներն ենք:
29 [գ]Բայց ինչպէս որ ան ատենը մարմնոյ կողմանէ
ծնածը՝ կը հալածէր զանիկայ որ հոգիին կողմանէ
30 էր, [դ]Նմանանկ ալ հիմա: [ե]Սակայն գիրքը ինչ
կ'ըսէ. [զ]Դուրս հանէ այս աղախինը ու անոր որդին.
[է]ինչու որ աղախինին որդին ազատ կնկանը որդւոյն
31 հետ ժառանգութիւն պիտի չառնէ: Ուստի եղբայր-
ներ՝ մենք աղախինին զաւակները չենք, [ը]հապա
ազատին:

ԳԼ. Ե

1 Կը յորդորէ զանոնք հաստատ կենալ իրենց ազատութեանը մէջ, 3 և թլփատութիւնը չպահել, 13 այլ մանաւանդ իրարու վրայ սէր ունենալ, որ օրէնքին բովանդակութիւնն է. 19 կը հաշուէ մարմնին գործքերը. 22 և հոգիին պտուղները, 25 ու կը յորդորէ Գաղատացիները որ Հոգիով քալեն:

1 Ուստի ամուր կեցէք [թ]ան ազատութիւնովը՝ որով
Քրիստոս մեզ ազատեց, [ժ]և նորէն ծառայու-
2 թեան լուծի տակ մի՛ մտնէք: Ահա ես Պօղոս կը
զրուցեմ ձեզի, [ի]որ եթէ թլփատուիք, Քրիստոս
3 ձեզի օգուտ մը չըներ: Եւ դարձեալ ամէն թլփա-

* Ոմանք չունին:
ա Ես. 54. 1:
բ Գոր. 3. 25: Հռով. 9. 8: Գղ. 3. 29:
գ Ծն. 21. 9:
դ Գղ. 5. 11: 6. 12:
ե Գղ. 3. 8, 22:
զ Ծն. 21. 10, 12:
է Յոհ. 8. 35:
ը Յոհ. 8. 36: Գղ. 5. 1, 13:
թ Յոհ. 8. 32: Հռով. 6. 18: 1 Պետ. 2. 16:
ժ Գործ. 15. 10: Գղ. 2. 4: 4. 9:
ի Գործ. 15. 1: Տես Գործ. 16. 3:

Digitized by Google

տուող մարդու կը վկայեմ, թէ [ա]պարտական է բոլոր
4 օրէնքը կատարելու։ [բ]Խափանած էք դուք Քրիս-
տոսէն, որ օրէնքով արդարանալ կ'ուզէք, [գ]
5 շնորհքէն ինկած էք։ [դ]Ինչու որ մենք Հոգիով կը
սպասենք՝ արդարութեան յոյսին հաւատքովը։
6 [ե]Վասն զի Քրիստոս Յիսուսի քով ո՛չ թլփատու-
թիւնը բան մը կրնայ, ո՛չ ալ անթլփատութիւնը,
[զ]հապա հաւատքը՝ որ սիրով 'ի գործ կը դրուի։
7 [է]Դուք աղէկ կը վազէիք. [ը]ո՞վ ձեզ ետ կեցուց՝ որ
8 ճշմարտութեան չհնազանդիք։ Այս դրդումը անկէ
9 չէ՝ [թ]Որ ձեզ կանչեց։ [ժ]Քիչ մը խմորը բոլոր
10 զանգուածը կը խմորէ։ [ի]Ես յոյս ունիմ ձեր
վրայ Տէրոջմով, որ ուրիշ կերպ բան մը պիտի
չխորհիք. [լ]Եւ ան որ ձեզ կը խռովեցընէ, [խ]դատա-
11 պարտութիւն պիտի կրէ՝ ո՛վ որ ըլլայ։ [ծ]Սակայն
եղբայրներ՝ թէ որ ես տակաւին թլփատութիւն կը
քարոզեմ, [կ]ալ ինչո՞ւ կը հալածուիմ. [հ]ուրեմն խա-
12 չին գայթակղութիւնը խափանուած է։ [ձ]Երանի
թէ բոլորովին կտրուէին անոնք [ղ]որ ձեզ կը խռո-
վեցընեն։
13 Վասն զի դուք ազատութեան կանչուած էք՝
եղբայրներ. [ճ]միայն թէ ձեր ազատութիւնը մարմնոյ
ցանկութիւններու պատճառ չըլլայ. [մ]հապա սիրով

ա Գղ. 3. 10։
բ Հռով. 9. 31, 32։ Գղ. 2. 21։
գ Եբր. 12. 15։
դ Հռով. 8. 24, 25։ 2 Տիմ. 4. 8։
ե 1 Կոր. 7. 19։ Գղ. 3. 28։ 6. 15։ Կող. 3. 11։
զ 1 Թես. 1. 3։ Յակ. 2. 18, 20, 22։
է 1 Կոր. 9. 24։
ը Գղ. 3. 1։
թ Գղ. 1. 6։
ժ 1 Կոր. 5. 6։ 15. 33։
ի 2 Կոր. 2. 3։ 8. 22։
լ Գղ. 1. 7։
խ 2 Կոր. 10. 6։
ծ Գղ. 6. 12։
կ 1 Կոր. 15. 30։ Գղ. 4. 29։ 6. 17։
հ 1 Կոր. 1. 23։
ձ Յես. 7. 25։ 1 Կոր. 5. 13։ Գղ. 1. 8, 9։
ղ Գործ. 15. 1, 2, 24։
ճ 1 Կոր. 8. 9։ 1 Պետ. 2. 16։ 2 Պետ. 2. 19։ Յուդ. 4։
մ 1 Կոր. 9. 19։ Գղ. 6. 2։

Digitized by Google

14 իրարու ծառայութիւն ըրէք: ա Ինչու որ բոլոր
օրէնքը աս մէկ խօսքին մէջ կը կատարուի, թէ
15 բ Ընկերդ սիրես քու անձիդ պէս: Հապա թէ
որ իրար խածնէք և ուտէք, զգոյշ կեցէք՝ որ չըլլայ
16 թէ իրարմէ սպառիք: Սակայն թէ ես կը զրուցեմ.
գ Հոգիով գացէք, ու մարմինին ցանկութիւնը պի-
17 տի չկատարէք: դ Ինչու որ մարմինը կը ցանկայ
Հոգիին հակառակ, ու Հոգին մարմինին հակառակ.
և ասոնք իրարու հակառակ են, որ ե չըլլայ թէ
18 ինչ որ կ'ուզէք՝ ան ընէք: զ Բայց թէ որ Հոգիէն
19 կ'առաջնորդուիք, ալ օրէնքին տակը չէք: է Արդ՝
մարմինին գործքերը յայտնի են, որ ասոնք են.
շնութիւն, պոռնկութիւն, պղծութիւն, գիճու-
20 թիւն, կռապաշտութիւն, կախարդութիւն, թշնա-
մութիւններ, կռիւներ, նախանձներ, բարկութիւն-
ներ, հակառակութիւններ, երկպառակութիւններ,
21 բաժանումներ, Չար նայուածքներ, մարդասպա-
նութիւններ, գինովութիւններ, անառակութիւն-
ներ, ու ինչ որ ասոնց նման են. որ հիմակուց ես
ձեզի կը զրուցեմ, ինչպէս առաջուց ալ կը զրուցէի,
ը որ ասանկ բաներ գործողները Աստուծոյ արքայու-
22 թիւնը պիտի չժառանգեն: թ Բայց Հոգիին պտուղը
աս է. սէր, խնդութիւն, խաղաղութիւն, երկայն-
23 մտութիւն, ժ Քաղցրութիւն, ի բարութիւն, լ հա-
ւատարմութիւն, հեզութիւն, ժուժկալութիւն.
24 խ Ասանկ բաներուն դէմ օրէնք չկայ: Եւ անոնք որ

ա Մատ. 7. 12: 22. 40: Յակ. 2. 8:
բ Ղև. 19. 18: Մատ. 22. 39: Հռոմ. 13. 8, 9:
գ Հռոմ. 6. 12: 8. 1, 4, 12: 13. 14: Հմբ 25: 1 Պետ. 2. 11:
դ Հռոմ. 7. 23: 8. 6, 7:
ե Հռոմ. 7. 15, 19:
զ Հռոմ. 6. 14: 8. 2:
է 1 Կոր. 3. 3: Եփես. 5. 3: Կող. 3. 5: Յակ. 3. 14, 15:
ը 1 Կոր. 6. 9: Եփես. 5. 5: Կող. 3. 6: Յայտ. 22. 15:
թ Յոհ. 15. 2: Եփես. 5. 9:
ժ Կող. 3. 12: Յակ. 3. 17:
ի Հռոմ. 15. 14:
լ 1 Կոր. 13. 7:
խ 1 Տիմ. 1. 9:

Digitized by Google

Քրիստոսինները են՝ [ա]իրենց մարմինը խաչ հանեցին
բնական կիրքերով ու ցանկութիւններով մէկտեղ։
25 [բ]Եթէ որ Հոգիով կ'ապրինք, Հոգիին համեմատ
26 քալենք։ [գ]Սնապարծ չըլլանք՝ մէկզմէկ գրգռելով,
— իրարու վրայ նախանձելով։

ԳԼ. Զ.

1 Պօղոս կը յորդորէ Գաղատացիները որ հեզութեամբ վարուին յանցանքի մէջ գտնուող եղբայրներուն հետ, 2 և իրարու բեռները վերցընեն. 6 աշակերտն ըլլան դէպ 'ի իրենց վարդապետներուն, 9 և բարի գործելէն ետ չկենան. 12 կը ցուցընէ թէ թլփատութիւն քարոզողներուն միտքը ինչ է. 14 թէ ինքը ուրիշ բանով չպարծենար, բայց միայն Քրիստոսի խաչովը։

1 Եղբայրներ՝. [դ]Թէ որ մէկը յանկարծ ինչ և իցէ
յանցանքով բռնուելու ըլլայ, [ե]դուք որ
հոգևոր էք՝ [զ]անանկը հեզութեան հոգիով ուղղու-
թեան բերէք. քու անձիդ ալ զգուշութիւն ըրէ [է]որ
2 չըլլայ թէ փորձութեան մէջ իյնաս։ [ը]Իրարու
նեղութիւնները կրեցէք, [թ]ու անանկ Քրիստոսի
3 օրէնքը կատարեցէք։ [ժ]Վասնզի թէ որ մէկը ինք-
զինքը բան մը ըլլալ կը սեպէ՝ [ի]ու չէ, անիկայ իր
4 անձը կը խաբէ։ [լ]Բայց ամէն մարդ իր գործը թող
կշռէ, ու ետքը միայն իր անձին վրայ պարծանք
5 ունենայ, [խ]և չէ թէ ուրիշին վրայ։ [ծ]Վասնզի որ
ամէն մէկը իր բեռը պիտի կրէ։

ա Հռով. 6. 6։ 13. 14։ Գղ. 2. 19։ 1 Պետ. 2. 11։
բ Հռով. 8. 4, 5։ Հմր 16։
գ Փիլ. 2. 3։
դ Հռով. 14. 1։ 15. 1։ Եբր. 12. 13։ Յակ. 5. 19։
ե 1 Կոր. 2. 15։ 3. 1։
զ 1 Կոր. 4. 21։ 2 Թես. 3. 15։ 2 Տիմ. 2. 25։
է 1 Կոր. 7. 5։ 10. 12։
ը Հռով. 15. 1։ Գղ. 5. 13։ 1 Թես. 5. 14։
թ Յոհ. 13. 14, 15, 34։ 15. 12։ Յակ. 2. 8։ 1 Յոհ. 4. 21։
ժ Հռով. 12. 3։ 1 Կոր. 8. 2։ Գղ. 2. 6։
ի 2 Կոր. 3. 5։ 12. 11։
լ 1 Կոր. 11. 28։ 2 Կոր. 13. 5։
խ Տես Ղուկ. 18. 11։
ծ Հռով. 2. 6։ 1 Կոր. 3. 8։

Digitized by Google

6 ա Խօսքին աշակերտութիւն ընողը իր վարդապետը
7 ամէն բարի բաներու մասնակից ընէ։ բ Մի՛ խա֊
8 բուիք՝ գ Աստուած ծաղր չըլլար։ դ Վասն զի ինչ
որ մէկ մարդ մը կը սերմանէ՝ նոյնը պիտի հնձէ.
ե Ան որ իր մարմինին կը սերմանէ՝ ան մարմինէն
ապականութիւն պիտի հնձէ. ու ան որ Հոգիին կը
սերմանէ, ան Հոգիէն յաւիտենական կեանք պիտի
9 հնձէ։ զ Բայց բարի գործելէն չձանձրանանք,
է քանզի յարմար ժամանակին պիտի հնձենք՝ թէ որ
10 չթուլնանք։ ը Ուստի քանի որ ժամանակը ձեռքեր֊
նիս է, թ բարիք ընենք ամենուն՝ ժ մանաւանդ հաւատ֊
քին ընտանիներուն։
11 Նայեցէք՝ ինչպէս գիրերով գրեցի ձեզի իմ
12 ձեռքովս։ Անոնք որ կ'ուզեն մարմնոյ կողմանէ
բարի երեւնալ, ի անոնք ձեզ կը ստիպեն որ թլփա֊
տուիք. լ միայն որ խ Քրիստոսի խաչին համար
13 չհալածուին։ Քանզի անոնք ալ որ թլփատուած
են, իրենք օրէնքը չեն պահեր, հապա կ'ուզեն որ
դուք թլփատուիք, որ իրենք ձեր մարմինովը պարծե֊
14 նան։ ծ Բայց ես՝ քաւ լիցի որ պարծենամ, հապա
միայն մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի խաչովը, կ որ
անով աշխարհ ինծի խաչը ելած է, ես ալ աշխարհի։
15 հ Ինչու որ Քրիստոս Յիսուսով ո՛չ թլփատու֊

ա Հռով. 15. 27: 1 Կոր. 9. 11. 14:
բ 1 Կոր. 6. 9: 15. 33:
գ Յոբ. 13. 9:
դ Ղուկ. 16. 25: Հռով. 2. 6: 2 Կոր. 9. 6:
ե Յոբ. 4. 8: Առակ. 11. 18: 22. 8: Ովս. 8. 7: 10. 12: Հռով. 8. 13: Յակ. 3. 18:
զ 2 Թես. 3. 13: 1 Կոր. 15. 58:
է Մատ. 24. 13: Եբր. 3. 6, 14: 10. 36: 12. 3, 5: Յայտ. 2. 10:
ը Յոհ. 9. 4: 12. 35:
թ 1 Թես. 5. 15: 1 Տիմ. 6. 18: Տիտ. 3. 8:
ժ Եփես. 2. 19: Եբր. 3. 6:
ի Գղ. 2. 3, 14:
լ Փիլ. 3. 18:
խ Գղ. 5. 11:
ծ Փիլ. 3. 3, 7, 8:
կ Հռով. 6. 6: Գղ. 2. 19:
հ 1 Կոր. 7. 19: Գղ. 5. 6: Կող. 3. 11:

Digitized by Google

թիւնը բան մըն է, ոչ ալ անթլփատութիւնը.
16 [ա] Հապա նոր ստեղծուած ըլլալն է բանը։ [բ] Եւ ան
ամէնը որ աս կանոնիս համեմատ կը քալեն, խա-
ղաղութիւն ու ողորմութիւն ըլլայ անոնց վրայ,
17 [դ] ու Աստուծոյ Իսրայէլին վրայ։ Ասկէ ետեւ մէկը
զիս թող չնեղացնէ. [ե] ինչու որ ես Տէր Յիսուսին
վէրքի նշանները իմ մարմնոյս վրայ կը կրեմ։
18 Ե՛ղբայրներ՝ [զ] մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսին շնորհ-
քը ձեր հոգիին հետ ըլլայ. ամէն։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը Եփեսացիները բարեւելէն՝ 3 ու անոնց համար գոհութիւն տալէն ետեւ, 4 կը խօսի շնորհքով եղած մեր ընտրութեանը 6 ու որդեգրութեանը վրայ, 11 որ ան է մարդկային փրկութեան ճշմարիտ աղբիւրը. 13 ու որովհետեւ աս խորհուրդին գիտցանելութիւնը դիւրաւ չհասկըցուիր, 16 աղօթք կ՚ընէ որ անոնք 18 կատարելապէս հասկընան, 20 ու ունենան զանիկայ Քրիստոսով։

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսին առաքեալը [է] Աստուծոյ
կամքովը, [ը] Եփեսոսի մէջ եղած սուրբերուն՝

ա 2 Կոր. 5. 17։
բ Սաղ. 125. 5։
գ Փիլ. 3. 16։
դ Հռով. 2. 29։ 4. 12։ 9. 6, 7, 8։ Գղ. 3. 7, 9, 29։ Փիլ. 3. 3։
ե 2 Կոր. 1. 5։ 4. 10։ 11. 23։ Գղ. 5. 11։ Կող. 1. 24։
զ 2 Տիմ. 4. 22։ Փիլիմ. 25։
է 2 Կոր. 1. 1։
ը Հռով. 1. 7։ 2 Կոր. 1. 1։

Digitized by Google

[ա]և Քրիստոս Յիսուսի հաւատացողներուն.
2 [բ]Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր
Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
3 [գ]Օրհնեալ է Աստուած՝ և մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը. ան որ մեզ օրհնեց ամէն հոգևոր
օրհնութիւններով երկնաւորներուն մէջ Քրիս-
4 տոսով. [դ]Ինչպէս որ մեզ անով աշխարհիս սկիզբէն
առաջ [ե]ընտրեց, [զ]որ մենք սուրբ ու անարատ ըլլանք
5 իր առջևը սիրով. Եւ [է]առաջուց մեզ սահմանեց
[ը]իրեն որդեգիր ըլլալու Յիսուս Քրիստոսի ձեռ-
6 քովը [թ]իր կամքին հաճութեանը պէս, [ժ]Իր փառաւոր
շնորհացը գովութեանը համար, [ի]որով մեզ շնոր-
7 հաւորեց [լ]Սիրելիին ձեռքովը. [խ]Անով փրկութիւն
ունինք մենք իր արեանը միջոցով, մեղաց թողու-
8 թիւնը՝ [ծ]իր շնորհքին ճոխութեանը չափովը. Որ
մեր վրայ աւելցուց բոլոր իմաստութեամբ ու գիտու-
9 թեամբ, [կ]Մեզի յայտնելով իր կամքին խորհուրդը
իր հաճութեանը պէս, [հ]որն որ նախասահմաներ
10 էր անոր ձեռքովը. [ձ]Որ ժամանակաց լրանալուն
տնտեսութեանը մէջ յամէն բան ղբովանդակուի
Քրիստոսով՝ ինչ որ երկինքը ու ինչ որ երկրի

ա Կող. 1. 2։
բ Գաղ. 1. 3։ Տիտ. 1. 4։
գ 2 Կոր. 1. 3։ 1 Պետ. 1. 3։
դ 1 Պետ. 1. 2, 20։
ե Հռով. 8. 28։ 2 Թես. 2. 12։ 2 Տիմ. 1. 9։ Յակ. 2. 5։ 1 Պետ. 1. 2։ 2. 9։
զ Ղու. 1. 75։ Գղ. 2. 10։ 5. 27։ Կող. 1. 22։ 1 Թես. 4. 7։ Տիտ. 2. 12։
է Հռով. 8. 29, 30։ Հեբր 11։
ը Յոհ. 1. 12։ Հռով. 8. 15։ 2 Կոր. 6. 18։ Գաղ. 4. 5։ 1 Յոհ. 3. 1։
թ Մատ. 11. 26։ Ղու. 12. 32։ 1 Կոր. 1. 21։ Հեբր 9։
ժ Հռով. 3. 24։ 5. 15։

ի Մատ. 3. 17։ 17. 5։ Յոհ. 3. 35։ 10. 17։
լ Գոր. 20. 28։ Հռով. 3. 24։ Կող. 1. 14։ Եբր. 9. 12։ 1 Պետ. 1. 18, 19։ Յայտ. 5. 9։
խ Հռով. 2. 4։ 3. 24։ 9. 23։ Գղ. 2. 7։ 3. 8, 16։ Փիլ. 4. 19։
ծ Հռով. 16. 25։ Գղ. 3. 4, 9։ Կող. 1. 26։
կ Գղ. 3. 11։ 2 Տիմ. 1. 9։
հ Գաղ. 4. 4։ Եբր. 1. 2։ 9. 10։ 1 Պետ. 1. 20։
ձ 1 Կոր. 3. 22, 23։ 11. 3։ Գղ. 2. 15։ 3. 15։
ղ Փիլ. 2. 9, 10։ Կող. 1. 20։

Digitized by Google

11 վրայ կայ, անով՝ [ա]Որով մենք ալ ժառանգութիւն
առինք՝ [բ]առաջուց որոշուած ըլլալով անոր նա-
խասահմանութիւնովը, [գ]որ ամէն բան իր կամքին
12 խորհրդովը 'ի գործ կը դնէ. [դ]Որ մենք անոր
փառքին գովութիւն ըլլանք՝ [ե]առաջուց Քրիստոսի
13 վրայ յուսացողներս. Որուն վրայ դուք ալ յուսա-
ցաք՝ երբոր լսեցիք [զ]ճշմարտութեան խօսքը՝ ձեր
փրկութեան աւետարանը, որուն նաև հաւատալով՝
[է]խոստացեալ Սուրբ Հոգիին շնորհքովը կնքուեցաք.
14 [ը]Որ ան՝ մեր ժառանգ ըլլալուն գրաւն է [թ]մինչև
ստացուածքին [ժ]փրկութիւնը՝ [ի]իր փառացը գովու-
թեանը համար :
15 [լ]Ուստի ես ալ երբոր լսեցի Տէր Յիսուսին վրայ
ունեցած հաւատքնիդ, ու բոլոր սուրբերուն վրայ
16 ձեր ունեցած սէրը, [խ]Չեմ դադարիր ձեզի համար
գոհութիւն ընելէն՝ ձեզ իմ աղօթքներուս մէջ
17 յիշելով. [ծ]Որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Աս-
տուածը՝ [կ]փառաց Հայրը տայ ձեզի իմաստութեան
18 ու յայտնութեան հոգին իր գիտութիւնովը. Որպէս
զի [հ]սրտերնուդ աչքերը լուսաւորուելով՝ [ձ]գիտնաք
թէ ինչ է անոր ձեզ կանչելուն յոյսը, [ղ]ու ինչ է
անոր ժառանգութեանը փառքին ճոխութիւնը սուր-
19 բերուն մէջ, Եւ ինչ է իր զօրութեանը գերազանց
մեծութիւնը հաւատացեալներուս մէջ՝ [ճ]իր կարող

ա Գործ. 20. 32: 26. 18: Հռովմ. 8. 17: Կող. 1. 12: 3. 24: Տիտ. 3. 7: Յակ. 2. 5: 1 Պետ. 1. 4:
բ Հմր 5:
գ Ես. 46. 10, 11:
դ Հմր 6, 14: 2 Թես. 2. 13:
ե Յակ. 1. 18:
զ Յոհ. 1. 17: 2 Կոր. 6. 7:
է 2 Կոր. 1. 22: Գլ. 4. 30:
ը 2 Կոր. 1. 22: 5. 5:
թ Գործ. 20. 28:
ժ Ղուկ. 21. 28: Հռովմ. 8. 23: Գլ. 4. 30:
ի Հմր 6, 12:
լ Կող. 1. 4: Փիլիմ. 5:
խ Հռովմ. 1. 9: Փիլ. 1. 3, 4: Կող. 1. 3: 1 Թես. 1. 2: 2 Թես. 1. 3:
ծ Յոհ. 20. 17:
կ Կող. 1. 9:
հ Գործ. 26. 18:
ձ Գլ. 2. 12: 4. 4:
ղ Հմր 11:
ճ Գլ. 3. 7: Կող. 1. 29: 2. 12:

Digitized by Google

20 զօրութեանը գործադրութեամբը, Որն որ Քրիս-
տոսի վրայ 'ի գործ դրաւ, [ա] երբոր զանիկայ մեռել-
ներէն յարուց, [բ] ու նստեցուց իր աջ կողմը երկին-
21 քին մէջ, [գ] Ամէն [դ] իշխանութեան ու պետութեան և
զօրութեան ու տէրութեան վրայ՝ և ամէն անունի
վրայ որ կ'անուանի, չէ թէ միայն աս աշխարհիս
22 մէջ, հապա գալիքին մէջ ալ. [ե] Եւ ամէն բան անոր
ոտքերուն տակը հնազանդեցուց, [զ] Եւ զանիկայ ամէն
23 բաներու վրայ՝ եկեղեցիին գլուխ դրաւ, [է] Որ ան
անոր մարմինն է, [ը] անոր լրումը, [թ] որ կը լեցնէ
ամէնը ամէն բանի մէջ։

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը մեր բնական վիճակը՝ շնորհքով եղած մեր հիմակուան վիճակին հետ բաղդատելով, 10 կը ծանուցանէ թէ մենք բարի գործքերու համար ստեղծուած ենք, 13 և Քրիստոսով մօտեցած ըլլալով՝ 11 հեթանոսներու և օտարներու վարմունքը ունենալու չենք խոստում որ տանն մը ունէինք. 19 այլ իբրև սուրբերուն քաղաքակիցներ. և Աստուծոյ ընտանիքը։

1 [ժ] Եւ դուք [ի] որ յանցանքներու ու մեղքերու մէջ
2 մեռած էիք, ձեզ ալ կենդանացուց. [լ] Որոնց
մէջը ատենօք կը քալէիք աս աշխարհիս բռնած
ճամբովը, [խ] ու օդոյս իշխանութեանը իշխանին

ա Գործ. 2. 24, 33։
բ Սաղ. 110. 1։ Գործ. 7. 55։ Կող. 3. 1։ Եբր. 1. 3։ 10. 12։
գ Փիլ. 2. 9, 10։ Կող. 2. 10։ Եբր. 1. 4։
դ Հռոմ. 8. 38։ Կող. 1. 16։ 2. 15։
ե Սաղ. 8. 6։ Մատ. 28. 18։ 1 Կոր. 15. 27։ Եբր. 2. 8։
զ Գղ. 4. 15, 16։ Կող. 1. 18։ Եբր. 2. 7։
է Հռոմ. 12. 5։ 1 Կոր. 12. 12, 27։ Գղ. 4. 12։ 5. 23, 30։ Կող. 1. 18, 24։
ը Կող. 2. 9, 10։
թ 1 Կոր. 12. 6։ Գղ. 4. 10։ Կող. 3. 11։
ժ Յոհ. 5. 24։ Կող. 2. 13։
ի Հռմ 5։ Գղ. 4. 18։
լ 1 Կոր. 6. 11։ Գղ. 4. 22։ Կող. 1. 21։ 3. 7։ 1 Յոհ. 5. 19։
խ Գղ. 6. 12։

Digitized by Google

ուղղածքին պէս, ան ոգիին՝ ա որ հիմա ապստամբու-
3 թեան որդւոցը ներսի դին կը ներգործէ. բՈր
ատենօք մենք ամէնքս ալ անոնց մէջը կը պտըտէինք
գ մեր մարմինին ցանկութիւններովը, և մարմինին ու
միտքին ուզածը կը կատարէինք. դ և բնութեամբ
բարկութեան որդիք էինք՝ ինչպէս ուրիշները.
4 եԲայց Աստուած որ մեծ է ողորմութիւնով՝ իր
5 առատ սիրոյն համար՝ որով մեզ սիրեց, զԵրբոր
յանցանքներու մէջ մեռած էինք, էմեզ Քրիստոսի
հետ կենդանացուց, (դուք շնորհքով փրկուած էք,)
6 ըԵւ անոր հետ մէկ յարոյց, Ու անոր հետ նստե-
ցուց երկնաւորներուն մէջ Քրիստոս Յիսուսով,
7 Որ գալու դարերուն մէջը ցուցընէ իր շնորհքին
գերազանց մեծութիւնը՝ Քրիստոս Յիսուսով մեզի
8 ցուցուցած թքաղցրութիւնովը: ժՎասն զի շնորհ-
քով փրկուած էք դուք ի հաւատքի միջոցով. և ատ
չէ թէ ձեզմէ է, լ հապա Աստուծոյ պարգեւն է.
9 խ Ո՛չ թէ գործքերէն, որ մէկը չպարծի: (10) ծ Ին-
չու որ մենք անոր ձեռագործն ենք, Քրիստոս Յի-
սուսով ստեղծուած բարի գործքերու համար,
կ որոնց Աստուած առաջուց պատրաստեց մեզ, որ
անոնց մէջը քալենք:

ա Գաղ. 5. 6: Կող. 3. 6:
բ Տիտ. 3. 3: 1 Պետ. 4. 3:
գ Գաղ. 5. 16:
դ Սաղ. 51. 5: Հռոմ. 5. 12, 14:
ե Հռոմ. 10. 12: Գաղ. 1. 7: Հմր 7:
զ Հռոմ. 5. 6, 8, 10: Հմր 1:
է Հռոմ. 6. 4, 5: Կող. 2. 12, 13: 3. 1, 3:
ը Գաղ. 1. 20:
թ Տիտ. 3. 4:
ժ Հմր 5: Հռոմ. 3. 24: 2 Տիմ. 1. 9:
ի Հռոմ. 4. 16:
լ Մատ. 16. 17: Յով. 6. 44, 66: Հռոմ. 10. 14, 15, 17: Գաղ. 1. 19: Փիլ. 1. 29:
խ Հռոմ. 3. 20, 27, 28: 4. 2: 9. 11: 11. 6: 1 Կոր. 1. 29, 30, 31: 2 Տիմ. 1. 9: Տիտ. 3. 5:
ծ 2 Օր. 32. 6: Սաղ. 100. 3: Եսա. 19. 25: 29. 23: 44. 21: Յով. 3. 3, 5: 1 Կոր. 3. 9: 2 Կոր. 5. 5, 17: Գաղ. 4. 24: Տիտ. 2. 14:
կ Գաղ. 1. 4:

Digitized by Google

11 ᵃՈւստի միտքերնիդ բերէք, որ դուք ատեն մը
մարմնով հեթանոսներ էիք, (որոնք անթլփա-
տութիւն կ'ըսուին անոնցմէ՝ ᵇոր թլփատութիւն
12 կ'ըսուին մարմնի մէջ ձեռքով եղած,) ᶜՈր այն
ատենը դուք առանց Քրիստոսի էիք, ᵈու հեռացած
էիք Իսրայէլի քաղաքակցութենէն, ᵉև օտարացած
խոստումներուն ուխտերէն, ᶻոչ յոյս մըն ալ չունէիք,
13 ᵉև աշխարհի մէջ անաստուած էիք: ᶿԲայց հիմա
Քրիստոս Յիսուսով ᶿդուք՝ որ ատեն մը հեռաւոր
14 էիք, մերձաւոր եղաք Քրիստոսի արիւնովը: ᵈՎասն
զի անիկայ է մեր խաղաղութիւնը, ⁱոր երկուքը
մէկ ըրաւ, ու մէջ տեղի բաժանող պատը՝ այսինքն
իրարու հետ եղած ˡթշնամութիւնը իր մարմնովը
15 ˣքակեց, Եւ հրամաններով եղած պատուիրանք-
ներուն օրէնքը խափանեց. ᶜոր իրմով ան երկուքը
մէկ նոր մարդ մը հաստատէ, ու այսպէս խաղաղու-
16 թիւն ընէ. ᵏԵւ երկուքն ալ մէկ մարմին եղած
հաշտեցընէ Աստուծոյ հետ խաչովը. ʰինչու որ
17 անով սպաննեց թշնամութիւնը. ᶻԵւ եկաւ խա-
ղաղութիւն քարոզեց ձեզի՝ որ հեռու էիք, ᵍու
18 անոնց՝ որ մօտ էին: ᶜՎասնզի անոր ձեռքովը մենք

ա 1 Կոր. 12. 2: Եփ. 5. 8: Կող. 1. 21: 2. 13:
բ Հռովմ. 2. 28, 29: Կող. 2. 11:
գ Եփ. 4. 18: Կող. 1. 21:
դ Տես Եզեկ. 13. 9: Յովհ. 10. 16:
ե Հռովմ. 9. 4, 8:
զ 1 Թես. 4. 12:
է Գաղ. 4. 8: 1 Թես. 4. 5:
ը Գաղ. 3. 28:
թ Գործ. 2. 39: Հմր 17:
ժ Միք. 5. 5: Յովհ. 16. 33: Գործ. 10. 36: Հռովմ. 5. 1: Կող. 1. 20:
ի Յովհ. 10. 16: Գաղ. 3. 28:
լ Կող. 1. 22:
խ Կող. 2. 14, 20:
ծ 2 Կոր. 5. 17: Գաղ. 6. 15: Եփ. 4. 24:
կ Կող. 1. 20, 21, 22:
հ Հռովմ. 6. 6: 8. 3: Կող. 2. 14:
ձ Եսա. 57. 19: Զաք. 9. 10: Գործ. 2. 39: 10. 36: Հռովմ. 5. 1: Հմր 13, 14:
ղ Սաղ. 148. 14:
ճ Յովհ. 10. 9: 14. 6: Հռովմ. 5. 2: Եփ. 3. 12: Եբր. 4. 16: 10. 19, 20: 1 Պետ. 3. 18:

Digitized by Google

երկուքնիս ալ [ա]մէկ Հոգիով Հօրը մօտենալու ար-
19 տօնութիւնը ունինք։ Ուրեմն ալ ասկէ ետեւ դուք
օտար ու պանդուխտ չէք, [բ]Հապա սուրբերուն
20 քաղաքակիցները, [գ]եւ Աստուծոյ ընտանիքը, [դ]Ա-
ռաքեալներուն ու մարգարէներուն [ե]հիմին վրայ
[զ]շինուած, [է]որ անոր անկիւնին գլուխը Յիսուս
21 Քրիստոսն է. [ը]Անով բոլոր շէնքը մէկտեղ յար-
մարութեամբ կազմուած՝ կ'աճի [թ]սուրբ տաճար մը
22 կ'ըլլայ Տէրոջմով. [ժ]Անով դուք ալ մէկտեղ կը
շինուիք՝ Աստուծոյ բնակարան ըլլալու Հոգւով
Սրբով։

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ յայտնութեամբ իրեն ցուցուած է 5 ան ծածկուած խորհուրդը 6 թէ հեթանոսները պիտի փրկուին, 8 և թէ իրեն տրուած է 9 զանիկայ քարոզելու շնորհքը։ 13 Կը խնդրէ որ անոնք իր նեղութիւններուն պատճառովը չձանձրանան, 14 և աղօթք 19 կ'ընէ որ անոնք կարող ըլլան Քրիստոսի իրենց վրայ ունեցած մեծ սէրը հասկընալու։

1 Ուստի ես Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի [ի]կապուածը
2 [լ]ձեզի հեթանոսներուդ համար. [խ]Որ դուք
անշուշտ լսած էք Աստուծոյ շնորհքին տնտեսու-
3 թիւնը, [ծ]որ ինծի տրուած է ձեզի համար. [կ]Թէ

ա 1 Կոր. 12. 13։ Գլ. 4. 4։
բ Փիլ. 3. 20։ Եբր. 12. 22, 23։
գ Գաղ. 6. 10։ Գլ. 3. 15։
դ 1 Կոր. 12. 28։ Գլ. 4. 11։
ե Մատ. 16. 18։ Գաղ. 2. 9։ Յայտ. 21. 14։
զ 1 Կոր. 3. 9, 10։ Գլ. 4. 12։ 1 Պետ. 2. 4, 5։
է Սաղ. 118. 22։ Ես. 28. 16։ Մատ. 21. 42։
ը Գլ. 4. 15, 16։
թ 1 Կոր. 3. 17։ 6. 19։ 2 Կոր. 6. 16։
ժ 1 Պետ. 2. 5։
ի Գոր. 21. 33։ 28. 17, 20։ Գլ. 4. 1։ 6. 20։ Փիլ. 1. 7, 13, 14, 17։ Կող. 4. 3, 18։ 2 Տիմ. 1. 8։ 2. 9։ Փիլիմ. 1, 9։
լ Կող. 1. 24։ 2 Տիմ. 2. 10։
խ Հռով. 1. 5։ 11. 13։ 1 Կոր. 4. 1։ Գլ. 4. 7։ Կող. 1. 25։
ծ Գոր. 9. 15։ 13. 2։ Հռով. 12. 3։ Գաղ. 1. 16։ Հմր 3։
կ Գոր. 22. 17, 21։ 26. 17, 18։

Digitized by Google

[ա]ինծի այն խորհուրդը [բ]յայտնութիւնով ցուցուե-
ցաւ. ([գ]ինչպէս առաջուց ալ ձեզի համառօտաբար
4 գրեցի, Որով կրնաք կարդալ ու միտք առնել իմ
5 տեղեակ ըլլալս [դ]Քրիստոսի խորհուրդին վրայով.)
[ե]Որ ուրիշ դարերուն մէջ մարդոց որդիներուն
չերեւցաւ, [զ]ինչպէս որ հիմա Հոգւով Սրբով յայտ-
նուեցաւ իր սուրբ առաքեալներուն ու մարգարէնե-
6 րուն. [է]Որ հեթանոսները Քրիստոսով ժառանգա-
կից [ը]ու մարմնակից եւ անոր [թ]խոստմունքին հաղորդ
7 ըլլան աւետարանով. [ժ]Որուն ես սպասաւոր եղայ՝
[ի]Աստուծոյ շնորհաց պարգեւին համեմատ՝ որ ինծի
տրուեցաւ՝ [լ]իր զօրութեանը ներգործութիւնովը,
8 (Ինծի՝ [խ]որ ամէն սուրբերուն պզտիկն եմ, աս
շնորհքը տրուեցաւ,) [ծ]հեթանոսներուն մէջ [կ]Քրիս-
9 տոսի անքննելի ճոխութիւնը քարոզելու, Եւ ամէնը
լուսաւորելու, [հ]որ գիտնան թէ ինչ է այն խորհուր-
դին տնօրէնութիւնը, [ձ]որ 'ի յաւիտենից ծածկուած
10 էր Աստուծոյ քով, [ղ]Որ ամէն բանը ստեղծեց. [ճ]Որ
հիմա Աստուծոյ բազմապատիկ [մ]իմաստութիւնը
եկեղեցիին ձեռքովը յայտնի ըլլայ երկինքը եղող
11 [յ]իշխանութիւններուն ու պետութիւններուն. [ն]Իր

ա Հռովմ. 16. 25: Կող. 1. 26, 27:
բ Գաղ. 1. 12:
գ Եփ. 1. 9, 10:
դ 1 Կոր. 4. 1: Եփ. 6. 19:
ե Գործ. 10. 28: Հռովմ. 16. 25: Հմր 9:
զ Եփ. 2. 20:
է Գաղ. 3. 28, 29: Եփ. 2. 14:
ը Եփ. 2. 15, 16:
թ Գաղ. 3. 14:
ժ Հռովմ. 15. 16: Կող. 1. 23, 25:
ի Հռովմ. 1. 5:
լ Հռովմ. 15. 18, 19: Եփ. 1. 19: Կող. 1. 29:
խ 1 Կոր. 15. 9: 1 Տիմ. 1. 13, 15:
ծ Գաղ. 1. 16: 2. 8: 1 Տիմ. 2. 7: 2 Տիմ. 1. 11:
կ Եփ. 1. 7: Կող. 1. 27:
հ Հմր 3: Եփ. 1. 9:
ձ Հռովմ. 16. 25: Հմր 5: 1 Կոր. 2. 7: Կող. 1. 26:
ղ Սաղ. 33. 6: Յովհ. 1. 3: Կող. 1. 16: Եբր. 1. 2:
ճ 1 Պետ. 1. 12:
մ 1 Կոր. 2. 7: 1 Տիմ. 3. 16:
յ Հռովմ. 8. 38: Եփ. 1. 21: Կող. 1. 16: 1 Պետ. 3. 22:
ն Եփ. 1. 9:

Digitized by Google

յաւիտենական նախասահմանութեանը համեմատ,
որ ըրաւ մեր Տէրոջը Քրիստոս Յիսուսի ձեռքովը.
12 [ա] Որով մենք ալ համարձակութիւն [բ] ու մօտենալու
արտօնութիւն ունինք վստահութեամբ՝ իրեն հաւատալով:
13 [գ] Ասոր կ'աղաչեմ որ չձանձրանաք իմ նեղութիւններուս պատճառովը, [դ] որ ձեզի համար են,
14 [ե] և որ ձեր փառքն են: Ասոր համար ծնկան վրայ
գալով մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի Հօրը առջեւ,
15 [զ] Անկից որ բոլոր ազգատոհմը երկինքի մէջ ու եր-
16 կրի վրայ անուն կ'առնէ, Կ'աղաչեմ [է] որ տայ ձեզի
իր փառաց ճոխութեանը չափովը՝ [ը] զօրութիւնով
հաստատուիլ իր Հոգիովը [թ] ներսի մարդուն մէջ.
17 [ժ] Որ Քրիստոս հաւատքով ձեր սրտերուն մէջը
բնակի, և դուք [ի] սիրով արմատացած ու հաստատուած
18 ըլլաք, [լ] Որ կարենաք հասկընալ բոլոր սուրբերուն
հետ մէկտեղ, թէ ինչ է լայնութիւնը ու երկայնութիւնը՝ և խորութիւնը ու բարձրութիւնը.
19 Այսինքն ճանչնալ Քրիստոսի սէրը որ գիտութենէ
գերազանց է, [խ] որ լեցուիք Աստուծոյ ամէն լրու-
20 թիւնովը: [ծ] Արդ անոր՝ որ կարող է առատութեամբ
ընել [կ] ամէն բաներէն աւելի՝ որ մենք կը խնդրենք
կամ կը խորհինք, [հ] ան զօրութիւնովը՝ որ մեր մէջը
21 կը ներգործուի. [ձ] Իրեն փառք եկեղեցիին մէջ

ա Եբր. 4. 16:
բ Գղ. 2. 18:
գ Գոր. 14. 21: Փիլ. 1. 14:
1 Թես. 3. 3:
դ Հռմ 1:
ե 2 Կոր. 1. 6:
զ Գղ. 1. 10: Փիլ. 2. 9, 10, 11:
է Հռմ. 9. 23: Գղ. 1. 7: Փիլ. 4. 19: Կող. 1. 27:
ը Գղ. 6. 10: Կող. 1. 11:
թ Հռմ. 7. 22: 2 Կոր. 4. 16:
ժ Յոհ. 14. 23: Գղ. 2. 22:
ի Կող. 1. 23: 2. 7:
լ Գղ. 1. 18:
խ Յոհ. 1. 16: Գղ. 1. 23: Կող. 2. 9, 10:
ծ Հռմ. 16. 25: Յուդ. 24:
կ 1 Կոր. 2. 9:
հ Հռմ 7: Կող. 1. 29:
ձ Հռմ. 11. 36: 16. 27: Եբր. 13. 21:

Digitized by Google

Քրիստոս Յիսուսով՝ բոլոր դարերուն մէջ յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն:

ԳԼ. Դ.

1 Առաքեալը կը յորդորէ զանոնք միաբան ըլլալու, 7 և կը ծանուցանէ թէ Աստուած անոնց զանազան պարգևներ տուաւ, 13 որ իր եկեղեցին շինութիւն առնէ 16 ու աճի Քրիստոսով. 13 կը պատուիրէ անոնց մէկդի ձգել հեթանոսական պիղծ գործքերը, 24 Նոր մարդը հագնիլ, 25 ստութիւնը 29 և ամէն ապականեալ խօսքերը մէկդի ձգելով:

1 [ա]Ուստի կ'աղաչեմ ձեզի՝ ես որ Տէրոջը հա-
մար կապուած եմ, [բ]որ դուք այնպէս քա-
լէք՝ ինչպէս որ կը վայլէ ան կոչումին՝ որով կան-
2 չուեցաք, [գ]Բոլոր խոնարհութիւնով ու հեզու-
թիւնով, երկայնմտութեամբ, սիրով իրարու նե-
3 րողամիտ ըլլալով: [դ]Ջանալով Հոգւոյն Մէկ
միաբանութիւնը խաղաղութեան կապովը պահել.
4 [ե]Մէկ մարմին [զ]ու մէկ հոգի, [է]ինչպէս որ կան-
5 չուեցաք ձեր կոչումին մէկ յոյսովը. [ը]Տէրը մէկ
6 է, [թ]հաւատքը մէկ, [ժ]մկրտութիւնը մէկ. [ի]Մէկ է
Աստուած և ամենուն Հայրը, որ ամենուն վրայ
[լ]ու ամենուն հետ, և *մեր ամենուն մէջն է:
7 [խ]Բայց մեր ամէն մէկուն ալ շնորհք տրուած է
8 Քրիստոսի պարգևին չափովը: Անոր համար
կ'ըսէ թէ՝ [ծ]Բարձրը ելաւ, [կ]գերութիւնը գերի

ա Գղ. 3. 1: Փիլիմ. 1, 9:
բ Փիլ. 1. 27: Կող. 1. 10: 1 Թես. 2. 12:
գ Գործ. 20. 19: Գաղ. 5. 22, 23: Կող. 3. 12, 13:
դ Կող. 3. 14:
ե Հռով. 12. 5: 1 Կոր. 12. 12, 13: Գղ. 2. 16:
զ 1 Կոր. 12. 4, 11:
է Գղ. 1. 18:
ը 1 Կոր 1. 13: 8. 6: 12. 5: 2 Կոր. 11. 4:
թ Յուդ. 3: Հմր 13:
ժ Գաղ. 3. 27, 28: Եբր. 6. 6:
ի Մաղ. 2. 10: 1 Կոր. 8. 6: 12. 6:
լ Հռով. 11. 36:
* Ոմանք ձեր
խ Հռով. 12. 3, 6: 1 Կոր. 12. 11:
ծ Սաղ. 68. 18:
կ Դատ. 5. 12: Կող. 2. 15:

Digitized by Google

9 բռնեց, ու մարդոց պարգեւներ տուաւ։ [ա]Ա՞ն ելաւ
ըսելը ի՞նչ է, միայն թէ՝ որ ինքը առաջ երկրին
10 վարի կողմերը իջաւ։ Ան որ իջաւ՝ նոյն ինքն է,
[բ]որ բոլոր երկինքներէն վեր ելաւ, [գ]որ ամէն բան
11 լեցընէ։) [դ]Եւ ինքը մէկ քանին տուաւ առաքեալներ
ըլլալու, մէկ քանին մարգարէներ, [ե]մէկ քանին
աւետարանիչներ, [զ]մէկ քանին հովիւներ ու [է]վար-
12 դապետներ. [ը]Սուրբերուն հաստատութեանը հա-
մար, պաշտօնին գործքին համար, [թ]Քրիստոսի
13 մարմնին [ժ]շինութեանը համար. Մինչեւ որ ա-
մէնքս ալ հասնինք հաւատքին ու [ի]Աստուծոյ Որդին
ճանչնալուն միաբանութեանը, [լ]կատարեալ մարդ
ըլլալու, Քրիստոսի լման հասակին չափը ունե-
14 նալու. [խ]Որ ալ ասկէ ետեւ տղայ չըլլանք [ծ]երերած
ու վարդապետութեան ամէն [կ]հովերէն աստին
անդին տարուբերուած՝ մարդոց խաբէութիւնովը,
[հ]որ խորամանկութեամբ կը խաբեն մոլորցընելու,
15 [ձ]Հապա սիրով ճշմարտութեան հետեւելով՝ [ղ]ամէն
բան Անով աճեցընենք՝ [ճ]որ գլուխ է՝ այսինքն Քրիս-
16 տոս. [մ]Որ անկէ բոլոր մարմինը՝ մէկտեղ կազմուած
և ամէն յօդուածները իրարու հաղորդուելով
կցուած՝ ամէն մէկ մասին չափով ներգործելով՝
մարմինին աճում կու տայ՝ իրեն շինութեանը
համար՝ սիրով։

ա Յոհ. 3. 13։ 6. 33, 63։
բ Գործ. 1. 9, 11։ 1 Տիմ. 3. 16։ Եբր. 4. 14։ 7. 26։ 8. 1։ 9. 24։
գ Գործ. 2. 33։
դ 1 Կոր. 12. 28։ Եփ. 2. 20։
ե Գործ. 21. 8։ 2 Տիմ. 4. 5։
զ Գործ. 20. 28։
է Հռովմ. 12. 7։
ը 1 Կոր. 12. 7։
թ Եփ. 1. 23։ Կող. 1. 24։
ժ 1 Կոր. 14. 26։
ի Կող. 2. 2։
լ 1 Կոր. 14. 20։ Կող. 1. 28։
խ Ես. 28. 9։ 1 Կոր. 14. 20։
ծ Եբր. 13. 9։
կ Մատ. 11. 7։
հ Հռովմ. 16. 18։ 2 Կոր. 2. 17։
ձ Զաք. 8. 16։ 2 Կոր. 4. 2։ Հմր 25։ 1 Յոհ. 3. 18։
ղ Եփ. 1. 22։ 2. 21։
ճ Կող. 1. 18։
մ Կող. 2. 19։

Digitized by Google

17 Ուստի աս կ'ըսեմ ու Տէրոջմով վկայութիւն
կ'ընեմ, [ա]որ դուք մէյմըն ալ անանկ չքալէք, ինչ-
պէս որ մէկալ հեթանոսները կը քալեն [բ]իրենց
18 մտքին ունայնութեանը մէջ. [գ]Անոնց իմացողու-
թիւնը խաւարած է, [դ]ու օտարացած են Աստուծոյ
կեանքէն, իրենց մէջը եղած տգիտութեան պատ-
ճառովը՝ [ե]իրենց սրտին կուրութեանը համար.
19 [զ]Անոնք անզգայ ըլլալով, [է]ինքզինքնին անառակու-
թեան տուին, ամէն կերպ պղծութիւն գործելու՝
20 *ագահութիւնով: Բայց դուք անանկ չսորվեցաք
21 Քրիստոսը. [ը]Եթէ որ անոր վրայով լսեցիք՝ ու
անկէ սորված էք, ինչպէս որ ճշմարտութիւնը
22 Յիսուսի մէջ է. [թ]Ու ձեր վրայէն մեկդի հանէք
[ժ]ան յէր առջի վարմունքին պէս եղած [ի]հին մարդը՝
23 խաբեբայ ցանկութիւններով ապականուածը. [լ]Ու
24 ձեր միտքին հոգիովը նորոգուիք, [խ]Ու նոր մարդը
վրանիդ հագնիք, [ծ]ան որ Աստուծոյ պատկերին պէս
ստեղծուած է, արդարութիւնով ու ճշմարիտ
25 սրբութիւնով: Ուստի ստութիւնը մեկդի ձգելով,
[կ]ճշմարտութիւն խօսեցէք ամէն մէկերնիդ իր ըն-
կերին հետ. [հ]Ինչու որ մենք իրարու անդամներ
26 ենք: [ձ]Եթէ որ բարկանաք՝ մեղք մի՛ գործէք. արեւը
27 ձեր բարկութեանը վրայ մարը չմտնէ: [ղ]Ու

ա Գլ. 2. 1, 2, 3: Հմր 22: Կող. 3. 7: 1 Պետ. 4. 3:
բ Հռով. 1. 21:
գ Գործ. 26. 18:
դ Գլ. 2. 12: Գաղ. 4. 8: 1 Թես. 4. 5:
ե Հռով. 1. 21:
զ 1 Տիմ. 4. 2:
է Հռով. 1. 24, 26: 1 Պետ. 4. 3:
* Կամ անյագութիւնով
ը Գլ. 1. 13:
թ Կող. 2. 11: 3. 8, 9: Եբր. 12. 1: 1 Պետ. 2. 1:
ժ Գլ. 2. 2, 3: Հմր 17: Կող. 3. 7: 1 Պետ. 4. 3:
ի Հռով. 6. 6:
լ Հռով. 12. 2: Կող. 3. 10:
խ Հռով. 6. 4: 2 Կոր. 5. 17: Գաղ. 6. 15: Գլ. 6. 11: Կող. 3. 10:
ծ Գլ. 2. 10:
կ Զաք. 8. 16: Հմր 15: Կող. 3. 9:
հ Հռով. 12. 5:
ձ Սաղ. 4. 4: 37. 8:
ղ 2 Կոր. 2. 10, 11: Յակ. 4. 7: 1 Պետ. 5. 9:

28 Սատանային տեղ մի տաք։ Ա՛ն որ գողութիւն կ'ը-
ներ, ալ թո՛ղ չգողնայ. [ա]ապա մանաւանդ աղէկ
գործի մը պարապելով՝ իր ձեռքերովը աշխատի,
29 [բ]որ կարող ըլլայ տալ կարօտ եղողին։ [գ]Ձեր
բերնէն ապականեալ խօսք մը չելլէ. [դ]հապա ինչ
որ աղէկ է՝ պէտք եղած շինութեանը համար, [ե]որ
30 լսողներուն շնորհք տայ։ [զ]Եւ Աստուծոյ Սուրբ
Հոգին մի՛ տրտմեցընէք, [է]որով դուք կնքուեցաք
31 [ը]փրկութեան օրուանը համար։ [թ]Ամէն դառնու-
թիւն՝ և բարկութիւն՝ ու սրտմտութիւն՝ և աղաղակ՝
[ժ]ու հայհոյութիւն վերցուի ձեզմէ ամէն չարու-
32 թիւններով մէկտեղ։ [ի]Եւ իրարու հետ քաղցր
եղէք, գթած, [լ]ներելով իրարու, ինչպէս որ Աս-
տուած՝ [խ]Քրիստոսով ներեց ձեզի։

ԳԼ. Ե

1 Նախ ընդհանուր կերպով մը կը յորդորէ սէր ունենալու, 3 պոռնկութենէ 4 և ամէն տեսակ պիղծ գործքերէ ետ կենալու, 7 չարերուն հետ հաղորդակցութիւն չընելու, 15 զգուշութեամբ քալելու, 18 և Հոգիով լեցուելու. 22 ետքը կը խօսի մասնաւոր պարտաւորութեանց վրայով, թէ կիները պարտին հնազանդիլ իրենց էրիկներուն, 25 և էրիկները պարտին սիրել իրենց կիները, 32 ինչպէս որ Քրիստոս սիրեց եկեղեցին։

1 [ծ]Արդ՝ Աստուծոյ նմանո՛ղ եղէք սիրելի զաւակ-
2 ներու պէս. [կ]Եւ սիրով վարուեցէք՝ [հ]ինչ-

ա Գործ. 20. 35։ 1 Թես. 4. 11։ 2 Թես. 3. 8, 11, 12։
բ Ղուկ. 3. 11։
գ Մատ. 12. 36։ Եփ. 5. 4։ Կող. 3. 8։
դ Կող. 4. 6։ 1 Թես. 5. 11։
ե Կող. 3. 16։
զ Եսա. 7. 13։ 63. 10։ Եզեկ. 16. 43։ 1 Թես. 5. 19։
է Եփ. 1. 13։
ը Ղուկ. 21. 28։ Հռով. 8. 23։ Եփ. 1. 14։
թ Կող. 3. 8, 19։
ժ Տիտ. 3. 2։ Յակ. 4. 11։ 1 Պետ. 2. 1։
ի Տիտ. 3. 3։
լ 2 Կոր. 2. 10։ Կող. 3. 12, 13։
խ Մատ. 6. 14։ Մար. 11. 25։
ծ Մատ. 5. 45, 48։ Ղուկ. 6. 35։ Եփ. 3. 32։
կ Յովհ. 13. 34։ 15. 12։ 1 Թես. 4. 9։ 1 Յովհ. 3. 11, 23։ 4. 21։
հ Գաղ. 1. 4։ 2. 20։ Եբր. 7. 27։ 9. 14, 26։ 10. 10, 12։ 1 Յովհ. 3. 16։

Digitized by Google

պէս որ Քրիստոս ալ մեզ սիրեց, ու իր անձը մեզի
համար մատնեց՝ [դ]անուշահոտ պատարագ ու զոհ
3 ըլլալով Աստուծոյ։ [ե]Բայց պոռնկութեան և ամէն
կերպ պղծութեան՝ կամ ագահութեան [զ]անունը
անգամ չյիշուի ձեր մէջը, (ինչպէս որ կը վայլէ
4 սուրբերուն,) [է]Ու գարշելի բաներ՝ կամ յիմա-
րական խօսքեր՝ կամ խեղկատակութիւն, [ը]որ չվայ-
5 լեր· այլ մանաւանդ գոհութիւն· *Աս իմանալով
գիտնաք", [թ]որ ամէն պոռնիկ՝ կամ պիղծ՝ կամ ագահ՝
[ժ]որ կռապաշտ է, [ի]Քրիստոսի ու Աստուծոյ թա-
6 գաւորութեանը մէջ ժառանգութիւն չունի։ [լ]Չըլ-
լայ որ մէկը ձեզ խաբէ փուճ խօսքերով· [խ]ինչու
որ աս բաներուն համար Աստուծոյ բարկութիւնը
7 կու գայ [ծ]անհնազանդութեան որդւոց վրայ։ Ուստի
8 անոնց հաղորդ մի՛ ըլլաք։ [կ]Քանզի ըէն ատեն մը
դուք խաւար էիք, [հ]բայց հիմա լոյս էք Տէրոջմով·
9 [ձ]լուսոյ որդիներու պէս քալեցէք· [ղ]Ինչու որ լուսոյ
պտուղը ամէն կերպ բարութիւնով, և արդարու-
10 թիւնով ու ճշմարտութիւնով է։ [ճ]Քննեցէք ինչ
11 է Տէրոջը հաճելին· [մ]Ու կցորդ մի՛ ըլլաք [յ]խաւա-

– Ծն. 8. 21։ Ղև. 1. 9։ 2 Կոր. 2. 15։
ե Հռով. 6. 13։ 1 Կոր. 6. 18։ 2 Կոր. 12. 21։ Գղ. 4. 19, 20։ Կող. 3. 5։ 1 Թես. 4. 3, Է։
զ 1 Կոր. 5. 1։
է Մատ. 12. 35։ Գղ. 4. 29։
ը Հռով. 1. 28։
* Կամ՝ Քանզի աս աղէկ գիտէք,
թ 1 Կոր. 6. 9։ Գաղ. 5. 19, 21։
ժ Կող. 3. 5։ 1 Տիմ. 6. 17։
ի Գաղ. 5. 21։ Յայտ. 22. 15։
լ Երեմ. 29. 8։ Մատ. 24. 4։ Կող. 2. 4, 8, 18։ 2 Թես. 2. 3։
խ Հռով. 1. 18։
ծ Գղ. 2. 2։ Կող. 3. 6։
կ Ես. 9. 1։ Մատ. 4. 16։ Գոր. 26. 18։ Հռով. 1. 21։ Գղ. 2. 11, 12։ 4. 18։ Տիտ. 3. 3։ 1 Պետ. 2. 9։
հ Յոհ. 8. 12։ 12. 46։ 2 Կոր. 3. 18։ 4. 6։ 1 Թես. 5. 5։ 1 Յոհ. 2. 9։
ձ Ղու. 16. 8։ Յոհ. 12. 36։
ղ Գաղ. 5. 22։
ճ Հռով. 12. 2։ Փիլ. 1. 10։ 1 Թես. 5. 21։ 1 Տիմ. 2. 3։
մ 1 Կոր. 5. 9, 11։ 10. 20։ 2 Կոր. 6. 14։ 2 Թես. 3. 6, 14։
յ Հռով. 6. 21։ 13. 12։ Գաղ. 6. 8։

Digitized by Google

րին անպտուղ գործքերուն, [ա]այլ մանաւանդ զանոնք
12 յանդիմանեցէք ։ [բ]Ինչու որ անոնց մէջը գաղտուկ
13 գործուած բաները խօսիլն ալ ամօթ է ։ [գ]Բայց
ամէն բան յանդիմանուած՝ լոյսով յայտնի կ'ըլ-
լայ․ ինչու որ ամէն բան որ յայտնի կ'ըլլայ, լոյս է ։
14 Անոր համար կ'ըսէ․ [դ]Արթնցիր դուն՝ որ կը քնա-
նաս, [ե]Եւ կանգնէ մեռելներէն, ու Քրիստոս քեզի
լոյս պիտի տայ ։
15 [զ]Ուստի նայեցէք թէ ինչպէս զգուշութեամբ
16 պիտի քալէք, չէ թէ անմիտներու պէս, հապա
իմաստուններու պէս․ [է]ժամանակը ծախու առէք,
17 [ը]Ինչու որ օրերս չար են ։ [թ]Անոր համար անմիտ
մի ըլլաք, [ժ]հապա իմացէք [ի]թէ ինչ է Տէրոջը
18 կամքը ։ [լ]Եւ մի գինովնաք գինիով, որուն մէջ
անառակութիւն կայ․ հապա Հոգիով լեցուեցէք․
19 [խ]Եւ սաղմոսներով ու օրհնութիւններով և հոգևոր
երգերով մէջերնիդ խօսակցելով, երգեցէք ու սաղ-
20 մոս ըսէք Տէրոջը՝ ձեր սրտերուն մէջ ։ [ծ]Ամէն ատեն
ամէն բանի համար գոհութիւն տուէք Աստուծոյ
ու Հօրը՝ [կ]մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի անունովը ։
21 [հ]Իրարու հնազանդ եղէք *Քրիստոսի վախովը ։
22 [ձ]Կիները իրենց էրիկներուն հնազանդ ըլլան՝

ա Ղև. 19. 17 ։ 1 Տիմ. 5. 20 ։
բ Հռոմ. 1. 24, 26 ։ Հռմ 3 ։
գ Յովհ. 3. 20, 21 ։ Եբր. 4. 13 ։
դ Եսա. 60. 1 ։ Հռոմ. 13. 11, 12 ։ 1 Կոր. 15. 34 ։ 1 Թեսս 5. 6 ։
ե Յովհ. 5. 25 ։ Հռոմ. 6. 4, 5 ։ Գղ. 2. 5 ։ Կող. 3. 1 ։
զ Կող. 4. 5 ։
է Կող. 4. 5 ։ Գաղ. 6. 10 ։
ը Ժող. 11. 2 ։ 12. 1 ։ Յովհ. 12. 35 ։ Գղ. 6. 13 ։
թ Կող. 4. 5 ։
ժ Հռոմ. 12. 2 ։
ի 1 Թեսս. 4. 3 ։ 5. 18 ։
լ Առակ. 20. 1 ։ 23. 29, 30 ։ Եսա. 5. 11, 22 ։ Ղուկ. 21. 34 ։
խ Գործ. 16. 25 ։ 1 Կոր. 14. 26 ։ Կող. 3. 16 ։ Յակ. 5. 13 ։
ծ Սաղ. 34. 1 ։ Եսա. 63. 7 ։ Կող. 3. 17 ։ 1 Թեսս. 5. 18 ։ 2 Թեսս. 1. 3 ։
կ Եբր. 13. 15 ։ 1 Պետ. 2. 5 ։ 4. 11 ։
հ Փիլ. 2. 3 ։ 1 Պետ. 5. 5 ։
* Ոմանք Աստուծոյ
ձ Ծն. 3. 16 ։ 1 Կոր. 14. 34 ։ Կող. 3. 18 ։ Տիտ. 2. 5 ։ 1 Պետ. 3. 1 ։

Digitized by Google

23 [ա]որպէս թէ Տէրոջը․ [բ]Ինչու որ էրիկը կնկանը
գլուխն է, [գ]ինչպէս որ Քրիստոս ալ եկեղեցիին
24 գլուխն է, [դ]ու ինքը մարմինին փրկիչն է։ Ուստի
ինչպէս որ եկեղեցին հնազանդ կ՚ըլլայ Քրիստոսին,
անանկ ալ կնիկները [ե]ամէն բանի մէջ իրենց էրիկ-
25 ներուն․ [զ]Էրիկներ՝ սիրեցէ՛ք ձեր կնիկները,
ինչպէս որ Քրիստոս ալ սիրեց եկեղեցին, [է]ու իր
26 անձը մատնեց անոր համար․ Որ զանիկայ սրբէ ու
27 մաքրէ [ը]աւազանին ջրովը՝ [թ]խօսքով․ [ժ]Որ ինքը իր
դիմացը փառաւոր կեցընէ եկեղեցին, [ի]որ մէկ արատ
մը կամ խորշոմութիւն կամ ուրիշ ասանց պէս բան մը
չունենայ․ [լ]հապա որ սուրբ ու անարատ ըլլայ։
28 Նոյնպէս ալ պէտք է որ էրիկները իրենց կնիկները
սիրեն՝ իրենց մարմիններուն պէս․ ան որ իր կինը
29 կը սիրէ՝ իր անձը կը սիրէ․ Ինչու որ մէկը բնաւ իր
անձը չատեր, հապա կը սնուցանէ՝ ու կը խնամէ
30 զանիկայ, ինտոր Քրիստոս ալ եկեղեցին․ [խ]Վասն
զի մենք անոր մարմինին անդամներն ենք՝ անոր մար-
31 մինէն ու անոր ոսկորներէն։ [ծ]Ա՛սոր համար մար-
դը պիտի ձգէ իր հայրը ու մայրը, և իր կնկանը
պիտի յարի․ [կ]ու երկուքը մէկ մարմին պիտի ըլլան։
32 Ա՛ս խորհուրդը մեծ է, բայց ես կը զրուցեմ Քրիս-
33 տոսի ու եկեղեցիին վրայով։ [հ]Սակայն ձեզմէ ամէն
մէկն ալ իր կնիկը անանկ սիրէ՝ որպէս թէ իր անձը,
[ձ]ու կնիկը իր էրիկէն թող վախնայ։

ա Գլ. 6. 5։
բ 1 Կոր. 11. 3։
գ Գլ. 1. 22։ 4. 15։ Կող. 1. 18։
դ Գլ. 1. 23։
ե Կող. 3. 20, 22։ Տիտ. 2. 9։
զ Կող. 3. 19։ 1 Պետ. 3. 7։
է Գործ. 20. 28։ Գաղ. 1. 4։ 2. 20։ Հմր 2։
ը Յօհ. 3. 5։ Տիտ. 3. 5։ Եբր. 10. 22։ 1 Յօհ. 5. 6։
թ Յօհ. 15. 3։ 17. 17։
ժ 2 Կոր. 11. 2։ Կող. 1. 22։
ի Երգ. 4. 7։
լ Գլ. 1. 4։
խ Ծն. 2. 23։ Հռոմ. 12. 5։ 1 Կոր. 6. 15։ 12. 27։
ծ Ծն. 2. 24։ Մատ. 19. 5։ Մար. 10. 7, 8։
կ 1 Կոր. 6. 16։
հ Հմր 25։ Կող. 3. 19։
ձ 1 Պետ. 3. 6։

Digitized by Google

ԳԼ. Զ.

1 Որ ծանուցանէ որդւոց պարտաւորութիւնը դէպ 'ի իրենց ծնողքները, 5 ծառաներուն պարտաւորութիւնը դէպ 'ի իրենց տէրերը. 10 Թէ մեր կեանքը զինուորութիւն մըն է, 12 ոչ միայն մարմինի ու արիւնի դէմ, հապա նաև հոգևոր թշնամիներու դէմ. 13 քրիստոնէական զէնքերը ինչ են, 18 և ինչպէս գործածել պէտք է զանոնք. 21 Տիւքիկոսի վրայով յանձնարարութիւն.

1 Որդիք՝ [ա]ձեր ծնողացը հնազանդ եղէք Տէրոջմով,
2 որ ան է արժանը: [բ]Պատուէ՛ քու հայրդ ու
մայրդ, (որ առջի պատուիրանքն է խոստմունքով,)
3 Որ քեզի աղէկ ըլլայ, ու երկար կեանք ունենաս
4 երկրի վրայ: Եւ դուք [գ]հայրեր՝ ձեր որդիները մի
բարկացընէք. [դ]հապա անոնք մեծցուցէք Տէրոջը
5 վարժութիւնովը ու խրատովը: [ե]Ծառաներ՝ հնա-
զանդ եղէք ձեր մարմնաւոր տէրերուն [զ]վախով ու
դողով՝ [է]ձեր սրտին միամտութիւնովը, որպէս թէ
6 Քրիստոսին. [ը]Ոչ թէ մարդահաճոյի պէս աչքի
առջև ծառայելով, հապա Քրիստոսի ծառաներու
7 պէս՝ սրտանց Աստուծոյ կամքը ընելով. Յօժարու-
թեամբ ծառայելով՝ որպէս թէ Տէրոջը, ու չէ թէ
8 մարդոց. [թ]Գիտնալով որ ամէն մէկը ինչ բարիք որ
ընէ, նոյնը Տէրոջմէն պիտի ընդունի, [ժ]թէ՛ ծառայ
9 ըլլայ՝ և թէ ազատ: [ի]Դուք ալ տէրեր՝ նոյնը ըրէք
անոնց, [լ]ու սպառնալիքը թող տուէք, [խ]գիտնալով

ա Առակ. 23. 22: Կող. 3. 20:
բ Ել. 20. 12: 2 Օր. 5. 16: 27. 16: Երեմ. 35. 18: Եզեկ. 22. 7: Մաղ. 1. 6: Մատ. 15. 4: Մար. 7. 10:
գ Կող. 3. 21:
դ Ծն. 18. 19: 2 Օր. 4. 9: 6. 7, 20: 11. 19: Սաղ. 78. 4: Առակ. 19. 18: 22. 6: 29. 17:
ե Կող. 3. 22: 1 Տիմ. 6. 1: Տիտ. 2. 9: 1 Պետ. 2. 18:
զ 2 Կոր. 7. 15: Փիլ. 2. 12:
է 1 Մն. 29. 17: Կող. 3. 22:
ը Կող. 3. 22, 23:
թ Հռով. 2. 6: 2 Կոր. 5. 10: Կող. 3. 24:
ժ Գաղ. 3. 28: Կող. 3. 11:
ի Կող. 4. 1:
լ Ղև. 25. 43:
խ Յոհ. 13. 13: 1 Կոր. 7. 22:

Digitized by Google

որ անոնց ալ ձեր ալ Տէրը երկինքն է. [ա]ու անոր
քովը աչառութիւն չկայ։
10 [բ]Ասկէ ետեւ եղբայրներս՝ զօրացէք Տէրոջմով,
11 Եւ անոր զօրութեան կարողութիւնովը։ [գ]Վրանիդ
հագէք Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ կարող
ըլլաք Սատանային հնարքներուն դէմ դնելու։
12 [դ]Ինչու որ մեր պատերազմը արիւնի ու մարմինի
հետ չէ. հապա [ե]իշխանութիւններու ու պետու-
թիւններու հետ, [զ]այս խաւար աշխարհիս իշխան-
ներուն հետ, երկնաւորներուն մէջը եղող չար
13 ոգիներուն հետ։ [է]Ասոր համար վրանիդ առէք
Աստուծոյ սպառազինութիւնը, որ կարող ըլլաք
14 [ը]Չարութեան օրը դէմ դնելու, Ու ամէն բանը լմըն-
ցընելէն ետեւ՝ հաստատուն կայնելու։ Ուստի
յէր տեղը կայնեցէք, [թ]Մէջքերնիդ ճշմարտութեամբ
ամրացընելով, [ժ]ու արդարութեան զրահը հագ-
15 նելով. [ի]Ու ոտքերնուդ հագցընելով խաղաղու-
16 թեան աւետարանին պատրաստութիւնը. [լ]Եւ
ամէն բանին վրայ հաւատքին վահանը առէք, որով
կարող պիտի ըլլաք չարին ամէն կրակոտ նետերը
17 մարելու. [խ]Եւ փրկութեան սաղաւարտը առէք,
18 [ծ]Ու Հոգիին սուրը՝ որ Աստուծոյ խօսքն է. [կ]Ամէն
աղօթքով ու խնդրուածքով ամէն ատեն աղօթք
ըրէք Հոգիով, [հ]ու ասոր բանիս վրայ հսկեցէք կա-

ա Հռով. 2. 11: Կող. 3. 25:
բ Գղ. 1. 19: 3. 16: Կող. 1. 11:
գ Հռով. 13. 12: 2 Կոր. 6. 7: Հբր 13: 1 Թես. 5. 8:
դ Մատ. 16. 17: 1 Կոր. 15. 50:
ե Հռով. 8. 38: Գղ. 1. 21: Կող. 2. 15:
զ Ղուկ. 22. 53: Յով. 12. 31: 14. 30: Գղ. 2. 2: Կող. 1. 13:
է 2 Կոր. 10. 4: Հբր 11:
ը Գղ. 5. 16:
թ Եսա. 11. 5: Ղուկ. 12. 35: 1 Պետ. 1. 13:
ժ Եսա. 59. 17: 2 Կոր. 6. 7: 1 Թես. 5. 8:
ի Եսա. 52. 7: Հռով. 10. 15:
լ 1 Յով. 5. 4:
խ Եսա. 59. 17: 1 Թես. 5. 8:
ծ Եբր. 4. 12: Յայտ. 1. 16: 2. 16: 19. 15:
կ Ղուկ. 18. 1: Հռով. 12. 12: Կող. 4. 2: 1 Թես. 5. 17:
հ Մատ. 26. 41: Մար. 13. 33:

Digitized by Google

տարբեալ յարատեւութեամբ [ա] ու աղաչանքով՝ բոլոր
19 սուրբերուն համար, [բ] Ինծի համար ալ, որ ինծի
խօսք տրուի որ բերանս բանամ [գ] համարձակու-
թեամբ աւետարանին խորհուրդը յայտնելու.
20 [դ] Որուն համար ես դեսպանութիւն կ'ընեմ [ե] կա-
պանքովս, [զ] որ անով համարձակութիւն ունենամ
խօսելու՝ ինչպէս որ պէտք է։
21 Բայց [է] որ դուք ալ գիտնաք իմ վրայովս՝ թէ ինչ
կ'ընեմ ես, ամէն բանը պիտի ցուցընէ ձեզի [ը] Տիւ-
քիկոս սիրելի եղբայրը ու հաւատարիմ պաշտօնեան
22 Տէրոջմով. [թ] Զայն որ յատկապէս ասոր բանին համար
ձեզի ղրկեցի, որ գիտնաք դուք մեր վրայով, ու
ինքը ձեր սիրտերը մխիթարէ։
23 [ժ] Խաղաղութիւն եղբայրներուն և սէր հաւատքով
մէկտեղ Հօր Աստուծմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիս-
24 տոսէն։ [ի] Շնորհքը անոնց ամենուն հետ՝ որոնք մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսը անկեղծութեամբ կը սիրեն.
ամէն։

ա Գղ. 1. 16։ Փիլ. 1. 4։ 1 Տիմ. 2. 1։
բ Գոր. 4. 29։ Կող. 4. 3։ 2 Թես. 3. 1։
գ 2 Կոր. 3. 12։
դ 2 Կոր. 5. 20։
ե Գոր. 26. 29։ 28. 20։ Գղ. 3. 1։ Փիլ. 1. 7, 13, 14։ 2 Տիմ. 1. 16։ 2. 9։ Փիլեմ. 10։
զ Գոր. 28. 31։ Փիլ. 1. 20։ 1 Թես. 2. 2։
է Կող. 4. 7։
ը Գոր. 20. 4։ 2 Տիմ. 4. 12։ Տիտ. 3. 12։
թ Կող. 4. 8։
ժ 1 Պետ. 5. 14։
ի Տիտ. 2. 7։

Digitized by Google

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ՓԻԼԻՊՊԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

3 Պօղոս կը յայտնէ իր գոհութիւնը առ Աստուած, և իր սէրը որ ունի Փիլիպպեցւոց վրայ՝ անոնց հաւատքի պտուղին համար, և իր չարչարանացը հաղորդ ըլլալնուն համար. 9 Թէ ամէն օր աղօթք կ'ընէ որ անոնք շնորհօք աճին: 12 Կը պատմէ թէ Հռովմայ մէջ իր կրած նեղութիւններովը Քրիստոսի հաւատքը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ, 21 և թէ ինքը միշտ պատրաստ է Քրիստոսը փառաւորելու թէ իր ապրելովը և թէ մեռնելովը: 27 Կը յորդորէ զանոնք որ միաբան ըլլան, 28 և քաջասիրտ՝ հալածման ժամանակ:

1 Պօղոս և Տիմոթէոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառա-
ները, [ա]Քրիստոս Յիսուսով բոլոր սուրբե-
րուն՝ որ Փիլիպպեցւոց կողմերն են՝ եպիսկոպոսնե-
2 րով ու սարկաւագներով. [բ]Շնորհք ու խաղաղու-
թիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն:
3 [գ]Կը գոհանամ իմ Աստուծմէս՝ ամէն անգամ որ
4 ձեզ կը յիշեմ, (Միշտ իմ ամէն խնդրուածքիս մէջ
ձեր ամենուն համար ուրախութեամբ աղօթք
5 կ'ընեմ,) [դ]Աւետարանին հաղորդ ըլլալնուդ համար
6 առջի օրուընէ մինչև հիմա. Աս մասին վստահ

ա 1 Կոր. 1. 2:
բ Հռով. 1. 7: 2 Կոր. 1. 2: 1 Պետ. 1. 2:
գ Հռով. 1. 8, 9: 1 Կոր. 1. 4: Եփես. 1. 15, 16: Կող. 1. 3: 1 Թես. 1. 2: 2 Թես. 1. 3:
դ Հռով. 12. 13: 15. 26: 2 Կոր. 8. 1: Գղ. 4. 14, 15:

Digitized by Google

ըլլալով՝ ա թէ ան որ ձեր մէջը բարի գործ մը սկսաւ,
բ մինչեւ Յիսուս Քրիստոսի օրը պիտի կատարէ.
7 Ինչպէս որ ինծի արժան ալ է ձեր ամենուն վրայ
աս բանը խորհիլ՝ գ* ձեզ իմ սրտիս մէջը ունենալուս
համար դ իմ կապերուս մէջ, ե եւ աւետարանին ջա-
տագովութեանը ու հաստատութեանը մէջ, զ Եւ
ամէնքդ ինծի եղած շնորհքին հաղորդ ըլլալնուդ
8 համար: Քանզի է վկայ է ինծի Աստուած, ը որ
ինչպէս փափաք ունիմ ձեր ամենուն վրայ Քրիստոս
9 Յիսուսի գութովը: Եւ աս աղօթքը կ'ընեմ, թ որ
ձեր սէրը հետզհետէ աւելի շատնայ գիտութիւնով
10 ու բոլոր ըմբռնողութիւնով, ժ Որ դուք տարբեր
բաները զանազանէք, ի որպէս զի մինչեւ լ Քրիստոսի
օրը անկեղծ և առանց գայթակղութեան ըլլաք.
11 խ Արդարութեան պտուղներով լցուած Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը՝ ծ Աստուծոյ փառքին ու
գովեստին համար:
12 Կ'ուզեմ որ գիտնաք՝ եղբայրներ, թէ ինչ որ ինծի
պատահեցաւ՝ ալ աւելի աւետարանին յառաջադի-
13 մութեանը պատճառ եղաւ. Մինչեւ իմ՝ կապերս՝
որ Քրիստոսի համար են, կ բոլոր պալատին մէջը՝
14 և ուրիշ ամենուն ալ յայտնի եղան. Եւ Տէրոջմով
եղբայրներուն շատերը սիրտ առին իմ կապերէս՝ ալ
աւելի համարձակիլ Աստուծոյ խօսքը խօսելու ա-

ա Յօհ. 6. 29: 1 Թես. 1. 3:
բ Համր 10:
գ 2 Կոր. 3. 2: 7. 3:
* Կամ զիս ձեր սրտերնուդ մէջը ունենալնուդ
դ Եփես. 3. 1: 6. 20: Կող. 4. 3, 18: 2 Տիմ. 1. 8:
ե Համր 16:
զ Գլ. 4. 14:
է Հռով. 1. 9: 9. 1: Գաղ. 1. 20: 1 Թես. 2. 5:
ը Գլ. 2. 26: 4. 1:
թ 1 Թես. 3. 12: Փիլիմ. 6:
ժ Հռով. 2. 18: 12. 2: Եփես. 5. 10:
ի Գործ. 24. 16: 1 Թես. 3. 13: 5. 23:
լ 1 Կոր. 1. 8:
խ Յօհ. 15. 4, 5: Եփես. 2. 10: Կող. 1. 6:
ծ Յօհ. 15. 8: Եփես. 1. 12, 14:
կ Գլ. 4. 23:

Digitized by Google

15 ւանց վախի ։ Ոմանք նախանձէ [ա]ու հակառակու-
թենէ, և ոմանք բարեսիրութենէ շարժելով Քրիս-
16 տոսը կը քարոզեն ։ Ասոնք սիրոյ համար. ինչու որ
գիտեն թէ ես աւետարանին համար պատասխան
17 տալու կեցեր եմ. Իսկ անոնք հակառակութեան
համար Քրիստոսը կը պատմեն, չէ թէ անկեղծու-
թեամբ, [բ]կարծելով վիշտ աւելցընել իմ կապերուս
18 վրայ ։ Բայց ինչ է. որ կերպով որ ըլլայ՝ թէ
պատճառանքով՝ և թէ ճշմարտութիւնով՝ Քրիս-
տոս կը պատմուի. ու ասոր վրայ ուրախ եմ, և
19 ուրախ ալ պիտի ըլլամ ։ Քանզի գիտեմ որ ասոր
վախճանը իմ փրկութեանս համար պիտի ըլլայ
[գ]ձեր խնդրուածքովը, ու Յիսուս Քրիստոսի
20 [դ]Հոգւոյն օգնականութեամբը, [ե]Իմ եռանդուն
ակնկալութեանս ու իմ յոյսիս համեմատ, [զ]որ բանով
մը ամօթով պիտի չըլլամ. [է]Հապա կատարեալ
համարձակութիւնով՝ ինչպէս որ ամէն ատեն՝ անանկ
ալ հիմա Քրիստոս իմ մարմինիս մէջ պիտի փառա-
21 ւորի՝ թէ ապրելովս և թէ մեռնելովս ։ Ինչու որ
ինծի համար՝ ապրիլը Քրիստոս է, ու մեռնիլը
22 օգուտ ։ Հապա թէ որ մարմինի մէջ ապրիլս իմ
գործոյս պտուղ կը բերէ, ալ չեմ գիտեր որը
23 ընտրեմ ։ [ը]Երկու կողմանէ ալ նեղի մէջ եմ, [թ]մեկ-
նելու ու Քրիստոսի հետ ըլլալու փափաք ունե-
24 նալով. քանզի ան՝ շատ աւելի աղէկ է. Բայց
մարմինի մէջ կենալը՝ ձեզի համար աւելի հարկաւոր ։
25 [ժ]Եւ աս բանիս համոզուած ըլլալով՝ գիտեմ որ
ձեր ամենուն հետը պիտի կենամ ու մնամ, որ դուք

ա Փլ. 2. 3 ։
բ Հմբ 7 ։
գ 2 Կոր. 1. 11 ։
դ Հռով. 8. 9 ։
ե Հռով. 8. 19 ։
զ Հռով. 5. 5 ։
է Եփես. 6. 19, 20 ։
ը 2 Կոր. 5. 8 ։
թ 2 Տիմ. 4. 6 ։
ժ Փլ. 2. 24 ։

Digitized by Google

26 զարգանաք և ուրախ ըլլաք հաւատքով. ա Որ ձեր
պարծանքը իմ վրայովս աւելի ըլլայ Քրիստոս
Յիսուսով, իմ նորէն ձեզի գալուս պատճառովը ։
27 բ Միայն թէ Քրիստոսի աւետարանին ինչպէս
որ կը վայլէ՝ անանկ վարուեցէք. որ եթէ գամ ու
ձեզ տեսնեմ, և կամ հեռու ըլլամ, ձեր վրայովը
լսեմ գ որ դուք հաստատուն կը կենաք մէկ հոգիով,
դ ու մէկ շունչով ե պատերազմակից կ'ըլլաք աւե-
28 տարանին հաւատքին համար. Եւ մէկ բանով մըն
ալ մի՛ զարհուրիք հակառակորդներէն, զ որ անոնց
կորստեան ապացոյց մըն է, ու ձեզի՝ փրկութեան.
29 Ան ալ Աստուծմէ է. Ինչու որ ձեզի արուեցաւ
Քրիստոսի համար՝ ը չէ թէ միայն անոր հաւատալ,
30 հապա անոր համար չարչարուիլ ալ. ժ Նոյն պատե-
րազմը ունենալով՝ ի որ իմ վրաս տեսաք, ու հիմա
իմ վրայովս կը լսէք ։

ԳԼ. Բ

1 Կը խրատէ զանոնք միաբան և խոնարհամիտ ըլլալու, ցուցնելով անոնց՝ Քրիստոսի խոնարհութիւնը և բարձրութիւնը ։ 12 Կը յորդորէ որ ջանք ընեն փրկութեան ճամբուն մէջ յառաջանալու, որ լուսաւորներու պէս ըլլան այս չար աշխարհին մէջ, 16 և մխիթարութիւն տան իրեն՝ որ անոնց առաքեալն է, ու պատրաստ կը կենայ Աստուծոյ զոհ ըլլալու. 19 Կը յուսայ որ Տիմոթէոսը խրկէ անոնց, որուն վրայով բարի վկայութիւն կու տայ. 25 Նմանապէս Եպափրոդիտոսին վրայով ալ՝ որն որ նոյն ատենը անոնց կը խրկէ ։

1 Ուստի թէ որ Քրիստոսով մխիթարութիւն մը
կայ, թէ սիրոյ սփոփանք մը, լ թէ Հոգիի

ա 2 Կոր. 1. 14 ։ 5. 12 ։
բ Եփես. 4. 1 ։ Կող. 1. 10 ։ 1 Թես. 2. 12 ։ 4. 1 ։
գ Գլ. 4. 1 ։
դ 1 Կոր. 1. 10 ։
ե Յուդ. 3 ։
զ 2 Թես. 1. 5 ։
է Հռովմ. 8. 17 ։ 2 Տիմ. 2. 11 ։
ը Գործ. 5. 41 ։ Հռովմ. 5. 3 ։
թ Եփես. 2. 8 ։
ժ Կող. 2. 1 ։
ի Գործ. 16. 19, ԺԷ ։ 1 Թես. 2. 2 ։
լ 2 Կոր. 13. 13 ։

Digitized by Google

հաղորդութիւն մը, [ա]թէ գթութիւն ու ողորմու-
2 թիւն մը. [բ]Իմ ուրախութիւնս դուք լեցուցէք,
[գ]Նոյն խորհուրդը ունեցէք, մի և նոյն սէրը մէջերնիդ
3 ունենալով, մէկ շունչ, մէկ մտածմունք. [դ]Բան մը
գրգռութիւնով կամ սնապարծութիւնով մի՛ ընէք.
[ե]Հապա խոնարհութիւնով մէկզմէկ ձեր անձէն լաւ
4 սեպեցէք. [զ]Մինակ անձերնուդ շահը մի՛ նայիք.
5 հապա ամէն մէկը իր ընկերինն ալ։ [է]Ձեզմէ ամէն
մէկը նոյն միտքը թող ունենայ, որ [ը]Քրիստոս
6 Յիսուսի մէջն էր. [թ]Որ Աստուծոյ կերպարանքը
ունենալով, *յափշտակութիւն մը չսեպեց Աս-
7 տուծոյ հաւասար ըլլալը. [ժ]Հապա անձը ունայնա-
ցուց [ի]ծառայի կերպարանք առնելով՝ [լ]մարդոց
նման ըլլալով. և կերպարանքովը մարդու պէս
8 գտնուելով, Ինքզինքը խոնարհեցուց՝ [խ]մինչև մա-
հուան հնազանդ եղաւ, ու ան ալ խաչին մահուանը։
9 [ծ]Ասոր համար Աստուած ալ անիկայ խիստ բարձրա-
ցուց, [կ]ու անոր անուն մը տուաւ՝ որ ամէն անունէն
10 վեր է. [հ]Որ Յիսուսի անունին ամէն ծունկ չոքի,

ա Կող. 3. 12։
բ Յովհ. 3. 29։
գ Հռով. 12. 16։ 15. 5։ 1 Կոր. 1. 10։ 2 Կոր. 13. 11։ Փլ. 1. 27։ 3. 16։ 4. 2։ 1 Պետ. 3. 8։
դ Գաղ. 5. 26։ Փլ. 1. 15, 17։ Յակ. 3. 14։
ե Հռով. 12. 10։ Եփես. 5. 21։ 1 Պետ. 5. 5։
զ 1 Կոր. 10. 24, 33։ 13. 5։
է Մատ. 11. 29։ Յովհ. 13. 15։ 1 Պետ. 2. 21։ 1 Յովհ. 2. 6։
ը Յովհ. 1. 1, 2։ 17. 5։ 2 Կոր. 4. 4։ Կող. 1. 15։ Եբր. 1. 3։
թ Յովհ. 5. 18։ 10. 33։
* Կամ յափշտակելու բան
ժ Սաղ. 22. 6։ Ես. 53. 3։ Դան. 9. 26։ Մար. 9. 11։ Հռով. 15. 3։
ի Ես. 42. 1։ 49. 3, 6։ 52. 13։ 53. 11։ Եզեկ. 34. 23, 24։ Զաք. 3. 8։ Մատ. 20. 28։ Ղու. 22. 27։
լ Յովհ. 1. 14։ Հռով. 1. 3։ 8. 3։ Գաղ. 4. 4։ Եբր. 2. 14, 17։
խ Մատ. 26. 39, 42։ Յովհ. 10. 18։ Եբր. 5. 8։ 12. 2։
ծ Յովհ. 17. 1, 2, 5։ Գործ. 2. 33։ Եբր. 2. 9։
կ Եփես. 1. 20, 21։ Եբր. 1. 4։
հ Ես. 45. 23։ Մատ. 28. 18։ Հռով. 14. 11։ Յայտ. 5. 13։

Digitized by Google

երկնաւորներուն, ու երկրաւորներուն, և սանդա-
11 րամետականներուն. [ա]Եւ ամէն լեզու դաւանի՝ Թէ
Յիսուս Քրիստոս Տէր է՝ [բ]Հօր Աստուծոյ փառքին
12 համար։ Ուստի իմ սիրելիներս՝ [գ]ինչպէս որ ամէն
ատեն հնազանդ եղաք՝ ոչ միայն իմ ներկայութեանս,
հապա առաւել հիմա՝ իմ բացակայութեանս ատե-
նը, վախով ու դողով անձերնուդ փրկութիւնը
13 գործեցէք. [դ]Վասն զի որ Աստուած է՝ որ ձեր մէջը
կը ներգործէ կամենալը ու ընելը իր հաճութեանը
14 համար։ [ե]Ամէն բան առանց տրտունջներու [զ]ու
15 վիճաբանութիւններու ըրէք. [է]Որ ըլլաք անբիծ ու
անպարտ՝ Աստուծոյ որդիներ [ը]Առանց մեղադրան-
քի՝ [թ]կամակոր ու խոտորեալ ազգին մէջ, [ժ]Որոնց
մէջը դուք լուսաւորներու պէս կը փայլիք աշխար-
16 հիս մէջ. Կենաց խօսքը ամուր բռնելով՝ [ի]ինծի
պարծանք ըլլալու համար Քրիստոսի օրը, [լ]Թէ
պարապ տեղը չվազեցի, և պարապ տեղը չաշխատե-
17 ցայ։ [խ]Բայց թէպէտ և ձեր հաւատքին պատա-
րագին [ծ]ու պաշտօնին վրայ ընծայուիմ, [կ]կ՚ուրա-
խանամ և ձեր ամենուն հետը ուրախակից կ՚ըլլամ.
18 Նոյնպէս ալ դուք ուրախացէք ու իմ հետս ուրա-
խակից եղէք։
19 Յոյս՝ կը յուսամ Տէր Յիսուսով, որ [հ]Տիմոթէոսը
շուտով ձեզի խրկեմ, որ իմ սիրտս ալ հանգչի,
20 երբոր ձեր վիճակը գիտնամ։ [ձ]Վասն զի անոր նման

ա Յոհ. 13. 13։ Գործ. 2. 36։ Հռոմ. 14. 9։ 1 Կոր. 8. 6։ 12. 3։
բ Գղ. 1. 5։
գ Եփես. 6. 5։
դ 2 Կոր. 3. 5։ Եբր. 13. 21։
ե 1 Կոր. 10. 10։ 1 Պետ. 4. 9։
զ Հռոմ. 14. 1։
է Մատ. 5. 45։ Եփես. 5. 1։
ը 1 Պետ. 2. 12։
թ 1 Օր. 32. 5։
ժ Մատ. 5. 14, 16։ Եփես. 5. 8։
ի 2 Կոր. 1. 14։ 1 Թես. 2. 19։
լ Գաղ. 2. 2։ 1 Թես. 3. 5։
խ 2 Տիմ. 4. 6։
ծ Հռոմ. 15. 16։
կ 2 Կոր. 7. 4։ Կող. 1. 24։
հ Հռոմ. 16. 21։ 1 Թես. 3. 2։
ձ Սաղ. 55. 13։

Digitized by Google

սրտակից մէկը չունիմ, որ մտերմաբար ձեզի համար
21 հոգ տանի ։ [ա]Քանզի ամէնը իրենցը կը փնտռեն,
22 ու չէ թէ Յիսուս Քրիստոսինը ։ Բայց դուք անոր
փորձը գիտէք, [բ]որ ինչպէս որդի մը հօրը հետ՝
անանկ ինծի հետ ծառայութիւն ըրաւ աւետարանին
23 մէջ ։ Ասոր կը յուսամ անիկայ ղրկել, շուտ մը
24 իմ՝ ինչպէս ըլլալիքս ստուգածիս պէս ։ [գ]Բայց վըս-
տահութիւն ունիմ Տէրոջմով՝ որ ես ալ քիչ ատե-
25 նէն պիտի գամ ։ Միայն թէ հարկաւոր սեպեցի
հիմա ձեզի ղրկել [դ]Եպափրոդիտոս իմ եղբայրս և
գործակիցս [ե]ու զինուորակիցս՝ [զ]ձեր ղրկածը [է]ու
26 իմ պիտոյիցս ծառայողը ։ [ը]Որովհետև ինքն ալ
շատ փափաք ունէր ձեր ամէնն ալ տեսնելու . ու կը
տրտմէր, որ դուք լսած էիք թէ ինքը հիւանդացաւ ։
27 Եւ յիրաւի ինքը հիւանդացաւ մահուան մօտ,
բայց Աստուած ողորմեցաւ անոր . չէ թէ միայն
անոր՝ հապա ինծի ալ, որ տրտմութեան վրայ
28 տրտմութիւն չունենամ ։ Ասոր համար աւելի փու-
թով ղրկեցի որ դուք զանիկայ տեսնելով նորէն ու-
րախ ըլլաք . ու ես առանց տրտմութեան ըլլամ ։
29 Ուրեմն ընդունեցէք անիկայ Տէրոջմով ամէն ուրա-
խութեամբ, [թ]ու անանկները պատուականներու
30 կարգը բռնեցէք . Քանզի Քրիստոսի գործին հա-
մար մինչև մահուան մօտեցաւ՝ իր կեանքը վտանգի
մէջ ձգելով, [ժ]որ ձեր ինծի ծառայելու պակասու-
թիւնը ինքը լեցընէ ։

ա 1 Կոր. 10. 24, 33 ։ 13. 5 ։ 2 Տիմ. 4. 9, 16 ։
բ 1 Կոր. 4. 17 ։ 1 Տիմ. 1. 2 ։ 2 Տիմ. 1. 2 ։
գ Փլ. 1. 25 ։ Փիլիմ. 22 ։
դ Փլ. 4. 18 ։
ե Փիլիմ. 2 ։
զ 2 Կոր. 8. 23 ։
է 2 Կոր. 11. 9 ։ Փլ. 4. 18 ։
ը Փլ. 1. 8 ։
թ 1 Կոր. 16. 18 ։ 1 Թես. 5. 12 ։ 1 Տիմ. 5. 17 ։
ժ 1 Կոր. 16. 17 ։ Փլ. 4. 10 ։

Digitized by Google

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը պատուիրէ որ հեռու կենան թլփատութիւն քարոզող սուտ վարդապետներէն, 4 ցուցնելով թէ ինքը անոնցմէ աւելի իրաւունք ունէր օրէնքին արդարութեամբը պարծենալու, 7 բայց սակայն ինքը վնաս և աղտեղութիւն կը համարի զան, որ Քրիստոսը ու անոր արդարութիւնը շահի. 12 այսու ամենայնիւ կը խոստովանի իր անկատարութիւնը. 15 կը յորդորէ զանոնք իրեն պէս խորհելու, 17 իրեն նմանող ըլլալու, 18 և մարմնաւոր քրիստոնեաներուն չար ճամբաներէն հեռու մնալու:

1 Ուստի իմ եղբայրներս՝ [ա]ուրախ եղէք Տէրոջմով.
Նոյն բաները ձեզի գրելը ինծի ձանձրութիւն
2 չէ, ու ձեզի ապահովութիւն է: [բ]Զգուշացէք
շուներէն. [գ]զգուշացէք չար մշակներէն, [դ]զգու-
3 շացէք կրճատութենէն: [ե]Վասն զի որ թլփատու-
թիւնը մենք ենք, [զ]որ հոգիով Աստուած կը պաշ-
տենք, [է]ու կը պարծենանք Քրիստոս Յիսուսով,
4 և մարմնին վրայ չէ պարծանքնիս: [ը]Թէպէտ ես ալ
նոյն վստահութիւնը ունիմ մարմնին վրայ. թէ որ
ուրիշ մէկը կը կարծէ թէ վստահութիւն ունի
5 մարմնին վրայ, ալ աւելի ես. [թ]Ութ օրուան թլփա-
տուած, [ժ]Իսրայէլի ազգէն, [ի]Բենիամինի ցեղէն,
[լ]Եբրայեցի Եբրայեցիներէ, [խ]օրէնքին նայելով
6 փարիսեցի. [ծ]Նախանձաւոր ըլլալու կողմանէ՝
[կ]եկեղեցին կը հալածէի, [հ]օրէնքին արդարութեանը
7 կողմանէ [ձ]անարատ էի: [ղ]Բայց ինչ որ ինծի շահ

ա 2 Կոր. 13. 11: Փլ. 4. 4: 1 Թես. 5. 16:
բ Ես. 56. 10: Գաղ. 5. 15:
գ 2 Կոր. 11. 13:
դ Հռովմ. 2. 28: Գաղ 5. 2:
ե 2 Օր. 10. 16: 30. 6: Երեմ. 4. 4: Հռովմ. 2. 29: 4. 11, 12: Կող. 2. 11:
զ Յով. 4. 23, 24: Հռովմ. 7. 6:
է Գաղ. 6. 14:
ը 2 Կոր. 11. 18, 21:
թ Ծն. 17. 12:
ժ 2 Կոր. 11. 22:
ի Հռովմ. 11. 1:
լ 2 Կոր. 11. 22:
խ Գործ. 23. 6: 26. 4, 5:
ծ Գործ. 22. 3: Գաղ. 1. 13, 14:
կ Գործ. 8. 3: 9 1:
հ Հռովմ. 10. 5:
ձ Ղուկ. 1. 6:
ղ Մատ. 13. 44:

Digitized by Google

8 էր, անիկայ Քրիստոսի համար վնաս սեպեցի։ Եւ
իրաւ բոլոր բաներն ալ վնաս կը սեպեմ [ա]իմ Տէրոջս
Քրիստոս Յիսուսի գերազանց գիտութեանը հա-
մար. որուն համար ամէն բանէն զրկուեցայ, և աղ-
9 տեղութիւն կը սեպեմ, որ Քրիստոսը շահիմ, Եւ
իր մէջը գտնուիմ. [բ]չէ թէ իմ արդարութիւնս ունե-
նամ որ օրէնքէն է, [գ]հապա Քրիստոսի հաւատքովը
եղած արդարութիւնը՝ որ Աստուծմէ է հաւատքով.
10 Ճանչնալու անիկայ՝ և անոր յարութեանը զօրու-
թիւնը՝ [դ]ու անոր չարչարանքներուն հաղորդ
11 ըլլալը, անոր մահուան կերպարանքը առնելով. [ե]Թէ
12 ըլլայ թէ մեռելներուն յարութեանը հասնիմ։ Ոչ
չէ թէ ես արդէն առեր եմ, [է]կամ արդէն կատա-
րեալ եղեր եմ, հապա ետևէ ինկած եմ որ բռնեմ
մրցանակը, որուն համար ալ բռնուեցայ Քրիստոս
13 Յիսուսէն։ Եղբայրներ՝ ես չեմ սեպեր որ բռներ
եմ. բայց մէկ բան մը կայ, [ը]Որ ետևի եղածները
մոռցած եմ, [թ]ու առջևի եղածներուն կը դիմեմ.
14 [ժ]Նպատակը դիտելով՝ Քրիստոս Յիսուսով եղած
[ի]Աստուծոյ վերին կոչմանը մրցանակին կը վազեմ։
15 Ուստի մենք ամէնքս՝ [լ]Որ կատարեալ ենք, [խ]ասիկայ
խորհինք, և թէ որ բան մը ուրիշ կերպով խորհելու
ըլլաք, անիկայ ալ ձեզի պիտի յայտնէ Աստուած։
16 Միայն թէ՝ ինչ աստիճանի որ հասեր ենք՝ [ծ]նոյն

ա Իս. 53. 11։ Երեմ. 9. 23, 24։ Յօհ. 17. 3։ 1 Կոր. 2. 2։ Կող. 2. 2։
բ Հռովմ. 10. 3, 5։
գ Հռովմ. 1. 17։ 3. 21, 22։ 9. 30։ 10. 3, 6։ Գաղ. 2. 16։
դ Հռովմ. 6. 3, 4, 5։ 8. 17։ 2 Կոր. 4. 10, 11։ 2 Տիմ. 2. 11, 12։ 1 Պետ. 4. 13։
ե Գոր. 26. 7։
զ 1 Տիմ. 6. 12։
է Եբր. 12. 23։
ը Սաղ. 45. 10։ Ղու. 9. 62։ 2 Կոր. 5. 16։
թ 1 Կոր. 9. 24, 26։ Եբր. 6. 1։
ժ 2 Տիմ. 4. 7, 8։ Եբր. 12. 1։
ի Եբր. 3. 1։
լ 1 Կոր. 2. 6։ 14. 20։
խ Գաղ. 5. 10։
ծ Գաղ. 6. 16։

Digitized by Google

17 կանոնքին համեմատ քալենք: [ա]Նոյն խորհուրդը
ունենանք: [բ]Ինծի նմանող եղէք՝ եղբայրներ, ու
նայեցէք անոնց որ այնպէս կը քալեն, [գ]ինչպէս որ մեզ
18 յեղէ օրինակ ունիք: Ինչու որ շատերը կը քալեն,
որոնց համար շատ անգամ ձեզի կ'ըսէի, և հիմա
լալով ալ կը զրուցեմ, այսինքն [դ]Քրիստոսի խաչին
19 թշնամիներուն համար. [ե]Որ անոնց վերջը կորուստ
է. [զ]Որոնց աստուածը՝ իրենց որովայնն է, [է]ու անոնց
փառքը՝ իրենց ամօթն է. [ը]Որոնք միայն երկրաւոր
20 բաները կը մտածեն: [թ]Բայց մեր *քաղաքականու-
թիւնը երկինքն է, [ժ]ուսկից [ի]Փրկիչը կը սպասենք՝
21 Տէր Յիսուս Քրիստոսը. [լ]Որ պիտի նորոգէ մեր
խոնարհ մարմինը՝ իր [խ]փառաւոր մարմնոյն կերպա-
րանակից ըլլալու, ան զօրութիւնովը՝ որ կարող է
[ծ]ամէնը իր տակը հնազանդեցընելու:

ԳԼ. Դ

1 Մտանաւոր խրատներէն ետև 4 ընդհանուր յորդորանքներ
կ'ընէ, 10 ցուցընելով թէ ինչպէս ինքը ուրախացաւ անոնց
առատաձեռնութեանը վրայ որ ցուցուցին իրեն՝ իր բանտար-
կուած ատենը, ոչ այնքան իր պիտոյքը լեցընելուն համար.
հապա անոնց մէջը եղած Աստուծոյ շնորհքին համար. 19 և
այսպէս իր թուղթը կը վերջացընէ աղօթքով և բարևներով:

ա Հռով. 12. 16: 15. 5: Գլ. 2. 2:
բ 1 Կոր. 4. 16: 11. 1: Գլ. 4. 9: 1 Թես. 1. 6:
գ 1 Պետ. 5. 3:
դ Գաղ. 1. 7: 2. 21: 6. 12: Գլ. 1. 15, 17:
ե 2 Կոր. 11. 15: 2 Պետ. 2. 1:
զ Հռով. 16. 18: 1 Տիմ. 6. 5: Տիտ. 1. 11:
է Ովս. 4. 7: 2 Կոր. 11. 12: Գաղ. 6. 13:
ը Հռով. 8. 5:
թ Եփես. 2. 6, 19: Կող. 3. 1, 3:
* Կամ կենցաղավարութիւնը
ժ Գործ. 1. 11:
ի 1 Կոր. 1. 7: 1 Թես. 1. 10: Տիտ. 2. 13:
լ 1 Կոր. 15. 43, 48, 49: Կող. 3. 4: 1 Յովհ. 3. 2:
խ Եփես. 1. 19:
ծ 1 Կոր. 15. 26, 27:

Digitized by Google

1 Ուստի իմ սիրելի աու բաղձալի եղբայրներս՝ բիմ
ուրախութիւնս ու պսակս, գասանկ հաստա-
տուն կեցէք Տէրոջմով՝ սիրելիներս :
2 Եւոդիային կ'աղաչեմ, ու Սիւնտիքին կ'աղաչեմ՝
դոր մի և նոյն խորհուրդը ունենան Տէրոջմով :
3 Իրաւ քեզի ալ կ'աղաչեմ՝ իմ հարազատ լծակիցս,
դուն ալ օգնական եղիր անոնց, եորոնք իմ հետս
աշխատեցան աւետարանին մէջ Կղեմէսին՝ և իմ ուրիշ
գործակիցներուս հետ, զորոնց անունները կենաց
4 գրքին մէջն է : էՈւրախ եղէք Տէրոջմով ամէն ատեն.
5 դարձեալ կ'ըսեմ՝ ուրախ եղէք : Ձեր քաղցրութիւ-
նը ամէն մարդոց թող յայտնի ըլլայ. ըՏէրը մօտ
6 է : թԲանի մը համար հոգ մի՛ ընէք. հապա ամէն
բանի մէջ աղօթքով ու աղաչանքով, գոհութիւնով
մէկտեղ ձեր խնդրուածքը Աստուծոյ յայտնի ըլլայ :
7 ժԵւ Աստուծոյ խաղաղութիւնը որ ամէն միտքէ
վեր է, ձեր սիրտերը ու միտքերը Քրիստոս Յիսու-
8 սով պիտի պահպանէ : Այսուհետև եղբայրներ՝ ի՛նչ
որ ճշմարտութիւնով է, ի՛նչ որ պարկեշտութիւ-
նով, ի՛նչ որ արդարութիւնով, ի՛նչ որ մաքրու-
թիւնով, ի՛նչ որ սիրով, իի՛նչ որ բարի համբաւով,
ի՛նչ առաքինութիւն և ի՛նչ գովութիւն որ կայ, ան
9 բաները խորհեցէք : լԻ՛նչ որ սորվեցաք ու առիք՝

ա Փլ. 1. 8 :
բ 2 Կոր. 1. 14 : Փլ. 2. 16 : 1 Թես. 2. 19, 20 :
գ Փլ. 1. 27 :
դ Փլ. 2. 2 : 3. 16 :
ե Հռով. 16. 3 : Փլ. 1. 27 :
զ Ել. 32. 32 : Սաղ. 69. 28 : Դան. 12. 1 : Ղուկ. 10. 20 : Յայտ. 3. 5 : 13. 8 : 20. 12 : 21. 27 :
է Հռով. 12. 12 : Փլ. 3. 1 : 1 Թես. 5. 16 : 1 Պետ. 4. 13 :
ը Եբր. 10. 25 : Յակ. 5. 8, 9 : 1 Պետ. 4. 7 : 2 Պետ. 3. 8, 9 : Տես 2 Թես. 2. 2 :
թ Սաղ. 55. 22 : Առակ. 16. 3 : Մատ. 6. 25 : Ղուկ. 12. 22 : 1 Պետ. 5. 7 :
ժ Յօհ. 14. 27 : Հռով. 5. 1 : Կող. 3. 15 :
ի 1 Թես. 5. 22 :
լ Փլ. 3. 17 :

Digitized by Google

և լսեցիք ու տեսաք իմ վրաս, ա՛ն ըրէք. [ա]և խաղա-
ղութեան Աստուածը ձեր հետը պիտի ըլլայ։
10 Մեծապէս ուրախացայ Տէրոջմով, [բ]որ իմ վրաս
ունեցած հոգերնիդ հիմա նորոգուեցաւ. ինչպէս
որ կը հոգայիք ալ. միայն թէ պատեհութիւն
11 չունէիք։ Չէ՛ թէ կարօտութեան համար կ'ըսեմ.
[գ]ինչու որ ես սորվեցայ գոհ ըլլալ իմ գտնուած
12 վիճակիս մէջ։ [դ]Գիտեմ չքաւորութիւն քաշելը.
գիտեմ շատը ունենալը. ամէն բանի մէջ ամէն
կերպով աղէկ սորվեր եմ թէ՛ կշտանալը, թէ անօ-
թենալը, թէ շատ ունենալը, և թէ պակասութիւն
13 քաշելը։ [ե]Ամէն բանի կարող եմ [*]անով՝ որ զիս
14 զօրացուց։ Բայց աղէկ ըրիք, [զ]որ իմ նեղութեանս
15 մէջ ինծի հաղորդ եղաք։ Դուք ալ գիտէք Փի-
լիպպեցիներ, որ աւետարանին սկիզբը երբոր ես
Մակեդոնիայէն ելայ, [է]մէկ եկեղեցի մըն ալ հետս
հաղորդութիւն չըրաւ տալու և առնելու կողմէ,
16 հապա միայն դուք. Որ Թեսաղոնիկէի մէջ ալ մէկ
երկու անգամ ինծի պէտք եղածը խրկեցիք։ Չէ
17 թէ ես տուրք կը փնտռեմ, [ը]հապա պտուղ կը
18 փնտռեմ՝ որ ձեր հաշիւին վրայ աւելնայ։ Բայց
ես ամէն բան առած եմ, ու առատօրէն ունիմ.
[թ]Լցուած եմ, Եպափրոդիտոսին ձեռքովը ձեր խրկած-
ները ընդունելով, [ժ]որ անուշ հոտ մըն է՝ [ի]ընդու-
19 նելի պատարագ՝ Աստուծոյ հաճելի։ [լ]Եւ իմ Աս-
տուածս ձեր ամէն պիտոյքը պիտի լեցընէ [խ]իր ճա-

ա Հռովմ. 15. 33։ 16. 20։ 1 Կոր. 14. 33։ 2 Կոր. 13. 11։ 1 Թեսս. 5. 23։ Եբր. 13. 20։
բ 2 Կոր. 11. 9։
գ 1 Տիմ. 6. 6, 8։
դ 1 Կոր. 4. 11։ 2 Կոր. 6. 10։ 11. 27։
ե Յօհ. 15. 5։ 2 Կոր. 12. 9։

* Ո[illegible] Քրիստոսով
զ Փլ. 1. 7։
է 2 Կոր. 11. 8, 9։
ը Հռովմ. 15. 28։ Տիտ. 3. 14։
թ Փլ. 2. 25։
ժ Եբր. 13. 16։
ի 2 Կոր. 9. 12։
լ Սաղ. 23. 1։ 2 Կոր. 9. 8։
խ Եփես. 1. 7։ 3. 16։

Digitized by Google

խութեանը չափովը՝ փառքով, Քրիստոս Յիսուսի
20 ձեռքովը: [ա]Այլ Աստուծոյ ու մեր Հօրը փառք
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:
21 Բարև ըրէք բոլոր սուրբերուն՝ Քրիստոս Յի-
22 սուսով: [բ]Ձեզի բարև կ'ընեն իմ հետս եղող
23 եղբայրները: Ձեզի բարև կ'ընեն բոլոր սուրբերը,
24 [գ]մանաւանդ անոնք՝ որ կայսրին տունէն են: [դ]Տէր
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն հետը
ըլլայ. ամէն:

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը իր բարևը տալէն ետև՝ կը գոհանայ Աստուծմէ Կողոսացի քրիստոնեից հաւատքին համար. 7 կը հաստատէ Եպափրասի վարդապետութիւնը. 9 նաև աղօթք կ'ընէ որ անոնք շնորհօք աճին. 14 կը նկարագրէ ճշմարիտ Քրիստոսը. 21 կը քաջալերէ զանոնք՝ Յիսուս Քրիստոսը ընդունելու, և կը յիշեցընէ իր պաշտօնը:

1 Պօղոս՝ [ե]Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստու-
2 ծոյ կամքովը, և Տիմոթէոս եղբայրը, Կո-

ա Հռովմ. 16. 27: Գաղ. 1. 5:
բ Գաղ. 1. 2:
գ Փլ. 1. 13:
դ Հռովմ. 16. 24:
ե Եփես. 1. 1:

Digitized by Google

ղոսայի մէջ եղող սուրբ աու հաւատացեալ եղբայր-
3 ներուն Քրիստոսով. բՀ Շնորհք և խաղաղութիւն
ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ *և Տէր Յիսուս
Քրիստոսէն» :

գԱմէն ատեն ձեզի համար աղօթք ընելով կը
գոհանանք Աստուծմէ ու մեր Տէր Յիսուս Քրիս-
4 տոսին Հօրմէն, դԼսելով ձեր հաւատքը՝ որ Քրիս-
տոս Յիսուսի վրայ, եև ան սէրը՝ որ բոլոր սուրբե-
5 րուն վրայ ունիք. զԱն յոյսին համար որ երկինքը
կը պահուի ձեզի, որուն վրայով առաջուց լսեցիք
6 աւետարանին ճշմարտութեան խօսքովը. Որ ձեզի
հասաւ, էինչպէս որ բոլոր աշխարհ, ըու պտղաբեր
ըլլալով կ'աճի, ինչոր ձեր մէջն ալ, ան օրուընէն
որ դուք լսեցիք թու ճանչցաք Աստուծոյ շնորհքը
7 ճշմարտութիւնով. Ինչպէս որ սորվեցաք ժմեր
սիրելի ծառայակցէն՝ Եպափրասէն, իոր ձեզի հա-
մար հաւատարիմ պաշտօնեայ մըն է Քրիստոսի.
8 Որ ինքն ալ մեզի պատմեց լձեր սէրը հոգիով:
9 խԱնոր համար մենք ալ ան օրուընէ որ լսեցինք՝
չենք դադարիր ձեզի համար աղօթք ընելէն ու
խնդրուածք մատուցանելէն, ծոր կատարեալ ըլլաք
կանոր կամքին գիտութեամբը՝ հբոլոր իմաստու-
10 թիւնով ու հոգևոր հանճարով. ձՈր դուք Տէրոջը

ա 1 Կոր. 4. 17: Եփես. 6. 21:
բ Գաղ. 1. 3:
* Ոմանք չունին:
գ 1 Կոր. 1. 4: Եփես. 1. 16: Փիլ. 1. 3: 4. 6:
դ Հմր 9: Եփես. 1. 15: Փիլիմ. 5:
ե Եբր. 6. 10:
զ 2 Տիմ. 4. 8: 1 Պետ. 1. 4:
է Մատ. 24. 14: Մար. 16. 15: Հռով. 10. 18: Հմր 23:
ը Մար. 4. 8: Յօհ. 15. 16: Փիլ. 1. 11:
թ 2 Կոր. 6. 1: Եփես. 3. 2: Տիտ. 2. 11: 1 Պետ. 5. 12:
ժ Գղ. 4. 12: Փիլիմ. 23:
ի 2 Կոր. 11. 23: 1 Տիմ. 4. 6:
լ Հռով. 15. 30:
խ Եփես. 1. 15, 16: Հմր 3, 4:
ծ 1 Կոր. 1. 5:
կ Հռով. 12. 2: Եփես. 5. 10, 17:
հ Եփես. 1. 8:
ձ Եփես. 4. 1: Փիլ. 1. 27: 1 Թես. 2. 12:

Digitized by Google

արժանի կերպով քալէք [ա]ամէն բանի մէջ զինք
հաճեցընելով, [բ]ամէն բարի գործքերու մէջ պտղա-
բեր ըլլալով, ու աճեցուն Աստուծոյ գիտութիւ-
11 նովը. [գ]Ամէն ուժով ուժովցած՝ իր փառաւոր
զօրութեանը չափովը՝ [դ]բոլոր համբերութեան ու
12 երկայնմտութեան՝ [ե]ուրախութեամբ. [զ]Գոհա-
նալով Հօր Աստուծմէն, որ մեզ լոյսի մէջ բնակող
[է]սուրբերուն վիճակին մասնակից ըլլալու արժա-
13 նացուց. [ը]Ան մեզ ազատեց խաւարին իշխանու-
թենէն, [թ]ու իր սիրելի Որդւոյն թագաւորութեանը
14 փոխադրեց. [ժ]Անով մենք փրկութիւն ունինք իր
15 արիւնովը, այսինքն մեղաց թողութիւն. [ի]Ան ինքը
աներեւոյթ Աստուծոյ պատկերն է՝ [լ]բոլոր ստեղ-
16 ծուածներուն անդրանիկը. [խ]Ինչու որ անով ամէն
բան ստեղծուեցաւ, ինչ որ երկինքը ու ինչ որ երկրի
վրայ, անոնք որ կ'երեւնան՝ և անոնք որ չեն երեւնար,
թէ աթոռները՝ [ծ]թէ տէրութիւնները՝ թէ պետու-
թիւնները՝ թէ իշխանութիւնները. [կ]բոլոր բաները
17 անով՝ ու անոր համար ստեղծուեցան. [հ]Ու անիկայ
ամէն բանէն առաջ է, և ամէն բան անով հաստատ
18 կը կենայ. [ձ]Եւ անիկայ է մարմնին՝ այսինքն եկե-
ղեցիին գլուխը. որ ինքը սկիզբն է՝ [ղ]մեռելներէն
անդրանիկը, որ ինքը ըլլայ ամէն բանի մէջ նախա-

ա 1 Թես. 4. 1:
բ Յոհ. 15. 16: 2 Կոր. 9. 8: Փիլ. 1. 11: Տիտ. 3. 1: Եբր. 13. 21:
գ Եփես. 3. 16: 6. 10:
դ Եփես. 4. 2:
ե Գործ. 5. 41: Հռովմ. 5. 3:
զ Եփես. 5. 20: Գղ. 3. 15:
է Գործ. 26. 18: Եփես. 1. 11:
ը Եփես. 6. 12: Եբր. 2. 14: 1 Պետ. 2. 9:
թ 1 Թես. 2. 12: 2 Պետ. 1. 11:
ժ Եփես. 1. 7:
ի 2 Կոր. 4. 4: Եբր. 1. 3:
լ Յայտ. 3. 14:
խ Յոհ. 1. 3: 1 Կոր 8. 6: Եփես. 3. 9: Եբր. 1. 2:
ծ Հռովմ. 8. 38: Եփես. 1. 21: Գղ. 2. 10, 15: 1 Պետ. 3. 22:
կ Հռովմ. 11. 36: Եբր. 2. 10:
հ Յոհ. 1. 1, 3: 17. 5: 1 Կոր. 8. 6:
ձ Եփես. 1. 10, 22: 4. 15: 5. 23: 1 Կոր. 11. 3:
ղ Գործ. 26. 23: 1 Կոր. 15. 20, 23: Յայտ. 1. 5:

Digitized by Google

19 պատիւ. Ինչու որ Հօրը հաճեցաւ որ [ա]Աստուա-
ծութեան բոլոր լեցունութիւնը անոր մէջը բնակի.
20 Եւ անով [բ]ամէնը [գ]հաշտեցընէ իրեն հետ, [դ]խա-
ղաղութիւն ընելով անոր խաչին ձեռօք թափուած արիւ-
նովը, թէ երկրի վրայ և թէ երկինքի մէջ եղող-
ները։
21 Եւ ձեզ ալ՝ [ե]որ ատեն մը օտարացած էիք, [զ]ու
չար գործքերով թշնամիներ ձեր խորհուրդներովը,
22 [է]Հիմա հաշտեցուց բուն իր մարմինովը՝ մահուամբ,
[ը]որ ձեզ անոր դիմացը սուրբ ու անբիծ և անարատ
23 կայնեցընէ. [թ]Եթէ որ կենաք հաւատքին մէջ հիմ-
նուած՝ ու հաստատ՝ [ժ]և առանց խախտելու աւետա-
րանին յոյսէն՝ որ լսեցիք, [ի]որ երկինքին տակը եղած
բոլոր ստեղծուածներուն [լ]քարոզուեցաւ, [խ]որուն
24 ես Պօղոս սպասաւոր եղայ, [ծ]Հիմա ուրախ եմ
իմ [կ]ձեզի համար քաշած չարչարանքներուս վրայ,
[հ]ու Քրիստոսի քաշած նեղութիւններուն պակասու-
թիւնը իմ մարմինիս մէջը կը լեցընեմ՝ [ձ]անոր մարմ-
25 նին համար, որ եկեղեցին է. Որուն ես սպասաւոր
եղայ [ղ]Աստուծոյ տնտեսութիւնովը՝ որ ինծի
տրուեցաւ ձեզի համար՝ Աստուծոյ խօսքը լման
26 քարոզելու, [ճ]Այն խորհուրդը՝ որ ծածկուած էր

ա Յօհ. 1. 16: 3. 34: Կղ. 2. 9: 3. 11:
բ Եփես. 1. 10.
գ 2 Կոր. 5. 18:
դ Եփես. 2. 14, 15, 16:
ե Եփես. 2. 1, 2, 12, 19: 4. 18:
զ Տիտ. 1. 15, 16:
է Եփես. 2. 15, 16:
ը Ղուկ. 1. 75: Եփես. 1. 4: 5. 27: 1 Թես. 4. 7: Տիտ. 2. 14: Յուդ. 24:
թ Եփես. 3. 17: Կղ. 2. 7:
ժ Յօհ. 15. 6:
ի Հբր 6:
լ Հռմ. 10. 18.
խ Գոր. 1. 17: 2 Կոր. 3. 6: 4. 1: 5. 18: Եփես. 3. 7: Հբր 25: 1 Տիմ. 2. 7:
ծ Հռմ. 5. 3: 2 Կոր. 7. 4:
կ Եփես. 3. 1, 13:
հ 2 Կոր. 1. 5, 6: Փիլ. 3. 10: 2 Տիմ. 1. 8: 2. 10:
ձ Եփես. 1. 23:
ղ 1 Կոր. 9. 17: Գաղ. 2. 7: Եփես. 3. 2: Հբր 23:
ճ Հռմ. 16. 25: 1 Կոր. 2. 7: Եփես. 3. 9:

Digitized by Google

առջէ դարերէն ու ազգերէն հեռու, [ա]ու հիմա իր
27 սուրբերուն յայտնուեցաւ. [բ]Անոնց ուզեց Աստուած
գիտցընել, [գ]թէ ինչ է աս խորհուրդիս փառաւոր
ճոխութիւնը հեթանոսներուն մէջ. որ ան Քրիս-
28 տոսն է ձեր մէջը՝ [դ]փառաց յոյսը. Որ անիկայ մենք
կը քարոզենք, [ե]ու ամէն մարդ կը խրատենք, և կը
սորվեցընենք ամէն մարդ բոլոր իմաստութիւնով,
[զ]որ ամէն մարդ կատարեալ կեցընենք Քրիստոս
29 Յիսուսով. [է]Անոր համար ես ալ կ՚աշխատիմ՝
[ը]ջանք ընելով [թ]իր ներգործութեանը համեմատ՝ որ
զօրութիւնով իմ՚ մէջս ՚ի գործ կը դրուի:

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ զանոնք Քրիստոսի հաւատքին մէջ հաստատ կենալ. 8 կը զգուշացընէ հեթանոսական փիլիսոփայութենէ և փուճ աւանդութիւններէ, 18 հրեշտակաց կրօնքէն, 20 և օրէնական ծէսերէն, որոնք Քրիստոսով վերջացած են:

1 Քանզի կ՚ուզեմ որ գիտնաք՝ [ժ]թէ ինչպէս մեծ
անձկութիւն ունիմ ձեզի համար ու Լաւո-
դիկեցւոց համար, ու ամէն անոնց համար՝ որ իմ
2 երեսս մարմինով չեն տեսեր. [ի]Որ անոնց սիրտերը
մխիթարուին՝ [լ]սիրով միացած, ու կատարեալ
իմացողութեան բոլոր ճոխութեանը հասնին, այսին-
քն [խ]Հօր Աստուծոյ և Քրիստոսի խորհուրդին
3 գիտութեանը. [ծ]Որուն մէջը իմաստութեան ու գի-

ա Մատթ. 13. 11: 2 Տիմ. 1. 10:
բ 2 Կոր. 2. 14:
գ Հռով. 9. 23: Եփես. 1. 7: 3. 8:
դ 1 Տիմ. 1. 1:
ե Գործ. 20. 20, 27, 31:
զ 2 Կոր. 11. 2: Եփես. 5. 27: Հեբր. 2..:
է 1 Կոր. 15. 10:
ը Կղ. 2. 1:
թ Եփես. 1. 19: 3. 7, 20:
ժ Կղ. 1. 29: Փիլ. 1. 30: 1 Թես. 2. 2:
ի 2 Կոր. 1. 6:
լ Կղ. 3. 14:
խ Փիլ. 3. 8: Կղ. 1. 9:
ծ 1 Կոր. 1. 24: 2. 6, 7: Եփես. 1. 8: Կղ. 1. 9:

Digitized by Google

4 տութեան բոլոր գանձերը պահուած են։ Եւ աս
կ'ըսեմ, ա որ չըլլայ թէ մէկը հրապուրական խօսքե-
5 րով ձեզ մոլորցընէ։ բ Որ թէպէտ մարմնով հեռու
եմ, բայց հոգւով ձեզի հետ եմ, և գ կ'ուրախանամ
երբոր ձեր բարեկարգութիւնը կը տեսնեմ, դ ու
ձեր հաւատքին հաստատութիւնը Քրիստոսի վրայ։
6 ե Ուստի ինչպէս որ ընդունեցիք Քրիստոս Յիսուս
7 Տէրը՝ անով քալեցէք, զ Արմատ կապած՝ ու անոր
վրայ շինուած՝ և հաւատքին մէջ հաստատուած՝
ինչպէս որ սորվեցաք, և անոր մէջը առատացէք գո-
8 հութիւնով։ է Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մէկը ձեզ
կողոպտէ փիլիսոփայութիւնով ու փուճ խաբէու-
թիւնով, ը որ մարդոց աւանդութեան պէս է՝ թ
աշխարհիս սկզբունքներուն պէս, և չէ թէ Քրիս-
9 տոսի վարդապետութեանը պէս. ժ Ինչու որ անոր
մէջը կը բնակի Աստուածութեան բոլոր լեցու-
10 թիւնը՝ մարմնապէս։ ի Եւ դուք ալ անով լցուած
էք. լ Որ ինքը գլուխ է խ բոլոր իշխանութեան ու
11 պետութեան. ծ Որ անով դուք անձեռագործ թլփա-
տութիւնով թլփատուեցաք՝ կ մեղաց մարմինը մեր-
12 կանալով Քրիստոսի թլփատութիւնովը. հ Թա-
ղուելով անոր հետ մկրտութիւնով, ձ որով նաև
անոր հետ յարութիւն առիք ղ Աստուծոյ զօրու-

ա Հռով. 16. 18։ 2 Կոր. 11. 13։ Եփես. 4. 14։ 5. 6։ Հեբր 8, 18։
բ 1 Կոր. 5. 3։ 1 Թես. 2. 17։
գ 1 Կոր. 14. 40։
դ 1 Պետ. 5. 9։
ե 1 Թես 4. 1։ Յուդ. 3։
զ Եփես. 2. 21, 22։ 3. 17։ Գղ. 1. 23։
է Երեմ. 29. 8։ Հռով. 16. 17։ Եփես. 5. 6։ Հեբր 18։ Եբր. 13. 9։
ը Մատ. 15. 2։ Գաղ. 1. 14։ Հեբր 22։
թ Գաղ. 4. 3, 9։ Հեբր 20։
ժ Յով. 1. 14։ Գղ. 1. 19։
ի Յով. 1. 16։
լ Եփես. 1. 20, 21։ 1 Պետ. 3. 22։
խ Գղ. 1. 16։
ծ 2 Օր. 10. 16։ 30. 6։ Երեմ. 4. 4։ Հռով. 2. 29։ Փիլ. 3. 3։
կ Հռով. 6. 6։ Եփես. 4. 22։ Գղ. 3. 8, 9։
հ Հռով. 6. 4։
ձ Գղ. 3. 1։
ղ Եփես. 1. 19։ 3. 7։

Digitized by Google

թեանը հաւատալովը. [ա]որ ինքը զանիկայ մեռելնե-
13 րէն յարոյց։ [բ]Եւ ձեզ՝ որ ատեն մը յանցանք-
ներու մէջ ու ձեր մարմինին անթլփատութեանը մէջ
մեռած էիք, կենդանացուց անոր հետը. մեր ամէն
14 յանցանքները ներեց մեզի, [գ]Ու հրամաններով
եղած մեզի հակառակ եղող ձեռագիրը՝ որ մեզի դէմ
կը կենար, ջնջեց, զանիկայ մէջ տեղէն վերցուց՝ ու
15 խաչափայտին վրայ գամեց. Եւ [դ]իշխանութիւն-
ները ու պետութիւնները [ե]մերկացուց, ու յայտ-
նապէս խայտառակեց՝ յաղթելով անոնց * անով։
16 [զ]Ուստի ոչ մէկը թող չդատէ ձեզ [է]ուտելու
կամ խմելու՝ [ը]կամ տօներու՝ կամ ամսագլուխներու՝
17 կամ շաբաթներու կողմանէ. [թ]Որոնք գալու բանե-
րուն շուքն են. բայց բուն մարմինը Քրիստոսինն
18 է։ [ժ]Չըլլայ որ մէկը զրկէ ձեզ մրցանակէն. որ
ուզէ խոնարհութիւնով ու հրեշտակներու կրօնքով
[ի]չտեսած բաներուն միջամուխ ըլլալ, իր մարմինին
19 միտքովը փուճ տեղը հպարտանալով. Եւ չբռնէ
[լ]Գլուխը՝ ուսկից որ բոլոր մարմինը յօդուածներով
ու խաղերով հաղորդուած ու մէկտեղ կցուած՝ Աս-
20 տուծոյ աճումովը կ'աճի։ Թէ որ դուք Քրիստոսի
հետ [խ]աս աշխարհիս սկզբունքներէն [ծ]մեռաք, [կ]ալ
ինչու համար աշխարհիս մէջ կենդանի եղողներու
պէս ասանկ կանոններու կը հնազանդիք, ըսելով.

[ա] Գոր. 2. 24։
[բ] Եփես. 2. 1, 5, 6, 11։
[գ] Եփես. 2. 14—16։
[դ] Եփես. 6. 12։
[ե] Ծն. 3. 15։ Սաղ. 68. 18։ Ես. 53. 12։ Մտթ. 12. 29։ Ղուկ. 10. 18։ 11. 22։ Յոհ. 12. 31։ 16. 11։ Եփես. 4. 8։ Եբր. 2. 14։
* Կամ իր անձովը։
[զ] Հռով. 14. 3, 10, 12։
[է] Հռով. 14. 2, 17։ 1 Կոր. 8. 8։
[ը] Հռով. 14. 5։ Գաղ. 4. 10։
[թ] Եբր. 8. 5։ 9. 9։ 10. 1։
[ժ] Հմր 4։
[ի] Եզեկ. 13. 3։ 1 Տիմ. 1. 7։
[լ] Եփես. 4. 15, 16։
[խ] Հմր 8։ Գաղ. 2. 19։ Եփես. 2. 15։
[ծ] Հռով. 6. 3, 5։ 7. 4, 6։
[կ] Գաղ. 4. 3, 9։

Digitized by Google

21 աՄի՛ մօտենար, համը մի՛ առներ, մի՛ դպչիր.
22 (Որոնց ամէնը ապականութեան համար են գործա-
ծութեամբ,) բմարդոց պատուիրանքներուն ու սոր-
23 վեցուցածներուն համեմատ. գՈրոնք իմաստու-
թեան կերպարանք մը ունին դինքնակամ կրօնքով,
ու խոնարհութիւնով, և մարմինի չխնայելով,
բայց չէ թէ պատիւի մը արժանի են, հապա մարմինը
յագեցընելու կը ծառայեն:

ԳԼ. Գ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ մեր փնտռելու ենք զՔրիստոս. 5 կը յորդորէ երկրաւոր անդամները սպաննել. 10 հին մարդը փոխել հանել, և Քրիստոսը հագնիլ. 12 սիրոյ խոնարհութեան և ուրիշ պտղաբերութեանց վրայով խրատ կու տայ:

1 եԱրդ՝ թէ որ Քրիստոսի հետ յարութիւն առիք,
ուրեմն վերի բաները փնտռեցէք, զՈւր որ
2 Քրիստոս կը նստի Աստուծոյ աջ կողմը: Վերի
բաները մտածեցէք, չէ՛ թէ աս երկրիս վրայինները:
3 էԻնչու որ դուք մեռաք, ըՈւ ձեր կեանքը պահուած
4 է Աստուծոյ քովը Քրիստոսի հետ: թԵրբոր
Քրիստոս՝ ժմեր կեանքը յայտնուի, ան ատենը
դուք ալ անոր հետ իփառքով պիտի յայտնուիք:
5 լՈւստի ձեր երկրաւոր անդամները խսպան-
նեցէք. ծպոռնկութիւնը, պղծութիւնը, անառակ
կիրքը, կչար ցանկութիւնը, ու ագահութիւնը՝ հոր

ա 1 Տիմ. 4. 3:
բ Ես. 29. 13: Մատ. 15. 9:
Տիտ. 1. 14:
գ 1 Տիմ. 4. 8:
դ Հռմ. 8:
ե Հռով. 6. 5: Եփես. 2. 6:
Կղ. 2. 12:
զ Հռով. 8. 34: Եփես. 1. 20:
է Հռով. 6. 2: Գաղ. 2. 20:
Կղ. 2. 20:
ը 2 Կոր. 5. 7: Կղ. 1. 5:
թ 1 Յով. 3. 2:
ժ Յով. 11. 25: 14. 6:
ի 1 Կոր. 15. 43: Փիլ. 3. 21:
լ Հռով. 8. 13: Գաղ. 5. 24:
խ Հռով. 6. 13:
ծ Եփես. 5. 3:
կ 1 Թես. 4. 5:
հ Եփես. 5. 5:

Digitized by Google

6 կռապաշտութիւն է. [ա]Որոնց համար Աստուծոյ
բարկութիւնը [բ]անհնազանդութեան որդւոց վրայ
7 կու գայ. [գ]Որ ատեն մը դուք ալ անոնց մէջը կը
8 քալէիք, երբոր անոնց մէջը կ'ապրէիք։ [դ]Բայց
հիմա մէկդի ձգեցէք դուք ալ ան ամէնը. բարկու-
թիւնը, սրտմտութիւնը, չարութիւնը, հայհոյու-
թիւնը, [ե]անհամեստ խօսքերը ձեր բերաններէն։
9 [զ]Իրարու սուտ մի՛ զրուցէք. [է]Հին մարդը իր գործ-
10 քերովը ձեր վրայէն հանեցէք. Եւ հագէք ան
նորը [ը]գիտութիւնով նորոգուած՝ [թ]իր Ստեղծողին
11 [ժ]պատկերին պէս. [ի]Ուր որ Յոյն ու Հրեայ, թլփա-
տութիւն ու անթլփատութիւն, Բարբարոս, Սկիւ-
թացի, ծառայ կամ ազատ չկայ. [լ]Հապա Քրիս-
12 տոս է ամէնը՝ և ամէն բանի մէջ։ [խ]Ուստի Աստու-
ծոյ ընտրեալ սուրբերու ու սիրելիներու պէս՝
[ծ]վրանիդ հագէք [կ]գութը, ողորմութիւնը, քաղց-
րութիւնը, խոնարհութիւնը, հեզութիւնը, եր-
13 կայնմտութիւնը, [հ]Իրարու համբերելով և իրարու
ներելով՝ թէ որ մէկը մէկու մը դէմ տրտունջ մը
ունենայ. ինչպէս որ Քրիստոս ձեզի ներեց, անանկ
14 ալ դուք։ [ձ]Եւ աս ամէն բաներուն վրայ Սէրը

ա Հռովմ. 1.18։ Եփես. 5.6։ Յայտ. 22.15։
բ Եփես. 2.2։
գ Հռովմ. 6.19, 20։ 7.5։ 1 Կոր. 6.11։ Եփես. 2.2։ Տիտ. 3.3։
դ Եփես. 4.22։ 1 Պետ. 2.1։ Եբր. 12.1։ Յակ. 1.21։
ե Եփես. 4.29։ 5.4։
զ Ղև. 19.11։ Եփես. 4.25։
է Եփես. 4.22, 24։
ը Հռովմ. 12.2։
թ Եփես. 2.10։
ժ Եփես. 4.23, 24։
ի Հռովմ. 10.12։ 1 Կոր. 12.13։ Գաղ. 3.28։ 5.6։ Եփես. 6.8։
լ Եփես. 1.23։
խ 1 Թես. 1.4։ 1 Պետ. 1.2։ 2 Պետ. 1.10։
ծ Եփես. 4.24։
կ Գաղ. 5.22։ Փիլ. 2.1։ Եփես. 4.2, 32։
հ Մար. 11.25։ Եփես. 4.2, 32։
ձ 1 Պետ. 4.8։
ղ Յովհ. 13.34։ Հռովմ. 13.8։ 1 Կոր. 13։ Եփես. 5.2։ Գղ. 2.2։ 1 Թես. 4.9։ 1 Տիմ. 1.5։ 1 Յովհ. 3.23։ 4.21։

Digitized by Google

15 հագէք, [ա]որ կատարելութեան կապն է․ [բ]Եւ
*Քրիստոսի խաղաղութիւնը ձեր սրտերուն մէջը
թագաւորէ, [գ]որ դուք անոր կանչուեցաք [դ]մէկ
16 մարմինով․ [ե]ու գոհացող եղէք։ Քրիստոսի խօսքը
ձեր մէջը բնակի առատապէս՝ ամէն իմաստութիւ-
նով իրար սորվեցընելու ու խրատելու, [զ]սաղմոս-
ներով, և օրհնութիւններով, ու հոգևոր երգերով,
[է]ձեր սրտերուն մէջը շնորհքով զԱստուած օրհնե-
17 լու։ [ը]Եւ ամէն ինչ որ կ'ընէք թէ խօսքով և թէ
գործքով, բոլորը Տէր Յիսուսին անունովը ըրէք,
[թ]Աստուծոյ ու Հօրը գոհութիւն մատուցանելով
անոր ձեռքովը։
18 [ժ]Կիներ՝ հնազանդ եղէք ձեր էրիկներուն, [ի]ինչ-
19 պէս որ կը վայլէ՝ Տէրոջմով։ [լ]Էրիկներ՝ սիրեցէք
20 ձեր կիները, [խ]ու դառն մի՛ ըլլաք անոնց։ [ծ]Որ-
դիներ՝ [կ]ամէն բանի մէջ հնազանդ եղէք ձեր ծնողք-
ներուն․ ինչու որ աս է Տէրոջը առջևը հաճելի։
21 [հ]Հայրեր՝ ձեր որդիները մի՛ բարկացընէք, որ
22 չվհատին։ [ձ]Ծառաներ՝ [ղ]ամէն բանի մէջ հնազանդ
եղէք [ճ]ձեր մարմնաւոր տէրերուն․ չէ թէ աչքի
առջև ծառայելով՝ մարդահաճոներու պէս, հապա
23 սրտի միամտութեամբ՝ Տէրոջմէ վախնալով․ [մ]Ինչ
որ կ'ընէք՝ սրտանց ըրէք, որպէս թէ Տէրոջը՝ ու

ա Եփես․ 4․3։
բ Հռովմ․ 14․17։ Փիլ․ 4․7։
* Ոմանք Աստուծոյ
գ 1 Կոր․ 7․15։
դ Եփես․ 2․16, 17։ 4․4։
ե Կղ․ 2․7։ Հմր 17։
զ 1 Կոր․ 14․26։ Եփես․ 5․19։
է Կղ․ 4․6։
ը 1 Կոր․ 10․31։
թ Հռովմ․ 1․8։ Եփես․ 5․20։ Կղ․ 1․12։ 2․7։ 1 Թես․ 5․18։ Եբր․ 13․15։
ժ Եփես․ 5․22։ Տիտ․ 2․5։ 1 Պետ․ 3․1։
ի Եփես․ 5․3։
լ Եփես․ 5․25, 28, 33։ 1 Պետ․ 3․7։
խ Եփես․ 4․31։
ծ Եփես․ 6․1։
կ Եփես․ 5․24։ Տիտ․ 2․9։
հ Եփես․ 6․4։
ձ Եփես․ 6․5, ևն։ 1 Տիմ․ 6․1։ Տիտ․ 2․9։ 1 Պետ․ 2․18։
ղ Հմր 20։
ճ Փիլիմ․ 16։
մ Եփես․ 6․6, 7։

Digitized by Google

24 չէ՛ թէ մարդոց, [ա]Գիտնալով որ ժառանգութեան
հատուցումը Տէրոջմէ պիտի առնէք. [բ]Ինչու որ
25 Տէր Քրիստոսին կը ծառայէք. Բայց անօրէնը իր
անօրէնութեանը վարձքը պիտի ընդունի, [գ]Եւ աչառ-
ութիւն չկայ:

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ ջերմեռանդութեամբ աղօթք ընել, 5 խելացութեամբ վարուիլ անոնց հետ՝ որոնք դեռ Քրիստոսի կատարեալ գիտութիւնը չունին. 10 իր բարեւը կը մատուցանէ անոնց, և ամէն կերպ յաջողութիւն կը խնդրէ:

1 Տէրե՛ր՝ [դ]Ձեր ծառաներուն իրաւունք ու հա-
ւասարութիւն տուէք, գիտնալով որ դուք ալ
Տէր ունիք երկինքը:
2 [ե]Շարունակ աղօթքի՛ ետեւէ եղէք, անոր մէջը
3 արթուն մնալով [զ]գոհութեամբ: [է]Աղօ՛թք ըրէք
նաեւ մեզի համար, [ը]Որ Աստուած խօսքին դուռը
բանայ մեզի [թ]Քրիստոսի խորհուրդը խօսելու,
4 [ժ]որուն համար կապուած ալ եմ, Որ յայտնի ընեմ
5 զանիկայ՝ ինչպէս որ ինծի կը վայլէ խօսիլ: [ի]Խոհե-
մութեամբ վարուեցէ՛ք դուրսիններուն հետ, [լ]Ժա-
6 մանակը ծախու առնելով: Ձեր խօսքը ամէն ատեն
[խ]շնորհքով՝ [ծ]որպէս թէ աղով համեմուած ըլլայ,
[կ]Ու գիտնաք թէ ինչպէս կը վայլէ ձեզի ամէն մէկուն
պատասխան տալ:

ա Եփես. 6. 8:
բ 1 Կոր. 7. 22:
գ Հռով. 2. 11: Եփես. 6. 9: 1 Պետ. 1. 17: Տես 2 Օր. 10. 17:
դ Եփես. 6. 9:
ե Ղու. 18. 1: Հռով. 12. 12: Եփես. 6. 18: 1 Թես. 5. 17, 18:
զ Գղ. 2. 7: 3. 15:
է Եփես. 6. 19: 2 Թես. 3. 1:
ը 1 Կոր. 16. 9: 2 Կոր. 2. 12:
թ Մատ. 13. 11: 1 Կոր. 4. 1: Եփես. 6. 19: Գղ. 1. 26: 2. 2:
ժ Եփես. 6. 20: Փիլ. 1. 7:
ի Եփես. 5. 15: 1 Թես. 4. 11:
լ Եփես. 5. 16:
խ Ժող. 10. 12: Գղ. 3. 16:
ծ Մար. 9. 49:
կ 1 Պետ. 3. 15:

Digitized by Google

7 [ա]Ալ իմ վրայօվս բոլորը պիտի իմացընէ ձեզի
Տիւքիկոս սիրելի եղբայրը և հաւատարիմ պաշտօ-
8 նեան ու ծառայակիցը Տէրոջմով. [բ]Որն որ աս
բանին համար ձեզի խրկեցի, որ *գիտնաք դուք մեր
9 վրայով, ու ինքը ձեր" սիրտերը մխիթարէ, [գ]Օնե-
սիմոս հաւատարիմ ու սիրելի եղբօրը հետ մէկտեղ՝
որ ձեզմէ մէկն է. իրենք ամէն բանը ձեզի պիտի
10 իմացընեն՝ ինչ որ հոս կայ: [դ]Բարև կ'ընէ ձեզի
Արիստարքոս՝ իմ գերութեան ընկերս, [ե]և Մարկոս՝
Բառնաբասին եղբօրորդին, (որուն համար պա-
տուէր առիք. թէ որ ձեզի գալու ըլլայ, ընդու-
11 նեցէք անիկայ,) Եւ Յիսուսը՝ որ Յուստոս ըսուած
է, որոնք թլփատութենէն են. ասոնք միայն ինծի
գործակից եղան Աստուծոյ թագաւորութեանը
12 մէջ, որոնք ինծի մխիթարութիւն եղան: [զ]Բարև
կ'ընէ ձեզի Եպափրաս՝ Քրիստոսի ծառան, որ
ձեզմէ մէկն է, [է]ամէն ատեն աղօթքի մէջ ձեզի հա-
մար ջանք ընելով, [ը]որ դուք կատարեալ ու լման
13 կենաք Աստուծոյ բոլոր կամացը մէջ: Քանզի
անոր վրայով ես կը վկայեմ, թէ շատ նախանձաւո-
րութիւն ունի ձեզի համար՝ ու Լաւոդիկեի և
14 Յերապօլիսի մէջ եղողներուն համար: Բարև կ'ընէ
ձեզի սիրելի [թ]Ղուկաս բժիշկը, [ժ]ու Դեմասը:
15 Բարև ըրէք եղբայրներուն՝ որ Լաւոդիկիա են, և
16 Նիմփասին, [ի]ու անոր տանը մէջի եկեղեցիին: Ու
երբոր աս թուղթը ձեր մէջը կարդացուի, Լաւո-

ա Եփես. 6. 21:
բ Եփես. 6. 22:
* Ոմանք որ գիտնայ ձեր վրա-յօք, ու ձեր
գ Փիլիմ. 10:
դ Գործ. 19. 29: 20. 4: 27. 2: Փիլիմ. 24:
ե Գործ. 15. 37: 2 Տիմ. 4. 11:
զ Կող. 1. 7: Փիլիմ. 23:
է Հռով. 15. 30:
ը Մատ. 5. 48: 1 Կոր. 2. 6: 14. 20: Փիլ. 3. 15: Եբր. 5. 14:
թ 2 Տիմ. 4. 11:
ժ 2 Տիմ. 4. 9: Փիլիմ. 24:
ի Հռով. 16. 4: 1 Կոր. 16. 19:
լ 1 Թես. 5. 27:

Digitized by Google

դիկեցւոց եկեղեցիին մէջն ալ կարդալ տուէք. և
դուք ալ Լաւոդիկիայէն եկած թուղթը կարդացէք:
17 ա Ու ըսէք Արքիպպոսին. բ Զգո՛յշ եղիր քու
սպասաւորութեանդ՝ որ Տէրոջմով առիր, որ անի-
18 կայ կատարես: գ Ա՛յս բարևը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն
է. դ Իմ կապերս միտքերնիդ թող ըլլան: ե Շ-
նորհքը ձեզի հետ. ամէն:

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ Թեսաղոնիկեցւոց՝ թէ ինքը ամէն ատեն կը յիշէ զանոնք իր գոհութեանը ու աղօթքին մէջ, 5 և թէ ինքը աղէկ համոզուած է թէ անոնց հաւատքը ճշմարիտ ու անկեղծ է, և թէ Աստուծոյ գործած են:

1 Պօղոս և Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ զ Թեսա-
ղոնիկեցւոց եկեղեցիին Հայր Աստուծով ու
2 Տէր Յիսուս Քրիստոսով. է Շնորհք և խաղա-
ղութիւն ձեզի *Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր
Յիսուս Քրիստոսէն":
ը Կը գոհանանք Աստուծմէ ամէն ատեն ձեր ամենուն

ա Փիլիմ. 2:
բ 1 Տիմ. 4. 6:
գ 1 Կոր. 16. 21: 2 Թես. 3. 17:
դ Եբր. 13. 3:
ե Եբր. 13. 25:
զ 2 Կոր. 1. 19: 2 Թես. 1. 1: 1 Պետ. 5. 12:
է Եփես. 1. 2:
* Ոմանք չունին:
ը Հռով. 1. 8: Եփես. 1. 16: Փիլիմ. 4:

Digitized by Google

համար՝ [ա]անդադար ձեզ յիշելով մեր աղօթքներուն
3 մէջը. Յիշելով [բ]ձեր հաւատքին գործը ու [գ]սիրոյ
աշխատութիւնը և մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
յոյսին համբերութիւնը՝ Աստուծոյ ու մեր Հօրը
4 առջևը. Եւ գիտնալով Աստուծմէ սիրուած եղբայր‑
5 ներ՝ [դ]ձեր ընտրութիւնը. [ե]Որ մեր աւետարանը
չէ թէ միայն խօսքով եղաւ ձեզի, հապա զօրու‑
թիւնով ալ՝ [զ]և Հոգւով Սրբով, [է]ու շատ ապա‑
հովութիւնով, [ը]ինչպէս որ գիտէք ալ, թէ ինտոր
6 կեցանք ձեր մէջը ձեզի համար: [թ]Դուք ալ մեզի ու
Տէրոջը նմանող ըլլալով՝ ընդունեցիք խօսքը շատ
նեղութեան մէջ՝ [ժ]Հոգւոյն Սրբոյ ուրախութիւ‑
7 նովը. Անանկ որ դուք օրինակ եղաք բոլոր հաւա‑
տացեալներուն՝ որոնք Մակեդոնիայի ու Աքայիայի
8 մէջ են: [ի]Ինչու որ ձեզմէ հռչակուեցաւ Տէրոջը
խօսքը, չէ թէ միայն Մակեդոնիայի ու Աքայիայի
մէջ, [լ]հապա նաև ամէն տեղ ձեր հաւատքը որ
դէպ ՚ի Աստուած է՝ տարածուեցաւ, անանկ որ ալ
9 պէտք չէ մեզի բան մը խօսիլ: Քանզի իրենք կը
պատմեն մեզի համար, [խ]թէ ինչպէս եղաւ մեր ձեր
քովը մտնելը, [ծ]և ինչպէս դուք կուռքերէն Աստու‑
ծոյ դարձաք՝ կենդանի ու ճշմարիտ Աստուծոյ
10 ծառայելու, [կ]Եւ սպասելու անոր Որդւոյն՝ [հ]երկին‑

ա Գլ. 2. 13:
բ Յօհ. 6. 29: Գաղ. 5. 6: Գլ. 3. 6: 2 Թես. 1. 3, 11: Յակ. 2. 17:
գ Հռով. 16. 6: Եբր. 6. 10:
դ Կող. 3. 12: 2 Թես. 2. 12:
ե Մար. 16. 20: 1 Կոր. 2. 4: 4. 20:
զ 2 Կոր. 6. 6:
է Կող. 2. 2:
ը Գլ. 2. 1, 5, 10, 11: 2 Թես. 3. 7:
թ 1 Կոր. 4. 16: 11. 1: Փիլ. 3. 17: Գլ. 2. 14: 2 Թես. 3. 9:
ժ Գոր. 5. 41: Եբր. 10. 34:
ի Հռով. 10. 18:
լ Հռով. 1. 8: 2 Թես. 1. 4:
խ Գլ. 2. 1:
ծ 1 Կոր. 12. 2: Գաղ. 4. 8:
կ Հռով. 2. 7: Փիլ. 3. 20: Տիտ. 2. 13: 2 Պետ. 3. 12: Յայտ. 1. 7:
հ Գոր. 1. 11: Գլ. 4. 15: 2 Թես. 1. 7:

Digitized by Google

քէն. ա որ ինքը մեռելներէն յարուց զանիկայ՝ այսինքն Յիսուսը, բ որ կ'ազատէ մեզ գալու բարկութենէն:

ԳԼ. Բ

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ ինչպէս աւետարանը Թեսաղոնիկէ մտաւ ու քարոզուեցաւ, և ինչպէս անոնք ալ ընդունեցին. 18 պատճառը կ'իմացընէ թէ ինքը ինչու այնքան երկար ատեն հեռու մնաց անոնցմէ, և թէ ինչու այնքան մեծ փափաք ունէր զանոնք տեսնելու:

1 գ Քանզի եղբայրներ՝ դուք ինքնիրեննիդ գիտէք ձեր մէջը մտնելնիս՝ որ պարապ տեղը չեղաւ.
2 Հապա առաջ, դ Փիլիպպէի մէջ չարչարանք քաշելով ու անարգուելով՝ ինչպէս որ գիտէք, ե համարձակութիւն ըրինք մեր Աստուծովը՝ զ ձեզի պատմելու Աստուծոյ աւետարանը է մեծ հակառակութեան
3 մէջ: ը Ինչու որ մեր յորդորանքը ոչ մոլորութենէ է, ու ոչ պղծութենէ, և ոչ խաբէութեամբ.
4 թ Հապա ինչպէս որ մենք Աստուծմէ ընտրուեցանք ժ ու աւետարանը մեզի հաւատացուեցաւ, այնպէս կը խօսինք, ի չէ՛ թէ մարդոց հաճոյ ըլլալու համար, հապա Աստուծոյ՝ լ որ մեր սիրտերը
5 կը քննէ. խ Ինչու որ մենք բնաւ շողոքորթութեան խօսքեր չգործածեցինք, ինչպէս որ գիտէք, ոչ ալ ագահութեան պատճառանք, ծ Աստուած վկայ է, .
6 կ Ու մարդոցմէ փառք չփնտռեցինք, ոչ ձեզմէ, ոչ

ա Գործ. 2. 24:
բ Մատթ. 3. 7: Հռով. 5. 9: Գլ. 5. 9:
գ Գլ. 1. 5, 9:
դ Գործ. 16. 22:
ե Գլ. 1. 5:
զ Գործ. 17. 2:
է Փիլ. 1. 30: Կող. 2. 1:
ը 2 Կոր. 7. 2: Հմր 5: 2 Պետ. 1. 16:
թ 1 Կոր. 7. 25: 1 Տիմ. 1. 11, 12:
ժ 1 Կոր. 9. 17: Գաղ. 2. 7: Տիտ. 1. 3:
ի Գաղ. 1. 10:
լ Առակ. 17. 3: Հռով. 8. 27:
խ Գործ. 20. 33: 2 Կոր. 2. 17: 4. 2: 7. 2: 12. 17:
ծ Հռով. 1. 9:
կ Յովհ. 5. 41, 44: 12. 43: 1 Տիմ. 5. 17:

Digitized by Google

7 ալ ուրիշներէն, [ա]թէև կրնայինք՝ իբրև Քրիս-
տոսի [բ]Առաքեալներ՝ [գ]ծանրութիւն տալ. [դ]բայց
մենք հեզ եղանք ձեր մէջը, ինչպէս որ դայեակ մը
8 իր երախաները կը խնամէ: Այնպէս ալ մենք ձեր
վրայ փափաք ունենալով [ե]կը յօժարէինք, ոչ
միայն Աստուծոյ աւետարանը ձեզի տալ, [զ]հապա
մեր անձերն ալ. ինչու որ դուք մեզի սիրելիներ
9 եղաք: Վասնզի կը յիշէք եղբայրներ՝ մեր աշխա-
տութիւնը ու ջանքը, որ [է]ձեզմէ մէկու մը ծան-
րութիւն չտալու համար՝ գիշեր ու ցորեկ [ը]գոր-
ծելով, ձեզի Աստուծոյ աւետարանը քարոզեցինք:
10 [թ]Դուք վկայ էք, և Աստուած ալ [ժ]թէ ինչպէս
սրբութիւնով ու արդարութիւնով և անարատու-
թիւնով վարուեցանք ձեզի հետ՝ որ հաւատացիք.
11 Ինչպէս գիտէք ալ, որ ձեզմէ ամէն մէկը՝ ինչպէս
12 հայր մը իր որդիները՝ Անանկ կը յորդորէինք ու
կը մխիթարէինք, և վկայութիւն կը դնէինք [ի]որ
դուք Աստուծոյ վայելածին պէս քալէք, [լ]ան որ ձեզ
13 իր թագաւորութեանը ու փառքին կանչեց: Ասոր
համար մենք ալ անդադար [խ]կը գոհանանք Աս-
տուծմէ, որ մեզմէ Աստուծոյ խօսքը լսելով ընդու-
նեցիք, [ծ]չէ՛ թէ իբրև մարդոց խօսք, հապա ինչպէս
որ ճշմարտապէս է, Աստուծոյ խօսք, որ նաև կը
14 ներգործէ ձեր մէջը որ կը հաւատաք: Վասնզի

ա 1 Կոր. 9. 4, 6, 12, 18: 2 Կոր. 10. 1, 2, 10, 11: 13. 10: 2 Թես. 3. 9: Փիլիմ. 8, 9:
բ 1 Կոր. 9. 1, 2, 5:
գ 2 Կոր. 11. 9: 12. 13, 14: 2 Թես. 3. 8:
դ 1 Կոր. 2. 3: 9. 22: 2 Կոր. 13. 4: 2 Տիմ. 2. 24:
ե Հռոմ. 1. 11: 15. 29:
զ 2 Կոր. 12. 15:
է 2 Կոր. 12. 13, 14:
ը Գործ. 20. 34: 1 Կոր. 4. 12: 2 Կոր. 11. 9: 2 Թես. 3. 8:
թ Գղ. 1. 5:
ժ 2 Կոր. 7. 2: 2 Թես. 3. 7:
ի Եփես. 4. 1: Փիլ. 1. 27: Կող. 1. 10: Գղ. 4. 1:
լ 1 Կոր. 1. 9: Գղ. 5. 24: 2 Թես. 2. 13: 2 Տիմ. 1. 9:
խ Գղ. 1. 2:
ծ Մատ. 10. 40: Գաղ. 4. 14: 2 Պետ. 3. 2:

Digitized by Google

դուք եղբայրներ՝ նմանող եղաք [ա]Աստուծոյ եկեղե-
ցիներուն՝ որ Հրէաստանի մէջ են Քրիստոս Յի-
սուսով. [բ]Ինչու որ դուք ալ նոյն չարչարանքները
կրեցիք ձեր համազգիներէն, [գ]ինչպէս որ անոնք ալ
15 Հրէաներէն. [դ]Որոնք Տէր Յիսուսն ալ մեռցուցին՝
[ե]մարգարէներն ալ, և մեզ հալածեցին, ու Աստու-
16 ծոյ անհաճոյ՝ [զ]և բոլոր մարդոց հակառակ են. [է]Ու
մեզ կ'արգիլեն հեթանոսներուն խօսելէն՝ անոնց
փրկութեանը համար, [ը]որ իրենց մեղքերուն չափը
լեցնեն ամէն ատեն. [թ]Եւ բարկութիւնը անոնց
վրայ հասեր է մինչև վերջը:
17 Իսկ մենք եղբայրներ՝ [ժ]իրաւ քիչ մը ատեն ձեզմէ
որբ մնացինք երեսով, ու չէ թէ սրտով, [ի]բայց
աւելի ջանացինք ձեր երեսը տեսնելու մեծ փափա-
18 քով: Անոր համար ես Պօղոս մէկ երկու անգամ
ուզեցի ձեզի գալ, [լ]բայց Սատանան մեզ արգիլեց:
19 [խ]Ինչու որ ո՞վ է մեր յոյսը, կամ ուրախութիւնը՝
[ծ]կամ մեր պարծանքին պսակը, եթէ ոչ դուք՝ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի առջևը՝ [կ]անոր գալու
20 ատենը: Որովհետև դուք էք մեր փառքը՝ և ուրա-
խութիւնը:

ԳԼ. Դ.

1 Պօղոս կը յայտնէ իր մեծ սէրը որ ունէր Թեսաղոնիկեցւոց վրայ, թէ Տիմոթէոսը անոնց խրկելով որ հաստատէ և մխի-

ա Գաղ. 1. 22:
բ Գոր. 17. 5, 13:
գ Եբր. 10. 33, 34:
դ Գոր. 2. 23: 3. 15: 5. 30: 7. 52:
ե Մատ. 5. 12: 23. 34, 37: Ղու. 13. 33, 34: Գոր. 7. 52:
զ Եսթ. 3. 8:
է Ղու. 11. 52: Գոր. 13. 50: 14. 5, 18: 17. 5, 13: 18. 12: 19. 9: 22. 21, 22:
ը Ծն. 15. 16: Մատ. 23. 32:
թ Մատ. 24. 6, 14:
ժ 1 Կոր. 5. 3: Կող. 2. 5:
ի Գղ. 3. 10:
լ Հռով. 1. 13: 15. 22:
խ 2 Կոր. 1. 14: Փիլ. 2. 16: 4. 1:
ծ Առակ. 16. 31:
կ 1 Կոր. 15. 23: Գղ. 3. 13: Յայտ. 1. 7: 22. 12:

Digitized by Google

Թողէ զանոնք, թէ անոնց բարեպաշտութեանցը վրայ ուրախանալով, 10 և թէ աղօթք ընելով անոնց համար, և անձկանօք անոնց երթալու փափագելով:

1 [ա]Ուստի ալ չկրնալով աւելի համբերել, [բ]աղէկ
2 երևցաւ մեզի մինակ Աթէնք մնալ. [գ]Եւ
Տիմոթէոս մեր եղբայրը ու Աստուծոյ պաշտօնեան
և մեր գործակիցը Քրիստոսի աւետարանին մէջ
խրկեցինք ձեզ հաստատելու ու մխիթարելու ձեր
3 հաւատքին համար. [դ]Որ աս նեղութիւններուն մէջ
յեղյեղ մէկը չխախտի. ինչու որ դուք ինքնիրեննիդ
գիտէք [ե]որ մենք ասոր համար կեցեր ենք:
4 [զ]Վասնզի երբոր մենք ձեր քովը էինք, առաջուց
ձեզի կը գուշակէինք թէ նեղութիւններու պիտի
համդիպինք, ինչպէս որ եղաւ ալ. ու գիտէք:
5 [է]Ասոր համար ես ալ չկրնալով աւելի համբերել,
մարդ խրկեցի ձեր հաւատքը գիտնալու, [ը]որ չըլլայ
թէ փորձողը ձեզ փորձած ըլլայ, [թ]Եւ մեր աշխա-
6 տութիւնը պարապ ըլլայ: [ժ]Բայց հիմա երբոր
Տիմոթէոս ձեզմէ մեզի եկաւ, ու ձեր հաւատքին և
սիրոյն աւետիսը մեզի տուաւ, որ ամէն ժամանակ
մեր բարի յիշատակը [illegible] ունիք, և կը փա-
փաքիք մեզ տեսնելու, [ի]ինչպէս որ մենք ալ ձեզ.
7 [լ]Ասոր համար եղբայրներ՝ ձեր վրայ մխիթարուե-
ցանք մեր բոլոր վիշտերուն ու նեղութիւններուն
8 վրայ՝ ձեր հաւատքովը. Ինչու որ հիմա կենդանի
ենք մենք, [խ]թէ որ դուք հաստատուն կենաք Տէրոջ-

ա Հմր 5:
բ Գոր. 17. 15:
գ Հռոմ. 16. 21: 1 Կոր. 16. 10: 2 Կոր. 1. 19:
դ Եփես. 3. 13:
ե Գոր. 9. 16: 14. 21: 20. 23: 21. 11: 1 Կոր. 4. 9: 2 Տիմ. 3. 12: 1 Պետ. 2. 21:
զ Գոր. 20. 23:
է Հմր 1:
ը 1 Կոր. 7. 5: 2 Կոր. 11. 3:
թ Գաղ. 2. 2: 4. 11: Փիլ. 2. 16:
ժ Գոր. 18. 1, 5:
ի Փիլ. 1. 8:
լ 2 Կոր. 1. 4: 7. 6, 7, 13:
խ Փիլ. 4. 1:

Digitized by Google

9 մով։ [ա]Քանզի ինչ գոհութիւն կրնանք մատուցանել Աստուծոյ ձեր վրայով՝ այն ամէն ուրախութիւնին համար՝ որ կ'ուրախանանք ձեզի համար
10 մեր Աստուծոյ առջևը, Եւ [բ]գիշեր ու ցորեկ [գ]խիստ շատ աղաչանք կ'ընենք [դ]ձեր երեսը տեսնելու, [ե]ու ձեր հաւատքին պակսութիւնները լեցը-
11 նելու։ Բայց ինքը Աստուած ու մեր Հայրը՝ և մեր Տէրը Յիսուս Քրիստոս [զ]մեր ճամբան դէպ 'ի ձեզի
12 յաջողէ։ [է]Եւ Տէրը աճեցընէ ու աւելցընէ ձեր սէրը [ը]իրարու վրայ՝ ու ամենուն վրայ, ինչպէս որ
13 մենք ալ ձեր վրայ ունինք, [թ]Հաստատելով ձեր սիրտերը անարատ՝ սրբութեան մէջ Աստուծոյ և մեր Հօրը առջևը՝ մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսի գալուստենը [ժ]իր բոլոր սուրբերուն հետ մէկտեղ։

ԳԼ. Դ.

1 Կը յորդորէ զանոնք որ ամէն կերպով առաջ երթան աստուածպաշտութեան մէջ, 6 որ սուրբ ու արդար վարմունք ունենան, 9 որ մէկզմէկ սիրեն, 11 որ ամէն մէկը խաղաղութեամբ իր գործը գործէ, 13 ու վերջապէս ննջեցեալներուն վրայով իրենց տրտմութիւնը չափաւոր ըլլայ։ 17 Առաքեալը աս վերջին յորդորանքին վրայ համառօտ կերպով մը կը նկարագրէ մեռելոց յարութիւնը, և Քրիստոսի երկրորդ գալուստը՝ դատաստանի համար։

1 Ասկէ ետև եղբայրներ՝ ձեզի կ'աղաչենք, ու կը յորդորենք Տէր Յիսուսով. որ ինչպէս մեզմէ առիք՝ [ի]թէ ինչպէս պէտք է ձեզի քալել ու [լ]Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ, ալ աւելի [խ]անոր մէջ շատնաք։

ա Գլ. 1. 2։
բ Գործ. 26. 7։ 2 Տիմ. 1. 3։
գ Հռով. 1. 10, 11։ 15. 32։
դ Գլ. 2. 17։
ե 2 Կոր. 13. 9, 11։ Կող. 4. 12։
զ Մար. 1. 3։
է Գլ. 4. 10։
ը Գլ. 4. 9։ 5. 15։ 2 Պետ. 1. 7։
թ 1 Կոր. 1. 8։ Փիլ. 1. 10։ Գլ. 5. 23։ 2 Թես. 2. 16։ 1 Յօհ. 3. 20, 21։
ժ Զաք. 14. 5։ Յուդ. 14։
ի Փիլ. 1. 27։ Կող. 2. 6։
լ Գլ. 2. 12։
խ Կող. 1. 10։

2 Քանզի գիտէք թէ ինչ պատուէրներ տուինք ձեզի
3 Տէր Յիսուսով։ Ինչու որ [ա]Աստուծոյ կամքը աս
է՝ այսինքն [բ]ձեր սուրբ ըլլալը, [գ]որ դուք ետ կենաք
4 պոռնկութենէն. [դ]Ձեզմէ ամէն մէկը գիտնայ իր
5 ամանը սրբութիւնով ու պատիւով ստանալ. [ե]Ոչ
թէ ցանկութեան կիրքով՝ [զ]ինչպէս հեթանոսները՝
6 [է]որոնք Աստուած չեն ճանչնար։ [ը]Ոչ ըլլայ որ *աս
բանին" մէջ չափէ անցնի մէկը՝ ու իր եղբայրը զրկէ.
[թ]ինչու որ Տէրը ասոր բոլոր բաներուն համար վրէժ-
խնդիր է. ինչպէս առաջուց ըսինք ձեզի, ու վկա-
7 յութիւն տուինք։ Ինչու որ Աստուած մեզ աղտու-
8 թեան չկանչեց, [ժ]հապա սրբութեան։ [ի]Ուստի ան
որ կ'անարգէ, չէ թէ անիկայ մարդ մը կ'անարգէ,
հապա Աստուած՝ [լ]որ իր Սուրբ Հոգին ալ †ձեզի
տուաւ։

9 Բայց եղբայրսիրութեան վրայով [խ]պէտք չէ
ձեզի բան գրել. [ծ]ինչու որ դուք ինքնիրեննիդ Աս-
10 տուծմէ սորված էք [կ]մէկզմէկ սիրել. [հ]Եւ իրաւ
ատ բանը կ'ընէք դուք բոլոր Մակեդոնիայի մէջ
եղող ամէն եղբայրներուն, սակայն կ'աղաչենք
11 ձեզի եղբայրներ՝ [ձ]որ աւելի առատանաք. [ղ]Եւ

ա Հռով. 12. 2։ Եփես. 5. 17։
բ Եփես. 5. 27։
գ 1 Կոր. 6. 15, 18։ Եփես. 5. 3։ Կող. 3. 5։
դ Հռով. 6. 19։ 1 Կոր. 6. 15, 18։
ե Կող. 3. 5։ Հռով. 1. 24, 26։
զ Եփես. 4. 17, 18։
է 1 Կոր. 15. 34։ Գաղ. 4. 8։ Եփես. 2. 12։ 4. 18։ 2 Թեսա. 1. 8։
ը Ղև. 19. 11, 13։ 1 Կոր. 6. 8։
* Կամ բանի մը
թ 2 Թես. 1. 8։
ժ Ղև. 11. 44։ 19. 2։ 1 Կոր. 1. 2։ Եբր. 12. 14։ 1 Պետ. 1. 15, 16։
ի Ղուկ. 10. 16։
լ 1 Կոր. 2. 10։ 7. 40։ 1 Յոհ. 3. 24։
† Ոմանք մեզի
խ Գլ. 5. 1։
ծ Երեմ. 31. 34։ Յոհ. 6. 45։ 14. 26։ Եբր. 8. 11։ 1 Յոհ. 2. 20, 27։
կ Մատ. 22. 39։ Յոհ. 13. 34։ 15. 12։ Եփես 5. 2։ 1 Պետ. 4. 8։ 1 Յոհ. 3. 11, 23։ 4. 21։
հ Գլ. 1. 7։
ձ Գլ. 3. 12։
ղ 2 Թես. 3. 11։ 1 Պետ. 4. 15։

Digitized by Google

ջանք ընէք որ հանդարտ կենաք. ու ամէն մէկերնիդ
իր գործը գործէ, [ա]ու ձեր ձեռքերովը աշխատիք,
(ինչպէս որ ձեզի պատուիրեցինք,) [բ]որ դուրսի-
ներուն հետը պարկեշտութեամբ վարուիք, ու
*բանի մը կարօտ չըլլաք։
12 Չենք ուզեր եղբայրներ՝ որ տգէտ ըլլաք ննջե-
ցեալներուն վրայով. որ չտրտմիք [գ]ինչպէս ուրիշ-
13 ները՝ [դ]որոնք յոյս չունին։ [ե]Քանզի եթէ որ կը
հաւատանք թէ Յիսուսը մեռաւ ու յարութիւն
առաւ, [զ]անանկ ալ Աստուած ննջեցեալները Յի-
14 սուսով պիտի բերէ անոր հետ։ [է]Վասն զի աս կը
զրուցենք ձեզի Տէրոջը խօսքովը, [ը]թէ մենք որ
մինչև Տէրոջը գալուստը ողջ կը մնանք, բնաւ
15 ննջեցեալներէն առաջ պիտի չանցնինք։ [թ]Ինչու որ
ինքը Տէրը ազդարարութեան հրամանով՝ հրեշտա-
կապետին ձայնովը [ժ]ու Աստուծոյ փողովը երկինքէն
պիտի իջնէ, [ի]և Քրիստոսով մեռածները առաջ
16 յարութիւն պիտի առնեն։ [լ]Ետքը մենք ալ որ
ողջ մնացած ենք՝ անոնցմով մէկտեղ [խ]պիտի յափշ-
տակուինք ամպերով Տէրոջը առջևը ելլելու օդին
մէջը. [ծ]և անանկ յաւիտեան Տէրոջը հետ պիտի
17 ըլլանք։ [կ]Ուստի մէկզմէկ մխիթարեցէք աս խօսքե-
րով։

[ա] Գործ. 20. 35: Եփես. 4. 28: 2 Թես. 3. 7, 8, 12:
[բ] Հռով. 13. 13: 2 Կոր. 8. 21: Կող. 4. 5: 1 Պետ. 2. 12:
* Կամ մէկու
[գ] Տես Ղև. 19. 28: 2 Օր. 14. 1, 2: 2 Թագ. 12. 20:
[դ] Եփես. 2. 12:
[ե] 1 Կոր. 15. 13:
[զ] 1 Կոր. 15. 18, 23: Գղ. 3. 13:
[է] 3 Թագ. 13. 17, 18: 20. 35:
[ը] 1 Կոր. 15. 51:
[թ] Մատ. 24. 30, 31: Գործ. 1. 11: 2 Թես. 1. 7:
[ժ] 1 Կոր. 15. 52:
[ի] 1 Կոր. 15. 23, 52:
[լ] 1 Կոր. 15. 51:
[խ] Գործ. 1. 9: Յայտ. 11. 12:
[ծ] Յօհ. 12. 26: 14. 3: 17. 24:
[կ] Գղ. 5. 11:

Digitized by Google

ԳԼ. Ե

1 Կը շարունակէ իր նկարագրութիւնը Քրիստոսին դատա-
ստանի գալուն վրայով, 16 և զանազան խրատներ տալով 23 իր
թուղթը կը վերջացընէ։

1 ա Բայց այն ժամերուն ու ժամանակներուն համար
եղբայրներ՝ բ պէտք չէ բան մը գրել ձեզի.
2 Վասնզի դուք ինքնիրեննիդ աղէկ գիտէք՝ թէ
գ Տէրոջը օրը գիշերուան գողի պէս անանկ կը
3 հասնի։ Երբոր ըսելու ըլլան՝ թէ խաղաղութիւն
ու ապահովութիւն է, դ այն ատենը կորուստ
յանկարծակի անոնց վրայ պիտի հասնի՝ ե յղիի
4 երկանցը պէս, ու պիտի չազատին։ զ Բայց դուք
եղբայրներ՝ խաւարի մէջ չէք, որ այն օրը գողի մը
5 պէս ձեր վրայ հասնի. է Ինչու որ դուք ամէնքդ
լուսոյ որդիք էք, ու ցորեկուան որդիք. գիշերուան
6 չենք, խաւարինը չենք։ ը Ուրեմն չքնանանք ինչպէս
որ ուրիշները, թ հապա արթուն ու զգաստ ըլլանք։
7 ժ Վասնզի անոնք որ կը քնանան՝ գիշերը կը քնա-
նան, և անոնք որ կ'արբենան՝ ի գիշերը կ'արբենան։
8 Բայց մենք որովհետև ցորեկուան ենք, զգաստ
ըլլանք, և լ հաւատքին ու սիրոյն զրահը վրանիս
հագնինք, ու փրկութեան յուսոյն սաղաւարտը
9 գլուխնիս դնենք։ խ Ինչու որ Աստուած մեզ բար-
կութեան համար չորոշեց, ծ հապա փրկութիւն

ա Մատ. 24. 3, 36։ Գործ. 1. 7։
բ Գլ. 4. 9։
գ Մատ. 24. 43, 44։ 25. 13։ Ղուկ. 12. 39, 40։ 2 Պետ. 3. 10։ Յայտ. 3. 3։ 16. 15։
դ Եսա. 13. 6—9։ Ղուկ. 17. 27, 28, 29։ 21. 34, 35։ 2 Թես. 1. 9։
ե Երեմ. 13. 21։ Ովս. 13. 13։
զ Հռով. 13. 12, 13։ 1 Յօհ. 2. 8։
է Եփես. 5. 8։
ը Մատ. 25. 5։
թ Մատ. 24. 42։ 25. 13։ Հռով. 13. 11, 12, 13։ 1 Պետ. 5. 8։
ժ Ղուկ. 21. 34, 36։ Հռով. 13. 13։ 1 Կոր. 15. 34։ Եփես. 5. 14։
ի Գործ. 2. 15։
լ Եսա. 59. 17։ Եփես. 6. 14, 16, 17։
խ Հռով. 9. 22։ Գլ. 1. 10։ 1 Պետ. 2. 8։ Յուդ. 4։
ծ 2 Թես. 2. 12, 13։

Digitized by Google

ստանալու համար մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
10 ձեռքովը · [ա]Որ ինքը մեզի համար մեռաւ · որպէս
զի թէ արթուն ըլլանք և թէ քնանանք, իր հետը
11 մէկտեղ ապրինք ։ [բ]Անոր համար մէկզմէկ մխիթա-
րեցէք, և իրարու շինութիւն տուէք, ինչպէս որ
կ'ընէք ալ ։
12 Եւ ձեզի կ'աղաչենք եղբայրներ՝ [գ]որ ճանչնաք ձեր
աշխատաւորները ու վերակացուները Տէրոջմով,
13 ու ձեզի խրատ տուողները · Եւ զանոնք մեծապէս
պատուեցէք սիրով՝ իրենց գործքին համար ·
14 [դ]Իրարու հետ խաղաղութիւն ունեցէք · Եւ ձեզի
կ'աղաչենք եղբայրներ՝ [ե]անկարգ վարմունք ունե-
ցողները խրատեցէք, [զ]վհատասիրտները մխիթա-
րեցէք, [է]տկարներուն ձեռնտու եղէք, [ը]ամենուն ալ
15 երկայնամիտ եղէք ։ [թ]Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մէկը
չարութեան փոխարէն չարութիւն հատուցանէ
մէկու մը · [ժ]Հապա ամէն ատեն բարիք ընելու ետևէ
16 եղէք թէ իրարու, և թէ ամենուն ։ [ի]Ամէն ատեն
17 ուրախ եղէք ։ [լ]Անդադար աղօթք ըրէք ։ (18) [խ]Ա-
մէն բանի մէջ գոհութիւն տուէք · ինչու որ աս է
Աստուծոյ կամքը Քրիստոս Յիսուսով ձեր վրայ ։
19 [ծ]Սուրբ Հոգին մի՛ մարէք ։ (20) [կ]Մարգարէու-

ա Հռով. 14. 8, 9 ։ 2 Կոր. 5. 15 ։
բ Գլ. 4. 17 ։
գ 1 Կոր. 16. 18 ։ Փիլ. 2. 29 ։ 1 Տիմ. 5. 17 ։ Եբր. 13. 7, 17 ։
դ Մար. 9. 49 ։
ե 2 Թես. 3. 11, 12 ։
զ Եբր. 12. 12 ։
է Հռով. 14. 1 ։ 15. 1 ։ Գաղ. 6. 1, 2 ։
ը Գաղ. 5. 22 ։ Եփես. 4. 2 ։ Կող. 3. 12 ։ 2 Տիմ. 4. 2 ։
թ Ղև. 19. 18 ։ Առակ. 20, 22 ։ 24. 29. Մատ. 5. 39, 44 ։ Հռով. 12. 17 ։ 1 Կոր. 6. 7 ։ 1 Պետ. 3. 9 ։
ժ Գաղ. 6. 10 ։ Գլ. 3. 12 ։
ի 2 Կոր. 6. 10 ։ Փիլ. 4. 4 ։
լ Ղու. 18. 1 ։ 21. 36 ։ Հռով. 12. 12 ։ Եփես. 6. 18 ։ Կող. 4. 2 ։ 1 Պետ. 4. 7 ։
խ Եփես. 5. 20 ։ Կող. 3. 17 ։
ծ Եփես. 4. 30 ։ 1 Տիմ. 4. 14 ։ 2 Տիմ. 1. 6 ։ Տես 1 Կոր. 14. 30 ։
կ 1 Կոր. 14. 1, 39 ։

21 Թիւնները մի արհամարհէք: [ա] Ամէն բան փոր-
22 ձեցէք, [բ] բարին ամուր բռնեցէք: [գ] Ամէն տեսակ
23 գէշ բաներէն ետ կեցէք: [դ] Եւ ինքը խաղաղու-
թեան Աստուածը [ե] ձեզ բոլորովին սուրբ ընէ,
[զ] ու ձեր բոլոր հոգին և շունչը ու մարմինը անա-
րատ պահուի մինչև մեր Տէր Յիսուս [է] Քրիստոսի
24 գալու ատենը: [ը] Հաւատարիմ է ան՝ որ ձեզ
կանչեց, որ ինքը պիտի կատարէ ալ:
25 Եղբայրներ՝ աղօթք ըրէք մեզի համար:
26 [թ] Բարև տուէք բոլոր եղբայրներուն սուրբ համ-
27 բուրով: Կ՚երդմընցընեմ ձեզ Տէրոջմով, [ժ] որ այս
թուղթը բոլոր սուրբ եղբայրներուն կարդացուի:
28 [ի] Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր
հետը ըլլայ. ամէն:

ա 1 Կոր. 2. 11, 15: 1 Յօհ. 4. 1:
բ Փիլ. 4. 8:
գ Գղ. 4. 11:
դ Փիլ. 4. 9:
ե Գղ. 3. 13:
զ 1 Կոր. 1. 8:
է 1 Կոր. 1. 9: 10. 13: 2 Թես. 3. 3:
ը Կող. 4. 3: 2 Թես. 3. 1:
թ Հռով. 16. 16:
ժ Կող. 4. 16: 2 Թես. 3. 14.
ի Հռով. 16. 20, 24: 2 Թես. 3. 18:

Digitized by Google

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Պօղոս առաքեալ կը յայտնէ Թեսաղոնիկեցւոց իր բարի գաղափարը որ ունէր անոնց հաւատքին աճումին և համբերութեանը վրայ. 11 և միանգամայն հալածանքի ժամանակ մխիթարութիւն ունենալու զանազան պատճառներ առաջ կը բերէ, որոնց գլխաւորը Աստուծոյ արդար դատաստանէն կ'առնէ:

1 Պօղոս և ա Սիղուանոս ու Տիմոթէոս՝ Թեսաղոնիկեցւոց եկեղեցիին բ մեր Հայր Աստու-
2 ծով ու Տէր Յիսուս Քրիստոսով. գ Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ ու Տէր Յիսուս Քրիստոսէն:
3 դ Պարտինք ամէն ատեն Աստուծմէ գոհանալ ձեզի համար՝ եղբայրներ, ինչպէս որ կը վայլէ. քանզի ձեր հաւատքը շատ աճելու վրայ է, և ձեր ամէն մէկուն սէրը իրարու վրայ կը շատնայ.
4 ե Անանկ որ մենք ալ ձեզմով կը պարծենանք Աստուծոյ եկեղեցիներուն մէջը՝ զ ձեր համբերութեանը ու հաւատքին համար է ձեր բոլոր հալածանքներուն ու նեղութիւններուն մէջ, որոնց որ դուք

ա 2 Կոր. 1. 19:
բ 1 Թես. 1. 1:
գ 1 Կոր. 1. 3:
դ 1 Թես. 1. 2, 3: 3. 6, 9: Գղ. 2. 12:
ե 2 Կոր. 7. 14: 9. 2: 1 Թես. 2. 19, 20:
զ 1 Թես. 1. 3:
է 1 Թես. 2. 14:

Digitized by Google

5 կը համբերէք. [ա]Որ է Աստուծոյ արդար դատաս-
տանին ապացոյցը՝ որ դուք արժանանաք Աստուծոյ
Թագաւորութեանը, [բ]որուն համար ալ նեղութիւն
6 կը քաշէք։ [գ]Քանզի Աստուծոյ առջեւը իրաւունք
է՝ ձեզի նեղութիւն տուողներուն նեղութիւն հա-
7 տուցանել, Եւ ձեզի նեղութիւն քաշողներուդ՝
[դ]մեզի հետ հանգիստ, [ե]Տէր Յիսուսին երկինքէն
յայտնուելու ատենը իր զօրաւոր հրեշտակներովը,
8 [զ]Բորբոքած կրակով վրէժ առնելու անոնցմէ՝ [է]որ
Աստուած չեն ճանչնար, [ը]Եւ որ մեր Տէր Յիսուս
9 Քրիստոսի աւետարանին չեն հնազանդիր. [թ]Որոնք
պիտի պատժուին յաւիտենական սատակումով՝
Տէրոջը երեսէն [ժ]ու անոր զօրութեանը փառքէն,
10 [ի]Երբոր ինքը գայ փառաւորուելու իր սուրբերուն
մէջը, [լ]Եւ հիանալի ըլլալու բոլոր հաւատացեալնե-
րուն մէջը, (քանզի որ մեր վկայութիւնը ձեր մէջ
11 հաւատացուեցաւ,) ան օրը։ Աս պատճառով ալ
ամէն ատեն ձեզի համար աղօթք կ'ընենք, [խ]որ մեր
Աստուածը ձեզ արժանի ընէ իր կոչումին, եւ իր
բարութեան բոլոր հաճութիւնը կատարէ, [ծ]ու
12 հաւատքին գործը զօրութիւնով. [կ]Որ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսին անունը փառաւորուի ձեր
մէջը, եւ դուք ալ անոր մէջը՝ մեր Աստուծոյն ու
Տէր Յիսուս Քրիստոսին շնորհացը համեմատ։

ա Փիլ. 1. 28։
բ 1 Թես. 2. 14։
գ Յայտ. 6. 10։
դ Յայտ. 14. 13։
ե 1 Թես. 4. 15։ Յուդ. 14։
զ Եբր. 10. 27։ 12. 29։ 2 Պետ. 3. 7։ Յայտ. 21. 8։
է Սաղ. 79. 6։ 1 Թես. 4. 5։
ը Հռով. 2. 8։
թ Փիլ. 3. 19։ 2 Պետ. 3. 7։
ժ 2 Օր. 33. 2։ Ես. 2. 19։ Գղ. 2. 8։
ի Սաղ. 89. 7։
լ Սաղ. 68. 35։
խ Հռմ 5։
ծ 1 Թես. 1. 3։
կ 1 Պետ. 1. 7։ 4. 14։

Digitized by Google

ԳԼ. Բ

1 Կը խնդրէ անոնցմէ որ հաստատ կենան իրենց ընդունած ճշմարտութեանը մէջ. 3 կը ցուցընէ թէ ոմանք հաւատքէն պիտի ապստամբին, 9 և Նեռը պիտի յայտնուի Տէրոջը օրը գալէն առաջ. 15 իր առջի յորդորանքները կը կրկնէ, ու աղօթք կ'ընէ անոնց համար։

1 Կ'աղաչենք ձեզի եղբայրներ՝ ա մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի գալստեանը՝ բ ու մեր անոր քովը
2 ժողվուելուն համար, գ Որ շուտ մը
խախտիք յեր միտքէն, ու չըլլայ որ խռովիք՝ ո՛չ
հոգիով ու ո՛չ խօսքով, ո՛չ ալ թուղթով մը իբր
թէ մեզմէ գրուած, որպէս թէ Տէրոջը օրը եկած
3 հասած ըլլայ։ դ Չըլլայ որ մէկը ձեզ խաբէ մէկ
բանով մը. ինչու որ ան օրը պիտի չգայ՝ ե թէ որ
ապստամբութիւնը առաջ չգայ, զ Ու յայտնուի
4 մեղաց մարդը՝ է կորստեան որդին, ը Ան հակառա-
կորդը հպարտացած թ ամենուն վրայ՝ որ Աստուած
կ'ըսուի՝ կամ կը պաշտուի, մինչև անիկայ Աս-
տուծոյ տաճարին մէջ պիտի նստի, և ինքզինքը
5 ցուցընէ թէ Աստուած է։ Չէ՞ք յիշեր՝ որ երբ ձեր
6 քովն էի, աս բաները կ'ըսէի ձեզի։ Ու հիմա դուք
ինքնիրենինիդ գիտէք ինչ է ան որ կ'արգիլէ, որ ինքը
7 իր ատենին յայտնուի։ ժ Ինչու որ անօրէնութեան
խորհուրդը հիմակուընէ կը զօրանայ. բայց ան որ
հիմա կ'արգիլէ, պիտի արգիլէ՝ մինչև որ ինքը մէջ-
8 տեղէն վերնայ։ Ու ետքը պիտի յայտնուի ան
անօրէնը, որն որ Տէր Յիսուս ի իր բերնին հո-

ա 1 Թես. 4. 15։
բ Մատ. 24. 31։ Մար. 13. 27։ 1 Թես. 4. 16։
գ Մատ. 24. 4։ Եփես. 5. 6։ 1 Յովհ. 4. 1։
դ Մատ. 24 4։ Եփես. 5. 6։
ե 1 Տիմ. 4. 1։
զ Դան. 7. 25։ 1 Յովհ. 2. 18։ Յայտ. 13. 11, Ե։
է Յովհ. 17. 12։
ը Եշ. 14. 13։ Եզեկ. 28. 2, 6, 9։ Դան. 7. 25։ 11. 36։ Յայտ. 13. 6։
թ 1 Կոր. 8. 5։
ժ 1 Յովհ. 2. 18։ 4. 3։
ի Յոբ. 4. 9։ Եշ. 11. 4։ Ովս. 6. 5։ Յայտ. 2. 16։ 19. 15, 20, 21։

Digitized by Google

դիովը [ա]պիտի սպառէ, [բ]ու իր գալուն յայտնուե-
9 լովը պիտի կորսնցնէ. [գ]Անոր գալը Սատանային
ազդեցութիւնովն է՝ բոլոր զօրութիւնով [դ]եւ նշան-
10 ներով ու սուտ հրաշքներով, [ե]Եւ կորսուեալնե-
րուն վրայ անիրաւութեան բոլոր խաբէութիւնովը,
որովհետեւ անոնք ճշմարտութեան սէրը չընդու-
նեցին՝ որ փրկուին. [զ]Անոր համար Աստուած ալ
պիտի խրկէ անոնց ուժով մոլորութիւն մը՝ [է]որ
11 ստութեան հաւատան. Որ դատապարտուին ամէն
անոնք՝ որ չհաւատացին ճշմարտութեան, [ը]հապա
անօրէնութեան յօժարեցան:
12 [թ]Բայց մեզի պէտք է միշտ Աստուծմէ գոհանալ
ձեզի համար՝ Տէրոջմէ սիրուած եղբայրներ. Ինչու
որ Աստուած [ժ]առաջուց [ի]ձեզ ընտրեց փրկուելու
[լ]Հոգիին սրբելովը՝ ու ճշմարտութեան հաւատա-
13 քովը. Որուն ձեզ կանչեց մեր աւետարանելովը՝
[խ]մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի փառքը ստանալու:
14 Ուստի եղբայրներ՝ [ծ]հաստատ կեցէք, [կ]ու պինդ
բռնեցէք այն աւանդութիւնները որ սորվեցաք՝ թէ
15 խօսքով ու թէ մեր թուղթովը: [հ]Եւ ինքը մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսը՝ ու մեր Հայրը Աստուած, [ձ]որ
մեզ սիրեց՝ ու տուաւ մեզի յաւիտենական մխիթա-
16 րութիւն՝ [ղ]եւ բարի յոյս շնորհքով, Ձեր սիրտերը

ա Դան. 7. 10, 11:
բ Գղ. 1. 8, 9: Եբր. 10. 27:
գ Յօհ. 8. 41, 44: Եփես. 2. 2: Յայտ. 18. 23:
դ Տես 2 Օր. 13. 1: Մատ. 24. 24: Յայտ. 13. 13: 19. 20:
ե 2 Կոր. 2. 15: 4. 3:
զ Հռով. 1. 24, 25: Տես 3 Թագ. 22. 22: Եզեկ. 14. 9:
է Մատ. 24. 5, 11: 1 Տիմ. 4. 1:
ը Հռով. 1. 32:
թ Գղ. 1. 3:
ժ Եփես. 1. 4:
ի 1 Թես. 1. 4:
լ Ղուկ. 1. 75: 1 Պետ. 1. 2:
խ Յօհ. 17. 22: 1 Թես. 2. 12: 1 Պետ. 5. 10:
ծ 1 Կոր. 16. 13: Փիլ. 4. 1:
կ 1 Կոր. 11. 2: Գղ. 3. 6:
հ Գղ. 1. 1, 2:
ձ 1 Յօհ. 4. 10: Յայտ. 1. 5:
ղ 1 Պետ. 1. 3:

Digitized by Google

մխիթարէ՝ աև ձեզ հաստատէ ամէն բարի խօսքերու և գործքերու մէջ:

ԳԼ. Գ

1 Կը խնդրէ որ անոնք աղօթք ընեն իրեն համար, 3 անոնց վրայ իր ունեցած վստահութիւնը կը յայտնէ, 5 անոնց համար Աստուծոյ աղօթք կ'ընէ, 6 զանազան պատուէրներ կու տայ, մանաւանդ ծուլութենէ և անառակ ընկերներէ հեռու կենալու վրայով, 16 և իր թուղթը աղօթքով ու բարևներով կը վերջացընէ:

1 Վերջապէս եղբայրներ՝ բմեզի համար աղօթք
ըրէք, որ Տէրոջը խօսքը յառաջանայ, ու
2 փառաւոր ըլլայ, ինչպէս որ ձեր մէջը. գԵւ
որ անիրաւ ու չար մարդիկներէն ազատինք.
3 դԻնչու որ ամէնը *հաւատք չունին. եԲայց
Տէրը հաւատարիմ է, որ ձեզ պիտի հաստատէ,
4 զՈւ չարէն պահէ: Եւ էձեր վրայ վստահութիւն
ունինք Տէրոջմով, թէ ինչ որ ձեզի պատուիրեցինք՝
5 կ'ընէք, ու պիտի ընէք ալ: ըԵւ Տէրը ձեր սրտերը
Աստուծոյ սիրոյն ու Քրիստոսի համբերութեանը
ուղղէ:
6 Եւ ձեզի կը պատուիրենք եղբայրներ՝ մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի անունովը, թոր ետ քաշուիք
ժամէն եղբօրմէ՝ իոր անկարգութեամբ կը վարուի,
լՈւ չէ՛ թէ ան աւանդութեանը պէս՝ որ մեզմէ
7 առաւ: խԻնչու որ դուք ինքնիրեննիդ գիտէք թէ

ա 1 Կոր. 1. 8: 1 Թես. 3. 13: 1 Պետ. 5. 10:
բ Եփես. 6. 19: Կող. 4. 3: 1 Թես. 5. 25:
գ Հռովմ. 15. 31:
դ Գործ. 28. 24: Հռովմ. 10. 16:
* Կամ հաւատարմութիւն
ե 1 Կոր. 1. 9: 1 Թես. 5. 24:
զ Յովհ. 17. 15: 2 Պետ. 2. 9:
է 2 Կոր. 7. 16: Գաղ. 5. 10:
ը 1 Մն. 29. 18:
թ Հռովմ. 16. 17: Հմբ 14: 1 Տիմ. 6. 5: 2 Յովհ. 10:
ժ 1 Կոր. 5. 11, 13:
ի 1 Թես. 4. 11: 5. 14: Հմբ 11, 12, 14:
լ Գր. 2. 14:
խ 1 Կոր. 4. 16: 11. 1: 1 Թես. 1. 6, 7:

Digitized by Google

ինչպէս պարտիք մեզի նմանող ըլլալ. [ա]Քանզի
մենք ձեր մէջը անկարգութեամբ չվարուեցանք,
8 Ո՛չ ալ մէկուն հացը ձրի կերանք. [բ]Հապա ջանքով
և աշխատանքով գիշեր ու ցորեկ կը գործէինք՝
9 ձեզմէ մէկուն ծանրութիւն չտալու համար. [գ]Ոչ
թէ որ մենք իշխանութիւն չունէինք, [դ]հապա որ
անձերնիս ձեզի օրինակ ընենք՝ որ մեզի նմանող
10 ըլլաք: Վասն զի երբոր մենք ձեր քովն էինք՝ աս
ձեզի կը պատուիրէինք, [ե]թէ ան որ չուզեր գործ
11 գործել, հաց ալ թող չուտէ: Արդ՝ կը լսենք որ
ձեր մէջէն ոմանք [զ]անկարգութեամբ կը վարուին,
ու գործ մը չեն գործեր, հապա հետաքրքիր կը
12 պտըտին: [է]Այնպիսիներուն պատուէր կու տանք, ու
կ՚աղաչենք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսով, [ը]որ
հանդարտութեամբ գործեն, և իրենց [թ]հացը
13 ուտեն: Բայց դուք եղբայրներ՝ [ժ]մի՛ ձանձրանաք
14 բարիք գործելէն: Իսկ թէ որ մէկը չհնազանդի
մեր խօսքին աս թուղթով, դուք նշանակեցէք անի-
կայ, [ի]ու անոր հետ մի՛ խառնուիք, որ ամչնայ:
15 [լ]Բայց չըլլայ թէ թշնամիի պէս սեպէք զանիկայ.
16 [խ]Հապա եղբօր պէս խրատեցէք: [ծ]Եւ նոյն
խաղաղութեան Տէրը՝ ամէն կերպով ձեզի խաղա-
ղութիւն տայ ամէն ատեն. Տէրը ձեր ամենուն
հետը ըլլայ:

17 [կ]Աս ողջոյնը իմ ձեռքիս՝ Պօղոսինն է, որ ամէն

ա 1 Թես. 2. 10:
բ Գործ. 18. 3: 20. 34: 2 Կոր. 11. 9: 1 Թես. 2. 9:
գ 1 Կոր. 9. 6: 1 Թես. 2. 6, 7:
դ Հմր 7:
ե Ծն. 3. 19: 1 Թես. 4. 11:
զ Հմր 6:
է 1 Թես. 4. 11: 1 Տիմ. 5. 13: 1 Պետ. 4. 15:
ը 1 Թես. 4. 11:
թ Եփես. 4. 28:
ժ Գաղ. 6. 9.
ի Մատթ. 18. 17: 1 Կոր. 5. 9, 11: Հմր 6:
լ Ղև. 19. 17: 1 Թես. 5. 14:
խ Տիտ. 3. 10:
ծ Հռով. 15. 33: 16. 20: 1 Կոր. 14. 33: 2 Կոր. 13. 11: 1 Թես. 5. 23:
կ 1 Կոր. 16. 21: Կող. 4. 18:

Digitized by Google

18 Թուղթերուն մէջ նշան է. ասանկ կը գրեմ։ ա Մ՛եր
Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը ձեր ամենուն
հետը ըլլայ. ամէն։

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 *Առաքեալը Տիմոթէոսին միտքը կը ձգէ այն պատուէրը որ ինքը Մակեդոնիա գացած ատենը տուեր էր անոր. 5 կը խօսի օրէնքին ուղիղ գործածութեանը և նպատակին վրայով. 11 իր առաքելական պաշտօնին կանչուելուն վրայով, 20 և Հիմենէոսին ու Աղեքսանդրոսին վրայով։*

1 Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը բ մեր
փրկիչ Աստուծոյ և գ մեր յոյսը եղող Քրիստոս
2 Յիսուսի դ հրամանովը. ե Տիմոթէոսի՝ զ իմ հարա-
զատ որդւոյս հաւատքով. է շնորհք՝ ողորմութիւն՝
խաղաղութիւն Աստուծմէ մեր Հօրմէն՝ և Քրիս-
տոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն։
3 Ինչպէս որ քեզի աղաչեցի Եփեսոս մնալու,
երբոր ես Մակեդոնիա կ'երթայի, ը որ պատուիրես

ա Հռով. 16. 24։
բ Գլ. 2. 3։ 4. 10։ Տիտ. 1. 3։ 2. 10։ 3. 4։ Յուդ. 25։
գ Կող. 1. 27։
դ Գոր. 9. 15։ Գաղ. 1. 1, 12։
ե Գոր. 16. 1։ 1 Կոր. 4. 17։ Փիլ. 2. 19։ 1 Թես. 3. 2։
զ Տիտ. 1. 4։
է Գաղ. 1. 3։ 2 Տիմ. 1. 2։ 1 Պետ. 1. 2.
ը Գոր. 20. 1, 3։ Փիլ. 2. 24։
թ Գաղ. 1. 6, 7։ Գլ. 6. 3 10։

Digitized by Google

4 մէկ քանիններուն օտար ուսմունք չսորվեցընել, [ա] Եւ
չնայիլ առասպելներու, ու ազգահամարներու՝ որ
վերջ չունին. [բ] որոնք աւելի վէճեր կը պատճառեն,
քան թէ Աստուծոյ հաճելի *կենցաղավարութիւնը՝
5 որ կ'ըլլայ հաւատքով։ [գ] Ինչու որ պատուիրանքին
վախճանը սէր է՝ [դ] սուրբ սրտով ու բարի խղճմը‑
6 տանքով և անկեղծ հաւատքով. Ասոնցմէ խոտորե‑
7 լով ոմանք [ե] փուճ խօսքերու ետևէ գացին. Օրինաց
վարդապետ ըլլալ կ'ուզեն. [զ] Բայց իրենք չեն հա‑
կընար ինչ որ կը խօսին, ո՛չ ալ ան բաները՝ որոնց
8 համար ոտք կը կոխեն։ [է] Արդ՝ գիտենք որ օրէնքը
աղէկ է, թէ որ մէկը անիկայ օրինաւոր կերպով
9 գործածելու ըլլայ։ [ը] Բայց աս թող գիտնայ՝ որ
արդարներուն համար չէ օրէնքը. հապա անօրէն‑
ներուն՝ ու անհնազանդներուն համար, ամբարիշտ‑
ներուն՝ և մեղաւորներուն, անսուրբներուն՝ և պիղ‑
ծերուն, հայր ու մայր զարնողներուն, մարդա‑
10 սպաններուն, պոռնիկներուն, արուագէտներուն,
մարդ գողցողներուն, սուտզրուցներուն, սուտ եր‑
դում ընողներուն, [թ] և թէ ուրիշ ինչ որ հակառակ
11 է ողջամիտ վարդապետութեանը, [ժ] Որ երանելի
Աստուծոյ փառաւոր աւետարանին համեմատ է,
12 [ի] Ան որ ինծի յանձնուեցաւ։ Եւ շնորհակալ եմ
անոր՝ [լ] որ զիս զօրացուց, այսինքն՝ Քրիստոս Յի‑
սուս մեր Տէրոջը, [խ] որ հաւատարիմ սեպելով զիս՝

ա Գլ. 4. 7։ 6. 4, 20։ 2 Տիմ. 2. 14, 16, 23։ Տիտ. 1. 14։ 3. 9։
բ Գլ. 6. 4։
* Կամ շինութիւնը
գ Հռով. 13. 8, 10։ Գաղ. 5. 14։
դ 2 Տիմ. 2. 22։
ե Գլ. 6. 4, 20։
զ Գլ. 6. 4։
է Հռով. 7. 12։
ը Գաղ. 3. 19։ 5. 23։
թ Գլ. 6. 3։ 2 Տիմ. 4. 3։ Տիտ. 1. 9։ 2. 1։
ժ Գլ. 6. 15։
ի 1 Կոր. 9. 17։ Գաղ. 2. 7։ Կող. 1. 25։ 1 Թես. 2. 4։ Գլ. 2. 7։ 2 Տիմ. 1. 11։ Տիտ. 1. 3։
լ 2 Կոր. 12. 9։
խ 1 Կոր. 7. 25։

Digitized by Google

13 ա այս սպասաւորութեանը մէջ դրաւ. բ Ես առաջուց
հայհոյիչ էի՝ ու հալածող և թշնամանող. բայց
ողորմութիւն գտայ, գ ինչու որ անհաւատութեան
14 մէջ չգիտնալով ըրի. դ Եւ մեր Տէրոջը շնորհքը
խիստ շատ եղաւ ինծի ե հաւատքով ու սիրով՝ որ
15 Քրիստոս Յիսուսով է։ զ Այս խօսքը հաւատարիմ
է՝ ու բոլորովին ընդունելութեան արժանի. է որ
Քրիստոս Յիսուս աշխարհք եկաւ մեղաւորները
16 փրկելու, որոնց գլուխը ես եմ. ը Բայց անոր համար
թ ողորմութիւն գտայ, որ պինտ առաջ Յիսուս Քրի-
րիստոս իմ վրաս ցուցնէ բոլոր երկայնմտութիւնը՝
օրինակ ըլլալու անոնց՝ որ պիտի հաւատային իրեն՝
17 յաւիտենական կենաց համար։ ժ Բայց յաւիտե-
նական Թագաւորին՝ որ ի անեղծ ու լ աներևոյթ է,
խ մի * միայն Աստուծոյն՝ ծ փառք ու պատիւ յաւի-
տեանս յաւիտենից. ամէն։

18 կ Այս պատուէրը կ'աւանդեմ քեզի՝ իմ որդեակս
Տիմոթէոս, հ քու վրայովդ առաջուց եղած մար-
գարէութիւններուն համեմատ, որ անոնցմով պա-
19 տերազմիս ձ ան բարի պատերազմը, ղ Եւ ունենաս
հաւատք ու մաքուր խղճմտանք, որն որ մէկ քանի-
ները իրենցմէ մէկդի ձգելով՝ ճ նաւակոծութիւն

ա 2 Կոր. 3. 5, 6 ։ 4. 1 ։ Կող. 1. 25 ։
բ Գոր. 8. 3 ։ 9. 1 ։ 1 Կոր. 15. 9 ։ Փիլ. 3. 6 ։
գ Ղուկ. 23. 34 ։ Յոհ. 9. 39, 41 ։ Գործ. 3. 17 ։ 26. 9 ։
դ Հռովմ. 5. 20 ։ 1 Կոր. 15. 10 ։
ե 2 Տիմ. 1. 13 ։
զ Ղուկ. 7. 47 ։
է Գղ. 3. 1 ։ 4. 9 ։ 2 Տիմ. 2. 11 ։ Տիտ. 3. 8 ։
ը Մատթ. 9. 13 ։ Մարկ. 2. 17 ։ Ղուկ. 5. 32 ։ 19. 10 ։ Հռովմ. 5. 8 ։ 1 Յոհ. 3. 5 ։
թ 2 Կոր. 4. 1 ։
ժ Սաղ. 10. 16 ։ 145. 13 ։ Դան. 7. 14 ։ Գղ. 6. 15, 16 ։
ի Հռովմ. 1. 22 ։
լ Յոհ. 1. 18 ։ Եբր. 11. 27 ։ 1 Յոհ. 4. 12 ։
խ Հռովմ. 16. 27 ։ Յուդ. 25 ։
* Ոմանք միայն իմաստուն
ծ 1 Մն. 29. 11 ։
կ Գղ. 6. 13, 14, 20 ։ 2 Տիմ. 2. 2 ։
հ Գղ. 4. 14 ։
ձ Գղ. 6. 12 ։ 2 Տիմ. 2. 3 ։ 4. 7 ։
ղ Գղ. 3. 9 ։
ճ Գղ. 6. 9 ։

Digitized by Google

20 կրեցին հաւատքին կողմանէ. Անոնցմէ են [ա]Հիմենէ-
ոսը ու [բ]Աղեքսանդրոսը, [գ]որոնք ես Սատանային
մատնեցի, [դ]որ սորվին հայհոյութիւն չընել:

ԳԼ. Բ

1 Կը յորդորէ աղօթք ու գոհութիւն մատուցանել ամէն մար-
դոց համար, և ասոր պատճառն ալ յառաջ կը բերէ. 9 Կը
ցուցընէ թէ կնիկները ինչպէս զարդարուելու են. 12 Թէ անոնց
թոյլտուութիւն չկայ սորվեցընելու, 15 և թէ պիտի փրկուին
որդեծնութեամբ՝ թէ որ հաւատքի մէջ կենան:

1 Արդ՝ կ'աղաչեմ՝ ամէն բանէն առաջ՝ աղօթք
ընել, խնդրուածք, աղաչանք, գոհութիւն՝
2 ամէն մարդոց համար, [ե]Մանաւանդ Թագաւոր-
ներուն և [զ]բոլոր իշխանաւորներուն համար. որ
խաղաղ ու հանդարտ կեանք վարենք՝ բոլորովին
աստուածպաշտութիւնով ու պարկեշտութիւնով:
3 [է]Ինչու որ ան է աղէկը ու ընդունելին [ը]մեր փրկիչ
4 Աստուծոյն առջևը. [թ]Որ կ'ուզէ թէ ամէն մարդիկ
փրկուին՝ [ժ]ու ճշմարտութիւնը ճանչնալու գան:
5 [ի]Քանզի մէկ Աստուած մը կայ, [լ]ու մէկ միջնորդ
մը Աստուծոյ ու մարդոց մէջը՝ Քրիստոս Յիսուս
6 մարդը. [խ]Որ իր անձը ամենուն տեղը փրկանք տուաւ՝
7 [ծ]իր ատենին [կ]վկայութիւն ըլլալու. [հ]Որ ես անոր
քարոզիչ ու առաքեալ դրուեցայ, ([ձ]Ճշմարիտ կ'ըսեմ

ա 2 Տիմ. 2. 17:
բ 2 Տիմ. 4. 14:
գ 1 Կոր. 5. 5:
դ Գոր. 13. 45:
ե Եզր. 6. 10: Երեմ. 29. 7:
զ Հռով. 13. 1:
է Հռով. 12. 2: Գղ. 5. 4:
ը Գղ. 1. 1: 2 Տիմ. 1. 9:
թ Եզեկ. 18. 23: Յով. 3. 16, 17: Տիտ. 2. 11: 2 Պետ. 3. 9:
ժ Յով. 17. 3: 2 Տիմ. 2. 25:
ի Հռով. 3. 29, 30: 10. 12: Գաղ. 3. 20:
լ Եբր. 8. 6: 9. 15:
խ Մատ. 20. 28: Մար. 10. 45: Եփես. 1. 7: Տիտ. 2. 14:
ծ Հռով. 5. 6: Գաղ. 4. 5: Եփես. 1. 10: 3. 5: Տիտ. 1. 3:
կ 1 Կոր. 1. 6: 2 Թես. 1. 10: 2 Տիմ. 1. 8:
հ Եփես. 3. 7, 8: 2 Տիմ. 1. 11:
ձ Հռով. 9. 1:

Digitized by Google

*Քրիստոսով՝ ու սուտ չեմ խօսիր,) ա Հեթանոս-
ներուն վարդապետ եղայ հաւատքով ու ճշմարտու-
8 թիւնով։ Արդ՝ կ'ուզեմ որ էրիկ մարդիկ բ ամէն
տեղ աղօթք ընեն՝ գ սուրբ ձեռքեր վերցնելով
9 առանց բարկութեան ու երկմտութեան։ դ Նոյն-
պէս ալ կնիկները վայելուչ հագուստով, ամօթ-
խածութեամբ և պարկեշտութեամբ ինքզինքնին
զարդարեն. չէ թէ հիւսուածքներով՝ կամ ոսկի-
ով՝ կամ մարգարիտներով՝ կամ մեծածախ հան-
10 դերձներով. ե Հապա բարի գործքերով՝ ինտոր որ
կը վայլէ աստուածպաշտութիւնը դաւանող կնիկ-
11 ներուն։ Կնիկ մարդը թող սորվի լռութեամբ՝ ամէն
12 հնազանդութիւնով։ զ Բայց կնիկ մարդու հրաման
չեմ տար սորվեցնելու, է ոչ ալ էրիկ մարդուն
13 իշխելու, հապա լուռ կենալու։ Ինչու որ ը առաջ
14 Ադամը ստեղծուեցաւ, ու ետքը Եւան։ թ Եւ
Ադամը չխաբուեցաւ, հապա կինը խաբուեցաւ՝ ու
15 յանցանք գործեց. Սակայն պիտի փրկուի անիկայ
որդեծնութեամբ, թէ որ կենան հաւատքի և սիրոյ
ու սրբութեան մէջ պարկեշտութիւնով։

ԳԼ. Գ

1 Կը ցուցնէ թէ եպիսկոպոսները՝ սարկաւագները ու անոնց կնիկները ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են, 14 և թէ ինչ նպատակով ինքը աս բաները գրեց Տիմոթէոսին. 15 կը խօսի եկեղեցիին վրայով՝ և անոր մէջը քարոզուած ու ընդունուած սուրբ վարդապետութեանը վրայով։

* Ոմանք չունին։
ա Հռով. 11. 13։ 15. 16։ Գաղ. 1. 16։
բ Մաղ. 1. 11։ Յոհ. 4. 21։
գ Մաղ. 134. 2։ Եսա. 1. 15։
դ 1 Պետ. 3. 3։
ե 1 Պետ. 3. 4։
զ 1 Կոր. 14. 34։
է Եփես. 5. 24։
ը Ծն. 1. 27։ 2. 18, 22։ 1 Կոր. 11. 8, 9։
թ Ծն. 3. 6։ 2 Կոր 11. 3։

Digitized by Google

1 [ա]Աս խօսքը հաւատարիմ է, [բ]Եթէ որ մէկը եպիս-
կոպոսութեան կը ցանկայ՝ [գ]աղէկ գործի կը
2 ցանկայ : [դ]Ուստի պէտք է եպիսկոպոսին անարատ
ըլլալ, [ե]մէկ կնկան մը էրիկ, զգաստ, խոհեմ,
3 պարկեշտ, հիւրասէր, [զ]սորվեցընող. [է]Ո՛չ գինե-
մոլ, [ը]ո՛չ զարնող, [թ]հապա հանդարտ, ո՛չ կռուող,
4 [ժ]ո՛չ արծաթասէր. Որ իր տանը աղէկ վերակացու-
թիւն ընող ըլլայ, [ի]իր զաւակները հնազանդութեան
5 մէջ պահելով բոլոր ծանրաբարոյութեամբ. (Հա-
պա թէ որ մէկը իր տանը վերակացութիւն ընելը
չգիտնայ, Ինչպէս Աստուծոյ եկեղեցիին հոգա-
6 բարձու պիտի ըլլայ.) Ո՛չ ալ նորահաւատ ըլլայ.
[լ]Որ չըլլայ թէ հպարտանալով Սատանային դատա-
7 պարտութեանը մէջ իյնայ : [խ]Հապա պէտք է անոր
դուրսէն եղողներէն ալ բարի վկայութիւն ունենալ,
որ չըլլայ թէ նախատինքի մէջ ու [ծ]Սատանային
որոգայթին մէջը իյնայ :
8 [կ]Նոյնպէս ալ սարկաւագները ըլլան ծանրա-
բարոյ, ո՛չ երկլեզու, [հ]ո՛չ գինեսէր, ո՛չ անարգ
9 շահախնդրութեան ետևէ եղող. [ձ]Հապա հաւատ-
քին խորհուրդը պահեն մաքուր խղճմտանքով :
10 Եւ ասոնք ալ առաջ թող փորձուին, ետքը՝ թէ որ
անմեղադրելի գտնուին, սարկաւագութեան պաշ-
11 տօնը կատարեն : [ղ]Նմանապէս ալ անոնց կնիկները՝ ծան-
րաբարոյ ըլլան, ո՛չ չարախօս, հապա զգաստ, ամէն

ա Գլ. 1. 15 :
բ Գործ. 20. 28 : Փիլ. 1. 1 :
գ Եփես. 4. 12 :
դ Տիտ. 1. 6, Է :
ե Գլ. 5. 9 :
զ 2 Տիմ. 2. 24 :
է Հռմ 8 : Տիտ. 1. 7 :
ը 2 Տիմ. 2. 24 :
թ 2 Տիմ. 2. 24 :
ժ 1 Պետ. 5. 2 :
ի Տիտ. 1. 6 :
լ Ես. 14. 12 :
խ Գործ. 22. 12 : 1 Կոր. 5. 12 :
1 Թես. 4. 11 :
ծ Գլ. 6. 9 : 2 Տիմ. 2. 26 :
կ Գործ. 6. 3 :
հ Հռմ 3 : Ղև. 10. 9 : Եզեկ.
44. 21 :
ձ Գլ. 1. 19 :
ղ Տիտ. 2. 3 :

Digitized by Google

12 բանի մէջ հաւատարիմ: Սարկաւագները մէկ կնկան
մը էրիկ ըլլան. որ իրենց զաւակներուն ու իրենց
13 տանը աղէկ վերակացութիւն ընող ըլլան: աՔանզի
անոնք որ սարկաւագութեան պաշտօնը աղէկ կը
կատարեն, բարի աստիճան մը իրենց կը շահին՝ ու
Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատքին մէջ շատ
համարձակութիւն:
14 Աս բաները կը գրեմ քեզի, յուսալով մօտերս
15 քեզի գալ. Բայց եթէ ուշանալու ըլլամ, որ գիտ-
նաս թէ ինչպէս պէտք է քեզի բԱստուծոյ տանը
մէջ պտըտիլ, որ կենդանի Աստուծոյ եկեղեցին է,
16 ճշմարտութեան սիւնը ու հաստատութիւնը: Եւ
յայտնապէս մեծ է աստուածպաշտութեան խոր-
հուրդը. գԱստուած մարմինով յայտնուեցաւ,
դՀոգիով արդարացաւ, եհրեշտակներուն երեւցաւ,
զհեթանոսաց մէջ քարոզուեցաւ, էաշխարհի մէջ
հաւատացուեցաւ, ըՓառքով համբարձաւ:

ԳԼ. Դ.

1 Առաքեալը կը նախաձայնէ թէ ետքի ժամանակները ոմանք հաւատքէն պիտի մոլորին. 6 զանազան պատուէրներ կու տայ Տիմոթէոսին, որ իրեն յանձնուած պաշտօնին մէջ թերութիւն մը չցուցնէ:

1 աԲայց Հոգին յայտնի կ՚ըսէ, բթէ ետքի ատեն-
ները մէկ քանիները հաւատքէ պիտի ապ-

ա Տես Մատ. 25. 21:
բ Եփես. 2. 21, 22: 2 Տիմ. 2. 20:
գ Յոհ. 1. 14: 1 Յոհ. 1. 2:
դ Մատ. 3. 16: Յոհ. 1. 32, 33: 15. 26: 16. 8, 9: Հռով. 1. 4: 1 Պետ. 3. 18: 1 Յոհ. 5. 6, ևն:
ե Մատ. 28. 2: Մար. 16. 5: Ղուկ. 2. 13: 24. 4: Յոհ. 20. 12: Եփես. 3. 10: 1 Պետ. 1. 12:
զ Գործ. 10. 34: 13. 46, 48: Գաղ. 2. 8: Եփես. 3. 5, 6, 8: Հռով. 10. 18: Կող. 1. 27, 28: Փլ. 2. 7:
է Կող. 1. 6, 23:
ը Ղուկ. 24. 51: Գործ. 1. 19: 1 Պետ. 3. 22:
ա Յոհ. 16. 13: 2 Թեսս. 2. 3: 2 Տիմ. 3. 1, ևն: 2 Պետ. 3. 3: 1 Յոհ. 2. 18: Յուդ. 4, 18:
բ 1 Պետ. 1. 20:

Digitized by Google

ստամբին, ա և մոլորեցուցիչ ոգիներու, բ ու դիւաց
2 ուսմունքներու ուշադրութիւն պիտի տան, գ Սուտ-
խօսներուն կեղծաւորութեամբը, դ որոնց խղճմտ-
3 տանքը խանձուած է. ե Որոնք ամուսնանալէն պիտի
արգիլեն, զ ու ետ պիտի պահեն կերակուրներէն՝
որ Աստուած ստեղծեր է է որ հաւատացեալները
և ճշմարտութիւնը ճանչցողները ը գոհութեամբ
4 վայելեն: թ Ինչու որ Աստուծոյ ամէն ստեղծածը
բարի է՝ ու մերժելու բան մը չկայ, թէ որ գոհու-
5 թեամբ ընդունուի. Քանզի Աստուծոյ խօսքովը ու
6 աղօթքով կը սրբուի: Աս բաները եղբայրներուն
յիշեցընելով՝ Յիսուս Քրիստոսի բարի պաշտօնեայ
մը պիտի ըլլաս, ժ ու պիտի սնանիս հաւատքին
խօսքերովը և ան բարի վարդապետութիւնովը,
7 որուն հետևող եղար: ի Բայց պիղծ ու պառաւա-
կան առասպելներէն ետ կեցիր. լ Եւ քու անձդ
8 աստուածպաշտութեան վարժեցուր. խ Ինչու որ
մարմինին վարժութիւնը քիչ բանի օգտակար է,
ծ բայց աստուածպաշտութիւնը ամէն բանի օգտա-
կար է, կ որ թէ՛ ներկայ և թէ ապառնի կենաց
9 խոստմունքը ունի: հ Աս խօսքը հաւատարիմ է՝ և
10 բոլորովին ընդունելու արժանի: ձ Ինչու որ բան
ասոր համար կ'աշխատինք՝ ու նախատինք կը կրենք.

ա 2 Տիմ. 3.13: 2 Պետ. 2. 1: Յայտ. 16.14:
բ Դան. 11. 35, 37, 38: Յայտ. 9.20:
գ Մատ. 7.15: Հռով. 16. 18: 2 Պետ. 2.3:
դ Եփես. 4.19:
ե 1 Կոր. 7.28, 36, 38: Կող 2.20, 21: Եբր. 13.4:
զ Հռով. 14.3, 17: 1 Կոր. 8.8:
է Հռով. 14.6: 1 Կոր. 10. 30:
ը Ծն. 1.29: 9.3:
թ Հռով. 14.14, 20: 1 Կոր. 10.25: Տիտ. 1.15:
ժ 2 Տիմ. 3.14, 15:
ի Գլ. 1.4: 6.20: 2 Տիմ. 2.16, 23: 4.4: Տիտ 1.14:
լ Եբր. 5.14:
խ 1 Կոր. 8.8: Կող. 2.23:
ծ Գլ. 6.6:
կ Սաղ. 37.4: 84 11: 112. 2, 3: 145.19: Մատ. 6. 33: 19.29: Մար. 10.30: Հռով. 8.28:
հ Գլ. 1.15:
ձ 1 Կոր. 4.11, 12:

Digitized by Google

[ա]վստահ զի կենդանի Աստուծոյ յուսացեր ենք, [բ]որ
ամէն մարդոց փրկիչն է, մանաւանդ հաւատացեալ-
11 ներուն։ [գ]Աս բաները պատուիրէ՛ ու սորվեցո՛ւր։
12 [դ]Զըլլայ որ մէկը քու մանկութիւնդ անարգէ.
[ե]Հապա դուն օրինակ եղիր հաւատացեալներուն՝
խօսքով, վարմունքով, սիրով, հաւատքով ու մաք-
13 րութեամբ։ Մինչեւ որ ես գամ՝ միտք դիր կար-
14 դալու, յորդորելու, սորվեցընելու։ [զ]Անհոգ մի՛
ըլլար քու վրադ եղած պարգեւին վրայով, [է]որ
մարգարէութեամբ քեզի տրուեցաւ՝ Երէցներուն
15 ձեռքերը [ը]վրադ դրուելովը։ Ատոնց վրայ խորհէ՝
ու ատո՛նց մէջը պարապէ, որ քու յառաջադիմու-
16 թիւնդ *ամենուն յայտնի ըլլայ։ [թ]Զգուշացի՛ր
քու անձիդ ու վարդապետութեանը՝ [ժ]ու միշտ ատոնց
մէջը կեցի՛ր. քանզի այդպէս ընելով, [ի]քեզ ալ պիտի
ապրեցընես, ու անոնք ալ՝ որ քեզի մտիկ կ'ընեն։

ԳԼ. Ե

1 Կանոններ կու տայ յանդիմանելու վրայով. 3 որբեւայրիներու 17 և ծերերու վրայով. 23 յատուկ պատուէր մըն ալ կու տայ Տիմոթէոսին առողջութեանը վրայով. 24 կը ծանուցանէ թէ ոմանց մեղքերը իրենցմէ առաջ դատաստանի կ'երթան, և ոմանց մեղքերը իրենց ետեւէն կու գան։

1 [լ]Ծերը սաստիկ մի՛ յանդիմաներ, հապա հօր
պէս յորդորէ՛ զանիկա. երիտասարդները՝
2 եղբայրներու պէս, Պառաւները՝ մայրերու պէս,
դեռահասակ կնիկները՝ քոյրերու պէս՝ ամէն [illegible]

ա Գղ. 6. 17։
բ Սաղ. 36. 6։ 107. 2, 6, [illegible]։
գ Գղ. 6. 2։
դ 1 Կոր. 16. 11։ Տիտ. 2. 15։
ե Տիտ. 2. 7։ 1 Պետ. 5. 3։
զ 2 Տիմ. 1. 6։
է Գղ. 1. 18։
ը Գործ. 6. 6։ 8. 17։ 13. 3։ 19. 6։ Գղ. 5. 22։ 2 Տիմ. 1. 6։
* Կամ ամէն բանի մէջ
թ Գործ. 20. 28։
ժ Եզեկ. 33. 9։
ի Հռովմ. 11. 14։ 1 Կոր. 9. 22։ Յակ. 5. 20։
լ Ղւ. 19. 32։

Digitized by Google

3 մաքրութիւնով։ Որբեւարիները պատուէ՝ [ա]անոնք
4 որ ճշմարտապէս որբեւարի են։ Բայց թէ որ մէկ
որբեւարի մը զաւակներ կամ թոռներ ունենայ, թող
անոնք առաջ սորվին իրենց տանը մէջ որդիական
գութ ցուցընել, [բ]ու փոխարէն հատուցանել իրենց
ծնողացը․ [գ]ինչու որ ան է բարի և ընդունելի Աս-
5 տուծոյ առջեւը։ [դ]Բայց ան որ ճշմարտապէս որբե-
ւարի է՝ ու մինակ մնացած, իր յոյսը Աստուծոյ
վրայ դրած է, [ե]և գիշեր ցորեկ [զ]աղօթքի ու աղա-
6 չանքի կը պարապի․ [է]Բայց փափկասէր որբեւարին՝
7 կենդանւոյն մեռած է։ [ը]Ու աս բաները պատուիրէ
8 որ անարատ ըլլան։ Բայց թէ որ մէկը իրեններուն՝
[թ]ու մանաւանդ իր ընտանեացը հոգ չտանիր,
[ժ]անիկայ հաւատքը ուրացած է, ու անհաւատէ
9 մըն ալ գէշ է։ Որբեւարին՝ որբեւարիներուն կարգը
թող սեպուի, որ վաթսուն տարուընէ պակաս չէ,
10 [ի]մէկ էրկան մը կնիկ եղած, [լ]բարի գործքերով վը-
կայուած․ թէ զաւակներ մեծցուցած ըլլայ, [խ]թէ
հիւրեր ընդունած ըլլայ, [ծ]թէ սուրբերուն ոտքերը
լուացած ըլլայ, թէ նեղեալներուն օգնութիւն
ըրած ըլլայ, թէ ամէն [illegible] բարեգործութեան մէջ
11 յարատեւած ըլլայ։ Բայց դեռահասակ որբեւարիները
մերժէ․ քանզի երբոր Քրիստոսի դէմ յանդըգ-
նելով հեշտասիրութեան անձնատուր կ՚ըլլան, ա-
12 մուսնանալ կ՚ուզեն․ Ու դատապարտութիւն կ՚ըն-
դունին․ ինչու որ առջի հաւատքնին մէկդի ձգե-

ա Համր 5, 16 ։
բ Տես Ծնն. 45. 10, 11 ։ Մատ. 15. 4 ։ Եփես. 6. 1, 2 ։
գ Գլ. 2. 3 ։
դ 1 Կոր. 7. 32 ։
ե Գործ. 26. 7 ։
զ Ղուկ. 2. 37 ։ 18. 1 ։
է Յակ. 5. 5 ։
ը Գլ. 1. 3 ։ 4. 11 ։ 6. 17 ։
թ Եսա. 58. 7 ։ Գաղ. 6. 10 ։
ժ 2 Տիմ. 3. 5 ։ Տիտ. 1. 16 ։
ի Մատ. 18. 17 ։
լ Ղուկ. 2. 36 ։ Գլ. 3. 2 ։
խ Գործ. 16. 15 ։ Եբր. 13. 2 ։ 1 Պետ. 4. 9 ։
ծ Ծնն. 18. 4 ։ 19. 2 ։ Ղուկ. 7. 38, 44 ։ Յովհ. 13. 5, 14 ։

Digitized by Google

13 ցին ։ [ա]Եւ ծոյլ ըլլալ կը սորվին, տունէ տուն
պտըտողներ ․ և ոչ միայն ծոյլ, հապա շատախօս-
ներ, ու հետաքրքիրներ ․ և անպատեհ բաներ կը
14 խօսին ։ Ուստի [բ]կ'ուզեմ որ դեռահասակ կնիկները
ամուսնանան, զաւակներ ծնանին, տնաշէն ըլլան,
[գ]ու նախատանաց պատճառ չտան հակառակորդին ։
15 [դ]Քանզի արդէն ոմանք Սատանային ետևէն երթալով
16 խոտորեցան ։ Եթէ որ հաւատացեալ էրիկ մարդ մը
կամ կնիկ մը որբևարիներ ունենայ, թո՛ղ օգնութիւն
ընէ անոնց, և եկեղեցին չծանրաբեռնի, [ե]որ ճըշ-
մարտապէս որբևարիներուն օգնութիւն ընէ ։
17 [զ]Աղէկ վերակացութիւն ընող երէցները կրկին
պատուոյ արժանի թող սեպուին ․ մանաւանդ անոնք՝
որ կ'աշխատին խօսքը քարոզելով ու սորվեցընելով ։
18 Ինչու որ գիրքը կ'ըսէ թէ՝ [է]Կալի մէջ աշխատող
եզին դունչը չկապես ․ և թէ [ը]Մշակը իր վարձքին
19 արժանի է ։ Երէցի վրայով ամբաստանութիւն մի՛
ընդունիր, [թ]բայց միայն երկու կամ իրեք վկաներով ։
20 [ժ]Անոնք որ մեղք կը գործեն, ամենուն առջևը յան-
21 դիմանէ՛, [ի]որ ուրիշներն ալ վախնան ։ [լ]Վկայու-
թիւն կը դնեմ Աստուծոյ առջևը՝ և Յիսուս Քրիս-
տոսի, ու ընտրեալ հրեշտակներուն, որ աս բաները
պահես առանց նախապաշարման, բան մը աչառու-
22 թեամբ չընելով ։ [խ]Շուտով մէկուն վրայ ձեռք

ա 2 Թես. 3. 11 ։
բ 1 Կոր. 7. 9 ։
գ Գլ. 6. 1 ։ Տիտ. 2. 8 ։
դ ՀԹր 3, 5 ։
ե Հռով. 12. 8 ։ 1 Կոր. 9. 10, 14 ։ Գաղ. 6. 6 ։ Փիլ. 2. 29 ։ 1 Թես. 5. 12, 13 ։ Եբր. 13. 7, 17 ։
զ Գոր. 28. 10 ։
է 2 Օր. 25. 4 ։ 1 Կոր. 9. 9 ։
ը Ղև. 19. 13 ։ 2 Օր. 24. 14, 15 ։ Մատ. 10. 10 ։ Ղուկ. 10. 7 ։
թ 2 Օր. 19. 15 ։
ժ Գաղ. 2. 11, 14 ։ Տիտ. 1. 13 ։
ի 2 Օր. 13. 11 ։
լ Գլ. 6. 13 ։ 2 Տիմ. 2. 14 ։ 4. 1 ։
խ Գոր. 6. 6 ։ 13. 3 ։ Գլ. 4. 14 ։ 2 Տիմ. 1. 6 ։

Digitized by Google

չդնես, [ա]եւ ուրիշներուն մեղացը հաղորդ չըլլաս․
դուն քեզ մաքուր պահէ։
23 Ասկէ ետեւ լոկ ջուր չխմես․ հապա քիչ մըն ալ
գինի գործածէ [բ]քու ստամոքսիդ ու յաճախ հիւան-
դութիւններուդ համար։
24 [գ]Ոմանց մարդիկ՝ որ իրենց մեղքերը յայտնի են,
ու առաջուց դատաստանի հասած․ եւ կան՝ որ իրենց
25 ետեւէն կ՚երթան։ Նմանապէս ալ ոմանց բարի գործքերը
յայտնի են․ ու անոնք որ ուրիշ կերպ բան մըն են,
չեն կրնար ծածուկ մնալ։

ԳԼ․ Զ․

1 Կը սորվեցընէ թէ ծառաները ինչ պարտաւորութիւն ունին․ 3 եւ թէ պէտք չէ նորաձեւ վարդապետներուն հետեւիլ․ 6 թէ աստուածպաշտութիւնը մեծ վաստակ մըն է, 10 եւ արծաթասիրութիւնը ամէն չարիքներուն արմատն է․ 11 թէ Տիմոթէոս ինչ բանէ փախչելու էր, եւ ինչ բանի ետեւէ երթալու էր, 17 եւ ինչ բանի վրայով հարուստներուն պատուէր տալու էր․ 20 կը պատուիրէ Տիմոթէոսին որ ճշմարիտ վարդապետութիւնը մաքուր պահէ, եւ պիղծ խօսքերէն ու հակառակութիւններէն հեռու կենայ։

1 [դ]Որն ամէնը որ ծառայութեան լուծի տակ են,
իրենց տէրերը ամէն պատուոյ արժանի սեպեն,
[ե]որ Աստուծոյ անունը ու վարդապետութիւնը
2 չհայհոյուի։ Եւ անոնք որ հաւատացեալ տէրեր
ունին, թող չարհամարհեն՝ եղբայրներ ըլլալնուն
պատճառաւը․ հապա աւելի ծառայութիւն ընեն,
ինչու որ անոնք հաւատացեալ են ու սիրելի, որոնք
բարերարութիւն ընելու մէջ մասնակից են․ [զ]Աս
3 բաները սորվեցուր՝ ու յորդորէ։ [է]Եթէ որ մէկը

ա 2 Յոհ. 11։
բ Սաղ. 104. 15։
գ Գաղ. 5. 19։
դ Եփես. 6. 5։ Կող. 3. 22։ Տիտ. 2. 9։ 1 Պետ. 2. 18։
ե Եսա. 52. 5։ Հռով. 2. 24։ Տիտ. 2. 5, 8։
զ Կող. 4. 1։
է Գլ. 4. 11։
ը Գլ. 1. 3։

Digitized by Google

աուրիշ կերպ բան մը սորվեցընէ, աու մտիկ չընէ մեր
Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին ողջամիտ խօսքերուն,
բև ան վարդապետութեանը՝ որ աստուածպաշտու-
4 թեան համեմատ է, Անանկը հպարտացած է՝ գու
բան մը չգիտեր, դհապա վէճերով ու հակառակու-
թիւններով ախտացած է. որոնցմէ կ'ըլլայ նախանձ,
5 կռիւ, հայհոյութիւններ, գէշ կասկածներ, եՄտ-
քով ապականած ու ճշմարտութենէն հեռացած
մարդոց զզրաբանութիւնները, էորոնք աստուած-
պաշտութիւնը շահավաճառութիւն մը կը սեպեն.
6 ըԱնանկներէն մեկդի կեցիր: թՍակայն աստուած-
պաշտութիւնը բաւականութիւնով մէկտեղ՝ մեծ
7 շահավաճառութիւն մըն է: ժԻնչու որ բան մը
չբերինք աշխարհ, ու յայտնի է որ չենք կրնար
8 անկէ բան մը տանիլ: իՀապա կերակուր ու հան-
դերձ ունենալով, անոնցմով բաւականանանք:
9 լԲայց անոնք որ հարստանալ կ'ուզեն, կ'իյնան
փորձութեան խու որոգայթի՝ և շատ յիմարական
ու վնասակար ցանկութիւններու մէջ, ծորոնք սա-
10 տակումի ու կորուստեան մէջ կ'ընկղմեն մարդիկը: կԻն-
չու որ ամէն չարութիւններուն արմատը արծաթ-
սիրութիւնն է. որուն մէկ քանիները անձնանուէր
ըլլալով՝ հաւատքէն մոլորեցան, ու ինքզինքնին
շատ ցաւերու մէջ ձգեցին:

ա Գղ. 1. 10: 2 Տիմ. 1. 13: 4. 3: Տիտ. 1. 9:
բ Տիտ. 1. 1:
գ 1 Կոր. 8. 2: Գղ. 1. 7:
դ Գղ. 1. 4: 2 Տիմ. 2. 23: Տիտ. 3. 9:
ե 2 Տիմ. 3. 8:
զ Գղ. 1. 6:
է Տիտ. 1. 11: 2 Պետ. 2. 3:
ը Հռովմ. 16. 17: 2 Տիմ. 3. 5:
թ Սաղ. 37. 16: Առակ. 15. 16: 16. 8: Եբր. 13. 5:
ժ Յոբ. 1. 21: Սաղ. 49. 17: Առակ. 27. 24: Ժող. 5. 15:
ի Ծն. 28. 20: Եբր. 13. 5:
լ Առակ. 15. 27: 20. 21: 28. 20: Մատ. 13. 22: Յակ. 5. 1:
խ Գղ. 3. 7:
ծ Գղ. 1. 19:
կ Ել. 23. 8: 2 Օր. 16. 19:

Digitized by Google

11 [ա] Բայց դուն [բ] ո՛վ մարդ Աստուծոյ՝ փախիր աս
բաներէն, ու գնա՛ արդարութեան՝ աստուածպաշ-
տութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ համբերութեան՝ —
12 հեզութեան ետևէն. [գ] Պատերազմէ՛ հաւատքին
բարի պատերազմը, [դ] բռնէ՛ յաւիտենական կեանքը՝
որուն որ կանչուեցար, [ե] և շատ վկաներու առջև
13 դաւանեցար բարի դաւանութիւնը։ [զ] Կը պա-
տուիրեմ քեզի Աստուծոյ առջևը՝ [է] որ կենդանի
կ'ընէ բոլորը, և Քրիստոս Յիսուսի առջևը՝ [ը] Որ
Պոնտացի Պիղատոսին առջևը վկայեց բարի դաւա-
14 նութիւնը, Որ դուն ան պատուէրը անբիծ անարատ
պահես՝ [թ] մինչև մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին
15 յայտնութիւնը. Որն որ իր ատենին պիտի ցուցնէ՝
[ժ] Երանելին ու մի միայն Հզօրը, [ի] Թագաւորներուն
16 Թագաւորը ու տէրերուն Տէրը. [լ] Որ ինքը միայն
ունի անմահութիւն՝ անմերձենալի լոյսի մէջ բնա-
կած. [խ] որն որ մարդիկներէն մէկը չտեսաւ, ո՛չ ալ
տեսնելու կարող է, [ծ] որուն պատիւ և զօրութիւն
յաւիտենանս. ամէն։
17 Աս աշխարհիս մէջ հարուստ եղողներուն պատու-
էր տուր՝ որ չհպարտանան, [կ] և անստոյգ հարստու-
թեան վրայ [հ] յոյսերնին չդնեն, [ձ] հապա կենդանի
Աստուծոյ վրայ՝ [ղ] Որ ամէն բանը մեզի առատօրէն

ա 2 Տիմ. 2. 22։
բ 2 Օր. 33. 1։ 2 Տիմ. 3. 17։
գ 1 Կոր. 9. 25, 26։ Գլ. 1. 18։ 2 Տիմ. 4. 7։
դ Փիլ. 3. 12, 14։ Հմր 19։
ե Եբր. 10. 23։
զ Գլ. 5. 21։
է 2 Օր. 32. 39։ 1 Թագ. 2. 6։ Յոհ. 5. 21։
ը Մատ. 27. 11։ Յոհ. 18. 37։ Յայտ. 1. 5։ 3. 14։
թ Փիլ. 1. 6, 10։ 1 Թես. 3. 13։ 5. 23։
ժ Գլ. 1. 11, 17։
ի Յայտ. 17. 14։ 19. 16։
լ Գլ. 1. 17։
խ Ել. 33. 20։ Յոհ. 6. 46։
ծ Եփես. 3. 21։ Փիլ. 4. 20։ Յուդ. 25։ Յայտ. 1. 6։ 4. 11։ 7. 12։
կ Առակ. 23. 5։
հ Յոբ. 31. 24։ Սաղ. 52. 7։ 62. 10։ Մար. 10. 24։ Ղու. 12. 21։
ձ 1 Թես. 1. 9։ Գլ. 3. 15։ 4. 10։
ղ Գոր. 14. 16։ 17. 25։

Digitized by Google

18 կու տայ վայելելու, Բարիք գործեն, [ա]բարի
գործքերով հարստանան, [բ]առատաձեռն, և [գ]ու-
19 րիշին [illegible] հաղորդ ըլլան. [դ]Բարի հիմ գանձեն
անձերնուն՝ հանդերձեալին համար, [ե]որ ճշմարիտ
կեանքը ձեռք ձգեն:
20 [զ]Ո՛վ Տիմոթէոս՝ քեզի յանձնուած աւանդը պահէ,
[է]փախչելով պիղծ ունայնաբանութիւններէն, և
սուտանուն գիտութեան հակառակութիւններէն,
21 Որն որ մէկ քանիները դաւանելով՝ [ը]հաւատքէն
մոլորեցան: Շնորհքը քու հետդ ըլլայ. ամէն:

ա Ղուկ. 12. 21: Գղ. 5. 10: Տիտ. 3. 8: Յակ. 2. 5:
բ Հռով. 12. 13:
գ Գաղ. 6. 6: Եբր. 13. 16:
դ Մատ. 6. 20: 19. 21: Ղուկ. 12. 33: 16. 9:
ե Հմր 12:
զ 2 Տիմ. 1. 14: Տիտ. 1. 9: Յայտ. 3. 3:
է Գլ. 1. 4, 6: 4. 7: 2 Տիմ. 2. 14, 16, 23: Տիտ. 1. 14: 3. 9:
ը Գլ. 1. 6, 19: 2 Տիմ. 2. 18:

Digitized by Google

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 *Պօղոս կը յիշէ իր սէրը Տիմոթէոսի վրայ, և անոր զուտ հաւատքը որ Տիմոթէոս՝ իր մայրը ու մեծ մայրը ունէին. 6 կը յորդորէ Տիմոթէոսը որ իր վրայ եղած Աստուծոյ շնորհքը արծարծէ, 8 որ հալածանաց մէջ հաստատ ու համբերող ըլլայ, 13 ու ամուր բռնէ իրմէն սորված վարդապետութեան եղանակը ու ճշմարտութիւնը. 15 կը յիշէ Փիգեղոսը և Հերմոգենէսը, ու Ոնեսիփորոսին վրայով բարի վկայութիւն կու տայ։*

1 ᵃՊօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալը Աստուծոյ
կամքովը՝ ᵇկենաց խոստմունքին պէս, որ
2 Քրիստոս Յիսուսով է. ᶜՏիմոթէոս իմ սիրելի որ-
դիիս՝ շնորհք, ողորմութիւն ու խաղաղութիւն՝ Հօր
Աստուծմէն, ու Քրիստոս Յիսուս մեր Տէրոջմէն։
3 ᵈՇնորհակալ եմ Աստուծոյ՝ ᵉորուն որ կը պաշ-
տեմ իմ նախնիքներէս մաքուր խղճմտանքով,
(Երբոր անպակաս քեզ իմ աղօթքներուս մէջ կը
4 յիշեմ գիշեր ու ցորեկ, ᶠՅանկալով քեզ տեսնել,
ու միտք բերելով քու արցունքներդ, որ ուրախու-
5 թիւնով լեցուիմ.) ᵍՄտածելով քու վրադ եղած
անկեղծ հաւատքը, որ առաջ քու մեծ մօրդ Լուա-

ա 2 Կոր. 1. 1։
բ Եփես. 3. 6։ Տիտ. 1. 2։ Եբր. 9. 15։
գ 1 Տիմ. 1. 2։
դ Հռոմ. 1. 8։ Եփես. 1. 16։
ե Գործ. 22. 3։ 23. 1։ 24. 14։ 27. 23։ Հռոմ. 1. 9։ Գաղ. 1. 14։
զ 1 Թես. 1. 2։ 3. 10։
է Գլ. 4. 9, 21։
ը 1 Տիմ. 1. 5։ 4. 6։

Digitized by Google

դայրին ու քու մօրդ [ա]Եւնիկէին վրայ բնակեցաւ,
6 և համոզուած եմ՝ որ քու վրադ ալ կայ։ Անոր հա-
մար քու միտքդ կը ձգեմ [բ]որ արծարծես Աստուծոյ
պարգևը, որ քեզի տրուած է իմ ձեռքերուս
7 վրադ դրուելովը։ [գ]Ինչու որ Աստուած մեզի
երկչոտութեան հոգի չտուաւ, [դ]հապա զօրու-
8 թեան՝ ու սիրոյ՝ և զգաստութեան։ [ե]Ուստի ամօթ
մի սեպեր [զ]մեր Տէրոջը վկայութիւնը, [է]ոչ ալ զիս
անոր կապուածս. [ը]հապա մասնակից եղիր
աւետարանին չարչարանքներուն՝ Աստուծոյ զօրու-
9 թեանը համեմատ. [թ]Որ մեզ փրկեց, [ժ]ու սուրբ
կոչումով կանչեց՝ [ի]ոչ թէ մեր գործքերուն նա-
յելով, [լ]հապա իր դիտաւորութեանը ու շնորհ-
քին նայելով, որ Քրիստոս Յիսուսով մեզի տրուե-
10 ցաւ [խ]յաւիտենական դարերէն առաջ. [ծ]Բայց
հիմա յայտնուեցաւ մեր փրկչին Յիսուս Քրիս-
տոսին երևնալովը. [կ]որ մահը խափանեց, և ՚ի լոյս
հանեց կեանքը ու անմահութիւնը՝ աւետարանին
11 միջոցովը. [հ]Որ ես անոր քարոզիչ ու առաքեալ
12 դրուեցայ՝ ու հեթանոսներուն վարդապետ։ [ձ]Անոր
համար աս չարչարանքներն ալ կը քաշեմ. բայց
ամօթ մը չեմ սեպեր, [ղ]Ինչու որ գիտեմ թէ որու
եմ հաւատացեր, և համոզուած եմ՝ [ճ]որ իմ իրեն

ա Գործ. 16. 1։
բ 1 Թես. 5. 19։ 1 Տիմ. 4. 14։
գ Հռով. 8. 15։
դ Ղու. 24. 49։ Գործ. 1. 8։
ե Հռով. 1. 16։
զ 1 Տիմ. 2. 6։ Յայտ. 1. 2։
է Եփես. 3. 1։ Փիլ. 1. 7։
ը Կող. 1. 24։ Գղ. 4. 5։
թ 1 Տիմ. 1. 1։ Տիտ. 3. 4։
ժ 1 Թես. 4. 7։ Եբր. 3. 1։
ի Հռով. 3. 20։ 9. 11։ Տիտ. 3. 5։
լ Հռով. 8. 28։
խ Հռով. 16. 25։ Եփես. 1. 4։ 3. 11։ Տիտ. 1. 2։ 1 Պետ. 1. 20։
ծ Հռով. 16. 26։ Եփես. 1. 9։ Կող. 1. 26։ Տիտ. 1. 3։ 1 Պետ. 1. 20։
կ 1 Կոր. 15. 54, 55։ Եբր. 2. 14։
հ Գործ. 9. 15։ Եփես. 3. 7, 8։ 1 Տիմ. 2. 7։ Գղ. 4. 17։
ձ Եփես. 3. 1։ Գղ. 2. 9։
ղ 1 Պետ. 4. 19։
ճ 1 Տիմ. 6. 20։

Digitized by Google

աւանդած բանս կրնայ պահել [ա]մինչև այն օրը։
13 [բ]Մ՛տքդ բռնէ [գ]այն ողջամիտ խօսքերուն օրինակը՝
[դ]որ ինծմէ լսեցիր, [ե]հաւատքով ու սիրով՝ որ
[զ]Քրիստոս Յիսուսով է։
14 [է]Այն բարի աւանդը պահէ Հոգւոյն Սրբոյ
15 ձեռքովը [ը]որ մեր մէջը բնակած է։ Աս գիտես՝ [թ]որ
ինծմէ երես դարձուցին [ժ]Ասիա ամէնը՝ որ Ասիա էին,
16 որոնցմէ են Փիւգեղոսը ու Հերմոգինէսը։ [ի]Աստուած
ողորմութիւն տայ [լ]Օնեսիփորոսին տանը, [խ]ինչու
որ շատ անգամ զիս հանգստացուց, [ծ]ու իմ շղթա-
17 [ծ]ամօթ չսեպեց. Հապա երբոր Հռոմ եկաւ,
18 շատ ջանքով փնտռեց զիս՝ ու գտաւ։ (Տէրը իրեն
տայ՝ [կ]որ այն օրը [հ]Տէրոջմէն ողորմութիւն գտնէ.)
[ձ]և Եփեսոսի մէջ ալ որչափ սպասաւորութիւն որ
ըրաւ ինծի, դուն անիկայ շատ աղէկ գիտես։

ԳԼ. Բ

1 Դարձեալ կը յորդորէ զՏիմոթէոս հաստատուն ու համբերող ըլլալու, և Տէրոջը հաւատարիմ պաշտօնեայի մը պէս իր պարտաւորութիւնը կատարելու՝ ճշմարտութիւնը ուղիղ բաշխելով, և պիղծ ու պարապ խօսքերէն հեռու կենալով։ 17 Հիմենոս ու Փիղետոս։ 19 Աստուծոյ հիմը հաստատուն կը կենայ։ 22 Կը սորվեցնէ թէ ինչ բանէ փախչելու է, և ինչ բանի հետևելու է, և թէ Տէրոջը ծառան ինչ վարք ունենալու է։

ա Հմր 18։ Գլ. 4. 8։
բ Գլ. 3. 14։ Տիտ. 1. 9։ Եբր. 10. 23։ Յայտ. 2. 25։
գ Հռոմ. 2. 20։ 6. 17։ 1 Տիմ. 1. 10։ 6. 3։
դ Գլ. 2. 2։
ե 1 Տիմ. 1. 14։
զ 1 Տիմ. 6. 10։
է Հռոմ. 8. 11։
ը Գլ. 4. 9, 16։
թ Գործ. 19. 10։
ժ Մատթ. 5. 7։
ի Գլ. 4. 19։
լ Փիլիմ. 7։
խ Գործ. 28. 20։ Եփես. 6. 20։
ծ Հմր 8։
կ 2 Թես. 1. 10։ Հմր 12։
հ Մատթ. 25. 34—40։
ձ Եբր. 6. 10։

Digitized by Google

1 ա Բայց դուն իմ որդեակս՝ բ զօրացիր այն շնորհ-
2 քովը՝ որ Քրիստոս Յիսուսով է։ գ Եւ
այն բաները որ ինծմէ լսեցիր շատ վկաներով՝
դ հաւատարիմ մարդոց յանձնէ, ե որոնք կարող
3 ըլլան ուրիշներուն ալ սորվեցընելու։ զ Ո՛րդ՝ դուն
նեղութիւններու համբերէ՝ է Քրիստոս Յիսուսի
4 բարի զինուորի մը պէս։ ը Մ՛էկ զինուորեալ մը աս
կեանքիս գործառնութիւններովը չզբաղիր, որ
5 զօրավարին հաճոյ ըլլայ։ թ Եւ թէ որ մէկը մրցի,
6 չպսակուիր՝ թէ որ ըստ օրինի չմրցի։ ժ Աշխա-
տող երկրագործին պէտք է առաջ պտուղներէն
7 վայելել։ Իմացիր ինչ որ կ՚ըսեմ. Տէրը քեզի
8 իմաստութիւն տայ ամէն բանի մէջ. Մ՛իտքդ բեր
ի Դաւիթի ցեղէն եղող Յիսուս Քրիստոսը լ մեռել-
ներէն յարութիւն առած՝ խ իմ քարոզած աւետա-
9 րանիս համեմատ. ծ Որուն մէջը չարագործի մը
պէս կը չարչարուիմ կ մինչեւ անգամ կապերով.
10 հ բայց Աստուծոյ խօսքը կապուած չէ։ ձ Ասոր
ամէն բանի կը համբերեմ ընտրեալներուն համար,
ղ որ անոնք ալ հասնին այն փրկութեանը, որ
Քրիստոս Յիսուսով է յաւիտենական փառքով։
11 ճ Աս խօսքը հաւատարիմ է. մ վասն զի թէ որ անոր
հետը մեռանք, անոր հետ ալ պիտի ապրինք.
12 յ Թէ որ համբերենք, անոր հետ ալ պիտի թա-

ա 1 Տիմ. 1. 2: Գլ. 1. 2:
բ Եփես. 6. 10:
գ Գլ. 1. 13: 3. 10, 14:
դ 1 Տիմ. 1. 18:
ե 1 Տիմ. 3. 2: Տիտ. 1. 9:
զ Գլ. 1. 8: 4. 5:
է 1 Տիմ. 1. 18:
ը 1 Կոր. 9. 25:
թ 1 Կոր. 9. 25, 26:
ժ 1 Կոր. 9. 10:
ի Հռով. 1. 3, 4: Գործ. 2. 30: 13. 23:
լ 1 Կոր. 15. 1, 4, 20:
խ Հռով. 2. 16:
ծ Գործ. 9. 16: Գլ. 1. 12:
կ Եփես. 3. 1: Փիլ. 1. 7: Կող. 4. 3, 18:
հ Գործ. 28. 31: Եփես. 6. 19, 20: Փիլ. 1. 13, 14:
ձ Եփես. 3. 13: Կող. 1. 24:
ղ 2 Կոր. 1. 6:
ճ 1 Տիմ. 1. 15:
մ Հռով. 6. 5, 8: 2 Կոր. 4. 10:
յ Հռով. 8. 17: 1 Պետ. 4. 13:

Digitized by Google

գաւորենք . [ա]Թէ որ զինքը ուրանանք, ինքն ալ մեզ
13 պիտի ուրանայ . [բ]Եթէ որ չհաւատանք, ինքը հաւա-
14 տարիմ կը մնայ, [գ]իր անձը չկրնար ուրանալ : Ա՛յս
բաները անոնց միտքը ձգէ՝ [դ]Տէրոջը առջեւ
վկայութիւն դնելով, [ե]խօսքերու վրայ վէճ չընել՝
որ բանի մը օգտակար չէ, հապա միայն լսողներուն
15 կործանմանը համար է : Ջա՛նք ըրէ քու անձդ ըն-
տիր ցուցընելու Աստուծոյ առջեւ, անանկ բանուոր
մը ըլլալով որ պիտի չամչնայ, ճշմարտութեան
16 խօսքը շիտակ բացատրելով : [զ]Բայց պիղծ ու փուճ
խօսքերէն մէկդի կեցիր . քանզի անոնք աւելի առաջ
17 կ'երթան ամբարշտութեան մէջ . Եւ անոնց խօսքը
քաղցկեղի պէս կը ճարակէ . [է]որոնց կարգն են
18 Հիմենոս՝ ու Փիղետոս . [ը]Ասոնք ճշմարտութենէն
մոլորեցան, [թ]ու կ'ըսեն թէ՝ Մեռելներուն յարու-
թիւնը արդէն եղած է, և կը կործանեն մէկ քանի-
19 ներուն հաւատքը : [ժ]Բայց Աստուծոյ հիմը հաս-
տատուն կը կենայ, ու աս կնիքը ունի, [ի]Թէ Տէրը
կը ճանչնայ անոնք որ իրենն են . և Անիրաւութենէ
մէկդի թող կենայ ան ամէնը՝ որ Տէրոջը անունը
20 կ'անուանէ : [լ]Այսպիսի մէկ մեծ տան մը մէջ չէ թէ
միայն ոսկիէ ու արծաթէ ամաններ կան, հապա
փայտէ ու հողէ ամաններ ալ կան . և [խ]ոմանք
պատուոյ համար են, ու ոմանք անարգանաց հա-
21 մար : [ծ]Ուստի թէ որ մէկը իր անձը անանկ բանե-

ա Մատ . 10 . 33 : Մար . 8 . 38 : Ղու . 12 . 9 :
բ Հռով . 3 . 3 : 9 . 6 :
գ Թուոց . 23 . 19 :
դ 1 Տիմ . 5 . 21 : 6 . 13 : Գղ . 4 . 1 :
ե 1 Տիմ . 1 . 4 : 6 . 4 : Տիտ . 3 . 9, 11 :
զ 1 Տիմ . 4 . 7 : 6 . 20 : Տիտ . 1 . 14 :
է 1 Տիմ . 1 . 20 :
ը 1 Տիմ . 6 . 21 :
թ 1 Կոր . 15 . 12 :
ժ Մատ . 24 . 24 : Հռով . 8 . 35 : 1 Յով . 2 . 19 :
ի Նաւ . 1 . 7 : Յով . 10 . 14, 27 : Տես Թուոց . 16 . 5 :
լ 1 Տիմ . 3 . 15 :
խ Հռով . 9 . 21 :
ծ Տես Եսայ . 52 . 11 :

Digitized by Google

րէն մաքրէ, անիկայ մէկ պատուական անօթ մը
պիտի ըլլայ՝ սրբուած ու էր Տէրոջը պիտանի՝ ա ամէն
22 բարի գործքերու համար պատրաստուած։ Երի-
տասարդական ցանկութիւններէն ալ փախիր, բ ու
գնա արդարութեան՝ հաւատքի՝ սիրոյ՝ խաղաղու-
թեան ետեւէ գ անոնց հետ՝ որ Տէրոջը անունը
23 կը կանչեն դ մաքուր սրտով։ ե Բայց յիմարական
ու անիմաստ վէճերէն մէկդի քաշուէ, գիտնալով
24 որ անոնցմէ կռիւներ կը ծնանին. զ Ու Տէրոջը
ծառային պէտք չէ կռուիլ. հապա հեզահոգի
ըլլալ ամենուն, է սորվեցընող, ոխ չպահող.
25 ը Քաղցրութեամբ խրատել հակառակ կեցողները.
թ որ ըլլայ թէ Աստուած ապաշխարութիւն տայ
26 անոնց՝ ժ ճշմարտութիւնը ճանչնալու համար, ի Եւ
Սատանային որոգայթէն զգաստանան, որ անկէ
բռնուած են՝ իր կամքին ծառայելու։

ԳԼ. Գ.

1 Կը ծանուցանէ գալու ժամանակներուն վրայով. 6 կը նկարագրէ ճշմարտութեան թշնամիները. 10 կ'առաջարկէ անոր՝ իր օրինակին հետեւիլ, 16 և կը գովէ սուրբ գիրքերը։

1 Եւ աս գիտցիր լ որ ետքի օրերը չար ժամա-
2 նակներ պիտի գան. խ Ինչու որ մարդիկ պի-
տի ըլլան անձնասէր, ծ արծաթասէր, կ ամբարտա-

ա Գղ. 3. 17։ Տիտ. 3. 1։
բ 1 Տիմ. 6. 11։
գ Գոր. 9. 14։ 1 Կոր. 1. 2։
դ 1 Տիմ. 1. 5։ 4. 12։
ե 1 Տիմ. 1. 4։ 4. 7։ 6. 4։ Հմր 16։ Տիտ. 3. 9.
զ Տիտ. 3. 2։
է 1 Տիմ. 3. 2, 3։ Տիտ. 1. 9։
ը Գաղ. 6. 1։ 1 Տիմ. 6. 11։ 1 Պետ. 3. 15։
թ Գոր. 8. 22։
ժ 1 Տիմ. 2. 4։ Գղ. 3. 7։ Տիտ. 1. 1։
ի 1 Տիմ. 3. 7։
լ 1 Տիմ. 4. 1։ Գղ. 4. 3։ 2 Պետ. 3. 3։ 1 Յոհ. 2. 18։ Յուդ. 18։
խ Փիլ. 2. 21։
ծ 2 Պետ. 2. 3։
կ 1 Տիմ. 6. 4։

ւան, [ա]հպարտ. [բ]հայհոյիչ, [գ]ծնողաց անհնազանդ,
3 ապերախտ, անսուրբ, [դ]Անգութ, [ե]անհաշտ,
բանսարկու, [զ]անժուժկալ, դաժանաբարոյ, բարի
4 չսիրող, [է]Մատնիչ, յանդուգն, գոռոզ, [ը]աւելի հեշ-
5 տասէր՝ քան թէ աստուածասէր. Որոնք աստուած-
պաշտութեան կերպարանքը ունին, [թ]բայց անոր
զօրութիւնը ուրացած են. [ժ]Եւ դուն ասոնցմէ մէկդի
6 կեցիր: [ի]Ինչու որ ասոնցմէ են որ տուներէն ներս
կը մտնեն, ու գերի կ'ընեն մեղքով բեռնաւորուած
տկարամիտ կնիկները՝ զանազան ցանկութիւններէ
7 վարուած, Որ միշտ կը սորվին, [լ]ու բնաւ ճշմար-
8 տութիւնը ճանչնալու չեն կրնար հասնիլ: [խ]Ու
ինչպէս որ Յաննէս ու Յամբրէս հակառակ կեցան
Մովսէսին, անանկ ալ ասոնք ճշմարտութեան
հակառակ կը կենան. [ծ]ապականած մտքով մար-
9 դիկներ, [կ]հաւատքի մէջ անպիտաններ են: [հ]Բայց
աւելի առաջ պիտի չերթան. ինչու որ անոնց
անմտութիւնը ամենուն յայտնի պիտի ըլլայ, ինչ-
10 պէս որ անոնցը եղաւ: [ձ]Իսկ դուն հետեւող եղար
իմ վարդապետութեանս, վարմունքիս, դիտաւորու-
թեանս, հաւատքիս, երկայնմտութեանս, սիրոյս,
11 համբերութեանս, հալածանքներուս, չարչարանք-
ներուս, ինչպէս որ ինծի եղան [ղ]Անտիոքի՝ [ճ]
Իկոնիոնի՝ ու [մ]Լիւստրայի մէջ, ինչոր հալածանք-

ա Յուդ. 16:
բ 1 Տիմ. 1. 20: 2 Պետ. 2. 12: Յուդ. 10:
գ Հռոմ. 1. 30:
դ Հռոմ. 1. 31:
ե Հռոմ. 1. 31:
զ 2 Պետ. 3. 3:
է 2 Պետ. 2. 10:
ը Փիլ. 3. 19: 2 Պետ. 2. 13, 15: Յուդ. 4, 19:
թ 1 Տիմ. 5. 8: Տիտ. 1. 16:
ժ 2 Թես. 3. 6: 1 Տիմ. 6. 5:
ի Մատ. 23. 14: Տիտ. 1. 11:
լ 1 Տիմ. 2. 4:
խ Ել. 7. 11:
ծ 1 Տիմ. 6. 5:
կ Հռոմ. 1. 28: 2 Կոր. 13. 5: Տիտ. 1. 16:
հ Ել. 7. 12: 8. 18: 9. 11:
ձ Փիլ. 2. 22: 1 Տիմ. 4. 6:
ղ Գործ. 13. 45, 50:
ճ Գործ. 14. 2, 5:
մ Գործ. 14. 18, 19:

ներու համբերեցի, ա ու ամէնէն զիս ազատեց
12 Տէրը: Եւ բ ամէն անոնք՝ որ կ'ուզեն աստուած-
պաշտութեամբ ապրիլ Քրիստոս Յիսուսով՝ հա-
13 լածանք պիտի կրեն: գ Բայց չար ու խաբեբայ
մարդիկները չարութեան մէջ պիտի յառաջանան՝
14 մոլորցընելով ու մոլորելով: դ Սակայն դուն հաս-
տատուն կեցիր ան բաներուն մէջը՝ որ սորվեցար ու
հաւատացիր, ինչու որ գիտես թէ որմէ սորված
15 ես. ե Եւ թէ մանկութենէդ 'ի վեր Սուրբ գիր-
քերը գիտես, որոնք կրնան իմաստուն ընել քեզ
փրկուելու՝ Քրիստոս Յիսուսի վրայ եղած հաւատ-
16 քովը: զ* Բոլոր Գիրքը Աստուծոյ շունչն է, է Եւ
օգտակար" է սորվեցընելու, յանդիմանելու, շիտ-
17 կելու, ու արդարութեան խրատելու համար. ը Որ
Աստուծոյ մարդը կատարեալ ըլլայ՝ թ ամէն բարի
գործքերու պատրաստուած:

ԳԼ. Դ

1 Պօղոս կը յորդորէ Տիմոթէոսը բոլոր ջանքով ու արթնութեամբ իր պաշտօնը կատարելու. 6 կը յայտնէ անոր՝ թէ իր մահը մօտ է. 9 կ'ուզէ որ անիկայ շուտով իրեն գայ, ու իր հետը բերէ Մարկոսը՝ և քանի մը բաներ. 14 կը պատուիրէ որ զգուշանայ դարբին Աղեքսանդրոսէն. 16 կը ծանուցանէ անոր՝ ինչ որ պատահեր էր իրեն՝ առջի անգամ ատեաններն ներկայանալուն, 19 և ապա կը վերջացընէ իր թուղթը:

1 Ես ժ վկայութիւնը կը դնեմ Աստուծոյ առջևը՝
և Յիսուս Քրիստոսի, ի որ պիտի դատէ կեն-

ա Սաղ. 34. 19: 2 Կոր. 1. 10: Գղ. 4. 7:
բ Սաղ. 34. 19: Գործ. 14. 21: Մատ. 16. 24: Յօհ. 17. 14: 1 Կոր. 15. 19: 1 Թես. 3. 3:
գ 2 Թես. 2. 11: 1 Տիմ. 4. 1: Գղ. 2. 16:
դ Գղ. 1. 13: 2. 2:
ե Յօհ. 5. 39:
զ 2 Պետ. 1. 20, 21:
* Կամ Բոլոր աստուածաշունչ Գիրքը օգտակար ալ
է Հռով. 15. 4:
ը 1 Տիմ. 6. 11:
թ Գղ. 2. 21:
ժ 1 Տիմ. 5. 21: 6. 13: Գղ. 2. 14:
ի Գործ. 10. 42:

Digitized by Google

դանիները ու մեռեալները իր յայտնուելուն ու
2 թագաւորութեանը ատենը. Խօսքը քարոզէ.
մտադրութեամբ կեցի՛ր՝ պարապէ ատենին ու
ատենէ դուրս, յանդիմանէ՛, ասաստէ՛, բյորդորէ
ամէն երկայնմտութիւնով ու վարդապետութիւնով։
3 գԻնչու որ ժամանակ պիտի գայ՝ դոր ողջամիտ
վարդապետութեանը պիտի չհամբերեն. եՀապա
իրենց լսելիքին եռքովը իրենց ցանկութիւններուն
4 համեմատ վարդապետներ պիտի դիզեն իրենց. Եւ
ճշմարտութենէն ականջներնին պիտի դարձընեն,
5 զՈւ առասպելներու ետեւէ պիտի մոլորին։ Բայց
դուն ամէն բանի մէջ արթուն կեցիր, էնեղութիւն-
ներու համբերէ, ըաւետարանիչի գործ գործէ,
6 քու պաշտօնդ կատարէ՛։ թԻնչու որ ես արդէն
ողջ ըմպելի նուիրուած եմ, ժու իմ մեկնելուս ատենը
7 հասեր է։ իԲարի պատերազմը պատերազմեցայ,
8 ընթացքը կատարեցի, հաւատքը պահեցի։ լԱսկէ
ետեւ կայ կը մնայ ինծի արդարութեան պսակը, որ
Տէրը՝ արդար Դատաւորը պիտի հատուցանէ ինծի
խայն օրը, ու չէ թէ միայն ինծի, հապա ան ամե-
նուն ալ՝ որ անոր յայտնուիլը սիրեցին։
9 Ջանք ըրէ շուտով ինծի գալու. Ինչու որ
ծԴեմաս զիս թողուց՝ կու այս աշխարհը սիրեց,
և գնաց Թեսաղոնիկէ. Կրեսկէսը գնաց Գաղա-

ա 1 Տիմ. 5. 20։ Տիտ. 1. 13։ 2. 15։
բ 1 Տիմ. 4. 13։
գ Գլ. 3. 1։
դ 1 Տիմ. 1. 10։
ե Գլ. 3. 6։
զ 1 Տիմ. 1. 4։ 4. 7։ Տիտ. 1. 14։
է Գլ. 1. 8։ 2. 3։
ը Գործ. 21. 8։ Եփես. 4. 11։
թ Փիլ. 2. 17։
ժ Փիլ. 1. 23։ Տես 2 Պետ. 1. 14։
ի 1 Կոր. 9. 24, 25։ Փիլ. 3. 14։ 1 Տիմ. 6. 12։ Եբր. 12. 1։
լ 1 Կոր. 9. 25։ Յակ. 1. 12։ 1 Պետ. 5. 4։ Յայտ. 2. 10։
խ Գլ. 1. 12։
ծ Կող. 4. 14։ Փիլիմ. 24։
կ 1 Յոհ. 2. 15։

Digitized by Google

11 տիա, Տիտոսը՝ Դաղմատիա․ աՄ՛ինակ է բՂուկասը
իմ հետս է․ գՄ՛արկոսը առնես քու հետդ բերես․
ինչու որ ինծի օգտակար է սպասաւորութեան հա֊
12 մար։ Եւ ես դՏիւքիկոսը Եփեսոս խրկեցի։
13 Ան վերարկուն՝ որ Տրովադա թողուցի Կարպոսին
քովը, երբոր գաս՝ բեր, գիրքերն ալ, մանաւանդ
14 մագաղաթները։ եԴարբին Աղեքսանդրոսը շատ
չարութիւն ըրաւ ինծի․ զՏէրը անոր պիտի հա֊
15 տուցանէ իր գործքերուն համեմատ։ Դուն ալ
անկէ զգուշանաս․ ինչու որ մեր խօսքերուն շատ
16 դէմ կեցաւ։ Առջի անգամ ատեանին առջեւը պա֊
տասխան տալուս՝ իմ կողմանէս մէկը չկայնեցաւ
ինծի հետ, էհապա ամէնն ալ զիս թողուցին․ Ըկը
Խնդրեմ Աստուծմէ որ ան իրենց յանցանք չսեպուի։
17 թԲայց Տէրը իմ քովս կայնեցաւ՝ ու զիս զօրացուց,
ժոր քարոզութիւնը իմ միջոցովս լման ըլլայ, ու
բոլոր հեթանոսները լսեն․ իԵւ ես առիւծին բերնէն
18 ազատեցայ։ Եւ լՏէրը ամէն չար գործէ պիտի
ազատէ զիս, և ապահովութեամբ իր երկնային
թագաւորութեանը պիտի հասցընէ․ խիրեն փառք
յաւիտեանս յաւիտենից․ ամէն։
19 ծԲարեւ տուր Պրիսկէին և Ակիւղասին, կու
20 Ոնեսիփորոսին տանը։ հԵրաստոսը Կորնթոսի մէջ
մնաց․ և ձՏրոփիմոսը Մ՛ելիտոսի մէջ թողուցի

ա Տեսգղ. 1. 15։
բ Կող. 4. 14։ Փիլիմ. 24։
գ Գործ. 12. 25։ 15. 37։ Կող. 4. 10։
դ Գործ. 20. 4։ Եփես. 6. 21։ Կող. 4. 7։ Տիտ. 3. 12։
ե Գործ. 19. 33։ 1 Տիմ. 1. 20։
զ 2 Թագ. 3. 39։ Սաղ. 28. 4։ Յայտ. 18. 6։
է Գղ. 1. 15։
ը Գործ. 7. 59։
թ Մատ. 10. 19։ Գործ. 23. 11։ 27. 23։
ժ Գործ. 9. 15։ 26. 17, 18։ Եփես. 3. 8։
ի Սաղ. 22. 21։ 2 Պետ. 2. 9։
լ Սաղ. 121. 7։
խ Հռով. 11. 36։ Գաղ. 1. 5։ Եբր. 13. 21։
ծ Գործ. 18. 2։ Հռով. 16. 3։
կ Գղ. 1. 16։
հ Գործ. 19. 22։ Հռով. 16. 23։
ձ Գործ. 20. 4։ 21. 29։

Digitized by Google

21 Հիւանդացած։ [ա]Ջանա՛ որ ձմեռէն առաջ գաս։
Ողջոյն կ'ընեն քեզի Եւբուղոս ու Պուդէս և
22 Լինոս ու Կղօդիան՝ և բոլոր եղբայրները։ [բ]Տէր
Յիսուս Քրիստոս քու հոգիիդ հետ ըլլայ·
շնորհքը ձեզի հետ. ամէն։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԱՌ ՏԻՏՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Առաքեալը կը ծանուցանէ թէ ինչ բանի համար զանիկայ Կրետէ թողուց, 6 թէ քահանայութեան պաշտօնին ընտրուելու մարդիկը ինչ վարմունքի տէր ըլլալու են։ 11 Կը պատուիրէ չար վարդապետներուն բերանը պապանձեցընել. 12 և անոնց բնութիւնը կը ստորագրէ։

1 Պօղոս Աստուծոյ ծառայ՝ և Յիսուս Քրիստոսի
առաքեալ, Աստուծոյ ընտրեալներուն հա-
ւատքին՝ ու [գ]աստուածպաշտութեան հետ եղող
2 [դ]ճշմարտութիւնին գիտութեանը համեմատ. [ե]Յա-
ւիտենական կենաց յուսովը, [զ]որ ինքը անսուտ
Աստուածը խոստացաւ [է]յաւիտենական դարերէն
3 առաջ, [ը]Բայց իր խօսքը իր ժամանակին յայտնեց

ա Վեր 9։
բ Գաղ. 6. 18։ Փիլիմ. 25։
գ 1 Տիմ. 3. 16։ 6. 3։
դ 2 Տիմ. 2. 25։
ե 2 Տիմ. 1. 1։ Գլ. 3. 7։
զ Թու. 23. 19։ 2 Տիմ. 2. 13։
է Հռոմ. 16. 25։ 2 Տիմ. 1. 9։ 1 Պետ. 1. 20։
ը 2 Տիմ. 1. 10։

Digitized by Google

քարոզութիւնով, [ա]որ ինծի յանձնուեցաւ [բ]մեր
4 փրկիչ Աստուծոյ հրամանովը· [գ]Տիտոսին [դ]իմ հա-
րազատ որդւոյս [ե]հասարակաց հաւատքովը՝ [զ]շնորհ-
քը և խաղաղութիւն [է]Հօր Աստուծմէն ու մեր
փրկչէն՝ Տէր Յիսուս Քրիստոսէն։
5 Ասոր համար ես քեզ Կրետէ թողուցի, [ը]որ ինչ
պակաս բան որ կայ, շիտկես, [թ]ու ամէն մէկ
քաղաքի մէջ երէցներ կարգես, ինչպէս որ ես քեզի
6 պատուիրեցի· Եթէ որ մէկը անմեղադրելի ըլլայ՝
[ժ]մէկ կնկան մը էրիկ, [ի]հաւատացեալ զաւակներ
ունենայ, որ անառակութեան համար ամբաստա-
7 նուած՝ կամ անհնազանդ չըլլան։ Ինչու որ եպիս-
կոպոսին պէտք է անմեղադրելի ըլլալ՝ [լ]Աստուծոյ
տնտեսին պէս· ոչ յանդուգն, ոչ բարկացող, [խ]ոչ
գինեմոլ, ոչ զարնող, [ծ]ոչ անարգ շահախնդրու-
8 թեան ետեւէ եղող, [կ]հապա հիւրասէր, բարեսէր,
9 խոհեմ, արդար, սուրբ, ժուժկալ· հաստատ
բռնելով [հ]վարդապետութեան համաձայն խօսքը,
[ձ]որ կարող ըլլայ ողջամիտ վարդապետութիւնով
յորդորել, և հակառակ կեցողները յանդիմանել։
10 [ղ]Որովհետև շատ են անհնազանդները, ունայնա-
թիւն խօսողները, [ճ]ու միտք խաբողները· [մ]Մանա-

ա 1 Թես. 2. 4: 1 Տիմ. 1. 11:
բ 1 Տիմ. 1. 1: 2. 3: 4. 10:
գ 2 Կոր. 2. 13: 7. 13: 8. 6, 16, 23: 12. 18: Գաղ. 2. 3:
դ 1 Տիմ. 1. 2:
ե Հռով. 1. 12: 2 Կոր. 4. 13: 2 Պետ. 1. 1:
զ Եփես. 1. 2: Կող. 1. 3: 1 Տիմ. 1. 2: 2 Տիմ. 1. 2:
է 1 Կոր. 11. 35:
ը Գոր. 14. 22: 2 Տիմ. 2. 2:
թ 1 Տիմ. 3. 2, [illegible]:
ժ 1 Տիմ. 3. 12:
ի 1 Տիմ. 3. 4, 12:
լ Մատ. 24. 45: 1 Կոր. 4. 1, 2:
խ Ղև. 10. 9: 1 Տիմ. 3. 3, 8: Եփես. 5. 18:
ծ 1 Տիմ. 3. 3, 8: 1 Պետ. 5. 2:
կ 1 Տիմ. 3. 2:
հ 1 Տիմ. 6. 3: 2 Տիմ. 2. 2:
ձ 1 Տիմ. 1. 10: 6. 3: 2 Տիմ. 4. 3: Տիտ. 2. 1:
ղ 1 Տիմ. 1. 6:
ճ Հռով. 16. 18:
մ Գոր. 15. 1:

Digitized by Google

11 ւանդ անոնք՝ որ Թլփատութենէն են. Որոնք պէտք
է պապանձեցընել, [ա]որ ամբողջ տուներ կը կործա-
նեն, ու անպատեհ բաներ կը սորվեցընեն [բ]անարգ
12 շահախնդրութեան համար։ [գ]Անոնցմէ մէկը ըսա-
ցեր՝ որ իրենց բուն մարգարէն էր. Կրետացիները
միշտ սուտլըրուց են, չար գազաններ, դատարկա-
13 պորտեր։ Աս վկայութիւնը ճշմարիտ է. [դ]Անոր
համար սաստիկ յանդիմանէ անոնք, [ե]որ առողջանան
14 հաւատքին մէջ. Ու չնային [զ]Հրէական առասպել-
ներուն, [է]և ճշմարտութենէ հեռացող մարդոց պա-
15 տուէրներուն։ [ը]Ամէն բան մաքուր է մաքուր-
ներուն, [թ]բայց պղծերուն ու անհաւատներուն
մէկ բան մը մաքուր չէ. հապա անոնց միտքն ալ
16 խղճմտանքն ալ պղծուած են։ Կը խոստովանին թէ
զԱստուած կը ճանչնան, [ժ]և իրենց գործքովը կ'ու-
րանան, պիղծ ու անհնազանդ ըլլալովնին, [ի]և ամէն
բարի գործի անպիտան։

ԳԼ. Բ

1 Պատուէրներ կու տայ Տիտոսին՝ թէ իր վարդապետութեանը և թէ իր վարքին վրայով. 9 կը խօսի ծառաներուն և ընդհանրապէս բոլոր քրիստոնեաներուն պարտաւորութեանցը վրայով։

1 Բայց դուն խօսէ ինչ որ կը վայլէ ողջամիտ
2 վարդապետութեանը. [լ]Ծերերուն զգաստ ըլ-
լալ, ծանրաբարոյ, խոհեմ, [խ]ողջամիտ՝ հաւատքով,

ա Մատ. 23. 14։ 2 Տիմ. 3. 6։
բ 1 Տիմ. 6. 5։
գ Գործ. 17. 28։
դ 2 Կոր. 13. 10։ 2 Տիմ. 4. 2։
ե Գլ. 2. 2։
զ 1 Տիմ. 1. 4։ 4. 7։ 2 Տիմ. 4. 4։
է Եսա. 29. 13։ Մատ. 15. 9։ Կող. 2. 22։
ը Ղու. 11. 39, 40, 41։ Հռով. 14. 14, 20։ 1 Կոր. 6. 12։ 10. 23, 25։ 1 Տիմ. 4. 3, 4։
թ Հռով. 14. 23։
ժ 2 Տիմ. 3. 5։ Յուդ. 4։
ի Հռով. 1. 28։ 2 Տիմ. 3. 8։
լ 1 Տիմ. 1. 10։ 6. 3։ 2 Տիմ. 1. 13։ Գլ. 1. 9։
խ Գլ. 1. 13։

Digitized by Google

3 սիրով, համբերութիւնով: [ա]Նոյնպէս ալ պառաւ-
ներուն անանկ վարմունք ունենալ, ինչոր կը վայլէ
սրբութեան, ոչ բանսարկու ըլլալ, ոչ *գինեմոլ,
4 հապա բարի խրատ տուող. Որ խրատեն նորահասակ
կնիկները՝ [բ]էրիկնին սիրող, զաւակնին սիրող ըլլալ,
5 Խոհեմ, ողջախոհ, տնաշէն, բարեգործ, [գ]իրենց
էրիկներուն հնազանդ. [դ]որ չըլլայ թէ Աստուծոյ
6 խօսքը հայհոյուի: Նմանապէս ալ երիտասարդները
7 յորդորէ խոհեմ ըլլալ. [ե]Ամէն կողմէ քու անձդ
բարի գործքերու օրինակ ցուցընելով, վարդապե-
տութեան մէջ անեղծութիւն, պարկեշտութիւն,
8 [զ]Ողջամիտ ու անմեղադրելի խօսք. [է]որ հակառակ
կեցողը ամչնայ, ու մեր վրայով գէշ բան մը չու-
9 նենայ ըսելու: [ը]Ծառաներուն ազդեցո՛ւր իրենց
տէրերուն հնազանդ ըլլալ, [թ]և ամէն բանի մէջ հա-
10 ճելի. ոչ հակառակախօսներ, Ոչ խորողներ. հապա
բոլորովին բարի հաւատարմութիւն ցուցընեն, [ժ]որ
մեր փրկիչ Աստուծոյ վարդապետութիւնը ամէն
11 բանի մէջ զարդարեն: [ի]Ինչու որ Աստուծոյ փըր-
12 կարար շնորհքը [լ]բոլոր մարդոց երևցաւ. Որ մեզ
կը խրատէ՝ [խ]որ ամբարշտութիւնը [ծ]ու աշխար-
հային ցանկութիւնները ուրանանք, և [կ]զգաստու-
թիւնով ու արդարութիւնով և բարեպաշտութիւ-

ա 1 Տիմ. 2. 9, 10: 3. 11: 1 Պետ. 3. 3, 4:
* Յուն. շատ գինիի ծառայ եղած,
բ 1 Տիմ. 5. 14:
գ 1 Կոր. 14. 34: Եփես. 5. 22: Կող. 3. 18: 1 Տիմ. 2. 11: 1 Պետ. 3. 1, 5:
դ Հռոմ. 2. 24: 1 Տիմ. 6. 1:
ե 1 Տիմ. 4. 12: 1 Պետ. 5. 3:
զ 1 Տիմ. 6. 3:
է Նեեմ. 5. 9: 1 Տիմ. 5. 14: 1 Պետ. 2. 12, 15: 3. 16:
ը 2 Թես. 3. 14:
թ Եփես. 6. 5: Կող. 3. 22: 1 Տիմ. 6. 1, 2: 1 Պետ. 2. 18:
ժ Եփես. 5. 24:
ի Մատ. 5. 16: Փիլ. 2. 15:
լ Հռոմ. 5. 15: Գղ. 3. 4, 5: 1 Պետ. 5. 12:
խ Ղու. 3. 6: Յոհ. 1. 9: 1 Տիմ. 2. 4:
ծ Հռոմ. 6. 19:
կ 1 Պետ. 4. 2: 1 Յոհ. 2. 16:
հ Ղու. 1. 75: Եփես. 1. 4: Կող. 1. 22: 1 Թես. 4. 7:

Digitized by Google

13 նով ապրինք աս աշխարհիս մէջ. [ա]Սպասելով ան
երջանիկ [բ]յոյսին, [գ]եւ մեծ Աստուծոյ ու մեր Փրկիչ
14 Յիսուս Քրիստոսին փառացը յայտնութեանը. [դ]Որ
իր անձը մեզի համար տուաւ, որ մեզ ամէն անօրէ-
նութենէ ազատէ, [ե]ու մաքրէ [զ]Իրեն սեփհական
ժողովուրդ ընէ՝ [է]բարի գործքերու նախանձաւոր:
15 Ասո բաները խօսէ [ը]Եւ յորդորէ ու յանդիմանէ
բոլորովին սաստելով. [թ]չըլլայ որ մէկը քեզ անարգէ:

ԳԼ. Գ

1 Դարձեալ պատուէրներ կու տայ Տիտոսին՝ թէ սորվեցնելու և թէ չսորվեցնելու բաներուն համար. 10 կը խրատէ նաև յամառ հերետիկոսներէն ետ քաշուիլ. 12 և կը պատուիրէ որ իրեն գայ, նշանակելով անոր՝ թէ երբ և թէ ուր պիտի գտնէ զինքը. ու այսպէս իր թուղթը կը վերջացնէ:

1 [ժ]Անոնց միտքը ձգէ իշխանութիւններուն և
պետութիւններուն հնազանդիլ, ու հպատակ
ըլլալ, [ի]ու ամէն բարի գործքերու պատրաստ գըտ-
2 նուիլ. [լ]Մէկու մը հայհոյութիւն չընել, [խ]կռուա-
րար չըլլալ. [ծ]հեզոտ հեզահոգի, [կ]ամէն մարդոց
3 բոլորովին քաղցրութիւն ցուցնել: [հ]Ինչու որ
մենք ալ ատեն մը անմիտ էինք, անհնազանդ, մո-
լորեալ, և զանազան ցանկութիւններու ու հեշտու-

ա 1 Կոր. 1. 7: Փիլ. 3. 20: 2 Պետ. 3. 12:
բ Գործ. 24. 15: Կող. 1. 5, 23: Գղ. 1. 2: 3. 7:
գ Կող. 3. 4: 2 Տիմ. 4. 1, 8: Եբր. 9. 28: 1 Պետ. 1. 7: 1 Յոհ. 3. 2:
դ Գաղ. 1. 4: 2. 20: Եփես. 5. 2: 1 Տիմ. 2. 6:
ե Եբր. 9. 14:
զ Ել. 15. 16: 19. 5: 2 Օր. 7. 6: 14. 2: 26. 18: 1 Պետ. 2. 9:
է Եփես. 2. 10: Գղ. 3. 8:
ը 2 Տիմ. 4. 2:
թ 1 Տիմ. 4. 12:
ժ Հռովմ. 13. 1: 1 Պետ. 2. 13:
ի Կող. 1. 10: 2 Տիմ. 2. 21: Եբր. 13. 21:
լ Եփես. 4. 31:
խ 2 Տիմ. 2. 24, 25:
ծ Փիլ. 4. 5:
կ Եփես. 4. 2: Կող. 3. 12:
հ 1 Կոր. 6. 11: Եփես. 2. 1: Կող. 1. 21: 3. 7: 1 Պետ. 4. 3:

Digitized by Google

թիւններու կը ծառայէինք. չարութիւնով ու նա-
խանձով կը վարուէինք, ատելի էինք, և մէկզմէկ
4 կ՚ատէինք: [ա]Բայց երբոր մեր [բ]Փրկիչ Աստուծոյն
քաղցրութիւնը ու մարդասիրութիւնը յայտնուե-
5 ցաւ, [գ]Ոչ թէ արդարութեան գործքերէն՝ որ մենք
ըրինք, հապա իր ողորմութեանը համեմատ մեզ
փրկեց [դ]Նորէն ծնանելու աւազանին միջոցովը՝ ու
6 Սուրբ Հոգիին նորոգելովը, [ե]Այն որ առատօրէն
թափեց մեր վրայ Յիսուս Քրիստոս մեր փրկչին
7 ձեռքովը, [զ]Որ անոր շնորհքովը արդարացած՝
[է]Յաւիտենական կենաց յուսով ժառանգ ըլլանք:
8 [ը]Այս խօսքը հաւատարիմ է. և կ՚ուզեմ որ ասոնք
հաստատես, որ Աստուծոյ հաւատացողները հոգ
տանին [թ]բարի գործքեր ընելու վրայ ըլլալ. ասոնք
9 են բարի ու մարդոց օգտակար բաները: [ժ]Բայց
դուն յիմարական վէճերէն ու ազգահամարներէն ու
հակառակութիւններէն՝ և օրէնքի վրայով եղած
կռիւներէն մէկդի կեցիր. Ինչու որ անօգուտ են
10 ու սնոտի: [ի]Հերձուածող մարդէն՝ [լ]Առաջին ու
երկրորդ անգամ խրատելէն ետև [խ]Ետ քաշուէ,
11 Գիտնալով որ անանկը ծռուած է, և մեղք կը գործէ
[ծ]ինքզինքը դատապարտելով:
12 Երբոր Արտեման կամ [կ]Տիւքիկոսը քեզի խրկեմ,

ա 1 Տիմ. 2. 3:
բ Տիտ. 2. 11:
գ Հռովմ. 3. 20: 9. 11: 11. 6: Գաղ. 2. 16: Եփես. 2. 4, 8, 9: 2 Տիմ. 1. 9:
դ Յովհ. 3. 3, 5: Եփես. 5. 26: 1 Պետ. 3. 21:
ե Եզեկ. 36. 25: Յովել. 2. 28: Յովհ. 1. 16: Գործ. 2. 33: 10. 45: Հռովմ. 5. 5:
զ Հռովմ. 3. 24: Գաղ. 2. 16: Տիտ. 2. 11:
է Տիտ. 1. 2:
ը Հռովմ. 8. 23, 24:
թ 1 Տիմ. 1. 15: Տիտ. 1. 9:
ժ Եբր 1, 14: Տիտ. 2. 14:
ի 1 Տիմ. 1. 4: 2 Տիմ. 2. 23: Տիտ. 1. 14:
լ 2 Տիմ. 2. 14:
խ 2 Կոր. 13. 2:
ծ Մատթ. 18. 17: Հռովմ. 16. 17: 2 Թես. 3. 6, 14: 2 Տիմ. 3. 5: 2 Յովհ. 10:
կ Գործ. 13. 46:
հ Գործ. 20. 4: 2 Տիմ. 4. 12:

Digitized by Google

ջանք ըրէ ինծի գալու Նիկոպօլիս. ինչու որ միտքս
13 դրի ձմեռը հոն անցընելու: Զենաս օրէնսգէտը
ու Ապողոսը փութով ճամբայ դիր, հոգ տանելով
14 որ անոնց բան մը չպակսի: Եւ մերիններն ալ թող
սորվին [բ] բարի գործքեր ընելու վրայ ըլլալ հար-
կաւոր պարագաներու մէջ, [գ] որ անպտուղ չըլլան:
15 Բարեւ կ'ընեն քեզի ամէնն ալ որ իմ հետս են. բարեւ
տուր անոնց որ մեզ կը սիրեն հաւատքով. Շնորհքը
ձեր ամենուն հետը ըլլայ. ամէն:

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

4 Պօղոս իր ուրախութիւնը կը յայտնէ՝ Փիլիմոնի հաւատքը ու սէրը լսած ըլլալով. 9 կը խնդրէ անկէ որ թողութիւն տայ Օնեսիմոսին որ իր ծառան էր, ու դարձեալ սիրով ընդունի զանիկայ:

1 [դ] Պօղոս՝ Յիսուս Քրիստոսի կապեալը՝ և Տի-
մոթէոս եղբայրը, Փիլիմոնին մեր սիրելիին [ե] ու
2 գործակցին, Եւ Ապփիա սիրելիին, [զ] Եւ Արքիպպոս
[է] մեր զինուորակցին, [ը] Եւ քու տանդ մէջի եկեղեցիին.

ա Գործ. 18. 24:
բ Հմր 8: Եփես. 4. 28:
գ Հռով. 15. 28: Փիլ. 1. 11: 4. 17: Կող. 1. 10: 2 Պետ. 1. 8:
դ Եփես. 3. 1: 4. 1: 2 Տիմ. 1. 8: Հմր 9:
ե Փիլ. 2. 25:
զ Կող. 4. 17:
է Փիլ. 2. 25:
ը Հռով. 16. 5: 1 Կոր. 16. 19:

Digitized by Google

3 [ա] Շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի՝ Աստուծմէ մեր
Հօրմէն և Տէր Յիսուս Քրիստոսէն ։
4 [բ] Կը գոհանամ միշտ իմ Աստուծմէս, քեզ իմ
5 աղօթքներուս մէջ յիշելով. [գ] Երբոր կը լսեմ քու
սէրդ ու հաւատքդ՝ որ ունիս Տէր Յիսուսին վրայ՝
6 և բոլոր սուրբերուն վրայ. Որ քու հաւատքիդ հա-
ղորդակցութիւնը [դ] պտղաբեր ըլլայ, Քրիստոս Յի-
սուսով * ձեր վրայ եղած ամէն բարութեանը ճանչ-
7 ցուելովը ։ Քանզի շատ ուրախութիւն և մխի-
թարութիւն ունինք քու սիրոյդ վրայ, [ե] որ սուր-
բերուն սիրտերը քեզմով հանգստացած են՝ եղբայր ։
8 [զ] Անոր համար թէև շատ համարձակութիւն
ունիմ Քրիստոսով՝ վայելուչ եղածը քեզի հրա-
9 մայելու. Բայց յաւէտ սիրոյ համար կ'աղաչեմ,
անանկ մէկը ըլլալով՝ ինտոր որ եմ ես Պօղոս
ծերացած, [է] ու հիմա Յիսուս Քրիստոսի համար
10 կապուած ալ ։ [ը] Կ'աղաչեմ քեզի իմ որդւոյս Ոնեսի-
մոսին համար՝ [թ] որն որ իմ կապանքներուս մէջը
11 ծնայ. Որ ատեն մը անպիտան էր քեզի. բայց հիմա
12 քեզի ալ ինծի ալ պիտանի է. Անիկայ ետ խրկեցի.
13 դուն ալ ընդունէ անիկայ՝ որ է իմ աղիքս. Որն որ
կ'ուզէի իմ քովս պահել, [ժ] որ քու տեղդ ինծի
սպասաւորութիւն ընէ աւետարանին կապանքներուն
14 մէջը ։ Բայց առանց քու կամքիդ չուզեցի բան մը
ընել, [ի] որ քու բարերարութիւնդ իբր թէ ստիպ-
15 մամբ եղած չըլլայ, հապա կամաւ ։ [լ] Քանզի գուցէ
աս պատճառով անիկայ քիչ մը ատեն զատուեցաւ,

ա Եփես. 1. 2 ։
բ Եփես. 1. 16 ։ 1 Թես. 1. 2 ։ 2 Թես. 1. 3 ։
գ Եփես. 1. 15 ։ Կող. 1. 4 ։
դ Փիլ. 1. 9, 11 ։
* Ոմանք մեր
ե 2 Կոր. 7. 13 ։ 2 Տիմ. 1. 16 ։ Հմր 20 ։
զ 1 Թես. 2. 7 ։
է Հմր 1 ։
ը Կող. 4. 9 ։
թ 1 Կոր. 4. 15 ։ Գաղ. 4. 19 ։
ժ 1 Կոր. 16. 17 ։ Փիլ. 2. 30 ։
ի 2 Կոր. 9. 7 ։
լ Ծն. 45. 5, 8 ։

Digitized by Google

16 որ զանիկայ յաւիտեան ունենաս․ Ոչ թէ ալ ծառայի
մը պէս, հապա ծառայէն վեր՝ [ա] սիրելի եղբօր պէս․
Ու ըլլէ որ ինծի այսպէս սիրելի է, որչափ աւելի պէտք
ըլլայ քեզի՝ [բ] թէ մարմինի կողմանէ ու թէ Տէրոջը։
17 [գ] Ուստի թէ որ զիս քեզի հաղորդ կը սեպես, ըն-
18 դունէ՛ անիկայ՝ որպէս թէ զիս։ Եւ թէ որ քեզի
անիրաւութիւն մը ըրած է՝ կամ պարտք մը ունի,
19 ան իմ հաշիւիս անցո՛ւր․ Ես Պօղոս իմ ձեռքովս
գրեցի․ ես կը վճարեմ, որ չըսեմ քեզի՝ թէ դուն
20 ալ քու անձդ ինծի պարտական ես։ Այո՛ եղբայր՝
թո՛ղ քեզմէ ունենամ այս օգուտը Տէրոջմով․
21 [դ] Հանդարտեցո՛ւր իմ աղիքս Քրիստոսով։ [ե] Քու
հնազանդութեանդ վստահանալով՝ քեզի գրեցի․
քանզի գիտեմ որ ըսածէս ալ աւելի պիտի ընես։
22 Նաև 'ի զատ ինծի բնակարան մըն ալ պատրաստէ․
[զ] Ինչու որ կը յուսամ թէ [է] ձեր աղօթքներուն
23 միջոցովը ձեզի պիտի շնորհուիմ։ Բարև կ՚ընէ
ձեզի [ը] Եպափրաս՝ իմ գերութեան ընկերս Քրիստոս
24 Յիսուսով․ [թ] Մարկոս՝ [ժ] Արիստարքոս՝ [ի] Դե-
25 մաս՝ [լ] Ղուկաս՝ իմ գործակիցներս։ [խ] Մեր Տէր
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը՝ ձեր հոգիին հետ
ըլլայ․ ամէն։

ա Մատ. 23. 8։ 1 Տիմ. 6. 2։
բ Կող. 3. 22։
գ 2 Կոր. 8. 23։
դ Հմր 7։
ե 2 Կոր. 7. 16։
զ Փիլ. 1. 25։ 2. 24։
է 2 Կոր. 1. 11։
ը Կող. 1. 7։ 4. 12։
թ Գործ. 12. 12, 25։
ժ Գործ. 19. 29։ 27. 2։ Կող. 4. 10։
ի Կող. 4. 14։
լ 2 Տիմ. 4. 11։
խ 2 Տիմ. 4. 22։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԱՌ ԵԲՐԱՅԵՑԻՍ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ Քրիստոս աս եւաքի առաւելներս Հօրմէն մեզի գալով 4 հրեշտակներէն գերազանց եղաւ՝ թէ՛ անձամբ և թէ պաշտօնով։

1 [ա]Շատ մասերով ու շատ կերպերով առաջուց
խօսելով Աստուած հայրերուն հետ մար-
2 գարէներով, [բ]Այս ետքի օրերս [գ]իր Որդիովը խօսեցաւ
մեր հետ, [դ]որ զանիկայ ամէն բանի ժառանգ դրաւ,
3 [ե]որ անով աշխարհքն ալ ստեղծեց. [զ]Որ անիկայ իր
փառացը լոյսն է, և իր էութեանը բուն պատկերը.
[է]Ան որ իր զօրութեան խօսքովը ամէն բան կը բռնէ.
[ը]Իր անձովը մեր մեղքերը սրբելով, [թ]բարձրերը՝
4 Աստուծոյ մեծութեանը աջ կողմը նստաւ։ Եւ
այնչափ աւելի եղաւ հրեշտակներէն, [ժ]որչափ որ
5 անոնցմէ աւելի աղէկ անուն ժառանգեց։ Ինչու
որ հրեշտակներէն որո՞ւն ըսաւ երբէք. [ի]Դուն
իմ Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ. և դարձեալ՝

ա Թուոց.12.6, 8։
բ 2 Օր.4.30։ Գաղ.4.4։ Եփես.1.10։
գ Յովհ.1.17։ 15.15։ Գլ.2.2։
դ Սաղ.2.8։ Մատ.21.38։ 28.18։ Յովհ.3.35։ Հռով.8.17։
ե Յովհ.1.3։ 1 Կոր.8.6։ Կող.1.16։
զ Յովհ.1.14։ 14.9։ 2 Կոր.4.4։ Կող.1.15։
է Յովհ.1.4։ Կող.1.17։ Յայտ.4.11։
ը Գլ.7.27։ 9.12, 14, 16։
թ Սաղ.110.1։ Եփես.1.20։ Գլ.8.1։ 10.12։ 12.2։ 1 Պետ.3.22։
ժ Եփես.1.21։ Փիլ.2.9, 10։
ի Սաղ.2.7։ Գործ.13.33։ Գլ.5.5։

Digitized by Google

ա Ես անոր Հայր պիտի ըլլամ, ու անիկայ ինծի Որդի
6 պիտի ըլլայ. Եւ դարձեալ՝ բ Երբոր անդրանիկը
աշխարհք կը մտցընէ, կ՚ըսէ. գ Աստուծոյ բոլոր
հրեշտակներն ալ անոր երկրպագութիւն թող ընեն:
7 Եւ հրեշտակներուն վրայով կ՚ըսէ. դ Որ իր հրեշ-
տակները հոգիներ կ՚ընէ, ու իր պաշտօնեաները
8 կրակի բոց: Սակայն Որդիին կ՚ըսէ. ե Քու աթոռդ
ով Աստուած՝ յաւիտեանս յաւիտենից է. քու թա-
գաւորութեան գաւազանդ՝ ուղղութեան գաւազան
9 է. Արդարութիւնը սիրեցիր՝ ու անօրէնութիւնը
ատեցիր. անոր համար ով Աստուած՝ զ Քու Աս-
տուածդ ուրախութեան եղով օծեց քեզ՝ քու ընկեր-
10 ներէդ աւելի: է Եւ դուն ով Տէր՝ սկիզբէն երկրի
հիմերը դրիր, ու երկինքը քու ձեռքերուդ գործքն
11 է. ը Անոնք պիտի կորսուին, բայց դուն կը կենաս
12 ու կը մնաս. ու ամէնը լաթի պէս պիտի մաշին, Ու
վերարկուի պէս պիտի գալարես զանոնք՝ և պիտի
փոխուին. բայց դուն նոյն ինքն ես, ու քու տարի-
13 ներդ պիտի չպակսին: Եւ հրեշտակներէն որո՞ն
ըսաւ երբէք. թ Իմ աջ կողմս նստէ, մինչև որ քու
14 թշնամիներդ ոտքերուդ պատուանդան դնեմ: ժ Չէ՞
որ անոնք ամէնը սպասաւորող հոգիներ են, որոնք
սպասաւորութեան կը խրկուին անոնց համար՝ ի որ
փրկութիւն պիտի ժառանգեն:

ա 2 Թագ. 7. 14: 1 Մն. 22. 10: 28. 6: Սաղ. 89. 26, 27:
բ Հռով. 8. 29: Կող. 1. 18: Յայտ. 1. 5:
գ Տես Սաղ. 97. 7: 1 Պետ. 3. 22:
դ Սաղ. 104. 4:
ե Սաղ. 45. 6, 7:
զ Ես. 61. 1: Գործ. 4. 27: 10. 38:
է Սաղ. 102. 25, եւն:
ը Ես. 34. 4: 51. 6: Մատ. 24. 35: 2 Պետ. 3. 7, 10: Յայտ. 21. 1:
թ Սաղ. 110. 1: Մատ. 22. 44: Մար. 12. 36: Ղու. 20. 42: Գլ. 10. 12: Համր 3:
ժ Ծն. 19. 16: 32. 1, 2, 24: Սաղ. 34. 7: 91. 11: 103. 20, 21: Դան. 3. 28: 7. 10: 10. 11: Մատ. 18. 10: Ղու. 1. 19: 2. 9, 13: Գործ. 12. 7, եւն: 27. 23:
ի Հռով. 8. 17: Տիտ. 3. 7: Յակ. 2. 5: 1 Պետ. 3. 7:

Digitized by Google

ԳԼ. Բ

1 Կը սորվեցընէ թէ պարտինք հնազանդ ըլլալ Քրիստոս Յիսուսի, 5 վասն զի մեր բնութիւնը իր վրայ առնելու խոնարհեցաւ, 14 ճիշդ նմանը որ հարկաւոր էր։

1 Անոր համար պէտք է մեզի՝ ալ աւելի ուշադրու-
թիւն տալ մեր լսած բաներուն, որ չըլլայ թէ
2 երբեք պակսինք։ Վասն զի թէ որ ան խօսքը՝ [ա]որ
հրեշտակներուն ձեռքովը զրուցուեցաւ, հաստա-
տուն եղաւ, [բ]և ամէն յանցաւորութիւն ու անհնա-
3 զանդութիւն արդար հատուցում առաւ, [գ]Հապա
մենք ինչպէ՞ս պիտի ազատինք՝ թէ որ անհոգ ըլլանք
անանկ մեծ փրկութենէ մը, [դ]որ խօսելուն սկիզբը
Տէրոջմէն առաւ, [ե]ու լսողներուն ձեռքովը մեզի
4 հաստատուեցաւ. [զ]Աստուած ալ վկայեց [է]նշաննե-
րով ու հրաշքներով՝ և զանազան զօրութիւններով՝
[ը]ու Սուրբ Հոգիին պարգևներովը՝ [թ]ինչպէս որ ինքը
կամեցաւ։

5 Ինչու որ չէ՛ թէ հրեշտակներուն հնազանդեցուց
[ժ]ան գալու աշխարհը, որուն վրայով մենք կը
6 խօսինք. Հապա մէկը մէկ տեղ մը վկայեց՝ ու ըսաւ.
[ի]Մա՛րդը ի՞նչ է՝ որ զանիկայ կը յիշես, կամ մար-
7 դու որդին՝ որ անոր այցելութիւն կ'ընես. Քիչ մը
վար ըրիր զանիկայ հրեշտակներէն, փառքով ու
պատիւով պսակեցիր զանիկայ, և քու ձեռացդ
8 գործքերուն վրայ կեցուցիր զանիկայ. [լ]Ամէն բան

ա 2 Օր. 33. 2։ Սաղ. 68. 17։ Գործ. 7. 53։ Գաղ. 3. 19։
բ Թուոց. 15. 30, 31։ 2 Օր. 4. 3։ 17. 2, 5, 12։ 27. 26։
գ Գլ. 10. 28, 29։ 12. 25։
դ Մատ. 4. 17։ Մար. 1. 14։ Գլ. 1. 2։
ե Ղուկ. 1. 2։
զ Մար. 16. 20։ Գործ. 14. 3։ 19. 11։ Հռով. 15. 18, 19։ 1 Կոր. 2. 4։
է Գործ. 2. 22, 43։
ը 1 Կոր. 12. 4, 7, 11։
թ Եփես. 1. 5, 9։
ժ Գլ. 6. 5։ 2 Պետ. 3. 13։
ի Յոբ. 7. 17։ Սաղ. 8. 4, ՃԽԴ. 144. 3։
լ Մատ. 28. 18։ 1 Կոր. 15. 27։ Եփես. 1. 22։ Գլ. 1. 13։

Digitized by Google

անոր ոտքերուն տակը հնազանդեցուցիր ։ Արդ
ամէնը որ անոր հնազանդեցուց, անոր չհնազանդած
բան մը չձգեց ։ [ա] Բայց հիմա դեռ չենք տեսներ
9 ամէնը անոր հնազանդած ։ [բ] Այլ այն Յիսուսը փառ-
քով ու պատիւով պսակուած կը տեսնենք՝ [գ] որ
հրեշտակներէն քիչ մը վար եղած էր՝ մահուան
չարչարանքին համար, որ Աստուծոյ շնորհքովը
10 [դ] ամէնուն համար մահ ճաշակէ ։ [ե] Որովհետեւ կը
վայլէր Անոր, ([զ] որուն համար ամէնը՝ և անով ամէն
բաները եղած են,) շատ որդիներ փառքին մէջ
մտցընելու ատենը՝ [է] անոնց փրկութեան Առաջնորդը
[ը] չարչարանքով կատարել ։
11 [թ] Վասն զի ան որ կը սրբէ՝ ու ան որ կը սրբուին,
[ժ] ամէնն ալ մէկէ մըն են ։ [ի] անոր համար ինքը ամօթ
12 չսեպեր եղբայր կոչել զանոնք՝ ըսելով. [լ] Քու
անունդ եղբայրներուս պիտի պատմեմ, ժողովքի
13 մէջ քեզ պիտի գովեմ ։ Եւ դարձեալ՝ [խ] Ես անոր
պիտի յուսամ ։ ու դարձեալ՝ [ծ] Ահա ես՝ ու ան
14 զաւակները՝ [կ] որ Աստուած ինծի տուաւ ։ Ուստի
որովհետեւ զաւակները մարմինին ու արիւնին հա-
ղորդ եղան, [հ] ինքն ալ նմանապէս անոնց բաժանորդ
եղաւ ։ [ձ] որ իր մահովը փճացընէ անիկայ՝ որ մա-
հուան իշխանութիւնը ունէր, այսինքն է՝ Սատա-

ա 1 Կոր. 15. 25 ։
բ Գոր. 2. 33 ։
գ Փիլ. 2. 7, 8, 9 ։
դ Յօհ. 3. 16 ։ 12. 32 ։ Հռոմ. 5. 18 ։ 8. 32 ։ 2 Կոր. 5. 15 ։ 1 Տիմ. 2. 6 ։ 1 Յօհ. 2. 2 ։ Յայտ. 5. 9 ։
ե Ղուկ. 24. 46 ։
զ Հռոմ. 11. 36 ։
է Գոր. 3. 15 ։ 5. 31 ։ Գլ. 12. 2 ։
ը Ղուկ. 13. 32 ։ Գլ. 5. 9 ։
թ Գլ. 10. 10, 14 ։
ժ Գոր. 17. 26 ։
ի Մատ. 28. 10 ։ Յօհ. 20. 17 ։ Հռոմ. 8. 29 ։
լ Սաղ. 22. 22, 25 ։
խ Սաղ. 18. 2 ։ Եսա. 12. 2 ։
ծ Եսա. 8. 18 ։
կ Յօհ. 10. 29 ։ 17. 6, 9, 11, 12 ։
հ Յօհ. 1. 14 ։ Հռոմ. 8. 3 ։ Փիլ. 2. 7 ։
ձ 1 Կոր. 15. 54, 55 ։ Կող. 2. 15 ։ 2 Տիմ. 1. 10 ։

Digitized by Google

15 նան. ա Եւ ազատէ զանոնք որ մահուան վախովը
16 միշտ ծառայութեան մէջ կ'ապրէին ։ Քանզի բնաւ
հրեշտակներուն ձեռք չառներ, հապա Աբրահամի
17 սերունդին ձեռք կը բռնէ ։ բ Անոր համար պէտք էր
անոր բոլորովին եղբայրներուն նման ըլլալ, գ որ
ինքը ողորմած ըլլայ ու հաւատարիմ՝ քահանա-
յապետ Աստուծոյ կողմանէ, ժողովուրդին մեղքերը
18 քաւելու համար ։ դ Քանզի ինչ բանով որ ինքը
չարչարուեցաւ՝ փորձութիւն կրելով, կրնայ փոր-
ձանաւորներուն ալ օգնական ըլլալ ։

ԳԼ. Գ.

1 Քրիստոս Մովսէսէն աւելի փառքի արժանաւոր է. 7 ուստի թէ որ մենք իրեն չհաւատանք՝ աւելի պատժոյ արժանի պիտի ըլլանք, քան թէ խստասիրտ Իսրայէլացիները ։

1 Ուստի սուրբ եղբայրներ՝ ե երկնային կոչումին
մասնակիցներ, զ Նայեցէք մեր դաւանութեանը
Առաքեալին ու Քահանայապետին՝ Քրիստոս Յի-
2 սուսին. Որ հաւատարիմ է անոր՝ որ զինքը դրաւ,
է ինչպէս որ Մովսէս ալ անոր բոլոր տանը մէջ ։
3 Ինչու որ ինքը Մովսէսէն այնչափ աւելի փառքի
արժանացաւ ը որչափ որ աւելի պատիւ կ'ունենայ
4 տանը շինողը՝ քան թէ տունը ։ Քանզի ամէն տուն
որ կը շինուի, մէկէ մը կը շինուի. թ բայց ան որ
5 ամէն բաները ըրաւ, Աստուած է ։ Եւ ժ ծառայի
Մովսէս անոր բոլոր տանը մէջ հաւատարիմ էր

ա Ղուկ. 1. 74 ։ Հռովմ. 8. 15 ։ 2 Տիմ. 1. 7 ։
բ Փիլ. 2. 7 ։
գ Գլ. 4. 15 ։ 5. 1, 2 ։
դ Գլ. 4. 15, 16 ։ 5. 2 ։ 7. 25 ։
ե Հռովմ. 1. 7 ։ 1 Կոր. 1. 2 ։ Եփես. 4. 1 ։ Փիլ. 3. 14 ։ 2 Թես. 1. 11 ։ 2 Տիմ. 1. 9 ։ 2 Պետ. 1. 10 ։
զ Հռովմ. 15. 8 ։ Գլ. 2. 17 ։ 4. 14 ։ 5. 5 ։ 6. 20 ։ 8. 1 ։ 9. 11 ։ 10. 21 ։
է Թուոց. 12. 7 ։ Հմր 5 ։
ը Զաքար. 6. 12 ։ Մատ. 16. 18 ։
թ Եփես. 2. 10 ։ 3. 9 ։ Գլ. 1. 2 ։
ժ Հմր 2 ։

Digitized by Google

[ա]ծառայի մը պէս՝ [բ]զրուցուելու բաներուն վկայ
6 ըլլալու համար. [գ]Բայց Քրիստոս որդիի մը պէս
իր տանը վրայ. [դ]Որուն տունը մենք ենք, [ե]միայն
թէ ան համարձակութիւնը՝ և յոյսին պարծանքը
մինչև վերջը հաստատ բռնենք:
7 [զ]Ուստի ինչպէս որ կ՚ըսէ Հոգին Սուրբ.
8 [է]Այսօր թէ որ անոր ձայնին պիտի լսէք, Ձեր
սիրտերը մի՛ խստացնէք բարկացընելու ատենին
9 պէս անապատին մէջ փորձութեան օրը. Ուր որ ձեր
հայրերը զիս փորձեցին. քննեցին զիս՝ ու
10 քառասուն տարի իմ գործքերս տեսան. Անոր համար
զզուեցայ ան ազգէն, ու ըսի. Միշտ մոլորած են
սրտովնին, և իմ ճամբաներս չճանչցան անոնք.
11 Ուստի երդում ըրի իմ բարկութեանս մէջ՝ Թէ իմ
12 հանգիստս պիտի չմտնեն: Նայեցէք եղբայրներ,
չըլլայ որ ձեզմէ մէկուն ներսի դին անհաւատու-
թեան չար սիրտ ըլլայ՝ ապստամբ ըլլալու կենդանի
13 Աստուծմէն. Հապա ամէն օր մէկզմէկ յորդորեցէք՝
քանի որ այսօր կ՚ըսուի. որ չըլլայ թէ ձեզմէ մէկը
14 խստանայ մեղքին խաբէութիւնովը: Քանզի մենք
Քրիստոսի մասնակից եղած ենք, [ը]միայն թէ ան
համաստատութեան սկիզբը մինչև վերջը պինդ բըռ-
15 նենք. Քանի որ կ՚ըսուի, [թ]Այսօր թէ որ անոր
ձայնին պիտի լսէք, ձեր սիրտերը մի՛ խստացնէք
16 բարկացընելու ատենին պէս: [ժ]Քանզի *ոմանք լը-

ա Ել. 14. 31: Թու. 12. 7: 2 Օր. 3. 24: Յես. 1. 2: 8. 31:
բ 2 Օր. 18. 15, 18, 19:
գ Գլ. 1. 2:
դ 1 Կոր. 3. 16: 6. 19: 2 Կոր. 6. 16: Եփես. 2. 21, 22: 1 Տիմ. 3. 15: 1 Պետ. 2. 5:
ե Հմր 14: Մատ. 10. 22: 24. 13: Հռով. 5. 2: Կող. 1. 23: Գլ. 6. 11: 10. 35:
զ 2 Թագ. 23. 2: Գործ. 1. 16:
է Հմր 15: Սաղ. 95. 7:
ը Հմր 6:
թ Հմր 7:
ժ Թու. 14. 2, 4, 11, 24, 30: 2 Օր. 1. 34, 36, 38:
* Կամ ո՞րոնք լսեցին ու բարկացուցին, չէ՞ որ

Digitized by Google

սեցին ու բարկացուցին. բայց չէ թէ՞ ան ամէնը
որ Եգիպտոսէն ելած էին Մովսէսին ձեռքովը։
17 Որոնցմէ՞ զզուեցաւ ան քառասուն տարին. չէ՞ որ
մեղանչողներէն, աորոնց ոսկորները անապատին
18 մէջը ինկան։ Եւ բորո՞նց համար երդում ըրաւ իր
հանգիստը չմտնելու, եթէ ոչ՝ անհաւատներուն
19 համար։ գԵւ կը տեսնենք որ չկրցան մտնել իրենց
անհաւատութեանը համար։

ԳԼ. Դ

1 Քրիստոնեաները հաւատքով ձեռք պիտի բերեն իրենց հանգիստը։ 12 Աստուծոյ խօսքին ազդեցութիւնը։ 14 Որովհետեւ մենք մեծ Քահանայապետ ունինք Յիսուսը Աստուծոյ Որդին, որ մեր տկարութիւններուն հաղորդ եղաւ, բայց առանց մեղքի, 16 կարող ենք և պարտինք անոր միջնորդովը համարձակօրէն երթալ շնորհաց աթոռին առջեւ։

1 դՈւրեմն ալ վախնանք, որ չըլլայ թէ անոր հան-
գիստը մտնելու խոստմունքը որ մեզի մնացեր
2 է, ձեզմէ մէկը անկէ զրկուած գտնուի։ Ինչու որ
մենք ալ անոնց պէս աւետիս առած ենք. բայց անոնց
շահ մը չըրաւ ան խօսքը լսելը, քանզի հաւատքով
3 խառնուած չէր լսողներուն մէջ։ եԻսկ մենք՝ որ
հաւատացինք, հանգիստը կը մտնենք. ինչպէս որ
ըսաւ, զՈւստի երդում ըրի իմ բարկութեանս մէջ՝
թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն. թէ և իր գործ-
4 քերը աշխարհի սկիզբէն եղած էին։ Ինչու որ
Գիրքը ասանկ կ'ըսէ մէկ տեղ մը՝ եօթներորդ օրուան
համար. էԵւ Աստուած եօթներորդ օրը
5 հանգչեցաւ իր բոլոր գործքերէն. Եւ հոս նորէն

ա Թուեր. 14. 22, 29, 26. 65: Սաղ. 106. 26: 1 Կոր. 10. 5: Յուդ. 5:
բ Թուեր. 14. 30: 2 Օր. 1. 34, 35:
գ Գղ. 4. 6:
դ Գղ. 12. 15:
ե Գղ. 3. 14:
զ Սաղ. 95. 11: Գղ. 3. 11:
է Ծն. 2. 2: Ել. 20. 11: 31. 17:

Digitized by Google

6 Կ'ըսէ՝ Թէ Իմ հանգիստս պիտի չմտնեն: Ուստի
որովհետեւ ոմանց կը մնայ հոն մտնել, –և անոնք
որ առաջուց աւետիսը առած էին, անհաւատու-
7 թեան համար չմտան. [ա] Նորէն օր մը կը սահմանէ՝
ու կ'ըսէ Աստուծոյ Դաւիթին բերնովը այնքան ժա-
մանակէ ետեւ, ինչպէս որ ըսուեցաւ. [բ] Այսօր թէ
որ անոր ձայնին պիտի լսէք, ձեր սիրտերը մի խս-
8 տացընէք: Ինչու որ եթէ Յեսուն հանգչեցուցած
ըլլար զանոնք, ալ անկէ ետքը ուրիշ օրուան համար
9 չէր զրուցեր: Ուրեմն Աստուծոյ ժողովուրդին
10 դեռ հանգիստ մը կը մնայ: Վասն զի ան որ անոր
հանգիստը մտաւ, ալ հանգչեցաւ իր գործքերէն,
11 ինչպէս որ Աստուած ալ իրեններէն: Ուրեմն ջա-
նանք ան հանգիստը մտնելու. [գ] որ չըլլայ թէ մէկը
նոյն անհաւատութեան օրինակին պէս իյնայ:
12 Ինչու որ Աստուծոյ խօսքը [դ] կենդանի է ու զօրեղ՝
[ե] Եւ ամէն երկսայրի [զ] սուրէ կտրուկ, որ կը թափան-
ցէ մինչեւ շունչը ու ոգին՝ և յօդուածները ու ծուծը
բաժնելու, [է] Եւ կը քննէ սրտին խորհուրդները ու
13 մտածմունքները. [ը] Ու չկայ մէկ արարած մը անոր
դիմացը չերեւցած. [թ] Հապա ամէն բան բաց ու յայտ-
նի է անոր աչքերուն առջեւը, որուն պիտի տանք
մեր հաշիւը:
14 [ժ] Արդ՝ մենք որ մեծ քահանայապետ մը ունինք
[ի] երկինքը անցած, Յիսուսը՝ Աստուծոյ Որդին,
15 [լ] ամուր բռնենք մեր դաւանութիւնը: [խ] Քանզի չէ

ա Գղ. 3. 19:
բ Սաղ. 95. 7: Գղ. 3. 7:
գ Գղ. 3. 12, 18, 19:
դ Ես. 49. 2: Երեմ. 23. 29: 2 Կոր. 10. 4, 5: 1 Պետ. 1. 23:
ե Առակ. 5. 4:
զ Եփես. 6. 17: Յայտ. 1. 16: 2. 16:
է 1 Կոր. 14. 24, 25:
ը Սաղ. 33. 13, 14: 90. 8: 139. 11, 12:
թ Յոբ. 26. 6: 34. 21: Առակ. 15. 11:
ժ Գղ. 3. 1:
ի Գղ. 7. 26: 9. 12, 24:
լ Գղ. 10. 23:
խ Ես. 53. 3: Գղ. 2. 18:

Digitized by Google

Թէ անանկ քահանայապետ մը ունինք՝ որ կարող
չըլլայ մեր տկարութիւններուն կարեկից ըլլալու.
ա Հապա ինքը ամէն կերպով փորձը առած է մեզի
16 նման, բ բայց առանց մեղքի։ գ Ուստի ալ համար-
ձակութիւնով մօտենանք շնորհաց աթոռին առջեւը,
որ ողորմութիւն ընդունինք՝ ու շնորհք գտնենք
պէտք եղած ատենը մեզի օգնելու։

ԳԼ. Ե

1 Մեր Փրկչին քահանայական իշխանութիւնը և պատիւը։ 11 Առաքեալը կը յանդիմանէ աս բանիս գիտութեանը վրայով անհոգ եղողները։

1 Ինչու որ ամէն քահանայապետ մարդոց մէջէն
առնուած՝ դ մարդոց համար կը կենայ ե Աստու-
ածոյ կողմը, զ որ պատարագներ ու զոհեր
2 մատուցանէ մեղքերու համար. է Եւ կարող է կա-
րեկից ըլլալ անոնց՝ որ տգէտ՝ ու մոլորեալ են.
ը Ինչու որ ինքն ալ տկարութիւնով պաշարուած է.
3 թ Եւ աս պատճառով պարտաւոր է ինչպէս ժողո-
վուրդին համար՝ անանկ ալ իր անձին համար մեղքի
4 պատարագ մատուցանել։ ժ Եւ չէ թէ մէկը ինքիրմէ
աս պատիւը կ'առնէ, հապա ան որ Աստուծմէ
5 կանչուած է՝ ի ինչպէս որ Ահարոնը։ լ Անանկ ալ
խ Քրիստոս՝ չէ թէ իր անձը մեծարեց քահանայա-
պետ ըլլալու, հապա անիկայ՝ որ զրուցեց անոր՝
Թէ ծ Դուն իմ Որդիս ես, ես այսօր քեզ ծնայ.

ա Ղուկ. 22. 28։
բ 2 Կոր. 5. 21։ Գլ. 7. 26։ 1 Պետ. 2. 22։ 1 Յովհ. 3. 5։
գ Եփես. 2. 18։ 3. 12։ Գլ. 10. 19, 21, 22։
դ Գլ. 8. 3։
ե Գլ. 2. 17։
զ Գլ. 8. 3, 4։ 9. 9։ 10. 11։ 11. 4։
է Գլ. 2. 18։ 4. 15։
ը Գլ. 7. 28։
թ Ղեւ. 4. 3։ 9. 7։ 16. 6, 15, 16, 17։ Գլ. 7. 27։ 9. 7։
ժ 2 Մն. 26. 18։ Յովհ. 3. 27։
ի Ել. 28. 1։ Թուոց. 16. 5, 40։ 1 Մն. 23. 13։
լ Յովհ. 8. 54։
խ Սաղ. 2. 7։ Գլ. 1. 5։

Digitized by Google

6 Ինչպէս ուրիշ տեղ մըն ալ կ'ըսէ. [ա]«Դուն յա-
ւիտեան քահանայ ես Մելքիսեդեկի կարգին պէս»:
7 Ան իր մարմինին օրերը [բ]սաստիկ գոչմամբ ու
արցունքով [գ]աղօթք և աղաչանք մատուց անոր՝
[դ]որ կարող էր զինքը մահուանէ ազատելու, [ե]ու
8 լսուեցաւ՝ իր *երկիւղէն ազատուելով։ [զ]Թէպէտ-
ինքը Որդի է, [է]բայց իր չարչարանքներէն հնազան-
9 դութիւն սորվեցաւ. [ը]Ու երբոր կատարուեցաւ,
բոլոր իրեն հնազանդողներուն յաւիտենական փրը-
10 կութեանը պատճառ եղաւ. Ու Աստուծմէ կոչուե-
ցաւ՝ Քահանայապետ[թ] Մելքիսեդեկի կարգին պէս:
11 [ժ]Ասոր վրայով շատ ըսելիք ունինք, որ դժուարաւ
ալ է մեկնելու, [ի]ինչու որ ձեր լսելիքները թմրած
12 են. Որ պէտք էր ձեզի ժամանակին նայելով սոր-
վեցընող ըլլալ. բայց նորէն պէտք է ձեզի սորվիլ
թէ ինչ են [լ]Աստուծոյ պատգամներուն առջի սկըզ-
բունքները. [խ]ու դուք կաթի կարօտ եղաք, և ոչ
13 թէ հաստատուն կերակուրի: Քանզի ան ամէն
որ կաթնկեր է, արդարութեան խօսքին անհմուտ
14 է, [ծ]որովհետև տղայ է: Բայց հաստատուն կերա-
կուրը կատարեալներուն է, որոնց [կ]զգայարանքները
սովորութեամբ կրթուած են բարին ու չարը զա-
նազանելու:

ա Սաղ. 110. 4: Գղ. 7. 17, 21:
բ Սաղ. 22. 1: Մատ. 27. 46, 50: Մար. 15. 34, 37:
գ Մատ. 26. 39, 42, 44: Մար. 14. 36, 39: Յոհ. 17. 1:
դ Մատ. 26. 53: Մար. 14. 36:
ե Մատ. 26. 37: Մար. 14. 33: Ղու. 22. 43: Յոհ. 12. 27:
* Կամ բարեպաշտութեանը պատճառով.
զ Գղ. 3. 6:
է Փիլ. 2. 8:
ը Գղ. 2. 10: 11. 40:
թ Հմր 6: Գղ 6. 20:
ժ Յոհ. 16. 12: 2 Պետ. 3. 16:
ի Մատ. 13. 15:
լ Գղ. 6. 1:
խ 1 Կոր. 3. 1, 2, 3:
ծ 1 Կոր. 13. 11: 14. 20: Եփես. 4. 14: 1 Պետ. 2. 2:
կ Եա. 7. 15: 1 Կոր. 2. 14, 15:

Digitized by Google

ԳԼ. Զ.

1 Կը յորդորէ որ հաւատքէն չիյնան, 11 հապա հաստատուն, 12, և ջանացող ըլլան, ու համբերութեամբ Աստուծոյ ապաւինին, 13 վասն զի Աստուած հաստատուն է իր խոստումներուն մէջ։

1 Ասոր [ա] Քրիստոսի վրայով առջի սորվելիքները
ձգելով՝ կատարեալին գանք. առանց նորէն հիմ
ձգելու [բ] մեռած գործքերէն ապաշխարելու՝ ու դէպ
2 'ի Աստուած հաւատք ունենալու, [գ] Եւ մկրտու-
թիւններուն վարդապետութեանը, [դ] ու ձեռք դնե-
լուն, [ե] և մեռելներուն յարութեանը, [զ] ու յաւի-
3 տենական դատաստանին։ Եւ աս պիտի ընենք, [է] եթէ
4 որ Աստուած հրաման տայ։ [ը] Ինչու որ անճնար է
[թ] մէկ անգամ լուսաւորուածներուն՝ [ժ] որոնք երկ-
նաւոր պարգեւին համը առին, [ի] ու Հոգւոյն Սրբոյ
5 հաղորդ եղան, Եւ Աստուծոյ բարի խօսքին [լ] ու
գալու աշխարհին զօրութիւններուն համը առին,
6 Ուէ որ իյնան, նորէն ապաշխարութիւնով նորո-
գուիլ։ [խ] որովհետև կրկին Աստուծոյ Որդին խաչը
կը հանեն իրենց անձին, ու կը խայտառակեն։
7 Ինչու որ ան երկիրը՝ որ իր վրայ շատ անգամ եկած
անձրևը կը խմէ, և արդիւնք կը բերէ պիտանի
անոնց՝ որոնց համար որ կը մշակուի, [ծ] Աստուծմէ
8 օրհնութիւն կ'ընդունի. [կ] Բայց ան որ փուշեր ու
տատասկներ կը բերէ՝ անպիտան է, ու անէծքի մօտ.

ա Փիլ. 3. 12, 13, 14 ։ Գր. 5. 12 ։
բ Գր. 9. 14 ։
գ Գոր. 19. 4, 5 ։
դ Գոր. 8. 14, 15, 16, 17 ։ 19. 6 ։
ե Գոր. 17. 31, 32 ։
զ Գոր. 24. 25 ։ Հռով. 2. 16 ։
է Գոր. 18. 21 ։ 1 Կոր. 4. 19 ։
ը Մատ. 12. 31, 32 ։ Գր. 10. 26 ։ 2 Պետ. 2. 20, 21 ։ 1 Յոհ. 5. 16 ։
թ Գր. 10. 32 ։
ժ Յոհ. 4. 10 ։ 6. 32 ։ Եփես. 2. 8 ։
ի Գաղ. 3. 2, 5 ։ Գր. 2. 4 ։
լ Գր. 2. 5 ։
խ Գր. 10. 29 ։
ծ Սաղ. 65. 10 ։
կ Ես. 5. 6 ։

Digitized by Google

9 և անոր վերջը այրուիլն է։ Իսկ մենք սիրելիներ՝ ձեր
վրայով լաւագոյն և փրկութեան վերաբերեալ
10 յոյսեր ունինք, թէ և ասանկ կը խօսինք։ ա Քանզի
բ Աստուած անիրաւ չէ, գ որ ձեր գործը մոռնայ,
ու ան սէրը՝ որ իր անուանը համար ցուցուցիք, դ որ
սուրբերուն ծառայեցիք՝ ու կը ծառայէք։
11 Բայց մենք կը բաղձանք որ ձեզմէ ամէն մէկը
նոյն ջանքը ցուցընէ ե յոյսին հաստատութեանը մինչև
12 վերջը. Որ դուք չհեղգանաք. հապա նմանող ըլլաք
անոնց՝ որ հաւատքով ու համբերութիւնով Խոստ-
13 մունքները ժառանգեցին։ Վասն զի երբոր Աս-
տուած Աբրահամին խոստմունք ըրաւ, որովհետև
14 իրմէ մեծը չկար՝ զ որ անոր վրայ երդում ընէր, Իր
անձին վրայ երդում ըրաւ՝ ու ըսաւ. Այո օրհնելով
պիտի օրհնեմ քեզ, ու շատցընելով պիտի շատցընեմ
15 քեզ։ Եւ այսպէս համբերելով՝ խոստմունքին
16 հասաւ։ Քանզի մարդիկ իրենցմէ մեծին վրայ
երդում կ'ընեն, է Ու անոնց բոլոր հակառակու-
17 թեանը հաստատ վճիռ տուողը՝ երդումն է։ Ու
անով Աստուած ը իր խորհուրդին անփոփոխ ըլլալը
ալ աւելի ցուցընել ուզելով թ խոստմունքին ժառան-
18 գաւորներուն, երդումը մէջ ձգեց. Որ երկու ան-
փոփոխելի բաներով՝ որոնցմով անկարելի է Աս-
տուծոյ սուտ զրուցել, հաստատուն մխիթարութիւն
ունենանք մենք՝ որ ապաստանեցանք ժ առջևնիս
19 դրուած յոյսը ամուր բռնելու. Որ ան յոյսը ունե-
նանք իբրև մէկ հաստատ ու անշարժ խարիսխ մը

ա Առակ. 14. 31։ Մատ. 10. 42։ 25. 40։ Յովհ. 13. 20։
բ Հռով. 3. 4։ 2 Թեսս. 1. 6, 7։
գ 1 Թեսս. 1. 3։
դ Հռով. 15. 25։ 2 Կոր. 8. 4։ 9. 1, 12։ 2 Տիմ. 1. 18։
ե Գլ. 3. 6, 14։
զ Գլ. 10. 36։
է Ծն. 22. 16, 17։ Սաղ. 105. 9։ Ղուկ. 1. 73։
ը Ել. 22. 11։
թ Հռով. 11. 29։
ժ Գլ. 11. 9։
ի Գլ. 12. 1։

մեր անձին, ա որ վարագուրին ներսի կողմը ալ կը
20 մտնէ. բ Ուր որ Յիսուս իբրև Առաջնորդ մտաւ
մեզի համար՝ գ յաւիտենական Քահանայապետ
ըլլալով՝ Մելքիսեդեկի կարգին պէս :

ԳԼ. Է.

1 Առաքեալը կը ցուցընէ թէ Յիսուս Քրիստոս Քահանայապետ է Մելքիսեդեկի կարգին պէս, 11 և աս պատճառաւ խիստ գերազանց է Ահարոնի կարգէն եղող քահանաներէն :

1 Վասնզի աս դ Մելքիսեդեկը Սաղեմի թագաւորն
էր՝ Բարձրեալ Աստուծոյ քահանան. որ
ինքը Աբրահամը դիմաւորեց՝ երբոր անիկայ թա-
գաւորներուն կոտորածէն կը դառնար, ու օրհնեց
2 զանիկայ. Որուն՝ Աբրահամն ալ տասանորդ տուաւ
բոլոր բաներէն. որ նախ՝ արդարութեան թագաւոր
կը թարգմանուի, ետքը Սաղեմի թագաւոր՝ որ է
3 խաղաղութեան թագաւոր. Առանց հօր՝ առանց
մօր՝ ազգահամար չունեցող, որ ոչ անոր օրերուն
սկիզբը կայ՝ ոչ ալ կեանքին վերջը. և Աստուծոյ
Որդւոյն նման ըլլալով՝ կը կենայ ու կը մնայ միշտ
քահանայ :
4 Արդ՝ նայեցէք թէ որչափ մեծ մէկ մըն էր
ասիկայ, ե որ անոր Աբրահամ նահապետն ալ տասա-
5 նորդ տուաւ աւարէն : Եւ զ Ղևիի որդիներէն
եղողները որ քահանայութիւն կ'առնեն, պատուէր
ունին որ ժողովուրդէն տասանորդ առնեն՝ օրէնքին
համեմատ, այսինքն՝ իրենց եղբայրներէն. թէպէտև
6 անոնք Աբրահամին երանքէն ելեր են. Բայց
անիկայ՝ որուն ազգահամարը անոնցմէ չէր, Աբրա-
համէն տասանորդ առաւ, է ու օրհնեց զանիկայ որ

ա Ղև. 16. 15 : Գլ. 9. 7 :
բ Գլ. 4. 14 : 8. 1 : 9. 24 :
գ Գլ. 3. 1 : 5. 6, 10 : 7. 17 :
դ Ծն. 14. 18, Ա :
ե Ծն. 14. 20 :
զ Թու. 18. 21, 26 :
է Ծն. 14. 19 :

Digitized by Google

7 [ա]խոստմունքները առած էր։ Սակայն առանց ան-
հակառակելի բան մըն է, որ պզտիկը մեծէն կ՚օրհ-
նուի։
8 Եւ հոս մահկանացու մարդիկ տասանորդ կ՚առ-
նեն. [բ]բայց հոն անիկայ կ՚առնէ, որուն համար
վկայուած է թէ կենդանի է։ Եւ կրնայ ըսուիլ,
9 Թէ Ղեւին ալ՝ որ տասանորդ կ՚առնէ, Աբրահամին
10 ձեռքովը տասանորդ տուաւ. Ինչու որ տակաւին
իր հօրը երանքն էր, երբոր Մելքիսեդեկ զանիկայ
դիմաւորեց։
11 Արդ՝ [գ]Թէ որ կատարելութիւնը Ղեւտացւոց
քահանայութեան ձեռքովը ըլլար, (որովհետեւ ժո-
ղովուրդը անոր ատենը օրէնքին տակը դրուեցաւ,)
Ինչ պէտք էր որ Մելքիսեդեկին կարգին պէս
ուրիշ քահանայ մը ելլէ, ու չըսուի Ահարոնին
12 կարգին պէս։ Արդ՝ քահանայութիւնը փոխուելուն
պէս, հարկ էր որ օրէնքին ալ փոփոխութիւն ըլլայ։
13 Եւ [illegible]. Ինչու որ ան՝ որուն համար ասանկ
կ՚ըսուի, ուրիշ ցեղի հաղորդութիւն ունեցաւ, որ
14 ան ցեղէն բնաւ մէկը սեղանին չմօտեցաւ. Քանզի
յայտնի է թէ [դ]Յուդայի ցեղէն առաջ եկաւ մեր
Տէրը, որ ան ցեղին վրայով Մովսէս բան մը
15 չըրուցեց քահանայութեան համար։ Ու ալ աւելի
յայտնի է որ փոխուեցաւ, քանի որ Մելքիսեդեկին
16 նմանութիւնով ուրիշ քահանայ մը կ՚ելլէ, Որ ան
չէ թէ մարմնաւոր պատուէրի օրէնքին պէս եղաւ,
17 հապա անվախճան կենաց զօրութեանը պէս։ Ինչու
որ կը վկայէ թէ՝ [ե]Դուն յաւիտեան քահանայ ես
18 Մելքիսեդեկի կարգին պէս։ Քանզի առջի պա-

ա Հռովմ. 4. 13։ Գաղ. 3. 16։
բ Գղ. 5. 6։ 6. 20։
գ Գաղ. 2. 21։ Հռմ 18, 19։ Գղ. 8. 7։
դ Ես. 11. 1։ Մատ. 1. 3։ Ղու. 3. 33։ Հռովմ. 1. 3։ Յայտ. 5. 5։
ե Սաղ. 110. 4։ Գղ. 5. 6, 10։ 6. 20։

Digitized by Google

տուէրը կը խափանուի ա իր տկարութեանը ու ան-
19 շահութեանը համար, (Ինչու որ բ օրէնքը մէկ բան
մը կատարեալ չըրաւ,) և գ նոր տեղը կը մտնէ
լաւագոյն յոյս մը՝ որով դ Աստուծոյ կը մօտենանք։
20 Եւ որքան որ Յիսուս՝ չէ թէ առանց երդումի
քահանայ եղաւ. (ինչու որ անոնք առանց երդումի
21 քահանայ եղած են. Բայց ասիկայ երդումով՝
անոր ձեռքովը, որ իրեն ըսաւ. ե Տէրը երդում
ըրաւ, ու պիտի չզղջայ. Դուն յաւիտեան քահա-
22 նայ ես Մելքիսեդեկի կարգին պէս.) Այնքան
զ աւելի աղէկ ուխտի մը երաշխաւոր եղաւ Յիսուս։
23 Ու անոնք շատ քահանաներ եղած են, իրենց
միշտ մնալուն՝ մահը արգելք ըլլալուն համար.
24 Բայց ասիկայ յաւիտեան կենալուն համար՝ անան-
25 ցանելի ունի քահանայութիւնը. Ուստի բոլորովին
կարող ալ է ապրեցընելու անոնք՝ որ իրմով Աստու-
ծոյ կու գան. որովհետև ինքը միշտ կենդանի է
է անոնց համար բարեխօս ըլլալու։
26 Վասն զի մեզի ճիշդ ասանկ քահանայապետ մը
կը վայլէր, ը սուրբ՝ անմեղ՝ անարատ՝ մեղաւորներէն
27 զատուած՝ ու թ երկինքէն բարձրացած. Որ անոր
ամէն ատեն հարկ չէ ինչպէս ուրիշ քահանայապետ-
ներուն՝ ժ առաջ իր մեղքերուն համար պատարագ
մատուցանել, ու ի ետքը ժողովուրդին մեղքերուն
համար. վասն զի ինքը լ մէկ անգամ մը ըրաւ աս-

ա Հռովմ. 8. 3։ Գաղ. 4. 9։
բ Գործ. 13. 39։ Հռովմ. 3. 20, 21, 28։ 8. 3։ Գաղ. 2. 16։ Գղ. 9. 9։
գ Գղ. 6. 18։ 8. 6։ Գաղ. 3. 24։
դ Հռովմ. 5. 2։ Եփես. 2. 18։ 3. 12։ Գղ. 4. 16։ 10. 19։
ե Սաղ. 110. 4։
զ Գղ. 8. 6։ 9. 15։ 12. 24։
է Հռովմ. 8. 34։ 1 Տիմ. 2. 5։ Գղ. 9. 24։ 1 Յովհ. 2. 1։
ը Գղ. 4. 15։
թ Եփես. 1. 20։ 4. 10։ Գղ. 8. 1։
ժ Ղևտ. 9. 7։ 16. 6, 11։ Գղ. 5. 3։ 9. 7։
ի Ղևտ. 16. 15։
լ Հռովմ. 6. 10։ Գղ. 9. 12, 28։ 10. 12։

Digitized by Google

28 կայ, իր անձը պատարագ մատուցանելով։ Ինչու
որ օրէնքը տկարութիւնով պաշարուած մարդիկը
քահանայապետ կը կարգէ. բայց երդումին խօսքը՝
որ օրէնքէն ետք էր, Որդին՝ որ յաւիտեան կա-
տարեալ է։

ԳԼ. Ը.

1 Քրիստոսի յաւիտենական քահանայութեամբը խափանուած է Ղեւտական քահանայութիւնը. 7 Նմանապէս նահապետներուն հետ եղած ժամանակաւոր ուխտը խափանուած է աւետարանին յաւիտենական ուխտովը։

1 Եւ զրուցած խօսքերուս բովանդակութիւնը աս
է. անանկ քահանայապետ մը ունինք մենք՝
[ա] որ ինքը երկինքը Մեծութեանը աթոռին
2 աջ կողմը նստաւ. [գ] Սրբարանին պաշտօնեայ, ու
[դ] ճշմարիտ խորանին՝ որ Տէրը կանգնեց, և ոչ թէ
3 մարդ։ [ե] Քանզի ամէն քահանայապետ պատարագ-
ներ ու զոհեր մատուցանելու համար որոշուած է.
ուստի [զ] հարկ է որ ասիկայ ալ բան մը ունենայ
4 մատուցանելու։ Որ եթէ երկրի վրայ ըլլար, քա-
հանայ անգամ պիտի չըլլար. ինչու որ կան քահա-
նաներ՝ որոնք պատարագներ կը մատուցանեն օրէն-
5 քին համեմատ. (Որ անոնք երկնային բաներուն
նմանութիւնովը ու [է] շուքովը կը ծառայեն. ինչպէս
որ Մովսէսին ապսպրուեցաւ՝ երբոր խորանը պիտի
շինէր. քանզի ըսաւ. [ը] Նայէ որ լեռը քեզի ցու-
6 ցուած օրինակին պէս շինես ամէնը.) Բայց հիմա
Յիսուս [թ] աւելի գերազանց պաշտօնի մը հասաւ,

ա Գլ. 5. 1, 2։
բ Գլ. 2. 10։ 5. 9։
գ Եփես. 1. 20։ Կող. 3. 1։ Գլ. 1. 3։ 10. 12։ 12. 2։
դ Գլ. 9. 8, 12, 24։
ե Գլ. 9. 11։
զ Գլ. 5. 1։
է Եփես. 5. 2։ Գլ. 9. 14։
ը Կող. 2. 17։ Գլ. 9. 23։ 10. 1։
թ Ելից 25. 40։ 26. 30։ 27. 8։ Թուո. 8. 4։ Գործ. 7. 44։
ժ 2 Կոր. 3. 6, 8, 9։ Գլ. 7. 22։

Digitized by Google

որչափ որ լաւագոյն խոստմունքներով հաստատուած լաւագոյն ուխտի մը միջնորդ է:
7 ա Ինչու որ եթէ առաջինը անմեղադրելի ըլլար,
8 ապա երկրորդին տեղ չէր փնտռուեր: Քանզի
կը յանդիմանէ անոնք ու կ'ըսէ. բ Ահա օրեր կու
գան՝ կ'ըսէ Տէրը, որ Իսրայէլի տանը հետ ու
9 Յուդայի տանը հետ Նոր ուխտ պիտի ընեմ. Ոչ
թէ այն ուխտին պէս՝ որ անոնց հայրերուն հետ
ըրի, այն օրը որ անոնց ձեռքէն բռնեցի՝ զանոնք
Եգիպտոսի երկրէն հանելու համար. ինչու որ
անոնք իմ ուխտիս մէջ չկեցան, ես ալ անհոգ եղայ
10 անոնց վրայով՝ կ'ըսէ Տէրը: Քանզի գ Աս է այն
ուխտը՝ որ Իսրայէլի տանը հետ պիտի ընեմ այն
օրերէն ետքը՝ կ'ըսէ Տէրը. իմ օրէնքներս անոնց
միտքին մէջը պիտի դնեմ, և անոնց սրտին վրայ
պիտի գրեմ զանոնք, ու դ Ես անոնց Աստուած պիտի
ըլլամ, և անոնք ինծի ժողովուրդ պիտի ըլլան:
11 Ու ե Բնաւ պիտի չսորվեցընեն ամէն մէկը իր քաղա-
քացիին, և ամէն մէկը իր եղբօրը, ըսելով թէ՝ Տէրը
ճանչցիր. ինչու որ անոնց պզտիկէն մինչև մեծը
12 ամէնը զիս պիտի ճանչնան. Վասն զի ես անոնց
անիրաւութիւններուն ներող պիտի ըլլամ, զ Եւ
անոնց մեղքերը ու անօրէնութիւնները ալ պիտի
չյիշեմ:
13 է Նոր ուխտ ըսելովը՝ առաջինը հինցուց. ու այն
որ կը հիննայ և կը ծերանայ, ալ կորստեան մօտ է:

ԳԼ. Թ.

1 Առաջուան օրէնքին ծէսերը և արիւնով եղած զոհերը նկարա-
գրելով՝ 11 կը ցուցընէ թէ անոնք շատ ստորին էին Քրիստոսի

ա Գղ. 7. 11, 18:
բ Երեմ. 31. 31, 32, 33, 34:
գ Գղ. 10. 16:
դ Զաք. 8. 8:
ե Եսա. 54. 13: Յոհ. 6. 45:
1 Յոհ. 2. 27:
զ Հռով. 11. 27: Գղ. 10. 17:
է 2 Կոր. 5. 17:

Digitized by Google

զոհին և արիւնին արժանաւորութեանը ու կատարելութեանը
նայելով:

1 Արդարև առաջին ուխտն ալ ունէր պաշտամունքի
արարողութիւնները, ու [ա] աշխարհային սուրբ
2 տեղը: [բ] Վասն զի առաջին խորանը որ Սրբութիւն
կ՚ըսուէր, շինուեցաւ, [գ] որուն մէջը կար
[դ] աշտանակը՝ ու [ե] սեղանը՝ և առաջաւորութեան
3 հացը: Եւ [զ] երկրորդ վարագուրին ետին այն խորա-
4 նը՝ որ Սրբութիւն սրբութեանց կ՚ըսուէր. Որուն
մէջն էր ոսկի բուրվառը, և [է] ուխտին տապանակը՝
ամէն կողմէն ոսկիով պատած. որուն մէջն էր [ը] ոսկի
սափորը մանանայով լեցուն, և [թ] Ահարոնին գաւա-
զանը՝ որ ծաղկեցաւ, և [ժ] ուխտին տախտակները.
5 Եւ [ի] անոր վրայէն փառաց քերովբէները՝ որ քաւու-
թիւնին վրայ հովանի կ՚ընէին. որոնց համար պէտք
չէ հիմա մէկիկ մէկիկ զրուցել:
6 Եւ աս բաները այսպէս կարգադրուած ըլլալով,
առաջին խորանը ամէն ատեն [լ] կը մտնէին քահա-
նաները՝ պաշտամունքը կատարելու. Բայց երկ-
7 րորդը՝ [խ] տարին անգամ մը՝ միայն քահանայապետը
կը մտնէր. այն ալ չէ՛ թէ առանց արիւնի, [ծ] զոր որ
իրեն համար՝ ու ժողովուրդին սխալմունքներուն
8 համար կը մատուցանէր, [կ] Հոգին Սուրբ աս ցու-
ցնելով՝ թէ [հ] սրբարանին ճանապարհը յայտնի

ա Ել. 25. 8:
բ Ել. 26. 1:
գ Ել. 26. 35: 40. 4:
դ Ել. 25. 31:
ե Ել. 25. 23, 30: Ղև. 24. 5, 6:
զ Ել. 26. 31, 33: 40. 3, 21: Գլ. 6. 19:
է Ել. 25. 10: 26. 33: 40. 3, 21:
ը Ել. 16. 33, 34:
թ Թւ. 17. 10:
ժ Ել. 25. 16, 21: 34. 29: 40. 20: 2 Օր. 10. 2, 5: 3 Թագ. 8. 9, 21: 2 Մն. 5. 10:
ի Ել. 25. 18, 22: Ղև. 16. 2: 3 Թագ. 8. 6, 7:
լ Թւ. 28. 3: Դան. 8. 11:
խ Ել. 30. 10: Ղև. 16. 2, 11, 12, 15, 34: Հմր 25:
ծ Գլ. 5. 3: 7. 27:
կ Գլ. 10. 19, 20:
հ Յոհ. 14. 6:

Digitized by Google

եղած չէր, քանի որ տակաւին առջի խորանը կը
9 կենար։ Որ ան օրինակ մըն էր ան ժամանակին՝ որ
պատարագներ ու զոհեր կը մատուցուէին, [ա] որոնք
խղճմտանքի կողմանէ չէին կրնար կատարեալ ընել
պաշտօն մատուցանողը. Հապա միայն [բ] կերակուր-
10 ներով ու խմելիքներով, Եւ [գ] կերպ կերպ լուա-
ցումներով՝ [դ] մարմնաւոր արարողութիւններ էին,
որոնք մինչև ուղղութեան ատենը կը կենային։
11 Բայց Քրիստոս որ եկաւ՝ [ե] գալու բարիքներուն
[զ] Քահանայապետը՝ [է] աւելի մեծ ու կատարեալ և
անձեռագործ խորանով, այսինքն՝ ան որ աս ստեղ-
12 ծուածներէն չէ, Ո՛չ ալ [ը] նոխազներու ու զուա-
րակներու արիւնով, Հապա [թ] իր արիւնովը, [ժ] մէկ
անգամ մը սրբարանը մտաւ՝ [ի] յաւիտենական փրկ-
13 կութիւն ստանալով։ Վասն զի թէ որ [լ] ցուլերուն
ու նոխազներուն արիւնը՝ և [խ] երինջին մոխիրը
սրսկուելով՝ պղծեալները կը սրբէր մարմինի մաք-
14 րութեան կողմանէ. Ո՜րչափ աւելի [ծ] Քրիստոսի
արիւնը՝ [կ] որ յաւիտենական Հոգիին ձեռքովը [հ] իր
անձը անարատ պատարագ մատուց Աստուծոյ, [ձ] պի-
տի սրբէ ձեր խղճմտանքը [ղ] մեռած գործքերէն՝
[ճ] կենդանի Աստուածը պաշտելու։

ա Գաղ. 3. 21։ Գլ. 7. 18, 19։ 10. 1, 11։
բ Ղև. 11. 2։ Կող. 2. 16։
գ Թու. 19. 7, Ժ։
դ Եփես. 2. 15։ Կող. 2. 20։ Գլ. 7. 16։
ե Գլ. 10. 1։
զ Գլ. 3. 1։
է Գլ. 8. 2։
ը Գլ. 10. 4։
թ Գոր. 20. 28։ Եփես. 1. 7։ Կող. 1. 14։ 1 Պետ. 1. 19։ Յայտ. 1. 5։ 5. 9։
ժ Զաք. 3. 9։ Հմր 26, 28։ Գլ. 10. 10։
ի Դան. 9. 24։
լ Ղև. 16. 14, 16։
խ Թու. 19. 2, 17, Ժ։
ծ 1 Պետ. 1. 19։ 1 Յով. 1. 7։ Յայտ. 1. 5։
կ Հռով. 1. 4։ 1 Պետ. 3. 18։
հ Եփես. 5. 2։ Տիտ. 2. 14։ Գլ. 7. 27։
ձ Գլ. 1. 3։ 10. 22։
ղ Գլ. 6. 1։
ճ Ղու. 1. 74։ Հռով. 6. 13, 22։ 1 Պետ. 4. 2։

Digitized by Google

15 Եւ [ա] ասոր համար ինքը [բ] նոր ուխտին միջնորդն է,
որ [գ] իր մահը առջի ուխտին ժամանակը գործուած
յանցանքներուն քաւութեանը համար եղած ըլ-
լալով, [դ] հրաւիրուածները յաւիտենական ժառան-
16 գութեան խոստմունքը առնեն։ Վասնզի ուր որ
կտակ մը ըլլայ, հարկ է որ կտակը ընողին մահը
17 մէջ մտնէ. Ինչու որ [ե] կտակը մեռնելէն ետեւ հաստատ
կ'ըլլայ. քանզի բնաւ վաւերականութիւն չունե-
18 նար, քանի որ կտակը ընողը ողջ է։ [զ] Անոր համար
առջի ուխտն ալ առանց արիւնի չէր հաստատուեր։
19 Վասն զի երբոր Մովսէս օրէնքին ամէն պատուէր-
ները բոլոր ժողովուրդին պատմեց, [է] ցուլերուն ու
նոխազներուն արիւնը առնելով՝ [ը] ջուրով ու կարմիր
բուրդով և զոպայով բուն գիրքին և բոլոր ժողո-
20 վուրդին վրայ սրսկեց. Եւ ըսաւ. [թ] Ասիկայ է այն
ուխտին արիւնը, որ Աստուած ձեզի պատուիրեց։
21 Եւ [ժ] խորանին վրայ, ու պաշտօնին բոլոր գործիք-
22 ներուն վրայ նոյնպէս սրսկեց արիւնը։ Եւ գրեթէ
ամէն բան արիւնով կը մաքրուի օրէնքին նայելով,
ու [ի] արիւն չթափուած թողութիւն չըլլար։
23 Ուստի հարկ էր որ [լ] երկնաւոր բաներուն օրի-
նակները ասոնցմով մաքրուին. բայց բուն երկնաւոր-
24 ները ասոնցմէ աւելի աղէկ զոհերով։ Վասնզի
[խ] Քրիստոս չէ թէ ձեռագործ սրբարանը մտաւ,
որ [ծ] ճշմարիտին օրինակն է, հապա բուն երկինքը՝
որ հիմա մեզի համար [կ] Աստուծոյ առջեւը ներկայա-

ա 1 Տիմ. 2. 5։
բ Գլ. 7. 22։ 8. 6։ 12. 24։
գ Հռով. 3. 25։ 5. 6։ 1 Պետ. 3. 18։
դ Գլ. 3. 1։
ե Գաղ. 3. 15։
զ Ելից 24. 6, Ը։
է Ել. 24. 5, 6, 8։ Ղև. 16. 14, 15, 18։
ը Ղև. 14. 4, 6, 7, 49, 51, 52։
թ Ել. 24. 8։ Մատ. 26. 28։
ժ Ել. 29. 12, 36։ Ղև. 8. 15, 19։ 16. 14, 15, 16, 18, 19։
ի Ղև. 17. 11։
լ Գլ. 8. 5։
խ Գլ. 6. 20։
ծ Գլ. 8. 2։
կ Հռով. 8. 34։ Գլ. 7. 25։ 1 Յովհ. 2. 1։

Digitized by Google

25 Նայ. Ոչ թէ որ շատ անգամ իր անձը պատարագ-
մատուցանէ, ինչպէս [ա]քահանայապետը՝ որ ամէն
տարի սրբարանը կը մտնէ իրը չեղած արիւնով.
26 Ապա թէ ոչ՝ պէտք էր իրեն աշխարհի սկիզբէն
հետէ շատ անգամ չարչարուիլ. բայց հիմա [բ]մէկ
անգամ մը [գ]դարերուն վերջը իր անձին պատարա-
գովը յայտնուեցաւ՝ մեղքը մէկդի ձգելու համար։
27 Եւ ինչպէս որ մարդոց [դ]սահմանուած է մէկ անգամ
28 մը մեռնիլ, ու [ե]անկէ ետքը դատաստան. Անանկ ալ
[զ]Քրիստոս մէկ անգամ մը [է]պատարագ մատու-
ցուեցաւ՝ [ը]շատերուն մեղքերը վերցընելու համար,
բայց երկրորդ անգամին առանց մեղքի պիտի յայտ-
նուի փրկութեան համար անոնց՝ [թ]որոնք անոր կը
սպասեն։

ԳԼ. Ժ

1 Օրէնքի զոհերուն տկարութիւնը։ 10 Քրիստոսի մարմինին մէկ անգամ պատարագուիլը 14 մշտնջենաւորապէս սրբեց մեղքերը։ 19 Առաքեալը կը յորդորէ որ հաւատքը ամուր բռնեն համբերութեամբ և շնորհակալութեամբ։

1 Քանզի օրէնքը [ժ]գալու բարիքներուն [ի]շուքը,
ու չէ թէ ան բաներուն բուն կերպարանքը
ունենալով. միշտ ամէն տարի մատուցուած նոյն
զոհերով [լ]երբեք չկրնար [խ]կատարեալ ընել անոնք
2 որ կը մօտենան։ Ապա թէ ոչ՝ պիտի չդադարէին
մատուցուելէն, պաշտօն մատուցանողները մէկ ան-

ա Հմր 7։
բ Հմր 12։ Գլ. 7. 27։ 10. 10։ 1 Պետ. 3. 18։
գ 1 Կոր. 10. 11։ Գաղ. 4. 4։ Եփես. 1. 10։
դ Ծն. 3. 19։ Ժող. 3. 20։
ե 2 Կոր. 5. 10։ Յայտ. 20. 12, 13։
զ Հռով. 6. 10։ 1 Պետ. 3. 18։
է Մատ. 26. 28։ Հռով. 5. 15։
ը 1 Պետ 2. 24։ 1 Յով. 3. 5։
թ Տիտ. 2. 13։ 2 Պետ. 3. 12։
ժ Գլ. 9. 11։
ի Կող. 2. 17։ Գլ. 8. 5։ 9. 23։
լ Գլ. 9. 9։
խ Հմր 14։

Digitized by Google

գամ մաքրուելէն ետեւ՝ ալ մեղքի վրայով խղճմը-
տանքի յանդիմանութիւն մը չունենալնուն համար.
3 աԲայց անոնցմով ամէն տարի մեղաց յիշատակու-
4 թիւն կ'ըլլայ. Ինչու որ բնոխազներուն ու ցու-
5 լերուն արիւնը չէր կրնար մեղքերը վերցընել: Անոր
համար իր աշխարհ մտնելու ատենը՝ կ'ըսէ. գԶոհ
ու ընծայ չուզեցիր դուն. Հապա ինծի մարմին մը
6 պատրաստեցիր. Ողջակէզներու ու մեղքի պատա-
7 րագներու չհաւնեցար: Ան ատենը ըսի. Ահա՛ կու
գամ ես, (գիրքի տոմսի մէջ ինծի համար գրուած
8 է,) քու կամքդ ընելու՝ ով Աստուած: Վերը
ըսելով՝ թէ Զոհ ու ընծայ և ողջակէզներ ու
մեղքի պատարագներ չուզեցիր՝ ու անոնց չհաւ-
նեցար, (որոնք օրէնքին համեմատ կը մատուցուին,)
9 Ետքը կ'ըսէ. Ահա՛ կու գամ ես քու կամքդ ընելու՝
ով Աստուած. առջինը կը հերքէ, որ երկրորդը
10 հաստատէ. դԱյն կամքովը մենք ալ սրբուեցանք՝
եՅիսուս Քրիստոսի մարմինին մէկ անգամ պատա-
րագուելովը:
11 Եւ ամէն քահանայ զօր ըստ օրէ իր պաշտօնին
մէջ կը կենայ, և նոյն զոհերը շատ անգամ կը
մատուցանէ, էորոնք երբէք չեն կրնար մեղքերը
12 վերցընել. ըԲայց ասիկայ մէկ զոհ մը մատու-
ցանելով մեղքերու համար, մշտնջենաւորապէս
13 Աստուծոյ աջ կողմը նստաւ. Եւ ասկէ ետեւ կը
սպասէ՝ թմինչև որ իր թշնամիները իր ոտքերուն
14 պատուանդան դրուին: Ինչու որ մէկ պատարա-

ա Ղև. 16. 21: Գլ. 9. 7:
բ Միք. 6. 6, 7: Գլ. 9. 13: Հմր 11:
գ Սաղ. 40. 6, եւն: 50. 8, եւն: Ես. 1. 11: Երեմ. 6. 20: Ամով. 5. 21, 22:
դ Յօհ. 17. 19: Գլ. 13. 12:
ե Գլ. 9. 12:
զ Թու. 23. 3: Գլ. 7. 27:
է Հմր 4:
ը Գլ. 1. 3: Կող. 3. 1:
թ Սաղ. 110. 1: Գործ. 2. 35: 1 Կոր. 15. 25: Գլ. 1. 13:

Digitized by Google

գով մը մշտնջենաւորապէս ա կատարեց սրբուած-
ները։
15 Նայց Հոգին Սուրբ ալ մեզի վկայութիւն կու
16 տայ. քանզի առաջուց ըսելէն ետև, բ Այս է
ան ուխտը՝ որ ես անոնց հետ պիտի ընեմ ան օրերէն
ետքը, (կ'ըսէ Տէրը,) իմ օրէնքներս անոնց սրտին
մէջը պիտի դնեմ, ու անոնց միտքին մէջը պիտի
17 գրեմ զանոնք. Ետքը կ'ըսէ, Թէ Անոնց մեղքերը
և անոնց անօրէնութիւնները ալ պիտի չյիշեմ։
18 Իսկ ուր որ ասոնց թողութիւն կայ, ալ մեղքի
համար պատարագ պէտք չէ։
19 Ուրեմն եղբայրներ՝ գ համարձակութիւն ունե-
նալով դ սուրբ տեղը մտնելու Յիսուսի արիւնովը,
20 ե Այն նոր ու կենդանի ճամբովը՝ որ բացաւ մեզի
21 զ վարագուրին մէջէն՝ որ է իր մարմինը, Եւ է մեծ
քահանայ մը ունենալով ը Աստուծոյ տանը վրայ,
22 թ Մօտենանք ճշմարիտ սրտով՝ ժ լեցուն հաւատքով,
սիրտերնիս ի չար խղճէն մաքրուած, լ ու մարմին-
23 նիս մաքուր ջրով լուացուած. խ Անխախտ պահենք
յոյսին դաւանութիւնը. ինչու որ ծ հաւատարիմ է
24 անիկայ՝ որ խոստացաւ։ Եւ իրարու հոգ տանինք՝
25 սիրոյ և բարեգործութեան գրգռելով. Եւ կ մէկտեղ
ժողվուիլը չթողունք, ինտոր ոմանք սովորութիւն
ունին. հապա մէկզմէկ յորդորենք, հ ու այնչափ

ա Հմր 1։
բ Երեմ. 31. 33, 34։ Գլ. 8. 10, 12։
գ Հռով. 5. 2։ Եփես. 2. 18։ 3. 12։
դ Գլ. 9. 8, 12։
ե Յօհ. 10. 9։ 14. 6։ Գլ. 9. 8։
զ Գլ. 9. 3։
է Գլ. 4. 14։
ը 1 Տիմ. 3. 15։
թ Գլ. 4. 16։
ժ Եփես. 3. 12։ Յակ. 1. 6։
ի Գլ. 9. 15։
լ Եզեկ. 36. 25։
խ Գլ. 4. 14։
ծ 1 Կոր. 1. 9։ 10. 13։ 1 Թես. 5. 24։ 2 Թես. 3. 3։ Գլ. 11. 11։
կ Գործ. 2. 42։ Յուդ. 19։
հ Հռով. 13. 11։

Digitized by Google

աւելի՝ որչափ որ [ա]այն օրուան մօտենալը կը տեսնէք:
26 Վասն զի [բ]եթէ որ ճշմարտութեան գիտութիւնը
ընդունելէն ետեւ՝ [գ]կամաւ մեղքը գործելու ըլլանք,
ալ անկէ ետեւ մեղքերու համար ուրիշ զոհ մը չմնար.
27 Հապա մէկ զարհուրելի սպասել մը դատաստանի,
ու [դ]կրակի բարկութիւն մը կը մնայ, որ պիտի լափէ
28 հակառակորդները: [ե]Մէկը թէ որ Մովսէսին օ-
րէնքը անարգէր, առանց ողորմութեան [զ]երկու
29 կամ իրեք վկաներով կը մեռնէր. [է]Ալ որչափ աւելի
պատժոյ արժանի պիտի սեպուի անիկայ, որ Աս-
տուծոյ Որդին ոտքի տակ առաւ, և [ը]ուխտին արիւնը
անմաքուր սեպեց, որ անով ինքը սրբուեցաւ, և
30 [թ]շնորհաց Հոգին նախատեց: Քանզի գիտենք անի-
կայ որ ըսաւ. [ժ]Իմս է վրէժխնդրութիւնը, ես պիտի
հատուցանեմ՝ կ՚ըսէ Տէրը. և դարձեալ՝ [ի]Տէրը
31 պիտի դատէ իր ժողովուրդը: [լ]Սարսափելի բան է
կենդանի Աստուծոյ ձեռքը իյնալը:
32 Արդ՝ [խ]միտքերնիդ բերէք այն առջի օրերը՝ որ
[ծ]լուսաւորուելէն ետեւ [կ]շատ չարչարանքներու
33 նեղութիւն կրեցիք. Երբեմն նախատինքներով ու
վիշտերով [հ]խայտառակուած, երբեմն ալ անանկ
34 վիճակի մէջ եղողներուն [ձ]կցորդ ըլլալով: Ինչու
որ [ղ]կապուածներուն հետը չարչարուեցաք, ու

ա Փիլ. 4. 5: 2 Պետ. 3. 9, 11, 14:
բ 2 Պետ. 2. 20, 21:
գ Թուո. 15. 30: Գլ. 6. 4:
դ Եզեկ. 36. 5: Սոփ. 1. 18: 3. 8: 2 Թես. 1. 8: Գլ. 12. 29:
ե Գլ. 2. 2:
զ 2 Օր. 17. 2, 6: 19. 15: Մատ. 18. 16: Յով. 8. 17: 2 Կոր. 13. 1:
է Գլ. 2. 3: 12. 25:
ը 1 Կոր. 11. 29: Գլ. 13. 20:
թ Մատ. 12. 31, 32: Եփես. 4. 30:
ժ 2 Օր. 32. 35: Հռով. 12. 19:
ի 2 Օր. 32. 36: Սաղ. 50. 4: 135. 14:
լ Ղու. 12. 5:
խ Գաղ. 3. 4: 2 Յով. 8:
ծ Գլ. 6. 4:
կ Փիլ. 1. 29, 30: Կող. 2. 1:
հ 1 Կոր. 4. 9:
ձ Փիլ. 1. 7: 4. 14: 1 Թես. 2. 14:
ղ Փիլ. 1. 7: 2 Տիմ. 1. 16:

Digitized by Google

ա ձեր ստացուածքին կողոպտուիլը ուրախութեամբ
ընդունեցիք, գիտնալով որ բ լաւագոյն և մնայուն
35 ստացուածքներ ունիք ձեզի երկինքը։ Ուստի յէղէ
մի՛ ձգէք ձեր վստահութիւնը, գ որ ան մեծ վարձ-
36 քի հատուցում ունի։ դ Ինչու որ պէտք է ձեզի
համբերութիւն, որ Աստուծոյ կամքը ընելով՝
37 ե խոստումները վայելէք. զ Քանզի է ալ ասկէ քիչ մը
ատենէն ան որ գալու է, պիտի գայ, ու պիտի
38 չուշանայ։ Եւ ը Արդարը հաւատքէն պիտի ապրի.
ու թէ որ մէկը ետ քաշուի, իմ հոգիս անոր չհաճիր։
39 Բայց մենք թ ետ չենք քաշուիր որ կորսուինք.
հապա ժ կը հաւատանք որ մեր հոգին փրկուի։

ԳԼ. ԺԱ.

1 Հաւատքը ինչ է։ 6 Առանց հաւատքի չենք կրնար Աստուծոյ հաճելի ըլլալ։ 7 Հաւատքին արդիւնաւոր պտուղները որ հին ատենը նահապետներուն վրայ երևցան։

1 Արդ՝ հաւատքը յուսացուած բաներուն հաստա-
տութիւնը՝ ու ի չերևցած բաներուն ապացոյցն
2 է. Վասն զի լ անով առջինները վկայութիւն
ընդունեցին։
3 խ Հաւատքով կ'իմանանք թէ աշխարհքը Աս-
տուծոյ խօսքովը հաստատուեցաւ, ու աներևոյթ
բաներէն աս երևցածները եղան։
4 ծ Հաւատքով Աբէլը Կայէնէն աւելի աղէկ զոհ

ա Մատ. 5. 12։ Գոր. 5. 41։ Յակ. 1. 2։
բ Մատ. 6. 20։ 19. 21։ Ղուկ. 12. 33։ 1 Տիմ. 6. 19։
գ Մատ. 5. 12։ 10. 32։
դ Ղուկ. 21. 19։ Գաղ. 6. 9։ Գլ. 12. 1։
ե Կող. 3. 24։ Գլ. 9. 15։ 1 Պետ. 1. 9։
զ Ղուկ. 18. 8։ 2 Պետ. 3. 9։
է Ամբ. 2. 3, 4։
ը Հռով. 1. 17։ Գաղ. 3. 11։
թ 2 Պետ. 2. 20, 21։
ժ Գործ. 16. 30, 31։ 1 Թես. 5. 9։ 2 Թես. 2. 13։
ի Հռով. 8. 24, 25։ 2 Կոր. 4. 18։ 5. 7։
լ Համր 39։
խ Ծն. 1. 1։ Սաղ. 33. 6. Յոհ. 1. 3։ Գլ 1. 2։ 2 Պետ. 3. 5։
ծ Ծն. 4. 4։ 1 Յոհ. 3. 12։

Digitized by Google

մատուց Աստուծոյ. որ անով վկայուեցաւ արդար
ըլլալը. ինչու որ իր պատարագներուն վրայ Աս-
տուած վկայութիւն եղաւ իրեն. և անով թէպէտ
մեռաւ, [ա]դեռ տակաւին կը խօսի:
5 Հաւատքով [բ]Ենովք երկինք փոխադրուեցաւ.
որ մահ չտեսնէ. ու մէկ տեղ մը չէր գտնուեր, ին-
չու որ Աստուած փոխադրեց անիկայ. քանզի անոր
փոխադրուելէն առաջ՝ վկայուեցաւ թէ Աստուծոյ
6 հաճելի էր: Բայց առանց հաւատքի անկարելի է
Աստուծոյ հաճոյ ըլլալ. վասն զի ան որ Աստուծոյ
կը մօտենայ, պէտք է որ հաւատայ՝ թէ Աստուած
կայ, և թէ վարձահատոյց կ'ըլլայ անոնց՝ որ զինքը
կը փնտռեն:
7 Հաւատքով [գ]Նոյ պատգամ առնելով Աստուծմէ՝
դեռ չերևցած բաներուն համար, վախնալով [դ]տա-
պանը շինեց՝ իր տունը փրկելու համար, որով
աշխարհս դատապարտեց, և ժառանգաւոր եղաւ
[ե]այն արդարութեանը՝ որ հաւատքով կ'ըլլայ:
8 Հաւատքով [զ]Աբրահամ երբոր կանչուեցաւ՝
մտիկ ըրաւ ան տեղը ելլելու, որն որ ժառանգու-
թիւն պիտի առնէր. և ելաւ գնաց, ու չէր գիտեր
9 թէ ուր կ'երթայ: Հաւատքով պանդխտացաւ
աւետեաց երկրին մէջ՝ որպէս թէ օտարութեան
մէջ, և [է]վրաններու մէջ բնակեցաւ Իսահակին ու
Յակոբին հետ միասին, [ը]որոնք իր հետը ժառան-
10 գորդ էին նոյն խոստմունքին. Ինչու որ ինքը կը
սպասէր [թ]այն հիմերով հաստատուած քաղաքին,
[ժ]որուն ճարտարապետը ու արարիչը Աստուած է:

ա Ծն. 4.10: Մատ. 23.35: Գլ. 12.24:
բ Ծն. 5.22, 24:
գ Ծն. 6.13, 22:
դ 1 Պետ. 3.20:
ե Հռով. 3.22: 4.13: Փիլ. 3.9:
զ Ծն. 12.1, 4: Գործ. 7.2, 3, 4:
է Ծն. 12.8: 13.3, 18: 18.1, 9:
ը Գլ. 6.17:
թ Գլ. 12.22: 13.14:
ժ Գլ. 3.4: Յայտ. 21.2, 10:

Digitized by Google

11 Հաւատքով ինքը [ա]Սառան ալ, որդեծնութեան
սերմը առնելու զօրութիւն ընդունեց, [բ]և տարիքը
անցած հասակի մէջ զաւակ ծնաւ. ինչու որ [գ]հա-
ւատարիմ սեպեց զանիկայ՝ որ խոստմունքը ըրեր
12 էր։ Ուստի ան մէկէն ծնան, ([դ]ան ալ մեռածի պէս,)
շատութեան կողմէ [ե]երկինքի աստղերուն պէս, ու
ծովեզերքը եղած աւազին պէս առանց համրանքի։
13 Ասոնք ամէնն ալ հաւատքով մեռան՝ [զ]խոստմունք-
ները չառած, հապա [է]հեռուէն տեսան զանոնք ու
ուրախացան, և [ը]խոստովանեցան թէ իրենք օտար-
14 ներ ու պանդուխտներ են երկրի վրայ։ Քանզի
անոնք որ ասանկ բաներ կը խօսին, [թ]յայտնի կ'ընեն
15 թէ մէկ գաւառ մը կը փնտռեն։ Եւ յիրաւի թէ որ
անիկայ յիշէին՝ ուսկից որ ելան, ժամանակ ունէին
16 հոն դառնալու։ Բայց հիմա լաւագոյն գաւառ մը
կը փափաքին, այսինքն երկնաւորին. ուստի ամօթ
չսեպեր Աստուած՝ [ժ]անոնց Աստուածը ըսուիլը.
ինչու որ [ի]ինքը անոնց քաղաք մը պատրաստեց։
17 Հաւատքով [լ]Աբրահամ իր փորձուած ատենը
Իսահակը պատարագ մատուց. և ան որ խոստմունք-
ները առած էր, [խ]իր մէկ հատիկ որդին կը մատու-
18 ցանէր. Որուն ըսուեցաւ թէ [ծ]Իսահակով քեզի
19 սերունդ պիտի կոչուի. Քանզի կը մտածէր, [կ]թէ
Աստուած մեռելներէն ալ կարող է յարուցանել.
ուսկից օրինակով մը ընդունեց զանիկայ։

ա Ծն. 17. 19: 18. 11, 14: 21. 2:
բ Տես Ղուկ. 1. 36:
գ Հռով. 4. 21: Գղ. 10. 23:
դ Հռով. 4. 19:
ե Ծն. 22. 17: Հռով. 4. 18:
զ Հմր 39:
է Հմր 27: Յոհ. 8. 56:
ը Ծն. 23. 4: 47. 9: 1 Մն. 29. 15: Սաղ. 39. 12: 119. 19: 1 Պետ. 1. 17: 2. 11:
թ Գղ. 13. 14:
ժ Ել. 3. 6, 15: Մատ. 22. 32: Գոր. 7. 32:
ի Փիլ. 3. 20: Գղ. 13. 14:
լ Ծն. 22. 1, 9:
խ Յակ. 2. 21:
ծ Ծն. 21. 12: Հռով. 9. 7:
կ Հռով. 4. 17, 19, 21:

Digitized by Google

20 Հաւատքով [ա] Իսահակ գալու բաներուն համար
21 մարգարէանալով՝ օրհնեց Յակոբը ու Եսաւը։ Հա-
ւատքով Յակոբ իր մեռնելու ատենը՝ [բ] Յովսէփին
որդիներէն ամէն մէկը օրհնեց, ու [գ] երկրպագու-
22 թիւն ըրաւ իր գաւազանին գլխուն վրայ։ Հա-
ւատքով [դ] Յովսէփ իր վախճանելու ատենը յիշե-
ցուց Իսրայէլի որդւոցը Եգիպտոսէն ելլելը, ու իր
ոսկորներուն համար պատուէր տուաւ։
23 Հաւատքով՝ [ե] երբոր ծնաւ Մովսէս, իր ծնող-
ներուն ձեռքովը իրեք ամիս գաղտուկ պահուեցաւ.
ինչու որ տղան գեղեցիկ տեսան, ու չվախցան Թա-
24 գաւորին [զ] հրամանէն։ Հաւատքով [է] Մովսէս երբոր
մեծցաւ, չընդունեց փարաւոնի աղջկանը որդի
25 ըսուիլը։ [ը] Քանզի աւելի աղէկ սեպեց Աստուծոյ
ժողովուրդին հետ չարչարուիլ, քան թէ մեղաց
26 ժամանակաւոր զուարճութիւնը վայելել. Եւ
աւելի մեծ հարստութիւն սեպեց [թ] Քրիստոսի նա-
խատինքը, քան թէ Եգիպտոսի գանձերը. ինչու
որ դիտելով կը սպասէր [ժ] վարձքի հատուցմանը։
27 Հաւատքով [ի] Եգիպտոսը թողուց, ու չվախցաւ
թագաւորին բարկութենէն. ինչու որ համբերեց՝
28 [լ] որպէս թէ Անտեսանելին կը տեսնէր։ Հաւատքով
[խ] ըրաւ զատիկը՝ և արիւն սրսկելը, որ անդրանիկ-
ները սատկեցընողը իրենց չդպչի։
29 Հաւատքով [ծ] Կարմիր ծովէն անցան՝ որպէս թէ
ցամաքէ. որուն փորձը ընելով Եգիպտացիները
ընկղմեցան։

ա Ծն. 27. 27, 39։
բ Ծն. 48. 5, 16, 20։
գ Ծն. 47. 31։
դ Ծն. 50. 24, 25։ Ել. 13. 19։
ե Ել. 2. 2։ Գործ. 7. 20։
զ Ել. 1. 16, 22։
[է] Ել. 2. 10, 11։
ը Սաղ. 84. 10։
թ Գլ. 13. 13։
ժ Գլ. 10. 35։
ի Ել. 10. 28, 29։ 12. 37։ 13. 17, 18։
լ Հմր 13։
խ Ել. 12. 21, [illegible]։
ծ Ել. 14. 22, 29։

Digitized by Google

30 Հաւատքով [ա]Երիքովի պարիսպները ինկան՝
եօթը օր անոնց բոլորտիքը պտըտելով։
31 Հաւատքով [բ]Ռախաբ պոռնիկը անհաւատներուն
հետ չկորսուեցաւ, [գ]որ լրտեսները խաղաղութեամբ
ընդուներ էր։
32 Եւ ալ ի՞նչ ըսեմ. ինչու որ ժամանակը բաւա-
կան չէ որ պատմեմ [դ]Գեդէօնին՝ ու [ե]Բարակին՝ և
[զ]Սամփսոնին՝ ու [է]Յեփթայէին՝ և [ը]Դաւիթին՝ ու
[թ]Սամուէլին և ուրիշ մարգարէներուն համար.
33 Որոնք հաւատքով թագաւորութիւններու յաղ-
թեցին, արդարութիւն գործեցին, [ժ]խոստմունք-
ներու հասան, [ի]առիւծներու բերաններ գոցեցին,
34 [լ]Կրակի զօրութիւն մարեցին, [խ]սուրի բերնէ ազա-
տեցան, [ծ]տկարութենէ ուժովցան, պատերազմի մէջ
զօրաւոր եղան, [կ]օտարներու բանակներ ցրուեցին,
35 [հ]Կիներ իրենց մեռելները ընդունեցին յարութիւն
առած. ոմանք [ձ]չարչարուեցան՝ և չընդունեցին
ազատութիւնը, որ լաւագոյն յարութեան հասնին.
36 Ուրիշներ ալ նախատինքներու ու ծեծերու, նաև
37 [ղ]կապերու ու բանտերու փորձը առին. [ճ]Քարկո-
ծուեցան, սղոցուեցան, փորձանքի մէջ ինկան, սրով
սպաննուելով մեռան, [մ]ոչխարի մորթերով ու այծի

ա Յես. 6. 20։
բ Յես. 6. 23։ Յակ. 2. 25։
գ Յես. 2. 1։
դ Դատ. 6. 11։
ե Դատ. 4. 6։
զ Դատ. 13. 24։
է Դատ. 11. 1։ 12. 7։
ը 1 Թագ. 16. 1, 13։ 17. 45։
թ 1 Թագ. 1. 20։ 12. 20։
ժ 2 Թագ. 7. 11, Եւն.։
ի Դատ. 14. 5, 6։ 1 Թագ. 17. 34, 35։ Դան. 6. 22։
լ Դան. 3. 25։
խ 1 Թագ. 20. 1։ 3 Թագ. 19. 3։ 4 Թագ. 6. 16։
ծ 4 Թագ. 20. 7, Եւն.։ Յոբ. 42. 10։ Սաղ. 6. 8։
կ Դատ. 15. 8, 15։ 1 Թագ. 14. 13, Եւն.։ 17. 51, 52։ 2 Թագ. 8. 1, Եւն.։
հ 3 Թագ. 17. 22։ 4 Թագ. 4. 35։
ձ Գործ. 22. 25։
ղ Ծն. 39. 20։ Երեմ. 20. 2։ 37. 15։
ճ 3 Թագ. 21. 13։ 2 Մն. 24. 21։ Գործ. 7. 58։ 14. 18։
մ 4 Թագ. 1. 8։ Մատ. 3. 4։

Digitized by Google

մորթերով ա պտըտեցան, կարօտութիւն քաշելով,
38 նեղը իյնալով, չարչարուելով, (Որ անոնց արժանի
չէր աշխարհս,) անապատներու՝ ու լեռներու՝ և
այրերու՝ ու երկրի բ խոռոչներու մէջ մոլորելով:
39 Եւ ասոնք ամէնը հաւատքով գ վկայուած՝ խոստ-
40 մունքը չառին. Վասնզի Աստուած դ մեզի համար
աւելի աղէկ բան մը նախասահմանեց, որ անոնք
առանց մեզի ե չկատարուին:

ԳԼ. ԺԲ

1 Առաքեալը կը յորդորէ հաստատուն հաւատք համբերու-
թիւն և աստուածպաշտութիւն ունենալու. 22 կը ցուցնէ
թէ Նոր ուխտը Հինէն գերազանց է:

1 Ուստի մենք ալ՝ որ այսչափ վկաներու * բազմու-
թիւնը մեր բոլորտիքը պատած ունինք, զ ամէն
ծանրութիւնը մեր վրայէն մէկդի ձգենք՝ և ան
դիւրաւ պաշարող մեղքը, ու է համբերութեամբ
ը վազենք մեր առջևը դրուած ասպարէզի ընթացքը.
2 Յիսուսի նայինք՝ մեր հաւատքին առաջնորդին ու
կատարողին. թ որ ինքը ան ուրախութեանը համար՝
ժ որ իր առջևը կեցած էր, խաչը յանձն առաւ,
ամօթը արհամարհեց, ու Աստուծոյ աթոռին աջ
կողմը նստաւ:
3 ի Արդ՝ միտք բերէք անիկայ, որ ասանկ համ-
բերեց մեղաւորներուն իրեն դէմ հակառակ խօսե-
լուն, լ որ չըլլայ թէ ձեր անձովը յոգնիք ու թուլ-

ա Զաք. 13. 4:
բ 3 Թագ. 18. 4: 19. 9:
գ Հմր 2, 13:
դ Գլ. 7. 22: 8. 6:
ե Գլ. 5. 9: 12. 23: Յայտ. 6. 11:
* Յուն. ամպը
զ Կող. 3. 8: 1 Պետ. 2. 1:
է Հռոմ. 12. 12: Գլ. 10. 36:
ը 1 Կոր. 9. 24: Փիլ. 3. 13, 14:
թ Ղու. 24. 26: Փիլ. 2. 8, 9: 1 Պետ. 1. 11:
ժ Սաղ. 110. 1: Գլ. 1. 3, 13: 8. 1: 1 Պետ. 3. 22:
ի Մատ. 10. 24, 25: Յովհ. 15. 20:
լ Գաղ. 6. 9:

Digitized by Google

4 նաք ։ ᵃՏակաւին արիւն թափելու չափ պատերազ-
5 մելով հակառակ չկեցաք մեղքին․ Եւ մոռցաք այն
յորդորանքը որ ձեր հետը կը խօսի որպէս թէ որ-
դիներու հետ, ᵇՈ՛րդեակ իմ՝ Տէրոջը խրատը մի՛
անարգեր, ու անկէ յանդիմանուելով՝ մի՛ թուլնար ։
6 Վասն զի ᶢՏէրը իր սիրածը կը խրատէ, և կը ծեծէ
7 ամէն որդին՝ որ ինքը կ'ընդունի ։ ᵈԹէ որ խրատի
համբերէք, Աստուած ձեզի հետ՝ որպէս թէ որ-
դիներու հետ կը վարուի․ քանզի ո՞ր որդին է այն՝ որ
8 հայրը չպատժեր զանիկայ ։ Իսկ թէ որ դուք
առանց խրատի ըլլաք, ᵉորուն ամէնը մասնակից
եղան, ուրեմն խորթ էք դուք՝ ու չէ՛ թէ որդիներ ։
9 Նաև մեր մարմնաւոր հայրերը մեզի խրատիչ ունենա-
լով՝ անոնցմէ կ'ամչնայինք․ ᶻՉէ՞ որ ալ աւելի պիտի
10 հնազանդինք հոգիներուն Հօրը՝ ու ապրինք ։ Ինչու
որ անոնք քիչ օրեր մեզ կը խրատէին իրենց հաճոյ
երևցածին պէս․ բայց անիկայ մեր օգուտին համար՝
11 ᵉորպէս իր սրբութեանը հաղորդ ըլլանք ։ Եւ իրաւ՝
ամէն խրատ նոյն ատենը ուրախարար չթուիր,
հապա տրտմական․ ᵉբայց ետքը արդարութեան
խաղաղարար պտուղը կը հատուցանէ անով վար-
ժուողներուն ։
12 ᶿՈւստի թուլցած ձեռքերը ու տկար ծունկերը
13 հաստատեցէ՛ք․ ᶾԵւ շիտակ ճամբաներ ըրէք ձեր
ոտքերուն, որ չըլլայ թէ այն որ կաղ է՝ *գլորի,

ա 1 Կոր. 10. 13 ։ Եբր. 10. 32, 33, 34 ։
բ Յոբ. 5. 17 ։ Առակ. 3. 11 ։
գ Սաղ. 94. 12 ։ 119. 75 ։ Առակ. 3. 12 ։ Յակ. 1. 12 ։ Յայտ. 3. 19 ։
դ 2 Օր. 8. 5 ։ 2 Թագ. 7. 14 ։ Առակ. 13. 24 ։ 19. 18 ։ 23 13 ։
ե Սաղ. 73. 14 ։ 1 Պետ. 5. 9 ։
զ Թուո. 16. 22 ։ 27. 16 ։ Յոբ. 12. 10 ։ Ժող. 12. 7 ։ Ես. 42. 5 ։ 57. 16 ։ Զաք. 12. 1 ։
է Ղև. 11. 44 ։ 19. 2 ։ 1 Պետ 1. 15, 16 ։
ը Յակ. 3. 18 ։
թ Յոբ. 4. 3, 4 ։ Ես. 35. 3 ։
ժ Առակ. 4. 26, 27 ։
* Կամ խոտորի,

Digitized by Google

14 [ա]այլ մանաւանդ բժշկուի։ [բ]Խաղաղութեան ետևէ
եղէք ամենուն հետ՝ և սրբութեան, [գ]որ առանց
15 անոր՝ մէկը պիտի չտեսնէ Տէրը։ Զգուշացէք.
[դ]չըլլայ որ մէկը Աստուծոյ շնորհքէն ետ մնայ.
[ե]չըլլայ որ դառնութեան արմատ մը վեր ելլելով
16 ձեզ նեղէ, ու անով շատերը պղծուին. [զ]Չըլլայ
մէկը պոռնիկ ըլլայ, կամ անսուրբ՝ Եսաւին պէս
[է]որ կերակուրի մը համար իր անդրանկութիւնը
17 ծախեց։ [ը]Վասն զի գիտէք որ թէպէտ ետքը ուզեց
օրհնութիւնը ժառանգել, [թ]բայց մերժուեցաւ.
Ինչու որ ապաշխարութեան տեղ չգտաւ [illegible]
[illegible], թէպէտև արցունքով խնդրեց զանիկայ։
18 Ինչու որ դուք մօտեցած չէք [ժ]շօշափելի լեռան
որ կրակով կը վառէր, ո՛չ ալ մէգին և խաւարին
19 մրրիկին, Եւ փողին հնչուելուն, ու խօսքերուն
ձայնին, որ անիկայ լսողները [ի]ետ քաշուեցան
աղաչելով որ մէյ մըն ալ ան խօսքը չըսուի իրենց.
20 Ինչու որ չէին կրնար տանիլ ան հրամանին. [լ]Թէ
որ գազան մըն ալ լեռանը դպչի՝ պիտի քարկոծուի.
21 [խ]Եւ այնպէս ահագին էր ան երևոյթը՝ որ Մովսէս
22 ըսաւ. Սաստիկ կը վախնամ ու կը դողամ։ [ծ]Հապա
դուք Սիոն լեռանը մօտեցեր էք՝ [կ]ու կենդանի Աս-
տուծոյ քաղաքին՝ երկնաւոր Երուսաղէմին, [հ]և
23 բիւրաւոր հրեշտակներուն, Եւ [ձ]երկինքը գրուած

ա Գաղ. 6. 1։
բ Սաղ. 34. 14։ Հռով. 12. 18։ 14. 19։ 2 Տիմ. 2. 22։
գ Մատ. 5. 8։ 2 Կոր. 7. 1։ Եփես. 5. 5։
դ 2 Կոր. 6. 1։ Գաղ. 5. 4։
ե 2 Օր. 29. 18։ Գլ. 3. 12։
զ Եփես. 5. 3։ Կող. 3. 5։ 1 Թես. 4. 3։
է Ծն. 25. 33։
ը Ծն. 27. 34, 36, 38։
թ Գլ. 6. 6։
ժ Ել. 19. 12, 18, 19։ 20. 18։ 2 Օր. 4. 11։ 5. 22։ Հռով. 6. 14։ 8. 15։ 2 Տիմ. 1. 7։
ի Ել. 20. 19։ 2 Օր. 5. 5, 25։ 18. 16։
լ Ել. 19. 13։
խ Ել. 19. 16։
ծ Գաղ. 4. 26։ Յայտ. 3. 12։ 21. 2, 10։
կ Փիլ. 3. 20։
հ 2 Օր. 33. 2։ Սաղ. 68. 17։ Յուդ. 14։
ձ Ղուկ. 10. 20։ Փիլ. 4. 3։ Յայտ. 13. 8։

Digitized by Google

ա անդրանիկներուն հանդիսաւոր ժողովքին ու եկեղե-
ցիին, և Աստուծոյ՝ բ որ ամենուն Դատաւորն է,
24 ու արդարոց հոգիներուն՝ գ որ կատարուեր են, Եւ
Յիսուսի՝ դ որ Նոր ուխտին միջնորդն է, ե ու սըր-
կուելու արեանը՝ զ որ Աբելին արիւնէն աւելի աղէկ
կը խօսի։
25 է Զգուշացէք՝ չըլլայ որ մերժէք զանիկայ որ ձեզի
կը խօսի. ը վասն զի թէ որ անոնք երկրի վրայ
Աստուծոյ պատգամները խօսողը մերժելով չազա-
տեցան, որչափ աւելի մենք՝ թէ որ երկինքէն խօսո-
26 ղէն երես դարձընենք. Որ անոր ձայնը այն ատենը
երկիրը շարժեց. և հիմա խոստացեր է ու կ'ըսէ.
թ Նորէն պիտի շարժեմ՝ չէ թէ միայն երկիրը՝
27 հապա նաև երկինքը։ Եւ այն Նորէն խօսքը կը
ցուցընէ ժ շարժուած բաներուն յեղափոխութիւնը՝
շինուած բաներու պէս, որ անշարժ բաները հաս-
28 տատուն մնան։ Ասոր անշարժ թագաւորութիւնը
առած ըլլալով՝ ամուր բռնենք այն շնորհքը, որով
Աստուած պաշտենք հաճոյական կերպով, ակնա-
29 ծութեամբ և վախով. ի Ինչու որ մեր Աստուածը
մաշող կրակ է։

ԳԼ. ԺԳ

1 Զանազան յորդորանքներ կ'ընէ, սէր ունենալու վրայով, 4 պարկեշտ վարմունք ունենալու, 5 ագահութենէ ետ կենալու, 7 Աստուծոյ խօսքին քարոզիչները պատուելու, 9 օտար վարդապետութիւններէ հեռանալու։ 10 Քրիստոսը դաւանելու,

ա Ել. 4. 22։ Յակ. 1. 18։ Յայտ. 14. 4։
բ Ծն. 18. 25։ Սաղ. 94. 2։
գ Փիլ. 3. 12։ Գլ. 11. 40։
դ Գլ. 8. 6։ 9. 15։
ե 1 Պետ. 1. 2։
զ Ծն. 4. 10։ Գլ. 11. 4։
է Գլ. 2. 2, 3։ 3. 17։ 10. 28, 29։
ը Ել. 19. 18։
թ Անգ. 2. 6։
ժ Սաղ. 102. 26։ Մատ. 24. 35։ 2 Պետ. 3. 10։ Յայտ. 21. 1։
ի Ել. 24. 17։ 2 Օր. 4. 24։ 9. 3։ Սաղ. 50. 3։ 97. 3։ Ես. 66. 15։ 2 Թես. 1. 8։ Գլ. 10. 27։

Digitized by Google

16 ողորմութեան տալու, 17 և առաջնորդներուն հնազանդելու վրայով. 18 Նաև կը խնդրէ իրեն համար աղօթք ընել: 20 Վերջաւորութիւն:

1 [ա] Եղբայրսիրութիւնը ձեր մէջ հաստատ մնայ
2 [բ] Հիւրասիրութիւնը մի մոռնաք. [գ] ինչու որ
անով ոմանք հրեշտակներ ընդունեցին չգիտնալով:
3 [դ] Միտքերնիդ ըլլան կապուածները, որպէս թէ
անոնց հետ դուք ալ կապուած էք. ու չարչարուած-
ները, որպէս թէ դուք ալ մարմին ունեցող էք:
4 Ամուսնութիւնը բոլորովին պատուական է, ու ան-
կողինը անարատ է. [ե] բայց պոռնիկները ու շնացող-
5 ները Աստուած պիտի դատէ: Վարքերնիդ արծաթա-
սէր չըլլայ, [զ] դրաւական սեպեցէք որչափ բան որ ձեռ-
քերնիդ կայ. ինչու որ ինքը զրուցեց՝ թէ [է] Քեզ
քեզ պիտի չթողում, ու բնաւ քեզ երեսէ պիտի
6 չձգեմ. Անանկ որ համարձակ ըլլանք ըսելու.
[ը] Տէրը իմ օգնականս է, ու ես պիտի չվախնամ.
7 մարդը ինծի ի՞նչ պիտի ընէ: [թ] Յիշեցէք ձեր առաջ-
նորդները՝ որ Աստուծոյ խօսքը ձեզի խօսեցան, [ժ]
անոնց վարմունքին վախճանին նայելով՝ անոնց
8 հաւատքին նմանող եղէք: [ի] Յիսուս Քրիստոս
նոյն է երէկ ու այսօր, և յաւիտեանս:
9 [լ] Այլեւայլ կերպ և օտարաձայն ուսմունքներով

ա Հռով. 12. 10: 1 Թես. 4. 9: 1 Պետ. 1. 22: 2. 17: 3. 8: 4. 8: 2 Պետ. 1. 7: 1 Յովհ. 3. 11, 23: 4. 7, 20, 21:
բ Մատ. 25. 35: Հռով. 12. 13: 1 Տիմ. 3. 2: 1 Պետ. 4. 9:
գ Ծն. 18. 3: 19. 2:
դ Մատ. 25. 36: Հռով. 12. 15: 1 Կոր. 12. 26: Կող. 4. 18: 1 Պետ. 3. 8:
ե 1 Կոր. 6. 9. Գաղ. 5. 19, 21: Եփես. 5. 5: Կող. 3. 5, 6: Յայտ. 22. 15:
զ Մատ. 6. 25, 34: Փիլ. 4. 11, 12: 1 Տիմ. 6. 6, 8:
է Ծն. 28. 15: 2 Օր. 31. 6, 8: Յես. 1. 5: 1 Մն. 28. 20: Սաղ. 37. 25:
ը Սաղ. 27. 1: 56. 4, 11, 12: 118. 6:
թ Համր 17:
ժ Գլ. 6. 12:
ի Յովհ. 8. 58: Գլ. 1. 12: Յայտ. 1. 4:
լ Եփես. 4. 14: 5. 6: Կող. 2. 4, 8: 1 Յովհ. 4. 1:

Digitized by Google

տարուբերիք. քանզի աղէկ է որ սիրտը շնորհքով
հաստատուի՝ — չէ թէ կերակուրներով. որ անոնց-
մով օգուտ մը չունեցան անոնք՝ որ անանկ գացին:
10 Բ Սեղան մը ունինք մենք՝ ուսկից իշխանութիւն
չունին ուտելու անոնք՝ որ խորանին ծառայութիւն
11 կ՚ընեն: Գ Քանզի ո՛ր անասուններուն արիւնը որ
սուրբ տեղը կը տարուի մեղաց համար՝ քահանայա-
պետին ձեռքովը, անոնց մարմինները բանակէն
12 դուրս կ՚այրուին: Ուստի Յիսուս ալ՝ իր արիւնովը
ժողովուրդը սրբելու համար, Դ դռնէն դուրս չար-
13 չարուեցաւ: Ուրեմն Եկէք իրեն ելլենք բանակէն
14 դուրս, Ե վրանիս առնելով անոր նախատինքը: Զ Ին-
չու որ մենք հոս մնայուն քաղաք չունինք, հապա
15 հանդերձեալը կը փնտռենք: Է Ուստի անոր ձեռքովը
ամէն ատեն Աստուծոյ Ը օրհնութեան պատարագ
մատուցանենք, այսինքն՝ Ը մեր շրթունքներուն պը-
16 տուղը՝ որ իր անունը կը դաւանին: Թ Իսկ բարերա-
րութիւնը, ու աղքատներուն ձեր Ժ եղածին հաղորդ-
ըլլալը մի՛ մոռնաք. Ինչու որ Ի Աստուած անանկ
17 պատարագներուն կը հաւնի: Լ Ձեր առաջնորդնե-
րուն մտիկ ըրէք, ու անոնց հնազանդ կեցէք. Խ Ինչու
որ անոնք ձեր հոգիներուն համար կը հսկեն, որպէս
թէ հաշիւ պիտի տան. որ խնդութիւնով ընեն ան
գործը, և չէ թէ հառաչելով, որ ան ձեզի օգ-

ա Հռոմ. 14. 17: Կող. 2. 16:
1 Տիմ. 4. 3:
բ 1 Կոր. 9. 13: 10. 18:
գ Ել. 29. 14: Ղև. 4. 11, 12,
21: 6. 30: 9. 11: 16. 27:
Թուո. 19. 3:
դ Յով. 19. 17, 18: Գործ. 7.
57:
ե Գղ. 11. 26: 1 Պետ. 4. 14:
զ Միք. 2. 10: Փիլ. 3. 20:
Գղ. 11. 10, 16: 12. 22:
է Եփես. 5. 20: 1 Պետ. 2. 5:
ը Ղև. 7. 12: Սաղ. 50. 14,
23: 69. 30, 31: 107. 22:
116. 17:
թ Ովս. 14. 2:
ժ Հռոմ. 12. 13:
ի 2 Կոր. 9. 12: Փիլ. 4. 18:
Գղ. 6. 10:
լ Փիլ. 2. 29: 1 Թես. 5. 12:
1 Տիմ. 5. 17: Հբր 7:
խ Եզեկ. 3. 17: 33. 2, 7:
Գործ. 20. 26, 28:

Digitized by Google

18 տակար չէ: [ա]Մեզի համար աղօթք ըրէք, քանզի
որ մենք համոզուած ենք՝ [բ]Թէ աղէկ խղճմտանք
ունինք, և ամէն բանի մէջ կ'ուզենք աղէկ վարմունք
19 ունենալ: Եւ մանաւանդ կ'աղաչեմ [գ]որ աս ընէք,
որ աւելի շուտով ձեզի դառնամ:
20 [դ]Եւ խաղաղութեան Աստուածը՝ [ե]որ մեռել-
ներէն յարուց մեր Տէր Յիսուսը, որ [զ]յաւիտենա-
կան ուխտին արիւնովը [է]ոչխարներուն մեծ հովիւն
21 է, [ը]Ձեզ ամէն բարի գործի մէջ հաստատէ՝ իր
կամքը ընելու, [թ]Եւ ձեր մէջը իր առջևը հաճոյ
եղածը ընէ Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը. [ժ]որուն
փառք յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:
22 Կ'աղաչեմ ձեզի եղբայրներ՝ աս յորդորական
խօսքիս համբերել. [ժա]ինչու որ համառօտաբար գրեցի
23 ձեզի: Գիտցէք որ [ժբ]մեր եղբայրը Տիմոթէոս
արձակուած է, որուն հետ՝ թէ որ շուտով գայ
24 պիտի տեսնեմ ձեզ: [ժգ]Բարևեցէք ձեր բոլոր առաջ-
նորդներուն, ու բոլոր սուրբերուն. ձեզի բարև
25 կ'ընեն անոնք որ Իտալիայէն են: [ժդ]Շնորհքը ձեր
ամենուն հետը ըլլայ. ամէն:

ա Հռով. 15. 30: Եփես. 6. 19: Կող. 4. 3: 1 Թես. 5. 25: 2 Թես. 3. 1:
բ Գործ. 23. 1: 24. 16: 2 Կոր. 1. 12:
գ Փիլիմ. 22:
դ Հռով. 15. 33: 1 Թես. 5. 23:
ե Գործ. 2. 24, 32: Հռով. 4. 24: 8. 11: 1 Կոր. 6. 14: 15. 15: 2 Կոր. 4. 14: Գաղ. 1. 1: Կող. 2. 12: 1 Թես. 1. 10: 1 Պետ. 1. 21:
զ Զաք. 9. 11: Եբր. 10. 29:
է Եսա. 40. 11: Եզեկ. 34. 23: 37. 24: Յով. 10. 11, 14: 1 Պետ. 2. 25: 5. 4:
ը 2 Թես. 2. 16: 1 Պետ. 5. 10:
թ Փիլ. 2. 13:
ժ Գաղ. 1. 5: 2 Տիմ. 4. 18: Յայտ. 1. 6:
ժա 1 Պետ. 5. 12:
ժբ 1 Թես. 3. 2:
ժգ Հռմ 7, 17:
ժդ Տիտ. 3. 15:

Digitized by Google

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅԱԿՈԲՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 Պէտք է որ ուրախ ըլլանք նեղութեան ժամանակ, 5 Աստուծմէ համբերութիւն խնդրենք, 13 և մեր փորձութիւններուն մէջ չըսենք թէ մեր ակարութեանը կամ մեղքին պատճառը Աստուած է, 19 այլ մանաւանդ խօսքին մտիկ ընողներ ըլլանք, անոր վրայով խորհինք, և զանիկայ 'ի գործ դնենք. 26 եթէ ոչ՝ կրնանք կրօնաւոր երևնալ, բայց անկարելի է որ ճշմարտապէս անանկ ըլլանք։

1 [ա]Յակոբոս՝ [բ]Աստուծոյ ու Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսի ծառան, [գ]տասուերկու ցեղերուն՝
[դ]որ ամէն կողմ ցրուած էք, ողջո՜յն։
2 Եղբայրներ՝ [ե]բոլորովին ուրախութեան արժանի
բան սեպեցէք, [զ]երբոր կերպ կերպ փորձանքներու
3 մէջ կ'իյնաք, [է]գիտնալով որ ձեր հաւատքին
փորձառութիւնը համբերութիւն կը գործէ։ Բայց
4 համբերութիւնը կատարեալ գործ թող ունենայ, որ
կատարեալ ու ամբողջ ըլլաք, ու բանի մը պակասու-
թիւն չունենաք։
5 [ը]Հապա թէ որ ձեզմէ մէկը իմաստութենէ
պակսած ըլլայ, [թ]թող խնդրէ Աստուծմէ՝ որ ամե-

ա Գործ. 12. 17։ 15. 13։ Գաղ. 1. 19։ 2. 9։ Յուդ. 1։
բ Տիտ. 1. 1։
գ Գործ. 26. 7։
դ 2 Օր. 32. 26։ Յովհ. 7. 35։ Գործ. 2. 5։ 8. 1։ 1 Պետ. 1. 1։
ե Մատ. 5. 12։ Գործ. 5. 41։ Եբր. 10. 34։ 1 Պետ. 4. 13, 16։
զ 1 Պետ. 1. 6։
է Հռով. 5. 3։
ը 3 Թագ. 3. 9, 11, 12։ Առակ. 2. 3։
թ Մատ. 7. 7։ 21. 22։ Մար. 11. 24։ Ղու. 11. 9։ Յովհ. 14. 13։ 15. 7։ 16. 23։

նուն առատապէս կու տայ՝ ու չնախատեր, [ա]և անոր
6 պիտի տրուի: [բ]Միայն թէ հաւատքով թող խնդրէ
ու չերկմտի. վասն զի ան որ երկմիտ է, ծովու
հողմակոծեալ ու տատանեալ ալիքներուն նման է.
7 Ա՛ն մարդը թող չկարծէ որ Տէրոջմէ բան մը պիտի
8 առնէ. [գ]Երկմիտ մարդը անհաստատ է իր բոլոր
ճամբաներուն մէջ:
9 Խոնարհ եղբայրը իր բարձրութեանը վրայ թող
10 պարծենայ. Եւ ան որ հարուստ է, իր խոնարհու-
թեանը վրայ. ինչու որ [դ]անիկայ խոտի ծաղիկին
11 պէս պիտի անցնի. Քանզի արևը սաստիկ տաքու-
թիւնով մը կը ծագի՝ ու կը ցամքեցընէ խոտը, և
անոր ծաղիկը կը թափի, ու անոր երևոյթին գեղեց-
կութիւնն ալ կը կորսուի. անանկ ալ հարուստը իր
ճամբաներուն մէջ պիտի թառամի:
12 [ե]Երանելի է ան մարդը որ փորձութեան կը
համբերէ. ինչու որ եթէ փորձուելով ընտիր գը-
նուի, [զ]Կենաց պսակը պիտի առնէ, [է]որն որ Տէր
13 զինքը սիրողներուն խոստացաւ: Չըլլայ որ մէկը
որ փորձութեան մէջ է՝ ըսէ, թէ Աստուծմէ կը
փորձուիմ. ինչու որ Աստուած չար բաներով չփոր-
14 ձուիր, ոչ ալ ինքը մէկը կը փորձէ: Սակայն ամէն
մէկը կը փորձուի՝ իր ցանկութիւններէն հրապու-
15 րուած ու խաբուած. [ը]Ա՛նկէ ետև ցանկութիւնը
յղանալով, մեղք կը ծնանի. և մեղքը որ կատարուի,
16 [թ]մահ կը ծնանի: Մ՛ի խաբուիք իմ սիրելի եղբայր-

ա Երեմ. 29. 12: 1 Յոհ. 5. 14, 15:
բ Մար. 11. 24: 1 Տիմ. 2. 8:
գ Գլ. 4. 8:
դ Յոբ. 14. 2: Սաղ. 37. 2: 90. 5, 6: 102. 11: 103. 15: Ես. 40. 6: 1 Կոր. 7. 31: Գլ. 4. 14: 1 Պետ. 1. 24: 1 Յոհ. 2. 17:
ե Յոբ. 5. 17: Առակ. 3. 11, 12: Եբր. 12. 5: Յայտ. 3. 19:
զ 1 Կոր. 9. 25: 2 Տիմ. 4. 8: Գլ. 2. 5: 1 Պետ. 5. 4: Յայտ. 2. 10:
է Մատ. 10. 22: 19. 28, 29: Գլ. 2. 5:
ը Յոբ. 15. 35: Սաղ. 7. 14:
թ Հռով. 6. 21, 23:

Digitized by Google

17 Ներս. [ա]Ամէն բարի տուրք՝ ու ամէն կատարեալ
պարգեւ վերէն է, եւ լուսոյ Հօրմէն կ'իջնէ, [բ]Որուն
մէջ բնաւ փոփոխութիւն՝ կամ դառնալու շուք մը
18 չկայ։ [գ]Իր ուզելովը մեզ ծնաւ ճշմարտութեան
խօսքովը, [դ]Որ մենք իր ստեղծածներուն [ե]երախայրի
19 մը ըլլանք։ Ուստի իմ սիրելի եղբայրներս, [զ]ամէն
մարդ թող շուտ ըլլայ լսելու, [է]ու ծանր՝ խօսելու,
20 [ը]Եւ ծանր՝ բարկանալու. Ինչու որ մարդուն բար-
կութիւնը՝ Աստուծոյ արդարութիւնը չգործեր։
21 [թ]Ուստի ամէն աղտեղութիւնը ու չարութեան
առաւելութիւնը մէկդի ձգելով, հեզութեամբ ըն-
դունեցէք ձեր մէջը սերմանուած խօսքը, [ժ]որ կրնայ
ձեր հոգիները փրկել։
22 [ի]Բայց խօսքը կատարողնե՛ր եղէք, եւ ոչ՛ թէ
23 միայն լսողներ՝ ինքզինքնիդ խաբելով։ [լ]Ինչու որ
եթէ մէկը միայն լսող ըլլայ խօսքին՝ ու կատարող
չըլլայ, անիկայ նման է մարդու մը՝ որ հայելիի մէջ
24 աչքերը տնկած իր բնական երեսը կը դիտէ. Ինչու
որ դիտելով տեսաւ ինքզինքը՝ ու անցաւ գնաց, եւ
25 շուտ մը մոռցաւ թէ ինչոր մէկ մըն էր։ [խ]Բայց
ան որ ազատութեան կատարեալ օրէնքին [ծ]աչք
տնկելով կը նայի, եւ անոր մէջը կը կենայ, անիկայ
խօսքը լսող ու մոռցող չըլլալով՝ հապա գործը

ա Յոհ. 3. 27։ 1 Կոր. 4. 7։
բ Թուոց. 23. 19։ 1 Թագ. 15. 29։ Մաղ. 3. 6։ Հռովմ. 11. 29։
գ Յոհ. 1. 13։ 3. 3։ 1 Կոր. 4. 15։ 1 Պետ. 1. 23։
դ Եփես. 1. 12։
ե Երեմ. 2. 3։ Յայտ. 14. 4։
զ Ժող. 5. 1։
է Առակ. 10. 19։ 17. 27։ Ժող. 5. 2։
ը Առակ. 14. 17։ 16. 32։ Ժող. 7. 9։
թ Կող. 3. 8։ 1 Պետ. 2. 1։
ժ Գործ. 13. 26։ Հռովմ. 1. 16։ 1 Կոր. 15. 2։ Եփես. 1. 13։ Տիտ. 2. 11։ Եբր. 2. 3։ 1 Պետ. 1. 9։
ի Մատ. 7. 21։ Ղուկ. 6. 46։ 11. 28։ Հռովմ. 2. 13։ 1 Յոհ. 3. 7։
լ Ղուկ. 6. 47, եւն։ Տես Գլ. 2. 14, եւն։
խ Գլ. 2. 12։
ծ 2 Կոր. 3. 18։

Digitized by Google

կատարող, ᵃներանելի պիտի ըլլայ իր կատարելուն
26 մէջ։ Թէ որ մէկը զինքը կրօնաւոր կը սեպէ՝ ᵇու
իր լեզուին սանձ չդներ, հապա իր սիրտը կը խաբէ,
27 անանկին կրօնաւորութիւնը փուճ է։ ᶜԱստուծոյ ու
Հօրը քով մաքուր ու անարատ կրօնաւորութիւնը
աս է. ᵈՈրբերուն ու որբեւայրիներուն անոնց երթալ
իրենց նեղութեան ատենը, ᵉու անձը անարատ
պահել աշխարհէն։

ԳԼ. Բ

1 Քրիստոնէական կրօնքին անվայել բան է հարուստ եղբայր-
ները պատուել, և աղքատները անարգել։ 13 Պարտինք
իրարու վրայ սէր ունենալ և գթած ըլլալ։ 14 Պէտք չէ պար-
ծենալ հաւատքին վրայ՝ երբոր առանց գործոց է. 17 Գործքէ
ան հաւատքը մեռած հաւատք է, 19 դեւերու հաւատք է,
21 և չէ թէ Աբրահամին, 25 և Ռախաբին հաւատքը։

1 Իմ եղբայրներս՝ ᵃչըլլայ որ աչառութեամբ բռ-
նէք մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի հաւատքը,
2 ᵇՈր փառաց Տէրն է։ ᶜՔանզի թէ որ ձեր
ժողովքին մէջ մէկ մարդ մը մտնելու ըլլայ՝ որ ունե-
նայ ոսկի մատանի, և փառաւոր հանդերձներ, հա՛
մէկ աղքատ մըն ալ մտնելու ըլլայ աղտոտ հանդերձ-
3 ներով, ᵈԵւ նայիք անոր վրայ որ փառաւոր հան-
դերձներ ունի, ու ըսէք՝ Թէ Դուն հո՛ս նստէ
պատուով, և ան աղքատին ըսէք՝ Թէ Դուն հոն
ոտքի վրա՛յ կայնէ, կամ թէ Եկո՛ւր նստէ պատուան-
4 դանիս քովը, Ձեր խղճմտանքը ձեզ չը՞յանդիմաներ,
ու չար խորհուրդներու դատաւոր չե՞ք ըլլար։

ᵃ Յոհ. 13. 17։
ᵇ Սաղ. 34. 13։ 39. 1։ 1 Պետ. 3. 10։
ᶜ Եսա. 1. 16, 17։ 58. 6, 7։ Մատ. 25. 36։
ᵈ Հռով. 12. 2։ Գղ. 4. 4։
1 Յոհ. 5. 18։
ᵉ Ղև. 19. 15։ 2 Օր. 1. 17։ 16. 19։ Առակ. 24. 23։ 28. 21։ Մատ. 22. 16։
Հմր 9։ Յուդ. 16։
ᵍ 1 Կոր. 2. 8։

Digitized by Google

5 Մտի՛կ ըրէք՝ սիրելի եղբայրներս․ [ա]չէ՞ որ Աստուած
աշխարհիս աղքատները ընտրեց, [բ]որոնք հաւատքով
հարուստ են, ու ժառանգաւոր արքայութեանը,
6 [գ]որ զինքը սիրողներուն խոստացաւ։ [դ]Բայց դուք
աղքատները անարգեցիք․ հարուստները չե՞ն՝ որ
ձեզ կը հարստահարեն, [ե]ու ձեզ դատաստա-
7 ններուն կը քաշեն։ Անոնք չե՞ն որ կը հայհոյեն
8 այն բարի անունը՝ որ ձեր վրայ կանչուած է։ Արդ՝
թէ որ դուք արքունական օրէնքը կը կատարէք
Գիրքին համեմատ՝ թէ [զ]Քու ընկերդ սիրես
9 քու անձիդ պէս, աղէկ կ'ընէք․ [է]Բայց թէ որ
աչառութիւն կ'ընէք, մեղք կը գործէք, ու օրէնքէն
10 կը յանդիմանուիք օրինազանցներու պէս։ [ը]Վասնզի
ով որ բոլոր օրէնքը պահէ, ու մէկ բանի մէջ յան-
ցաւոր ըլլայ, անիկայ ամենուն պարտական կ'ըլ-
11 լայ։ Վասն զի ան որ ըսաւ թէ՝ [թ]Մի՛ սպաններ,
ըսաւ ալ թէ՝ Շնութիւն մի՛ ըներ․ ուստի թէ որ
շնութիւն չընես՝ բայց սպանութիւն ընես, օրինա-
12 զանց կ'ըլլաս։ Անանկ խօսեցէք և անանկ ըրէք՝
[ժ]որպէս թէ ազատութեան օրէնքովը պիտի դա-
13 տուիք։ [ի]Վասն զի դատաստանը անողորմ պիտի
ըլլայ անոր, որ ողորմութիւն չըներ․ [լ]Եւ ողորմու-
թիւնը կը պարծենայ դատաստանին դիմացը։

ա Յոհ. 7. 48։ 1 Կոր. 1. 26, 28։
բ Ղուկ. 12. 21։ 1 Տիմ. 6. 18։ Յայտ. 2. 9։
գ Ել. 20. 6։ 1 Թագ. 2. 30։ Առակ. 8. 17։ Մատ. 5. 3։ Ղուկ. 6. 20։ 12. 32։ 1 Կոր. 2. 9։ 2 Տիմ. 4. 8։ Գլ. 1. 12։
դ 1 Կոր. 11. 22։
ե Գործ. 13. 50։ 17. 6։ 18. 12։ Գլ. 5. 6։
զ Ղև. 19. 18։ Մատ. 22. 39։ Հռոմ. 13. 8, 9։ Գաղ. 5. 14։ 6. 2։
է Հռմ 1։
ը 2 Օր. 27. 26։ Մատ. 5. 19։ Գաղ. 3. 10։
թ Ել. 20. 13, 14։
ժ Գլ. 1. 25։
ի Յոբ. 22. 6, ևն։ Առակ. 21. 13։ Մատ. 6. 15։ 18. 35։ 25. 41, 42։
լ 1 Յոհ. 4. 17, 18։

Digitized by Google

14 ա Ի՞նչ օգուտ է՝ եղբայրներս, թէ որ մէկը ըսէ՝
թէ հաւատք ունի, ու գործք չունենայ. միթէ
15 հաւատքը կրնա՞յ փրկել զանիկայ։ բ Եթէ որ եղբայր
մը կամ քոյր մը մերկ ըլլայ՝ կամ օրուան կերա-
16 կուրին կարօտ, գ Ու ձեզմէ մէկը անոնց ըսէ, դ Գացէք
խաղաղութեամբ, տաքցէք ու կշտացէք. և մարմ-
նին պէտք եղած բաները անոնց չտայ, ի՞նչ օգուտ
17 է։ Նմանապէս ալ հաւատքը՝ թէ որ հետը գործ չունե-
18 նայ, բուն ինքնին մեռած է։ Հապա կրնայ մէկը
ըսել՝ թէ Դուն հաւատք ունիս, ես ալ գործքեր
ունիմ. դուն քու հաւատքդ ցուցուր ինծի առանց
գործքերու, Ու ես քեզի ցուցընեմ իմ հաւատքս
19 իմ գործքերէս։ Դուն կը հաւատաս որ Աստուած
մէկ է, աղէկ կ'ընես. ե Դեւերն ալ կը հաւատան՝ և
20 կը սարսափին։ Բայց կ'ուզե՞ս գիտնալ դուն՝ ո՛վ
ունայն մարդ, որ հաւատքը առանց գործքերու
21 մեռած է։ Աբրահամ մեր հայրը գործքերով չար-
դարացա՞ւ, զ Երբոր իր որդին Իսահակը սեղանին
22 վրայ հանեց զոհ ընելու։ Կը տեսնե՞ս է որ հաւատքը
անոր գործքերուն հետ մէկտեղ գործեց. ու ան
23 գործքերով հաւատքը կատարեալ եղաւ. Եւ գիր-
քին խօսքը կատարուեցաւ՝ որ կ'ըսէ. ը Աբրահամ
Աստուծոյ հաւատաց, ու անի իրեն արդարութիւն
սեպուեցաւ. թ Եւ նա Աստուծոյ բարեկամ ըսուեցաւ։
24 Կը տեսնէ՞ք որ մարդս գործքերով կ'արդարանայ,
25 ու չէ թէ միայն հաւատքով։ Նոյնպէս ալ ժ Ռա-
խաբ պոռնիկը՝ չէ՞ որ գործքերով արդարացաւ,

ա Մատ. 7. 26։ Գղ. 1. 23։
բ Տես Յոբ. 31. 19, 20։ Ղու. 3. 11։
գ 1 Յոհ. 3. 18։
դ Գղ. 3. 13։
ե Մատ. 8. 29։ Մար. 1. 24։ 5. 7։ Ղու. 4. 34։ Գոր. 16. 17։ 19. 15։
զ Ծն. 22. 9, 12։
է Եբր. 11. 17։
ը Ծն. 15. 6։ Հռով. 4. 3։ Գաղ. 3. 6։
թ 2 Մն. 20. 7։ Ես. 41. 8։
ժ Յես. 2. 1։ Եբր. 11. 31։

Digitized by Google

երբոր լրտեսները ներս առաւ, և ուրիշ ճամբայով
26 արձակեց զանոնք: Վասնզի ինչպէս որ մարմինը
առանց հոգիի մեռած է, նոյնպէս ալ հաւատքը
առանց գործքերու մեռած է:

ԳԼ. Գ.

1 Պէտք չէ որ անխոհեմութեամբ կամ լրբութեամբ ուրիշները յանդիմանենք. 5 այլ մանաւանդ սանձենք լեզուներս, որ թէև պզտիկ անդամ մըն է, բայց զօրաւոր գործիք մըն է թէ՛ բարիի և թէ չարի համար: 13 Ճշմարտապէս իմաստունը հեզ և խաղաղասէր կ'ըլլայ, առանց նախանձու և հակառակութեան:

1 Եղբայրներս՝ [ա]շատ վարդապետներ մի՛ ըլլաք.
[բ]գիտնալով որ աւելի մեծ դատաստան պիտի
2 ընդունինք. [գ]Ինչու որ ամէնքս ալ շատ յանցանք-
ներ կ'ընենք. [դ]Թէ որ մէկը խօսքով յանցանք չընէ,
[ե]անիկայ կատարեալ մարդ է, որ կարող է բոլոր
3 մարմինն ալ սանձելու: Տե՛ս որ ձիերուն բերանը
սանձ կը դնենք՝ որ անոնք մեզի հնազանդին, ու
4 անոնց բոլոր մարմինը կը կառավարենք. Ահա՛
նաւերն ալ ո՛րչափ մեծ բաներ են, և սաստիկ հովե-
րէն կը քշուին. բայց ամէնափոքր ղեկով մը կը
կառավարուին՝ ղեկավարին կամքը ո՛ր կողմը որ
5 ուզէ: [զ]Ասանկ ալ լեզուն մէկ պզտիկ անդամ մըն
է, [է]ու մեծ բաներ կը խօսի. ահա՛ քիչ մը կրակը
6 ո՛րչափ բան բոցի կու տայ: [ը]Լեզուն ալ կրակ
մըն է՝ անիրաւութեան տիեզերք մը. լեզուն մեր
անդամներուն մէջ անանկ դրուած է, [թ]որ բոլոր
մարմինը կ'ապականէ, և բնութեան շրջանը կը

ա Մատ. 23. 8, 10: Հռով. 2. 20, 21: 1 Պետ. 5. 3:
բ Ղուկ. 6. 37:
գ 3 Թագ. 8. 46: 2 Մն. 6. 36: Առակ. 20. 9: Ժող. 7. 20: 1 Յօհ. 1. 8:
դ Սաղ. 34. 13: Յկ. 1. 26: 1 Պետ. 3. 10:
ե Մատ. 12. 37:
զ Սաղ. 32. 9:
է Առակ. 12. 18: 15. 2:
ը Սաղ. 12. 3: 73. 8, 9:
թ Առակ. 16. 27:
ժ Մատ. 15. 11, 18, 19, 20: Մար. 7. 15, 20, 23:

Digitized by Google

7 բռընկցընէ, ու ինքը գեհենէն կը բռընկի։ Բոլոր
գազաններուն ու թռչուններուն և սողուններուն՝ ու
ծովի մէջ եղածներուն բնութիւնը կը նուաճուի և
8 նուաճուած է մարդկային բնութենէն։ Բայց լեզուն՝
մարդոց մէկը չկրնար նուաճել. անիկայ անզուսպ
9 չար է, [ա]մահաբեր թոյնով լեցուն։ Անով կ'օրհ-
նենք զԱստուած ու Հայրը, և կ'անիծենք մարդի-
[բ]որոնք Աստուծոյ նմանութեամբը ստեղծուած են։
10 Մի և նոյն բերնէն կ'ելլեն օրհնութիւն ու անէծք.
11 եղբայրներս՝ պէտք չէ որ ասանկ ըլլայ։ Միթէ
աղբիւր մը մի և նոյն բերնէն անուշ ու լեղի՞ կը
12 բղխէ։ Միթէ կարելի՞ է եղբայրներս՝ որ թզենի
ձիթապտուղ բերէ, կամ որթը՝ թուզ. նմանապէս
կարելի չէ որ մէկ աղբիւրէ մը աղի ու անուշ ջուր
13 ելլէ։ [գ]Ձեր մէջը իմաստուն ու խելացի ո՞վ կայ.
թող անիկայ բարի վարմունքովը ցուցնէ [դ]իր
14 գործքերը [ե]իմաստութեան հեզութիւնով։ [զ]Բայց
թէ որ դառն նախանձ և հակառակութիւն ունենաք
սրտերնուդ մէջ, [է]մի՛ պարծենաք՝ ու ճշմարտու-
15 թիւնը սուտ հանէք։ [ը]Այս իմաստութիւնը վերէն
իջած չէ, հապա երկրաւոր՝ շնչաւոր ու դիւական
16 է։ [թ]Քանզի ուր որ նախանձ ու կռիւ կայ, հոն է
17 անկարգութիւնը՝ և ամէն չար բաները։ [ժ]Բայց
վերինն իմաստութիւնը՝ նախ սուրբ է, ետքը՝ խաղաղա-
րար, հեզ, հլու, ողորմութիւնով ու բարի պտուղ-
18 ներով լեցուն, անկողմնասէր, [ի]ու անկեղծ։ [լ]Եւ

ա Սաղ. 140. 3։
բ Ծն. 1. 26։ 5. 1։ 9. 6։
գ Գաղ. 6. 4։
դ Յկ. 2. 18։
ե Յկ. 1. 21։
զ Հռով. 13. 13։
է Հռով. 2. 17, 23։
ը Յկ. 1. 17։ Փիլ. 3. 19։
թ 1 Կոր. 3. 3։ Գաղ. 5. 20։
ժ 1 Կոր. 2. 6, 7։
ի Հռով. 12. 9։ 1 Պետ. 1. 22։ 2. 1։ 1 Յովհ. 3. 18։
լ Առակ. 11. 18։ Ովս. 10. 12։ Մատ. 5. 9։ Փիլ. 1. 11։ Եբր. 12. 11։

Digitized by Google

արդարութեան պտուղը խաղաղութիւնով կը սեր-
մանուի անոնց՝ որոնք խաղաղութիւն կ՚ընեն։

ԳԼ. Դ

1 Պէտք է որ դէմ դնենք ագահութեան, 4 անժուժկալութեան, 5 հպարտութեան, 11 բամբասանքի, և ուրիշները զուր տեղը դատելու։ 13 Պէտք չէ որ աշխարհային գործառնութեանց յաջողութեանը վստահինք, բայց միշտ խորհինք թէ սա կեանքըս որչափ անստոյգ է, և մեր անձերը ու մեր բոլոր գործքերը Աստուծոյ նախախնամութեանը յանձնենք։

1 Ուսկի՞ց են պատերազմները, և ուսկի՞ց կռիւները
ձեր մէջը. չէ՞ որ ձեր ցանկութիւններէն, [ա] որ
2 ձեր անդամներուն մէջ կը պատերազմին։ Կը ցան-
կաք՝ ու չունիք. կը սպաննէք՝ ու կը նախանձիք, և չէք
կրնար ձեր ուզածին հասնիլ. կը պատերազմիք ու կը
3 կռուիք, բայց չունիք, ինչու որ չէք խնդրեր. [բ] Կը
խնդրէք՝ ու չէք առներ, [գ] ինչու որ չարաչար կը
խնդրէք, որ ձեր ցանկութիւններուն բանեցը-
4 նէք։ [դ] Շնացողներ՝ չէ՞ք գիտեր [ե] որ սա աշխարհիս
սէրը Աստուծոյ դէմ թշնամութիւն է. [զ] Ուստի ով
որ կ՚ուզէ աշխարհի բարեկամ ըլլալ, ինքզինքը
5 Աստուծոյ թշնամի կ՚ընէ։ Կամ թէ կը կարծէք որ
Գիրքը պարապ տեղը * կ՚ըսէ թէ՝ [է] "Նախանձի կը
6 փափաքի մեր մէջը բնակող Հոգին". Այլ աւելի
շնորհք կու տայ. անոր համար կ՚ըսէ. [ը] Աստուած

ա Հռով. 7. 23։ Գաղ. 5. 17։ 1 Պետ. 2. 11։
բ Յոբ. 27. 9։ 35. 12։ Սաղ. 18. 41։ Առակ. 1. 28։ Եսա. 1. 15։ Երեմ. 11. 11։ Միք. 3. 4։ Զաք. 7. 13։
գ Սաղ. 66. 18։ 1 Յովհ. 3. 22։ 5. 14։
դ Սաղ. 73. 27։
ե 1 Յովհ. 2. 16։
զ Յովհ. 15. 19։ 17. 14։ Գաղ. 1. 10։

* Կամ կը խօսի. Նախանձի՞ կը փափաքի մեր մէջը բնակող Հոգին.
է Տես Ծն. 6. 5։ 8. 21։ Թուոց. 11. 29։ Առակ. 21. 10։
ը Յոբ. 22. 29։ Սաղ. 138. 6։ Առակ. 3. 34։ 29. 23։ Մատ. 23. 12։ Ղուկ. 1. 52։ 14. 11։ 18. 14։ 1 Պետ. 5. 5։

Digitized by Google

ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ, բայց
7 խոնարհներուն շնորհք կու տայ: Ուստի հնազան-
դեցէք Աստուծոյ. [ա] Սատանային հակառակ կեցէք,
8 և անիկայ ձեզմէ պիտի փախչի: [բ] Աստուծոյ մօտե-
ցէք, ու անիկայ ձեզի պիտի մօտենայ. [գ] Սրբեցէք
ձեռքերնիդ մեղաւորներ, [դ] և մաքրեցէք սրտեր-
9 նիդ [ե] երկմիտներ. [զ] Տառապանք քաշեցէք, սուգ ըրէք ու
լացէք. ձեր ծիծաղը սուգի դառնայ, ու ձեր ուրա-
10 խութիւնը՝ տրտմութեան: [է] Տէրոջը առջև խո-
նարհեցէք, ու ան ձեզ պիտի բարձրացընէ:
11 [ը] Մէկզմէկ մի՛ բամբասէք՝ եղբայրներ. ան որ իր
եղբայրը կը բամբասէ, [թ] կամ իր եղբայրը կը դատէ,
օրէնքը կը բամբասէ, ու օրէնքը կը դատէ. հապա
թէ որ օրէնքը դատես, ալ դուն օրէնքը կատարող
12 չես՝ հապա դատաւոր: Միայն մէկ Օրէնսդիր ու
Դատաւոր մը կայ, [ժ] որ ինքը կարող է փրկել
ու կորսընցընելու. [ի] դուն ո՞վ ես որ ուրիշը կը
դատես:
13 [լ] Հիմա մտի՛կ ըրէք դուք որ կ'ըսէք. Այսօր կամ
վաղը երթանք այս անուն քաղաքը, ու հոն տարի
մը կենանք, և առուտուր ընենք՝ ու վաստըկինք:
14 (Դուք որ վաղը չէք գիտեր. (15) [խ] Քանզի ինչ է
ձեր կեանքը. Յիրաւի շոգի մըն է, որ քիչ մը
ատեն կ'երևնայ, ու ետքը կ'ոչնչանայ.) անոր տեղ

ա Եփես. 4. 27: 6. 11: 1 Պետ. 5. 9:
բ 2 Մն. 15. 2:
գ Եսա. 1. 16:
դ 1 Պետ. 1. 22: 1 Յոհ. 3. 3:
ե Գղ. 1. 8:
զ Մատ. 5. 4:
է Յոբ. 22. 29: Մատ. 23. 12: Ղու. 14. 11: 18. 14: 1 Պետ. 5. 6:

ը Եփես. 4. 31: 1 Պետ. 2. 1.
թ Մատ. 7. 1: Ղու. 6. 37: Հռով. 2. 1: 1 Կոր. 4. 5,
ժ Մատ. 10. 28:
ի Հռով. 14. 4, 13:
լ Առակ. 27. 1: Ղու. 12. 18, [illegible]:
խ Յոբ. 7. 7: Սաղ. 102. 3: Գղ. 1. 10: 1 Պետ. 1. 24: 1 Յոհ. 2. 17:

Digitized by Google

ըսելու էիք. «Թէ որ Տէրը կամենայ՝ ու ապրինք,
16 սա կամ ան բանը ընենք»: ᵇԲայց հիմա ձեր ամբար-
տաւանութիւնովը կը պարծենաք. Բոլոր այսանկ
17 պարծանքները չարութիւն են: ᵍՈւստի ով որ բա-
րին ընելը գիտնայ՝ ու չընէ, ան մեղք է անոր:

ԳԼ. Ե

1 Չար հարուստները պէտք է որ փախչին Աստուծոյ վրէժխնդրութենէն։ 7 Պարտինք նեղութեան մէջ համբերող ըլլալ՝ մարգարէներուն և Յոբին օրինակին պէս։ 12 Պէտք է որ երդում ընելէն ետ կենանք, 13 նեղութեան ատեն աղօթք ընենք, ուրախութեան ատեն երգենք, 16 մեր յանցանքները իրարու խոստովանինք, իրարու համար աղօթք ընենք, 19 և մոլորեալ եղբայրը ճշմարտութեան դարձընենք։

1 ᵈԱղէ հիմա հարուստներ՝ լացէք ու ողբացէք ան
թշուառութիւններուն համար՝ որ ձեր վրայ
2 պիտի գան: Ձեր հարստութիւնը ապականած է,
3 ᵉու ձեր հանդերձները ցեցի կերակուր եղած: Ձեր
ոսկին ու արծաթը ժանգոտած է. և անոնց ժանգը
ձեզի դէմ վկայ պիտի ըլլայ, ու ձեր մարմինը պիտի
ուտէ կրակի պէս. վերջի օրերուն համար գանձ
4 դիզեցիք: ᵉԱհա՛ ձեր արտերը հնձող բանւորներուն
վարձքը՝ որ ետ պահեցիք, կ'աղաղակէ, ᵉու հնձող-
ներուն բողոքը զօրութեանց Տէրոջը ականջներուն
5 հասաւ: ᵉԵրկրի վրայ փափկութեամբ և հեշտու-
թեամբ ապրեցաք, սիրտերնիդ սնուցիք՝ որպէս թէ

ա Գոր. 18. 21: 1 Կոր. 4. 19: 16. 7: Եբր. 6. 3:
բ 1 Կոր. 5. 6:
գ Ղու. 12. 47: Յօհ. 9. 41: 15. 22: Հռով. 1. 20, 21, 32: 2. 17, 18, 23:
դ Առակ. 11. 28: Ղու. 6. 24: 1 Տիմ. 6. 9:
ե Յոբ. 13. 28: Մատ. 6. 20: Գղ. 2. 2:
զ Հռով. 2. 5:
է Ղև. 19. 13: Յոբ. 24. 10, 11: Երեմ. 22. 13: Մաղ. 3. 5:
ը 2 Օր. 24. 15:
թ Յոբ. 21. 13: Ամով. 6. 1, 4: Ղու. 16. 19, 25: 1 Տիմ. 5. 6:

Digitized by Google

6 մորթուելու օրուան համար: ա Դատապարտեցիք՝
ու սպաննեցիք արդարը, որ ձեզի հակառակ չէր
կենար:
7 Ուստի համբերող եղէք եղբայրներ՝ մինչև Տէրոջ
գալուստը. ահա՛ երկրագործը կը սպասէ երկրի
պատուական պտուղին, անոր համար համբերելով,
8 բ մինչև որ առջի ու վերջի անձրևը առնէ: Դուք ալ
համբերութի՛ւն ըրէք, սիրտերնիդ հաստատեցէք.
9 գ Ինչու որ Տէրոջը գալուստը մօտ է: դ Իրարու
դէմ մի՛ հառաչէք՝ եղբայրներ, որ չդատապար-
տուիք. ե Ահա՛ Դատաւորը դրանը քովը կայներ է:
10 Եղբայրներս՝ չարչարանքներու ու համբերու-
թեան օրինակ առէք զ Մարգարէները, որոնք Տէրոջ
11 անունովը խօսեցան: է Ահա՛ համբերողներուն երանի
կու տանք. ը Յոբին համբերութիւնը լսեցիք դուք.
թ Եւ Տէրոջը անոր ըրած վախճանը տեսաք. ժ որ Տէր
բազմագութ ու ողորմած է:
12 Բայց՝ ամէն բանէն առաջ եղբայրներս՝ ի երդում
չընէք, ո՛չ երկինքի վրայ՝ ո՛չ երկրի վրայ, ո՛չ ալ
մէկ ուրիշ երդում մը. հապա ձեր այոն՝ այո՛ ըլլայ,
և ոչը՝ ո՛չ. որ չըլլայ թէ դատապարտութեան տակ
իյնաք:
13 Եթէ որ ձեզմէ մէկը նեղութեան մէջ է, աղօթք
թող ընէ. թէ որ մէկը ուրախ է, լ սաղմոս թող
14 երգէ: Եթէ որ ձեզմէ մէկը հիւանդ է, եկեղեցիին
երէցները թող կանչէ, ու անոր վրայ աղօթք թող

ա Գլ. 2. 6:
բ 2 Օր. 11. 14: Երեմ. 5. 24: Ովս. 6. 3: Յովել. 2. 23: Զաք. 10. 1:
գ Փիլ. 4. 5: Եբր. 10. 25, 37: 1 Պետ. 4. 7:
դ Գլ. 4. 11:
ե Մատթ. 24. 33: 1 Կոր. 4. 5:
զ Մատթ. 5. 12: Եբր. 11. 35, ևն:
է Սաղ. 94. 12: Մատթ. 5. 10, 11: 10. 22:
ը Յոբ. 1. 21, 22: 2. 10:
թ Յոբ. 42. 10, ևն:
ժ Թուոց. 14. 18: Սաղ. 103. 8:
ի Մատթ. 5. 34, ևն:
լ Եփես. 5. 19: Կող. 3. 16:

ընեն, ու [ա]Տէրոջը անունովը եղով օծեն զանիկայ.
15 Եւ հաւատքով եղած աղօթքը պիտի փրկէ հիւանդը,
ու Տէրը անիկայ ոտք պիտի հանէ. Եւ [բ]թէ որ մեղք
16 ալ գործեր է, պիտի ներուի անոր։ Ձեր յանցանք-
ները իրարու խոստովանեցէք, ու աղօթք ըրէք
իրարու համար՝ որ բժշկուիք. [գ]Արդարին ջեր-
17 մեռանդ աղօթքը շատ ազդուութիւն ունի։ [դ]Եղիան
մեզի պէս կրից ենթակայ մարդ մըն էր, [ե]ու աղօթք
ըրաւ որ անձրեւ չգայ, [զ]Ու երեք տարի ու վեց ամիս
18 երկրի վրայ անձրեւ չեկաւ։ [է]Եւ նորէն աղօթք
ըրաւ՝ ու երկինքը անձրեւ տուաւ, և երկիրը իր
պտուղը բուսցուց։

19 Եղբայրներ՝ [ը]թէ որ ձեզմէ մէկը ճշմարտու-
թենէն մոլորի, ու մէկը զանիկայ դարձի բերէ,
20 Գիտցած ըլլայ թէ ան որ մեղաւորը իր մոլորութեան
ճամբայէն կը դարձնէ, [թ]հոգի մը մահուանէ կ՚ա-
զատէ, [ժ]ու մեղաց բազմութիւնը կը ծածկէ։

ա Մար. 6. 13: 16. 18:
բ Ես. 33. 24: Մատ. 9. 2:
գ Ծն. 20. 17: Թու. 11. 2: 2 Օր. 9. 18, 19, 20: Յես. 10. 12: 1 Թագ. 12. 18: 3 Թագ. 13. 6: 4 Թագ. 4. 33: 19. 15, 20: 20. 2, 4, 5: Սաղ. 10. 17: 34. 15: 145. 18: Առակ. 15. 29: 28. 9: Յոհ. 9. 31: 1 Յոհ. 3. 22:
դ Գոր. 14. 14:
ե 3 Թագ. 17. 1:
զ Ղուկ. 4. 25:
է 3 Թագ. 18. 42, 45:
ը Մատ. 18. 15:
թ Հռով. 11. 14: 1 Կոր. 9. 22: 1 Տիմ. 4. 16:
ժ Առակ. 10. 12: 1 Պետ. 4. 8:

Digitized by Google

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ
ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը գոհութիւն կը մատուցանէ Աստուծոյ՝ մեր բազմապատիկ հոգևոր շնորհքներուն համար: 10 կը ցուցնէ թէ Քրիստոսով եղած փրկութիւնը նոր լսուած բան մը չէ՝ հապա հին ատենի մարգարէներէն ալ ըսուած է. 13 կը յորդորէ քրիստոնեաները բարեպաշտութեան՝ ասիկա յիշեցընելով անոնց թէ իրենք նորէն ծնած են Աստուծոյ խօսքովը։

1 Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ, օտա-
րականներուն — որ ցրուած էք Պոնտոսի, Գա-
ղատիայի, Կապադովկիայի, Ասիայի, ու Բիւթա-
2 նիայի մէջ, [բ]ընտրուած՝ [գ]Հօր Աստուծոյ կանխա-
գիտութեանը համեմատ, [դ]Հոգիին սրբացընելովը՝
հնազանդութեան և Յիսուս Քրիստոսի [ե]արեան
սրսկուելուն համար. [զ]Շնորհք և խաղաղութիւն
ձեր վրայ շատնայ։
3 [է]Օրհնեալ է Աստուած՝ ու մեր Տէր Յիսուս
Քրիստոսի Հայրը, Որ իր առատ ողորմութեանը
համեմատ [ը]մեզ նորէն ծնաւ կենդանի յոյսին հա-
մար՝ [թ]Յիսուս Քրիստոսի մեռելներէն յարութիւն
4 առնելովը, Անեղծ ու անարատ [ի]և անթառամ ժա-

ա Յոհ. 7. 35: Գոր. 2. 5, 9, 10: Յակ. 1. 1:
բ Եփես. 1. 4: Գղ. 2. 9:
գ Հռով. 8. 29: 11. 2:
դ 2 Թես. 2. 12:
ե Եբր. 12. 24:
զ Հռով. 1. 7: 2 Պետ. 1. 2: Յուդ. 2:
է 2 Կոր. 1. 3: Եփես. 1. 3:
ը Տիտ. 3. 5:
թ Յոհ. 3. 3, 5: Յակ. 1. 18:
ժ 1 Կոր. 15. 20: 1 Թես. 4. 13: Գղ. 3. 21:
ի Գղ. 5. 4:

Digitized by Google

ռանգութեանը համար՝ [ա]որ երկինքը պահուած է
5 ձեզի. [բ]Որ Աստուծոյ զօրութեամբը պահպանուած
էք հաւատքով ան փրկութեանը համար՝ որ պատ-
6 րաստուած է վերջի ժամանակը յայտնուելու. [գ]Որ
անով կ՚ուրախանաք, [դ]Թէ և հիմա (ինչպէս որ
հարկը կը պահանջէ,) [ե]քիչ մը ատեն տրտմած էք
7 զանազան փորձութիւններով. [զ]Որպէս զի ձեր հա-
ւատքին փորձառութիւնը՝ (որ կորստական ոսկիէն
աւելի պատուական է, [է]Թէ և անիկայ կրակով կը
փորձուի,) [ը]գտնուի գովութիւնով ու պատուով և
փառքով Յիսուս Քրիստոսի յայտնուելու ատենը.
8 [թ]Ան որ դուք չտեսած՝ սիրեցիք, [ժ]որ անիկայ հիմա
չէք տեսներ, բայց հաւատացիք, և ուրախ էք ան-
9 պատմելի ու փառաւորեալ խնդութիւնով. [ի]Ձեր
հաւատքին վախճանը ընդունելով, այսինքն հոգի-
10 ներնուդ փրկութիւնը: [լ]Որ ան փրկութեանը հա-
մար փնտռեցին ու քննեցին մարգարէները՝ որոնք
մարգարէացան ձեզի ըլլալու շնորհքին համար.
11 Ու կը քննէին թէ երբ կամ ինչպիսի ատեն կ՚իմացընէր
իրենց մէջը եղած [խ]Քրիստոսի Հոգին՝ [ծ]որ առաջ
կը վկայէր Քրիստոսի չարչարանքները, ու անկէ ետև
12 փառաւորութիւնը: [կ]Որոնց յայտնուեցաւ, [հ]որ չէ

ա Կող. 1. 5: 2 Տիմ. 4. 8:
բ Յոհ. 10. 28, 29: 17. 11, 12, 15: Յուդ. 1:
գ Մատ. 5. 12: Հռով. 12. 12: 2 Կոր. 6. 10: Գղ. 4. 13:
դ 2 Կոր. 4. 17: Գղ. 5. 10:
ե Յակ. 1. 2:
զ Յակ. 1. 3, 12: Գղ. 4. 12:
է Յոբ. 23. 10: Սաղ. 66. 10: Առակ. 17. 3: Եսա. 48. 10: Զաք. 13. 9: 1 Կոր. 3. 13:
ը Հռով. 2. 7, 10: 1 Կոր. 4. 5: 2 Թեսա. 1. 7—12:
թ 1 Յոհ. 4. 20:
ժ Յոհ. 20. 29: 2 Կոր. 5. 7: Եբր. 11. 1, 27:
ի Հռով. 6. 22:
լ Ծն. 49. 10: Դան. 2. 44: Անգ. 2. 7: Զաք. 6. 12: Մատ. 13. 17: Ղու. 10. 24: 2 Պետ. 1. 19, 20, 21:
խ Գղ. 3. 18: 2 Պետ. 1. 21:
ծ Սաղ. 22. 6: Եսա. 53. 3, [illegible]: Դան. 9. 26: Ղու. 24. 25, 26, 44, 46: Յոհ. 12. 41: Գոր. 26. 22, 23:
կ Դան. 9. 24: 12. 9, 13:
հ Եբր. 11. 13, 39, 40:

Digitized by Google

թէ իրենց՝ հապա մեզի մատակարարեցին այն բաները,
որոնք հիմա ձեզի պատմուեցան անոնց ձեռքովը՝ որ
աւետարանը քարոզեցին ձեզի ա Հոգւով Սուրբով՝ որ
երկինքէն ղրկուեցաւ. բ Որ այն բաներուն՝ հրեշ-
տակները կը ցանկային ակնկառոյց նայելու:
13 գ Ուստի ձեր մտքերուն մէջքը գօտեւորած՝ դ զգաս-
թուն կեցած, կատարելապէս յուսացէք այն ձե-
րի վրայ հասնելու շնորհքը՝ ե Յիսուս Քրիստոսի
14 յայտնուելու ատենը, Հնազանդ զաւակներու պէս՝
չէ՛ թէ ձեր տգիտութեան ատենին զ առջի ցանկու-
15 թիւններովը վարուելով. է Հապա ձեզ կանչող
Սուրբին պէս՝ դուք ալ սուրբ եղէք ը ձեր բոլոր վար-
16 մունքներուն մէջ. Ինչու որ գրուած է թէ՝ թ Սուրբ
17 եղիք, քանզի ես սուրբ եմ: Եւ թէ որ Հայր կը
կոչէք անիկայ՝ ժ որ առանց աչառութեան կը դատէ
ամէն մէկուն գործքին համեմատ, ի Ուրեմն ձեր
լ պանդխտութեան ժամանակը վախով անցուցէք.
18 Գիտնալով որ խ դուք չէ՛ թէ ապականացու արծա-
թով կամ ոսկիով ծ փրկուեցաք ձեր հայրերէն
19 աւանդուած ունայն ճամբաներէն, կ Հապա Քրիս-
տոսի պատուական արիւնովը՝ հ որպէս թէ անբիծ

ա Գործ. 2. 4:
բ Ել. 25. 20: Դան. 8. 13: 12. 5, 6: Եփես. 3. 10:
գ Ղուկ. 12. 35: Եփես. 6. 14:
դ Ղուկ. 21. 34: Հռոմ. 13. 13: 1 Թես. 5. 6, 8: Գլ. 4. 7: 5. 8:
ե Ղուկ. 17. 30: 1 Կոր. 1. 7: 2 Թես. 1. 7:
զ Գործ. 17. 30: 1 Թես. 4. 5:
է Հռոմ. 12. 2: Գլ. 4. 2:
ը Ղուկ. 1. 74, 75: 2 Կոր. 7. 1: 1 Թես. 4. 3, 4, 7: Եբր. 12. 14: 2 Պետ. 3. 11:
թ Ղեւ. 11. 44: 19. 2: 20. 7:
ժ 2 Օր. 10. 17: Գործ. 10. 34: Հռոմ. 2. 11:
ի 2 Կոր. 7. 1: Փիլ. 2. 12: Եբր. 12. 28:
լ 2 Կոր. 5. 6: Եբր. 11. 13: Գլ. 2. 11:
խ 1 Կոր. 6. 20: 7. 23:
ծ Եզեկ. 20. 18: Գլ. 4. 3:
կ Գործ. 20. 28: Եփես. 1. 7: Եբր. 9. 12, 14: Յայտ. 5. 9:
հ Ել. 12. 5: Ես. 53. 7: Յովհ. 1. 29, 36: 1 Կոր. 5. 7:

Digitized by Google

20 ու անարատ գառի մը. [ա]Որ առաջուց ճանչցուած
էր աշխարհիս սկիզբէն առաջ, [բ]Եւ վերջի ատեն-
21 ները յայտնուեցաւ ձեզի համար, Որ անոր միջո-
ցովը Աստուծոյ հաւատացիք, [գ]որ զանիկայ մեռել-
ներէն յարոյց, [դ]և անոր փառաւորութիւն տուաւ.
որ ձեր հաւատքը ու յոյսը Աստուծոյ վրայ ըլլայ։
22 [ե]Ձեր անձերը մաքրելով Հոգիին միջոցովը ճշմար-
տութեանը հնազանդելով, [զ]Եղբայրսիրութեան մէջ
անկեղծ ըլլալով, սուրբ սրտով մէկզմէկ պինդ սիրե-
23 ցէք. [է]Նորէն ծնած ըլլալով՝ ոչ թէ ապականացու
սերմէն, հապա անապականացուէն [ը]Աստուծոյ
24 կենդանի ու յաւիտենական խօսքովը։ [թ]Վասն զի
ամէն մարմին խոտի պէս է, և մարդուն բոլոր փա-
ռաւորութիւնը խոտի ծաղիկի պէս. խոտը կը չոր-
25 նայ, ու անոր ծաղիկը կը թափթփի. [ժ]Բայց
Տէրոջը խօսքը յաւիտեան կը մնայ, [ի]Այսինքն է այն
խօսքը՝ որ աւետարանով ձեզի քարոզուեցաւ։

ԳԼ. Բ

1 Կը խրատէ բոլոր չարութիւնը մէկդի ձգել, 4 ցուցընելով թէ Քրիստոս է հիմը՝ որուն վրայ քրիստոնեայք շինուած են. 11 կ'աղաչէ հեռու կենալ մարմնաւոր ցանկութիւններէն, 13 ու հնազանդ ըլլալ իշխանաւորներուն. 18 կը սորվեցընէ

ա Հռով. 3. 25: 16. 25, 26: Եփես. 3. 9, 11: Կող. 1. 26: 2 Տիմ. 1. 9, 10: Տիտ. 1. 2, 3: Յայտ. 13. 8:
բ Գաղ. 4. 4: Եփես. 1. 10: Եբր. 1. 2: 9. 26:
գ Գործ. 2. 24:
դ Մատ. 28. 18: Գործ. 2. 33: 3. 13: Եփես. 1. 20: Փիլ. 2. 9: Եբր. 2. 9: Գլ. 3. 22:
ե Գործ. 15. 9:
զ Հռով. 12. 9, 10: 1 Թեսաղ. 4. 9: 1 Տիմ. 1. 5: Եբր. 13. 1: Գլ. 2. 17: 3. 8: 4. 8: 2 Պետ. 1. 7: 1 Յովհ. 3. 18: 4. 7, 21:
է Յովհ. 1. 13: 3. 5: 1 Յովհ. 3. 9:
ը Յակ. 1. 18:
թ Սաղ. 103. 15: Եսա. 40. 6: 51. 12: Յակ. 1. 10:
ժ Սաղ. 102. 12, 26: Եսա. 40. 8: Ղուկ. 16. 17:
ի Յովհ. 1. 1, 14: 1 Յովհ. 1. 1, 3:

Digitized by Google

ծառաներուն՝ որ հնազանդ ըլլան իրենց տէրերուն, Ու երբոր բարիք գործելնուն համար չարչարուին, համբերութեամբ տանին՝ Քրիստոսի օրինակին համեմատ։

1 Ուրեմն մէկդի ձգելով ամէն չարութիւն ու
ամէն խաբէութիւնը՝ ու կեղծաւորութիւնները, և նախանձը ու ամէն չարախօսութիւն,
2 Նորածին մանկանց պէս՝ բանական ու անխարդախ կաթին փափաքեցէք, (որ անով մեծնաք փրկութիւնը,)
3 փրկութիւնը,) Եթէ որ Տէրոջը քաղցր ըլլալը
4 համը առիք. Որուն մօտենալով՝ իբր կենդանի Վէմին, որ թէպէտ մարդիկներէն անարգուած է, բայց Աստուծմէ ընտրուած ու պատուական է.
5 Դուք ալ կենդանի քարերու պէս՝ կը շինուիք հոգևոր տաճար մը, Սուրբ քահանայութիւն մը, Յիսուս Քրիստոսի ձեռքովը Աստուծոյ հաճելի
6 հոգևոր պատարագներ մատուցանելու։ Ասոր համար գիրքին մէջն ալ կայ՝ թէ Ահա Սիօնի մէջ ընտիր՝ պատուական անկեան վէմ մը կը դնեմ. ու ով որ անոր հաւատայ, բնաւ պիտի չամչնայ։
7 Ուստի ձեզի հաւատացեալներուդ պատուական է. բայց անհաւատներուն՝ Նոյն քարը՝ որ շինողները անարգեցին, անիկայ անկիւնին գլուխ եղաւ.
8 Եւ գլորման վէմ ու գայթակղութեան քար անոնց՝ որ չհաւատալով՝ խօսքէն կը գայթակղին,

ա Եփես. 4.22, 25, 31։ Կող. 3.8։ Եբր. 12.1։ Յակ. 1.21։ 5.9։ Գլ. 4.2։
բ Մատ. 18.3։ Մար. 10.15։ Հռով. 6.4։ 1 Կոր. 14.20։ Գլ. 1.23։
գ 1 Կոր. 3.2։ Եբր. 5.12, 13։
դ Սաղ. 34.8։ Եբր. 6.5։
ե Սաղ. 118.22։ Մատ. 21.42։ Գոր. 4.11։
զ Եփես. 2.21, 22։
է Եբր. 3.6։
ը Եսա. 61.6։ 66.21։ Հյտ. 9։
թ Փիլ. 4.18։ Գլ. 4.11։
ժ Ովս. 14.2։ Մաղ. 1.11։ Հռով. 12.1։ Եբր. 13.15, 16։
ի Եսա. 28.16։ Հռով. 9.33։
լ Սաղ. 118.22։ Մատ. 21.42։ Գոր. 4.11։
խ Եսա. 8.14։ Ղուկ. 2.34։ Հռով. 9.33։
ծ 1 Կոր. 1.23։

Digitized by Google

9 որուն սահմանուած ալ էին։ [բ]Բայց դուք ընտիր
ցեղ մըն էք, [գ]թագաւորական քահանայութիւն,
[դ]սուրբ ազգ, [ե]սեփհական ժողովուրդ մը, որ
քարոզէք անոր առաքինութիւնները, [զ]որ ձեզ խա-
10 ւարէն իր սքանչելի լոյսին կանչեց. [է]Որ ատեն մը
ժողովուրդ չէիք, բայց հիմա Աստուծոյ ժողովուր-
դըն էք. որ առանց ողորմութեան էիք, բայց հիմա
ողորմութիւն գտաք։
11 Սիրելիներ՝ կ՚աղաչեմ, [ը]պանդուխտներու ու
օտարականներու պէս [թ]մէկդի կեցէք մարմնաւոր
ցանկութիւններէն, [ժ]որ հոգիին դէմ կը պատերազ-
12 մին, [ի]Ձեր վարմունքը հեթանոսաց մէջ բարի
պահելով, որ ինչ բանով որ ձեզ չարագործներու
պէս կը բամբասեն, [լ]ձեր բարի գործքերը տեսնելով՝
13 փառաւորեն զԱստուած [խ]այցելութեան օրը։ [ծ]Ուստի
հնազանդ եղէք ամէն մարդկային սահմանադրու-
թեան Տէրոջը համար. թէ թագաւորին՝ վերնա-
14 գոյն մէկու մը պէս. Թէ կուսակալներուն՝ անոր
կողմէն խրկուածներու պէս՝ [կ]չարագործները պատ-
15 ժելու, [հ]ու բարեգործները գովելու համար։ Ին-
չու որ Աստուծոյ կամքը ասանկ է, [ձ]որ բարեգործ
ըլլալով՝ անխելք մարդոց ագիտութիւնը պապան-

ա Ել. 9. 16 : Հռով. 9. 22 : 1 Թես. 5, 9 : Յուդ. 4 :
բ 2 Օր. 10. 15 : Գլ. 1. 2 :
գ Ել. 19. 5, 6 : Յայտ. 1. 6 : 5. 10 :
դ Յովհ. 17. 19 : 1 Կոր. 3. 17 : 2 Տիմ. 1. 9 :
ե 2 Օր. 4. 20 : 7. 6 : 14. 2 : 26. 18, 19 : Գործ. 20. 28 : Եփես. 1. 14 : Տիտ. 2. 14 :
զ Գործ. 26. 18 : Եփես. 5. 8 : Կող. 1. 13 : 1 Թես. 5. 4, 5 :
է Ովս. 1. 9, 10 : 2. 23 : Հռով. 9. 25 :
ը 1 Մն. 29. 15 : Սաղ. 39. 12 : 119. 19 : Եբր. 11. 13 : Գլ. 1. 17 :
թ Հռով. 13. 14 : Գաղ. 5. 16 :
ժ Յակ. 4. 1 :
ի Հռով. 12. 17 : 2 Կոր. 8. 21 : Փիլ. 2, 15 : Տիտ. 2. 8 : Գլ. 3. 16 :
լ Մատ. 5. 16 :
խ Ղուկ. 19. 44 :
ծ Մատ. 22. 21 : Հռով. 13. 1 : Տիտ. 3. 1 :
կ Հռով. 13. 4 :
հ Հռով. 13. 3 :
ձ Տիտ. 2. 8 : Հմր 12 :

Digitized by Google

16 ձեւացնէք: ᵃԱզատներու պէս ըլլալով, և չէ թէ
ձեր ազատութիւնը չարութեան ծածկոցի մը պէս
գործածելով. ᵇՀապա Աստուծոյ ծառաներու պէս:
17 ᶜԱմէնը պատուեցէք. ᵈեղբայրութիւնը սիրեցէք.
ᵉԱստուծմէ վախցէք. թագաւորը պատուեցէք:
18 ᶠԾառաները ամէն բանի մէջ վախով հնազանդ
ըլլան իրենց տէրերուն. չէ թէ միայն բարերա-
ներուն ու հեզերուն, հապա ժանտաբարոներուն
19 ալ: ᵍՔանզի աս ʰշնորհք մըն է, թէ որ մէկը
Աստուած ունեցած խղճմտանքովը անիրաւ տեղ
20 կրած վիշտերուն համբերելու ըլլայ: Այլ
ի՞նչ գովութիւն կ՚ըլլայ ձեզի, թէ որ մեղք գործելով
ծեծուիք՝ ու համբերէք. հապա թէ որ բարիք
գործելով չարչարուիք՝ ու համբերէք, ասիկայ
21 Աստուծոյ քովը շնորհք մըն է: ⁱՔանզի դուք
ասոր համար կանչուեցաք, ʲոր Քրիստոս ալ
ձեզի համար չարչարուեցաւ, ᵏու ձեզի օրինակ
22 թողուց՝ որ իր շաւիղներուն հետեւիք. ˡԱն ոչ
մեղք մը չգործեց, ու իր բերնին մէջ նենգութիւն
23 մը չգտնուեցաւ. ᵐԱն կը նախատուէր, և փոխարէնը
չէր նախատեր. կը չարչարուէր, ու սպառնալիք
չէր ըներ. ⁿհապա ինքզինքը արդարութեամբ
24 դատողին կը յանձնէր: ᵒԱն մեր մեղքերը իր մար-
մինովը խաչափայտին վրայ վերցուց. ᵖոր մենք

ա Գաղ. 5. 1, 13:
բ 1 Կոր. 7. 22:
գ Հռով. 12. 10: Փիլ. 2. 3:
դ Եբր. 13. 1: Գլ. 1. 22:
ե Առակ. 24. 21: Մատ. 22. 21: Հռով. 13. 7:
զ Եփես. 6. 5: Կող. 3. 22: 1 Տիմ. 6. 1: Տիտ. 2. 9:
է Մատ. 5. 10: Գլ. 3. 14:
ը Գլ. 3: 14: 4. 14, 15:
թ Մատ. 16. 24: Գործ. 14. 21: 1 Թեսս. 3. 3: 2 Տիմ. 3. 12:
ժ Գլ. 3. 18:
ի Յոհ. 13. 15: Փիլ. 2. 5: 1 Յոհ. 2. 6:
լ Եսա. 53. 9: Ղուկ. 23. 41: Յոհ. 8. 46: 2 Կոր. 5. 21: Եբր. 4. 15:
խ Եսա. 53. 7: Մատ. 27. 39: Յոհ. 8. 48, 49: Եբր. 12. 3:
ծ Ղուկ. 23. 46:
կ Եսա. 53. 4, 5, 6, 11: Մատ. 8. 17: Եբր. 9. 28:
հ Հռով. 6. 2, 11: 7. 6:

մեղքերէն ազատինք, ու արդարութեան համար
ապրինք. [ա] որուն վէրքերովը դուք բժշկուեցաք։
25 [բ] Ինչու որ մոլորեալ ոչխարներու պէս էիք, [գ] բայց
հիմա ձեր հոգիներուն Հովիւին ու Տեսուչին դար-
ձաք։

ԳԼ. Գ

1 Կը պատուիրէ կնիկներուն ու էրիկներուն անոնց փոխադարձ պարտաւորութիւնները. 8 կը յորդորէ ամէն մարդիկը միութիւն և սէր ունենալու, 14 և հալածանաց համբերելու. 19 կը ծանուցանէ Քրիստոսի ցուցուցած բարերարութիւնը հին աշխարհին։

1 Նմանապէս [դ] կնիկները հնազանդ ըլլան իրենց
էրիկներուն. որ եթէ ոմանք խօսքին հնազանդ
չըլլան ալ, [ե] առանց խօսքի [զ] շահուին՝ կնիկներուն
2 վարմունքովը, [է] Տեսնելով ձեր երկիւղած պարկեշտ
3 վարքը։ [ը] Որ իրենց զարդարանքը չըլլայ դրսէն
մազերու հիւսուածքներով՝ և ոսկիներու շարքերով՝
4 կամ շքեղ հանդերձներ հագնելով. [թ] Հապա սրտին
ծածուկ մարդը՝ անեղծութիւնով հեզ ու հանդարտ
հոգիին զարդը թող ըլլայ, որ Աստուծոյ առջևը
5 խիստ պատուական է։ Ինչու որ առենօք սուրբ կնիկ-
ները՝ որ իրենց յոյսը Աստուծոյ վրայ դրած էին,
անձերնին այսպէս կը զարդարէին՝ իրենց էրիկ-
6 ներուն հնազանդ ըլլալով. Ինչպէս որ Սառա հնա-
զանդ էր Աբրահամին, [ժ] և զանիկայ տէր կը կոչէր.

ա Եսա. 53. 5։
բ Եսա. 53. 6։ Եզեկ. 34. 6։
գ Եզեկ. 34. 23։ 37. 24։ Յովհ. 10. 11, 14, 16։ Եբր. 13. 20։ Գլ. 5. 4։
դ 1 Կոր. 14. 34։ Եփես. 5. 22։ Կող. 3. 18։ Տիտ. 2. 5։
ե 1 Կոր. 7. 16։
զ Մատ. 18. 15։ 1 Կոր. 9. 19—22։
է Գլ. 2. 12։
ը 1 Տիմ. 2. 9։ Տիտ. 2. 3, 5։
թ Սաղ. 45. 13։ Հռով. 2. 29։ 7. 22։ 2 Կոր. 4. 16։
ժ Ծն. 18. 12։

Digitized by Google

որ դուք բարեգործ ըլլալով՝ ու՛ մէկ երկիւղէ մը
չվախնալով՝ անոր զաւակները կ՚ըլլաք։
7 [ա]Նմանապէս էրիկները խոհեմութիւնով անոնց
հետը բնակին, [բ]տկար անօթի պէս պատիւ տալով
կնիկներուն, իբրեւ կենաց շնորհքին ժառանգակից-
ներ. [գ]որ ձեր աղօթքներուն արգելք չըլլայ։
8 Վերջապէս [դ]ամէնքնիդ մէկ մտքի վրայ ըլլաք,
կարեկից, [ե]եղբայրասէր, [զ]ողորմած ու խոնարհ։
9 [է]Չըլլայ որ չարութեան փոխարէնը չարութիւն
հատուցանէք, կամ նախատանաց փոխարէն՝ նա-
խատինք. այլ ընդհակառակն օրհնեցէք, գիտնալով
որ ասոր համար կանչուեցաք, [ը]որ օրհնու-
10 թիւն ժառանգէք։ [թ]Վասն զի ան որ կ՚ուզէ կեան-
քը սիրել՝ ու բարի օրեր տեսնել, [ժ]իր լեզուն թող
դադրեցընէ չարութենէն, ու իր շրթունքները նեն-
11 գութիւն խօսելէն. [ի]Չարութենէ ետ քաշուի՝ ու
բարութիւն ընէ. [լ]խաղաղութիւն փնտռէ, և անոր
12 ետեւէն երթայ։ Ինչու որ Տէրոջը աչքերը արդա-
ներուն վրայ է, [խ]ու իր ականջները անոնց աղօթքին.
բայց Տէրոջը երեսը չարագործներուն վրայ է։
13 [ծ]Եւ ո՞վ ձեզի չարիք մը պիտի հասցընէ՝ թէ որ դուք
14 բարիին հետեւող ըլլաք։ [կ]Բայց թէ որ արդարու-
թեան համար չարչարուիք ալ՝ երանելի էք. և

ա 1 Կոր. 7. 3: Եփես. 5. 25: Կող. 3. 19:
բ 1 Կոր. 12. 23: 1 Թես. 4. 4:
գ Տես Յոբ. 42. 8: Մատ. 5. 23, 24: 18. 19:
դ Հռով. 12. 16: 15. 5: Փիլ. 3. 16:
ե Հռով. 12. 10: Եբր. 13. 1: Գլ. 2. 17:
զ Կող. 3. 12: Եփես. 4. 32:
է Առակ. 17. 13: 20. 22: Մատ. 5. 39: Հռով. 12. 14, 17: 1 Կոր. 4. 12: 1 Թես. 5, 15:
ը Մատ. 25. 34:
թ Սաղ. 34. 12, 13:
ժ Յակ. 1. 26: Գլ. 2. 1, 22: Յայտ. 14. 5:
ի Սաղ. 37. 27: Ես. 1. 16, 17: 3 Յոհ. 11:
լ Հռով. 12. 18: 14. 19: Եբր. 12. 14:
խ Յոհ. 9. 31: Յակ. 5. 16:
ծ Առակ. 16. 7: Հռով. 8. 28:
կ Մատ. 5. 10, 11, 12: Գլ. 2. 19: 4. 14: Յակ. 1. 12:

Digitized by Google

15 [ա]անոնց ահէն մի՛ վախնաք՝ ու մի՛ շփոթիք․ [բ]Հապա
Տէր Աստուածը սրտերնուդ մէջ սուրբ պահեցէք․
և միշտ [գ]պատրաստ եղիք հեզութեամբ ու երկիւ-
ղածութեամբ պատասխան տալու ամէնուն, որ ձեր
ունեցած յոյսին պատճառը ձեզի կը հարցընէ․
16 Եւ [դ]բարի խղճմտանք ունենաք, [ե]որ ինչ բանով որ
ձեզ կը բամբասեն իբրև չարագործներ, ամօթով
մնան անոնք՝ որ Քրիստոսով եղած ձեր բարի վար-
17 մունքը կը պախարակեն։ [զ]Ինչու որ աւելի աղէկ է
բարեգործութիւն ընելով չարչարուիլ՝ թէ որ Աս-
տուծոյ կամքը ան ըլլայ, քան թէ չարագործու-
18 թիւն ընելով։ [է]Վասն զի Քրիստոս ալ մեղքի հա-
մար մէկ անգամ չարչարուեցաւ, Արդարը անար-
դարներուն վրայ, որ մեզ Աստուծոյ մօտեցընէ․ [ը]որ
թէպէտ մեռաւ [թ]մարմինով, [ժ]բայց կենդանի է
19 Հոգիով․ Որով [ի]բանտի մէջ եղած [լ]հոգիներուն ալ
20 գնաց՝ ու քարոզեց․ Որոնք ատեն մը ապստամբ էին,
[խ]երբոր Աստուծոյ երկայնմտութիւնը կը համբերէր
անոնց [ծ]Նոյի օրերը՝ երբոր տապանը կը շինուէր․
[կ]որուն մէջը քիչ անձինք՝ այսինքն ութը հոգի ջու-
21 րէն ապրեցան․ [հ]Որ մեզ ալ ան օրինակին պէս մկր-
տութիւնը հիմա կ'ապրեցընէ, ([ձ]Ոչ է թէ մարմինին
աղտը մէկդի ձգելը, հապա բարի խղճմտանքին վկա-
յութիւնը առ Աստուած,) [ղ]Յիսուս Քրիստոսի

ա Եա. 8. 12, 13: Երեմ. 1. 8: Յօհ. 14. 1, 27:
բ Սաղ. 119. 46: Գործ. 4. 8: Կող. 4. 6: 2 Տիմ. 2. 25:
գ Եբր. 13. 18:
դ Տիտ. 2. 8: Գլ. 2. 12:
ե Հռով. 5. 6: Եբր. 9. 26, 28: Գլ. 2. 21: 4. 1:
զ 2 Կոր. 13. 4:
է Կող. 1. 21, 22:
ը Հռով. 1. 4: 8. 11:
թ Եա. 42. 7: 49. 9: 61. 1:
ժ Գլ. 1. 12: 4. 6:
ի Ծն. 6. 3, 5, 13:
լ Եբր. 11. 7:
խ Ծն. 7. 7: 8. 18: 2 Պետ. 2. 5:
ծ Եփես. 5. 26:
կ Տիտ. 3. 5:
հ Գլ. 1. 3:

Digitized by Google

22 յարութիւնովը․ Որ անիկայ երկինք գացած՝ [ա]Աս-
տուծոյ աջ կողմն է՝ [բ]հրեշտակները ու իշխա-
նութիւնները եւ զօրութիւնները իրեն հնազանդելով։

ԳԼ. Դ

1 Կը յորդորէ քրիստոնեաները մեղքէ հրաժարելու, յիշե-
ցնելով Քրիստոսի օրինակը, եւ աշխարհի վերջը՝ որ մօտեցեր
վրայ է, 12 եւ կը մխիթարէ զանոնք հալածանքի վրայով։

1 Ուստի [գ]Քրիստոս որ մեզի համար չարչարուե-
ցաւ մարմինով, դուք ալ նոյն միտքով զինուե-
ցէք․ [դ]վասն զի ան որ մարմինով չարչարուեցաւ,
2 մեղքէն դադարած է․ [ե]Որ ալ չէ թէ մարդոց ցան-
կութիւններուն պէս՝ [զ]հապա Աստուծոյ կամքին
3 պէս [է]ապրի՝ մարմնի մէջ մնացած ատենը։ [ը]Վասն զի
որ հերիք է մեզի կենաց անցեալ ժամանակը, որուն
մէջ [թ]հեթանոսներուն կամքը կատարեցինք, ու գի-
ճութիւններով՝ ցանկութիւններով՝ գինեմոլու-
թիւններով՝ անառակութիւններով՝ արբեցութիւն-
ներով ու անօրէն կռապաշտութիւններով վարուե-
4 ցանք։ Ու աս բանիս կը զարմանան՝ որ դուք նոյն
չափազանց անառակութեան մէջ անոնց հետ չէք
5 վազեր, [ժ]ու հայհոյութիւն կ'ընեն․ Անոնք պա-
տասխան պիտի տան անոր՝ [ի]որ պատրաստ է դատելու
6 կենդանիները ու մեռելները։ [լ]Վասն զի ասոր հա-

ա Սաղ. 110. 1։ Հռով. 8. 34։ Եփես. 1. 20։ Կող. 3. 1։ Եբր. 1. 3։
բ Հռով. 8. 38։ 1 Կոր. 15. 24։ Եփես. 1. 21։
գ Գլ. 3. 18։
դ Հռով. 6. 2, 7։ Գաղ. 5. 24։ Կող. 3. 3, 5։
ե Հռով. 14. 7։ Գլ. 2. 1։
զ Յովհ. 1. 13։ Հռով. 6. 11։ 2 Կոր. 5. 15։ Յակ. 1. 18։
է Գլ. 1. 14։
ը Եզեկ. 44. 6։ 45. 9։ Գործ. 17. 30։
թ Եփես. 2. 2։ 4. 17։ 1 Թես. 4. 5։ Տիտ. 3. 3։ Գլ. 1. 14։
ժ Գործ. 13. 45։ 18. 6։ Գլ. 3. 16։
ի Գործ. 10. 42։ 17. 31։ Հռով. 14. 10, 12։ 1 Կոր. 15. 51, 52։ 2 Տիմ. 4. 1։ Յակ. 5. 9։
լ Գլ. 3. 19։

Digitized by Google

մար մեռելներուն ալ աւետարանը քարոզուեցաւ,
որ դատուին մարդոց կողմանէ մարմինով, ու կեն-
դանի ըլլան Աստուծոյ կողմանէ Հոգիով:
7 ա Ամէն բաներուն վախճանը մօտեցեր է.
բ Ուստի զգաստ եղէք՝ ու աղօթքի մէջ արթուն
8 կեցէք: գ Եւ ամէն բանէն առաջ իրարու հետ
առատանց սէր ունեցէք. դ Ինչու որ սէրը մեղաց բազ-
9 մութիւնը կը ծածկէ: ե Իրարու հիւրասիրութիւն
10 ցուցուցէք զ Նառանց տրտունջ ընելու: է Ամէն մէկը
ինչ տեսակ շնորհք որ առաւ, անիկայ իրարու
մատակարարեցէք ը Աստուծոյ զանազան շնորհք-
11 ներուն թ բարի տնտեսներուն պէս: ժ Թէ որ մէկը
խօսի, Աստուծոյ պատգամներուն պէս թող խօսի,
ի Եթէ որ մէկը մատակարարութիւն ընէ, որպէս թէ
Աստուծոյ շնորհած զօրութենէն թող ընէ, լ որ
ամէն բանի մէջ Աստուած փառաւորուի Յիսուս
Քրիստոսի ձեռքովը. խ Որուն փառք և զօրութիւն
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:
12 Սիրելիներ՝ օտար բան մի սեպէք ան նեղութեան
բորբոքը, ծ որ ձեզ փորձելու համար կ՚ըլլայ,
որպէս թէ օտար բան մը ձեզի հանդիպած է.
13 կ Հապա ուրախ եղէք՝ հ քանի որ Քրիստոսի չար-

ա Մատ. 24. 13, 14: Հռով. 13. 12: Փիլ. 4. 5: Եբր. 10. 25: Յակ. 5. 8: 2 Պետ. 3. 9, 11: 1 Յով. 2. 18:
բ Մատ. 26. 41: Ղուկ. 21. 34: Կող. 4. 2: Գղ. 1. 13: 5. 8:
գ Եբր. 13. 1: Կող. 3. 14:
դ Առակ. 10. 12: 1 Կոր. 13. 7: Յակ. 5. 20:
ե Հռով. 12. 13: Եբր. 13. 2:
զ 2 Կոր. 9. 7: Փիլ. 2. 14: Փիլիմ. 14:
է Հռով. 12. 6: 1 Կոր. 4. 7:
ը 1 Կոր. 12. 4: Եփես. 4. 11:
թ Մատ. 24. 45: 25. 14, 21: Ղուկ. 12. 42: 1 Կոր. 4. 1. 2: Տիտ. 1. 7:
ժ Երեմ. 23. 22:
ի Հռով. 12. 6, 7, 8: 1 Կոր. 3. 10:
լ Եփես. 5. 20: Գղ. 2. 5:
խ 1 Տիմ. 6. 16: Գղ. 5. 11: Յայտ. 1. 6:
ծ 1 Կոր. 3. 13: Գղ. 1. 7:
կ Գործ. 5. 41: Յակ. 1. 2:
հ Հռով. 8. 17: 2 Կոր. 1. 7: 4. 10: Փիլ. 3. 10: Կող. 1. 24: 2 Տիմ. 2. 12: Գղ. 5. 1, 10: Յայտ. 1. 9:

Digitized by Google

չարանքներուն հաղորդ եղած էք, [ա]որ անոր փա-
քին յայտնուելու ատենն ալ ցնծութեամբ ու-
14 րախանաք։ [բ]Թէ որ Քրիստոսի անուանը համար
նախատուիք, երանելի էք. ինչու որ փառաց *և
զօրութեան" և Աստուծոյ Հոգին ձեր վրայ հանգ-
չած է. † յիրաւի անոնց կողմանէ կը հայհոյ-
անիկայ, բայց ձեր կողմանէ կը փառաւորուի
15 [գ]Զգոյշ ըլլայ որ ձեզմէ մէկը չարչարուի իբրև մար-
դասպան, կամ գող, կամ չարագործ, [դ]կամ իբր
16 ուրիշին բանին խառնուող. Բայց թէ որ չարչար-
իբրև քրիստոնեայ՝ թող չամչնայ, [ե]հապա ա-
17 մասին թող Աստուծոյ փառք տայ։ [զ]Քանզի ժամա-
նակ է որ դատաստանը Աստուծոյ տունէն սկսի. [է]
թէ որ առաջ մեզմէ կը սկսի, [ը]հապա անոնց վեր-
ջը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ որոնք Աստուծոյ աւետարանին
18 չեն հնազանդիր։ [թ]Եւ թէ որ արդարը դժուարաւ
կը փրկուի, հապա ամբարիշտը ու մեղաւորը ո՞ւր
19 պիտի գտնուի։ Ուստի անոնք որ Աստուծոյ կամքին
համեմատ կը չարչարուին, բարիք գործելով
[ժ]իրենց հոգիները թող անոր յանձնեն, իբրև հա-
ւատարիմ Ստեղծողին։

ԳԼ. Ե

1 Կը յորդորէ երէցները որ իրենց հօտերը արածեն, 5 երի-
տասարդները՝ որ հնազանդ ըլլան. և ամենուն կը պատուիրէ ...

ա Գղ. 1. 5, 6։
բ Մատ. 5. 11։ 2 Կոր. 12. 10։ Յակ. 1. 12։ Գղ. 2. 19, 20։ 3. 14։
* Ոմանք չունին։
† Ոմանք չունին։
գ Գղ. 2. 20։
դ 1 Թես. 4. 11։ 1 Տիմ. 5. 13։
ե Գործ. 5. 41։
զ Եսա. 10. 12։ Երեմ. 25. 29։ 49. 12։ Եզեկ. 9. 6։ Մաղ. 3. 5։
է Ղու. 23. 31։
ը Ղու. 10. 12, 14։
թ Առակ. 11. 31։ Ղու. 23. 31։
ժ Սաղ. 31. 5։ Ղու. 23. 46։ 2 Տիմ. 1. 12։

Digitized by Google

պարկեշտ արթուն և հաւատքի մէջ հաստատուն ըլլան, 9 և պատուէ դէմ դնեն իրենց հակառակորդը եղող Սատանային։

1 Ձեր մէջը եղող երէցներուն կ՚աղաչեմ՝ ես ալ
անոնց պէս երէց ըլլալովս, [ա]ու Քրիստոսի
չարչարանացը վկայ, [բ]և յայտնուելու հանդերձեալ
2 փառքին մասնակից. [գ]Աստուծոյ հօտը որ ձեր մէջն
է՝ արածեցէք, վերակացու ըլլալով [դ]չէ թէ ակա-
մայ՝ հապա կամաւ. [ե]չէ թէ անարգ շահախնդրու-
3 թեամբ, հապա յօժարութեամբ. [զ]Ոչ թէ վիճակ-
ներուն վրայ [է]տիրելով, [ը]հապա հօտին օրինակ
4 ըլլալով. [թ]Ու երբ Հովուապետին երեւցած ատենը
[ժ]փառաց անթառամ [ի]պսակը պիտի ընդունիք։
5 [լ]Նմանապէս դուք երիտասարդներ՝ հնազանդ
եղէք ծերերուն. և [խ]ամէնքդ իրարու հնազանդ
ըլլալով՝ խոնարհութիւն հագէք. [ծ]ինչու որ Աս-
տուած ամբարտաւաններուն հակառակ կը կենայ,
6 բայց [կ]խոնարհներուն շնորհք կու տայ։ [հ]Ուրեմն
Աստուծոյ հզօր ձեռքին տակը խոնարհեցէք, որ
7 ձեզ ժամանակին բարձրացընէ։ [ձ]Ձեր ամէն հոգը
անոր ձգեցէք, վասն զի անիկայ ձեզի համար կը
հոգայ։
8 [ղ]Արթուն կեցէք, հսկեցէք, [ճ]ինչու որ ձեր

ա Ղուկ. 24. 48։ Գործ. 1. 8, 22։ 5. 32։ 10. 39։
բ Հռովմ. 8. 17, 18։ Յայտ. 1. 9։
գ Յովհ. 21. 15, 16, 17։ Գործ. 20. 28։
դ 1 Կոր. 9. 17։
ե 1 Տիմ. 3. 3, 8։ Տիտ. 1. 7
զ Սաղմ. 33. 12։ 74. 2։
է Եզեկ. 34. 4։ Մատթ. 20. 25, 26։ 2 Կոր. 1. 23։
ը Փիլ. 3. 17։ 2 Թեսաղ. 3. 9։ 1 Տիմ. 4. 12։ Տիտ. 2. 7։
թ Եբր. 13. 20։
ժ Գլ. 1. 4։
ի 1 Կոր. 9. 25։ 2 Տիմ. 4. 8։ Յակ. 1. 12։
լ Հռովմ. 12. 10։ Եփես. 5. 21։ Փիլ. 2. 3։
խ Յակ. 4. 6։
ծ Եսա. 57. 15։ 66. 2։
կ Յակ. 4. 10։
հ Սաղմ. 37. 5։ 55. 22։ Մատթ. 6. 25։ Ղուկ. 12. 11, 22։ Փիլ. 4. 6։ Եբր. 13. 5։
ձ Ղուկ. 21. 34, 36։ 1 Թեսաղ. 5. 6։ Գլ. 4. 7։
ղ Յոբ. 1. 7։ 2. 2։ Ղուկ. 22. 31։ Յայտ. 12. 12։

Digitized by Google

հակառակորդը Սատանան մռնչող առիւծի պէս կը
9 պտըտի, ու կը փնտռէ թէ ով կլլէ. [ա] Անոր դէմ
կեցէ՛ք հաւատքով հաստատուած, [բ] գիտնալով որ
ձեր եղբայրներն ալ աշխարհի մէջ նոյն չարչարանք-
ները կը քաշեն։
10 Եւ բոլոր շնորհաց Աստուածը՝ [գ] որ մեզ իր
յաւիտենական փառքին կանչեց [դ] Քրիստոս Յիսուսով
ձեռքովը՝ [ե] քիչ մը ատեն նեղութիւն կրելնէդ ետքը,
ինքը ձեզ կատարեալ ընէ, [զ] հաստատէ, զօրացնէ
11 ու հիմնէ։ [է] Անոր փառք և զօրութիւն՝ յաւիտեանս
յաւիտենից. ամէն։
12 [ը] Սիղուանոս հաւատարիմ եղբօրը ձեռքովը՝ (ինչ-
պէս ես կը կարծեմ,) [թ] համառօտ մը ձեզի գրեցի,
յորդորելով՝ ու վկայելով, [ժ] թէ աս է Աստուծոյ
ճշմարիտ շնորհքը, որուն մէջը հաստատ կեցեր էք։
13 Բարև կ՚ընէ ձեզի Բաբիլոնի մէջ եղած Եկեղեցին՝
որ ձեզի հետ ընտրուած է, ու [ի] իմ որդիս Մարկոս
14 ալ։ [լ] Բարև տուէ՛ք իրարու սիրոյ համբոյրով։
[խ] Խաղաղութիւն ձեր ամենուն հետ՝ որ Քրիստոս
Յիսուսի մէջ էք. ամէն։

ա Եփես. 6.11, 13: Յակ. 4.7:
բ Գործ. 14.21: 1 Թես. 3.3: 2 Տիմ. 3.12: Գլ. 2.21:
գ 1 Կոր. 1.9: 1 Տիմ. 6.12:
դ 2 Կոր. 4.17: Գլ. 1.6:
ե Յուդ. 24:
զ 2 Թես. 2.16: 3.3:
է Գլ. 4.11: Յայտ. 1.6:
ը 2 Կոր. 1.19:
թ Եբր. 13.22:
ժ Գործ. 20.24: 1 Կոր. 15.1: 2 Պետ. 1.12:
ի Գործ. 12.12, 25:
լ Հռոմ. 16.16: 1 Կոր. 16.20: 2 Կոր. 13.12: 1 Թես. 5.26:
խ Եփես. 6.23:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը հաստատելով քրիստոնեաները Աստուծոյ շնորհացը մէջ աճելու յուսով, 5 կը յորդորէ զանոնք որ հաւատքով ու բարի գործքով իրենց կոչումը հաստատ պահեն, 12 որն որ ինքը հոգ կը տանի անոնց միտքը ձգելու, գիտնալով որ իր մահը մօտ է։ 16 Կը խրատէ որ հաստատ ըլլան Քրիստոսի հաւատքին մէջ, ցուցընելով թէ անիկայ է Աստուծոյ ճշմարիտ Որդին, որովհետև առաքեալները անոր վեհափառութեանը ականատես եղան. և Հայրը ու մարգարէներն ալ անոր համար վկայեցին։

1 Շմաւոն Պետրոս՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ և
առաքեալ, ձեզի՝ ա որ մեր հետը նոյն պատուա-
կան հաւատքին հասաք մեր Աստուծոյն ու փրկչին
2 Յիսուս Քրիստոսին արդարութիւնովը. բ Շնորհք
և խաղաղութիւն ձեր վրայ աւելնայ՝ Աստուծոյ ու
մեր Տէրոջը Յիսուսին գիտութիւնովը։
3 Ինչպէս որ իր աստուածային զօրութիւնը կենաց
և աստուածպաշտութեան վերաբերեալ ամէն բա-
ները մեզի տուաւ գ անոր գիտութիւնովը՝ դ որ մեզ
4 փառքով ու առաքինութիւնով հրաւիրեց. ե Որոնց-
մով ամենամեծ ու պատուական խոստմունքներ
տրուած են մեզի, զ որպէս զի ասոնցմով աստուա-
ծային բնութեանը հաղորդ ըլլաք՝ է աշխարհի մէջ

ա Հռով. 1. 12: 2 Կոր. 4. 13: Եփես. 4. 5: Տիտ. 1. 4:
բ Դան. 4. 1: 6. 25: 1 Պետ. 1. 2: Յուդ. 2:
գ Յով. 17. 3:
դ 1 Թես. 2. 12: 4. 7: 2 Թես. 2. 13: 2 Տիմ. 1. 9: 1 Պետ. 2. 9: 3. 9:
ե 2 Կոր. 7. 1:
զ 2 Կոր. 3. 18: Եփես. 4. 24: Եբր. 12. 10: 1 Յով. 3. 2:
է Գղ. 2. 18, 20:

Digitized by Google

ցանկութենէ յառաջ եկած ապականութենէն փախ-
5 չելով: [ա]Եւ աս բանիս համար բոլոր ջանքերնիդ
դրած՝ ձեր հաւատքին վրայ առաքինութիւն աւե-
ցուցէք, ու առաքինութեանը վրայ՝ գիտութիւն.
6 Եւ գիտութեանը վրայ ժուժկալութիւն, ու ժուժ-
կալութեանը վրայ՝ համբերութիւն, և համբերու-
7 թեանը վրայ՝ աստուածպաշտութիւն, Ու աստուած-
պաշտութեանը վրայ՝ եղբայրսիրութիւն, [բ]Եւ
8 եղբայրսիրութեանը վրայ՝ սէր: Վասն զի քանի որ
աս բաները ձեր վրայ կը գտնուին ու կ'աճին, [գ]դա-
տարկ ու անպտուղ չեն ըներ ձեզ մեր Տէր Յիսուս
9 Քրիստոսը ճանչնալուն մէջ: Բայց որուն քով որ աս
բաները չկայ, [դ]անիկայ կոյր է ու կարճատես, [ե]ու
10 մոռցեր է իր առջի մեղքերէն մաքրուիլը: Ասոր
համար եղբայրներ՝ աւելի ջանք ըրէք՝ [զ]որ ձեր կո-
չումը ու ընտրութիւնը հաստատէք. ինչու որ աս
11 ընելով՝ [է]բնաւ պիտի չվրիպիք. Քանզի այսպէս
ձեզի առատօրէն պիտի շնորհուի մեր Տէր ու Փրկիչ
Յիսուս Քրիստոսի յաւիտենական թագաւորու-
թիւնը մտնելը:
12 [ը]Ուստի ես միշտ աս բաները մտքերնիդ ձգելու
վրայով զանցառու պիտի չըլլամ. [թ]Թէ և գիտէք՝ և
հաստատուած էք ներկայ ճշմարտութեանս վրայ:
13 Եւ իրաւունք կը սեպեմ, [ժ]թէ քանի որ աս *մարմ-
նիս մէջն եմ՝ [ի]մտքերնիդ ձգելով ձեզ արթնցընեմ:
14 [լ]Քանզի գիտեմ որ ես շուտով աս իմ մարմինս

[ա] Գլ. 3. 18:
[բ] Գաղ. 6. 10: 1 Թես. 3. 12: 5. 15: 1 Յոհ. 4. 21:
[գ] Յոհ. 15. 2: Տիտ. 3. 14:
[դ] 1 Յոհ. 2. 9, 11:
[ե] Եփես. 5. 26: Եբր. 9. 14: 1 Յոհ. 1. 7:
[զ] 1 Յոհ. 3. 19:
[է] Գլ. 3. 17:
[ը] Հռոմ. 15. 14, 15: Փլպ. 3. 1: Գլ. 3. 1: 1 Յոհ. 2. 21: Յուդ. 5:
[թ] 1 Պետ. 5. 12: Գլ. 3. 17:
[ժ] 2 Կոր. 5. 1, 4:
* Յուն. վրանիս
[ի] Գլ. 3. 1:
[լ] Տես 2 Օր. 4. 21, 22: 31. 14: 2 Տիմ. 4. 6:

Digitized by Google

պիտի մերկանամ, [ա]ինչպէս որ մեր Տէր Յիսուս
15 Քրիստոսը յայտնեց ինծի։ Ուստի պիտի ջանամ որ
իմ աշխարհէ ելլելէս ետքն ալ միշտ կարող ըլլաք
16 աս բաները յիշելու։ [բ]Ինչու որ չէ՛ թէ մենք
վարպետութեամբ շինուած առասպելներու ետևէ
երթալով՝ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի զօրութիւնը
ու գալուստը ձեզի ցուցուցինք, [գ]հապա անոր մեծա-
17 փառութեանը ականատես ըլլալով։ Վասն զի ինքը
Հօր Աստուծմէ փառք ու պատիւ առաւ, ան մեծ-
վայելչութեան փառքէն անանկ ձայն մը գալով, թէ
[դ]Ասիկայ է իմ սիրելի Որդիս, որուն հաւներ եմ։
18 Եւ աս երկինքէն եկած ձայնը մենք լսեցինք, [ե]որ
19 անոր հետ էինք սուրբ լեռանը վրայ։ Եւ մարգա-
րէական խօսքն ալ ունինք՝ որ աւելի հաստատուն է.
ու աղէկ կ'ընէք՝ թէ որ անոր մտադրութիւն ընէք,
[զ]որպէս թէ մութ տեղը լոյս տուող ճրագի մը,
մինչև որ ցորեկը լուսնայ [է]ու արուսեակը սրտեր-
20 նուդ մէջը ծագի։ Բայց առաջ աս գիտնաք, [ը]որ
գրոց ամէն մարգարէութիւն իր յատուկ մեկնու-
21 թիւնը չունի։ [թ]Ինչու որ մարգարէութիւն մը
երբէք մարդոց կամքին պէս չտրուեցաւ. [ժ]հապա
Աստուծոյ սուրբ մարդիկը Սուրբ Հոգիէն շար-
ժուած՝ խօսեցան։

ԳԼ. Բ

1 Կը ծանուցանէ թէ սուտ վարդապետներ պիտի ելլեն, և կը նախաձայնէ թէ անոնց ու թէ անոնց հետևողներուն անպար-

ա Յոհ. 21. 18, 19։
բ 1 Կոր. 1. 17։ 2. 1, 4։ 2 Կոր. 2. 17։ 4. 2։
գ Մատ. 17. 1, 2։ Մար. 9. 2։ Յոհ. 1. 14։ 1 Յոհ. 1. 1։ 4. 14։
դ Մատ. 3. 17։ 17. 5։ Մար. 1. 11։ 9. 6։ Ղու. 3. 22։ 9. 35։
ե Տես Ել. 3. 5։ Յես. 5. 15։ Մատ. 17. 6։
զ Սաղ. 119. 105։ Յոհ. 5. 35։
է Յայտ. 2. 28։ 22. 16։ Տես 2 Կոր. 4. 4, 6։
ը Հռով. 12. 6։
թ 2 Տիմ. 3. 16։ 1 Պետ. 1. 11։
ժ 2 Թագ. 23. 2։ Ղու. 1. 70։ Գործ. 1. 16։ 3. 18։

Digitized by Google

կեղծ վարդապետները ու պատիժը. 7 ասկից ազատ պիտի ընէ Ան բարեպաշտները, ինչպէս որ Ղովտ Սոդոմէն ազատուեցաւ: 10 Եւ անառակ և հայհոյիչ խաբեբաներուն վարմունքը աւելի մանրամասնաբար կը նկարագրէ, որպէս զի անուններով մարդիկ չարաչար կորսեան ճանչնալ զանոնք, և անոնցմէ հեռու կենալ:

1 [ա]Բայց սուտ մարգարէներ ալ կ'ըլլային ժողովուրդին մէջ, [բ]ինչպէս որ ձեր մէջն ալ սուտ
վարդապետներ պիտի ըլլան, որ գաղտուկ պիտի
մտցընեն կորուսիչ հերձուածողութիւններ, [գ]եւ
զիրենք ծախու առնող Տէրը ուրանալով՝ [դ]իրենց
2 վրայ պիտի բերեն արագահաս կորուստը: [ե]Եւ շատերը անոնց անառակութեանցը ետեւէն պիտի երթան, որոնց համար ճշմարտութեան ճամբան պիտի
3 հայհոյուի: [զ]Եւ ագահութիւնով՝ խորամանկութեամբ շինուած խօսքերով [է]ձեզ վաճառաշահութեան պիտի գործածեն: [ը]Որոնց դատապարտութիւնը շատոնցմէ պատրաստ ըլլալով չուշանար, ու անոնց կորուստը չմրափեր:
4 Վասն զի թէ որ Աստուած [թ]մեղք գործող [ժ]հրեշտակներուն չխնայեց, [ի]հապա խաւարի կապերով
5 տարտարոսը ձգած՝ դատաստանի պահել տուաւ. Ու առջի աշխարհին ալ չխնայեց. [լ]Միայն թէ Նոյ ութերորդ անձը՝ [խ]արդարութեան քարոզիչը պահեց, [ծ]երբոր ջրհեղեղը ամբարիշտներուն աշխարհքի

ա 2 Օր. 13. 1:
բ Մատ. 24. 11: Գոր. 20. 30: 1 Կոր. 11. 19: 1 Տիմ. 4. 1: 2 Տիմ. 3. 1, 5: 1 Յով. 4. 1: Յուդ. 18:
գ 1 Կոր. 6. 20: Գաղ. 3. 13: Եփես. 1. 7: Եբր. 10. 29: 1 Պետ. 1. 18: Յայտ. 5. 9:
դ Յուդ. 4:
ե Փիլ. 3. 19:
զ Հռով. 16. 18: 2 Կոր. 12. 17, 18: 1 Տիմ. 6. 5: Տիտ. 1. 11:
է 2 Կոր. 2. 17: Գլ. 1. 16:
ը 2 Օր. 32. 35: Յուդ. 4, 15:
թ Յով. 8. 44: 1 Յով. 3. 8:
ժ Յոբ. 4. 18: Յուդ. 6:
ի Ղուկ. 8. 31: Յայտ. 20. 2, 3:
լ Ծն. 7. 1, 7, 23: Եբր. 11. 7: 1 Պետ. 3. 20:
խ 1 Պետ. 3. 19:
ծ Գլ. 3. 6:

Digitized by Google

6 վրայ բերաւ. [ա]Եւ Սոդոմի ու Գոմորի քաղաքները
մոխիր դարձնելով ու կործանելով դատապարտեց,
[բ]ետքէն ամբարշտութիւն ընելու մարդոց օրինակ
7 ընելով զանոնք. [գ]Եւ ազատեց արդար Ղովտը՝ որ
անօրէններուն անառակ վարմունքէն ձանձրացեր
8 էր. (Ինչու որ ան արդարը անոնց մէջը կենալով՝
[դ]աչքովը տեսնելով ու ականջովը լսելով, օրէ օր իր
արդար հոգին կը տանջէր անոնց անօրէն վարմուն-
9 քովը.) [ե]Տէրը գիտէ բարեպաշտները փորձութենէ
ազատելը, և անիրաւները տանջանքի համար դա-
տաստանի օրուան պահելը։

10 [զ]Մանաւանդ անոնք որ պղծալից ցանկութեամբ
մարմինի ետևէ կ՚երթան, և տէրութիւնը կ՚անար-
գեն, [է]ինքնահաւան ու յանդուգն են, չեն վախնար
11 փառաւորներուն դէմ հայհոյելու. [ը]Երբոր հրեշ-
տակները՝ որ անոնցմէ շատ մեծ են զօրութիւնով ու
կարողութիւնով, Տէրոջը առջևը հայհոյութեամբ
12 դատապարտութիւն չեն բերեր անոնց վրայ։ [թ]Բայց
ասոնք անբան անասուններու պէս՝ (որ բնականաբար
որսի ու ապականութեան համար եղած են,) չգիտ-
ցած բաներնուն դէմ կը հայհոյեն, և իրենց ապա-
13 կանութիւնովը պիտի ապականին, [ժ]Անիրաւութեան
վարձքը ընդունելով. [ի]Որ ցորեկուան մէջ եղած
զեղխութիւնը զուարճութիւն կը սեպեն. Արատ ու
բիծ են, իրենց խաբէութիւններովը զուարճանալով՝
14 [լ]Ձեզի հետ կերուխումի նստած ատեննին. [խ]Շնու-
թեամբ լեցուն աչքեր ունին, որ մեղքէ չեն դա-

ա Ծն. 19. 24։ 2 Օր. 29. 23։ Յուդ. 7։
բ Թւ. 26. 10։
գ Ծն. 19. 16։
դ Սաղ. 119. 139, 158։ Եզեկ. 9. 4։
ե Սաղ. 34. 17, 19։ 1 Կոր. 10. 13։
զ Յուդ. 4, 7, 8, 10, 16։
է Յուդ. 8։
ը Յուդ. 9։
թ Երեմ. 12. 3։ Յուդ. 10։
ժ Փիլ. 3. 19։
ի Տես Հռով. 13. 13։
լ Յուդ. 12։
խ 1 Կոր. 11. 20, 21։

Digitized by Google

դարիր. անհաստատ հոգիները կը խաբեն. [ա]ագա-
հութեան սովորած սիրտեր ունին. անիծեալ զաւակ-
15 ներ են. [բ]Ուղիղ ճամբան ձգելով մոլորեցան,
Բէովրեան Բաղաամին ճամբուն հետեւելով, որ
16 անիրաւութեան վարձքը սիրեց. Բայց իր անօրէ-
նութեանը յանդիմանութիւնը առաւ. անխօս էշը
մարդկային ձայնով խօսելով՝ մարգարէին յիմարու-
17 թիւնը արգիլեց։ [գ]Ասոնք ջուր չունեցող աղբիւրներ
են, ու փոթորիկէ քշուած մէգեր. որոնց համար
18 թանձր խաւարը պահուած է յաւիտեան։ [դ]Ասոնք
ունայնութեան հպարտ խօսքեր ընելով՝ գիճութիւն-
ներով՝ մարմնոյ ցանկութիւններով կը խաբեն անոնք՝
[ե]որ քիչ մը առաջ փախչեր էին անոնցմէ՝ որ մո-
19 լորութեան մէջ կը պտըտին. [զ]Անոնց ազատութիւն
կը խոստանան, [է]և իրենք ապականութեան ծառաներ
են. վասն զի ինչ բանէ որ մէկը յաղթուի, անոր
20 ծառայ ալ կ'ըլլայ։ [ը]Ինչու որ եթէ [թ]Տէր ու Փրկիչ
Յիսուս Քրիստոսի գիտութիւնովը աշխարհիս պղ-
ծութիւններէն [ժ]հրաժարելէն ետև՝ դարձեալ ան
բաներէն բռնուած յաղթուին, անոնց վերջը առջինէն
21 գէշ կ'ըլլայ։ [ի]Ինչու որ աղէկ էր անոնց՝ որ բնաւ
արդարութեան ճամբան ճանչցած չըլլային, քան թէ
ճանչնալով ետ դառնային ան սուրբ պատուիրան-
22 քէն՝ որ իրենց յանձնուեցաւ։ Սակայն անոնց հան-
դիպեցաւ ան ճշմարիտ առակին բանը, թէ՝ [լ]Շունը
նորէն իր փսխածին կը դառնայ, ու լուացուած
խոզը ցեխի մէջ թաւալելու։

ա Յուդ. 11։
բ Թուոց. 22. 5, 7, 21, 23, 28։ Յուդ. 11։
գ Յուդ. 12, 13։
դ Յուդ. 16։
ե Գործ. 2. 40։ Գղ. 1. 4։ Հմր 20։
զ Գաղ. 5. 13։ 1 Պետ. 2. 16։
է Յովհ. 8. 34։ Հռով. 6. 16։
ը Գղ. 1. 4։ Հմր 18։
թ Գղ. 1. 2։
ժ Մատ. 12. 45։ Ղուկ. 11. 26։ Եբր. 6. 4, 6։ 10. 26, 27։
ի Ղուկ. 12. 47, 48։ Յովհ. 9. 41։ 15. 22։
լ Առակ. 26. 11։

Digitized by Google

ԳԼ. Գ

1 Կը հաստատէ Քրիստոսի դատաստանի գալուն ճշմարտութիւնը. 10 կը նկարագրէ թէ ինչ կերպով աշխարհս պիտի վերջանայ. 11 կը յորդորէ քրիստոնեաները որ աս բաներս սպասելով անարատ վարք ունենան, 15 ու հաստատէ թէ Տէրոջը երկայնմտութիւնը իրենց փրկութեանը համար է, ինչպէս որ Պօղոս գրեր էր անոնց՝ իր թուղթերուն մէջ:

1 Սիրելիներ՝ աս երկրորդ թուղթը հիմա ձեզի կը
գրեմ. [ա] որոնցմով ձեր անկեղծ միտքը կ'ար-
2 թընցընեմ յիշելու. Որ սուրբ մարգարէներէն
առաջուց ըսուած խօսքերը, և [բ] մեր՝ այսինքն
Տէրոջը ու փրկչին առաքեալներուն պատուէրները
3 միտքերնիդ բերէք: [գ] Այս առաջ աս գիտնաք, որ
վերջի օրերը արհամարհողներ և ծաղր ընողներ
պիտի գան, [դ] որոնք իրենց ցանկութիւններուն հա-
4 մեմատ պիտի քալեն. Եւ պիտի ըսեն. [ե] Ո՞ւր է անոր
գալուն՝ խոստմունքը. վասն զի քանի որ հայրերը
քնացան, ամէն բան անանկ կայ կը մնայ արարածոց
5 սկիզբէն հետէ: Քանզի անոնք (որ իրենց ուզածը
աս է՝) ան բանը մոռցեր են, թէ երկինքը առաջուց
եղաւ, ու երկիրը ջուրերէն [զ] և ջուրերով հաստատ
6 կեցեր է [է] Աստուծոյ խօսքովը. [ը] Ուստի հին աշխար-
հը ջրհեղեղով տապալանած կորսուեցաւ. [թ] Եւ
7 հիմակուան երկինքը ու երկիրը նոյն խօսքով պահ-
պանուած են, [ժ] մինչև դատաստանին՝ ու ամբարիշտ
մարդոց կորստեան օրը կրակի համար պահուած:

ա Գլ. 1. 13:
բ Յուդ. 17:
գ 1 Տիմ. 4. 1: 2 Տիմ. 3. 1:
Յուդ. 18:
դ Գլ. 2. 10:
ե Ես. 5. 19: Երեմ. 17. 15:
Եզեկ. 12. 22, 27: Մատ.
24. 48: Ղու. 12. 45:
զ Սաղ. 24. 2: 136. 6: Կող.
1. 17:
է Ծն. 1. 6, 9: Սաղ. 33. 6:
Եբր. 11. 3:
ը Ծն. 7. 11, 21, 22, 23:
Գլ. 2. 5:
թ Հմր 10:
ժ Մատ. 25. 41: 2 Թեսա. 1.
8:

Digitized by Google

8 Եւ այս մէկ բանը ձեզմէ ծածուկ չմնայ՝ սիրելիներ,
որ Տէրոջը քովը մէկ օրը հազար տարուան պէս է,
9 [ա]ու հազար տարին մէկ օրուան պէս։ [բ]Տէրը չու-
շացըներ իր խոստմունքը, ինչպէս որ ոմանք ու-
շացուցած կը սեպեն, [գ]հապա մեզի երկայնամիտ կ'ըլ-
լայ. [դ]ինչու որ չուզեր որ մէկը կորսուի, [ե]հապա
10 որ ամէնքը ապաշխարանքի գան։ [զ]Բայց Տէրոջ
օրը գողի պէս պիտի գայ, [է]որուն ատենը երկինք-
ները սաստիկ շառաչիւնով պիտի անցնին, ու տարրերքները
բորբոքած պիտի լուծուին, երկիրս ալ՝ ու ինչ գործ-
քեր որ անոր մէջը կը գտնուին, պիտի այրուին։
11 Ուստի այս ամէն բաները որ պիտի լուծուին, ձեզի
ինչպէս մարդիկ ըլլալ կը վայելէ սուրբ վար-
մունքով ու բարեպաշտութեամբ, [թ]սպասելով
12 Ու արտորալով Աստուծոյ օրուանը գալուն.
[ժ]որուն մէջ երկինքը կրակով այրուած պիտի լու-
ծուի, [ի]ու տարրերքները բորբոքած պիտի հալին։
13 [լ]Բայց իր խոստմունքին համեմատ՝ նոր երկինքի
մը ու նոր երկրի մը կը սպասենք, որոնց մէջ արդա-
րութիւն կը բնակի։
14 Ուստի սիրելիներ՝ ասոնց սպասելով ջանացէք,
[խ]որ անոր ձեզ անբիծ ու անարատ գտնէ խաղաղու-
15 թիւնով. [ծ]Եւ մեր Տէրոջը երկայնմտութիւնը փըր-
կութիւն սեպեցէք. ինչպէս որ մեր սիրելի եղբայրը

ա Սաղ. 90. 4։
բ Ամբ. 2. 3։ Եբր. 10. 37։
գ Ես. 30. 18։ 1։ 1 Պետ. 3. 20։ Հմր. 15։
դ Եզեկ. 18. 23, 32։ 33. 11։
ե Հռով. 2. 4։ 1 Տիմ. 2. 4։
զ Մատ. 24. 43։ Ղուկ. 12. 39։ 1 Թես. 5. 2։ Յայտ. 3. 3։ 16. 15։
է Սաղ. 102. 26։ Ես. 51. 6։ Մատ. 24. 35։ Մար. 13. 31։ Եբր. 1. 11։ Յայտ. 20. 11։ 21. 1։
ը 1 Պետ. 1. 15։
թ 1 Կոր. 1. 7։ Տիտ. 2. 13։
ժ Սաղ. 50. 3։ Ես. 34. 4։
ի Միք. 1. 4։ Հմր. 10։
լ Ես. 65. 17։ 66. 22։ Յայտ. 21. 1, 27։
խ 1 Կոր. 1. 8։ 15. 58։ Փիլ. 1. 10։ 1 Թես. 3. 13։ 5. 23։
ծ Հռով. 2. 4։ 1 Պետ. 3. 20։ Հմր. 9։

Digitized by Google

Պօղոս ալ իրեն տրուած իմաստութիւնովը գրեց
16 ձեզի. ա Ինչպէս որ ամէն թուղթերուն մէջն ալ աս
բաներուս վրայով կը խօսի. որոնց մէջ քանի մը
դժուարիմաց խօսքեր կը գտնուին, որ զանոնք տգէտ-
ները ու անհաստատները ծուռ կողմը կը դարձը-
նեն, ինչպէս ուրիշ գիրքերն ալ՝ իրենց անձին կորս-
17 տեանը համար։ Ուրեմն դուք սիրելիներ՝ բ առաջուց
գիտնալով գ զգոյշ եղէք, որ չըլլայ թէ անօրէն-
ներուն խաբէութենէն բռնուած՝ ձեր հաստատու-
18 թենէն իյնաք. դ Հապա աճեցէք մեր Տէր ու փրկիչ
Յիսուս Քրիստոսի շնորհքովը ու գիտութիւնովը.
ե Անոր փառք հիմա ալ, ու մինչև յաւիտենական
օրն ալ. ամէն։

ա Հռով. 8. 19։ 1 Կոր. 15. 24։ 1 Թեսս. 4. 14։
բ Մար. 13. 23։ Կղ. 1. 12։
գ Եփես. 4. 14։ Կղ. 1. 10, 11։ 2. 18։
դ Եփես. 4. 15։ 1 Պետ. 2. 2։
ե 2 Տիմ. 4. 18։ Յայտ. 1. 6։

ԱՌԱՋԻՆ ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

1 Առաքեալը կը ներկայացնէ Քրիստոսի անձը՝ որով մենք յաւիտենական կեանք ունինք՝ Աստուծոյ հետ հաղորդութիւն ունենալով. 5 կը յորդորէ որ ասոր հետ սուրբ վարք ունենանք, որ վկայութիւն մը ըլլայ՝ թէ մեր հաւատքին զօրութիւնը և հաղորդութիւնը ճշմարիտ է, և որ հաստատ ապահովութիւն մը ունենանք՝ թէ Քրիստոսի մահուամբը մեղքերուն թողութիւն կայ։

1 Կենաց [ա]Բանին վրայով՝ որ սկիզբէն էր, որուն
համար լսեցինք, որն որ մեր աչքերովը տեսանք,
[բ]որուն նայեցանք, [գ]ու մեր ձեռքերը շօշափեցին.
2 ([դ]Եւ կեանքը [ե]յայտնուեցաւ, ու տեսանք, [զ]Եւ
վկայենք, [է]ու ձեզի կը պատմենք այն յաւիտենական
կեանքը, [ը]որ Հօրը քովն էր՝ ու մեզի յայտնու-
3 եցաւ.) [թ]Այն որ տեսանք ու լսեցինք՝ ձեզի կը
պատմենք, որ դուք ալ մեզի հետ հաղորդութիւն
ունենաք. [ժ]Եւ մեր հաղորդութիւնը Հօրը հետ է
4 ու իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսին հետ։ [ի]Եւ ասոնք
կը գրենք ձեզի, որ ձեր ուրախութիւնը
կատարեալ ըլլայ։

ա Յոհ. 1. 1։ Գլ. 2. 13։
բ Յոհ. 1. 14։ 2 Պետ. 1. 16։ Գլ. 4. 14։
գ Ղու. 24. 39։ Յոհ. 20. 27։
դ Յոհ. 1. 4։ 11. 25։ 14. 6։
ե Հռով. 16. 26։ 1 Տիմ. 3. 16։ Գլ. 3. 5։
զ Յոհ. 21. 24։ Գոր. 2. 32։
է Գլ. 5. 20։
ը Յոհ. 1. 1, 2։
թ Գոր. 4. 20։
ժ Յոհ. 17. 21։ 1 Կոր. 1. 9։ Գլ. 2. 24։
ի Յոհ. 15. 11։ 16. 24։ 2 Յոհ. 12։

Digitized by Google

5 ᵃԵւ ասիկայ է այն պատգամը որ իրմէն լսեցինք՝
ու ձեզի կը պատմենք, ᵇԵթէ Աստուած լոյս է, ու
6 անոր մէջը բնաւ խաւար չկայ։ ᶜԵթէ որ ըսենք թէ
Անոր հետ հաղորդութիւն ունինք, ու խաւարի
մէջ պտըտինք, սուտ կը զրուցենք՝ և ճշմարտու-
7 թիւնը չենք ըներ։ Հապա թէ որ լոյսի մէջ քալենք,
ինչպէս որ անիկայ լոյսի մէջ է, իրարու հետ
հաղորդութիւն կ'ունենանք, ᵈՈւ անոր Որդւոյն
Յիսուս Քրիստոսին արիւնը մեզ ամէն մեղքէ կը
8 սրբէ։ ᵉԵթէ որ ըսենք՝ թէ Մենք մեղք մը չունինք,
ինքզինքնիս կը խաբենք, ᶠՈւ մեր մէջը ճշմարտու-
9 թիւն չկայ։ ᵍԵթէ որ խոստովանինք մեղքերնիս,
հաւատարիմ ու արդար է անիկայ մեր մեղքերուն
թողութիւն տալու, ʰԵւ մեզ բոլոր անիրաւութենէ
10 սրբելու։ Եթէ որ ըսենք՝ թէ Մեղք մը չգործեցինք,
սուտզրուց կ'ընենք անիկայ, ու անոր խօսքը մեր
մէջը չէ։

ԳԼ. Բ

1 Կը զգուշացընէ ակարութեան մեղքերէն։ 3 Կը սորվեցընէ թէ ճշմարտապէս զԱստուած ճանչնալը կը կայանայ անոր պատուիրանքները պահելու մէջ։ 9 մեր եղբայրները սիրելու, 15 ու աշխարհը չսիրելու մէջ։ 18 Պարտինք հեռու կենալ մոլորեցուցիչներէն, 20 որոնց մոլորութիւններէն աստուածապաշտները ազատ են և ազատ կ'ըլլան՝ հաստատուն հաւատքով և սուրբ վարքով պահպանուած։

1 Ի՛մ որդեակներս՝ աս բաները ձեզի կը գրեմ որ
մեղք չգործէք. և թէ որ մէկը մեղք գործելու

ա Գլ. 3. 11։
բ Յովհ. 1. 9։ 8. 12։ 9. 5։ 12. 35, 36։
գ 2 Կոր. 6. 14։ Գլ. 2. 4։
դ 1 Կոր. 6. 11։ Եփես. 1. 7։ Եբր. 9. 14։ 1 Պետ. 1. 19։ Գլ. 2. 2։ Յայտ. 1. 5։
ե 3 Թագ. 8. 46։ 2 Մն. 6. 36։ Յոբ. 9. 2։ 15. 14։ 25. 4։ Առակ. 20. 9։ Ժող. 7. 20. Յակ. 3. 2։
զ Գլ. 2. 4։
է Սաղ. 32. 5։ Առակ. 28. 13։
ը Հմր 7։ Սաղ. 51. 2։

Digitized by Google

ըլլայ, [ա]Հօրը քով բարեխօս ունինք Յիսուս Քրիս-
2 տոս արդարը. [բ]Եւ անիկայ մեր մեղքերուն քաւու-
թիւն է, և չէ թէ մինակ մերիններուն, [գ]հապա
բոլոր աշխարհին ալ:
3 Եւ ասով գիտենք թէ անիկայ ճանչցանք, թէ որ
4 անոր պատուիրանքները պահենք: [դ]Ան որ կ'ըսէ
թէ Ես անիկայ ճանչցայ, ու անոր պատուիրանք-
ները չպահեր, [ե]ստախօս է, և անոր մէջը ճշմարտու-
5 թիւն չկայ: Բայց ան որ անոր խօսքը կը պահէ,
[զ]իրաւցընէ իր մէջը կատարեալ է Աստուծոյ սէրը.
6 Ասով կը ճանչնանք թէ անոր մէջն ենք: [է]Ան որ
կ'ըսէ թէ անոր մէջը կը բնակի, [ը]անանկ պէտք է
որ քալէ՝ ինտոր որ անիկայ քալեց:
7 Սիրելիներ՝ [թ]չէ թէ մէկ նոր պատուիրանք մը
կը գրեմ ձեզի, [ժ]հապա ան հին պատուիրանքը որ
սկիզբէն 'ի վեր ունէիք. և հին պատուիրանքը ան
8 խօսքն է, որ դուք սկիզբէն լսեցիք: Դարձեալ
[ի]նոր պատուիրանք մը կը գրեմ ձեզի, որ ճշմարիտ
է անոր մէջը ու ձեր մէջը. [լ]ինչու որ խաւարը
կ'անցնի, [խ]ու ճշմարիտ լոյսը արդէն կ'երեւնայ:
9 [ծ]Ան որ կ'ըսէ՝ թէ լոյսի մէջ է, ու իր եղբայրը
10 կ'ատէ, անիկայ տակաւին խաւարի մէջ է: [կ]Ան որ
իր եղբայրը կը սիրէ, լոյսի մէջ կը բնակի, [հ]ու իր
11 մէջը գայթակղութիւն չկայ. Բայց ան որ իր

ա Հռովմ. 8. 34: 1 Տիմ. 2. 5: Եբր. 7. 25: 9. 24:
բ Հռովմ. 3. 25: 2 Կոր. 5. 18: Գլ. 1. 7: 4. 10:
գ Յովհ. 1. 29: 4. 42: 11. 51, 52: Գլ. 4. 14:
դ Գլ. 1. 6: 4. 20:
ե Գլ. 1. 8:
զ Յովհ. 14. 21, 23:
է Գլ. 4. 12:
ը Գլ. 4. 13:
թ Յովհ. 15. 4, 5:

ժ Մատթ. 11. 29: Յովհ. 13. 15: 1 Պետ. 2. 21:
ի 2 Յովհ. 5:
լ Գլ. 3. 11: 2 Յովհ. 5:
խ Յովհ. 13. 34: 15. 12:
ծ Հռովմ. 13. 12: Եփես. 5. 8: 1 Թեսաղ. 5. 5, 8:
կ Յովհ. 1. 9: 8. 12: 12. 35:
հ 1 Կոր. 13. 2: 2 Պետ. 1. 9: Գլ. 3. 14, 15:
ձ Գլ. 3. 14:
ղ 2 Պետ. 1. 10:

Digitized by Google

եղբայրը կ'ատէ, խաւարի մէջ է, [ա]ու խաւարի մէջ
կը քալէ, և չգիտեր թէ ուր կ'երթայ, ինչու որ
խաւարը անոր աչքերը կուրցուցեր է։
12 Կը գրեմ ձեզի՝ որդեակներ, [բ]ինչու որ ձեր մեղ-
13 քերը թողուած են անոր անուանը համար։ Կը
գրեմ ձեզի՝ հայրեր, ինչու որ դուք ճանչցաք անի-
կայ՝ [գ]որ սկիզբէն է։ Կը գրեմ ձեզի՝ երիտասարդ-
14 ներ, ինչու որ դուք չարին յաղթեցիք։ Կը գրեմ
ձեզի՝ տղաքներ, ինչու որ դուք ճանչցաք Հայրը։
Գրեցի ձեզի՝ հայրեր, ինչու որ դուք ճանչցաք
անիկայ՝ որ սկիզբէն է։ Գրեցի ձեզի՝ երիտասարդ-
ներ, [դ]ինչու որ դուք ուժով էք, և Աստուծոյ
խօսքը ձեր մէջը կը բնակի, ու չարին յաղթեցիք։
15 [ե]Մ'ի սիրէք աշխարհս, ոչ ալ ինչ որ աշխարհիս
16 մէջ է։ [զ]Թէ որ մէկը աշխարհը կը սիրէ, անոր
ներսի դին Հօրը սէրը չկայ. քանզի ամէն բան որ
աշխարհի մէջ է, մարմնոյ ցանկութիւնը, [է]ու
աչաց ցանկութիւնը, և աս կենաքիս ամբարտաւա-
նութիւնը, Հօրմէն չէ, հապա աս աշխարհէս է։
17 [ը]Աշխարհս ալ կ'անցնի, անոր ցանկութիւնն ալ.
բայց ան որ Աստուծոյ կամքը կը կատարէ, յա-
ւիտեան կը մնայ։
18 [թ]Որդեակներ՝ [ժ]վերջին ժամանակն է. ու ինչպէս
որ լսեցիք՝ [ի]թէ [լ]Նեռը պիտի գայ, [խ]և արդէն շատ
նեռեր եկած են. [ծ]անկէ կ'իմանանք թէ վերջին
19 ժամանակ է։ [կ]Մեզմէ ելան անոնք. բայց մեզմէ չէին.

ա Յոհ. 12. 35։
բ Ղուկ. 24. 47։ Գործ 4. 12։ 10. 43։ 13. 38։ Գլ. 1. 7։
գ Գլ. 1. 1։
դ Եփես. 6. 10։
ե Հռով. 12. 2։
զ Մատ. 6. 24։ Գաղ. 1. 10։ Յակ. 4. 4։
է Ժող. 5. 11։
ը 1 Կոր. 7. 31։ Յակ. 1. 10։ 4. 15։ 1 Պետ. 1. 24։
թ Յոհ. 21. 5։
ժ Եբր. 1. 2։
ի 2 Թես. 2. 3, 8։ 2 Պետ. 2. 1։ Գլ. 4. 3։
լ Մատ. 24. 5, 24։ 2 Յոհ. 7։
խ 1 Տիմ. 4. 1։ 2 Տիմ. 3. 1։
ծ 2 Օր. 13. 13։ Սաղ. 41. 9։ Գործ. 20. 30.

Digitized by Google

[ա]ինչու որ եթէ մեզմէ ըլլային, մեր հետը պի-
տի մնային. [բ]Հապա մեզմէ ելան, որ յայտնի ըլլայ՝ թէ
20 անոնք ամէնը մեզմէ չէին։ [գ]Բայց դուք օծութիւն
ունիք [դ]Սուրբէն, [ե]ու ամէն բան գիտէք։ Չը
21 գրեցի ձեզի՝ իբր թէ ճշմարտութիւնը չէք գիտեր,
հապա թէ գիտէք անիկայ, ու նաև թէ ամէն ստու-
22 թիւն ճշմարտութենէ չէ։ Ո՞վ է ստախօս, եթէ
ոչ ան որ կ'ուրանայ թէ Յիսուսը Քրիստոսն է.
անիկայ է [զ]Նեռը որ կ'ուրանայ Հայրը ու Որդին։
23 [է]Ամէն ով որ կ'ուրանայ Որդին, անիկայ Հայրն
ալ չընդունիր. [ը]Բայց ան որ կը խոստովանի Որդին,
24 անիկայ Հայրն ալ կ'ընդունի։ [թ]Ուրեմն ինչ որ
դուք սկիզբէն լսեցիք, թող անիկայ ձեր մէջը բնա-
կի. թէ որ ան սկիզբէն լսածնիդ ձեր մէջը բնակի,
[ժ]դուք ալ Որդիին ու Հօրը մէջ պիտի բնակիք։
25 [ի]Եւ ասիկայ է ան խոստումը, որ ինքը մե-
26 խոստացաւ, այսինքն յաւիտենական կեանքը։ [լ]Այս
բաները ձեզի գրեցի՝ ձեզ մոլորցընողներուն համար։
27 [խ]Եւ ան օծութիւնը՝ որ դուք իրմէն ընդունեցիք,
ձեր մէջը կը մնայ, [ծ]ու պէտք չէ որ մէկը ձեզի
սորվեցընէ. [կ]Հապա ինչպէս որ նոյն օծութիւնը
ձեզի կը սորվեցընէ ամէն բանի վրայով, և ճշմարիտ
է՝ ու սուտ չէ, և ինչպէս որ անիկայ ձեզի սորվե-
ցուց, անոր մէջը կեցէք։
28 Եւ հիմա որդեակներ՝ անոր մէջը կեցէք, [հ]որ

ա Մատ. 24. 24։ Յոհ. 6. 37։ 10. 28, 29։ 2 Տիմ. 2. 19։
բ 1 Կոր. 11. 19։
գ 2 Կոր. 1. 21։ Եբր. 1. 9։ Հմր 27։
դ Մար. 1. 24։ Գոր. 3. 14։
ե Յոհ. 10. 4, 5։ 14. 26։ 16. 13։ Հմր 27։
զ Գլ. 4. 3։ 2 Յոհ. 7։
է Յոհ. 15. 23։ 2 Յոհ. 9։
ը Յոհ. 14. 7, 9, 10։ Գլ. 4. 15։
թ 2 Յոհ. 6։
ժ Յոհ. 14. 23։ Գլ. 1. 3։
ի Յոհ. 17. 3։ Գլ. 1. 2։ 5. 11։
լ Գլ. 3. 7։ 2 Յոհ. 7։
խ Հմր 20։
ծ Երեմ. 31. 33, 34։ Եբր. 8. 10 11։
կ Յոհ. 14. 26։ 16. 13։ Հմր 20։
հ Գլ. 3. 2։

Digitized by Google

երբ անիկայ յայտնուի, մենք համարձակութիւն
ունենանք, [ա]ու անկէ չամչնանք իր գալու ատենը։
9 [բ]Եթէ որ գիտէք թէ անիկայ արդար է, կ'իմանաք
թէ՝ [գ]ամէն ով որ արդարութիւն կը գործէ, անկէ
ծնած է։

ԳԼ. Գ

1 *Յիշեցընելով Աստուծոյ անզուգական սէրը՝ որով մեզ իրեն որդիներ կ'ընէ, 3 կը յորդորէ որ հնազանդութեամբ անոր պատուիրանքները պահենք, 11 ու նաև եղբայրաբար մէկզմէկ սիրենք։*

1 Տեսէք՝ Հայրը ինտո՛ր սէր շնորհեց մեզի, [դ]որ
մենք Աստուծոյ որդիք ըսուինք. ասոր հա-
մար աշխարհ մեզ չճանչնար, [ե]ինչու որ զանիկայ
2 ալ չճանչցաւ։ Սիրելիներ՝ [զ]հիմա մենք Աստուծոյ
որդիքն ենք, [է]և տակաւին յայտնի չէ թէ ինչ
պիտի ըլլանք. բայց գիտենք որ երբ անիկայ յայտ-
նուի, [ը]անոր պէս պիտի ըլլանք. [թ]վասն զի անիկայ
պիտի տեսնենք՝ ինչպէս որ է։
3 [ժ]Եւ ամէն ով որ աս յոյսը անոր վրայ ունի, ինքզին-
քը կը մաքրէ, ինչպէս որ անիկայ մաքուր է։ [ի]Ամէն
4 ով որ մեղք կը գործէ, անիկայ անօրէնութիւն ալ կը
5 գործէ, և բուն մեղքը անօրէնութիւն է։ [լ]Եւ
գիտէք որ անիկայ անոր համար յայտնուեցաւ, [խ]որ
մեր մեղքերը վերցընէ. [ծ]ու իր մէջը մեղք չկայ։

ա Գլ. 4. 17։
բ Գոր. 22. 14։
գ Գլ. 3. 7, 10։
դ Յոհ. 1. 12։
ե Յոհ. 15. 18, 19։ 16. 3։ 17. 25։
զ Եսա. 56. 5։ Հռով. 8. 15։ Գաղ. 3. 26։ 4. 6։ Գլ. 5. 1։
է Հռով. 8. 19։ 2 Կոր. 4. 17։
ը Հռով. 8. 29։ 1 Կոր. 15. 49։ Փիլ. 3. 21։ Կող. 3. 4։ 2 Պետ. 1. 4։
թ Յոբ. 19. 26։ Սաղ. 16. 11։ Մատ. 5. 8։ 1 Կոր. 13. 12։ 2 Կոր. 5. 7։
ժ Գլ. 4. 17։
ի Հռով. 4. 15։ Գլ. 5. 17։
լ Գլ. 1. 2։
խ Եսա. 53. 5, 6, 11։ 1 Տիմ. 1. 15։ Եբր. 1. 3։ 9. 26։ 1 Պետ. 2. 24։
ծ 2 Կոր. 5. 21։ Եբր. 4. 15։ 9. 28։ 1 Պետ. 2. 22։

Digitized by Google

6 Ամէն ով որ անոր մէջը կը կենայ, մեղք չգործեր. ա
ամէն ով որ մեղք կը գործէ, զանիկայ տեսած չէ,
7 ու զանիկայ ճանչցած չէ։ Որդեակներ՛ բ մէկը ձեզ
չխաբէ. գԱն որ արդարութիւն կը գործէ՝ արդար
8 է, ինչպէս որ Անիկայ արդար է։ դԱն որ մեղք
կը գործէ՝ Սատանայէն է. ինչու որ Սատանան
սկիզբէն 'ի վեր կը մեղանչէ. ասոր համար Աստուծոյ
Որդին յայտնուեցաւ, եոր Սատանային գործքերը
9 քակէ։ զԱմէն ով որ Աստուծմէ ծնած է, մեղք
չգործեր, էինչու որ անոր սերմը իր մէջը կը մնայ,
ու չկրնար մեղք գործել, քանզի Աստուծմէ ծնած
10 է։ Ասով յայտնի են Աստուծոյ որդիքը՝ ու Սա-
տանայի որդիքը։

ըԱմէն ով որ արդարութիւն չգործեր, անիկայ
Աստուծմէ չէ, թԵւ ան ալ որ իր եղբայրը չսիրեր։
11 ժԻնչու որ ասիկայ ան պատուիրանքն է՝ որ դուք
12 սկիզբէն լսեցիք, իոր մէկզմէկ սիրենք։ լՈչ թէ
Կայենին պէս՝ որ չարէն էր, ու իր եղբայրը սպան-
նեց. և ինչո՞ւ համար զանիկայ սպաննեց. անոր
համար որ իր գործքերը չար էին, ու իր եղբօրը
13 գործքերը արդար։ Մ՛ի զարմանաք եղբայրներս՝
14 խեթէ որ աշխարհը ձեզ ատէ։ ծՄենք գիտենք որ
մահէն կեանքի փոխուեցանք. ինչու որ եղբայրները
կը սիրենք. կԱն որ եղբայրը չսիրեր, մահուան
15 մէջ կը մնայ։ հԱմէն ով որ իր եղբայրը կ'ատէ,

ա Գլ. 2. 4։ 4. 8։ 3 Յոհ. 11։
բ Գլ. 2. 26։
գ Եզեկ. 18. 5—9։ Հռով. 2. 13։ Գլ. 2. 29։
դ Մատ. 13. 38։ Յոհ. 8. 44։
ե Ծն. 3. 15։ Ղուկ. 10. 18։ Յոհ. 16. 11։ Եբր. 2. 14։
զ Գլ. 5. 18։
է 1 Պետ. 1. 23։
ը Գլ. 2. 29։
թ Գլ. 4. 8։

ժ Գլ. 1. 5։ 2. 7։
ի Յոհ. 13. 34։ 15. 12։ Համր. 23։ Գլ. 4. 7, 21։ 2 Յոհ. 5։
լ Ծն. 4. 4, 8։ Եբր. 11. 4։ Յուդ. 11։
խ Յոհ. 15. 18, 19։ 17. 14։ 2 Տիմ. 3. 12։
ծ Գլ. 2. 10։
կ Գլ. 2. 9, 11։
հ Մատ. 5. 21, 22։ Գլ. 4. 20։

Digitized by Google

մարդասպան է. ա ու գիտէք որ ամէն մարդասպան
իր մէջը բնակած յաւիտենական կեանք չունի:
16 բ Ասով գիտցանք Քրիստոսին սէրը, որ անիկայ իր
կեանքը մեզի համար դրաւ. մենք ալ պարտաւոր
ենք մեր եղբայրներուն համար դնել մեր կեանքը:
17 գ Բայց ան որ աշխարհիս բարիքը ունի, և իր եղբայ-
րը բանի մը կարօտ կը տեսնէ, ու իր գութը անկէ
կը գոցէ, դ ինչպէ՞ս Աստուծոյ սէրը անոր մէջը բնա-
18 կած կ'ըլլայ: Որդեակներս՝ ե չէ՛ թէ խօսքով ու
լեզուով սիրենք, հապա գործքով ու ճշմարտու-
թիւնով:
19 զ Եւ ասով կը ճանչնանք թէ ճշմարտութենէն
ենք, ու մեր սրտերուն համարձակութիւնովը անոր
20 առջևը պիտի երևնանք: Քանզի է թէ որ մեր
սրտերը մեզ կը մեղադրեն, հապա Աստուած մեր
21 սրտերէն մեծ է՝ և ամէն բան գիտէ: Սիրելիներ՝
թէ որ մեր սրտերը մեզ չմեղադրեն, ը համարձա-
22 կութիւն կ'ունենանք Աստուծոյ առջևը. Եւ թ ինչ
որ խնդրենք, կ'առնենք անկէ. ինչու որ իր պա-
տուիրանքները կը պահենք, ժ ու իր առջևը հաճոյ
23 եղած բաները կ'ընենք: ի Եւ ասիկայ է անոր պա-
տուիրանքը, որ իր Որդւոյն Յիսուս Քրիստոսին
անուանը հաւատանք՝ լ ու մէկզմէկ սիրենք, խ ինչ-

ա Գաղ. 5. 21: Յայտ. 21. 8:
բ Յով. 3. 16: 15. 13: Հռով. 5. 8: Եփես. 5. 2, 25: Գլ. 4. 9, 11:
գ 2 Օր. 15. 7: Ղուկ. 3. 11:
դ Գլ. 4. 20:
ե Եզեկ. 33. 31. Հռով. 12. 9: Եփես. 4. 15: Յակ. 2. 15: 1 Պետ. 1. 22:
զ Յով. 18. 37: Գլ. 1. 8:
է 1 Կոր. 4. 4:
ը Յոբ. 22. 26: Եբր. 10. 22: Գլ. 2. 28: 4. 17:
թ Սաղ. 34. 15: 145. 18, 19: Առակ. 15. 29: Երեմ. 29. 12: Մատ. 7. 8: 21. 22: Մար. 11. 24: Յով. 14. 13: 15. 7: 16. 23, 24: Յակ. 5. 16: Գլ. 5. 14:
ժ Յով. 8. 29: 9. 31:
ի Յով. 6. 29: 17. 3:
լ Մատ. 22. 39: Յով. 13. 34: 15. 12: Եփես. 5. 2: 1 Թես. 4. 9: 1 Պետ. 4. 8: Հմր 11: Գլ. 4. 21:
խ Գլ. 2. 8, 10:

Digitized by Google

24 պէս որ մեզի պատուէր տուաւ ։ [ա]Եւ ան որ անոր
պատուիրանքները կը պահէ, [բ]անոր մէջը կը կենայ.
ու անիկայ ալ անոր մէջը. [գ]Եւ ասկէ գիտենք թէ
անիկայ մեր մէջը կը կենայ, այն Հոգիէն որ
մեզի տուաւ ։

ԳԼ. Դ

1 Կը պատուիրէ չհաւատալ ամէն վարդապետներուն, որոնք կը պարծենան՝ թէ Աստուծոյ Հոգին ունին, այլ փորձել զանոնք ուղղափառ հաւատքին կանոններովը. 7 և շատ փաստերով կը յորդորէ զանոնք եղբայրական սէր ունենալու ։

1 Սիրելիներ՝ [դ]ամէն հոգիի մի՛ հաւատաք. [ե]հապա
հոգիները փորձեցէք թէ արդեօք Աստուծմէ
են. [զ]Ինչու որ աշխարհիս մէջ շատ սուտ մարգարէ-
2 ներ ելած են ։ Ասով կրնաք ճանչնալ Աստուծոյ
Հոգին. [է]ամէն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմ-
նով եկած կը խոստովանի, անիկայ Աստուծմէ է.
3 [ը]Եւ ամէն հոգի որ Յիսուս Քրիստոսը մարմինով
եկած չխոստովանիր, անիկայ Աստուծմէ՛ չէ. ու
ասիկայ Նեռին հոգին է, որուն համար լսեցիք՝ թէ
պիտի գայ, [թ]ու հիմակուընէ ալ աշխարհիս մէջն է ։
4 [ժ]Դուք Աստուծմէ էք՝ որդեակներ, ու անոնց յաղ-
թեցիք. քանզի մեծ է անիկայ որ ձեր մէջն է, [ի]քան
5 թէ անիկայ՝ որ աշխարհիս մէջն է ։ [լ]Անոնք աշ-
խարհէ են. անոր համար աշխարհի վրայով կը
6 խօսին, [խ]և աշխարհս մտիկ կ'ընէ անոնց ։ Մենք

ա Յոհ. 14. 23 ։ 15. 10 ։ Գլ. 4. 12 ։
բ Յոհ. 17. 21, [illegible].
գ Հռով. 8. 9 ։ Գլ. 4. 13 ։
դ Երեմ. 29. 8 ։ Մատ. 24. 4 ։
ե 1 Կոր. 14. 29 ։ 1 Թես. 5. 21 ։ Յայտ. 2. 2 ։
զ Մատ. 24. 5, 24 ։ Գործ. 20. 30 ։ 1 Տիմ. 4. 1 ։ 2 Պետ. 2. 1 ։ Գլ. 2. 18 ։ 2 Յոհ. 7 ։
է 1 Կոր. 12. 3 ։ Գլ. 5. 1 ։
ը Գլ. 2. 22 ։ 2 Յոհ. 7 ։
թ 2 Թես. 2. 7 ։ Գլ. 2. 18, 22 ։
ժ Գլ. 5. 4 ։
ի Յոհ. 12. 31 ։ 14. 30 ։ 16. 11 ։ 1 Կոր. 2. 12 ։ Եփես. 2. 2 ։ 6. 12 ։
լ Յոհ. 3. 31 ։
խ Յոհ. 15. 19 ։ 17. 14 ։

Digitized by Google

Աստուծմէ ենք. ᵃան որ զԱստուած կը ճանչնայ, մեզի մտիկ կ'ընէ. ան որ Աստուծմէ չէ, մեզի մտիկ չըներ. ասով կը ճանչնանք ᵇճշմարտութեան Հո-գին ու խաբէութեան հոգին։
7 ᵍՍիրելիներ՝ մէկզմէկ սիրենք. ինչու որ սէրը Աստուծմէ է. ու ամէն ով որ կը սիրէ, Աստուծմէ ծնած է, ու կը ճանչնայ զԱստուած։ Ան որ չսիրեր,
8 ᵈզԱստուած չճանչնար. ᵉինչու որ Աստուած սէր
9 է։ ᶻԱսով բանիս մէջ Աստուծոյ սէրը մեր վրայ յայտնի եղաւ, ᵉ̈որ Աստուած իր միածին Որդին աշխարհք
10 խրկեց, որ անոր միջոցովը ապրինք։ Ասով բանիս մէջն է սէրը, ᶜ̈որ չէ թէ մենք սիրեցինք զԱստուած, հապա որ անիկայ մեզ սիրեց, ᵗու իր Որդին խրկեց
11 մեր մեղքերուն քաւութիւն ըլլալու։ Սիրելիներ՝ ᶻ̌թէ որ Աստուած մեզ ասանկ սիրեց, ուրեմն մենք
12 ալ կը պարտաւորինք մէկզմէկ սիրել։ ⁱՄէկը երբէք Աստուած տեսած չէ. թէ որ մէկզմէկ կը սիրենք, Աստուած մեր մէջը կը բնակի, ˡու անոր սէրը մեր
13 մէջը կատարեալ է։ ˣԱսով գիտենք թէ մենք անոր մէջը կը բնակինք՝ ու անիկայ մեր մէջը, որ իր Հո-
14 գիէն մեզի տուաւ։ ᶜՈւ մենք տեսանք ու կը վկայենք՝ ᵏոր Հայրը իր Որդին խրկեց աշխարհքի փրկիչը
15 ըլլալու։ ʰՈվ որ կը խոստովանի թէ Յիսուսը Որդի Աստուծոյ է, Աստուած անոր մէջը կը բնակի,

ա Յոհ. 8. 47։ 10. 27։ 1 Կոր. 14. 37։ 2 Կոր. 10. 7։
բ Եսա. 8. 20։ Յոհ. 14. 17։
գ Գլ. 3. 10, 11, 23։
դ Գլ. 2. 4։ 3. 6։
ե Հմր 16։
զ Յոհ. 3. 16։ Հռոմ. 5. 8։ 8. 32։ Գլ. 3. 16։
է Գլ. 5. 11։
ը Յոհ. 15. 16։ Հռոմ. 5. 8, 10։ Տիտ. 3. 4։
թ Գլ. 2. 2։
ժ Մտթ. 18. 33։ Յոհ. 15. 12, 13։ Գլ. 3. 16։
ի Յոհ. 1. 18։ 1 Տիմ. 6. 16։ Հմր 20։
լ Գլ. 2. 5։ Հմր 18։
խ Յոհ. 14. 20։ Գլ. 3. 24։
ծ Յոհ. 1. 14։ Գլ. 1. 1, 2։
կ Յոհ. 3. 17։
հ. Հռոմ. 10. 9։ Գլ. 5. 1, 5։

Digitized by Google

16 ան ալ Աստուծոյ մէջը։ Եւ մենք ճանչցանք ու
հաւատացինք այն սէրը որ Աստուած մեր վրայ ունի.
ա Աստուած սէր է. Եւ ան որ սիրոյ մէջ կը բնակի,
Աստուծոյ մէջ կը բնակի, ու Աստուած անոր մէջ։
17 Ասով սէրը մեր վրայ կատարեալ կ'ըլլայ. բ որ հա-
մարձակութիւն ունենանք դատաստանին օրը. գ վասն
զի ինչպէս է ինքը, անանկ ալ մենք ենք աս աշխար-
18 հիս մէջ։ Սիրոյ մէջ վախ չկայ, հապա կատարեալ
սէրը վախը մէկդի կը ձգէ. ինչու որ վախը տան-
ջանքի ենթակայ է, ուստի ան որ կը վախնայ,
19 ե սիրոյ մէջ կատարեալ չէ։ Մենք զանիկայ կը
20 սիրենք. ինչու որ առաջ անիկայ մեզ սիրեց։ Եթէ
որ մէկը ըսէ՝ թէ Ես Աստուած կը սիրեմ, ու իր
եղբայրը ատէ, անիկայ ստախօս է. քանզի ան որ իր
եղբայրը չսիրեր՝ որ կը տեսնէ, ը զԱստուած՝ որ
21 չտեսներ, ինչպէ՞ս կրնայ սիրել։ Եւ անկէ աս պա-
տուէրը ունինք, թէ ան որ զԱստուած կը սիրէ, իր
եղբայրն ալ սիրէ։

ԳԼ. Ե

1 Ան որ զԱստուած կը սիրէ, անոր որդիներն ալ կը սիրէ, ու կը պահէ անոր պատուիրանքները, 3 որոնք հաւատացելոց ծանրութիւն մը չեն։ 9 Յիսուս՝ Աստուծոյ Որդին ըլլալը կարող է մեզ փրկելու, 14 ու մեր աղօթքները լսելու, որ կը մատուցանենք թէ՛ մեր անձերուն՝ և թէ եղբայրներուն համար։

1 ա Ամէն ով որ կը հաւատայ թէ բ Յիսուս գ Քրիս-
տոսն է, դ Աստուծմէ ծնած է. Եւ ամէն ով

ա Հռմ 8։
բ Գլ. 3. 24։ Հռմ 12։
գ Յակ. 2. 13։ Գլ. 2. 28։ 3. 19, 21։
դ Գլ. 3. 3։
ե Հռմ 12։
զ Գլ. 2. 4։ 3. 17։]
է Հռմ 12։
ը Մատ. 22. 37, 39։ Յով. 13. 34։ 15. 12։ Գլ. 3. 23։
թ Յով. 1. 12։
ժ Գլ. 2. 22, 23։ 4. 2, 15։
ի Յով. 1. 13։
լ Յով. 15. 23։

Digitized by Google

2 որ ծնողը կը սիրէ, անկէ ծնածն ալ կը սիրէ: Ասով
կը ճանչնանք թէ Աստուծոյ որդիները կը սիրենք,
երբոր Աստուած սիրենք, ու անոր պատուիրանք-
3 ները պահենք: ա Ինչու որ ասիկայ է Աստուծոյ
սէրը, որ անոր պատուիրանքները պահենք. բ Եւ
4 անոր պատուիրանքները ծանր բեռ չեն: գ Վասն
զի ան ամէնը որ Աստուծմէ ծնած է, աշխարհին կը
յաղթէ. և ասիկայ է յաղթութիւնը՝ որ աշխարհին
5 կը յաղթէ, այսինքն մեր հաւատքը: Ո՞վ է որ աշ-
խարհին կը յաղթէ, դ եթէ ոչ անիկայ՝ որ կը հա-
ւատայ թէ Յիսուսը Որդի Աստուծոյ է:
6 ե Ասիկայ է՝ որ եկաւ ջրով և արիւնով, այսինքն
Յիսուս Քրիստոս. չէ՛ թէ միայն ջրով, հապա
ջրով ու արիւնով. զ Եւ Հոգին է որ կը վկայէ.
7 ինչու որ Հոգին ճշմարտութիւն է: Վասն զի երեք
են՝ որ [երկինքի մէջ կը վկայեն, Հայրը՝ է Բանը ու
8 Սուրբ Հոգին. ը Եւ աս երեքը մէկ են: Ու երեք են
որ երկրի վրայ] կը վկայեն, Հոգին՝ ջուրը ու
9 արիւնը. և երեքը միաբան են: թ Եթէ որ մարդոց
վկայութիւնը կ՚ընդունինք, Աստուծոյ վկայութիւնը
աւելի մեծ է. ժ Ինչու որ ասիկայ է Աստուծոյ վկա-
10 յութիւնը, որ իր Որդւոյն համար վկայեց: Ան որ
Աստուծոյ Որդիին կը հաւատայ, ի վկայութիւնը
իր մէջը ունի. ան որ Աստուծոյ չհաւատար,
լ ստախօս կ՚ընէ անիկայ. ինչու որ չհաւատար ան
վկայութեանը՝ որ Աստուած իր Որդւոյն համար

ա Յովհ. 14. 15, 21, 23: 15. 10: 2 Յովհ. 6:
բ Միք. 6. 8: Մատ. 11. 30:
գ Յովհ. 16. 33: Գլ. 3. 9: 4. 4:
դ 1 Կոր. 15. 57: Գլ. 4. 15:
ե Յովհ. 19. 34:
զ Յովհ. 14. 17: 15. 26: 16. 13: 1 Տիմ. 3. 16:
է Յովհ. 1. 1: Յայտ. 19. 13:
ը Յովհ. 10. 30:
թ Յովհ. 8. 17, 18:
ժ Մատ. 3. 16, 17: 17. 5:
ի Հռոմ. 8. 16: Գաղ. 4. 6:
լ Յովհ. 3. 33: 5. 38:

Digitized by Google

11 վկայեց: [ա]Եւ վկայութիւնը աս է, որ Աստուած
մեզի յաւիտենական կեանք տուաւ. [բ]Ու աս կեան-
12 քը անոր Որդւոյն մէջն է: [գ]Ան որ Որդին ընդունած
է, կեանք ունի. և ան որ Աստուծոյ Որդին ընդու-
նած չէ, կեանք չունի:
13 [դ]Աս բաները գրեցի ձեզի՝ [ե]որ գիտնաք թէ յա-
ւիտենական կեանք ունիք դուք՝ որ Աստուծոյ Որ-
14 դւոյն անուանը կը հաւատաք: Եւ ան համար-
ձակութիւնը որ մենք անոր քովը ունինք՝ աս է, [զ]որ
ինչ բան որ խնդրելու ըլլանք իր կամքին համեմատ՝
15 կը լսէ մեզի: Եւ թէ որ գիտնանք թէ մեզի կը լսէ,
ինչ որ խնդրելու ըլլանք, այնչափ կը գիտնանք թէ
կ'առնենք խնդիրքները, որ կը խնդրենք իրմէն:
16 Թէ որ մէկը տեսնէ որ իր եղբայրը մեղք մը
գործեց՝ չէ թէ մահացու, թող խնդրէ՝ [է]ու Աս-
տուած անոր կեանք պիտի տայ ան մահացու չեղած
մեղքը գործողին. [ը]Մեղք կայ որ մահացու է, [թ]չեմ
17 ըսեր որ անոր համար խնդրէ: [ժ]Ամէն անիրաւու-
թիւն մեղք է. և մեղք կայ որ մահացու չէ:
18 [ի]Գիտենք որ ան ամէնը որ Աստուծմէ ծնած է,
մեղք չգործեր. հապա ան որ Աստուծմէ ծնած է,
[լ]իր անձը կը պահէ, ու չարը իրեն չդպչիր:
19 Գիտենք որ մենք Աստուծմէ ենք, [խ]ու բոլոր աշխար-
20 հքը չարին մէջ է: Եւ գիտենք որ Աստուծոյ Որդին
եկաւ, [ծ]ու մեզի միտք տուաւ, [կ]որ ճշմարիտը ճանչ-

ա Գլ. 2. 25:
բ Յոհ. 1. 4: Գլ. 4. 9:
գ Յոհ. 3. 36: 5. 24:
դ Յոհ. 20. 31:
ե Գլ. 1. 1, 2:
զ Գլ. 3. 22:
է Յոբ. 42. 8: Յակ. 5. 14, 15:
ը Մատ. 12. 31, 32: Մար. 3. 29: Ղու. 12. 10: Եբր. 6. 4, 6: 10. 26:
թ Եբր. 7. 16: 14. 11: Յոհ. 17. 9:
ժ Գլ. 3. 4:
ի 1 Պետ. 1. 23: Գլ. 3. 9:
լ Յակ. 1. 27:
խ Գաղ. 1. 4:
ծ Ղու. 24. 45:
կ Յոհ. 17. 3:

Digitized by Google

նանք. և անոր ճշմարիտին մէջն ենք՝ իր Որդւոյն
Յիսուս Քրիստոսին մէջը. ասիկայ է ճշմարիտ
21 Աստուած՝ ու յաւիտենական կեանք: Որդեակ-
ներ՝ զինքզինքնիդ կուռքերէն պահեցէք:

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

1 Առ յորդորէ մէկ պատուաւոր քրիստոնեայ տիկին մը որ իր որդիները մէկտեղ հաստատուն մնայ քրիստոնէական սիրոյն և հաւատքին մէջ, 8 որ չըլլայ թէ իրենց առջի գործունէութեանը վարձքը կորսնցընեն. 10 պատուէր կու տայ չընդունիլ ան մոլորեցուցիչները, որոնք Յիսուս Քրիստոսի ճշմարիտ վարդապետութիւնը չունին:

1 Երէցէն ընտրեալ Տիկնոջը՝ ու իր որդիներուն,
որ ես ճշմարտութեամբ կը սիրեմ, (և չէ
թէ մինակ ես, հապա ամէնքն ալ՝ որ ճշմարտու-
2 թիւնը կը ճանչնան,) Այն ճշմարտութեանը համար՝
որ մեր մէջը կը մնայ, ու յաւիտեան մեր հետը
3 պիտի ըլլայ. Շնորհք՝ ողորմութիւն՝ խաղաղու-
թիւն Հայր Աստուծմէն, և Տէր Յիսուս Քրիս-
տոսէն Հօրը Որդիէն՝ ձեր հետը ըլլայ ճշմարտու-
թիւնով ու սիրով:
4 Շատ ուրախ եղայ ես, որ քու որդիներէդ

ա Եսա. 9. 6: 44. 6: 54. 5: Յոհ. 20. 28: Գործ. 20. 28: Հռով. 9. 5: 1 Տիմ. 3. 16: Տիտ. 2. 13: Եբր. 1. 8:
բ Հմր 11, 12, 13:
գ 1 Կոր. 10. 14:
դ 1 Յոհ. 3. 18: 3 Յոհ. 1, Հմր 3:
ե Յոհ. 8. 32: Գաղ. 2. 5, 14: 3. 1: 5 7: Կող. 1. 5: 2 Թես. 2. 12: 1 Տիմ. 2. 4: Եբր. 10. 26:
զ 1 Տիմ. 1. 2:
է Հմր 1:

Digitized by Google

գտայ՝ ա որ ճշմարտութեամբ կը քալեն ան պատուի-
5 րանքին համեմատ, որ Հօրմէն առինք։ Եւ հիմա
քեզի կ'աղաչեմ՝ ով Տիկին, ոչ թէ իբր թէ նոր պա-
տուիրանք մը քեզի կը գրեմ, հապա ան որ սկիզբէն
6 ունէինք, բ որ մէկզմէկ սիրենք։ գ Եւ սէրը աս է՝ որ
անոր պատուիրանքներուն համեմատ քալենք. ա-
պատուիրանքը աս է՝ դ որ ինչպէս սկիզբէն 'ի վեր
7 լսեցիք, անոր համեմատ քալէք։ ե Վասն զի շատ
մոլորեցուցիչներ ելան աշխարհիս մէջ, զ որոնք Յի-
սուս Քրիստոսը մարմինով եկած չեն խոստովանիր.
8 է Ասանկ մէկը մոլորեցուցիչ ու Նեռ է։ Զգուշա-
ցէք ձեր անձերուն, որ ը աշխատանքնիս չկորսն-
9 ցընենք, հապա որ լման վարձք առնենք։ թ Ամէն
ով որ յանցանք կը գործէ ու Քրիստոսի վարդա-
պետութեանը մէջ չկենար, անիկայ Աստուած
չունի. ան որ Քրիստոսի վարդապետութեանը մէջ
կը կենայ, անիկայ Հայրն ալ ունի՝ Որդին ալ։
10 Թէ որ մէկը ձեզի գայ՝ ու աս վարդապետութիւնը
չբերէ, անիկայ տուներնիդ մի՛ ընդունիք, ևև
11 անոր Բարև մի՛ ըսէք։ Վասն զի ով որ անոր Բարև
կ'ըսէ, անոր չար գործքերուն հաղորդ կ'ըլլայ։
12 Շատ բան ունէի ձեզի գրելու, բայց չուզեցի
թղթով ու մելանով գրել. ինչու որ յոյս ունիմ որ
ձեզի գամ, ու բերան առ բերան խօսիմ, խ որ մեր
13 ուրախութիւնը կատարեալ ըլլայ։ ծ Բարև կ'ընեն
քեզի՝ քու ընտրեալ քրոջդ որդիքը։

ա 3 Յով. 3։
բ 1 Յով. 2. 7, 8։ 3. 11։
գ Յով. 13. 34։ 15. 12։ Եփես. 5. 2։ 1 Պետ. 4. 8։ 1 Յով. 3. 23։
դ Յով. 14. 15, 21։ 15. 10։ 1 Յով. 2. 5։ 5. 3։
ե 1 Յով. 2. 24։
զ 1 Յով. 4. 1։
է 1 Յով. 4. 2, 3։
ը 1 Յով. 2. 22։ 4. 3։
թ Գաղ. 3. 4։ Եբր. 10. 32, 35։
ժ 1 Յով. 2. 23։
ի Հռոմ. 16. 17։ 1 Կոր. 5. 11։ 16. 22։ Գաղ. 1. 8, 9։ 2 Տիմ. 3. 5։ Տիտ. 3. 10։
լ 3 Յով. 13։
խ Յով. 17. 13։ 1 Յով. 1. 4։
ծ 1 Պետ. 5. 13։

Digitized by Google

ԵՐՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

1 Առաքեալը կը գովէ Գայիոսի բարեպաշտութիւնը, 5 և հիւրասիրութիւնը, 7 որով ճշմարիտ քարոզիչները կը պատուէր. 9 կը գանգատի Դիոտրեփեսին անվայել վարմունքին և սնափառութեանը համար, 11 որուն չար օրինակէն զգուշանալու պատուէր կու տայ. 12 մասնաւոր վկայութիւն մը կ'ընէ Դեմետրիոսին բարի համբաւին վրայով:

1 Երէցէն Գայիոս սիրելիին, [ա] որն որ ես կը սիրեմ
2 ճշմարտութեամբ: Սիրելի՛ աղօթք կ'ընեմ որ
ամէն կողմէ յաջողութեան մէջ ու առողջ ըլլաս,
ինչպէս որ քու հոգիդ ալ յաջողութեան մէջ է:
3 Ինչու որ շատ ուրախացայ, երբոր քանի մը եղբայր-
ներ եկան, ու քու ճշմարտութեանդ վրայով
վկայեցին, [բ] ինչպէս որ դուն ճշմարտութեամբ կը
4 քալես: Ասկէ մեծ ուրախութիւն մը չունիմ, [գ] որ
կը լսեմ թէ իմ որդիներս ճշմարտութեան մէջ կը
5 քալեն: Սիրելի՛ դուն հաւատարմաբար կ'ընես, ինչ
6 որ կ'ընես եղբայրներուն՝ և օտարներուն. Որոնք
եկեղեցիին առջևը վկայեցին քու սիրոյդ վրայով.
որ եթէ աստուածահաճոյ կերպով զանոնք ճամբայ
7 դնես, աղէկ պիտի ընես: Ինչու որ Աստուծոյ անուա-
նը համար ելան, [դ] ու հեթանոսներէն բան մը
8 չեն առներ: Ուստի մենք պարտաւոր ենք անանկ-
ները ընդունելու, որ ճշմարտութեանը գործակից
ըլլանք:

ա 2 Յօհ. 1:
բ 2 Յօհ. 4:
գ 1 Կոր. 4. 15: Փիլիմ. 10:
դ 1 Կոր. 9. 12, 15:

Digitized by Google

9 Եկեղեցիին գրեցի. բայց Դիոտրեփէս՝ որ մէջեր-
10 նին առաջին ըլլալ կ'ուզէ, մեզ չընդունիր: Ասոր
համար՝ թէ որ գամ, անոր ըրած գործքերը պիտի
յիշեմ, որ մեզի դէմ շաղակրատելով չարախօսու-
թիւն կ'ընէ. և ասով ալ գոհ չեղած՝ ինքը չընդու-
նիր եղբայրները, ու անոնք որ կ'ուզեն ընդունիլ
11 կ'արգիլէ, ու եկեղեցիէն ալ կը հանէ: Սիրելի՛
ա չարին նմանող մի՛ ըլլար, հապա բարիին. բ Ան որ
բարիք կը գործէ, Աստուծմէ է. բայց ան որ չարիք
12 կը գործէ, անիկայ զԱստուած տեսած չէ: Դե-
մետրիոսին համար գ ամէնն ալ կը վկայեն, նոյն ինքն
ճշմարտութիւնն ալ. մենք ալ կը վկայենք. դ Եւ
դուք գիտէք որ մեր վկայութիւնը ճշմարիտ է:
13 ե Շատ բան ունէի գրելու. բայց չեմ ուզեր
14 մելանով ու գրիչով քեզի գրել: Անկէ յոյս
ունիմ մօտերս քեզ տեսնելու, ու բերան առ բերան
15 պիտի խօսինք: Խաղաղութիւն քեզի. բարեկամ-
ները քեզի բարև կ'ընեն. բարև ըրէ մեր բարեկամ-
ներուն՝ ամէն մէկուն անունովը:

ա Սաղ. 37. 27: Եսա. 1. 16, 17: 1 Պետ. 3. 11:
բ 1 Յով. 2. 29: 3. 6, 9:
գ 1 Տիմ. 3. 7:
դ Յով. 21. 24:
ե 2 Յով. 12:

Digitized by Google

ԸՆԴՀԱՆՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹ

ՅՈՒԴԱՅԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ

1 Առաքեալը կը յորդորէ քրիստոնեաները՝ որ հաստատ կենան հաւատքին դաւանութեանը մէջ, 4 ծանուցանելով անոնց թէ խաբեբայ վարդապետներ մտած են մէջերնին՝ որ զանոնք մոլորցընեն. որոնց դատապարտելի վարդապետութեանը ու վարմունքին համար՝ սոսկալի պատիժ պատրաստուած է. 20 իսկ բարեպաշտներուն վրայով կ'իմացընէ թէ՝ անոնք Աստուծոյ աղօթք ընելով Սուրբ Հոգիին օգնականութեամբը կրնան հաստատուն կենալ, շնորհօք աճիլ, անձերնին պահել և ուրիշներն ալ ազատել ու մոլորեցուցիչներուն որոգայթներէն:

1 Յուդա՝ Յիսուս Քրիստոսի ծառայ ու [ա]Յա-
կոբոսին եղբայրը. ձեզի՝ որ Հայր Աստուծ-
մէն սրբուած էք, և [բ]Յիսուս Քրիստոսէն պա-
2 հուած [գ]ու կանչուած. Ողորմութիւնը [դ]ու
խաղաղութիւնը և սէրը ձեր վրայ շատնայ:
3 Սիրելիներ՝ բոլոր ջանքը վրաս առնելով ձեզի
գրելու [ե]հասարակաց փրկութեանը համար, ես
ինծի հարկ սեպեցի ձեզի գրել, ու յորդորել, [զ]որ
մրցիք ան հաւատքին համար՝ որ անգամ մը սուր-
4 բերուն աւանդուեցաւ: [է]Քանզի մէկ քանի մարդիկ
գաղտուկ մտան, [ը]Անոնք որ առաջուց աս դատա-
պարտութեանը համար որոշուած էին, ամբարիշտ-

ա Ղու. 6. 16: Գործ. 1. 13:
բ Յոհ. 17. 11, 12, 15: 1 Պետ. 1. 5:
գ Հռով. 1. 7:
դ 1 Պետ. 1. 2: 2 Պետ. 1. 2:
ե Տիտ. 1: 4:
զ Փիլ. 1. 27: 1 Տիմ. 1. 18: 6. 12: 2 Տիմ. 1. 13: 4. 7:
է Գաղ. 2. 4: 2 Պետ. 2. 1:
ը Հռով. 9. 21, 22: 1 Պետ. 2. 8:

Digitized by Google

ներ, [ա]որ մեր Աստուծոյ շնորհքը [բ]անառակու-
թեան դարձուցին, [գ]և մի միայն Իշխանը՝ ու մեր
5 Տէր Յիսուս Քրիստոսը ուրացան։ Արդ՝ կ'ուզեմ
միտքերնիդ բերել, թէև արդէն գիտէք ասիկայ, [դ]թէ
Տէրը որ ժողովուրդը Եգիպտոսի երկրէն ազատեց.
6 [ե]ետքը չհաւատացողները կորսընցուց։ [զ]Եւ այն
հրեշտակները՝ որ իրենց իշխանութիւնը չպահեցին,
հապա իրենց բնակութիւնը ձգեցին, [է]մշտնջենաւոր
կապերով խաւարի մէջ պահեց՝ մեծ օրուան դա-
7 տաստանին։ [ը]Ինչպէս Սոդոմ ու Գոմոր՝ և անոնց
բոլորտիքը եղած քաղաքները՝ որոնք ասոնց նման
պոռնկեցան ընկերներուն մարմնին ետևէն երթա-
լով, առջևնիս օրինակ կեցեր են՝ յաւիտենական
8 կրակին դատապարտութիւնը ընդունելով։ [թ]Ասո-
նապէս աս ցնորածներն ալ մարմինը կը պղծեն,
տէրութիւնը կ'անարգեն, [ժ]փառաւորներուն դէմ
9 կը հայհոյեն։ [ի]Բայց Միքայէլ հրեշտակապետը
երբոր Սատանային դէմ դնելով Մովսէսին մար-
մնին համար կը վիճէր, [լ]չհամարձակեցաւ հայ-
հոյութեան դատապարտութիւն բերել անոր վրայ.
10 հապա ըսաւ, [խ]Տէրը յանդիմանէ քեզ։ [ծ]Իսկ
ասոնք՝ ան բաներուն որ չեն հասկընար, հայհոյու-
թիւն կ'ընեն. և ան բաները որ բնականաբար անբան
անասուններու պէս գիտեն, անոնց մէջ կ'ապականին։
11 Վա՜յ անոնց՝ [կ]որ Կայենին ճամբովը գացին,

ա Տիտ. 2. 11։ Եբր. 12. 15։
բ 2 Պետ. 2. 10։
գ Տիտ. 1. 16։ 2 Պետ. 2. 1։ 1 Յով. 2. 22։
դ 1 Կոր. 10. 9։
ե Թուոց. 14. 29, 37։ 26. 64։ Սաղ. 106. 26։ Եբր. 3. 17, 19։
զ Յով. 8. 44։
է 2 Պետ. 2. 4։
ը Յայտ. 20. 9։
թ Ծն. 19. 24։ 2 Օր. 29. 23։ 2 Պետ. 2. 6։
ժ 2 Պետ. 2. 10։
ի Եզ. 22. 28։
լ Դան. 10. 13։ 12. 1։ Յայտ. 12. 7։
խ 2 Պետ. 2. 11։
ծ Զաք 3. 2։
կ 2 Պետ. 2. 12։
հ Ծն. 4. 5։ 1 Յով. 3. 12։

Digitized by Google

ա ու Բաղաամին մոլորութեանը ետեւ ցանկութեամբ
վարձքի ետեւէ գացին, բ Եւ Կորխին հակառակու-
12 թեանը ետեւ կորսուեցան: գ Ասոնք դ ձեր սիրոյ
խնճոյքներուն մէջ արատներ են, ու ձեզի հետ
կերուխումի նստած ատեննին աներկիւղ իրենց անձը
կը կերակրեն. ե անջուր ամպեր զ հովերէն քշուած.
պտուղնին կորսնցուցած ծառեր, բերք չունեցող,
13 է երկու անգամ մեռած, արմատէն խլուած. ը Ծո-
վու կատղած ալիքներ, թ որ իրենց անձերուն ամօթը
կը փրփրցընեն. մոլորական աստղեր, ժ որոնց հա-
մար խաւարին մէգը պահուած է յաւիտեան:
14 Ասոնց վրայ մարգարէացաւ Ենովք ալ՝ ի որ
եօթներորդ էր Ադամէն, ու ըսաւ. լ Ահա Տէրը
15 իր բիւրաւոր սուրբերովը եկաւ, Ամենուն դատաս-
տան ընելու, ու բոլոր ամբարիշտները յանդիմա-
նելու իրենց ըրած ամբարշտութեանը բոլոր գործ-
քերուն համար, Եւ բոլոր խիստ խօսքերուն համար՝
որ ամբարիշտ մեղաւորները անոր դէմ խօսեցան:
16 Ասոնք տրտնջողներ ու քրթմնջողներ են, որոնք
իրենց ցանկութիւններուն համեմատ կ'երթան. ծ Եւ
իրենց բերանները ամբարտաւան խօսքեր կը զրու-
ցեն. կ Եւ շահի համար երեսպաշտութիւն կ'ընեն:
17 հ Բայց դուք սիրելիներ՝ միտքերնիդ բերէք այն
խօսքերը որ մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի առաքեալ-

ա Թուե. 22. 7, 21: 2 Պետ. 2. 15:
բ Թուե. 16. 1, [illegible]:
գ 2 Պետ. 2. 13:
դ 1 Կոր. 11. 21:
ե Առակ. 25. 14: 2 Պետ. 2. 17:
զ Եփես. 4. 14:
է Մատթ. 15. 13:
ը Ես. 57. 20:
թ Փիլ. 3. 19:
ժ 2 Պետ. 2. 17:
ի Ծն. 5. 18:
լ 2 Օր. 33. 2: Դան. 7. 10: Զաք. 14. 5: Մատթ. 25. 31: 2 Թես. 1. 7: Յայտ. 1. 7:
խ 1 Թագ. 2. 3: Սաղ. 31. 18: 94. 4: Մաղ. 3. 13:
ծ 2 Պետ. 2. 18:
կ Առակ. 28. 21: Յակ. 2. 1, 9:
հ 2 Պետ. 3. 2:

Digitized by Google

18 Ներէն առաջուց զրուցուեցաւ. Որ ձեզի կ'ըսէին
թէ՝ ա Վերջի ժամանակը ծաղր ընողներ պիտի ըլ-
լան, որոնք իրենց ամբարիշտ ցանկութիւններուն
համեմատ պիտի երթան։
19 բ Ասոնք ինքզինքնին զատող գ շնչաւորներ են, ու
20 Հոգին չունին։ Բայց դուք սիրելիներ՝ դ անձերնիդ
շինելով ձեր ամենասուրբ հաւատքին վրայ, և Սուրբ
21 Հոգիով ե աղօթք ընելով, Անձերնիդ Աստուծոյ
սիրոյն մէջ պահեցէք, զ Մեր Տէր Յիսուս Քրիստոսի
ողորմութեանը սպասելով յաւիտենական կեանքի
22 համար։ Եւ խտրութիւն ընելով՝ ոմանց ողորմեցէք։
23 Եւ է ոմանք վախով ազատեցէք՝ ը Կրակէն յափշ-
տակելով զանոնք, ատելով թ մարմինէն աղտոտած
հանդերձն ալ։
24 ժ Եւ անոր՝ որ կարող է ձեզ ի անբիծ պահել, և
իր փառքին առջևը անարատ կայնեցընել ցնծու-
25 թիւնով, լ Մի միայն Աստուծոյ մեր փրկչին՝ մեր
Տէր Յիսուս Քրիստոսին ձեռքովը փառք ու մեծու-
թիւն, զօրութիւն ու իշխանութիւն * բոլոր դարե-
րէն առաջ", և հիմա ու բոլոր դարերու մէջ. ամէն։

ա 1 Տիմ. 4. 1 ։ 2 Տիմ. 3. 1 ։ 4. 3 ։ 2 Պետ. 2. 1 ։ 3. 3 ։
բ Առակ. 18. 1 ։ Եզեկ. 14. 7 ։ Ովս. 4. 14 ։ 9. 10 ։ Եբր. 10. 25 ։
գ 1 Կոր. 2. 14 ։ Յակ. 3. 15 ։
դ Կող. 2. 7 ։ 1 Տիմ. 1. 4 ։
ե Հռովմ. 8. 26 ։ Եփես. 6. 18 ։
զ Տիտ. 2. 13 ։ 2 Պետ. 3. 12 ։
է Հռովմ. 11. 14 ։ 1 Տիմ. 4. 16 ։
ը Ամով. 4. 11 ։ 1 Կոր. 3. 15 ։ Զաք. 3. 2 ։
թ Զաք. 3. 4, 5 ։ Յայտ. 3. 4 ։
ժ Հռովմ. 16. 25 ։ Եփես. 3. 20 ։
ի Կող. 1. 22 ։
լ Հռովմ. 16. 27 ։ 1 Տիմ. 1. 17 ։ 2. 3 ։
* Ոմանք չունին ։

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ
ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ
ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա

4 Յովհաննէս իրեն եղած յայտնութիւնը կը գրէ Ասիայի եօթը եկեղեցիներուն, որոնց նշան ըլլալու համար ցուցուեցաւ իրեն՝ եօթը ոսկեղէն աշտանակները։ 7 Քրիստոսի գալուստը, 14 ու անոր զօրութիւնը և մեծափառութիւնը։

1 Յիսուս Քրիստոսի յայտնութիւնը, [ա] որ Աս-
տուած անոր տուաւ իր ծառաներուն ցուցը-
նելու ինչ որ [բ] շուտով պէտք է ըլլալ. [գ] Եւ իր հրեշ-
տակին ձեռքովը խրկելով՝ իր Յովհաննէս ծառային
2 իմացուց, [դ] Որ Աստուծոյ խօսքին վկայութիւնը
ըրաւ, ու Յիսուս Քրիստոսի վկայութիւնը, [ե] ինչ
3 որ տեսաւ։ [զ] Երանի՜ անոր՝ որ կը կարդայ, ու
անոնց՝ որ կը լսեն այս մարգարէութեան խօսքերը,
և կը պահեն ինչ որ անոր մէջը գրուած է. [է] Ինչու
որ ժամանակը մօտ է։
4 Յովհաննէսէն եօթը եկեղեցիներուն՝ որ Ասիայի
մէջն են. շնորհք և խաղաղութիւն ձեզի Անկէ՝ [ը] Որ
է, [թ] Եւ որ էր, և որ պիտի գայ, [ժ] ու եօթը հոգի-

ա Յոհ. 3. 32։ 8. 26։ 12. 49։
բ Գլ. 4. 1։ Հմր 3։
գ Գլ. 22. 16։
դ 1 Կոր. 1. 6։ Գլ. 6. 9։ 12. 17։ Հմր 9։
ե 1 Յոհ. 1. 1։
զ Ղու. 11. 28։ Գլ. 22. 7։
է Հռով. 13. 11։ Յակ. 5. 8։ 1 Պետ. 4. 7։ Գլ. 22. 10։
ը Ել. 3. 14։ Հմր 8։
թ Յոհ. 1. 1։
ժ Զաք. 3. 9։ 4. 10։ Գլ. 3. 1։ 4. 5։ 5. 6։

Digitized by Google

5 Ներէն՝ որ անոր աթոռին առջեւն են. Եւ Յիսուս
Քրիստոսէ [ա]Հաւատարիմ վկայէն, [բ]որ մեռելներուն
անդրանիկն է, [գ]ու երկրի թագաւորներուն իշխա-
նը. [դ]Անոր՝ որ մեզ սիրեց, [ե]ու մեզ իր արիւնովը
6 մեր մեղքերէն լուաց, [զ]Եւ մեզ թագաւորներ ու
քահանաներ ըրաւ Աստուծոյ ու իր Հօրը, [է]Անոր
փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն:
7 [ը]Ահա ամպերով կու գայ. ու ամէն աչք պիտի
տեսնէ անիկայ, և անոնք որ զանիկայ խոցեցին. և
անոր վրայ կոծ պիտի ընեն [թ]երկրիս բոլոր ազգերը.
8 այո՛. ամէն: [ժ]Ես եմ Ալֆա և Օմեղա՝ կ՚ըսէ Տէր
Աստուած, [ի]որ է, և որ էր, և որ պիտի գայ՝ Ամե-
նակալը:
9 Ես Յովհաննէս ձեր եղբայրը՝ և Յիսուս Քրիս-
տոսի նեղութեանը [լ]ու արքայութեանը և համբե-
րութեանը մէջ [խ]ընկերակիցը, Պատմոս ըսուած
կղզին էի, [ծ]Աստուծոյ խօսքին համար՝ ու Յիսուս
10 Քրիստոսի վկայութեանը համար: [կ]Եւ *կիրակէ
օրը [հ]Հոգին իմ վրաս եկաւ, [ձ]ու ետևէս մեծ ձայն
11 մը լսեցի փողի ձայնի պէս, որ կ՚ըսէր. Ինչ որ կը
տեսնես գիրքի մը մէջ գրէ, ու ղրկէ եօթը եկե-

ա Յոհ. 8. 14: 1 Տիմ. 6. 13: Գլ. 3. 14:
բ 1 Կոր. 15. 20: Կող. 1. 18:
գ Եփես. 1. 20: Գլ. 17. 14: 19. 16:
դ Յոհ. 13. 34: 15. 9: Գաղ. 2. 20:
ե Եբր. 9. 14: 1 Յոհ. 1. 7:
զ 1 Պետ. 2. 5, 9: Գլ. 5. 10: 20. 6:
է 1 Տիմ. 6. 16: Եբր. 13. 21: 1 Պետ. 4. 11: 5. 11:
ը Դան. 7. 13: Մատ. 24. 30: 26. 64: Գործ. 1. 11:
թ Զաք. 12. 10: Յոհ. 19. 37:
ժ Ես. 41. 4: 44. 6: 48. 12: Համր 17: Գլ. 2. 8: 21. 6: 22. 13:
ի Համր 4: Գլ. 4. 8: 11. 17: 16. 5:
լ Հռով. 8. 17: 2 Տիմ. 2. 12:
խ Փիլ. 1. 7: 4. 14: 2 Տիմ. 1. 8:
ծ Գլ. 6. 9: Համր 2:
կ Յոհ. 20. 26: Գործ. 20. 7: 1 Կոր. 16. 2:
* Յն՝ տէրունականին
հ Գործ. 10. 10: 2 Կոր. 12. 2: Գլ. 4. 2: 17. 3: 21. 10:
ձ Գլ. 4. 1: 10. 8:

Digitized by Google

ղեցիներուն, որ Եփեսոսի, ու Զմիւռնիայի, և
Պերգամոնի, ու Թիւատիրի, և Սարդիկէի, ու
12 Փիղադելփիայի, և Լաւոդիկիայի մէջ են: Եւ
դարձայ ան ձայնը տեսնելու՝ որ ինծի կը խօսէր. ու
երբոր դարձայ՝ [ա]եօթը ոսկեղէն աշտանակներ
13 տեսայ. [բ]Եւ եօթը աշտանակներուն մէջ [գ]մէկը
Որդւոյ մարդոյ նման՝ պճղնաւոր [դ]պատմուճան մը
հագած, [ե]ու կուրծքին վրայ ոսկի գօտի մը կապած.
14 Եւ իր գլուխը [զ]ու մազերը՝ բուրդի պէս ճերմակ՝
— ձիւնի պէս, [է]ու իր աչքերը՝ կրակի բոցի պէս.
15 [ը]Եւ իր ոտքերը ոսկեպղինձի նման՝ որպէս թէ հնոցի
մէջ կրակ դարձած, [թ]ու իր ձայնը շատ ջուրերու
16 ձայնի պէս. Եւ [ժ]իր աջ ձեռքին մէջ եօթը աստղ
ունէր, [ի]ու իր բերնէն սրած երկբերան սուր մը
կ'ելլէր, [լ]և իր երեսը արեւու պէս էր՝ որ իր զօրու-
17 թեամբը կը փայլի: [խ]Ու երբոր տեսայ անիկայ, իր
ոտքը ինկայ մեռելի պէս. [ծ]ու իր աջ ձեռքը իմ վրաս
դրաւ, ու ըսաւ ինծի. Մ՛ի վախնար. [կ]Ես եմ առա-
18 ջինը ու վերջինը. [հ]Եւ ես կենդանի եմ, ու ես ան
եմ որ մեռայ, [ձ]և ահա կենդանի եմ յաւիտեանս
յաւիտենից. [ղ]Եւ ես ունիմ մահուան ու դժոխքին
19 բանալիները: [ճ]Գրէ ինչ որ կը տեսնես, [մ]ան որ

ա Հմր 21: Եղ. 25.37: Զաք. 4.2:
բ Գլ. 2.1:
գ Եզեկ. 1.26: Դան. 7.13: 10.16: Գլ. 14.14:
դ Դան. 10.5:
ե Գլ. 15.6:
զ Դան. 7.9:
է Դան. 10.6: Գլ. 2.18: 19.12:
ը Եզեկ. 1.7: Դան. 10.6: Գլ. 2.18:
թ Եզեկ. 43.2: Դան. 10.6: Գլ. 14.2: 19.6:
ժ Հմր 20: Գլ. 2.1: 3.1:
ի Եսա. 49.2: Եփես. 6.17: Եբր. 4.12: Գլ. 2.12, 16: 19.15, 21:
լ Գոր. 26.13: Գլ. 10.1:
խ Եզեկ. 1.28:
ծ Դան. 8.18: 10.10:
կ Եսա. 41.4: 44.6: 48.12: Գլ. 2.8: 22.13: Հմր 10:
հ Հռով. 6.9:
ձ Գլ. 4.9: 5.14:
ղ Սաղ. 68.20: Գլ. 20.1:
ճ Հմր 12, Ա:
մ Գլ. 2.1, Ա:

Digitized by Google

20 կայ, ա ու ան որ ետքը պիտի ըլլայ. բ Եօթը աստ-
ղերուն խորհուրդը՝ որ իմ աջ ձեռքիս մէջը տեսար.
գ Եւ եօթը ոսկեղէն աշտանակները. այն եօթը աստ-
ղերը՝ դ եօթը եկեղեցիներուն հրեշտակներն են.
ե Եւ եօթը աշտանակները եօթը եկեղեցիներն են։

ԳԼ. Բ

1 Եփեսոսի, 8 Զմիւռնիոյի, 12 Պերգամոնի 18 և Թիատիրի եկեղեցիներուն հրեշտակներուն՝ այսինքն հոգևոր պաշտօնեաներուն գրուելու պատուէրները, ու այն եկեղեցիներուն եղած գովութիւնները ու յանդիմանութիւնները։

1 Եփեսոսի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին գրէ.
զ Այսպէս կ՚ըսէ անիկայ՝ որ իր աջ ձեռքին մէջ
եօթը աստղերը ունի, է ու եօթը ոսկեղէն աշտա-
2 նակներուն մէջը կը պտըտի. ը Գիտեմ քու գործ-
քերդ, և քու աշխատութիւնդ, ու քու համբերու-
թիւնդ, և որ չարերուն չես կրնար տանիլ, թ ու
փորձեցիր անոնք ժ որ կ՚ըսեն՝ թէ իրենք առաքեալ
3 են, ու չեն, և գտար թէ ստախօս են. Ու համբե-
րութիւն ունենալով՝ իմ անուանս համար նեղու-
4 թիւն կրեցիր, ի ու չթուլցար։ Բայց քեզի դէմ բան
5 մը ունիմ, որ քու առջի սէրդ ձգեցիր։ Միտքդ
բեր հիմա ուսկից որ ինկար, ու ապաշխարէ՛, և ա-
ռաջի գործքերդ ըրէ. Եթէ ոչ՝ շուտով կու գամ
քեզի, ու քու աշտանակդ իր տեղէն պիտի շարժեմ՝
6 թէ որ չապաշխարես։ Բայց ասիկայ ունիս, որ

ա Գլ. 4. 1, Ճ։
բ Հմր 16։
գ Հմր 12։
դ Մաղ. 2. 7։ Գլ. 2. 1, Ճ։
ե Զաք. 4. 2։ Մատ. 5. 15։ Փիլ. 2. 15։
զ Գլ. 1. 16, 20։
է Գլ. 1. 13։
ը Սաղ. 1. 6։ Հմր 9, 13, 19։ Գլ. 3. 1, 8, 15։
թ 1 Յոհ. 4. 1։
ժ 2 Կոր. 11. 13։ 2 Պետ. 2. 1։
ի Գաղ. 6. 9։ Եբր. 12. 3, 5։
լ Մատ. 21. 41, 43։

Digitized by Google

ա Նիկողայոսեանց գործքերը կ'ատես, որոնք ես ալ
7 կ'ատեմ։ բ Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին
ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն. Ան որ կը յաղթէ՝ գ Կե-
նաց ծառէն դ ուտել պիտի տամ անոր, որ Աստուծոյ
դրախտին մէջն է։
8 Եւ Զմիւռնիայի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտա-
կին գրէ. Այսպէս կ'ըսէ ե Առաջինը ու վերջինը,
9 որ մեռաւ՝ ու կենդանացաւ. զ Գիտեմ քու գործ-
քերդ ու նեղութիւնդ՝ և աղքատութիւնդ, (է բայց
հարուստ ես,) ու անոնց հայհոյութիւնը՝ ը որ
կ'ըսեն, թէ իրենք Հրեայ են, ու չեն, թ հապա
10 Սատանայի ժողովք մը։ ժ Բնաւ մի վախնար ան
բաներէն որ պիտի կրես. ահա Բանսարկուն ձեզմէ
մէկ քանիները բանտը պիտի ձգէ, որ փորձուիք, և
տասը օր նեղութիւն պիտի ունենաք. ի մինչև 'ի մահ
հաւատարիմ եղիր, լ ու քեզի կենաց պսակը պիտի
11 տամ։ խ Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին
ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն. Ան որ կը յաղթէ՝
ծ երկրորդ մահէն պիտի չվնասուի։
12 Եւ Պերգամոնի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին
գրէ. կ Այսպէս կ'ըսէ անիկայ՝ որ սրած երկբերան
13 սուրը ունի. հ Գիտեմ քու գործքերդ, և թէ ուր
կը բնակիս՝ ձ այսինքն Սատանային աթոռին եղած
տեղը, ու իմ անունս կը պահես, և իմ հաւատքս
չուրացար ան օրերը անգամ՝ որ Անթիպաս իմ

ա Հմր 15։
բ Մատ. 11. 15։ 13. 9, 43։ Հմր 11, 17, 29։ Գլ. 3. 6, 13, 22։ 13. 9։
գ Ծն. 2. 9։
դ Գլ. 22. 2, 14։
ե Գլ. 1. 17, 18։
զ Հմր 2։
է Ղու. 12. 21։ 1 Տիմ. 6. 18։ Յակ. 2. 5։
ը Հռով. 2. 17, 28, 29։ 9. 6։
թ Գլ. 3. 9։
ժ Մատ. 10. 22։
ի Մատ. 24. 13։
լ Յակ. 1. 12։ Գլ. 3. 11։
խ Հմր 7։ Գլ. 13. 9։
ծ Գլ. 20. 14։ 21. 8։
կ Գլ. 1. 16։
հ Հմր 2։
ձ Հմր 9։

Digitized by Google

հաւատարիմ վկաս սպաննուեցաւ ձեր մէջը, ուր որ
14 Սատանան կը բնակի։ Բայց քեզի դէմ քիչ մը բան
ունիմ. որ հոն [ա]Բաղաամին վարդապետութիւնը
բռնողներ ունիս, որ Բաղակին սորվեցուց Իսրայէլի
որդւոց առջեւը գայթակղութիւն դնել, [բ]որ անոնք
կռոց զոհուածներ ուտեն՝ [գ]ու պոռնկութիւն ընեն։
15 [դ]Նոյնպէս ալ դուն Նիկողայոսեանց վարդապետու-
16 թիւնը բռնողներ ունիս, որն որ ես կ'ատեմ։ Ապա-
պաշխարէ. եթէ ոչ՝ շուտով կու գամ քեզի, [ե]ու
իմ բերնիս սրովը պիտի պատերազմիմ անոնց հետ։
17 [զ]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ
կ'ըսէ եկեղեցիներուն. Ան որ կը յաղթէ՝ պա-
հուած մանանայէն ուտել պիտի տամ անոր, ու
ճերմակ խիճ մը պիտի տամ անոր, և անոր խիճին
վրայ [է]նոր անուն մը գրուած, որն որ մէկը չգիտեր,
բայց միայն ան՝ որ կ'ընդունի։
18 Եւ Թիւատիրի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին
գրէ. Այսպէս կ'ըսէ Աստուծոյ Որդին, [ը]որ կրակի
բոցի պէս աչքեր ունի, ու իր ոտքերը ոսկեպղինձի
19 նման են. [թ]Գիտեմ քու գործքերդ, և սէրդ՝ ու
հաւատքդ՝ ու քու ծառայութիւնդ ու համբերու-
թիւնդ, և թէ քու վերջին գործքերդ առջիններէն
20 շատ են։ Բայց քեզի դէմ բան մը ունիմ, որ թող
կու տաս [ժ]Յեզաբէլ կնկը, որ ինքզինքը մարգա-
րէուհի կ'անուանէ, ու իմ ծառաներս մոլորցնելով՝
կը սորվեցընէ [ի]պոռնկութիւն ընել՝ և կռոց զո-

ա Թուոց. 24. 14։ 25. 1։ 31. 16։ 2 Պետ. 2. 15։ Յուդ. 11։
բ՝ Հմր 20։ Գործ. 15. 29։ 1 Կոր. 8. 9, 10։ 10. 19, 20։
գ 1 Կոր. 6. 13, 18։
դ Հմր 6։
ե Եսա. 11. 4։ 2 Թեսա. 2. 8։ Գլ. 1. 16։ 19. 15, 21։
զ Հմր 7, 11։
է Գլ. 3. 12։ 19. 12։
ը Գլ. 1. 14, 15։
թ Հմր 2։
ժ 3 Թագ. 16. 31։ 21. 25։ 4 Թագ. 9. 7։
ի Ել. 34. 15։ Գործ. 15. 20, 29։ 1 Կոր. 10. 19, 20։ Հմր 14։

Digitized by Google

21 հուածներ ուտել։ [ա]Եւ ես անոր ժամանակ տուի
իր պոռնկութեանը վրայ ապաշխարելու, ու չապաշ-
22 խարեց։ Ահա՛ ես զանիկայ անկողինը պիտի ձգեմ,
ու անոր հետ շնութիւն ընողները մեծ նեղութեան
մէջ, թէ որ իրենց գործքերուն վրայ չապաշխարեն։
23 Եւ անոր զաւակները մահով պիտի սպաննեմ. ու
բոլոր եկեղեցիները պիտի գիտնան [բ]թէ ես ան եմ՝
որ երիկամունքները ու սիրտերը կը քննեմ. [գ]Եւ
ամէն մէկերնուդ ձեր գործքերուն համեմատ պիտի
24 հատուցանեմ։ Բայց ձեզի կ'ըսեմ միւսներուդ՝
որ Թիւատիրի մէջ էք, ու աս վարդապետութիւնը
չունիք, որ չճանչցաք Սատանային խորունկ բաները՝
(ինչպէս որ կ'ըսեն.) [դ]Ձեր վրայ ուրիշ ծանրու-
25 թիւն չեմ ձգեր. [ե]Հապա ան որ ունիք՝ պահեցէք
26 մինչև որ ես գամ։ Եւ ան որ կը յաղթէ՝ [զ]ու իմ
գործքերս մինչև վերջը կը պահէ, [է]անոր իշխանու-
27 թիւն պիտի տամ ազգերուն վրայ. ([ը]Եւ պիտի հո-
վուէ զանոնք երկաթէ գաւազանով. անոնք բրուտի
28 ամաններու պէս պիտի փշրուին.) Ինչպէս որ ես ալ
իմ Հօրմէս առի. ու անոր պիտի տամ [թ]առաւօտեան
29 աստղը։ [ժ]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին
ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն։

ա Հռով. 2. 4։ Գլ. 9. 20։
բ 1 Թագ. 16. 7։ 1 Մն. 28. 9։ 29. 17։ 2 Մն. 6. 30։ Սաղ. 7. 9։ Երեմ. 11. 20։ 17. 10։ 20. 12։ Յոհ. 2. 24, 25։ Գործ. 1. 24։ Հռով. 8. 27։
գ Սաղ. 62. 12։ Մատ. 16. 27։ Հռով. 2. 6։ 14. 12։ 2 Կոր. 5. 10։ Գաղ. 6. 5։ Գլ. 20. 12։
դ Գործ. 15. 28։
ե Գլ. 3. 11։
զ Յոհ. 6. 29։ 1 Յոհ. 3. 23։
է Մատ. 19. 28։ Ղուկ. 22. 29, 30։ 1 Կոր. 6. 3։ Գլ. 3. 21։ 20. 4։
ը Սաղ. 2. 8, 9։ 49. 14։ Դան. 7. 22։ Գլ. 12. 5։ 19. 15։
թ 2 Պետ. 1. 19։ Գլ. 22. 16։
ժ Համր 7։

Digitized by Google

ԳԼ. Գ

2 Քրիստոս կը յանդիմանէ Սարդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը. 3 կը յորդորէ զանիկայ որ ապաշխարէ, և սպառնալիք կ՚ընէ անոր. 8 կը գովէ Փիղադելփիայի եկեղեցիին հրեշտակը 10 իր արթնութիւնը և համբերութիւնը համար. 15 կը նախատէ Լաւոդիկէի եկեղեցիին հրեշտակը՝ ոչ տաք և ոչ պաղ ըլլալուն համար, 19 և կը պատուիրէ որ աւելի նախանձախնդիր ու ջերմեռանդ ըլլայ. 20 Քրիստոս դրանը կայնած կը բաղխէ:

1 Եւ Սարդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշտակին
գրէ, «ա Ասիկա կ՚ըսէ անիկայ՝ որ ունի Աս-
տուծոյ եօթը Հոգիները՝ ու եօթը աստղերը.
բ Գիտեմ քու գործքերդ՝ որ դուն անուն ունիս թէ
2 կենդանի ես, գ ու մեռած ես: Արթուն կեցիր՝ և
հաստատէ մնացած բաները որ մեռնելու վրայ են,
ինչու որ քու գործքերդ Աստուծոյ առջևը կատա-
3 րեալ չգտայ: դ Հիմա միտքդ բեր թէ ինչպէս
ընդունեցիր ու լսեցիր, ու պահէ, ե և ապաշխարէ.
զ Ապա թէ որ արթննալու չըլլաս, գողի պէս քու
վրադ պիտի գամ, ու բնաւ պիտի չգիտնաս թէ ո՛ր
4 ժամուն քու վրադ պիտի գամ: Սակայն քանի մը
անձինք ունիս Սարդիկէի մէջ, է որոնք իրենց հան-
դերձները չաղտոտեցին, ը և ճերմակներով պիտի
5 պտըտին ինծի հետ, քանզի արժանի են: Ան որ կը
յաղթէ՝ թ ճերմակներ պիտի հագնի. ժ ու ես անոր
անունը ի կենաց գիրքէն պիտի չաւրեմ, լ և անոր
անունը պիտի դաւանիմ իմ Հօրս առջևը՝ ու անոր

ա Գլ. 1. 4, 16: 4. 5: 5. 6:
բ Գլ. 2. 2:
գ Եփես. 2. 1, 5: 1 Տիմ. 5. 6:
դ 1 Տիմ. 6. 20: 2 Տիմ. 1. 13: Հմր 11:
ե Հմր 19:
զ Մատ. 24. 42, 43: 25. 13: Մար. 13. 33: Ղուկ. 12. 39, 40: 1 Թեսս. 5. 2, 6: 2 Պետ. 3. 10: Գլ. 16. 15:
է Յուդ. 23:
ը Գլ. 4. 4: 6. 11: 7. 9, 13:
թ Գլ. 19. 8:
ժ Ել. 32. 32: Սաղ. 69. 28:
ի Փիլ. 4. 3: Գլ. 13. 8: 17. 8: 20. 12: 21. 27:
լ Մատ. 10. 32: Ղուկ. 12. 8:

Digitized by Google

6 Հրեշտակներուն առջևը ։ [ա]Ան որ ականջ ունի՝ թող
լսէ թէ Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն ։
7 Եւ Փիղադելփիայի մէջ եղած եկեղեցիին Հրեշ-
տակին գրէ. [բ]Այսպէս կ'ըսէ ան Սուրբը՝ [գ]ան
Ճշմարիտը՝ [դ]որ Դաւիթի բանալին ունի, [ե]կը
բանայ՝ ու մէկը չկայ որ գոցէ, [զ]Նա կը գոցէ՝ ու
8 մէկը չկայ որ բանայ. [է]Գիտեմ քու գործքերդ.
[ը]Ահա՛ քու առջեւդ բացուած դուռ մը դրի, որ մէկը
չկրնար գոցել. ինչու որ դուն քիչ մը կարողութիւն
ունիս, և իմ խօսքս պահեցիր, ու իմ անունս չու-
9 րացար ։ [թ]Ահա՛ ես քեզի կու տամ Սատանայի
ժողովքէն եղողները՝ որոնք կ'ըսեն թէ՝ իրենք Հրէ-
այ են, ու չեն, հապա սուտ կ'ըսեն. [ժ]Ահա՛ պիտի
ստիպեմ անոնք՝ որ գան ու երկրպագութիւն ընեն
քու ոտքերուդ առջեւը, և ճանչնան՝ թէ ես քեզ
10 սիրեցի ։ Որովհետև իմ համբերութեանս խօսքը
պահեցիր, [ի]ես ալ քեզ պիտի պահեմ փորձութեան
ժամանակը, [լ]որ պատրաստ է գալու բոլոր աշխարհի
վրայ՝ [խ]երկրիս երեսը բնակողները փորձելու համար ։
11 [ծ]Ահա՛ ես շուտով կու գամ. [կ]ունեցածդ ամո՛ւր բռ-
12 նէ, [հ]որ մէկը չառնէ քու պսակդ ։ Ան որ կը յաղթէ՝
անիկայ իմ Աստուծոյս տաճարին մէջ [ձ]սիւն մը
պիտի ընեմ, ու ալ դուրս պիտի չելլէ. [ղ]Եւ անոր
վրայ իմ Աստուծոյս անունը պիտի գրեմ, ու իմ

ա Գլ. 2. 7 ։
բ Գոր. 3. 14 ։
գ 1 Յոհ. 5. 20 ։ Հմր 14 ։ Գլ. 1. 5 ։ 6. 10 ։ 19. 11 ։
դ Եա. 22. 22 ։ Ղու. 1. 32 ։ Գլ. 1. 18 ։
ե Մատ 16. 19 ։
զ Յոբ. 12. 14 ։
է Հմր 1 ։
ը 1 Կոր. 16. 9 ։ 2 Կոր. 2. 12 ։
թ Գլ. 2. 9 ։
ժ Եա. 49. 23 ։ 60. 14 ։
ի 2 Պետ. 2. 9 ։
լ Ղու. 2. 1 ։
խ Եա. 24. 17 ։
ծ Փիլ. 4. 5 ։ Գլ. 1. 3 ։ 22. 7, 12, 20 ։
կ Գլ. 2. 25 ։
հ Գլ. 2. 10 ։
ձ 3 Թագ. 7. 21 ։ Գաղ. 2. 9 ։
ղ Գլ. 2. 17 ։ 14. 1 ։ 22. 4 ։

Digitized by Google

Աստուծոյ քաղաքին անունը, [ա]այսինքն Նոր Երու-
սաղեմին, որ երկինքէն իմ Աստուծմէս կ'իջնէ, եւ
13 իմ նոր անունս. [բ]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ
Հոգին ինչ կ'ըսէ եկեղեցիներուն։
14 Եւ Լաւոդիկէի մէջ եղած եկեղեցիին հրեշ-
տակին գրէ. [գ]Ասիկա կ'ըսէ Ամէնը՝ [դ]հաւատարիմ
ու ճշմարիտ վկան, [ե]Աստուծոյ արարածոց սկիզ-
15 բը. [զ]Գիտեմ քու գործքերդ՝ որ ոչ պաղ ես, ու
16 ոչ տաք. երանի թէ պաղ ըլլայիր՝ կամ տաք։ Ուստի
դուն որ գաղջ ես, ու ոչ տաք՝ ոչ ալ պաղ, քեզ
բերնէս դուրս փսխելու վրայ եմ. [է]Վասնզի կ'ըսես.
17 [ը]Ես հարուստ եմ ու մեծցայ, և բանի մը կարօտ
չեմ. ու չես գիտեր՝ որ դուն խեղճ ու թշուա-
18 ռական ես՝ և աղքատ ու կոյր ու մերկ։ Ես քեզի
խորհուրդ կու տամ. [թ]Ինծմէ կրակի մէջ փորձուած
ոսկի ծախու առ՝ որ հարստանաս, [ժ]ու ճերմակ
հանդերձներ՝ որ հագնիս, որ քու ամօթալի մերկու-
թիւնդ չերեւնայ. և աչքերդ դեղ դիր՝ որ տեսնես։
19 [ի]Ես իմ ամէն սիրածս կը յանդիմանեմ ու կը խրա-
տեմ. ուստի նախանձաւոր եղիր ու ապաշխարէ։
20 [լ]Ահա ես դուռը կայներ եմ ու կը զարնեմ. [խ]Եթէ
որ մէկը իմ ձայնս լսէ, ու դուռը բանայ, [ծ]անոր
քովը պիտի մտնեմ, և անոր հետը ընթրիք պիտի ընեմ,
21 ան ալ իմ հետս։ [կ]Ան որ կը յաղթէ, իմ հետս իմ

ա Գաղ. 4. 26։ Եբր. 12. 22։ Գլ. 21. 2, 10։
բ Գլ. 22. 4։
գ Գլ. 2. 7։
դ Ես. 65. 16։
ե Գլ. 1. 5։ 19. 11։ 22. 6։ Հմր 7։
զ Կող. 1. 15։
է Հմր 1։
ը Ովս. 12. 9։ 1 Կոր. 4. 8։
թ Ես. 55. 1։ Մատ. 13. 44։ 25. 9։
ժ 2 Կոր. 5. 3։ Գլ. 7. 13։ 16. 15։ 19. 8։
ի Յոբ. 5. 17։ Առակ. 3. 11, 12։ Եբր. 12. 5, 6։ Յակ. 1. 12։
լ Երգ. 5. 2։
խ Ղուկ. 12. 37։
ծ Յով. 14. 23։
կ Մատ. 19. 28։ Ղուկ. 22. 30։ 1 Կոր. 6. 2։ 2 Տիմ. 2. 12։ Գլ. 2. 26, 27։

Digitized by Google

աթոռս նստելու պիտի տամ անոր. ինչպէս որ ես ալ
յաղթեցի՝ ու իմ Հօրս հետ անոր աթոռը նստայ:
22 [ա]Ան որ ականջ ունի՝ թող լսէ թէ Հոգին ինչ
կ'ըսէ եկեղեցիներուն:

ԳԼ. Դ.

2 Յովհաննէս Աստուծոյ աթոռը կը տեսնէ երկինքին մէջ: 4 Քսանըչորս երէցները: 6 Չորս կենդանիները՝ որոնք առջեւնուն ու ետեւնուն աչքերով լեցուն էին: 10 Երէցները իրենց պսակները աթոռին վրայ նստողին առջեւը դնելով, երկրպագութիւն կ'ընեն անոր:

1 Աս բաներէն ետքը տեսայ, և ահա երկինքի մէջ
բացուած դուռ մը կար, [բ]Եւ առջի ձայնը որ
լսեցի, փողի նման էր, որ ինծի հետ կը խօսէր ու
կ'ըսէր. [գ]Հոս ելիր՝ [դ]ու աւելի ետքը ըլլալու բանե-
2 րը քեզի ցուցընեմ: [ե]Եւ շուտ մը Հոգին իմ
վրաս եկաւ. [զ]Եւ ահա աթոռ մը դրուած էր երկինքի
3 մէջ. Ու աթոռին վրայ մէկը նստեր էր. և նստողը
յասպիս ու սարդիոն քարերու երեւոյթին նման էր:
4 Եւ աթոռին բոլորտիքը [է]ծիածան՝ զմրուխտի ե-
րեւոյթի նման. ու աթոռին բոլորտիքը քսանըչորս
աթոռներ, և այն աթոռներուն վրայ քսանըչորս
երէցներ նստեր էին՝ [ը]Ճերմակ հանդերձներ հա-
5 գած, [թ]ու գլուխնին ոսկիէ պսակներ ունէին: Եւ
աթոռէն [ժ]փայլակներ ու ձայներ և որոտումներ
կ'ելլէին, [ի]Եւ աթոռին առջին եօթը հատ բորբոքած
կրակի ղամբարներ կային, [լ]որոնք Աստուծոյ եօթը

ա Գլ. 2. 7:
բ Գլ. 1. 10:
գ Գլ. 11. 12:
դ Գլ. 1. 19: 22. 6:
ե Գլ. 1. 10: 17. 3: 21. 10:
զ Ես. 6. 1: Երեմ. 17. 12:
Եզեկ. 1. 26: 10. 1: Դան.
7. 9:
է Եզեկ. 1. 28:
ը Գլ. 3. 4, 5: 6. 11: 7. 9,
13, 14: 19. 14:
թ Հմր 10:
ժ Գլ. 8. 5: 16. 18:
ի Ել. 37. 23: 2 Մն. 4. 20:
Եզեկ. 1. 13: Զաք. 4. 2:
լ Գլ. 1. 4: 3. 1: 5. 6:

Digitized by Google

6 հոգիներն են։ [ա]Եւ աթոռին առջեւը իբրև ապա-
կեղէն ծով մը՝ ակնվանիի նման, և [բ]աթոռին մէջ
ու աթոռին բոլորտիքը չորս կենդանիներ, որ աչքե-
7 րով լեցուն էին առջեւէն [գ]ու ետեւէն։ [դ]Եւ առա-
ջին կենդանին՝ առիւծի նման էր, ու երկրորդ կենդանին՝
զուարակի նման, և երրորդ կենդանին մարդու երես
ունէր, ու չորրորդ կենդանին՝ թռչող արծիւի
8 նման։ Եւ չորս կենդանիներուն ամէն մէկը չոր-
ջանակի [ե]վեց վեց թև ունէր. ու ներսէն [զ]աչքերով
լեցուն էին. ու չէին հանգչեր ո՛չ ցորեկը ո՛չ ալ
գիշերը՝ ըսելով. [է]Սուրբ՝ Սուրբ՝ Սուրբ՝ [ը]Տէր
Աստուած Ամենակալ, [թ]որ էր, և որ է, և որ պիտի
9 գայ։ Ու երբոր այն կենդանիները փառք ու պատիւ
և գոհութիւն կու տային աթոռին վրայ նստողին՝
10 [ժ]որ կենդանի է յաւիտեանս յաւիտենից, [ի]քսան-
ուչորս երէցները աթոռին վրայ նստողին առջեւ
կ'իյնային՝ [լ]ու երկրպագութիւն կ'ընէին յաւի-
տեանս յաւիտենից կենդանի եղողին, [խ]և իրենց
11 պսակները աթոռին առջեւը կը ձգէին՝ ըսելով. [ծ]Ար-
ժանի ես Տէր՝ փառք ու պատիւ և զօրութիւն ա-
նելու. [կ]ինչու որ ամէն բան դուն ստեղծեցիր, ու
քու կամքովդ եղան ու ստեղծուեցան։

ԳԼ. Ե

1 Եօթը կնիքով կնքուած գիրքը։ 9 Միայն մորթուած Գառնուկը արժանի էր զանիկայ բանալու։ 12 Անոր որպէս երէցները

ա Ել. 38. 8։ Գլ. 15. 2։
բ Եզեկ. 1. 5։
գ Հմր 8։
դ Եզեկ. 1. 10։ 10. 14։
ե Ես. 6. 2։
զ Հմր 6։
է Ես. 6. 3։
ը Գլ. 1. 8։
թ Գլ. 1. 4։
ժ Գլ. 1. 18։ 5. 14։ 15. 7։
ի Գլ. 5. 8, 14։
լ Հմր 9։
խ Հմր 4։
ծ Գլ. 5. 12։
կ Ծն. 1. 1։ Գործ. 17. 24։ Եփես. 3. 9։ Կող. 1. 16։ Գլ. 10. 6։

Digitized by Google

փառք ու գոհութիւն կու տան անոր, 9 ու կը խոստովանին
թէ անիկայ փրկեց զիրենք իր արիւնովը։

1 Եւ աթոռին վրայ Նստողին աջ ձեռքը [ա] մէկ գիրք
մը տեսայ՝ ներսէն ու դուրսէն գրուած, [բ] եօթը
2 կնիքով կնքուած։ Ու մէկ զօրաւոր հրեշտակ
մը տեսայ՝ որ մեծ ձայնով կը կանչէր. Ո՞վ արժանի
է աս գիրքը բանալու, ու ատոր կնիքները քակելու։
3 Եւ [գ] ո՛չ երկինքի մէջ՝ ո՛չ երկրի վրայ՝ ու ո՛չ երկրի
տակը գտնուեցաւ մէկը՝ որ կարող ըլլար ան գիրքը
4 բանալու, ո՛չ ալ անոր նայելու։ Ես ալ սաստիկ կու
լայի՝ որ մէկը արժանի չգտնուեցաւ ան գիրքը
5 բանալու, ո՛չ ալ անոր նայելու։ Ու երէցներէն
մէկը ըսաւ ինծի. Մ՛ի լար. [դ] Ահա՛ Յուդայի ցեղէն
եղող Առիւծը՝ [ե] Դաւիթի Արմատը յաղթեց ան
գիրքը բանալու՝ [զ] ու անոր եօթը կնիքները քակե-
6 լու։ Եւ տեսայ որ աթոռին ու չորս կենդանիներ-
ուն մէջտեղը և երէցներուն մէջտեղը կայնած
[է] Գառնուկ մը կար՝ որպէս թէ մորթուած, որ
եօթը եղջիւր [ը] ու եօթը աչք ունէր, [թ] որոնք Աս-
տուծոյ եօթը Հոգիներն են՝ որ բոլոր երկիրը կը
7 խրկուին։ Եւ անիկայ եկաւ՝ [ժ] ու աթոռին վրայ
8 Նստողին աջ ձեռքէն գիրքը առաւ։ Ու երբոր գիրքը
առաւ, [ի] չորս կենդանիները ու քսանուչորս երէց-
ները Գառնուկին առջևը ինկան, [լ] և ամէնքն ալ
քնարներ ունէին, ու ոսկիէ խնկամաններ խունկով
9 լեցուն, [խ] որ սուրբերուն աղօթքն է։ [ծ] Եւ նոր երգ

ա Եզեկ. 2. 9, 10։
բ Ես. 29. 11։ Դան. 12. 4։
գ Հմր 13։
դ Ծն. 49. 9, 10։ Եբր. 7. 14։
ե Ես. 11. 1, 10։ Հռով. 15. 12։ Գլ. 22. 16։
զ Հմր 1։ Գլ. 6. 1։
է Ես. 53. 7։ Յով. 1. 29, 36։ 1 Պետ. 1. 19։ Գլ. 13. 8։ Հմր 9, 12։
ը Զաք. 3. 9։ 4. 10։
թ Գլ. 4. 5։
ժ Գլ. 4. 2։
ի Գլ. 4. 8, 10։
լ Գլ. 14. 2։ 15. 2։
խ Սաղ. 141. 2։ Գլ. 8. 3, 4։
ծ Սաղ. 40. 3։ Գլ. 14. 3։

Digitized by Google

մը կ'երգէին՝ ըսելով. ա Արժանի ես դուն առ գիրքը
առնելու՝ ու անոր կնիքները բանալու. բ Ինչու որ
մորթուեցար, գ ու մեզ ծախու առիր Աստուծոյ՝ քու
արիւնովդ դ ամէն ցեղէ ու լեզուէ և ժողովուրդէ
10 ու ազգէ. ե Եւ ասոնք մեր Աստուծոյ թագաւորներ
ու քահանաներ ըրիր, ու երկրի վրայ պիտի թա-
11 գաւորեն: Ու նայեցայ՝ ու շատ հրեշտակներու
ձայն լսեցի, զ որոնք աթոռին՝ ու կենդանիներուն և
երէցներուն բոլորտիքն էին. է ու անոնց թիւն էր
բիւրք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց. Որոնք մեծ
12 ձայնով կ'ըսէին. ը Այն մորթուած Գառնուկը ար-
ժանի է զօրութիւն՝ ու հարստութիւն՝ և իմաստու-
թիւն՝ ու կարողութիւն՝ և պատիւ ու փառք ու
13 օրհնութիւն առնելու: թ Եւ բոլոր արարածները՝ որ
երկինքի մէջ՝ ու երկրի վրայ՝ ու երկրի տակը և ծո-
վու մէջ, ու ինչ որ անոնց մէջը կայ՝ լսեցի որ
կ'ըսէին. ժ Աթոռին վրայ նստողին՝ և Գառնուկին՝
ի օրհնութիւն ու պատիւ և փառք ու զօրութիւն
14 յաւիտեանս յաւիտենից: լ Եւ չորս կենդանիները
կ'ըսէին՝ Ամէն. ու երէցները խ ինկան՝ ու երկրպա-
գութիւն ըրին:

ԳԼ. Զ.

1 Կնիքներուն կարգաւ բացուիլը, ու անոնց հետեւած երեւոյթները:

ա Գլ. 4. 11:
բ Հմր 6:
գ Գոր. 20. 28: Հռովմ. 3. 24, 25: 1 Կոր. 6. 20: 7. 23: Եփես. 1. 7: Կող. 1. 14: Եբր. 9. 12: 1 Պետ. 1. 18, 19: 2 Պետ. 2. 1: 1 Յով. 1. 7:
դ Դան. 4. 1: 6. 25: Գլ. 7. 9: 11. 9: 14. 6:
ե Ել. 19. 6: 1 Պետ. 2. 5, 9: Գլ. 1. 6: 20. 6: 22. 5:
զ Գլ. 4. 4, 6:
է Սաղ. 68. 17: Դան. 7. 10: Եբր. 12. 22:
ը Գլ. 4. 11:
թ Փիլ. 2. 10: Հմր 3:
ժ Գլ. 6. 16: 7. 10:
ի 1 Մն. 29. 11: Հռովմ. 9. 5: 16. 27: 1 Տիմ. 6. 16: 1 Պետ. 4. 11: 5. 11: Գլ. 1. 6:
լ Գլ. 19. 4:
խ Գլ. 4. 9, 10:

Digitized by Google

1 ա Եւ տեսայ՝ երբոր Գառնուկը կնիքներուն մէկը
բացաւ, բ ու չորս կենդանիներուն մէկէն
որոտումի պէս ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր, Եկո՛ւր
2 ու տե՛ս։ Ու տեսայ՝ գ և ահա՛ ճերմակ ձի մը. դ ու
անոր վրայ հեծնողը աղեղ մը ունէր. ե և պսակ մը
տրուեցաւ անոր. և անիկայ յաղթող էր, ու յաղ-
թելու ելաւ։
3 Ու երբոր երկրորդ կնիքը բացաւ, զ Երկրորդ
4 կենդանիէն լսեցի՝ որ կ՚ըսէր, Եկո՛ւր։ է Եւ ուրիշ
ձի մը ելաւ շառագոյն, ու անոր վրայ հեծնողին
իշխանութիւն տրուեցաւ որ երկրէս խաղաղութիւնը
առնէ, որ իրար սպաննեն. ու անոր մէկ մեծ սուր
մը տրուեցաւ։
5 Ու երբոր երրորդ կնիքը բացաւ, ը Երրորդ կեն-
դանիէն լսեցի՝ որ կ՚ըսէր, Եկո՛ւր ու տե՛ս. ու
տեսայ՝ թ և ահա՛ սև ձի մը, ու անոր վրայ հեծնողը
6 իր ձեռքը կշիռ մը ունէր։ Ու չորս կենդանիներուն
մէջէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր. Կապիճ մը ցորենը
մէկ դահեկանի, ու երեք կապիճ գարին մէկ դա-
հեկանի. ժ և ձէթին ու գինիին վնաս չընես։
7 Ու երբոր չորրորդ կնիքը բացաւ, ի չորրորդ
կենդանիէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ՚ըսէր, Եկո՛ւր ու
8 տե՛ս։ լ Ու տեսայ՝ և ահա՛ դեղին ձի մը, ու անոր
վրայ հեծնողին անունը Մա՛հ էր, և Դժոխքը
անոր ետևէն կ՚երթար. ու անոր իշխանութիւն
տրուեցաւ երկրի չորրորդ մասին վրայ, խ որ սրով
ու սովով և մահով՝ ծ ու երկրի գազաններով սատ-
կեցընէ։

ա Գլ. 5. 5, 6, 7։
բ Գլ. 4. 7։
գ Զաք. 6. 3։ Գլ. 19. 11։
դ Սաղ. 45. 4, 5։
ե Զաք. 6. 11։ Գլ. 14. 14։
զ Գլ. 4. 7։
է Զաք. 6. 2։
ը Գլ. 4. 7։
թ Զաք. 6. 2։
ժ Գլ. 9. 4։
ի Գլ. 4. 7։
լ Զաք. 6. 3։
խ Եզեկ. 14. 21։
ծ Ղև. 26. 22։

Digitized by Google

9 Ու երբոր հինգերորդ կնիքը բացաւ, ասեղանին
տակը տեսայ բայն մարդոց հոգիները, որ սպան-
նուած էին գԱստուծոյ խօսքին համար, դու այն
10 վկայութեանը համար՝ որ իրենք ունէին. Եւ մեծ
ձայնով աղաղակեցին ու ըսին. Ո՛վ եսուրբ ու
ճշմարիտ Տէր՝ զմինչև ե՞րբ էչես դատեր, ու մեր
արիւնին վրէժը երկրի բնակիչներէն պահանջեր։
11 ըԵւ ճերմակ հանդերձներ տրուեցաւ անոնց, ու
ըսուեցաւ անոնց՝ թոր քիչ մը ատեն ալ հանգչին,
մինչև որ անոնց ծառայակիցները ու անոնց եղբայր-
ները լմնան ըլլան, որոնք իրենց պէս պիտի սպան-
նուէին։
12 Եւ տեսայ՝ երբոր վեցերորդ կնիքը բացաւ, ժու
մեծ շարժ մը եղաւ, իու արևը սևցաւ մազեղէն
քուրձի մը պէս, և լուսինը բոլորովին արիւնի պէս
13 եղաւ. լՈւ երկնից աստղերը գետինը թափթփե-
ցան, ինչպէս որ սաստիկ հովէն շարժուած թզենին
14 իր տհաս պտուղները կը թափէ. խԵւ երկինքը
գալարուող տոմսի պէս կը քաշուէր. ծու բոլոր
լեռները և կղզիները իրենց տեղերէն շարժեցան։
15 Ու երկրի թագաւորները և մեծամեծները ու հա-
զարապետները և հարուստները և զօրաւորները ու
բոլոր ծառաները ու բոլոր ազատները կայրերուն
և լերանց ապառաժներուն մէջ պահուըտեցան.
16 հԵւ լեռներուն ու ապառաժներուն կ'ըսէին. Ին-

ա Գլ. 8. 3 ։ 9. 13 ։ 14. 18 ։
բ Գլ. 20. 4 ։
գ Գլ. 1. 9 ։
դ 2 Տիմ. 1. 8 ։ Գլ. 12. 17 ։ 19. 10 ։
ե Գլ. 3. 7 ։
զ Տես Զաք. 1. 12 ։
է Գլ. 11. 18 ։ 19. 2 ։
ը Գլ. 3. 4, 5 ։ 7. 9, 14 ։
թ Եբր. 11. 40 ։ Գլ. 14. 13 ։
ժ Գլ. 16. 18 ։
ի Յովէլ. 2. 10, 31 ։ 3. 15 ։ Մատ. 24. 29 ։ Գործ. 2. 20 ։
լ Գլ 8. 10 ։ 9. 1 ։
խ Սաղ. 102. 26 ։ Ես. 34. 4 ։ Եբր. 1. 12 ։
ծ Երեմ. 3. 23 ։ 4. 24 ։ Գլ. 16. 20 ։
կ Ես. 2. 19 ։
հ Ովս. 10. 8 ։ Ղուկ. 23. 30 ։ Գլ. 9. 6 ։

Digitized by Google

Նիս ինկէք ու մեզ ծածկեցէք անոր երեսէն՝ որ
աթոռին վրայ կը նստի, ու Գառնուկին բարկու-
17 թենէն. —Ինչու որ անոր բարկութեանը մեծ օրը
եկաւ, ե ու ո՞վ կրնայ դիմանալ:

ԳԼ. Է.

2 Մէկ հրեշտակ մը Աստուծոյ ծառաներուն ճակատները կը կնքէ: 4 Կնքուածներուն թիւը՝ այսինքն Իսրայէլի ամէն մէկ ցեղէն որոշեալ թիւ մը, 9 ու բոլոր ուրիշ ազգերէն անհամար ժողովուրդներ՝ որոնք աթոռին առջեւը կը կենային ճերմակ հանդերձներ հագած՝ ու ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած: 14 Անոնց հանդերձները Գառնուկին արիւնովը լուացուած էին:

1 Ու ասկէ ետեւ տեսայ չորս հրեշտակներ՝ որոնք
երկրի չորս անկիւնը կեցեր էին, ա ու երկրի
չորս հովերը բռներ էին, բ որ երկրի վրայ հով
չփչէ, ու ո՛չ ծովու վրայ, ո՛չ ալ մէկ ծառի մը վրայ:
2 Ու մէկ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ արեւելքէն
ելաւ, ու կենդանի Աստուծոյ կնիքը ունէր. Եւ մեծ
ձայնով մը աղաղակեց ան չորս հրեշտակներուն,
որոնց իշխանութիւն տրուած էր երկրին ու ծովուն
3 վնասելու, Ու ըսաւ. գ Երկրին վնաս մի՛ ընէք, ո՛չ
ծովուն, ո՛չ ալ ծառերուն, մինչեւ որ մեր Աստու-
4 ծոյն ծառաներուն ճակատները դ կնքենք: ե Ու
կնքուածներուն համրանքը լսեցի՝ որ էր զ հարիւր
քառասունըչորս հազար՝ Իսրայէլի որդւոցը բոլոր
5 ցեղերէն կնքուած. Յուդայի ցեղէն տասներկու
հազար կնքուած, Ռուբէնի ցեղէն տասներկու
հազար կնքուած, Գադի ցեղէն տասներկու հա-
6 զար կնքուած, Ասերի ցեղէն տասներկու հազար

ա Իս. 13. 6, Եբ: Սոփ. 1. 14, Եբ: Գլ. 16. 14:
բ Սաղ. 76. 7:
գ Դան. 7. 2:
դ Գլ. 9. 4:
ե Գլ. 6. 6: 9. 4:
զ Գլ. 22. 4:
է Եզեկ. 9. 4: Գլ. 14. 1:
ը Գլ. 9. 16:
թ Գլ. 14. 1:

Digitized by Google

կնքուած, Նեփթաղիմի ցեղէն տասնըերկու հա-
զար կնքուած, Մանասէի ցեղէն տասնըերկու հա-
7 զար կնքուած, Շմաւոնի ցեղէն տասնըերկու հա-
զար կնքուած, Ղեւիի ցեղէն տասնըերկու հազար
կնքուած, Իսաքարի ցեղէն տասնըերկու հազար
8 կնքուած, Զաբուղոնի ցեղէն տասնըերկու հազար
կնքուած, Յովսէփի ցեղէն տասնըերկու հազար
կնքուած, Բենիամինի ցեղէն տասնըերկու հազար
կնքուած։

9 Ասկէ ետքը տեսայ, [ա] և ահա մեծ բազմութիւն՝
որն որ մէկը չէր կրնար համրել, [բ] բոլոր ազգերէն
ու ցեղերէն՝ և ժողովուրդներէն՝ ու լեզուներէն,
որոնք աթոռին առջևը ու Գառնուկին առջևը
կեցեր էին՝ [գ] ճերմակ հանդերձներ հագած, և
10 ձեռքերնին արմաւենիներ բռնած. Եւ մեծաձայն
կ'աղաղակէին ըսելով. [դ] Փրկութիւնը մեր Աստու-
ծոյ՝ [ե] որ աթոռին վրայ կը նստի, ու Գառնուկին։
11 [զ] Եւ բոլոր հրեշտակները աթոռին ու երէցներուն
և չորս կենդանիներուն բոլորտիքը կեցեր էին, ու
իրենց երեսներուն վրայ աթոռին առջևը ինկան՝
12 ու Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրին, [է] Ըսելով.
Ամէն. օրհնութիւն ու փառք և իմաստութիւն ու
գոհութիւն և պատիւ ու զօրութիւն և կարողու-
թիւն մեր Աստուծոյն՝ յաւիտեանս յաւիտենից.
13 ամէն։ Ու երէցներէն մէկը պատասխան տալով՝
ինծի ըսաւ. Ասոնք որ [ը] ճերմակ հանդերձներ հա-
14 գած են՝ ո՞վ են, և ուսկի՞ց եկան։ Ես ալ ըսի անոր.
Տէր իմ՝ դուն գիտես. ու ըսաւ ինծի. [թ] Ասոնք են

ա Հռով. 11. 25։
բ Գլ. 5. 9։
գ Գլ. 3. 5, 18։ 4. 4։ 6. 11։ Հմր 14։
դ Սաղ. 3. 8։ Ես. 43. 11։ Երեմ. 3. 23։ Ովս. 13. 4։ Գլ. 19. 1։
ե Գլ. 5. 13։
զ Գլ. 4. 6։
է Գլ. 5. 13, 14։
ը Հմր 9։
թ Գլ. 6. 9։ 17. 6։

Digitized by Google

մեծ նեղութենէն եկողները, [ա]որ իրենց հանդերձները
լուացին, ու զանոնք Գառնուկին արիւնովը ճերմկ-
15 ցուցին. Անոր համար Աստուծոյ աթոռին առջեւն
են, և իրեն կը ծառայեն ցորեկ ու գիշեր իր տա-
ճարին մէջը. [բ]Եւ աթոռին վրայ նստողը իր վրանը
16 պիտի տարածէ անոնց վրայ. [գ]Այսուհետև ոչ
պիտի անօթենան՝ ու ոչ ծարաւին, [դ]ոչ ալ արեւը՝
կամ մէկ տաքութիւն մը անոնց վրայ պիտի իյնայ.
17 Վասն զի Գառնուկը որ աթոռին մէջն է, [ե]պիտի
հովուէ զանոնք, ու կենդանի ջուրերու աղբիւրները
պիտի առաջնորդէ զանոնք. և [զ]Աստուած բոլոր
արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն։

ԳԼ. Ը.

1 Եօթներորդ կնիքը բացուած ժամանակը, 2 եօթը հրեշտակներուն եօթը փողեր կը տրուի։ 6 Անոնցմէ չորսը իրենց փողերը կը հնչեցնեն, որուն կը հետեւի մեծ հարուածներ ու պատուհասներ։

1 [է]Ու երբոր եօթներորդ կնիքը բացաւ, լռութիւն
եղաւ երկինքը կէս ժամու չափ։
2 [ը]Եւ տեսայ ան եօթը հրեշտակները, որ Աս-
տուծոյ առջեւը կը կայնէին. [թ]Ու անոնց եօթը փող
3 տրուեցաւ։ Եւ ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ սեղանին
առջեւը կայնեցաւ, ու ոսկեղէն խնկանոց մը ունէր.
և իրեն շատ խունկ տրուեցաւ, [ժ]որ բոլոր սրբոց
աղօթքներուն հետ աթոռին առջեւը եղող [ի]ոսկի
4 սեղանին վրայ մատուցանէ։ [լ]Եւ խունկերուն

ա Ես. 1. 18։ Եբր. 9. 14։ 1 Յօհ. 1. 7։ Գլ. 1. 5։ Տես Զաք. 3. 3, 4, 5։
բ Ես. 4. 5, 6։ Գլ. 21. 3։
գ Ես. 49. 10։
դ Սաղ. 121. 6։ Գլ. 21. 4։
ե Սաղ. 23. 1։ 36. 8։ Յօհ. 10. 4, 11, 14։
զ Ես. 25. 8։ Գլ. 21. 4։
է Գլ. 6. 1։
ը Մատ. 18. 10։ Ղու. 1. 19։
թ 2 Մն. 29. 25—28։
ժ Գլ. 5. 8։
ի Ել. 30. 1։ Գլ. 6. 9։
լ Սաղ. 141. 2։ Ղու. 1. 10։

Digitized by Google

ծուխը սրբոց աղօթքներուն հետ հրեշտակին
5 ձեռքէն Աստուծոյ առջևը ելաւ: Ու հրեշտակը
առաւ խնկանոցը՝ ու զանիկայ սեղանին կրակէն
լեցուց, և ձգեց երկրին վրայ. ա ու եղան ձայներ
և որոտումներ ու փայլակներ բ ու երկրաշարժ:
6 Եւ եօթը հրեշտակները որ եօթը փողերը ունէին
պատրաստուեցան որ հնչեցընեն:
7 Եւ առջի հրեշտակը փողը հնչեցուց, գ ու եղաւ
կարկուտ ու կրակ արիւնով խառնուած, դ ու երկրի
վրայ ձգուեցաւ, ու երկրին երրորդ մասը այրեցաւ.
ե Եւ ծառերուն երրորդ մասը այրեցաւ, ու ամէն
կանանչ խոտը այրեցաւ:
8 Ու երկրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, զ և
որպէս թէ մէկ մեծ լեռ մը կրակով բորբոքած՝ ծովը
ձգուեցաւ, է ու ծովուն երրորդ մասը արիւն եղաւ.
9 Եւ ը ծովուն մէջի շնչաւոր արարածներուն երրորդ
մասը մեռաւ, ու նաւերուն երրորդ մասը կործանե-
ցաւ:
10 Ու երրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, թ ու
երկինքէն մէկ մեծ աստղ մը ինկաւ ջահի պէս
բորբոքած, ժ և գետերուն ու ջուրի աղբիւրներուն
11 երրորդ մասին վրայ ինկաւ: ի Եւ այն աստղին անու-
նը Օշինդր էր. ու ջուրերուն երրորդ մասը օշինդր
եղաւ, և լ շատ մարդիկ ջուրերէն մեռան. քանզի
դառն եղան:
12 խ Եւ չորրորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, ու
արևին երրորդ մասը և լուսնին երրորդ մասը ու

ա Գլ. 16. 18:
բ 2 Թագ. 22. 8: 3 Թագ. 19. 11: Գործ. 4. 31:
գ Եզեկ. 38. 22:
դ Գլ. 16. 2:
ե Ես. 2. 13: Գլ. 9. 4:
զ Երեմ. 51. 25: Ամով. 7. 4:
է Գլ. 16. 3:
ը Եզեկ. 14. 19:
թ Գլ. 16. 3:
ժ Ես. 14. 12: Գլ. 9. 1:
ի Գլ. 16. 4:
լ Հռութ. 1. 20:
խ Ել. 15. 23: Երեմ. 9. 15: 23. 15:
ծ Ես. 13. 10: Ամով. 8. 9:

Digitized by Google

աստղերուն երրորդ մասը զարնուեցաւ, անանկ որ
անոնց երրորդ մասը խաւարի, և օրուան երրորդ մասը
լոյս չտայ, նոյնպէս ալ գիշերուանը ։
13 Եւ նայեցայ՝ [ա]ու երկինքի մէջ թռչող *արծիւի
մը ձայն լսեցի, որ մեծ ձայնով կ'ըսէր, [բ]Վա՜յ վա՜յ
վա՜յ երկրի վրայ բնակողներուն՝ ան մնացած փողի
ձայներուն համար, որ երեք հրեշտակները պիտի
հնչեցընեն ։

ԳԼ. Թ.

1 Հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցընելով՝ մէկ աստղ մը կ'իյնայ երկինքէն, որուն կը տրուի անդունդին բանալին ։ 2 Անիկայ անդունդը կը բանայ, ուսկից կարիճներու պէս մարախներ կ'ելլեն ։ 12 Մէկ վայը կ'անցնի ։ 13 Վեցերորդ փողը կը հնչուի ։ 14 Չորս կապուած հրեշտակները կ'արձակուին ։

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց, [գ]ու
տեսայ որ երկինքէն աստղ մը ինկաւ երկրի
վրայ, [դ]և անդունդին գուբին բանալին անոր տրուե-
2 ցաւ · [ե]Ու անդունդին գուբը բացաւ, ու ան
գուբէն ծուխ կ'ելլէր մեծ հնոցի մը ծուխին պէս ·
ու խաւարեցաւ արևը ու օդը գուբին ծուխէն ։
3 [զ]Եւ ծուխէն մարախներ կ'ելլէր երկրի վրայ · ու
անոնց զօրութիւն տրուեցաւ [է]երկրի կարիճներուն
4 ունեցած զօրութեանը պէս · Եւ անոնց ըսուեցաւ՝
[ը]Որ չվնասեն [թ]երկրի խոտին, ոչ ալ կանանչեղէնի
մը՝ և ոչ մէկ ծառի մը, հապա միայն ան մարդոց,
[ժ]որոնք իրենց ճակատներուն վրայ Աստուծոյ կնիքը

ա Գլ. 14. 6 ։ 19. 17 ։
* Ոմանք հրեշտակի
բ Գլ. 9. 12 ։ 11. 14 ։
գ Ղու. 10. 18 ։ Գլ. 8. 10 ։
դ Ղու. 8. 31 ։ Գլ. 17. 8 ։ 20. 1 ։ Հմր 2, 11 ։
ե Յովել. 2. 2, 10 ։
զ Ել. 10. 4 ։ Դատ. 7. 12 ։
է Հմր 10 ։
ը Գլ. 6. 6 ։ 7. 3 ։
թ Գլ. 8. 7 ։
ժ Գլ. 7. 3 ։ Տես Ել. 12. 23 ։ Եզեկ. 9. 4 ։

Digitized by Google

5 չունին : Եւ անոնց հրաման տրուեցաւ , որ չսպան-
նեն զանոնք , [ա]Հապա չարչարեն զանոնք հինգ
ամիս . ու անոնց տուած չարչարանքը կարիճի
տուած չարչարանքին պէս էր՝ երբոր մարդը կը
6 զարնէ : [բ]Եւ այն օրերը մարդիկ մահը պիտի փնտռեն՝
ու պիտի չգտնեն . և պիտի ուզեն մեռնիլ , ու մահը
7 անոնցմէ պիտի փախչի : [գ]Եւ մարախներուն նմա-
նութիւնը՝ պատերազմի պատրաստուած ձիերու պէս .
[դ]Ու անոնց գլուխներուն վրայ ոսկեղէն պսակներու
պէս , [ե]և անոնց երեսները մարդոց երեսներու պէս
8 էր . Ու անոնք մազեր ունէին կանանց մազերուն
պէս , [զ]Ու անոնց ակռաները առիւծներու ակռանե-
9 րուն պէս էր : Եւ զրահներ ունէին՝ երկաթէ զրահ-
ներու պէս . [է]Ու անոնց թևերուն ձայնը պատերազ-
մի վազող շատ ձիեր լծուած կառքերու ձայնին
10 պէս էր : Եւ կարիճներու նման պոչեր ունէին , ու
պոչերնուն վրայ խայթոց . Եւ իշխանութիւն ունէին
11 հինգ ամիս մարդոց վնասելու : [ը]Եւ իրենց վրայ
թագաւոր ունէին [թ]անդունդին հրեշտակը , որուն
անունը Եբրայեցերէն *Աբադոն , և Յոյն լեզուով
12 կ'ըսուի *Ապողղիոն : [ժ]Մէկ վայը անցաւ . ասկէ
ետև ահա երկու վայեր ալ կու գան :
13 Եւ վեցերորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց . ու ձայն
մը լսեցի Աստուծոյ առջևը եղող ոսկի սեղանին չորս
14 եղջիւրներէն , Որ կ'ըսէր վեցերորդ հրեշտակին՝
որ փողը ունէր . [ի]Եփրատ մեծ գետին վրայ կա-
15 պուած չորս հրեշտակները արձակէ : Եւ այն չորս

ա Գլ. 11 . 7 : Հմր 10 :
բ Յոբ . 3 . 21 : Եսա . 2 . 19 : Երեմ . 8 . 3 : Գլ . 6 . 16 :
գ Յովել . 2 . 4 :
դ Նաւ . 3 . 17 :
ե Դան . 7 . 8 :
զ Յովել . 1 . 6 :
է Յովել . 2 . 5 , 6 , 7 :
ը Հմր 5 :
թ Եփես . 2 . 2 :
ժ Հմր 1 :
* Յն՝ կորուսիչ :
ի Գլ . 8 . 13 :
լ Գլ . 16 . 12 :

Digitized by Google

հրեշտակները արձակուեցան, որ պատրաստուած
էին ժամի՝ ու օրուան՝ և ամիսի՝ ու տարիի համար,
16 որ մարդոց երրորդ մասը մեռցընեն: [ա] Եւ ձիաւոր
զօրքերուն համրանքը [բ] Երկու բիւրք բիւրուց էր,
17 [գ] ու լսեցի անոնց համրանքը: Եւ տեսիլքին մէջ
այսպէս տեսայ ձիերը, ու անոնց վրայ հեծնողները,
որ ունէին հրեղէն, ու յակնթեղէն և ծծմբեղէն
զրահներ. [դ] Եւ ձիերուն գլուխները առիւծներու
գլուխներուն պէս էր. ու անոնց բերնէն կրակ ու
18 ծուխ և ծծումբ կ'ելլէր: Ասոր երեք հարուածներէն
մարդոց երրորդ մասը մեռաւ, այսինքն կրակէն ու
ծուխէն ու ծծումբէն՝ որ անոնց բերնէն կ'ելլէր:
19 Ինչու որ անոնց զօրութիւնը բերաններնուն մէջն
է, ու պոչերնուն մէջը. [ե] Քանզի անոնց պոչերը օձե-
րուն նման էին, ու գլուխներ ունէին որոնցմով կը
20 վնասէին: Եւ ուրիշ մարդիկը որ աս հարուածներէն
չսպաննուեցան, [զ] Իրենց ձեռացը գործքերէն չա-
պաշխարեցին, որ երկրպագութիւն չընեն [է] Դեւե-
րուն՝ ու ոսկիէ և արծաթէ ու պղնձէ և քարէ ու
փայտէ շինուած [ը] Կուռքերուն, որոնք ո՛չ կրնան
21 տեսնել, ո՛չ ալ լսել, ու ո՛չ քալել: Եւ չապաշ-
խարեցին իրենց մարդասպանութիւններէն, [թ] Ո՛չ ալ
իրենց կախարդութիւններէն, ո՛չ ալ իրենց պոռ-
նկութենէն, և ո՛չ իրենց գողութիւններէն:

ԳԼ. Ժ.

1 Զօրաւոր հրեշտակ մը կ'երեւնայ՝ իր ձեռքը բացուած գրքոյկ մը ունենալով. 6 երդում կ'ընէ յաւիտեան Կենդանիի եղողին

ա Եզեկ. 38. 4:
բ Սաղ. 68. 17: Դան. 7. 10:
գ Գլ. 7. 4:
դ 1 Մն. 12. 8: Եսա. 5. 28, 29:
ե Եսա. 9. 15:
զ 2 Օր. 31. 29:
է Ղև. 17. 7: 2 Օր. 32. 17: Սաղ. 106. 37: 1 Կոր. 10. 20:
ը Սաղ. 115. 4: 135. 15: Դան. 5. 23:
թ Գլ. 22. 15:

Digitized by Google

վրայ. Թէ ալ ուրիշ ժամանակ պիտի չըլլայ: 9 Յովհաննէսի հրաման կ'ըլլայ որ այն գիրքը առնէ և ուտէ:

1 Եւ տեսայ ուրիշ զօրաւոր հրեշտակ մը՝ որ
երկինքէն կ'իջնէր, ու ամպ հագած էր, [ա] և
իր գլխուն վրայ ծիածան կար. [բ] Ու իր երեսը արեւի
2 պէս էր, [գ] և իր ոտքերը կրակի սիւներու պէս. Եւ
իր ձեռքը գրքոյկ մը ունէր բացուած. [դ] Ու իր աջ
ոտքը ծովուն վրայ դրաւ, և ձախը՝ ցամաքին վրայ.
3 Եւ մեծ ձայնով աղաղակեց՝ առիւծի մը գոչելուն
պէս. ու երբոր աղաղակեց, [ե] եօթը որոտումները
4 իրենց ձայներովը խօսեցան: Ու երբոր եօթը
որոտումները խօսեցան, պիտի գրէի. ու երկինքէն
ձայն մը լսեցի որ կ'ըսէր. [զ] Կնքէ այն բաները որ եօ-
թը որոտումները խօսեցան, ու զանոնք մի գրեր:
5 Եւ այն հրեշտակը որ ծովուն վրայ ու ցամաքին վրայ
կայնած տեսայ, [է] իր աջ ձեռքը երկինքը վերցուց.
6 Ու երդում ըրաւ յաւիտեանս յաւիտենից Կենդանի
եղողին վրայ, [ը] Որ ստեղծեց երկինքը ու ինչ որ անոր
մէջն է, ու երկիրը և ինչ որ անոր մէջն է, և ծովը
ու ինչ որ անոր մէջն է, [թ] Թէ ալ ժամանակ պիտի
7 չըլլայ. [ժ] Հապա եօթներորդ հրեշտակին ձայնին
օրերը՝ երբոր փողը հնչեցընէ, Աստուծոյ խորհուր-
դը պիտի կատարուի, ինչպէս որ իր ծառաներուն
մարգարէներուն աւետիս տուաւ:
8 [ի] Եւ այն ձայնը որ երկինքէն լսեցի, նորէն խօսե-
ցաւ ինծի՝ ու ըսաւ. Գնա՛ առ այն բաց գրքոյկը՝ որ
ծովուն ու ցամաքին վրայ կայնող հրեշտակին ձեռքն
9 է: Ես ալ հրեշտակին գացի, ու ըսի անոր. Տո՛ւր

ա Եզեկ. 1. 28:
բ Մատ. 17. 2: Գլ. 1. 16:
գ Գլ. 1. 15:
դ Մատ. 28. 18:
ե Գլ. 8. 5:
զ Դան. 8. 26: 12. 4, 9:
է Ել. 6. 8: Դան. 12. 7:
ը Նեեմ. 9. 6: Գլ. 4. 11: 14. 7:
թ Դան. 12. 7: Գլ. 16. 17:
ժ Գլ. 11. 15:
ի Հմր 4:

Digitized by Google

ինծի տալ գրքոյկը. ու ըսաւ ինծի. ա Ա՛ռ ասիկայ ու
կե՛ր. և քու փորիդ մէջ դառնութիւն պիտի պատ-
ճառէ, բայց բերնիդ մէջ մեղրի պէս անուշ պիտի
10 ըլլայ։ Եւ գրքոյկը Հրեշտակին ձեռքէն առի, ու
կերայ զանիկայ. բ Եւ իմ բերնիս մէջը մեղրի պէս
անուշ էր. և ուտելէս ետքը գ փորիս մէջը դառնու-
11 թիւն եղաւ։ Ու ըսաւ ինծի. Պէտք է որ դուն
նորէն մարգարէութիւն ընես շատ ժողովուրդներու՝
և ազգերու՝ ու լեզուներու՝ և թագաւորներու
* վրայով։

ԳԼ. ԺԱ.

3 Երկու վկաները կը մարգարէանան։ 6 Անոնք իշխանութիւն պիտի ունենան երկինքը գոցելու՝ որ անձրև չգայ։ 7 Գազանը պիտի պատերազմի անոնց դէմ, ու սպաննէ զանոնք։ 8 Անոնք չթաղուած պիտի մնան, 11 և իրեք ու կէս օրէն ետև յարութիւն պիտի առնեն։ 14 Երկրորդ վայը կ՚անցնի։ 15 Եօթներորդ փողը կը հնչուի։

1 դ Եւ ինծի մէկ եղէգ մը տրուեցաւ գաւազանի
պէս, և Հրեշտակը կայներ էր՝ ու կ՚ըսէր.
ե Ելի՛ր ու չափէ Աստուծոյ տաճարը ու սեղանը՝ և
2 անոր մէջ երկրպագութիւն ընողները։ զ Ու գաւի-
թը՝ որ տաճարին դուրսն է, ձգէ՛ և մի՛ չափեր.
է ինչու որ անիկայ հեթանոսներուն տրուած է,
ը Եւ անոնք սուրբ քաղաքը պիտի կոխկռտեն թ Քառա-
3 սունուերկու ամիս։ ժ Եւ իմ երկու վկաներուս
զօրութիւն պիտի տամ, ի Եւ անոնք քուրձ հագած

ա Երեմ. 15. 16։ Եզեկ. 2. 8։ 3. 1, 2, 3։
բ Եզեկ. 3. 3։
գ Եզեկ. 2. 10։
* Կամ առջև։
դ Եզեկ. 40. 3, &c.։ Զաք. 2. 1։ Գլ. 21. 15։
ե Թու. 23. 18։
զ Եզեկ. 40. 17, 20։
է Սաղ. 79. 1։ Ղուկ. 21. 24։
ը Դան. 8. 10։
թ Գլ. 13. 5։
ժ Գլ. 20. 4։
ի Գլ. 12. 6։

Digitized by Google

Հազար երկու հարիւր ու վաթսուն օր [ա]մարգա-
4 րէութիւն պիտի ընեն ։ [բ]Անոնք այն երկու ձիթե-
նիները ու երկու ճրագներն են, որ երկրին Տէ-
5 րոջը առջեւը կը կենան ։ Եւ թէ որ մէկը ուզէ անոնց
վնաս ընել, [գ]անոնց բերաններէն կրակ կ'ելլէ, ու
իրենց թշնամիները կ'ուտէ․ [դ]Եւ թէ որ մէկը ուզէ
անոնց վնաս ընել, պէտք է որ անիկայ այսպէս
6 սպաննուի ։ [ե]Անոնք իշխանութիւն ունին երկինք
գոցելու՝ որ իրենց մարգարէութեան օրերը անձրեւ
չգայ, [զ]ու ջուրերուն վրայ իշխանութիւն ունին՝
անոնք արիւն դարձընելու, և ամէն չէրող պատու-
հասներով երկիրը զարնելու՝ քանի անգամ որ
7 ուզեն ։ [է]Եւ երբոր իրենց վկայութիւնը կատարե-
ան ատենը [ը]անդունդէն ելլող [թ]գազանը [ժ]անոնց
հետ պատերազմ պիտի ընէ, և անոնց պիտի յաղթէ,
8 ու պիտի սպաննէ անոնք ։ Եւ անոնց դիերը՝ [ի]ինկած
պիտի մնան այն մեծ քաղաքին հրապարակին մէջ,
որ հոգեւորապէս կ'ըսուի Սոդոմ ու Եգիպտոս,
9 [լ]ուր որ իրենց Տէրն ալ խաչուեցաւ ։ [խ]Եւ ժողո-
վուրդներէն՝ ու ցեղերէն՝ և լեզուներէն՝ ու ազգե-
րէն պիտի տեսնեն անոնց դիերը երեք ու կէս օր․
[ծ]ու թող պիտի չտան անոնց դիերը գերեզմաններու
10 մէջ թաղելու ։ [կ]Եւ անոնք որ երկրի վրայ կը
բնակին, ուրախ պիտի ըլլան ու խնդան անոնց վրայ․
[հ]մինչեւ անգամ իրարու ընծաներ պիտի ղրկեն․

ա Գլ. 19. 10 ։
բ Սաղ. 52. 8 ։ Երեմ. 11. 16 ։ Զաք. 4. 3, 11, 14 ։
գ 4 Թագ. 1. 10, 12 ։ Երեմ. 1. 10 ։ 5. 14 ։ Եզեկ. 43. 3 ։ Ովս. 6. 5 ։
դ Թուոց. 16. 29 ։
ե 3 Թագ. 17. 1 ։ Յակ. 5. 16, 17 ։
զ Ել. 7. 19 ։
է Ղուկ. 13. 32 ։
ը Գլ. 9. 2 ։
թ Գլ. 13. 1, 11 ։ 17. 8 ։
ժ Դան. 7. 21 ։ Զաք. 14. 2 ։
ի Գլ. 14. 8 ։ 17. 1, 5 ։ 18. 10 ։
լ Եբր. 13. 12 ։ Գլ. 18. 24 ։
խ Գլ. 17. 15 ։
ծ Սաղ. 79. 2, 3 ։
կ Գլ. 12. 12 ։ 13. 8 ։
հ Եսթ. 9. 19, 22 ։

Digitized by Google

ա ինչու որ աս երկու մարգարէները երկրի բնակիչ-
ները չարչարեցին:
11 բ Եւ իրեք ու կէս օրէն ետև՝ գ Աստուծմէ կեն-
դանութեան Հոգի մտաւ անոնց մէջ, ու իրենց
ոտքերուն վրայ կայնեցան, և զանոնք տեսնողներուն
12 վրայ մեծ վախ ինկաւ: Ու երկինքէն մեծ ձայն մը
*լսեցի, որ կ՚ըսէր անոնց. Ասո՛ր ելէք՝ հոս էլէք.
դ Եւ անոնք ե ամպով երկինքը վերացան. զ Ու անոնց
13 թշնամիները զանոնք տեսան: է Եւ նոյն ժամուն
մեծ երկրաշարժ մը եղաւ, ը Ու քաղաքին տասներորդ
մասը կործանեցաւ. և ան երկրաշարժէն եօթը
հազար մարդիկ մեռան. ու մնացածները վախով
լեցուեցան, ը Ու փառք տուին երկնից Աստու-
14 ծոյն: ժ Երկրորդ վայը անցաւ. ահա՛ երրորդ վայը
շուտով կու գայ:
15 ի Ու եօթներորդ հրեշտակը փողը հնչեցուց. ու
լ երկինքի մէջ մեծ ձայներ եղան՝ որ կ՚ըսէին. ի Աշ-
խարհին թագաւորութիւնը մեր Տէրոջը ու իր
Օծեալինը եղաւ, ծ և ինքը պիտի թագաւորէ յա-
16 ւիտեանս յաւիտենից: կ Եւ քսանուչորս երէցները
որ իրենց աթոռներուն վրայ նստած էին Աստուծոյ
առջևը, իրենց երեսներուն վրայ ինկան, և Աս-
17 տուծոյ երկրպագութիւն ըրին՝ ըսելով. Քեզի գո-
հութիւն կը մատուցանենք Ամենակալ Տէր Աս-
տուած՝ հ որ ես, և որ էիր, որ քու մեծ զօրութիւնդ

ա Գլ. 16. 10:
բ Հմր 9:
գ Եզեկ. 37. 5, 9, 10, 14:
* Ոմանք լսեցին,
դ Եա. 14. 13: Գլ. 12. 5:
ե Եա. 60. 8: Գոր. 1. 9:
զ 4 Թագ. 2. 1, 5, 7:
է Գլ. 6. 12:
ը Գլ. 16. 19:
թ Յես. 7. 19: Գլ. 14. 7:
15. 4:
ժ Գլ. 8. 13: 9. 12: 15. 1:
ի Գլ. 10. 7:
լ Եա. 27. 13: Գլ. 16. 17:
19. 6:
խ Գլ. 12. 10:
ծ Դան. 2. 44: 7. 14, 18, 27:
կ Գլ. 4. 4: 5. 8: 19. 4:
հ Գլ. 1. 4, 8: 4. 8: 16. 5:

Digitized by Google

18 առիր, ^ա ու թագաւորեցիր: ^բ Ու ազգերը բարկա-
ցան. ու քու բարկութիւնդ եկաւ, ^գ և մեռելներուն
ժամանակը՝ որ դատուին, ու վարձք տալու քու ծա-
ռաներուդ մարգարէներուն և սուրբերուն ու քու
անունէդ վախցողներուն՝ ^դ պզտիկներուն ու մեծե-
րուն, ^ե և երկրի ապականիչները ապականելու:
19 ^զ Ու երկինքի մէջ Աստուծոյ տաճարը բացուե-
ցաւ, և * անոր ուխտին տապանակը իր տաճարին
մէջը երևցաւ. ^է ու եղան փայլակներ ու ձայներ, և
որոտումներ, ու երկրաշարժ, ^ը և խոշոր կարկուտ:

ԳԼ. ԺԲ

1 Մէկ կնիկ մը արեւը իր վրան հագած՝ ցաւ կը քաշէ: 4 Մեծ հրեղէն վիշապ մը անոր առջևը կը սպասէ, որ կլլէ անոր ծնանելու որդին. 6 բայց կինը երբոր կը ծնանի, անապատը կը փախչի: 7 Միքայէլ ու իր հրեշտակները վիշապին հետ կը պատերազմին, ու անոր կը յաղթեն: 13 Վիշապը երկրի վրայ իյնալէն ետքը կինը կը հալածէ:

1 Ու երկինքի մէջ մեծ նշան մը երևցաւ. մէկ կնիկ
մը արևը իր վրան առած, ու լուսինը իր ոտքե-
րուն տակը. և իր գլխուն վրայ տասներկու աստղէ
2 պսակ մը. Ու յղի էր, ^թ ու երկանց մէջ ըլլալով
և ծնանելու համար շատ նեղութիւն քաշելով կը
պոռար:
3 Ու երկինքի մէջ ուրիշ նշան մը երևցաւ, ^ժ և ահա
մէկ մեծ շառագոյն վիշապ մը, ^ի որ եօթը գլուխ ու
տասը եղջիւր ունէր, ^լ և իր գլուխներուն վրայ եօթը
4 թագ: ^խ Ու անոր պոչը ^ծ երկինքի աստղերուն եր-

ա Գլ. 19. 6:
բ Սղմ. 2, 9:
գ Դան. 7. 9, 10: Գլ. 6. 10:
դ Գլ. 19. 5:
ե Գլ. 13. 10: 18. 6:
զ Գլ. 15. 5, 8:
* Ոմանք Տէրոջը

է Գլ. 8. 5: 16. 18:
ը Գլ. 16. 21:
թ Ես. 66. 7: Գաղ. 4. 19:
ժ Գլ. 17. 3:
ի Գլ. 17. 9, 10:
լ Գլ. 13. 1:
խ Գլ. 9. 10, 19:
ծ Գլ. 17. 18:

րորդ մասը կը քաշէր, [ա]ու անոնք երկրի վրայ
ձգեց. Եւ վիշապը կեցեր էր այն կնկանը առջեւը՝ որ
ծնանելու վրայ էր. [բ]որ երբոր ծնանի, անոր զա-
5 ւակը կլլէ: Ու [գ]կնիկը արու զաւակ մը ծնաւ, [դ]որ
երկաթէ գաւազանով պիտի հովուէր բոլոր ազգերը.
և անոր զաւակը յափշտակուեցաւ Աստուծոյ քո-
6 վը, ու անոր աթոռին քովը: [ե]Եւ կնիկը անապատը
փախաւ, ուր որ անոր տեղ պատրաստուած էր Աս-
տուծմէ, [զ]որ հոն կերակրուի հազար երկու հարիւր
ու վաթսուն օր:
7 Ու երկինքի մէջ պատերազմ եղաւ. [է]Միքայէլ
ու իր հրեշտակները [ը]վիշապին հետ պատերազ-
մեցան. վիշապն ալ իր հրեշտակներովը պատերազ-
8 մեցաւ. Ու չկրցան դէմ կենալ. ու երկինքի մէջ՝ ալ
9 տեղ չգտնուեցաւ անոնց: [թ]Եւ վար ձգուեցաւ մեծ
վիշապը՝ [ժ]այն առջի օձը որ Բանսարկու ու Սա-
տանայ կ'ըսուի, [ի]որ բոլոր աշխարհ մոլորցուց.
[լ]ու իր հրեշտակները իրեն հետ վար ձգուեցան
10 երկրի վրայ: Եւ մեծ ձայն մը լսեցի երկինքի մէջ՝
որ կ'ըսէր. [խ]Հիմա եղաւ մեր Աստուծոյ փրկութիւ-
նը ու զօրութիւնը և թագաւորութիւնը, ու անոր
Օծեալին իշխանութիւնը. ինչու որ մեր եղբայր-
ներուն դէմ չար խօսողը վար ձգուեցաւ, [ծ]որ անոնց
դէմ չարախօսութիւն կ'ընէր մեր Աստուծոյն առջեւը
11 ցորեկ ու գիշեր: [կ]Եւ անոնք անոր յաղթեցին Գառ-
նուկին արիւնովը, ու իրենց վկայութեանը խօս-

ա Դան. 8. 10:
բ Մտթ 2:
գ Ել. 1. 16:
դ Սաղ. 2. 9: Գլ. 2. 27: 19. 15:
ե Մտթ 4:
զ Գլ. 11. 3:
է Դան. 10. 13, 21: 12. 1:
ը Մտթ 3: Գլ. 20. 2:
թ Ղու. 10. 18: Յօհ. 12. 31:
ժ Ծն. 3. 1, 4: Գլ. 20. 2:
ի Գլ. 20. 3:
լ Գլ. 9. 1:
խ Գլ. 11. 15: 19. 1:
ծ Յոբ. 1. 9: 2. 5: Զաք. 3. 1:
կ Հռոմ. 8. 33, 34, 37: 16. 20:

Digitized by Google

քովը. [ա]և իրենց կեանքը չսիրեցին մինչև ՚ի մահ։
12 [բ]Ուստի հիմա ուրախացէ՛ք ո՛վ երկինք ու անոր
մէջը բնակողներ. [գ]Վա՜յ երկրին ու ծովուն, զի
Բանսարկուն ձեզի իջաւ, որ շատ բարկութիւն
ունի՝ գիտնալով որ [դ]քիչ ժամանակ պիտի կենայ։
13 Ու երբոր վիշապը տեսաւ որ ինքը երկրի վրայ
ձգուեցաւ, [ե]արու զաւակ ծնանող կնկանը ետեւէն
14 ինկաւ։ [զ]Եւ ան կնկանը մեծ արծիւի երկու թեւեր
տրուեցաւ, [է]որ անապատ իր տեղը թռչի, [ը]ուր
որ պիտի կերակրուէր ժամանակ ու ժամանակներ
15 ու կէս ժամանակ՝ օձին երեսէն։ [թ]Եւ օձը իր
բերնէն գետի պէս ջուր վազցուց կնկանը ետեւէն
16 որ զանիկայ հեղեղով ընկղմէ։ Ու երկիրը օգնեց
կնկանը, ու երկիրը իր բերանը բացաւ, և կլլեց ան
17 գետը, որ վիշապը իր բերնէն վազցուց։ Ու վիշա-
պը բարկացաւ կնկանը դէմ, [ի]և գնաց պատերազ-
մելու անոր ուրիշ զաւակներուն հետ, [լ]որոնք Աս-
տուծոյ պատուիրանքները կը պահէին, [խ]ու Յի-
սուսի վկայութիւնը ունէին։
18 Եւ *կայնեցայ ծովուն աւազին վրայ.

ԳԼ. ԺԳ

1 Եօթը գլխով ու տասը եղջիւրով գազան մը ծովէն դուրս կ'ելլէ, ու վիշապը իր զօրութիւնը անոր կու տայ։ 11 Ուրիշ գազան մը երկրէն կ'ելլէ, 14 առջի գազանին պատկերը շինել կու տայ, 15 ու կը ստիպէ մարդիկը որ անոր երկրպագութիւն ընեն, 16 ու անոր դրոշմը ընդունին։

ա Ղուկ. 14. 26։
բ Սաղ. 96. 11։ Եսա. 49. 13։
Յայտ. 18. 20։
գ Յայտ. 8. 13։ 11. 10։
դ Յայտ. 10. 6։
ե Հմր 5։
զ Եզ. 19. 4։
է Յայտ. 17. 3։
ը Հմր 6։
թ Դան. 7. 25։ 12. 7։
ժ Եսա. 59. 19։
ի Ծն. 3. 15։ Յայտ. 11. 7։
13. 7։
լ Յայտ. 14. 12։
խ 1 Կոր. 2. 1։ 1 Յովհ. 5. 10։
Յայտ. 1. 2, 9։ 6. 9։ 20. 4։
* Ոմանք կայնեցաւ.

1 ա Ու տեսայ որ ծովէն գազան մը կ'ելլէր, բ և ունէր
եօթը գլուխ ու տասը եղջիւր. և անոր եղջիւր-
ներուն վրայ տասը թագ, ու անոր գլուխներուն
2 վրայ հայհոյութեան անուններ կար: գ Եւ ան
գազանը որ տեսայ՝ ընձու նման էր, դ ու իր ոտքերը
արջու պէս, ե և իր բերանը առիւծի բերնի պէս.
զ Ու վիշապը անոր տուաւ իր զօրութիւնը է և իր
3 աթոռը ը ու մեծ իշխանութիւն: թ Եւ անոր գլուխ-
ներուն մէկը մահու չափ վիրաւորուածի պէս էր.
ու անոր մահուան վէրքը առողջացաւ. ժ և բոլոր
4 երկիրը գազանին ետևէն զարմացաւ: Եւ երկրպա-
գութիւն ըրին վիշապին՝ որ գազանին իշխանու-
թիւն տուաւ, ու երկրպագութիւն ըրին գազանին՝
ըսելով. ի Ո՞վ է այս գազանին նման. և ո՞վ կրնայ
5 անոր հետ պատերազմ ընել: լ Եւ անոր մեծ բաներ
ու հայհոյութիւններ խօսող բերան տրուեցաւ. խ և
քառասունըերկու ամիս անոր իշխանութիւն տրուե-
6 ցաւ իր կամքը ընելու: Ու իր բերանը հայհոյու-
թեամբ Աստուծոյ դէմ բացաւ, անոր անունը ծ ու
անոր խորանը ու երկինքը բնակողները հայհոյելու:
7 Եւ անոր իշխանութիւն տրուեցաւ սուրբերուն հետ
կ պատերազմ ընելու, ու անոնց յաղթելու. հ և անոր
իշխանութիւն տրուեցաւ բոլոր ցեղերուն՝ և ժողո-
8 վուրդներուն՝ ու լեզուներուն՝ և ազգերուն վրայ. Եւ
անոր երկրպագութիւն պիտի ընեն երկրի վրայ

ա Դան. 7. 2, 7:
բ Գլ. 12. 3: 17. 3, 9, 12:
գ Դան. 7. 6:
դ Դան. 7. 5:
ե Դան. 7. 4:
զ Գլ. 12. 9:
է Գլ. 16. 10:
ը Գլ. 12. 4:
թ Հռմ 12, 14:
ժ Գլ. 17. 8:
ի Գլ. 18. 18:
լ Դան. 7. 8, 11, 25: 11. 36:
խ Գլ. 11. 2: 12. 6:
ծ Յովհ. 1. 14: Կող. 2. 9:
կ Դան. 7. 21: Գլ. 11. 7: 12. 17:
հ Գլ. 11. 18: 17. 15:

Digitized by Google

բոլոր բնակողները, ^աորոնց անունները ^բաշխարհիս
սկիզբէն 'ի վեր՝ մորթուած Գառնուկին կենաց
9 գրքին մէջը գրուած չեն։ ^գՈ՛վ որ ականջ ունի՝
10 թո՛ղ լսէ։ ^դՈ՛վ որ գերութեան քշէ, ինքը գերի
պիտի տարուի. ^եո՛վ որ սրով սպաննէ, պէտք է որ
ինքը սրով սպաննուի. ^զՀոս է սուրբերուն համ-
բերութիւնը ու հաւատքը։
11 Եւ մէկ ուրիշ գազան մը տեսայ՝ ^էոր երկրէն
կ'ելլէր, ու գառնուկի նման երկու եղջիւր ունէր,
12 ու կը խօսէր վիշապին պէս։ Եւ առջի գազանին
բոլոր իշխանութիւնը կը վարէր անոր առջեւը, ու
երկիրը և բոլոր անոր բնակիչները կը ստիպէր որ
երկրպագութիւն ընեն առջի գազանին՝ ^ըորուն մա-
13 հուան վէրքը առողջացաւ։ ^թԵւ մեծ նշաններ
կ'ընէր, ^ժու մինչև անգամ երկինքէն կրակ կ'ի-
14 ջեցընէր երկրի վրայ մարդոց առջեւը։ ^իԵւ երկրի
վրայ բնակողները կը մոլորցընէր ^լայն նշաններով,
որ իր ձեռքը տրուած էր գազանին առջեւը ընել.
ու երկրի բնակիչներուն կ'ըսէր՝ որ պատկեր շինեն
ան գազանին, որ սրով վիրաւորուած էր՝ ^խու առող-
15 ջացաւ։ Եւ իշխանութիւն տրուեցաւ անոր, որ
գազանին պատկերին հոգի տայ, որ գազանին
պատկերը խօսի. ^ծև ո՛վ որ գազանին պատկերին
երկրպագութիւն չընէ, զանիկայ սպաննել տայ։
16 Եւ կը ստիպէր ամէնը՝ [illegible] պզտիկները ու

ա Ել. 32. 32։ Դան. 12. 1։ Փիլ. 4. 3։ Գլ. 3. 5։ 20. 12, 15։ 21. 27։
բ Գլ. 17. 8։
գ Գլ. 2. 7։
դ Ես. 33. 1։
ե Ծն. 9. 6։ Մատ. 26. 52։
զ Գլ. 14. 12։
է Գլ. 11. 7։
ը Հմր 3։
թ 2 Օր. 13. 1, 2, 3։ Մատ. 24. 24։ 2 Թես. 2. 9։ Գլ. 16. 14։
ժ 3 Թագ. 18. 38։ 4 Թագ. 1. 10, 12։
ի Գլ. 12. 9։ 19. 20։
լ 2 Թես. 2. 9, 10։
խ 4 Թագ. 20. 7։
ծ Գլ. 16. 2։ 19. 20։ 20. 4։

Digitized by Google

մեծերը՝ եւ հարուստները ու աղքատները՝ եւ ազատները ու ծառաները, ա որ իրենց աջ ձեռքին վրայ
17 կամ իրենց ճակատին վրայ դրոշմ ընդունին. Եւ որ մէկը չկրնայ գնել կամ ծախել, բայց միայն ան՝ որ ունի դրոշմը բ կամ գազանին անունը, գ կամ անոր
18 անուանը թիւը։ դ Հոս է իմաստութիւնը. ով որ միտք ունի, ե թող համրէ գազանին թիւը. քանզի զ մարդու մը թիւ է, ու անոր թիւը վեց հարիւր վաթսունըվեց է։

ԳԼ. ԺԴ

1 Գառնուկը իր հետեւողներովը Սիօն լեռանը վրայ կը կենայ։ 6 Հրեշտակ մը աւետարանը կը քարոզէ։ 8 Բաբելոնի անկումը։ 15 Աշխարհիս հունձքը, 18 այգեկութը։ 20 Աստուծոյ բարկութեանը հնձանը։

1 Եւ տեսայ՝ է եւ ահա՛ Գառնուկը կայներ էր Սիօն
լեռանը վրայ. ը Ու անոր հետը հարիւր քառասունըչորս հազարը, թ որոնք ունէին անոր անունը
եւ անոր Հօրը անունը իրենց ճակատներուն վրայ
2 գրուած։ Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ ժ շատ ջուրերու ձայնի պէս, ու մեծ որոտումի ձայնի մը պէս, ի ու լսած ձայնս քնարահարներուն իրենց քնարները
3 զարնելուն ձայնին կը նմանէր։ լ Եւ նոր երգ կ՚երգէին աթոռին առջեւը՝ ու չորս կենդանիններուն ու երէցներուն առջեւ. եւ մէկը չէր կրնար ան երգը սորվիլ, խ բաց ՚ի ան հարիւր քառասունըչորս հա-
4 զարէն, որոնք երկրէն փրկուած էին։ Ասոնք անոնք են՝ որ կիներու հետ չխառնակեցան, ծ քանզի

ա Գլ. 14. 9։ 19. 20։ 20. 4։
բ Գլ. 14. 11։
գ Գլ. 15. 2։
դ Գլ. 17. 9։
ե Գլ. 15. 2։
զ Գլ. 21. 17։
է Գլ. 5. 5։
ը Գլ. 7. 4։
թ Գլ. 7. 3։ 13. 16։
ժ Գլ. 1. 15։ 19. 6։
ի Գլ. 5. 8։
լ Գլ. 5. 9։ 15. 3։
խ Հմր 1։
ծ 2 Կոր. 11. 2։

Digitized by Google

կոյս են. [ա]ասոնք Գառնուկին ետեւէն կ՚երթան՝
ուր որ ան երթայ. [բ]ասոնք մարդոց մէջէն փրկուե-
ցան [գ]Աստուծոյ ու Գառնուկին երախայրիք ըլլա-
5 լու. [դ]Եւ անոնց բերանը սուտ չգտնուեցաւ, [ե]քա-
չու որ անբիծ են:
6 Եւ ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ՝ [զ]որ կը թռչէր
երկինքին մէջ. [է]Եւ ունէր յաւիտենական աւետարան՝
քարոզելու [ը]բոլոր ազգերուն ու ցեղերուն և լեզու-
ներուն ու ժողովուրդներուն՝ որ երկրի վրայ կը
7 բնակին. Եւ մեծ ձայնով կ՚ըսէր. [թ]Աստուծմէ
վախցէք՝ ու փառք տուէք անոր. ինչու որ անոր
դատաստանին ժամը եկաւ. [ժ]ու երկրպագութիւն
ըրէք անոր՝ որ ստեղծեց երկինքը ու երկիրը՝ և ծովը
ու ջուրերուն աղբիւրները:
8 Եւ անոր ետեւէն ուրիշ հրեշտակ մը եկաւ՝ ու
ըսաւ. [ի]Ինկաւ՝ ինկաւ Մեծ Բաբելոնը, ինչու որ
բոլոր ազգերը արբեցուց իր կատաղի պոռնկու-
9 թեանը գինիէն: Եւ անոնց ետեւէն ուրիշ հրեշտակ
մը եկաւ, ու մեծ ձայնով մը ըսաւ. [խ]Ով որ գազա-
նին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն կ՚ընէ,
և դրոշմը իր ճակատին վրայ՝ կամ իր ձեռքին վրայ
10 կ՚ընդունի, [ծ]Նա ալ Աստուծոյ սրտմտութեանը
գինիէն պիտի խմէ՝ [կ]որ անխառն լեցուած է [հ]անոր
բարկութեանը գաւաթին մէջ. [ձ]Եւ կրակով ու ծը-

ա Գլ. 3. 4: 7. 15, 17: 17. 14: 14. 14: 17. 24:
բ Գլ. 5. 9:
գ Յակ. 1. 18:
դ Սաղ. 32. 2: Սոփ. 3. 13:
ե Եփես. 5. 27: Յուդ. 24:
զ Գլ. 8. 13:
է Եփես. 3. 8—11: Տիտ. 1. 2:
ը Գլ. 13. 7:
թ Գլ. 11. 18: 15. 4:
ժ Նեեմ. 9. 6: Սաղ. 33. 6: 124. 8: 146. 5, 6: Գործ. 14. 14: 17. 24:
ի Եսա. 21. 9: Երեմ. 51. 8: Գլ. 18. 2:
լ Երեմ. 51. 7: Գլ. 11. 8: 16. 19: 17. 2, 5: 18. 3, 10, 16, 21: 19. 2:
խ Գլ. 13. 14, 15, 16:
ծ Սաղ. 75. 8: Եսա. 51. 17: Երեմ. 25. 15:
կ Գլ. 18. 6:
հ Գլ. 16. 19:
ձ Գլ. 19. 20:

Digitized by Google

ծծումբով [ա]պիտի տանջուի սուրբ Հրեշտակներուն
11 առջեւ ու Գառնուկին առջեւ։ [բ]Եւ անոնց տան-
ջանքին ծուխը կ'ելլէ յաւիտեանս յաւիտենից. և
ցորեկ ու գիշեր հանգստութիւն չունին անոնք՝ որ
գազանին ու անոր պատկերին երկրպագութիւն
կ'ընեն, և անոր անուանը դրոշմը կ'ընդունին։
12 [գ]Հոս է սուրբերուն համբերութիւնը, [դ]Որոնք
Աստուծոյ պատուիրանքները ու Յիսուսի հաւատքը
13 կը պահեն։ Ու երկինքէն ձայն մը լսեցի՝ որ կ'ըսէր.
[ե]Գրէ, [զ]Այսուհետեւ երանելի են այն մեռելները՝
Որոնք Տէրոջմով կը մեռնին, այո՛ կ'ըսէ Հոգին,
[է]Որ իրենց աշխատութենէն հանգչին. ու իրենց
գործքերը իրենց ետեւէն կ'երթան։
14 Եւ տեսայ՝ և ահա՛ ճերմակ ամպ մը, [ը]Ու ան
ամպին վրայ մէկը նստեր էր Որդւոյ մարդոյ նման.
[թ]Եւ իր գլուխը ոսկիէ պսակ մը՝ ու իր ձեռքը սուր
մանգաղ մը ունէր։
15 [ժ]Եւ տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը կ'ելլէր, որ
ամպին վրայ նստողին մեծ ձայնով կ'աղաղակէր ու
կ'ըսէր. [ի]Երկընցո՛ւր քու մանգաղդ ու հնձէ. ինչու
որ հնձելու ժամանակը եկաւ, [լ]ինչու որ երկրի
16 հունձքը հասունցած է։ Եւ ան որ ամպին վրայ կը
նստէր, իր մանգաղը երկրին վրայ երկընցուց՝, ու
երկիրը հնձուեցաւ։
17 Ու երկինքին մէջի տաճարէն ուրիշ հրեշտակ մը
18 ելաւ. և ասիկայ ալ սուր մանգաղ մը ունէր։ Ու

ա Գլ. 20. 10։
բ Ես. 34. 10։ Գլ. 19. 3։
գ Գլ. 13. 10։
դ Գլ. 12. 17։
ե Ժող. 4. 1, 2։ Գլ. 20. 6։
զ 1 Կոր. 15. 18։ 1 Թես. 4. 15։
է 2 Թես. 1. 7։ Եբր. 4. 9, 10։ Գլ. 6. 11։
ը Եզեկ. 1. 26։ Դան. 7. 13։ Գլ. 1. 13։
թ Գլ. 6. 2։
ժ Գլ. 16. 17։
ի Յովէլ. 3. 13։ Մատ. 13. 39։
լ Երեմ. 51. 33։ Գլ. 13. 12։

Digitized by Google

սեղանէն ուրիշ հրեշտակ մը ելաւ, [ա]որ կրակի
վրայ իշխանութիւն ունէր, ու մեծ ձայնով կանչեց
անոր՝ որ սուր մանգաղը ունէր, ու ըսաւ. [բ]Երկը-
ցուր քու սուր մանգաղդ, ու երկրի այգիին ողկոյզ-
ները կթէ. ինչու որ անոր խաղողները հասունցած
19 են: Եւ այն հրեշտակը իր մանգաղը երկրին վրայ
երկընցուց, ու երկրին այգիին խաղողները կթեց.
[գ]ու Աստուծոյ բարկութեանը մեծ հնձանին մէջ ձը-
20 գեց: [դ]Եւ հնձանը [ե]քաղաքին դուրսը կոխուեցաւ.
ու հնձանէն արիւն կ'ելլէր, [զ]որ մինչեւ ձիերուն
սանձերը, ― հազար վեց հարիւր ասպարէզ ը-
հասնէր:

ԳԼ. ԺԵ

1 Եօթը վերջին հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները: 3 Գառանին յաղթողներուն երգը: 7 Աստուծոյ բարկութեանը լեցուն եօթը սկաւառակները:

1 Եւ [է]ուրիշ մեծ ու զարմանալի նշան մը տեսայ
երկինքի մէջ, [ը]եօթը հրեշտակներ՝ որոնք
եօթը վերջին հարուածները ունէին. [թ]որովհետեւ
անոնցմով կը կատարուէր Աստուծոյ բարկութիւնը:
2 [ժ]Ու տեսայ որպէս թէ ապակեղէն ծով մը [ի]կրակով
խառնուած. եւ անոնք որ յաղթեցին գազանին՝ ու
[լ]անոր պատկերին՝ եւ անոր անուանը թիւին, ապա-
կեղէն ծովուն վրայ կայներ էին, [խ]ու Աստուծոյ
3 քնարները ունէին. [ծ]Եւ Աստուծոյ ծառային Մով-
սէսին երգը կ'երգէին, ու Գառնուկին երգը՝

ա Գլ. 16. 9:
բ Յովէլ. 3. 13:
գ Գլ. 19. 15:
դ Ես. 63. 3: Ողբ. 1. 15:
ե Գլ. 11. 8: Եբր. 13. 12:
զ Գլ. 19. 14:
է Գլ. 12. 1, 3:
ը Գլ. 16. 1: 21. 9:
թ Գլ. 14. 10:
ժ Գլ. 4. 6: 21. 18:
ի Մատ. 3. 11:
լ Գլ. 13. 15, 16, 17:
խ Գլ. 5. 8: 14. 2:
ծ Ել. 15. 1: 2 Օր. 31. 30:
Գլ. 14. 3:

Digitized by Google

ըսելով. Մեծ ու զարմանալի են ա քու գործքերդ՝
ով Տէր Աստուած Ամենակալ. արդար ու ճշմարիտ
4 են բ քու ճամբաներդ՝ ով Թագաւոր ազգաց. գ Տէ՛ր
ով պիտի չվախնայ քեզմէ, ու քու անունդ չփառա-
ւորէ. ինչու որ դ դուն միայն սուրբ ես. ե Քանզի
բոլոր ազգերը պիտի գան՝ ու քու առջեւդ երկրպա-
գութիւն պիտի ընեն, ինչու որ քու արդար դա-
տաստաններդ յայտնուեցան։
5 Եւ ասկէ ետեւ տեսայ՝ զ ու բացուեցաւ վկայու-
6 թեան խորանին տաճարը, որ երկինքն էր. Ու
եօթը հարուածները ունեցող եօթը հրեշտակները
է մաքուր ու պայծառ կտաւ հագած՝ և իրենց կուրծ-
քերուն վրայովը ոսկեղէն գօտի կապած՝ տաճարէն
7 ելան։ ը Եւ չորս կենդանիներէն մէկը եօթը հրեշ-
տակներուն եօթը ոսկեղէն սկաւառակներ տուաւ
յաւիտեանս յաւիտենից թ կենդանի եղող Աստուծոյ
8 բարկութիւնովը լեցուն։ ժ Եւ տաճարը ի Աստուծոյ
փառքէն ու անոր զօրութենէն ծուխով լեցուեցաւ.
ու մէկը չէր կրնար տաճարը մտնել, մինչեւ որ կա-
տարուին եօթը հրեշտակներուն եօթը հարուած-
ները։

ԳԼ. ԺԶ.

2 Հրեշտակները երկրի վրայ կը թափեն իրենց եօթը սկաւառակ-
ները որ բարկութեամբ լեցուն էին. ու զանազան հարուածներ
կը հետեւին։ 15 Քրիստոս գողի պէս կու գայ. երանի անոնց
որ արթուն կը մնան։

ա 2 Օր. 32. 4։ Սաղ. 111. 2։ 139. 14։
բ Սաղ. 145. 17։ Ովս. 14. 9։ Գլ. 16. 7։
գ Եր. 15. 14, 15, 16։ Երեմ. 10. 7։
դ Ես. 66. 22։
ե Գլ. 11. 19։ Տես Թուոց 1. 50։
զ Հմր 1։
է Եղ. 28. 6, 8։ Եզեկ. 44. 17, 18։ Գլ. 1. 13։
ը Գլ. 4. 6։
թ 1 Թես. 1. 9։ Գլ. 4. 9։ 10. 6։
ժ Եղ. 40. 34։ 3 Թագ. 8. 10։ 2 Մն. 5. 14։ Ես. 6. 4։
ի 2 Թես. 1. 9։

1 Եւ տաճարէն մեծ ձայն մը լսեցի՝ որ [ա] եօթը
հրեշտակներուն կ'ըսէր. Գացէ՛ք [բ] Աստուծոյ
բարկութեանը եօթը սկաւառակները երկրի վրայ
թափեցէ՛ք։
2 Եւ առջի հրեշտակը գնաց, [գ] ու իր սկաւառակը
երկրի վրայ թափեց. [դ] ու չարաչար պալարներ
եղաւ այն մարդոցը վրայ, [ե] որոնք գազանին դրոշմը
ունէին՝ [զ] ու անոր պատկերին երկրպագութիւն
կ'ընէին։
3 Ու երկրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը [է] ծովուն
վրայ թափեց, [ը] ու ջուրերը մեռած մարդու արիւն
դարձան, [թ] և ծովուն մէջի բոլոր կենդանիները
մեռան։
4 Ու երրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը [ժ] գետերուն
և ջուրերու աղբիւրներուն վրայ թափեց, [ի] ու
5 անոնք արիւն դարձան։ Եւ ջուրերուն հրեշտակէն
լսեցի՝ որ կ'ըսէր. [լ] Արդար ես դուն, [խ] որ ես՝ և որ
էիր, և սուրբ ես, որ ասանկ դատաստաններ ըրիր.
6 [ծ] Ինչու որ անոնք [կ] սուրբերուն ու մարգարէներուն
արիւնը թափեցին. [հ] և դուն անոնց արիւն խմել
7 տուիր, քանզի արժանի են։ Եւ սեղանէն լսեցի՝
որ կ'ըսէր. Այո՛ [ձ] Ամենակալ Տէր Աստուած, [ղ] քու
դատաստաններդ արդար ու ճշմարիտ են։
8 Եւ չորրորդ հրեշտակը իր սկաւառակը [ճ] արեւին
9 վրայ թափեց։ [մ] Ու անոր զօրութիւն տրուեցաւ որ

ա Գլ. 15. 1։
բ Գլ. 14. 10։ 15. 7։
գ Գլ. 8. 7։
դ Ել. 9. 9, 10, 11։
ե Գլ. 13. 16, 17։
զ Գլ. 13. 14։
է Գլ. 8. 8։
ը Ել. 7. 17, 20։
թ Գլ. 8. 9։
ժ Գլ. 8. 10։
ի Ել. 7. 20։
լ Գլ. 15. 3։
խ Գլ. 1. 4, 8։ 4. 8։ 11. 17։
ծ Մատ. 23. 34, 35։ Գլ. 13. 15։
կ Գլ. 11. 18։ 18. 20։
հ Ես. 49. 26։
ձ Գլ. 15. 3։
ղ Գլ. 13. 10։ 14. 10։ 19. 2։
ճ Գլ. 8. 12։
մ Գլ. 9. 17, 18։ 14. 18։

Digitized by Google

խորշակահար ընէ մարդիկները կրակով․ և սաստիկ
տաքէն խորշակահար եղան մարդիկ, [ա]և հայհոյե-
ցին Աստուծոյ անունը, որ աս հարուածներուն վրայ
իշխանութիւն ունի․ [բ]Ու չապաշխարեցին [գ]որ անոր
փառք տան։
10 Եւ հինգերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը [դ]գա-
զանին աթոռին վրայ թափեց, [ե]ու անոր թագաւո-
րութիւնը խաւարեցաւ․ [զ]Եւ ցաւէն լեզուներնին կը
11 ծամէին․ [է]Ու երկնից Աստուածը հայհոյեցին իրենց
ցաւերուն՝ [ը]և իրենց պալարներուն պատճառովը․
[թ]Ու իրենց գործքերէն չապաշխարեցին։
12 Եւ վեցերորդ հրեշտակը իր սկաւառակը [ժ]մեծ
գետին Եփրատին վրայ թափեց, [ի]ու անոր ջուրերը
ցամքեցան, [լ]որ արևելքի թագաւորներուն ճամբան
13 պատրաստուի։ Եւ տեսայ որ [խ]վիշապին բերնէն ու
գազանին բերնէն [ծ]և սուտ մարգարէին բերնէն
[կ]երեք պիղծ ոգիներ կ՚ելլէին գորտերու նման․
14 [հ]Ինչու որ անոնք դևերու ոգիներ են՝ [ձ]որ նշաններ
կ՚ընեն, ու [ղ]բոլոր աշխարհին թագաւորներուն
կ՚երթան, որ զանոնք Ամենակալ Աստուծոյ ան մեծ
15 օրուանը [ճ]պատերազմին համար ժողվեն․ ([մ]Ահա՛
գողի պէս կու գամ․ Երանի անոր՝ որ արթուն կը
կենայ, ու իր հանդերձները կը պահէ, որ [յ]մերկ

ա Համր 11, 21։
բ Դան. 5. 22, 23։ Գլ. 9. 20։
գ Գլ. 11. 13։ 14. 7։
դ Գլ. 13. 2։
ե Գլ. 9. 2։
զ Գլ. 11. 10։
է Համր 9, 21։
ը Համր 2։
թ Համր 9։
ժ Գլ. 9. 14։
ի Տես Երեմ. 50. 38։ 51. 36։
լ Ես. 41. 2, 25։
խ Գլ. 12. 3, 9։
ծ Գլ. 19. 20։ 20. 10։
կ 1 Յով. 4. 1, 2, 3։
հ 1 Տիմ. 4. 1։ Յակ. 3. 15։
ձ 2 Թես. 2. 9։ Գլ. 13. 13, 14։ 19. 20։
ղ Ղու. 2. 1։
ճ Գլ. 17. 14։ 19. 19։ 20. 8։
մ Մատ. 24. 43։ 1 Թես. 5. 2։ 2 Պետ. 3. 10։ Գլ. 3. 3։
յ 2 Կոր. 5. 3։ Գլ. 3. 4, 18։

Digitized by Google

16 չպտըտի, ու իր ամօթը երեւնայ։) — [ա]Եւ զանոնք մէկ
տեղ մը ժողվեցին, որ Եբրայեցերէն Արմագեդոն
կ'ըսուի։
17 Ու եօթներորդ հրեշտակը իր սկաւառակը օդին
վրայ թափեց. ու երկինքին տաճարէն՝ աթոռէն
18 մեծ ձայն մը ելաւ՝ ըսելով. [բ]Եղաւ։ [գ]Եւ փայլակ-
ներ ու ձայներ և որոտումներ եղան. [դ]ու մեծ երկ-
րաշարժ մը եղաւ, [ե]անանկ որ մարդոց երկրի վրայ
ըլլալէն 'ի վեր՝ անանկ մեծ երկրաշարժ մը եղած
19 չէր։ [զ]Եւ մեծ քաղաքը երեք մաս եղաւ, ու ազգե-
րուն քաղաքները կործանեցան, [է]և մեծ Բաբելոնը
Աստուծոյ առջեւ յիշուեցաւ, [ը]որ իր սաստիկ բար-
20 կութեանը գինիին գաւաթը անոր տայ։ [թ]Եւ ամէն
21 կղզի փախաւ, ու լեռները չգտնուեցան։ [ժ]Եւ
խոշոր կարկուտ գրեթէ մէկ տաղանդի մը կշռովը
երկինքէն կ'իջնէր մարդոց վրայ. [ի]ու մարդիկ հայ-
հոյեցին զԱստուած՝ [լ]կարկուտին հարուածին հա-
մար. քանզի որ խիստ մեծ էր անոր հարուածը։

ԳԼ. ԺԷ.

3 Ծիրանիներ ու կարմիրներ հագած կին մը՝ ձեռքը ոսկեղէն գաւաթ մը բռնած՝ գազանին վրայ կը նստի։ 5 Անիկայ է մեծ Բաբելոնը ու ամէն գարշութեանց մայրը։ 9 Գազանին եօթը գլուխներուն, 12 ու տասը եղջիւրներուն մեկնութիւնը։ 14 Գառնուկին յաղթութիւնը։ 16 Պոռնիկին պատիժը։

1 [խ]Եւ եօթը սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշ-
տակներէն մէկը եկաւ, ու ինծի հետ խօսեցաւ՝

ա Գլ. 19. 19։
բ Գլ. 21. 6։
գ Գլ. 4. 5։ 8. 5։ 11. 19։
դ Գլ. 11. 13։
ե Դան. 12. 1։
զ Գլ. 14. 8։ 17. 18։
է Գլ. 18. 5։
ը Եսա. 51. 17, 22, 23։ Երեմ. 25. 15, 16։ Գլ. 14. 10։
թ Գլ. 6. 14։
ժ Գլ. 11. 19։
ի Ելք 9, 11։
լ Տես Ել. 9. 23, 24, 25։
խ Գլ. 21. 9։

Digitized by Google

ըսելով. Եկո՛ւր՝ [ա]ու քեզի ցուցնեմ [բ]այն մեծ
պոռնիկին դատաստանը, [գ]որ շատ ջուրերուն վրայ կը
2 նստի. [դ]Անոր հետ երկրի թագաւորները պոռնկե-
ցան, [ե]ու երկրի բնակիչները անոր պոռնկու-
3 թեանը գինիով գինովցան։ Եւ զիս [զ]անա-
պատը տարաւ Հոգիով. ու տեսայ մէկ կնիկ մը՝ որ
[է]կարմիր գազանի մը վրայ նստեր էր. [ը]Եւ ան
գազանը լեցուն էր հայհոյութեան անուններով,
4 ու [թ]եօթը գլուխ [ժ]և տասը եղջիւր ունէր։ [ի]Եւ
կնիկը ծիրանի ու կարմիր հագած էր, [լ]և զարդա-
րուած էր ոսկիով ու պատուական քարերով և մար-
գարիտներով, և [խ]իր ձեռքը ոսկիէ գաւաթ մը ունէր
[ծ]պղծութիւններով ու իր պոռնկութեանը անմաք-
5 րութիւններով լեցուն. Եւ անոր ճակատին վրայ
անուն մը գրուած էր՝ [կ]Խորհուրդ. [հ]ՄԵԾ ԲԱ-
ԲԵԼՈՆ՝ [ձ]պոռնիկներուն ու երկրի պղծութիւններուն
6 մայրը։ Եւ տեսայ այն կնիկը՝ որ [ղ]սուրբերուն
արիւնովը [ճ]ու Յիսուսի վկաներուն արիւնովը [մ]գի-
նովցած էր. ու երբոր տեսայ զանիկայ, մեծ զարման-
7 քով զարմացայ։ Եւ հրեշտակը ինծի ըսաւ. Ինչո՞ւ
զարմացար. ես քեզի ըսեմ այն կնկանը խորհուրդը,
ու այն գազանին՝ որ զանիկայ վրան կը կրէ, ու եօթը
8 գլուխ և տասը եղջիւր ունի։ Այն գազանը որ
տեսար, կար, ու չկայ, և [յ]անդունդէն ելլելու՝ [ն]ու

ա Գլ. 16. 19։ 18. 16, 17, 19։
բ Նաւ. 3. 4։ Գլ. 19. 2։
գ Երեմ. 51. 13։ Համր 15։
դ Գլ. 18. 3։
ե Երեմ. 51. 7։ Գլ. 14. 8։ 18. 3։
զ Գլ. 12. 6, 14։
է Գլ. 12. 3։
ը Գլ. 13. 1։
թ Համր 9։
ժ Համր 12։
ի Գլ. 18. 12, 16։
լ Դան. 11. 38։
խ Երեմ. 51. 7։ Գլ. 18. 6։
ծ Գլ. 14. 8։
կ 2 Թես. 2. 7։
հ Գլ. 11. 8։ 14. 8։ 16. 19։ 18. 2, 10, 21։
ձ Գլ. 18. 9։ 19. 2։
ղ Գլ. 13. 15։ 16. 6։
ճ Գլ. 6. 9, 10։ 12. 11։
մ Գլ. 18. 24։
յ Գլ. 11. 7։ 13. 1։
ն Գլ. 13. 10։ Համր 11։

Digitized by Google

կորուստը երթալու վրայ է. ու երկրի վրայ բը-
նակողները՝ [ա] որոնց անունները աշխարհի սկիզբէն
'ի վեր կենաց գրքին մէջը գրուած չեն, [բ] պիտի զար-
մանան երբոր տեսնեն ան գազանը թէ կար, ու չկայ,
9 ու մօտ է: [գ] Հոս պէտք է իմաստութիւն ունեցող
միտք մը. [դ] Ան եօթը գլուխը եօթը լեռներ են,
ուր որ կնիկը անոնց վրայ կը նստի. և եօթը թա-
10 գաւորներ են. Հինգը ինկած են՝ մէկը կը կենայ,
և միւսը դեռ եկած չէ, ու երբոր գայ, քիչ ատեն
11 պիտի մնայ: Եւ ան գազանը որ կար, ու չկայ,
անիկայ ալ ութերորդ է, ու եօթնէն է, [ե] ու դէպ
12 'ի կորուստ կ'երթայ: [զ] Եւ տասը եղջիւրը՝ որ
տեսար, տասը թագաւորներ են, որոնք դեռ թա-
գաւորութիւն առած չեն. հապա գազանին հետ
մէկ ժամու չափ թագաւորներու պէս իշխանու-
13 թիւն կ'առնեն: Ասոնք մէկ կամք ունին, ու իրենց
զօրութիւնը և իշխանութիւնը գազանին կու տան:
14 [է] Ասոնք Գառնուկին հետ պիտի պատերազմին. և
Գառնուկը անոնց պիտի յաղթէ, [ը] քանզի անիկայ
տէրերուն Տէրն է՝ ու թագաւորներուն թագա-
ւորը. Եւ անոր հետը եղողները՝ կանչուած ու
15 ընտրուած և հաւատարիմ են: Ու ըսաւ ինծի. [թ] Ան
ջուրերը որ տեսար՝ որոնց վրայ պոռնիկը նստեր է,
[ժ] ժողովուրդներ են՝ ու բազմութիւններ և ազգեր
16 ու լեզուներ: Եւ տասը եղջիւրները՝ որ տեսար,
ու գազանը, [լ] անոնք պիտի ատեն պոռնիկը, ու

[ա] Գլ. 13. 8:
[բ] Գլ. 13. 3:
[գ] Գլ. 13. 18:
[դ] Գլ. 13. 1:
[ե] Հռմ 8:
[զ] Դան. 7. 20: Զաք. 1. 18, 19, 21: Գլ. 13. 1:
[է] Գլ. 16. 14: 19. 19:
[ը] 2 Օր. 10. 17: 1 Տիմ. 6. 15: Գլ. 19. 16:
[թ] Երեմ. 50. 44, 45: Գլ. 14. 4:
[ժ] Եսա. 8. 7: Հռմ 1:
[ի] Գլ. 13. 7:
[լ] Երեմ. 50. 41, 42: Գլ. 16. 12:

Digitized by Google

զանիկայ ամայի ու [ա]մերկ պիտի ընեն, և անոր
մարմինը պիտի ուտեն, [բ]ու զանիկայ կրակով այրեն։
17 [գ]Ինչու որ Աստուած անոնց սրտին մէջը դրաւ՝ որ
իր կամքը կատարեն՝ ու մէկ կամք ըլլան, և իրենց
թագաւորութիւնը գազանին տան, [դ]մինչև որ Աս-
18 տուծոյ խօսքերը կատարուին։ Եւ կնիկը որ տեսար,
ան [ե]մեծ քաղաքն է, [զ]որ կը թագաւորէ երկրի
թագաւորներուն վրայ։

ԳԼ. ԺԸ.

2 Բաբիլոնը կ'իյնայ։ 4 Աստուծոյ ժողովուրդին հրաման կ'ըլլայ, որ անոր մէջէն դուրս ելլեն։ 9 Երկրի թագաւորները, 11 վաճառականները 17 և նաւավարները կ'ողբան անոր վրայ։ 20 Սուրբերը կ'ուրախանան՝ տեսնելով որ Աստուծոյ դատաստանները անոր վրայ կը կատարուին։

1 Եւ [է]ասկէ ետքը ուրիշ հրեշտակ մը տեսայ որ
երկինքէն կ'իջնէր, և մեծ իշխանութիւն ունէր,
2 [ը]ու երկիրը անոր փառքէն լուսաւորուեցաւ։ Եւ
զօրաւոր ձայնով աղաղակեց՝ ըսելով. [թ]Ինկաւ՝ ին-
կաւ մեծ Բաբիլոնը, [ժ]և դևերու բնակարան եղաւ,
ու բոլոր պիղծ ոգիներու արգելանոց, [ի]և բոլոր
3 պիղծ ու ատելի թռչուններու վանդակ. [լ]Ինչու որ
անոր կատաղի պոռնկութեանը գինիէն խմեցին բո-
լոր ազգերը, ու երկրի թագաւորները անոր հետ
պոռնկեցան, [խ]և երկրի վաճառականները անոր չա-
4 փազանց զեղխութենէն հարստացան։ Ու երկինքէն

ա Եզեկ. 16.37—44։ Գլ. 18.16։
բ Գլ. 18.8։
գ 2 Թես. 2.10։
դ Գլ. 10.7։
ե Գլ. 16.19։
զ Գլ. 12.4։
է Գլ. 17.1։
ը Եզեկ. 43.2։
թ Ես. 13.19։ 21.9։ Երեմ. 51.8։ Գլ. 14.8։
ժ Ես. 13.21։ 21.8։ 34.14։ Երեմ. 50.39։ 51.37։
ի Ես. 14.23։ 34.11։ Մար. 5.2, 3։
լ Գլ. 14.8։ 17.2։
խ Հմր 11, 15։ Ես. 47.15։

Digitized by Google

ուրիշ ձայն մը լսեցի որ կ՚ըսէր. [ա]Ելէ՛ք անոր
մէջէն՝ իմ ժողովուրդս, որ անոր մեղքերուն հա-
ղորդ չըլլաք, ու անոր հարուածներէն բաժին չառ-
5 նէք. [բ]Ինչու որ անոր մեղքերը մինչեւ երկինք
հասան կցուեցան. [գ]Ու Աստուած անոր անիրաւու-
6 թիւնները յիշեց։ [դ]Հատուցէ՛ք անոր՝ ինչպէս ան
ինքը հատոյց. ու իր գործքերուն համեմատ կրկ-
նապատիկ փոխարինեցէ՛ք անոր. [ե]Այն գաւաթը որ
7 ինքը լեցուց՝ կրկնապատիկ լեցուցէ՛ք իրեն։ [զ]Որ-
չափ որ փառաւորեց զինքը՝ ու զեղխութեամբ ապրե-
ցաւ, այնչափ ալ տանջանք ու սուգ հատուցէ՛ք անոր.
ինչու որ իր սրտին մէջը կ՚ըսէ թէ՝ [է]Ես թագուհի
կը նստիմ, ու որբեւայրի չեմ, ու բնաւ սուգ պիտի
8 չտեսնեմ։ [ը]Անոր համար մէկ օրուան մէջ պիտի
գան անոր հարուածները՝ մահ, ու սուգ, եւ սով.
[թ]ու կրակով պիտի այրի. [ժ]ինչու որ հզօր է Տէր
9 Աստուածը՝ որ զանիկա դատեց։ Ու [ի]երկրի թա-
գաւորները՝ որ անոր հետ պոռնկեցան ու հեշտա-
ցան, [լ]պիտի լան ու կոծեն անոր վրայ [խ]երբոր
10 անոր հրկիզութեանը ծուխը տեսնեն. Եւ անոր
տանջանքին վախէն՝ հեռուն պիտի կայնին՝ ու ըսեն.
[ծ]Ա՜յ՝ վա՜յ քեզի մեծ Բաբելոն քաղաք՝ հզօր քաղաք,
11 [կ]որ մէկ ժամու մէջ եկաւ քու դատաստանդ։ [հ]Ու
երկրի վաճառականները պիտի ողբան ու սուգ ընեն

ա Եսա. 48. 20: 52. 11: Երեմ. 50. 8: 51. 6, 45: 2 Կոր. 6. 17:
բ Ծնն. 18. 20, 21: Երեմ. 51. 9: Յովն. 1. 2:
գ Գլ. 16. 19:
դ Սաղ. 137. 8: Երեմ. 50. 15, 29: 51. 24, 49: 2 Տիմ. 4. 14: Գլ. 13. 10:
ե Գլ. 14. 10:
զ Գլ. 16. 19:
է Եզեկ. 28. 2, եւն.:
ը Եսա. 47. 7, 8: Սոփ. 2. 15:
թ Եսա. 47. 9: Համր 10:
ժ Գլ. 17. 16:
ի Երեմ. 50. 34: Գլ. 11. 17:
լ Եզեկ. 26. 16, 17: Գլ. 17. 2: Համր 3:
խ Երեմ. 50. 46:
ծ Համր 18: Գլ. 19. 3:
կ Եսա. 21. 9: Գլ. 14. 8:
հ Համր 17, 19:
ձ Եզեկ. 27. 27—36: Համր 3:

Digitized by Google

անոր վրայ. քանզի որ ալ մէկը ծախու չառներ անոնց
12 վաճառքը, Ոսկի՝ ու արծաթի՝ և պատուական
քարերու՝ ու մարգարիտներու՝ և բեհեզի՝ ու ծիրա-
նիի՝ և մետաքսի՝ ու որդան կարմիրի վաճառքը՝ և
ամէն խունկի փայտերը՝ ու ամէն փղոսկրեայ աման-
ները՝ և ամէն պատուական փայտէ՝ ու պղնձէ՝ և
13 երկաթէ՝ ու մարմարիոնէ ամանները, Եւ կինամո-
նը՝ ու ամոմը՝ և խունկերը՝ ու անուշահոտ եղը՝
ու կնդրուկը՝ և գինին՝ ու ձէթը՝ և նաշիհը՝ ու
ցորենը՝ և արջառները՝ ու ոչխարները՝ և ձիերը՝ ու
կառքերը՝ ու մարդոց մարմինները ու հոգիները։
14 Եւ քու հոգիիդ ցանկացած պտուղները քեզմէ
գնաց, ու բոլոր շքեղ ու փայլուն բաները քեզմէ
կորսուեցաւ, և ալ բնաւ պիտի չգտնես զանոնք։
15 Այս բաներուն վաճառականները՝ որ անկէ հարս-
տացած էին, հեռուն պիտի կայնին անոր տանջան-
16 քին վախէն՝ լալով ու սուգ ընելով, Ու պիտի ըսեն.
Վա՜յ՝ վա՜յ մեծ քաղաք՝ Որ բեհեզ՝ ու ծիրանի և
որդան կարմիր հագած էիր, ու ոսկիով և պատուա-
կան քարերով՝ ու մարգարիտներով զարդարուած
17 էիր. Քանզի որ այնքան հարստութիւնը մէկ ժա-
մու մէջ փճացաւ։ Ու ամէն նաւավարները՝ և ան
ամէնը՝ որ նաւով տեղ տեղ կ՚երթան, ու նաւաստի-
ները, և որոնք որ ծովու մէջ կը բանին, հեռուն
18 կայնեցան. Եւ տեսնելով անոր հրկիզութեանը
ծուխը, կ՚աղաղակէին ըսելով. Ո՞ր նման է այս մեծ
19 քաղաքին. Ու իրենց գլուխներուն վրայ հող ցա-
նեցին, և լալով ու սուգ ընելով կ՚աղաղակէին՝
ըսելով. Վա՜յ՝ վա՜յ ան մեծ քաղաքին, որուն մէջ իր

ա Գլ. 17. 4։
բ Եզեկ. 27. 13։
գ Հմր 3, 11։
դ Գլ. 17. 4։
ե Հմր 10։
զ Ես. 23. 14։
է Եզեկ. 27. 30, 31։ Հմր 9։
ը Գլ. 13. 4։
թ Յես. 7. 6։ 1 Թագ. 4. 12։ Յոբ. 2. 12։ Եզեկ. 27. 30։

Digitized by Google

պատուականութենէն հարստացան ամէնքը՝ որ
նաւեր ունէին ծովուն վրայ. ᵃինչու որ մէկ ժամու
20 մէջ աւերեցաւ: ᵇՈւրախացէք անոր վրայ երկինք՝
ու սուրբ առաքեալներ եւ մարգարէներ, ᶜոր Աս-
տուած ձեր վրէժը անկէ առաւ:
21 Եւ մէկ զօրաւոր հրեշտակ մը քար մը առաւ
աղօրիքի մեծ քարի նման, ու ծովը ձգեց՝ ըսելով.
ᵈԱյսպէս սաստկութեամբ վար պիտի ձգուի Բաբելոն մեծ
22 քաղաքը, ᵉու ալ պիտի չգտնուի: ᶠԵւ քնարահար-
ներուն ու երաժիշտներուն եւ սրնգահարներուն ու
փողահարներուն ձայնը ալ պիտի չլսուի քու մէջ.
եւ արհեստի վարպետ մը ալ բնաւ պիտի չգտնուի
քու մէջդ, ու աղօրիքին ձայնը ալ պիտի չլսուի քու
23 մէջդ. ᵍԵւ ճրագին լոյսը ալ պիտի չերեւնայ քու
մէջդ. Եւ փեսային ձայնը եւ հարսին ձայնը ալ
պիտի չլսուի քու մէջդ. ʰՔանզի քու վաճառական-
ներդ երկրի մեծամեծներն էին. ⁱԻնչու որ քու կա-
24 խարդութիւնովդ բոլոր ազգերը մոլորեցան: ʲԵւ
մարգարէներուն ու սուրբերուն ու ᵏերկրի վրայ
բոլոր սպաննուածներուն արիւնը անոր մէջ գտ-
նուեցաւ:

ԳԼ. ԺԹ

1 Երկնից մէջ զԱստուած կը փառաբանեն՝ որ դատեց պոռնիկը եւ սուրբերուն արեանը վրէժը առաւ: 7 Գառնուկին հարսնիքը: 10 Հրեշտակը չուզեր որ Յովհաննէս իրեն երկրպագութիւն ընէ: 17 Թռչունները կը կանչուին մեծ կոչունքի:

ա Հմր 8:
բ Ես. 44.23: 49.13: Երեմ. 51.48:
գ Ղու. 11.49, 50: Գլ. 19.2:
դ Երեմ. 51.64:
ե Գլ. 12.8: 16.20:
զ Ես. 24.8: Երեմ. 7.34: 16.9: 25.10: Եզեկ. 26.13:
է Երեմ. 25.10:
ը Երեմ. 7.34: 16.9: 25.10: 33.11:
թ Ես. 23.8:
ժ 4 Թագ. 9.22: Նաւ. 3.4: Գլ. 17.2, 5:
ի Գլ. 17.6:
լ Երեմ. 51.49:

Digitized by Google

1 Եւ անկէ ետքը շատ բազմութեան [ա] մեծ ձայն մը
լսեցի երկինքը՝ ըսելով. Ալէլուիա. [բ] Փրկու-
թիւն ու փառք և պատիւ ու զօրութիւն մեր Աս-
2 տուծոյն. [գ] Ինչու որ ճշմարիտ ու արդար են անոր
դատաստանները, քանզի դատեց այն մեծ պոռնիկը,
որ իր պոռնկութիւնովը երկիրը ապականեց, [դ] Ու
իր ծառաներուն արեան վրէժը անոր ձեռքէն պա-
3 հանջեց։ Եւ կրկին անգամ ըսին. Ալէլուիա. [ե] Ու
4 անոր ծուխը յաւիտեանս յաւիտենից կ'ելլէ։ [զ] Եւ
քսանուչորս երէցները ու չորս կենդանիները ին-
կան՝ ու երկրպագութիւն ըրին Աստուծոյ՝ որ աթո-
5 ռը կը նստի, ըսելով. [է] Ամէն, Ալէլուիա։ Եւ
աթոռէն ձայն մը ելաւ՝ ըսելով. [ը] Մեր Աստուծոյն
օրհնութիւն տուէք՝ իր բոլոր ծառաները, ու դուք
6 որ իրմէն կը վախնաք՝ [թ] պզտիկներ ու մեծեր։ [ժ] Եւ
լսեցի շատ բազմութեան ձայնի պէս՝ ու շատ ջու-
րերու ձայնի պէս, ու սաստիկ որոտումներու ձայնի
պէս՝ որ կ'ըսէին. Ալէլուիա, [ի] Ինչու որ մեր Ամե-
նակալ Տէր Աստուածը թագաւորեց։ Խնդանք՝ և
ուրախանանք՝ ու փառք տանք անոր, [լ] քանզի Գառ-
նուկին հարսնիքը հասաւ, ու անոր կինը ինքզինքը
8 պատրաստեց։ [խ] Եւ իրեն տրուեցաւ՝ որ մաքուր ու
լուսաւոր բեհեզ հագնի, ([ծ] որ այն բեհեզը սուրբե-
9 րուն արդարութիւնն է։) Եւ ինծի ըսաւ. Գրէ.

ա Գլ. 11. 15։
բ Գլ. 4. 11։ 7. 10, 12։ 12. 10։
գ Գլ. 15. 3։ 16. 7։
դ 2 Օր. 32. 43։ Գլ. 6. 10։ 18. 20։
ե Ես. 34. 10։ Գլ. 14. 11։ 18. 9, 18։
զ Գլ. 4. 4, 6, 10։ 5. 14։
է 1 Մն. 16. 36։ Նէեմ. 5. 13։ 8. 6։ Գլ. 5. 14։
ը Սաղ. 134. 1։ 135. 1։
թ Գլ. 11. 18։ 20. 12։
ժ Եզեկ. 1. 24։ 43. 2։ Գլ. 14. 2։
ի Գլ. 11. 15, 17։ 12. 10։ 21. 22։
լ Մատ. 22. 2։ 25. 10։ 2 Կոր. 11. 2։ Եփես. 5. 32։ Գլ. 21. 2, 9։
խ Սաղ. 45. 13, 14։ Եզեկ. 16. 10։ Գլ. 3. 18։
ծ Սաղ. 132. 9։

Digitized by Google

ա Երանելի են անոնք որ Գառնուկին հարսանեաց
ընթրիքին կանչուած են. ու ինծի ըսաւ. Ասոնք
10 են Աստուծոյ ճշմարիտ խօսքերը: բԵս ալ անոր
ոտքերուն առջեւը ինկայ, որ անոր երկրպագութիւն
ընեմ. ու ըսաւ ինծի. Զգուշացիր՝ գմի՛ ըներ.
ինչու որ ես ալ քու ծառայակիցդ եմ՝ ու քու եղ-
բայրներուդ, դորոնք Յիսուսի վկայութիւնը ունին.
Աստուծոյ երկրպագութիւն ըրէ. (ինչու որ Յի-
սուսի վկայութիւնը մարգարէութեան հոգին է:)
11 եԵւ տեսայ երկինքը բացուած. զԵւ ահա՛ մէկ
ճերմակ ձի մը, ու անոր վրայ հեծնողը՝ էՀաւա-
տարիմ ու Ճշմարիտ կ՚ըսուի. ըԵւ արդարութեամբ
12 դատաստան կը տեսնէ ու կը պատերազմի. թԵւ
անոր աչքերը կրակի բոցի պէս էր, ժու անոր
գլխուն վրայ շատ թագեր կար, ու իգրուած անուն
13 մը ունէր՝ որ մէկը չգիտեր, բայց միայն ինքը. լԵւ
արիւնով ներկուած հանդերձ մը հագեր էր. խու
14 անոր անունը Բան Աստուծոյ կ՚ըսուի: ծՈւ երկ-
նից մէջ եղող զօրքերը անոր ետեւէն կ՚երթային
ճերմակ ձիերով, կճերմակ ու մաքուր բեհեզներ
15 հագած: հԵւ անոր բերնէն սրած սուր մը կ՚ելլէր,
որ անով ազգերը զարնէ. ձու ինքը երկաթէ գա-
ւազանով պիտի հովուէ զանոնք. ղՈւ Ամենակալ
Աստուծոյ սաստիկ բարկութեան գինիին հնձանը

ա Մատ. 22. 2, 3: Ղուկ. 14. 15, 16:
բ Յայտ. 22. 8:
գ Գործ. 10. 26: 14. 14: Յայտ. 22. 9:
դ 1 Յովհ. 5. 10: Յայտ. 12. 17:
ե Յայտ. 15. 5:
զ Յայտ. 6. 2:
է Յայտ. 3. 14:
ը Եսա. 11. 4:
թ Յայտ. 1. 14: 2. 18:
ժ Յայտ. 6. 2:
ի Յայտ. 2. 17: Համր 16:
լ Եսա. 63. 2, 3:
խ Յովհ. 1. 1: 1 Յովհ. 5. 7:
ծ Յայտ. 14. 20:
կ Մատ. 28. 3: Յայտ. 4. 4: 7. 9:
հ Եսա. 11. 4: 2 Թես. 2. 8: Յայտ. 1. 16: Համր 21:
ձ Սաղ. 2. 9: Յայտ. 2. 27: 12. 5:
ղ Եսա. 63. 3: Յայտ. 14. 19, 20:

Digitized by Google

16 ինքը պիտի կոխէ ։ [ա]Եւ իր պատմուճանին վրայ ու
իր ազդրին վրայ գրուած գիր մը ունէր, [բ]ԹԱ-
ԳԱՒՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ԵՒ ՏԷՐ ՏԵ-
ՐԱՆՑ ։
17 Եւ մէկ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ արեւին մէջը
կայներ էր, [գ]ու մեծ ձայնով աղաղակեց երկինքի
մէջ թռչող բոլոր թռչուններուն՝ ըսելով. [դ]Եկէք՝
Աստուծոյ մեծ ընթրիքին ժողվուեցէք. [ե]Որ ուտէք
թագաւորներուն մարմինները՝ ու հազարապետ-
ներուն մարմինները՝ զօրաւորներուն մարմինները՝ ու
ձիերուն եւ անոնց վրայ հեծնողներուն մարմինները՝
ու ամենուն մարմինները՝ թէ ազատներուն եւ թէ
ծառաներուն, թէ պզտիկներուն եւ թէ մեծերուն ։
19 [զ]Եւ տեսայ գազանը ու երկրի թագաւորները
ու անոնց զօրքերը մէկտեղ ժողվուած պատերազմ
ընելու անոր հետ, որ ձիին վրայ հեծեր էր, ու
20 անոր զօրքերուն հետ ։ [է]Եւ գազանը բռնուեցաւ,
ու անոր հետ սուտ մարգարէն՝ որ անոր առջեւը
նշաններ ըրաւ, որոնցմով մոլորցուց գազանին
դրոշմը ընդունողները, [ը]եւ անոր պատկերին երկրպա-
գութիւն ընողները. [թ]Երկուքն ալ ողջ ողջ
21 [ժ]ծծումբով վառած կրակին լիճը ձգուեցան ։ [ի]Եւ
ուրիշներն ալ սպաննուեցան ձիին վրայ հեծնողին
սուրէն, որ իր բերնէն կ'ելլէր, [լ]ու բոլոր թռչուն-
ները [խ]անոնց մարմիններէն կշտացան ։

ա Հմր 12 ։
բ Դան. 2. 47 ։ 1 Տիմ. 6. 15 ։ Գլ. 17. 14 ։
գ Հմր 21 ։
դ Եզեկ. 39. 17 ։
ե Եզեկ. 39. 18, 20 ։
զ Գլ. 16. 16 ։ 17. 13, 14 ։
է Գլ. 16. 13, 14 ։
ը Գլ. 13. 12, 15 ։
թ Գլ. 20. 10 ։ Տես Դան. 7. 11 ։
ժ Գլ. 14. 10 ։ 21. 8 ։
ի Հմր 15 ։
լ Հմր 17, 18 ։
խ Գլ. 17. 16 ։

Digitized by Google

ԳԼ. Ի

2 Սատանան հազար տարի կը կապուի ։ 6 Առաջին յարութիւն. երանի՛ անոնց որ անոր մէջ բաժին ունին ։ 7 Սատանան նորէն արձակուելով՝ Գոգը ու Մագոգը կը ժողվէ ։ 9 Սատանան կը ձգուի կրակի ու ծծումբի ծովին մէջ ։ 12 Վերջին ընդհանուր յարութիւնը ։

1 Եւ հրեշտակ մը տեսայ՝ որ երկինքէն կ'իջնէր.
[ա]ու անդունդին բանալին և մեծ շղթայ մը
2 ունէր իր ձեռքը. [բ]Ու բռնեց վիշապը՝ այն հին
օձը՝ որ Բանսարկուն ու Սատանան է, և կապեց
3 զանիկայ հազար տարի. Ու անդունդը ձգեց զանի-
կայ՝ և գոցեց [գ]ու վրայէն կնքեց, [դ]որ ալ չմոլո-
րցնէ ազգերը՝ մինչև որ հազար տարին լմննայ, և
անկէ ետքը պէտք է որ արձակուի անիկայ քիչ մը
ժամանակ ։
4 [ե]Եւ աթոռներ տեսայ, ու նստան անոնց վրայ.
[զ]Եւ անոնց դատաւորութիւն տրուեցաւ. Նաև [է]Յի-
սուսի վկայութեանը համար ու Աստուծոյ խօսքին
համար գլխատուածներուն հոգիները տեսայ, [ը]Եւ
անոնք որ երկրպագութիւն չըրին գազանին՝ ոչ ալ
անոր պատկերին, [թ]ու անոր դրոշմը իրենց ճակատ-
ներուն վրայ ու իրենց ձեռքին վրայ չընդունեցին.
և ապրեցան՝ [ժ]ու Քրիստոսի հետ հազար տարի
5 թագաւորեցին ։ Եւ ուրիշ մեռելները չապրեցան,
մինչև որ հազար տարին կատարուեցաւ. ասիկայ է
6 առջի յարութիւնը ։ Երանելի և սուրբ է ան՝ որ
առջի յարութեանը մէջ բաժին ունի. [ի]ասոնց վրայ

ա Գլ. 1. 18 ։ 9. 1 ։
բ Գլ. 12. 9 ։ Տես 2 Պետ. 2. 4 ։ Յուդ. 6 ։
գ Դան. 6. 17 ։
դ Գլ. 16. 14, 16 ։ Համր. 7 ։
ե Դան. 7. 9, 22, 27 ։ Մատ. 19. 28 ։ Ղուկ. 22. 30 ։
զ 1 Կոր. 6. 2, 3 ։
է Գլ. 6. 9 ։
ը Գլ. 13. 12 ։
թ Գլ. 13. 15, 16 ։
ժ Հռով. 8. 17 ։ 2 Տիմ. 2. 12 ։ Գլ. 5. 10 ։
ի Գլ. 2. 11 ։ 21. 8 ։

Digitized by Google

երկրորդ մահը իշխանութիւն չունի. ա Հապա անոնք
Աստուծոյ ու Քրիստոսի քահանաները պիտի ըլլան,
բ ու անոր հետ հազար տարի պիտի թագաւորեն։
7 Եւ հազար տարին լրանալուն՝ պիտի արձակուի
գ Սատանան իր բանտէն. և դ պիտի ելլէ ու մոլորցընէ
երկրի չորս անկիւնները եղող ազգերը՝ ե Գոգը ու
Մագոգը, զ որ զանոնք պատերազմի ժողվէ, որոնց
8 համրանքը ծովու աւազին չափ է։ է Ու երկրի
ընդարձակութեանը մէջ ելան, և սուրբերուն բա-
նակը ու սիրելի քաղաքը չորս կողմէն պատեցին։
9 Ու երկինքէն Աստուծմէ կրակ իջաւ, ու սպառեց
զանոնք. ը Եւ բանսարկուն որ անոնք մոլորցուց,
ձգուեցաւ կրակի ու ծծումբի լիճին մէջ, թ ուր որ
10 էր գազանը, Եւ սուտ մարգարէն. ժ ու պիտի չար-
չարուին ցորեկ ու գիշեր յաւիտեանս յաւիտենից։
11 Եւ մեծ ճերմակ աթոռ մը տեսայ, ու անոր
վրայ Մէկը նստած, ի որուն երեսէն երկիրը ու եր-
12 կինքը փախան, լ և տեղ չգտնուեցաւ անոնց։ խ Եւ
տեսայ պզտիկ ու մեծ մեռելները՝ որ աթոռին առջեւ
կայնած էին. ծ ու գիրքերը բացուեցան, կ և ուրիշ
գիրք մը բացուեցաւ՝ այսինքն կենաց Գիրքը. և
գիրքերուն մէջը գրուածներէն մեռելները դատուե-
13 ցան հ իրենց գործքերուն համեմատ։ Եւ ծովը իր
մէջի մեռելները տուաւ, ձ ու մահը և դժոխքը իրենց

ա Եսա. 61.6 : 1 Պետ. 2.9 :
Գլ. 1.6 : 5.10 :
բ Հմր 4 :
գ Հմր 2 :
դ Հմր 3, 9 :
ե Եզեկ. 38.2 : 39.1 :
զ Գլ. 16.14 :
է Եա. 8.8 : Եզեկ. 38.9, 16 :
ը Հմր 7 :
թ Գլ. 19.20 :
ժ Գլ. 14.10, 11 :
ի 2 Պետ. 3.7, 10, 11 : Գլ.
21.1 :
լ Դան. 2.35 :
խ Գլ. 19.5 :
ծ Դան. 7.10 :
կ Սաղ. 69.28 : Դան. 12.1 :
Փիլ. 4.3 : Գլ. 3.5 : 13.
8 : 21.27 :
հ Երեմ. 17.10 : 32.19 :
Մատ. 16.27 : Հռով. 2.6 :
Գլ. 2.23 : 22.12 : Հմր 13 :
ձ Գլ. 6.8 :

Digitized by Google

մէջի մեռելները տուին. ռ ու ամէն մէկը իրենց գործ-
14 քերուն համեմատ դատուեցան: ս Եւ մահը ու
դժոխքը կրակի լիճին մէջը ձգուեցան. տ Ասիկայ է
15 երկրորդ մահը: Ու ով որ կենաց գրքին մէջը գրու-
ած չգտնուեցաւ, ր կրակի լիճին մէջը ձգուեցաւ:

ԳԼ. ԻԱ.

1 Նոր երկինքը ու նոր երկիրը: 10 Երկնային Երուսաղէմի տեսիլքը ու անոր ստորագրութիւնը: 23 Անոր մէջ արեւի կարօտութիւն չկայ, որովհետեւ Աստուծոյ փառքը անոր լոյսն է: 24 Երկրի թագաւորները իրենց հարստութիւնները անոր կը բերեն:

1 ե Եւ նոր երկինք մը ու նոր երկիր մը տեսայ.
զ Ինչու որ առջի երկինքը ու առջի երկիրը
2 անցաւ. ու ալ ծով չկար: է Եւ սուրբ քաղաքը
նոր Երուսաղէմը տեսայ՝ որ երկինքէն Աստուծմէ
կ'իջնէր, ը Իր էրկանը համար զարդարուած հարսի
3 մը պէս պատրաստուած: Ու երկինքէն մեծ ձայն մը
լսեցի՝ որ կ'ըսէր. թ Ահա՛ Աստուծոյ խորանը մարդոց
մէջը, ու անիկայ անոնց հետ պիտի բնակի. և անոնք
անոր ժողովուրդը պիտի ըլլան, և Աստուած ինքը
անոնց հետը պիտի ըլլայ իբրև անոնց Աստուածը.
4 Եւ ժ Ինքը անոնց աչքերէն բոլոր արցունքները
պիտի սրբէ, ի ու ալ մահ պիտի չըլլայ, լ Ո՛չ սուգ՝
և ո՛չ աղաղակ՝ և ո՛չ ցաւ պիտի ըլլայ ասկէ ետև.
5 Ինչու որ առջի բաները անցան: խ Եւ ան որ աթոռին

ա Հմր 12:
բ 1 Կոր. 15. 26, 54, 55:
գ Հմր 6: Գլ. 21. 8:
դ Գլ. 19. 20:
ե Ես. 65. 17: 66. 22: 2 Պետ. 3. 13:
զ Գլ. 20. 11:
է Ես. 52. 1: Գաղ. 4. 26: Եբր. 11. 10: 12. 22: 13. 14: Գլ. 3. 12: Հմր 10:
ը Ես. 54. 5: 61. 10: 2 Կոր. 11. 2:
թ Ղև. 26. 11, 12: Եզեկ. 43. 7: 2 Կոր. 6. 16: Գլ. 7. 15:
ժ Ես. 25. 8: Գլ. 7. 17:
ի 1 Կոր. 15. 26, 54: Գլ. 20. 14:
լ Ես. 35. 10: 61. 3: 65. 19:
խ Գլ. 4. 2, 9: 5. : 20. 11:

Digitized by Google

վրայ կը նստէր, ըսաւ. աԱհա ամէն բաները նոր
կ՚ընեմ. ու ըսաւ ինծի. բԳրէ. գԻնչու որ աս խօս-
6 քերը ճշմարիտ ու հաւատարիմ են։ Նաև ըսաւ
ինծի. դԵղաւ. դԵս եմ Ալֆա ու Օմեղա՝ սկիզբը
ու վերջը. եԵս ծարաւին ձրի պիտի տամ կենաց
7 ջուրին աղբիւրէն։ Ան որ կը յաղթէ, *աս բաները
պիտի ժառանգէ. զՈւ ես անոր Աստուած պիտի
8 ըլլամ, ան ալ ինծի որդի պիտի ըլլայ։ էԲայց
վախկոտներուն՝ ու անհաւատներուն՝ և պիղծերուն՝
ու մարդասպաններուն՝ ու պոռնիկներուն՝ և կա-
խարդներուն՝ ու կռապաշտներուն՝ և բոլոր ստա-
խօսներուն բաժինը՝ ըկրակով ու ծծումբով վառած
լիճին մէջը պիտի ըլլայ, որ է երկրորդ մահը։
9 թԵւ եօթը վերջին հարուածներով լեցուն եօթը
սկաւառակները ունեցող եօթը հրեշտակներէն մէկը
ինծի եկաւ, և հետս խօսեցաւ ու ըսաւ. ժԵկուր
10 ցուցընեմ քեզի հարսը՝ Գառնուկին կինը։ իԵւ
հոգիով մէկ բարձր ու մեծ լեռան մը վրայ տարաւ
զիս, լև ցուցուց ինծի սուրբ Երուսաղէմ քաղաքը,
11 որ երկինքէն Աստուծմէ կ՚իջնէր. խՈւ Աստուծոյ
փառքը ունէր. և անոր լուսաւորութիւնը խիստ
պատուական քարի նման էր, ակնվանիի երևոյթով
12 յասպիս քարի պէս։ Եւ անոր պարիսպը մեծ ու
բարձր էր, ծև տասներկու դռներ ունէր. ու դռնե-
րուն վրայ տասներկու հրեշտակներ կար. և դը—

ա Եսա. 43. 19։ 2 Կոր. 5. 17։
բ Գլ. 19. 9։
գ Գլ. 16. 17։
դ Գլ. 1. 8։ 22. 13։
ե Եսա. 12. 3։ 55. 1։ Յովհ. 4. 10, 14։ 7. 37։ Գլ. 22. 17։
* Ոմանք ամէն
զ Զաք. 8. 8։ Եբր. 8. 10։
է 1 Կոր. 6. 9, 10։ Գաղ. 5. 19, 20, 21։ Եփես. 5. 5։ 1 Տիմ. 1. 9։ Եբր. 12 14։ 22. 15։
ը Գլ. 20. 14, 15։
թ Գլ. 15. 1, 6, 7։
ժ Գլ. 19. 7։ Հմր 2։
ի Գլ. 1. 10։ 17. 3։
լ Եզեկ. 48։ Հմր 2։
խ Գլ. 22. 5։ Հմր 23։
ծ Եզեկ. 48. 31—34։

Digitized by Google

դռներուն վրայ անուններ գրուած էր՝ որոնք են Իս-
րայէլի որդւոցը տասուերկու ցեղերուն անունները:
13 ա Արևելեան կողմէն իրեք դուռ, ու հիւսիսային
կողմէն իրեք դուռ, և հարաւային կողմէն իրեք
14 դուռ, ու արևմտեան կողմէն իրեք դուռ: Եւ
քաղաքին պարիսպը տասուերկու հիմեր ունէր, բ ու
անոնց վրայ՝ Գառնուկին տասուերկու առաքեալ-
15 ներուն տասուերկու անունները գրուած էր: Եւ
իմ հետս խօսողը գ ձեռքը ոսկիէ եղէգ մը ունէր, որ
անով քաղաքը ու անոր դռները ու անոր պարիսպը
16 չափէ: Եւ քաղաքը քառակուսի էր. ու անոր եր-
կայնութիւնը լայնութեանը չափ էր. և քաղաքը
նոյն եղէգով տասուերկու հազար ասպարէզ չափեց.
անոր երկայնութիւնը ու լայնութիւնը և բարձրու-
17 թիւնը հաւասար էր: Ու անոր պարիսպը հարիւր
քառասունուչորս կանգուն չափեց՝ մարդու չափով,
18 այսինքն՝ հրեշտակին չափովը: Եւ անոր պարսպին
շինուածքը յասպիս քարէ էր. ու քաղաքը զուտ
19 ոսկի էր՝ մաքուր ապակիի նման: դ Եւ քաղաքին
պարսպին հիմերը ամէն տեսակ պատուական քարերով
զարդարուած էին. առջի հիմը յասպիս էր. երկ-
րորդը՝ շափիւղայ, երրորդը՝ քաղկեդոն, չորրորդը՝
20 զմրուխտ, հինգերորդը՝ եղնգնաքար, վեցերորդը՝
սարդիոն, եօթներորդը՝ ոսկեքար, ութերորդը՝ բիւ-
րեղ, իններորդը՝ տպազիոն, տասներորդը՝ քրիսո-
պրասոս, մետասաներորդը՝ յակինթ, երկոտասանե-
21 րորդը՝ ամեթոյս: Եւ տասուերկու դռները տասու-
երկու մարգարիտ էին. ամէն մէկ դուռը մէյմէկ
ամբողջ մարգարիտէ էր. ե ու քաղաքին հրապարակը

ա Եզեկ. 48. 31—34:
բ Մատ. 16. 18: Գաղ. 2. 9:
Եփես. 2. 20:
Գլ. 11. 1:
գ Եզեկ. 40. 3: Զաք. 2. 1:
դ Ես. 54. 11:
ե Գլ. 22. 2:

Digitized by Google

22 մաքուր ոսկի էր՝ թափանցիկ ապակիի նման։ [ա]Եւ
անոր մէջը տաճար չտեսայ. ինչու որ Տէր Աստուած
23 Ամենակալը՝ ու Գառնուկը անոր տաճարն է։ [բ]Եւ
քաղաքը արեւի ու լուսնի պէտք չունի, որ զանիկայ
լուսաւորեն. ինչու որ Աստուծոյ փառքը զանիկայ
կը լուսաւորէ, ու անոր ճրագը Գառնուկն է։
24 [գ]Եւ փրկուած ազգերը անոր լոյսովը պիտի քալեն,
ու երկրի թագաւորները իրենց փառքը ու պատիւը
25 անոր մէջը պիտի բերեն։ [դ]Եւ անոր դռները ցորեկը
պիտի չգոցուին. (վասն զի [ե] հոն գիշեր պիտի չըլլայ.)
26 [զ]Եւ ազգաց փառքը ու պատիւը անոր մէջը պիտի
27 բերեն։ [է]Եւ հոն բնաւ անմաքրութիւն մը պիտի
չմտնէ, ո՛չ ալ պղծութիւն ու ստութիւն գործող
մը. հապա միայն անոնք՝ [ը]որ Գառնուկին կենաց
գրքին մէջը գրուած են։

ԳԼՈՒԽ ԻԲ

1 Կենաց ջուրին գետը։ 2 Կենաց ծառը։ 5 Աստուած ինքը կը լուսաւորէ երկնային քաղաքը։ 9 Հրեշտակը չուզեր որ իրեն երկրպագութիւն մատուցուի։ 18 Պէտք չէ բան մը աւելցընել Աստուծոյ խօսքին վրայ, ո՛չ ալ անկէ բան մը պակսեցընել։

1 [թ]Եւ ինծի կենաց ջուրի գետ մը ցուցուց ականվա-
նիի պէս պայծառ, որ կ'ելլէր Աստուծոյ ու
2 Գառնուկին աթոռէն։ [ժ]Եւ ան փողոցին հրապա-
րակին մէջ, ու ան գետին մէկ կողմէն ու մէկալ
կողմէն [ի]կենաց ծառ կար՝ որ տասնուերկու կերպ

ա Յոհ. 4. 23։
բ Եսա. 24. 23։ 60. 19, 20։ Գլ. 22. 5։ Համր 11։
գ Եսա. 60. 3, 5, 11։ 66. 12։
դ Եսա. 60. 11։
ե Եսա. 60. 20։ Զաք. 14. 7։ Գլ. 22. 5։
զ Համր 24։
է Եսա. 35. 8։ 52. 1։ 60. 21։ Յովէլ. 3. 17։ Գլ. 22. 14, 15։
ը Փիլ. 4. 3։ Գլ. 3. 5։ 13. 8։ 20. 12։
թ Եզեկ. 47. 1։ Զաք. 14. 8։
ժ Եզեկ. 47. 12։ Գլ. 21. 21։
ի Ծն. 2. 9։ Գլ. 2. 7։

Digitized by Google

պտուղ կը բերէր, ու ամէն ամիս իր պտուղը կու
տար. [ա]Եւ ան ծառին տերեւները հեթանոսներուն
3 բժշկութիւն կ'ըլլար: [բ]Եւ ալ բնաւ նզովք պիտի
չըլլայ. [գ]Ու անոր մէջը պիտի ըլլայ Աստուծոյ ու
Գառնուկին աթոռը. [դ]Եւ անոր ծառաները պիտի
4 պաշտեն զանիկա. Եւ անոր երեսը պիտի տեսնեն.
[ե]Ու անոր անունը իրենց ճակատներուն վրայ պիտի
5 ըլլայ: [զ]Եւ հոն՝ ալ գիշեր պիտի չըլլայ, և ճրագ
ու արեւու լոյս պէտք չէ. [է]Քանզի Տէր Աստուած
պիտի լուսաւորէ զանոնք. [ը]Եւ յաւիտեանս յաւիտե-
նից պիտի թագաւորեն:
6 Ու ըսաւ ինծի. [թ]Այս խօսքերը հաւատարիմ են
ու ճշմարիտ. և *սուրբ մարգարէներուն" Տէր
Աստուածը [ժ]իր հրեշտակը խրկեց՝ իր ծառաներուն
7 ցուցընելու ինչ որ շուտով պէտք է ըլլալ: [ի]Ահա
ես շուտով կու գամ. [լ]Երանի՜ անոր՝ որ կը պահէ
աս գրքիս մարգարէութեան խօսքերը:
8 Ու ես Յովհաննէս լսեցի ու տեսայ աս բաները.
և երբ լսեցի ու տեսայ, [խ]ինկայ որ երկրպագու-
թիւն ընեմ ան հրեշտակին ոտքերուն առջեւը՝ որ աս
9 բաները ինծի կը ցուցընէր: Եւ ըսաւ ինծի. [ծ]Զգու-
շացի՛ր՝ մի՛ ըներ. ինչու որ ես քուկին՝ ու քու եղբայր-
ներուդ մարգարէներուն՝ ու աս գրքիս խօսքերը
պահողներուն ծառայակիցն եմ. Աստուծոյ երկրը-
10 պագութի՛ւն ըրէ: [կ]Եւ ըսաւ ինծի. Աս գրքիս

ա Գլ. 21. 24:
բ Զաք. 14. 11:
գ Եզեկ. 48. 35:
դ Մատ. 5. 8: 1 Կոր. 13. 12: 1 Յով. 3. 2:
ե Գլ. 3. 12: 14. 1:
զ Գլ. 21. 23, 25:
է Սաղ. 36. 9: 84. 11:
ը Դան. 7. 27: Հռով. 5. 17: 2 Տիմ. 2. 12: Գլ. 3. 21:
թ Գլ. 19. 9: 21. 5:
* Ոմանք՝ մարգարէից հոգիներուն
ժ Գլ. 1. 1:
ի Գլ. 3. 11: Համր 10, 12, 20:
լ Գլ. 1. 3:
խ Գլ. 19. 10:
ծ Գլ. 19. 10:
կ Դան. 8. 26: 12. 4, 9: Գլ. 10. 4:

Digitized by Google

մարգարէութեան խօսքերը մի՛ կնքեր, [ա]ինչու որ
11 ժամանակը մօտ է։ [բ]Ա՛ն որ անիրաւութիւն կ՚ընէ՝
ալ անիրաւութիւն թո՛ղ ընէ, ու ան որ աղտոտ է՝
ալ աղտոտ ըլլայ, և ան որ արդար է՝ ալ արդար
12 ըլլայ, ու ան որ սուրբ է՝ ալ սուրբ ըլլայ։ [գ]Ահա՛
ես շուտով կու գամ, [դ]և իմ վարձքս իմ հետս է՝
[ե]ամէն մէկուն իր գործքին համեմատ հատուցանե-
13 լու։ [զ]Ես եմ Ալֆա ու Օմէղա՝ առաջինը ու վեր-
14 ջինը՝ սկիզբը ու վախճանը։ [է]Երանելի են անոնք՝
որ անոր պատուիրանքները կը կատարեն, [ը]որ
իշխանութիւն ունենան կենաց ծառին վրայ, և
15 [թ]դռներէն ներս քաղաքը մտնեն։ [ժ]Բայց դուրս
ըլլան [ի]շուները՝ ու կախարդները՝ և պոռնիկ-
ները՝ ու սպանութիւն ընողները՝ և կռապաշտները՝
ու ան ամէնը որ ստութիւն կը սիրէ ու կ՚ընէ։
16 [լ]Ես Յիսուս իմ հրեշտակս խրկեցի՝ աս բաները
ձեզի վկայելու եկեղեցիներուն *մէջ. [խ]Ես Դաւիթի
արմատը ու ցեղն եմ, [ծ]ու առաւօտեան պայծառ
17 աստղը։ Եւ Հոգին [կ]ու Հարսը կ՚ըսեն, Եկո՛ւր.
և ան որ կը լսէ՝ թո՛ղ ըսէ, Եկո՛ւր. [հ]ու ան որ
ծարաւ է՝ թո՛ղ գայ, ու ան որ կ՚ուզէ՝ կենաց ջուրը
ձրի առնէ։
18 Ես կը վկայեմ ամենուն՝ որ աս գրքիս մար-

ա Գլ. 1. 3։
բ Եզեկ. 3. 27։ Դան. 12. 10։ 2 Տիմ. 3. 13։
գ Հմր 7։
դ Ես. 40. 10։ 62. 11։
ե Հռով. 2. 6։ 14. 12։ Գլ. 20. 12։
զ Ես. 41. 4։ 44. 6։ 48. 12։ Գլ. 1. 8, 11։ 21. 6։
է Դան. 12. 12։ 1 Յոհ. 3. 24։
ը Հմր 2։ Գլ. 2. 7։
թ Գլ. 21. 27։
ժ 1 Կոր. 6. 9, 10։ Գաղ. 5. 19, 20, 21։ Կող. 3. 6։ Գլ. 9. 20, 21։ 21. 8։
ի Փիլ. 3. 2։
լ Գլ. 1. 1։
* Կամ վրայով.
խ Գլ. 5. 5։
ծ Թուոց. 24. 17։ Զաք. 6. 12։ 2 Պետ. 1. 19։ Գլ. 2. 28։
կ Գլ. 21. 2, 9։
հ Ես. 55. 1։ Յոհ. 7. 37։ Գլ. 21. 6։

Digitized by Google

մարգարէութեան խօսքերը կը լսէ. ^ա^թէ որ մէկը ասոնց
վրայ բան մը աւելցնէ, Աստուած ալ անոր վրայ
պիտի աւելցնէ այն հարուածները՝ որ այս գրքին
19 մէջը գրուած են: Եւ թէ որ մէկը այս մարգարէու-
թեանս գրքին խօսքերէն բան մը պակսեցնէ, ^բ^Աստ-
ուած ալ անոր բաժինը պիտի պակսեցնէ կենաց
ծառէն ^գ^եւ սուրբ քաղաքէն՝ որ այս գրքին մէջը
20 գրուած են: Աս բաներուն վկայութիւն տուողը՝
կ'ըսէ. Այո՛, ^դ^շուտով կու գամ: ^ե^Ամէն. ^զ^Եկո՛ւր՝
21 Տէ՛ր Յիսուս: ^է^Մեր Տէրոջը Յիսուս Քրիստոսին
շնորհքը բոլոր սուրբերուն հետ ըլլայ. Ամէն:

ա 2 Օր. 4. 2: 12. 32: Առակ. 30. 6:
բ Ել. 32. 33: Սաղ. 69. 28: Փլ. 3. 5: 13. 8:
գ Փլ. 21. 2:
դ Հբր. 12:
ե Յոհ. 21. 25:
զ 2 Տիմ. 4. 8:
է Հռով. 16. 20, 24: 2 Թես. 3. 18:

ՎԵՐՋ.

Digitized by Google

Digitized by Google

3 2044 038 357 778

Digitized by Google

Digitized by Google